

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA
3 0112 042203155
סדר
תורה ותפלה
МОЛИТВЫ
И ВѢРОУЧЕНІЕ ЕВРЕЕВЪ

סדר

תּוֹרָה וּתְפִלָּה

МОЛИТВЫ
и вѣроученіе евреевъ.

ВЪ ДВУХЪ ВЫПУСКАХЪ

Составилъ

Л. Кохановскій,

Выпускъ I. и II.

Адресъ автора-издателя:

Вильна . Л. Кохановскій.

ПАМЯТИ

незабвенныхъ родителей своихъ

Рабби Меира и Трайно

И ДОЧЕРИ СВОЕЙ

Бейле,

отошедшихъ въ вѣчность,

נ״ע

съ любовію посвящаетъ

автор.

Вильна, Типографія Б. Ціонсона, Трокская д. 13.
1913. г.

ПРЕДИСЛОВІЕ.

Предлагаемая книга разнится отъ другихъ, однородныхъ съ нею, тѣмъ, что она, кромѣ молитвъ, содержитъ въ себѣ и свѣдѣнія изъ іудейскаго вѣроученія. По составу своему она распадается на отдѣлы; каждый отдѣлъ заключаетъ въ себѣ извѣстную группу молитвъ и предпосланную имъ главу по вѣроученію, освѣщающую ихъ смыслъ и религіозное примѣненіе. Настоящій первый выпускъ обнимаетъ собою молитвы на весь годъ, кромѣ праздниковъ.

Книга сія предназначается для употребленія всѣхъ евреевъ и для учебно-воспитательныхъ цѣлей; она можетъ быть полезна во всякой еврейской семьѣ для бесѣдъ отца съ дѣтьми, для воспитателей и всѣхъ вообще учащихся, которые найдутъ въ ней матеріалъ для руководства и назиданія.

Данный нами переводъ составленъ на основаніи компетентныхъ еврейскихъ комментаріевъ и доведенъ до возможной буквальности. При переводѣ вошедшихъ въ составъ молитвенника библейскихъ отрывковъ мы также имѣли въ виду и существующіе переводы Библіи.

Свѣдѣнія изъ іудейскаго вѣроученія заимствованы нами непосредственно изъ Библіи, Талмуда, Іадъ-Гахазоко Маймонида,

Шулхонъ-Оруха и другихъ источниковъ и переданы нами большею частію въ дословномъ переводѣ подлинника. Въ выборѣ и расположеніи матеріала по вѣроученію мы, за нѣкоторыми измѣненіями и дополненіями, руководствовались книгою Gebet-und Religionsbuch д-ра Кронера, а также חורב д-ра Гирша.

Помѣщенныя въ книгѣ вокабулы къ еврейскому тексту молитвъ на будни могутъ служить къ облегченію учащихся.

Съ внутренними особенностями настоящаго труда читатели ближе познакомятся въ самой книгѣ.

Вильна, іюль 1899 года.

יום ג׳ לחדש אלול שנת תרנ״ט.

Кохановскій.

תְּהִי־יָדְךָ לְעָזְרֵנִי כִּי פִקּוּדֶיךָ בָחָרְתִּי.
(תהלים קיט, קעג)

—◇—

ОГЛАВЛЕНІЕ.

А. МОЛИТВЫ.

Б. ВѢРОУЧЕНІЕ.

I.

ПРИГОТОВЛЕНІЕ СЕБЯ КЪ СЛУЖЕНІЮ БОГУ.

I. Назначеніе человѣка.

Бояться Бога, ходить путями Его, любить Его, служить Ему и познавать Его—таково назначеніе человѣка. Моисей сказалъ Израилю: „Итакъ, Израиль, чего Господь, Богъ твой, требуетъ отъ тебя? Только того, чтобы бояться Господа, Бога твоего, чтобы ходить по всѣмъ путямъ Его и любить Его, и чтобы служить Господу, Богу твоему, всѣмъ сердцемъ твоимъ и всею душою твоею“ (דברים י, יב). „И люби Господа, Бога твоего, всѣмъ сердцемъ твоимъ и всею душою твоею и всѣмъ достояніемъ твоимъ“ (דברים ו, ה). „И вотъ, если вы будете слушать заповѣди Мои, которыя заповѣдую вамъ сегодня, любить Господа, Бога вашего, и служить Ему всѣмъ сердцемъ вашимъ и всею душою вашею: то дамъ землѣ вашей дождь въ свое время, ранній и поздній, и ты соберешь хлѣбъ свой и виноградный сокъ свой и елей свой, ... дабы упрочились дни ваши и дни дѣтей вашихъ на землѣ, которую Господь клялся отцамъ вашимъ дать имъ, какъ дни неба надъ землею“ (דברים יא, יג יד כא). Премудрый Соломонъ говоритъ: „Познавай Его во всѣхъ путяхъ твоихъ, и Онъ направитъ стези твои“ (משלי ג, ו). „Бойся Бога и соблюдай Его заповѣди, ибо таково назначеніе человѣка“ (קהלת יב, יג). Посему, едва проснешься, да будетъ первая мысль твоя-служить Богу. Псалмопѣвецъ говоритъ: „Всегда вижу передъ собою Господа“ (תהלים טז, ח).

1.

О Богѣ да будетъ твоя первая мысль.

Пробудившись отъ сна:

Я признателенъ Тебѣ, о Царь живый и неизмѣнный, за то, что Ты, по милости, возвратилъ мнѣ душу мою; велика Твоя вѣрность.

בהקיצו משנתו יאמר מיד:

מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ · מֶלֶךְ חַי וְקַיָּם · שֶׁהֶחֱזַרְתָּ בִּי נִשְׁמָתִי בְּחֶמְלָה · רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ: וא״צ לזה נטילת ידים

2. Приготовленіе къ молитвѣ.

Если человѣкъ, имѣя надобность лично предстать съ прошеніемъ предъ лицо высокаго сановника, ожидаетъ времени представленія съ возможною обдуманностью и приготовленіемъ, то съ какимъ же вниманіемъ и совершеннымъ благоговѣніемъ человѣкъ долженъ приготовить всего себя

מוֹדֶה признателенъ, אֲנִי я, לְפָנֶיךָ Тебѣ, מֶלֶךְ Царь, חַי живый, וְקַיָּם и неизмѣнный, שֶׁהֶחֱזַרְתָּ что Ты возвратилъ, בִּי (во) мнѣ, נִשְׁמָתִי моя душа, בְּחֶמְלָה по милости, רַבָּה велика, אֱמוּנָתֶךָ Твоя вѣрность.

къ той важной минутѣ, когда онъ желаетъ предстать съ молитвою предъ Бога, Царя царей и Вседержителя. „Приготовься къ срѣтенію Бога твоего, Израиль“ (עמוס ד, יב).

3. Приготовленіе тѣлесное.

а. Черезъ опрятность.

Помня, что мы всегда находимся передъ очами Всевышняго, мы должны удалять отъ себя все нечистое (ארח חיים ג, יז) и соблюдать опрятность во всемъ окружающемъ насъ, какъ то: въ одѣяніи, въ жилищахъ и пр., какъ сказано: „Да будетъ обитаніе твое свято, чтобы Онъ не увидѣлъ у тебя ничего срамнаго и не отступилъ отъ тебя“ (דברים כג, טו). Послѣ сна и послѣ разныхъ отправленій нашего организма должно умывать руки (ארח חיים ד, יח).

б. Черезъ благопристойность.

Эта обязанность состоитъ въ томъ, чтобы тщательно прикрывать наготу тѣла своего (ארח חיים עד); въ домъ молитвы мы должны являться въ приличномъ платьѣ (ארח חיים צח, ד), какъ сказано: „Покланяйтесь Господу въ благолѣпіи святомъ“ (דברי הימים א טז, כט).

4. Приготовленіе душевное.

Слѣдующія средства ведутъ къ приготовленію души къ служенію Богу:

а. Познаніе о душѣ.

Слѣдуетъ твердо помнить, что душа дана намъ Богомъ, что она есть и всегда должна быть чиста и что она должна въ будущемъ возвратиться къ Богу (אֱלֹהַי נְשָׁמָה). Давидъ говоритъ: „Сотвори во мнѣ, Боже, чистое сердце, обнови во мнѣ благовѣрный духъ“ (תהלים נא, יב).

б. Противленіе злу.

Ежели мы преодолѣваемъ свои худыя привычки и страсти, יֵצֶר הָרָע, твердо и неуклонно стремимся къ добру и, слѣдуя голосу совѣсти, יֵצֶר הַטּוֹב, отвращаемся отъ зла, то черезъ это мы освящаемъ душу свою на служеніе Богу (וִיהִי רָצוֹן שֶׁתַּרְגִּילֵנוּ, то же א פרקי אבות ד).

в. Общеніе съ благочестивыми людьми.

Общеніе съ благочестивыми людьми дѣлаетъ насъ добрыми и способствуетъ успѣхамъ въ добродѣтельной жизни, общеніе же съ нечестивыми развращаетъ честные нравы души нашей и поселяетъ въ ней худые. Посему каждый долженъ искать содружества благочестивыхъ и избѣгать сообщества дурныхъ людей (יְהִי רָצוֹן שֶׁתַּצִּילֵנוּ), какъ сказано: „Обращающійся съ мудрыми будетъ мудръ, а кто дружится съ глупыми, развратится“ (משלי יג, כ). „Блаженъ мужъ, который не ходилъ на совѣтъ нечестивыхъ, и на пути грѣшныхъ не стоялъ, и въ засѣданіи кощунствующихъ не сидѣлъ“ (תהלים א, א).

г. Смиреніе.

Подъ смиреніемъ должно разумѣть уморасположеніе кроткое, покорное, чуждое честолюбія, надменности, зложелательства и упрямства. Эта добродѣтель открываетъ намъ наши недостатки и слабости, наше ничтожество передъ Всесовершеннѣйшимъ (רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים). „Жертва Богу духъ сокрушенный; сердца сокрушеннаго и смиреннаго Ты не презришь, Боже“ (תהלים נא, יט; פרקי אבות ג, א; ד, ד; ה, כג).

д. Изученіе Слова Божія.

1. На насъ лежитъ обязанность ежедневно поучаться Слову Божію, ибо сказано: „Пусть не отходитъ эта книга Закона отъ устъ твоихъ, и поучайся въ ней день и ночь“ (יהושע א, ח). Полезно въ каждое утро передъ молитвою читать отрывки изъ Божественнаго Закона, дабы черезъ то отклонить мысли свои отъ всего житейскаго и предрасположить ихъ къ молитвѣ (ארח חיים צג, ב; см. № 11).

2. Слово Божіе, полученное Моисеемъ на Синаѣ, изложено: въ Законѣ Писанномъ (תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב), или Пятокнижіи Моисеевомъ (בְּרֵאשִׁית, שְׁמוֹת, וַיִּקְרָא, בַּמִּדְבָּר, דְּבָרִים), и въ Законѣ Устномъ (תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה). Подобно Моисею, и другіе пророки оставили намъ свои божественныя книги, извѣстныя подъ названіемъ נְבִיאִים (т. е. книги пророковъ). Онѣ раздѣляются на נְבִיאִים רִאשׁוֹנִים „первыхъ пророковъ“ и נְבִיאִים אַחֲרוֹנִים „послѣднихъ пророковъ“. Къ первымъ принадлежатъ: יְהוֹשֻׁעַ, שׁוֹפְטִים, שְׁמוּאֵל, מְלָכִים, къ послѣднимъ יְשַׁעְיָה, יִרְמְיָה, יְחֶזְקֵאל и „двѣнадцать малыхъ пророковъ“ הוֹשֵׁעַ, יוֹאֵל, עָמוֹס, עֹבַדְיָה, יוֹנָה, מִיכָה, נַחוּם, חֲבַקּוּק, צְפַנְיָה, חַגַּי, זְכַרְיָה, מַלְאָכִי. Кромѣ пророческихъ, до насъ дошли еще и другія книги, написанныя боговдохновенными мужами, и извѣстныя подъ названіемъ כְּתוּבִים, онѣ суть: תְּהִלִּים, מִשְׁלֵי, אִיּוֹב, שִׁיר הַשִּׁירִים, רוּת, אֵיכָה, קֹהֶלֶת, אֶסְתֵּר, דָּנִיֵּאל, עֶזְרָא וּנְחֶמְיָה, דִּבְרֵי הַיָּמִים. Всѣ исчисленныя 24 книги составляютъ Священное Писаніе (сокр. תַּנַ"ךְ).

Устный Законъ, впослѣдствіи переданный письму, изложенъ въ книгахъ, извѣстныхъ подъ названіемъ Мишны и Талмудъ

2.

Съ кротостію и благоговѣніемъ входи въ Божій домъ.

Входя въ Божій домъ:

По обилію милости Твоей, вхожу я въ домъ Твой, покланяюсь святому чертогу Твоему съ благоговѣніемъ передъ Тобою.

Въ домъ Божій мы входимъ съ усердіемъ.

קודם שיכנס לבית הכנסת יאמר זה:

וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ:

בְּבֵית אֱלֹהִים נְהַלֵּךְ בְּרָגֶשׁ:

3.

Думай о достоинствѣ и святости дома Божія.

Вошедши въ Божій домъ.

Какъ благолѣпны шатры твои, **Іаковъ,** обители твои, Израиль! По обилію милости Твоей, вхожу я въ домъ Твой, покланяюсь святому чертогу Твоему съ благоговѣніемъ передъ Тобою. О Господи, я люблю жилище дома Твоего и мѣсто обитанія славы Твоей! Я покланяюсь, повергаюсь, преклоняю колѣни передъ Господомъ, Создателемъ моимъ. Я *обращаю* моленіе мое къ Тебѣ, о Господи, въ пору благоволенія. О Боже, по обилію милости Твоей, откликнись мнѣ истиннымъ спасеніемъ Твоимъ!

כשיכנס לבית הכנסת יאמר :

מַה טֹּבוּ אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל׃ וַאֲנִי בְּרֹב חַסְדְּךָ אָבֹא בֵיתֶךָ אֶשְׁתַּחֲוֶה אֶל הֵיכַל קָדְשְׁךָ בְּיִרְאָתֶךָ׃ יְיָ אָהַבְתִּי מְעוֹן בֵּיתֶךָ וּמְקוֹם מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ׃ וַאֲנִי אֶשְׁתַּחֲוֶה וְאֶכְרָעָה אֶבְרְכָה לִפְנֵי יְיָ עֹשִׂי׃ וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ׃

3 а.

Прошеніе о благоугодномъ принятіи молитвы.

Молитва Р. Соломона Габироля.

Рано я умоляю Тебя, твердыня моя, убѣжище мое, излагаю передъ Тобою *моленіе* на разсвѣтѣ и ввечеру. Предстоя предъ величіемъ Твоимъ, я потрясенъ, ибо око Твое видитъ всѣ помышленія сердца моего. Что можетъ сдѣлать сердце *мое* и языкъ *мой*, что сила моя и духъ мой во мнѣ! Но Тебѣ благопріятно восхваленіе человѣка: посему я буду прославлять Тебя, доколѣ будетъ во мнѣ дыханіе Божіе.

שַׁחַר אֲבַקֶּשְׁךָ. צוּרִי וּמִשְׂגַּבִּי. אֶעֱרוֹךְ לְפָנֶיךָ. שַׁחְרִי וְגַם עַרְבִּי׃
לִפְנֵי גְדֻלָּתְךָ אֶעֱמֹד וְאֶבָּהֵל. כִּי עֵינְךָ תִרְאֶה כָּל מַחְשְׁבוֹת לִבִּי׃
מַה זֶּה אֲשֶׁר יוּכַל הַלֵּב וְהַלָּשׁוֹן לַעֲשׂוֹת וּמַה כֹּחִי. רוּחִי בְּתוֹךְ קִרְבִּי׃
הִנֵּה לְךָ תִּיטַב זִמְרַת אֱנוֹשׁ. עַל כֵּן אוֹדְךָ בְּעוֹד תִּהְיֶה נִשְׁמַת אֱלוֹהַּ בִּי׃

מַה־טֹּבוּ какъ благолѣпны, אֹהָלֶיךָ твои шатры, מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ твои обители; בְּרֹב по обилію, חַסְדְּךָ Твоя милость, אָבֹא (буду-) вхожу, אֶשְׁתַּחֲוֶה (буду-) покланяюсь. הֵיכַל чертогъ, יִרְאָתְךָ благоговѣніе передъ Тобою; מְעוֹן жилище, כְּבוֹדֶךָ Твоя слава; אֶכְרָעָה (буду-) повергаюсь, אֶבְרְכָה (буду-) преклоняю колѣни; עֵת пора, רָצוֹן благоволеніе, עֲנֵנִי откликнись мнѣ, אֱמֶת истина, יִשְׁעֶךָ Твое спасеніе.

3 б.

Прошеніе объ услышаніи молитвы.

Стихи изъ Псалтири.

Я призываю Тебя, ибо Ты услышишь меня, о Боже; приклони ухо Твое ко мнѣ, услыши слово мое. Я въ правдѣ созерцаю лицо Твое; наслаждаюсь при пробужденіи образомъ Твоимъ. Я на Тебя, Господи, уповаю; я говорю: „Ты мой Богъ“. Услыши голосъ моленій моихъ, когда я взываю къ Тебѣ, когда подъемлю руки мои ко храму святому Твоему. Господи, Боже мой! я воззвалъ къ Тебѣ, и Ты исцѣлилъ меня. Къ Тебѣ, Господи, взываю, и Господа умоляю. Обрати свѣтлое лицо Твое къ рабу Твоему; спаси меня милостію Твоею. На Тебя, о Господи, уповаю, ибо Ты услышишь, Господи, Боже мой! Услышь молитву мою, Господи, и воплю моему внемли; слезы моей не премолчи. Услышь, Господи, и помилуй меня; Господи! будь мнѣ помощникомъ. Пѣснь восхожденія, Давида. Возрадовался я, когда сказали мнѣ: „въ домъ Господень пойдемъ“. Радуюсь я слову Твоему, какъ получившій богатую добычу. Внемли гласу вопля моего, Царь мой и Боже мой, ибо Тебѣ я молюсь. Господи! утромъ услыши мой голосъ, утромъ излагаю предъ Тобою *моленіе* и уповаю Я призываю Тебя, ибо Ты услышишь меня, о Боже; приклони ко мнѣ ухо Твое, внемли слову моему. Нога моя стоитъ на прямомъ пути; въ собраніяхъ восхваляю Бога.

אֲנִי קְרָאתִיךָ כִּי תַעֲנֵנִי אֵל. הַט
אָזְנְךָ לִי שְׁמַע אִמְרָתִי: אֲנִי בְּצֶדֶק
אֶחֱזֶה פָנֶיךָ. אֶשְׂבְּעָה בְהָקִיץ
תְּמוּנָתֶךָ: וַאֲנִי עָלֶיךָ בָטַחְתִּי יְיָ
אָמַרְתִּי אֱלֹהַי אָתָּה: שְׁמַע קוֹל
תַּחֲנוּנַי בְּשַׁוְּעִי אֵלֶיךָ בְּנָשְׂאִי יָדַי אֶל
דְּבִיר קָדְשֶׁךָ: יְיָ אֱלֹהָי שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ
וַתִּרְפָּאֵנִי: אֵלֶיךָ יְיָ אֶקְרָא וְאֶל יְיָ
אֶתְחַנָּן: הָאִירָה פָנֶיךָ עַל עַבְדֶּךָ
הוֹשִׁיעֵנִי בְחַסְדֶּךָ: כִּי לְךָ יְיָ הוֹחָלְתִּי
אַתָּה תַעֲנֶה יְיָ אֱלֹהָי: שִׁמְעָה תְפִלָּתִי
יְיָ וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל דִּמְעָתִי אַל
תֶּחֱרַשׁ: שְׁמַע יְיָ וְחָנֵּנִי יְיָ הֱיֵה
עוֹזֵר לִי:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי
בְּאוֹמְרִים לִי בֵּית יְיָ נֵלֵךְ: שָׂשׂ אָנֹכִי
עַל אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב:
הַקְשִׁיבָה לְקוֹל שַׁוְעִי מַלְכִּי וֵאלֹהָי
כִּי אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל: יְיָ בֹּקֶר תִּשְׁמַע
קוֹלִי בֹּקֶר אֶעֱרָךְ לְךָ וַאֲצַפֶּה: אֲנִי
קְרָאתִיךָ כִּי תַעֲנֵנִי אֵל הַט אָזְנְךָ לִי
שְׁמַע אִמְרָתִי: רַגְלִי עָמְדָה בְמִישׁוֹר
בְּמַקְהֵלִים אֲבָרֵךְ יְיָ:

בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר:

II.

ОСНОВАНІЯ ІУДЕЙСКАГО ВѢРОУЧЕНІЯ.

4.

Познаніе о Богѣ и упованіе на Него.

а. Богъ есть Царь.

אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מָלַךְ. בְּטֶרֶם כָּל יְצִיר נִבְרָא:

Владыка вселенной, Который царилъ еще прежде, чѣмъ какое либо созданіе было сотворено.

б. Богъ есть Творецъ.

לְעֵת נַעֲשָׂה בְחֶפְצוֹ כֹּל. אֲזַי מֶלֶךְ שְׁמוֹ נִקְרָא:

Въ свое время все было создано волею Его; тогда наречено Ему имя: „Царь“.

в. Богъ будетъ царствовать вѣчно.

וְאַחֲרֵי כִּכְלוֹת הַכֹּל. לְבַדּוֹ יִמְלוֹךְ נוֹרָא:

И впослѣдствіи, когда кончится все, Онъ одинъ будетъ царствовать, грозный.

г. Богъ превѣченъ.

וְהוּא הָיָה וְהוּא הֹוֶה. וְהוּא יִהְיֶה בְּתִפְאָרָה:

И Онъ былъ, и Онъ есть, и Онъ будетъ въ благолѣпіи.

д. Богъ единъ.

וְהוּא אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי. לְהַמְשִׁיל לוֹ לְהַחְבִּירָה:

И Онъ единъ, и нѣтъ иного для уподобленія Ему, для сближенія съ Нимъ.

е. Богъ безпредѣленъ и всемогущъ.

בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תַכְלִית. וְלוֹ הָעֹז וְהַמִּשְׂרָה:

Онъ безъ начала, безъ конца, и у Него сила и владычество.

(אדון עולם). בְּטֶרֶם еще прежде, יְצִיר созданіе; עֵת время, בְּחֶפְצוֹ Его волею, אֲזַי тогда; וְאַחֲרֵי и впослѣдствіи, כִּכְלוֹת когда кончится; בְּתִפְאָרָה въ благолѣпіи; לְהַמְשִׁיל для уподобленія, לְהַחְבִּירָה для сближенія; בְּלִי безъ, רֵאשִׁית начало, תַּכְלִית конецъ, הָעֹז сила, וְהַמִּשְׂרָה и владычество;

ж. Богъ есть Избавитель и Пособитель.

И Онъ мой Богъ, и живый Избавитель мой, и твердыня въ страданіи моемъ, во время бѣдствія.

וְהוּא אֵלִי וְחַי גֹּאֲלִי. וְצוּר חֶבְלִי בְּעֵת צָרָה:

з. Богъ есть нашъ удѣлъ.

И Онъ мое знамя и прибѣжище мое, удѣлъ, чаша моя, въ тотъ день, когда призываю.

וְהוּא נִסִּי וּמָנוֹס לִי. מְנָת כּוֹסִי בְּיוֹם אֶקְרָא:

и. Во всякое время надѣйся на Бога.

Въ Его руку я предаю духъ мой, когда засыпаю и пробуждаюсь. И вмѣстѣ съ духомъ и тѣло мое. Господь за меня, и я не опасаюсь.

בְּיָדוֹ אַפְקִיד רוּחִי. בְּעֵת אִישַׁן וְאָעִירָה: וְעִם רוּחִי גְּוִיָּתִי. יְיָ לִי וְלֹא אִירָא:

5.

Тринадцать догматовъ вѣры по Маймониду.

1. Богъ есть.

Великъ Богъ живый и хваленъ. Онъ есть, и нѣтъ времени Его существованію.

א יִגְדַּל אֱלֹהִים חַי וְיִשְׁתַּבַּח. נִמְצָא וְאֵין עֵת אֶל מְצִיאוּתוֹ:

2. Богъ единъ.

Онъ единъ, и нѣтъ единства, подобнаго Его единству; Онъ непостижимъ, и безконечно Его единство.

ב אֶחָד וְאֵין יָחִיד כְּיִחוּדוֹ. נֶעְלָם וְגַם אֵין סוֹף לְאַחְדוּתוֹ:

3. Богъ безтѣлесенъ.

Онъ не имѣетъ образа тѣлеснаго, и Онъ не есть тѣло. Не можемъ оцѣнить святости Его.

אֵין לוֹ דְמוּת הַגּוּף וְאֵינוֹ גוּף. לֹא נַעֲרוֹךְ אֵלָיו קְדֻשָּׁתוֹ:

וְחַי и живый, וְצוּר и твердыня, חֶבְלִי мое страданіе, צָרָה бѣдствіе; נִסִּי мое знамя, וּמָנוֹס и прибѣжище, מְנָת удѣлъ, כּוֹסִי моя чаша; אַפְקִיד предаю (буду-), אִישַׁן засыпаю (буду-), וְאָעִירָה и пробуждаюсь (буду-), גְּוִיָּתִי мое тѣло.

יְגַדַּל великъ (будетъ-), וְיִשְׁתַּבַּח и хваленъ (будетъ-), נִמְצָא Онъ есть (находится), עֵת время, מְצִיאוּתוֹ Его бытіе; נֶעְלָם непостижимъ, אַחְדוּתוֹ Его единство; דְּמוּת образъ, גּוּף тѣло, לֹא נַעֲרוֹךְ не можемъ оцѣнить, קְדֻשָּׁתוֹ Его святость;

4. Богъ превѣченъ.

ד קַדְמוֹן לְכָל דָּבָר אֲשֶׁר נִבְרָא . רִאשׁוֹן וְאֵין רֵאשִׁית לְרֵאשִׁיתוֹ :

Онъ начало всякому существу, которое сотворено. Онъ первовѣчный, но нѣтъ начала Его первобытности.

5. Одному только Богу должно молиться.

ה הִנּוֹ אֲדוֹן עוֹלָם לְכָל נוֹצָר . יוֹרֶה גְדֻלָּתוֹ וּמַלְכוּתוֹ :

Онъ есть Владыка вселенной, всему созданному; Онъ являетъ величіе Его и господство Его.

6. Богъ открывался пророкамъ.

ו שֶׁפַע נְבוּאָתוֹ נְתָנוֹ . אֶל אַנְשֵׁי סְגֻלָּתוֹ וְתִפְאַרְתּוֹ :

Изобиліе откровенія Своего даровалъ Онъ мужамъ достоянія Его и благолѣпія Его.

7. Моисей—величайшій пророкъ.

ז לֹא קָם בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה עוֹד . נָבִיא וּמַבִּיט אֶת תְּמוּנָתוֹ :

Не возсталъ еще въ Израилѣ пророкъ, подобный Моисею, созерцавшему ликъ Его.

8. Тора дана Богомъ черезъ Моисея.

ח תּוֹרַת אֱמֶת נָתַן לְעַמּוֹ אֵל . עַל־יַד נְבִיאוֹ נֶאֱמַן בֵּיתוֹ :

Ученіе истины даровалъ Богъ народу Своему черезъ пророка Своего, вѣрнаго дому Его.

9. Тора неизмѣнна.

ט לֹא יַחֲלִיף הָאֵל וְלֹא יָמִיר דָּתוֹ . לְעוֹלָמִים לְזוּלָתוֹ :

Не перемѣнитъ Богъ и не замѣнитъ Закона Своего другимъ вовѣкъ.

10. Богъ всевѣдущъ.

י צוֹפֶה וְיוֹדֵעַ סְתָרֵינוּ . מַבִּיט לְסוֹף דָּבָר בְּקַדְמָתוֹ :

Онъ провидитъ и вѣдаетъ сокровенныя мысли наши; Онъ видитъ конецъ дѣла въ началѣ его.

11. Богъ есть Мздовоздаятель.

יא גּוֹמֵל לְאִישׁ חֶסֶד כְּמִפְעָלוֹ . נוֹתֵן לְרָשָׁע רַע כְּרִשְׁעָתוֹ :

Онъ оказываетъ человѣку милость по дѣянію его; Онъ воздаетъ беззаконнику зломъ по беззаконію его.

קַדְמוֹן начало , נִבְרָא сотворенный ; הִנּוֹ Онъ есть , נוֹצָר созданное , יוֹרֶה являетъ (Онъ будетъ-) ; שֶׁפַע изобиліе , סְגֻלָּתוֹ Его достояніе , וְתִפְאַרְתּוֹ и Его благолѣпіе ; קָם Онъ возсталъ , מַבִּיט созерцающій , תְּמוּנָתוֹ Его ликъ ; עַל־יַד черезъ , נֶאֱמָן вѣрный ; יַחֲלִיף Онъ перемѣнитъ , יָמִיר Онъ замѣнитъ , דָּתוֹ Его законъ ; צוֹפֶה (-ящій) провидитъ , סְתָרֵינוּ сокровенныя мысли наши ; גּוֹמֵל оказываетъ , כְּמִפְעָלוֹ по дѣянію его , כְּרִשְׁעָתוֹ по беззаконію его ; (*יודע) .

12. Богъ пришлетъ намъ искупленіе черезъ Мессію.

יב יִשְׁלַח לְקֵץ הַיָּמִין מְשִׁיחֵנוּ. לִפְדּוֹת מְחַכֵּי קֵץ יְשׁוּעָתוֹ׃

Онъ пришлетъ къ концу дней помазанника нашего, чтобы искупить тѣхъ, которые ожидаютъ времени Его спасенія.

13. Богъ воскреситъ мертвыхъ.

יג מֵתִים יְחַיֶּה אֵל בְּרֹב חַסְדּוֹ. בָּרוּךְ עֲדֵי עַד שֵׁם תְּהִלָּתוֹ׃

Мертвыхъ воскреситъ Богъ, по обилію благости Его. Да восхвалится вовѣки вѣковъ хвальное имя Его.

6.

Приготовься къ служенію Богу.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדָיִם׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ повелѣніями Своими и заповѣдалъ намъ омовеніе рукъ.

7.

Благодареніе за здоровье тѣла.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר יָצַר אֶת הָאָדָם בְּחָכְמָה וּבָרָא בוֹ נְקָבִים נְקָבִים חֲלוּלִים גָּלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ שֶׁאִם יִפָּתֵחַ אֶחָד מֵהֶם אוֹ יִסָּתֵם אֶחָד מֵהֶם אִי אֶפְשַׁר לְהִתְקַיֵּם וְלַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ (אֲפִילוּ שָׁעָה אֶחָת)׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא כָל בָּשָׂר וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который образовалъ человѣка и премудро сотворилъ въ немъ разныя отверстія и полости. Открыто и извѣстно передъ престоломъ славы Твоей, что если бы открылась одна изъ нихъ, или закрылась одна изъ нихъ, невозможно было бы существовать и предстоять передъ Тобою. Благословенъ Ты, Господи, исцѣляющій всякую плоть и дѣйствующій чудесно.

מְשִׁיחֵנוּ наш помазанникъ, לִפְדּוֹת **чтобы искупить**, מְחַכֵּי (-ющіе) ожидаютъ, קֵץ время, יְשׁוּעָתוֹ Его спасеніе.

(נטילת ידים). מֶלֶךְ Царь, קִדְּשָׁנוּ Онъ освятилъ насъ, מִצְוֹתָיו **Его** повелѣнія, צִוָּנוּ Онъ заповѣдалъ намъ, נְטִילַת омовеніе, יָדָיִם руки

(אשר יצר). יָצַר Онъ образовалъ, חָכְמָה мудрость, וּבָרָא и Онъ сотворилъ, נְקָבִים отверстія, חֲלוּלִים полости, גָּלוּי открыто, וְיָדוּעַ и извѣстно, כִּסֵּא престолъ, כְּבוֹדֶךָ Твоя слава, יִפָּתֵחַ онъ откроется, יִסָּתֵם онъ закроется, אִי אֶפְשַׁר невозможно, הִתְקַיֵּם существовать, עֲמוֹד предстоять; מַפְלִיא לַעֲשׂוֹת дѣйствующій чудесно.

8.

Прославленіе Бога за повелѣніе заниматься Торою.

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ повелѣніями Своими и заповѣдалъ намъ заниматься словами Торы.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לַעֲסוֹק בְּדִבְרֵי תוֹרָה׃

9.

Прошеніе о дарованіи любви къ Торѣ.

Содѣлай пріятными, Господи, Боже нашъ, слова Торы Твоей въ устахъ нашихъ и въ устахъ народа Твоего, дома Израилева. Дабы мы и потомство наше и потомство народа Твоего, дома Израилева, всѣ мы познавали имя Твое и поучались Закону Твоему ради него самого. Благословенъ Ты, Господи, поучающій Закону народъ Свой, Израиля.

וְהַעֲרֶב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ לִשְׁמָהּ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל׃

10.

Прославленіе Бога за дарованіе Торы.

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который избралъ насъ изъ всѣхъ народовъ и даровалъ намъ Тору Свою. Благословенъ Ты, Господи, дарующій Тору.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה׃

11.

Выдержки изъ Писаннаго Закона.

И говорилъ Господь Моисею, сказавъ: Объяви Аарону и сынамъ его, и скажи: такъ благословляйте сыновъ Израилевыхъ: говорите

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְבָרְכוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

(והערב נא). וְהַעֲרֵב и содѣлай пріятными, בְּפִינוּ въ нашихъ устахъ, וְנִהְיֶה и будемъ, צֶאֱצָאֵינוּ наше потомство, יוֹדְעֵי познающіе, לִשְׁמָהּ ради него (ея имени); הַמְלַמֵּד поучающій, לְעַמּוֹ Его народу.

אָמוֹר לָהֶם׃ יְבָרֶכְךָ יְהוָֹה וְיִשְׁמְרֶךָ׃ יָאֵר יְהוָֹה ׀ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ׃ יִשָּׂא יְהוָֹה ׀ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם׃ וְשָׂמוּ אֶת־שְׁמִי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם׃

имъ: Да благословитъ тебя Господь и сохранитъ тебя! Да явитъ тебѣ Господь свѣтлое лицо Свое и помилуетъ тебя! Да обратитъ Господь лицо Свое на тебя и дастъ тебѣ миръ! Такъ пусть возлагаютъ имя Мое на сыновъ Израилевыхъ, и Я благословлю ихъ.

11 a.

Выдержки изъ Устнаго Закона.

אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁעוּר הַפֵּאָה וְהַבִּכּוּרִים וְהָרֵאָיוֹן וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְתַלְמוּד תּוֹרָה׃ אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאָדָם אוֹכֵל פֵּרוֹתֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקֶּרֶן קַיֶּמֶת לָעוֹלָם הַבָּא וְאֵלּוּ הֵן כִּבּוּד אָב וָאֵם וּגְמִילוּת חֲסָדִים וְהַשְׁכָּמַת בֵּית הַמִּדְרָשׁ שַׁחֲרִית וְעַרְבִית וְהַכְנָסַת אוֹרְחִים וּבִקּוּר חוֹלִים וְהַכְנָסַת כַּלָּה וּלְוָיַת הַמֵּת וְעִיּוּן תְּפִלָּה וַהֲבָאַת שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וְתַלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כֻּלָּם׃

Слѣдующіе предметы не имѣютъ установленнаго размѣра: край поля, начатки плодовъ, дароношеніе при явленіи въ храмъ, благотвореніе и изученіе Торы. Слѣдующихъ добродѣтелей плоды человѣкъ вкушаетъ въ мірѣ семъ; главная же заслуга остается для міра будущаго, вотъ онѣ: почитаніе отца и матери, благотвореніе и усердное посѣщеніе дома ученія утромъ и вечеромъ, и страннопріимство, и ухаживаніе за больными, и снабженіе невѣсты, и провожаніе покойника, и внимательность въ молитвѣ, и водвореніе согласія между человѣкомъ и ближнимъ его; изученіе же Торы противомѣрно всѣмъ онымъ (добродѣтелямъ).

12.

Благодареніе за возвращеніе души.

אֱלֹהַי • נְשָׁמָה שֶׁנָּתַתָּ בִּי טְהוֹרָה הִיא אַתָּה בְרָאתָהּ אַתָּה יְצַרְתָּהּ אַתָּה נְפַחְתָּהּ בִּי וְאַתָּה מְשַׁמְּרָהּ בְּקִרְבִּי וְאַתָּה עָתִיד

Боже мой! душа, которую Ты поселилъ во мнѣ, чиста; Ты сотворилъ ее, Ты образовалъ ее, Ты вдохнулъ ее въ меня, и Ты оберегаешь ее во мнѣ, и Ты примешь

(אלהי נשמה) . בְּרָאתָהּ Ты сотворилъ ее, יְצַרְתָּהּ Ты образовалъ ее, נְפַּחְתָּהּ Ты вдохнулъ ее, מְשַׁמְּרָהּ оберегаешь (-ющій) ее, בְּקִרְבִּי во мнѣ, עָתִיד готовый,

לְטַלָּהּ מִמֶּנִּי וּלְהַחֲזִירָהּ בִּי לֶעָתִיד לָבֹא כָּל זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה בְקִרְבִּי מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי רִבּוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים אֲדוֹן כָּל הַנְּשָׁמוֹת: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים:

ее у меня, и возвратишь ее мнѣ **въ будущемъ**. Доколѣ душа во мнѣ, я славлю Тебя, Господи, Боже мой и Боже предковъ моихъ, Властелинъ всѣхъ созданій, Владыко всѣхъ душъ. Благословенъ Ты, Господи, возвращающій души мертвымъ тѣламъ.

13.

Благодареніе за разныя благодѣянія.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן לַשֶּׂכְוִי בִינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который далъ разуму [1]) способность отличать день отъ ночи.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, за то, что не создалъ меня язычникомъ.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי עָבֶד:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, за то, что не создалъ меня рабомъ.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא עָשַׂנִי אִשָּׁה:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, за то, что не создалъ меня женщиною. [2])

Женщины читаютъ вмѣсто предыдущей בְּרָכָה:

נשים אומרות בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשַׂנִי כִּרְצוֹנוֹ:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, за то, что создалъ меня по благоизволенію Своему.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם פּוֹקֵחַ עִוְרִים:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, отверзающій очи слѣпыхъ.

לְטַלָּהּ чтобы принять ее, לְהַחֲזִירָהּ чтобы возвратить ее, לֶעָתִיד לָבֹא въ будущемъ;
כָּל זְמַן доколѣ, מוֹדֶה (-ящій) славлю, רִבּוֹן Властелинъ, הַמַּעֲשִׂים созданія;
הַמַּחֲזִיר возвращающій, לִפְגָרִים тѣламъ, מֵתִים мертвые.
(ברכות). לַשֶּׂכְוִי разуму, בִּינָה способность, לְהַבְחִין чтобы различать;
עָשַׂנִי Онъ создалъ меня, גּוֹי язычникъ; פּוֹקֵחַ отверзающій, עִוְרִים слѣпые;

---

[1]) Нѣкоторые переводятъ: пѣтуху.

[2]) Женщины и рабы свободны отъ нѣкоторыхъ религіозныхъ обязанностей.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, одѣвающій нагихъ.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַתִּיר אֲסוּרִים׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, освобождающій узниковъ.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם זוֹקֵף כְּפוּפִים׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, возставляющій согбенныхъ.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם רוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, простирающій землю надъ водою.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה לִי כָּל צָרְכִּי׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, за то, что создалъ все, потребное для меня.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמֵּכִין מִצְעֲדֵי גָבֶר׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, направляющій шаги человѣка.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל בִּגְבוּרָה׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, препоясывающій Израиля крѣпостію.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בְּתִפְאָרָה׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, вѣнчающій Израиля благолѣпіемъ.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, дарующій утомленному силу.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּעֲבִיר שֵׁנָה מֵעֵינָי וּתְנוּמָה מֵעַפְעַפָּי׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, удаляющій сонъ съ очей моихъ и дремоту съ вѣждей моихъ.

מַלְבִּישׁ одѣвающій, עֲרֻמִּים нагіе; מַתִּיר освобождающій, אֲסוּרִים узники; זוֹקֵף возставляющій, כְּפוּפִים согбенные; צָרְכִּי потребное для меня; הַמֵּכִין направляющій, מִצְעֲדֵי шаги, גָּבֶר человѣкъ; אוֹזֵר препоясывающій, בִּגְבוּרָה крѣпостію; עוֹטֵר вѣнчающій, בְּתִפְאָרָה благолѣпіемъ; שֵׁנָה сонъ, וּתְנוּמָה и дремота, מֵעַפְעַפָּי съ вѣждей моихъ.

14.

Прошеніе о защищеніи отъ грѣховъ.

וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּרְגִּילֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבְּקֵנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְאַל תְּבִיאֵנוּ לֹא לִידֵי חֵטְא וְלֹא לִידֵי עֲבֵרָה וְעָוֹן וְלֹא לִידֵי נִסָּיוֹן וְלֹא לִידֵי בִזָּיוֹן וְאַל תַּשְׁלֶט בָּנוּ יֵצֶר הָרָע וְהַרְחִיקֵנוּ מֵאָדָם רָע וּמֵחָבֵר רָע וְדַבְּקֵנוּ בְּיֵצֶר הַטּוֹב וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים וְכוֹף אֶת יִצְרֵנוּ לְהִשְׁתַּעְבֶּד לָךְ וּתְנֵנוּ הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל רוֹאֵינוּ וְתִגְמְלֵנוּ חֲסָדִים טוֹבִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

Да будетъ изволеніе Твое, Господи, Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ, направлять насъ въ ученіи Твоемъ. Привяжи насъ къ повелѣніямъ Твоимъ и не вводи насъ ни въ грѣхъ, ни въ преступленіе и вину, ни въ искушеніе, ни въ поношеніе. Не дай владычества надъ нами стремленію ко злу; отдаляй насъ отъ дурного человѣка и дурного сотоварища. Привяжи насъ къ доброму стремленію и къ добрымъ дѣламъ. Обуздай наше стремленье, чтобы намъ повиноваться Тебѣ, и даруй намъ сегодня и ежедневно благоволенье, милость и милосердіе въ очахъ Твоихъ и въ очахъ всѣхъ, видящихъ насъ, и благодѣтельствуй намъ. Благословенъ Ты, Господи, благодѣтельствующій народу Своему, Израилю.

15.

Прошеніе объ избавленіи отъ нечестивыхъ людей.

Молитва Равви-Іуды Святого.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּצִּילֵנִי הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם מֵעַזֵּי פָנִים וּמֵעַזּוּת

Да будетъ изволеніе Твое, Господи, Боже мой и Боже отцовъ моихъ, избавить меня сегодня и ежедневно отъ надменныхъ лицъ

(ויהי רצון). רָצוֹן изволеніе, תַּרְגִּילֵנוּ будешь направлять насъ, וְדַבְּקֵנוּ и привяжи насъ, תְּבִיאֵנוּ введешь насъ, חֵטְא грѣхъ, וְעָוֹן и вина, נִסָּיוֹן искушеніе, בִזָּיוֹן поношеніе, תַּשְׁלֶט дашь владычество, וְהַרְחִיקֵנוּ и отдаляй насъ, מַעֲשִׂים дѣла, לְהִשְׁתַּעְבֶּד чтобы повиноваться, וּתְנֵנוּ и даруй намъ, חֵן благоволеніе, רַחֲמִים милосердіе, רוֹאֵינוּ видящіе насъ, וְתִגְמְלֵנוּ חֲסָדִים טוֹבִים и благодѣтельствуй намъ.

(יהי רצון). תַּצִּילֵנִי избавишь меня, יוֹם день, עַזֵּי פָנִים надменные.

פָּנִים. מֵאָדָם רָע. וּמֵחָבֵר רָע. וּמִשָּׁכֵן רָע. וּמִפֶּגַע רָע. וּמִשָּׂטָן הַמַּשְׁחִית. מִדִּין קָשֶׁה וּמִבַּעַל דִּין קָשֶׁה. בֵּין שֶׁהוּא בֶן בְּרִית וּבֵין שֶׁאֵינוֹ בֶן בְּרִית:

и отъ надменности, отъ дурного человѣка, дурного сотоварища и дурного сосѣда, отъ несчастнаго случая и пагубнаго сатаны, отъ жестокаго обличенія и жестокаго обличителя, есть ли онъ сынъ завѣта, или онъ не есть сынъ завѣта

16.

Прошеніе о спасеніи ради заслугъ патріарховъ.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ זָכְרֵנוּ בְּזִכָּרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ וּפָקְדֵנוּ בִּפְקֻדַּת יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים מִשְּׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם וּזְכָר לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אַהֲבַת הַקַּדְמוֹנִים אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד וְאֶת הַשְּׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה וְאֶת הָעֲקֵדָה שֶׁעָקַד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ:

Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ! вспомяни насъ благимъ памятованіемъ передъ Тобою и посѣти насъ посѣщеніемъ спасенія и милосердія съ предвѣчнаго неба небесъ. Вспомяни для насъ, Господи, Боже нашъ, любовь Твою къ исконнымъ рабамъ Твоимъ, Аврааму, Исааку и Израилю, завѣтъ и милость и клятву, которою Ты клялся Аврааму, праотцу нашему, на горѣ Моріи, и то, что онъ связалъ Исаака, сына своего, **на спинѣ** жертвенника, какъ писано въ Торѣ Твоей:

17.

Испытаніе вѣры Авраама и Исаака.

פָּרָשַׁת עֲקֵדָה.

וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת־אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי: וַיֹּאמֶר קַח־נָא אֶת־בִּנְךָ אֶת־יְחִידְךָ אֲשֶׁר־אָהַבְתָּ אֶת־יִצְחָק וְלֶךְ־לְךָ אֶל־אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה עַל אַחַד

(Бытіе 22.) И было, послѣ этихъ событій, испыталъ Богъ Авраама, и сказалъ ему: Авраамъ! И онъ сказалъ: вотъ я. И Онъ сказалъ: возьми сына твоего, единственнаго твоего, котораго ты любишь, Исаака, и пойди въ землю Морія, и

פֶּגַע случай, שָׂטָן сатана, הַמַּשְׁחִית пагубный, דִּין обличеніе, קָשֶׁה жестокій, בַּעַל דִּין обличитель, בְּרִית завѣтъ

הֶהָרִים אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ׃ וַיַּשְׁכֵּם
אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־חֲמֹרוֹ
וַיִּקַּח אֶת־שְׁנֵי נְעָרָיו אִתּוֹ וְאֵת יִצְחָק
בְּנוֹ וַיְבַקַּע עֲצֵי עֹלָה וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל־
הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַר־לוֹ הָאֱלֹהִים׃
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת־
עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־הַמָּקוֹם מֵרָחֹק׃
וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־נְעָרָיו שְׁבוּ־לָכֶם
פֹּה עִם־הַחֲמוֹר וַאֲנִי וְהַנַּעַר נֵלְכָה
עַד־כֹּה וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְנָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם׃
וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת־עֲצֵי הָעֹלָה וַיָּשֶׂם
עַל־יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ אֶת־הָאֵשׁ
וְאֶת־הַמַּאֲכֶלֶת וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו׃
וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל־אַבְרָהָם אָבִיו
וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הִנֶּנִּי בְנִי וַיֹּאמֶר
הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים וְאַיֵּה הַשֶּׂה
לְעֹלָה׃ וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֱלֹהִים
יִרְאֶה־לּוֹ הַשֶּׂה לְעֹלָה בְּנִי וַיֵּלְכוּ
שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו׃ וַיָּבֹאוּ אֶל־הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר אָמַר־לוֹ הָאֱלֹהִים וַיִּבֶן שָׁם
אַבְרָהָם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וַיַּעֲרֹךְ אֶת־
הָעֵצִים וַיַּעֲקֹד אֶת־יִצְחָק בְּנוֹ וַיָּשֶׂם
אֹתוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִמַּעַל לָעֵצִים׃
וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם אֶת־יָדוֹ וַיִּקַּח אֶת־
הַמַּאֲכֶלֶת לִשְׁחֹט אֶת־בְּנוֹ׃ וַיִּקְרָא
אֵלָיו מַלְאַךְ יְהוָה מִן־הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר
אַבְרָהָם ׀ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי׃
וַיֹּאמֶר אַל־תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל־הַנַּעַר
וְאַל־תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה כִּי ׀ עַתָּה

вознеси его тамъ во всесожженіе на одной изъ горъ, о которой Я скажу тебѣ. И всталъ Авраамъ рано утромъ, и осѣдлалъ осла своего, и взялъ обоихъ отроковъ своихъ съ собою, и Исаака, сына своего, и накололъ дровъ для всесожженія, и всталъ, и пошелъ на мѣсто, о которомъ сказалъ ему Богъ. На третій день поднялъ Авраамъ глаза свои и увидѣлъ то мѣсто издали. И сказалъ Авраамъ отрокамъ своимъ: останьтесь вы здѣсь съ осломъ, а я и этотъ отрокъ пойдемъ туда, и поклонимся, и возвратимся къ вамъ. И взялъ Авраамъ дрова для всесожженія, и возложилъ на Исаака, сына своего, и взялъ въ руку свою огонь и ножъ, и пошли они оба вмѣстѣ. И говорилъ Исаакъ Аврааму, отцу своему, и сказалъ: отецъ мой! И онъ сказалъ: вотъ я, сынъ мой. И онъ сказалъ: вотъ огонь и дрова, но гдѣ ягненокъ для всесожженія? И Авраамъ сказалъ: Богъ усмотритъ Себѣ ягненка для всесожженія, сынъ мой! И пошли они оба вмѣстѣ. И пришли на мѣсто, о которомъ сказалъ ему Богъ, и устроилъ тамъ Авраамъ жертвенникъ, и разложилъ дрова, и связалъ Исаака, сына своего, и положилъ его на жертвенникъ, поверхъ дровъ. И простеръ Авраамъ руку свою, и взялъ ножъ, чтобы зарѣзать сына своего. И воззвалъ къ нему ангелъ Господа съ неба, и сказалъ: Авраамъ! Авраамъ! И онъ сказалъ: вотъ я. Онъ же сказалъ: не заноси руки твоей на отрока, и не дѣлай ему ничего, ибо

יָדַעְתִּי כִּי־יְרֵא אֱלֹהִים אַתָּה וְלֹא חָשַׂכְתָּ אֶת־בִּנְךָ אֶת־יְחִידְךָ מִמֶּנִּי׃ וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה־אַיִל אַחַר נֶאֱחַז בַּסְּבַךְ בְּקַרְנָיו וַיֵּלֶךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת־הָאַיִל וַיַּעֲלֵהוּ לְעֹלָה תַּחַת בְּנוֹ׃ וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא יְהוָה ׀ יִרְאֶה אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם בְּהַר יְהוָה יֵרָאֶה׃ וַיִּקְרָא מַלְאַךְ יְהוָה אֶל־אַבְרָהָם שֵׁנִית מִן־הַשָּׁמָיִם׃ וַיֹּאמֶר בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם־יְהוָה כִּי יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא חָשַׂכְתָּ אֶת־בִּנְךָ אֶת־יְחִידֶךָ׃ כִּי־בָרֵךְ אֲבָרֶכְךָ וְהַרְבָּה אַרְבֶּה אֶת־זַרְעֲךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכַחוֹל אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת הַיָּם וְיִרַשׁ זַרְעֲךָ אֵת שַׁעַר אֹיְבָיו׃ וְהִתְבָּרְכוּ בְזַרְעֲךָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ בְּקֹלִי׃ וַיָּשָׁב אַבְרָהָם אֶל־נְעָרָיו וַיָּקֻמוּ וַיֵּלְכוּ יַחְדָּו אֶל־בְּאֵר שָׁבַע וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם בִּבְאֵר שָׁבַע׃

теперь Я знаю, что богобоязливъ ты, когда ты не пожалѣлъ сына твоего, единственнаго твоего для Меня. И поднялъ Авраамъ глаза свои, и увидѣлъ: вотъ, баранъ; потомъ запутался онъ въ чащѣ рогами своими; тогда пошелъ Авраамъ, и взялъ барана, и вознесъ его во всесожженіе вмѣсто сына своего. И далъ Авраамъ имя мѣсту сему: Адонай Іире, какъ говорится еще нынѣ: на горѣ Адонай-Іераэ. И ангелъ Господень воззвалъ вторично къ Аврааму съ неба, и сказалъ: клянусь Собою, такъ речетъ Господь, поелику ты сдѣлалъ дѣло это и не пожалѣлъ сына твоего, единственнаго твоего, то Я благословлю тебя, и умножу потомство твое, какъ звѣзды небесныя и какъ песокъ, что на берегу моря, и потомство твое овладѣетъ вратами враговъ своихъ. И будутъ благословляться потомствомъ твоимъ всѣ народы земли, за то, что ты послушался гласа Моего. И возвратился Авраамъ къ отрокамъ своимъ; и встали они и пошли вмѣстѣ въ Вирсавію; и жилъ Авраамъ въ Вирсавіи.

18.

Прошеніе о помилованіи ради заслугъ патріарховъ.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתִּזְכָּר לָנוּ בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ כְּמוֹ שֶׁכָּבַשׁ אַבְרָהָם אָבִינוּ אֶת רַחֲמָיו מִבֶּן יְחִידוֹ וְרָצָה לִשְׁחוֹט אוֹתוֹ כְּדֵי לַעֲשׂוֹת

Владыко вселенной! да будетъ изволеніе Твое, Господи, Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ, вспомнить для насъ завѣтъ съ праотцами нашими. Какъ праотецъ нашъ Авраамъ превозмогъ милосердіе свое къ единственному сыну своему и склонился на закланіе

רְצוֹנְךָ כֵּן יִכְבְּשׁוּ רַחֲמֶיךָ אֶת כַּעַסְךָ
מֵעָלֵינוּ וְיִגֹּלּוּ רַחֲמֶיךָ עַל מִדּוֹתֶיךָ
וְתִכָּנֵס אִתָּנוּ לִפְנִים מִשּׁוּרַת דִּינֶךָ
וְתִתְנַהֵג עִמָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּמִדַּת
הַחֶסֶד וּבְמִדַּת הָרַחֲמִים וּבְטוּבְךָ
הַגָּדוֹל יָשׁוּב חֲרוֹן אַפְּךָ מֵעַמְּךָ
וּמֵעִירְךָ וּמֵאַרְצְךָ וּמִנַּחֲלָתֶךָ וְקַיֶּם לָנוּ
יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת הַדָּבָר שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ
עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. כָּאָמוּר וְזָכַרְתִּי
אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב וְאַף אֶת בְּרִיתִי
יִצְחָק וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר
וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר׃

его, дабы исполнить волю Твою, такъ милосердіе Твое да превозможетъ негодованіе Твое на насъ. Да развернется милосердіе Твое надъ (прочими) мѣрами Твоими и поступай съ нами снисходительнѣе строгости правосудія Твоего; управляй нами, Господи, Боже нашъ, мѣрою милости и мѣрою милосердія *Твоего*. По великой благости Твоей, да отвратится ярость гнѣва Твоего отъ народа Твоего и отъ града Твоего, и отъ земли Твоей, и отъ наслѣдія Твоего. Осуществи, Господи, Боже нашъ, слово, которымъ Ты обнадежилъ насъ черезъ Моисея, раба Твоего, какъ сказано: «И вспомню завѣтъ мой съ Іаковомъ, и завѣтъ мой съ Исаакомъ, и завѣтъ мой съ Авраамомъ вспомню, и землю вспомню.»

19.

Главныя обязанности благочестиваго человѣка.

לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם יְרֵא שָׁמַיִם
בְּסֵתֶר וּבַגָּלוּי וּמוֹדֶה עַל הָאֱמֶת
וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ וְיַשְׁכֵּם וְיֹאמַר׃

Всегда человѣкъ долженъ быть богобоязливъ сокровенно и явно, признавать истину, говорить правду въ сердцѣ своемъ и усердно возглашать·

20.

Признаніе нашего ничтожества передъ Богомъ.

רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים לֹא עַל
צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים
תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ
הָרַבִּים. מָה אֲנַחְנוּ מֶה חַיֵּינוּ

Властелинъ всѣхъ міровъ! мы повергаемъ наши моленія передъ Тобою, *уповая* не на добродѣтели наши, а только на великое милосердіе Твое. Чтó мы, чтó наша

(לעולם). יְרֵא שָׁמַיִם, богобоязливый; בְּסֵתֶר, сокровенно; בַּגָּלוּי, явно; מוֹדֶה, при-
знающій; וְדוֹבֵר, и говорящій; וְיַשְׁכֵּם וְיֹאמַר (онъ будетъ-) и усердно возглашать.
(רבון כל העולמים). צִדְקוֹתֵינוּ, наши добродѣтели; מַפִּילִים (-ющіе) повергаемъ,
תַּחֲנוּנֵינוּ, наши моленія; כִּי, только; חַיֵּינוּ, наша жизнь,

מָה חַסְדֵּנוּ מַה צִּדְקוֹתֵינוּ מַה יְּשׁוּעָתֵנוּ מַה כֹּחֵנוּ מַה גְּבוּרָתֵנוּ: מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הֲלֹא כָּל הַגִּבּוֹרִים כְּאַיִן לְפָנֶיךָ וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ וַחֲכָמִים כִּבְלִי מַדָּע וּנְבוֹנִים כִּבְלִי הַשְׂכֵּל כִּי רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם תֹּהוּ וִימֵי חַיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ. וּמוֹתַר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל:

жизнь, что наша доблесть, что наши добродѣтели, что наше спасеніе, что наша крѣпость, что наше могущество? Что намъ говорить передъ Тобою, Господи, Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ? Развѣ всѣ могучіе не ничто передъ Тобою, и люди славы—какъ бы не бывали, и мудрецы точно безъ мысли, и разумные, какъ безъ соображенія. Ибо множество дѣлъ ихъ—тщета, и дни ихъ жизни передъ Тобою—пустое, и *самое* преимущество человѣка передъ скотомъ — ничто, ибо все — суета.

20 а.

Радостное признаніе добродѣтелей нашихъ патріарховъ

אֲבָל אֲנַחְנוּ עַמְּךָ בְּנֵי בְרִיתֶךָ. בְּנֵי אַבְרָהָם אֹהַבְךָ שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ לוֹ בְּהַר הַמֹּרִיָּה. זֶרַע יִצְחָק יְחִידוֹ שֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּב הַמִּזְבֵּחַ. עֲדַת יַעֲקֹב בִּנְךָ בְּכוֹרֶךָ שֶׁמֵּאַהֲבָתְךָ שֶׁאָהַבְתָּ אוֹתוֹ וּמִשִּׂמְחָתְךָ שֶׁשָּׂמַחְתָּ בּוֹ קָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל וִישֻׁרוּן:

Но мы—народъ Твой, сыны завѣта Твоего, сыны Авраама, друга Твоего, которому Ты клялся на горѣ Моріи, потомки Исаака, единороднаго *сына* его, который далъ связать себя на спинѣ жертвенника, община Іакова, первороднаго сына Твоего; изъ любви Твоей, коей Ты любилъ его, и изъ радости Твоей, коей Ты радовался о немъ, Ты нарекъ ему имя: Израиль и Іешурунъ.

20 б.

Нашъ долгъ — величать Бога.

לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ חַיָּבִים לְהוֹדוֹת

Посему мы обязаны благодарить

חַסְדֵּנוּ, наша доблесть, יְשׁוּעָתֵנוּ, наше спасеніе, כֹּחֵנוּ, наша крѣпость, גְּבוּרָתֵנוּ, наше могущество, הֲלֹא, развѣ не, אַיִן, ничто, שֵׁם, слава (имя), כִּבְלִי, какъ безъ, מַדָּע, мысль, נְבוֹנִים, разумные, הַשְׂכֵּל, соображеніе, תֹּהוּ, тщета, הֶבֶל, пустое, וּמוֹתַר, и преимущество, הַבְּהֵמָה, скотъ, הַכֹּל, все.

(לפיכך). אֲנַחְנוּ, мы, חַיָּבִים, обязанные, לְהוֹדוֹת, чтобы благодарить,

Тебя, восхвалять Тебя, величать Тебя, прославлять, святить и воздавать восхваленіе и благодареніе имени Твоему. Блаженны мы! Какъ хороша наша доля, и какъ умилителенъ нашъ жребій, и какъ прекрасно наше наслѣдіе! Блаженны мы тѣмъ, что мы двоекратно въ каждый день, рано и поздно, утромъ и вечеромъ, усердно возглашаемъ

לְךָ וּלְשַׁבֵּחֲךָ וּלְפָאֶרְךָ וּלְבָרֶכְךָ וּלְקַדֵּשׁ וְלָתֵת שֶׁבַח וְהוֹדָיָה לִשְׁמֶךָ׃ אַשְׁרֵינוּ מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ וּמַה נָּעִים גּוֹרָלֵנוּ וּמַה יָּפָה יְרֻשָּׁתֵנוּ. אַשְׁרֵינוּ שֶׁאֲנַחְנוּ מַשְׁכִּימִים וּמַעֲרִיבִים עֶרֶב וָבֹקֶר וְאוֹמְרִים פַּעֲמַיִם בְּכָל יוֹם׃

Главное исповѣданіе вѣры.

Слушай, Израиль, Господь, Богъ нашъ, Господь единый.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ יְהוָֹה ׀ אֶחָד׃

Да восхвалится имя славы царства Его вовѣки вѣковъ.

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

וקורין פרשה ראשונה של ק״ש׃

Здѣсь читаютъ первый отдѣлъ שמע (ואהבת עד ובשעריך).

21.

Да явитъ Богъ всему міру святость Свою

Ты былъ, когда міръ еще не былъ сотворенъ; Ты еси съ *того времени*, какъ міръ сотворенъ; Ты еси въ мірѣ семъ, и Ты *будешь* въ мірѣ грядущемъ. Святи имя Твое на тѣхъ, кои святятъ Твое имя, и святи Твое имя въ мірѣ Твоемъ, и помощію Твоею воздвигни и возвыси нашъ рогъ. Благословенъ Ты, Господи, святящій имя Свое среди всего *міра*.

אַתָּה הוּא עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם אַתָּה הוּא מִשֶּׁנִּבְרָא הָעוֹלָם אַתָּה הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאַתָּה הוּא לָעוֹלָם הַבָּא קַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ עַל מַקְדִּישֵׁי שְׁמֶךָ וְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בְּעוֹלָמֶךָ וּבִישׁוּעָתְךָ תָּרִים וְתַגְבִּיהַּ קַרְנֵנוּ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּרַבִּים׃

שַׁבֵּחַ, восхвалять, פָּאֵר, величать, קַדֵּשׁ, святить, לָתֵת, чтобы воздавать, וְהוֹדָיָה и благодареніе; אַשְׁרֵינוּ, мы блаженны, נָעִים, умилительный, יָפָה пре-красна, יְרֻשָּׁתֵנוּ, наше наслѣдіе, פַּעֲמַיִם двоекратно.
(אתה הוא). נִבְרָא, сотворенный, הַבָּא, грядущій, וּבִישׁוּעָתְךָ, и Твоею помощію, תָּרִים (-ешь), воздвигни, וְתַגְבִּיהַּ, и возвыси (-шь), קַרְנֵנוּ, нашъ рогъ.

22.

Прошеніе о наступленіи времени всеобщаго Богопознанія.

Ты еси, Господи, Боже нашъ, на небѣ и на землѣ и въ вышнихъ небесахъ небесъ. Воистину, Ты первый, и Ты послѣдній, и нѣтъ Бога, кромѣ Тебя. Собери уповающихъ на Тебя съ четырехъ краевъ земли; да уразумѣютъ и познаютъ всѣ проходящіе міръ сей, что Ты одинъ—Богъ всѣмъ царствамъ земли. Ты создалъ небо и землю, море и все, что въ нихъ. Которое же изъ всѣхъ созданій рукъ Твоихъ, среди вышнихъ или нижнихъ, возгласитъ Тебѣ: Что дѣлаешь? Отче нашъ небесный! содѣлай намъ благодѣяніе ради великаго имени Твоего, провозглашеннаго надъ нами, и осуществи для насъ, Господи, Боже нашъ, то, что написано: «Въ то время приведу васъ и въ то же время соберу васъ, ибо сдѣлаю васъ именитыми и хвальными между всѣми народами земли, когда возвращу плѣнъ вашъ передъ глазами вашими, говорилъ Господь.»

אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וּבִשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים. אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין אֱלֹהִים. קַבֵּץ קוֹיךָ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ. יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל בָּאֵי עוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ. אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם וּמִי בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ בָּעֶלְיוֹנִים אוֹ בַתַּחְתּוֹנִים שֶׁיֹּאמַר לְךָ מַה תַּעֲשֶׂה. אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם עֲשֵׂה עִמָּנוּ חֶסֶד בַּעֲבוּר שִׁמְךָ הַגָּדוֹל שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ וְקַיֶּם לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מַה שֶּׁכָּתוּב בָּעֵת הַהִיא אָבִיא אֶתְכֶם וּבָעֵת קַבְּצִי אֶתְכֶם כִּי אֶתֵּן אֶתְכֶם לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה בְּכֹל עַמֵּי הָאָרֶץ בְּשׁוּבִי אֶת שְׁבוּתֵיכֶם לְעֵינֵיכֶם אָמַר יְיָ:

(אתה הוא). הָעֶלְיוֹנִים вышніе, וּמִבַּלְעָדֶיךָ и кромѣ Тебя; קַבֵּץ собери, קוֹיךָ уповающіе на Тебя; יַכִּירוּ они уразумѣютъ, וְיֵדְעוּ и они познаютъ, בָּאֵי приходящіе; בַּתַּחְתּוֹנִים среди нижнихъ; בַּעֲבוּר ради, נִקְרָא провозглашенный, וְקַיֵּם и осуществи, עֵת время, אָבִיא приведу, בְּשׁוּבִי когда возвращу, שְׁבוּתֵיכֶם вашъ плѣнъ.

III.

БОГОПОЧИТАНІЕ ВЫРАЖАЕМОЕ ЧЕРЕЗЪ ЖЕРТВОПРИНОШЕНІЕ.

Еще праотцы наши, Авраамъ, Исаакъ и Іаковъ, выражали поклоненіе Богу черезъ сооруженіе жертвенниковъ и приношеніе жертвъ (בראשית יב, ז, ח; כו, כה; לה, ז, מו, א). Позднѣе израильтяне, передъ выходомъ изъ Египта, въ послѣднюю ночь рабства, принесли пасхальную жертву Богу (שמות יב, נ); во время сорокалѣтняго странствованія въ Синайской пустынѣ они приносили животныхъ въ жертву Богу ежедневно, утромъ и вечеромъ, и, сверхъ того, по субботамъ, новомѣсячіямъ и праздничнымъ днямъ (במדבר כח). Тогда же Богъ повелѣлъ, чтобы жертвоприношенія совершались не гдѣ либо, а только въ томъ мѣстѣ, гдѣ Онъ имѣлъ Свое особенное соприсутствіе среди израильскаго народа (דברים יב, יא). Такими святилищами были: сначала скинія откровенія (אֹהֶל מוֹעֵד), а впослѣдствіи—постоянный храмъ въ Іерусалимѣ (בֵּית הַמִּקְדָּשׁ). Жертвоприношенія совершались тамъ священниками (כֹּהֲנִים) и сопровождались молитвами и установленными обрядами. Съ разрушеніемъ же храма, приношеніе животныхъ въ жертву Богу прекратилось; вмѣсто нихъ мы нынѣ приносимъ Богу однѣ только жертвы моленія, какъ сказано: „Вмѣсто тельцовъ мы приносимъ жертву устъ нашихъ" (הושע יד, ג).

Должно ежедневно читать отрывки изъ Божественнаго ученія о чинѣ жертвоприношенія, ибо сказано: „Изученіе законовъ о жертвоприношеніяхъ равносильно принесенію жертвы (מנחות קי, א).

23.

Выдержки изъ Писаннаго и Устнаго Закона о ежедневныхъ жертвахъ.

Приготовленіе священниковъ къ жертвоприношенію.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃
וְעָשִׂיתָ כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְכַנּוֹ נְחֹשֶׁת
לְרָחְצָה וְנָתַתָּ אֹתוֹ בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד
וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ שָׁמָּה מָיִם׃
וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מִמֶּנּוּ אֶת־יְדֵיהֶם
וְאֶת־רַגְלֵיהֶם׃ בְּבֹאָם אֶל־אֹהֶל
מוֹעֵד יִרְחֲצוּ־מַיִם וְלֹא יָמֻתוּ אוֹ
בְגִשְׁתָּם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ לְשָׁרֵת
לְהַקְטִיר אִשֶּׁה לַיהוָה׃ וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם

(Исходъ 30, 17—21.) И говорилъ Господь Моисею, сказавъ: Сдѣлай также умывальникъ мѣдный и подножіе къ нему изъ мѣди, для омовенія, и поставь его между скиніей откровенія и между жертвенникомъ, и налей туда воды. И пусть Ааронъ и сыны его омываютъ изъ него руки свои и ноги свои. Когда будутъ входить въ скинію откровенія, пусть омываются водою, тогда не умрутъ; или когда они будутъ подходить къ жертвеннику для служенія, для воскуренія огнепалимыхъ жертвъ

וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמֻתוּ וְהָיְתָה לָהֶם חָק־
עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדֹרֹתָם׃

Господу. И пусть омываютъ руки свои и ноги свои, чтобы имъ не умереть; и да будетъ это для нихъ постановленіемъ вѣчнымъ, для него и для потомства его въ роды ихъ.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּרַחֵם עָלֵינוּ וְתִמְחַל לָנוּ
עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ וּתְכַפֶּר לָנוּ אֶת כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ וְתִסְלַח לְכָל פְּשָׁעֵינוּ וְתִבְנֶה
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ קָרְבַּן הַתָּמִיד שֶׁיְּכַפֵּר בַּעֲדֵנוּ
כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר׃

Ежедневныя всесожженія.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃
צַו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם
אֶת־קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי
תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ׃
וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשֶּׁה אֲשֶׁר
תַּקְרִיבוּ לַיהוָה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה
תְמִימִם שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תָמִיד׃
אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר
וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין
הָעַרְבָּיִם׃ וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת
לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִת
הַהִין׃ עֹלַת תָּמִיד הָעֲשֻׂיָה בְּהַר סִינַי
לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה׃ וְנִסְכּוֹ
רְבִיעִת הַהִין לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ
הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַיהוָה׃ וְאֵת הַכֶּבֶשׂ
הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם כְּמִנְחַת
הַבֹּקֶר וּכְנִסְכּוֹ תַּעֲשֶׂה אִשֵּׁה רֵיחַ
נִיחֹחַ לַיהוָה׃

(Числа 28, 1—8.) И говорилъ Господь Моисею, сказавъ: Повели сынамъ Израилевымъ, и скажи имъ: Приношеніе Мое, пищу Мою въ огнепалимыя жертвы Мнѣ, во благоуханіе Мнѣ, соблюдайте приносить Мнѣ въ опредѣленное для этого время. И скажи имъ: вотъ огнепалимая жертва, которую вы должны приносить Господу: двухъ ягнятъ однолѣтнихъ, безъ порока, на день, во всесожженіе, постоянно. Одного ягненка приготовляй утромъ, а другого ягненка приготовляй въ сумерки; И десятую часть эфы крупичатой муки въ хлѣбную жертву, смѣшенной съ выбитымъ елеемъ въ четверть гина. Это всесожженіе постоянное, какое приготовлено было у горы Синайской во благоуханіе, въ огнепалимую жертву Господу. И возліяніе при немъ—четверть гина на каждаго ягненка; въ святилищѣ возливай возліяніе сикера Господу. А второго ягненка приготовляй въ сумерки, хлѣбную жертву, какъ утренняя, и такое же возліяніе приготовляй,—это огнепалимая жертва благоуханія Господу.

וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה

(Левитъ 1, 11.) И пусть зарѣ-

לִפְנֵי יְהֹוָה וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃

жутъ его на сѣверной сторонѣ жертвенника предъ Господомъ, а сыны Аароновы, священники, пусть покропятъ кровью его на жертвенникъ кругомъ.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהֵא אֲמִירָה זוּ חֲשׁוּבָה וּמְקֻבֶּלֶת וּמְרֻצָּה לְפָנֶיךָ כְּאִלּוּ הִקְרַבְנוּ קָרְבַּן הַתָּמִיד בְּמוֹעֲדוֹ וּבִמְקוֹמוֹ וּכְהִלְכָתוֹ׃

Приношеніе куренія.

אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת קְטֹרֶת הַסַּמִּים בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם. כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָ אוֹתָם עַל יַד מֹשֶׁה נְבִיאֶךָ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ׃

וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ סַמִּים נָטָף ׀ וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה סַמִּים וּלְבֹנָה זַכָּה בַּד בְּבַד יִהְיֶה׃ וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ קְטֹרֶת רֹקַח מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ מְמֻלָּח טָהוֹר קֹדֶשׁ׃ וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים תִּהְיֶה לָכֶם׃ וְנֶאֱמַר וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת־הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה׃ וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת־הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי יְהֹוָה לְדֹרֹתֵיכֶם.

Ты еси, Господи, Боже нашъ, Тотъ, Которому праотцы наши приносили благовонное куреніе во время существованія дома святилища, какъ Ты повелѣлъ имъ черезъ Моисея, пророка Твоего, какъ сказано въ Торѣ Твоей:

(Исходъ 30, 34—36.) И сказалъ Господь Моисею: возьми себѣ пряностей: стираксы и ониха и гальвана,—этихъ пряностей и чистаго ладона, каждаго должно быть по равной части. И сдѣлай изъ этого куреніе, масть по искусству составителя мастей, смѣшенную, чистую, святую. И истолки часть его мелко и положи изъ этого предъ свидѣтельствомъ въ скиніи откровенія, гдѣ Я буду открываться тебѣ; великою святынею должно быть это для васъ. И еще сказано: (Исходъ 30, 7—8.) И пусть воскуриваетъ на немъ Ааронъ куреніе изъ пряностей; каждое утро, когда онъ приводитъ въ порядокъ лампады, пусть воскуриваетъ его. Также когда зажигаетъ Ааронъ лампады въ сумерки, пусть воскуриваетъ его; это постоянное куреніе предъ Господомъ въ роды ваши.

Составъ куренія.

תָּנוּ רַבָּנָן פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת כֵּיצַד. שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וּשְׁמוֹנָה מָנִים הָיוּ בָהּ. שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה כְּמִנְיַן יְמוֹת הַחַמָּה. מָנֶה לְכָל יוֹם פְּרַס בְּשַׁחֲרִית וּפְרַס בֵּין הָעַרְבַּיִם. וּשְׁלֹשָׁה מָנִים יְתֵרִים שֶׁמֵּהֶם מַכְנִיס

כֹּהֵן גָּדוֹל מְלֹא חָפְנָיו בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. וּמַחֲזִירָם לְמַכְתֶּשֶׁת בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים. וְשׁוֹחֲקָן יָפֶה יָפֶה כְּדֵי שֶׁתְּהֵא דַקָּה מִן הַדַּקָּה. וְאַחַד עָשָׂר סַמָּנִים הָיוּ בָהּ. וְאֵלּוּ הֵן הַצֳּרִי וְהַצִּפֹּרֶן הַחֶלְבְּנָה וְהַלְּבוֹנָה מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה. מוֹר וּקְצִיעָה שִׁבֹּלֶת נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה: הַקֹּשְׁטְ שְׁנֵים עָשָׂר וְקִלּוּפָה שְׁלשָׁה וְקִנָּמוֹן תִּשְׁעָה בֹּרִית כַּרְשִׁינָה תִּשְׁעָה קַבִּין. יֵין קַפְרִיסִין סְאִין תְּלָתָא וְקַבִּין תְּלָתָא וְאִם לֹא מָצָא יֵין קַפְרִיסִין מֵבִיא חֲמַר חִוַּרְיָן עַתִּיק. מֶלַח סְדוֹמִית רוֹבַע הַקָּב מַעֲלֶה עָשָׁן כָּל שֶׁהוּא. רַבִּי נָתָן הַבַּבְלִי אוֹמֵר אַף כִּפַּת הַיַּרְדֵּן כָּל שֶׁהוּא וְאִם נָתַן בָּהּ דְּבַשׁ פְּסָלָהּ וְאִם חִסֵּר אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ חַיַּב. מִיתָה:

רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר הַצֳּרִי אֵינוֹ אֶלָּא שְׂרָף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף בֹּרִית כַּרְשִׁינָה לָמָּה הִיא בָאָה כְּדֵי לְיַפּוֹת בָּהּ אֶת הַצִּפֹּרֶן כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה. יֵין קַפְרִיסִין לָמָּה הוּא בָא כְּדֵי לִשְׁרוֹת בּוֹ אֶת הַצִּפֹּרֶן כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה וַהֲלֹא מֵי רַגְלַיִם יָפִין לָהּ אֶלָּא שֶׁאֵין מַכְנִיסִין מֵי רַגְלַיִם בַּמִּקְדָּשׁ מִפְּנֵי הַכָּבוֹד:

תַּנְיָא רַבִּי נָתָן אוֹמֵר כְּשֶׁהוּא שׁוֹחֵק אוֹמֵר הָדֵק הֵיטֵב הֵיטֵב הָדֵק מִפְּנֵי שֶׁהַקּוֹל יָפֶה לַבְּשָׂמִים. פִּטְּמָהּ לַחֲצָאִין כְּשֵׁרָה לִשְׁלִישׁ וְלִרְבִיעַ לֹא שָׁמַעְנוּ: אָמַר רַבִּי יְהוּדָה זֶה הַכְּלָל אִם כְּמִדָּתָהּ כְּשֵׁרָה לַחֲצָאִין וְאִם חִסַּר אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה:

תַּנְיָא בַּר קַפָּרָא אוֹמֵר אַחַת לְשִׁשִּׁים אוֹ לְשִׁבְעִים שָׁנָה הָיְתָה בָאָה שֶׁל שִׁירַיִם לַחֲצָאִין: וְעוֹד תָּנֵי בַּר קַפָּרָא אִלּוּ הָיָה נוֹתֵן בָּהּ קוֹרְטוֹב שֶׁל דְּבַשׁ אֵין אָדָם יָכוֹל לַעֲמוֹד מִפְּנֵי רֵיחָהּ וְלָמָּה אֵין מְעָרְבִין בָּהּ דְּבַשׁ מִפְּנֵי שֶׁהַתּוֹרָה אָמְרָה כִּי כָל שְׂאֹר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשֶּׁה לַיְיָ:

יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה ג״פ: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ ג״פ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ ג״פ: אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: וְעָרְבָה לַיְיָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

24.

Выдержки изъ Писаннаго Закона о субботнихъ и новомѣсячныхъ жертвахъ.

לשבת וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כְבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת

(Читается въ субботу). (Числа 28, 9—10.) Въ день субботній *приносите* двухъ ягнятъ однолѣтнихъ, безъ порока, и двѣ десятыхъ эфы

שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל־עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ׃

крупичатой муки въ хлѣбную жертву, смѣшенной съ елеемъ, и возліяніе при томъ. Это всесожженіе въ каждую субботу, сверхъ постояннаго всесожженія и возліянія при немъ.

ר״ח וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם תַּקְרִיבוּ עֹלָה לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם׃ וּשְׁלשָׁה עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לַפָּר הָאֶחָד וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לָאַיִל הָאֶחָד׃ וְעִשָּׂרֹן עִשָּׂרוֹן סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד עֹלָה רֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה׃ וְנִסְכֵּיהֶם חֲצִי הַהִין יִהְיֶה לַפָּר וּשְׁלִישִׁת הַהִין לָאַיִל וּרְבִיעִת הַהִין לַכֶּבֶשׂ יָיִן זֹאת עֹלַת חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה׃ וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת לַיהוָה עַל־עֹלַת הַתָּמִיד יֵעָשֶׂה וְנִסְכּוֹ׃

(Читается въ Новомѣсячіе). (Числа 28, 11—15.) Въ новомѣсячія ваши приносите во всесожженіе Господу: двухъ молодыхъ тельцовъ и одного барана, семь однолѣтнихъ ягнятъ, безъ порока, и три десятыхъ эфы крупичатой муки въ хлѣбную жертву, смѣшенной съ елеемъ, на каждаго тельца; и двѣ десятыхъ крупичатой муки въ хлѣбную жертву, смѣшенной съ елеемъ, на каждаго барана; и по одной десятой крупичатой муки въ хлѣбную жертву, смѣшенной съ елеемъ на каждаго ягненка; это всесожженіе во благоуханіе, огнепалимая жертва Господу. А возліянія при нихъ: полгина да будетъ на тельца, и треть гина на барана, и четверть гина вина на ягненка; это всесожженіе въ каждое новомѣсячіе, во всѣ мѣсяцы года; и одного молодого козла въ очистительную жертву, Господу, сверхъ постояннаго всесожженія должно приготовлять его и возліяніе при немъ.

25.

Выдержка изъ Устнаго Закона о порядкѣ храмового священнодѣйствія.

אַבַּיֵי הֲוָה מְסַדֵּר סֵדֶר הַמַּעֲרָכָה מִשְּׁמָא דִגְמָרָא וְאַלִּבָּא דְאַבָּא שָׁאוּל מַעֲרָכָה גְדוֹלָה קוֹדֶמֶת לְמַעֲרָכָה שְׁנִיָּה שֶׁל קְטֹרֶת. וּמַעֲרָכָה שְׁנִיָּה שֶׁל קְטֹרֶת קוֹדֶמֶת לְסִדּוּר שְׁנֵי גִזְרֵי עֵצִים וְסִדּוּר שְׁנֵי גִזְרֵי עֵצִים קוֹדֵם לְדִשּׁוּן מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי וְדִשּׁוּן מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי קוֹדֵם לַהֲטָבַת חָמֵשׁ נֵרוֹת וַהֲטָבַת חָמֵשׁ נֵרוֹת קוֹדֶמֶת לְדַם הַתָּמִיד וְדַם הַתָּמִיד קוֹדֵם לַהֲטָבַת שְׁתֵּי נֵרוֹת וַהֲטָבַת שְׁתֵּי נֵרוֹת קוֹדֶמֶת לִקְטֹרֶת וּקְטֹרֶת קוֹדֶמֶת לְאֵבָרִים וְאֵבָרִים לְמִנְחָה וּמִנְחָה לַחֲבִתִּין וַחֲבִתִּין לִנְסָכִין וּנְסָכִין לְמוּסָפִין וּמוּסָפִין לְבָזִיכִין

וּבִזִיכִין קוֹדְמִין לְתָמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם שֶׁנֶּאֱמַר וְעָרַךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים עָלֶיהָ הַשְׁלֵם כָּל הַקָּרְבָּנוֹת כֻּלָּם:

26.

Молитва Равви Нехуніи.

אָנָּא בְּכֹחַ גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תַּתִּיר צְרוּרָה: קַבֵּל רִנַּת עַמְּךָ שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ נוֹרָא: נָא גִבּוֹר דּוֹרְשֵׁי יִחוּדְךָ כְּבָבַת שָׁמְרֵם: בָּרְכֵם טַהֲרֵם רַחֲמֵם צִדְקָתְךָ תָּמִיד גָּמְלֵם: חֲסִין קָדוֹשׁ בְּרוֹב טוּבְךָ נַהֵל עֲדָתֶךָ: יָחִיד גֵּאֶה לְעַמְּךָ פְּנֵה. זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ: שַׁוְעָתֵנוּ קַבֵּל וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ יוֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

27.

Молитва о принятіи моленія устъ нашихъ вмѣсто жертвъ.

רִבּוֹן הָעוֹלָמִים אַתָּה צִוִּיתָנוּ לְהַקְרִיב קָרְבַּן הַתָּמִיד בְּמוֹעֲדוֹ וְלִהְיוֹת כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָם. וּלְוִיִּם בְּדוּכָנָם. וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָם. וְעַתָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ חָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּבָטֵל הַתָּמִיד וְאֵין לָנוּ לֹא כֹהֵן בַּעֲבוֹדָתוֹ. וְלֹא לֵוִי בְּדוּכָנוֹ. וְלֹא יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדוֹ. וְאַתָּה אָמַרְתָּ וּנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ: לָכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיְּהֵא שִׂיחַ שִׂפְתוֹתֵינוּ חָשׁוּב וּמְקֻבָּל וּמְרֻצֶּה לְפָנֶיךָ כְּאִלּוּ הִקְרַבְנוּ קָרְבַּן הַתָּמִיד בְּמוֹעֲדוֹ. וְעָמַדְנוּ עַל מַעֲמָדוֹ:

28.

Выдержка изъ Устнаго Закона о чинѣ разныхъ жертвъ.

אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁל זְבָחִים קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן פַּר וְשָׂעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל בֵּין הַבַּדִּים וְעַל הַפָּרֹכֶת וְעַל מִזְבַּח הַזָּהָב מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכָּבֶת. שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבַּח הַחִיצוֹן אִם לֹא נָתַן לֹא עִכֵּב: פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל הַפָּרֹכֶת וְעַל מִזְבַּח הַזָּהָב מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכָּבֶת. שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבַּח הַחִיצוֹן אִם לֹא נָתַן לֹא עִכֵּב אֵלּוּ וָאֵלּוּ נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַדָּשֶׁן: חַטֹּאת הַצִּבּוּר וְהַיָּחִיד אֵלּוּ הֵן חַטֹּאת הַצִּבּוּר שְׂעִירֵי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשֶׁל מוֹעֲדוֹת שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן אַרְבַּע מַתָּנוֹת עַל אַרְבַּע קְרָנוֹת: כֵּיצַד עָלָה בַכֶּבֶשׁ וּפָנָה לַסּוֹבֵב וּבָא לוֹ לְקֶרֶן דְּרוֹמִית

מִזְרָחִית. מִזְרָחִית צְפוֹנִית. צְפוֹנִית מַעֲרָבִית. מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית. שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד דְּרוֹמִי. וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת:

הָעוֹלָה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָהּ בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָהּ בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָהּ טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע וּטְעוּנָה הֶפְשֵׁט וְנִתּוּחַ וְכָלִיל לָאִשִּׁים:

זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר וַאֲשָׁמוֹת. אֵלּוּ הֵן אֲשָׁמוֹת אֲשַׁם גְּזֵלוֹת אֲשַׁם מְעִילוֹת אֲשַׁם שִׁפְחָה חֲרוּפָה אֲשַׁם נָזִיר אֲשַׁם מְצוֹרָע אָשָׁם תָּלוּי: שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלֵי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן. וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע. וְנֶאֱכָלִין לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים לְזִכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת:

הַתּוֹדָה וְאֵיל נָזִיר קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל מָקוֹם בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע. וְנֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר לְכָל אָדָם בְּכָל מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת: הַמּוּרָם מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לִנְשֵׁיהֶם וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם:

שְׁלָמִים קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל מָקוֹם בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע. וְנֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר לְכָל אָדָם בְּכָל מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד: הַמּוּרָם מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לִנְשֵׁיהֶם וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם:

הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַפֶּסַח קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל מָקוֹם בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן מַתָּנָה אֶחָת וּבִלְבָד שֶׁיִּתֵּן כְּנֶגֶד הַיְסוֹד. שִׁנָּה בַאֲכִילָתָן הַבְּכוֹר נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים וְהַמַּעֲשֵׂר לְכָל אָדָם. וְנֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר בְּכָל מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד: הַפֶּסַח אֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא בַלַּיְלָה וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עַד חֲצוֹת וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא לִמְנוּיָו וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא צָלִי:

IV.

ОБЪ ИЗСЛѢДОВАНIИ ЗАКОНА.

Устный Законъ (см. стр. 3) содержитъ въ себѣ: 1) толкованіе Писаннаго Закона, переданное черезъ Моисея (פֵּרוּשִׁים מְקֻבָּלִים מִפִּי מֹשֶׁה), 2) особые законы, данные Моисею на Синаѣ (הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי), 3) узаконенія (דִּינִין), выведенныя изъ Пятокнижія посредствомъ данныхъ на Синаѣ тринадцати правилъ (שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת) для изслѣдованія Закона, 4) опредѣленія и ограниченія (גְּזֵרוֹת וּסְיָגִים), служащія огражденіемъ Закона отъ нарушеній (см. ויקרא יח, ל *), и 5) установленія и обычаи (תַּקָּנוֹת וּמִנְהָגִים), учрежденные

*) гдѣ сказано: ושמרתם את משמרתי—охраняйте ввѣренное Мною для соблюденія.

законоучителями, по ихъ собственному усмотрѣнію, и обязательные для насъ, на основаніи стиха: „По наставленію, которое они преподадутъ тебѣ, и по опредѣленію, какое они скажутъ тебѣ, поступай; не уклоняйся ни на право ни на лѣво отъ того, что они скажутъ тебѣ“ (דברים יז, יא; см. הקדמה להרמב"ם מסדר זרעים וליד החזקה).

Устный Законъ первоначально не былъ записанъ, но передавался устно со временъ Моисея изъ одного поколѣнія законоучителей въ другое: учитель устно излагалъ ученикамъ то, что слышалъ отъ своихъ учителей, и т. д. Когда же евреи разсѣялись по разнымъ странамъ, возникло опасеніе, чтобы Устный Законъ не пришелъ въ забвеніе; поэтому Равви-Іуда Святой (רַבֵּינוּ הַקָּדוֹשׁ) передалъ его письму и такимъ образомъ составилъ кодексъ, подъ именемъ **Мишна** (מִשְׁנָיוֹת). Ученики и послѣдователи Равви-Іуды Святого дополнили Мишну сборниками: סִפְרָא, סִפְרִי, תּוֹסֶפְתָּא, בְּרַיְיתוֹת. Съ тѣхъ поръ богословы сосредоточили свое вниманіе на изслѣдованіи Мишны. Они толковали ея смыслъ, объясняли выраженія, согласовали противорѣчія и т. п. Это изслѣдованіе Мишны называется **Гемара** (גְּמָרָא) Гемара сначала не записывалась, а хранилась лишь въ памяти ученыхъ богослововъ; впослѣдствіи же (IV и V вв.) составленъ былъ сводъ Мишны съ Гемарою и изданъ подъ именемъ **Талмудъ** (תַּלְמוּד). Различаютъ: **Іерусалимскій** Талмудъ (יְרוּשַׁלְמִי), составленный Равви-Іохананомъ (רַבִּי יוֹחָנָן) и **Вавилонскій** Талмудъ (בַּבְלִי), составленный Рав-Аши (רַב אַשִׁי).

29.

בְּרַיְיתָא דְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל:

Тринадцать правилъ для изслѣдованія Закона.

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת: מִקַּל וָחֹמֶר וּמִגְּזֵרָה שָׁוָה. מִבִּנְיַן אָב מִכָּתוּב אֶחָד. וּמִבִּנְיַן אָב מִשְּׁנֵי כְתוּבִים. מִכְּלָל וּפְרָט וּמִפְּרָט וּכְלָל. כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל אִי אַתָּה דָן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט. מִכְּלָל שֶׁהוּא צָרִיךְ לִפְרָט. וּמִפְּרָט שֶׁהוּא צָרִיךְ לִכְלָל: כָּל דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא מִן הַכְּלָל לְלַמֵּד לֹא לְלַמֵּד עַל עַצְמוֹ יָצָא אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכְּלָל כֻּלּוֹ יָצָא: כָּל דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹן טוֹעַן אֶחָד שֶׁהוּא כְעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וְלֹא לְהַחֲמִיר: כָּל דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹן טוֹעַן אַחֵר שֶׁלֹּא כְעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וּלְהַחֲמִיר: כָּל דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִדּוֹן בְּדָבָר הֶחָדָשׁ אִי אַתָּה יָכוֹל לְהַחֲזִירוֹ לִכְלָלוֹ עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנּוּ הַכָּתוּב לִכְלָלוֹ בְּפֵרוּשׁ. דָּבָר הַלָּמֵד מֵעִנְיָנוֹ. וְדָבָר הַלָּמֵד מִסּוֹפוֹ. וְכֵן שְׁנֵי כְתוּבִים הַמַּכְחִישִׁים זֶה אֶת זֶה עַד שֶׁיָּבוֹא הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וְיַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

30.

קדיש דרבנן:

Молитв. послѣ чтенія Талмуда.

Читается не иначе, какъ въ присутствіи десяти человѣкъ (возраста старше 13 лѣтъ и 1 дня).

אין אומרים קדיש בפחות מעשרה.

Да будетъ величаемо и святимо Его великое имя въ мірѣ, который Онъ сотворилъ волею Своею. И да водворитъ Онъ царствіе Свое при вашей жизни и въ ваши дни и при жизни всего дома Израилева, вскорѣ и въ близкое время, и возгласите: **аминь!**

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:

Да будетъ хвалимо Его великое имя вѣчно и вовѣки вѣковъ.

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

Да будетъ **хвалимо, ублажаемо,** величаемо, возвышаемо, превозносимо, чествуемо, благоуважаемо и прославляемо имя Святого, да будетъ Онъ хвалимъ, превыше всякаго хваленія, пѣсни, ублаженія и умиленія, изрекаемыхъ въ мірѣ, и возгласите: аминь!

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא. בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת כופלין וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

Израилю, учителямъ, **ученикамъ** ихъ и всѣмъ ученикамъ учениковъ ихъ и всѣмъ занимающимся Торою, какъ въ семъ мѣстѣ, такъ и во всѣхъ другихъ мѣстахъ, да будетъ имъ и вамъ великій міръ, благоволеніе, милость и милосердіе, и долголѣтіе, и достаточная пища и спасеніе отъ Отца неба и земли, и возгласите: аминь!

עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן. וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל מָן דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא. דִּי בְאַתְרָא הָדֵין וְדִי בְכָל אֲתַר וַאֲתַר. יְהֵא לְהוֹן וּלְכוֹן שְׁלָמָא רַבָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמִין וְחַיִּין אֲרִיכִין וּמְזוֹנָא רְוִיחֵי וּפוּרְקָנָא מִן קֳדָם אֲבוּהוֹן דְּבִשְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

Да будетъ съ неба великій миръ и благая жизнь намъ и всему Израилю, и возгласите: аминь!

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

Кто дѣлаетъ миръ на высотахъ Своихъ, да содѣлаетъ миръ намъ и всему Израилю, и возгласите: аминь!

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה בְּרַחֲמָיו שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

V.

ЗНАКИ БОГОПОЗНАНІЯ И БОГОПОЧИТАНІЯ.

Еврей обязанъ открыто признавать, что Онъ служитъ Единому Истинному Богу, не забывать Его заповѣдей и помнить ихъ во всякое время и во всякомъ мѣстѣ. Но такъ какъ умъ и сердце наше часто отвлекаются житейскими заботами и стремленіями, то поэтому установлены Торою особые знаки (אותות), которые должны непрестанно напоминать намъ о нашихъ обязанностяхъ въ отношеніи къ Богу. Эти знаки суть: 1) на нашемъ тѣлѣ: בְּרִית, 2) на нашемъ одѣяніи: צִיצִת, 3) на головѣ и рукѣ: תְּפִלִּין, 4) въ нашихъ жилищахъ: מְזוּזָה и 5) суббота и праздникъ: שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב.

1. בְּרִית

Господь явился Аврааму и сказалъ ему: „Вотъ завѣтъ Мой, который вы должны соблюдать между Мною и вами и потомствомъ твоимъ послѣ тебя: да обрѣжется у васъ всякій мужескаго пола: обрѣжьте же крайнюю плоть вашу, и будетъ это знакомъ завѣта между Мною и вами. Осьми дней отъ рожденія да обрѣзанъ будетъ у васъ всякій мужескаго пола въ роды ваши“ (בראשית יז, י—יב).

2. צִיצִת *)

Господь сказалъ Моисею такъ: „Объяви сынамъ Израилевымъ и скажи имъ, чтобы они дѣлали себѣ кисти на воскрыліяхъ одеждъ своихъ, въ

---

*) ציצת собств. значитъ: клокъ волосъ (см. יחזקאל ח, ג).

роды ихъ, и вдѣлывали въ кисти воскрылій нити изъ синеты; и да будутъ онѣ для васъ кистями видѣнія, чтобы вы, смотря на нихъ, вспоминали всѣ заповѣди Господа, и исполняли ихъ, и не слѣдовали сердцу вашему и очамъ вашимъ, въ слѣдъ которыхъ вы ходите блудно. Дабы вы вспоминали и исполняли всѣ заповѣди Мои и были святы Богу вашему. Я Господь, Богъ вашъ, Который вывелъ васъ изъ земли Египетской, чтобы быть вамъ Богомъ. Я Господь, Богъ вашъ“ (см. 3-ій отрывокъ שְׁמַע). צִיצִת продѣваются сквозь углы четырехконечныхъ одѣяній: אַרְבַּע כַּנְפוֹת, или טַלִּית קָטָן, носимаго въ теченіе дня, и טַלִּית גָּדוֹל, носимаго во время утрени.

3. תְּפִלִּין

תְּפִלִּין—это два пергаментные ковчежца, содержащіе въ себѣ пергаментныя же полосы, на которыхъ написаны слѣдующія выдержки изъ Пятокнижія Моисеева: שְׁמַע (דברים ו, ד—ט) וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ (דברים יא, יג—כא), קַדֵּשׁ (שמות יג, א—י) и וְהָיָה כִּי יְבִאֲךָ (שמות יג, יא—טז). Въ этихъ выдержкахъ говорится о единствѣ Бога, о томъ, что должно помнить знаменія и чудеса, кои Онъ явилъ намъ, выводя насъ изъ Египта, и о томъ, что Богъ есть всемогущій Владыка вселенной. תְּפִלִּין должно надѣвать ежедневно во время утрени, кромѣ субботнихъ и праздничныхъ дней: одну на лѣвую руку תְּפִלָּה שֶׁל יָד, въ память о простертой мышцѣ Господней, противъ сердца, дабы симъ покорять страсти и помышленія нашего сердца служенію Богу, а другую на голову תְּפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ, повыше лба, чтобы душа наша и всѣ силы наши были покорны служенію Богу.

4. מְזוּזָה

Мы обязаны не забывать Слова Божія и въ жилищахъ нашихъ; Тора говоритъ: „И напиши ихъ на косякахъ дома твоего и воротъ твоихъ“ (דברים ו, ט). Посему мы прибиваемъ въ нашихъ жилищахъ къ косякамъ дверей пергаментные свертки, на которыхъ написаны выдержки изъ Второзаконія (דְּבָרִים), содержащія въ себѣ заповѣдь о מְזוּזָה. Эти свертки напоминаютъ намъ при нашемъ входѣ и выходѣ изъ дома о любви къ Богу и объ исполненіи заповѣдей Его.

О субботѣ и праздникахъ см. *ниже* субботнія и праздничныя молитвы.

31.

סדר לבישת ציצת.

Чинъ возложенія кистей видѣнія.

(דרך החיים) אם לובש טלית קטן כשאין ידיו נקיות ילבשנו בלא ברכה וכשיטול ידיו ימשמש בציצית ויברך על מצות ציצית:

Если надѣваютъ טלית קטן *ранѣе омовенія рукъ, то* ברכת ציצית *тогда не читаютъ еще; совершивъ же должное омовеніе, читаютъ* ברכת ציצית, *при чемъ держатъ* ציצית *въ рукахъ:*

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת צִיצִת:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ Своими повелѣніями и заповѣдалъ намъ законъ о кистяхъ видѣнія.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתְּהֵא חֲשׁוּבָה מִצְוַת צִיצִת לְפָנֶיךָ כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ בְּכָל פְּרָטֶיהָ וְדִקְדּוּקֶיהָ וְכַוָּנוֹתֶיהָ וְתַרְיַ״ג מִצְוֹת הַתְּלוּיִם בָּהּ אָמֵן סֶלָה:

גודל מעלת מצות ציצית . אמרו רז״ל וראיתם אותו וזכרתם כו׳ שקולה מצוה זו כנגד כל המצות כלם.

Важность исполненія заповѣди о ציצית: *Законоучители говорятъ: „Исполненіе заповѣди о* ציצית *противомѣрно исполненію всѣхъ остальныхъ заповѣдей“.*

בשעת בדיקת ציצית של טלית גדול יאמר זה:

Разсматривая ציצית, *что въ* טלית גדול, *произносятъ:*

בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ יְיָ אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְּאֹד הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ: עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה:

Благослови, душа моя, Господа! Господи, Боже мой! Ты весьма великъ; Ты облеченъ велелѣпіемъ и красою. Облеченный свѣтомъ, какъ мантіей, Ты простираешь небеса, какъ шатеръ.

וקודם עטיפת טלית גדול יאמר זה:

Передъ облаченіемъ въ טלית גדול *произносятъ:*

לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ לְיַחֵד שֵׁם י״ה בו״ה בְּיִחוּדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הֲרֵינִי מִתְעַטֵּף גּוּפִי בַּצִּיצִת כֵּן תִּתְעַטֵּף נִשְׁמָתִי וּרְמַ״ח אֵבָרַי וּשְׁסָ״ה גִידַי בְּאוֹר הַצִּיצִת הָעוֹלֶה תַרְיַ״ג וּכְשֵׁם שֶׁאֲנִי מִתְכַּסֶּה בְּטַלִּית בָּעוֹלָם הַזֶּה כַּךְ אֶזְכֶּה לַחֲלוּקָא דְרַבָּנָן וּלְטַלִּית נָאָה לָעוֹלָם הַבָּא בְּגַן עֵדֶן. וְעַל יְדֵי מִצְוַת צִיצִת תִּנָּצֵל נַפְשִׁי וְרוּחִי וְנִשְׁמָתִי וּתְפִלָּתִי מִן הַחִיצוֹנִים וְהַטַּלִּית יִפְרוֹשׂ כְּנָפָיו עֲלֵיהֶם וְיַצִּילֵם כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף וּתְהֵא חֲשׁוּבָה מִצְוַת צִיצִת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ בְּכָל פְּרָטֶיהָ וְדִקְדּוּקֶיהָ וְכַוָּנוֹתֶיהָ וְתַרְיַ״ג מִצְוֹת הַתְּלוּיִם בָּהּ אָמֵן סֶלָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהִתְעַטֵּף בַּצִּיצִת:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ Своими повелѣніями и заповѣдалъ намъ облачаться въ *одѣяніе* съ кистями видѣнія.

Облачившись въ טלית גדול *и покрывши имъ голову, произносятъ слѣдующіе 4 стиха (изъ псалма 36):* ויכסה ראשו בטלית ויאמר ד׳ פסוקים אלו:

מַה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן: יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם: כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים בְּאוֹרְךָ נִרְאֶה אוֹר: מְשֹׁךְ חַסְדְּךָ לְיֹדְעֶיךָ וְצִדְקָתְךָ לְיִשְׁרֵי לֵב:

Какъ драгоцѣнна милость Твоя, Боже! и сыны человѣческіе покоятся подъ сѣнію крыльевъ Твоихъ. Они насыщаются отъ тука дома Твоего, и Ты напояешь ихъ изъ потока довольства Твоего. Вѣдь у Тебя источникъ жизни, въ Твоемъ свѣтѣ мы зримъ свѣтъ. Продли милость Твою къ познающимъ Тебя и благость Твою къ правымъ сердцемъ.

32.

סדר הנחת תפלין.

Чинъ возложенія Тефилинъ.

(נכונה) ראוי לאדם בעת שימשמש התפלין או בעת שיחשוב במחשבתו שהתפלין עליו יחשוב כונה כוללת (תפלין אלו הם אות שאתה יחיד ומיוחד ושהוצאתנו ממצרים) והכונה תהיה בש״ע:

Когда еврей прикасается къ Тефилинъ, или вспоминаетъ о томъ, что онѣ находятся на немъ, онъ долженъ помышлять: „Сіи Тефилинъ суть знакъ того, что Ты (Боже) единъ и единосущенъ и что Ты вывелъ насъ изъ Египта“.

Передъ возложеніемъ Тефилинъ произносятъ: קודם הנחת תפלין יאמר זה:

לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ לְיַחֵד שֵׁם י״ה בו״ה בְּיִחוּדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

הִנְנִי מְכַוֵּן בְּהַנָּחַת תְּפִלִּין לְקַיֵּם מִצְוַת בּוֹרְאִי שֶׁצִּוָּנוּ לְהָנִיחַ תְּפִלִּין כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ וְהֵם אַרְבַּע פַּרְשִׁיּוֹת אֵלּוּ. שְׁמַע. וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ. קַדֶּשׁ. וְהָיָה כִּי יְבִאֲךָ. שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם יִחוּדוֹ וְאַחְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ בָּעוֹלָם וְשֶׁנִּזְכּוֹר נִסִּים וְנִפְלָאוֹת

Возлагая Тефилинъ, я помышляю исполнить *черезъ это* заповѣдь Творца моего, Который заповѣдалъ намъ возлагать Тефилинъ, какъ написано въ Торѣ: „И навяжи ихъ въ знакъ на руку твою, и да будутъ они начельною повязкою между глазами твоими“. Они суть слѣдующіе четыре отдѣла: „Слушай“, „И вотъ, если вы будете слушать“, „Посвяти“, „И вотъ, когда Онъ введетъ Тебя“, въ которыхъ говорится о единствѣ Его и единосущности Его, да восхвалится имя Его въ мірѣ, о томъ, что мы обязаны помнить знаменія

שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ בְּהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרָיִם. וַאֲשֶׁר לוֹ הַכֹּחַ וְהַמֶּמְשָׁלָה בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים לַעֲשׂוֹת בָּהֶם כִּרְצוֹנוֹ. וְצִוָּנוּ לְהָנִיחַ עַל הַיָּד לְזִכְרוֹן זְרוֹעַ הַנְּטוּיָה וְשֶׁהִיא נֶגֶד הַלֵּב לְשַׁעְבֵּד בָּזֶה תַּאֲוַת וּמַחְשְׁבוֹת לִבֵּנוּ לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְעַל הָרֹאשׁ נֶגֶד הַמֹּחַ שֶׁהַנְּשָׁמָה שֶׁבְּמֹחִי עִם שְׁאָר חוּשַׁי וְכֹחוֹתַי כֻּלָּם יִהְיוּ מְשֻׁעְבָּדִים לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וּמִשֶּׁפַע מִצְוַת תְּפִלִּין יִתְמַשֵּׁךְ עָלַי לִהְיוֹת לִי חַיִּים אֲרוּכִים וְשֶׁפַע קֹדֶשׁ וּמַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת בְּלִי הִרְהוּר חֵטְא וְעָוֹן כְּלָל וְשֶׁלֹּא יְפַתֵּנוּ וְלֹא יִתְגָּרֶה בָּנוּ יֵצֶר הָרָע וְיַנִּיחֵנוּ לַעֲבוֹד אֶת יְיָ כַּאֲשֶׁר עִם לְבָבֵנוּ. וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהֵא חֲשׁוּבָה מִצְוַת הֲנָחַת תְּפִלִּין לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ בְּכָל פְּרָטֶיהָ וְדִקְדּוּקֶיהָ וְכַוָּנוֹתֶיהָ וְתַרְיַ״ג מִצְוֹת הַתְּלוּיִם בָּהּ אָמֵן סֶלָה:

и чудодѣянія, кои Онъ явилъ намъ, выводя насъ изъ Египта, и о томъ, что у Него сила и власть въ вышнихъ и нижнихъ содѣлывать съ ними по благоизволенію Своему. И Онъ повелѣлъ намъ возлагать *Тефилинъ* на руку, въ память о простертой мышцѣ *Его*, противъ сердца, дабы черезъ это покорять страсти и помышленія нашего сердца служенію Ему, да восхвалится имя Его, на голову, противъ мозга, дабы душа, которая въ мозгу моемъ, и прочія способности ощущенія и силы мои были всѣ вмѣстѣ покорны служенію Ему, да восхвалится имя Его. И да продлится надо мною изобильная *благодать* заповѣди о Тефилинъ, дабы были у меня долголѣтіе, изобиліе святости и святыя помышленія, чистыя отъ всякаго грѣха и преступленія. Пусть не обольщаетъ и не раздражаетъ насъ дурное побужденіе, и да покинетъ оно насъ, дабы *намъ* служить Господу, по желанію сердца нашего. И да будетъ воля Твоя, Господи, Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ, чтобы *исполняемая мною* заповѣдь возложенія Тефилинъ была принята передъ Святымъ, да восхвалится имя Его, какъ бы я исполнилъ ее во всѣхъ подробностяхъ и тонкостяхъ и по истинному смыслу ея, *вмѣстѣ* съ шестьюстами тринадцатью заповѣдями, связанными съ нею. Аминь. Села.

ויניח תחלה על יד שמאל על בשר **הגבוה** שבזרועו. וקודם הקשירה יברך:

Возлагаютъ Тефилинъ на плечевую часть лѣвой руки, противъ сердца, и раньше привязанія Тефилинъ къ рукѣ произносятъ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Кото-

הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהָנִיחַ תְּפִלִּין׃

рый освятилъ насъ Своими повелѣніями и заповѣдалъ намъ возлагать Тефилинъ.

ותיכף יכרוך ז׳ כריכות על הזרוע ואח״כ יניח תפלה של ראש. וקודם שמהדק יברך׃

Обвиваютъ семь разъ лѣвую руку ремнемъ отъ Тефилинъ; затѣмъ возлагаютъ Тефилинъ на голову и, ранѣе прикрѣпленія Тефилинъ къ головѣ, произносятъ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת תְּפִלִּין׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ Своими повелѣніями и заповѣдалъ намъ законъ о Тефилинъ.

ותיכף יאמר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

(Затѣмъ читаютъ:) Да восхвалится имя славы царства Его вовѣки вѣковъ.

וּמֵחָכְמָתְךָ אֵל עֶלְיוֹן תַּאֲצִיל עָלַי. וּמִבִּינָתְךָ תְּבִינֵנִי. וּבְחַסְדְּךָ תַּגְדִּיל עָלַי. וּבִגְבוּרָתְךָ תַּצְמִית אֹיְבַי וְקָמַי. וְשֶׁמֶן הַטּוֹב תָּרִיק עַל שִׁבְעָה קְנֵי הַמְּנוֹרָה. לְהַשְׁפִּיעַ טוּבְךָ לִבְרִיּוֹתֶיךָ׃ פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן׃

И отъ премудрости Твоей, Боже вышній, возьми и *возложи* на меня, и **отъ** разума Твоего удѣли мнѣ, и величественно яви мнѣ милость Твою, и могуществомъ Твоимъ истреби враговъ моихъ и противниковъ моихъ. И елея благодатнаго изліяй въ семь свѣтильниковъ свѣщника, дабы преисполнить благодатію Твоею творенія Твои. Ты открываешь руку Твою и насыщаешь все живущее благоволеніемъ.

ואח״כ כורך שלש כריכות על האצבע האמצעית ואומר׃

Обвиваютъ три раза средній палецъ лѣвой руки ремнемъ отъ Тефилинъ, при чемъ читаютъ:

וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי לְעוֹלָם. וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים׃ וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה וְיָדַעַתְּ אֶת יְיָ׃

(Осія 2.21—22.) И обручу тебя со Мною навѣки: И обручу тебя со Мною правдой и правосудіемъ, и милостью, и любовью. И обручу тебя со Мною вѣрностію, и познаешь Господа.

33.

Напоминаніе о выходѣ изъ Египта и о Законѣ Господнемъ.

לאחר הנחת תפלין יאמר פרשה זו׃

Послѣ возложенія Тефилинъ читаютъ слѣдующій отрывокъ изъ Торы:

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ קַדֶּשׁ־לִי כָל־בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל־רֶחֶם

(Исходъ 13.1—16). И говорилъ Господь Моисею, сказавъ: Посвяти мнѣ все первородное, развер-

בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה לִי
הוּא׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם זָכוֹר
אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם
מִבֵּית עֲבָדִים כִּי בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיא
יְהוָֹה אֶתְכֶם מִזֶּה וְלֹא יֵאָכֵל חָמֵץ׃
הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב׃
וְהָיָה כִי־יְבִיאֲךָ יְהוָֹה אֶל־אֶרֶץ
הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַחִוִּי
וְהַיְבוּסִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ לָתֶת
לָךְ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ וְעָבַדְתָּ
אֶת־הָעֲבֹדָה הַזֹּאת בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה׃
שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצֹּת וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי חַג לַיהוָֹה׃ מַצּוֹת יֵאָכֵל
אֵת שִׁבְעַת הַיָּמִים וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ
חָמֵץ וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֹר בְּכָל־
גְּבֻלֶךָ׃ וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא
לֵאמֹר בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יְהוָֹה לִי
בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם׃ וְהָיָה לְךָ לְאוֹת
עַל־יָדְךָ וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן
תִּהְיֶה תּוֹרַת יְהוָֹה בְּפִיךָ כִּי בְּיָד
חֲזָקָה הוֹצִאֲךָ יְהוָֹה מִמִּצְרָיִם׃ וְשָׁמַרְתָּ
אֶת־הַחֻקָּה הַזֹּאת לְמוֹעֲדָהּ מִיָּמִים
יָמִימָה׃ וְהָיָה כִּי־יְבִאֲךָ יְהוָֹה אֶל־
אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְךָ
וְלַאֲבֹתֶיךָ וּנְתָנָהּ לָךְ׃ וְהַעֲבַרְתָּ כָל־
פֶּטֶר־רֶחֶם לַיהוָֹה וְכָל־פֶּטֶר ׀ שֶׁגֶר
בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ הַזְּכָרִים לַיהוָֹה׃

зающее всякую матерню утробу, между сынами Израилевыми, какъ отъ людей, такъ и отъ скота: Мнѣ оно. И сказалъ Моисей народу: помните день сей, въ который вы вышли изъ Египта, изъ дома рабовъ; ибо рукою крѣпкою вывелъ васъ Господь оттуда; итакъ, не должно ѣсть кваснаго. Сегодня выходите вы, въ мѣсяцѣ колосьевъ. И будетъ, когда введетъ тебя Господь въ землю Хананеевъ и Хеттеевъ, и Амореевъ, и Хиввеевъ, и Іевусеевъ, которую Онъ клялся отцамъ твоимъ дать тебѣ, въ землю, текущую молокомъ и медомъ, то совершай это служеніе въ семъ мѣсяцѣ. Семь дней ѣшь опрѣсноки, а въ день седьмой праздникъ Господу. Опрѣсноки должно ѣсть семь дней, и да не будетъ видно у тебя кваснаго, и да не будетъ видно у тебя заквасы во всей области твоей. И объяви сыну твоему въ тотъ день такъ: это ради того, что Господь сдѣлалъ со мною, когда я вышелъ изъ Египта. И да будетъ это тебѣ знакомъ на рукѣ твоей и памятникомъ между глазами твоими,—дабы было ученіе Господа въ устахъ твоихъ,—что рукою крѣпкою вывелъ тебя Господь изъ Египта. Итакъ, соблюдай постановленіе сіе въ опредѣленное для него время, изъ года въ годъ. И вотъ, когда введетъ тебя Господь въ землю Хананеевъ, какъ Онъ клялся тебѣ и отцамъ твоимъ, и дастъ ее тебѣ, то отдѣляй все, разверзающее матерню утробу, Господу, и все, разверзающее изъ приплода скота, который будетъ у тебя, мужескаго пола, Господу. А всякаго развер-

וְכָל־פֶּטֶר חֲמֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה וְאִם־לֹא
תִפְדֶּה וַעֲרַפְתּוֹ וְכֹל בְּכוֹר אָדָם
בְּבָנֶיךָ תִּפְדֶּה׃ וְהָיָה כִּי־יִשְׁאָלְךָ
בִנְךָ מָחָר לֵאמֹר מַה־זֹּאת וְאָמַרְתָּ
אֵלָיו בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְהוָה
מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים׃ וַיְהִי כִּי־
הִקְשָׁה פַרְעֹה לְשַׁלְּחֵנוּ וַיַּהֲרֹג יְהוָה
כָּל־בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכֹר אָדָם
וְעַד־בְּכוֹר בְּהֵמָה עַל־כֵּן אֲנִי זֹבֵחַ
לַיהוָה כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם הַזְּכָרִים וְכָל־
בְּכוֹר בָּנַי אֶפְדֶּה׃ וְהָיָה לְאוֹת עַל־
יָדְכָה וּלְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ כִּי בְּחֹזֶק
יָד הוֹצִיאָנוּ יְהוָה מִמִּצְרָיִם׃

зающаго изъ ословъ выкупай ягненкомъ; если же не выкупишь, то убей его съ затылка; и все первородное изъ человѣковъ, между сынами твоими, выкупай. И будетъ, когда сынъ твой впослѣдствіи спроситъ у тебя, сказавъ: что это? то скажи ему: рукою крѣпкою вывелъ насъ Господь изъ Египта, изъ дома рабовъ. И было, когда Фараонъ упорно не соглашался отпустить насъ, убилъ Господь все первородное въ землѣ Египетской, отъ первенца человѣка до первенца скота, посему приношу я въ жертву Господу все, разверзающее матернюю утробу, мужескаго пола, а все первородное изъ сыновъ моихъ выкупаю. И да будетъ это знакомъ на рукѣ твоей и начельникомъ между глазами твоими, что рукою крѣпкою вывелъ насъ Господь изъ Египта.

34.

Гимнъ милосердію и благости Бога.

מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד׃
אֲרוֹמִמְךָ יְיָ כִּי דִלִּיתָנִי וְלֹא שִׂמַּחְתָּ
אֹיְבַי לִי׃ יְיָ אֱלֹהָי שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ
וַתִּרְפָּאֵנִי׃ יְיָ הֶעֱלִיתָ מִן שְׁאוֹל
נַפְשִׁי חִיִּיתַנִי מִיָּרְדִי בוֹר׃ זַמְּרוּ
לַייָ חֲסִידָיו וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ׃ כִּי
רֶגַע בְּאַפּוֹ חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ בָּעֶרֶב יָלִין
בֶּכִי וְלַבֹּקֶר רִנָּה׃ וַאֲנִי אָמַרְתִּי
בְשַׁלְוִי בַּל אֶמּוֹט לְעוֹלָם׃ יְיָ

(Псаломъ 30). Псаломъ, пѣснь при освященіи дома, Давидовъ. Превозношу Тебя, Господи, ибо Ты поднялъ меня, и не далъ врагамъ моимъ восторжествовать надо мною. Господи, Боже мой! я воззвалъ къ Тебѣ, и Ты исцѣлилъ меня. Господи! Ты вывелъ изъ преисподней душу мою, поддержалъ мою жизнь, чтобы я не сошелъ въ могилу. Пойте Господу, праведники Его, и прославляйте святое имя Его! Ибо гнѣвъ Его мгновененъ; благоволеніе Его *на всю* жизнь: вечеромъ водворяетъ Онъ плачъ, а утромъ—ликованіе. Я говорилъ было въ счастіи моемъ: не поко-

בִּרְצוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּה לְהַרְרִי עֹז הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל: אֵלֶיךָ יְיָ אֶקְרָא וְאֶל אֲדֹנָי אֶתְחַנָּן: מַה בֶּצַע בְּדָמִי בְּרִדְתִּי אֶל שָׁחַת הֲיוֹדְךָ עָפָר הֲיַגִּיד אֲמִתֶּךָ: שְׁמַע יְיָ וְחָנֵּנִי יְיָ הֱיֵה עֹזֵר לִי: הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי וַתְּאַזְּרֵנִי שִׂמְחָה: לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם יְיָ אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ:

леблюсь никогда. Господи! благоволеніемъ Своимъ Ты возстановилъ мою крѣпкую гору; отвратилъ Ты лицо Свое,—и я былъ потрясенъ. Къ Тебѣ, Господи, воззвалъ я, и Господа умолялъ: „Что пользы въ крови моей, когда я сойду въ могилу? будетъ ли прахъ славить Тебя, повѣдаетъ ли онъ вѣрность Твою? Услыши, Господи, и помилуй меня; Господи! будь мнѣ помощникомъ“! Ты обратилъ мое сѣтованіе въ пляску, снялъ съ меня вретище и опоясалъ меня веселіемъ, Дабы душа *моя* воспѣвала Тебя и не умолкала; Господи, Боже мой! вовѣки буду славить Тебя.

35.

קדיש יתום:

Молитва для сѣтующихъ о смерти родственника.

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:

Да будетъ величаемо и святимо Его великое имя въ мірѣ, который Онъ сотворилъ волею Своею. И да водворитъ Онъ царствіе Свое при вашей жизни и въ ваши дни и при жизни всего дома Израилева, вскорѣ и въ близкое время, и возгласите: аминь!

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

Да будетъ хвалимо Его великое имя вѣчно и вовѣки вѣковъ.

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא. בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת כופלין וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

Да будетъ хвалимо, ублажаемо, величаемо, возвышаемо, превозносимо, чествуемо, благоуважаемо и прославляемо имя Святого, да будетъ Онъ хвалимъ, превыше всякаго хваленія, пѣсни, ублаженія и умиленія, изрекаемыхъ въ мірѣ, и возгласите: аминь!

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא

Да будетъ съ неба великій миръ

וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃	и благая жизнь намъ и всему Израилю, и возгласите: аминь!
עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃	Кто дѣлаетъ миръ на высотахъ Своихъ, да содѣлаетъ миръ намъ и всему Израилю, и возгласите: аминь!

VI.

СЛОВЕСНОЕ ВЫРАЖЕНІЕ БОГОПОЗНАНІЯ И БОГОПОЧИТАНІЯ.

Размышляя о высочайшихъ совершенствахъ Бога, о нашемъ ничтожествѣ и грѣховности передъ Нимъ, видя благое попеченіе и безчисленныя щедроты, коими Онъ непрестанно окружаетъ насъ, мы восторгаемся безконечнымъ величіемъ Его и преисполняемся благоговѣніемъ къ Нему, благодарностію и всецѣлою преданностію Ему. Вмѣстѣ съ этимъ въ вѣрующей и уповающей душѣ нашей пробуждается потребность излить передъ Богомъ эти святыя чувствованія наши въ словѣ. Благоговѣйное обращеніе къ Господу Богу, состоящее въ изліяніи передъ Нимъ благочестивыхъ мыслей и чувствованій нашихъ, называется вообще молитвою (תְּפִלָּה).

По содержанію своему молитва раздѣляется на пять видовъ:

תְּהִלָּה (славословіе) есть такая молитва, въ которой мы прославляемъ совершенства Бога и восторгаемся, созерцая повсюду чудеса премудрости и благости Божіей.

בְּרָכָה (благословеніе) есть такая молитва, въ которой мы приносимъ Богу признаніе верховнаго владычества Его, превѣчности и всемогущества Его. (דרך החיים , דיני כונות הברכות).

תּוֹדָה (благодареніе) выражаетъ нашу признательность Господу Богу за безчисленныя блага, кои мы отъ Него непрестанно получаемъ. Псалмопѣвецъ говоритъ: „Входите во врата Его съ благодареніемъ, во дворы Его съ славословіемъ, благодарите Его, благословляйте имя Его“ (תהלים ק , ד).

בַּקָּשָׁה (прошеніе) есть такая молитва, въ которой мы молимъ Бога объ отпущеніи грѣховъ или о ниспосланіи какой либо другой милости. Псалмопѣвецъ говоритъ: „Господи! услыши голосъ мой; да будутъ уши Твои внимательны къ голосу прошеній моихъ“ (תהלים קל , ב).

וִדּוּי (покаянная) есть такая молитва, въ которой мы приносимъ Богу искреннее раскаяніе въ грѣхахъ своихъ. Пророкъ Даніилъ говоритъ: „И я молился Господу, Богу моему, и каялся“ (דניאל ט , ד).

Молиться должно въ домѣ Божіемъ и цѣлымъ обществомъ (ארח חיים צ, ט). Общая молитва, въ которой соединяются умы и сердца многихъ, благоволительнѣе пріемлется Господомъ (יד החזקה, הלכות תפלה ח, א). Для богослуженія общественнаго требуется участіе десяти человѣкъ мужескаго пола, достигшихъ религіознаго совершеннолѣтія, т. е. тринадцати лѣтъ съ однимъ днемъ (ארח חיים נה, א).

Прежде, чѣмъ возносить благодаренія или прошенія къ Господу Богу, должно, по словамъ законоучителей нашихъ, славословить Его (ברכות לב). Посему первую часть утренней молитвы составляютъ **хвалебные гимны** (פְּסוּקֵי דְזִמְרָה).

36.

פְּסוּקֵי דְזִמְרָה׃

Благословеніе передъ чтеніемъ хвалебныхъ гимновъ.

(סת"ם) באומרו ב"ש יעמוד על רגליו ויאחז ב' ציצית שלפניו בירו הימנית ובתשלום ב"ש ינשקם׃

ברוך שאמר *должно читать стоя и держа въ правой рукѣ двѣ переднія* ציצית; *по окончаніи же* ברוך שאמר *должно поцѣловать ихъ.*

הֲרֵינִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבֵּחַ אֶת בּוֹרְאִי לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנֶעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל׃

בָּרוּךְ שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם. בָּרוּךְ הוּא. בָּרוּךְ עֹשֶׂה בְרֵאשִׁית. בָּרוּךְ אוֹמֵר וְעֹשֶׂה. בָּרוּךְ גּוֹזֵר וּמְקַיֵּם. בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הָאָרֶץ. בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת. בָּרוּךְ מְשַׁלֵּם שָׂכָר טוֹב לִירֵאָיו. בָּרוּךְ חַי לָעַד וְקַיָּם לָנֶצַח. בָּרוּךְ פּוֹדֶה וּמַצִּיל בָּרוּךְ שְׁמוֹ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ

Благословенъ, Который сказалъ,—и возникъ міръ. Благословенъ Онъ. Благословенъ, Который создалъ вначалѣ; благословенъ, Который речетъ и дѣйствуетъ; благословенъ, Который постановляетъ и приводитъ въ исполненіе. Благословенъ, Который милосердуетъ о землѣ; благословенъ, Который милосердуетъ о твореніяхъ; благословенъ, Который платитъ благимъ возмездіемъ почитающимъ Его. Благословенъ присноживый и вѣчносущій; благословенъ избавляющій и спасающій; благословенно имя Его. Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь

(ברוך שאמר). שֶׁאָמַר Который сказалъ, וְהָיָה и онъ возникъ, עוֹלָם міръ; עֹשֶׂה Который созидаетъ, בְּרֵאשִׁית вначалѣ; גּוֹזֵר Который постановляетъ, מְקַיֵּם Который приводитъ въ исполненіе; מְרַחֵם Который милосердуетъ, הַבְּרִיּוֹת творенія; מְשַׁלֵּם Который платитъ, שָׂכָר возмездіе, יְרֵאָיו почитающіе Его; לָעַד присно, קַיָּם сущій, לָנֶצַח вѣчно; פּוֹדֶה освобождающій, מַצִּיל спасающій, שְׁמוֹ Его имя;

מֶלֶךְ הָעוֹלָם הָאֵל הָאָב הָרַחֲמָן הַמְהֻלָּל בְּפִי עַמּוֹ מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר בִּלְשׁוֹן חֲסִידָיו וַעֲבָדָיו. וּבְשִׁירֵי דָוִד עַבְדֶּךָ. נְהַלֶּלְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בִּשְׁבָחוֹת וּבִזְמִרוֹת נְגַדֶּלְךָ וּנְשַׁבֵּחֲךָ וּנְפָאֶרְךָ וְנַזְכִּיר שִׁמְךָ וְנַמְלִיכְךָ מַלְכֵּנוּ אֱלֹהֵינוּ. יָחִיד חֵי הָעוֹלָמִים. מֶלֶךְ מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר עֲדֵי עַד שְׁמוֹ הַגָּדוֹל: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת:

вселенной, Всемогущій, Отче милосердый, прославляемый устами народа Своего, восхваляемый и превозносимый языкомъ благочестивцевъ и рабовъ Своихъ. И псалмопѣніемъ Давида, раба Твоего, будемъ славословить Тебя, Господи, Боже нашъ; хвалословіями и пѣснословіями будемъ возвеличивать Тебя и хвалить Тебя, и превозносить Тебя, и славить имя Твое, и признавать владычество Твое, о Царь нашъ, Боже нашъ, Единый, Живый вовѣки; Царь, *да будетъ* восхваляемо и превозносимо вѣковѣчно великое имя Его. Благословенъ Ты, Господи, Царь, прославляемый въ хвалословіяхъ·

VII.

ХВАЛЕБНЫЕ ГИМНЫ.

Достойнымъ образомъ прославлять Бога и въ приличномъ словѣ выражать совершенства Его можетъ не всякій. Это доступно лишь тому, кто вдохновенъ свыше и одаренъ истиннымъ познаніемъ о Богѣ. Такого необычайнаго вдохновенія исполненъ былъ Моисей, царь Давидъ и другіе пророки. Боговдохновенные гимны этихъ святыхъ мужей запечатлѣны святостію содержанія. Славить Бога этими гимнами составляетъ нашу обязанность (ארח חיים נא). Наши законоучители установили для ежедневнаго чтенія при утреннемъ богослуженіи избранные хвалебные гимны (פְּסוּקֵי דְזִמְרָה). Эти гимны разсматриваются вмѣстѣ, какъ одно неразрывное цѣлое, предваряемое и завершаемое особыми славословіями בָּרוּךְ שֶׁאָמַר וְיִשְׁתַּבַּח. Хвалебные гимны должно читать съ радостнымъ сердцемъ и совершенною любовью, памятуя, что намъ предстоитъ Самъ великій и вездѣсущій Царь вселенной, Всесвятый; да прославится святое имя Его.

הַמְהֻלָּל прославляемый, בְּפִי устами; מְשֻׁבָּח восхваляемый, מְפֹאָר превозносимый, בִּלְשׁוֹן языкомъ, חֲסִידָיו Его благочестивцы, עֲבָדָיו Его рабы; בְּשִׁירֵי псалмопѣніемъ, נְהַלֶּלְךָ будемъ славословить Тебя, שְׁבָחוֹת хвалословія, זְמִרוֹת пѣснословія, נְגַדֶּלְךָ будемъ возвеличивать Тебя, נְפָאֶרְךָ будемъ превозносить Тебя, נַזְכִּיר будемъ славить, נַמְלִיכְךָ будемъ признавать владычество Твое.

37.

Величіе Бога проявлялось въ судьбахъ израильскаго народа.

(Паралипоменонъ I, 16, 8—36). Возблагодарите Господа, призывайте имя Его, возвѣщайте въ народахъ дѣянія Его! Пойте Ему, играйте Ему, повѣствуйте о всѣхъ чудесахъ Его! Хвалитесь именемъ Его святымъ, да возвеселится сердце ищущихъ Господа. Взыщите Господа и славы Его, ищите непрестанно лица Его! Помните чудеса Его, кои Онъ сотворилъ, знаменія Его и приговоры устъ Его. Потомство Израиля, раба Его, сыны Іакова, избранные Его! Онъ — Господь, Богъ нашъ, по всей землѣ суды Его. Помните вѣчно завѣтъ Его, слово, *которое* Онъ заповѣдалъ въ тысячу родовъ, *Завѣтъ,* который Онъ заключилъ съ Авраамомъ, и клятву Его, *данную* Исааку. И Онъ поставилъ ее Іакову въ законъ, Израилю въ вѣчный завѣтъ, Говоря: тебѣ дамъ Я землю Ханаанскую въ наслѣдственный удѣлъ вамъ. Когда вы были малочисленны, *васъ было* немного, и вы были странниками въ

הוֹדוּ לַייָ קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ
בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו: שִׁירוּ לוֹ
זַמְּרוּ לוֹ שִׂיחוּ בְּכָל נִפְלְאֹתָיו:
הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ יִשְׂמַח לֵב
מְבַקְשֵׁי יְיָ: דִּרְשׁוּ יְיָ וְעֻזּוֹ בַּקְשׁוּ
פָנָיו תָּמִיד: זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר
עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי פִיהוּ:
זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב
בְּחִירָיו: הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּכָל
הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו: זִכְרוּ לְעוֹלָם
בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר:
אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ
לְיִצְחָק: וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק
לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: לֵאמֹר
לְךָ אֶתֵּן אֶרֶץ כְּנָעַן חֶבֶל
נַחֲלַתְכֶם: בִּהְיוֹתְכֶם מְתֵי מִסְפָּר
כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ: וַיִּתְהַלְּכוּ

(הודו לה׳) . הוֹדוּ возблагодарите, קִרְאוּ призывайте, הוֹדִיעוּ возвѣщайте, עֲלִילוֹתָיו Его дѣянія; שִׁירוּ пойте, זַמְּרוּ играйте, שִׂיחוּ повѣствуйте. נִפְלְאֹתָיו Его чудеса; הִתְהַלְלוּ хвалитесь, יִשְׂמַח да возвеселится онъ, לֵב сердце, מְבַקְשֵׁי ищущіе; דִּרְשׁוּ взыщите, וְעֻזּוֹ и Его слава, תָּמִיד непрестанно; זִכְרוּ пом-ните, עָשָׂה Онъ сотворилъ, מֹפְתָיו Его знаменія, וּמִשְׁפְּטֵי и приговоры, פִיהוּ Его уста; זֶרַע потомство, עַבְדּוֹ Его рабъ, בְּחִירָיו Его избранные; דָּבָר слово, צִוָּה Онъ заповѣдалъ, לְאֶלֶף въ тысячу, דּוֹר родъ; כָּרַת Онъ заключилъ, שְׁבוּעָתוֹ Его клятва; וַיַּעֲמִידֶהָ и Онъ поставилъ ее, לְחֹק въ законъ; אֶתֵּן дамъ, חֶבֶל удѣлъ, נַחֲלַתְכֶם ваше наслѣдство; בִּהְיוֹתְכֶם когда вы были, מְתֵי люди, מִסְפָּר число, מְעַט немного, וְגָרִים и странники, בָּהּ въ ней; וַיִּתְהַלְּכוּ и они переходили.

מִגּוֹי אֶל גּוֹי וּמִמַּמְלָכָה אֶל עַם
אַחֵר: לֹא הִנִּֽיחַ לְאִישׁ לְעָשְׁקָם
וַיּֽוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים: אַל תִּגְּעוּ
בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל תָּרֵֽעוּ:
שִׁירוּ לַייָ כָּל הָאָֽרֶץ בַּשְּׂרוּ
מִיּוֹם אֶל יוֹם יְשׁוּעָתוֹ: סַפְּרוּ
בַגּוֹיִם אֶת כְּבוֹדוֹ בְּכָל הָעַמִּים
נִפְלְאוֹתָיו: כִּי גָדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל
מְאֹד וְנוֹרָא הוּא עַל כָּל אֱלֹהִים:
כִּי כָּל אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים ׀
וַייָ שָׁמַֽיִם עָשָׂה: הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו
עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקֹמוֹ: הָבוּ לַייָ
מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ לַייָ כָּבוֹד
וָעֹז: הָבוּ לַייָ כְּבוֹד שְׁמוֹ שְׂאוּ
מִנְחָה וּבֹֽאוּ לְפָנָיו הִשְׁתַּחֲווּ לַייָ
בְּהַדְרַת קֹֽדֶשׁ: חִילוּ מִלְּפָנָיו כָּל
הָאָֽרֶץ אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט:
יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַֽיִם וְתָגֵל הָאָֽרֶץ
וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ מָלָךְ: יִרְעַם הַיָּם

ней. И они переходили отъ народа къ народу и изъ царства къ племени иному. Онъ никому не позволялъ притѣснять ихъ и каралъ за нихъ царей: Не прикасайтеся къ помазаннымъ Моимъ и пророкамъ Моимъ не дѣлайте зла! Пойте Господу, всѣ земли, благовѣствуйте изо дня въ день спасеніе Его. Возвѣщайте въ народахъ славу Его, во всѣхъ племенахъ чудеса Его! Ибо великъ Господь и достохваленъ и страшенъ Онъ, превыше всѣхъ боговъ. Ибо всѣ боги язычниковъ — ничто, а Господь создалъ небеса. Блескъ и благолѣпіе передъ лицомъ Его, величіе и восторгъ на мѣстѣ Его. Воздавайте Господу, племена народовъ! воздавайте Господу славу и величіе; Воздавайте Господу славу имени Его, несите даръ и идите предъ лицо Его; покланяйтесь Господу въ благолѣпіи святомъ. Трепещите передъ Нимъ, всѣ земли: — и упрочится вселенная, не поколеблется. Да веселятся небеса, и да ликуетъ земля, и да скажутъ въ народахъ: „Господь царствуетъ“!

מַמְלָכָה царство, אַחֵר иной; הִנִּיחַ Онъ позволялъ, לְעָשְׁקָם чтобы притѣснять ихъ, וַיּוֹכַח и Онъ каралъ; אַל תִּגְּעוּ не прикасайтеся, מְשִׁיחָי Мои помазанные, נְבִיאַי Мои пророки, אַל תָּרֵעוּ не дѣлайте зла; בַּשְּׂרוּ благовѣствуйте, יְשׁוּעָתוֹ Его спасеніе; סַפְּרוּ возвѣщайте; מְהֻלָּל מְאֹד достохваленъ, וְנוֹרָא и страшенъ; אֱלִילִים ничто; הוֹד блескъ, וְהָדָר и благолѣпіе, עֹז величіе; וְחֶדְוָה и восторгъ, בִּמְקֹמוֹ на Его мѣстѣ; הָבוּ воздавайте, מִשְׁפְּחוֹת племена; שְׂאוּ несите, מִנְחָה даръ, וּבֹאוּ и идите, הִשְׁתַּחֲווּ покланяйтесь; חִילוּ трепещите, תִּכּוֹן она упрочится, תֵּבֵל вселенная, תִּמּוֹט она поколеблется; וְתָגֵל и да ликуетъ она; יִרְעַם плещетъ (онъ будетъ-), הַיָּם море,

וּמְלֹאוֹ יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ: אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי יְיָ כִּי בָא לִשְׁפּוֹט אֶת הָאָרֶץ: הוֹדוּ לַייָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: וְאִמְרוּ הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ: בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעֹלָם וַיֹּאמְרוּ כָל הָעָם אָמֵן וְהַלֵּל לַייָ: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ: וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: אַתָּה יְיָ לֹא תִכְלָא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְּרוּנִי: זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: תְּנוּ עֹז לֵאלֹהִים עַל

Плещетъ море и полнота его, радуется поле и все, что на немъ. Тогда же ликуютъ деревья лѣсныя предъ лицомъ Господа, ибо Онъ пришелъ судить землю. Возблагодарите Господа, ибо Онъ благъ, ибо вовѣкъ милость Его! И возглашайте: Помоги намъ, Боже спасенія нашего, и собери насъ, и избавь насъ отъ народовъ, дабы благодарить святое имя Твое и хвалиться славою Твоею. Да восхвалится Господь, Богъ Израилевъ, отъ вѣка и до вѣка! И возгласилъ весь народъ: аминь, и: хвала Господу! *(Отдѣльные стихи изъ Псалтири)* Превозносите Господа, Бога нашего, и преклоняйтесь передъ святою горою Его: ибо святъ Господь, Богъ нашъ. И Онъ милосердъ, прощаетъ грѣхъ и не истребляетъ; часто отвращаетъ гнѣвъ Свой и не возбуждаетъ всей ярости Своей. Ты, Господи, не удерживай милосердія Твоего отъ меня; милость Твоя и вѣрность Твоя да хранятъ меня непрестанно. Вспомни милосердіе Твое, Господи, и милости Твои, ибо онѣ отъ вѣчности. Воздавайте славу Богу; надъ Израилемъ величіе Его, и слава Его на

וּמְלֹאוֹ и его полнота, יַעֲלֹץ (онъ будетъ-) радуется, הַשָּׂדֶה поле, בּוֹ на немъ;
אָז тогда, יְרַנְּנוּ они возликуютъ, עֲצֵי деревья, הַיָּעַר лѣсъ, לִשְׁפּוֹט чтобы судить;
הוֹשִׁיעֵנוּ помоги намъ, יִשְׁעֵנוּ наше спасеніе, וְקַבְּצֵנוּ и собери насъ, וְהַצִּילֵנוּ и из-
бавь насъ, לְהִשְׁתַּבֵּחַ дабы хвалиться, בִּתְהִלָּתֶךָ Твоею славою; רוֹמְמוּ превоз-
носите, הֲדֹם подножіе, רַגְלָיו Его ноги; רַחוּם милосердый, יְכַפֵּר прощаетъ
(Онъ будетъ-) יַשְׁחִית, истребляетъ, הִרְבָּה לְהָשִׁיב Онъ часто от-
вращалъ, אַפּוֹ Его гнѣвъ, יָעִיר (Онъ будетъ-) возбуждаетъ, חֲמָתוֹ Его ярость;
תִכְלָא (будешь-) удерживай, מִמֶּנִּי отъ меня, וַאֲמִתְּךָ и Твоя вѣрность,
יִצְּרוּנִי да хранятъ они меня; זְכֹר вспомни; תְּנוּ воздавайте,

יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ וְעֻזּוֹ בַּשְּׁחָקִים:
נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ אֵל
יִשְׂרָאֵל הוּא נֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת
לָעָם בָּרוּךְ אֱלֹהִים: אֵל נְקָמוֹת
יְיָ אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ: הִנָּשֵׂא
שֹׁפֵט הָאָרֶץ הָשֵׁב גְּמוּל עַל
גֵּאִים: לַייָ הַיְשׁוּעָה עַל עַמְּךָ
בִרְכָתֶךָ סֶּלָה: יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ
מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה:
יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ:
יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם
קָרְאֵנוּ: הוֹשִׁיעָה אֶת עַמֶּךָ וּבָרֵךְ
אֶת נַחֲלָתֶךָ וּרְעֵם וְנַשְּׂאֵם עַד
הָעוֹלָם: נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַייָ
עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ הוּא: כִּי בוֹ יִשְׂמַח
לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ:
יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ
לָךְ: הַרְאֵנוּ יְיָ חַסְדֶּךָ וְיֶשְׁעֲךָ תִּתֶּן
לָנוּ: קוּמָה עֶזְרָתָה לָּנוּ וּפְדֵנוּ
לְמַעַן חַסְדֶּךָ: אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ
הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם הַרְחֶב

небесахъ. Страшенъ Богъ въ святыняхъ твоихъ, Богъ *Твой*, Израиль, Онъ даетъ силу и крѣпость народу; да восхвалится Богъ. Боже мщеній, Господи, Боже мщеній, возсіяй! Вознесись, Судія земли, воздай возмездіе дерзновеннымъ! Господу *принадлежитъ* спасеніе, надъ народомъ Твоимъ благословеніе Твое. Села. Господь воинствъ съ нами; защита наша—Богъ Іаковлевъ. Села. Господи воинствъ! блаженъ человѣкъ, полагающійся на Тебя. Господи, помоги! Царь да услышитъ насъ въ день нашего призыванія. Помоги народу Твоему и благослови наслѣдіе Твое; паси ихъ и возноси ихъ вовѣки. Душа наша уповаетъ на Господа: Онъ—помощь наша и щитъ нашъ. Ибо о Немъ веселится сердце наше; ибо на святое имя Его мы полагаемся. Да будетъ милость Твоя, Господи, надъ нами, какъ мы уповаемъ на Тебя. Яви намъ, Господи, милость Твою и спасеніе Твое даруй намъ. Возстань въ помощь намъ и избавь насъ ради милости Твоей. Я Господь, Богъ твой, выведшій тебя изъ земли Египетской; широко

גַּאֲוָתוֹ Его величіе, בַּשְּׁחָקִים на небесахъ; מִקְדָּשֶׁיךָ твои святыни, וְתַעֲצֻמוֹת и крѣпость; נְקָמוֹת мщенія, הוֹפִיעַ возсіяй; הִנָּשֵׂא вознесись, הָשֵׁב גְּמוּל воздай возмездіе, גֵּאִים дерзновенные; צְבָאוֹת воинства, עִמָּנוּ съ нами, מִשְׂגָּב защита; יַעֲנֵנוּ Онъ услышитъ насъ, קָרְאֵנוּ наше призываніе; וּרְעֵם и паси ихъ, וְנַשְּׂאֵם и возноси ихъ; נַפְשֵׁנוּ наша душа, חִכְּתָה уповаетъ (-ла), עֶזְרֵנוּ наша помощь, וּמָגִנֵּנוּ и нашъ щитъ; בָטָחְנוּ полагаемся (-лись); יְהִי да будетъ онъ, יִחַלְנוּ уповаемъ (-ли); הַרְאֵנוּ яви намъ; קוּמָה возстань, וּפְדֵנוּ и избавь насъ; הַמַּעַלְךָ выведшій тебя, הַרְחֶב раскрой широко,

פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ: אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו: וַאֲנִי בְּחַסְדְּךָ בָטַחְתִּי יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ אָשִׁירָה לַיְיָ כִּי גָמַל עָלָי:

раскрой ротъ твой, и Я наполню его. *) Блаженъ народъ, у котораго это такъ: блаженъ народъ, у котораго Господь есть Богъ. И я полагаюсь на милость Твою; сердце мое ликуетъ о спасеніи Твоемъ; пою Господа, ибо Онъ печется обо мнѣ.

38.

Благодареніе за благодѣянія Господни.

(דס"ח) אין אומרים מזמור לתודה רק בעמידה. וא"א לא בשבת ויו"ט ולא בחוה"מ של פסח ולא בערב פסח ולא בערב יום כפור לפי שאין תודה באה בימים הללו.

מזמור לתודה *должно читать не иначе, какъ стоя. Этотъ псаломъ не читается въ субботу, праздничные дни, пасхальные будни, а также наканунѣ Пасхи и Дня Прощенія, потому что въ сказанные дни не приносили благодарственной жертвы.*

מִזְמוֹר לְתוֹדָה הָרִיעוּ לַיְיָ כָּל הָאָרֶץ: עִבְדוּ אֶת יְיָ בְּשִׂמְחָה בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה: דְּעוּ כִּי יְיָ הוּא אֱלֹהִים הוּא עָשָׂנוּ וְלוֹ אֲנַחְנוּ עַמּוֹ וְצֹאן מַרְעִיתוֹ: בֹּאוּ שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה חֲצֵרוֹתָיו בִּתְהִלָּה הוֹדוּ לוֹ בָּרְכוּ שְׁמוֹ: כִּי טוֹב יְיָ לְעוֹלָם חַסְדּוֹ וְעַד דֹּר וָדֹר אֱמוּנָתוֹ:

(Псаломъ 100). Псаломъ, при благодарственной жертвѣ. Ликуйте о Господѣ, всѣ земли! Служите Господу съ радостію, прійдите къ Нему съ торжественнымъ пѣніемъ. Признавайте, что Господь есть Богъ, Онъ создалъ насъ, и Ему мы *принадлежимъ; мы* народъ Его и овцы паствы Его. Входите во врата Его съ благодареніемъ, во дворы Его съ славословіемъ, благодарите Его, благословляйте имя Его. Ибо благъ Господь, вовѣки милость Его, и въ родъ и родъ вѣрность Его.

Въ будни начинаютъ здѣсь יהי כבוד, *см. ниже.* בחול מתחילין כאן יהי כבוד דלקמן

39.

Міробытіе и Тора возвѣщаютъ славу Божію.

מזמורים אלו אומרים בשבת וביום טוב ובקצת קהלות אומרים גם בהושענא רבה.

Слѣдующіе псалмы: 19, 34, 90, 91, 135, 136, 33, 92 и 93 читаются по субботамъ и праздникамъ, а въ нѣкоторыхъ общинахъ и въ הושענא רבה.

לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: הַשָּׁמַיִם

(Псаломъ 19). Начальнику хора.

וַאֲמַלְאֵהוּ и Я наполню его; גָּמַל עָלָי Онъ печется (заботился) обо мнѣ.
(מזמור לתודה). תּוֹדָה благодареніе, благодарственная жертва, הָרִיעוּ ликуйте; עִבְדוּ служите, בִּרְנָנָה съ торжественнымъ пѣніемъ; דְּעוּ признавайте, עָשָׂנוּ Онъ создалъ насъ, וְצֹאן и овцы, מַרְעִיתוֹ Его паства; שְׁעָרָיו Его врата, חֲצֵרוֹתָיו Его дворы, בָּרְכוּ благословляйте, שְׁמוֹ Его имя; חַסְדּוֹ Его милость, אֱמוּנָתוֹ Его вѣрность.

*) т. е. исполню всѣ твои прошенія

מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּמַעֲשֵׂה יָדָיו
מַגִּיד הָרָקִיעַ׃ יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ
אֹמֶר וְלַיְלָה לְּלַיְלָה יְחַוֶּה דָּעַת׃
אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע
קוֹלָם׃ בְּכָל הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם
וּבִקְצֵה תֵבֵל מִלֵּיהֶם לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם
אֹהֶל בָּהֶם׃ וְהוּא כְּחָתָן יֹצֵא
מֵחֻפָּתוֹ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ
אֹרַח׃ מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ
וּתְקוּפָתוֹ עַל קְצוֹתָם וְאֵין נִסְתָּר
מֵחַמָּתוֹ׃ תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה
מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְיָ נֶאֱמָנָה
מַחְכִּימַת פֶּתִי׃ פִּקּוּדֵי יְיָ יְשָׁרִים
מְשַׂמְּחֵי לֵב מִצְוַת יְיָ בָּרָה מְאִירַת
עֵינָיִם׃ יִרְאַת יְיָ טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת
לָעַד מִשְׁפְּטֵי יְיָ אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו׃
הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב
וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים׃
גַּם עַבְדְּךָ נִזְהָר בָּהֶם בְּשָׁמְרָם
עֵקֶב רָב׃ שְׁגִיאוֹת מִי יָבִין

Псаломъ Давидовъ. Небеса повѣствуютъ славу Божію, и о дѣяніи рукъ Его возвѣщаетъ твердь. День дню изливаетъ рѣчь, и ночь ночи изрекаетъ познаніе. Нѣтъ рѣчи, нѣтъ словъ, не слышенъ ихъ голосъ: По всей землѣ идетъ просторъ ихъ, и до конца вселенной слова ихъ; солнцу Онъ поставилъ въ нихъ шатеръ. И оно, какъ женихъ, выступающій изъ вѣнчальнаго навѣса своего, ликуетъ, какъ герой, пробѣгая путь. Съ края небесъ восходъ его, и кругообращеніе его черезъ края ихъ, и ничто не сокрыто отъ его теплоты. Законъ Господень совершенъ, ободряетъ душу; откровеніе Господне вѣрно, умудряетъ легкоумнаго. Повелѣнія Господни праведны, веселятъ сердце; заповѣдь Господня ясна, просвѣщаетъ очи. Страхъ Господень чистъ, остается вовѣкъ; приговоры Господни истинны, праведны всѣ совокупно. Они вожделѣннѣе золота и множества чистаго золота, слаще меда и сотоваго сока. И рабъ Твой остерегается *отъ нарушенія* ихъ: велика награда за соблюденіе ихъ. Невольныя *свои*

(למנצח). מְסַפְּרִים (-щіе) повѣствуютъ, מַגִּיד (-щій) возвѣщаетъ, הָרָקִיעַ
твердь; יַבִּיעַ (онъ будетъ-) изливаетъ, יְחַוֶּה (онъ будетъ-) изрекаетъ; קַוָּם
ихъ просторъ, תֵּבֵל вселенная, מִלֵּיהֶם ихъ слова, שָׂם Онъ поставилъ; מוֹצָאוֹ
его восходъ, וּתְקוּפָתוֹ и его кругообращеніе, עַל черезъ, נִסְתָּר сокрытый,
מֵחַמָּתוֹ отъ его теплоты; תְּמִימָה совершенна, מְשִׁיבַת (-щая) ободряетъ, עֵדוּת
откровеніе, מַחְכִּימַת (-щая) умудряетъ, פֶּתִי легкоумный; פִּקּוּדֵי повелѣнія,
יְשָׁרִים праведные, בָּרָה ясна, מְאִירַת (-щая) просвѣщаетъ; הַנֶּחֱמָדִים вожделѣнные,
פָּז чистое золото, נֹפֶת צוּפִים сотовый сокъ; נִזְהָר (-щійся) остерегается,
עֵקֶב награда; שְׁגִיאוֹת невольныя погрѣшности, יָבִין онъ усмотритъ,

погрѣшности,—кто усмотритъ? Отъ невѣдомыхъ *грѣховъ* очисти меня. И отъ вольныхъ согрѣшеній удержи раба Твоего, дабы они не вообладали мною; тогда я буду совершенъ и чистъ отъ великаго беззаконія. Да будутъ благоугодны *Тебѣ* слова устъ моихъ и помышленіе сердца моего передъ лицомъ Твоимъ, Господи, твердыня моя и Избавитель мой!

מִנִּסְתָּרוֹת נַקֵּנִי׃ גַּם מִזֵּדִים חֲשֹׂךְ עַבְדֶּךָ אַל יִמְשְׁלוּ בִי אָז אֵיתָם וְנִקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב׃ יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃

40.

Богъ есть Избавитель и Мздовоздаятель.

(Псаломъ 34.) Давидовъ, когда онъ притворился безумнымъ предъ Авимелехомъ [1]), и тотъ прогналъ его, и онъ удалился. Восхвалю Господа во всякое время; хвала Ему *будетъ* непрестанно въ устахъ моихъ. Господомъ да хвалится душа моя; да услышатъ смиренные и возрадуются. Величайте Господа со мною, и превознесемъ имя Его вмѣстѣ! Я взыскалъ Господа, и Онъ откликнулся мнѣ, и отъ всѣхъ опасностей моихъ избавилъ меня. Тѣ, которые взираютъ къ Нему, возсіяютъ, и лица ихъ не поблѣднѣютъ. Сей нищій воззвалъ,—и Господь услышалъ, и спасъ его отъ всѣхъ бѣдъ его. Ангелъ Господень пребываетъ вокругъ боящихся Его, и избавляетъ ихъ. Познавайте и

לְדָוִד בְּשַׁנּוֹתוֹ אֶת טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיְגָרְשֵׁהוּ וַיֵּלַךְ׃ אֲבָרְכָה אֶת יְיָ בְּכָל עֵת תָּמִיד תְּהִלָּתוֹ בְּפִי׃ בַּיְיָ תִּתְהַלֵּל נַפְשִׁי יִשְׁמְעוּ עֲנָוִים וְיִשְׂמָחוּ׃ גַּדְּלוּ לַייָ אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו׃ דָּרַשְׁתִּי אֶת יְיָ וְעָנָנִי וּמִכָּל מְגוּרוֹתַי הִצִּילָנִי׃ הִבִּיטוּ אֵלָיו וְנָהָרוּ וּפְנֵיהֶם אַל יֶחְפָּרוּ׃ זֶה עָנִי קָרָא וַייָ שָׁמֵעַ וּמִכָּל צָרוֹתָיו הוֹשִׁיעוֹ׃ חֹנֶה מַלְאַךְ יְיָ סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם׃ טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב

נַקֵּנִי очисти меня; מִזֵּדִים отъ вольныхъ согрѣшеній, חֲשֹׂךְ удержи, אֵיתָם буду совершенъ, פֶּשַׁע беззаконіе; הֶגְיוֹן помышленіе, צוּרִי моя твердыня.

(לדוד). בְּשַׁנּוֹתוֹ когда онъ извратилъ, טַעְמוֹ его разсудокъ, וַיְגָרְשֵׁהוּ и онъ прогналъ его; תִּתְהַלֵּל (она будетъ-) хвалится, עֲנָוִים смиренные; דָּרַשְׁתִּי я взыскалъ, מְגוּרוֹתַי мои опасности; הִבִּיטוּ (-ли) взираютъ, נָהָרוּ (-ли) сіяютъ, יֶחְפָּרוּ они поблѣднѣютъ; חֹנֶה (-щій) пребываетъ, סָבִיב вокругъ, וַיְחַלְּצֵם и избавляетъ (-ялъ) ихъ;

1) Титулъ филистимскихъ царей.

יְיָ אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר יֶחֱסֶה בּוֹ׃ יְראוּ
אֶת יְיָ קְדֹשָׁיו כִּי אֵין מַחְסוֹר
לִירֵאָיו׃ כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ
וְדֹרְשֵׁי יְיָ לֹא יַחְסְרוּ כָל טוֹב׃
לְכוּ בָנִים שִׁמְעוּ לִי יִרְאַת יְיָ
אֲלַמֶּדְכֶם׃ מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים
אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב׃ נְצֹר
לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר
מִרְמָה׃ סוּר מֵרָע וַעֲשֵׂה טוֹב
בַּקֵּשׁ שָׁלוֹם וְרָדְפֵהוּ׃ עֵינֵי יְיָ
אֶל צַדִּיקִים וְאָזְנָיו אֶל שַׁוְעָתָם׃
פְּנֵי יְיָ בְּעֹשֵׂי רָע לְהַכְרִית מֵאֶרֶץ
זִכְרָם׃ צָעֲקוּ וַיְיָ שָׁמֵעַ וּמִכָּל
צָרוֹתָם הִצִּילָם׃ קָרוֹב יְיָ לְנִשְׁבְּרֵי
לֵב וְאֶת דַּכְּאֵי רוּחַ יוֹשִׁיעַ׃ רַבּוֹת
רָעוֹת צַדִּיק וּמִכֻּלָּם יַצִּילֶנּוּ יְיָ׃
שֹׁמֵר כָּל עַצְמוֹתָיו אַחַת מֵהֵנָּה
לֹא נִשְׁבָּרָה׃ תְּמוֹתֵת רָשָׁע
רָעָה וְשֹׂנְאֵי צַדִּיק יֶאְשָׁמוּ׃
פּוֹדֶה יְיָ נֶפֶשׁ עֲבָדָיו וְלֹא
יֶאְשְׁמוּ כָּל הַחוֹסִים בּוֹ׃

смотрите, какъ благъ Господь! блаженъ человѣкъ, ищущій защиты въ Немъ. Бойтесь Господа, *вы,* святые Его, ибо нѣтъ недостатка у боящихся Его. Львы скудѣютъ и голодаютъ, а ищущіе Господа не терпятъ лишенія ни въ какомъ благѣ. Придите, дѣти, послушайте меня: страху Господню я научу васъ. Кто человѣкъ, желающій жизни, любящій дни, чтобы видѣть благо? Удерживай языкъ твой отъ зла и уста твои отъ рѣчи коварной. Уклоняйся отъ зла и дѣлай добро; ищи мира и стремись къ нему. Очи Господни *обращены* на праведниковъ, и уши Его — къ ихъ воплю. Лицо Господне противъ дѣлающихъ зло, чтобы истребить съ земли память о нихъ. Но если они взываютъ, Господь слышитъ, и отъ всѣхъ ихъ бѣдствій избавляетъ ихъ. Близокъ Господь къ сокрушеннымъ въ сердцѣ, и смиренныхъ духомъ Онъ спасаетъ. Много ли золъ приключится праведнику, отъ всѣхъ ихъ избавляетъ его Господь. Онъ хранитъ всѣ кости его, ни одна изъ нихъ не сокрушится. Убьетъ нечестиваго зло, и ненавидящіе праведника будутъ наказаны. Избавляетъ Господь душу рабовъ Своихъ, и не погибнутъ ищущіе защиты въ Немъ.

הַגֶּבֶר человѣкъ. יֶחֱסֶה онъ будетъ находить защиту; מַחְסוֹר недостатокъ; כְּפִירִים
львы, רָשׁוּ (-ли) скудѣютъ, וְרָעֵבוּ (-ли) и голодаютъ, יַחְסְרוּ они будутъ тер-
пѣть лишенія; נְצֹר удерживай. מִרְמָה коварство; שַׁוְעָתָם ихъ вопль; לְהַכְרִית что-
бы истребить, זִכְרָם память о нихъ; צָעֲקוּ (-ли) взываютъ. הִצִּילָם избавляетъ
ихъ (-ялъ); נִשְׁבְּרֵי сокрушенные, דַּכְּאֵי смиренные; תְּמוֹתֵת она убьетъ,
יֶאְשָׁמוּ они будутъ наказаны; פּוֹדֶה (-щій) избавляетъ, הַחוֹסִים ищущіе защиты.

41.

Величіе Бога и ничтожество человѣка передъ Нимъ. Прошеніе о милости.

תְּפִלָּה לְמשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים
אֲדֹנָי מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָּנוּ בְּדֹר
וָדֹר: בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל
אֶרֶץ וְתֵבֵל וּמֵעוֹלָם עַד עוֹלָם
אַתָּה אֵל: תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא
וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי אָדָם: כִּי אֶלֶף
שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי
יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה: זְרַמְתָּם
שֵׁנָה יִהְיוּ בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף:
בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב יְמוֹלֵל
וְיָבֵשׁ: כִּי כָלִינוּ בְאַפֶּךָ
וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ: שַׁתָּה
עֲוֺנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר
פָּנֶיךָ: כִּי כָל יָמֵינוּ פָּנוּ
בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ שָׁנֵינוּ כְמוֹ הֶגֶה:
יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה
וְאִם בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה
וְרָהְבָּם עָמָל וָאָוֶן כִּי גָז חִישׁ

(Псаломъ 90.) Молитва Моисея, божественнаго мужа. Владыко! Ты былъ намъ прибѣжищемъ изъ рода въ родъ. Прежде, нежели родились горы, и Ты сотворилъ землю и вселенную, и отъ вѣка до вѣка Ты—Богъ. Ты доводишь человѣка до сокрушенія, и *тогда* говоришь: „Обратитесь *отъ нечестія*, сыны человѣческіе“. Ибо тысяча лѣтъ въ очахъ Твоихъ, какъ вчерашній день, когда онъ миновалъ, и какъ стража въ ночи. Ты умчалъ ихъ, они обращаются въ сонъ; утромъ, какъ трава, свѣжѣетъ *человѣкъ*. Утромъ цвѣтетъ и свѣжѣетъ; вечеромъ подсѣкается и засыхаетъ. Такъ мы исчезаемъ въ гнѣвѣ Твоемъ, и въ ярости Твоей смущаемся. Ты ставишь наши согрѣшенія предъ Тобою, тайное наше предъ свѣтомъ лица Твоего. Вотъ, всѣ дни наши проходятъ въ негодованіи Твоемъ, мы проводимъ наши годы, какъ стонъ. Время нашей жизни—семьдесятъ лѣтъ, а при силахъ восемьдесятъ лѣтъ, и большая часть ихъ—тягость и суета; да, уносится быс-

---

(תפלה למשה). מָעוֹן прибѣжище; יֻלָּדוּ они родились, וַתְּחוֹלֵל и Ты сотворилъ, תֵּבֵל вселенная; אֱנוֹשׁ человѣкъ, דַּכָּא сокрушеніе; אֶתְמוֹל вчера, אַשְׁמוּרָה стража; זְרַמְתָּם Ты умчалъ ихъ, שֵׁנָה сонъ, חָצִיר трава, יַחֲלֹף (онъ будетъ-) свѣжѣетъ; יָצִיץ (онъ будетъ-) цвѣтетъ, יְמוֹלֵל (онъ будетъ-) подсѣкается. וְיָבֵשׁ (засохъ) и засыхаетъ; כָּלִינוּ (-ли) исчезаемъ, נִבְהָלְנוּ (-лись) смущаемся; שַׁתָּה (-лъ) Ты ставишь, עֲלֻמֵנוּ тайное наше, לִמְאוֹר передъ свѣтомъ; בְעֶבְרָתֶךָ въ Твоемъ негодованіи, כִּלִּינוּ (-ли) проводимъ, הֶגֶה стонъ; רָהְבָּם большая часть ихъ, עָמָל тягость, אָוֶן суета, גָז (-лся) уносится. חִישׁ быстро,

וְנַעֲפָה: מִי יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ: לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִא לְבַב חָכְמָה: שׁוּבָה יְיָ עַד מָתָי וְהִנָּחֵם עַל עֲבָדֶיךָ: שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל יָמֵינוּ: שַׂמְּחֵנוּ כִּימ֗ת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה: יֵרָאֶה אֶל עֲבָדֶיךָ פָעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל בְּנֵיהֶם: וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

тро, и мы исчезаемъ. Кто познаетъ силу гнѣва Твоего, и какъ страшиться Тебя, негодованія Твоего? Итакъ, научи насъ счислять наши дни, дабы мы пріобрѣли сердце мудрое. Обратись, о Господи, доколѣ? и сжалься надъ рабами Твоими. Насыти насъ рано милостію Твоею, дабы мы пѣли и веселились во всѣ дни наши. Возвесели насъ *по числу* дней, *въ которые* Ты насъ томилъ, и лѣтъ, *въ которыя* мы видѣли бѣдствіе. Да явится на рабахъ Твоихъ дѣяніе Твое, и величіе Твое на ихъ сыновьяхъ. И да будетъ благоволеніе Владыки, Бога нашего, надъ нами, и дѣло рукъ нашихъ утверди для насъ, и дѣло рукъ нашихъ утверди.

42.

Богъ есть наилучшая защита.

יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: אֹמַר לַיְיָ מַחְסִי וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ: כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר הַוּוֹת: בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת

(Псаломъ 91.) (*Голосъ ангела:*) Живущій подъ кровомъ Всевышняго, пребываетъ подъ сѣнію Всемогущаго. Я говорю о Господѣ, защитѣ моей и прибѣжищѣ моемъ, Богѣ моемъ, на Котораго уповаю, Что Онъ избавитъ тебя отъ сѣти птицелова, отъ гибельной язвы. Покровомъ Своимъ Онъ защититъ тебя, и подъ крыльями Его укроешься; щитъ и броня—

וְנַעֲפָה (-ли) и исчезаемъ; וּכְיִרְאָתְךָ и какъ страшиться Тебя; לִמְנוֹת чтобы счислять, וְנָבִא и обрѣтемъ; שַׂבְּעֵנוּ насыти насъ, וּנְרַנְּנָה и будемъ пѣть, עִנִּיתָנוּ Ты насъ томилъ; פָעֳלֶךָ Твое дѣяніе, וַהֲדָרְךָ и Твое величіе; נֹעַם благоволеніе, כּוֹנְנָה утверди.

(יושב בסתר). בְּסֵתֶר подъ кровомъ, יִתְלוֹנָן (онъ будетъ-) пребываетъ; מַחְסִי моя защита, וּמְצוּדָתִי и мое прибѣжище; יַצִּילְךָ Онъ избавитъ тебя, פַּח сѣть, יָקוּשׁ птицеловъ, הַוּוֹת гибель; אֶבְרָתוֹ Его покровъ, יָסֶךְ Онъ защититъ,

כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ׃
לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף
יוֹמָם׃ מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב
יָשׁוּד צָהֳרָיִם׃ יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף
וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ׃
רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת
רְשָׁעִים תִּרְאֶה׃ כִּי אַתָּה יְיָ מַחְסִי
עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ׃ לֹא תְאֻנֶּה
אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב
בְּאָהֳלֶךָ׃ כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָּךְ
לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ׃ עַל כַּפַּיִם
יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ׃
עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס
כְּפִיר וְתַנִּין׃ כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ
אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי׃ יִקְרָאֵנִי
וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה
אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ׃ אֹרֶךְ יָמִים
אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי׃

ארך ימים וגו׳

истина Его. Не бойся ужаса ночного, стрѣлы, летящей днемъ, Язвы, ходящей во мракѣ, мора, губящаго въ полдень. Падетъ подлѣ тебя тысяча и миріады одесную тебя, но къ тебѣ не приблизится. Только глазами своими узришь ты, и увидишь возмездіе нечестивымъ. Ибо Господа, защиту мою, Всевышняго, избралъ ты прибѣжищемъ своимъ. Не приключится тебѣ зло, и ударъ не приблизится *къ тебѣ* въ шатрѣ твоемъ. Ибо ангеламъ Своимъ Онъ заповѣдаетъ о тебѣ охранять тебя во всѣхъ путяхъ твоихъ. На рукахъ они понесутъ тебя, дабы ты не ушибъ о камень ногу твою. На льва и ехидну наступишь, попирать будешь скимна и дракона. (*Голосъ Бога:*) Ибо Меня онъ возлюбилъ, и Я избавлю его, возставлю его, ибо онъ позналъ имя Мое. Онъ воззоветъ ко Мнѣ, и Я отвѣчу ему; съ нимъ Я въ скорби; выручу его и прославлю его. Долгоденствіемъ насыщу его и явлю ему спасеніе Мое.

43.

Богъ—Владыка вселенной и Благодѣтель Израиля; идолы ничтожны.

הַלְלוּיָהּ ׀ הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ

(Псаломъ 135.) Аллилуія! Хва-

תֶּחְסֶה укроешься, צִנָּה щитъ, וְסֹחֵרָה и броня: פַּחַד ужасъ, חֵץ стрѣла; בָּאֹפֶל во мракѣ, קֶטֶב моръ, יָשׁוּד онъ будетъ губить, צָהֳרָיִם полдень; מִצִּדְּךָ подлѣ тебя, וּרְבָבָה и миріада; שִׁלֻּמַת возмездіе; שַׂמְתָּ Ты избралъ; תְאֻנֶּה она приключится, נֶגַע ударъ; יִשָּׂאוּנְךָ они понесутъ тебя, תִּגֹּף ты ушибешь; שַׁחַל левъ, וָפֶתֶן и ехидна, תִּרְמֹס будешь попирать, וְתַנִּין и драконъ; חָשַׁק онъ возлюбилъ, וַאֲפַלְּטֵהוּ и избавлю его, אֲשַׂגְּבֵהוּ возставлю его; אֲחַלְּצֵהוּ выручу его, וַאֲכַבְּדֵהוּ и прославлю его: אַשְׂבִּיעֵהוּ насыщу его;

הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָ׃ שֶׁעֹמְדִים בְּבֵית
יְיָ בְּחַצְרוֹת בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃
הַלְלוּיָהּ כִּי טוֹב יְיָ זַמְּרוּ לִשְׁמוֹ
כִּי נָעִים׃ כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ
יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ׃ כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי
כִּי גָדוֹל יְיָ וַאֲדֹנֵינוּ מִכָּל
אֱלֹהִים׃ כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ יְיָ עָשָׂה
בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ בַּיַּמִּים וְכָל
תְּהֹמוֹת׃ מַעֲלֶה נְשִׂאִים מִקְצֵה
הָאָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה מוֹצֵא
רוּחַ מֵאוֹצְרוֹתָיו׃ שֶׁהִכָּה בְּכוֹרֵי
מִצְרָיִם מֵאָדָם עַד בְּהֵמָה׃ שָׁלַח
אוֹתֹת וּמֹפְתִים בְּתוֹכֵכִי מִצְרָיִם
בְּפַרְעֹה וּבְכָל עֲבָדָיו׃ שֶׁהִכָּה
גּוֹיִם רַבִּים וְהָרַג מְלָכִים
עֲצוּמִים׃ לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי
וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּלְכֹל
מַמְלְכוֹת כְּנָעַן׃ וְנָתַן אַרְצָם
נַחֲלָה נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ׃
יְיָ שִׁמְךָ לְעוֹלָם יְיָ זִכְרְךָ לְדֹר
וָדֹר׃ כִּי יָדִין יְיָ עַמּוֹ וְעַל עֲבָדָיו
יִתְנֶחָם׃ עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם כֶּסֶף וְזָהָב
מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם׃ פֶּה לָהֶם וְלֹא

лите имя Господне, хвалите, рабы Господни, Стоящіе въ домѣ Господнемъ, во дворахъ дома Бога нашего! Хвалите Господа, ибо благъ Господь, взыграйте имени Его, ибо оно сладостно. Ибо Іакова избралъ Себѣ Господь, Израиля въ собственность Свою. Ибо я знаю, что великъ Господь, и Владыка нашъ превыше всѣхъ боговъ. Все, что Господь возжелалъ, Онъ сотворилъ на небѣ и на землѣ, въ моряхъ и во всѣхъ безднахъ. Онъ возводитъ облака отъ края земли, молніеносныя *тучи* обращаетъ въ дождь, Онъ выводитъ вѣтеръ изъ хранилищъ его. Онъ поразилъ первенцевъ Египта, отъ человѣка до скота. Онъ послалъ знаменія и чудеса въ среду твою, Египетъ, противъ Фараона и всѣхъ рабовъ его. Онъ поразилъ народы великіе, и умертвилъ царей сильныхъ: Сигона, царя Аморейскаго, Ога, царя Васанскаго, и всѣ царства ханаанскія. И Онъ отдалъ землю ихъ въ наслѣдіе, въ наслѣдіе Израилю, народу Своему. Господи, имя Твое вовѣкъ, Господи, память о Тебѣ изъ рода въ родъ! Ибо Господь творитъ правосудіе народу Своему, и надъ рабами Своими Онъ сжалится. Идолы язычниковъ—серебро и золото, издѣліе рукъ человѣческихъ. Они имѣютъ ротъ, и не

(הללויה). שֶׁעֹמְדִים стоящіе, בְּחַצְרוֹת во дворахъ; זַמְּרוּ взыграйте, נָעִים сладостный; סְגֻלָּתוֹ Его собственность; חָפֵץ Онъ возжелалъ, תְּהֹמוֹת бездны; נְשִׂאִים облака, מִקְצֵה отъ края, בְּרָקִים молніи, מוֹצֵא (-ящій) выводитъ, אוֹצְרוֹתָיו Его хранилища; וּמֹפְתִים и чудеса, בְּתוֹכֵכִי среди тебя; וְהָרַג и Онъ умертвилъ, עֲצוּמִים сильные; יָדִין Онъ творитъ (будетъ-) правосудіе, יִתְנֶחָם Онъ сжалится; עֲצַבֵּי идолы, כֶּסֶף серебро, וְזָהָב и золото.

יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ׃ אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יַאֲזִינוּ אַף אֵין יֶשׁ רוּחַ בְּפִיהֶם׃ כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר בֹּטֵחַ בָּהֶם׃ בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ אֶת יְיָ בֵּית אַהֲרֹן בָּרְכוּ אֶת יְיָ׃ בֵּית הַלֵּוִי בָּרְכוּ אֶת יְיָ יִרְאֵי יְיָ בָּרְכוּ אֶת יְיָ׃ בָּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּיָהּ׃

говорятъ, имѣютъ глаза, и не видятъ. Имѣютъ уши, и не слышать, и нѣтъ дыханія во рту ихъ. Имъ уподобятся дѣлающіе ихъ, всякій, полагающійся на нихъ. Домъ Израиля! хвалите Господа; домъ Аарона! хвалите Господа. Домъ Левія! хвалите Господа; боящіеся Господа! хвалите Господа. Да восхвалится Господь отъ Сіона, обитающій въ Іерусалимѣ. Аллилуія!

44.

הַלֵּל הַגָּדוֹל

Великое славословіе.

הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

(Псаломъ 136.) Благодарите Господа, ибо Онъ благъ, ибо вѣчна милость Его.

הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

Благодарите Бога боговъ, ибо вѣчна милость Его.

הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

Благодарите Владыку владыкъ, ибо вѣчна милость Его.

לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

Едино творящаго чудеса великія, ибо вѣчна милость Его.

לְעֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם בִּתְבוּנָה
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

Премудро сотворившаго небеса, ибо вѣчна милость Его.

לְרֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

Простирающаго землю на водахъ, ибо вѣчна милость Его.

לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

Сотворившаго великія свѣтила, ибо вѣчна милость Его.

יַאֲזִינוּ слышать (они будутъ-), רוּחַ дыханіе, כְּמוֹהֶם подобно имъ.
(הודו). בִּתְבוּנָה премудро; רֹקַע простирающій; אוֹרִים свѣтила;

אֶת הַשֶּׁמֶשׁ לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

Солнце для управленія днемъ, ибо вѣчна милость Его.

אֶת הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים לְמֶמְשְׁלוֹת
בַּלָּיְלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

Луну и звѣзды для управленія ночью, ибо вѣчна милость Его.

לְמַכֵּה מִצְרַיִם בִּבְכוֹרֵיהֶם
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

Который поразилъ Египтянъ въ первенцахъ ихъ, ибо вѣчна милость Его.

וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

А Израиля Онъ вывелъ изъ среды ихъ, ибо вѣчна милость Его.

בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

Рукою крѣпкою и мышцею простертою, ибо вѣчна милость Его.

לְגֹזֵר יַם סוּף לִגְזָרִים
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

Который разсѣкъ Чермное море на части, ибо вѣчна милость Его.

וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

И провелъ Израиля среди его, ибо вѣчна милость Его.

וְנִעֵר פַּרְעֹה וְחֵילוֹ בְיַם סוּף
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

И опрокинулъ Фараона и войско его въ Чермное море, ибо вѣчна милость Его.

לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

Который водилъ народъ Свой черезъ пустыню, ибо вѣчна милость Его.

לְמַכֵּה מְלָכִים גְּדֹלִים
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

Который поразилъ царей великихъ, ибо вѣчна милость Его.

וַיַּהֲרֹג מְלָכִים אַדִּירִים
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

И умертвилъ царей сильныхъ, ибо вѣчна милость Его.

לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

Сигона, царя Аморейскаго, ибо вѣчна милость Его.

הַשֶּׁמֶשׁ солнце, לְמֶמְשֶׁלֶת для управленія; הַיָּרֵחַ луна, וְכוֹכָבִים и звѣзды; בִּבְכוֹרֵיהֶם въ ихъ первенцахъ; מִתּוֹכָם изъ ихъ среды; וּבִזְרוֹעַ и мышцею, נְטוּיָה простертая; גֹּזֵר разсѣкающій, לִגְזָרִים на части; וְנִעֵר и Онъ опрокинулъ; מוֹלִיךְ Который водитъ, בַּמִּדְבָּר въ пустынѣ; וַיַּהֲרֹג и Онъ умертвилъ, אַדִּירִים сильные;

וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

И Ога, царя Васанскаго, ибо вѣчна милость Его.

וְנָתַן אַרְצָם לְנַחֲלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

И отдалъ землю ихъ въ наслѣдіе, ибо вѣчна милость Его.

נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

Въ наслѣдіе Израилю, народу Своему, ибо вѣчна милость Его.

שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ זָכַר לָנוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

Который въ нашемъ униженіи вспомнилъ о насъ, ибо вѣчна милость Его.

וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

И избавилъ насъ отъ враговъ нашихъ, ибо вѣчна милость Его.

נֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

Который даетъ хлѣба всякой плоти, ибо вѣчна милость Его.

הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמָיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

Благодарите Бога небесъ, ибо вѣчна милость Его.

45.

Богъ владычествуетъ міромъ въ милости и правдѣ.

רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּייָ לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה׃ הוֹדוּ לַייָ בְּכִנּוֹר בְּנֵבֶל עָשׂוֹר זַמְּרוּ לוֹ׃ שִׁירוּ לוֹ שִׁיר חָדָשׁ הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה׃ כִּי יָשָׁר דְּבַר יְיָ וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה׃ אֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד יְיָ מָלְאָה הָאָרֶץ׃ בִּדְבַר יְיָ שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל

(Псаломъ 33.) Торжествуйте, праведники, о Господѣ, праведнымъ прилично славословіе. Возблагодарите Господа цитрою, на десятиструнной псалтири взыграйте Ему. Пойте Ему пѣснь новую, стройно играйте при радостныхъ восклицаніяхъ. Ибо праведно слово Господне, и всякое дѣяніе Его вѣрно. Онъ любитъ правду и судъ, милости Господней полна земля. Словомъ Господнимъ созданы небеса, и дыханіемъ устъ Его все

נַחֲלָה наслѣдіе; בְּשִׁפְלֵנוּ въ нашемъ униженіи, וַיִּפְרְקֵנוּ Онъ избавилъ насъ. (רננו) לַיְשָׁרִים праведнымъ, נָאוָה прилична, תְּהִלָּה славословіе; בְּכִנּוֹר на цитрѣ, בְּנֵבֶל на псалтири, עָשׂוֹר десятиструнный; נַגֵּן играть, בִּתְרוּעָה съ восклицаніемъ; נַעֲשׂוּ они созданы, וּבְרוּחַ и дыханіемъ,

צְבָאָם׃ כֹּנֵס כַּנֵּד מֵי הַיָּם נֹתֵן בְּאוֹצָרוֹת תְּהוֹמוֹת׃ יִירְאוּ מֵיְיָ כָּל הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ כָּל יֹשְׁבֵי תֵבֵל׃ כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד׃ יְיָ הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים׃ עֲצַת יְיָ לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר׃ אַשְׁרֵי הַגּוֹי אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהָיו הָעָם בָּחַר לְנַחֲלָה לוֹ׃ מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יְיָ רָאָה אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם׃ מִמְּכוֹן שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ אֶל כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃ הַיֹּצֵר יַחַד לִבָּם הַמֵּבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם׃ אֵין הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרָב חָיִל גִּבּוֹר לֹא יִנָּצֵל בְּרָב כֹּחַ׃ שֶׁקֶר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה וּבְרֹב חֵילוֹ לֹא יְמַלֵּט׃ הִנֵּה עֵין יְיָ אֶל יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ׃ לְהַצִּיל מִמָּוֶת נַפְשָׁם וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב׃ נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַייָ עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ הוּא׃

воинство ихъ. Онъ собираетъ, какъ въ груду, воды морскія, заключаетъ въ хранилища бездны. Да благоговѣютъ передъ Господомъ всѣ земли, да трепещутъ передъ Нимъ всѣ жители вселенной. Ибо Онъ сказалъ, и сбылось, Онъ повелѣлъ, и настало. Господь разрушаетъ намѣреніе язычниковъ, уничтожаетъ замыслы племенъ. Намѣреніе Господне устоитъ вовѣки, помышленія сердца Его въ родъ и родъ. Блаженъ народъ, котораго Богъ есть Господь, племя, которое Онъ избралъ Себѣ въ наслѣдіе. Съ неба зритъ Господь, видитъ всѣхъ сыновъ человѣческихъ. Съ мѣста пребыванія Своего Онъ глядитъ на всѣхъ жителей земли. Тотъ, Который образовалъ сердца ихъ всѣхъ, вникаетъ во всѣ ихъ дѣла. Царь не спасается обиліемъ войска, богатырь не избавляется обиліемъ силы. Ненадеженъ конь для побѣды, и обиліемъ силы своей онъ не избавитъ. Вотъ, око Господне *обращено* на боящихся Его, на чающихъ милости Его, Дабы спасти отъ смерти душу ихъ и поддерживать ихъ жизнь *во время* голода. Душа наша уповаетъ на

צְבָאָם ихъ воинство; כֹּנֵס (-щій) собираетъ, כַּנֵּד какъ груда, בְּאוֹצָרוֹת въ хранилища, תְּהוֹמוֹת бездны; יָגוּרוּ (-они будутъ) да трепещутъ, תֵּבֵל вселенная; וַיֶּהִי и сбылось, וַיַּעֲמֹד и настало; הֵפִיר (-лъ) разрушаетъ, הֵנִיא уничтожаетъ (-лъ); הִבִּיט (-лъ) зритъ; מִמְּכוֹן съ мѣста, שִׁבְתּוֹ Его пребываніе, הִשְׁגִּיחַ глядитъ (-лъ); הַיֹּצֵר Который образуетъ, הַמֵּבִין (-щій) вникаетъ; נוֹשָׁע спасается (-щійся), גִּבּוֹר богатырь, יִנָּצֵל онъ избавится; שֶׁקֶר ненадежно, יְמַלֵּט онъ избавитъ; מְיַחֲלִים чающіе; לְהַצִּיל дабы спасти, וּלְחַיּוֹתָם и дабы поддерживать ихъ жизнь, רָעָב голодъ; נַפְשֵׁנוּ наша душа, חִכְּתָה (-ла) ׳ уповаетъ, עֶזְרֵנוּ наша помощь, וּמָגִנֵּנוּ и нашъ щитъ.

כִּי בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם
קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ: יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ
כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:

Господа: Онъ — помощь наша и щитъ нашъ. Ибо о Немъ веселится сердце наше, ибо на святое имя Его уповаемъ. Да будетъ милость Твоя, Господи, надъ нами, какъ мы уповали на Тебя.

46.

Гибель нечестивцевъ и спасеніе праведниковъ.

מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת:
טוֹב לְהוֹדוֹת לַייָ וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ
עֶלְיוֹן: לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ
וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת: עֲלֵי עָשׂוֹר
וַעֲלֵי נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר:
כִּי שִׂמַּחְתַּנִי יְיָ בְּפָעֳלֶךָ
בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן: מַה גָּדְלוּ
מַעֲשֶׂיךָ יְיָ מְאֹד עָמְקוּ
מַחְשְׁבֹתֶיךָ: אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע
וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת: בִּפְרֹחַ
רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל
פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי עַד:
וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְיָ: כִּי הִנֵּה
אֹיְבֶיךָ יְיָ כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ
יִתְפָּרְדוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן: וַתָּרֶם
כִּרְאֵים קַרְנִי בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן:

(Псаломъ 92.) Псаломъ-пѣснь. На день субботній. Благо есть благодарить Господа, и играть имени Твоему, о Всевышній; Возвѣщать утромъ милость Твою, и вѣрность Твою по ночамъ, На десятиструнной и на арфѣ, при игрѣ на гусляхъ. Ибо Ты возвеселилъ меня, Господи, дѣяніемъ Твоимъ, дѣлами рукъ Твоихъ я восхищаюсь. Какъ велики дѣла Твои, Господи! весьма глубоки помышленія Твои! Человѣкъ безразсудный не знаетъ, и глупый не разумѣетъ сего. Если нечестивые прозябаютъ, какъ трава, и цвѣтутъ всѣ, дѣлающіе беззаконіе, — это на ихъ вѣковѣчную погибель. Ты же возвышенъ навѣки, Господи. Ибо вотъ враги Твои, Господи, ибо вотъ враги Твои гибнутъ, разсѣваются всѣ дѣлающіе беззаконіе. А мой рогъ Ты возносишь, какъ *рогъ* антилопы, я умащенъ свѣжимъ елеемъ. И

(מזמור שיר). עָשׂוֹר десятиструнная, נָבֶל арфа, הִגָּיוֹן игра; שִׂמַּחְתַּנִי Ты возвеселилъ меня, בְּפָעֳלֶךָ Твоимъ дѣяніемъ, אֲרַנֵּן (буду-) восхищаюсь; עָמְקוּ (были-) глубоки, מַחְשְׁבֹתֶיךָ Твои помышленія; בַּעַר безразсудный, וּכְסִיל и глупый, יָבִין (онъ будетъ-) разумѣетъ; בִּפְרֹחַ во время прозябанія, עֵשֶׂב трава, וַיָּצִיצוּ (-ли) и цвѣтутъ, אָוֶן беззаконіе, לְהִשָּׁמְדָם на ихъ погибель; מָרוֹם возвышенъ; יֹאבֵדוּ они погибнутъ, יִתְפָּרְדוּ (будутъ-) они разсѣваются; וַתָּרֶם и Ты вознесъ; כִּרְאֵים какъ антилопа, בַּלֹּתִי я умащенъ, בְּשֶׁמֶן елеемъ, רַעֲנָן свѣжій;

וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי
מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי: צַדִּיק
כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה:
שְׁתוּלִים בְּבֵית יְיָ בְּחַצְרוֹת
אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ: עוֹד יְנוּבוּן
בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ:
לְהַגִּיד כִּי יָשָׁר יְיָ צוּרִי וְלֹא
עַוְלָתָה עלתה כ׳ בּוֹ:

смотритъ око мое на подстерегателей моихъ, и о возстающихъ на меня злодѣяхъ слышатъ уши мои. Праведникъ, какъ пальма, расцвѣтаетъ, какъ кедръ на Ливанѣ, возвышается. Насажденные въ домѣ Господнемъ, во дворахъ Бога нашего расцвѣтаютъ они. Еще въ старости разрастаются они, тучнѣютъ и свѣжѣютъ, Чтобы возвѣщать, что праведенъ Господь, твердыня моя, и нѣтъ нечестія въ Немъ.

47.

Природа и Откровеніе возвѣщаютъ могущество и вѣчность Бога.

יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ יְיָ עֹז
הִתְאַזָּר אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט:
נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה:
נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יְיָ נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם
יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם: מִקֹּלוֹת מַיִם
רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם אַדִּיר
בַּמָּרוֹם יְיָ: עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד
לְבֵיתְךָ נַאֲוָה קֹּדֶשׁ יְיָ לְאֹרֶךְ יָמִים:

(Псаломъ 93.) Господь есть Царь! Величіемъ облекся, облекся Господь, силою препоясался, и упрочится вселенная, не поколеблется. Проченъ престолъ Твой издревле, отъ вѣчности Ты. Поднимаютъ рѣки, Господи, поднимаютъ рѣки голосъ свой, рѣки поднимаютъ шумъ свой. Среди шума сильныхъ водъ, могучихъ валовъ морскихъ *раздается:* Могучъ Господь въ вышинѣ! Свидѣтельства Твои весьма вѣрны, дому Твоему, Господи, подобаетъ святость на долгіе дни.

וַתַּבֵּט (-ла) и смотритъ, עֵינִי мое око, בְּשׁוּרָי на моихъ подстерегателей, בַּקָּמִים о возстающихъ, מְרֵעִים злодѣи, תִּשְׁמַעְנָה онѣ услышатъ; כַּתָּמָר какъ пальма, כְּאֶרֶז какъ кедръ, יִשְׂגֶּה (онъ будетъ-) возвышается; שְׁתוּלִים насажденные, בְּחַצְרוֹת во дворахъ; יְנוּבוּן (они будутъ-) разрастаются, בְּשֵׂיבָה въ старости, דְּשֵׁנִים тучные, וְרַעֲנַנִּים и свѣжіе; עַוְלָתָה нечестіе.

(ה׳ מלך). גֵּאוּת величіе, לָבֵשׁ Онъ облекся, הִתְאַזָּר Онъ препоясался, תִּכּוֹן она упрочится, תֵּבֵל вселенная, תִּמּוֹט она поколеблется; נָשְׂאוּ (-ли) поднимаютъ, נְהָרוֹת рѣки, יִשְׂאוּ они поднимутъ, דָּכְיָם ихъ шумъ; אַדִּיר могучій, מִשְׁבְּרֵי валы, בַּמָּרוֹם въ вышинѣ; עֵדֹתֶיךָ Твои свидѣтельства, נֶאֶמְנוּ вѣрны, נַאֲוָה подобаетъ, אֹרֶךְ долгота.

48.

Всемогущество и всеблагость Бога и владычество Его.

Отдѣльныя выдержки изъ Священнаго Писанія.

יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם יִשְׂמַח
יְיָ בְּמַעֲשָׂיו׃ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ
מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃ מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ
עַד מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ׃ רָם עַל
כָּל גּוֹיִם יְיָ עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ׃
יְיָ שִׁמְךָ לְעוֹלָם יְיָ זִכְרְךָ לְדֹר וָדֹר׃
יְיָ בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ
בַּכֹּל מָשָׁלָה׃ יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם
וְתָגֵל הָאָרֶץ וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְיָ
מָלָךְ׃ יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ
לְעֹלָם וָעֶד׃ יְיָ מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד
אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ׃ יְיָ הֵפִיר
עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים׃
רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֶב אִישׁ וַעֲצַת
יְיָ הִיא תָקוּם׃ עֲצַת יְיָ לְעוֹלָם
תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר׃
כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה
וַיַּעֲמֹד׃ כִּי בָחַר יְיָ בְּצִיּוֹן אִוָּהּ

Да будетъ слава Господня вовѣки, да возвеселится Господь о твореніяхъ Своихъ. Да будетъ имя Господне хвалимо отнынѣ и вовѣкъ. Отъ восхода солнца до заката его прославляемо имя Господне. Возвышенъ надъ всѣми народами Господь; надъ небесами слава Его. Господи, имя Твое вѣчно; Господи, память о Тебѣ въ родъ и родъ. Господь на небесахъ основалъ престолъ Свой, и царство Его владычествуетъ надъ всѣмъ. Да веселятся небеса, и да ликуетъ земля, и да скажутъ въ народахъ: „Господь царствуетъ“. Господь есть Царь, Господь царствовалъ, Господь будетъ царствовать во вѣки вѣковъ. Господь есть Царь во вѣки вѣковъ; исчезаютъ язычники съ земли Его. Господь разрушаетъ намѣреніе язычниковъ, уничтожаетъ замыслы племенъ. Много помышленій въ сердцѣ человѣка, опредѣленіе же Господне, оно состоится. Опредѣленіе Господне устоитъ вовѣкъ, помышленія сердца Его въ родъ и родъ. Ибо Онъ рекъ,—и сбылось, Онъ повелѣлъ,—и состоялось. Ибо избралъ Господь Сіонъ, возжелалъ *его* въ жилище Себѣ. Ибо

(יהי כבוד). כְּבוֹד слава, יִשְׂמַח Онъ возвеселится, בְּמַעֲשָׂיו о Его твореніяхъ; מִמִּזְרַח отъ восхода, שֶׁמֶשׁ солнце, מְבוֹאוֹ его закатъ, מְהֻלָּל прославляемо; רָם возвышенъ; זִכְרְךָ память о Тебѣ, דֹּר родъ; הֵכִין Онъ основалъ, כִּסְאוֹ Его престолъ, וּמַלְכוּתוֹ и Его царство, בַּכֹּל надъ всѣмъ, מָשָׁלָה владычествуетъ (-ла); וְתָגֵל и да ликуетъ она; אָבְדוּ они исчезли, מֵאַרְצוֹ съ Его земли; רַבּוֹת многія, תָּקוּם она состоится; צִוָּה Онъ повелѣлъ, וַיַּעֲמֹד и оно состоялось; בָּחַר Онъ избралъ, אִוָּהּ Онъ возжелалъ.

Іакова избралъ Себѣ Господь, Израиля въ собственность Свою. Ибо не отринетъ Господь народа Своего, и наслѣдія Своего не оставитъ. И Онъ милосердъ, прощаетъ грѣхъ, и не истребляетъ, часто отвращаетъ гнѣвъ Свой, и не возбуждаетъ всей ярости Своей. Господи, помоги; Царь да услышитъ насъ въ день нашего призыванія.

לְמוֹשָׁב לוֹ: כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ
יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ: כִּי לֹא יִטֹּשׁ
יְיָ עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזוֹב: וְהוּא
רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית
וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר
כָּל חֲמָתוֹ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ
יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

49.

Богъ великъ и милосердъ. Онъ печется обо всемъ.

(Псаломъ 84, 5.) Блаженны тѣ, которые пребываютъ въ домѣ Твоемъ *и* непрестанно восхваляютъ Тебя. Села. (Псаломъ 144,15.) Блаженъ народъ, у котораго это такъ: блаженъ народъ, у котораго Господь есть Богъ.

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד
יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: אַשְׁרֵי הָעָם
שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ
אֱלֹהָיו:

(Псаломъ 145.) Хвала Давида. Я превозношу Тебя, Боже Мой, о Царь, и прославляю имя Твое во вѣки вѣковъ. Въ каждый день я восхваляю Тебя и прославляю имя Твое во вѣки вѣковъ. Великъ Господь и достохваленъ, и величіе Его неизслѣдимо. Родъ роду восхваляетъ дѣянія Твои и возвѣщаетъ могущество Твое. О блескѣ славнаго величія Твоего и о дѣлахъ чудотворенія Твоего я буду

תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי
הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם
וָעֶד: בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה
שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְיָ
וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר:
דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ
וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד

מוֹשָׁב жилище; סְגֻלָּתוֹ Его собственность; יִטֹּשׁ Онъ отринетъ, נַחֲלָתוֹ Его наслѣдіе, יַעֲזוֹב Онъ оставитъ.

(אשרי). אַשְׁרֵי блаженны, יוֹשְׁבֵי пребывающіе, עוֹד непрестанно, יְהַלְלוּךָ восхваляютъ (они будутъ-) Тебя; הָעָם народъ, כָּכָה такъ; אֲרוֹמִמְךָ превозношу (буду-) Тебя, וַאֲבָרְכָה и прославляю (буду-) Тебя; מְהֻלָּל מְאֹד достохваленъ, גְּדֻלָּתוֹ Его величіе, אֵין חֵקֶר неизслѣдимо; יְשַׁבַּח (онъ будетъ-) восхваляетъ, וּגְבוּרֹתֶיךָ и Твое могущество, יַגִּידוּ (они будутъ-) возвѣщаетъ; הֲדַר блескъ,

הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה׃
וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ
אֲסַפְּרֶנָּה׃ זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ
וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ׃ חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ
אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד׃ טוֹב יְיָ
לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו׃
יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ
יְבָרְכוּכָה׃ כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ
יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ׃ לְהוֹדִיעַ
לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד
הֲדַר מַלְכוּתוֹ׃ מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת
כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל
דֹּר וָדֹר׃ סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל הַנֹּפְלִים
וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים׃ עֵינֵי כֹל
אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם
אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃ פּוֹתֵחַ אֶת
יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן׃
צַדִּיק יְיָ בְּכָל דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל
מַעֲשָׂיו׃ קָרוֹב יְיָ לְכָל קֹרְאָיו

говорить. И могущество страшныхъ дѣяній Твоихъ они возглашаютъ, и величіе Твое я возвѣщу. Славу обильной благости Твоей они изрекаютъ, и о праведности Твоей ликуютъ. Преблагъ и милосердъ Господь, долготерпѣливъ и великъ милостію. Благъ Господь ко всѣмъ, и милосердіе Его на всѣхъ дѣяніяхъ Его. Славятъ Тебя, Господи, всѣ дѣянія Твои, и благочестивые Твои восхваляютъ Тебя. Славу царства Твоего они возглашаютъ, и могущество Твое они повѣствуютъ, Дабы дать знать сынамъ человѣческимъ о могуществѣ Его и о славномъ блескѣ царства Его. Царство Твое—царство всѣхъ міровъ, и владычество Твое во всѣ роды. Поддерживаетъ Господь всѣхъ падающихъ и возставляетъ всѣхъ согбенныхъ. Очи всѣхъ уповаютъ на Тебя, и Ты даешь имъ пищу ихъ въ свое время. Ты открываешь руку Твою и насыщаешь все живущее благоволеніемъ. Праведенъ Господь во всѣхъ путяхъ Своихъ и благостенъ во всѣхъ дѣяніяхъ Своихъ. Близокъ Господь ко всѣмъ, при-

הוֹדֶךָ Твое величіе, וְדִבְרֵי и, נִפְלְאֹתֶיךָ дѣла Твои чудеса, אָשִׂיחָה буду говорить;
וֶעֱזוּז и могущество, נוֹרְאוֹתֶיךָ Твои страшныя дѣянія, אֲסַפְּרֶנָּה возвѣщу;
זֵכֶר слава, רַב обильный, טוּבְךָ Твоя благость, יַבִּיעוּ (они будутъ-) изрекаютъ,
יְרַנֵּנוּ (они будутъ-) ликуютъ; חַנּוּן преблагъ, וְרַחוּם и милосердъ, אֶרֶךְ אַפַּיִם дол-
готерпѣливъ; לְהוֹדִיעַ дабы дать знать, הָאָדָם человѣкъ; וּמֶמְשַׁלְתְּךָ и Твое
владычество; סוֹמֵךְ поддерживающій, הַנֹּפְלִים падающіе, וְזוֹקֵף и возставляющій,
הַכְּפוּפִים согбенные; עֵינֵי очи, יְשַׂבֵּרוּ (они будутъ-) уповаютъ, נוֹתֵן дающій,
אָכְלָם ихъ пища, בְּעִתּוֹ въ его время; פּוֹתֵחַ открывающій, יָדֶךָ Твоя рука,
וּמַשְׂבִּיעַ и насыщающій, חַי живущее, רָצוֹן благоволеніе; קָרוֹב близкій,
קֹרְאָיו призывающіе Его;

לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת׃
רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם
יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם׃ שׁוֹמֵר יְיָ אֶת
כָּל אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים
יַשְׁמִיד׃ תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי
וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ
לְעוֹלָם וָעֶד׃ וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ
מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃

зывающимъ Его, ко всѣмъ, призывающимъ Его воистину. Желаніе боящихся Его Онъ исполняетъ, и мольбу ихъ слышитъ и спасаетъ ихъ. Хранитъ Господь всѣхъ любящихъ Его, и всѣхъ нечестивыхъ Онъ истребляетъ. Хвалу Господню да изрекаютъ уста мои, и да прославляетъ всякая плоть святое имя Его во вѣки вѣковъ. (Псаломъ 115, 18.) И мы будемъ прославлять Господа отнынѣ и вовѣкъ. Аллилуія.

50.

Богъ есть Творецъ и Промыслитель міра.

הַלְלוּיָהּ הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ׃
אֲהַלְלָה יְיָ בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי
בְּעוֹדִי׃ אַל תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים
בְּבֶן אָדָם שֶׁאֵין לוֹ תְשׁוּעָה׃
תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֻׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם
הַהוּא אָבְדוּ עֶשְׁתֹּנֹתָיו׃ אַשְׁרֵי
שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל יְיָ
אֱלֹהָיו׃ עֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת
הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם הַשֹּׁמֵר
אֱמֶת לְעוֹלָם׃ עֹשֶׂה מִשְׁפָּט

(Псаломъ 146.) Аллилуія. Прославляй, душа моя, Господа! Буду прославлять Господа, доколѣ живу, буду играть Богу моему, доколѣ я есмь. Не полагайтесь на вельможъ, на сына человѣческаго, у котораго нѣтъ спасенія. Выходитъ духъ его, онъ возвращается въ землю свою; въ тотъ же день исчезаютъ помышленія его. Блаженъ тотъ, кому въ помощь Богъ Іаковлевъ, у кого надежда на Господа, Бога его, Который сотворилъ небо и землю, море и все, что въ нихъ есть, Который хранитъ вѣрность навѣки, Который творитъ судъ

יְרֵאָיו боящіеся Его, שַׁוְעָתָם ихъ мольба, וְיוֹשִׁיעֵם (Онъ будетъ-) ихъ и спасаетъ; שׁוֹמֵר хранящій, אֹהֲבָיו любящіе Его, הָרְשָׁעִים нечестивые, יַשְׁמִיד (Онъ будетъ-) истребляетъ; פִּי мои уста, בְּשַׂר плоть.

(הללויה). נַפְשִׁי моя душа; בְּחַיָּי доколѣ живу, אֲזַמְּרָה буду играть, בְּעוֹדִי доколѣ есмь; אַל תִּבְטְחוּ не полагайтесь, נְדִיבִים вельможи, תְּשׁוּעָה спасеніе; תֵּצֵא (она будетъ-) выходитъ, רוּחוֹ его духъ, יָשֻׁב (онъ будетъ-) возвращается, אַדְמָתוֹ его земля, עֶשְׁתֹּנֹתָיו его помышленія; עֶזְרוֹ его помощь, שִׂבְרוֹ его надежда; הַיָּם море, בָּם въ нихъ; מִשְׁפָּט судъ,

לַעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים יְיָ מַתִּיר אֲסוּרִים׃ יְיָ פֹּקֵחַ עִוְרִים יְיָ זוֹקֵף כְּפוּפִים יְיָ אֹהֵב צַדִּיקִים׃ יְיָ שֹׁמֵר אֶת גֵּרִים יָתוֹם וְאַלְמָנָה יְעוֹדֵד וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים יְעַוֵּת׃ יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ׃

утѣсняемымъ, даетъ хлѣба голоднымъ; Господь разрѣшаетъ узниковъ. Господь отверзаетъ очи слѣпымъ, Господь возставляетъ согбенныхъ, Господь любитъ праведныхъ. Господь хранитъ чужеземцевъ, поддерживаетъ сироту и вдову, а путь нечестивыхъ Онъ извращаетъ. Господь царствуетъ вѣчно, Богъ твой, Сіонъ, въ родъ и родъ. Аллилуія!

51.

Промышленіе Бога о всѣхъ твореніяхъ и особенно объ Израилѣ.

הַלְלוּיָהּ כִּי טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי נָעִים נָאוָה תְהִלָּה׃ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם יְיָ נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס׃ הָרוֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם׃ מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא׃ גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר׃ מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְיָ מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי אָרֶץ׃ עֱנוּ לַיְיָ בְּתוֹדָה זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְּכִנּוֹר׃ הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים

(Псаломъ 147.) Хвалите Господа, ибо благо играть Богу нашему, ибо это сладостно; *Ему* подобаетъ хвала. Господь созидаетъ Іерусалимъ, собираетъ изгнанниковъ Израиля. Онъ врачуетъ сокрушенныхъ сердцемъ и перевязываетъ ихъ раны. Онъ исчисляетъ количество звѣздъ, всѣхъ ихъ называетъ именами. Великъ Владыка нашъ и многомощенъ, разумъ Его неисчислимъ. Господь поддерживаетъ смиренныхъ, унижаетъ нечестивыхъ до земли. Возглашайте Господу хоромъ, играйте Богу нашему на гусляхъ. Онъ покрываетъ небо облаками, пріуготовляетъ для зе-

לַעֲשׁוּקִים утѣсняемымъ, לָרְעֵבִים голоднымъ, מַתִּיר (-щій) разрѣшаетъ, אֲסוּרִים узники; פֹּקֵחַ очи (-щій) отверзаетъ, עִוְרִים слѣпые; גֵּרִים чужеземцы, יָתוֹם сирота, וְאַלְמָנָה и вдова, יְעוֹדֵד (-Онъ будетъ) поддерживаетъ, וְדֶרֶךְ а путь, יְעַוֵּת (-Онъ будетъ) извращаетъ.

(הללויה). בּוֹנֵה (-щій) созидаетъ, נִדְחֵי изгнанники, יְכַנֵּס Онъ соберетъ; שְׁבוּרֵי сокрушенные, מְחַבֵּשׁ (-щій) перевязываетъ. עַצְּבוֹתָם ихъ раны; מוֹנֶה (-щій) исчисляетъ, כּוֹכָבִים звѣзды, שֵׁמוֹת имена; רַב־כֹּחַ многомощный, תְּבוּנָתוֹ Его разумъ, מִסְפָּר число; מְעוֹדֵד (-щій) поддерживаетъ. עֲנָוִים смиренные מַשְׁפִּיל (-щій) унижаетъ; עֱנוּ возглашайте, בְּתוֹדָה хоромъ; הַמְכַסֶּה покры- ваетъ (-щій), בְּעָבִים облаками,

הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר: נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ לִבְנֵי עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ: לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ לֹא בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה: רוֹצֶה יְיָ אֶת יְרֵאָיו אֶת הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַיִם אֶת יְיָ הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן: כִּי חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ: הַשָּׂם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ: הַשֹּׁלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ עַד מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ: הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר כְּפוֹר כָּאֵפֶר יְפַזֵּר: מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ כְפִתִּים לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד: יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיַמְסֵם יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְּלוּ מָיִם: מַגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל: לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל יְדָעוּם הַלְלוּיָהּ:

мли дождь, произращаетъ траву на горахъ. Онъ даетъ скоту пищу его, птенцамъ вороновымъ, которые взываютъ. Не крѣпость коня любитъ Онъ, не къ бедрамъ человѣка благоволитъ. Благоволитъ Господь къ боящимся Его, къ уповающимъ на милость Его. Хвали, Іерусалимъ, Господа, славь Бога Твоего, Сіонъ! Ибо Онъ укрѣпилъ затворы воротъ твоихъ, благословилъ сыновъ твоихъ среди тебя. Онъ поселяетъ въ предѣлѣ твоемъ миръ, тукомъ пшеницы насыщаетъ тебя. Онъ посылаетъ реченіе Свое на землю; какъ быстро мчится слово Его! Онъ даетъ снѣгъ, какъ волну, разсыпаетъ иней, какъ пепелъ. Онъ бросаетъ ледъ Свой кусками, передъ стужею Его—кто устоитъ? Онъ посылаетъ слово Свое и растопляетъ ихъ, подуетъ вѣтромъ Своимъ, потекутъ воды. Онъ возвѣстилъ слова Свои Іакову, уставы Свои и суды Свои Израилю. Не сдѣлалъ Онъ такъ никакому *другому* народу, и судовъ *Его* они не знаютъ. Аллилуія.

הַמֵּכִין (-щій) приготовляетъ, מָטָר дождь, הַמַּצְמִיחַ (-щій) произращаетъ, חָצִיר трава; לַחְמָהּ ея пища, עֹרֵב воронъ; יֶחְפָּץ (Онъ будетъ-) любитъ, שׁוֹקֵי бедра, יִרְצֶה (Онъ будетъ-) благоволитъ; הַמְיַחֲלִים уповающіе; חִזַּק Онъ укрѣпилъ, בְּרִיחֵי затворы, שְׁעָרָיִךְ твои врата, בֵּרַךְ Онъ благословилъ, בְּקִרְבֵּךְ среди тебя; הַשָּׂם (-щій) поселяетъ, גְּבוּלֵךְ твой предѣлъ, שָׁלוֹם миръ, חֵלֶב тукъ, חִטִּים пшеница, יַשְׂבִּיעֵךְ (Онъ будетъ-) насыщаетъ тебя; אִמְרָתוֹ Его реченіе, מְהֵרָה быстро, יָרוּץ (онъ будетъ-) мчится; שֶׁלֶג снѣгъ, כַּצָּמֶר какъ волна, כְּפוֹר иней, כָּאֵפֶר какъ пепелъ, יְפַזֵּר (Онъ будетъ-) разсыпаетъ; מַשְׁלִיךְ (-щій) бросаетъ, קַרְחוֹ Его ледъ, כְפִתִּים куски, קָרָתוֹ Его стужа, יַעֲמֹד онъ устоитъ; וְיַמְסֵם и Онъ растопитъ ихъ, יַשֵּׁב Онъ заставитъ дуть, יִזְּלוּ они потекутъ; מַגִּיד возвѣщающій; יְדָעוּם они знали ихъ.

52.

Всѣ существа, отъ высшихъ до низшихъ, должны прославлять Бога.

(Псаломъ 148.) Аллилуія. Славьте Господа съ небесъ, славьте Его въ высотахъ! Славьте Его, всѣ ангелы Его, славьте Его, всѣ воинства Его! Славьте Его, солнце и луна, славьте Его, всѣ звѣзды свѣта! Славьте Его, небеса небесъ и воды, что надъ небесами! Да славятъ они имя Господа, ибо Онъ повелѣлъ,—и они сотворились. И Онъ поставилъ ихъ навсегда, навѣки; далъ уставъ, который не прейдетъ. Славьте Господа отъ земли, морскія чудовища и всѣ пучины! Огонь и градъ, снѣгъ и туманъ, бурный вѣтеръ, исполняющій слово Его! Горы и всѣ холмы, деревья плодоносныя и всѣ кедры! Звѣрь и всякій скотъ, пресмыкающееся и птица крылатая! Цари земные и всѣ племена, князья и всѣ судьи земные! Юноши и дѣвицы, старцы и отроки! Да славятъ они имя Господне, ибо только Его имя превознесенно; величіе

הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת יְיָ מִן
הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ בַּמְּרוֹמִים׃
הַלְלוּהוּ כָל מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל
צְבָאָיו׃ הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ
הַלְלוּהוּ כָּל כּוֹכְבֵי אוֹר׃ הַלְלוּהוּ
שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל
הַשָּׁמָיִם׃ יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ כִּי
הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ׃ וַיַּעֲמִידֵם לָעַד
לְעוֹלָם חָק נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר׃
הַלְלוּ אֶת יְיָ מִן הָאָרֶץ תַּנִּינִים
וְכָל תְּהֹמוֹת׃ אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג
וְקִיטוֹר רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ׃
הֶהָרִים וְכָל גְּבָעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל
אֲרָזִים׃ הַחַיָּה וְכָל בְּהֵמָה רֶמֶשׂ
וְצִפּוֹר כָּנָף׃ מַלְכֵי אֶרֶץ וְכָל
לְאֻמִּים שָׂרִים וְכָל שֹׁפְטֵי אָרֶץ׃
בַּחוּרִים וְגַם בְּתוּלוֹת זְקֵנִים עִם
נְעָרִים׃ יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ כִּי
נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ

(הללויה). בַּמְּרוֹמִים въ высотахъ; מַלְאָכָיו Его ангелы. צְבָאָיו Его воинства;
שֶׁמֶשׁ солнце, וְיָרֵחַ и луна, אוֹר свѣтъ; וְנִבְרָאוּ и они сотворились; וַיַּעֲמִידֵם и Онъ
поставилъ ихъ, יַעֲבוֹר онъ прейдетъ; תַּנִּינִים морскія чудовища, תְּהֹמוֹת пучины;
אֵשׁ огонь, וּבָרָד и градъ, וְקִיטוֹר и туманъ, רוּחַ סְעָרָה бурный вѣтеръ; הֶהָרִים
горы, גְּבָעוֹת холмы, עֵץ дерево, פְּרִי плодъ, אֲרָזִים кедры; הַחַיָּה звѣрь, רֶמֶשׂ
пресмыкающееся, וְצִפּוֹר и птица, כָּנָף крыло; לְאֻמִּים племена, שָׂרִים князья,
שֹׁפְטֵי судьи; בַּחוּרִים юноши, בְּתוּלוֹת дѣвицы, זְקֵנִים старцы, נְעָרִים отроки;
נִשְׂגָּב превознесенный, שְׁמוֹ Его имя, הוֹדוֹ Его величіе;

Его надъ землею и небесами. И Онъ возвысилъ рогъ народу Своему, славу всѣмъ благочестивцамъ Своимъ, сынамъ Израилевымъ, народу, близкому къ нему. Аллилуія.

שָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ:

53.

Судьба праведниковъ.

(Псаломъ 149.) Аллилуія! Пойте Господу пѣснь новую, хвалу Ему въ собраніи праведниковъ! Да веселится Израиль о Создателѣ своемъ, сыны Сіона да ликуютъ о Царѣ своемъ. Да славятъ имя Его хороводомъ, на тимпанѣ и гусляхъ да взыграютъ Ему. Ибо благоволитъ Господь къ народу Своему, украшаетъ смиренныхъ спасеніемъ. Торжествуютъ праведные во славѣ, ликуютъ на ложахъ своихъ. Величанія Богу въ гортани ихъ, и мечъ обоюдоострый въ рукѣ ихъ, Чтобы совершить мщеніе надъ народами, наказанія надъ племенами, Чтобы заключить царей ихъ въ цѣпи и славныхъ между ними въ оковы желѣзныя, Чтобы производить надъ ними судъ предписанный; Онъ — украшеніе всѣмъ праведнымъ Своимъ. Аллилуія.

הַלְלוּיָהּ שִׁירוּ לַיָי שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל חֲסִידִים: יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו בְּנֵי צִיּוֹן יָגִילוּ בְמַלְכָּם: יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ לוֹ: כִּי רוֹצֶה יְיָ בְּעַמּוֹ יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה: יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם: רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם: לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים: לֶאְסֹר מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בַרְזֶל: לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כָּתוּב הָדָר הוּא לְכָל חֲסִידָיו הַלְלוּיָהּ:

וַיָּרֶם и Онъ возвысилъ, קֶרֶן рогъ, קְרֹבוֹ близкій къ Нему.

(הללויה). בִּקְהַל въ собраніи; יִשְׂמַח онъ возвеселится, בְּעֹשָׂיו о Создателѣ его, יָגִילוּ они возликуютъ; בְּמָחוֹל хороводомъ, בְּתֹף на тимпанѣ; יְפָאֵר (Онъ будетъ-) украшаетъ; יַעְלְזוּ они восторжествуютъ, מִשְׁכְּבוֹתָם ихъ ложа; רוֹמְמוֹת величанія, בִּגְרוֹנָם въ ихъ гортани, וְחֶרֶב и мечъ, פִּיפִיּוֹת обоюдоострый; נְקָמָה мщеніе, תּוֹכֵחוֹת наказанія, בַּלְאֻמִּים надъ племенами; לֶאְסֹר чтобы заключить, בְּזִקִּים въ цѣпи, וְנִכְבְּדֵיהֶם и славные ихъ, בְּכַבְלֵי въ оковы, בַּרְזֶל желѣзо; כָּתוּב предписанный, הָדָר украшеніе.

54.

Хвалебный гимнъ всего одушевленнаго міра.

(Псаломъ 150.) Аллилуія. Славьте Бога во святилищѣ Его, славьте Его на крѣпкой тверди Его! Славьте Его по могущественнымъ дѣяніямъ Его, славьте Его по обилію величія Его! Славьте Его звукомъ трубы, славьте Его псалтирью и гуслями! Славьте Его тимпаномъ и хороводомъ, славьте Его струнами и флейтою! Славьте Его кимвалами громкими, славьте Его кимвалами звучными! Все, *что имѣетъ* дыханіе, славь Господа! Аллилуія. Все, *что имѣетъ* дыханіе, славь Господа! Аллилуія.

הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ: הַלְלוּהוּ בִגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעוּגָב: הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ:

55.

Заключительный хвалебный гимнъ.

Да восхвалится Господь вовѣкъ; аминь и аминь! Да восхвалится Господь отъ Сіона, обитающій въ Іерусалимѣ; аллилуія! Да восхвалится Господь, Богъ, Богъ Израилевъ, единъ творящій чудеса! И да восхвалится имя славы Его вовѣкъ, и да наполнится славою Его вся земля; аминь и аминь!

בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: בָּרוּךְ יְיָ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּיָהּ: בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ: וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן:

56.

Хвалословіе Давида.

(Паралипоменонъ I, 29, 10—13.) И восхвалилъ Давидъ Господа предъ глазами всего собранія, и сказалъ Давидъ: будь восхваленъ Ты, Господи, Боже Израилевъ, Отче нашъ, отъ вѣка и до вѣка!

וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת יְיָ לְעֵינֵי כָּל הַקָּהָל וַיֹּאמֶר דָּוִיד בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ

(הללויה). בְּקָדְשׁוֹ во святилищѣ Его, בִּרְקִיעַ на тверди, עֻזּוֹ Его крѣпость; בְּתֵקַע звукомъ, שׁוֹפָר труба, בְּנֵבֶל псалтирью; בְּמִנִּים струнами, וְעוּגָב и флейта; בְצִלְצְלֵי кимвалами, שָׁמַע громкость, תְּרוּעָה звукъ; נְשָׁמָה дыханіе.

מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם: לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לַכֹּל: וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ: אַתָּה הוּא יְיָ לְבַדֶּךָ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת הַשָּׁמַיִם שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל צְבָאָם הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיַּמִּים וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים: אַתָּה הוּא יְיָ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתָּ שְׁמוֹ אַבְרָהָם: וּמָצָאתָ אֶת לְבָבוֹ נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ

וְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית לָתֵת אֶת אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי וְהַגִּרְגָּשִׁי לָתֵת לְזַרְעוֹ וַתָּקֶם אֶת דְּבָרֶיךָ כִּי צַדִּיק אָתָּה:

Твое, о Господи, величіе, и могущество, и благолѣпіе, и слава, и блескъ, да, все, *что* на небѣ и на землѣ; Твое, о Господи, царство, и Ты возвышаешься надъ всѣмъ, какъ глава. И богатство и слава отъ Тебя, и Ты владычествуешь надъ всѣмъ, и въ рукѣ Твоей сила и могущество, и въ рукѣ Твоей *власть* возвеличить и укрѣпить все. И нынѣ, Боже нашъ, мы благодаримъ Тебя и славимъ величественное имя Твое.

(Неемія 9, 6—11.) Ты, Господи, единъ, Ты содѣлалъ небо, небеса небесъ и все воинство ихъ, землю и все, что на ней, моря и все, что въ нихъ *есть,* и Ты живишь все сіе, и небесныя воинства Тебѣ покланяются. Ты еси Господь, Богъ, Который избралъ Аврама, и вывелъ его изъ Ура Халдейскаго, и далъ ему имя: Авраамъ. И Ты нашелъ сердце его вѣрнымъ предъ Тобою. И Ты заключилъ съ нимъ завѣтъ о томъ, чтобы отдать землю Хананеевъ, Хеттеевъ, Аморреевъ, Ферезеевъ, Іевусеевъ и Гергесеевъ, отдать потомству его; и Ты осуществилъ слова Свои, ибо пра-

(ויברך דויד). וְהַתִּפְאֶרֶת и благолѣпіе, וְהַנֵּצַח и слава, וְהַהוֹד и блескъ, הַמַּמְלָכָה царство, רֹאשׁ глава; וְהָעֹשֶׁר и богатство, וְהַכָּבוֹד и слава, מוֹשֵׁל владычествующій, לְגַדֵּל чтобы возвеличить, וּלְחַזֵּק и чтобы укрѣпить; וְעַתָּה и нынѣ, מוֹדִים благодаримъ (-щіе); עָשִׂיתָ Ты содѣлалъ. צְבָאָם ихъ воинство, הַיַּמִּים моря, בָּהֶם въ нихъ, מְחַיֶּה (-щій) живишь, מִשְׁתַּחֲוִים покланяющіеся; בָּחַרְתָּ Ты избралъ, וְהוֹצֵאתוֹ и Ты вывелъ Его; כָּרוֹת заключать, עִמּוֹ съ нимъ, הַבְּרִית завѣтъ, לָתֵת чтобы дать, לְזַרְעוֹ его потомству, וַתָּקֶם и Ты осуществилъ;

וַתֵּרֶא אֶת עֳנִי אֲבֹתֵינוּ בְּמִצְרָיִם וְאֶת זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ עַל יַם סוּף׃ וַתִּתֵּן אֹתֹת וּמֹפְתִים בְּפַרְעֹה וּבְכָל עֲבָדָיו וּבְכָל עַם אַרְצוֹ כִּי יָדַעְתָּ כִּי הֵזִידוּ עֲלֵיהֶם וַתַּעַשׂ לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה׃ וְהַיָּם בָּקַעְתָּ לִפְנֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ בְתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה וְאֶת רֹדְפֵיהֶם הִשְׁלַכְתָּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ אֶבֶן בְּמַיִם עַזִּים׃

веденъ Ты. И Ты увидѣлъ бѣдствіе отцовъ нашихъ въ Египтѣ, и вопль ихъ услышалъ у Чермнаго моря. И Ты далъ знаменія и чудеса надъ Фараономъ, и надъ всѣми рабами его, и надъ всѣмъ народомъ земли его, такъ какъ Ты зналъ, что они свирѣпствовали противъ нихъ, и Ты сдѣлалъ Себѣ имя, какъ въ сей день. И море Ты разсѣкъ предъ ними, и они прошли среди моря посуху, и гонителей ихъ Ты ввергнулъ въ глубины, какъ камень въ сильныя воды.

57.

Побѣда у Чермнаго моря.

וַיּוֹשַׁע יְהֹוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרָיִם וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת עַל־שְׂפַת הַיָּם׃ וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהֹוָה בְּמִצְרַיִם וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת־יְהֹוָה וַיַּאֲמִינוּ בַּיהֹוָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ׃

(Исходъ 14, 30—31.) И избавилъ Господь въ день тотъ Израиля изъ руки Египтянъ, и увидѣлъ Израиль Египтянъ мертвыми на берегу моря. И увидѣлъ Израиль руку великую, которую явилъ Господь надъ Египтянами, и убоялся народъ Господа, и увѣровали они въ Господа и въ Моисея, раба Его.

58.

שִׁירַת הַיָּם.

Побѣдная пѣснь Моисея и Израильтянъ у Чермнаго моря.

אָז יָשִׁיר־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהֹוָה

(Исходъ 15, 1—19.) Тогда воспѣлъ Моисей и сыны Израилевы пѣснь сію Господу, и сказали они

וַתֵּרֶא и Ты увидѣлъ, עֳנִי бѣдствіе, זַעֲקָתָם ихъ вопль, יַם סוּף Чермное море; וַתִּתֵּן и Ты далъ, אֹתֹת знаменія, וּמֹפְתִים и чудеса, עֲבָדָיו его рабы, יָדַעְתָּ Ты зналъ, הֵזִידוּ они свирѣпствовали, עֲלֵיהֶם противъ нихъ; בָּקַעְתָּ Ты разсѣкъ, וַיַּעַבְרוּ и они прошли, בְתוֹךְ среди, בַּיַּבָּשָׁה посуху, רֹדְפֵיהֶם ихъ гонители, הִשְׁלַכְתָּ Ты ввергнулъ, בִמְצוֹלֹת въ глубины, כְּמוֹ какъ, עַזִּים сильные.

(ויושע) וַיּוֹשַׁע и Онъ избавилъ, מִיַּד изъ руки, וַיַּרְא и онъ увидѣлъ, מֵת мертвый, שְׂפַת берегъ; וַיִּירְאוּ и они убоялись, וַיַּאֲמִינוּ и они увѣровали.

וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר אָשִׁירָה לַיהֹוָה
כִּי־גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה
בַיָּם׃ עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־לִי
לִישׁוּעָה זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי
אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ׃ יְהֹוָה אִישׁ
מִלְחָמָה יְהֹוָה שְׁמוֹ׃ מַרְכְּבֹת
פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם וּמִבְחַר
שָׁלִשָׁיו טֻבְּעוּ בְיַם־סוּף׃
תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ יָרְדוּ בִמְצוֹלֹת
כְּמוֹ־אָבֶן׃ יְמִינְךָ יְהֹוָה נֶאְדָּרִי
בַּכֹּחַ יְמִינְךָ יְהֹוָה תִּרְעַץ אוֹיֵב׃
וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס קָמֶיךָ
תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ׃
וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם נִצְּבוּ
כְמוֹ־נֵד נֹזְלִים קָפְאוּ תְהֹמֹת
בְּלֶב־יָם׃ אָמַר אוֹיֵב אֶרְדֹּף
אַשִּׂיג אֲחַלֵּק שָׁלָל תִּמְלָאֵמוֹ
נַפְשִׁי אָרִיק חַרְבִּי תּוֹרִישֵׁמוֹ

такъ: Пою Господу, ибо Онъ высоко возвеличился, коня и всадника его низвергнулъ Онъ въ море. Крѣпость моя и пѣснь—Господь, Онъ былъ для меня спасеніемъ. Вотъ Богъ мой, и я прославлю Его, Богъ отца моего, и я превознесу Его. Господь — мужъ брани, Господь—имя Ему. Колесницы Фараона и силу его низринулъ Онъ въ море, и отборные военачальники его потонули въ Чермномъ морѣ. Бездны покрыли ихъ; они опустились въ глубины, какъ камень. Десница Твоя, Господи, прославленный силою, десница Твоя, Господи, сокрушила врага. И въ обиліи величія Твоего Ты свергнулъ противниковъ Твоихъ, послалъ ярость Твою, она пожрала ихъ, какъ жниво. И отъ бури гнѣва Твоего вздымались воды, стали наваломъ струи, оледенѣли бездны въ сердцѣ моря. Врагъ сказалъ: „Погонюсь, настигну, раздѣлю добычу, насытится ими душа моя, обнажу мечъ мой, истре-

---

(אז ישיר). גָּאָה Онъ возвеличился, וְרֹכְבוֹ и его всадникъ, רָמָה Онъ низвергнулъ; וְאַנְוֵהוּ и прославлю Его, וַאֲרֹמְמֶנְהוּ и превознесу Его; מַרְכְּבֹת колесницы, וְחֵילוֹ и его сила, יָרָה Онъ низринулъ, וּמִבְחַר и отборные (-ое), שָׁלִשָׁיו его военачальники, טֻבְּעוּ они потонули; תְּהֹמֹת бездны, יְכַסְיֻמוּ они покрыли (будутъ-) ихъ, יָרְדוּ они опустились, בִמְצוֹלֹת въ глубины; יְמִינְךָ Твоя десница, נֶאְדָּרִי прославленный, תִּרְעַץ сокрушила (будетъ-); תַּהֲרֹס свергнулъ (будешь-), קָמֶיךָ Твои противники, חֲרֹנְךָ Твоя ярость, יֹאכְלֵמוֹ пожрала (онъ будетъ-) ихъ, כַּקַּשׁ какъ жниво; אַפֶּיךָ Твой гнѣвъ, נֶעֶרְמוּ они вздымались, נִצְּבוּ они стали, נֵד наваль, נֹזְלִים струящіеся, קָפְאוּ они оледенѣли; אֶרְדֹּף погонюсь, אַשִּׂיג настигну, שָׁלָל добыча, תִּמְלָאֵמוֹ она насытится ими, אָרִיק обнажу, חַרְבִּי мой мечъ, תּוֹרִישֵׁמוֹ она истребитъ ихъ;

יָדִי׃ נָשַׁפְתָּ בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם
צָלֲלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם אַדִּירִים׃
מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהֹוָה מִי
כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא
תְהִלֹּת עֹשֵׂה־פֶלֶא׃ נָטִיתָ
יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ׃ נָחִיתָ
בְחַסְדְּךָ עַם־זוּ גָּאָלְתָּ נֵהַלְתָּ
בְעָזְּךָ אֶל־נְוֵה קָדְשֶׁךָ׃ שָׁמְעוּ
עַמִּים יִרְגָּזוּן חִיל אָחַז יֹשְׁבֵי
פְּלָשֶׁת׃ אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי
אֱדוֹם אֵילֵי מוֹאָב יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד
נָמֹגוּ כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן׃ תִּפֹּל
עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד בִּגְדֹל
זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאָבֶן עַד־יַעֲבֹר
עַמְּךָ יְהֹוָה עַד־יַעֲבֹר עַם־זוּ
קָנִיתָ׃ תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר
נַחֲלָתְךָ מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ
יְהֹוָה מִקְּדָשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ׃
יְהֹוָה ׀ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃
יְהֹוָה ׀ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃ יְהֹוָה

бить ихъ рука моя“. Ты дхнулъ дыханіемъ Твоимъ, покрыло ихъ море; они погрузились, какъ свинецъ, въ воды могучія. Кто, какъ Ты, между силами, Господи, кто, какъ Ты, прославленный во святости, грозный во славѣ, о Чудодѣтель! Ты простеръ десницу Твою, поглотила ихъ земля. Ты водительствуешь милостію Твоею народъ, который Ты освободилъ; Ты ведешь *его* силою Твоею въ обитель святости Твоей. Услышали народы,—трепещутъ; ужасъ объялъ жителей Филистимскихъ. Тогда смутились князья Эдома, сильные Моава,—ихъ объялъ трепетъ; оробѣли всѣ жители Ханаана. Да нападетъ на нихъ страхъ и ужасъ; отъ величія мышцы Твоей да онѣмѣютъ они, какъ камень, доколѣ проходитъ народъ Твой, Господи, доколѣ проходитъ народъ, который Ты пріобрѣлъ. Ты вводишь ихъ и насаждаешь ихъ на горѣ наслѣдія Твоего, на мѣстѣ, которое Ты сдѣлалъ жилищемъ Тебѣ, Господи, во святилищѣ, которое создали руки Твои, Владыко! Господь будетъ царствовать во вѣки вѣковъ. Господь будетъ царствовать во вѣки вѣковъ. Господне царствіе

נָשַׁפְתָּ Ты дхнулъ, צָלֲלוּ они погрузились, כַּעוֹפֶרֶת какъ свинецъ, אַדִּירִים могучіе; בָּאֵלִם между силами, עֹשֵׂה פֶלֶא Чудодѣтель; נָטִיתָ Ты простеръ, תִּבְלָעֵמוֹ поглотила (-итъ) ихъ; נָחִיתָ Ты водительствовалъ, גָּאָלְתָּ Ты освободилъ, נֵהַלְתָּ Ты велъ, נְוֵה обитель; יִרְגָּזוּן (-они будутъ) трепещутъ, חִיל ужасъ, אָחַז онъ объялъ: נִבְהֲלוּ они смутились, אַלּוּפֵי князья, אֵילֵי сильные, רָעַד трепетъ, נָמֹגוּ они оробѣли; אֵימָתָה страхъ, וָפַחַד и ужасъ, זְרוֹעֲךָ Твоя мышца, יִדְּמוּ они онѣмѣютъ; תְּבִאֵמוֹ введешь ихъ, וְתִטָּעֵמוֹ и насадишь ихъ, נַחֲלָתְךָ Твое наслѣдіе, מָכוֹן мѣсто, שִׁבְתְּךָ Твое жилище, פָּעַלְתָּ Ты сдѣлалъ, כּוֹנְנוּ они создали;

מַלְכוּתֵהּ קָאֵם לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: כִּי בָא סוּס פַּרְעֹה בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו בַּיָּם וַיָּשֶׁב יְהֹוָה עֲלֵהֶם אֶת־מֵי הַיָּם וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם: כִּי לַיהֹוָה הַמְּלוּכָה וּמֹשֵׁל בַּגּוֹיִם: וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת־הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַיהֹוָה הַמְּלוּכָה: וְהָיָה יְהֹוָה לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהֹוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: וּבְתוֹרָתְךָ כָּתוּב לֵאמֹר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ יְהֹוָה אֶחָד:

устоитъ во вѣки вѣковъ. Такъ вошли кони Фараона съ колесницами его и съ всадниками его въ море, и Господь обратилъ на нихъ воды морскія, а сыны Израилевы прошли по сушѣ среди моря. (Псаломъ 22, 29) Ибо царство *принадлежитъ* Господу, и Онъ Владыка народовъ. (Авдій, 21) И взойдутъ избавители на гору Сіонъ, чтобы судить гору Исавъ, и царство пребудетъ у Господа. (Захарія 14, 9) И Господь будетъ Царемъ надъ всею землею; въ тотъ день будетъ Господь одинъ, и имя Его едино. И въ Торѣ Твоей написано такъ: „Слушай, Израиль, Господь, Богъ нашъ, Господь единый".

בשבת ויום טוב מתחילין כאן נשמת:

Въ субботу и праздники начинаютъ здѣсь נשמת *см. ниже.*

59.

Благословеніе послѣ чтенія хвалебныхъ гимновъ.

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ כִּי לְךָ נָאֶה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וּשְׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֹז וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד

Да будетъ прославляемо имя Твое вовѣки, Царь нашъ, о Боже, Царь великій и святый на небѣ и на землѣ! Ибо Тебѣ приличествуетъ, Господи, Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ, пѣснь и хваленіе, славословіе и игра, сила и господство, вѣчность, величіе и могущество, хвала и благолѣпіе, святость и царство, прославленія и благодаренія отнынѣ и вовѣкъ.

קָאֵם стоитъ; וּבְפָרָשָׁיו и съ всадниками его, וַיָּשֶׁב и Онъ обратилъ; וּמֹשֵׁל и Владыка; וְעָלוּ (-ли) и взойдутъ, מוֹשִׁעִים избавители, לִשְׁפֹּט чтобы судить.
(ישתבח). נָאֶה приличествуетъ, שִׁיר пѣснь, וּשְׁבָחָה и хваленіе, הַלֵּל славословіе, וְזִמְרָה и игра, עֹז сила, וּמֶמְשָׁלָה и господство, נֶצַח вѣчность, וְתִפְאֶרֶת и благолѣпіе, קְדֻשָּׁה святость; בְּרָכוֹת прославленія, וְהוֹדָאוֹת и благодаренія.

עוֹלָם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ אֵל חֵי הָעוֹלָמִים:

Будь прославленъ Ты, Господи, Боже, Царь, великій въ хвалословіяхъ, Боже благодареній, Владыко чудесъ, благоволящій къ пѣснямъ восхваленія, Царь, Боже, живый вовѣки.

Канторъ читаетъ חצי קדיש.

בעשרת ימי תשובה אומרים שיר המעלות ממעמקים וכו' (תהלים קל):

Въ десять дней каянія читаютъ здѣсь псаломъ 130.

60.

חֲצִי קַדִּישׁ.

(*Переводъ см. стр. 39*).

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

חזן יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא. בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי"ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

VIII.

קְרִיאַת שְׁמַע וּבִרְכוֹתֶיהָ.

ПОЗНАНІЕ И ПОЧИТАНІЕ БОГА, ВЫРАЖАЕМЫЯ ЧЕРЕЗЪ СОВЕРШЕННОЕ ПОДЧИНЕНІЕ СЕБЯ ВЛАДЫЧЕСТВУ ЕГО И ПРИНЯТІЕ ЗАПОВѢДЕЙ ЕГО.

А.

Наше познаніе о Богѣ должно состоять въ слѣдующемъ:

1) Богъ есть Творецъ и Промыслитель вселенной.

Надъ нами вздымается чудный шатеръ голубого неба; тамъ, въ неизмѣримой вышинѣ, огненнымъ шаромъ плыветъ яркое солнце; блистая лучами, льетъ оно на землю свѣтъ и тепло. Солнце закатилось, показалась кроткая луна, съ ея пріятнымъ свѣтомъ, миріады звѣздъ засвѣтились въ небѣ; ночь прошла, и на востокѣ загорѣлась заря новаго дня... Вотъ небо заволокло тучами, громъ и молнія потрясаютъ воздухъ, полилъ дождь, блеснула радуга и величественнымъ полукругомъ обняла пространство... Передъ нами совершается безконечная смѣна свѣта и тьмы, тепла и холода, жизни и смерти... Кто создалъ это небо съ его безчисленными свѣтилами? Чья невидимая рука двигаетъ и направляетъ

ихъ? Кто вызвалъ къ бытію весь этотъ міръ, поражающій красотою и дивнымъ устроеніемъ? Кто, наконецъ, сотворилъ человѣка, съ его безсмертнымъ духомъ, способнымъ стремиться къ истинѣ, добру и красотѣ?—Первоисточникъ и основа всего существующаго и существовавшаго когда-либо есть одинъ только Богъ. Священное Писаніе гласитъ: „Въ началѣ сотворилъ Богъ небо и землю" (בראשית א , א).

Богъ установилъ непреходящіе законы для всѣхъ твореній. Все въ мірѣ совершается по предначертаннымъ Богомъ законамъ. Псалмопѣвецъ говоритъ: „Да славятъ они имя Господа, ибо Онъ повелѣлъ,—и они сотворились. И Онъ поставилъ ихъ навсегда, навѣки; далъ уставъ, который не прейдетъ" (תהלים קמח , ה—ו).

Богъ содержитъ міръ и печется о немъ. Псалмопѣвецъ говоритъ: „Онъ покрываетъ небо облаками, пріуготовляетъ для земли дождь, произращаетъ траву на горахъ. Онъ даетъ скоту пищу его, птенцамъ вороновымъ, которые взываютъ" (תהלים קמז , ח—ט; то же въ יוֹצֵר אוֹר и הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים).

Богъ управляетъ міромъ. Все, что ни дѣлается въ мірѣ, дѣлается только по волѣ Бога, какъ сказано: „И богатство и слава отъ лица Твоего; и Ты владычествуешь надъ всѣмъ; и въ рукѣ Твоей сила и могущество; и во власти Твоей возвеличить и укрѣпить все" (דברי הימים א כט , יב). Но избирать и творить добро или зло предоставляется однако свободной волѣ человѣка (יד החזקה הלכות תשובה ה , ב), какъ сказано: „Смотри, я сегодня предлагаю тебѣ жизнь и добро, и смерть и зло" (דברים ל , טו). „О, если бы сердце ихъ было у нихъ таково, чтобы бояться Меня и соблюдать всѣ заповѣди Мои во всѣ дни, дабы хорошо было имъ и сынамъ ихъ вовѣки" (דברים ה , כו).

2. Богъ есть Законодатель. Онъ озарилъ насъ свѣтомъ ученія Своего, давъ намъ Тору, въ которой сообщается познаніе о существованіи Бога, о благихъ законахъ, данныхъ израильскому народу, о наградѣ за исполненіе и о наказаніи за нарушеніе этихъ законовъ, а также о Божіемъ откровеніи. Псалмопѣвецъ говоритъ: „Онъ возвѣстилъ слова Свои Іакову, уставы Свои и законы Свои Израилю" (תהלים קמז , יט; то же въ אַהֲבָה רַבָּה, שְׁמַע , אַהֲבַת עוֹלָם).

3. Богъ есть Царь нашъ, Покровитель и Избавитель. Онъ посылаетъ намъ помощь и подкрѣпленіе, руководитъ и направляетъ насъ. Безъ помощи Его мы не могли бы ничего сдѣлать, какъ сказано: „Ибо Господь Всевышній страшенъ, Онъ великій Царь надъ всею землею" (תהלים מז , ג). „Ангелъ Господенъ пребываетъ вокругъ боящихся Его, и избавляетъ ихъ" (תהלים לד ח). „Въ униженіи нашемъ Онъ вспомнилъ

насъ и избавилъ насъ отъ притѣснителей нашихъ“ (תהלים קלו כג , כד; то же въ אֱמֶת וְיַצִּיב , עֶזְרַת , אֱמֶת וֶאֱמוּנָה).

4. Священное Писаніе сообщаетъ намъ о слѣдующихъ свойствахъ и совершенствахъ Божіихъ:

а) Богъ единъ: Нѣтъ Бога, кромѣ Него, и нѣтъ существа, обладающаго такимъ единствомъ, какъ Онъ. Моисей говоритъ: „Слушай, Израиль, Господь, Богъ нашъ, Господь единый“ (דברים ו , ד).

б) Богъ вѣченъ: Онъ безъ начала и безъ конца; Онъ существовалъ раньше творенія; Онъ есть и будетъ вовѣки безъ измѣненія. Самъ Богъ говоритъ: „Я есмь Сущій“ (שמות ג, יד), „Слушай Меня, Іаковъ и Израиль, призванный Мною: это Я Самъ; Я первый и Я послѣдній“ (ישעיה מח , יב).

в) Богъ всемогущъ: Ему возможно все, что Ему угодно; Онъ Своею властію нарушаетъ теченіе природы, т. е. творитъ чудеса, когда находитъ это нужнымъ. Псалмопѣвецъ говоритъ: „Господь творитъ все, что хочетъ, на небесахъ и на землѣ, на моряхъ и во всѣхъ безднахъ“ (תהלים קלה , ו).

г) Богъ истиненъ и вѣренъ: Только Онъ одинъ — Истинный; слова Его истинны; Онъ всегда исполняетъ сказанное, или непремѣнно исполнитъ, какъ сказано: „Господь есть Богъ истинный; Онъ есть Богъ живый и Царь вѣчный; отъ гнѣва Его сотрясается земля, и народы не устоятъ отъ негодованія Его“ (ירמיה י , י). „Не человѣкъ Богъ, чтобы лгалъ, и не сынъ человѣческій, чтобы мѣнялъ намѣренія; Онъ ли скажетъ, и не сдѣлаетъ, изречетъ, и не исполнитъ этого“? (במדבר כג , יט).

д) Богъ всеблагъ, милосердъ, долготерпѣливъ и милостивъ: Онъ Своимъ всеобъемлющимъ Промысломъ печется обо всемъ; Онъ помогаетъ нуждающимся, прощаетъ кающагося грѣшника, а если наказываетъ его, то по любви Своей, какъ любящій отецъ наказываетъ дѣтей. Псалмопѣвецъ говоритъ: „Благъ и милосердъ Господь, долготерпѣливъ и великъ милостію“ (תהלים קמה, ח).

е) Богъ всевѣдущъ: Онъ знаетъ, что было, что есть и что будетъ; передъ Нимъ всегда открыты не только дѣянія, но и тайныя помышленія наши, и нѣтъ ничего сокровеннаго для Него, какъ сказано: „Тотъ, Который образовалъ сердца ихъ всѣхъ, вникаетъ во всѣ ихъ дѣла“ (תהלים לג , טו).

ж) Богъ вездѣсущъ: Онъ пребываетъ повсемѣстно; мы всегда находимся предъ очами Его, и въ присутствіи Его творимъ добро или зло. Царь Давидъ говоритъ: „Куда уйду я отъ духа Твоего, и отъ лица Твоего куда убѣгу? Вознесусь ли къ небесамъ,—Ты тамъ; лягу ли въ преисподн-

нюю,—вотъ Ты. Понесусь ли на крыльяхъ зари, поселюсь ли на краю моря,—И тамъ рука Твоя поведетъ меня, и поддержитъ меня десница Твоя" (תהלים קלט , ז—י).

з) Богъ премудръ: Онъ устрояетъ все къ лучшему, ко благу человѣка. Самыя страданія наши суть не что иное, какъ средства, которыми Богъ очищаетъ насъ и дѣлаетъ достойными истиннаго блага, какъ сказано: „У Него премудрость и сила; Его совѣтъ и разумъ" (איוב יב , יג).

и) Богъ безтѣлесенъ и безподобенъ: Онъ не вещественен, не имѣетъ ни образа тѣлеснаго ни другихъ вещественныхъ свойствъ, познаваемыхъ чувствами. Пророкъ Исаія говоритъ: „Кому же уподобите Бога, и какой образъ сопоставите съ Нимъ"? (ישעיה מ , יח).

і) Богъ всесвятъ: Онъ всесовершенно чистъ и пренепороченъ, какъ сказано: „Онъ твердыня; совершенны дѣла Его, ибо всѣ пути Его праведны. Богъ вѣренъ, и нѣтъ неправды въ Немъ; Онъ праведенъ и правдивъ" (דברים לב , ד). „Объяви всему обществу сыновъ Израилевыхъ и скажи имъ: святы будьте, ибо святъ Я Господь, Богъ вашъ" (ויקרא יט , ב).

Человѣкъ не можетъ постичь всю святость Бога, а равно и другія совершенства Его, какъ сказано: „Ужели сущность Божества отыщешь ты? ужели до постиженія совершенства Всемогущаго ты доищешься"? (איוב יא, ז).

Въ двухъ благословеніяхъ, предшествующихъ чтенію שְׁמַע, такъ называемыхъ בְּרָכוֹת שֶׁלְּפָנֶיהָ (въ утренѣ יוֹצֵר אוֹר, אַהֲבָה רַבָּה, а въ вечернѣ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים, אַהֲבַת עוֹלָם), мы признаемъ Бога Творцомъ, Промыслителемъ и Законодателемъ. Чтеніемъ שְׁמַע (שְׁמַע , וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ , וַיֹּאמֶר) мы подчиняемъ себя владычеству Бога (קַבָּלַת עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם) и покоряемся разумѣніемъ и чувствомъ заповѣдямъ Его (קַבָּלַת עֹל מִצְוֹת). Въ благословеніяхъ, слѣдующихъ за שְׁמַע, такъ называемыхъ בְּרָכוֹת שֶׁלְּאַחֲרֶיהָ (въ утренѣ אֱמֶת וְיַצִּיב а въ вечернѣ אֱמֶת וֶאֱמוּנָה , הַשְׁכִּיבֵנוּ), мы признаемъ истинность слова Божія и прославляемъ Бога, какъ Царя, Покровителя и Избавителя.

Б.

Чтеніе שְׁמַע составляетъ важную часть утренняго и вечерняго богослуженія, такъ какъ въ этой выдержкѣ изъ святой Торы излагаются главныя основы вѣры Моисеевой. שְׁמַע должно читать два раза въ день, утромъ и вечеромъ, ибо сказано: „И говори о нихъ... ложась и вставая" (דברים ו , ז). Чтобы благоговѣйно и съ должнымъ пониманіемъ произносить שְׁמַע, надлежитъ вникнуть въ значеніе словъ этой выдержки изъ св. Торы. Говоря: „Слушай, Израиль, Господь, Богъ нашъ, Господь единый", ты долженъ помышлять о томъ, что Богъ единъ, что Онъ былъ, есть

и будетъ вовѣки Царемъ вселенной. „И люби“ значитъ: ты долженъ быть преданнымъ Богу, служить Ему, изучать Тору и вообще исполнять волю Его не изъ одного только страха наказанія или же въ ожиданіи награды, но единственно изъ душевной привязанности и любви къ Нему (ספרי פ׳ ואתחנן). Слова „всѣмъ сердцемъ твоимъ“ означаютъ: направляй всѣ свои побужденія и наклонности къ служенію Богу. „И всею душою твоею“—ты долженъ любить Бога съ такою непреклонною твердостію, чтобы быть готовымъ лучше лишиться самой жизни, нежели отречься отъ Него. „И всѣмъ достояніемъ твоимъ“—предпочитай любовь къ Богу любви къ богатству и ко всѣмъ земнымъ благамъ (ברכות נד,א). „Я заповѣдую тебѣ сегодня“—относись къ Закону Божію съ полнымъ благоговѣніемъ, такъ точно, какъ бы онъ сегодня же и тебѣ самому былъ открытъ Богомъ, какъ сказано: „Не съ отцами нашими заключилъ Господь этотъ завѣтъ, но съ нами, съ нами, которые здѣсь сегодня всѣ живы“ (דברים ה , ג). И внушай ихъ дѣтямъ твоимъ... Подъ дѣтьми Св. Писаніе разумѣетъ руководимыхъ нами питомцевъ (см. דברים יד , א ; דברי הימים ב , כט , יא); соотвѣтственно сему и учитель называется въ Священномъ Писаніи отцомъ (см. מלכים ב ב , יב ; יג , יד). Сею заповѣдью родители и учители обязуются внушать дѣтямъ и ученикамъ своимъ слово Божіе. „И говори о нихъ, сидя въ домѣ твоемъ, идя дорогою и ложась и вставая“—во всѣхъ путяхъ твоихъ познавай Бога. „И навяжи ихъ въ знакъ на руку твою, и да будутъ они начельною повязкою между глазами твоими“—сими словами Богъ повелѣваетъ намъ возлагать תפלין. „И напиши ихъ на косякахъ дома твоего“—эти слова заключаютъ въ себѣ заповѣдь о מזוזות. „И вотъ, если вы будете слушать заповѣди Мои..., то дамъ землѣ вашей дождь въ свое время..., не то воспламенится гнѣвъ Господа на васъ, и заключитъ Онъ небо, и не будетъ дождя...“—Богъ есть Мздовоздатель; Онъ награждаетъ добродѣтель и караетъ грѣхи. „И служить Ему всѣмъ сердцемъ вашимъ“—это значитъ молиться Богу (ספרי פ׳ עקב). „Чтобы вы, смотря на нихъ, вспоминали всѣ заповѣди Господа и исполняли ихъ“...—Кисти видѣнія (ציצית) должны напоминать намъ о заключающихся въ Торѣ 613 заповѣдяхъ Господнихъ (תרי״ג מצות), которыя еврей обязанъ свято исполнять, о благодареніи, которое мы должны возносить Небесному Царю нашему и Избавителю за то, что Онъ освободилъ насъ отъ египетскаго рабства и освятилъ насъ ученіемъ Своимъ, чтобы быть намъ Богомъ.

61.

Воззваніе къ восхваленію Бога.

Читается не иначе, какъ въ присутствіи 10 мужчинъ, возраста старше 13 лѣтъ и 1 дня.

(Канторъ): **Восхваляйте Бога хвалимаго!**

חזן בָּרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבֹרָךְ׃

(Когда канторъ произноситъ ברכו, *народъ читаетъ* יתברך **)

בשעה שהחזן אומר ברכו אומרים הקהל יתברך*)

(Нар. и кант.): Да будетъ хвалимъ Господь, восхваляемый во вѣки вѣковъ!

קהל וחזן בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד׃

62.

Первое благословеніе передъ שמע (ברכה ראשונה).

а. Благодареніе Творцу за свѣтъ солнца.

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, образующій свѣтъ и творящій тьму, дѣлающій миръ и творящій все.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת הַכֹּל׃

Онъ милосердно озаряетъ землю и живущихъ на ней, и благостью Своею возобновляетъ каждый день, непрестанно, первоначальное твореніе. Какъ многочисленны дѣла Твои, Господи! все содѣлалъ Ты премудро, полна земля произ-

הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים. וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית׃ מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ׃

*) Да восхвалится и прославится, и возвеличится, и возвысится, и вознесется имя Его, Царя царей, Святого, да будетъ Онъ хвалимъ! Ибо Онъ первый, и Онъ послѣдній, и кромѣ Него нѣтъ Бога. Бейте въ литавры возсѣдающему на облакахъ, при имени Его: Іагъ, и восторгайтесь къ Нему; имя Его превыше всякаго восхваленія и славословія. Да восхвалится имя славы царства Его во вѣки вѣковъ. Да будетъ хвалимо имя Господне отнынѣ и вовѣки.

*) יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. וּשְׁמוֹ מְרוֹמַם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה׃ בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃

(יוצר אור והמאיר לארץ). יוֹצֵר образующій, אוֹר свѣтъ, וּבוֹרֵא и творящій, חֹשֶׁךְ тьма; הַמֵּאִיר озаряетъ (-щій), דָּרִים живущіе, מְחַדֵּשׁ (-щій) возобновляетъ, תָּמִיד непрестанно; רַבּוּ многочисленны, מָלְאָה полна, קִנְיָנֶךָ Твое произведеніе;

הַמֶּלֶךְ הַמְּרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז. הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם. אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ. אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה. הֵכִין וּפָעַל זָהֳרֵי חַמָּה. טוֹב יָצַר כָּבוֹד לִשְׁמוֹ. מְאוֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֻזּוֹ. פִּנּוֹת צְבָאָיו קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי. תָּמִיד מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּקְדֻשָּׁתוֹ: תִּתְבָּרַךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה:

веденій Твоихъ. О Царь, едино прославляемый издревле, восхваляемый и величаемый и превозносимый съ древнихъ временъ! Боже вѣчный! по великому милосердію Твоему, милосердуй о насъ, Владыко нашей силы, твердыня убѣжища нашего, щитъ нашего спасенія, убѣжище для насъ. Богъ восхваляемый, великій вѣдѣніемъ, воздвигъ и создалъ сіяніе солнца. Преблагій образовалъ славу имени Своему, свѣтила Онъ разставилъ вокругъ славы Своей. Вожди Его воинства, святые, превозносятъ Всемогущаго, непрестанно возвѣщаютъ славу Бога и святость Его. Будь хвалимъ, Господи, Боже нашъ, за славу дѣла рукъ Твоихъ и за свѣтозарныя свѣтила, которыя Ты содѣлалъ; да славятъ они Тебя. Села.

6. Славословіе ангеловъ.

תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ יוֹצֵר מְשָׁרְתִים. וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם וּמַשְׁמִיעִים

Будь хвалимъ, наша твердыня, Царь нашъ и Избавитель нашъ, Творецъ святыхъ! Да прославится имя Твое вовѣкъ, о Царь нашъ, образовавшій служителей. Служители Его всѣ стоятъ въ высотѣ міра и возвѣщаютъ съ благого-

הַמְּרוֹמָם прославляемый, לְבַדּוֹ Онъ одинъ, מֵאָז искони, הַמְשֻׁבָּח восхваляемый, וְהַמְפֹאָר и величаемый, וְהַמִּתְנַשֵּׂא и превозносимый, מִימוֹת съ временъ; עֻזֵּנוּ наша сила, צוּר твердыня, מִשְׂגַּבֵּנוּ наше убѣжище. מָגֵן щитъ, יִשְׁעֵנוּ нашее спасеніе, בַּעֲדֵנוּ для насъ: דֵּעָה вѣдѣніе, הֵכִין Онъ воздвигъ, וּפָעַל и Онъ создалъ, זָהֳרֵי сіяніе, חַמָּה солнце; נָתַן Онъ разставилъ, סְבִיבוֹת вокругъ; פִּנּוֹת вожди, צְבָאָיו Его воинства, רוֹמְמֵי (-щіе) превозносятъ, מְסַפְּרִים (-щіе) возвѣщаютъ. (תתברך). צוּרֵנוּ наша твердыня, וְגוֹאֲלֵנוּ и нашъ Избавитель. מְשָׁרְתִים служители; עוֹמְדִים (-щіе) стоятъ, בְּרוּם въ высотѣ, עוֹלָם міръ, מַשְׁמִיעִים возвѣщаютъ (-щіе),

בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם: כֻּלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם בְּרוּרִים כֻּלָּם גִּבּוֹרִים וְכֻלָּם עֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם. וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים:

вѣніемъ, соединенно, громогласно, глаголы Бога живого и Царя вѣчнаго. Всѣ они милы, всѣ они ясны, всѣ они благомощны и всѣ они совершаютъ со страхомъ и благоговѣніемъ волю Творца Своего. И всѣ они открываютъ уста свои со святостію и чистотою, съ пѣніемъ и игрою, и восхваляютъ, и славятъ, и величаютъ, и признаютъ страшнымъ, святымъ и царственнымъ

אֶת שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא: וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה. וְנוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת רוּחַ בְּשָׂפָה בְרוּרָה וּבִנְעִימָה קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה:

Имя Бога, Царя великаго, мощнаго и страшнаго, святъ Онъ. И всѣ они пріемлютъ на себя другъ отъ друга иго владычества небеснаго, и одинъ другому даетъ дозволеніе святить Создателя ихъ въ блаженствѣ духа, ясною рѣчью и святымъ сладкопѣніемъ. Они всѣ, какъ одинъ, возглашаютъ и произносятъ съ благоговѣніемъ:

קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

Святъ, святъ, святъ Господь воинствъ! полна вся земля славы Его!

וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ בְּרַעַשׁ גָּדוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים: בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

И Офанимъ и святыя Хаіотъ съ великимъ трепетомъ поднимаются супротивъ Серафовъ; супротивъ нихъ они восхваляютъ и провозглашаютъ: „Да восхвалится слава Господня отъ мѣста Его“.

יַחַד, соединенно, בְּקוֹל громогласно; אֲהוּבִים милые, בְּרוּרִים ясные, גִּבּוֹרִים бла-гомощные, בְּאֵימָה со страхомъ, רְצוֹן воля, קוֹנָם ихъ Творецъ; פּוֹתְחִים откры-ваютъ (-щіе), וּבְטָהֳרָה и съ чистотою, מְפָאֲרִים величаютъ (-щіе), מַעֲרִיצִים признаютъ (-щіе) страшнымъ; מְקַבְּלִים пріемлютъ (-щіе), עֹל иго, רְשׁוּת дозволеніе, בְּנַחַת въ блаженствѣ, רוּחַ духъ, בְּשָׂפָה рѣчью, נְעִימָה сладко-пѣніе, עוֹנִים возглашаютъ (-щіе); בְּרַעַשׁ съ трепетомъ, מִתְנַשְּׂאִים поднима-ются (-щіеся), לְעֻמַּת супротивъ:

Богу хвалимому воздаютъ они сладкопѣніе; Царю, Богу, Живому и Неизмѣнному возглашаютъ пѣсни и возвѣщаютъ хваленія. Ибо Онъ одинъ созидаетъ могущественное, дѣлаетъ новое; *Онъ* властитель браней, сѣющій правду, произращающій спасенія, творящій исцѣленія, благоговѣйно чтимый хвалами, Владыка чудесъ, возобновляющій по благости Своей каждый день, непрестанно первоначальное твореніе, какъ сказано: (возблагодарите) сотворившаго свѣтила великія, ибо вовѣкъ милость Его. Новое свѣтило засвѣти надъ Сіономъ, и да удостоимся всѣ мы вскорѣ свѣта его. Благословенъ Ты, Господи, образовавшій свѣтила.

לְאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתֵּנוּ. לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם זְמִרוֹת יֹאמֵרוּ וְתִשְׁבָּחוֹת יַשְׁמִיעוּ. כִּי הוּא לְבַדּוֹ פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת עֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת. בַּעַל מִלְחָמוֹת. זוֹרֵעַ צְדָקוֹת מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת בּוֹרֵא רְפוּאוֹת. נוֹרָא תְהִלּוֹת. אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת. הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: כָּאָמוּר לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: אוֹר חָדָשׁ עַל צִיּוֹן תָּאִיר וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ מְהֵרָה לְאוֹרוֹ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת:

63.

Второе благословеніе передъ שמע (ברכה שנייה).

Благодареніе Богу за любовь къ намъ и за свѣтъ Торы Его.

Великою любовію возлюбилъ Ты насъ, Господи, Боже нашъ, великою и преимущественною милостію Ты миловалъ насъ. Отче нашъ, Царь нашъ! ради праотцевъ нашихъ, которые полагались на Тебя и которыхъ поучалъ Ты уста-

אַהֲבָה רַבָּה אֲהַבְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ. אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ וַתְּלַמְּדֵם חֻקֵּי חַיִּים כֵּן תְּחָנֵּנוּ

וְקַיָּם, и неизмѣнный; זְמִרוֹת, пѣсни; וְתִשְׁבָּחוֹת, и хваленія; חֲדָשׁוֹת (-ыя), новое; בַּעַל, властитель; מִלְחָמוֹת, брани; זוֹרֵעַ, сѣющій; צְדָקוֹת (-дъ), правда; מַצְמִיחַ, произращающій; יְשׁוּעוֹת, спасенія; נוֹרָא, благоговѣйно чтимый; תְהִלּוֹת, хвалы; הַנִּפְלָאוֹת, чудеса; בְרֵאשִׁית, первоначально; אוֹרִים, свѣтила; תָּאִיר (-шь), засвѣти; וְנִזְכֶּה, и удостоимся; מְהֵרָה, вскорѣ.

(אהבה רבה). אַהֲבָה, любовь; רַבָּה, великая; אֲהַבְתָּנוּ, Ты возлюбилъ насъ; חֶמְלָה, милость; וִיתֵרָה, и преимущественная; חָמַלְתָּ, Ты миловалъ; בַּעֲבוּר, ради; שֶׁבָּטְחוּ, которые полагались; וַתְּלַמְּדֵם, и Ты поучалъ ихъ; כֵּן, такъ; תְּחָנֵּנוּ, помилуй (-ешь) насъ.

וְתְלַמְּדֵנוּ: אָבִינוּ הָאָב הָרַחֲמָן
הַמְרַחֵם רַחֵם עָלֵינוּ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ
לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל לִשְׁמֹעַ לִלְמוֹד
וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם
אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ
בְּאַהֲבָה: וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ
וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְיַחֵד
לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ
וְלֹא נֵבוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי בְשֵׁם
קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ
נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ:
וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת
הָאָרֶץ וְתוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת
לְאַרְצֵנוּ. כִּי אֵל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת
אָתָּה וּבָנוּ בָחַרְתָּ מִכָּל עַם
וְלָשׁוֹן. וְקֵרַבְתָּנוּ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל
סֶלָה בֶּאֱמֶת. לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ
בְּאַהֲבָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר
בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה:

вамъ жизни, милуй насъ и поучай насъ. Отче нашъ, Отче милосердый, Милосердующій! помилосердуй о насъ и вдай въ наше сердце (*способность*) понимать и разумѣть, внимать, изучать и обучать, соблюдать и совершать и исполнять всѣ слова изслѣдованія [1]) Торы Твоей изъ любви къ ней. Просвѣти наши глаза въ Торѣ Твоей, привяжи наше сердце къ повелѣніямъ Твоимъ, направь наше сердце единственно къ любви и благоговѣнію къ имени Твоему, и да не будемъ посрамлены во вѣки вѣковъ. Ибо на Твое святое, великое и благоговѣйно чтимое имя мы полагаемся; да возликуемъ и возрадуемся о спасеніи Твоемъ. И приведи насъ къ миру съ четырехъ концовъ земли и поведи насъ съ поднятою головою въ землю нашу. Ибо Ты—Богъ, созидающій спасенія, и насъ избралъ Ты изъ всѣхъ народовъ и языковъ, и насъ приблизилъ Ты къ великому имени Твоему, села, правдою, дабы намъ славить Тебя и съ любовію признавать единство Твое. Благословенъ Ты, Господи, съ любовію избравшій народъ Свой, Израиля.

чтобы לְקַיֵּם, чтобы разумѣть לְהַשְׂכִּיל, чтобы понимать לְהָבִין, и вдай וְתֵן
, наши глаза עֵינֵינוּ, и просвѣти וְהָאֵר; изслѣдованіе תַּלְמוּד, исполнять
, и къ благоговѣнію וּלְיִרְאָה, и направь единственно וְיַחֵד, и привяжи וְדַבֵּק
; и возрадуемся וְנִשְׂמְחָה, возликуемъ נָגִילָה; будемъ посрамлены נֵבוֹשׁ
, концы כַּנְפוֹת, съ четырехъ מֵאַרְבַּע, миръ שָׁלוֹם, и приведи насъ וַהֲבִיאֵנוּ
Ты בָחַרְתָּ, съ поднятою головою קוֹמְמִיּוּת, и поведи (-ешь) насъ וְתוֹלִיכֵנוּ
, правдою בֶּאֱמֶת, и Ты приблизилъ насъ וְקֵרַבְתָּנוּ; и языкъ וְלָשׁוֹן, избралъ
. и чтобы признавать единство Твое וּלְיַחֶדְךָ, чтобы славить לְהוֹדוֹת

[1]) См. „Объ изслѣдованіи Закона“ (стр. 58).

64.

Главное исповѣданіе вѣры.

(אורח חיים) זמן קריאת שמע של שחרית משיראה את חבירו הרגיל עמו קצת ברחוק ד' אמות ויכירנו ונמשך זמנה עד סוף ג' שעות שהוא רביע היום :

Время для чтенія שמע *въ утренѣ начинается рано утромъ, когда становится настолько свѣтло, что возможно уже различать знакомаго человѣка на разстояніи четырехъ локтей, и продолжается до истеченія первой четверти дня.*

אם עברה שעה ג' ולא קרא קורא אותה בברכותיה כל שעה ד' שהוא שליש היום ואם עברה שעה ד' ולא קרא קורא בלא ברכותיה כל היום :

Кто же не прочиталъ שמע *въ продолженіе первой четверти, тотъ можетъ однако прочитать* שמע *съ сопровождающими благословеніями и до истеченія первой трети дня. По истеченіи же первой трети дня, можно прочитать* שמע *и въ продолженіе всего дня, но тогда уже безъ сопровождающихъ благословеній.*

יקרא קריאת שמע בכונה באימה ביראה ברתת וזיע :

שמע *должно читать со вниманіемъ, совершеннымъ благоговѣніемъ и трепетомъ.*

צריך ליתן ריוח בין תיבה שתחילתה כסוף תיבה שלפניה כגון בכל לבבך על לבבכם בכל לבבכם עשב בשדך ואבדתם מהרה הכנף פתיל אתכם מארץ :

Между двумя одинаковыми звуками, изъ коихъ одинъ находится въ концѣ перваго, а другой въ началѣ второго изъ двухъ смежныхъ словъ, дѣлается при чтеніи небольшая остановка.

יחיד אומר אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן׃

(*Одиночно молящійся*): Богъ — Царь истинный.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה ׀ אֶחָד׃

(Втор. 6, 4.) Слушай, Израиль, Господь, Богъ нашъ, Господь единый.

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

(*Тихо*): Благословенно имя славнаго царства Его во вѣки вѣковъ.

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ׃ וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־

И люби Господа, Бога твоего, всѣмъ сердцемъ твоимъ и всею душою твоею и всѣмъ достояніемъ твоимъ. И да будутъ слова сіи, которыя Я заповѣдую тебѣ нынѣ,

---

(שמע). שְׁמַע слушай, אֶחָד одинъ; שֵׁם имя, כְּבוֹד слава. מַלְכוּתוֹ Его царство, לְעוֹלָם וָעֶד во вѣки вѣковъ; וְאָהַבְתָּ (-лъ) и люби, בְּכָל всѣмъ, לְבָבְךָ твое сердце, נַפְשְׁךָ твоя душа. מְאֹדֶךָ твое достояніе; וְהָיוּ (-ли) и будутъ, הַדְּבָרִים слова, אֲשֶׁר которыя, אָנֹכִי я, מְצַוְּךָ (-щій) тебѣ заповѣдую,

לְבָבֶךָ׃ וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ
בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ
בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃
וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ
לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ׃ וּכְתַבְתָּם
עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃

въ сердцѣ твоемъ. И внушай ихъ дѣтямъ твоимъ и говори объ нихъ, сидя въ домѣ твоемъ и идя дорогою, и ложась, и вставая. И навяжи ихъ въ знакъ на руку твою, и да будутъ они начельною повязкою между глазами твоими. И напиши ихъ на косякахъ дома твоего и на воротахъ твоихъ.

וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־
מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה
אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהֹוָה
אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם
וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ וְנָתַתִּי מְטַר־
אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ
וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃
וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ
וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃ הִשָּׁמְרוּ לָכֶם
פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם
וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים
וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם׃ וְחָרָה אַף־
יְהֹוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם

(Второз. 11, 13.) И вотъ, если вы будете слушать заповѣди Мои, которыя заповѣдую вамъ нынѣ, любить Господа, Бога вашего, и служить ему всѣмъ сердцемъ вашимъ и всею душою вашею: То дамъ землѣ вашей дождь въ свое время, ранній и поздній, и ты соберешь хлѣбъ свой и виноградный сокъ свой и елей свой; И дамъ траву на полѣ твоемъ для скота твоего, и будешь ѣсть и насыщаться. Берегитесь, чтобы не обольстилось сердце ваше, и чтобы вы не уклонились и не стали служить инымъ богамъ и не покланялись имъ: *Не то* воспламенится гнѣвъ Господа на васъ, и заклю-

---

וְשִׁנַּנְתָּם и внушай (-лъ) ихъ, וְדִבַּרְתָּ и говори (-лъ), בָּם о нихъ, בְּשִׁבְתְּךָ когда сидишь, וּבְלֶכְתְּךָ и когда идешь, וּבְשָׁכְבְּךָ и когда ложишься, וּבְקוּמֶךָ и когда встаешь; וּקְשַׁרְתָּם и навяжи (-лъ) ихъ, לְאוֹת въ знакъ, טֹטָפֹת начельная повязка; וּכְתַבְתָּם и напиши (-лъ) ихъ, מְזוּזוֹת косяки, וּבִשְׁעָרֶיךָ и на твоихъ воротахъ.

(והיה אם שמע). אִם если, תִּשְׁמְעוּ будете слушать, לְאַהֲבָה чтобы любить. לְעָבְדוֹ чтобы служить Ему; וְנָתַתִּי и дамъ (-лъ), מְטַר дождь, בְּעִתּוֹ въ его время, יוֹרֶה ранній дождь, וּמַלְקוֹשׁ и поздній дождь, וְאָסַפְתָּ и соберешь (-лъ), דְּגָנֶךָ твой хлѣбъ, וְתִירֹשְׁךָ и твой виноградный сокъ, וְיִצְהָרֶךָ и твой елей; עֵשֶׂב трава, בְּשָׂדְךָ на твоемъ полѣ, לִבְהֶמְתֶּךָ для твоего скота, וְאָכַלְתָּ и будешь ѣсть (-лъ), וְשָׂבָעְתָּ и будешь насыщаться (-лся); הִשָּׁמְרוּ берегитесь, פֶּן чтобы не, יִפְתֶּה онъ обольстится, וְסַרְתֶּם и вы уклонились, וַעֲבַדְתֶּם и вы служили, וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם и вы покланялись; וְחָרָה и воспламенится (-лся), אַף гнѣвъ,

וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא
תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם
מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה
אֲשֶׁר יְהֹוָה נֹתֵן לָכֶם׃ וְשַׂמְתֶּם
אֶת־דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם
וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם
לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת
בֵּין עֵינֵיכֶם׃ וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם
אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ
בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ
וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּכְתַבְתָּם
עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃
לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם
עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהֹוָה
לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי
הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ׃
וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃
דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־
כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ
עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת׃
וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ

читъ Онъ небо, и не будетъ дождя, и земля не дастъ произведеній своихъ; и вы скоро погибнете съ прекрасной земли, которую Господь даетъ вамъ. И вложите сіи слова Мои въ сердце ваше и въ душу вашу, и навяжите ихъ въ знакъ на руку вашу, и да будутъ они начельною повязкою между глазами вашими. И учите имъ сыновъ вашихъ, говоря о нихъ, когда сидишь въ домѣ твоемъ, и когда идешь дорогою, и когда ложишься, и когда встаешь. И напиши ихъ на косякахъ дома твоего и на воротахъ твоихъ;

Дабы упрочились дни ваши и дни дѣтей вашихъ на землѣ, которую Господь клялся отцамъ вашимъ дать имъ, какъ дни неба надъ землею.

(Числа 15, 37.) И сказалъ Господь Моисею такъ: Объяви сынамъ Израилевымъ, и скажи имъ, чтобы они дѣлали себѣ кисти на воскрыліяхъ одеждъ своихъ въ роды ихъ, и вдѣлывали въ кисти воскрылій нити изъ синеты; И да будутъ онѣ для васъ кистями видѣнія, чтобы

יִהְיֶה онъ будетъ, וְהָאֲדָמָה и земля, תִּתֵּן она дастъ, יְבוּלָהּ ея произведеніе, וַאֲבַדְתֶּם и погибнете (-ли), מְהֵרָה скоро, מֵעַל съ, נֹתֵן (-щій) даетъ; וְשַׂמְתֶּם и вло-
(-ли) жите (-ли), וְלִמַּדְתֶּם и учите (-ли), לְדַבֵּר чтобы говорить; לְמַעַן дабы, יִרְבּוּ они упрочатся, יְמֵיכֶם ваши дни, נִשְׁבַּע Онъ клялся, לַאֲבֹתֵיכֶם вашимъ отцамъ, לָתֵת чтобы дать.

(ויאמר) и Онъ сказалъ, דַּבֵּר объяви, וְעָשׂוּ и они дѣлали, צִיצִת кисти, כַּנְפֵי воскрылія, בִגְדֵיהֶם ихъ одежды, לְדֹרֹתָם въ роды ихъ, וְנָתְנוּ и они вдѣлывали, פְּתִיל нить, תְּכֵלֶת синета; וּרְאִיתֶם и вы смотрѣли, אֹתוֹ его,

וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהֹוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם׃ לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם קְדשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם׃ אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם׃

вы, смотря на нихъ, вспоминали всѣ заповѣди Господа, и исполняли ихъ, и не слѣдовали сердцу вашему и очамъ вашимъ, въ слѣдъ которыхъ вы ходите блудно. Дабы вы вспоминали и исполняли всѣ заповѣди Мои и были святы Богу вашему. Я Господь, Богъ вашъ, Который вывелъ васъ изъ земли Египетской, чтобы быть вамъ Богомъ. Я Господь, Богъ вашъ.

65.

Признаніе Бога и Торы Его и непоколебимая увѣренность въ благомъ промышленіи Его.

Благословеніе послѣ чтенія שמע.

а. Признаніе Бога и Торы Его.

אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְאָהוּב וְחָבִיב וְנֶחְמָד וְנָעִים וְנוֹרָא וְאַדִּיר וּמְתֻקָּן וּמְקֻבָּל וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃ אֱמֶת אֱלֹהֵי עוֹלָם מַלְכֵּנוּ צוּר יַעֲקֹב מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. לְדֹר וָדֹר הוּא קַיָּם וּשְׁמוֹ קַיָּם וְכִסְאוֹ נָכוֹן וּמַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לָעַד קַיֶּמֶת׃ וּדְבָרָיו

Истинно, устойчиво и основательно, неизмѣнно, правдиво и надежно, любо, пріятно и вожделѣнно, сладостно, величественно и властно, установлено, принято, благо и прекрасно слово сіе для насъ во вѣки вѣковъ. Воистину, Богъ міра—Царь нашъ, твердыня Іакова—щитъ нашего спасенія! Изъ рода въ родъ Онъ неизмѣненъ, и имя Его неизмѣнно, и престолъ Его проченъ, и царство Его и вѣрность Его вѣчно

וּזְכַרְתֶּם и вы вспоминали, וַעֲשִׂיתֶם и вы исполняли, תָתוּרוּ будете слѣдовать, אַחֲרֵי въ слѣдъ, עֵינֵיכֶם ваши очи, זֹנִים ходящіе блудно; וִהְיִיתֶם и вы были, קְדשִׁים святые; הוֹצֵאתִי Я вывелъ.

(אמת ויציב). אֱמֶת истинный, וְיַצִּיב и устойчивый, וְנָכוֹן и основательный, וְקַיָּם и неизмѣнный, וְיָשָׁר и правдивый, וְנֶאֱמָן и надежный, וְאָהוּב и любо, וְחָבִיב и пріятный, וְנֶחְמָד и вожделѣнный, וְנָעִים и сладостный, וְנוֹרָא и величественный. וְאַדִּיר и властный, וּמְתֻקָּן и установленный, וּמְקֻבָּל и принятый, וְיָפֶה и прекрасный; צוּר твердыня, מָגֵן щитъ, יִשְׁעֵנוּ наше спасеніе, וְכִסְאוֹ и Его престолъ, וּמַלְכוּתוֹ и Его царство, וֶאֱמוּנָתוֹ и Его вѣрность, לָעַד вѣчно;

חַיִּים וְקַיָּמִים נֶאֱמָנִים וְנֶחֱמָדִים לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים. עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ:

неизмѣнны. И реченія Его живы и неизмѣнны, надежны и вожделѣнны навсегда и во вѣки вѣковъ для нашихъ отцовъ и для насъ, для нашихъ дѣтей и для нашихъ родовъ и для всѣхъ родовъ потомства Израиля, рабовъ Твоихъ.

עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים דָּבָר טוֹב וְקַיָּם לְעוֹלָם וָעֶד אֱמֶת וֶאֱמוּנָה חוֹק וְלֹא יַעֲבֹר: אֱמֶת שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ גֹּאֲלֵנוּ גֹּאֵל אֲבוֹתֵינוּ יוֹצְרֵנוּ צוּר יְשׁוּעָתֵנוּ פּוֹדֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ:

Для первыхъ и послѣднихъ слово сіе благо и неизмѣнно во вѣки вѣковъ. Истинно *сіе* и вѣрно, законъ непреходящій. Истинно, что Ты Господь, Богъ нашъ и Богъ предковъ нашихъ, Царь нашъ, Царь нашихъ предковъ, Избавитель нашъ, Избавитель нашихъ предковъ, Создатель нашъ, твердыня нашего спасенія, Освободитель нашъ и Спаситель нашъ. Отъ вѣчности имя Твое; нѣтъ Бога, кромѣ Тебя.

б. Вѣра въ искупленіе.

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר: בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ: אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ: אֱמֶת אַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם: אֱמֶת אַתָּה

Ты—помощь нашихъ праотцевъ отъ вѣчности, щитъ и Избавитель дѣтей ихъ послѣ нихъ во всякомъ родѣ. На высотѣ міра Твое пребываніе, и Твое правосудіе и благодѣяніе *простирается* до предѣловъ земли. Блаженъ мужъ, который внемлетъ Твоимъ повелѣніямъ и влагаетъ въ сердце свое Тору Твою и слово Твое. Воистину! Ты владыка народу Твоему и Царь могучій, чтобы вести ихъ тяжбу.

חַיִּים живые; הָרִאשׁוֹנִים первые, הָאַחֲרוֹנִים послѣдніе, חֹק законъ, יַעֲבֹר (онъ прейдетъ; גֹּאֲלֵנוּ нашъ Избавитель, יוֹצְרֵנוּ нашъ Создатель; פּוֹדֵנוּ нашъ Освободитель, וּמַצִּילֵנוּ и нашъ Спаситель.

(עזרת אבותינו). עֶזְרַת помощь, וּמוֹשִׁיעַ и Избавитель; בְּרוּם на высотѣ, מוֹשָׁבְךָ Твое пребываніе, אַפְסֵי предѣлы; אַשְׁרֵי блаженъ, אִישׁ мужъ, יָשִׂים влагаетъ (онъ будетъ-); לָרִיב רִיבָם чтобы вести ихъ тяжбу;

הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן
וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל
וּמוֹשִׁיעַ: מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ
אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ.
כָּל בְּכוֹרֵיהֶם הָרָגְתָּ וּבְכוֹרְךָ
גָּאָלְתָּ וְיַם סוּף בָּקַעְתָּ וְזֵדִים
טִבַּעְתָּ וִידִידִים הֶעֱבַרְתָּ וַיְכַסּוּ
מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר:
עַל זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים וְרוֹמְמוּ
אֵל וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִרוֹת שִׁירוֹת
וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת
לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם: רָם וְנִשָּׂא
גָּדוֹל וְנוֹרָא מַשְׁפִּיל גֵּאִים וּמַגְבִּיהַּ
שְׁפָלִים מוֹצִיא אֲסִירִים וּפוֹדֶה
עֲנָוִים וְעוֹזֵר דַּלִּים וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ
בְּעֵת שַׁוְּעָם אֵלָיו: תְּהִלּוֹת לְאֵל
עֶלְיוֹן בָּרוּךְ הוּא וּמְבֹרָךְ. מֹשֶׁה
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה

Воистину! Ты первый, и Ты последній, и кромѣ Тебя, о Царь, нѣтъ у насъ другого Избавителя и Спасителя! Изъ Египта Ты избавилъ насъ, Господи, Боже нашъ, и изъ дома рабства Ты освободилъ насъ; всѣхъ первенцевъ ихъ Ты поразилъ, Твоего же первенца Ты избавилъ, и море Чермное Ты разсѣкъ, нечестивыхъ Ты потопилъ, а возлюбленныхъ Ты перевелъ, и воды покрыли притѣснителей ихъ: ни одного изъ нихъ не осталось. За это любимые славили и превозносили Всемогущаго, и возлюбленные воздавали пѣсни, гимны и хвалословія, славословія и благодаренія Царю, Всемогущему, Живому и Неизмѣнному. Онъ высокъ и превознесенъ, великъ и страшенъ; Онъ смиряетъ надменныхъ и возвышаетъ смиренныхъ, выводитъ узниковъ и освобождаетъ угнетенныхъ, помогаетъ неимущимъ и отвѣчаетъ народу Своему во время ихъ вопля о помощи, *обращеннаго* къ Нему. Хваленія Всемогущему, Вышнему! да будетъ Онъ хвалимъ и прославляемъ! Моисей и сыны Израилевы воспѣли Тебѣ

וּמִבַּלְעָדֶיךָ и кромѣ Тебя, אֵין нѣтъ; גְּאַלְתָּנוּ Ты избавилъ насъ, עֲבָדִים рабы, פְּדִיתָנוּ Ты освободилъ насъ; בְּכוֹרֵיהֶם ихъ первенцы, הָרָגְתָּ Ты поразилъ, בָּקַעְתָּ Ты разсѣкъ, וִידִידִים и возлюбленные, הֶעֱבַרְתָּ Ты перевелъ, וַיְכַסּוּ и они покрыли, צָרֵיהֶם ихъ притѣснители, מֵהֶם изъ нихъ, נוֹתָר осталось (-щійся); עַל זֹאת за это, שִׁבְּחוּ они славили, אֲהוּבִים любимые, וְרוֹמְמוּ и они превозносили, וְנָתְנוּ и они воздавали, זְמִרוֹת пѣсни, שִׁירוֹת гимны, וְתִשְׁבָּחוֹת и хвалословія, בְּרָכוֹת славословія, וְהוֹדָאוֹת и благодаренія; וְנִשָּׂא ıревозненесенъ, מַשְׁפִּיל смиряетъ (-щій), גֵּאִים надменные, וּמַגְבִּיהַּ и возвышаетъ (-щій), שְׁפָלִים смиренные, מוֹצִיא выводитъ (-щій), אֲסִירִים узники, עֲנָוִים угнетенные, וְעוֹזֵר и помогаетъ (-щій), דַּלִּים неимущіе, וְעוֹנֶה и отвѣчаетъ (-щій), בְּעֵת во время, שַׁוְּעָם ихъ вопль о помощи; עֶלְיוֹן Вышній, עָנוּ они воспѣли;

гимнъ съ великою радостію и провозгласили всѣ: „Кто, какъ Ты, между силами, Господи? кто, какъ Ты? прославленный во святости, грозный во славѣ, о Чудодѣтель!

בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם: מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם יְיָ מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא:

Новымъ гимномъ освобожденные восхваляли имя Твое на берегу моря; соединенно всѣ благодарили и признавали владычество и провозглашали: „Господь будетъ царствовать во вѣки вѣковъ"!

שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים לְשִׁמְךָ עַל שְׂפַת הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ: יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

Твердыня Израиля! возстань на помощь Израилю и избавь по реченію Твоему Іуду и Израиля. (Избавитель нашъ, Господь воинствъ имя Его, Святый Израиля!) Благословенъ Ты, Господи, освободившій Израиля.

צוּר יִשְׂרָאֵל קוּמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל וּפְדֵה כִנְאֻמֶךָ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל. גֹּאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

IX.

БОГОПОЧИТАНІЕ, ВЫРАЖАЕМОЕ ЧЕРЕЗЪ МОЛИТВУ.

Благоговѣйнымъ и сознательнымъ чтеніемъ שְׁמַע мы выразили искреннее убѣжденіе ума нашего въ величіи и совершенствѣ Бога. Но мы обязаны не только познавать Бога умомъ, но и служить Ему сердцемъ, т. е. всѣмъ сердцемъ возносить къ Богу молитву, съ изъясненіемъ святыхъ чувствованій богопочитанія, а именно: благоговѣнія, любви къ Нему и съ вѣрою упованія на Него. Такое служеніе Богу сердцемъ называется עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב.

а. Благоговѣніе къ Богу (יִרְאָה).

Какимъ образомъ можно человѣку дойти до любви и благоговѣнія къ Богу?—Когда человѣкъ углубляется въ серіозное размышленіе о великихъ и чудныхъ дѣяніяхъ и твореніяхъ Бога и убѣждается въ Его необъятной и безпредѣльной премудрости, онъ неминуемо исполняется любви къ Нему и страстнаго желанія истинно познать Бога, какъ сказано у Давида: „Жа-

כָּמֹכָה, какъ Ты; בָּאֵלִם, между силами; נֶאְדָּר, прославленный; פֶּלֶא чудо;
חֲדָשָׁה, новая; שְׂפַת, берегъ; וְהִמְלִיכוּ и они признавали владычество;
קוּמָה, возстань; כִּנְאֻמֶךָ, по Твоему реченію; גֹּאֲלֵנוּ, нашъ Избавитель;

ждетъ душа моя Бога, Бога живого“ (תהלים מב , ג). Вслѣдъ затѣмъ этотъ человѣкъ съ благоговѣйнымъ трепетомъ признаетъ, что передъ ликомъ безпорочно Мыслящаго (תְּמִים דֵּעוֹת) онъ—существо малое, низменное, темное, легкомысленное и ничтожное (יד החזקה הלכות יסודי התורה ב , ב), какъ сказано у Давида: „Когда взираю на небеса Твои, твореніе перстовъ Твоихъ, на луну и звѣзды, которыя Ты утвердилъ, то что есть человѣкъ, что Ты помнишь его, и что сынъ человѣческій, что Ты посѣщаешь его?“ (תהלים ח , ד—ה). Святая Тора повелѣваетъ: „Господа, Бога твоего, бойся и Ему служи“ (דברים ו , יג). „И да будетъ страхъ передъ Нимъ на лицахъ вашихъ, дабы вы не грѣшили“ (שמות כ , יז), т. е. стыдитесь грѣшить въ присутствіи Всесовершеннѣйшаго и Вездѣсущаго (מכלתא יתרו פרשה ט). Праведный Іовъ говоритъ: „Ибо страшно для меня наказаніе Божіе, и передъ величіемъ Его я не могъ бы устоять“ (איוב לא , כג). Эти слова означаютъ: Я боюсь прогнѣвлять Бога грѣхами, ибо страшно для меня наказаніе Его; созерцая безпредѣльное величіе Бога, я не могу преступить волю Его, ибо я стыжусь Его.

б. Любовь къ Богу (אַהֲבָה).

Люби Господа, Бога твоего, всѣмъ сердцемъ твоимъ. [1]) Усердно изучай святую Тору, исполняй всѣ заключающіяся въ ней заповѣди Божіи не только въ ожиданіи награды (שָׂכָר), которая неминуемо и слѣдуетъ за исполненіемъ воли Божіей, не только изъ боязни наказанія (עֹנֶשׁ), которое неминуемо и слѣдуетъ за ослушаніемъ волѣ Божіей, а главнымъ образомъ изъ любви къ Богу; въ связи съ этимъ награда твоя отъ Господа за такое служеніе Ему неизбѣжно послѣдуетъ сама собою и даже премного увеличится. Служи Богу изъ одной только душевной привязанности къ Нему, подобно Аврааму, котораго Всесвятый называетъ вѣрнымъ другомъ Своимъ (ישעיה מא , ח ; נחמיה ט , ח). Люби Господа, Бога твоего, всею душою твоею, [1]) подобно Исааку, который далъ связать себя на хребтѣ жертвенника, съ полною готовностію лишиться жизни ради любви къ Богу (בראשית כב). Люби Господа, Бога твоего, всѣмъ достояніемъ твоимъ. [1]) Люби Господа, Бога твоего, больше богатства; лучше тебѣ лишиться богатства, счастія и всего того, что дорого сердцу твоему, нежели отречься отъ Бога или отъ исполненія какой-либо заповѣди Его. Люби Бога и благодари Его, подобно Іакову, за всѣ дарованныя тебѣ блага (בראשית כח , כב). Люби Бога не только за благодѣянія, но даже и за бѣдствія, которыя Онъ ниспосылаетъ на Тебя, подобно Іову, который встрѣтилъ вѣсть о постигшемъ его несчастіи словами: „Господь далъ и Господь взялъ; да восхвалится имя Господне“ (איוב א , כא. См. יד החזקה הלכות תשובה י ; ספרי פ׳ ואתחנן).

[1]) См. выше стр. 79

в. Упованіе на Бога (בִּטָּחוֹן).

Во всѣхъ твоихъ нуждахъ, затрудненіяхъ и опасностяхъ полагайся на Бога и твердо уповай на Него, ибо Онъ, по свойственному Ему милосердію и всемогуществу, непрестанно заботится о благѣ твоемъ, какъ сказано: „Уповайте на Господа вовѣки, ибо въ Іагъ Господѣ твердыня вѣчная (ישעיה כו, ד).

Члены Великаго Собора (אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה) указали намъ, въ какихъ именно выраженіяхъ надлежитъ изъяснять передъ Богомъ святыя чувствованія богопочитанія, установивъ особую молитву, תְּפִלָּה, которую мы обязаны произносить три раза въ день: утромъ (תְּפִלַּת שַׁחֲרִית), пополудни (תְּפִלַּת מִנְחָה) и вечеромъ (תְּפִלַּת מַעֲרִיב). Эта молитва есть важнѣйшая и называется, по числу составляющихъ ее благословеній, שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה (восемнадцать) *) Молиться ежедневно есть обязанность, возложенная на насъ святою Торою, въ которой сказано: „И служите Господу, Богу вашему“ (שמות כג, כה); „И служить Ему всѣмъ сердцемъ вашимъ“ (דברים יא, יג). Законоучители объясняютъ, что „служить Богу сердцемъ“ значитъ молиться Ему (ספרי פ׳ עקב). Три раза въ день молиться есть установленіе законоучителей, происхожденіе котораго объясняется, во-первыхъ, словами Давида: „Вечеромъ и утромъ и въ полдень сѣтую и стенаю, и Онъ услышалъ гласъ мой (תהלים נה, יח); во-вторыхъ, примѣромъ Даніила, который „предъ окнами горницы своей, открытыми къ Іерусалиму, три раза въ день преклонялъ колѣна, и молился своему Богу, и славословилъ Его, какъ это дѣлалъ и прежде того“ (דניאל ו, יא), и въ-третьихъ, преданіемъ, по которому патріархъ Авраамъ установилъ שַׁחֲרִית, Исаакъ—מִנְחָה, а Іаковъ—מַעֲרִיב. Молитвы замѣняютъ собою постоянныя всесожженія (ברכות כו, ב), и поэтому время, назначенное для ежедневныхъ молитвъ, приведено въ соотвѣтствіе съ часами приношенія постоянныхъ всесожженій (תְּמִידִין) въ храмѣ: תְּפִלַּת שַׁחֲרִית соотвѣтствуетъ утреннему всесожженію (תָּמִיד שֶׁל בֹּקֶר), תְּפִלַּת מִנְחָה—вечернему всесожженію (תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם), а תְּפִלַּת מַעֲרִיב — происходившему въ теченіе всей ночи сожиганію нѣкоторыхъ частей вечерняго всесожженія (אֵבְרֵי תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם). Въ память прибавочной жертвы (קָרְבַּן מוּסָף), которую приносили въ храмѣ въ субботу, новомѣсячіе, Пасху, Пятидесятницу, Новолѣтіе, День Прощенія и Кущи (במדבר כח—כט), мы совершаемъ въ эти дни еще одну дополнительную молитву (מוּסָף). Въ День Прощенія передъ вечернею молитвою совершается, сверхъ того, еще заключительная молитва—נעילה. (См. יד החזקה הלכות תפלה א).

---

*) Во II вѣкѣ новаго лѣтосчисленія танай Самуилъ Малый включилъ въ שמונה עשרה еще одно благословеніе, ולמלשינים, въ которомъ говорится о злоумышленникахъ, нѣкогда клеветавшихъ на евреевъ передъ римлянами.

Молитва שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה раздѣляется на три отдѣла: а) первыя три благословенія (שָׁלֹשׁ רִאשׁוֹנוֹת), б) среднія (אֶמְצָעִיּוֹת *) и в) послѣднія три (שָׁלֹשׁ אַחֲרוֹנוֹת). Содержаніе перваго отдѣла составляетъ прославленіе Бога (שֶׁבַח לה'), второго—прошеніе о дарованіи всякихъ благъ (שְׁאֵלַת כָּל הַדְּבָרִים), духовныхъ и тѣлесныхъ; въ послѣднемъ отдѣлѣ мы приносимъ благодарсніе (הוֹדָיָה) Господу за безчисленныя милости, кои мы отъ Него непрестанно пріемлемъ.

65.

תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה.

(נכורלא) המתפלל צריך שיכוין בלבו פירוש המלות שהוא מוציא בשפתיו ויחשוב כאילו שכינה כנגדו שנאמר שויתי ה' לנגדי תמיד ויעיר הכוונה ויסיר כל המחשבות הטורדות אותו וצריך שיחשוב בדברים המכניעים את הלב ומכוונים אותו לאביו שבשמים. ויחשוב קודם התפלה ברוממות האל יתעלה ובשפלות האדם. ויעמד כעבד לפני רבו באימה ביראה ובפחד.

Молящійся долженъ сознавать въ сердцѣ своемъ значеніе словъ, которыя онъ произноситъ устами, воображать, что передъ нимъ предстоитъ Самъ Богъ, какъ сказано: „Всегда вижу передъ собою Господа", сосредоточить вниманіе, отрѣшиться отъ удручающихъ представленій, проникнуться мыслями, смиряющими сердце человѣка и возносящими его духъ къ Небесному Отцу. Передъ молитвою должно помышлять о величіи Бога (да превознесется Онъ) и о ничтожествѣ человѣка передъ Нимъ. Во время молитвы должно стоять, какъ рабъ передъ господиномъ своимъ, со страхомъ, благоговѣніемъ и трепетомъ.

למנחה כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ:

Да, имя Господа призываю; воздайте славу Богу нашему.

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

О Владыко мой! отверзи уста мои, и уста мои возвѣстятъ хвалу Твою.

(אבות)

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ и Боже нашихъ праотцевъ, Боже Авраама, Боже Исаака и Боже Іакова; Боже великій,

---

שֵׁם имя, אֶקְרָא (-буду) призываю, הָבוּ воздайте, גֹדֶל слава; אֲדֹנָי Владыка мой, שְׂפָתַי мои уста, תִּפְתָּח (-ешь) отверзи, וּפִי и мои уста, יַגִּיד (-онъ) возвѣстятъ, תְּהִלָּתֶךָ Твоя хвала; בָּרוּךְ благословенъ, אַתָּה Ты, אֱלֹהֵינוּ нашъ Богъ, אֲבוֹתֵינוּ наши праотцы; הַגָּדוֹל великій,

*) Въ субботу и праздники, вм. אמצעיות, читается, применительно къ значенію даннаго дня, особое благословеніе, называемое קדושת היום.

הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃

всемогущій и грозный, Боже Всевышній, оказывающій благія милости и созидающій все, и памятующій добродѣтели праотцевъ, и приводящій освободителя сынамъ сыновъ ихъ, ради имени Своего, по любви *Своей.*—

בעשי"ת זָכְרֵנוּ לְחַיִּים מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים׃

(*Въ 10 дней каянія:*) Вспомяни насъ къ жизни, о Царь, любящій жизнь, и впиши насъ въ книгу жизни, ради Тебя, о Богъ живый —

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃

Царь, Помощникъ и Спаситель и щитъ! Благословенъ Ты, Господи, щитъ Авраамовъ!

(גבורות)

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃

Ты могущъ вовѣки, о Владыко! Ты—Воскреситель мертвыхъ, великій во спасеніи,

מכוסף שמע"צ עד מנחה יום א' של פסח אומרים משיב הרוח:

בחורף מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם׃

(*Отъ* מוסף *8 дня Кущей до* מנחה *1 дня Пасхи:*) заставляющій дуть вѣтеръ и низводящій дождь,

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר, מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת

питающій живущихъ по благости, воскрешающій мертвыхъ по великому милосердію, поддерживающій падающихъ и врачующій болящихъ и разрѣшающій узниковъ, и исполняющій вѣрно *обѣщаніе* Свое почіющимъ во прахѣ! Кто подобенъ Тебѣ,

---

הַגִּבּוֹר всемогущій, וְהַנּוֹרָא и грозный, עֶלְיוֹן Всевышній; גּוֹמֵל оказывающій, חֲסָדִים милости, טוֹבִים благіе, וְקוֹנֵה и созидающій, הַכֹּל все, וְזוֹכֵר и памятующій, וּמֵבִיא и приводящій, גּוֹאֵל освободитель, לִבְנֵי сынамъ, לְמַעַן ради, שְׁמוֹ Его имя, בְּאַהֲבָה по любви; זָכְרֵנוּ вспомяни насъ, חַיִּים жизнь, מֶלֶךְ Царь, חָפֵץ любящій, וְכָתְבֵנוּ и впиши насъ, בְּסֵפֶר въ книгу; עוֹזֵר Помощникъ, וּמוֹשִׁיעַ и Спаситель, וּמָגֵן и щитъ. לְעוֹלָם вовѣки, מְחַיֵּה воскрешающій, מֵתִים мертвые, רַב великій, לְהוֹשִׁיעַ во (для) спасенія; מַשִּׁיב заставляющій дуть, הָרוּחַ вѣтеръ, וּמוֹרִיד и низводящій, הַגָּשֶׁם дождь; מְכַלְכֵּל питающій, בְּרַחֲמִים по милосердію; סוֹמֵךְ поддерживающій, נוֹפְלִים падающіе, וְרוֹפֵא и врачующій, חוֹלִים болящіе, וּמַתִּיר и разрѣшающій, אֲסוּרִים узники, וּמְקַיֵּם и исполняющій, אֱמוּנָתוֹ Его вѣрность. לִישֵׁנֵי почіющимъ, עָפָר прахъ; מִי кто, כָמוֹךָ подобенъ Тебѣ, בַּעַל Владыка, גְּבוּרוֹת мощь,

וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃

Владыко мощи? и кто равенъ Тебѣ, Царь, умерщвляющій и воскрешающій, и произращающій спасеніе?

בעשי״ת מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים׃

(*Въ 10 дней каянія:*) Кто подобенъ Тебѣ, Отче милосердія, вспоминающій творенія Свои къ жизни, по милосердію Своему!

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

И, вѣрный *обѣщанію,* Ты нѣкогда воскресишь мертвыхъ. Благословенъ Ты, Господи, воскрешающій мертвыхъ!

בחזרת הש״ץ יאמר קדושה זו׃

Когда канторъ, при повтореніи ש״ע, кончаетъ второе благословеніе, читаютъ:

(קדושה)

נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר׃ ק״ה קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃ חזן לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ׃ ק״ה בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ׃ חזן וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר׃ ק״ה יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ׃

Мы святимъ Твое имя въ мірѣ *семъ,* какъ святятъ его въ небесахъ вышнихъ, какъ написано *) черезъ пророка Твоего: „И взывалъ одинъ къ другому и говорилъ: (*Народъ и затѣмъ канторъ:*)„ Святъ, святъ, святъ, Господь воинствъ! полна вся земля славы Его“! (*Кант.:*) Стоящіе противъ нихъ возглашаютъ: „Да восхвалится“!.. (*Нар. и затѣмъ кант.:*) „Да восхвалится слава Господня отъ мѣста ея“! (*Кант.:*) И въ святыхъ словахъ Твоихъ написано такъ: (*Нар. и затѣмъ кант.:*) „Господь царствуетъ вовѣки, Богъ Твой, Сіонъ, въ родъ и родъ. Аллилуія!“

חזן לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל

(*Кант.:*) Въ родъ и родъ мы повѣдаемъ величіе Твое и во вѣки вѣковъ возглашаемъ святость Твою; и славословіе Тебѣ, Боже нашъ, вовѣки не отступитъ отъ устъ нашихъ, ибо

דּוֹמֶה, равенъ; מֵמִית, умерщвляющій; וּמַצְמִיחַ, и произращающій; יְשׁוּעָה, спасеніе; יְצוּרָיו, Его творенія; וְנֶאֱמָן, и вѣрный; לְהַחֲיוֹת, чтобы воскресить. נְקַדֵּשׁ, будемъ святить; בָּעוֹלָם, въ мірѣ; כְּשֵׁם, какъ; בִּשְׁמֵי, въ небесахъ; מָרוֹם, вышній; עַל־יַד, черезъ; נְבִיאֶךָ, Твой пророкъ; וְקָרָא, и онъ взывалъ; זֶה אֶל זֶה, одинъ къ другому; קָדוֹשׁ, святой; צְבָאוֹת, воинства; מְלֹא, полнота; כְּבוֹדוֹ, Его слава; לְעֻמָּתָם, противъ нихъ; מִמְּקוֹמוֹ, отъ его мѣста; וּבְדִבְרֵי, и въ словахъ; לֵאמֹר, такъ (говоря); יִמְלֹךְ, Онъ будетъ царствовать; דּוֹר, родъ; נַגִּיד, будемъ повѣдать; וּלְנֵצַח נְצָחִים, и во вѣки вѣковъ; וְשִׁבְחֲךָ, и Твое славословіе; מִפִּינוּ, отъ нашихъ устъ; יָמוּשׁ, онъ отступитъ.

*) Книга пророка Исаіи 6, 3.

וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:
(בעשי"ת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ):

Ты, Боже, Царь великій и святый. Благословенъ Ты, Господи, Боже святый (*въ 10 дней каянія:* Царь святый)!

השי"ץ כחזרתו אין אומר זה:

Слѣд. благосл. кант., повторяя ש"ע, не читаетъ.

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:
(בעשי"ת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ):

Ты святъ, и имя Твое свято, и святые славятъ Тебя ежедневно, села! Благословенъ Ты, Господи, Боже (*въ 10 дней каянія:* Царь) святый!

(בינה)
אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ בִּינָה. חָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ דֵּעָה בִּינָה וְהַשְׂכֵּל: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חוֹנֵן הַדָּעַת:

Ты даруешь человѣку знаніе и научаешь смертнаго разуму. О, даруй же и намъ отъ Тебя знаніе, разумъ и мудрость! Благословенъ Ты, Господи, дарующій знаніе!

(תשובה)
הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה:

Возврати насъ, Отче нашъ, къ Торѣ Твоей, и приблизи насъ, о Царь нашъ, къ служенію Тебѣ, и приведи насъ съ совершеннымъ раскаяніемъ къ лицу Твоему! Благословенъ Ты, Господи, благоволящій къ раскаянію!

(סליחה)
סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ. כִּי מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלוֹחַ:

Прости насъ, Отче нашъ, если мы грѣшили; помилуй насъ, Царь нашъ, если мы провинились, ибо Ты милуешь и прощаешь. Благословенъ Ты, Господи, Преблагій, многократно прощающій!

(גאולה)
רְאֵה נָא בְעָנְיֵנוּ וְרִיבָה רִיבֵנוּ וּגְאָלֵנוּ מְהֵרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי

О, призри на нашу скорбь и вступись въ нашу тяжбу и избавь насъ вскорѣ, ради имени Твоего,

---

חוֹנֵן дарующій, לְאָדָם человѣку, דַּעַת знаніе. וּמְלַמֵּד и научающій אֱנוֹשׁ смертный, בִּינָה разумъ, וְהַשְׂכֵּל и мудрость. הֲשִׁיבֵנוּ возврати насъ, וְקָרְבֵנוּ и приблизи насъ, לַעֲבוֹדָתֶךָ къ служенію Тебѣ, וְהַחֲזִירֵנוּ и приведи насъ, בִּתְשׁוּבָה съ раскаяніемъ, שְׁלֵמָה совершенная, הָרוֹצֶה благоволящій. סְלַח прос-ти, חָטָאנוּ мы грѣшили, מְחַל помилуй, פָּשָׁעְנוּ мы провинились, הַחַנּוּן Пре-благій, הַמַּרְבֶּה לִסְלוֹחַ многократно прощающій. רְאֵה призри, עָנְיֵנוּ наша скорбь, וְרִיבָה רִיבֵנוּ и вступись въ нашу тяжбу, וּגְאָלֵנוּ и избавь насъ, מְהֵרָה вскорѣ,

גּוֹאֵל חָזָק אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

ибо Ты сильный Избавитель. Благословенъ Ты, Господи, Избавитель Израиля!

בתענית צבור אומר הש"ץ כאן עננו תמצא אחר שמע קולנו:

Въ день общаго поста кант., повторяя вслухъ ש"ץ, читаетъ здѣсь עננו; *см. ниже.*

(רפואה)

רְפָאֵנוּ יְיָ וְנֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל מַכּוֹתֵינוּ.

Врачуй насъ, Господи, да будемъ уврачеваны, спаси насъ, да будемъ спасены, ибо Ты наша хвала; создай совершенное врачеванiе всѣмъ нашимъ ранамъ,

הרוצה להתפלל על החולה יאמר זה:

Желающiй молиться за болящаго, читаетъ:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתִּשְׁלַח מְהֵרָה רְפוּאָה שְׁלֵמָה מִן הַשָּׁמַיִם רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאַת הַגּוּף לְחֹלִי (פב"פ) בְּתוֹךְ שְׁאָר חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל:

Да будетъ воля Твоя, Господи, Боже мой и Боже отцовъ моихъ, ниспослать вскорѣ совершенное уврачеванiе съ неба, уврачеванiе души и уврачеванiе тѣла болящему (имярекъ), среди прочихъ болящихъ Израиля,

כִּי אֵל מֶלֶךְ רוֹפֵא נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

ибо *только* Ты, о Всемогущiй Царь, Врачеватель вѣрный и милосердый. Благословенъ Ты, Господи, Врачеватель болящихъ народа Своего Израиля!

(ברכת השנים)

בָּרֵךְ עָלֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת וְאֶת כָּל מִינֵי תְבוּאָתָהּ לְטוֹבָה. וְתֵן בקיץ בְּרָכָה (בחורף טַל וּמָטָר לִבְרָכָה) עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְשַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבָהּ וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים:

Благослови для насъ, Господи, Боже нашъ, годъ сей и всѣ роды его произведенiй во благо; дай (*съ 60-го дня* *) *послѣ осенняго поворота солнца* תקופת תשרי, *до* מנחה, *что наканунѣ Пасхи:* תפלת ערבית *росу и дождь на)* благословенiе на поверхность земли; насыти насъ благодатiю ея и благослови годъ нашъ, подобно благодатнымъ годамъ. Благословенъ Ты, Господи, благословляющiй годы!

חָזָק сильный. רְפָאֵנוּ врачуй насъ, הוֹשִׁיעֵנוּ спаси насъ, וְנִוָּשֵׁעָה и будемъ спасены, תְּהִלָּתֵנוּ наша хвала, וְהַעֲלֵה и создай (вознеси), רְפוּאָה врачеванiе, מַכּוֹתֵינוּ наши раны, נֶאֱמָן вѣрный, וְרַחֲמָן и милосердый, חוֹלֵי болящiе, עַמּוֹ Его народъ. בָּרֵךְ благослови, עָלֵינוּ для насъ, הַשָּׁנָה годъ, מִינֵי роды, תְּבוּאָתָהּ его (ея) произведенiе, לְטוֹבָה во благо, וְתֵן и дай. טַל роса, וּמָטָר и дождь, פְּנֵי поверхность, הָאֲדָמָה земля, וְשַׂבְּעֵנוּ и насыти насъ, שְׁנָתֵנוּ нашъ годъ.

*) Этотъ день, отмѣчаемый въ календаряхъ словомъ שאלה, бываетъ 22 ноября въ простомъ и 23 ноября въ високосномъ году (טו"ח הלכות תפלה קיז ב"י שם).

(קבוץ גליות)

תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

Воструби великою трубою о нашемъ освобожденіи и подними знамя, чтобы собрать нашихъ изгнанниковъ, и собери насъ вмѣстѣ съ четырехъ краевъ земли. Благословенъ Ты, Господи, собирающій изгнанниковъ народа Своего, Израиля!

(ברכת הדין)

הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה וְהָסֵר מִמֶּנּוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ אַתָּה יְיָ לְבַדְּךָ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים וְצַדְּקֵנוּ בַּמִּשְׁפָּט: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט:

(בעשי"ת הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט:)

Возврати нашихъ судей попрежнему и совѣтниковъ нашихъ, какъ вначалѣ, и отклони отъ насъ печаль и воздыханіе. И царствуй надъ нами Ты, Господи, одинъ въ милости и милосердіи, и оправдай насъ на судѣ. Благословенъ Ты, Господи, Царь, любящій правду и правосудіе *(въ 10 дней каянія:* Царь правосудія)!

(ברכת המינים)

וְלַמַּלְשִׁינִים אַל תְּהִי תִקְוָה וְכָל הָרִשְׁעָה כְּרֶגַע תֹּאבֵד וְכָל אֹיְבֵי עַמְּךָ מְהֵרָה יִכָּרֵתוּ וְהַזֵּדִים מְהֵרָה תְעַקֵּר וּתְשַׁבֵּר וּתְמַגֵּר וְתַכְנִיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שֹׁבֵר אֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים:

Злословящимъ да не будетъ надежды, и всякое беззаконіе да исчезнетъ вмигъ, и всѣ враги Твои да погибнутъ скоро. И нечестивыхъ скоро искорени и сокруши, низложи и укроти скоро, въ наши же дни. Благословенъ Ты, Господи, сокрушающій враговъ и укрощающій нечестивыхъ!

תְּקַע вострубн, בְּשׁוֹפָר трубою, לְחֵרוּתֵנוּ о нашемъ освобожденіи, וְשָׂא и подними, נֵס знамя, לְקַבֵּץ чтобы собрать, גָּלֻיּוֹתֵינוּ наши изгнанники, יַחַד вмѣстѣ, מֵאַרְבַּע съ четырехъ, כַּנְפוֹת края, הָאָרֶץ земля, נִדְחֵי изгнанники, עַמּוֹ Его народъ. הָשִׁיבָה возврати, שׁוֹפְטֵינוּ наши судьи, כְּבָרִאשׁוֹנָה попрежнему, וְיוֹעֲצֵינוּ и наши совѣтники, כְּבַתְּחִלָּה какъ вначалѣ, וְהָסֵר и отклони, מִמֶּנּוּ отъ насъ, יָגוֹן печаль, וַאֲנָחָה и воздыханіе; לְבַדְּךָ Ты одинъ, וְצַדְּקֵנוּ и оправдай насъ, בַּמִּשְׁפָּט на судѣ, אוֹהֵב любящій, צְדָקָה правда. וְלַמַּלְשִׁינִים и злословящимъ. אַל תְּהִי да не будетъ она, תִקְוָה надежда, הָרִשְׁעָה беззаконіе, כְּרֶגַע вмигъ, תֹּאבֵד она исчезнетъ, אֹיְבֶיךָ Твои враги, יִכָּרֵתוּ они погибнутъ, וְהַזֵּדִים и нечестивые, תְעַקֵּר (-шь) искорени, וּתְשַׁבֵּר (-шь) и сокруши, וּתְמַגֵּר (-шь) и низложи, וְתַכְנִיעַ (-шь) и укроти, בְיָמֵינוּ въ наши дни, שֹׁבֵר сокрушающій, וּמַכְנִיעַ и укрощающій.

(ברכת צדיקים)

עַל הַצַּדִּיקִים וְעַל הַחֲסִידִים וְעַל זִקְנֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל פְּלֵיטַת סוֹפְרֵיהֶם וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק וְעָלֵינוּ יֶהֱמוּ נָא רַחֲמֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכָל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בֶּאֱמֶת. וְשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם לְעוֹלָם וְלֹא נֵבוֹשׁ כִּי בְךָ בָּטָחְנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מִשְׁעָן וּמִבְטָח לַצַּדִּיקִים:

Ради праведниковъ, благочестивцевъ и старѣйшихъ изъ народа Твоего, дома Израилева, ради оставшихся между ними ученыхъ, ради праведныхъ чужеземцевъ и ради насъ да пробудится Твое милосердіе, Господи, Боже нашъ! Воздай благое возмездіе всѣмъ уповающимъ воистину на имя Твоэ; положи намъ удѣлъ между ними въ будущемъ, дабы мы не постыжены были, ибо на Тебя уповаемъ. Благословенъ Ты, Господи, Опора и Упованіе праведниковъ!

(ברכת ירושלים)

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב וְתִשְׁכּוֹן בְּתוֹכָהּ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ בִּנְיַן עוֹלָם וְכִסֵּא דָוִד מְהֵרָה לְתוֹכָהּ תָּכִין:

И въ Іерусалимъ, Твой градъ, Ты въ милосердіи возвратишься и будешь обитать въ немъ, какъ Ты обѣщалъ. О, возсоздай его въ ближайшее *время*, въ наши дни, зданіемъ вѣчнымъ и воздвигни среди него вскорѣ престолъ Давидовъ.

בתשעה באב במנחה אומרים כאן נחם :

(*9-го ова въ* מנחה *произносятъ здѣсь* נחם)

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם:

Благословенъ Ты, Господи, возсозидающій Іерусалимъ!

נַחֵם יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת אֲבֵלֵי צִיּוֹן וְאֶת אֲבֵלֵי יְרוּשָׁלָיִם. וְאֶת הָעִיר הָאֲבֵלָה וְהַחֲרֵבָה וְהַבְּזוּיָה וְהַשּׁוֹמֵמָה. הָאֲבֵלָה מִבְּלִי בָנֶיהָ. וְהַחֲרֵבָה מִמְּעוֹנוֹתֶיהָ. וְהַבְּזוּיָה מִכְּבוֹדָהּ. וְהַשּׁוֹמֵמָה מֵאֵין יוֹשֵׁב. וְהִיא יוֹשֶׁבֶת וְרֹאשָׁהּ חָפוּי כְּאִשָּׁה

Утѣши, Господи, Боже нашъ, сѣтующихъ о Сіонѣ, сѣтующихъ о Іерусалимѣ и городъ, сѣтующій, пустынный, опозоренный и опустѣлый: сѣтующій о потерѣ сыновъ своихъ, пустынный — нѣтъ чертоговъ его, опозоренный — нѣтъ славы его, опустѣлый — нѣтъ жителей въ немъ. И вотъ онъ сидитъ, съ закрытою главой, какъ неплодная

עַל, ради הַצַּדִּיקִים, праведники הַחֲסִידִים благочестивцы, זִקְנֵי старцы, פְּלֵיטַת оставшееся, סוֹפְרֵיהֶם ихъ ученые, גֵּרֵי чужеземцы, יֶהֱמוּ они пробудятся, שָׂכָר возмездіе, הַבּוֹטְחִים уповающіе, וְשִׂים и положи, חֶלְקֵנוּ нашъ удѣлъ, עִמָּהֶם между ними, נֵבוֹשׁ будемъ постыжены, מִשְׁעָן опора, וּמִבְטָח и упованіе. עִירְךָ Твой градъ, תָּשׁוּב возвратишься, וְתִשְׁכּוֹן и будешь обитать, בְּתוֹכָהּ въ немъ (среди нея), תָּכִין воздвигни (-ешь).

עֲקָרָה שֶׁלֹּא יָלָדָה . וַיְבַלְּעוּהָ לִגְיוֹנוֹת . וַיִּירָשׁוּהָ עוֹבְדֵי כוֹכָבִים . וַיָּטִילוּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לֶחָרֶב . וַיַּהַרְגוּ בְזָדוֹן חֲסִידֵי עֶלְיוֹן . עַל כֵּן צִיּוֹן בְּמַר תִּבְכֶּה . וִירוּשָׁלַיִם תִּתֵּן קוֹלָהּ . לִבִּי לִבִּי עַל חַלְלֵיהֶם . מֵעַי מֵעַי עַל חַלְלֵיהֶם . כִּי אַתָּה יְיָ בָּאֵשׁ הִצַּתָּהּ . וּבָאֵשׁ אַתָּה עָתִיד לִבְנוֹתָהּ . כָּאָמוּר וַאֲנִי אֶהְיֶה לָּהּ נְאֻם יְיָ חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב וּלְכָבוֹד אֶהְיֶה בְתוֹכָהּ : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְנַחֵם צִיּוֹן וּבוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם :

женщина, не раждавшая дѣтей. Легiоны поглотили его, язычники завладѣли имъ и низвергли мечемъ народъ Твой, Израиля, и злобно перебили благочестивыхъ Всевышняго! Посему Сiонъ горько рыдаетъ и Iерусалимъ поднимаетъ гласъ свой: „О сердце мое, сердце мое стонетъ объ убiенныхъ, внутренность моя, внутренность моя стонетъ объ убiенныхъ“! Да, Ты, Господи, сожегъ его огнемъ, и огнемъ же Ты нѣкогда возсозиждешь его, какъ сказано (Захарiя 2, 9): „И Я буду для него, говоритъ Господь, огненной стѣною кругомъ него и прославлюсь посреди него“. Благословенъ Ты, Господи, Утѣшитель Сiона и Зиждитель Iерусалима!

(ביאת משיח)

אֶת צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תַצְמִיחַ וְקַרְנוֹ תָּרוּם בִּישׁוּעָתֶךָ . כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה :

Отрасль Давида, раба Твоего, скоро возрасти и вознеси рогъ его спасенiемъ Твоимъ, ибо на спасенiе Твое мы уповаемъ каждый день! Благословенъ Ты, Господи, возращающiй рогъ спасенiя!

(תפלה)

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ . כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים אָתָּה וּמִלְּפָנֶיךָ מַלְכֵּנוּ רֵיקָם אַל תְּשִׁיבֵנוּ :

Внемли голосу моему, Господи, Боже нашъ, щади *насъ* и милосердуй о насъ и прими въ милосердiи и благоволенiи наше моленiе, ибо Ты, о Боже, внемлешь моленiямъ и прошенiямъ, и отъ лица Твоего, о Царь нашъ, не отпусти насъ ни съ чѣмъ!

בברכת שמע קולנו קודם שמסיים כי אתה שומע יתודה בהכנעה ובשברון לב :

Передъ כי אתה שומע *должно со смиренiемъ и съ сокрушеннымъ сердцемъ исповѣдываться такъ:*

אָנָּא יְיָ חָטָאתִי עָוִיתִי וּפָשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי . רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וּתְכַפֶּר לִי עַל עֲוֹנַי וַחֲטָאַי וּפְשָׁעַי שֶׁחָטָאתִי וְשֶׁעָוִיתִי וְשֶׁפָּשַׁעְתִּי לְפָנֶיךָ מִנְּעוּרַי עַד הַיּוֹם הַזֶּה וּתְמַלֵּא כָּל הַשֵּׁמוֹת שֶׁפָּגַמְתִּי בְּשִׁמְךָ הַגָּדוֹל : כי אתה שומע וכו׳

צֶמַח отрасль, תַּצְמִיחַ возрасти (-шь), וְקַרְנוֹ и его рогъ, תָּרוּם вознеси (-ешь), בִּישׁוּעָתֶךָ Твоимъ спасенiемъ, קִוִּינוּ уповаемъ (-ли). שְׁמַע внемли, קוֹלֵנוּ голосъ нашъ, חוּס щади, וְקַבֵּל и прими, וּבְרָצוֹן и съ благоволенiемъ, שׁוֹמֵעַ внемлющiй, וְתַחֲנוּנִים и прошенiя, רֵיקָם ни съ чѣмъ, אַל תְּשִׁיבֵנוּ не отпусти (-шь) насъ.

Прошеніе о хлѣбѣ насущномъ.

תפלה שיתפלל על מזונו קודם כי אתה שומע:

אַתָּה הוּא יְיָ הָאֱלֹהִים הַזָּן וּמְפַרְנֵס וּמְכַלְכֵּל מִקַּרְנֵי רְאֵמִים עַד בֵּיצֵי כִנִּים. הַטְרִיפֵנִי לֶחֶם חֻקִּי וְהַמְצֵא לִי וּלְכָל בְּנֵי בֵיתִי מְזוֹנוֹתַי קוֹדֶם שֶׁאֶצְטָרֵךְ לָהֶם בְּנַחַת וְלֹא בְצַעַר בְּהֶתֵּר וְלֹא בְאִסּוּר לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מִשֶּׁפַע בְּרָכָה וְהַצְלָחָה מִשֶּׁפַע בְּרֵכָה עֶלְיוֹנָה כְּדֵי שֶׁאוּכַל לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וְלַעֲסוֹק בְּתוֹרָתֶךָ וּלְקַיֵּם מִצְוֹתֶיךָ וְאַל תַּצְרִיכֵנִי לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם וִיקֻיַּם בִּי מִקְרָא שֶׁכָּתוּב. פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן: כי אתה שומע וכו׳

Въ дни поста каждый молящійся, а также и канторъ въ тихой молитвѣ произноситъ:

יחיד בתעניתו וכן הש״ץ בתפלת לחש אומר עננו.

עֲנֵנוּ יְיָ עֲנֵנוּ בְּיוֹם צוֹם תַּעֲנִיתֵנוּ. כִּי בְצָרָה גְדוֹלָה אֲנָחְנוּ. אַל תֵּפֶן אֶל רִשְׁעֵנוּ וְאַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנּוּ וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ. הֱיֵה נָא קָרוֹב לְשַׁוְעָתֵנוּ יְהִי נָא חַסְדְּךָ לְנַחֲמֵנוּ טֶרֶם נִקְרָא אֵלֶיךָ עֲנֵנוּ. כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה. עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וַאֲנִי אֶשְׁמָע. כִּי אַתָּה יְיָ הָעוֹנֶה בְּעֵת צָרָה. פּוֹדֶה וּמַצִּיל בְּכָל עֵת צָרָה וְצוּקָה:

Откликнись намъ, Господи, откликнись намъ въ день поста нашего, ибо мы въ великой скорби! Не обращайся къ нечестію нашему и не скрывай лица Твоего отъ насъ и не отвращай вниманія отъ моленія нашего. Будь близокъ къ нашему воплю, да пребываетъ милость Твоя надъ нами въ утѣшеніе намъ; прежде, нежели воззовемъ къ Тебѣ, откликнись намъ, какъ сказано: „И будетъ, прежде, нежели они воззовутъ, Я отвѣчу: они еще будутъ говорить, и Я уже услышу". Ибо Ты— Господь, откликающійся въ годину скорби, избавляющій и спасающій во всякую годину скорби и нужды.

Народъ читаетъ כי אתה, *а канторъ заключаетъ:*

ליחיד כי אתה שומע וכו׳ והש״ץ בין גואל לרופא חותם.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָעוֹנֶה בְּעֵת צָרָה:

Благословенъ Ты, Господи, откликающійся въ годину скорби!

כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

Ибо Ты внемлешь моленію народа Твоего, Израиля, въ милосердіи. Благословенъ Ты, Господи, внемлющій моленію!

(עבודה)

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

Благоволи, Господи, Боже нашъ, къ народу Твоему, Израилю, и къ моленію его; возстанови служеніе въ давирѣ [1]) дома Твоего; прими съ любовію и благоволеніемъ всесожженія Израиля и молитвы его, и да будетъ всегда благоугодно *Тебѣ* служеніе Израиля, народа Твоего.

רְצֵה благоволи, הָעֲבוֹדָה служеніе, וְאִשֵּׁי и всесожженія, תָּמִיד всегда;

[1]) Святое святыхъ.

Въ новомѣсячіе и полупраздничные дни: בראש חודש ובחוה"מ אומרים כאן יעלה ויבא

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם לר"ח רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה: לפסח חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה: לסוכות חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה: זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים: וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ, да вознесется и взойдетъ *къ Тебѣ,* и достигнетъ до *Тебя,* и явится *предъ Тобою,* и да будетъ благоугодно принята, услышана, взыскана и вспомянута память о насъ и память объ отцахъ нашихъ, память о Мессіи, сынѣ Давида, раба Твоего, и память о Іерусалимѣ, святомъ городѣ Твоемъ, и память о всемъ народѣ Твоемъ, домѣ Израилевомъ, — на спасеніе и на благо, на милость, благодѣяніе и милосердіе, на жизнь и миръ въ день сего (*въ новомѣсячіе:*) новомѣсячія. (*въ Пасху:*) праздника опрѣсноковъ. (*въ Кущи:*) праздника Кущей. Воспомяни насъ, Господи, Боже нашъ, въ сей день на благо и посѣти насъ благословеніемъ и спаси насъ на благополучіе! И словомъ спасенія и милосердія *Твоего* щади и жалѣй насъ, милосердуй о насъ и спасай насъ. Къ Тебѣ *обращены* наши очи, ибо Ты, о Боже,—Царь Преблагій и Милосердый!

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

Да узрятъ наши очи, когда Ты въ милосердіи возвратишься въ Сіонъ! Благословенъ Ты, Господи, возвращающій Сіону величіе Свое!

(הודיה)

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן

Мы съ благодарностію признаемъ, что Ты еси Господь, Богъ нашъ и Богъ нашихъ предковъ во вѣки вѣковъ; Ты—скала нашей

יַעֲלֶה онъ вознесется, וְיָבֹא и онъ взойдетъ, וְיַגִּיעַ и онъ достигнетъ, וְיֵרָאֶה и онъ явится, זִכְרוֹנֵנוּ память о насъ, לִפְלֵיטָה на спасеніе, רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ новомѣсячіе, חַג праздникъ, מַצּוֹת опрѣсноки, סֻכּוֹת Кущи. וְתֶחֱזֶינָה и онѣ узрятъ, הַמַּחֲזִיר возвращающій. מוֹדִים съ благодарностію признаемъ, צוּר скала,

יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

жизни, щитъ нашего спасенія изъ рода въ родъ! Мы благодаримъ Тебя и повѣдаемъ славу Твою за нашу жизнь, преданную рукѣ Твоей, и за наши души, охраняемыя Тобою, и за чудеса Твои, ежедневно *совершающіяся* съ нами, и за чудодѣянія и благодѣянія Твои, *являемыя намъ* во всякое время: вечеромъ, утромъ и въ полдень. О Преблагій! не изсякаетъ Твое милосердіе; Премилосердый! не истощаются милости Твои; издревле мы уповаемъ на Тебя.

כשמגיע הש"ץ למודים שוחין עמו ואומרים מודים דרבנן הכל בשחיה אחת.

Когда канторъ, повторяя ש"ע *читаетъ* מודים, *народъ произноситъ тихо и съ поклономъ:*

*) מודים דרבנן מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

Мы съ благодарностію признаемъ, что Ты еси Господь, Богъ нашъ и Богъ нашихъ предковъ, Богъ всякой плоти, Создатель нашъ, созидавшій вначалѣ. Хвалословія и благодаренія имени Твоему великому и святому за то, что Ты давалъ намъ жизнь и существованіе! Тако давай намъ жизнь и существованіе и собери нашихъ изгнанниковъ во дворы святости Твоей, дабы наблюдать уставы Твои и исполнять волю Твою и служить Тебѣ всѣмъ сердцемъ, за что мы признательны Тебѣ. Да восхвалится Богъ, Которому подобаютъ благодаренія.

לחנוכה ופורים

עַל הַנִּסִּים וְעַל הַפֻּרְקָן וְעַל הַגְּבוּרוֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַמִּלְחָמוֹת שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה:

Въ дни Маккавейскіе и Жребіевъ:

За чудеса, избавленіе, могущественныя дѣянія, побѣды и за брани, которыя Ты совершилъ предкамъ нашимъ во дни оные, въ сіе время,

נוֹדֶה (-) благодаримъ (будемъ-), וּנְסַפֵּר и повѣдаемъ (будемъ-), הַמְּסוּרִים преданные, נִשְׁמוֹתֵינוּ наши души, הַפְּקוּדוֹת охраняемыя, נִסֶּיךָ Твои чудеса, נִפְלְאוֹתֶיךָ Твои чудодѣянія, עֵת время, עֶרֶב вечеръ, וָבֹקֶר и утро, וְצָהֳרָיִם и полдень, כָלוּ (-ли) изсякаетъ, תַמּוּ (-лись) истощаются.

*) Такое названіе дано этой молитвѣ потому, что составителями отдѣльныхъ частей ея были амораи: Равъ, Самуилъ, рабби-Симаи и рав-Ахо, сынъ Іакова. Равъ-Попо соединилъ эти части въ одну молитву (סוטה מ׳, ע"א).

Въ дни Маккавейскіе:

Во дни Матаѳіи, сына Іоханана, первосвященника, Асмонея и сыновей его, когда возстало царство Сирійское противъ народа Твоего, Израиля, чтобы заставить ихъ забыть Тору Твою и отвратить ихъ отъ установленій воли Твоей,—Ты, по великому милосердію Твоему, защитилъ ихъ въ годину скорби, вступился въ ихъ тяжбу, сотворилъ имъ правосудіе, воздалъ за нихъ воздаяніе, предалъ сильныхъ въ руку слабыхъ, многочисленныхъ въ руку малочисленныхъ, скверныхъ въ руку чистыхъ, нечестивыхъ въ руку праведниковъ и злоумышленниковъ въ руку занимающихся Торою Твоею. И Себѣ Ты содѣлалъ великую и святую славу въ мірѣ Твоемъ, а народу Твоему, Израилю, Ты явилъ великое спасеніе и избавленіе по сей день. Велѣлъ затѣмъ вошли сыны Твои въ давиръ храма Твоего, убрали чертогъ Твой, очистили святыню Твою, засвѣтили лампады во дворахъ святилища Твоего и установили сіи восемь дней освященія для прославленія и восхваленія великаго имени Твоего.

לחנוכה

בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ בֶּן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל חַשְׁמוֹנַאי וּבָנָיו כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךְ וּלְהַעֲבִירָם מֵחֻקֵּי רְצוֹנֶךְ ׃ וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם רַבְתָּ אֶת רִיבָם דַּנְתָּ אֶת דִּינָם נָקַמְתָּ אֶת נִקְמָתָם מָסַרְתָּ גִבּוֹרִים בְּיַד חַלָּשִׁים וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים וּרְשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתֶךְ וּלְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךְ וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפֻרְקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בָנֶיךָ לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וּפִנּוּ אֶת הֵיכָלֶךָ וְטִהֲרוּ אֶת מִקְדָּשֶׁךָ וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ וְקָבְעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל ׃

Въ день Жребіевъ:

Во дни Мардохея и Есѳири, въ Сузахъ, городѣ престольномъ, возсталъ противъ нихъ нечестивый Аманъ. Онъ возжелалъ уничтожить, избить и погубить всѣхъ іудеевъ, отъ молодого до стараго, дѣтей и женщинъ въ одинъ день, тринадцатаго числа двѣнадцатаго мѣсяца, т. е. мѣсяца Адора, и добычу ихъ разграбить. Ты же, по великому милосердію Твоему, ниспровергъ намѣреніе его, уничтожилъ замыселъ его и воздалъ ему возмездіе на голову его, и повѣсили его и сыновей его на деревѣ.

לפורים

בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה כְּשֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם הָמָן הָרָשָׁע בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים מִנַּעַר וְעַד זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר וּשְׁלָלָם לָבוֹז ׃ וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים הֵפַרְתָּ אֶת עֲצָתוֹ וְקִלְקַלְתָּ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ וַהֲשֵׁבוֹתָ לּוֹ גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ. וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ ׃

И за все это да восхвалится и вознесется имя Твое, о Царь нашъ, всегда и во вѣки вѣковъ!

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד ׃

(*Въ 10 дней каянія*): И запиши на благую жизнь всѣхъ сыновъ завѣта Твоего.

בעש״ית וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ ׃

וְעַל כֻּלָּם и за все это, יִתְבָּרַךְ Онъ восхвалится, וְיִתְרוֹמַם и Онъ вознесется, שִׁמְךָ Твое имя, תָּמִיד всегда, וּכְתוֹב и запиши, בְּרִיתֶךָ Твой завѣтъ.

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

И все живущее да будетъ признательно Тебѣ, села! и да славословитъ имя Твое искренно; о Боже, Ты—наше спасеніе и наша помощь. Села! Благословенъ Ты, Господи, Преблагій—Твое имя, и *только* Тебѣ подобаетъ благодареніе!

Слѣдующее молитвословіе, называемое ברכת כהנים זעירא, *читается только въ* שחרית *и въ* מוסף, *а въ постные дни и въ* מנחה; *оно не произносится въ домѣ скорбящаго* (אבל). *Когда канторъ кончаетъ это молитвословіе, народъ возглашаетъ:* כן יהי רצון („Tако да будетъ воля Его!“ דרך החיים)

לש"ץ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

(*Канторъ:*) Боже нашъ и Боже нашихъ предковъ! Благослови насъ тройнымъ благословеніемъ, написаннымъ въ Торѣ черезъ Моисея, раба Твоего, произносившимся устами Аарона и сыновъ его, священнослужителей святого народа Твоего, какъ сказано: Да благословитъ тебя Господь и сохранитъ тебя! Да явитъ тебѣ Господь свѣтлое лицо Свое и помилуетъ Тебя! Да обратитъ Господь лицо Свое на тебя и дастъ тебѣ миръ! (שלום)

לשחרית שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ: בספר בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

(*Ежедневно въ утренѣ, а въ постные дни и въ* מנחה) Даруй миръ, благодать и благословеніе, благоволеніе, любовь и милосердіе намъ и всему Израилю, народу Твоему. Благослови насъ, Отче нашъ, всѣхъ, какъ одного, въ свѣтѣ лица Твоего; ибо въ свѣтѣ лица Твоего далъ Ты намъ, Господи, Боже нашъ, Тору, *дабы мы обрѣтали черезъ нее вѣчную* жизнь, любовь къ добру, добродѣтели, благожеланію, милосердію, жизни и миру. И да будетъ благоугодно Тебѣ благословлять народъ Твой, Израиля, во всякое время и во всякій часъ миромъ Твоимъ! (*въ 10 дней каянія начинаютъ здѣсь* בספר). Благословенъ Ты, Господи, благословляющій народъ Свой, Израиля, миромъ!

יוֹדוּךָ они будутъ признательны Тебѣ, וִיהַלְלוּ и они будутъ славословить,
וְעֶזְרָתֵנוּ и наша помощь, נָאֶה подобаетъ, לְהוֹדוֹת чтобы благодарить. שָׁלוֹם миръ,
חֵן благоволеніе, וָחֶסֶד и любовь, כְּאֶחָד какъ одинъ, בְּאוֹר въ свѣтѣ, חַיִּים жизнь;
עֵינֶיךָ Твои глаза, עֵת время, שָׁעָה часъ.

(*Въ* מנחה) Обильный миръ даруй Израилю, народу Твоему, навѣки, ибо Ты, о Царь, Владыка всякаго мира. И да будетъ благоугодно Тебѣ благословлять народъ Твой, Израиля, во всякое время и во всякій часъ миромъ Твоимъ! (*Въ 10 дней каянія начинаютъ здѣсь* בספר). Благословенъ Ты, Господи, благословляющій народъ Свой, Израиля, миромъ!

למנחה שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ: בספר בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

(*Въ 10 дней каянія:*) Въ книгѣ жизни, благословенія, мира и благопристойнаго пропитанія да будемъ упомянуты и записаны передъ Тобою мы и весь народъ Твой, домъ Израилевъ, на добрую жизнь и миръ. Благословенъ Ты, Господи, дѣлающій миръ!

בעשי"ת בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

Послѣ שמונה עשרה *произносятъ слѣдующій стихъ:*

Да будутъ благоугодны Тебѣ слова устъ моихъ и помышленіе сердца моего передъ лицомъ Твоимъ, Господи, Твердыня моя и Избавитель мой!

יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי:

Молитва Мара, сына Равины.

Боже мой! удержи языкъ мой отъ зла и уста мои отъ рѣчи лукавой. *Въ отношеніи* къ злословящимъ меня да остается спокойною душа моя, и да будетъ душа моя передъ всѣми, какъ прахъ. Отверзи сердце мое черезъ Тору Твою, дабы душа моя слѣдовала повелѣніямъ Твоимъ. И всѣхъ замышляющихъ противъ меня злое—скоро разстрой ихъ намѣреніе и разруши ихъ замыселъ.

אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם:

Да будетъ воля Твоя. Господи. Боже мой и Боже отцовъ моихъ, дабы не возбуждалась ко мнѣ зависть человѣ-

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁלֹּא תַעֲלֶה קִנְאַת אָדָם עָלַי וְלֹא קִנְאָתִי

(אלהי נצור). נְצוֹר удержи, לְשׁוֹנִי мой языкъ, מִרְמָה лукавство, וְלִמְקַלְלַי и къ злословящимъ меня, נַפְשִׁי моя душа, תִדּוֹם она успокоится, תִּהְיֶה она будетъ; פְּתַח открой, לִבִּי мое сердце, תִּרְדּוֹף она будетъ слѣдовать, הַחוֹשְׁבִים замышляющіе, הָפֵר разстрой, וְקַלְקֵל и разруши, מַחֲשַׁבְתָּם ихъ замыселъ:

עַל אֲחֵרִים וְשֶׁלֹּא אֶכְעוֹס הַיּוֹם וְשֶׁלֹּא אַכְעִיסֶךָ וְתַצִּילֵנִי מִיֵּצֶר הָרָע וְתֵן בְּלִבִּי הַכְנָעָה וַעֲנָוָה׃ מַלְכֵּנוּ וֵאלֹהֵינוּ יַחֵד שִׁמְךָ בְּעוֹלָמֶךָ בְּנֵה עִירֶךָ יַסֵּד בֵּיתֶךָ וְשַׁכְלֵל הֵיכָלֶךָ וְקַבֵּץ קִבּוּץ גָּלֻיּוֹת וּפְדֵה צֹאנֶךָ וְשַׂמַּח עֲדָתֶךָ׃

ческая, и дабы я не завидовалъ другимъ, дабы я не прогнѣвлялся сегодня и не прогнѣвлялъ Тебя; спаси меня отъ дурного побужденія и посели въ сердцѣ моемъ кротость и смиреніе. О Царь нашъ и Боже нашъ! Водвори единство имени Твоего въ мірѣ Твоемъ, возсоздай градъ Твой, положи основаніе храму Твоему и довершu чертогъ Твой, и собери изгнанниковъ, и искупи овецъ паствы Твоей и возрадуй общину Твою.

עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ׃ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃

Содѣлай *сіе* ради имени Твоего, содѣлай ради десницы Твоей, содѣлай ради святости Твоей, содѣлай ради Торы Твоей. Дабы избавились возлюбленные Твои, спаси десницею Твоею и услыши меня!

(*Обѣтъ поститься. См. ниже, стр. 109*).

יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי׃

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן׃

Тотъ, Кто творитъ миръ на высотахъ Своихъ, да сотворитъ миръ намъ и всему Израилю; и возгласите: аминь!

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ׃ וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת׃ וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת׃

Да будетъ воля Твоя, Господи, Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ, дабы священный храмъ былъ возсозданъ вскорѣ, въ наши же дни, и положи намъ удѣлъ въ Торѣ Твоей. И тамъ мы будемъ служить Тебѣ съ благоговѣніемъ, какъ въ дни древніе и какъ въ лѣта прежнія. И тогда благопріятна будетъ Господу жертва Іудеи и Іерусалима, какъ во дни древніе и какъ въ лѣта прежнія.

X.

ПОЗНАНІЕ И ПОЧИТАНІЕ БОГА ВО ВРЕМЯ БѢДСТВІЙ.

Ежели гнѣвъ Божій постигаетъ насъ какимъ-либо общимъ бѣдствіемъ, напримѣръ, засухою, голодомъ, моромъ и т. п., мы обязаны вопіять къ Богу и молить Его объ отвращеніи этого бѣдствія (במדבר י, ט; אורח חיים תקעו). Вознося такимъ образомъ молитвы мы черезъ это изъявляемъ внутреннее

עֲשֵׂה, содѣлай; יְמִינְךָ, Твоя десница; יֵחָלְצוּן, они избавятся; יְדִידֶיךָ, Твои возлюбленные; הוֹשִׁיעָה, спаси; וַעֲנֵנִי, и услыши меня; אִמְרֵי, слова; וְהֶגְיוֹן, и помышленіе.

признаніе того, что правосудный гнѣвъ Господень постигъ насъ за наши же грѣхи, и обнаруживаемъ сердечное раскаяніе въ этихъ самыхъ грѣхахъ, какъ сказано: „Беззаконія ваши извратили все это, и грѣхи ваши удалили отъ васъ все доброе“ (ירמיה ה, כה). Такое наше сокрушеніе о грѣхахъ и искреннее обращеніе къ Богу послужитъ причиною къ отвращенію постигшаго насъ бѣдствія. Кто же во время общаго бѣдствія легкомысленно и съ упорствомъ не прибѣгаетъ къ молитвѣ и раскаянію, приписывая оное бѣдствіе случаю, а не правосудію Бога, тотъ погрѣшаетъ противъ Промысла Божія и тѣмъ еще болѣе раздражаетъ гнѣвъ Господень (יד החזקה הלכות תענית א, א—ג), какъ сказано: „Если же будете ходить наперекоръ Мнѣ, и не захотите слушать Меня, то Я увеличу вамъ кару, всемеро, за грѣхи ваши“ (ויקרא כו, כא). Законоучители установили, чтобы во время общаго бѣдствія всѣ члены общества, кромѣ больныхъ, дѣтей и т. п. (אורח חיים תקעו), въ назначенные дни (по понедѣльникамъ и четвергамъ) смиряли себя постомъ передъ Господомъ, лишая себя пищи и питія, до тѣхъ поръ, пока Онъ умилосердится; въ дни такого поста, называемаго общимъ (תַּעֲנִית צִבּוּר), должно взывать къ Богу въ молитвахъ и возсылать прошенія о милосердіи

Подобно цѣлому обществу, и частное лицо, постигнутое горемъ, какъ то: болѣзнію родственника и т. п., должно поститься и въ молитвахъ своихъ возсылать особое прошеніе о милосердіи (עֲנֵנוּ, стр. 102). Постъ частнаго лица, называемый частнымъ (תַּעֲנִית יָחִיד), считается дѣйствительнымъ только тогда, когда онъ принятъ на себя этимъ лицомъ въ теченіе дня, предшествующаго самому дню поста; посему лицо, желающее поститься. должно наканунѣ дня, назначеннаго для поста, въ תְּפִלַּת הַמִּנְחָה (передъ יִהְיוּ לְרָצוֹן, стр. 108) произнести слѣдующій обѣтъ:

66.

קַבָּלַת תַּעֲנִית.

Обѣтъ поститься.

רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים הֲרֵי אֲנִי לְפָנֶיךָ בְּתַעֲנִית נְדָבָה לְמָחָר. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתְּקַבְּלֵנִי בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן וְתָבוֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתִי וְתַעֲנֶה עֲתִירָתִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה: יהיו לרצון וכו׳

Властелинъ всѣхъ міровъ! вотъ я завтра *предстану* предъ лицо Твое въ добровольномъ постѣ. Да будетъ воля Твоя, Господи, Боже мой и Боже отцовъ моихъ, внять мнѣ съ любовію и благоволеніемъ. Да взыдетъ къ Тебѣ моленіе мое, и услыши прошеніе мое, по великому милосердію Твоему, ибо Ты внемлешь моленію всякихъ устъ.

Если кто въ תְּפִלַּת הַמִּנְחָה не выразилъ словами, а только въ мысляхъ своихъ далъ обѣтъ поститься, то такой обѣтъ уже считается обязательнымъ (אורח חיים תקסב). Послѣ обѣта можно однако принимать пищу и питіе въ теченіе всей ночи, предшествующей самому дню поста, до появленія утренней зари (שם תקסד). Постъ продолжается весь день, до наступленія ночи (שם תקסב).

Въ самый же день поста произносятъ въ תְּפִלַּת הַמִּנְחָה (передъ „יִהְיוּ לְרָצוֹן", стр. 108) слѣдующую молитву:

67.

Прошеніе о принятіи нашего поста вмѣсто жертвы.

רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם אָדָם חוֹטֵא וּמֵבִיא קָרְבָּן וְאֵין מַקְרִיבִין מִמֶּנּוּ אֶלָּא חֶלְבּוֹ וְדָמוֹ וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים מְכַפֵּר וְעַכְשָׁיו יָשַׁבְתִּי בְּתַעֲנִית וְנִתְמַעֵט חֶלְבִּי וְדָמִי יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁיְּהֵא מִעוּט חֶלְבִּי וְדָמִי שֶׁנִּתְמַעֵט הַיּוֹם כְּאִלּוּ הִקְרַבְתִּיו לְפָנֶיךָ עַל גַּב הַמִּזְבֵּחַ וְתִרְצֵנִי:

יהיו לרצון וכו׳

Властелинъ всѣхъ міровъ! открыто и извѣстно Тебѣ, *что* во время существованія священнаго храма, человѣкъ, согрѣшавшій, приносилъ жертву, а изъ нея сожигали только тукъ ея и кровь ея, и Ты, по великому милосердію Твоему, прощалъ. Нынѣ же я пребывалъ въ постѣ, и умалилось тука моего и крови моей. Да будетъ же воля Твоя, дабы умаленіе тука моего и крови моей было зачтено, какъ бы я принесъ ихъ *въ жертву* Тебѣ на хребтѣ жертвенника, и благоволи ко мнѣ!

Во время поста должно удаляться отъ всякихъ удовольствій, забавъ и разсѣянности, воздерживаться отъ увеселеній, сѣтовать и сокрушаться о грѣхахъ своихъ (שם תקסח), какъ сказано: „О чемъ долженъ сѣтовать человѣкъ живой, мужъ?—о грѣхахъ своихъ" (איכה ג, לט); съ искреннимъ раскаяніемъ и молитвою должно соединять и добрыя дѣла, **ибо главное** достоинство свое постъ получаетъ отъ раскаянія въ грѣхахъ, твердаго рѣшенія исправить жизнь свою и отъ добрыхъ дѣлъ (תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים), какъ сказано: „Терзайте сердце ваше, а не одежды ваши, и обратитесь къ Господу, Богу вашему; ибо Онъ благъ и милосердъ, долготерпѣливъ и многомилостивъ и сожалѣетъ о несчастіи" (יואל ב, יג). О ниневитянахъ сказано въ Книгѣ пророка Іоны: „И увидѣлъ Богъ дѣла ихъ, что они обратились отъ нечестиваго пути своего, и пожалѣлъ Богъ о бѣдствіи, которое назначилъ было навести на нихъ, и не навелъ" (אורח חיים תקעט: יונה ג, י).

Есть такіе дни въ году, въ которые мы обязаны поститься по поводу многочисленныхъ бѣдствій, нѣкогда постигшихъ предковъ нашихъ въ

эти дни, дабы черезъ это пощеніе сдѣлать сердца наши способными къ раскаянію, привести себѣ въ сознаніе наши собственные грѣхи и одинаковые съ ними грѣхи нашихъ предковъ, повлекшіе за собою эти бѣдствія, и обратиться къ добру (יד החזקה הלכות תענית ה, א), какъ сказано: „И да признаются они въ беззаконіи своемъ и въ беззаконіи отцовъ своихъ, какъ они совершали преступленія противъ Меня и шли противъ Меня“ (ויקרא כו, ט). Такихъ дней въ году пять: семнадцатое тамуза, девятое ова, третье тишри, десятое тэйвэйса и тринадцатое адора; изъ нихъ первые четыре упоминаются у пророка Захаріи (זכריה ח, יט), а послѣдній перешелъ къ намъ по преданію. Десятое тэйвэйса (עֲשָׂרָה בְּטֵבֵת), семнадцатое тамуза (שִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז) и девятое ова (תִּשְׁעָה בְּאָב) суть дни скорбнаго воспоминанія о паденіи Израиля; третье тишри (צוֹם גְּדַלְיָהוּ) и тринадцатое адора (תַּעֲנִית אֶסְתֵּר) — о грѣхахъ нашихъ предковъ послѣ вавилонскаго плѣненія.

תִּשְׁעָה בְּאָב и שִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז, עֲשָׂרָה בְּטֵבֵת. Десятаго тэйвэйса Навуходоносоръ, царь вавилонскій, осадилъ Іерусалимъ. Спустя 657 лѣтъ, въ день семнадцатаго тамуза, Іерусалимъ былъ взятъ и покоренъ римлянами. Семнадцатаго тамуза же прекратились постоянныя всесожженія въ первомъ, Соломоновомъ, храмѣ. Девятаго ова былъ сожженъ первый храмъ Навузарданомъ, начальникомъ тѣлохранителей вавилонскаго царя Навуходоносора, и второй храмъ — Титомъ, начальникомъ римской арміи при царѣ Веспасіанѣ. Такимъ образомъ, עֲשָׂרָה בְּטֵבֵת есть **начало** паденія Іерусалима, שִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז — день **самаго паденія** Іерусалима, а תִּשְׁעָה בְּאָב — день разрушенія перваго и втораго храмовъ.

По словамъ законоучителей нашихъ, причиною разрушенія перваго храма было служеніе идоламъ, распутство и кровопролитіе (ע״ז, ג״ע, ש״ד) — самые главные грѣхи противъ Бога, противъ себя и противъ людей, а втораго храма — безпричинная ненависть къ ближнему (יומא ט; שִׂנְאַת חִנָּם).

צוֹם גְּדַלְיָהוּ. Въ этотъ день нѣсколько злоумышленниковъ, подъ начальствомъ Исмаила, убили благороднаго Годолію (גְּדַלְיָהוּ בֶּן אֲחִיקָם), котораго Навуходоносоръ поставилъ намѣстникомъ опустошенной Іудеи. Со смертію Годоліи исчезла послѣдняя тѣнь государственной самостоятельности Іудеи.

תַּעֲנִית אֶסְתֵּר. Въ этотъ день (тринадцатаго адора) по наущенію Амана, главнаго сановника Ахашвероша, всѣ іудеи персидскаго царства имѣли быть истреблены.

Соблюденіе вышеозначенныхъ пяти постовъ обязательно для всѣхъ (אורח חיים תקמט, תקנ, תרפו). Особенно строго должно сохранять постъ девятаго ова; въ этотъ день обязаны поститься даже больные и т. п. если только пощеніе это не особенно вредно для нихъ (שם תקנ, תקנד). Въ постъ Есѳири больные могутъ не поститься (שם תרפו). Если постъ падаетъ на субботу, то онъ передвигается на слѣдующій день (שם תקנ), постъ же Есѳири—на предыдущій четвергъ (שם תרפו). Отъ перваго до

девятаго ова запрещается всякое изъявленіе радости. Запрещается также въ эти дни впервые надѣвать новое платье, стричься, — послѣднее уже съ семнадцатаго тамуза. Во все время отъ семнадцатаго тамуза до десятаго ова не празднуютъ свадебъ. Отъ перваго до десятаго ова не должно употреблять ни мяса ни вина (שם תקנא). Заключительная трапеза (סְעוּדָה הַמַּפְסֶקֶת), которая бываетъ восьмого ова, послѣ תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, передъ самымъ началомъ поста, должна состоять только изъ одного блюда, обыкновенно изъ яицъ: самую трапезу совершаютъ, сидя на полу (שם תקנב). Постъ девятаго ова начинается уже съ вечера восьмого ова, передъ самымъ закатомъ солнца. Съ этого же времени не должно предаваться какимъ-либо чувственнымъ удовольствіямъ. Восьмого ова вечеромъ и девятаго утромъ въ синагогѣ читаютъ Плачъ Іереміи и Скорбныя пѣсни (אֵיכָה וְקִינוֹת). Девятаго ова запрещается даже заниматься изученіемъ Писаннаго или Устнаго Закона, ибо сказано: „Повелѣнія Господни праведны, веселятъ сердце“ (תהלים יט . ט), дозволяется только читать Мидрашъ на „Плачъ Іереміи“ (מדרש איכה), Книгу Іова (איוב) и тѣ мѣста изъ Книги пророка Іереміи (ירמיה), которыя дозволены къ чтенію скорбящему (אָבֵל) по усопшемъ родственникѣ (אורח חיים תקנד , יורה דעה שפד).

Поминая въ молитвахъ и оплакивая паденіе Іерусалима и Сіона, мы обязаны вмѣстѣ съ тѣмъ благодарить Премилосердаго за благосостояніе и покровительство, которыми мы пользуемся въ странахъ, гдѣ мы живемъ, подъ управленіемъ верховной власти. Мы обязаны молиться за Государя и Его Августѣйшую Семью, имѣть къ Царю любовь, какъ къ отцу, владыкѣ и защитнику нашему, и для исполненія Его воли не щадить не только имущества, силъ и здоровья, но и самой жизни. Всякое повелѣніе и распоряженіе Государя, какъ внушенныя Ему свыше, должно исполнять съ радостію и вѣрностію, ибо сказано: „Потоки водъ, сердце царя, въ рукѣ Господа: Онъ направляетъ ихъ, куда хочетъ“ (משלי כא, א). Не должно позволять себѣ даже въ мысляхъ своихъ осуждать ни одного дѣйствія, ни распоряженія, ни требованія Государя, ибо сказано: „Даже въ мысли твоей не злословь царя, и въ спальномъ покоѣ твоемъ не злословь начальника“ (קהלת י , כ). Мы обязаны быть вѣрными и преданными гражданами Отечества и возносить молитву за него и за начальниковъ надъ нами, такъ какъ они, поставлены отъ Царя быть блюстителями законовъ и защищать общественную безопасность. Самъ Богъ заклялъ евреевъ быть вѣрными гражданами тѣхъ странъ, въ которыхъ они живутъ (כתובות קיא , א). Мудрый рабби-Ханина говоритъ. „Молись о благополучіи верховной власти: если бы не страхъ передъ нею, люди живьемъ проглатывали бы другъ друга“ (פרקי אבות ג , ב).

Въ кругу годичномъ обычаемъ установлены для раскаянія и добровольнаго поста частныхъ лицъ слѣдующіе дни: годовщина для смерти родственника (יורה דעה שעו , תב ; יאהר צייט), понедѣльникъ. четвергъ и понедѣль-

никъ (שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וְשֵׁנִי), слѣдующіе за Пасхой и за Кущами (אורח חיים תצב), десять дней каянія (עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה), что передъ Днемъ Прощенія, первый день סְלִיחוֹת [1]), день передъ Новолѣтіемъ (שם תקפא), день передъ Новомѣсячіемъ (שם תיז). Сюда относятся также день собственнаго бракосочетанія (שם תקסב , תקעג), постъ первенцевъ (שם תע; תַּעֲנִית בְּכוֹרוֹת). Частный постъ не допускается въ субботу, новомѣсячіе, праздничные дни, полупраздники Освященія (חֲנֻכָּה) и Жребіевъ (פּוּרִים), а также въ канунъ Дня Прощенія (עֶרֶב יוֹם כִּפּוּר). Сюда относятся также אִסְרוּ חַג, 15-ое швата, 15-ое ова, весь мѣсяцъ нисонъ, 33-ій день въ Омерѣ (ל״ג בָּעֹמֶר), всѣ дни отъ новомѣсячія сивона до Пятидесятницы и отъ Дня Прощенія до Кущей.

Подробное изложеніе о постахъ см. שלחן ערוך אורח חיים תקסב—תקפ.

68.

Признаніе въ беззаконіи и прошеніе о прощеніи.

Тора налагаетъ на каждаго еврея обязанность признаваться въ беззаконіи своемъ, какъ сказано: „И да признаются они“... [2])

(נכורא) מצות עשה מן התורה להתוודות כל גבר על חטאיו שנאמר והתודו וגו׳.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ תָּבֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ שֶׁאֵין אָנוּ עַזֵּי פָנִים וּקְשֵׁי עֹרֶף לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ אֲבָל אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ חָטָאנוּ׃

Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ! да взыдетъ къ Тебѣ наша молитва, и не сокройся отъ нашего моленія, ибо мы не настолько надменны и жестоковыйны, чтобы сказать Тебѣ, Господи, Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ: „Мы праведны, мы не согрѣшали“; дѣйствительно, мы и наши предки согрѣшали:

אָשַׁמְנוּ. בָּגַדְנוּ. גָּזַלְנוּ. דִּבַּרְנוּ דֹפִי׃ הֶעֱוִינוּ. וְהִרְשַׁעְנוּ. זַדְנוּ. חָמַסְנוּ. טָפַלְנוּ שֶׁקֶר׃ יָעַצְנוּ רָע. כִּזַּבְנוּ. לַצְנוּ. מָרַדְנוּ. נִאַצְנוּ. סָרַרְנוּ. עָוִינוּ. פָּשַׁעְנוּ.

Мы провинялись, вѣроломствовали, грабили, разглашали клевету. Мы совершали беззаконіе и дѣлали преступленія, гордились, насиловали, сплетали ложь. Мы давали худые совѣты, обманывали, глумились, были непослушны, поносили, буйствовали, поступали беззаконно, проступались, притѣс-

[1]) особыя молитвы о прощеніи грѣховъ, читаемыя ежедневно, начиная съ перваго дня недѣли, на которую падаетъ ראש השנה, до самаго יום כפור; если же ראש השנה падаетъ на второй или на третій день недѣли, то чтеніе סליחות начинается съ перваго дня предшествующей недѣли (אורח חיים תקפא).

[2]) ויקרא כו, מ.

צָרַרְנוּ. קִשִּׁינוּ עֹרֶף: רָשַׁעְנוּ. שִׁחַתְנוּ. תִּעַבְנוּ. תָּעִינוּ. תִּעְתָּעְנוּ: סַרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ. וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ. כִּי אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ:

няли, были жестоковыйны. Мы творили нечестіе, развращались, поступали мерзко, заблуждались и вводили въ заблужденія. Мы отступали отъ заповѣдей Твоихъ и отъ благихъ опредѣленій Твоихъ, и это не имѣло у насъ значенія. Но Ты праведенъ во всемъ постигшемъ насъ, потому что по правдѣ дѣлалъ Ты, а мы согрѣшали.

אֵל אֶרֶךְ אַפַּיִם אַתָּה וּבַעַל הָרַחֲמִים נִקְרֵאתָ. וְדֶרֶךְ תְּשׁוּבָה הוֹרֵיתָ: גְּדֻלַּת רַחֲמֶיךָ וַחֲסָדֶיךָ. תִּזְכּוֹר הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם לְזֶרַע יְדִידֶיךָ: תֵּפֶן אֵלֵינוּ בְּרַחֲמִים. כִּי אַתָּה הוּא בַּעַל הָרַחֲמִים: בְּתַחֲנוּן וּבִתְפִלָּה פָּנֶיךָ נְקַדֵּם. כְּהוֹדַעְתָּ לֶעָנָיו מִקֶּדֶם: מֵחֲרוֹן אַפְּךָ שׁוּב. כְּמוֹ בְּתוֹרָתְךָ כָּתוּב: וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ נֶחֱסֶה וְנִתְלוֹנָן. כְּיוֹם וַיֵּרֶד יְיָ בֶּעָנָן: תַּעֲבוֹר עַל פֶּשַׁע וְתִמְחֶה אָשָׁם. כְּיוֹם וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם: תַּאֲזִין שַׁוְעָתֵנוּ וְתַקְשִׁיב מֶנּוּ מַאֲמָר. כְּיוֹם וַיִּקְרָא בְשֵׁם יְיָ. וְשָׁם נֶאֱמַר: וַיַּעֲבֹר יְיָ עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא:

Ты, Боже, долготерпѣливъ, и Владыкой милосердія называешься, и путь раскаянія Ты указалъ. Величіе милосердія Твоего и благодѣяній Твоихъ памятуй сегодня и въ каждый день для потомства возлюбленныхъ Твоихъ. Обратись къ намъ въ милосердіи, ибо Ты еси Владыка милосердія. Съ моленіемъ и прошеніемъ мы встрѣчаемъ Тебя *такъ*, какъ Ты далъ знать *о семъ* смиренному (*Моисею*) издревле. Отвратись отъ пылающаго гнѣва Твоего, какъ написано въ Торѣ Твоей. Въ тѣни крылъ Твоихъ да обрѣтемъ защиту и пріютъ, какъ въ день, *когда* „сошелъ Господь въ облакѣ". Отпусти грѣхъ и сотри вину, какъ въ день, *когда* онъ (*Моисей*) „остановился тамъ близъ Него". Услыши вопль нашъ, внемли нашему реченію, какъ въ день, *когда* „онъ призвалъ имя Господа"; и сказано тамъ (Исходъ 34. 6.): И прошелъ Господь передъ лицомъ его, и возззвалъ онъ:

יְיָ יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת. נֹצֵר חֶסֶד

„Господи, Господи, Боже милосердый и милостивый, долготерпѣливый, и многомилостивый, и

לְאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֺן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה׃ וְסָלַחְתָּ לַעֲוֺנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ׃ סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ׃ כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ׃

истинный, Сохраняющій милость въ тысячи *родовъ,* отпускающій вину, и преступленіе, и грѣхъ и освобождающій *отъ наказанія.* Ты простишь нашу вину и грѣхъ нашъ и примешь насъ въ удѣлъ Себѣ. Прости насъ, Отче нашъ, ибо мы согрѣшили, помилуй насъ, о Царь нашъ, ибо мы провинились. Вѣдь Ты, Господи, благъ, и снисходителенъ, и многомилостивъ ко всѣмъ, призывающимъ Тебя!

69.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ׃

Молитва рабби-Акивы, распространенная позднѣйшими законоучителями.

(דה"ח) בתע"צ ובעשי"ת אומרים אבינו מלכנו אחר תפלת שמונה עשרה בין בשחרית ובין במנחה וא"א בשבת שובה ולא במנחה של ערב שבת׃

Въ дни общаго поста и въ десять дней каянія, кромѣ субботы, читаютъ послѣ ש"ע אבינו מלכנו*, какъ въ утренѣ, такъ и въ* מנחה*, за исключеніемъ* מנחה*, совершаемой въ пятницу.*

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָטָאנוּ לְפָנֶיךָ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, мы согрѣшили предъ Тобою!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה׃

Отче нашъ, Царь нашъ, нѣтъ у насъ *небеснаго* Царя, кромѣ Тебя!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה עִמָּנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, содѣлай намъ *милость* ради имени Твоего!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בָּרֵךְ (בעשי"ת חַדֵּשׁ) עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה׃

Отче нашъ, Царь нашъ, благослови (*въ 10 дней каянія:* возобнови) годъ *сей* на благо намъ!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּטֵּל מֵעָלֵינוּ כָּל גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת׃

Отче нашъ, Царь нашъ, уничтожь всѣ тяжкія для насъ рѣшенія!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּטֵּל מַחְשְׁבוֹת שׂוֹנְאֵינוּ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, уничтожь замыслы враговъ нашихъ!

(אבינו מלכנו) . עֲשֵׂה содѣлай, עִמָּנוּ съ нами, לְמַעַן ради; בָּרֵךְ благослови, חַדֵּשׁ возобнови; בַּטֵּל уничтожь, גְּזֵרוֹת рѣшенія, קָשׁוֹת тяжкія; מַחְשְׁבוֹת замыслы, שׂוֹנְאֵינוּ наши враги;

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָפֵר עֲצַת אוֹיְבֵינוּ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, ниспровергни намѣреніе недруговъ нашихъ!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כַּלֵּה כָּל צַר וּמַשְׂטִין מֵעָלֵינוּ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, уничтожь всякаго врага и противника нашего!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ סְתוֹם פִּיּוֹת מַשְׂטִינֵנוּ וּמְקַטְרִיגֵנוּ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, сомкни уста нашему противнику и извѣтнику!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כַּלֵּה דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וּשְׁבִי וּמַשְׁחִית וְעָוֹן (וּמַגֵּפָה) מִבְּנֵי בְרִיתֶךָ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, уничтожь чуму и мечъ, и голодъ, и неволю, и пагубу, и вину, (и моръ) отъ сыновъ завѣта Твоего!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְנַע מַגֵּפָה מִנַּחֲלָתֶךָ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, не допусти мора до наслѣдія Твоего!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ סְלַח וּמְחַל לְכָל עֲוֹנוֹתֵינוּ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, прости и извини всѣ вины наши!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ וְחַטֹּאתֵינוּ מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, сотри и отпусти беззаконія наши и согрѣшенія наши, что передъ очами Твоими!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְחוֹק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים כָּל שִׁטְרֵי חוֹבוֹתֵינוּ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, уничтожь, по великому милосердію Твоему, всѣ обвинительныя записи о насъ!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, дай намъ возвратиться къ Тебѣ съ совершеннымъ раскаяніемъ!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ שְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְחוֹלֵי עַמֶּךָ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, ниспошли совершенное уврачеваніе болящимъ народа Твоего!

הָפֵר ниспровергни, עֲצַת намѣреніе, אוֹיְבֵינוּ наши недруги; כַּלֵּה уничтожь, צַר врагъ, וּמַשְׂטִין и противникъ; סְתוֹם сомкни, פִּיּוֹת уста, וּמְקַטְרִיגֵנוּ и нашъ извѣтникъ; דֶּבֶר чума, וְחֶרֶב и мечъ, וְרָעָב и голодъ, וּשְׁבִי и неволя, וּמַשְׁחִית и пагуба; מְנַע не допусти, מַגֵּפָה моръ, מִנַּחֲלָתֶךָ отъ наслѣдія Твоего; סְלַח прости, וּמְחַל и извини; מְחֵה сотри, וְהַעֲבֵר и отпусти, פְּשָׁעֵינוּ наши беззаконія, וְחַטֹּאתֵינוּ и наши согрѣшенія; מְחוֹק уничтожь, שִׁטְרֵי записи, חוֹבוֹתֵינוּ наши долги;

Отче нашъ, Царь нашъ, порви злое въ опредѣленіи суда о насъ!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ קְרַע רוֹעַ גְּזַר דִּינֵנוּ:

Отче нашъ, Царь нашъ, помяни насъ передъ Тобою добрымъ памятованіемъ!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכְרֵנוּ בְּזִכָּרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ:

Въ 10 дней каянія, вмѣсто слѣдующихъ 5 стиховъ, см. ниже *).

בעשי"ת אומרים אבינו מלכנו כתבנו במקום זכרנו *):

Отче нашъ, Царь нашъ, вспомяни насъ къ благой жизни!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכְרֵנוּ לְחַיִּים טוֹבִים:

Отче нашъ, Царь нашъ, вспомяни насъ къ избавленію и спасенію!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכְרֵנוּ לִגְאֻלָּה וִישׁוּעָה:

Отче нашъ, Царь нашъ, вспомяни насъ къ пропитанію и прокормленію!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכְרֵנוּ לְפַרְנָסָה וְכַלְכָּלָה:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתִּתֵּן לִי וְלִבְנֵי בֵיתִי וּלְכָל הַסְּמוּכִים עַל שֻׁלְחָנִי הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם מְזוֹנוֹתַי בְּכָבוֹד בִּזְכוּת שִׁמְךָ הַגָּדוֹל (דיקרנוסא) הַמְּמֻנֶּה עַל הַפַּרְנָסָה:

Отче нашъ, Царь нашъ, вспомяни насъ ради заслугъ!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכְרֵנוּ לִזְכֻיּוֹת:

Отче нашъ, Царь нашъ, вспомяни насъ къ прощенію и отпущенію!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכְרֵנוּ לִסְלִיחָה וּמְחִילָה:

---

*) *Въ 10 дней каянія читаютъ слѣд.:*

*) לעשרת ימי תשובה לנעילה

Отче нашъ, Царь нашъ, впиши насъ въ книгу благой жизни!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ (חָתְמֵנוּ) בְּסֵפֶר חַיִּים טוֹבִים:

Отче нашъ, Царь нашъ, впиши насъ въ книгу избавленія и спасенія!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ (חָתְמֵנוּ) בְּסֵפֶר גְּאֻלָּה וִישׁוּעָה:

Отче нашъ, Царь нашъ, впиши насъ въ книгу пропитанія и прокормленія!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ (חָתְמֵנוּ) בְּסֵפֶר פַּרְנָסָה וְכַלְכָּלָה: יהי רצון לפרנסה

Отче нашъ, Царь нашъ, впиши насъ въ книгу заслугъ!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ (חָתְמֵנוּ) בְּסֵפֶר זְכֻיּוֹת:

Отче нашъ, Царь нашъ, впиши насъ въ книгу прощенія и отпущенія!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ (חָתְמֵנוּ) בְּסֵפֶר סְלִיחָה וּמְחִילָה:

קְרַע порви, רוֹעַ злое; זָכְרֵנוּ помяни насъ, בְּזִכָּרוֹן памятованіемъ; כָּתְבֵנוּ впиши насъ; חָתְמֵנוּ запечатай насъ; גְּאֻלָּה избавленіе, וִישׁוּעָה и спасеніе; פַּרְנָסָה пропитаніе, וְכַלְכָּלָה и прокормленіе; זְכֻיּוֹת заслуги;

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הַצְמַח לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקָרוֹב׃

Отче нашъ, Царь нашъ, возрасти вскорѣ спасеніе для насъ!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָרֵם קֶרֶן יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, возвыси рогъ Израиля, народа Твоего!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחֶךָ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, возвыси рогъ помазанника Твоего!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מַלֵּא יָדֵינוּ מִבִּרְכוֹתֶיךָ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, исполни наши руки благодатію Твоею!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מַלֵּא אֲסָמֵינוּ שָׂבָע׃

Отче нашъ, Царь нашъ, исполни житницы наши изобиліемъ!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ שְׁמַע קוֹלֵנוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, услыши голосъ нашъ, пожалѣй и помилосердуй о насъ!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, прими съ милосердіемъ и благоволеніемъ нашу молитву!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ פְּתַח שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם לִתְפִלָּתֵנוּ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, отверзи небесныя врата для нашей молитвы!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכוּר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, помни, что мы *только* прахъ!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ נָא אַל תְּשִׁיבֵנוּ רֵיקָם מִלְּפָנֶיךָ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, о, не дай намъ возвратиться ни съ чѣмъ отъ лица Твоего!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ תְּהֵא הַשָּׁעָה הַזֹּאת שְׁעַת רַחֲמִים וְעֵת רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, да будетъ часъ сей часомъ милосердія и временемъ благоволенія Твоего!

הַצְמַח возрасти, בְּקָרוֹב вскорѣ; הָרֵם возвыси, קֶרֶן рогъ; מְשִׁיחֶךָ Твой помазанникъ; מַלֵּא исполни, מִבִּרְכוֹתֶיךָ отъ благословеній Твоихъ; אֲסָמֵינוּ наши житницы, שָׂבָע изобиліе; פְּתַח отверзи, שַׁעֲרֵי врата; עָפָר прахъ; אַל תְּשִׁיבֵנוּ не возврати насъ, רֵיקָם ни съ чѣмъ; תְּהֵא да будетъ она, הַשָּׁעָה сей часъ, עֵת время, רָצוֹן благоволеніе;

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חֲמוֹל עָלֵינוּ וְעַל עוֹלָלֵינוּ וְטַפֵּנוּ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, помилуй насъ и младенцевъ нашихъ и дѣтей нашихъ!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן הֲרוּגִים עַל שֵׁם קָדְשֶׁךָ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, содѣлай сіе ради убіенныхъ изъ-за святого имени Твоего!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן טְבוּחִים עַל יִחוּדֶךָ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, содѣлай **сі**е ради закланныхъ за *признаваніе* единства Твоего!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן בָּאֵי בָאֵשׁ וּבַמַּיִם עַל קִדּוּשׁ שְׁמֶךָ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, содѣлай сіе ради тѣхъ, которые вошли въ огонь и въ воду изъ-за святости имени Твоего!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ נְקוֹם נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, воздай возмездіе за *нѣкогда* пролитую кровь рабовъ Твоихъ!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ אִם לֹא לְמַעֲנֵנוּ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, содѣлай *сіе* ради Тебя *Самого,* если **не** ради насъ!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, содѣлай *сіе* ради Тебя и спаси насъ!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים׃

Отче нашъ, Царь нашъ, содѣлай *сіе* ради великаго милосердія Твоего!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, содѣлай *сіе* ради великаго, могущественнаго и грознаго имени Твоего, провозглашеннаго надъ нами!

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וָחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ׃

Отче нашъ, Царь нашъ, помилуй и услыши насъ, ибо нѣтъ за нами заслугъ: содѣлай съ нами милость и благодѣяніе и спаси насъ!

חֲמוֹל помилуй, עוֹלָלֵינוּ наши младенцы, וְטַפֵּנוּ и наши дѣти; הֲרוּגִים убіенные; טְבוּחִים закланные, יִחוּדֶךָ Твое единство; בָּאֵי входящіе, בָאֵשׁ въ огонь, וּבַמַּיִם и въ воду, קִדּוּשׁ святость; נְקוֹם נִקְמַת воздай воздаяніе, דַּם кровь, הַשָּׁפוּךְ пролитый; שֶׁנִּקְרָא провозглашенный; חָנֵּנוּ помилуй насъ, וַעֲנֵנוּ и услыши насъ, מַעֲשִׂים заслуги (дѣла), צְדָקָה милость.

70.

וְהוּא רַחוּם.

Раскаяніе въ грѣхахъ и вопль по поводу бѣдствій.

Во второй и пятый дни недѣли принято, сверхъ ежедневныхъ молитвъ, произносить особую молитву, והוא רחום; *ее должно читать стоя. Не читается* והוא רחום *въ домѣ скорбящаго* (אבל) *по усопшемъ родственникѣ, но возвратившись оттуда домой, читаютъ эту молитву.*

נוהגין להרבות בתחנונים בשני ובחמישי ואומרים והוא רחום מעומד. א"א והוא רחום בבית האבל וכשילך לביתו יאמר:

И Онъ милосердъ, прощаетъ грѣхъ и не истребляетъ; Онъ многократно отвращаетъ гнѣвъ Свой и не возбуждаетъ всей ярости Своей. Не удерживай Ты, Господи, милосердія Твоего отъ насъ, милость Твоя и правда Твоя да хранятъ меня непрестанно. Спаси насъ, Господи, Боже нашъ, и собери насъ изъ *среды* народовъ, дабы славить святое имя Твое, хвалиться славою Твоею. Ежели Ты, Господи, будешь замѣчать беззаконія, о Владыко, кто устоитъ? Но у Тебя прощеніе, да благоговѣютъ передъ Тобою. Не по беззаконіямъ нашимъ сотвори намъ, и не по грѣхамъ нашимъ воздай намъ. Ежели беззаконія наши свидѣтельствуютъ противъ насъ, то Ты, Господи, сотвори ради имени Твоего. Вспомни милосердіе Твое, Господи, и милости Твои, ибо они отъ вѣка. Да услышитъ насъ Господь въ день скорби, да защититъ насъ имя Бога Іаковлева. Господи, спаси, да услышитъ насъ Царь въ день нашего призыванія. Отче нашъ, Царь нашъ, помилуй насъ

וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: אַתָּה יְיָ לֹא תִכְלָא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנּוּ חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְּרוּנוּ: הוֹשִׁיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ: אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יָהּ אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד: כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּוָּרֵא: לֹא כַחֲטָאֵינוּ תַּעֲשֶׂה לָּנוּ וְלֹא כַעֲוֹנוֹתֵינוּ תִּגְמוֹל עָלֵינוּ: אִם עֲוֹנֵינוּ עָנוּ בָנוּ יְיָ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ: זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: יַעֲנֵנוּ יְיָ בְּיוֹם צָרָה יְשַׂגְּבֵנוּ שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָנֵּנוּ

да благоговѣютъ תִּוָּרֵא , прощеніе הַסְּלִיחָה ; и собери насъ וְקַבְּצֵנוּ .(והוא רחום)
(они подавали голосъ за-) свидѣ- עָנוּ ; воздай (-шь) תִּגְמוֹל ; передъ Тобою
; наше призываніе קָרְאֵנוּ ; да защититъ онъ насъ יְשַׂגְּבֵנוּ, тельствуютъ

וַעֲנֵנוּ כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים צְדָקָה עֲשֵׂה עִמָּנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ׃ אֲדוֹנֵינוּ אֱלֹהֵינוּ שְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנֵינוּ וּזְכָר לָנוּ אֶת בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ׃ וְעַתָּה אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ אֶת עַמְּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה וַתַּעַשׂ לְךָ שֵׁם כַּיּוֹם הַזֶּה חָטָאנוּ רָשָׁעְנוּ׃ אֲדֹנָי כְּכָל צִדְקוֹתֶיךָ יָשָׁב נָא אַפְּךָ וַחֲמָתְךָ מֵעִירְךָ יְרוּשָׁלַיִם הַר קָדְשֶׁךָ׃ כִּי בַחֲטָאֵינוּ וּבַעֲוֹנוֹת אֲבוֹתֵינוּ יְרוּשָׁלַיִם וְעַמְּךָ לְחֶרְפָּה לְכָל סְבִיבוֹתֵינוּ׃ וְעַתָּה שְׁמַע אֱלֹהֵינוּ אֶל תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל תַּחֲנוּנָיו וְהָאֵר פָּנֶיךָ עַל מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמֵם לְמַעַן אֲדֹנָי׃

и услыши насъ, ибо нѣтъ за нами благихъ дѣлъ; сотвори съ нами (*милость*) ради имени Твоего. Владыко нашъ, Боже нашъ, услыши голосъ моленій нашихъ, и вспомяни для насъ завѣтъ съ нашими предками, и спаси насъ ради имени Твоего. И нынѣ, Господи, Боже нашъ, выведшій народъ Свой изъ земли Египетской рукою сильною, и явившій славу Свою, какъ въ сей день, согрѣшили мы, поступали нечестиво. Господи, по всѣмъ благодѣяніямъ Твоимъ, да отвратится гнѣвъ Твой и негодованіе Твое отъ града Твоего, Іерусалима, святой горы Твоей. Да, за грѣхи наши и вины отцовъ нашихъ Іерусалимъ и народъ Твой въ поруганіи у всѣхъ окружающихъ насъ. И нынѣ услыши, Боже нашъ, молитву раба Твоего и моленія его, и обрати свѣтлое лицо Твое на опустошенное святилище Твое ради *Тебя*, о Господи!

הַטֵּה אֱלֹהַי אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח עֵינֶיךָ וּרְאֵה שֹׁמְמוֹתֵינוּ וְהָעִיר אֲשֶׁר נִקְרָא שִׁמְךָ עָלֶיהָ כִּי לֹא עַל צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים׃

Приклони, Боже мой, ухо Твое и услыши; открой очи Твои и воззри на развалины наши и на городъ, нареченный именемъ Твоимъ. Ибо мы повергаемъ моленія наши передъ Тобою, *уповая* не на праведность нашу, но на Твое великое милосердіе. Господи, услы-

---

תַּחֲנוּנֵינוּ, наши моленія בְּרִית, завѣтъ; יָד рука, חֲזָקָה сильная, רָשָׁעְנוּ мы поступали нечестиво; צִדְקוֹתֶיךָ Твои благодѣянія, יָשָׁב онъ отвратится, אַפְּךָ Твой гнѣвъ, וַחֲמָתְךָ и Твое негодованіе, מֵעִירְךָ отъ Твоего города; בַחֲטָאֵינוּ за наши грѣхи, וּבַעֲוֹנוֹת и за вины, חֶרְפָּה поруганіе, סְבִיבוֹתֵינוּ вокругъ насъ; וְעַתָּה и нынѣ, וְהָאֵר פָּנֶיךָ и обрати свѣтлое лицо Твое, הַשָּׁמֵם опустошенный. (הטה). הַטֵּה приклони, פְּקַח открой, שֹׁמְמוֹתֵינוּ наши развалины, מַפִּילִים повергающіе, רַחֲמֶיךָ Твое милосердіе, הָרַבִּים великіе;

אֲדֹנָי שְׁמָעָה אֲדֹנָי סְלָחָה אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל תְּאַחַר לְמַעַנְךָ אֱלֹהַי כִּי שִׁמְךָ נִקְרָא עַל עִירְךָ וְעַל עַמֶּךָ: אָבִינוּ הָאָב הָרַחֲמָן הַרְאֵנוּ אוֹת לְטוֹבָה וְקַבֵּץ נְפוּצוֹתֵינוּ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ: יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל הַגּוֹיִם כִּי אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ: וְעַתָּה יְיָ אָבִינוּ אָתָּה אֲנַחְנוּ הַחוֹמֶר וְאַתָּה יוֹצְרֵנוּ וּמַעֲשֵׂה יָדְךָ כֻּלָּנוּ: הוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ: חוּסָה יְיָ עַל עַמֶּךָ וְאַל תִּתֵּן נַחֲלָתְךָ לְחֶרְפָּה לִמְשָׁל בָּם גּוֹיִם: לָמָּה יֹאמְרוּ בָעַמִּים אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם: יָדַעְנוּ כִּי חָטָאנוּ וְאֵין מִי יַעֲמֹד בַּעֲדֵנוּ שִׁמְךָ הַגָּדוֹל יַעֲמָד לָנוּ בְּעֵת צָרָה: יָדַעְנוּ כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים צְדָקָה עֲשֵׂה עִמָּנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ: כְּרַחֵם אָב עַל בָּנִים כֵּן תְּרַחֵם יְיָ עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ: חֲמוֹל עַל עַמֶּךָ רַחֵם עַל נַחֲלָתֶךָ חוּסָה נָּא כְּרוֹב רַחֲמֶיךָ חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ כִּי לְךָ יְיָ הַצְּדָקָה עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת בְּכָל עֵת:

ши! Господи, прости! Господи, внемли и соверши, не умедли ради Тебя Самого, Боже мой, ибо Твое имя провозглашено надъ городомъ Твоимъ и надъ народомъ Твоимъ. Отче нашъ, Отче премилосердый! яви намъ знаменіе ко благу и собери разсѣянныхъ нашихъ съ четырехъ краевъ земли, да уразумѣютъ и познаютъ всѣ племена, что Ты—Господь, Богъ нашъ. И нынѣ, Ты, Господи,—Отецъ нашъ; мы глина, а Ты *художникъ*, образовавшій насъ, и всѣ мы дѣло руки Твоей. Помоги намъ ради имени Твоего, о твердыня наша, Царь нашъ и Избавитель нашъ! Пощади, Господи, народъ Твой, не предай наслѣдія Твоего на поруганіе, чтобы не порабощали его народы; для чего будутъ говорить между народами: „Гдѣ Богъ ихъ?" Сознаемъ, что мы грѣшили и что некому вступиться за насъ; Твое великое имя да станетъ за насъ во время нужды. Сознаемъ, что нѣтъ за нами добродѣтелей, сотвори съ нами (*милость*) ради имени Твоего. Какъ отецъ жалѣетъ сыновей, такъ пожалѣй, Господи, насъ и спаси насъ ради имени Твоего. Помилуй народъ Твой, сжалься надъ наслѣдіемъ Твоимъ, о пощади, по великому милосердію Твоему, помилуй насъ и откликнись намъ, ибо Тебѣ, Господи, *принадлежитъ* милость, о творящій чудеса во всякое время!

הַקְשִׁיבָה внемли, אַל תְּאַחַר не умедли; הַרְאֵנוּ яви намъ, אוֹת знаменіе, וְקַבֵּץ и собери, נְפוּצוֹתֵינוּ наши разсѣянные; יַכִּירוּ они уразумѣютъ; הַחוֹמֶר глина; חוּסָה помилуй, נַחֲלָתְךָ Твое наслѣдіе, לְחֶרְפָּה на поруганіе; בַּעֲדֵנוּ за насъ, צָרָה нужда; חֲמוֹל помилуй, חוּסָה пощади, נִפְלָאוֹת чудеса.

הַבֵּט נָא רַחֵם נָא עַל עַמְּךָ מְהֵרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים יְיָ אֱלֹהֵינוּ חוּס וְרַחֵם וְהוֹשִׁיעָה צֹאן מַרְעִיתֶךָ וְאַל יִמְשָׁל בָּנוּ קֶצֶף כִּי לְךָ עֵינֵינוּ תְלוּיוֹת הוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ: רַחֵם עָלֵינוּ לְמַעַן בְּרִיתֶךָ הַבִּיטָה וַעֲנֵנוּ בְּעֵת צָרָה כִּי לְךָ יְיָ הַיְשׁוּעָה. בְּךָ תוֹחַלְתֵּנוּ אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת אָנָּא סְלַח נָא אֵל טוֹב וְסַלָּח כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

О призри, помилуй народъ Свой вскорѣ ради имени Твоего. По великому милосердію Твоему, Господи, Боже нашъ, пощади пожалѣй и спаси овецъ паствы Твоей, и да не господствуетъ надъ нами гнѣвъ, ибо къ Тебѣ обращены наши очи, спаси насъ ради имени Твоего. Умилосердись надъ нами, ради завѣта Твоего, призри и откликнись намъ во время нужды, ибо Тебѣ, Господи, *принадлежитъ* спасеніе, на Тебя наше упованіе, о Боже отпущеній! О отпусти же, Боже всеблагій и снисходительный, ибо Ты, Боже, Царь преблагій и милосердый!

אָנָּא מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם זְכוֹר וְהַבֵּט לִבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים וְתֵרָאֶה לְפָנֶיךָ עֲקֵדַת יָחִיד לְמַעַן יִשְׂרָאֵל: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ כִּי שִׁמְךָ הַגָּדוֹל נִקְרָא עָלֵינוּ. עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת בְּכָל עֵת עֲשֵׂה עִמָּנוּ כְּחַסְדֶּךָ חַנּוּן וְרַחוּם הַבִּיטָה וַעֲנֵנוּ בְּעֵת צָרָה כִּי לְךָ יְיָ הַיְשׁוּעָה: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מַחֲסֵנוּ אַל תַּעַשׂ עִמָּנוּ כְּרוֹעַ מַעֲלָלֵינוּ זְכוֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ וּכְרוֹב טוּבְךָ הוֹשִׁיעֵנוּ וַחֲמָל נָא עָלֵינוּ כִּי אֵין

О Царь, Благій и Милосердый! вспомни и призри на завѣтъ между разсѣченными частями [1]), и да явится предъ лицо Твое жертвоприношеніе единороднаго *Исаака*, ради Израиля. Отче нашъ, Царь нашъ, помилуй насъ и откликнись намъ, ибо Твое великое имя провозглашено надъ нами! О Ты, творящій чудеса во всякое время, содѣлай съ нами по милости Твоей! Преблагій и Милосердый, призри и услыши насъ во время нужды, ибо Тебѣ, Господи, *принадлежитъ* спасеніе! Отче нашъ, Царь нашъ, прибѣжище наше, не сотвори съ нами по злымъ дѣяніямъ нашимъ! Вспомни щедроты Твои, Господи, и милости Твои, и, по великой благости Твоей, спаси насъ и помилуй насъ, ибо нѣтъ

(הבט). הַבֵּט призри, צֹאן овцы, מַרְעִיתֶךָ Твоя паства, יִמְשֹׁל онъ будетъ господствовать, קֶצֶף гнѣвъ, תְּלוּיוֹת обращены; תּוֹחַלְתֵּנוּ наше упованіе, סְלִיחוֹת отпущенія, וְסַלָּח и снисходительный.

(אנא מלך). הַבְּתָרִים разсѣченныя части; מַחֲסֵנוּ наше прибѣжище,

[1]) Бытіе 15, 10.

לָנוּ אֱלוֹהַּ אַחֵר מִבַּלְעָדֶיךָ צוּרֵנוּ. אַל תַּעַזְבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אַל תִּרְחַק מִמֶּנּוּ כִּי נַפְשֵׁנוּ קָצְרָה מֵחֶרֶב וּמִשְּׁבִי וּמִדֶּבֶר וּמִמַּגֵּפָה וּמִכָּל צָרָה וְיָגוֹן הַצִּילֵנוּ כִּי לְךָ קִוִּינוּ וְאַל תַּכְלִימֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהָאֵר פָּנֶיךָ בָּנוּ: וּזְכָר לָנוּ אֶת בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ: רְאֵה בְצָרוֹתֵינוּ וּשְׁמַע קוֹל תְּפִלָּתֵנוּ כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה:

у насъ иного Бога, кромѣ Тебя, о крѣпость наша! Не оставь насъ, Господи, Боже нашъ, не удаляйся отъ насъ, ибо истощилось наше терпѣніе. Отъ меча и неволи, и язвы, и мора, и отъ всякой невзгоды и печали избавь насъ, ибо на Тебя мы уповаемъ. И не посрами насъ, Господи, Боже нашъ, и обрати свѣтлое лицо Твое къ намъ, и вспомни ради насъ завѣтъ съ нашими праотцами и спаси насъ ради имени Твоего. Воззри на бѣдствія наши, и услыши голосъ нашего моленія, ибо Ты внемлешь моленію всякихъ устъ!

אֵל רַחוּם וְחַנּוּן רַחֵם עָלֵינוּ וְעַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ כִּי אֵין כָּמוֹךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אָנָּא שָׂא נָא פְשָׁעֵינוּ: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ צוּרֵנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ אֵל חַי וְקַיָּם הַחֲסִין בַּכֹּחַ חָסִיד וָטוֹב עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ: כִּי אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֵל אֶרֶךְ אַפַּיִם וּמָלֵא רַחֲמִים עֲשֵׂה עִמָּנוּ כְּרוֹב רַחֲמֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ: שְׁמַע מַלְכֵּנוּ תְּפִלָּתֵנוּ וּמִיַּד אוֹיְבֵינוּ הַצִּילֵנוּ: שְׁמַע מַלְכֵּנוּ תְּפִלָּתֵנוּ וּמִכָּל צָרָה וְיָגוֹן הַצִּילֵנוּ: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אַתָּה וְשִׁמְךָ עָלֵינוּ נִקְרָא

Боже милосердый и благій, помилосердуй о насъ и о всѣхъ созданіяхъ Твоихъ, ибо нѣтъ подобнаго Тебѣ, Господи, Боже нашъ! О, отпусти же наши прегрѣшенія, Отче нашъ, Царь нашъ, твердыня наша и Избавитель нашъ, Боже живый и неизмѣнный, крѣпкій въ силѣ, праведный, и благостный ко всѣмъ созданіямъ Твоимъ, ибо Ты еси Господь, Богъ нашъ! Боже долготерпѣливый и любвеобильный, сотвори съ нами по обилію милосердія Твоего и спаси насъ ради имени Твоего! Услыши, о Царь нашъ, моленіе наше и изъ руки недруговъ нашихъ избавь насъ; услыши, о Царь нашъ, моленіе наше и отъ всякой невзгоды и печали избавь насъ. Ты—Отецъ нашъ и Царь нашъ, и имя Твое провозглашено надъ нами, не покидай

אַל תַּעַזְבֵנוּ, не оставь насъ; אַל תִּרְחַק не удаляйся; קָצְרָה, истощилась; וְיָגוֹן, и печаль; קִוִּינוּ, уповаемъ (-ли); וְאַל תַּכְלִימֵנוּ, и не посрами насъ; פֶּה, уста.

(אל רחום וחנון). שָׂא отпусти, פְּשָׁעֵינוּ наши прегрѣшенія; הֶחָסִין крѣпкій, בְּכֹחַ въ силѣ, חָסִיד праведный; אֶרֶךְ אַפַּיִם долготерпѣливый, וּמָלֵא רַחֲמִים и любвеобильный, אֹיְבֵינוּ наши недруги; וְיָגוֹן и печаль;

אַל תַּנִּיחֵנוּ אַל תַּעַזְבֵנוּ אָבִינוּ וְאַל תִּטְּשֵׁנוּ בּוֹרְאֵנוּ וְאַל תִּשְׁכָּחֵנוּ יוֹצְרֵנוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה׃

насъ. Не оставь насъ, Отче нашъ, и не отринь насъ, Творецъ нашъ, и не забудь насъ, Создатель нашъ, ибо Ты, Боже, Царь благій и милосердый!

אֵין כָּמוֹךָ חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֵין כָּמוֹךָ אֵל אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת הוֹשִׁיעֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים מֵרַעַשׁ וּמֵרֹגֶז הַצִּילֵנוּ׃ זְכוֹר לַעֲבָדֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב. אַל תֵּפֶן אֶל קְשְׁיֵנוּ וְאֶל רִשְׁעֵנוּ וְאֶל חַטָּאתֵנוּ׃ שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ וְהִנָּחֵם עַל הָרָעָה לְעַמֶּךָ׃ וְהָסֵר מִמֶּנּוּ מַכַּת הַמָּוֶת כִּי רַחוּם אָתָּה כִּי כֵן דַּרְכֶּךָ עֹשֶׂה חֶסֶד חִנָּם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר׃ חוּסָה יְיָ עַל עַמֶּךָ וְהַצִּילֵנוּ מִזַּעְמֶךָ וְהָסֵר מִמֶּנּוּ מַכַּת הַמַּגֵּפָה וּגְזֵרָה קָשָׁה כִּי אַתָּה שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל׃ לְךָ אֲדֹנָי הַצְּדָקָה וְלָנוּ בֹּשֶׁת הַפָּנִים׃ מַה נִּתְאוֹנֵן מַה נֹּאמַר מַה נְּדַבֵּר וּמַה נִּצְטַדָּק. נַחְפְּשָׂה דְרָכֵינוּ וְנַחְקֹרָה

Нѣтъ подобнаго Тебѣ, о Преблагій и милосердый, Господи, Боже нашъ! нѣтъ подобнаго Тебѣ, Боже долготерпѣливый и многомилостивый и истинный. Спаси насъ, по великому милосердію Твоему, отъ тревоги и смятенія избавь насъ. Вспомни рабовъ Твоихъ, Авраама, Исаака и Іакова; не обращайся къ нашему ожесточенію и къ нечестію нашему и къ грѣхамъ нашимъ. Оставь пламенный гнѣвъ Твой, и отмѣни погубленіе народа Твоего, и отврати отъ насъ ударъ смерти, ибо Ты милосердъ; ибо таковъ Твой путь: Ты творишь милость незаслуженную изъ рода въ родъ. О, пощади, Господи, народъ Твой, и избавь насъ отъ ярости Твоей, и отклони отъ насъ пораженіе мора и тяжкое опредѣленіе, ибо Ты—хранитель Израиля. Тебѣ, о Владыко, *принадлежитъ* справедливость, и у насъ на лицахъ стыдъ. Зачѣмъ намъ сѣтовать, что намъ сказать, что говорить, чѣмъ оправдываться! Разсмотримъ пути

אַל תַּנִּיחֵנוּ не покидай насъ, וְאַל תִּטְּשֵׁנוּ и не отринь насъ, בּוֹרְאֵנוּ нашъ Творецъ, וְאַל תִּשְׁכָּחֵנוּ и не забудь насъ.

(אין כמוך). מֵרַעַשׁ отъ тревоги, וּמֵרֹגֶז и отъ смятенія; אַל תֵּפֶן не обращайся, קְשְׁיֵנוּ наше ожесточеніе; מֵחֲרוֹן отъ пыланія, וְהִנָּחֵם (и раскайся) и отмѣни, הָרָעָה погубленіе; וְהָסֵר и отврати, מַכַּת ударъ, הַמָּוֶת смерть, דַּרְכֶּךָ Твой путь, חִנָּם незаслуженно; חוּסָה пощади, מִזַּעְמֶךָ отъ Твоей ярости, מַגֵּפָה моръ, גְּזֵרָה опредѣленіе, קָשָׁה тяжкая; בֹּשֶׁת הַפָּנִים стыдъ, лицо; נִתְאוֹנֵן будемъ сѣтовать, נִצְטַדָּק будемъ оправдываться, נַחְפְּשָׂה разсмотримъ, וְנַחְקְרָה и изслѣдуемъ.

וְנָשׁוּבָה אֵלֶיךָ כִּי יְמִינְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים: אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָא: אָנָּא יְיָ עֲנֵנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ: לְךָ יְיָ חִכִּינוּ. לְךָ יְיָ קִוִּינוּ. לְךָ יְיָ נְיַחֵל. אַל תֶּחֱשֶׁה וּתְעַנֵּנוּ כִּי נָאֲמוּ גוֹיִם אָבְדָה תִקְוָתָם כָּל בֶּרֶךְ וְכָל קוֹמָה לְךָ לְבַד תִּשְׁתַּחֲוֶה:

наши и изслѣдуемъ, и обратимся къ Тебѣ, ибо десница Твоя простерта для принятія обращающихся. О Господи, спаси! О Господи, споспѣшествуй! О Господи, услыши насъ въ день нашего призыванія! На Тебя, Господи, уповаемъ! На Тебя, Господи, надѣемся! На Тебя, Господи, полагаемся! О,не премолчи и не дай угнетать насъ, ибо народы говорятъ: „Исчезла ихъ надежда!"—Всякое колѣно и всякая высота да преклоняются только передъ Тобою!

הַפּוֹתֵחַ יָד בִּתְשׁוּבָה לְקַבֵּל פּוֹשְׁעִים וְחַטָּאִים נִבְהֲלָה נַפְשֵׁנוּ מֵרוֹב עִצְּבוֹנֵנוּ אַל תִּשְׁכָּחֵנוּ נֶצַח קוּמָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי חָסִינוּ בָךְ: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אִם אֵין בָּנוּ צְדָקָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים זְכָר לָנוּ אֶת בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ וְעֵדוּתֵינוּ בְּכָל יוֹם יְיָ אֶחָד. הַבִּיטָה בְעָנְיֵנוּ כִּי רַבּוּ מַכְאוֹבֵינוּ וְצָרוֹת לְבָבֵנוּ: חוּסָה יְיָ עָלֵינוּ בְּאֶרֶץ שִׁבְיֵנוּ וְאַל תִּשְׁפּוֹךְ חֲרוֹנְךָ עָלֵינוּ כִּי אֲנַחְנוּ עַמְּךָ בְּנֵי בְרִיתֶךָ: אֵל

О Ты, простирающій открытую руку раскаянію для воспринятія беззаконниковъ и грѣшниковъ,—душа наша потрясена отъ обилія горести нашей! О не забывай насъ навѣки; воcстань и спаси насъ, ибо въ Тебѣ мы ищемъ защиты. Отче нашъ, Царь нашъ! если нѣтъ среди насъ добродѣтелей и добрыхъ дѣлъ, то помни ради насъ завѣтъ съ праотцами нашими и ежедневное свидѣтельствованіе наше: „Господь единъ". Призри на бѣдствіе наше, ибо велики наши мученія и страданія сердца нашего. Пощади насъ, Господи, въ землѣ нашего переселенія и не изливай на насъ гнѣва Твоего, ибо мы народъ Твой, сыны завѣта Твоего. О Боже, при-

---

יְמִינְךָ Твоя десница, פְּשׁוּטָה простертая, לְקַבֵּל для принятія, שָׁבִים кающіеся; הַצְלִיחָה споспѣшествуй; חִכִּינוּ уповаемъ (-ли), קִוִּינוּ надѣемся (-лись); נְיַחֵל полагаемся (будемъ-); תֶּחֱשֶׁה премолчи (-шь), וּתְעַנֵּנוּ и будешь угнетать насъ, נָאֲמוּ говорятъ (-ли), אָבְדָה исчезла, בֶּרֶךְ колѣно, קוֹמָה высота.

(הפותח) הַפּוֹתֵחַ открывающій, תְּשׁוּבָה раскаяніе, פּוֹשְׁעִים беззаконники, וְחַטָּאִים и грѣшники, נִבְהֲלָה потрясена, עִצְּבוֹנֵנוּ наша горесть, אַל תִּשְׁכָּחֵנוּ не забывай насъ, חָסִינוּ ищемъ (-ли) защиты; עֵדוּתֵינוּ наше свидѣтельствованіе; מַכְאוֹבֵינוּ наши мученія, וְאַל תִּשְׁפּוֹךְ и не изливай;

הָבִיטָה דַּל כְּבוֹדֵנוּ בַּגּוֹיִם
וְשִׁקְּצוּנוּ כְּטֻמְאַת הַנִּדָּה עַד
מָתַי עֻזְּךָ בַּשְּׁבִי וְתִפְאַרְתְּךָ בְּיַד
צָר. עוֹרְרָה גְבוּרָתְךָ וְקִנְאָתְךָ
עַל אוֹיְבֶיךָ. הֵם יֵבוֹשׁוּ וְיֵחַתּוּ
מִגְּבוּרָתָם. וְאַל יִמְעֲטוּ לְפָנֶיךָ
תְּלָאוֹתֵינוּ. מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ
בְּיוֹם צָרָתֵנוּ. וְאִם לֹא לְמַעֲנֵנוּ
לְמַעַנְךָ פְעַל. וְאַל תַּשְׁחִית זֵכֶר
שְׁאֵרִיתֵנוּ. וְחוֹן אוֹם הַמְיַחֲדִים
שִׁמְךָ פַּעֲמַיִם בְּכָל יוֹם תָּמִיד
בְּאַהֲבָה וְאוֹמְרִים. שְׁמַע
יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

зри, *какъ* падала наша честь среди народовъ; насъ отвергали, какъ нечистоту отлученія. Доколѣ слава Твоя будетъ въ плѣну и благолѣпіе Твое въ рукѣ притѣснявшаго? О возбуди могущество Твое и ревность Твою противъ враговъ Твоихъ, да посрамятся они и вострепещутъ вопреки своей силѣ; и да не покажутся малыми передъ Тобою наши затрудненія. Пусть встрѣтитъ насъ вскорѣ милосердіе Твое въ день нашей нужды, и ежели не ради насъ, то сотвори *сіе* ради Самого Себя и не губи памяти объ остаткѣ нашемъ. Помилуй народъ, признающій единство имени Твоего двоекратно въ каждый день, непрестанно, съ любовью, и провозглашающій: „**Слушай, Израиль, Господь, Богъ нашъ, Господь единый!**“

71.

תַּחֲנוּן.

Сокрушеніе о грѣхахъ и прошеніе о помилованіи.

Слѣдующую молитву, называемую תחנון *(моленіе) или* נפילת אפים *(припаданіе лицомъ), читаютъ сидя, припавъ лицомъ къ рукѣ.*

Въ утренѣ, если къ лѣвой рукѣ прикрѣплена Тефилинъ, припадаютъ, изъ уваженія къ послѣдней, лицомъ къ правой рукѣ; въ מנחה *же, или вообще, когда на лѣвой рукѣ нѣтъ Тефилинъ, припадаютъ къ лѣвой рукѣ. Припаданіе лицомъ къ рукѣ при чтеніи* תחנון *обязательно только тамъ, гдѣ есть свитокъ Торы.* תחנון *не читается: 1) въ домѣ скорбящаго по усопшемъ въ первые 7 дней траура, а также и въ* מנחה *7-го дня траура, даже когда скор-*

(דס"ח) כשנופל על פניו בשחרית אם יש תפלין בזרועו נהגו להטות על צד ימין משום כבוד תפלין ובמנחה או כשאין תפלין בזרועו יטה על צד שמאלו. אין נפילת אפים רק במקום שיש בו ס"ת. אין נופלין על פניהם בבית האבל כל שבעה ימים של אבילות ואפילו במנחה של יום ז' ואפילו היתום קטן אבל אם האבל בבית הכנסת

דַּל палъ (истощился), וְשִׁקְּצוּנוּ и они отвергли насъ, כְּטֻמְאַת какъ нечистота; עוֹרְרָה возбуди, וְקִנְאָתְךָ и Твоя ревность. וְיֵחַתּוּ и они вострепещутъ. יִמְעֲטוּ они покажутся малыми, תְּלָאוֹתֵינוּ наши затрудненія; יְקַדְּמוּנוּ они встрѣтятъ (предварятъ насъ), פְּעַל сотвори (дѣлай), תַּשְׁחִית (будешь-) губи, זֵכֶר память, שְׁאֵרִיתֵנוּ нашъ остатокъ; וְחוֹן и помилуй, אוֹם народъ, הַמְיַחֲדִים признающіе единство, פַּעֲמַיִם двоекратно, תָּמִיד непрестанно, בְּאַהֲבָה съ любовію

אומרים אבל האבל עצמו לא יאמר. א"א תחנון ביום שיש בו מילה בבית הכנסת שמלין בו התינוק או שבעל ברית או הסנדק והמוהל מתפללין שם אף שהמילה בבית אחרת. נוהגין שאין נופלין על פניהם בבית או בבית הכנסת שיש שם חתן כל שבעת ימי המשתה שלו. אין נופלין על פניהם לא בט"ו באב ולא בט"ו בשבט ולא בר"ח אפי' במנחה שלפניהם ולא בחנוכה אפי' במנחה שלפניו וכן בפורים קטן בשנה מעוברת וכן בפורים גדול ב' ימים ובל"ג בעומר ובערב יו"כ ובערב ר"ה ובכל חודש ניסן ולא בט' באב, ולא בין יום הכפורים לסוכות ולא מתחלת ר"ח סיון עד אחר אסרו חג. ויש נוהגין עד ז' ימים אחר שבועות וכל אלו אין אומרים במנחה שלפניהם זולת ערב יו"כ.

бящій-малое дитя; если скорбящій участвуетъ въ общественномъ богослуженіи, то онъ самъ не читаетъ תחנון, *всѣ же остальные молящіеся читаютъ; 2) въ синагогѣ, въ тотъ день, когда въ ней совершаютъ обрядъ обрѣзанія, или же вообще въ присутствіи отца,* כנדק *или* מוהל [1]) *ребенка въ день его обрѣзанія; 3) въ присутствіи новобрачнаго въ первые 7 дней послѣ свадьбы, и 4) въ слѣдующіе дни: 9-го и 15-го ова, 15 швата, въ новомѣсячія, въ дни Маккавейскіе, въ день Жребіевъ (также и 15 адора), а въ високосномъ году—14 и 15 обоихъ адоровъ, въ 33 день Омера, съ кануна Дня Отпущенія до истеченія Кущей, наканунѣ Новолѣтія, во весь мѣсяцъ нисонъ, отъ 1-го до 9-го сивона, и наканунѣ всѣхъ вышеозначенныхъ дней въ* מנחה, *кромѣ кануна Дня Отпущенія.*

Передъ רחום וחנון *читаютъ слѣдующій стихъ:* קודם רחום וחנון יאמר הפסוק הזה

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל גָּד צַר לִי מְאֹד נִפְּלָה נָּא בְיַד יְיָ כִּי רַבִּים רַחֲמָיו וּבְיַד אָדָם אַל אֶפֹּלָה׃

(Самуилъ II 24, 14.) И сказалъ Давидъ Гаду: Прискорбно мнѣ очень! Но пусть впадемъ въ руку Господа, ибо велико милосердіе Его, только бы въ руку человѣка мнѣ не впасть.

רַחוּם וְחַנּוּן חָטָאתִי לְפָנֶיךָ. יְיָ מָלֵא רַחֲמִים רַחֵם עָלַי וְקַבֵּל תַּחֲנוּנָי׃ יְיָ אַל בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנִי וְאַל בַּחֲמָתְךָ תְיַסְּרֵנִי׃ חָנֵּנִי יְיָ כִּי אֻמְלַל אָנִי רְפָאֵנִי יְיָ כִּי נִבְהֲלוּ עֲצָמָי׃ וְנַפְשִׁי נִבְהֲלָה מְאֹד וְאַתָּה יְיָ עַד מָתָי׃ שׁוּבָה יְיָ חַלְּצָה נַפְשִׁי הוֹשִׁיעֵנִי לְמַעַן

Милосердый и Преблагій, согрѣшилъ я передъ Тобою! Господи, Многомилостивый, умилосердись надо мною и прими мои моленія! (Псаломъ 6.) Господи, не въ ярости Твоей обличай меня, и не во гнѣвѣ Твоемъ карай меня. Помилуй меня, Господи, ибо истомленъ; исцѣли меня, Господи, ибо потрясены мои кости, И душа моя крайне потрясена, а Ты, о Господи, доколѣ?—Обратись, о Господи, избавь душу мою, помоги мнѣ ра-

(ויאמר דוד). צַר прискорбно, נִפְּלָה впадемъ; חָטָאתִי я согрѣшилъ, מָלֵא רַחֲמִים Многомилостивый, וְקַבֵּל и прими, תַּחֲנוּנָי мои моленія; בְּאַפְּךָ въ Твоей ярости, תוֹכִיחֵנִי будешь обличать меня, בַּחֲמָתְךָ въ Твоемъ гнѣвѣ, תְיַסְּרֵנִי будешь карать меня; חָנֵּנִי помилуй меня, אֻמְלַל истомленъ, נִבְהֲלוּ они потрясены, עֲצָמָי мои кости; וְנַפְשִׁי и моя душа, עַד מָתָי доколѣ; חַלְּצָה избавь;

[1]) סנדק—лицо, придерживающее ребенка при совершеніи обрѣзанія, а מוהל—совершающее самое обрѣзаніе.

חַסְדֶּךָ׃ כִּי אֵין בַּמָּוֶת זִכְרֶךָ בִּשְׁאוֹל מִי יוֹדֶה לָּךְ׃ יָגַעְתִּי בְאַנְחָתִי אַשְׂחֶה בְכָל לַיְלָה מִטָּתִי בְּדִמְעָתִי עַרְשִׂי אַמְסֶה׃ עָשְׁשָׁה מִכַּעַס עֵינִי עָתְקָה בְּכָל צוֹרְרָי׃ סוּרוּ מִמֶּנִּי כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן כִּי שָׁמַע יְיָ קוֹל בִּכְיִי׃ שָׁמַע יְיָ תְּחִנָּתִי יְיָ תְּפִלָּתִי יִקָּח׃ יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ מְאֹד כָּל אֹיְבָי יָשֻׁבוּ יֵבֹשׁוּ רָגַע׃

ди благости Твоей. Ибо не въ смерти слава Твоя, въ преисподней кто славитъ Тебя?—Утомленъ я стенаніемъ моимъ, омываю въ каждую ночь ложе мое, слезами моими омочаю постелю мою. Потускнѣло отъ горести око мое, притупилось отъ всѣхъ притѣснителей моихъ. Прочь отъ меня, всѣ дѣлающіе беззаконіе, ибо услышалъ Господь голосъ плача моего! Услышалъ Господь моленіе мое, Господь пріемлетъ молитву мою. Да будутъ постыжены и сильно потрясены всѣ мои враги, да отступятъ они, постыдятся мгновенно.

72.

Прошеніе о помилованіи.

כשאומרים והוא רחום אומרים ה׳ אלהי ישראל וכו׳ :

Слѣдующая молитва произносится только въ тѣ дни, въ которые читаютъ והוא רחום (№ *70*).

חו״ק יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ וְהִנָּחֵם עַל הָרָעָה לְעַמֶּךָ׃

(*Кант. и нар.*) Господи, Боже Израиля! оставь пламенный гнѣвъ Твой, и отмѣни погубленіе народа Твоего.

קהל הַבֵּט מִשָּׁמַיִם וּרְאֵה כִּי הָיִינוּ לַעַג וָקֶלֶס בַּגּוֹיִם. נֶחְשַׁבְנוּ כַּצֹּאן לַטֶּבַח יוּבָל לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד וּלְמַכָּה וּלְחֶרְפָּה׃

(*Нар.*) О, призри съ небесъ и смотри: вотъ мы сдѣлались поруганіемъ и посрамленіемъ у народовъ. Считаютъ насъ овцами, ведомыми на закланіе, на умерщвленіе и истребленіе, на пораженіе и поношеніе.

זִכְרֶךָ Твоя слава , בִּשְׁאוֹל въ преисподней , יוֹדֶה (-онъ будетъ) славитъ ;
יָגַעְתִּי я утомленъ , בְּאַנְחָתִי моимъ стенаніемъ , אַשְׂחֶה (-буду) омываю , מִטָּתִי
мое ложе , בְּדִמְעָתִי моею слезою , עַרְשִׂי моя постеля , אַמְסֶה (-буду) омочаю ;
עָשְׁשָׁה потускнѣла , מִכַּעַס отъ горести , עָתְקָה притупилась , צוֹרְרָי - мои притѣс-
нители ; פֹּעֲלֵי дѣлающіе , אָוֶן беззаконіе , בִּכְיִי мой плачь ; תְּחִנָּתִי мое моленіе ;
יֵבֹשׁוּ они будутъ постыжены , וְיִבָּהֲלוּ и они будутъ потрясены , רֶגַע мгновеніе.
(שוב מחרון). לַעַג поруганіе, וָקֶלֶס и посрамленіе, נֶחְשַׁבְנוּ (-ли) считаютъ насъ
כְּצֹאן какъ овцы , לַטֶּבַח на закланіе , יוּבָל онъ будетъ ведомъ ;

קו"ח וּבְכָל זֹאת שִׁמְךָ לֹא שָׁכָחְנוּ נָא אַל תִּשְׁכָּחֵנוּ: ״

(*Нар. и кант.:*) И при всемъ томъ мы не забыли имени Твоего; о, не забудь же насъ! *Господи...*

קהל זָרִים אוֹמְרִים אֵין תּוֹחֶלֶת וְתִקְוָה. חוֹן אוֹם לְשִׁמְךָ מְקַוֶּה. טָהוֹר יְשׁוּעָתֵנוּ קָרְבָה. יָגַעְנוּ וְלֹא הוּנַח לָנוּ. רַחֲמֶיךָ יִכְבְּשׁוּ אֶת כַּעַסְךָ מֵעָלֵינוּ:

(*Нар.:*) Чужіе говорятъ: „Нѣтъ *болѣе* надежды ни упованія!" *Посему* помилуй народъ, уповающій на имя Твое. Пречистый, приблизи наше спасеніе! Мы истомлены, нѣтъ намъ покоя; пусть милосердіе Твое превозможетъ Твое негодованіе на насъ.

קו"ח אָנָּא שׁוּב מֵחֲרוֹנְךָ וְרַחֵם סְגֻלָּה אֲשֶׁר בָּחָרְתָּ: ״

(*Нар. и кант.:*) О, оставь Твою ярость и пожалѣй достояніе, которое Ты избраль! *Господи...*

קהל חוּסָה יְיָ עָלֵינוּ בְּרַחֲמֶיךָ וְאַל תִּתְּנֵנוּ בִּידֵי אַכְזָרִים. לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה נָא אֱלֹהֵיהֶם. לְמַעַנְךָ עֲשֵׂה עִמָּנוּ חֶסֶד וְאַל תְּאַחַר:

(*Нар.:*) Пощади, Господи, насъ, по милосердію Твоему, и не предай насъ въ руки лютыхъ. Для чего народамъ говорить: „Гдѣ же Богъ ихъ?" Ради Тебя *Самого,* сотвори съ нами милость, не умедли!

קו"ח אָנָּא שׁוּב מֵחֲרוֹנְךָ וְרַחֵם סְגֻלָּה אֲשֶׁר בָּחָרְתָּ: ״

(*Нар. и кант.:*) О, оставь Твою ярость и пожалѣй достояніе, которое Ты избраль! *Господи...*

קהל קוֹלֵנוּ תִּשְׁמַע וְתָחוֹן וְאַל תִּטְּשֵׁנוּ בְּיַד אֹיְבֵינוּ. לִמְחוֹת אֶת שְׁמֵנוּ. זְכוֹר אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם אַרְבֶּה אֶת זַרְעֲכֶם וְעַתָּה נִשְׁאַרְנוּ מְעַט מֵהַרְבֵּה:

(*Нар.:*) Внемли голосу нашему и сжалься, и не кинь насъ въ руку враговъ нашихъ, чтобы стереть наше имя. Вспомни, что Ты клялся праотцамъ нашимъ: „Какъ звѣзды небесныя Я умножу потомство ваше", и нынѣ изъ множества насъ осталось мало.

קו"ח וּבְכָל זֹאת שִׁמְךָ לֹא שָׁכָחְנוּ נָא אַל תִּשְׁכָּחֵנוּ: ״

(*Нар. и кант.:*) И при всемъ томъ мы не забыли имени Твоего; о, не забудь же насъ! *Господи...*

שָׁכַחְנוּ мы забыли; זָרִים чужіе, תּוֹחֶלֶת надежда, וְתִקְוָה и упованіе, חוֹן помилуй, אֹם народъ, לֹא הוּנַח לָנוּ намъ не было покоя, יִכְבְּשׁוּ (они будутъ-) превозможетъ; אַכְזָרִים лютые, וְאַל תְּאַחַר и не умедли; לִמְחוֹת чтобы стереть, נִשְׁבַּעְתָּ Ты клялся, כְּכוֹכְבֵי какъ звѣзды, אַרְבֶּה Я умножу, נִשְׁאַרְנוּ мы остались, מְעַט мало.

(*Нар.:*) Помоги намъ, Боже спасенія нашего, ради славы имени Твоего; избавь насъ и очисти отъ грѣховъ нашихъ ради имени Твоего.

קהל עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ׃

(*Нар. и кант.:*) Господи, Боже Израиля! оставь пламенный гнѣвъ Твой, и отмѣни погубленіе народа Твоего!

קו"ח יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שׁוּב מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ וְהִנָּחֵם עַל הָרָעָה לְעַמֶּךָ׃

73.

Прошеніе о защитѣ.

Въ тѣ дни, въ которые не читаютъ והוא רחום, *начинаютъ здѣсь:*

בימים שאין אומרים והוא רחום מתחילין כאן׃

Стражъ Израилевъ, храни остатокъ Израиля, дабы не погибъ Израиль, возглашающій: „Слушай Израиль!...“

שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. שְׁמוֹר שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל. וְאַל יֹאבַד יִשְׂרָאֵל. הָאֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל׃

Стражъ народа единаго, храни остатокъ народа единаго, дабы не погибъ народъ единый, признающій единство имени Твоего и возглашающій: „Господь, Богъ нашъ, Господь единый!“

שׁוֹמֵר גּוֹי אֶחָד. שְׁמוֹר שְׁאֵרִית עַם אֶחָד. וְאַל יֹאבַד גּוֹי אֶחָד. הַמְיַחֲדִים שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד׃

Стражъ народа святого, храни остатокъ народа святого, дабы не погибъ народъ святой, трижды *въ день* возглашающій троекратное „священіе“ *) Святому!

שׁוֹמֵר גּוֹי קָדוֹשׁ. שְׁמוֹר שְׁאֵרִית עַם קָדוֹשׁ. וְאַל יֹאבַד גּוֹי קָדוֹשׁ. הַמְשַׁלְּשִׁים בְּשָׁלֹשׁ קְדֻשּׁוֹת לְקָדוֹשׁ׃

Благоволящій къ просящимъ о милосердіи и благосклонный къ моленіямъ, благоволи и благосклонствуй къ роду смиренному, ибо никто не помогаетъ! Отче нашъ, Царь нашъ, помилуй и услыши

מִתְרַצֶּה בְרַחֲמִים וּמִתְפַּיֵּס בְּתַחֲנוּנִים. הִתְרַצֵּה וְהִתְפַּיֵּס לְדוֹר עָנִי כִּי אֵין עוֹזֵר׃ אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ כִּי אֵין בָּנוּ

(שומר ישראל). שׁוֹמֵר, стражъ; שְׁמוֹר, храни; שְׁאֵרִית, остатокъ; יֹאבַד, погибнетъ; הַמְיַחֲדִים, признающіе единство; הַמְשַׁלְּשִׁים, трижды возглашающіе; קְדֻשּׁוֹת, священія; מִתְרַצֶּה, благоволящій; וּמִתְפַּיֵּס, и благосклонный; עָנִי, бѣдный; עוֹזֵר, помогающій.

*) см. стр. 82, 96 и ниже въ קדושה דסידרא.

מַעֲשִׂים עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וָחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ׃

насъ, ибо нѣтъ за нами *добрыхъ* дѣлъ, содѣлай намъ милость и благодѣяніе и спаси насъ!

74.

Заключительная молитва.

וַאֲנַחְנוּ לֹא נֵדַע מַה נַּעֲשֶׂה כִּי עָלֶיךָ עֵינֵינוּ׃ זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה׃ יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ׃ אַל תִּזְכָּר לָנוּ עֲוֹנוֹת רִאשׁוֹנִים מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד׃ חָנֵּנוּ יְיָ חָנֵּנוּ כִּי רַב שָׂבַעְנוּ בוּז׃ בְּרֹגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר. כִּי הוּא יָדַע יִצְרֵנוּ זָכוּר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ׃ עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ׃ ח"ק

И мы не знаемъ, что намъ дѣлать; но къ Тебѣ *воздѣты* очи наши. Вспомни милосердіе Твое, Господи, и любовь Твою, ибо они отъ вѣчности. Да будетъ милость Твоя, Господи, надъ нами, какъ мы уповаемъ на Тебя. Не помяни намъ прежнихъ беззаконій; пусть встрѣтитъ насъ скорѣе милосердіе Твое, ибо мы весьма изнурены. Помилуй насъ, Господи, помилуй насъ, ибо довольно насытились мы презрѣніемъ. Во гнѣвѣ вспомни о милосердіи. Ибо Ты Тотъ, Который знаетъ наше помышленіе, помнить, что мы *только* прахъ. Помоги намъ, Боже спасенія нашего, ради славы имени Твоего, избавь и очисти насъ отъ грѣховъ нашихъ ради имени Твоего.

(Канторъ читаетъ חצי קדיש*,* *см. стр. 75).*

75.

בשני ובחמישי אומרים אל ארך אפים וצריכין לומר מעומד. ואלו ימים שאין אומרים אל ארך אפים: ר"ח, חנוכה, פורים קטן ב' ימים ופורים גדול ב' ימים ובכל יו"ט וע"פ ועיו"כ וט' באב גם א"א בבית האבל:

אל ארך *должно читать стоя и только въ будни, по понедѣльникамъ и четвергамъ, исключая новомѣсячій, дней Маккавейскихъ, Жребіевъ (14-го и 15-го адора I и II-го), годовыхъ праздниковъ, кануновъ Пасхи и Дня Прощенія и 9-го ава; не читается также въ домѣ скорбящаго по усопшемъ родственникѣ.*

אֵל אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת אַל בְּאַפְּךָ תוֹכִיחֵנוּ. חוּסָה יְיָ עַל

Боже долготерпѣливый и многомилостивый и истинный! не въ ярости Твоей карай насъ. Сжалься, Господи, надъ народомъ Твоимъ и спаси насъ отъ всякаго зла.

(ואנחנו לא נדע). נֵדַע (будемъ-) знаемъ, נַעֲשֶׂה будемъ дѣлать, עֵינֵינוּ наши очи; יִחַלְנוּ (-ли) уповаемъ; עֲוֹנוֹת беззаконія, רִאשׁוֹנִים прежніе, יְקַדְּמוּנוּ они встрѣтятъ насъ, דַּלּוֹנוּ мы изнурены; רַב довольно, שָׂבַעְנוּ мы насытились, בוּז презрѣніе.

Мы согрѣшили предъ Тобою, о Владыко, прости же, по обилію милосердія Твоего, о Боже!

עַמְּךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ מִכָּל רָע. חָטָאנוּ לְךָ
אָדוֹן סְלַח נָא כְּרוֹב רַחֲמֶיךָ אֵל:

Въ нѣкоторыхъ общинахъ, вмѣсто предыдущей молитвы, произносятъ:

אֵל אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנּוּ. חוּסָה יְיָ עַל יִשְׂרָאֵל
עַמֶּךָ וְהַצִּילֵנוּ מִכָּל רָע. חָטָאנוּ לְךָ אָדוֹן סְלַח נָא כְּרוֹב רַחֲמֶיךָ אֵל:

XI.

ПОЗНАНІЕ О СВЯТОЙ ТОРѢ И ЗАНЯТІЕ ЕЮ.

Вотъ передъ тобою святая Тора, которую далъ намъ Богъ; изъ нея одной ты можешь почерпать ученіе жизни; она одна говоритъ тебѣ о томъ, что такое для тебя Богъ и весь міръ, и каковъ ты самъ долженъ быть въ отношеніи къ Богу и къ міру; въ ней одной ты можешь почерпать истинный свѣтъ для ума твоего (משלי ח, יד), теплоту для сердца твоего, силу для дѣятельности твоей, правду, милость и любовь для жизни твоей,—ее изучай, ея слова да будутъ глубоко запечатлѣны въ сердцѣ твоемъ, и да будутъ они предметомъ помышленій твоихъ и днемъ и ночью. Моисей говоритъ: „Храните же и исполняйте ихъ, потому что въ этомъ мудрость ваша и разумъ вашъ передъ глазами народовъ, которые услышатъ о всѣхъ этихъ уставахъ и скажутъ: Вполнѣ мудрый и разумный народъ этотъ, великій народъ“ (דברים ד, ו). Изученіе Торы составляетъ самую важную обязанность твою въ отношеніи къ Богу (פאה א, см. выше стр. 11). Посему чтеніе Торы въ слухъ всего молитвеннаго собранія составляетъ выдающуюся часть общественнаго богослуженія. Это чтеніе должно слушать молча и съ благоговѣйнымъ вниманіемъ, не разсѣиваясь посторонними мыслями (יד החזקה הלכות תפלה יב, ט), какъ сказано: „И уши всего народа были приклонены къ книгѣ Закона“ (נחמיה ח, ג).

При выниманіи свитка Торы изъ св. ковчега, читаютъ····ויהי בנסע и····בריך שנתן; передъ тѣмъ, какъ возвращаютъ Тору въ св. ковчегъ, читаютъ····וזאת התורה и····ובנחה. Лицо, приглашенное къ Торѣ (עולה לתורה), произноситъ особыя благословенія, одно передъ чтеніемъ Торы, другое послѣ онаго.

Тора есть Божественное откровеніе; она являетъ намъ Бога въ неизмѣримо высшей степени величія, чѣмъ это можетъ являть намъ окружающая природа; она—блескъ и слава Божія.

Посему мы славимъ Бога молитвами הכל הבו, לך ה׳, גדלו, בריך שמיה передъ чтеніемъ, стихами יהללו, הודו и псаломомъ 24 послѣ чтенія Торы.

Занятіе Торою есть достойнѣйшая и прекраснѣйшая форма богопочитанія. Ради Торы Богъ сотворилъ міръ (עבודה זרה ג), избралъ нашихъ предковъ изъ всѣхъ древнихъ народовъ и сдѣлалъ Израиля народомъ Своимъ. Ради Торы Богъ внемлетъ нашимъ прошеніямъ.

Посему мы возносимъ особыя усердныя прошенія къ Богу: אב הרחמים ותגלה до чтенія Торы и יהי רצון послѣ онаго. Желающіе могутъ при чтеніи Торы возсылать прошенія объ исцѣленіи болящаго תפלה על חולה или благодаренія за спасеніе отъ серіозной опасности ברכת הגומל.

Тора есть источникъ жизни, благословеніе для изучающихъ ее, щитъ и покровъ противъ враговъ и опасностей внутреннихъ и внѣшнихъ (פרקי אבות ו, ז).

Посему мы произносимъ стихи חיים כלכם היום — תורת ה׳ תמימה передъ чтеніемъ и ויאדיר—עץ חיים, כי לקח טוב—כקדם послѣ чтенія Торы.

Каждый израильтянинъ обязанъ ежедневно что-либо понять изъ Божественнаго Ученія. Посему законоучители наши установили, чтобы израильтяне ежедневно читали 3-ій стихъ изъ 6-ой главы Книги пророка Исаіи не только въ подлинномъ текстѣ (וְקָרָא זֶה אֶל זֶה...), но и, сверхъ того, въ переводѣ на халдейскій языкъ (וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין...), который въ свое время былъ разговорнымъ и общепонятнымъ языкомъ древнихъ израильтянъ (סוטה מט רש״י; стихъ этотъ см. ниже въ קדושה דסידרא).

Передъ произнесеніемъ этого стиха и послѣ онаго читаютъ выдержки изъ Св. Писанія: אשרי, псаломъ 20, ובא לציון и т. д.

Занятіе Торою особенно свято и составляетъ истинное прославленіе Бога, когда оно совершается сообща, особливо въ сообществѣ не менѣе десяти человѣкъ (פרקי אבות ג, ג, ז).

Посему по окончаніи утренняго богослуженія читаютъ какой-либо отдѣлъ изъ Устнаго Закона, послѣ чего скорбящіе по усопшемъ родственникѣ произносятъ קדיש דרבנן (см. выше стр. 30).

Изученіе Торы очищаетъ и облагораживаетъ наше сердце, вселяетъ въ него благоговѣніе и любовь къ Богу и стремленіе къ добродѣтельной жизни, черезъ что мы обрѣтемъ благодать и благословеніе во времена Мессіи и въ жизни міра будущаго.

Посему мы въ קדושה דסידרא произносимъ особое прошеніе ה׳ אלהי אברהם... до ויאדיר...

Вотъ нѣкоторыя изъ положеній объ изученіи Торы и почитаніи учителей, изложенныхъ въ הלכות כבוד רבו ותלמיד חכם רמב–רמד, יורה דעה и הלכות תלמוד תורה רמה–רמו: Каждый израильтянинъ, богатый или бѣдный, здоровый или больной, юноша и преклонный старецъ, обязанъ изучать Тору. Даже нищій, просящій милостыни, отецъ, въ потѣ лица добывающій хлѣбъ для семейства своего, долженъ назначить себѣ опредѣленное время, какъ днемъ, такъ и ночью, для изученія Торы, ибо сказано: „Пусть не отходитъ эта книга Закона отъ устъ твоихъ; поучайся въ ней день и ночь" (יהושע א, ח).

Какъ долго еврей обязанъ изучать Тору? — до самаго дня смерти своей, ибо сказано: „И чтобы они не выходили изъ сердца твоего во всѣ дни жизни твоей" (דברים ד, ט).

Дѣли время, которое посвящаешь изученію Торы на три части: треть положи на изученіе 24 книгъ Писаннаго Закона (см. стр. 3), треть на изученіе Мишно и треть на изученіе Геморо (См. стр. 29).

Не учись у такого учителя, поведеніе котораго заслуживаетъ порицанія, хотя бы онъ и былъ великій мудрецъ.

Не стыдись спрашивать; ежели ты и во второй разъ не понялъ, спрашивай въ третій разъ; ежели учитель твой разсердится на тебя, ты скажи ему: „Учитель мой, это — Тора, учиться моя обязанность, разсудокъ мой слабъ"!

Кто можетъ заниматься Торою и однакоже не занимается ею, или кто оставляетъ изученіе Торы, предавшись мірскимъ суетамъ, тотъ принадлежитъ къ числу грѣшныхъ, о которыхъ сказано: „Слово Господне онъ презрѣлъ" (במדבר טו, לא).

Кто пренебрегаетъ Торою изъ богатства, тотъ, наконецъ, будетъ пренебрегать ею изъ бѣдности. Кто же въ бѣдности придерживается Торы, тотъ будетъ придерживаться ея въ богатствѣ.

Еврей обязанъ не только изучать Тору, но и обучать ей другихъ, такъ: отецъ обучаетъ сына, дѣдъ — внука, ученый богословъ — чужихъ дѣтей, а равно и всякаго, желающаго заниматься Торою, ибо сказано: „И сообщи ихъ сынамъ твоимъ и сынамъ сыновъ твоихъ" (דברים ד, ט).

Съ какихъ поръ должно приступить къ обученію сына Торѣ? — Когда ребенокъ начинаетъ говорить, слѣдуетъ научить его произносить слова: תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב (Тору заповѣдалъ намъ Моисей, наслѣдіе обществу Іаковлеву— דברים לג, ד) и затѣмъ первый стихъ изъ פרשת שמע; далѣе учатъ его Торѣ понемногу до шести—или семилѣтняго возраста и тогда уже отдаютъ его въ обученіе къ учителю.

Ежели учитель нерадиво относится къ обученію ввѣренныхъ ему дѣтей, то онъ принадлежитъ къ числу тѣхъ, о которыхъ сказано: „Проклятъ, кто небрежно исполняетъ дѣло Господне" (ירמיה מח, י). Наоборотъ, усерднаго и богобоязливаго учителя ожидаетъ особенная награда въ вѣчности, какъ сказано: „И просвѣщающіе другихъ будутъ сіять, какъ свѣтъ небесный, и обращающіе многихъ къ правдѣ—какъ звѣзды во вѣки вѣковъ" (דניאל יב, ג).

Въ отношеніи къ учителю своему ты обязанъ обнаруживать еще большее почтеніе и благоговѣніе, чѣмъ къ родителямъ своимъ, ибо родители вводятъ тебя въ жизнь земную, учитель же, обучающій тебя мудрости, вводитъ тебя въ жизнь будущаго міра.

Учитель съ своей стороны обязанъ обращаться съ учениками своими учтиво, кротко и съ любовію, какъ сказано: „Да будетъ честь ученика твоего дорога тебѣ, какъ собственная" (פרקי אבות ד, טו).

Всякому ученому человѣку, хотя бы онъ и не былъ учителемъ твоимъ, ты обязанъ оказывать почтеніе.

Товарищу твоему, научившему тебя хотя бы одному только правилу, одному стиху, одному выраженію или даже одной только буквѣ, ты обязанъ почтеніемъ (פרקי אבות ו, ג).

Ученымъ людямъ ты обязанъ оказывать всякое содѣйствіе къ тому, чтобы они имѣли возможность заниматься Торою.

76.

סדר הוצאת ספר התורה.

Чинъ выниманія Торы изъ св. кивота.

כשפותחין הארון צריכין לעמוד. בשעת הוצאת ספר תורה אומרים זה:

וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יְיָ וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ: כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְיָ מִירוּשָׁלָיִם: בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ:

Когда открываютъ св. кивотъ, должно встать; при выниманіи Торы читаютъ слѣдующее:

И было, когда поднимался кивотъ, Моисей произносилъ: „Возстань, Господи, и разсѣются враги Твои, и ненавидящіе Тебя разбѣгутся отъ лица Твоего. Ибо изъ Сіона исходитъ Законъ, и слово Господне изъ Іерусалима. Да восхвалится Тотъ, Который далъ Тору народу Своему, Израилю, во святости Своей!

בְּרִיךְ שְׁמֵהּ דְּמָרֵא עָלְמָא. בְּרִיךְ כִּתְרָךְ וְאַתְרָךְ. יְהֵא רְעוּתָךְ עִם עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל לְעָלַם. וּפוּרְקַן יְמִינָךְ אַחֲזֵי לְעַמָּךְ בְּבֵית מַקְדְּשָׁךְ. וּלְאַמְטוּיֵי לָנָא מִטּוּב נְהוֹרָךְ. וּלְקַבֵּל צְלוֹתָנָא בְּרַחֲמִין. יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתוֹרִיךְ לָן חַיִּין בְּטִיבוּתָא וְלֶהֱוֵי אֲנָא פְקִידָא בְּגוֹ צַדִּיקַיָּא. לְמִרְחַם עָלַי

Да восхвалится имя Владыки вселенной; да восхвалится вѣнецъ Твой и мѣстопребываніе Твое. Да будетъ благосклонность Твоя къ народу Твоему, Израилю, вовѣкъ. И спасеніе десницы Твоей яви народу Твоему въ священномъ домѣ Твоемъ, дабы озарить насъ благодатнымъ сіяніемъ Твоимъ и принимать моленія наши съ милосердіемъ. Да будетъ изволеніе Твое продлить нашу жизнь во благѣ,

וּלְמִנְטַר יָתִי וְיַת כָּל דִּי לִי וְדִי
לְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל · אַנְתְּ הוּא זָן לְכֹלָּא
וּמְפַרְנֵס לְכֹלָּא· אַנְתְּ הוּא שַׁלִּיט עַל
כֹּלָּא · אַנְתְּ הוּא דְשַׁלִּיט עַל
מַלְכַיָּא · וּמַלְכוּתָא דִּילָךְ הִיא ·
אֲנָא עַבְדָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
דְּסָגִידְנָא קַמֵּהּ וּמִקַּמָּא דִּיקַר אוֹרַיְתֵהּ
בְּכָל עִדָּן וְעִדָּן · לָא עַל אֱנָשׁ
רָחִיצְנָא וְלָא עַל בַּר אֱלָהִין סָמִיכְנָא
אֶלָּא בֶּאֱלָהָא דִשְׁמַיָּא · דְּהוּא אֱלָהָא
קְשׁוֹט · וְאוֹרַיְתֵהּ קְשׁוֹט · וּנְבִיאוֹהִי
קְשׁוֹט · וּמַסְגֵּא לְמֶעְבַּד טַבְוָן
וּקְשׁוֹט · בֵּהּ אֲנָא רָחִיץ · וְלִשְׁמֵהּ
קַדִּישָׁא יַקִּירָא אֲנָא אֵמַר תֻּשְׁבְּחָן ·
יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתִפְתַּח לִבִּי
בְּאוֹרַיְתָא וְתַשְׁלִים מִשְׁאֲלִין דְּלִבִּי
וְלִבָּא דְכָל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל לְטַב
וּלְחַיִּין וְלִשְׁלָם · אָמֵן:

причислить меня къ праведнымъ, милосердовать обо мнѣ, охранять меня и все, что принадлежитъ мнѣ и народу Твоему, Израилю. Ты питаешь и кормишь всѣхъ. Ты Властелинъ надъ всѣмъ, Ты властвуешь надъ царствами, и царство Тебѣ принадлежитъ. Я, рабъ Всесвятого, (да восхвалится Онъ), повергаюсь передъ Нимъ и передъ великолѣпіемъ Торы Его во всякое время. Не на человѣка полагаюсь, и не на ангела уповаю, а только на Бога небеснаго, ибо Онъ Богъ истинный, и Тора Его истинна, и пророки Его истинны, и премного содѣлываетъ Онъ добра и правды. На него я полагаюсь, и имени Его святому и величавому я возглашаю восхваленія. Да будетъ благоизволеніе Твое открыть сердце мое для Торы Твоей, и исполни прошенія сердца моего и сердца всего народа Твоего, дома Израилева, на благо, жизнь и миръ. Аминь.

המוציא ספר תורה נוטלו ביד ימין וש"ץ מקבלו בב' ידיו ומחזירו לימין ועומד לפני ההיכל:

Лицо, вынувшее изъ св. кивота свитокъ Торы, держитъ его правою рукою; затѣмъ канторъ, воспринявъ свитокъ обѣими руками, обращаетъ его въ сторону правой руки своей и, ставъ лицомъ къ св. кивоту, возглашаетъ:

ואומר בקול גַּדְּלוּ לַיְיָ אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:

Величайте Господа со мною, и превознесемъ имя Его вмѣстѣ!

והקהל עונים לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה
וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל
בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ · לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה
וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: רוֹמְמוּ יְיָ

(*Нар.*:) Твое, о Господи, величіе и могущество, и благолѣпіе, и побѣда, и блескъ, да все, *что* на небѣ и на землѣ; Твое, о Господи, царство, и Ты возвышаешься надъ всѣмъ, какъ глава. Превозносите Господа, Бога нашего, и преклоняйтесь передъ подножіемъ ногъ Его; святъ Онъ! Превозносите Гос-

אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא׃ רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ׃

пода, Бога нашего, и преклоняйтесь предъ святою горою Его: ибо святъ Господь, Богъ нашъ!

אַב הָרַחֲמִים הוּא יְרַחֵם עַם עֲמוּסִים וְיִזְכּוֹר בְּרִית אֵיתָנִים וְיַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן הַשָּׁעוֹת הָרָעוֹת וְיִגְעַר בְּיֵצֶר הָרָע מִן הַנְּשׂוּאִים וְיָחוֹן אוֹתָנוּ לִפְלֵיטַת עוֹלָמִים. וִימַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּמִדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים׃

Отецъ милосердія, Онъ помилуетъ народъ, взлелѣянный *Имъ*, и вспомнитъ завѣтъ съ праотцами и избавитъ наши души отъ тяжкихъ годинъ; Онъ отгонитъ дурное побужденіе отъ тѣхъ, которыхъ Онъ *нѣкогда* высоко вознесъ; Онъ одаритъ насъ вѣчнымъ спасеніемъ и исполнитъ наши прошенія въ полной мѣрѣ спасенія и милосердія.

77.

ביום ב׳ וביום ה׳ ובשבת במנחה כשקורין לעלות לתורה אומר החזן זה׃

Въ утренѣ второго и пятаго дня недѣли, а также въ субботней מנחה *канторъ призываетъ приглашаемаго къ чтенію Торы слѣдующими словами:*

וְתִגָּלֶה וְתֵרָאֶה מַלְכוּתוֹ עָלֵינוּ בִּזְמַן קָרוֹב וְיָחוֹן פְּלֵיטָתֵנוּ וּפְלֵיטַת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְרָצוֹן וְנֹאמַר אָמֵן׃ הַכֹּל הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ וּתְנוּ כָבוֹד לַתּוֹרָה כֹּהֵן קְרָב. יַעֲמֹד (פלוני בר פלוני) הַכֹּהֵן׃ בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ׃ תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְיָ נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי׃ פִּקּוּדֵי יְיָ יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב מִצְוַת יְיָ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם׃ יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם׃ הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְיָ צְרוּפָה. מָגֵן הוּא לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ׃

Да обнаружится и явится царствіе Его надъ нами въ ближайшемъ времени, и да одаритъ Онъ нашихъ уцѣлѣвшихъ и уцѣлѣвшихъ народа Его, дома Израилева, милостію, и любовью, и милосердіемъ, и благоволеніемъ; и возгласимъ: аминь! Всѣ воздавайте величіе Богу нашему и оказывайте честь Торѣ: когенъ, приблизись! Да предстанетъ (имярекъ) когенъ! Да восхвалится Тотъ, Который далъ Тору народу Своему, Израилю, во святости Своей! Законъ Господень совершененъ, ободряетъ душу; Откровеніе Господне вѣрно, умудряетъ легкоумнаго. Повелѣнія Господни праведны, веселятъ сердце; заповѣдь Господня ясна, просвѣщаетъ очи. Господь дастъ силу народу Своему, Господь благословитъ народъ Свой миромъ. Богъ, непороченъ путь Его, слово Господне чисто, Онъ щитъ для всѣхъ уповающихъ на Него.

(*Народъ:*) А вы, прилѣпившіеся къ Господу, Богу вашему, живы всѣ донынѣ!

קהל וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם׃

סדר קריאת התורה.

ЧИНЪ ЧТЕНІЯ ТОРЫ.

78.

Прославленіе Бога за дарованіе Торы.

(לה"ח) העולה לתורה יאחז בשתי ידיו ביריעות התורה ע"י מפה של ס"ת, וקודם הברכה פותח הספר ורואה הפסוק שצריך להתחיל בו וינשק הס"ת ויאמר בלחש עץ חיים היא למחזיקים בה והופך פניו לצד שמאל ומברך בקול רם׃

Приглашенный къ Торѣ долженъ держать обѣими руками концы עץ חיים *шестиковъ, на которые намотанъ свитокъ Торы; передъ произнесеніемъ* ברכה *должно развернуть свитокъ, посмотрѣть на стихъ, съ котораго начинается чтеніе, и поцѣловать свитокъ; затѣмъ произносятъ тихо слова:* עץ חיים היא למחזיקים בה *и, обративъ лицо въ лѣвую сторону, возглашаютъ громкимъ голосомъ:*

Восхваляйте Господа хвальнаго!

בָּרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבֹרָךְ׃

(*Народъ и затѣмъ приглашенный:*) Благословенъ Господь восхваляемый во вѣки вѣковъ!

והקהל עונים בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד׃ וחוזר המברך

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который избралъ насъ изъ всѣхъ народовъ и даровалъ намъ Тору Свою. Благословенъ Ты, Господи, дарующій Тору!

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה׃

Послѣ чтенія должно свернуть свитокъ и произнести: ואחר הקריאה גולל ומברך

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который даровалъ намъ Тору истинную [1]) и вселилъ въ насъ вѣчную жизнь [2]). Благословенъ Ты, Господи, дарующій Тору.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה׃

---

[1]) Законъ Писанный (תורה שבכתב).

[2]) Законъ Устный (תורה שבעל פה). (См. אורח חיים קלט, י).

79.

בִּרְכַּת הַגּוֹמֵל.

Благодареніе за спасеніе отъ опасности.

Лица, возвратившіяся изъ морского плаванія или изъ путешествія черезъ пустыню, больные послѣ выздоровленія, а также вышедшіе на свободу изъ дома заключенія произносятъ:

ארבעה צריכין להודות. יורדי הים, הולכי מדברות, חולה שנתרפא, ומי שהיה חבוש בבית האסורים ויצא לחפשי:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, благодѣющій виновнымъ, за то, что Ты благодѣтельствовалъ мнѣ!

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַגּוֹמֵל לְחַיָּבִים טוֹבוֹת שֶׁגְּמָלַנִי כָּל טוֹב:

(*Народъ отвѣчаетъ:*) Кто благодѣтельствовалъ тебѣ, Тотъ да благодѣтельствуетъ Тебѣ. Села.

והקהל עונים מִי שֶׁגְּמָלְךָ כָּל טוֹב הוּא יִגְמָלְךָ כָּל טוֹב סֶלָה:

Послѣ чтенія Торы канторъ произноситъ חצי קדיש *(стр. 75), кромѣ* מנחה, *что въ субботу и въ дни общаго поста.*

אחר קריאת התורה אומר הש"ץ חצי קדיש מלבד במנחה בשבת ובמנחה בתע"צ:

80.

Выдержки изъ Священнаго Писанія.

При поднятіи свитка Торы, должно обратить его письменами къ народу, который въ это время произноситъ:

כשמגביהין הספר תורה צריך להראות הכתב לעם ויאמר זה:

И вотъ Тора, которую предложилъ Моисей сынамъ Израилевымъ, по повелѣнію Божію, черезъ Моисея. Она—древо жизни для тѣхъ, которые твердо придерживаются ея, и блаженны тѣ, которые опираются на нее. Пути ея—пути пріятные, и всѣ стези ея—миръ. Долгоденствіе въ правой рукѣ ея, а въ лѣвой у нея богатство и слава. Господь желаетъ *сего,* ради правды Своей; Онъ возвеличиваетъ Тору и прославляетъ *ее.*

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל פִּי יְיָ בְּיַד מֹשֶׁה: עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

81.

Свертывающій свитокъ Торы читаетъ слѣдующее:

הגולל את הס"ת יאמר זה:

Твое, о Господи, величіе, и мо-

לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת

וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ . לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ:

щество, и благолѣпіе, и слава, и блескъ, да, все, *что* на небѣ и на землѣ; Твое, о Господи, царство, и Ты возвышаешься надъ всѣмъ, какъ глава.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּתְגּוֹלְלוּ רַחֲמֶיךָ עַל מִדּוֹתֶיךָ וְתִתְנַהֵג עִם בָּנֶיךָ בְּמִדַּת טוּבְךָ וְתִכָּנֵס לָהֶם לִפְנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין:

Да будетъ воля Твоя, Господи, Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ, дабы развернулось милосердіе Твое надъ мѣрами Твоими и управляй сынами Твоими мѣрою благости Твоей и поступай съ ними снисходительнѣе строгости правосудія Твоего.

82.

בשני ובחמישי קודם שמכניסין הס"ת להיכל כשאומרים תחנון יאמר הש"ץ יהי רצון:

По понедѣльникамъ и четвергамъ передъ внесеніемъ свитка Торы въ кивотъ, если въ эти дни читаютъ תחנון, *канторъ произноситъ слѣдующее:*

יְהִי רָצוֹן מִלִּפְנֵי אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם . לְכוֹנֵן אֶת בֵּית חַיֵּינוּ וּלְהָשִׁיב אֶת שְׁכִינָתוֹ בְּתוֹכֵנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ . וְנֹאמַר אָמֵן:

Да будетъ благоугодно Отцу нашему небесному воздвигнуть храмъ жизни нашей и возвратить присутствіе Свое въ нашу среду вскорѣ и въ наши же дни. И возгласимъ: аминь!

יְהִי רָצוֹן מִלִּפְנֵי אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם . לְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל פְּלֵיטָתֵנוּ . וְלִמְנוֹעַ מַשְׁחִית וּמַגֵּפָה מֵעָלֵינוּ . וּמֵעַל כָּל עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל . וְנֹאמַר אָמֵן:

Да будетъ благоугодно Отцу нашему небесному умилосердиться надъ нами и надъ уцѣлѣвшими нашими, отдалить гибель и чуму отъ насъ и отъ всего народа Его, дома Израилева. И возгласимъ: аминь!

יְהִי רָצוֹן מִלִּפְנֵי אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם. לְקַיֵּם בָּנוּ חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל . הֵם וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם וְתַלְמִידֵיהֶם וְתַלְמִידֵי תַלְמִידֵיהֶם . בְּכָל מְקוֹמוֹת מוֹשְׁבוֹתֵיהֶם . וְנֹאמַר אָמֵן:

Да будетъ благоугодно Отцу нашему небесному поддерживать среди насъ мудрецовъ Израильскихъ, ихъ и женъ ихъ, и сыновей ихъ, и дочерей ихъ, и учениковъ ихъ, и учениковъ учениковъ ихъ во всѣхъ мѣстахъ ихъ пребыванія. И возгласимъ: аминь!

יְהִי רָצוֹן מִלִּפְנֵי אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם . שֶׁנִּשְׁמַע וְנִתְבַּשֵּׂר בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת יְשׁוּעוֹת וְנֶחָמוֹת . וִיקַבֵּץ נִדָּחֵינוּ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ . וְנֹאמַר אָמֵן:

Да будетъ благоугодно Отцу нашему небесному, дабы мы слышали и получали благія вѣсти, спасенія и утѣшенія, и да соберетъ Онъ разсѣянныхъ нашихъ съ четырехъ концовъ земли. И возгласимъ: аминь!

אַחֵינוּ כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל . הַנְּתוּנִים בַּצָּרָה וּבַשִּׁבְיָה . הָעוֹמְדִים בֵּין בַּיָּם וּבֵין בַּיַּבָּשָׁה . הַמָּקוֹם יְרַחֵם עֲלֵיהֶם

Братья наши, весь домъ Израилевъ, постигнутые бѣдою и неволею, находящіеся, какъ на морѣ, такъ и на сушѣ, — Вездѣсущій да помилуетъ ихъ и

וְיוֹצִיאֵם מִצָּרָה לִרְוָחָה וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה וּמִשִּׁעְבּוּד לִגְאֻלָּה. הַשְׁתָּא בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְנֹאמַר אָמֵן:

выведетъ ихъ изъ стѣсненія на просторъ, изъ мрака къ свѣту, изъ рабства на свободу, нынѣ, вскорѣ и въ ближайшее время. И возгласимъ: аминь!

כשמחזירין הס"ת להיכל אומרים זה:

יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ:

והקהל אומרים הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרוֹבוֹ הַלְלוּיָהּ:

Когда несутъ свитокъ Торы обратно въ кивотъ, читаютъ:

(*Кант.:*) Да славятъ имя Господне, ибо только Его имя превознесенно!

(*Народъ:*) Величіе Его надъ землею и небесами. И Онъ возвысилъ рогъ народу Своему, славу всѣмъ благочестивцамъ Своимъ, сынамъ Израилевымъ, народу, близкому къ Нему. Аллилуія.

83.

Владыка вселенной и служители Его. Вхожденіе Владыки вселенной.

בשני ובחמישי בר"ח וביו"ט ובשבת למנחה אומרים לדוד מזמור:

לְדָוִד מִזְמוֹר לַייָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ: מִי יַעֲלֶה בְהַר יְיָ וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ: נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ עִזּוּז וְגִבּוֹר יְיָ גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שְׂאוּ

По понедѣльникамъ и четвергамъ, въ новомѣсячія, праздники и въ субботней מנחה *читаютъ:*

(Псаломъ 24.) Давидовъ. Псаломъ. Господня земля и что наполняетъ ее, вселенная и живущіе въ ней. Ибо Онъ на моряхъ основалъ ее и на рѣкахъ утвердилъ ее. Кто взойдетъ на гору Господню и кто станетъ на святомъ мѣстѣ Его? Неповинный руками и чистый сердцемъ, кто не предавалъ души своей суетѣ и не клялся ложно, *Сей* приметъ благословеніе отъ Господа и милость отъ Бога спасенія своего. Таковъ родъ почитателей Его, ищущихъ лица Твоего, *ради* Іакова. Села. Возвысьте, врата, главы ваши и возвысьтесь, двери вѣчныя: се входитъ Царь славы. Кто сей Царь славы?—Господь могучій и сильный, Господь, сильный въ брани. Возвысьте, врата, главы ваши и

שְׂעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:

возвыситесь, двери вѣчныя: се входитъ Царь славы. Кто Онъ, сей Царь славы? Господь воинствъ, Онъ Царь славы. Села.

84.

Восхваленіе Торы.

Когда ставятъ свитокъ Торы въ ковчегъ читаютъ: בשעת הכנסת ס"ת להיכל אומרים זה

וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה יְיָ רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל: קוּמָה יְיָ לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ: כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ: בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ: כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזֹבוּ: עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: הֲשִׁיבֵנוּ יְיָ אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

И когда *ковчегъ* останавливался, (Моисей) произносилъ: успокой, Господи, тьмы тысячъ Израилевыхъ. Встань, Господи, на *мѣсто* покоя Твоего, Ты и ковчегъ славы Твоей. Священники Твои да облекутся правдою, и благочестивцы Твои да возликуютъ. Ради Давида, раба Твоего, не отврати лица помазанника Твоего. Ибо Я преподалъ вамъ доброе ученіе; не оставляйте Торы Моей. Она — древо жизни для тѣхъ, которые твердо придерживаются ея, и блаженны тѣ, которые опираются на нее. Пути ея—пути пріятные, и всѣ стези ея—миръ. Обрати насъ, Господи, къ Тебѣ, и мы обратимся; обнови дни наши, какъ было прежде.

85.

Переводъ см. стр. 62.

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:
אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:
תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד: טוֹב יְיָ

לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו׃ יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ
יְבָרְכוּכָה׃ כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ׃ לְהוֹדִיעַ
לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ׃ מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת
כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר׃ סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל הַנֹּפְלִים
וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים׃ עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם
אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ׃ פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן׃
צַדִּיק יְיָ בְּכָל דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו׃ קָרוֹב יְיָ לְכָל קֹרְאָיו
לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת׃ רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם
יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם׃ שׁוֹמֵר יְיָ אֶת כָּל אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים
יַשְׁמִיד׃ תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם
וָעֶד׃ וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃

86.

Прошеніе о ниспосланіи помощи Царю.

(דה"ת) אלו ימים שא"א בהם למנצח: ר"ח חנוכה ופורים ערב פסח וערב יו"כ ותשעה באב וה"ה בשנה מעוברת ביום י"ד וט"ו באדר ראשון. גם א"א אותו בבית האבל:

Вотъ дни, въ которые не читаютъ למנצח: *въ новомѣсячіе, полупраздники Маккавеевъ и Жребіевъ, канунъ Пасхи и Дня Прощенія, 9-го ава, 14-го и 15-го числа перваго адора високоснаго года; этотъ псаломъ не читается также въ домѣ скорбящаго по усопшемъ родственникѣ.*

לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ יַעַנְךָ יְיָ
בְּיוֹם צָרָה יְשַׂגֶּבְךָ שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב׃
יִשְׁלַח עֶזְרְךָ מִקֹּדֶשׁ וּמִצִּיּוֹן יִסְעָדֶךָּ׃
יִזְכֹּר כָּל מִנְחֹתֶךָ וְעוֹלָתְךָ יְדַשְּׁנֶה
סֶלָה׃ יִתֶּן לְךָ כִלְבָבֶךָ וְכָל עֲצָתְךָ

(Псаломъ 20.) Начальнику хора. Псаломъ Давидовъ. Да услышитъ тебя Господь въ день печали, да защититъ тебя имя Бога Іаковлева. Да пошлетъ Онъ тебѣ помощь изъ святилища и съ Сіона да поддержитъ тебя. Да помянетъ всѣ приношенія твои, и всесожженіе твое да обратитъ въ пепелъ *). Села.—Да дастъ Онъ тебѣ по сердцу

(למנצח). יַעַנְךָ Онъ услышитъ тебя, צָרָה печаль, יְשַׂגֶּבְךָ Онъ защититъ тебя; יִשְׁלַח Онъ пошлетъ, עֶזְרְךָ твоя помощь, יִסְעָדֶךָּ. Онъ поддержитъ тебя; יִזְכֹּר Онъ помянетъ, מִנְחֹתֶךָ твои приношенія, וְעוֹלָתְךָ и твое всесожженіе, יְדַשְּׁנֶה Онъ обратитъ въ пепелъ; יִתֶּן Онъ дастъ, כִלְבָבֶךָ по сердцу твоему,

*) Огнемъ Божіимъ, въ знакъ благоволенія.

יְמַלֵּא : נְרַנְּנָה בִּישׁוּעָתֶךָ וּבְשֵׁם אֱלֹהֵינוּ נִדְגֹּל יְמַלֵּא יְיָ כָּל מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ : עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי הוֹשִׁיעַ יְיָ מְשִׁיחוֹ יַעֲנֵהוּ מִשְּׁמֵי קָדְשׁוֹ בִּגְבוּרוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ : אֵלֶּה בָרֶכֶב וְאֵלֶּה בַסּוּסִים וַאֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְיָ אֱלֹהֵינוּ נַזְכִּיר : הֵמָּה כָּרְעוּ וְנָפָלוּ וַאֲנַחְנוּ קַּמְנוּ וַנִּתְעוֹדָד : יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ :

твоему, и всякое намѣреніе твое да исполнитъ. Возрадуемся о помощи твоей и во имя Бога нашего поднимемъ знамя: исполнитъ Господь всѣ прошенія твои. Нынѣ познаю я, что спасаетъ Господь помазанника Своего, отвѣчаетъ ему съ святого неба Своего могущественною помощію десницы Своей. — Иные колесницами, иные конями; мы же именемъ Господа, Бога нашего, хвалимся! Тѣ преклонились и пали, а мы встали и укрѣпились.—Господи! помоги; Царь, услыши насъ въ день нашего призыванія.

87.

קְדֻשָּׁה דְּסִדְרָא.

(דס"ח) אין אומרים פסוק ואני זאת בריתי בבית האבל :

Стихъ ואני זאת בריתי *не читается въ домѣ скорбящаго по усопшемъ родственникѣ.*

וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב נְאֻם יְיָ : וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אֹתָם אָמַר יְיָ רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּפִיךָ לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ אָמַר יְיָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם : וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל : וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ :

И прійдетъ избавитель для Сіона и для кающихся грѣшниковъ въ Іаковѣ, говоритъ Господь. И Я — вотъ завѣтъ Мой съ ними, говоритъ Господь: духъ Мой, который на тебѣ, и слова Мои, которыя вложилъ Я въ уста твои, не отойдутъ отъ устъ твоихъ и отъ устъ дѣтей твоихъ и отъ устъ потомства дѣтей твоихъ, говоритъ Господь, отнынѣ и вовѣки. — И Ты, о Святый, пребываешь среди славословій Израиля! *(Исаія 6, 3)*: И взывалъ одинъ къ другому и говорилъ: Святъ, святъ, святъ Господь воинствъ! полна вся земля

יְמַלֵּא Онъ исполнитъ; נִדְגֹּל поднимемъ знамя, מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ твои прошенія; יָדַעְתִּי (-лъ) познаю, הוֹשִׁיעַ (-лъ) спасаетъ, מְשִׁיחוֹ Его помазанникъ, יְמִינוֹ Его десница; רֶכֶב колесница. נַזְכִּיר (-будемъ) хвалимся; כָּרְעוּ они преклонились, וְנָפָלוּ и они пали, קַמְנוּ мы встали, וַנִּתְעוֹדָד и мы укрѣпились.

(ובא לציון). וּבָא (-лъ) и прійдетъ, וּלְשָׁבֵי и для обратившихся, פֶשַׁע нечестіе, נְאֻם говоритъ (реченіе); שַׂמְתִּי Я вложилъ, יָמוּשׁוּ они отойдутъ;

וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין וְאָמְרִין קַדִּישׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ קַדִּישׁ עַל אַרְעָא עוֹבַד גְּבוּרְתֵּהּ קַדִּישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא ׃ יְיָ צְבָאוֹת מַלְיָא כָל אַרְעָא זִיו יְקָרֵהּ ׃ וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ ׃ וּנְטָלַתְנִי רוּחָא וְשִׁמְעֵת בַּתְרַי קָל זִיעַ סַגִּיא דִּמְשַׁבְּחִין וְאָמְרִין בְּרִיךְ יְקָרָא דַיְיָ מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ ׃ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד ׃ יְיָ מַלְכוּתֵהּ קָאֵם לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא ׃ יְיָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבוֹתֵינוּ שָׁמְרָה זֹּאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר מַחְשְׁבוֹת לְבַב עַמֶּךָ וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ ׃ וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ ׃ כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל

славы Его! *(Халдейскій переводъ)*: «И пріемлютъ другъ отъ друга *дозволеніе* и возглашаютъ: Святъ *Онъ* въ небесахъ горней высоты, въ обители величія Его, святъ на землѣ, твореніи могущества Его, святъ навсегда и во вѣки вѣковъ; Господь воинствъ, полна вся земля блеска величія Его!» (*Іезекіиль 3, 12*): И понесъ меня вѣтеръ, *(говоритъ пророкъ)* и я слышалъ позади себя великій громовый голосъ: «благословенна слава Господня отъ мѣста своего!» (*Халдейскій переводъ*): И понесъ меня вѣтеръ, и я слышалъ позади себя голосъ великаго шума славословящихъ и возглашающихъ: «благословенно великолѣпіе Господне отъ мѣста обители величія Его». (*Исходъ 15, 18*): Господь будетъ царствовать во вѣки вѣковъ. (*Халдейскій переводъ*): Царство Господне *пребываетъ* присно и во вѣки вѣковъ. (*Выдержки изъ Св. Писанія*): Господи, Боже Авраама, Исаака и Израиля, отцовъ нашихъ, сохрани навѣкъ такое настроеніе и помышленіе въ сердцѣ народа Твоего и направь сердце ихъ къ Тебѣ. И Онъ милосердъ, прощаетъ грѣхъ и не истребляетъ; многократно отвращаетъ гнѣвъ Свой и не возбуждаетъ

וּמְקַבְּלִין и они пріемлютъ, דֵּין מִן דֵּין другъ отъ друга, וְאָמְרִין и возглашаютъ, קַדִּישׁ святъ, בִּשְׁמֵי въ небесахъ, מְרוֹמָא высота, עִלָּאָה горній, בֵּית обитель, שְׁכִינְתֵּהּ Его величіе, אַרְעָא земля, עוֹבַד твореніе, גְּבוּרְתֵּהּ Его могущество, מַלְיָא полна, זִיו блескъ, יְקָרֵהּ Его величіе; וַתִּשָּׂאֵנִי и поднялъ (-ла) меня, וָאֶשְׁמַע и я слышалъ, אַחֲרַי позади меня, קוֹל голосъ, רַעַשׁ громъ; וּנְטָלַתְנִי и поднялъ(-ла) меня, וְשִׁמְעֵת и я слышалъ, בַּתְרַי позади меня, זִיעַ шумъ, סַגִּיא великій, דִּמְשַׁבְּחִין славословящіе, בְּרִיךְ благословенно, מֵאֲתַר отъ мѣста; מַחְשְׁבוֹת помышленія, וְהָכֵן и направь; וְסַלָּח и прощающій;

קְרָאֶיךָ׃ צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת׃ תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם׃ בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם יַעֲמָס לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה׃ יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה׃ יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ׃ יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ׃ בָּרוּךְ (הוּא) אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ הוּא יִפְתַּח לִבֵּנוּ בְּתוֹרָתוֹ וְיָשֵׂם בְּלִבֵּנוּ אַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּלְעָבְדוֹ בְּלֵבָב שָׁלֵם לְמַעַן לֹא נִיגַע לָרִיק וְלֹא נֵלֵד לַבֶּהָלָה׃ יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁנִּשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנִזְכֶּה וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה וְנִירַשׁ

всей ярости Своей. Ибо Ты, Господи, благъ, и милосердъ, и многомилостивъ ко всѣмъ, призывающимъ Тебя. Справедливость Твоя—справедливость вѣчная, и Тора Твоя—истина. Ты являешь вѣрность Іакову, милость Аврааму, какъ Ты клялся отцамъ нашимъ издревле. Да восхвалится Господь всякій день; Богъ возлагаетъ на насъ бремя, *но оно*—спасеніе наше. Села. Господь воинствъ съ нами; защита наша—Богъ Іаковлевъ. Села. Господи воинствъ! блаженъ человѣкъ, полагающійся на Тебя. Господи, помоги! Царь, услыши насъ въ день нашего призыванія! Да восхвалится Богъ нашъ, Который сотворилъ насъ во славу Свою, и отдѣлилъ насъ отъ заблуждающихъ, и даровалъ намъ Тору истинную, и вселилъ въ насъ вѣчную жизнь. Да отверзетъ Онъ сердце наше Ученіемъ Своимъ и вселитъ въ наше сердце любовь къ Нему и благоговѣніе къ Нему, дабы мы исполняли волю Его и служили Ему съ преданнымъ сердцемъ, дабы мы не труждались вотще и не раждали на гибель. Да будетъ воля Твоя, Господи, Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ, чтобы мы соблюдали уставы Твои въ мірѣ семъ, и *черезъ это* удостоились дожить, и узрѣть, и обрѣсти благодать и бла-

---

נִשְׁבַּעְתָּ Ты клялся, מִימֵי קֶדֶם отъ дней древнихъ, יַעֲמָס Онъ возлагаетъ (будетъ-) бремя, שֶׁבְּרָאָנוּ Который сотворилъ насъ, וְהִבְדִּילָנוּ и Онъ отдѣлилъ насъ, הַתּוֹעִים заблуждающіе, נָטַע Онъ вселилъ; יִפְתַּח Онъ отверзетъ, וְיָשֵׂם и Онъ вселитъ, וּלְעָבְדוֹ и дабы служить Ему, שָׁלֵם преданный (цѣлый), נִיגַע будемъ труждаться, לָרִיק вотще, נֵלֵד будемъ раждать, לַבֶּהָלָה на гибель; וְנִזְכֶּה и удостоимся, וְנִחְיֶה и будемъ жить, וְנִרְאֶה и узримъ, וְנִירַשׁ и обрѣтемъ,

טוֹבָה וּבְרָכָה לִשְׁנֵי יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם יְיָ אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ: בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּיְיָ וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ: בִּטְחוּ בַיְיָ עֲדֵי עַד כִּי בְּיָהּ יְיָ צוּר עוֹלָמִים: וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא עָזַבְתָּ דֹרְשֶׁיךָ יְיָ: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

гословеніе во времена Мессіи и въ жизни міра будущаго, Дабы душа *моя* воспѣвала Тебя не умолкая: Господи, Боже мой! вовѣки буду благодарить Тебя. Благословенъ мужъ, который полагается на Господа, и Господь будетъ ему опорою! Уповайте на Господа вовѣки, ибо въ Іаг-Господѣ твердыня вѣчная. На Тебя уповаютъ познающіе имя Твое, ибо Ты не оставляешь ищущихъ Тебя, Господи!—Господь желаетъ *сего* ради правды Своей; Онъ возвеличитъ Тору и прославитъ *ее*.

יְיָ אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ: חִזְקוּ וְיַאֲמֵץ לְבַבְכֶם כָּל הַמְיַחֲלִים לַייָ:

Господи, Владыка нашъ! какъ величественно имя Твое по всей землѣ. Мужайтесь, и да крѣпится сердце ваше, всѣ, уповающіе на Господа!

88.

קַדִּישׁ שָׁלֵם.

Читается קדיש *не иначе, какъ въ присутствіи десяти человѣкъ.*

וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר: זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְיָ וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

Итакъ, да возвеличится сила Господня, какъ Ты говорилъ. Вспомни милосердіе Твое, Господи, и милости Твои, ибо онѣ отъ вѣчности.

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:

(*Кант.*) Да будетъ величаемо и святимо Его великое имя въ мірѣ, который Онъ сотворилъ по волѣ Своей. И да водворитъ Онъ царствіе Свое при вашей жизни и въ ваши дни и при жизни всего дома Израилева, вскорѣ и въ близкое время, и возгласите: аминь!

קהל אָמֵן. יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

(*Нар.*) Аминь! Да будетъ хвалимо Его великое имя присно и во вѣки вѣковъ!

יְמוֹת времена, הַבָּא будущій (грядущій); כָּבוֹד душа (слава), יִדֹּם умолкая (онъ; אוֹדֶךָּ буду благодарить Тебя, הַגֶּבֶר мужъ, יִבְטַח полагается (онъ будетъ-); וְהָיָה будетъ-), יוֹדְעֵי познающіе, עָזַבְתָּ Ты оставилъ, דֹּרְשֶׁיךָ ищущіе Тебя; חָפֵץ Онъ желаетъ, יַגְדִּיל Онъ возвеличитъ, וְיַאְדִּיר и Онъ прославитъ.

חזן יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא. בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בעשי״ת כופלין וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

(*Кант.*) Да будетъ хвалимо, ублажаемо, величаемо, возвышаемо, превозносимо, чествуемо, благоуважаемо и прославляемо имя Святого, да будетъ Онъ хвалимъ, превыше всякаго хваленія, пѣснопѣнія, ублаженія и умиленія, изрекаемыхъ въ мірѣ, и возгласите: аминь!

קהל אָמֵן. קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:

(*Нар.*) Аминь! Прими съ милосердіемъ и благоволеніемъ наше моленіе!

חזן תִּתְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא וְאִמְרוּ אָמֵן:

(*Кант.*) Да будутъ приняты моленія и прошенія всѣхъ израильтянъ Отцомъ ихъ небеснымъ, и возгласите: аминь!

קהל אָמֵן. יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

(*Нар.*) Аминь! Да будетъ хвалимо имя Господне отнынѣ и вовѣки!

חזן יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

(*Кант.*) Да будетъ съ неба миръ великій и жизнь намъ и всему Израилю, и возгласите: аминь!

קהל אָמֵן. עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

(*Нар.*) Аминь! Помощь моя отъ Господа, Творца неба и земли!

חזן עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

(*Кант.*) Кто дѣлаетъ миръ на высотахъ Своихъ, да содѣлаетъ миръ намъ и всему Израилю, и возгласите: аминь!

89.

Заключительная молитва.

а. *Обязанность израильтянъ—славить Бога.*

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה שֶׁלֹּא

Намъ *должно* восхвалять Владыку всего, воздавать величіе Мірозиждителю, Который не содѣлалъ насъ *подобными* народамъ языческихъ земель и не поставилъ

(עלינו). עָלֵינוּ (надъ нами) намъ, לְשַׁבֵּחַ чтобы восхвалять, הַכֹּל все, לָתֵת чтобы воздавать, גְּדֻלָּה величіе, עָשָׂנוּ Онъ содѣлалъ насъ, כְּגוֹיֵי подобно народамъ, הָאֲרָצוֹת земли, שָׂמָנוּ Онъ поставилъ насъ, מִשְׁפְּחוֹת племена,

שֶׁם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם׃ וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא׃ שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ׃ וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל׃ וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים׃ הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד׃ אֱמֶת מַלְכֵּנוּ אֶפֶס זוּלָתוֹ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד׃

насъ наравнѣ съ языческими племенами земли, Который не положилъ намъ одинаковаго съ ними удѣла и такого жребія, какъ всему ихъ сонмищу. *Посему* мы колѣнопреклоняемся, и повергаемся, и исповѣдуемся передъ Царемъ царей, Святымъ, да будетъ Онъ хвалимъ! Это Онъ простеръ небеса и утвердилъ землю, и пребываніе величія Его на небесахъ вверху, и селеніе славы Его въ горнихъ высотахъ. Онъ Богъ нашъ — не иной кто! Воистину! Онъ Царь нашъ—никто, кромѣ Него! Какъ писано въ Торѣ Его: „Знай же нынѣ и прими къ сердцу твоему, что Господь есть Богъ на небѣ вверху и на землѣ внизу—нѣтъ другого!“

6. *Надежда израильтянъ.*

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי וְכָל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ׃

Посему мы уповаемъ на Тебя, Господи, Боже нашъ, что узримъ вскорѣ благолѣпіе славы Твоей; что истуканы исчезнутъ съ земли, и идолы будутъ истреблены окончательно; что усовершенствуется міръ черезъ царствіе Всемогущаго; что всѣ сыны человѣческіе будутъ

חֶלְקֵנוּ нашъ удѣлъ, כָּהֶם какъ они, וְגוֹרָלֵנוּ и нашъ жребій, הֲמוֹנָם ихъ сонмище; כּוֹרְעִים колѣнопреклоняющіеся, וּמִשְׁתַּחֲוִים и повергающіеся, וּמוֹדִים и исповѣдующіеся; נוֹטֶה простеръ (-щій), וְיוֹסֵד и утвердилъ (-щій), וּמוֹשַׁב и пребываніе יְקָרוֹ Его величіе, מִמַּעַל вверху, וּשְׁכִינַת и селеніе, עֻזּוֹ Его слава, בְּגָבְהֵי въ высотахъ, מְרוֹמִים горніе; אֶפֶס нѣтъ, זוּלָתוֹ кромѣ Него, וְיָדַעְתָּ и знай (-лъ), וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ и прими къ сердцу твоему, מִתָּחַת внизу.

(עַל כֵּן נקוה). עַל כֵּן посему, נְקַוֶּה уповаемъ (будемъ-), לִרְאוֹת чтобы узрѣть, מְהֵרָה вскорѣ, תִּפְאֶרֶת благолѣпіе, עֻזֶּךָ Твоя слава, לְהַעֲבִיר чтобы истребить, גִּלּוּלִים истуканы, וְהָאֱלִילִים и идолы, כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן они будутъ истреблены окончательно. לְתַקֵּן чтобы усовершенствовать, בְּמַלְכוּת царствіемъ, שַׁדַּי Всемогущій, בָּשָׂר плоть, יִקְרְאוּ они будутъ призывать, שִׁמְךָ Твое имя,

לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ. יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן: לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפּוֹלוּ. וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ. וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת עוֹל מַלְכוּתֶךָ. וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד: כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: ק״י (דף 39)

призывать имя Твое; что всѣ нечестивцы земли обратятся къ Тебѣ; что уразумѣютъ и познаютъ всѣ обитатели міра, что предъ Тобою однимъ преклонится всякое колѣно, и поклянется всякій языкъ. Передъ лицомъ Твоимъ, Господи, Боже нашъ, они будутъ преклоняться, повергаться, воздавать величіе славному имени Твоему, и всѣ вмѣстѣ примутъ на себя иго царствія Твоего, дабы Ты царствовалъ надъ ними вскорѣ, во вѣки вѣковъ. Ибо царство *принадлежитъ* Тебѣ, и во вѣки вѣковъ Ты будешь царствовать во славѣ, какъ писано въ Торѣ Твоей: „Господь будетъ царствовать во вѣки вѣковъ.“ И еще сказано: „И Господь будетъ Царемъ надъ всею землею; въ тотъ день будетъ Господь одинъ, и имя Его едино“.

אַל תִּירָא מִפַּחַד פִּתְאֹם וּמִשֹּׁאַת רְשָׁעִים כִּי תָבוֹא: עֻצוּ עֵצָה וְתֻפָר דַּבְּרוּ דָבָר וְלֹא יָקוּם כִּי עִמָּנוּ אֵל: וְעַד זִקְנָה אֲנִי הוּא וְעַד שֵׂיבָה אֲנִי אֶסְבֹּל אֲנִי עָשִׂיתִי וַאֲנִי אֶשָּׂא וַאֲנִי אֶסְבֹּל וַאֲמַלֵּט:

Не бойся внезапнаго страха и гибели нечестивыхъ, когда она придетъ. Замышляйте замыселъ—онъ разстроится; изрекайте рѣшеніе—оно не состоится, ибо съ нами Богъ! И до старости твоей все Я, и до сѣдины Я Самъ нести буду; Я создалъ, Я и буду нести, и Я возьму на Себя и спасу!

XII.

ЕЖЕДНЕВНЫЯ ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЯ МОЛИТВЫ.

90.

מזמורים לכל ימי השבוע.

Псалмы на всѣ дни недѣли.

(בראשון בשבת) הַיּוֹם יוֹם רִאשׁוֹן בְּשַׁבָּת שֶׁבּוֹ הָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:

(Въ первый день недѣли:) Сегодня первый день недѣли, въ который левиты произносили въ священномъ храмѣ:

לְדָוִד מִזְמוֹר לַייָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ

(Псаломъ 24.) Давидовъ. Пса-

לְהַפְנוֹת чтобы обратить, רִשְׁעֵי нечестивцы; יַכִּירוּ они уразумѣютъ, וְיֵדְעוּ и они познаютъ, יוֹשְׁבֵי обитатели, תֵבֵל міръ, תִּכְרַע она преклонится, בֶּרֶךְ колѣно, תִּשָּׁבַע она поклянется, לָשׁוֹן языкъ; וְיִפּוֹלוּ и они повергнутся, יְקָר величіе -

תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃ כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ׃ מִי יַעֲלֶה בְהַר יְיָ וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ׃ נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה׃ יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ׃ זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁיו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה׃ שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃ מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ עִזּוּז וְגִבּוֹר יְיָ גִּבּוֹר מִלְחָמָה׃ שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד׃ מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה׃

ломъ. Господня земля и что наполняетъ ее, вселенная и живущіе въ ней. Ибо Онъ на моряхъ основалъ ее и на рѣкахъ утвердилъ ее. Кто взыдетъ на гору Господню, и кто станетъ на святомъ мѣстѣ Его?—Неповинный руками и чистый сердцемъ, кто не предавалъ души своей суетѣ и не клялся ложно; *Сей* приметъ благословеніе отъ Господа и милость отъ Бога спасенія своего. Таковъ родъ почитателей Его, ищущихъ лица Твоего, *родъ* Іакова! Села. Возвысьте, врата, главы ваши, и возвысьтесь, двери вѣчныя: се входитъ Царь славы. Кто сей Царь славы?—Господь могучій и сильный, Господь сильный въ брани. Возвысьте, врата, главы ваши, и возвысьтесь, двери вѣчныя: се входитъ Царь славы. Кто Онъ, сей Царь славы? Господь воинствъ, Онъ—Царь славы! Села.

91.

рошеніе Асафа о защитѣ отъ народовъ, враждовавшихъ противъ израильтянъ.

בימים שאומרים תחנון נוהגים לאמר בכל יום אחר שיר של יום מזמור פ״ג וע״ט:

פג שִׁיר מִזְמוֹר לְאָסָף׃ אֱלֹהִים אַל דֳּמִי לָךְ אַל תֶּחֱרַשׁ וְאַל תִּשְׁקֹט אֵל׃ כִּי הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יֶהֱמָיוּן

(Псаломъ 83.) Пѣснь. Псаломъ Асафовъ. Боже! не премолчи, не безмолвствуй и не оставайся въ покоѣ, Боже! Ибо вотъ, враги Твои

(לדוד מזמור) . תֵּבֵל вселенная ; יְסָדָהּ Онъ основалъ ее , יְכוֹנְנֶהָ утвердилъ ее (будетъ-) ; יַעֲלֶה онъ взойдетъ . יָקוּם онъ станетъ ; נְקִי неповинный , כַּפַּיִם руки , וּבַר и чистый , נָשָׂא онъ предалъ , לַשָּׁוְא суетѣ , נִשְׁבַּע онъ клялся , לְמִרְמָה ложно ; יִשָּׂא онъ приметъ , יִשְׁעוֹ его спасеніе ; דֹּרְשָׁיו Его почитатели , מְבַקְשֵׁי ищущіе ; שְׁעָרִים врата , רָאשֵׁיכֶם ваши главы , פִּתְחֵי двери ; עִזּוּז могучій , גִּבּוֹר сильный ; מִלְחָמָה брань .

(שיר מזמור לאסף) . דֳּמִי молчаніе , תֶּחֱרַשׁ (будешь-) безмолвствуй , תִּשְׁקֹט (будешь-) оставайся въ покоѣ ; יֶהֱמָיוּן (они будутъ-) восшумѣли ,

וּמְשַׂנְאֶיךָ נָשְׂאוּ רֹאשׁ: עַל עַמְּךָ יַעֲרִימוּ סוֹד וְיִתְיָעֲצוּ עַל צְפוּנֶיךָ: אָמְרוּ לְכוּ וְנַכְחִידֵם מִגּוֹי וְלֹא יִזָּכֵר שֵׁם יִשְׂרָאֵל עוֹד: כִּי נוֹעֲצוּ לֵב יַחְדָּו עָלֶיךָ בְּרִית יִכְרֹתוּ: אָהֳלֵי אֱדוֹם וְיִשְׁמְעֵאלִים מוֹאָב וְהַגְרִים: גְּבָל וְעַמּוֹן וַעֲמָלֵק פְּלֶשֶׁת עִם יֹשְׁבֵי צוֹר: גַּם אַשּׁוּר נִלְוָה עִמָּם הָיוּ זְרוֹעַ לִבְנֵי לוֹט סֶלָה: עֲשֵׂה לָהֶם כְּמִדְיָן כְּסִיסְרָא כְיָבִין בְּנַחַל קִישׁוֹן: נִשְׁמְדוּ בְעֵין דֹּאר הָיוּ דֹּמֶן לָאֲדָמָה: שִׁיתֵמוֹ נְדִיבֵמוֹ כְּעֹרֵב וְכִזְאֵב וּכְזֶבַח וּכְצַלְמֻנָּע כָּל נְסִיכֵמוֹ: אֲשֶׁר אָמְרוּ נִירְשָׁה לָּנוּ אֵת נְאוֹת אֱלֹהִים: אֱלֹהַי שִׁיתֵמוֹ כַגַּלְגַּל כְּקַשׁ לִפְנֵי רוּחַ: כְּאֵשׁ תִּבְעַר יָעַר וּכְלֶהָבָה תְּלַהֵט הָרִים: כֵּן תִּרְדְּפֵם בְּסַעֲרֶךָ וּבְסוּפָתְךָ תְבַהֲלֵם: מַלֵּא פְנֵיהֶם קָלוֹן וִיבַקְשׁוּ שִׁמְךָ יְיָ: יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ עֲדֵי עַד

восшумѣли, и ненавистники Твои подняли голову. Противъ народа Твоего составили коварный умыселъ и совѣщаются противъ хранимыхъ Тобою. Сказали: Пойдемъ, истребимъ ихъ изъ народовъ, чтобы не вспоминалось болѣе имя „Израиль" Такъ рѣшили единодушно, заключили противъ Тебя союзъ Шатры Едома и Измаильтянъ, Моава и Агарянъ, Гевалъ и Аммонъ и Амаликъ, Филистимляне съ жителями Тира; И Ассуръ присоединился къ нимъ; они стали мышцею для сыновъ Лотовыхъ. Села. Сотвори имъ *то же,* что Мадіаму, что Сисарѣ, что Іавину у потока Киссона, Которые были истреблены въ Аендорѣ, и сдѣлались навозомъ для земли. Поступи съ ними, съ князьями ихъ, какъ съ Оривомъ и Зивомъ, и со всѣми царями ихъ, какъ съ Зевеемъ и Салманомъ, Которые говорили: „присвоимъ себѣ селенія Божіи!" Боже мой, уподоби ихъ вихрю, соломѣ передъ вѣтромъ! Подобно огню, попаляющему лѣсъ, подобно пламени, пожигающему горы,—Ты прогони ихъ вихремъ Твоимъ и бурею Твоею приведи ихъ въ смятеніе. Исполни лица ихъ безчестіемъ, дабы они взыскали имя Твое, Господи! Да постыдятся они и смутятся навѣки, да посрамятся и погибнутъ.

נָשְׂאוּ они подняли; יַעֲרִימוּ סוֹד составили (-ятъ) коварный умыселъ, וְיִתְיָעֲצוּ (и они будутъ-) совѣщаются, צְפוּנֶיךָ хранимые (скрываемые) Тобою; וְנַכְחִידֵם и истребимъ ихъ, יִזָּכֵר онъ будетъ вспоминаемъ; נוֹעֲצוּ они рѣшили, יִכְרֹתוּ (они будутъ-) заключили; נִלְוָה онъ присоединился, זְרוֹעַ мышца; נִשְׁמְדוּ они были истреблены, דֹּמֶן навозъ; שִׁיתֵמוֹ поступи съ ними, נְדִיבֵמוֹ князья ихъ, נְסִיכֵמוֹ цари (помазанники) ихъ; נִירְשָׁה присвоимъ, נְאוֹת селенія; כַּגַּלְגַּל какъ вихрь, כְּקַשׁ какъ солома; תִּבְעַר она будетъ попалять, יַעַר лѣсъ, וּכְלֶהָבָה и какъ пламень, תְּלַהֵט она будетъ пожигать; תִּרְדְּפֵם прогони (-шь) ихъ, בְּסַעֲרֶךָ Твоею бурею, וּבְסוּפָתְךָ и Твоимъ вихремъ, תְּבַהֲלֵם приведешь ихъ въ смятеніе; קָלוֹן безчестіе, וִיבַקְשׁוּ и они взыщутъ:

וְיֵחָפְרוּ וְיֹאבֵדוּ: וְיֵדְעוּ כִּי אַתָּה שִׁמְךָ יְיָ לְבַדֶּךָ עֶלְיוֹן עַל כָּל הָאָרֶץ:

И познаютъ, что Ты, Которому имя: Господь, —одинъ Всевышній надъ всею землею.

92.

Прошеніе Асафа о возмездіи язычникамъ за разрушеніе храма.

עט מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלָתֶךָ טִמְּאוּ אֶת הֵיכַל קָדְשֶׁךָ שָׂמוּ אֶת יְרוּשָׁלַםִ לְעִיִּים: נָתְנוּ אֶת נִבְלַת עֲבָדֶיךָ מַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמָיִם בְּשַׂר חֲסִידֶיךָ לְחַיְתוֹ אָרֶץ: שָׁפְכוּ דָמָם כַּמַּיִם סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלָםִ וְאֵין קוֹבֵר: הָיִינוּ חֶרְפָּה לִשְׁכֵנֵינוּ לַעַג וָקֶלֶס לִסְבִיבוֹתֵינוּ: עַד מָה יְיָ תֶּאֱנַף לָנֶצַח תִּבְעַר כְּמוֹ אֵשׁ קִנְאָתֶךָ: שְׁפֹךְ חֲמָתְךָ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּךָ וְעַל מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרָאוּ: כִּי אָכַל אֶת יַעֲקֹב וְאֶת נָוֵהוּ הֵשַׁמּוּ: אַל תִּזְכָּר לָנוּ עֲוֹנוֹת רִאשֹׁנִים מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד: עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ: לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם יִוָּדַע

(Псаломъ 79.) Псаломъ Асафовъ. Боже! язычники пришли въ наслѣдіе Твое, осквернили святый храмъ Твой, обратили Іерусалимъ въ развалины. Отдали трупы рабовъ Твоихъ на снѣденіе птицамъ небеснымъ, плоть благочестивыхъ Твоихъ звѣрямъ земнымъ. Пролили кровь ихъ, какъ воду, вокругъ Іерусалима, и не было погребающаго. Мы стали посмѣшищемъ у сосѣдей нашихъ, глумленіемъ и посрамленіемъ у окружающихъ насъ. Доколѣ, Господи, будешь гнѣваться непрестанно, будетъ пылать, какъ огонь, ярость Твоя? Пролей гнѣвъ Твой на язычниковъ, которые не знаютъ Тебя, и на царства, которыя не призываютъ имени Твоего; Ибо они пожрали Іакова и жилища его опустошили. Не помяни намъ грѣховъ *нашихъ* предковъ; пусть встрѣтитъ насъ скорѣе милосердіе Твое, ибо мы весьма изнурены. Помоги намъ, Боже спасенія нашего, ради славы имени Твоего; избавь насъ и очисти отъ грѣховъ нашихъ ради имени Твоего. Для чего язычникамъ говорить: гдѣ Богъ ихъ? Да сдѣлается извѣст-

---

וְיֵחָפְרוּ и они посрамятся, וְיֹאבֵדוּ и они погибнутъ.

(מזמור לאסף). טִמְּאוּ они осквернили, הֵיכַל храмъ, שָׂמוּ они обратили, לְעִיִּים въ развалины; נִבְלַת трупъ, מַאֲכָל пища; שָׁפְכוּ они пролили, דָּמָם ихъ кровь, סְבִיבוֹת вокругъ, קוֹבֵר погребающій; חֶרְפָּה поношеніе, לַעַג глумленіе, קֶלֶס посрамленіе; תֶּאֱנַף будешь гнѣваться, תִּבְעַר она будетъ пылать, קִנְאָתֶךָ Твоя ярость; נָוֵהוּ его жилище, הֵשַׁמּוּ они опустошили; יְקַדְּמוּנוּ пусть встрѣтятъ они насъ, דַלּוֹנוּ мы изнурены; אַיֵּה гдѣ, יִוָּדַע онъ сдѣлается извѣстнымъ,

בַּגּוֹיִם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ: תָּבוֹא לְפָנֶיךָ אֶנְקַת אָסִיר כְּגֹדֶל זְרוֹעֲךָ הוֹתֵר בְּנֵי תְמוּתָה: וְהָשֵׁב לִשְׁכֵנֵינוּ שִׁבְעָתַיִם אֶל חֵיקָם חֶרְפָּתָם אֲשֶׁר חֵרְפוּךָ אֲדֹנָי: וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ נוֹדֶה לְּךָ לְעוֹלָם לְדוֹר וָדוֹר נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ:

нымъ между народами, передъ глазами нашими, отмщеніе за пролитую кровь рабовъ Твоихъ. Да пріидетъ предъ лицо Твое стенаніе узника; по величію мышцы Твоей сохрани обреченныхъ на смерть. Семикратно возврати сосѣдямъ нашимъ въ нѣдро ихъ поношеніе ихъ, которымъ они поносили Тебя, Господи. Мы же, народъ Твой и овцы пажити Твоей, будемъ вѣчно благодарить Тебя и въ родъ и родъ возвѣщать хвалу Тебѣ.

93.

Прославленіе Бога за спасеніе Сіона отъ гибельной бури.

(בש׳ י בשבת) הַיּוֹם יוֹם שֵׁנִי בְּשַׁבָּת שֶׁבּוֹ הָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:

(Во второй день недѣли): Сегодня второй день недѣли, въ который левиты произносили въ священномъ храмѣ:

שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי קֹרַח: גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר קָדְשׁוֹ: יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן קִרְיַת מֶלֶךְ רָב: אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע לְמִשְׂגָּב: כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעֲדוּ עָבְרוּ יַחְדָּו: הֵמָּה רָאוּ כֵּן תָּמָהוּ נִבְהֲלוּ נֶחְפָּזוּ: רְעָדָה אֲחָזָתַם שָׁם חִיל כַּיּוֹלֵדָה: בְּרוּחַ קָדִים תְּשַׁבֵּר אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ: כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ כֵּן רָאִינוּ בְּעִיר יְיָ צְבָאוֹת בְּעִיר

(Псаломъ 48.) Пѣснь. Псаломъ сыновъ Кореевыхъ. Великъ Господь и весьма прославленъ во градѣ Бога нашего, на святой горѣ Его. Прекрасная возвышенность, радость всей земли—гора Сіонъ, на сѣверной окраинѣ, городъ великаго Царя! Богъ въ чертогахъ его вѣдомъ,какъ оплотъ. Ибо вотъ цари собрались—они всѣ прошли мимо; Увидѣли, и изумились, смутились, встревожились. Трепетъ объялъ ихъ тамъ, судороги, какъ раждающую. Восточнымъ вѣтромъ Ты сокрушилъ корабли Θарсійскіе. Какъ слышали мы, такъ и увидѣли во градѣ Господа Саваоθъ

נִקְמַת отмщеніе; אֶנְקַת стенаніе, אָסִיר узникъ, הוֹתֵר сохрани, תְּמוּתָה смерть; שִׁבְעָתַיִם семикратно, חֵיקָם ихъ нѣдро, חֵרְפוּךָ они поносили Тебя.

(שיר מזמור לבני קרח). יְפֵה прекрасная, נוֹף возвышенность, מְשׂוֹשׂ радость, יַרְכְּתֵי окраины, קִרְיַת городъ; בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ въ ея чертогахъ; נוֹעֲדוּ они собрались; תָּמָהוּ они изумились, נִבְהֲלוּ они смутились, נֶחְפָּזוּ они встревожились; רְעָדָה трепетъ, אֲחָזָתַם она бъяла ихъ, חִיל судороги; קָדִים востокъ, אֳנִיּוֹת корабли;

אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהִים יְכוֹנְנֶהָ עַד עוֹלָם סֶלָה: דִּמִּינוּ אֱלֹהִים חַסְדֶּךָ בְּקֶרֶב הֵיכָלֶךָ: כְּשִׁמְךָ אֱלֹהִים כֵּן תְּהִלָּתְךָ עַל קַצְוֵי אֶרֶץ צֶדֶק מָלְאָה יְמִינֶךָ: יִשְׂמַח הַר צִיּוֹן תָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ: סֹבּוּ צִיּוֹן וְהַקִּיפוּהָ סִפְרוּ מִגְדָּלֶיהָ: שִׁיתוּ לִבְּכֶם לְחֵילָה פַּסְּגוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ לְמַעַן תְּסַפְּרוּ לְדוֹר אַחֲרוֹן: כִּי זֶה אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ עוֹלָם וָעֶד הוּא יְנַהֲגֵנוּ עַל מוּת: ק״י

во градѣ Бога нашего; Богъ да утвердитъ его навѣки, села! Мы размышляемъ, Боже, о благости Твоей посреди храма Твоего! Какъ имя Твое, Боже, такъ и слава Твоя до концовъ земли, правды полна десница Твоя. Да веселится гора Сіонъ, да возрадуются дщери Іудейскія ради судовъ Твоихъ. Окружите Сіонъ, обойдите его, исчислите башни его; Обратите сердце ваше къ укрѣпленіямъ его, проникайте въ чертоги его, дабы вы разсказывали позднѣйшимъ родамъ, Что сей Богъ есть Богъ нашъ на вѣки вѣковъ! Онъ будетъ водить насъ вѣчно.

94.

Противъ несправедливыхъ судей.

(בשלישי בשבת) הַיּוֹם יוֹם שְׁלִישִׁי בְּשַׁבָּת שֶׁבּוֹ הָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:

(Въ третій день недѣли): Сегодня третій день недѣли, въ который левиты произносили въ священномъ храмѣ:

מִזְמוֹר לְאָסָף אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט: עַד מָתַי תִּשְׁפְּטוּ עָוֶל וּפְנֵי רְשָׁעִים תִּשְׂאוּ סֶלָה: שִׁפְטוּ דָל וְיָתוֹם עָנִי וָרָשׁ הַצְדִּיקוּ: פַּלְּטוּ דַל וְאֶבְיוֹן מִיַּד רְשָׁעִים הַצִּילוּ: לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלָּכוּ יִמּוֹטוּ כָּל מוֹסְדֵי אָרֶץ: אֲנִי אָמַרְתִּי אֱלֹהִים

(Псаломъ 82.) Псаломъ Асафовъ. Богъ стоитъ въ сонмѣ сильныхъ [1]), среди судей Онъ творитъ судъ. Доколѣ будете вы судить неправедно и оказывать лицепріятіе нечестивымъ? Села. Судите бѣднаго и сироту, угнетенному и нищему оказывайте справедливость! Избавляйте бѣднаго и убогаго, спасайте его отъ руки нечестивыхъ! Не знаютъ и не разумѣютъ, во тьмѣ ходятъ, *посему* колеблются всѣ основанія земли [2]). Я думалъ было: вы [3]) существа божественныя и

יְכוֹנְנֶהָ Онъ утвердитъ ее; דִּמִּינוּ (-ли) размышляемъ; קַצְוֵי концы; תָּגֵלְנָה онѣ возрадуются; סֹבּוּ окружите, וְהַקִּיפוּהָ и обойдите ее, סִפְרוּ исчислите; חֵילָה ея укрѣпленіе, פַּסְּגוּ проникайте; יְנַהֲגֵנוּ Онъ будетъ водить насъ.

(מזמור לאסף). נִצָּב стоитъ (-щій), בַּעֲדַת въ сонмѣ; עָוֶל неправедно (нечестіе), תִּשְׂאוּ פְנֵי окажете лицепріятіе; דָל бѣдный, וְיָתוֹם и сирота, וָרָשׁ и нищій, הַצְדִּיקוּ оказывайте справедливость; פַּלְּטוּ избавляйте, וְאֶבְיוֹן и убогій; בַּחֲשֵׁכָה во тьмѣ, יִמּוֹטוּ (они будутъ-) колеблются, מוֹסְדֵי основанія;

[1]) судей. [2]) отъ ихъ несправедливости. [3]) судьи.

אַתֶּם וּבְנֵי עֶלְיוֹן כֻּלְּכֶם׃ אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן וּכְאַחַד הַשָּׂרִים תִּפֹּלוּ׃ קוּמָה אֱלֹהִים שָׁפְטָה הָאָרֶץ כִּי אַתָּה תִנְחַל בְּכָל הַגּוֹיִם׃ ק״י

сыны Всевышняго всѣ вы; Но вы умрете, какъ человѣки, и падете, какъ всякій изъ вельможъ. Востань, Боже, суди землю! ибо Ты владычествуешь надъ всѣми народами.

95.

Гибель нечестивцевъ и торжество праведниковъ.

(ברביעי בשבת) הַיּוֹם יוֹם רְבִיעִי בְּשַׁבָּת שֶׁבּוֹ הָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ׃

(Въ четвертый день недѣли): Сегодня четвертый день недѣли, въ который левиты произносили въ священ. храмѣ:

אֵל נְקָמוֹת יְיָ אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ׃ הִנָּשֵׂא שֹׁפֵט הָאָרֶץ הָשֵׁב גְּמוּל עַל גֵּאִים׃ עַד מָתַי רְשָׁעִים יְיָ עַד מָתַי רְשָׁעִים יַעֲלֹזוּ׃ יַבִּיעוּ יְדַבְּרוּ עָתָק יִתְאַמְּרוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן׃ עַמְּךָ יְיָ יְדַכְּאוּ וְנַחֲלָתְךָ יְעַנּוּ׃ אַלְמָנָה וְגֵר יַהֲרֹגוּ וִיתוֹמִים יְרַצֵּחוּ׃ וַיֹּאמְרוּ לֹא יִרְאֶה יָּהּ וְלֹא יָבִין אֱלֹהֵי יַעֲקֹב׃ בִּינוּ בֹּעֲרִים בָּעָם וּכְסִילִים מָתַי תַּשְׂכִּילוּ׃ הֲנֹטַע אֹזֶן הֲלֹא יִשְׁמָע אִם יֹצֵר עַיִן הֲלֹא יַבִּיט׃ הֲיֹסֵר גּוֹיִם הֲלֹא יוֹכִיחַ הַמְלַמֵּד אָדָם דָּעַת׃ יְיָ יֹדֵעַ מַחְשְׁבוֹת אָדָם כִּי הֵמָּה הָבֶל׃ אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר תְּיַסְּרֶנּוּ יָּהּ וּמִתּוֹרָתְךָ תְלַמְּדֶנּוּ׃

(Псаломъ 94.) Боже отмщеній, Господи, Боже отмщеній, возсіяй! Вознесись, Судія земли, воздай возмездіе дерзновеннымъ. Доколѣ нечестивые, о Господи, доколѣ нечестивые будутъ торжествовать? Они изрыгаютъ, говорятъ наглыя рѣчи, хвастаютъ всѣ дѣлающіе беззаконіе. Народъ Твой, Господи, они сокрушаютъ, и наслѣдіе Твое угнетаютъ. Вдову и пришельца убиваютъ, и сиротъ умерщвляютъ, И говорятъ: „Не видитъ *сего* Господь, и не вникаетъ Богъ Іаковлевъ“. Разумѣйте же, безсмысленные въ народѣ! вы, невѣжды, когда вы образумитесь? Насадившій ухо ужели не услышитъ? Образовавшій глазъ ужели не увидитъ? Наказующій народы ужели не обличитъ? Онъ, научающій человѣка вѣдѣнію? Господь вѣдаетъ мысли

(אל נקמות) • נְקָמוֹת мщенія, הוֹפִיעַ возсіяй; גְּמוּל возмездіе, גֵּאִים дерзновенные; יַעֲלֹזוּ они будутъ торжествовать; יַבִּיעוּ (они будутъ-) изрыгаютъ, עָתָק наглыя рѣчи, יִתְאַמְּרוּ (они будутъ-) хвастаютъ, אָוֶן беззаконіе; יְדַכְּאוּ сокрушаютъ (они будутъ-), יְעַנּוּ (они будутъ-) угнетаютъ; אַלְמָנָה вдова, וְגֵר и пришелецъ, יַהֲרֹגוּ (они будутъ-) убиваютъ, וִיתוֹמִים и сироты, יְרַצֵּחוּ (они будутъ-) умерщвляютъ; יָבִין (Онъ будетъ-) вникаетъ; בֹּעֲרִים безсмысленные, וּכְסִילִים и невѣжды, תַּשְׂכִּילוּ образумитесь; הֲנֹטַע ужели насадившій, אֹזֶן ухо, יַבִּיט (Онъ будетъ-) смотритъ; הֲיֹסֵר ужели наказующій, יוֹכִיחַ (Онъ будетъ-) обличитъ;

לְהַשְׁקִיט לוֹ מִימֵי רָע עַד יִכָּרֶה
לָרָשָׁע שָׁחַת: כִּי לֹא יִטֹּשׁ יי עַמּוֹ
וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב: כִּי עַד צֶדֶק יָשׁוּב
מִשְׁפָּט וְאַחֲרָיו כָּל יִשְׁרֵי לֵב: מִי
יָקוּם לִי עִם מְרֵעִים מִי יִתְיַצֵּב לִי עִם
פֹּעֲלֵי אָוֶן: לוּלֵי יי עֶזְרָתָה לִּי
כִּמְעַט שָׁכְנָה דוּמָה נַפְשִׁי: אִם
אָמַרְתִּי מָטָה רַגְלִי חַסְדְּךָ יי יִסְעָדֵנִי:
בְּרֹב שַׂרְעַפַּי בְּקִרְבִּי תַּנְחוּמֶיךָ
יְשַׁעַשְׁעוּ נַפְשִׁי: הַיְחָבְרְךָ כִּסֵּא
הַוּוֹת יֹצֵר עָמָל עֲלֵי חֹק: יָגוֹדּוּ
עַל נֶפֶשׁ צַדִּיק וְדָם נָקִי יַרְשִׁיעוּ:
וַיְהִי יי לִי לְמִשְׂגָּב וֵאלֹהַי לְצוּר
מַחְסִי: וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אֶת אוֹנָם
וּבְרָעָתָם יַצְמִיתֵם יַצְמִיתֵם יי אֱלֹהֵינוּ:
לְכוּ נְרַנְּנָה לַיי נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ:
נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִרוֹת נָרִיעַ
לוֹ: כִּי אֵל גָּדוֹל יי וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל
כָּל אֱלֹהִים: ק״י

человѣка, какъ онѣ суетны. — Блаженъ человѣкъ, котораго Ты караешь, Іагъ, и Закону Своему научаешь его, чтобы дать ему покой въ тѣ бѣдственные дни, когда нечестивому будетъ вырыта яма. Ибо не отринетъ Господь народа Своего и наслѣдія Своего не оставитъ. Ибо судъ возвращается къ правдѣ, и за нимъ *слѣдуютъ* всѣ правые сердцемъ. Кто выступитъ за меня противъ злодѣевъ, кто станетъ за меня противъ дѣлающихъ беззаконія? Если бы не Господь былъ моею помощію, вмалѣ поселилась бы душа моя вь *области* молчанія. Когда я *уже* думалъ: колеблется нога моя—милость Твоя, Господи, поддерживала меня. При умноженіи удручающихъ мыслей моихъ во мнѣ, утѣшенія Твои доставляютъ отраду душѣ моей. Развѣ станетъ близъ Тебя сѣдалище губителей, умышляющихъ насиліе вопреки закону? Они ополчаются на душу праведника, и кровь невинную осуждаютъ. Но Господь былъ защитой моей, Богъ мой—твердыней убѣжища моего. И Онъ обратилъ на нихъ беззаконіе ихъ и злодѣяніемъ ихъ истребилъ ихъ; истребитъ ихъ Господь, Богъ нашъ. (Псаломъ 35:) Пріидите, воспоемъ Господу, воскликнемъ Твердынѣ спасенія нашего! Встрѣтимъ лицо Его съ благодареніемъ, въ пѣсняхъ воскликнемъ Ему. Ибо Господь есть Богъ великій и Царь великій надъ всѣми богами.

לְהַשְׁקִיט чтобы дать покой, יִכָּרֶה будетъ вырытъ, שָׁחַת яма; מְרֵעִים злодѣи,
יִתְיַצֵּב онъ станетъ; שָׁכְנָה она поселилась, דוּמָה молчаніе; מָטָה колеблется
(-лась), יִסְעָדֵנִי (онъ будетъ-) поддерживала меня; שַׂרְעַפַּי мои мысли,
תַּנְחוּמֶיךָ Твои утѣшенія, יְשַׁעַשְׁעוּ (будутъ-) доставляютъ отраду; הַיְחָבְרְךָ развѣ
онъ станетъ близъ Тебя, הַוּוֹת губители (гибели), עָמָל нечестіе;
יָגוֹדּוּ (они будутъ-) ополчаются, נָקִי невинный, יַרְשִׁיעוּ (они будутъ-) осуждаютъ;
יַצְמִיתֵם Онъ истребитъ ихъ; נְרַנְּנָה воспоемъ, נָרִיעָה воскликнемъ.

96.

Не волѣтнее трубленіе въ рогъ. Предостереженіе не служить идоламъ.

(בחמישי בשבת) הַיּוֹם יוֹם חֲמִישִׁי בְּשַׁבָּת שֶׁבּוֹ הָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:

לַמְנַצֵּחַ עַל הַגִּתִּית לְאָסָף: הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: שְׂאוּ זִמְרָה וּתְנוּ תֹף כִּנּוֹר נָעִים עִם נָבֶל: תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ: כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ בְּצֵאתוֹ עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם שְׂפַת לֹא יָדַעְתִּי אֶשְׁמָע: הֲסִירוֹתִי מִסֵּבֶל שִׁכְמוֹ כַּפָּיו מִדּוּד תַּעֲבֹרְנָה: בַּצָּרָה קָרָאתָ וָאֲחַלְּצֶךָּ אֶעֶנְךָ בְּסֵתֶר רַעַם אֶבְחָנְךָ עַל מֵי מְרִיבָה סֶלָה: שְׁמַע עַמִּי וְאָעִידָה בָּךְ יִשְׂרָאֵל אִם תִּשְׁמַע לִי: לֹא יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר: אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם הַרְחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ: וְלֹא

(*Въ пятый день недѣли*): Сегодня пятый день недѣли, въ который левиты произносили въ священномъ храмѣ:

(Псаломъ 81.) Начальнику хора. На Геѳскомъ орудіи. Асафовъ. Пойте Богу, силѣ нашей, восклицайте Богу Іаковлеву. Вознесите пѣснь, бейте въ тимпанъ, *взыграйте* на сладкозвучныхъ гусляхъ и псалтири. Трубите въ новомѣсячіе трубою, въ опредѣленное время, въ день праздника нашего. Ибо таковъ законъ у Израиля, уставъ отъ Бога Іаковлева, Свидѣтельство, *которое* Онъ установилъ въ Іосифѣ, когда онъ вышелъ на землю Египетскую. [1]) Я услышалъ языкъ, котораго я не зналъ. [2]) „Я освободилъ отъ тяжести плечо его, руки его освободились отъ корзины. Въ бѣдствіи ты призвалъ Меня, и Я избавилъ тебя; услышалъ тебя въ таинственномъ громѣ, *Я, Который* испыталъ тебя у водъ Меривы. Села. Слушай, народъ мой, Я предостерегаю тебя,—Израиль, чтобы Ты слушался Меня! Да не будетъ у тебя чужого бога, и не покланяйся богу чуждому. Я Господь, Богъ твой, выведшій тебя изъ земли Египетской; широко раскрой ротъ твой, и Я наполню его. Но не послушалъ народъ Мой го-

(למנצח על הגתית) . הַרְנִינוּ пойте, הָרִיעוּ восклицайте; תֹף тимпанъ, כִּנּוֹר гусли, נָעִים сладкозвучный, נָבֶל псалтирь; בַּכֶּסֶה въ новолуніе, חַגֵּנוּ нашъ праздникъ; עֵדוּת свидѣтельство, שָׂמוֹ Онъ установилъ его, שְׂפַת языкъ; הֲסִירוֹתִי Я освободилъ, מִסֵּבֶל отъ тяжести, שִׁכְמוֹ его плечо, מִדּוּד отъ корзины; וָאֲחַלְּצֶךָּ и Я избавилъ, (буду-) тебя, רַעַם громъ, אֶבְחָנְךָ Я испыталъ (буду-) тебя;

[1]) Іосифъ вышелъ изъ темницы въ ראש השנה (חז״ל).

[2]) Въ מסכת סוטה לו ясно, что ангелъ Гавріилъ выучилъ Іосифа говорить на 70 языкахъ.

שְׁמַע עַמִּי לְקוֹלִי וְיִשְׂרָאֵל לֹא אָבָה לִי: וָאֲשַׁלְּחֵהוּ בִּשְׁרִירוּת לִבָּם יֵלְכוּ בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם: לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ: כִּמְעַט אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ וְעַל צָרֵיהֶם אָשִׁיב יָדִי: מְשַׂנְאֵי יְיָ יְכַחֲשׁוּ לוֹ וִיהִי עִתָּם לְעוֹלָם: וַיַּאֲכִילֵהוּ מֵחֵלֶב חִטָּה וּמִצּוּר דְּבַשׁ אַשְׂבִּיעֶךָ:

лоса Моего, и Израиль не повиновался Мнѣ. *Тогда* Я предоставилъ имъ слѣдовать прихоти сердца ихъ: пусть идутъ по своимъ соображеніямъ. О, если бы народъ Мой слушалъ Меня, Израиль ходилъ бы путями Моими: Какъ скоро Я смирилъ бы враговъ ихъ, и обратилъ бы руку Мою на притѣснителей ихъ. Ненавидящіе Господа льстили бы ему и время *мученій* ихъ было бы вѣчно; И Я питалъ бы тебя тукомъ пшеницы и насыщалъ бы тебя медомъ изъ скалы.

97.

(בששי בשבת) הַיּוֹם יוֹם שִׁשִּׁי בְּשַׁבָּת שֶׁבּוֹ הָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:

(Въ шестой день недѣли): Сегодня шестой день недѣли, въ который левиты произносили въ священномъ храмѣ:

(Переводъ см. стр. 60).

יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְיָ עֹז הִתְאַזָּר אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט: נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה: נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יְיָ נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם: מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְיָ: עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה קֹּדֶשׁ יְיָ לְאֹרֶךְ יָמִים:

98.

(בשבת אומרים) הַיּוֹם יוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ שֶׁבּוֹ הָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:

(Въ субботу): Сегодня день святой субботы, въ который левиты произносили въ священномъ храмѣ:

(Переводъ см. стр. 59).

מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: טוֹב לְהוֹדוֹת לַייָ וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן: לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת: עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר: כִּי שִׂמַּחְתַּנִי יְיָ בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן: מַה גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ: אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא יָבִין

אָבָה לִי онъ повиновался мнѣ; בִּשְׁרִרוּת по прихоти, בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם по ихъ соображеніямъ; אַכְנִיעַ смирю, צָרֵיהֶם ихъ притѣснители; מְשַׂנְאֵי ненавидящіе, יְכַחֲשׁוּ они будутъ льстить, עִתָּם ихъ время; מֵחֵלֶב отъ тука, חִטָּה пшеница, וּמִצּוּר и изъ скалы, דְּבַשׁ медъ, אַשְׂבִּיעֶךָ насыщу тебя.

אֶת זֹאת: בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי עַד: וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְיָ: כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְיָ כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ יִתְפָּרְדוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן: וַתָּרֶם כִּרְאֵים קַרְנִי בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן: וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי: צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה: שְׁתוּלִים בְּבֵית יְיָ בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ: עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ: לְהַגִּיד כִּי יָשָׁר יְיָ צוּרִי וְלֹא עַוְלָתָה עלתה כתיב בּוֹ:

99.

Господь хранитъ прилѣпляющихся къ Нему сердцемъ.

מן ר"ח אלול עד אחר שמיני עצרת בבוקר ובערב אומרים זה המזמור:

Отъ новомѣсячія элула до истеченія 22 дня тишри читаютъ въ утренней и вечерней молитвѣ слѣдующій псаломъ:

לְדָוִד יְיָ אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא יְיָ מָעוֹז חַיַּי מִמִּי אֶפְחָד: בִּקְרֹב עָלַי מְרֵעִים לֶאֱכוֹל אֶת בְּשָׂרִי צָרַי וְאֹיְבַי לִי הֵמָּה כָּשְׁלוּ וְנָפָלוּ: אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לִבִּי אִם תָּקוּם עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ: אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת יְיָ אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ שִׁבְתִּי בְּבֵית יְיָ כָּל יְמֵי חַיַּי לַחֲזוֹת בְּנֹעַם יְיָ וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ: כִּי יִצְפְּנֵנִי בְּסֻכֹּה בְּיוֹם רָעָה יַסְתִּירֵנִי בְּסֵתֶר אָהֳלוֹ בְּצוּר יְרוֹמְמֵנִי: וְעַתָּה

(Псаломъ 27.) Давидовъ. Господь свѣтъ мой и спасеніе мое: кого мнѣ бояться? Господь крѣпость жизни моей: кого мнѣ страшиться? Когда приближались ко мнѣ злодѣи, чтобы пожрать плоть мою, противники и враги мои, они пошатнулись и пали. Обляжетъ ли меня *непріятельскій* станъ, не убоится сердце мое; возстанетъ ли на меня брань, я и тогда спокоенъ. Одного только просилъ я у Господа, того же и буду искать: пребывать мнѣ въ домѣ Господнемъ во всѣ дни жизни моей, чтобы созерцать благость Господню и размышлять *о заповѣдяхъ Господнихъ* въ чертогѣ Его. Да, Онъ укроетъ меня въ скиніи Своей въ день бѣдствія, скроетъ меня подъ кровомъ шатра Своего, на скалу вознесетъ меня. И теперь поднимется

(לדוד יי אורי) אוֹרִי мой свѣтъ, מָעוֹז крѣпость, אֶפְחָד буду страшиться; בִּקְרוֹב въ приближеніи, מְרֵעִים злодѣи, בְּשָׂרִי моя плоть, כָּשְׁלוּ они пошатнулись. וְנָפָלוּ и они пали; תַּחֲנֶה она обляжетъ, מַחֲנֶה станъ, מִלְחָמָה брань; שָׁאַלְתִּי я просилъ, אֲבַקֵּשׁ буду искать, שִׁבְתִּי мое пребываніе, לַחֲזוֹת чтобы созерцать, בְּנֹעַם въ благости, וּלְבַקֵּר и чтобы размышлять, בְּהֵיכָלוֹ въ Его чертогѣ; יִצְפְּנֵנִי Онъ укроетъ меня, בְּסֻכֹּה въ Его скиніи, יַסְתִּירֵנִי Онъ скроетъ меня, בְּסֵתֶר подъ кровомъ;

יָרוּם רֹאשִׁי עַל אֹיְבַי סְבִיבוֹתַי וְאֶזְבְּחָה בְאָהֳלוֹ זִבְחֵי תְרוּעָה אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה לַיָי: שְׁמַע יְיָ קוֹלִי אֶקְרָא וְחָנֵּנִי וַעֲנֵנִי: לְךָ אָמַר לִבִּי בַּקְּשׁוּ פָנָי אֶת פָּנֶיךָ יְיָ אֲבַקֵּשׁ: אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי אַל תַּט בְּאַף עַבְדֶּךָ עֶזְרָתִי הָיִיתָ אַל תִּטְּשֵׁנִי וְאַל תַּעַזְבֵנִי אֱלֹהֵי יִשְׁעִי: כִּי אָבִי וְאִמִּי עֲזָבוּנִי וַיְיָ יַאַסְפֵנִי: הוֹרֵנִי יְיָ דַּרְכֶּךָ וּנְחֵנִי בְּאֹרַח מִישׁוֹר לְמַעַן שׁוֹרְרָי: אַל תִּתְּנֵנִי בְּנֶפֶשׁ צָרָי כִּי קָמוּ בִי עֵדֵי שֶׁקֶר וִיפֵחַ חָמָס: לוּלֵא הֶאֱמַנְתִּי לִרְאוֹת בְּטוּב יְיָ בְּאֶרֶץ חַיִּים: קַוֵּה אֶל יְיָ חֲזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ וְקַוֵּה אֶל יְיָ:

голова моя надъ врагами моими, окружающими меня, и принесу въ шатрѣ Его торжественныя жертвы; буду пѣть и прославлять Господа. Услыши, Господи, гласъ мой, *когда* я взываю, помилуй меня и услыши меня. Сердце мое говоритъ отъ Тебя: „ищите лица Моего“!—лица Твоего, Господи, буду искать. Не скрой лица Твоего отъ меня; не отринь во гнѣвѣ раба Твоего; Ты былъ моею помощію; не отвергни же меня и не оставь меня *и теперь,* о Боже спасенія моего! Когда отецъ мой и мать моя оставили меня, то Господь принялъ меня. Наставь меня, Господи, на путь Твой и веди меня прямою стезею вопреки притѣснителямъ моимъ. Не предай меня на произволъ врагамъ моимъ, ибо возстали на меня свидѣтели лживые, и дышитъ злоба. О, если бы я не вѣровалъ, что увижу благость Господню въ землѣ живыхъ!... Надѣйся *только* на Господа, крѣпись, и да будетъ бодро твое сердце, и надѣйся *только* на Господа.

100.

Суетность земного богатства. Благочестіе—истинное счастіе.

בבית האבל בבוקר אחר שיר של יום ואחר מנחה אומרים זה המזמור:

Въ домѣ скорбящаго произносятъ утромъ, послѣ повседневнаго псалма, и пополудни, послѣ מנחה*, слѣдующій псаломъ:*

מט לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי קֹרַח מִזְמוֹר: שִׁמְעוּ זֹאת כָּל הָעַמִּים הַאֲזִינוּ כָּל יֹשְׁבֵי חָלֶד: גַּם בְּנֵי אָדָם גַּם בְּנֵי

(Псаломъ 49.) Начальнику хора. Сыновъ Кореевыхъ. Псаломъ. Слушайте сіе, всѣ народы, внимайте, всѣ жители вселенной! И сыны

יָרוּם онъ поднимется, זִבְחֵי жертвы, תְּרוּעָה торжество; תַּט отринешь, בְּאַף во гнѣвѣ, תִּטְּשֵׁנִי отвергнешь меня, יַאַסְפֵנִי Онъ приметъ меня; הוֹרֵנִי наставь меня, וּנְחֵנִי и веди меня, בְּאֹרַח стезею, מִישׁוֹר прямота, שׁוֹרְרָי мои притѣснители; עֵדֵי свидѣтели, שֶׁקֶר ложь, וִיפֵחַ (онъ будетъ-) и дышитъ, חָמָס злоба; הֶאֱמַנְתִּי я вѣровалъ; קַוֵּה надѣйся, חֲזַק крѣпись, וְיַאֲמֵץ и онъ будетъ бодръ.
(למנצח לבני קרח) הַאֲזִינוּ внимайте, חָלֶד вселенная;

אִישׁ יַחַד עָשִׁיר וְאֶבְיוֹן: פִּי יְדַבֵּר
חָכְמוֹת וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת: אַטֶּה
לְמָשָׁל אָזְנִי אֶפְתַּח בְּכִנּוֹר חִידָתִי:
לָמָּה אִירָא בִּימֵי רָע עֲוֹן עֲקֵבַי
יְסֻבֵּנִי: הַבֹּטְחִים עַל חֵילָם וּבְרֹב
עָשְׁרָם יִתְהַלָּלוּ: אָח לֹא פָדֹה
יִפְדֶּה אִישׁ לֹא יִתֵּן לֵאלֹהִים כָּפְרוֹ:
וְיֵקַר פִּדְיוֹן נַפְשָׁם וְחָדַל לְעוֹלָם:
וִיחִי עוֹד לָנֶצַח לֹא יִרְאֶה הַשָּׁחַת:
כִּי יִרְאֶה חֲכָמִים יָמוּתוּ יַחַד כְּסִיל
וָבַעַר יֹאבֵדוּ וְעָזְבוּ לַאֲחֵרִים חֵילָם:
קִרְבָּם בָּתֵּימוֹ לְעוֹלָם מִשְׁכְּנֹתָם
לְדוֹר וָדֹר קָרְאוּ בִשְׁמוֹתָם עֲלֵי
אֲדָמוֹת: וְאָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין
נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ: זֶה דַרְכָּם
כֶּסֶל לָמוֹ וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיהֶם יִרְצוּ
סֶלָה: כַּצֹּאן לִשְׁאוֹל שַׁתּוּ מָוֶת
יִרְעֵם וַיִּרְדּוּ בָם יְשָׁרִים לַבֹּקֶר
וְצוּרָם לְבַלּוֹת שְׁאוֹל מִזְּבֻל לוֹ:
אַךְ אֱלֹהִים יִפְדֶּה נַפְשִׁי מִיַּד שְׁאוֹל

человѣковъ, и сыны мужей, богатый, равно, какъ и нищій! Уста мои изрекутъ премудрость, и сердце мое — размышленіе разумное. Приклоню ухо мое къ притчѣ, открою на гусляхъ загадку мою: Чего бояться мнѣ во дни бѣдствія *)?..— когда беззаконіе путей моихъ окружитъ меня! *О вы,* надѣющіеся на достояніе свое и хвалящіеся обиліемъ богатства своего! *Развѣ* человѣкъ не искупитъ брата своего? не дастъ Богу выкупа за *самого* себя? *Но не* драгоцѣннѣе ли искупленіе души ихъ? *почему же* онъ всегда отказывается *отъ этого?* Онъ бы жилъ вѣчно, не видѣлъ могилы! О если бы каждый видѣлъ, что мудрецы умираютъ *только тѣломъ,* невѣжда же и несмысленный *совсѣмъ* погибаютъ; достояніе же свое они *все* оставляютъ другимъ! У нихъ въ мысляхъ *строить себѣ* домы навѣки, жилища себѣ въ родъ и родъ; они называютъ *ихъ* именами своими; но *эти же жилища возвѣщаютъ* на земляхъ: Человѣкъ, *который* не пребываетъ въ достоинствѣ, подобенъ скоту, равенъ *ему.* Таковъ-то путь ихъ, глупость ихъ, и послѣдующіе за ними одобряютъ ихъ рѣчи! Села. Какъ овцы отправляются они въ преисподнюю, смерть будетъ пасти ихъ, праведные попираютъ ихъ въ то утро, и силу ихъ истощитъ преисподняя, *лишивъ* ихъ жилища. Но Богъ избавитъ душу мою отъ

*) смерти.

וְהָגוּת и размышленіе, תְּבוּנוֹת разумъ; אַטֶּה приклоню, לְמָשָׁל къ притчѣ,
חִידָתִי моя загадка; עֲקֵבַי мои пути, יְסֻבֵּנִי онъ окружитъ меня; הַבֹּטְחִים надѣ-
ющіеся, חֵילָם ихъ достояніе, יִתְהַלָּלוּ (будутъ-) хвалящіеся; פָדֹה искупить,
כָּפְרוֹ его выкупъ; וְיֵקַר и онъ будетъ драгоцѣненъ, פִּדְיוֹן искупленіе;
הַשָּׁחַת могила; כְּסִיל невѣжда, וָבַעַר и несмысленный; בָּתֵּימוֹ ихъ домы,
מִשְׁכְּנֹתָם ихъ жилища, אֲדָמוֹת земли; נִמְשַׁל подобенъ, נִדְמוּ равны; כֶּסֶל глупость,
יִרְצוּ (они будутъ-) одобряютъ; שַׁתּוּ (-лись) отправляются,

כִּי יִקָּחֵנִי סֶלָה׃ אַל תִּירָא כִּי יַעֲשִׁר אִישׁ כִּי יִרְבֶּה כְּבוֹד בֵּיתוֹ׃ כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל לֹא יֵרֵד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ׃ כִּי נַפְשׁוֹ בְּחַיָּיו יְבָרֵךְ וְיוֹדֻךָ כִּי תֵיטִיב לָךְ׃ תָּבוֹא עַד דּוֹר אֲבוֹתָיו עַד נֵצַח לֹא יִרְאוּ אוֹר׃ אָדָם בִּיקָר וְלֹא יָבִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ׃

власти преисподней, когда Онъ приметъ меня, села. Не бойся, когда богатѣетъ человѣкъ, когда слава дома его умножается. Ибо, умирая, не возьметъ онъ *съ собою* ничего; не пойдетъ за нимъ слава его. *Нечестивецъ* ублажаетъ душу свою при жизни своей, но тебя будутъ славить, когда будешь дѣлать добро, и *тогда будетъ хорошо* тебѣ. Ты придешь къ роду *нечестивыхъ* предковъ его, которые никогда не увидятъ свѣта. Человѣкъ въ достоинствѣ; *но* если онъ неразуменъ, то онъ подобенъ скоту, равенъ ему.

101.

שש זכירות.

Шесть воспоминаній.

1. Воспоминаніе о выходѣ изъ Египта. — זכירת יציאת מצרים

לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ׃

Дабы ты помнилъ день выхода твоего изъ земли Египетской во всѣ дни жизни твоей.

2. Воспоминаніе о стояніи у горы Синайской. — זכירת מעמד הר סיני

רַק הִשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ וּפֶן יָסוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ׃ יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּחֹרֵב׃

Только берегись и тщательно береги душу твою, чтобы ты не забылъ тѣхъ дѣлъ, которыя видѣли глаза твои, и чтобы они не удалялись отъ сердца твоего во всѣ дни жизни твоей; и повѣдай ихъ сынамъ твоимъ и сынамъ сыновъ твоихъ, О томъ днѣ, въ который стоялъ ты передъ Господомъ, Богомъ твоимъ, при Хоривѣ.

3. Воспоминаніе объ истребленіи Амалика. — זכירת מחיית עמלק

זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לְךָ עֲמָלֵק בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם׃ אֲשֶׁר קָרְךָ בַּדֶּרֶךְ וַיְזַנֵּב בְּךָ כָּל הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְלֹא יָרֵא

Помни, какъ поступилъ съ тобою Амаликъ на пути, когда вы вышли изъ Египта; Какъ онъ встрѣтилъ тебя на пути, и побилъ сзади тебя всѣхъ ослабѣвшихъ,

אֱלֹהִים: וְהָיָה בְּהָנִיחַ יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְךָ מִכָּל אֹיְבֶיךָ מִסָּבִיב בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם לֹא תִּשְׁכָּח: יִמַּח שְׁמוֹ וְזִכְרוֹ וְנִמַּח זִכּוּרוֹ מִלְּהִזָּכְרוֹ:

когда ты усталъ и утомился, и не побоялся онъ Бога. Итакъ, когда Господь, Богъ твой, успокоитъ тебя отъ всѣхъ враговъ твоихъ, со всѣхъ сторонъ, на землѣ, которую Господь, Богъ твой, дастъ тебѣ въ удѣлъ, чтобы овладѣть ею, изгладь память Амалика изъ поднебесной; не забудь.

4. Воспоминаніе объ изготовленіи тельца. זכירת מעשה העגל

זְכֹר אַל תִּשְׁכַּח אֵת אֲשֶׁר הִקְצַפְתָּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּמִּדְבָּר:

Помни, не забудь, какъ ты раздражалъ Господа, Бога твоего, въ пустынѣ.

5. Воспоминаніе о Маріами. זכירת מרים

זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְמִרְיָם בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם:

Помни, что Господь, Богъ твой, сдѣлалъ Маріами на пути, когда вы шли изъ Египта.

6. Воспоминаніе о субботнемъ днѣ. זכירת יום השבת

זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ:

Помни день субботній, чтобы святить его.

102.

שְׁלֹשָׁה עָשָׂר עִקָּרִים.

Тринадцать догматовъ вѣры по Маймониду

1. Бытіе Бога. א) מציאת השם

אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ הוּא בּוֹרֵא וּמַנְהִיג לְכָל הַבְּרוּאִים וְהוּא לְבַדּוֹ עָשָׂה וְעֹשֶׂה וְיַעֲשֶׂה לְכָל הַמַּעֲשִׂים:

Я вѣрую вполнѣ искренно, что Создатель — да восхвалится имя Его — есть Творецъ и Правитель всѣхъ тварей, и что Онъ Самъ создалъ, созидаетъ и будетъ созидать всѣ существа.

2. Единство Его. ב) אחדותו

אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ הוּא

Я вѣрую вполнѣ искренно, что Создатель — да восхвалится имя

(אני מאמין). אֲנִי я, מַאֲמִין вѣрующій, בֶּאֱמוּנָה вѣрою, שְׁלֵמָה полная, שֶׁהַבּוֹרֵא что Создатель, יִתְבָּרַךְ да восхвалится оно, שְׁמוֹ имя Его,

יָחִיד וְאֵין יְחִידוּת כָּמוֹהוּ בְּשׁוּם פָּנִים וְהוּא לְבַדּוֹ אֱלֹהֵינוּ הָיָה הוֶֹה וְיִהְיֶה׃

Его—Есть Единый, что никакое единство не равняется Ему ни въ какомъ отношеніи, и что Онъ одинъ Богъ нашъ, *Который* былъ, есть и будетъ.

ג) הרחקת הגשמיות

3. Безтѣлесность.

אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ אֵינוֹ גוּף וְלֹא יַשִּׂיגוּהוּ מַשִּׂיגֵי הַגּוּף וְאֵין לוֹ שׁוּם דִּמְיוֹן כְּלָל׃

Я вѣрую вполнѣ искренно, что Создатель — да восхвалится имя Его — безтѣлесенъ и свободенъ отъ свойствъ тѣла, и что Ему отнюдь нѣтъ никакого подобія.

ד) שהוא קדמון

4. Онъ превѣченъ.

אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ הוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן׃

Я вѣрую вполнѣ искренно, что Создатель — да восхвалится имя Его—есть Первый и Послѣдній.

ה) שראוי לעבדו ולא לזולתו

5. Ему одному должно служить, а не иному.

אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ לוֹ לְבַדּוֹ רָאוּי לְהִתְפַּלֵּל וְאֵין לְזוּלָתוֹ רָאוּי לְהִתְפַּלֵּל׃

Я вѣрую вполнѣ искренно, что Создатель, — да восхвалится имя Его — есть Единственный, Кому подобаетъ молиться, и никому, кромѣ Его, не должно молиться.

ו) הנבואה

6. Откровеніе.

אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁכָּל דִּבְרֵי נְבִיאִים אֱמֶת׃

Я вѣрую вполнѣ искренно, что всѣ слова пророковъ истинны.

ז) נבואת משה רבינו ע"ה

7. Пророчество учителя нашего, Моисея (миръ ему!).

אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁנְּבוּאַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו

Я вѣрую вполнѣ искренно, что пророчество Моисея, учителя на-

יְמַנְהִיג и Правитель, הַבְּרוּאִים твари, לְבַדּוֹ Онъ одинъ, עָשָׂה Онъ создалъ, הַמַּעֲשִׂים существа; יָחִיד единый, יְחִידוּת единство, כָּמוֹהוּ какъ Онъ, בְּשׁוּם פָּנִים ни въ какомъ отношеніи, גּוּף тѣло, יַשִּׂיגוּהוּ (они будутъ-) постигаютъ его, מַשִּׂיגֵי случайности, דִּמְיוֹן сравненіе; רִאשׁוֹן первый, אַחֲרוֹן послѣдній; רָאוּי должно, לְהִתְפַּלֵּל чтобы молиться, זוּלָתוֹ кромѣ Него; נְבוּאַת пророчество,

шего, (миръ ему!) было истинное, и что онъ былъ отецъ пророковъ, предшествовавшихъ ему и слѣдовавшихъ за нимъ.

הַשָּׁלוֹם הָיְתָה אֲמִתִּית וְשֶׁהוּא הָיָה אָב לַנְּבִיאִים לַקּוֹדְמִים לְפָנָיו וְלַבָּאִים אַחֲרָיו׃

8. Тора съ неба.

ח) תורה מן השמים

Я вѣрую вполнѣ искренно, что вся Тора, которая обрѣтается нынѣ въ рукахъ нашихъ, есть та самая, которая дана была Моисею, учителю нашему, (миръ ему!).

אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁכָּל הַתּוֹרָה הַמְּצוּיָה עַתָּה בְיָדֵינוּ הִיא הַנְּתוּנָה לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם׃

9. Тора неизмѣнна.

ט) ולא תשתנה התורה

Я вѣрую вполнѣ искренно, что сія Тора не будетъ замѣнена, и что не будетъ другой Торы отъ Создателя — да восхвалится имя Его.

אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁזֹּאת הַתּוֹרָה לֹא תְהֵא מֻחְלֶפֶת וְלֹא תְהֵא תוֹרָה אַחֶרֶת מֵאֵת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ׃

10. Всевѣдѣніе Бога.

י) ידיעת השם

Я вѣрую вполнѣ искренно, что Создатель — да восхвалится имя Его — знаетъ всѣ дѣянія сыновъ человѣческихъ и всѣ помышленія ихъ, какъ сказано: „Тотъ, Который разомъ образовалъ ихъ сердца, вникаетъ во всѣ дѣла ихъ“.

אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ יוֹדֵעַ כָּל מַעֲשֵׂה בְנֵי אָדָם וְכָל מַחְשְׁבוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר הַיֹּצֵר יַחַד לִבָּם הַמֵּבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם׃

11. Мздовоздаяніе.

יא) שכר ועונש

Я вѣрую вполнѣ искренно, что Создатель — да восхвалится имя Его — воздаетъ добромъ тѣмъ, которые соблюдаютъ заповѣди Его, и караетъ тѣхъ, которые преступаютъ заповѣди Его.

אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ גּוֹמֵל טוֹב לְשׁוֹמְרֵי מִצְוֹתָיו וּמַעֲנִישׁ לְעוֹבְרֵי מִצְוֹתָיו׃

12. Пришествіе Мессіи.

יב) ביאת המשיח

Я вѣрую вполнѣ искренно въ

אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה

אֲמִתִּית истинная, קוֹדְמִים предшествующіе, בָּאִים слѣдующіе; הַמְּצוּיָה которая обрѣтается, מֻחְלֶפֶת замѣненная, אַחֶרֶת другая; יוֹדֵעַ знающій, מַחְשְׁבוֹתָם ихъ помышленія, שֶׁנֶּאֱמַר какъ сказано, הַיֹּצֵר образующій, הַמֵּבִין вникающій; גּוֹמֵל воздающій, וּמַעֲנִישׁ и карающій, עוֹבְרֵי преступающіе;

בְּבִיאַת הַמָּשִׁיחַ וְאַף עַל פִּי שֶׁיִּתְמַהְמֵהַּ עִם כָּל זֶה אֲחַכֶּה לּוֹ בְּכָל יוֹם שֶׁיָּבוֹא׃

пришествіе Мессіи, и хотя онъ медлитъ, я однакоже уповаю каждый день, что онъ прійдетъ.

יג) תחית המתים

13. Воскресеніе мертвыхъ.

אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁיִּהְיֶה תְּחִיַּת הַמֵּתִים בְּעֵת שֶׁתַּעֲלֶה רָצוֹן מֵאֵת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ וְיִתְעַלֶּה זִכְרוֹ לָעַד וּלְנֵצַח נְצָחִים׃

Я вѣрую вполнѣ искренно, что будетъ воскресеніе мертвыхъ въ то время, когда настанетъ на то воля Создателя — да восхвалится имя Его, и да превознесется память о Немъ навсегда и во вѣки вѣковъ!

לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְיָ. קִוִּיתִי יְיָ לִישׁוּעָתְךָ. יְיָ לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי׃ לְפוּרְקָנָךְ סַבְרִית יְיָ. סַבְרִית יְיָ לְפוּרְקָנָךְ. יְיָ לְפוּרְקָנָךְ סַבְרִית׃

На спасеніе Твое уповаю, Господи! Уповаю, Господи, на спасеніе Твое! Господи, на спасеніе Твое уповаю! Избавленія Твоего ожидаю, Господи! Ожидаю, Господи, избавленія Твоего! Господи, избавленія Твоего ожидаю!

103.

עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת.

Десятословіе.

(שמות כ) וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר׃

(Исходъ 20, 1—14.) И говорилъ Богъ всѣ слова эти и сказалъ:

א) אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים׃

1. Я Господь, Богъ твой, Который вывелъ тебя изъ земли Египетской, изъ дома рабовъ.

ב) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי׃ לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וַאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתָּחַת וַאֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ׃ לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא

2. Да не будетъ у тебя другихъ боговъ передъ лицомъ Моимъ. Не дѣлай себѣ изваянія, ни какого-либо изображенія того, что на небѣ вверху, и что на землѣ внизу, и что въ водѣ подъ землею. Не

יִתְמַהְמֵהַּ (онъ будетъ-) медлитъ, אֲחַכֶּה (буду-) уповаю; תְּחִיַּת воскресеніе, מֵתִים мертвые, תַּעֲלֶה (она взойдетъ) настанетъ; קִוִּיתִי (-лъ) уповаю, פוּרְקָנָךְ Твое избавленіе, סַבְרִית ожидаю.

покланяйся имъ и не служи имъ, ибо Я Господь, Богъ твой, Богъ ревнующій, взыскивающій вину отцовъ на дѣтяхъ, на третьемъ и четвертомъ поколѣніи, на ненавидящихъ Меня, Но творящій милость въ тысячи родовъ любящимъ Меня и соблюдающимъ заповѣди Мои.

תָעָבְדֵם כִּי אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא פֹּקֵד עֲוֹן אָבֹת עַל בָּנִים עַל שִׁלֵּשִׁים וְעַל רִבֵּעִים לְשֹׂנְאָי: וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים לְאֹהֲבַי וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָי:

3. Не произноси имени Господа, Бога твоего, напрасно, ибо не оставляетъ Господь безъ наказанія того, кто произноситъ имя Его напрасно.

ג) לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְיָ אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא כִּי לֹא יְנַקֶּה יְיָ אֵת אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ לַשָּׁוְא:

4. Помни день субботній, чтобы святить его. Шесть дней работай и дѣлай всякую работу твою, А день седьмой — суббота Господу, Богу твоему; не дѣлай никакой работы ни ты, ни сынъ твой, ни дочь твоя, ни рабъ твой, ни рабыня твоя, ни скотъ твой, ни пришлецъ твой, который во вратахъ твоихъ. Ибо въ шесть дней создалъ Господь небо и землю, море и все, что въ нихъ, и почилъ въ день седьмой, посему благословилъ Господь день субботній и освятилъ его.

ד) זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ: שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתֶּךָ: וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַייָ אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וּבְהֶמְתֶּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ: כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בֵּרַךְ יְיָ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ:

5. Чти отца твоего и мать твою, дабы продлились дни твои на землѣ, которую Господь, Богъ твой, даетъ тебѣ.

ה) כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ לְמַעַן יַאֲרִכוּן יָמֶיךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ:

6. Не убивай.

ו) לֹא תִרְצָח.

7. Не прелюбодѣйствуй.

ז) לֹא תִנְאָף.

8. Не кради.

ח) לֹא תִגְנֹב.

9. Не показывай на ближняго твоего, какъ свидѣтель ложный.

ט) לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר:

10. Не пожелай дома ближняго твоего, не пожелай жены ближняго твоего, ни раба его, ни рабыни его, ни вола его, ни осла его, ни чего-либо, что у ближняго твоего.

י) לֹא תַחְמֹד בֵּית רֵעֶךָ לֹא תַחְמֹד אֵשֶׁת רֵעֶךָ וְעַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ וְשׁוֹרוֹ וַחֲמֹרוֹ וְכֹל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ:

104.

פָּרָשַׁת הַמָּן.

Выдержка изъ св. Торы о маннѣ.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּזְמִין פַּרְנָסָה לְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וּפַרְנָסָתִי וּפַרְנָסַת אַנְשֵׁי בֵיתִי בִּכְלָלָם בְּנַחַת וְלֹא בְצַעַר בְּכָבוֹד וְלֹא בְּבִזּוּי בְּהֶתֵּר וְלֹא בְאִסּוּר כְּדֵי שֶׁנּוּכַל לַעֲבֹד עֲבֹדָתֶךָ וְלִלְמוֹד תּוֹרָתֶךָ כְּמוֹ שֶׁזַּנְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ מָן בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ צִיָּה וַעֲרָבָה כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ:

(שמות טז) וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה הִנְנִי מַמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמָיִם וְיָצָא הָעָם וְלָקְטוּ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ לְמַעַן אֲנַסֶּנּוּ הֲיֵלֵךְ בְּתוֹרָתִי אִם לֹא: וְהָיָה בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהֵכִינוּ אֵת אֲשֶׁר יָבִיאוּ וְהָיָה מִשְׁנֶה עַל אֲשֶׁר יִלְקְטוּ יוֹם יוֹם: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֶרֶב וִידַעְתֶּם כִּי יְיָ הוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: וּבֹקֶר וּרְאִיתֶם אֶת כְּבוֹד יְיָ בְּשָׁמְעוֹ אֶת תְּלֻנֹּתֵיכֶם עַל יְיָ וְנַחְנוּ מָה כִּי תַלִּינוּ עָלֵינוּ: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּתֵת יְיָ לָכֶם בָּעֶרֶב בָּשָׂר לֶאֱכֹל וְלֶחֶם בַּבֹּקֶר לִשְׂבֹּעַ בִּשְׁמֹעַ יְיָ אֶת תְּלֻנֹּתֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם מַלִּינִם עָלָיו וְנַחְנוּ מָה לֹא עָלֵינוּ תְלֻנֹּתֵיכֶם כִּי עַל יְיָ: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן אֱמֹר אֶל כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִרְבוּ לִפְנֵי יְיָ כִּי שָׁמַע אֵת תְּלֻנֹּתֵיכֶם: וַיְהִי כְּדַבֵּר אַהֲרֹן אֶל כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּפְנוּ אֶל הַמִּדְבָּר וְהִנֵּה כְּבוֹד יְיָ נִרְאָה בֶּעָנָן: וַיְדַבֵּר יְיָ

(Исходъ 16, 4—36.) И сказалъ Господь Моисею: вотъ, Я одождю вамъ хлѣбъ съ неба, и пусть выходитъ народъ и собираетъ ежедневно потребное на день, чтобы мнѣ испытать его, будетъ ли онъ поступать по наставленію Моему, или нѣтъ. И будетъ, въ шестой день, когда станутъ приготовлять, что принесутъ, то окажется его вдвое противъ того, сколько собираютъ каждый день. И сказалъ Моисей и Ааронъ всѣмъ сынамъ Израилевымъ: вечеромъ познаете вы, что Господь вывелъ васъ изъ земли Египетской; И утромъ узрите вы славу Господа, такъ какъ Онъ услышалъ ропотъ вашъ на Господа; мы же что, что вы ропщете на насъ? И сказалъ Моисей: когда Господь дастъ вамъ вечеромъ мяса, чтобы ѣсть, а утромъ хлѣба досыта, такъ какъ Онъ услышалъ ропотъ вашъ, которымъ вы ропщете на Него: мы тутъ что? Не на насъ ропотъ вашъ, а на Господа. И сказалъ Моисей Аарону: скажи всему обществу сыновъ Израилевыхъ: предстаньте предъ Господа, ибо Онъ услышалъ ропотъ вашъ. И было, когда Ааронъ говорилъ ко всему обществу сыновъ Израилевыхъ, обратились они къ пустынѣ, и вотъ, слава Господа явилась въ облакѣ. И говорилъ Господь Моисею. сказавъ:

אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר: שָׁמַעְתִּי אֶת תְּלוּנֹּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דַּבֵּר אֲלֵהֶם לֵאמֹר בֵּין הָעַרְבַּיִם תֹּאכְלוּ בָשָׂר וּבַבֹּקֶר תִּשְׂבְּעוּ לָחֶם וִידַעְתֶּם כִּי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם: וַיְהִי בָעֶרֶב וַתַּעַל הַשְּׂלָו וַתְּכַס אֶת הַמַּחֲנֶה וּבַבֹּקֶר הָיְתָה שִׁכְבַת הַטַּל סָבִיב לַמַּחֲנֶה: וַתַּעַל שִׁכְבַת הַטָּל וְהִנֵּה עַל פְּנֵי הַמִּדְבָּר דַּק מְחֻסְפָּס דַּק כַּכְּפֹר עַל הָאָרֶץ: וַיִּרְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל אָחִיו מָן הוּא כִּי לֹא יָדְעוּ מַה הוּא וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם הוּא הַלֶּחֶם אֲשֶׁר נָתַן יְיָ לָכֶם לְאָכְלָה: זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ לִקְטוּ מִמֶּנּוּ אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ עֹמֶר לַגֻּלְגֹּלֶת מִסְפַּר נַפְשֹׁתֵיכֶם אִישׁ לַאֲשֶׁר בְּאָהֳלוֹ תִּקָּחוּ: וַיַּעֲשׂוּ כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלְקְטוּ הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט: וַיָּמֹדּוּ בָעֹמֶר וְלֹא הֶעְדִּיף הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט לֹא הֶחְסִיר אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ לָקָטוּ: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם אִישׁ אַל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר: וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה וַיּוֹתִרוּ אֲנָשִׁים מִמֶּנּוּ עַד בֹּקֶר וַיָּרֻם תּוֹלָעִים וַיִּבְאַשׁ וַיִּקְצֹף עֲלֵהֶם מֹשֶׁה: וַיִּלְקְטוּ אֹתוֹ בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר אִישׁ כְּפִי אָכְלוֹ וְחַם הַשֶּׁמֶשׁ וְנָמָס: וַיְהִי בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לָקְטוּ לֶחֶם מִשְׁנֶה שְׁנֵי הָעֹמֶר לָאֶחָד וַיָּבֹאוּ כָּל נְשִׂיאֵי

Я услышалъ ропотъ сыновъ Израилевыхъ. Говори имъ такъ: въ сумерки вы будете ѣсть мясо, а утромъ насытитесь хлѣбомъ; и познаете, что Я Господь, Богъ вашъ. И было, вечеромъ, налетѣли перепелы и покрыли станъ, а утромъ образовался слой росы около стана. И когда поднялся слой росы, то вотъ, на поверхности пустыни что-то мелкое, зерновидное, мелкое, какъ иней, на землѣ. И увидѣли сыны Израилевы и сказали другъ другу: что это? потому что они не знали, что это. И сказалъ имъ Моисей: это хлѣбъ, который Господь далъ вамъ въ пищу. Вотъ, что повелѣлъ Господь: собирайте его каждый по мѣрѣ, сколько кто съѣстъ; по омеру на голову, по числу душъ вашихъ, сколько у каждаго въ шатрѣ его, берите. И сдѣлали такъ сыны Израилевы, и собрали, кто много, кто мало. И смѣрили омеромъ, и не было лишняго у того, кто собралъ много, а у того, кто собралъ мало, не было недостатка; по мѣрѣ, сколько кто съѣстъ, собрали они. И сказалъ имъ Моисей: никто да не оставляетъ отъ этого до утра. Но они не послушались Моисея, и нѣкоторые оставили отъ этого до утра; и закишѣло оно червями, и возсмердѣло. И разгнѣвался на нихъ Моисей. Такъ они собирали его каждое утро, каждый по мѣрѣ, сколько кто съѣстъ; а когда разогрѣвалось солнце, оно таяло. И было, въ шестой день, собрали они хлѣба вдвое, по два омера на

הָעֵדָה וַיַּגִּידוּ לְמֹשֶׁה: וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ שַׁבָּתוֹן שַׁבַּת קֹדֶשׁ לַייָ מָחָר אֵת אֲשֶׁר תֹּאפוּ אֵפוּ וְאֵת אֲשֶׁר תְּבַשְּׁלוּ בַּשֵּׁלוּ וְאֵת כָּל הָעֹדֵף הַנִּיחוּ לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד הַבֹּקֶר: וַיַּנִּיחוּ אֹתוֹ עַד הַבֹּקֶר כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה וְלֹא הִבְאִישׁ וְרִמָּה לֹא הָיְתָה בּוֹ: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלֻהוּ הַיּוֹם כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם לַייָ הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה: שֵׁשֶׁת יָמִים תִּלְקְטֻהוּ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לֹא יִהְיֶה בּוֹ: וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יָצְאוּ מִן הָעָם לִלְקֹט וְלֹא מָצָאוּ: וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה עַד אָנָה מֵאַנְתֶּם לִשְׁמֹר מִצְוֹתַי וְתוֹרֹתָי: רְאוּ כִּי יְיָ נָתַן לָכֶם הַשַּׁבָּת עַל כֵּן הוּא נֹתֵן לָכֶם בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לֶחֶם יוֹמָיִם שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי: וַיִּשְׁבְּתוּ הָעָם בַּיּוֹם הַשְּׁבִעִי: וַיִּקְרְאוּ בֵית יִשְׂרָאֵל אֶת שְׁמוֹ מָן וְהוּא כְּזֶרַע גַּד לָבָן וְטַעְמוֹ כְּצַפִּיחִת בִּדְבָשׁ: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ מְלֹא הָעֹמֶר מִמֶּנּוּ לְמִשְׁמֶרֶת לְדֹרֹתֵיכֶם לְמַעַן יִרְאוּ אֶת הַלֶּחֶם אֲשֶׁר הֶאֱכַלְתִּי אֶתְכֶם בַּמִּדְבָּר בְּהוֹצִיאִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן קַח צִנְצֶנֶת אַחַת וְתֶן שָׁמָּה

каждаго, и пришли всѣ князья общества, и сообщили о томъ Моисею. И онъ сказалъ имъ: вотъ, что говорилъ Господь: покой, святая суббота Господу завтра; что вамъ надобно печь, пеките, и что вамъ надобно варить, варите, а все остальное оставьте у себя для храненія до утра. И они оставили его до утра, какъ повелѣлъ Моисей, и не возсмердѣло оно, и червей не было въ немъ. И сказалъ Моисей: ѣшьте его сегодня, ибо сегодня суббота Господу, сегодня не найдете его на полѣ. Шесть дней собирайте его, а въ день седьмой суббота, не будетъ въ оный. И было, въ седьмой день, вышли изъ народа собирать, но не нашли. Тогда сказалъ Господь Моисею: доколѣ не захотите соблюдать заповѣди Мои и наставленія Мои? Смотрите, такъ какъ Господь далъ вамъ субботу, то Онъ даетъ вамъ въ шестой день хлѣба на два дня; оставайтесь же каждый у себя, никто да не выходитъ изъ мѣста своего въ седьмой день. И покоился народъ въ седьмой день. И далъ домъ Израилевъ имя ему: манна; оно же, какъ кишнецовое сѣмя, бѣлое, и вкусъ его, какъ — пряженца съ медомъ. И сказалъ Моисей· вотъ, что повелѣлъ Господь: полный омеръ онаго да будетъ для храненія въ роды ваши, дабы видѣли хлѣбъ, которымъ Я кормилъ васъ въ пустынѣ, когда вывелъ васъ изъ земли Египетской. И сказалъ Моисей Аарону: возьми одну стамну, и положи туда полный омеръ манны, и по-

מְלֹא הָעֹמֶר מָן וְהַנַּח אֹתוֹ לִפְנֵי יְיָ לְמִשְׁמֶרֶת לְדֹרֹתֵיכֶם׃ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶל מֹשֶׁה וַיַּנִּיחֵהוּ אַהֲרֹן לִפְנֵי הָעֵדֻת לְמִשְׁמָרֶת׃ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ אֶת הַמָּן אַרְבָּעִים שָׁנָה עַד בֹּאָם אֶל אֶרֶץ נוֹשָׁבֶת אֶת הַמָּן אָכְלוּ עַד בֹּאָם אֶל קְצֵה אֶרֶץ כְּנָעַן׃ וְהָעֹמֶר עֲשִׂרִית הָאֵיפָה הוּא׃

ставь ее передъ Господомъ для храненія въ роды ваши. Какъ повелѣлъ Господь Моисею, такъ поставилъ ее Ааронъ предъ свидѣтельствомъ для храненія. И сыны Израилевы ѣли эту манну сорокъ лѣтъ, пока не пришли въ землю обитаемую; эту манну ѣли они, пока не пришли къ границѣ земли Ханаанской. А омеръ—это десятая часть эфы.

אַתָּה הוּא יְיָ לְבַדֶּךָ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל צְבָאָם הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיַּמִּים וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. וְאַתָּה הוּא שֶׁעָשִׂיתָ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת תָּמִיד עִם אֲבוֹתֵינוּ. גַּם בַּמִּדְבָּר הִמְטַרְתָּ לָהֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם וּמִצּוּר הַחַלָּמִישׁ הוֹצֵאתָ לָהֶם מַיִם וְגַם נָתַתָּ לָהֶם כָּל צָרְכֵיהֶם שִׂמְלָתָם לֹא בָלְתָה מֵעֲלֵיהֶם. כֵּן בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים וּבַחֲסָדֶיךָ הָעֲצוּמִים תְּזוּנֵנוּ וּתְפַרְנְסֵנוּ וּתְכַלְכְּלֵנוּ וְתַסְפִּיק לָנוּ כָּל צְרָכֵינוּ וְצָרְכֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל הַמְּרֻבִּים בִּמְלוּי וּבִרְוָחָה בְּלִי טוֹרַח וְעָמָל גָּדוֹל מִתַּחַת יָדְךָ הַנְּקִיָּה וְלֹא מִתַּחַת יְדֵי בָּשָׂר וָדָם׃

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתָּכִין לִי וּלְאַנְשֵׁי בֵיתִי כָּל מַחְסוֹרֵינוּ וְתַזְמִין לָנוּ כָּל צָרְכֵינוּ. לְכָל יוֹם וָיוֹם מְחַיֵּינוּ. דֵּי מַחְסוֹרֵינוּ. וּלְכָל שָׁעָה וְשָׁעָה מִשְּׁעוֹתֵינוּ דֵּי סִפּוּקֵנוּ. וּלְכָל עֶצֶם מֵעֲצָמֵינוּ דֵּי מִחְיָתֵנוּ. מִיָּדְךָ הַטּוֹבָה וְהָרְחָבָה וְלֹא כְמִעוּט מִפְעָלֵינוּ. וְקוֹצֶר חֲסָדֵינוּ וּמְזְעַר גְּמוּלָתֵנוּ. וְיִהְיוּ מְזוֹנוֹתַי וּמְזוֹנוֹת אַנְשֵׁי בֵיתִי וְזַרְעִי וְזֶרַע זַרְעִי מְסוּרִים בְּיָדְךָ וְלֹא בִידֵי בָשָׂר וָדָם׃

105.

בבקר ובערב אחר כל התפלות אומרים זה׃

Утромъ и вечеромъ, по окончаніи молитвы, читаютъ слѣдующее (до № 108):

יְהִי יְיָ אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם אֲבוֹתֵינוּ אַל יַעַזְבֵנוּ וְאַל יִטְּשֵׁנוּ׃ לְהַטּוֹת לְבָבֵנוּ אֵלָיו לָלֶכֶת בְּכָל דְּרָכָיו וְלִשְׁמוֹר מִצְוֹתָיו וְחֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו אֲשֶׁר צִוָּה אֶת אֲבוֹתֵינוּ׃ וְיִהְיוּ דְבָרַי אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי יְיָ קְרוֹבִים אֶל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וָלָיְלָה לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ וּמִשְׁפַּט

Да будетъ Господь, Богъ нашъ, съ нами, какъ Онъ былъ съ отцами нашими, да не оставитъ насъ и да не покинетъ насъ; Но да преклонитъ сердце наше къ Себѣ, чтобы ходить намъ по всѣмъ путямъ Его и соблюдать заповѣди Его и уставы Его и законы Его, которые Онъ заповѣдалъ отцамъ нашимъ. И да будутъ эти слова мои, которыми я молился передъ Господомъ, близки къ Господу, Богу нашему, день и ночь, дабы Онъ творилъ судъ рабу Своему, и судъ

עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ: לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד:

народу Своему, Израилю, изо дня въ день, Чтобы познали всѣ народы земли, что Господь есть Богъ, нѣтъ, кромѣ Его (1-ая кн. царей 8, 57—60).

יְיָ נְחֵנִי בְצִדְקָתֶךָ לְמַעַן שׁוֹרְרָי הַיְשַׁר לְפָנַי דַּרְכֶּךָ: וַאֲנִי בְּתֻמִּי אֵלֵךְ פְּדֵנִי וְחָנֵּנִי: פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי כִּי יָחִיד וְעָנִי אָנִי: רַגְלִי עָמְדָה בְמִישׁוֹר בְּמַקְהֵלִים אֲבָרֵךְ יְיָ: יְיָ שֹׁמְרִי יְיָ צִלִּי עַל יַד יְמִינִי: עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: יְיָ יִשְׁמָר צֵאתִי וּבוֹאִי לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ:

Господи, води меня въ правдѣ Твоей; ради враговъ моихъ, уровняй предо мною путь Твой, Дабы я въ непорочности моей ходилъ; избавь меня и помилуй меня. Призри на меня и помилуй меня, потому что одинокъ и угнетенъ я. Нога моя стоитъ на прямомъ пути; въ собраніяхъ восхваляю Господа. Господь Стражъ мой, Господь сѣнь моя одесную меня. Помощь моя отъ Господа, Создателя неба и земли. Господь охранять будетъ выходъ мой и входъ мой на жизнь и миръ отнынѣ и вовѣки. Воззри изъ святого жилища Твоего, съ небесъ, и благослови народъ Твой, Израиля, и землю, которую Ты далъ намъ, какъ Ты клялся отцамъ нашимъ, землю, текущую молокомъ и медомъ.

אֵל הַכָּבוֹד אֶתֶּן־לְךָ שִׁיר וְהַלֵּל. וְאֶעֱבָד לְךָ יוֹם וָלַיִל: בָּרוּךְ יָחִיד וּמְיֻחָד. הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה: יְיָ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: הוּא אֱלֹהִים חַיִּים מֶלֶךְ חַי וְקַיָּם לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עַד: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְיָ: כִּי כָּל הָעַמִּים יֵלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו וַאֲנִי אֵלֵךְ בְּשֵׁם יְיָ אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם: עֶזְרִי מֵעִם יְיָ

Боже славы! воздаю тебѣ пѣснь и славословіе и служу Тебѣ днемъ и ночью. Благословенъ Единый и Единственный, Который былъ, есть и будетъ. Господь, Богъ, Богъ Израилевъ, Царь царей, Святый, да восхвалится Онъ! Онъ есть Богъ живый, Царь живый и неизмѣнный присно и во вѣки вѣковъ. Благословенно имя славнаго царства Его во вѣки вѣковъ. На спасеніе Твое уповаю, Господи. Пусть всѣ народы ходятъ, каждый во имя своего бога; а я буду ходить во имя Господа, Бога живого и

עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃

Царя вѣчнаго. Помощь моя отъ Господа, Создателя неба и земли. Господь будетъ царствовать во вѣки вѣковъ.

106.

Богъ вступается за всѣ народы.

סז לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר שִׁיר׃ אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה׃ לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ בְּכָל גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ׃ יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם׃ יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישֹׁר וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה׃ יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם׃ אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ׃ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ׃

(Псаломъ 67.) Начальнику хора. На струнныхъ орудіяхъ. Псаломъ. Пѣснь. Да помилуетъ и благословитъ насъ Богъ, да явитъ намъ свѣтлое лицо Свое. Села. Дабы познали на землѣ путь Твой, во всѣхъ народахъ спасеніе Твое. Да славятъ Тебя народы, Боже; да славятъ Тебя всѣ народы. Да веселятся и торжествуютъ племена, ибо Ты судишь народы праведно и племенами на землѣ управляешь. Села. Да славятъ Тебя народы, Боже; да славятъ Тебя всѣ народы. Земля дала плодъ свой: да благословитъ насъ Богъ, Богъ нашъ. Да благословитъ насъ Богъ, и да благоговѣютъ передъ Нимъ всѣ предѣлы земли.

107.

Надежда на Бога и благодареніе Ему за пропитаніе.

כג מִזְמוֹר לְדָוִד יְיָ רֹעִי לֹא אֶחְסָר׃ בִּנְאוֹת דֶּשֶׁא יַרְבִּיצֵנִי עַל מֵי מְנֻחוֹת יְנַהֲלֵנִי׃ נַפְשִׁי יְשׁוֹבֵב יַנְחֵנִי בְמַעְגְּלֵי צֶדֶק לְמַעַן שְׁמוֹ׃ גַּם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָא רָע כִּי אַתָּה עִמָּדִי שִׁבְטְךָ וּמִשְׁעַנְתֶּךָ הֵמָּה יְנַחֲמֻנִי׃ תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שֻׁלְחָן נֶגֶד צֹרְרָי דִּשַּׁנְתָּ בַשֶּׁמֶן רֹאשִׁי כּוֹסִי רְוָיָה׃ אַךְ טוֹב

(Псаломъ 23.) Псаломъ Давидовъ. Господь Пастырь мой: я ни въ чемъ не буду нуждаться. На злачныхъ пажитяхъ Онъ покоитъ меня, къ тихимъ водамъ водитъ меня. Душу мою Онъ ободряетъ, направляетъ меня на стези правды ради имени Своего. Если даже пойду долиною смертной тѣни, то не убоюсь зла, потому что Ты со мною; Твой жезлъ и Твой посохъ—они успокоиваютъ меня. Ты приготовилъ предо мною трапезу въ виду враговъ моихъ; Ты умастилъ елеемъ главу мою; ч ша моя преисполнена. Такъ, благость и ми-

אַךְ טוֹב וָחֶסֶד יִרְדְּפוּנִי כָּל יְמֵי חַיָּי וְשַׁבְתִּי בְּבֵית יְיָ לְאֹרֶךְ יָמִים׃

...лость да сопровождаютъ меня во всѣ дни жизни моей, и я пребуду въ домѣ Господнемъ многіе дни.

108.

אם ברעתו לילך באותו יום לעסוק במשא ובמתן יאמר זה׃

עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃ הַשְׁלֵךְ עַל יְיָ יְהָבְךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָ׃ שְׁמָר תָּם וּרְאֵה יָשָׁר כִּי אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם׃ בְּטַח בַּייָ וַעֲשֵׂה טוֹב שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה׃ הִנֵּה אֵל יְשׁוּעָתִי אֶבְטַח וְלֹא אֶפְחָד כִּי עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ יְיָ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה׃ אֲנִי רוֹצֶה לֵילֵךְ הַיּוֹם לַעֲשׂוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן בִּרְשׁוּת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ וּלְמַעַן שְׁמוֹ וְלִשָּׂא וְלִתֵּן בֶּאֱמוּנָה׃ רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר הַבּוֹטֵחַ בַּייָ חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ. וּכְתִיב וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. יְיָ אֱלֹהִים אֱמֶת תֵּן בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדַי. כִּי בְטַחְתִּי בְךָ שֶׁעַל יְדֵי מַשָּׂא וּמַתָּן וַעֲסָקִים שֶׁלִּי תִּשְׁלַח לִי בְרָכָה כְּדֵי שֶׁאוּכַל לְפַרְנֵס אֶת עַצְמִי וּבְנֵי בֵיתִי בְּנַחַת וְלֹא בְצַעַר בְּהֶתֵּר וְלֹא בְאִסּוּר. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם. וִיקֻיַּם בִּי מִקְרָא שֶׁכָּתוּב הַשְׁלֵךְ עַל יְיָ יְהָבְךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָ. אָמֵן׃

Передъ отправленіемъ на занятія читаютъ:

Помощь моя отъ Господа, Создателя неба и земли. Возложи на Господа заботы твои, и Онъ поддержитъ тебя. Храни непорочность и соблюдай правду, ибо для человѣка мирнаго есть будущность. Полагайся на Бога и дѣлай добро; живи на землѣ и храни истину. Вотъ, на Бога, помощь мою, я уповаю и не боюсь ничего, ибо сила моя и пѣснь—Іагъ, Господь; Онъ былъ мнѣ во спасеніе. Я намѣреваюсь сегодня заниматься дѣлами своими съ соизволенія Всесвятого, да восхвалится Онъ, и ради имени Его, и заниматься съ вѣрностью.— Властелинъ вселенной! въ святыхъ словахъ Твоихъ написано такъ: „Уповающаго на Господа окружаетъ милость". И еще написано: „И всѣхъ ихъ Ты живишь!" Господи, Боже праведный! Дай благословеніе и благоуспѣяніе всякому дѣлу рукъ моихъ! Да, я уповаю на Тебя, что Ты черезъ занятія мои ниспошлешь мнѣ благословеніе, дабы я могъ пропитать себя и семейство мое въ спокойствіи духа, безъ огорченія, путемъ дозволеннымъ, а не запрещеннымъ, на жизнь и миръ, и да осуществится на мнѣ слово Писанія: „Возложи на Господа заботы твои, и Онъ поддержитъ тебя". Аминь.

Передъ выходомъ изъ синагоги должно присѣсть, при чемъ произносятъ:

כשרוצה לצאת מבהכ"נ ישב מעט ויאמר :

Только праведные славятъ имя Твое: пребываютъ непорочно передъ лицомъ Твоимъ.

אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ :

Затѣмъ, вставши, должно поклониться въ сторону св. кивота и произнести:

ואח"כ יעמוד וישתחוה אל מול ארון הקודש ויאמר פסוקים אלו :

Пусть всѣ народы ходятъ, каждый во имя своего бога, а мы будемъ ходить во имя Господа, Бога живого и Царя вѣчнаго. Помощь моя отъ Господа, Создателя неба и земли. Господь будетъ царствовать во вѣки вѣковъ.

כִּי כָל הָעַמִּים יֵלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו וַאֲנַחְנוּ נֵלֵךְ בְּשֵׁם יְיָ אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם : עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ : יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד :

Потомъ, подошедши задомъ къ двери, дѣлаютъ поклонъ въ сторону св. кивота, при чемъ произносятъ:

ואח"כ ילך אל הפתח לאחוריו וישתחוה אל ארון הקודש ויאמר :

Господи, води меня въ правдѣ Твоей, ради враговъ моихъ уровняй предо мною путь Твой.

יְיָ נְחֵנִי בְצִדְקָתֶךָ לְמַעַן שׁוֹרְרָי הַיְשַׁר לְפָנַי דַּרְכֶּךָ :

Выходя изъ синагоги, произносятъ:

ואח"כ כשהולך יאמר ג' פסוקים אלו :

Гадъ, — толпа притѣснителей тѣснитъ его, а онъ оттѣснитъ ее по пятамъ. И Давидъ благоуспѣвалъ во всѣхъ путяхъ своихъ, и Господь былъ съ нимъ. И Ной обрѣлъ благоволеніе въ очахъ Господа.

גָּד גְּדוּד יְגוּדֶנּוּ וְהוּא יָגֻד עָקֵב : וַיְהִי דָוִד לְכָל דְּרָכָיו מַשְׂכִּיל וַייָ עִמּוֹ : וְנֹחַ מָצָא חֵן בְּעֵינֵי יְיָ :

109

סֵדֶר תְּפִלַּת הֲבִינֵנוּ.

Въ крайнемъ случаѣ, какъ то: находясь въ дорогѣ или въ такомъ мѣстѣ, гдѣ мѣшаютъ молиться внимательно, будучи въ такомъ тревожномъ состояніи, при которомъ трудно сосредоточить вниманіе на полной молитвѣ שמנה עשרה*, между тѣмъ какъ время этой молитвы отходитъ, можно вслѣдъ за первыми тремя благословеніями* שמנה עשרה *прочитать* הבינגו*, а за тѣмъ послѣднія три благословенія. Молитву* הבינגו *должно читать стоя. Возвратившись домой или успокоившись отъ волненія, не должно уже*

בשעת הדחק כגון שהוא בדרך או שהיה עומד במקום שטרוד וירא שיפסיקוהו או שלא יוכל להתפלל בכונה תפלה ארוכה שאין דעתו מיושבת עליו כל כך והשעה עוברת מתפלל אחר שלש ראשונות הבינגו ואומר אחריה שלש אחרונות . וצריך לאומרה מעומד וכשיגיע לביתו

או שירווח לו אח"כ ותתיישב דעתו א"צ לחזור ולהתפלל (בתורת תובה אם לא בתורת נדבה) ואינו מתפלל הביננו בימות הגשמים ולא במוצ"ש ויו"ט.

(т. е. нѣтъ обязанности, но допускается, какъ добровольное приношеніе) совершить полную молитву שמנה עשרה. *Не читаютъ* הביננו *въ зимнее время, а также на исходѣ субботы и праздниковъ.*

הֲבִינֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לָדַעַת דְּרָכֶיךָ. וּמוֹל אֶת לְבָבֵנוּ לְיִרְאָתֶךָ. וְתִסְלַח לָנוּ לִהְיוֹת גְּאוּלִים. וְרַחֲקֵנוּ מִמַּכְאוֹב. וְדַשְּׁנֵנוּ בִּנְאוֹת אַרְצֶךָ. וּנְפוּצוֹתֵינוּ מֵאַרְבַּע תְּקַבֵּץ. וְהַתּוֹעִים עַל דַּעְתְּךָ יִשָּׁפֵטוּ. וְעַל הָרְשָׁעִים תָּנִיף יָדֶךָ. וְיִשְׂמְחוּ צַדִּיקִים בְּבִנְיַן עִירֶךָ. וּבְתִקּוּן הֵיכָלֶךָ. וּבִצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ. וּבַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ. טֶרֶם נִקְרָא אַתָּה תַעֲנֶה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה: רצה וכו׳

Дай намъ, Господи, Боже нашъ, уразумѣть пути Твои; настрой сердце наше къ благоговѣнію передъ Тобою. Отпусти грѣхи наши, чтобы намъ быть избавленными, отдали насъ отъ недуга и паси насъ на пажитяхъ земли Твоей; разсѣянныхъ нашихъ собери съ четырехъ концовъ; заблуждающіе да будутъ судимы по разумѣнію Твоему, и на нечестивыхъ подними карающую руку Твою. Да возвеселятся праведные о возсозданіи града Твоего, о возстановленіи храма Твоего, о возрастаніи рога Давида, раба Твоего, и о возженіи свѣтила сына Іесея, помазанника Твоего. Прежде, нежели взываемъ, услыши насъ. Благословенъ Ты, Господи, внемлющій молитвѣ. (*см. стр. 102*).

110.

סֵדֶר תְּפִלַּת הַדֶּרֶךְ.

Молитва передъ отправленіемъ въ путь.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתּוֹלִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַצְעִידֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַדְרִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַגִּיעֵנוּ לִמְחוֹז חֶפְצֵנוּ לְחַיִּים וּלְשִׂמְחָה וּלְשָׁלוֹם וְתַצִּילֵנוּ מִכַּף כָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב וְלִסְטִים וְחַיּוֹת רָעוֹת בַּדֶּרֶךְ וּמִכָּל מִינֵי פּוּרְעָנִיּוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת וּבָאוֹת לָעוֹלָם וְתִשְׁלַח

Да будетъ воля Твоя, Господи, Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ, дабы Ты велъ насъ къ миру и направлялъ насъ къ миру и путеводствовалъ насъ къ миру, и дай намъ достигнуть цѣли стремленія нашего на жизнь, веселіе и миръ; спасай насъ отъ руки всякаго врага и подстерегающаго, и злодѣевъ, и лютыхъ звѣрей на дорогѣ, и отъ всякаго рода напастей, смущающихъ миръ и грядущихъ на *него.*

בְּרָכָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ וְתִתְּנֵנוּ לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל רוֹאֵינוּ וְתִשְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנֵינוּ. כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה וְתַחֲנוּן אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

Ниспошли благословеніе на всякое дѣло рукъ нашихъ и дай намъ благоволеніе, милость и любовь въ очахъ Твоихъ и въ очахъ всѣхъ, видящихъ насъ; услыши голосъ моленій нашихъ, ибо Ты, о Боже, внемлешь прошенію и моленію. Благословенъ Ты, Господи, внемлющій моленію!

ואומר ג"פ וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ. וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב כַּאֲשֶׁר רָאָם מַחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה. וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנָיִם:

(Читать 3 раза:) А Іаковъ пошелъ путемъ своимъ. И встрѣтили его ангелы Божіи. И сказалъ Іаковъ, увидѣвъ ихъ: это ополченіе Божіе, и нарекъ имя мѣсту тому: Маханаимъ.

ואח"כ יאמר ל' פעמים לישועתך. ו' פעמים ויהי נועם:

Затѣмъ читаютъ тридцать разъ לישועתך *и шесть разъ* ויהי נועם.

י"פ יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

(Читать 10 разъ:) Да благословитъ тебя Господь и сохранитъ тебя! Да явитъ тебѣ Господь свѣтлое лице Свое и помилуетъ тебя! Да обратитъ Господь лицо Свое на тебя и дастъ тебѣ миръ!

ה"פ הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים וְיִקָּרֵא בָהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבֹתַי אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיִדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:
סימן לוי"ה

(Читать 5 разъ:) Ангелъ, избавлявшій меня отъ всякаго зла, да благословитъ этихъ отроковъ; да будетъ на нихъ наречено имя мое и имя отцовъ моихъ, Авраама и Исаака, и да возрастутъ они во множество посреди земли.

ואומר ג"פ וַיִּסָּעוּ וַיְהִי חִתַּת אֱלֹהִים עַל הֶעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְּנֵי יַעֲקֹב:

(Читать 3 раза:) И отправились они. И былъ ужасъ Божій на городахъ, которые вокругъ нихъ, и не преслѣдовали сыновъ Іаковлевыхъ.

ואומר ג"פ פסוק המלאך הגואל;

Читаютъ три раза стихъ המלאך הגואל.

ואומר ג"פ לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְיָ: ג"פ הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ לִשְׁמָרְךָ בַּדָּרֶךְ וְלַהֲבִיאֲךָ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הֲכִנֹתִי:

(Читать 3 раза:) На спасеніе Твое уповаю, Господи! *(Читать 3 раза:)* Вотъ, Я посылаю ангела предъ тобою, чтобы хранить тебя на пути и привести тебя въ то мѣсто, которое я приготовилъ.

ואומר ג"פ ברכת כהנים וז"פ ויהי נועם:

ואומר אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: בִּטְחוּ בַיְיָ עֲדֵי עַד כִּי בְּיָהּ יְיָ צוּר עוֹלָמִים: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם: יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: ג"פ יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

Затѣмъ читаютъ три раза ברכת כהנים *и семь разъ* ויהי נועם.

Ты покровъ мой; отъ врага Ты охраняй меня, радостями избавленія окружай меня. Села. Уповайте на Господа вовѣки, ибо въ Іаг-Господѣ твердыня вѣчная. Господь дастъ силу народу Своему, Господь благословитъ народъ Свой миромъ. Господь воинствъ съ нами; защита наша—Богъ Іаковлевъ. Села. Господи воинствъ! блаженъ человѣкъ, полагающійся на Тебя. (*3 раза:*) Господи, помоги! Царь, услыши насъ въ день нашего призыванія!

שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי: עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: אַל יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ אַל יָנוּם שֹׁמְרֶךָ: הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: יְיָ שֹׁמְרֶךָ יְיָ צִלְּךָ עַל יַד יְמִינֶךָ: יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה: יְיָ יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ: יְיָ יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

(Псаломъ 121.) Пѣснь восхожденія. Поднимаю очи мои къ горамъ: откуда придетъ помощь мнѣ? Помощь *придетъ* мнѣ отъ Господа, Создателя неба и земли. Не дастъ Онъ поколебаться ногѣ твоей, не дремлетъ Стражъ твой: Вотъ, не дремлетъ и не спитъ Стражъ Израилевъ. Господь Стражъ твой, Господь сѣнь твоя, одесную тебя! Днемъ солнце не поразитъ тебя, ни луна ночью. Господь сохранитъ тебя отъ всякаго зла, сохранитъ душу твою. Господь сохранять будетъ исходъ твой и входъ твой отнынѣ и вовѣки!

ואומר מִגְדַּל עֹז שֵׁם יְיָ בּוֹ יָרוּץ צַדִּיק וְנִשְׂגָּב: בְּשֵׁם יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. מִימִינִי מִיכָאֵל. וּמִשְּׂמֹאלִי גַּבְרִיאֵל. וּמִלְּפָנַי אוּרִיאֵל. וּמֵאֲחוֹרַי רְפָאֵל. וְעַל רֹאשִׁי שְׁכִינַת אֵל:

וילך לדרכו בשלום:

Имя Господа — укрѣпленная башня: праведный, убѣгающій въ нее, защищенъ. Во имя Господа, Бога Израилева: одесную меня Михаилъ, слѣва Гавріилъ, впереди меня Уріилъ, позади Рафаилъ, а надъ головою моею величіе Божіе.

И отправляются съ миромъ въ путь.

הנכנס לכרך יאמר זה קודם שיכנס:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּכְנִיסֵנִי לִכְרַךְ זֶה לְשָׁלוֹם:

Приближаясь къ мѣсту назначенія.

Да будетъ воля твоя, Господи, Боже мой и Боже отцовъ моихъ, дабы Ты ввелъ меня въ эту страну съ миромъ.

נכנס בשלום יאמר מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁהִכְנַסְתַּנִי לִכְּרַךְ זֶה לְשָׁלוֹם:

(*Пришедши съ миромъ:*) Я признателенъ Тебѣ, Господи, Боже мой и Боже отцовъ моихъ, за то, что Ты ввелъ меня въ эту страну съ миромъ.

בקש לצאת יאמר יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתּוֹצִיאֵנִי מִכְּרַךְ זֶה לְשָׁלוֹם:

(*Намѣреваясь отправиться въ обратный путь:*) Да будетъ воля Твоя, Господи, Боже мой и Боже отцовъ моихъ, дабы Ты вывелъ меня изъ этой страны съ миромъ.

יצא בשלום יאמר מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁהוֹצֵאתַנִי מִכְּרַךְ זֶה לְשָׁלוֹם. וּכְשֵׁם שֶׁהוֹצֵאתַנִי לְשָׁלוֹם כֵּן תּוֹלִיכֵנִי לְשָׁלוֹם. וְתִסְמְכֵנִי לְשָׁלוֹם. וְתַצְעִידֵנִי לְשָׁלוֹם. וְתַצִּילֵנִי מִכַּף כָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב בַּדֶּרֶךְ וכו׳ עד ברוך אתה שומע תפלה

(*Отправившись въ обратный путь:*) Я признателенъ Тебѣ, Господи, Боже мой и Боже отцовъ моихъ за то, что Ты вывелъ меня изъ этой страны съ миромъ. Какъ Ты вывелъ меня съ миромъ, такъ и приведи меня съ миромъ и поддержи меня съ миромъ. Направляй насъ къ миру и спасай насъ отъ руки всякаго врага и подстерегающаго на дорогѣ *и т. д. до* „благословенъ Ты, внемлющій молитвѣ“. (*См. выше*)

XIII.

БРАКЪ.

Супружескій союзъ мужчины и женщины, имѣющій цѣлью основать семейство и воспитывать дѣтей въ духѣ ученія Божія, называется бракомъ.

Супружество установлено и освящено Самимъ Богомъ, когда Онъ, по сотвореніи первой четы, благословилъ ее и сказалъ: „Плодитесь и размножайтесь и наполняйте землю“ (בראשית א, כח). Законоучители говорятъ: „Человѣкъ, не находящійся въ супружескомъ союзѣ, живетъ безъ радости, безъ благословенія, безъ счастія, внѣ ученія Божія, безъ защиты и безъ мира; взявши жену, человѣкъ черезъ это уменьшаетъ грѣховность свою передъ Богомъ, какъ сказано (משלי יח, כב): Кто нашелъ жену, тотъ нашелъ благо и получилъ благодать отъ Господа“ (יבמות סב, ב). „Посему“, говоритъ Святая Тора, „оставитъ человѣкъ отца своего и мать свою, и прилѣпится къ женѣ своей, и станутъ одною плотію“ (בראשית ב, כד). Но такъ какъ супружеское состояніе сопряжено съ великими трудностями, заботами и скорбями, то отсюда, чтобы сколько возможно менѣе встрѣтить сихъ

трудностей и скорбей, для этого необходимо заблаговременно приготовить себя къ этому состоянію и соблюдать необходимыя условія:

1) При выборѣ супруги должно ставить себѣ цѣлію не расчеты на богатство (אבן העזר ב , א) или какія-либо другія внѣшнія достоинства, но должно главнымъ образомъ основывать выборъ на нравахъ и поведеніи лица, съ которымъ есть мысль вступить въ супружество, ибо страхъ Божій и истинное благочестіе суть единственно вѣрные залоги семейнаго счастія, какъ сказано: „Миловидность обманчива, и красота суетна; но жена, боящаяся Господа, достойна хвалы" (משלי לא , ל).

2) Должно однако имѣть въ виду достаточность состоянія для безбѣднаго препровожденія супружеской жизни и приличнаго воспитанія дѣтей (יד החזקה הלכות דעות ה , יא), какъ сказано: „Прежде, чѣмъ вступаешь въ супружество, выстрой себѣ домъ и насади виноградникъ" (סוטה מד).

3) Вступающіе въ бракъ должны имѣть соотвѣтственный возрастъ [1], надлежащее здоровье физическихъ силъ (אבן העזר ה) и здравый умъ (שם מד), чтобы понимать важность супружескаго союза и свято хранить его.

4) Должны имѣть нѣкоторое сближеніе по своему званію, происхожденію и возрасту (שם ב).

5) Должны имѣть взаимное и добровольное согласіе (שם מב).

6) Строго запрещается брачный союзъ на близкихъ степеняхъ родства, (подробно изложенныхъ въ אבן העזר מו).

7) Потомкамъ первосвященника Аарона (כֹּהֲנִים) запрещается вступать въ бракъ съ разведенною (גְּרוּשָׁה) и съ חֲלוּצָה [2], „ибо они святы Господу, Богу своему" (ויקרא כא ז ; אבן העזר ו , א).

8) Запрещается еврею снова жениться на разведенной супругѣ своей послѣ того, какъ она состояла въ новомъ бракѣ (אבן העזר י).

Самый обрядъ, освящающій законный, свободно избранный супружескій союзъ мужа и жены, состоитъ изъ двухъ частей: קִדּוּשִׁין, или אֵירוּסִין— посвященія, или обрученія, и נִשּׂוּאִין, или כְּנִיסָה לְחֻפָּה—введенія невѣсты въ домъ жениха.

קִדּוּשִׁין, или אֵירוּסִין состоитъ въ томъ, что мужчина дѣлаетъ своею, исключительно ему принадлежащею, женщину, на которой онъ желаетъ жениться, черезъ врученіе ей, въ присутствіи двухъ свидѣтелей, чего-либо изъ своего имущества, стоимостью не менѣе פְּרוּטָה [3] (אבן העזר לא) или же, какъ это обыкновенно и бываетъ, черезъ надѣваніе невѣстѣ на указательный палецъ правой руки ся золотого или серебрянаго перстня (טַבַּעַת קִדּוּשִׁין), безъ драгоцѣн. камней,

---

[1]) Обязанность вступить въ бракъ лежитъ на евреѣ, начиная съ восемнадцатилѣтняго возраста и далѣе (אבן העזר א).

[2]) Женщиною, совершившею обрядъ חליצה (см. примѣч. на стр. 183)

[3]) Куска чистаго серебра, вѣсомъ въ половину ячменнаго зерна (יורה דעה רצד , ו).

причемъ женихъ произноситъ слова הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי בְּ... זו כְּדַת משֶׁה וְיִשְׂרָאֵל (см. ниже стр. 184). Послѣ совершенія קִדּוּשִׁין, или אֵירוּסִין, женихъ называется אָרוּס (обрученникъ), а невѣста—אְרוּסָה (обрученница); съ этого момента обрученные принадлежатъ исключительно другъ другу и не могутъ уже вступать въ бракъ съ другими лицами; только черезъ смерть *) одного изъ обручившихся лицъ или черезъ разводное письмо (סֵפֶר כְּרִיתוּת, גֵּט) брачный союзъ ихъ расторгается (אבן העזר כו). Однакоже, пока бракосочетаніе не закончено черезъ обрядъ נִשּׂוּאִין (см. ниже בִּרְכּוֹת נִשּׂוּאִין), обрученникъ не можетъ еще жить въ супружествѣ съ обрученницей своей. Въ то же самое время онъ не обязанъ еще заботиться о нуждахъ ея и не имѣетъ еще законнаго права пользоваться ея имуществомъ (שם נה). Послѣ נִשּׂוּאִין обрученная называется уже נְשׂוּאָה, и съ этого времени уже вступаютъ въ силу всѣ права и обязанности сочетавшихся бракомъ (שם כא). Эти права и обязанности излагаются въ כְּתוּבָּה (см. ниже стр. 185), особомъ письменномъ договорѣ о брачномъ союзѣ. Нынѣ обѣ части обряда бракосочетанія, קִדּוּשִׁין и נִשּׂוּאִין, совершаются одновременно, при чемъ символомъ נִשּׂוּאִין, введенія невѣсты въ домъ жениха, служитъ вхожденіе невѣсты подъ вѣнчальный навѣсъ (חֻפָּה), состоящій изъ покрывала, прикрѣпленнаго концами къ четыремъ шестамъ.

Обязанности мужа и жены.

Законоучители наши повелѣли, чтобы мужъ почиталъ свою жену болѣе, нежели самого себя, любилъ ее, какъ самого себя, удовлетворялъ ея потребностямъ, сообразно его состоянію, не обращался съ нею сурово, а ласково и кротко (יד החזקה הלכות אישות טו, יט). Мужъ обязанъ защищать свою жену, снабжать ее пищею, одеждою, оказывать ей дѣятельную помощь во время болѣзни и обезпечить ее средствами къ жизни въ случаѣ ея вдовственнаго состоянія, до вступленія ея въ новый бракъ (אבן העזר סט).

Жена обязана пещись о всемъ, что касается внутренняго семейственнаго благосостоянія и счастія, и охранять пріобрѣтенное мужемъ имущество, какъ сказано: „Она надсматриваетъ за ходомъ дѣлъ въ домѣ своемъ и не ѣстъ хлѣба въ праздности (משלי לא, כו). Она обязана быть скромною, избѣгать вѣтрености и легкомыслія, питать къ мужу своему искреннее уваженіе, во всемъ оказывать ему покорность и повиновеніе, какъ главѣ или начальнику своему, угождать ему и удалять все, что непріятно ему (יד החזקה הלכות אישות טו יח, כ).

*) Въ случаѣ смерти обрученника (какъ бездѣтнаго еврея вообще) братъ его, родившійся съ нимъ отъ одного отца, долженъ дать обрученницѣ (какъ законной женѣ покойнаго) חליצה, безъ чего она не въ правѣ вступить въ новый бракъ (דברים כה ה—ם; אבן העזר קנו).

111.

סֵדֶר בִּרְכוֹת אֵירוּסִין וּנְשׂוּאִין.

Чинъ благословеній при обрядѣ бракосочетанія.

(דס"ח) נהגו שהחתן והכלה מתענין ביום חופתן:

Женихъ и невѣста должны, по обычаю, поститься въ день бракосочетанія.

(נהולת) צריכין החתן והכלה להתקדש במאד מאד בכניסתן לחופה ויעשו תשובה ביום ההוא ויפשפשו במעשיהם מיום הולדם עד היום הזה ויתודו ויבקשו מחילה וסליחה וכפרה מהש"י ויהיו מודים ועוזבים ויתחרטו חרטה גמורה בשברון לב ויעשו הסכמה חזקה מהיום והלאה לעבוד את ה' באמת ובתמים ולהיות קדושים וטהורים ואחר כך יכנסו לחופה ויתפללו שהקב"ה ישרה שכינתו ביניהם כשרז"ל איש ואשה זכו שכינה ביניהם כו' (נל"ה):

Приступая къ обряду бракосочетанія, женихъ и невѣста должны тщательно освятить себя, изслѣдовать дѣла свои со дня рожденія своего, съ сердечнымъ сокрушеніемъ раскаяться и исповѣдаться передъ Богомъ въ грѣхахъ своихъ, просить объ отпущеніи оныхъ и положить твердое и рѣшительное намѣреніе отъ сего дня и далѣе служить Господу искренно и непорочно и быть святыми и чистыми. Входя затѣмъ подъ вѣнчальный навѣсъ, женихъ и невѣста должны молить Всесвятого (да восхвалится Онъ!) о томъ, чтобы Онъ водворилъ между ними величіе Свое, какъ говорятъ законоучители: „Мужъ и жена удостаиваются пребыванія между ними славы Божіей“.

בִּרְכוֹת אֵירוּסִין.

המסדר קדושין מברך:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

(Съ чашею вина въ рукѣ:)

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, сотворившій плодъ виноградный.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל הָעֲרָיוֹת וְאָסַר לָנוּ אֶת הָאֲרוּסוֹת וְהִתִּיר לָנוּ אֶת הַנְּשׂוּאוֹת לָנוּ עַל יְדֵי חֻפָּה וְקִדּוּשִׁין: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי חֻפָּה וְקִדּוּשִׁין:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ заповѣдями Своими и возбранилъ намъ незаконное сожитіе, и запретилъ намъ сожитіе съ обрученницами, и дозволилъ намъ таковое лишь съ тѣми, которыхъ мы взяли за себя черезъ введеніе подъ балдахинъ и черезъ посвященіе. Благословенъ Ты, Господи, освящающій народъ Свой, Израиля, черезъ посвященіе *невѣсты* подъ балдахиномъ.

ושותין החתן והכלה מהכוס ואח"כ מקדש החתן את הכלה בטבעת ואומר:

Женихъ и невѣста пьютъ изъ чаши; затѣмъ женихъ посвящаетъ невѣсту черезъ надѣваніе кольца, при чемъ произноситъ:

הֲרֵי אַתְּ מְקֻדֶּשֶׁת לִי בְּטַבַּעַת זוּ כְּדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל:

Будь посвящена мнѣ черезъ сіе кольцо, согласно закону Моисея и Израиля.

Брачная запись.

Въ ——————— день недѣли ——————— дня мѣсяца ——————— года отъ сотворенія міра, по лѣтосчисленію, принятому здѣсь въ городѣ..... ——————— г. ——————— сынъ г.——————— сказалъ этой дѣвицѣ —— „будь мнѣ женою по закону Моисея и Израиля, а я буду работать на тебя, почитать, кормить и содержать тебя, по обычаю сыновъ Израилевыхъ, работающихъ, почитающихъ, кормящихъ и содержащихъ женъ своихъ прилично, и обязуюсь дать тебѣ слѣдуемыя тебѣ по закону деньги твои 200 зузовъ, также пищу твою и одежду твою и содержаніе твое и буду жить съ тобою, какъ мужъ съ женою, по обычаю всего міра". Госпожа ———, дѣвица изъявила согласіе свое стать его женой.

Приданое, принесенное невѣстою изъ родительскаго дома деньгами, золотомъ, драгоцѣнностями и платьемъ для ношенія, мебелью или постельнымъ бѣльемъ, принимаетъ г.... въ 100 зекуковъ чистаго серебра.

Женихъ г.... добавилъ ей изъ своего 100 зекуковъ чистаго серебра, такъ что всего вмѣстѣ онъ принимаетъ на себя 200 зекуковъ чистаго серебра. Далѣе, женихъ...... заявилъ: „за ненарушимость сей брачной записи, за приданое и за добавочное къ приданому отвѣчаю я за себя и за наслѣдниковъ моихъ въ томъ, что это будетъ уплачено изъ наилучшихъ частей достоянія моего и имущества моего, которое есть у меня подъ небомъ, какъ изъ того, что уже пріобрѣтено мною, такъ и изъ того, что мною пріобрѣтено будетъ. Все это должно служить залогомъ и порукой того, чтобы можно было взыскать по сей брачной записи приданое и добавочное къ приданому, даже съ мантіи, что на плечахъ моихъ, какъ при жизни моей, такъ и

טקסט הַכְּתוּבָּה

···בְּשַׁבָּת ······ לְחֹדֶשׁ ······ שְׁנַת חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת ······ לִבְרִיאַת עוֹלָם לְמִנְיָן שֶׁאָנוּ מוֹנִין כַּאן ······ אֵיךְ ······ אָמַר לָהּ לְהָדָא בְתֻלְתָּא ······ בַּת ······ הֲוִי לִי לְאִנְתּוּ כְּדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל וַאֲנָא אֶפְלַח וְאוֹקִיר וְאֵיזוּן וַאֲפַרְנֵס יָתִיכִי לִיכִי כְּהִלְכַת גּוּבְרִין יְהוּדָאִין דְּפָלְחִין וּמוֹקְרִין וְזָנִין וּמְפַרְנְסִין לִנְשֵׁיהוֹן בְּקוּשְׁטָא: וִיהִיבְנָא לִיכִי מוֹהַר בְּתוּלַיְכִי כְּסַף זוּזֵי מָאתָן דְּחָזֵי לִיכִי מִדְּאוֹרַיְתָא ······ וּמְזוֹנַיְכִי וּכְסוּתַיְכִי וְסִפּוּקַיְכִי וּמֵיעַל לְוָתִיכִי כְּאוֹרַח כָּל אַרְעָא. וּצְבִיאַת מָרַת ······ בְּתוּלְתָּא דָא וַהֲוַת לֵיהּ לְאִנְתּוּ. וְדֵין נְדוּנְיָא דְּהַנְעֲלַת לֵיהּ מִבֵּי······ בֵּין בִּכְסַף בֵּין בִּדְהַב וּבֵין בְּתַכְשִׁיטִין בְּמָאנֵי דִלְבוּשָׁא בְּשִׁמּוּשֵׁי דִירָה וּבְשִׁמּוּשֵׁי דְעַרְסָא הַכֹּל קִבֵּל עָלָיו ······ חֲתַן דְּנַן בְּמֵאָה זְקוּקִים כֶּסֶף צָרוּף וְצָבִי ······ חֲתַן דְּנַן וְהוֹסִיף לָהּ מִן דִּילֵיהּ עוֹד מֵאָה זְקוּקִים כֶּסֶף צָרוּף אֲחֵרִים כְּנֶגְדָּן. סַךְ הַכֹּל מָאתַיִם זְקוּקִים כֶּסֶף צָרוּף וְכַךְ אָמַר ······ חֲתַן דְּנַן אַחֲרָיוּת שְׁטַר כְּתֻבְּתָא דָא נְדוּנְיָא דֵין וְתוֹסֶפְתָּא דָא קַבִּילִית עָלַי וְעַל יָרְתַי בַּתְרַאי לְהִתְפָּרַע מִכָּל שְׁפַר אֲרַג נִכְסִין וְקִנְיָנִין דְּאִית לִי תְּחוֹת כָּל שְׁמַיָּא דִּקְנָאִי וּדְעָתִיד אֲנָא לְמִקְנָא. נִכְסִין דְּאִית לְהוֹן אַחֲרָיוּת וּדְלֵית לְהוֹן אַחֲרָיוּת כֻּלְּהוֹן יְהוֹן אַחְרָאִין וְעַרְבָאִין לִפְרוֹעַ מִנְּהוֹן שְׁטַר כְּתֻבְּתָא דָא נְדוּנְיָא דֵין וְתוֹסֶפְתָּא דָא מִנָּאִי וַאֲפִילּוּ מִן גְּלִימָא דְעַל כַּתְפַאי בְּחַיַּי

ובמותי מן יומא דנן ולעלם . ואחריות שטר כתבתא דא נדוניא דין ותוספתא דא קבל עליו ········ חתן דנן כחומר כל שטרי כתבות דנהיגין בבנת ישראל העשוין כתקון חז"ל דלא כאסמכתא ודלא כטופסי דשטרי . וקנינא מן ········ חתן דנן למרת ········ בת ········ בתולתא דא על כל הא דכתוב ומפרש לעיל במנא דכשר למקניא ביה

והכל שריר וקים .

נאום ·························

ונאום ·························

послѣ смерти моей, отъ сегодняшняго дня вовѣки."

Ненарушимость сей брачной записи, приданое и добавочное къ приданому принялъ на себя г........ женихъ, по силѣ и строгости всѣхъ брачныхъ и добавочныхъ актовъ, практикуемыхъ въ отношеніи дочерей Израиля, по постановленію блаженной памяти нашихъ мудрецовъ, и отнюдь не въ смыслѣ асмахты [1]) или тофсе диштори [2]).

Согласіе отъ жениха г. .... на принятіе имъ всего вышеписаннаго и разъясненнаго относительно этой дѣвицы ···· получено черезъ прикасаніе къ платку [3]).

(Все это твердо и вѣковѣчно).

ברכות נשואין.

ואח"כ מברכין על הכוס ז' ברכות אלו :

Произносятъ надъ второю чашею слѣдующія семь благословеній:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן :

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, сотворившій плодъ виноградный.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם שהכל ברא לכבודו :

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, сотворившій все во славу Свою.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם יוצר האדם :

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, образовавшій человѣка.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר יצר את האדם בצלמו בצלם דמות תבניתו והתקין לו ממנו בנין עדי עד: ברוך אתה יי יוצר האדם :

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который образовалъ человѣка по образу Своему, по образу и подобію Своему, и воздвигъ Себѣ изъ него зданіе вѣчное. Благословенъ Ты, Господи, образовавшій человѣка.

שוש תשיש ותגל העקרה .

Да возрадуется и возликуетъ не-

---

1) Условно. 2) Документъ, въ которомъ нѣтъ еще числа, суммы и подписи. 3) Свидѣтели подносятъ жениху и невѣстѣ платокъ, тѣ прикасаются къ нему и возвращаютъ его назадъ.

плодная [1]), когда соберутся въ ней сыны ея съ торжествомъ. Благословенъ Ты, Господи, имѣющій возвеселить Сіонъ о сынахъ его.

Возвесели возлюбленныхъ друзей сихъ [2]), какъ радовалъ Ты нѣкогда созданіе Твое въ саду Едема. Благословенъ Ты, Господи, возвеселяющій жениха и невѣсту.

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который сотворилъ радость и веселіе, жениха и невѣсту, восторгъ и ликованіе, восхищеніе и отраду, любовь и единство, миръ и дружбу. Вскорѣ, Господи, Боже нашъ, да слышенъ будетъ въ городахъ Іудеи и на улицахъ Іерусалима гласъ радости и гласъ веселія, ликованіе жениха и ликованіе невѣсты, ликующій гласъ жениховъ, изъ-подъ вѣнчальнаго ихъ навѣса, и юношей, при пиршественныхъ играхъ. Благословенъ Ты, Господи, возвеселяющій жениха и невѣсту.

בְּקִבּוּץ בָּנֶיהָ לְתוֹכָהּ בְּשִׂמְחָה׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ׃

שַׂמֵּחַ תְּשַׂמַּח רֵעִים הָאֲהוּבִים. כְּשַׂמֵּחֲךָ יְצִירְךָ בְּגַן עֵדֶן מִקֶּדֶם׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ חָתָן וְכַלָּה׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּרָא שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה. חָתָן וְכַלָּה. גִּילָה רִנָּה. דִּיצָה וְחֶדְוָה. אַהֲבָה וְאַחֲוָה. וְשָׁלוֹם וְרֵעוּת. מְהֵרָה יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִשָּׁמַע בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחוּצוֹת יְרוּשָׁלָיִם. קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה. קוֹל חָתָן וְקוֹל כַּלָּה. קוֹל מִצְהֲלוֹת חֲתָנִים מֵחֻפָּתָם. וּנְעָרִים מִמִּשְׁתֵּה נְגִינָתָם׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ חָתָן עִם הַכַּלָּה׃

112.

ברכת המזון בבית חתן בז׳ ימי המשתה.

Молитва послѣ принятія пищи въ домѣ жениха въ теченіе семи дней свадебнаго пиршества.

Въ молитвѣ послѣ принятія пищи (ברכת המזון), *совершаемой въ домѣ жениха въ теченіе семи дней свадебнаго пиршества, произносятъ* דוי הסר; *надъ однимъ бокаломъ вина читаютъ молитву послѣ принятія пищи, а надъ другимъ слѣдующія за этой молитвой шесть* ברכות נשואין, *послѣ чего произносятъ* ברכות היין *надъ первымъ бокаломъ вина.*

(דס"ח) בברהמ"ז שבבית חתן כל ז׳ ימי המשתה אומרים דוי הסר כו׳ וברהמ"ז על כוס אחד ואחר ברהמ"ז אומרים על כוס שני ברכת חתנים היינו ששה ברכות ואחריהן מברכין ברכת היין על הכוס שאומרים עליו ברהמ"ז׃

[1]) Сіонъ, лишившійся жителей своихъ. [2]) Новобрачныхъ.

Передъ בהמ״ז *произносятъ слѣдующее:*

קודם ברכת המזון אומר המברך:

Отжени болѣзнь и также злобу, тогда и нѣмой въ пѣснѣ воспоетъ *Тебя;* води насъ стезями правды; призри на хвалословія сыновъ Іешуруна и сыновъ Аароновыхъ. Съ благоизволенія господъ учителей и наставниковъ и господъ моихъ восхвалимъ Бога нашего, въ Чьей обители *пребываетъ* восторгъ, и Чью пищу мы вкушали, *(Присутствующіе возглашаютъ:)* Да восхвалится Богъ нашъ, въ Чьей обители пребываетъ восторгъ, и Чью пищу мы вкушали и Чьею благодатію мы жили. (*Кант.:*) Да восхвалится Богъ нашъ, въ Чьей обители пребываетъ восторгъ, и Чью пищу мы вкушали и Чьею благодатію мы живемъ!

דְּוַי הָסֵר וְגַם חָרוֹן. וְאָז אִלֵּם בְּשִׁיר יָרוֹן. נְחֵנוּ בְּמַעְגְּלֵי צֶדֶק, שְׁעֵה בִּרְכַּת בְּנֵי יְשֻׁרוּן, בְּנֵי אַהֲרֹן: בִּרְשׁוּת מָרָנָן וְרַבָּנָן וְרַבּוֹתַי. נְבָרֵךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׂמְחָה בִּמְעוֹנוֹ. וְשֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ. (ועונין המסובין) בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׂמְחָה בִּמְעוֹנוֹ וְשֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ. וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ:

Молитву послѣ принятія пищи (בהמ״ז) *см. ниже; послѣ этой молитвы читаютъ* שהכל ברא לכבודו, *см. выше стр. 186.*

ברכת המזון תמצא לקמן. ואחר ברכת המזון מתחיל ברכת שהכל ברא לכבודו:

XIV. *)

113.

סֵדֶר בְּרִית מִילָה.

Чинъ обрѣзанія.

Обрѣзаніе совершаютъ обыкновенно въ присутствіи десяти человѣкъ; но если это невозможно, тогда и въ присутствіи менѣе десяти человѣкъ.

(דה״ח) היכי דאפשר עבדינן למילה בעשרה והיכא דלא אפשר עבדינן בפחות מעשרה:

Когда вносятъ ребенка въ синагогу, всѣ должны встать передъ нимъ. Во время совершенія обрѣзанія всѣ присутствующіе обязаны стоять, ибо сказано: „И стоялъ весь народъ при заключеніи завѣта“. По внесеніи ребенка въ синагогу, всѣ присутствующіе возглашаютъ громогласно:

כשמביאים התינוק לביהכ״נ צריכים הכל לקום מפניו, וגם בשעה שעוסקים במצות הברית חייבין כל העם להיות בעמידה כמ״ש ויעמוד העם בברית. ובבואו אומרים כל הקהל בקול רם:

Благословенъ пришедшій!

בָּרוּךְ הַבָּא.

Обрѣзывающіе и остальные присутствующіе читаютъ обыкновенно слѣдующіе стихи:

המוהלים והקהל נוהגים לומר אלו הפסוקים:

(Числа 25, 10—12.) И говорилъ

וַיְדַבֵּר יְהוָֹה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:

---

*) См. выше стр. 31.

Господь Моисею такъ: Финеесъ, сынъ Елеазара, сына Аарона священника, отвратилъ ярость Мою отъ сыновъ Израилевыхъ, возревновавъ за Меня среди ихъ, и Я не истребилъ сыновъ Израилевыхъ въ ревности Моей. Поэтому скажи: вотъ, Я даю ему Мой завѣтъ мира.

פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הֵשִׁיב אֶת־חֲמָתִי מֵעַל בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּקַנְאוֹ אֶת־קִנְאָתִי בְּתוֹכָם וְלֹא־כִלִּיתִי אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי׃ לָכֵן אֱמֹר הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת־בְּרִיתִי שָׁלוֹם׃

Затѣмъ лицо, имѣющее совершить обрѣзаніе, воспринимаетъ ребенка отъ принесшаго его и произноситъ съ радостію:

אחר כך יקח המוהל את הנער מן המביא אותו ויאמר בשמחה׃

Всесвятый, да восхвалится Онъ, сказалъ Аврааму, праотцу нашему: Ходи передъ лицомъ Моимъ и будь непороченъ.

אמר הקב״ה לאברהם אבינו התהלך לפני והיה תמים׃

Вотъ я намѣреваюсь исполнить заповѣдь объ обрѣзаніи, которую далъ намъ Творецъ, да восхвалится Онъ. (*Если отецъ самъ обрѣзываетъ сына своего, то онъ прибавляетъ:* чтобы обрѣзать сына моего).

הנני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה שצונו הבורא יתברך למול׃ (וכשהאב בעצמו מל את בנו יאמר שצוני למול את בני)׃

לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בדחילו ורחימו וכו׳׃

Положивъ ребенка на кресло, приготовленное для пророка Иліи, совершающій обрѣзаніе произноситъ:

וישים את התינוק על הכסא אשר הכין לאליהו ויאמר׃

Вотъ престолъ Иліи, блаженной памяти!

זֶה הַכִּסֵּא שֶׁל אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא זָכוּר לַטּוֹב׃

На помощь Твою уповаю, Господи! Ожидаю помощи Твоей, Господи! и заповѣди Твои исполняю. — Илія, посланникъ завѣта, вотъ твое передъ тобою; стань одесную меня и поддержи меня.— Ожидаю помощи Твоей, Господи! Радуюсь я слову Твоему, какъ получившій великую добычу. Велико благополучіе любящихъ законъ Твой, и нѣтъ имъ преткновенія. Блаженъ тотъ, кого Ты избираешь и приближаешь *къ Себѣ,* чтобы онъ жилъ во дворахъ Твоихъ.

לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְיָ׃ שִׂבַּרְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְיָ וּמִצְוֹתֶיךָ עָשִׂיתִי׃ אֵלִיָּהוּ מַלְאַךְ הַבְּרִית הִנֵּה שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ עֲמוֹד עַל יְמִינִי וְסָמְכֵנִי׃ שִׂבַּרְתִּי לִישׁוּעָתְךָ יְיָ׃ שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב׃ שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל׃ אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ׃

(*Присутствующіе возглашаютъ:*) Да насытимся благами дома Твоего, святого храма Твоего!

והקהל עונין נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ קְדשׁ הֵיכָלֶךָ:

Лицо, совершающее обрѣзаніе, снимаетъ ребенка съ кресла Иліи, кладетъ его на колѣни כנדק *и, держа кожу крайней плоти ребенка между пальцами, произноситъ громкимъ голосомъ:*

ויקח המוהל את הנער מכסאו של אליהו ויניחנו על ברכי הסנדק ותופס עור הערלה בין אצבעותיו ומברך בקול רם:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ заповѣдями Своими и далъ намъ заповѣдь объ обрѣзаніи.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל הַמִּילָה:

По удаленіи кожи крайней плоти, отецъ произноситъ:

וימהר לחתוך עור הערלה ואבי הבן מברך:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ заповѣдями Своими и заповѣдалъ намъ ввести его (сына) въ завѣтъ Авраама, праотца нашего.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַכְנִיסוֹ בִּבְרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ:

(*Присутствующіе возглашаютъ:*) Какъ (дитя) введено въ завѣтъ, такъ да будетъ оно введено въ знаніе Торы, въ бракъ и въ добрыя дѣла!

והקהל עונין כְּשֵׁם שֶׁנִּכְנַס לַבְּרִית כֵּן יִכָּנֵס לְתוֹרָה וּלְחֻפָּה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים:

Закончивъ всѣ части обрѣзанія, лицо, совершающее этотъ обрядъ, беретъ въ руку чашу съ виномъ и произноситъ:

ואחר שנעשה החתוך כראוי ימהר לעשות הפריעה והמציצה ונוטל את הכוס בידו ומברך:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, сотворившій плодъ виноградный!

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ возлюбленнаго (*Исаака*) еще во чревѣ, положилъ знакъ на плоть его, и потомковъ его запечатлѣлъ знаменіемъ священнаго завѣта. Ради сего, въ возмездіе за это, Богъ живый, Удѣлъ нашъ,

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדֵּשׁ יְדִיד מִבֶּטֶן וְחֹק בִּשְׁאֵרוֹ שָׂם וְצֶאֱצָאָיו חָתַם בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ. עַל כֵּן בִּשְׂכַר זֹאת אֵל חַי חֶלְקֵנוּ צוּרֵנוּ. צַוֵּה (נ״א צִוָּה) לְהַצִּיל

ידידות שארנו משחת למען בריתו אשר שם בבשרנו: ברוך אתה יי כורת הברית:

Твердыня наша, повелитъ избавить душу нашу изъ могилы ради *знака* завѣта Его, который Онъ положилъ па плоть нашу. Блāгословенъ Ты, Господи, заключившій завѣтъ.

אלהינו ואלהי אבותינו. קים את הילד הזה לאביו ולאמו ויקרא שמו בישראל (פלוני בר פלוני) ישמח האב *) ביוצא חלציו. ותגל אמו בפרי בטנה: ככתוב ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך: ונאמר ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואמר לך בדמיך חיי ואמר לך בדמיך חיי: ונאמר זכר לעולם בריתו דבר צוה לאלף דור: אשר כרת את אברהם ושבועתו לישחק: ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם: ונאמר וימל

Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ! сохрани дитя это у отца его и у матери его, и да будетъ наречено имя ему во Израилѣ (*имярекъ*). Да радуется отецъ *) потомку чреслъ своихъ, и да ликуетъ мать его о плодѣ чрева своего, какъ написано: „Отецъ твой и мать твоя будутъ радоваться, родившая тебя восторжествуетъ“. И еще сказано: „И проходилъ Я мимо тебя и увидѣлъ, какъ ты валялась въ крови своей, и сказалъ: Хотя ты въ крови, но живи“. Да, Я сказалъ: Хотя ты въ крови, но живи. *(Пальцемъ вливаютъ каплю вина въ уста ребенка)* И еще сказано: „Онъ помнитъ вѣчно завѣтъ Его, слово, *которое* Онъ заповѣдалъ въ тысячу родовъ, *Завѣтъ,* который Онъ заключилъ съ Авраамомъ, и клятву Его, *данную* Исааку. И Онъ по-

*) אם הנמול יתום מהאב יאמר המוהל ישמח האב בגן עדן ביוצא חלציו

*) (*Если новообрѣзанный—сирота, безъ отца, то читаютъ*): Да возрадуется отецъ въ раю потомку чреслъ своихъ, и проч.

ושהוא יתום מאמו ישמח האב ביוצא חלציו ותגל אמו בגן עדן בפרי בטנה:

(*Если онъ сирота безъ матери*): Да возрадуется отецъ потомку чреслъ своихъ, и да утѣшится мать въ раю плодомъ чрева своего, и проч.

ואם הוא יתום מאביו ואמו ישמח האב בגן עדן ביוצא חלציו ותגל אמו בגן עדן בפרי בטנה:

(*Если онъ круглый сирота*): Да возрадуется отецъ въ раю потомку чреслъ своихъ, и да утѣшится мать въ раю плодомъ чрева своего, и проч.

אם האב המוהל יאמר יהי רצון שאשמח ביוצאי חלצי:

(*Если самъ отецъ совершилъ обрѣзаніе*): Да будетъ благоволеніе Твое, чтобы я радовался потомку чреслъ моихъ, и проч.

אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק בְּנוֹ בֶּן שְׁמוֹנַת יָמִים כַּאֲשֶׁר צִוָּה אוֹתוֹ אֱלֹהִים׃ הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ (פלוני) זֶה הַקָּטָן גָּדוֹל יִהְיֶה. כְּשֵׁם שֶׁנִּכְנַס לַבְּרִית. כֵּן יִכָּנֵס לְתוֹרָה וּלְחֻפָּה וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים. אמן׃

עלינו לשבח וכו׳

ставилъ ее Іакову въ законъ, Израилю въ вѣчный завѣтъ. И еще сказано: „И обрѣзалъ Авраамъ Исаака, сына своего, въ осьмой день, какъ заповѣдалъ ему Богъ. Благодарите Господа, ибо Онъ благъ, ибо вѣчна милость Его. Благодарите Господа, ибо Онъ благъ, ибо вѣчна милость Его. Сей малый (*имярекъ*) да будетъ большимъ. Какъ онъ введенъ въ завѣтъ, такъ да будетъ онъ введенъ въ знаніе Торы, въ бракъ и въ добрыя дѣла. Аминь! (עלינו לשבח *см. выше стр. 149*).

ויתן לסנדק לשתות וגם לנערים העומדים שם גם יתן לתינוק הנמול מעט מכוס של ברכה׃

Даетъ выпить вина изъ бокала סנדק *и мальчикамъ, присутствующимъ тамъ. Обрѣзанному ребенку тоже вливаютъ въ ротъ немного вина изъ бокала, надъ которымъ совершена* ברכה.

ואח״כ יעמוד המוהל ויתפלל תפלה זו

Затѣмъ совершившій обрѣзаніе произноситъ стоя.

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שֶׁיְּהֵא זֶה חָשׁוּב וּמְרֻצֶּה וּמְקֻבָּל כְּאִלּוּ הִקְרַבְתִּיהוּ לִפְנֵי כִּסֵּא כְבוֹדֶךָ. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים שְׁלַח עַל יְדֵי מַלְאָכֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה וּטְהוֹרָה (לפב״פ) הַנִּמּוֹל עַתָּה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְשֶׁיִּהְיֶה לִבּוֹ פָּתוּחַ כְּפִתְחוֹ שֶׁל אוּלָם בְּתוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת׃

Властелинъ вселенной! да будетъ воля Твоя, дабы сіе *обрѣзаніе* было зачтено и благоугодно принято *Тобою*, какъ бы я принесъ его (*младенца*) въ жертву передъ престоломъ славы Твоей. И Ты, по великому милосердію Твоему, пошли черезъ святыхъ ангеловъ Твоихъ душу святую и чистую (*имярекъ*) обрѣзанному теперь ради великаго имени Твоего, и дабы сердце его было открыто, подобно двери предхрамія, для святой Торы Твоей, для изученія ея и обученія ей, для соблюденія и исполненія *заповѣдей* ея.

מנהג כמה בני ק״ק שמתחילין בזה קודם ברכת המזון׃

Передъ ברכת המזון *читаютъ обыкновенно слѣдующее:*

נוֹדֶה לְשִׁמְךָ בְּתוֹךְ אֱמוּנַי.

Будемъ славословить имя Твое

בְּרוּכִים אַתֶּם לַיְיָ: בִּרְשׁוּת אֵל אָיוֹם וְנוֹרָא. מִשְׂגָּב לְעִתּוֹת בַּצָּרָה. אֵל נֶאְזָר בִּגְבוּרָה. אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְיָ: נודה בִּרְשׁוּת הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. טְהוֹרָה הִיא וְגַם פְּרוּשָׁה. צִוָּה לָנוּ מוֹרָשָׁה. משֶׁה עֶבֶד יְיָ: נודה בִּרְשׁוּת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם. אֶקְרָא לֵאלֹהֵי הָעִבְרִיִּים. אֲהוֹדֶנּוּ בְּכָל אִיִּים. אֲבָרְכָה אֶת יְיָ: נודה בִּרְשׁוּת מָרָנָן וְרַבָּנָן וְרַבּוֹתַי. אֶפְתְּחָה בְּשִׁיר פִּי וּשְׂפָתַי. וְתֹאמַרְנָה עַצְמוֹתַי. בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְיָ: נודה

среди вѣрующихъ. Будьте благословенны Господомъ! Съ благоизволенія Всемогущаго, страшнаго и благоговѣйно-чтимаго, Прибѣжища во времена скорби, Всемогущаго, препоясаннаго крѣпостью, Могучаго въ вышинѣ Господа,-Будемъ славословить... Съ благоизволенія святой Торы, пречистой, разъясненной, завѣщанной намъ въ наслѣдіе Моисеемъ, рабомъ Господнимъ, — Будемъ славословить... Съ благоизволенія священнослужителей и левитовъ, буду взывать къ Богу евреевъ, буду славословить Его во всѣхъ странахъ, буду хвалить Господа! — Будемъ славословить... Съ благоизволенія господъ, раввиновъ и учителей моихъ, открою ротъ мой и уста мои съ пѣснію; даже самыя кости мои возглашаютъ: „Благословенъ вошедшій во имя Господне! Будемъ славословить...

ברשות מרנן (ורבנן) ורבותי נברך וכו׳.

ומברך ברכת המזון. וכשמגיע לבעיני אלהים ואדם יאמר זה:

Слѣдуетъ ברכת המזון *до словъ* בעיני אלהים ואדם, *послѣ чего читаютъ:*

הָרַחֲמָן הוּא יְבָרֵךְ אֲבִי הַיֶּלֶד וְאִמּוֹ. וְיִזְכּוּ לְגַדְּלוֹ וּלְחַנְּכוֹ וּלְחַכְּמוֹ. מִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה יֵרָצֶה דָמוֹ. וִיהִי יְיָ אֱלֹהָיו עִמּוֹ:

Милосердый! да благословитъ Онъ отца младенца и мать его, да сподобятся они возрастить его, воспитать его и умудрить его. Отъ восьмого дня и далѣе да будетъ кровь (жизнь) его благоугодна, и да будетъ съ нимъ Господь, Богъ его!

הָרַחֲמָן הוּא יְבָרֵךְ בַּעַל בְּרִית הַמִּילָה. אֲשֶׁר שָׂשׂ לַעֲשׂוֹת צֶדֶק בְּגִילָה. וִישַׁלֵּם פָּעֳלוֹ וּמַשְׂכֻּרְתּוֹ כְּפוּלָה. וְיִתְּנֵהוּ לְמַעְלָה לְמָעְלָה:

Милосердый! да благословитъ Онъ виновника завѣтнаго обрѣзанія, который совершилъ доблесть радостно и съ восторгомъ; да воздастъ Онъ ему за подвигъ сей воздаяніемъ двойнымъ и возвыситъ его высоко, высоко.

הָרַחֲמָן הוּא יְבָרֵךְ רַךְ הַנִּמּוֹל לִשְׁמוֹנָה. וְיִהְיוּ יָדָיו וְלִבּוֹ לְאֵל

Милосердый! да благословитъ Онъ нѣжнаго (*младенца*), обрѣзаннаго на восьмой день; да будутъ руки его и сердце его посвящены Богу Истинному, и да сподобится

אֱמוּנָה. וְיִזְכֶּה לִרְאוֹת פְּנֵי הַשְּׁכִינָה. שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה:

онъ видѣть величіе Божіе три раза въ годъ.

הרחמן זה יאמר אחר ולא המוהל

Слѣдующее молитвословіе читаетъ не совершившій обрѣзаніе, а другое лицо.

הָרַחֲמָן הוּא יְבָרֵךְ הַמָּל בְּשַׂר הָעָרְלָה. וּפָרַע וּמָצַץ דְּמֵי הַמִּילָה. אִישׁ הַיָּרֵא וְרַךְ הַלֵּבָב עֲבוֹדָתוֹ פְּסוּלָה. אִם שְׁלֹשׁ אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ:

Милосердый! да благословитъ Онъ совершившаго обрядъ обрѣзанія крайней плоти во всѣхъ его частяхъ. (Кто малодушенъ и мягкосердеченъ, того служеніе неблагоугодно, если онъ не могъ совершить онаго во всѣхъ трехъ его частяхъ).

הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ מְשִׁיחוֹ הוֹלֵךְ תָּמִים. בִּזְכוּת חֲתַן לַמּוּלוֹת דָּמִים. לְבַשֵּׂר בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת וְנִחוּמִים. לְעַם אֶחָד מְפֻזָּר וּמְפֹרָד בֵּין הָעַמִּים:

Милосердый! да пошлетъ Онъ намъ Мессію, ходящаго въ непорочности, ради «жениха крови по обрѣзанію» [1]), дабы онъ возвѣстилъ добрыя вѣсти и утѣшенія племени единому, разсѣянному и разбросанному между народами.

הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ כֹּהֵן צֶדֶק אֲשֶׁר לֻקַּח לְעֵילוֹם. עַד הוּכַן כִּסְאוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ וְיַהֲלוֹם. וַיָּלֶט פָּנָיו בְּאַדַּרְתּוֹ וַיִּגְלוֹם. בְּרִיתִי הָיְתָה אִתּוֹ הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם: הרחמן הוא יזכנו וכו׳

Милосердый! Онъ пошлетъ намъ священнослужителя праведнаго, взятаго въ вѣчность, гдѣ ему заранѣе уготованъ былъ престолъ, *сіяющій*, какъ солнце и алмазъ; онъ [2]) закрылъ лицо свое плащемъ и свернулъ его; завѣтъ мой былъ съ нимъ для жизни и благоденствія.

XV.

פִּדְיוֹן בְּכוֹר.

ВЫКУПЛЕНІЕ ПЕРВОРОДНЫХЪ МУЖЕСКАГО ПОЛА

Выкупленіе первородныхъ мужескаго пола служитъ воспоминаніемъ объ освобожденіи нашемъ изъ египетскаго рабства, какъ сказано: „И говорилъ Господь Моисею, сказавъ: Посвяти Мнѣ все первородное, разверза-

---

[1]) Моисея. (См. Исходъ 4, 25). [2]) Пророкъ Илія, см. I кн. Царствъ 19, 13.

ющее всякую матернюю утробу, между сынами Израилевыми, какъ отъ людей, такъ и отъ скота: Мнѣ оно. И сказалъ Моисей народу и т. д. И отдѣляй все, разверзающее матернюю утробу, Господу, и все разверзающее изъ приплода скота, который будетъ у тебя, мужескаго пола—Господу; А всякаго разверзающаго изъ ословъ выкупай ягненкомъ; если же не выкупишь, то убей его съ затылка; и все первородное изъ человѣковъ, между сынами твоими, выкупай. И будетъ, когда сынъ твой впослѣдствіи спроситъ тебя, сказавъ: что это? то скажи ему: рукою крѣпкою вывелъ насъ Господь изъ Египта, изъ дома рабовъ. И было, когда Фараонъ упорно не соглашался отпустить насъ, убилъ Господь все первородное въ землѣ Египетской, отъ первенца человѣка до первенца скота, посему приношу я въ жертву Господу все, разверзающее матернюю утробу, мужескаго пола, а все первородное изъ сыновъ моихъ выкупаю" (שמות יג ב, יב—טו). Господь сказалъ Аарону такъ: „Все, разверзающее матернюю утробу, по всякой плоти, которое приносятъ Господу, какъ отъ людей, такъ и отъ скота, тебѣ принадлежитъ; только ты долженъ допускать выкупъ для первороднаго изъ людей, также для первороднаго изъ нечистаго скота долженъ ты допускать выкупъ. А выкупъ за оное: бери выкупъ, начиная отъ одномѣсячнаго возраста, по оцѣнкѣ, пять сиклей серебромъ, по сиклю священному, въ двадцать геръ онъ. Но за первородное отъ вола, или за первородное отъ овцы, или за первородное отъ козы, не бери выкупа, святыня они: кровью ихъ кропи на жертвенникъ, и тукъ ихъ воскуривай въ огнепалимую жертву, во благоуханіе Господу" (במדבר יח טו—יז). „Все первородное мужескаго пола, что родится отъ крупнаго скота твоего и отъ мелкаго скота твоего, посвящай Господу, Богу твоему: не работай на первородномъ волѣ твоемъ и не стриги первороднаго изъ мелкаго скота твоего. Передъ Господомъ, Богомъ твоимъ, каждогодно съѣдай его ты и домъ твой, на мѣстѣ, которое изберетъ Господь. Если же будетъ на немъ порокъ, хромота или слѣпота, какой нибудь порокъ нехорошій: то не приноси его въ жертву Господу, Богу твоему; Въ жилищахъ твоихъ ѣшь его; нечистый, какъ и чистый вмѣстѣ, какъ серну и какъ оленя. Только крови его не ѣшь; на землю выливай ее, какъ воду" (דברים טו יט—כג).

Вотъ нѣкоторыя изъ правилъ, изложенныхъ въ שלחן ערוך יורה דעה שה—שכא, относительно первородныхъ мужескаго пола:

בְּכוֹר אָדָם. На каждомъ יִשְׂרָאֵל (евреѣ, происходящемъ не изъ колѣна Левіина) лежитъ обязанность выкупить сына своего, если послѣдній есть первенецъ у матери своей יִשְׂרְאֵלִית, пятью сиклями серебра (пятью серебряными рублями). Мать не обязана выкупить сына своего. Эти пять сиклей отдаютъ כֹּהֵן—у (потомку первосвященника Аарона) серебромъ или ка-

кими онъ пожелаетъ, равными имъ по цѣнѣ вещами, кромѣ земли, долговыхъ расписокъ и т. п. По желанію своему, כֹּהֵן можетъ возвратить полученныя выкупныя деньги отцу ребенка. Первородный сынъ не подлежитъ выкупу ранѣе истеченія 30 дней отъ рожденія; послѣ этого времени должно немедленно выкупить его; если же 31-ый день падаетъ на Субботу или праздникъ, то выкупъ откладывается до перваго буднишняго дня. Если отецъ преступилъ законъ и не выкупилъ сына своего, то послѣдній, ставъ взрослымъ, самъ долженъ выкупить себя. Выкупу подлежитъ сынъ только тогда, когда онъ есть первенецъ у матери своей, хотя бы онъ и не былъ первенцемъ у отца своего. Наоборотъ, если сынъ не первенецъ у матери своей, хотя бы онъ былъ первенцемъ у отца своего, то онъ выкупу не подлежитъ. כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם (потомки колѣна Левіина) свободны отъ выкупа первородныхъ сыновей своихъ; даже первенецъ לְוִיָּה или כֹּהֶנֶת (дочерей כֹּהֲנִים или לְוִיִּם). состоящей въ бракѣ съ יִשְׂרָאֵל, тоже свободенъ отъ выкупа (יורה דעה שה).

Правила относительно בכור בהמה טהורה и פטר חמור см. יורה דעה שו—שכא.

114.

סֵדֶר פִּדְיוֹן הַבֵּן.

Чинъ выкупа первороднаго сына.

Отецъ приноситъ כהן*-у первороднаго сына своего и, объявивъ, что онъ есть первенецъ, разверзшій ложесна матери своей* ישראלית, *кладетъ передъ* כהן*-омъ пять серебряныхъ рублей или равныя имъ по цѣнѣ вещи, и произноситъ:*

(דה"ח) האב מייתי ליה לבכור קמיה כהן ומודיע ליה שהוא בכור פטר רחם לאמו הישראלית ומייתי כסף או שוה כסף ה׳ סלעים ומניח לפני הכהן ואומר לו:

Се сынъ мой, первенецъ мой, разверзшій ложесна матери своей. Святый, да восхвалится Онъ, заповѣдалъ выкупить его, какъ сказано: „А выкупъ за нихъ: начиная отъ одного мѣсяца по оцѣнкѣ твоей, бери выкупъ пять сиклей серебра, по сиклю священному, который въ двадцать геръ". И сказано: „Посвяти Мнѣ каждаго первенца, разверзающаго всякія ложесна между сынами Израилевыми, отъ человѣка до скота: Мои они".

זֶה בְּנִי בְּכוֹרִי הוּא פֶּטֶר רֶחֶם לְאִמּוֹ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צִוָּה לִפְדוֹתוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר וּפְדוּיָו מִבֶּן חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה בְּעֶרְכְּךָ כֶּסֶף חֲמֵשֶׁת שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה הוּא: וְנֶאֱמַר. קַדֶּשׁ לִי כָל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה לִי הוּא:

כהן *вопрошаетъ отца:*

הכהן ישאל אותו ויאמר:

Что тебѣ болѣе желательно: отдать

מַאי בָּעֵית טְפֵי לִתֵּן בִּנְךָ בְּכוֹרְךָ

ли первороднаго сына твоего, разверзшаго ложесна матери своей, или выкупить его пятью сиклями, какъ ты обязанъ дѣлать по повелѣнію Торы?

שֶׁהוּא פֶּטֶר רֶחֶם לְאִמּוֹ אוֹ בָּעִית לִפְדּוֹתוֹ בְּעַד חָמֵשׁ סְלָעִים כְּדִמְחַיַּבְתְּ מִדְּאוֹרַיְתָא׃

Отецъ отвѣтствуетъ כהן*-у:*

האב משיב לכהן׃

Я желаю выкупить сына моего, и вотъ тебѣ за него выкупныя деньги, которыя я обязанъ дать по повелѣнію Торы.

חָפֵץ אֲנִי לִפְדּוֹת אֶת בְּנִי וְהֵילָךְ דְּמֵי פִדְיוֹנוֹ כְּדִמְחַיַּבְנָא מִדְּאוֹרַיְתָא׃

כהן *принимаетъ вещи или деньги, возвращаетъ ребенка отцу, при чемъ послѣдній произноситъ:*

הכהן מקבל החפצים או המעות ומחזיר הילד לאביו . והאב מברך׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ заповѣдями Своими и повелѣлъ намъ выкупать *первороднаго* сына.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל פִּדְיוֹן הַבֵּן׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который далъ намъ дожить поддерживалъ насъ, и далъ намъ дойти до сего времени.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה׃

כהן *произноситъ надъ бокаломъ вина:*

והכהן מברך על הכוס׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, производящій плодъ виноградный.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן׃

כהן *возлагаетъ руку свою на голову ребенка и благословляетъ его:*

נותן הכהן את ידו על ראש הבן ומברכו׃

Богъ да сотворитъ тебѣ, какъ Ефрему и Манассіи!

יְשִׂמְךָ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכִמְנַשֶּׁה׃

Да благословитъ тебя Господь и сохранитъ тебя. Да призритъ на тебя Господь свѣтлымъ лицомъ Своимъ и помилуетъ тебя. Да обратитъ Господь лицо Свое на тебя и дастъ тебѣ миръ.

יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ׃ יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ׃ יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם׃

Господь Стражъ твой, Господь сѣнь твоя одесную тебя! Онъ дастъ тебѣ долголѣтіе! лѣта жизни и мира умножатся тебѣ! Господь сохранитъ тебя отъ всякаго зла, сохранитъ душу твою. Аминь!

יְיָ שֹׁמְרֶךָ יְיָ צִלְּךָ עַל יַד יְמִינֶךָ׃ כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ׃ יְיָ יִשְׁמָרְךָ מִכָּל־רָע יִשְׁמֹר אֶת־נַפְשֶׁךָ׃

Затѣмъ ѣдятъ, пьютъ и веселятся.

ואח״כ אוכלים ושותים ושמחים׃

XVI.

בְּרָכוֹת.

БЛАГОСЛОВЕНІЯ.

Святая Тора налагаетъ на насъ обязанность благословлять Господа послѣ насыщенія пищею, какъ сказано: וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת־ד׳ אֱלֹהֶיךָ—„И будешь ѣсть и насытишься, и благослови Господа, Бога твоего“ (דברים ח, י). По установленію же законоучителей должно также благословлять Господа и передъ принятіемъ хотя бы и самаго малаго количества пищи или питія, а равно и передъ ощущеніемъ пріятнаго запаха. כל הנהנה בלא ברכה מעל — кто вкушаетъ что-либо безъ בְּרָכָה (благословенія), тотъ святотатствуетъ. Точно также мы обязаны, по словамъ законоучителей, и послѣ всякаго употребленія какой-либо пищи или какого-либо напитка благословлять Господа. Подобно тому, какъ благословляютъ Господа при ощущеніи удовольствія, такъ и при совершеніи какой-либо מִצְוָה (религіозной обязанности) должно предварительно (а иногда и послѣ нея) произнести בְּרָכָה. Мудрые законоучители установили многія благословенія, которыя мы обязаны произносить, хотя бы и не при ощущеніи удовольствія и не при совершеніи מִצְוָה, а только какъ выраженіе восхваленія, благодаренія или прошенія, дабы мы постоянно вспоминали Творца. Такимъ образомъ בְּרָכוֹת (благословенія) бываютъ трехъ родовъ: 1) בִּרְכוֹת הֲנָיָה, произносимыя при ощущеніи удовольствія, 2) בִּרְכוֹת מִצְוָה — при совершеніи религіозной обязанности и 3) בִּרְכוֹת הוֹדָאָה, заключающія въ себѣ восхваленіе, благодареніе и прошеніе и установленныя съ тою цѣлію, чтобы мы постоянно вспоминали Творца и благоговѣли передъ Нимъ.

Словесное выраженіе всѣхъ בְּרָכוֹת составлено Ездрою и Великимъ Соборомъ его (עֶזְרָא וּבֵית דִּינוֹ). Этого словеснаго выраженія не должно ни измѣнять, ни прибавлять къ нему, ни убавлять отъ него. כל ברכה שאין בה הזכרת השם ומלכות אינה ברכה — всякая בְּרָכָה, въ которой не упоминается имя Господне и слово „Царь“, не есть בְּרָכָה. Между произнесеніемъ בְּרָכָה и тѣмъ дѣйствіемъ, къ которому она относится, не должно быть никакого перерыва, въ видѣ посторонняго дѣйствія, разговора и проч.; но если такой перерывъ случился, тогда должно ту же самую בְּרָכָה вновь прочитать во второй разъ. Всякая בְּרָכָה, непосредственно за которою не слѣдуетъ дѣйствіе, къ которому она относится, называется тщетною (בְּרָכָה לְבַטָּלָה), и кто тщетно произноситъ בְּרָכָה, когда въ ней нѣтъ надлежащей надобности, тотъ всуе произноситъ имя Господне и равенъ человѣку клянущемуся напрасно (יד החזקה הלכות ברכות א, א-טו), Если кто неумыш-

ленно произнесъ בְּרָכָה לְבַטָּלָה, то онъ вслѣдъ за нею долженъ произнести слова: בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד — „благословенно имя славнаго царствія Его во вѣки вѣковъ". Если же кто неумышленно произнесъ только слова בָּרוּךְ אַתָּה ד׳, но не сказалъ еще אֱלֹהֵינוּ, то онъ долженъ прибавить слова לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ, которыя, вмѣстѣ съ предыдущими, составляютъ 12-ый стихъ псалма 119. Когда слышишь, какъ еврей произноситъ какую-либо בְּרָכָה, ты долженъ вслѣдъ за нею произнести אָמֵן (аминъ!), при чемъ, если эта בְּרָכָה относится къ בִּרְכוֹת הוֹדָאָה, (напр. בָּרוּךְ שֶׁאָמַר, יִשְׁתַּבַּח, גָּאַל יִשְׂרָאֵל и т. п.), ты долженъ помышлять въ сердцѣ своемъ: „истина сія בְּרָכָה, и я вѣрю въ нее"; если же эта בְּרָכָה выражаетъ прошеніе (בִּרְכַּת תְּפִלָּה)—„истинно, и я тоже молюсь, чтобы прошеніе сіе исполнилось" (דרך החיים דיני כוונות הברכות ודין עניית ברוך הוא וב"ש ואמן).

115.

А.

בִּרְכוֹת הַנֶּהֱנִין.

Благословенія, произносимыя при вкушеніи чего-либо.

Передъ вкушеніемъ хлѣба: [1]

על הלחם:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, производящій хлѣбъ изъ земли.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ:

Передъ вкушеніемъ другой пищи (не входящей въ составъ понятія: хлѣбъ), приготовленной изъ пяти родовъ хлѣбныхъ растеній:

על תבשיל מה׳ מיני דגן:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, творящій разнаго рода питательную пищу [2].

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מִינֵי מְזוֹנוֹת:

Передъ вкушеніемъ вина:

על היין:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, творящій плодъ виноградный.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן

[1]) Подъ словомъ לחם, פת хлѣбъ разумѣется только такой хлѣбъ, который изготовленъ изъ слѣдующихъ пяти родовъ хлѣбныхъ растеній: пшеницы, ячменя, полбы, овса и ржи (יד החזקה הלכות ברכות ג, א).

[2]) Всякая пища, приготовленная изъ пяти родовъ хлѣбныхъ растеній, но не входящая въ составъ понятія: хлѣбъ, называется מזון (זון—питать).

Послѣ употребленія пищи, приготовленной изъ пяти родовъ хлѣбныхъ растеній, послѣ употребленія вина, послѣ употребленія винограда, фигъ, гранатовыхъ яблокъ, масленокъ, финиковъ:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, за (*послѣ вина:*) виноградникъ и плодъ виноградника,*)

(*послѣ упомянутыхъ пяти древесныхъ плодовъ:*) дерево и плодъ дерева,

(*послѣ пищи изъ пяти родовъ хлѣбныхъ растеній:*) содержаніе и пропитаніе,

(*послѣ вина и пищи изъ пяти родовъ хлѣбныхъ растеній:*) содержаніе и пропитаніе, виноградникъ и плодъ виноградника,

за произрастеніе поля и за землю прекрасную, благодатную и просторную, которую Ты, по благоволенію Твоему, отдалъ въ удѣлъ предкамъ нашимъ, дабы они ѣли изъ плодовъ ея и насыщались благодатію ея. Сжалься, Господи, Боже нашъ, надъ Израилемъ, народомъ Твоимъ, надъ Іерусалимомъ, градомъ Твоимъ, и надъ Сіономъ, обителью величія Твоего, надъ жертвенникомъ Твоимъ и надъ храмомъ Твоимъ и возсоздай Іерусалимъ, городъ святости *Твоей*, вскорѣ, въ наши дни, взведи насъ къ нему и возвесели насъ возсозданіемъ его. Дай намъ ѣсть изъ плодовъ его и насыщаться благодатію его, да-

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עַל

על היין

הַגֶּפֶן וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן

על פירות משבח א"י

הָעֵץ וְעַל פְּרִי הָעֵץ

על מעשה קדרה מה' מיני דגן

הַמִּחְיָה וְעַל הַכַּלְכָּלָה

אכל מה' מיני דגן וגם שתה יין

הַמִּחְיָה וְעַל הַכַּלְכָּלָה וְעַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן

וְעַל תְּנוּבַת הַשָּׂדֶה וְעַל אֶרֶץ חֶמְדָּה טוֹבָה וּרְחָבָה שֶׁרָצִיתָ וְהִנְחַלְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ לֶאֱכוֹל מִפִּרְיָהּ וְלִשְׂבּוֹעַ מִטּוּבָהּ רַחֵם (נָא) יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וְעַל מִזְבְּחֶךָ וְעַל הֵיכָלֶךָ. וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ. וְשַׂמְּחֵנוּ בְּבִנְיָנָהּ וְנֹאכַל מִפִּרְיָהּ וְנִשְׂבַּע מִטּוּבָהּ וּנְבָרֶכְךָ

---

*) Эта ברכה: על המחיה ועל הכלכלה и т. д. передаетъ въ краткомъ извлеченіи существенное содержаніе ברכות המזון и называется поэтому ברכה אחת מעין שלש, — одна ברכה, соотвѣтствующая тремъ ברכות, входящимъ въ составъ ברכות המזון. Слова על המחיה ועל הכלכלה соотвѣтствуютъ ברכת הזן, ועל ארץ חמדה טובה — ברכת הארץ, רחם ה' אלהינו — ברכת בונה ירושלים, כי אתה ה' טוב ומטיב — четвертой ברכה, позднѣе прибавленной къ ברכת המזון, именно הטוב והמטיב.

עָלֶיהָ בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה: בשבת וּרְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה: בר"ח וְזָכְרֵנוּ בְּיוֹם רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה: לפסח וְשַׂמְּחֵנוּ בְּיוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה: לשבעות וְשַׂמְּחֵנוּ בְּיוֹם חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה: לסוכות וְשַׂמְּחֵנוּ בְּיוֹם חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה: בשמע"צ וש"ת וְשַׂמְּחֵנוּ בְּיוֹם שְׁמִינִי הָעֲצֶרֶת הַחַג הַזֶּה: בר"ה וְזָכְרֵנוּ לְטוֹבָה בְּיוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה: כִּי אַתָּה יְיָ טוֹב וּמֵטִיב לַכֹּל וְנוֹדֶה לְּךָ עַל הָאָרֶץ

бы мы зато благословляли Тебя во святости и чистотѣ. (*Въ Субботу:*) Благоволи укрѣпить насъ въ сей день субботній. (*Въ Новомѣсячіе:*) Вспомяни насъ ко благу въ сей день Новомѣсячія. (*Въ праздники:*) Возвесели насъ въ сей день праздника (опрѣсноковъ, Седмицъ, Кущей) (въ 8-й закл. празд. этотъ). (*Въ Новолѣтіе:*) Вспомяни насъ ко благу въ сей день воспоминанія. Ибо Ты, Господи, благъ и благодѣтельствуешь всѣмъ. Тебя благодаримъ мы за землю и за

על היין וְעַל פְּרִי הַגָּפֶן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרִי הַגָּפֶן:

(*послѣ вина:*) плодъ виноградника. Благословенъ Ты, Господи, за землю и за плодъ виноградника.

על פירות משבה א"י וְעַל הַפֵּרוֹת: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עַל הָאָרֶץ וְעַל הַפֵּרוֹת:

(*послѣ плодовъ:*) плоды. Благословенъ Ты, Господи, за землю и за плоды.

על מעשה קדרה וְעַל הַמִּחְיָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמִּחְיָה וְעַל הַכַּלְכָּלָה:

(*послѣ пищи:*) содержаніе. Благословенъ Ты, Господи, за землю и за содержаніе и за пропитаніе.

על מעשה קדרה וע' היין וְעַל הַמִּחְיָה וְעַל פְּרִי הַגָּפֶן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמִּחְיָה וְעַל הַכַּלְכָּלָה וְעַל פְּרִי הַגָּפֶן:

(*послѣ вина и пищи:*) содержаніе и плодъ виноградника. Благословенъ Ты, Господи, за землю, за содержаніе и за пропитаніе и за плодъ виноградника.

על כל פרי העץ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ:

Надъ всякими плодами древесными:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, творящій плодъ дерева.

על פרי הארמה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה:

Надъ плодами земли:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, творящій плодъ земли.

על בשר ודגים ביצה וגבינה כמהין ופטריות וכדומה גם על המשקים חוץ מיין אומרים:

Надъ всякою другою пищею (мясомъ, рыбою, яйцомъ, сыромъ и проч.), кромѣ хлѣба и вышеозначенной мучной пищи, а равно и надъ напитками (кромѣ вина):

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהַכֹּל נִהְיֶה בִּדְבָרוֹ:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, по Чьему слову возникло все.

אחרי אכילת מאכל שאינו מחמשת מיני דגן ואחרי אכילת פרי שאינו מחמשת מיני פירות ואחר כל פרי אדמה ומשקין חוץ מיין אומרים:

Послѣ употребленія пищи, приготовленной не изъ упомянутыхъ пяти родовъ хлѣбныхъ растеній, послѣ древесныхъ плодовъ, не принадлежащихъ къ упомянутымъ пяти родамъ древесныхъ плодовъ, послѣ всякихъ плодовъ земли, равно какъ и послѣ напитковъ (кромѣ вина):

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת וְחֶסְרוֹנָן עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָא לְהַחֲיוֹת בָּהֶם נֶפֶשׁ כָּל חָי. בָּרוּךְ חֵי הָעוֹלָמִים:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который сотворилъ многія существа и потребное для нихъ. За все, что Ты сотворилъ для поддержанія душъ всего живущаго, будь благословенъ Ты, жизнь всѣхъ временъ.

בִּרְכוֹת הָרֵיחַ.

Благословенія надъ благовоніями.

על ריח עץ בשם

Надъ благовоннымъ деревомъ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא עֲצֵי בְשָׂמִים:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, сотворившій благовонныя деревья.

על ריח עשב טוב

Надъ благовоннымъ зеліемъ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא עִשְׂבוֹת בְּשָׂמִים:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, сотворившій благовонныя зелія.

על ריח פרי טוב

Обоняя пріятный запахъ плода:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַנּוֹתֵן רֵיחַ טוֹב בַּפֵּרוֹת:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, давшій плодамъ пріятный запахъ.

על שמן אפרסמון

Надъ бальзамовымъ елеемъ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא שֶׁמֶן עָרֵב:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, сотворившій сладкодушистый елей.

Надъ всѣми прочими благовоніями.

על ריח בשמים

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, сотворившій разнородныя пряности.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מִינֵי בְשָׂמִים:

בִּרְכוֹת הָרְאִיָּה וְהַשְּׁמִיעָה.

Благословенія надъ явленіями и воспріятіями.

Надъ молніями, падающими звѣздами, метеорами, пустынями, высокими горами, морями, надъ солнцемъ при началѣ круговорота его:

הרואה ברקים וכוכבים המעופפים ומדבריות והרים רמים וימים וכן הרואה החמה בראש מחזור הגדול בתקופת ניסן בד׳ בבוקר, מברך:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, создавшій дѣло міротворенія.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עֹשֶׂה מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

Надъ громомъ, бурею или землетрясеніемъ:

על רעם וסער ורעש

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Коего силы и могущества полонъ міръ.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁכֹּחוֹ וּגְבוּרָתוֹ מָלֵא עוֹלָם:

При видѣ радуги:

הרואה הקשת בענן

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, помнящій завѣтъ и вѣрный въ завѣтѣ Своемъ и не измѣняющій обѣщанію Своему.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם זוֹכֵר הַבְּרִית וְנֶאֱמָן בִּבְרִיתוֹ וְקַיָּם בְּמַאֲמָרוֹ:

Увидѣвъ въ первый разъ цвѣтущія плодовыя деревья въ мѣсяцахъ нисонѣ или адорѣ.

הרואה אילנות בעת פריחת נצנם מברך בראיה הראשונה:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который не допустилъ въ мірѣ Своемъ недостатка въ чемъ-либо и сотворилъ въ немъ прекрасныя творенія и прекрасныя деревья, дабы наслаждались ими сыны человѣческіе.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁלֹּא חִסַּר בְּעוֹלָמוֹ דָּבָר וּבָרָא בוֹ בְּרִיּוֹת טוֹבוֹת וְאִילָנוֹת טוֹבִים לְהַנּוֹת בָּהֶם בְּנֵי אָדָם:

Увидѣвъ океанъ:

הרואה ים האוקיינוס

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, сотворившій великое море

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עֹשֶׂה הַיָּם הַגָּדוֹל:

Увидѣвъ прекрасныя деревья или особенно прелестныя созданія:

הרואה אילנות טובים ובריות נאות מברך:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который таковое имѣетъ въ мірѣ Своемъ.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁכָּכָה לוֹ בְּעוֹלָמוֹ:

Увидѣвъ урода: הרואה אדם משונה

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который различно измѣняетъ существа.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מְשַׁנֶּה הַבְּרִיּוֹת:

При постройкѣ или покупкѣ дома, новой посуды, новаго платья, при вкушеніи плодовъ новаго урожая: בנה או קנה בית או כלים ומלבושים ועל פרי חדש מברך

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который далъ намъ жить и поддерживалъ насъ и далъ намъ достичь до сего времени.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה:

Надѣвая новое платье: הלובש מלבוש חדש

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, одѣвающій нагихъ.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים:

Услышавъ добрую для самаго себя вѣсть: על שמועות טובות לו

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который далъ намъ жить и поддерживалъ насъ и далъ намъ достичь до сего времени.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה:

Услышавъ вѣсть, добрую для себя самого и для другихъ. על שמועות טובות לו ולאחרים

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, благій и благодѣющій.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב:

При полученіи дурной вѣсти: על שמועות רעות

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Судія праведный.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם דַּיַּן הָאֱמֶת:

Увидѣвъ друга, излѣчившагося отъ тяжкой болѣзни: הרואה את חברו שנתרפא מחליו

Благословенъ Премилосердый, Царь вселенной, Который отдалъ тебя намъ, а не праху.

בְּרִיךְ רַחֲמָנָא מַלְכָּא דְעָלְמָא דִּי יַהֲבָךְ לָן וְלָא יַהֲבָךְ לְעַפְרָא:

Увидѣвъ друга послѣ 12-мѣсячной азлуки: הרואה את חברו החביב לו אחר י"ב חדשים:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который воскрешаетъ мертвыхъ.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

Увидѣвъ мудреца Торы: הרואה חכם בחכמת התורה:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который далъ отъ мудрости Своей боящимся Его.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁחָלַק מֵחָכְמָתוֹ לִירֵאָיו:

Увидѣвъ ученаго мужа: הרואה חכם בחכמת העולם

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который далъ отъ мудрости Своей плоти и крови.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁנָּתַן מֵחָכְמָתוֹ לְבָשָׂר וָדָם:

Увидѣвъ царя: הרואה פני מלך

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который далъ отъ славы Своей плоти и крови.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁנָּתַן מִכְּבוֹדוֹ לְבָשָׂר וָדָם:

Увидѣвъ возстановленные изъ развалинъ храмы Божіи: הרואה בתי כנסיות שנתישבו מחרבנן יאמר:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, возставляющій область вдовы.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם מַצִּיב גְּבוּל אַלְמָנָה:

Увидѣвъ вновь мѣсто, въ которомъ чудеснымъ образомъ спаслись отъ большой опасности: (онъ самъ, учитель или предки): הרואה מקום שנעשה בו נס לו או לרבו או לאבותיו או לאבותינו בכלל מברך:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который совершилъ мнѣ (*или* учителю моему, *или* родителямъ моимъ) чудо на семъ мѣстѣ.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעָשָׂה לִי (לרבי לאבותי לאבותינו) נֵס בַּמָּקוֹם הַזֶּה:

Б.

בִּרְכוֹת הַמִּצְוֹת.

Благословенія при совершеніи религіозныхъ обрядовъ.

Прибивая מזוזה: הקובע מזוזה

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ заповѣдями Своими и повелѣлъ намъ прибивать מזוזה.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לִקְבּוֹעַ מְזוּזָה:

Дѣлая перила вокругъ плоской крыши или ограду вокругъ ямы для предупрежденія несчастнаго случая отъ паденія[1]) :

העושה מעקה לגגו או כותל וגדר סביב לבורו להסיר המכשול יברך :

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ заповѣдями Своими и повелѣлъ намъ дѣлать защитительныя перила.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לַעֲשׂוֹת מַעֲקֶה:

Выкупая виноградникъ на четвертомъ году [2]) :

הפודה כרם רבעי שלו מברך

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ заповѣдями Своими и повелѣлъ намъ выкупать плоды виноградника на четвертомъ году.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל פִּדְיוֹן כֶּרֶם רְבָעִי ;

Окуная въ водѣ стеклянную или металлическую посуду [3]) :

כלים של זכוכית או של מתכת כשיטבילם יברך :

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ заповѣдями Своими и повелѣлъ намъ подвергать посуду טבילה (окунанію).

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל טְבִילַת כְּלִי (ובשבים הרבה כֵּלִים) :

Отдѣляя חלה [4]) :

על הפרשת חלה

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ заповѣдями Своими и повелѣлъ намъ отдѣлять חלה отъ тѣста.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַפְרִישׁ חַלָּה מִן הָעִסָּה :

---

[1]) Какъ сказано: Если будешь строить новый домъ, то сдѣлай перила около кровли твоей, чтобы тебѣ не навести крови на домъ твой, когда ктонибудь упадетъ съ него (דברים כב, ח).

[2]) Въ теченіе первыхъ трехъ лѣтъ послѣ насажденія плодоваго дерева, плоды его не дозволены къ употребленію (ערלה). На четвертомъ же году послѣ насажденія такого дерева (נטע רבעי), должно выкупить плоды его чѣмъ-либо изъ имущества своего, стоимостію въ פרוטה (см. выше стр. 182), а выкупныя деньги (или вещь) уничтожить; послѣ выкупа уже дозволяется употребленіе плодовъ сказаннаго дерева (יורה דעה רצד).

[3]) Новая металлическая или стеклянная или покрытая внутри глазурью посуда, раньше употребленія ея, должна быть окунута въ водѣ (יורה דעה קכ).

[4]) Замѣсивъ на водѣ хлѣбное тѣсто, вѣсомъ приблизительно въ 3 Фунта, должно отдѣлить кусочекъ (חלה) этого тѣста и сжечь его (יורה דעה שכב).

116.

סֵדֶר סְעוּדָה וּבִרְכוֹתֶיהָ.

Чинъ трапезы и благословеній при ней.

(אורח חיים) כשיבא לאכול פת שמברכין עליו המוציא יטול ידיו אפילו אינו יודע להם שום טומאה ויברך על נטילת ידים:

Передъ вкушеніемъ такого печенія (פת), *надъ которымъ произносятъ* ברכת המוציא (* *должно совершить омовеніе рукъ, даже если не знаютъ на нихъ никакой нечистоты, и произнести благословеніе* על נטילת ידים.

ויגבם היטב קודם שיבצע, שהאוכל בלי נגוב ידים כאלו אוכל לחם טמא:

Ранѣе преломленія хлѣба должно тщательно, досуха вытереть руки, ибо кто вкушаетъ, не вытеревъ досуха рукъ, тотъ какъ бы ѣстъ нечистый хлѣбъ.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדָיִם:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ заповѣдями Своими и повелѣлъ намъ омывать руки.

על הפת

Передъ вкушеніемъ хлѣба.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, производящій хлѣбъ изъ земли.

117.

סֵדֶר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן.

Чинъ благословеній, произносимыхъ послѣ принятія пищи.

יאמר בחול על נהרות בבל ובשבת ויו"ט שיר המעלות בשוב וגו':

Въ будни читаютъ передъ ברכת המזון *псаломъ* על נהרות בבל, *а въ Субботу и праздники*—שיר המעלות.

Воспоминаніе о Сіонѣ.

עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל שָׁם יָשַׁבְנוּ גַּם בָּכִינוּ בְּזָכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן: עַל עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תָּלִינוּ כִּנֹּרוֹתֵינוּ: כִּי שָׁם שְׁאֵלוּנוּ שׁוֹבֵינוּ דִּבְרֵי שִׁיר וְתוֹלָלֵינוּ שִׂמְחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: אֵיךְ נָשִׁיר אֶת שִׁיר יְיָ עַל אַדְמַת נֵכָר: אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלָיִם תִּשְׁכַּח יְמִינִי: תִּדְבַּק לְשׁוֹנִי לְחִכִּי אִם לֹא אֶזְכְּרֵכִי

(Псаломъ 137.) При рѣкахъ Вавилона, тамъ сидѣли мы, и плакали, когда вспоминали о Сіонѣ. На вербахъ посреди его повѣсили мы наши арфы. Тамъ плѣнившіе насъ требовали отъ насъ словъ пѣсней, и притѣснители наши—веселія: пропойте намъ изъ пѣсней Сіонскихъ. Какъ намъ пѣть пѣснь Господню на землѣ чужой? Если я забуду тебя, Іерусалимъ, забудь меня десница моя. Прильпни языкъ мой къ гортани моей, если не буду помнить

*) См. выше стр. 199

אִם לֹא אַעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלַםִ עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי: זְכֹר יְיָ לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלָםִ הָאֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ: בַּת בָּבֶל הַשְּׁדוּדָה אַשְׁרֵי שֶׁיְשַׁלֶּם לָךְ אֶת גְּמוּלֵךְ שֶׁגָּמַלְתְּ לָנוּ: אַשְׁרֵי שֶׁיֹּאחֵז וְנִפֵּץ אֶת עֹלָלַיִךְ אֶל הַסָּלַע:

тебя, если не поставлю Іерусалима во главѣ веселія моего. Припомни, Господи, сынамъ Едомовымъ день Іерусалима, когда они говорили: разрушайте, разрушайте до основанія его. Дочь Вавилона, опустошительница! блаженъ, кто воздастъ тебѣ за то, что ты сдѣлала намъ! Блаженъ, кто возьметъ, и разобьетъ младенцевъ твоихъ о камень!

Богъ искупитъ Израиля.

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יְיָ אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים: אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה: הִגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הָיִינוּ שְׂמֵחִים: שׁוּבָה יְיָ אֶת שְׁבִיתֵנוּ כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב: הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ: הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזָּרַע בֹּא יָבֹא בְרִנָּה נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו:

(Псаломъ 126.) Пѣснь восхожденія. Когда возвращалъ Господь плѣнниковъ Сіонскихъ *), мы были, какъ бы видящіе во снѣ. Тогда уста наши были полны веселія, и языкъ нашъ—пѣнія; тогда между народами говорили: великое сотворилъ Господь надъ ними! Великое сотворилъ Господь надъ нами: мы радовались. Возврати, Господи, плѣнниковъ нашихъ, какъ потоки въ сухую землю. Сѣявшіе со слезами будутъ пожинать съ радостію. Идетъ и плачетъ несущій мѣшокъ сѣмянъ, но возвратится съ пѣніемъ, неся снопы свои.

סֵדֶר הַזִּמּוּן.

Введеніе къ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן.

אחד מן המסובין יאמר זה:

Одинъ изъ сотрапезниковъ возглашаетъ:

רבותי וויר וואללען בענטשען.

Господа мои! воздадимъ хвалу.

ועונין המסובין ואח"כ המזמן:

Сотрапезники и затѣмъ первый:

יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

Да будетъ хвалимо имя Господне отнынѣ и вовѣки!

מזמן בִּרְשׁוּת אבי מורי

(Первый:) Съ соизволенія отца моего

רב בעל הבית

хозяина дома

מורה מורנו

нашего учителя

מרנן ורבנן ורבותי

господъ ученыхъ

נְבָרֵךְ (בעשרה מוסיף אֱלֹהֵינוּ) שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ:

восхвалимъ (Бога нашего) Того, Чью пищу мы ѣли!

*) изъ Вавилона.

המסובין ואח"כ המזון :

Сотрапезники и затѣмъ первый:

בָּרוּךְ (בעשרה מוסיפים אֱלֹהֵינוּ) שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ. בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ:

Да восхвалится (Богъ нашъ) Тотъ, Чью пищу мы ѣли, и Чьею благостію мы живемъ! Да восхвалится Онъ, и да восхвалится имя Его.

והעומדים שם אף שאינם מן המסובין גם הם יענו ויאמרו :

Тѣ изъ присутствующихъ, которые не участвовали въ трапезѣ, возглашаютъ:

בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ שְׁמוֹ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

Да будетъ хвалимо и восхваляемо имя Его присно и во вѣки вѣковъ!

Въ домѣ скорбящаго по усопшемъ родственникѣ: בבית האבל

אומר נְבָרֵךְ מְנַחֵם אֲבֵלִים שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ: ועונין בָּרוּךְ מְנַחֵם אֲבֵלִים שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ: ואומר בָּרוּךְ מְנַחֵם אֲבֵלִים שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חָיִינוּ *):

Одиночно молящійся начинаетъ отселѣ:

בִּרְכַּת הַזָּן.

Богъ питаетъ все.

Первая ברכה установлена Моисеемъ (миръ ему!), когда ниспослана манна съ неба.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַזָּן אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוּבוֹ בְּחֵן בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים הוּא נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: וּבְטוּבוֹ הַגָּדוֹל תָּמִיד לֹא חָסַר לָנוּ וְאַל יֶחְסַר לָנוּ מָזוֹן לְעוֹלָם וָעֶד. בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל כִּי הוּא אֵל זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל וּמֵטִיב לַכֹּל

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который питаетъ весь міръ по благости Своей, въ благоволеніи, съ любовію и милосердіемъ. Онъ даетъ пищу всякой плоти, ибо вовѣкъ милость Его! По великой благости Его намъ не недоставало и никогда не будетъ намъ недоставать пищи вовѣки, ради великаго имени Его; ибо Онъ питаетъ и кормитъ все, благодѣтельствуетъ

(הזן). הַזָּן Который питаетъ, בְּטוּבוֹ по благости Его, בְּחֵן въ благоволеніи, בְּחֶסֶד съ любовью, וּבְרַחֲמִים и съ милосердіемъ; תָּמִיד постоянно, חָסַר לָנוּ не-доставало намъ, יֶחְסַר будетъ недоставать, מָזוֹן пища, בַּעֲבוּר ради, שְׁמוֹ имя Его, וּמְפַרְנֵס (-щій) и кормитъ, וּמֵטִיב (-щій) и благодѣтельствуетъ.

*) Изложенное введеніе къ ברכת המזון, называемое ברכת הזמון, читается въ присутствіи не менѣе трехъ участвовавшихъ въ трапезѣ мужчинъ, старше тринадцати лѣтъ. Тотъ изъ нихъ, который приглашаетъ къ молитвѣ, наз. המזמן, остальные же сотрапезники—מזומנים.

וּמֵכִין מָזוֹן לְכָל בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר בָּרָא: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַזָּן אֶת הַכֹּל:

всѣмъ и уготовляетъ пищу всѣмъ тварямъ Своимъ, которыя Онъ сотворилъ. Благословенъ Ты, Господи, питающій все.

בִּרְכַּת הָאָרֶץ.

Богъ есть благодѣтель Израиля.

Вторая ברכה установлена Іисусомъ Навиномъ.

נוֹדֶה לְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֶמְדָּה טוֹבָה וּרְחָבָה וְעַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית עֲבָדִים וְעַל בְּרִיתְךָ שֶׁחָתַמְתָּ בִּבְשָׂרֵנוּ וְעַל תּוֹרָתְךָ שֶׁלִּמַּדְתָּנוּ וְעַל חֻקֶּיךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ וְעַל חַיִּים חֵן וָחֶסֶד שֶׁחוֹנַנְתָּנוּ וְעַל אֲכִילַת מָזוֹן שָׁאַתָּה זָן וּמְפַרְנֵס אוֹתָנוּ תָּמִיד בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה:

Благодаримъ Тебя, Господи, Боже нашъ, за то, что Ты далъ въ удѣлъ нашимъ праотцамъ землю вожделѣнную, хорошую и просторную, и за то, что Ты, Господи, Боже нашъ, вывелъ насъ изъ земли Египетской и освободилъ насъ изъ дома рабства, и за завѣтъ Твой, который Ты напечатлѣлъ на плоти нашей, за ученіе Твое, которому Ты научилъ насъ, за уставы Твои, которые Ты сообщилъ намъ, и за жизнь, благоволеніе и милость, коими Ты жаловалъ насъ, и за вкушеніе пищи, которою Ты кормишь и питаешь насъ постоянно, каждый день, во всякое время и каждый часъ.

בחנוכה ובפורים אומרים כאן על הנסים:

Въ полупраздники Маккавеевъ и Жребіевъ читаютъ здѣсь על הנסים (*стр. 104*).

וְעַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ

За все это, Господи, Боже нашъ, мы признательны Тебѣ и хвалимъ Тебя, да будетъ хвалимо имя Твое

וּמֵכִין (-щій) уготовляетъ, и בְּרִיּוֹתָיו Его твари, בָּרָא Онъ сотворилъ.
(נודה לך). נוֹדֶה (будемъ-) благодаримъ, שֶׁהִנְחַלְתָּ что Ты далъ въ удѣлъ,
לַאֲבוֹתֵינוּ праотцамъ нашимъ, אֶרֶץ земля, חֶמְדָּה вожделѣнная, וּרְחָבָה и про-
сторная, שֶׁהוֹצֵאתָנוּ что Ты вывелъ насъ, וּפְדִיתָנוּ и Ты освободилъ насъ, מִבֵּית
изъ дома, עֲבָדִים рабы, בְּרִיתְךָ Твой завѣтъ, שֶׁחָתַמְתָּ который Ты напечатлѣлъ,
בִּבְשָׂרֵנוּ на плоти нашей. שֶׁלִּמַּדְתָּנוּ которому Ты научилъ насъ, חֻקֶּיךָ уставы Твои,
שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ что Ты сообщилъ намъ, חַיִּים жизнь, חֵן благоволеніе, וָחֶסֶד и ми-
лость, שֶׁחוֹנַנְתָּנוּ коими Ты жаловалъ насъ, אֲכִילַת вкушеніе, מָזוֹן пища.
עֵת время, שָׁעָה часъ.

יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. כַּכָּתוּב וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמָּזוֹן:

устами всего живущаго всегда и во вѣки вѣковъ, какъ написано: „Когда ты ѣлъ и насытился, благословляй Господа, Бога Твоего, за хорошую землю, которую Онъ далъ тебѣ“. Благословенъ Ты, Господи, за землю и за пищу.

בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם.

Прошеніе о Милосердіи.

Третья ברכה установлена Давидомъ и Соломономъ, сыномъ его

רַחֵם יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וְעַל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו. אֱלֹהֵינוּ אָבִינוּ רְעֵנוּ זוּנֵנוּ פַּרְנְסֵנוּ וְכַלְכְּלֵנוּ וְהַרְוִיחֵנוּ וְהַרְוַח לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מְהֵרָה מִכָּל צָרוֹתֵינוּ. וְנָא אַל תַּצְרִיכֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לֹא לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם וְלֹא לִידֵי הַלְוָאָתָם כִּי אִם לְיָדְךָ הַמְּלֵאָה הַפְּתוּחָה הַקְּדוֹשָׁה וְהָרְחָבָה שֶׁלֹּא נֵבוֹשׁ וְלֹא נִכָּלֵם לְעוֹלָם וָעֶד:

Умилосердись, Господи, Боже нашъ, надъ Израилемъ, народомъ Твоимъ, надъ Іерусалимомъ, городомъ Твоимъ, надъ Сіономъ, селеніемъ славы Твоей, надъ царствомъ Давида, помазанника Твоего, и надъ великимъ и святымъ домомъ, который нареченъ именемъ Твоимъ. Боже нашъ, Отче нашъ, паси насъ, питай насъ, корми насъ, содержи насъ, дай намъ просторъ и освободи насъ, Господи, Боже нашъ, вскорѣ отъ всѣхъ нашихъ бѣдствій. О, не дай намъ нуждаться, Господи, Боже нашъ, ни въ даяніи рукъ человѣческихъ ни въ ссудѣ ихъ, а только въ Твоей рукѣ, полной, открытой, святой и щедрой, дабы мы не были постыжены и посрамлены во вѣки вѣковъ.

(ועל הכל) . מוֹדִים признательные, שִׁמְךָ Твое имя, בְּפִי устами; וְאָכַלְתָּ и ты ѣлъ. וְשָׂבָעְתָּ и ты насытился, נָתַן Онъ далъ.

(רחם) . רַחֵם умилосердись, עַמֶּךָ Твой народъ. עִירֶךָ Твой городъ, מִשְׁכַּן селеніе, כְּבוֹדֶךָ Твоя слава, מַלְכוּת царство, מְשִׁיחֶךָ Твой помазанникъ, רְעֵנוּ паси насъ, זוּנֵנוּ питай насъ, פַּרְנְסֵנוּ корми насъ, וְכַלְכְּלֵנוּ и содержи насъ. וְהַרְוִיחֵנוּ и дай намъ просторъ, וְהַרְוַח и освободи, צָרוֹתֵינוּ наши бѣдствія, אַל תַּצְרִיכֵנוּ не дай намъ нуждаться, מַתְּנַת даяніе, בָּשָׂר плоть, וָדָם и кровь, הַלְוָאָתָם ихъ ссуда, יָדְךָ Твоя рука,

בשבת רְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וּבְמִצְוַת יוֹם הַשְּׁבִיעִי הַשַּׁבָּת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ הַזֶּה כִּי יוֹם זֶה גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ הוּא לְפָנֶיךָ לִשְׁבָּת בּוֹ וְלָנוּחַ בּוֹ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ וּבִרְצוֹנְךָ הָנִיחַ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁלֹּא תְהֵא צָרָה וְיָגוֹן וַאֲנָחָה בְּיוֹם מְנוּחָתֵנוּ וְהַרְאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּנֶחָמַת צִיּוֹן עִירֶךָ וּבְבִנְיַן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ כִּי אַתָּה הוּא בַּעַל הַיְשׁוּעוֹת וּבַעַל הַנֶּחָמוֹת:

(Въ Субботу:) Благоволи, Господи, Боже нашъ, и утверди насъ черезъ заповѣди Твои и черезъ заповѣдь о седьмомъ днѣ, сей великой и святой Субботѣ; ибо великъ и святъ сей день передъ Тобою, чтобы намъ почивать и покоиться въ любви по велѣнію воли Твоей. По благоволенію Твоему даруй намъ спокойствіе, Господи, Боже нашъ, дабы не было бѣдствія, печали и воздыханія въ день покоя нашего. О, дай намъ видѣть, Господи, Боже нашъ, утѣшеніе Сіона, града Твоего, и возсозданіе Іерусалима, града святости Твоей, ибо Ты Владыка спасеній и Владыка утѣшеній.

בראש חודש ויום טוב וחוה"מ ור"ה אומרים זה:

Въ новомѣсячія, праздничные и полупраздничные дни и въ Новолѣтіе читаютъ слѣдующее.

(Переводъ см. стр. 103).

(Переводъ см. стр. 103).

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ. וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם לר"ח רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה:

לפסח	לשבועות	לר"ה	לסוכות	לשמע"צ ולש"ת
חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה:	חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה:	הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה:	חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה:	שְׁמִינִי עֲצֶרֶת הַחַג הַזֶּה:

זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים: וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

(רצה). רְצֵה благоволи, וְהַחֲלִיצֵנוּ и утверди насъ, הַשְּׁבִיעִי седьмой, לִשְׁבָּת чтобы почивать, וְלָנוּחַ и чтобы покоиться, בְּאַהֲבָה въ любви, רְצוֹנֶךָ Твоя воля, הָנִיחַ даруй спокойствіе, צָרָה бѣдствіе, וְיָגוֹן и печаль, וַאֲנָחָה и воздыханіе, מְנוּחָתֵנוּ нашъ покой; וְהַרְאֵנוּ и дай намъ видѣть, נֶחָמַת утѣ-шеніе, בִּנְיַן возсозданіе, בַּעַל Владыка, הַיְשׁוּעוֹת спасенія.

וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ בּוֹנֵה בְרַחֲמָיו יְרוּשָׁלָיִם. אָמֵן:

И возсоздай Іерусалимъ, святой градъ, вскорѣ, въ наши же дни! Благословенъ Ты, Господи, по милосердію Своему возсозидающій Іерусалимъ. Аминь!

בבית האבל אומר ברכה ד' בנוסח זה:

Въ домѣ скорбящаго по усопшемъ родственникѣ читаютъ, вмѣсто четвертаго благословенія, слѣдующее:

ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם האל אבינו מלכנו אדירנו בוראנו גואלנו יוצרנו קדושנו קדוש יעקב. רוענו רועה ישראל המלך הטוב והמטיב לכל. אל שבכל יום ויום הוא הטיב הוא מטיב הוא ייטיב לנו המלך החי הטוב והמטיב. אל אמת. דין אמת. שופט בצדק. לוקח נפשות במשפט. שליט בעולמו לעשות בו כרצונו. כי כל דרכיו במשפט. ואנחנו עמו ועבדיו. ובכל אנחנו חייבים להודות לו ולברכו. גודר פרצות בישראל. הוא יגדור הפרצה הזאת מעלינו ומעל אבל זה לחיים ולשלום: הרחמן וכו'

הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב.

Хвала и благодареніе Богу за блага Его.

Четвертая ברכה установлена мудрецами Мишны *).

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הָאֵל אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אַדִּירֵנוּ בּוֹרְאֵנוּ גּוֹאֲלֵנוּ יוֹצְרֵנוּ קְדוֹשֵׁנוּ קְדוֹשׁ יַעֲקֹב רוֹעֵנוּ רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב לַכֹּל שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם הוּא הֵטִיב הוּא מֵטִיב הוּא יֵיטִיב לָנוּ. הוּא גְמָלָנוּ הוּא גוֹמְלֵנוּ הוּא יִגְמְלֵנוּ לָעַד לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְרֶוַח הַצָּלָה וְהַצְלָחָה בְּרָכָה וִישׁוּעָה נֶחָמָה פַּרְנָסָה

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Всемогущій, Отче нашъ, Царь нашъ, Властелинъ нашъ, Творецъ нашъ, Избавитель нашъ, Образователь нашъ, Святый нашъ! Святый Іакова Пастырь нашъ, Пастырь израилевъ, Царь благій и благотворящій всѣмъ! Онъ Самъ каждодневно благотворилъ намъ, Онъ Самъ благотворитъ намъ, Онъ Самъ будетъ благотворить намъ. Онъ лелѣялъ насъ, Онъ лелѣетъ насъ, Онъ всегда будетъ лелѣять насъ на благоволеніе, милость, любовь, облегченіе, избавленіе, благоуспѣяніе, благословеніе и помощь, утѣшеніе,

(האל אבינו). אַדִּירֵנוּ Властелинъ нашъ, בּוֹרְאֵנוּ Творецъ нашъ, גּוֹאֲלֵנוּ Избавитель нашъ, יוֹצְרֵנוּ Образователь нашъ, רוֹעֵנוּ Пастырь нашъ, גְּמָלָנוּ Онъ лелѣялъ насъ, רֶוַח облегченіе, הַצָּלָה избавленіе, וְהַצְלָחָה и благоуспѣяніе, נֶחָמָה утѣшеніе, פַּרְנָסָה пропитаніе,

*) въ воспоминаніе о спасеніи послѣ паденія Бетара, когда разрѣшено было предать землѣ останки павшихъ въ боѣ Баръ-Кохвы и его сподвижниковъ (ברכות מח).

וְכַלְכָּלָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְכָל טוֹב וּמִכָּל טוּב לְעוֹלָם אַל יְחַסְּרֵנוּ: הָרַחֲמָן הוּא יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: הָרַחֲמָן הוּא יִתְבָּרַךְ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ: הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁתַּבַּח לְדוֹר דּוֹרִים וְיִתְפָּאַר בָּנוּ לָעַד וּלְנֵצַח נְצָחִים וְיִתְהַדַּר בָּנוּ לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים: הָרַחֲמָן הוּא יְפַרְנְסֵנוּ בְּכָבוֹד: הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁבּוֹר עֻלֵּנוּ מֵעַל צַוָּארֵנוּ וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ: הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ בְּרָכָה מְרֻבָּה בַּבַּיִת הַזֶּה וְעַל שֻׁלְחָן זֶה שֶׁאָכַלְנוּ עָלָיו: הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ אֶת אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא זָכוּר לַטּוֹב וִיבַשֶּׂר לָנוּ בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת יְשׁוּעוֹת וְנֶחָמוֹת: הָרַחֲמָן הוּא יְבָרֵךְ אֶת (אָבִי מוֹרִי) בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶת (אִמִּי מוֹרָתִי) בַּעֲלַת הַבַּיִת הַזֶּה: (ואם הוא סמוך על שלחן עצמו) הָרַחֲמָן הוּא יְבָרֵךְ אוֹתִי וְאִשְׁתִּי וְזַרְעִי

пропитаніе и содержаніе, милосердіе, жизнь, миръ и всякое благо. И черезъ всякое благо да не умалитъ Онъ насъ. Милосердый, да царствуетъ Онъ надъ нами вѣчно! Милосердый, да восхвалится Онъ на небѣ и на землѣ! Милосердый, да будетъ Онъ прославляемъ въ роды родовъ, величаемъ нами присно и превозносимъ нами всегда и во вѣки вѣковъ! Милосердый, Онъ будетъ питать насъ съ честію! Милосердый, Онъ сокрушитъ иго *(нашихъ бѣдствій)* съ выи нашей и поведетъ насъ съ поднятою головою въ землю нашу! Милосердый, да ниспошлетъ Онъ обильное благословеніе въ сей домъ и на сей столъ, за которымъ мы ѣли! Милосердый, да пришлетъ Онъ намъ пророка Илію, блаженной памяти, дабы онъ возвѣстилъ намъ добрыя вѣсти о спасеніи и утѣшеніи! Милосердый, да благословитъ Онъ (отца-наставника моего) хозяина дома сего, и (мать-наставницу мою) хозяйку дома сего (Милосердый, да благословитъ Онъ меня, жену мою и дѣтей моихъ!), ихъ и домъ ихъ, и дѣтей ихъ, и

וְכַלְכָּלָה и содержаніе, אַל יְחַסְּרֵנוּ да не умалитъ Онъ насъ; וְיִתְפָּאַר и Онъ будетъ величаемъ, וְיִתְהַדַּר и Онъ будетъ превозносимъ; יִשְׁבֹּר Онъ сокрушитъ, עֻלֵּנוּ наше иго, צַוָּארֵנוּ наша выя, יוֹלִיכֵנוּ Онъ поведетъ насъ, קוֹמְמִיּוּת съ поднятою головою; מְרֻבָּה обильная, שֻׁלְחָן столъ; זָכוּר לַטּוֹב блаженной памяти, וִיבַשֵּׂר и онъ возвѣститъ, בְּשׂוֹרוֹת вѣсти, וְנֶחָמוֹת и утѣшенія; מוֹרִי наставникъ мой, מוֹרָתִי наставница моя, בַּעַל הַבַּיִת хозяинъ дома, בַּעֲלַת הַבַּיִת хозяйка дома.

וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לִי). אוֹתָם וְאֶת בֵּיתָם וְאֶת זַרְעָם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם אוֹתָנוּ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָנוּ כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרְכוּ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב בַּכֹּל מִכֹּל כֹּל כֵּן יְבָרֵךְ אוֹתָנוּ כֻּלָּנוּ יַחַד בִּבְרָכָה שְׁלֵמָה וְנֹאמַר אָמֵן:

всё, что у нихъ, насъ и всё, что у насъ. Какъ праотцы наши Авраамъ, Исаакъ и Іаковъ благословенны были *(Авраамъ:)* „во всемъ“, *(Исаакъ:)* „отъ всего“, *(Іаковъ:)* „всѣмъ“ [1]), тако да благословитъ Онъ и всѣхъ насъ вмѣстѣ совершеннымъ благословеніемъ, и возгласимъ: аминь!

בַּמָּרוֹם יְלַמְּדוּ עָלָיו וְעָלֵינוּ זְכוּת שֶׁתְּהֵא לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם וְנִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְנִמְצָא חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:

Въ высотѣ да укажутъ на его [2]) невинность и нашу, дабы она была охраною мира, дабы мы получили благословеніе отъ Господа и милость отъ Бога спасенія нашего и обрѣли благоволеніе и доброе расположеніе въ очахъ Бога и людей.

לשבת הָרַחֲמָן הוּא יַנְחִילֵנוּ יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:

(*Въ Субботу:*) Милосердый, да дастъ Онъ намъ въ удѣлъ тотъ день, который весь будетъ Суббота и покой для жизни вѣчной!

לר"ח הָרַחֲמָן הוּא יְחַדֵּשׁ עָלֵינוּ אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה:

(*Въ Новомѣсячіе:*) Милосердый, да обновитъ Онъ намъ сей мѣсяцъ на счастіе и благословеніе!

ליו"ט הָרַחֲמָן הוּא יַנְחִילֵנוּ יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב:

(*Въ праздники:*) Милосердый, да дастъ Онъ намъ въ удѣлъ тотъ совершенно благой день!

לר"ה הָרַחֲמָן הוּא יְחַדֵּשׁ עָלֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה:

(*Въ Новолѣтіе:*) Милосердый, да обновитъ Онъ намъ сей годъ на счастіе и благословеніе!

לסוכות הָרַחֲמָן הוּא יָקִים לָנוּ אֶת סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפָלֶת:

(*Въ Кущи:*) Милосердый, да возставитъ Онъ намъ павшую скинію Давидову!

(במרום). בַּמָּרוֹם, въ высотѣ; יְלַמְּדוּ, они укажутъ (будутъ обучать); זְכוּת, невинность; שֶׁתְּהֵא, дабы она была; לְמִשְׁמֶרֶת, охраною; שָׁלוֹם, миръ; וְנִשָּׂא, и получимъ; וּצְדָקָה, и милость; יִשְׁעֵנוּ, спасеніе наше; וְנִמְצָא, и обрѣтемъ; וְשֵׂכֶל טוֹב, и доброе расположеніе; יַנְחִילֵנוּ, Онъ дастъ намъ въ удѣлъ; וּמְנוּחָה, и покой; לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים, въ жизни вѣчной; יְחַדֵּשׁ, Онъ обновитъ; יָקִים, Онъ возстановитъ; סֻכַּת, скинія; הַנּוֹפָלֶת, павшая (-щая);

[1]) Быт. 24, 1; 27, 33; 28, 22. [2]) хозяина дома сего.

הָרַחֲמָן הוּא יְזַכֵּנוּ לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא : בחול מַגְדִּיל (בר"ח ושבת ויו"ט וחוה"מ אומרים מִגְדּוֹל) יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ וְעוֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד עוֹלָם : עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן :

[1]) Милосердый, да сподобитъ Онъ насъ дней Мессіи и вѣчной жизни, Онъ, возвеличивающій спасеніе царя Своего (*въ Субботу, новомѣсячія, праздничные и полупраздничные дни:* Онъ спасительная башня для царя Своего) и творящій милость помазаннику Своему, Давиду, и потомству его вовѣки. Онъ, творящій миръ на высотахъ Своихъ, да сотворитъ миръ надъ нами и надъ всѣмъ Израилемъ, возгласите: аминь!

יְראוּ אֶת יְיָ קְדֹשָׁיו כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו : כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ וְדוֹרְשֵׁי יְיָ לֹא יַחְסְרוּ כָל טוֹב : הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ : פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן : בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּיְיָ וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ : נַעַר הָיִיתִי גַּם זָקַנְתִּי וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֶּשׁ לָחֶם : יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם :

Бойтесь Господа, вы, святые Его, ибо нѣтъ нужды у боящихся Его. Львы скудѣютъ и голодаютъ, а ищущіе Господа не лишены никакого блага. Возблагодарите Господа, ибо Онъ благъ, ибо вовѣкъ милость Его! Ты открываешь руку Свою и насыщаешь все живущее по желанію его. Блаженъ мужъ, который уповаетъ на Господа, и котораго упованіе Господь. — Я былъ молодъ и состарѣлся, но не видалъ еще праведника, оставленнаго, и потомковъ его, просящихъ хлѣба.—Господь даруетъ крѣпость народу Своему, Господь благословляетъ народъ Свой миромъ.

יְזַכֵּנוּ Онъ сподобитъ насъ, הַבָּא будущій (грядущій), מַגְדִּיל возвеличивающій, מִגְדּוֹל башня; בִּמְרוֹמָיו на высотахъ Его;

(יראו את ה'). יְראוּ бойтесь, מַחְסוֹר нужда, לִירֵאָיו у боящихся Его, כְּפִירִים львы, רָשׁוּ (-ли) скудѣютъ, וְרָעֵבוּ (-ли) и голодаютъ, וְדוֹרְשֵׁי а ищущіе, לֹא יַחְסְרוּ не терпятъ недостатка; פּוֹתֵחַ (-ющій) открываешь, וּמַשְׂבִּיעַ и насыщаешь (-ющій); הַגֶּבֶר мужъ, יִבְטַח (онъ будетъ-) уповаетъ, מִבְטַחוֹ упованіе его; נַעַר отрокъ, זָקַנְתִּי я состарѣлся, רָאִיתִי я видалъ, נֶעֱזָב оставленный, מְבַקֵּשׁ ищущій; עֹז крѣпость, בַּשָּׁלוֹם миромъ.

[1]) *Кто забылъ передъ* על הכל *читать* על הנסים, *тотъ долженъ произнести передъ* הרחמן הוא יזכנו *слѣдующее:* אם שכח לומר על הנסים אומר כאן נוסח זה :

הָרַחֲמָן הוּא יַעֲשֶׂה לָנוּ נִסִּים וְנִפְלָאוֹת כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה. בימי וכו' (*см. стр. 105*).

XVII.

תְּפִלַּת הַמִּנְחָה.

Рабби Халво говоритъ отъ имени рабби Гуно: „Еврею слѣдуетъ всегда строго соблюдать תפלת המנחה, ибо пророкъ Илія услышанъ былъ только въ תפלת המנחה, какъ сказано: „Въ то время, какъ приносится вечерняя жертва (המנחה), подошелъ Илія..." (מלכים א יח, לו). Причина, почему תפלת המנחה такъ уважаема, слѣдующая: утреню совершаютъ обыкновенно въ опредѣленное время, утромъ, вставши съ постели, прежде, чѣмъ предаются дѣламъ своимъ; вечернюю молитву (תפלת ערבית)—ночью, по окончаніи занятій; תפלת המנחה же совершаютъ среди дня, когда человѣкъ занятъ дѣлами своими, и онъ долженъ настроиться сердцемъ и отрѣшиться отъ всѣхъ занятій своихъ для совершенія молитвы, посему награда за нее весьма велика (טור אורח חיים רלב).

Время для תפלת המנחה, какъ уже сказано выше [1]), приведено законоучителями въ соотвѣтствіе со временемъ принесенія ежедневнаго вечерняго всесожженія תמיד של בין הערבים въ храмѣ. Такъ какъ это вечернее всесожженіе приносилось ровно по истеченіи $9^1/_2$ двѣнадцатыхъ частей дня (отъ восхода до заката солнца), то и для תפלת המנחה установлено время: по истеченіи $9^1/_2$ двѣнадцатыхъ частей дня; תפלת המנחה, совершаемая въ это время, называется מנחה קטנה. Въ канунъ Пасхи, совпадавшій съ кануномъ Субботы, закалали вечернее всесожженіе по истеченіи $6^1/_2$ двѣнадцатыхъ частей дня; на этомъ основаніи законоучители говорятъ, что можно совершать תפלת המנחה и по истеченіи только $6^1/_2$ двѣнадцатыхъ частей дня, и съ этого момента [2]) настаетъ такимъ образомъ положенное для תפלת המנחה время. תפלת המנחה, совершаемая по истеченіи $6^1/_2$ двѣнадцатыхъ частей дня, называется מנחה גדולה (יד החזקה הלכות תפלה ג, ב) Итакъ, срокъ מנחה גדולה—отъ $6^1/_2$ до $9^1/_2$ двѣнадцатыхъ частей дня; срокъ же מנחה קטנה начинается съ $9^1/_2$ двѣнадцатыхъ частей дня и кончается за $1^1/_4$ двѣнадцатую часть передъ концомъ того же дня; можно однако совершать מנחה קטנה до самаго заката солнца (שם ד), а въ крайне затруднительныхъ случаяхъ и до появленія звѣздъ (אורח חיים רלג).

---

[1]) стр. 93.

[2]) совпадающаго всегда съ половиной перваго часа пополудни.

סֵדֶר תְּפִלַּת מִנְחָה.

(דה"ח) אשרי וחצי קדיש ותפלת י"ח וחזרת הש"ץ בקו"ר ותחנון (חוץ מבערב שבת שאין נופלין על פניהם במנחה, ועיין לעיל באיזה ימים שא"א תחנון במנחה צד 128) וקדיש שלם עם תתקבל ועלינו וקדיש יתום. ויש נוהגין לאמר פרשת התמיד ופטום הקטרת קודם מנחה וכן נכון.

Чинъ תפלת המנחה: אשרי, *стр. 62; (Кант:)* חצי קדיש, *стр. 75;* שמנה עשרה, *стр. 94; канторъ повторяетъ вслухъ* שמנה עשרה, *затѣмъ читаютъ* תחנון *(кромѣ* מנחה *наканунѣ Субботы, см. выше стр. 128);* קדיש שלם, *стр. 148;* קדיש יתום, *стр. 149;* עלינו, *стр. 39; нѣкоторые передъ* תפלת המנחה *читаютъ* פרשת התמיד, *стр. 23, и* פטום הקטרת *см. ниже.*

סדר תפלת מנחה של ת"צ. אשרי וח"ק ומוציאין ס"ת וקורין ויחל (שמות לב יא). וקורין ג' גברי והשלישי קורא ההפטרה דרשו (ישעי' נה ו) ומגביהין וגוללין הס"ת וא"א קדיש אחר הקריאה ומכניסין הס"ת להיכל ואומרים ח"ק לפני התבה קודם תפלת י"ח ומתפללין וחזרת הש"ץ בקול רם. ק"ש. עלינו. קדיש יתום.

Чинъ תפלת המנחה *въ дни общаго поста:* אשרי *и* חצי קדיש; *затѣмъ вынимаютъ свитокъ Торы и читаютъ* ויחל *(Исх. 32 и 34); къ чтенію Торы приглашаютъ трехъ человѣкъ, изъ коихъ третій, сверхъ Торы, читаетъ* הפטרה *(Ис. 55, 6); воздымаютъ и затѣмъ скатываютъ свитокъ Торы; послѣ чтенія Торы не произносятъ* קדיש; *вставивъ свитокъ Торы въ св. кивотъ, канторъ, передъ началомъ* שמנה עשרה, *произноситъ* חצי קדיש; *послѣ тихой* שמנה עשרה *канторъ повторяетъ ее вслухъ; далѣе слѣдуетъ* קדיש שלם, *затѣмъ* עלינו *и наконецъ* קדיש יתום.

XVIII.

118.

תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁל חוֹל.

ВЕЧЕРНЯЯ МОЛИТВА БУДНЕЙ.

(ח"ח) לכתחלה צריך לקרות ק"ש מיד בצאת הכוכבים וזמנה עד חצי הלילה ואם עבר ואיחר וקרא עד שלא עלה עמוד השחר יצא ידי חובתו.

Вечернюю ק"ש [1] *должно читать сейчасъ послѣ появленія звѣздъ на небѣ; срокъ* ק"ש*—до полуночи; но если кто, упустивъ этотъ срокъ, читалъ* שמע *до появленія утренней зари, то обязанность его относительно* ק"ש של ערבית *считается исполненною.*

לְמַעריב בזמנו אומרים זה:

Передъ молитвою מַעריב, *совершаемою своевременно, произносятъ:*

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת יְיָ

(Псаломъ 134:) Пѣснь восхожденія [2].

---

[1]) сюда относится и תפלת ערבית. [2]) Восхожденія народа въ храмъ Божій во время праздниковъ (по Исх. 23, 17).

כָּל עַבְדֵי יְיָ הָעוֹמְדִים בְּבֵית יְיָ בַּלֵּילוֹת: שְׂאוּ יְדֵכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת יְיָ: יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה ג״פ: יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ ג״פ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ ג״פ: חצי קדיש

Благословите нынѣ Господа, всѣ рабы Господни, стоящіе въ домѣ Господнемъ ночью. Подымите руки къ святилищу и благословите Господа. Благословитъ тебя съ Сіона Господь, создавшій небо и землю. (Пс. 46, 8:) Господь воинствъ съ нами, защитникъ нашъ Богъ Іаковлевъ. Села́ (3 раза). (Пс. 84, 13:) Господи воинствъ! блаженъ человѣкъ, уповающій на Тебя (3 раза). (Пс. 20, 10:) Господи, спаси! Да услышитъ насъ Царь въ день призыванія нашего (3 раза.) *Канторъ читаетъ* חצי קדיש, *стр. 75.*

וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֺן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

И Онъ милосердъ, прощаетъ грѣхъ и не губитъ. Онъ часто отвращаетъ гнѣвъ Свой и не возбуждаетъ всей ярости Своей. Господи, помоги! Да услышитъ насъ Царь въ день призыванія нашего.

חזן בָּרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבֹרָךְ:

(*Канторъ:*) Восхваляйте Бога хвалимаго!

קהל וחזן בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

(*Народъ и канторъ:*) Да будетъ хвалимъ Господь, восхваляемый во вѣки вѣковъ!

Первое благословеніе передъ שמע (ברכה ראשונה).

Хвала Богу, Творцу временъ.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים וּמְסַדֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ.

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который словомъ Своимъ заставляетъ вечера смеркаться, премудро отверзаетъ врата *) и разумно измѣняетъ часы и смѣняетъ времена; Онъ располагаетъ звѣзды по стражамъ ихъ на тверди, по волѣ Сво-

(אשר בדברו) . בִּדְבָרוֹ словомъ Его , מַעֲרִיב заставляетъ смеркаться, עֲרָבִים вечера , בְּחָכְמָה премудро , פּוֹתֵחַ (-ющій) отверзаетъ . שְׁעָרִים врата, וּבִתְבוּנָה и разумно ,מְשַׁנֶּה (-ющій) измѣняетъ ,עִתִּים часы, וּמַחֲלִיף (-ющій) и смѣняетъ, זְמַנִּים времена ; מְסַדֵּר (-ющій) располагаетъ , הַכּוֹכָבִים звѣзды , בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם по стражамъ ихъ , בָּרָקִיעַ на тверди כִּרְצוֹנוֹ по волѣ Его ;

*) восхода и заката солн

בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר. וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ: אֵל חַי וְקַיָּם תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים:

ей; Онъ творитъ день и ночь, заставляетъ свѣтъ отступать передъ тьмою и тьму передъ свѣтомъ; Онъ уводитъ день и наводитъ ночь и отдѣляетъ день отъ ночи—Господь Саваоѳъ имя Его! Онъ, живый и неизмѣнный, вѣчно будетъ царствовать надъ нами вовѣки. Благословенъ Ты, Господи, заставляющій вечера смеркаться.

Второе благословеніе передъ שמע (ברכה שניה).

Благодареніе Богу за Тору.

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ. תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ. עַל כֵּן יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ. וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה. וְאַהֲבָתְךָ אַל תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

Вѣчною любовію возлюбилъ Ты домъ Израилевъ, народъ Твой; закону и заповѣдямъ, уставамъ и судамъ Ты научилъ насъ. Посему, Господи, Боже нашъ, мы, ложась и вставая, размышляемъ объ уставахъ Твоихъ и радуемся словамъ Закона Твоего и заповѣдямъ Твоимъ вовѣки; ибо они жизнь наша и долгоденствіе наше, о нихъ мы желаемъ размышлять денно и нощно. Не отклони же отъ насъ любви Твоей вовѣки. Благословенъ Ты, Господи, любящій народъ Свой, Израиля.

בּוֹרֵא Творецъ (-ящій), גּוֹלֵל заставляетъ (-ющій) отступать, אוֹר свѣтъ, חֹשֶׁךְ тьма; מַעֲבִיר уводитъ (-ящій), וּמֵבִיא и наводитъ (-ящій); חַי живый, וְקַיָּם и неизмѣнный.

(אהבת עולם). אַהֲבַת любовь, עַמְּךָ Твой народъ, תּוֹרָה законъ, וּמִצְוֹת и заповѣди, חֻקִּים уставы, וּמִשְׁפָּטִים и суды, לִמַּדְתָּ Ты училъ, עַל כֵּן посему, בְּשָׁכְבֵנוּ когда ложимся, וּבְקוּמֵנוּ и когда встаемъ, נָשִׂיחַ размышляемъ, וְנִשְׂמַח и радуемся (будемъ-); הֵם они, חַיֵּינוּ наша жизнь, וְאֹרֶךְ и долгота, יָמֵינוּ наши дни, נֶהְגֶּה будемъ размышлять: אַל תָּסִיר не отклони, מִמֶּנּוּ отъ насъ.

שְׁמַע.

Перевод см. выше, стр. 85.

יחיד אומר אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה | אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ: לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

Первое благословеніе послѣ שמע.

Вѣра въ искупленіе.

אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כָּל זֹאת וְקַיָּם
עָלֵינוּ כִּי הוּא יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ
וְאֵין זוּלָתוֹ וַאֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ
הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד מְלָכִים מַלְכֵּנוּ
הַגּוֹאֲלֵנוּ מִכַּף כָּל הֶעָרִיצִים
הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ ׃
וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל לְכָל אֹיְבֵי
נַפְשֵׁנוּ. הָעֹשֶׂה גְדוֹלוֹת עַד
אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין
מִסְפָּר. הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא
נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ. הַמַּדְרִיכֵנוּ
עַל בָּמוֹת אוֹיְבֵינוּ וַיָּרֶם קַרְנֵנוּ
עַל כָּל שׂנְאֵינוּ. הָעֹשֶׂה לָּנוּ
נִסִּים וּנְקָמָה בְּפַרְעֹה אוֹתוֹת
וּמוֹפְתִים בְּאַדְמַת בְּנֵי חָם.
הַמַּכֶּה בְעֶבְרָתוֹ כָּל בְּכוֹרֵי
מִצְרָיִם וַיּוֹצֵא אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל
מִתּוֹכָם לְחֵרוּת עוֹלָם ׃ הַמַּעֲבִיר

Истинно и достовѣрно все это! Непоколебимо для насъ, что Онъ, Господь, есть Богъ нашъ, и никто, кромѣ Его, а мы Израиль народъ Его. Онъ Тотъ, Который избавлялъ насъ изъ руки царей; Онъ, Царь нашъ, Который освобождалъ насъ отъ насилія жестокихъ, Богъ, Который караетъ за насъ притѣснителей нашихъ, воздаетъ возмездіе всѣмъ недругамъ души нашей, творитъ неизслѣдимо великое и неисчислимыя чудеса, Который даетъ прочность душѣ нашей въ жизни и не даетъ колебаться ногѣ нашей, Который взводилъ насъ на высоты враговъ нашихъ и возвышалъ рогъ нашъ надъ всѣми ненавистниками нашими, Который явилъ чудеса намъ и мщеніе Фараону, знаменія и дивныя дѣла въ землѣ сыновъ Хамовыхъ; Который въ ярости Своей поразилъ всѣхъ первенцевъ египетскихъ и вывелъ народъ Свой, Израиля, изъ среды ихъ на вѣчную свободу,

---

, и достовѣрно (-сть) וֶאֱמוּנָה , истинно (истина) אֱמֶת . (אמת ואמונה)
Который избавлялъ הַפּוֹדֵנוּ ; кромѣ Его זוּלָתוֹ , и непоколебимо (-ый) וְקַיָּם
Который караетъ הַנִּפְרָע לָנוּ ; жестокіе הֶעָרִיצִים , изъ руки מִכַּף , (-щій) насъ
душа נַפְשֵׁנוּ , враги אֹיְבֵי , возмездіе גְּמוּל , и Который воздаетъ וְהַמְשַׁלֵּם , за насъ
Который поддер- הַשָּׂם ; неисчислимыя אֵין מִסְפָּר , неизслѣдимо אֵין חֵקֶר ; наша
Который водилъ (-щій) הַמַּדְרִיכֵנוּ ; колебаться (-нію) לַמּוֹט , живаетъ
; и мщеніе וּנְקָמָה ; рогъ нашъ קַרְנֵנוּ , и Онъ возвышалъ וַיָּרֶם , высоты בָּמוֹת , насъ
, первенцы בְּכוֹרֵי , въ ярости Его בְּעֶבְרָתוֹ , Который поразилъ (-ющій) הַמַּכֶּה
Который הַמַּעֲבִיר ; на свободу לְחֵרוּת , изъ среды ихъ מִתּוֹכָם , и Онъ вывелъ וַיּוֹצֵא
, перевелъ (-ій)

בָּנָיו בֵּין גִּזְרֵי יַם סוּף אֶת
רוֹדְפֵיהֶם וְאֶת שׂוֹנְאֵיהֶם
בִּתְהוֹמוֹת טִבַּע וְרָאוּ בָנָיו
גְּבוּרָתוֹ שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ לִשְׁמוֹ:
וּמַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם
מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ
שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם:
מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם יְיָ מִי כָּמֹכָה
נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה
פֶלֶא: מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ בּוֹקֵעַ
יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה זֶה אֵלִי עָנוּ
וְאָמְרוּ: יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:
וְנֶאֱמַר כִּי פָדָה יְיָ אֶת יַעֲקֹב
וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ: בָּרוּךְ
אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

Который перевелъ сыновъ Своихъ между разступившихся частей Чермнаго моря, гонителей и ненавистниковъ ихъ потопилъ въ безднахъ.—Сыны Его видѣли могущество Его, восхваляли и прославляли имя Его и съ любовію приняли на себя царствіе Его.—Моисей и сыны Израилевы воспѣли Тебѣ пѣснь съ великою радостію и купно возгласили: „Кто, какъ Ты, между силами, Господи? кто, какъ Ты? прославленный во святости, грозный во славѣ, о Чудодѣтель!“ Владычество Твое видѣли сыны Твои, когда Ты разсѣкъ море передъ Моисеемъ: „Вотъ Богъ мой!“ воскликнули они и возгласили: „Господь будетъ царствовать во вѣки вѣковъ!“—И сказано: „Ибо искупилъ Господь Іакова и избавилъ его изъ руки того, кто былъ сильнѣе его.“—Благословенъ Ты, Господи, избавившій Израиля.

Второе благословеніе послѣ שמע.

Прошеніе о мирной ночи.

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם
וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים. וּפְרוֹשׂ
עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ

Дай намъ лечь, Господи, Боже нашъ, къ миру, и дай намъ встать, о Царь нашъ, къ жизни; простри надъ нами скинію мира Твоего;

Онъ потопилъ טִבַּע , въ безднахъ בִּתְהוֹמוֹת , гонители ихъ רוֹדְפֵיהֶם , части גִּזְרֵי
, они воспѣли עָנוּ , они приняли קִבְּלוּ , съ любовію בְּרָצוֹן ; они восхваляли שִׁבְּחוּ
, какъ Ты כָּמֹכָה ; купно (всѣ они) כֻּלָּם , великая רַבָּה , съ радостію בְּשִׂמְחָה
, дѣлающій עֹשֵׂה , грозный נוֹרָא , прославленный נֶאְדָּר , между силами בָּאֵלִם
, חָזָק , Онъ искупилъ פָּדָה , и сказано וְנֶאֱמַר ; разсѣкающій בּוֹקֵעַ ; чудо פֶלֶא
. сильнѣе его מִמֶּנּוּ

и дай намъ וְהַעֲמִידֵנוּ , къ миру לְשָׁלוֹם , дай намъ лечь הַשְׁכִּיבֵנוּ . (השכיבנו)
, и усовершенствуй насъ וְתַקְּנֵנוּ , скинія סֻכַּת . и простри וּפְרוֹשׂ . встать

בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ
לְמַעַן שְׁמֶךָ. וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ.
וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב
וְרָעָב וְיָגוֹן. וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ
וּמֵאַחֲרֵינוּ. וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ
תַּסְתִּירֵנוּ. כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ
וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן
וְרַחוּם אָתָּה. וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ
וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה
וְעַד עוֹלָם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵר
עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לָעַד:

усовершенствуй насъ черезъ благой совѣтъ Твой, помоги намъ ради имени Твоего, защити насъ и отклони отъ насъ врага, моръ, мечъ, голодъ и печаль, удали отъ насъ препятствія, что впереди насъ и позади насъ, и въ сѣни крылъ Твоихъ укрой насъ. Ибо Ты, Боже, нашъ Хранитель и Избавитель, такъ какъ Ты, Боже, Царь преблагій и милосердый. Охраняй выхожденіе и вхожденіе наше на жизнь и миръ отнынѣ и вовѣкъ. Благословенъ Ты, Господи, охраняющій народъ Свой Израиля вовѣки.

Богъ одинъ есть Царь.

Слѣдующіе восемнадцать библейскихъ стиховъ, по содержанію, соотвѣтствуютъ восемнадцати благословеніямъ שמ"ע (א"ח רלו).

בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: בָּרוּךְ
יְיָ מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּיָהּ
בָּרוּךְ יְיָ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ: וּבָרוּךְ שֵׁם
כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת
כָּל הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן: יְהִי כְבוֹד יְיָ
לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו: יְהִי שֵׁם
יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: כִּי לֹא
יִטֹּשׁ יְיָ אֶת עַמּוֹ בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל

Благословенъ Господь вовѣкъ, аминь и аминь! Благословенъ Господь отъ Сіона, пребывающій въ Іерусалимѣ, аллилуія. Благословенъ Господь Богъ, Богъ Израилевъ, единъ творящій чудеса; благословенно имя славы Его вовѣки, и наполнится славою Его вся земля, аминь и аминь! Да будетъ слава Господня вовѣки, да веселится Господь о дѣлахъ Своихъ. Да будетъ имя Господне благословенно отнынѣ и вовѣкъ. Ибо не оставитъ Господь народа Своего ради великаго имени Его, ибо Гос-

בְּעֵצָה черезъ совѣтъ, וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ и защити насъ, וְהָסֵר и отклони, אוֹיֵב врагъ, דֶּבֶר моръ, וְחֶרֶב и мечъ, וְרָעָב и голодъ, וְיָגוֹן и печаль, שָׂטָן препятствіе, וּבְצֵל и въ сѣни, כְּנָפֶיךָ крылья Твои, תַּסְתִּירֵנוּ укрой (-ешь) насъ; צֵאתֵנוּ выхожденіе наше, וּבוֹאֵנוּ и вхожденіе наше.

(ברוך ה׳ לעולם). שֹׁכֵן пребывающій, עֹשֵׂה творящій, נִפְלָאוֹת чудеса, לְבַדּוֹ Онъ одинъ; וְיִמָּלֵא и наполнится; יִטֹּשׁ Онъ оставитъ, בַּעֲבוּר ради,

כִּי הוֹאִיל יְיָ לַעֲשׂוֹת אֶתְכֶם לוֹ לְעָם: וַיַּרְא כָּל הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים · יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד: יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ: הוֹשִׁיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ: כָּל גּוֹיִם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ יָבוֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ אֲדֹנָי וִיכַבְּדוּ לִשְׁמֶךָ: כִּי גָדוֹל אַתָּה וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת אַתָּה אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ: וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ. נוֹדֶה לְּךָ לְעוֹלָם לְדוֹר וָדוֹר נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ: בָּרוּךְ יְיָ בַּיּוֹם. בָּרוּךְ יְיָ בַּלָּיְלָה. בָּרוּךְ יְיָ בְּשָׁכְבֵנוּ. בָּרוּךְ יְיָ בְּקוּמֵנוּ. כִּי בְיָדְךָ נַפְשׁוֹת הַחַיִּים וְהַמֵּתִים אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חָי וְרוּחַ כָּל בְּשַׂר אִישׁ: בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְיָ אֵל אֱמֶת: אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם יַחֵד שִׁמְךָ וְקַיֵּם מַלְכוּתְךָ תָּמִיד וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד:

поду благоугодно было сдѣлать васъ народомъ Своимъ. И видѣли это весь народъ, и пали они на лицо свое и сказали: Господь, Онъ есть Богъ, Господь, Онъ есть Богъ. И будетъ Господь Царемъ надъ всею землею, въ тотъ день будетъ Господь единъ, и имя Его едино. Да будетъ милость Твоя, Господи, надъ нами, какъ мы уповали на Тебя. Спаси насъ, Господи, Боже нашъ, и собери насъ отъ народовъ, дабы намъ съ признательностію славить святое имя Твое и хвалиться славою дѣлъ Твоихъ. Всѣ народы, которые Ты создалъ, прійдутъ и повергнутся передъ Тобою, Господи, и воздадутъ честь имени Твоему. Ибо Ты великъ и творишь чудеса, Господи, Ты единъ. Но мы народъ Твой и овцы паствы Твоей, мы признаемъ Тебя вовѣки, возвѣщаемъ родъ за родомъ славу *дѣлъ* Твоихъ. Благословенъ Господь днемъ, благословенъ Господь въ ночи, благословенъ Господь, когда ложимся, благословенъ Господь, когда встаемъ, ибо въ Твоей рукѣ души живыхъ и мертвыхъ, въ Чьей рукѣ душа всего живущаго и духъ всякой плоти человѣческой. Въ Твою руку передаю духъ мой, Ты избавлялъ меня, Господи, Боже истины! Боже нашъ небесный, яви единство имени Твоего, упрочивай царство Твое постоянно и царствуй надъ нами во вѣки вѣковъ.

הוֹאִיל Онъ соблаговолилъ; יִחַלְנוּ уповаемъ (-ли); וְקַבְּצֵנוּ и собери насъ, לְהִשְׁתַּבֵּחַ чтобы хвалиться; וִיכַבְּדוּ и воздадутъ честь; מַרְעִיתֶךָ паства Твоя; אַפְקִיד передаю (-буду); יַחֵד яви единство, וְקַיֵּם и упрочивай;

יִרְאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׂמַח לִבֵּנוּ וְתָגֵל נַפְשֵׁנוּ בִּישׁוּעָתְךָ בֶּאֱמֶת בֶּאֱמֹר לְצִיּוֹן מָלַךְ אֱלֹהָיִךְ: יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד כִּי אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ בִּכְבוֹדוֹ תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד וְעַל כָּל מַעֲשָׂיו:

Да узрятъ наши очи, да возрадуется наше сердце, и да возликуетъ наша душа о помощи Твоей въ истинѣ, когда сказано будетъ Сіону: твой Богъ признанъ Царемъ. Господь есть Царь, Господь былъ Царь, Господь будетъ владычествовать, какъ Царь, во вѣки вѣковъ. Ибо царство принадлежитъ Тебѣ, и во вѣки вѣчные будешь царствовать во славѣ, ибо нѣтъ у насъ иного *небеснаго* Царя, кромѣ Тебя. Благословенъ Ты, Господи, Царь во славѣ Его, Онъ вѣчно царствуетъ надъ нами во вѣки вѣковъ и надъ всѣми твореніями Его.

הש"ץ אומר חצי קדיש ואח"כ מתפללין תפלה בלחש והש"ץ אינו חוזר:

Канторъ читаетъ חצי קדיש *(стр. 75), затѣмъ народъ произноситъ тихо* שמנה עשרה, *которой канторъ не повторяетъ вслухъ.*

Переводъ см. выше стр. 94.

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

בעשי"ת זָכְרֵנוּ לְחַיִּים מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים ·

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:
אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ:

בחורף מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר. מִי כָמוֹךָ

(יראו עינינו) · יִרְאוּ да увидитъ они, וְתָגֵל и да возликуетъ она, בִּישׁוּעָתְךָ о помощи Твоей, בֶּאֱמֹר когда сказано будетъ; שֶׁלְּךָ Твое

בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

בעשי"ת מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל (בעשי"ת הַמֶּלֶךְ) הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ בִּינָה:

במוצאי שבת ובמוצאי יו"ט אפילו מיו"ט לחול המועד אומרים אתה חוננתנו וכו':

На исходѣ Субботы и праздниковъ, даже если за ними непосредственно слѣдуютъ промежуточные полупраздничные дни, читаютъ:

אַתָּה חוֹנַנְתָּנוּ לְמַדַּע תּוֹרָתֶךָ. וַתְּלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ וַתַּבְדֵּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ. בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָחֵל עָלֵינוּ הַיָּמִים הַבָּאִים לִקְרָאתֵנוּ לְשָׁלוֹם חֲשׂוּכִים מִכָּל חֵטְא וּמְנֻקִּים מִכָּל עָוֹן וּמְדֻבָּקִים בְּיִרְאָתֶךָ:

Ты миловалъ насъ за знаніе закона Твоего и училъ насъ исполнять *ими* установленія воли Твоей. Ты отдѣлилъ, Господи, Боже нашъ, святыню отъ неосвященнаго, свѣтъ отъ тьмы, Израиля отъ другихъ народовъ, день седьмой отъ шести работныхъ дней. Отче нашъ, Царь нашъ, дай наступить грядущимъ навстрѣчу намъ днямъ къ миру для насъ, дабы они были отвлечены отъ всякаго грѣха, чисты отъ всякаго беззаконія и связаны съ благоговѣніемъ передъ Тобою, и даруй намъ....

ז) חָנֵּנוּ מֵאִתְּךָ דֵּעָה בִּינָה וְהַשְׂכֵּל: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חוֹנֵן הַדָּעַת:

הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה:

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ מְחַל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ. כִּי מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלוֹחַ:

רְאֵה נָא בְעָנְיֵנוּ וְרִיבָה רִיבֵנוּ וּגְאָלֵנוּ מְהֵרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ כִּי גוֹאֵל חָזָק אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

רְפָאֵנוּ יְיָ וְנֵרָפֵא הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה. וְהַעֲלֵה רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל מַכּוֹתֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ רוֹפֵא נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

בָּרֵךְ עָלֵינוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת וְאֶת כָּל מִינֵי תְבוּאָתָהּ לְטוֹבָה. וְתֵן (כחורף טַל וּמָטָר ל) בְּרָכָה עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְשַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבָהּ וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים:

תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה וְהָסֵר מִמֶּנּוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ אַתָּה יְיָ לְבַדְּךָ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים וְצַדְּקֵנוּ בַּמִּשְׁפָּט: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט: (בעשי"ת הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט):

וְלַמַּלְשִׁינִים אַל תְּהִי תִקְוָה וְכָל הָרִשְׁעָה כְּרֶגַע תֹּאבֵד. וְכָל אֹיְבֵי עַמְּךָ מְהֵרָה יִכָּרֵתוּ. וְהַזֵּדִים מְהֵרָה תְעַקֵּר וּתְשַׁבֵּר וּתְמַגֵּר וְתַכְנִיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹבֵר אֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים:

עַל הַצַּדִּיקִים וְעַל הַחֲסִידִים וְעַל זִקְנֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל פְּלֵיטַת סוֹפְרֵיהֶם וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק וְעָלֵינוּ יֶהֱמוּ נָא רַחֲמֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכֹל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בֶּאֱמֶת וְשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם לְעוֹלָם וְלֹא נֵבוֹשׁ כִּי בְךָ בָּטָחְנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מִשְׁעָן וּמִבְטָח לַצַּדִּיקִים:

וְלִירוּשָׁלַיִם עִירְךָ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב וְתִשְׁכּוֹן בְּתוֹכָהּ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ בִּנְיַן עוֹלָם וְכִסֵּא דָוִד מְהֵרָה לְתוֹכָהּ תָּכִין: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם:

אֶת צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תַצְמִיחַ וְקַרְנוֹ תָּרוּם בִּישׁוּעָתֶךָ. כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ כָּל הַיּוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה:

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ. כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים אָתָּה וּמִלְּפָנֶיךָ מַלְכֵּנוּ רֵיקָם אַל תְּשִׁיבֵנוּ. כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה

לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ׃

Въ новомѣсячія и въ полупраздничные дни: בר"ח ובחוה"מ

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ. וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם לר"ח רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה: לחוה"מ פסח חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה: לחוה"מ סוכות חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה: זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים: וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

Въ дни Маккавейскіе и жребіевъ читаютъ слѣдующее: בחנוכה ובפורים אומרים כאן על הנסים:

Переводъ см. выше, стр. 104.

עַל הַנִּסִּים וְעַל הַפֻּרְקָן וְעַל הַגְּבוּרוֹת וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַמִּלְחָמוֹת שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה:

לחנוכה בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ בֶּן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל חַשְׁמוֹנַאי וּבָנָיו כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת אַנְטִיוֹכוֹס עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ וּלְהַעֲבִירָם מֵחֻקֵּי רְצוֹנֶךָ. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים עָמַדְתָּ לָהֶם

לפורים בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה כְּשֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם הָמָן הָרָשָׁע בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד

לתנוכה

בְּעֵת צָרָתָם רַבְתָּ אֶת רִיבָם דַּנְתָּ אֶת דִּינָם נָקַמְתָּ אֶת נִקְמָתָם מָסַרְתָּ גִבּוֹרִים בְּיַד חַלָּשִׁים וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים וּרְשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתֶךָ וּלְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךָ וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפֻרְקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה וְאַחַר כֵּן בָּאוּ בָנֶיךָ לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וּפִנּוּ אֶת הֵיכָלֶךָ וְטִהֲרוּ אֶת מִקְדָּשֶׁךָ וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ וְקָבְעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:

לפורים

אֶת כָּל הַיְּהוּדִים מִנַּעַר וְעַד זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר וּשְׁלָלָם לָבוֹז: וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים הֵפַרְתָּ אֶת עֲצָתוֹ וְקִלְקַלְתָּ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ. וַהֲשֵׁבוֹתָ לּוֹ גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ. וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

בעשי"ת וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל. בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

בעשי"ת בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

Канторъ произноситъ קדיש שלם, *стр. 148;* עלינו, *стр. 149 и* קדיש יתום, *стр. 39.*

119.

סֵדֶר קְרִיאַת שְׁמַע עַל הַמִּטָּה.

Чтеніе שְׁמַע передъ отходомъ ко сну.

(דס״ח) ראוי לכל ירא שמים שקודם הליכתו לישן יפשפש במעשיו שעשה כל היום ואם ימצא שעשה עבירה יתודה עליה ויקבל עליו שלא לעשותה יותר:

Всякому благочестивому человѣку подобаетъ передъ отходомъ ко сну изслѣдовать дѣла свои, совершенныя въ теченіе дня, и, буде откроетъ въ нихъ какое-либо беззаконіе, исповѣдаться въ немъ и принять на себя болѣе не совершать его.

כי סליק לפוריא לימא כמה זימני שרי לכל מאן די צערן וימחול בלבו לכל מי שהטא כנגדו שלא יענש שום אדם על ידו. ויאמר:

רבונו של עולם הריני מוחל לכל מי שהכעים והקניט אותי או שהטא כנגדי בין בגופי בין בממוני בין בכבודי בין בכל אשר לי בין באונס בין ברצון בין בשוגג בין במזיד בין בדבור בין במעשה בין במחשבה בין בהרהור בין בגלגול זה בין בגלגול אחר לכל בר ישראל ולא יענש שום אדם בסבתי: יהי רצון מלפניך ה׳ אלהי ואלהי אבותי שלא אחטא עוד ומה שחטאתי לפניך מחוק ברחמיך הרבים אבל לא על ידי יסורים וחלאים רעים: יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה׳ צורי וגואלי:

ואח״כ יאמר הודוי אלהינו, אשמנו תמצא לעיל דף 113.

אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה | אֶחָד:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

מי שלא התפלל מעריב בזמנו יאמר כאן פ׳ והיה ופ׳ ויאמר:

Кто не совершилъ вечерней молитвы (מעריב) *въ назначенное для нея время, тотъ долженъ читать здѣсь* והיה, *стр. 86 и* ויאמר, *стр. 87.*

Защита Божія.

Переводъ см. выше, стр. 52.

וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה
יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ׃

יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן׃ אֹמַר לַייָ מַחְסִי וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ׃ כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר הַוּוֹת׃ בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ׃ לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם׃ מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם׃ יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ׃ רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה׃ כִּי אַתָּה יְיָ מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ׃ לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ׃ כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ׃ עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ׃ עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין׃ כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי׃ יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ׃ אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי׃ ארך ימים וגו׳

יְיָ מָה רַבּוּ צָרָי רַבִּים קָמִים עָלָי׃ רַבִּים אֹמְרִים לְנַפְשִׁי אֵין יְשׁוּעָתָה לּוֹ בֵאלֹהִים סֶלָה׃ וְאַתָּה יְיָ מָגֵן בַּעֲדִי כְּבוֹדִי וּמֵרִים רֹאשִׁי׃ קוֹלִי אֶל יְיָ אֶקְרָא וַיַּעֲנֵנִי מֵהַר קָדְשׁוֹ סֶלָה׃ אֲנִי שָׁכַבְתִּי וָאִישָׁנָה הֱקִיצוֹתִי כִּי יְיָ יִסְמְכֵנִי׃ לֹא אִירָא מֵרִבְבוֹת עָם אֲשֶׁר סָבִיב שָׁתוּ עָלָי׃ קוּמָה יְיָ הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהַי כִּי הִכִּיתָ אֶת כָּל אֹיְבַי לֶחִי שִׁנֵּי רְשָׁעִים שִׁבַּרְתָּ׃ לַייָ הַיְשׁוּעָה עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶּלָה׃

(Псаломъ 3.) Господи, какъ многочисленны притѣснители мои, многочисленны возстающіе на меня! Многочисленны говорящіе о душѣ моей: помощь ему не въ Господѣ болѣе! И Ты, Господи, остаешься щитомъ вокругъ меня, честію моею, и Ты возносишь *и теперь* голову мою. Плачу ли я,—взываю я ко Господу, и Онъ услышалъ меня съ горы святости Его. — Я легъ,—заснулъ,—пробудился, ибо Господь желаетъ защитить меня! Посему не боюсь я темъ народа, которыя кругомъ стали противъ меня. Возстань, Господи, помоги мнѣ, Боже мой; ибо Ты поразилъ всѣхъ враговъ моихъ въ ланиту, сокрушилъ зубы нечестивымъ. У Господа помощь, надъ народомъ Твоимъ благословеніе Твое. Села.

Переводъ см. выше, стр. 223.

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם. וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים. וּפְרוֹשׂ

עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ. וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ. וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ. וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וְיָגוֹן. וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ. וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ. כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה. וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

Переводъ см. выше, стр. 225.

בָּרוּךְ יְיָ בַּיּוֹם. בָּרוּךְ יְיָ בַּלָּיְלָה. בָּרוּךְ יְיָ בְּשָׁכְבֵנוּ. בָּרוּךְ יְיָ בְּקוּמֵנוּ. כִּי בְיָדְךָ נַפְשׁוֹת הַחַיִּים וְהַמֵּתִים אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חָי וְרוּחַ כָּל בְּשַׂר אִישׁ: בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִיתָה אוֹתִי יְיָ אֵל אֱמֶת: אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם יַחֵד שִׁמְךָ וְקַיֵּם מַלְכוּתְךָ תָּמִיד וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד:

יִרְאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׂמַח לִבֵּנוּ וְתָגֵל נַפְשֵׁנוּ בִּישׁוּעָתְךָ בֶּאֱמֶת בֶּאֱמוֹר לְצִיּוֹן מָלַךְ אֱלֹהָיִךְ: יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד כִּי אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה:

הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים וְיִקָּרֵא בָהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבֹתַי אַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיִדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ: וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשָׁמַרְתָּ כָּל חֻקָּיו כָּל הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְמִצְרַיִם לֹא אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי יְיָ רֹפְאֶךָ: וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל הַשָּׂטָן יִגְעַר יְיָ בְּךָ הַשָּׂטָן וְיִגְעַר יְיָ בְּךָ הַבֹּחֵר בִּירוּשָׁלָיִם הֲלֹא זֶה אוּד מֻצָּל מֵאֵשׁ: הִנֵּה

(Бытіе 48, 16.) Ангелъ, избавлявшій меня отъ всякаго зла, да благословитъ отроковъ сихъ, дабы въ нихъ нареклось имя мое и имя отцовъ моихъ «Авраамъ и Исаакъ» и, подобно рыбамъ, да возрастутъ они во множество посреди земли. (Исходъ 15, 26): И Онъ сказалъ: если только будешь слушаться голоса Господа, Бога твоего, и дѣлать угодное передъ очами Его, и приклонишь ухо твое къ заповѣдямъ Его, и будешь охранять всѣ уставы Его: то не наведу на тебя никакой изъ болѣзней, которыя навелъ Я на Египетъ; ибо Я, Господь, Цѣлитель твой. (Захарія 3, 2): И сказалъ Господь сатанѣ: Господь запрещаетъ тебѣ, сатана, запрещаетъ тебѣ Господь, избравшій Іерусалимъ, вѣдь это головня, спасенная отъ огня!

מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל׃ כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה אִישׁ חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת׃ ג״פ יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ׃ יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ׃ יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם׃ ג״פ הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל׃ ג״פ לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי יְיָ. קִוִּיתִי יְיָ לִישׁוּעָתְךָ. יְיָ לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי׃ ג״פ בְּשֵׁם יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִימִינִי מִיכָאֵל וּמִשְּׂמֹאלִי גַּבְרִיאֵל וּמִלְּפָנַי אוּרִיאֵל וּמֵאֲחוֹרַי רְפָאֵל וְעַל רֹאשִׁי שְׁכִינַת אֵל׃

(Пѣснь пѣсней 3, 7): Вотъ, одръ Соломона! Шестьдесятъ сильныхъ вокругъ него, изъ богатырей израилевыхъ, всѣ они держатъ по мечу, опытны въ бою, у каждаго мечъ при бедрѣ его, противъ ужаса ночного. (Числа 6, 25): Да благословитъ тебя Господь и сохранитъ тебя. Да явитъ тебѣ Господь свѣтлое лицо Свое и помилуетъ тебя. Да обратитъ Господь лицо Свое къ тебѣ и дастъ тебѣ миръ. (*3 раза*): Вотъ, не дремлетъ и не спитъ Стражъ Израиля. (*3 раза*): На помощь Твою надѣюсь, Господи; надѣюсь, Господи, на помощь Твою; Господи, на помощь Твою надѣюсь. (*3 раза*): Во имя Господа, Бога Израилева, Михаилъ одесную меня, слѣва Гавріилъ, впереди меня Уріилъ, позади меня Рафаилъ, а надъ головою моею соприсутствіе Божіе.

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אַשְׁרֵי כָּל יְרֵא יְיָ הַהֹלֵךְ בִּדְרָכָיו׃ יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ׃ אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ׃ הִנֵּה כִי כֵן יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵא יְיָ׃ יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ׃ וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל׃

(Псаломъ 128.) Пѣснь восхожденій. Блаженъ всякій боящійся Господа, ходящій путями Его! Труды рукъ твоихъ ежели вкушаешь, блаженъ ты, и благо тебѣ. Жена твоя, что плодносный виноградникъ внутри дома твоего, дѣти твои, какъ насажденія маслины вокругъ стола твоего. Вотъ, если такъ, тогда благословенъ мужъ, боящійся Господа. Да благословитъ тебя Господь съ Сіона, виждь благоденствіе Іерусалима во всѣ дни жизни твоей, виждь дѣтей у дѣтей твоихъ, миръ надъ Израилемъ!

ג״פ רִגְזוּ וְאַל תֶּחֱטָאוּ אִמְרוּ

(*3 раза*): Затрепещите и не

בִלְבַבְכֶם עַל מִשְׁכַּבְכֶם וְדֹמּוּ סֶלָה׃

грѣшите болѣе; обѣщайте сіе въ сердцѣ вашемъ, на ложѣ своемъ, тихо и молча. Села.

Переводъ см. выше, стр. 6.

אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מָלַךְ. בְּטֶרֶם כָּל יְצִיר נִבְרָא׃ לְעֵת נַעֲשָׂה בְחֶפְצוֹ כֹּל. אֲזַי מֶלֶךְ שְׁמוֹ נִקְרָא׃ וְאַחֲרֵי כִּכְלוֹת הַכֹּל. לְבַדּוֹ יִמְלוֹךְ נוֹרָא׃ וְהוּא הָיָה וְהוּא הֹוֶה. וְהוּא יִהְיֶה בְּתִפְאָרָה׃ וְהוּא אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי. לְהַמְשִׁיל לוֹ לְהַחְבִּירָה׃ בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תַכְלִית. וְלוֹ הָעֹז וְהַמִּשְׂרָה׃ וְהוּא אֵלִי וְחַי גֹּאֲלִי. וְצוּר חֶבְלִי בְּעֵת צָרָה׃ וְהוּא נִסִּי וּמָנוֹס לִי. מְנָת כּוֹסִי בְּיוֹם אֶקְרָא׃ בְּיָדוֹ אַפְקִיד רוּחִי. בְּעֵת אִישַׁן וְאָעִירָה׃ וְעִם רוּחִי גְּוִיָּתִי. יְיָ לִי וְלֹא אִירָא׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּפִּיל חֶבְלֵי שֵׁנָה עַל עֵינָי וּתְנוּמָה עַל עַפְעַפָּי׃ וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּשְׁכִּיבֵנִי לְשָׁלוֹם וְתַעֲמִידֵנִי לְשָׁלוֹם וְאַל יְבַהֲלוּנִי רַעְיוֹנַי וַחֲלוֹמוֹת רָעִים וְהַרְהוֹרִים רָעִים וּתְהֵא מִטָּתִי שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ וְהָאֵר עֵינַי פֶּן אִישַׁן הַמָּוֶת׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֵּאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדוֹ׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, налагающій узы сна на глаза мои и дремоту на вѣжди мои. Да будетъ воля Твоя, Господи, Боже мой и Боже отцовъ моихъ, дабы Ты далъ мнѣ лечь съ миромъ и встать съ миромъ, и дабы не безпокоили меня мысли мои, дурные сны и дурныя представленія, дабы ложе мое было безгрѣшно передъ Тобою; и просвѣти очи мои, дабы я не уснулъ сномъ смерти. Благословенъ Ты, Господи, освѣщающій весь миръ величіемъ Своимъ.

XIX.

ВРЕМЕНА, УСТАНОВЛЕННЫЯ ДЛЯ ПРАЗДНОВАНІЯ.

Въ кругу годичномъ бываютъ особые дни, которые по преимуществу напоминаютъ намъ о дѣлахъ необыкновеннаго величія и всемогущества Божія. Эти дни должны возбуждать и укрѣплять въ насъ чувства благоговѣнія

къ Богу и упованія на Него; они указываютъ на будущее спасеніе и наполняютъ наше сердце восторгомъ; главнымъ же образомъ они составляютъ знакъ союза между Богомъ и нами и средство къ открытому прославленію Его.

Къ такимъ временамъ, установленнымъ для празднованія, принадлежатъ: а. Новомѣсячія רָאשֵׁי חֳדָשִׁים, б. Субботы שַׁבָּתוֹת, в. три радостные праздника יָמִים טוֹבִים (שָׁלֹשׁ רְגָלִים), г. возвышенные праздники יָמִים נוֹרָאִים.

Въ отдѣльности они сутъ:

1) רֹאשׁ חֹדֶשׁ—первый день каждаго новаго мѣсяца года (сюда относится иногда и послѣдній день предшествовавшаго мѣсяца);

2) שַׁבָּת—седьмой день недѣли;

3) יָמִים טוֹבִים (שָׁלֹשׁ רְגָלִים), къ которымъ принадлежатъ:

А. פֶּסַח—праздникъ прохожденія *), отъ вечера 14-го дня мѣсяца нисона до вечера 22-го числа того же мѣсяца;

Б. שָׁבֻעוֹת—праздникъ седмицъ, 6-го и 7-го сивона;

В. סֻכּוֹת—праздникъ Кущей, отъ 15-го до 21-го тишри съ שְׁמִינִי עֲצֶרֶת—праздникомъ Заключенія 22-го тишри и съ שִׂמְחַת תּוֹרָה—праздникомъ радости о Торѣ, 23-яго тишри.

4) יָמִים נוֹרָאִים, къ которымъ принадлежатъ:

А. רֹאשׁ הַשָּׁנָה—Новолѣтіе, 1-го и 2-го тишри и

Б. יוֹם כִּפּוּר—День Прощенія, 10-го тишри.

Сверхъ того мы совершаемъ воспоминанія въ радостные дни: פּוּרִים—праздника жребіевъ, 14-го (и 15-го) адора, и חֲנֻכָּה—праздника Освященія, который начинается 24-го кислева вечеромъ и продолжается восемь дней. Отличительныя Субботы сутъ: двѣ, что передъ פּוּרִים, а именно: שַׁבַּת שְׁקָלִים, שַׁבַּת זָכוֹר, и двѣ, что послѣ פּוּרִים, а именно: שַׁבַּת פָּרָה и שַׁבַּת הַחֹדֶשׁ. Отличительные дни сутъ: 15-ое שְׁבָט, 33-ій день Омера и 15-ое אָב.

Подробное изложеніе о каждомъ изъ вышеупомянутыхъ временъ см. ниже при установленныхъ на сіи дни молитвахъ.

---

*) פסח—значитъ пройти мимо.

XX.

שַׁבָּת.

СУББОТА.

Святая Суббота напоминаетъ намъ о томъ, что въ шесть дней Богъ сотворилъ міръ (זִכָּרוֹן לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית), а въ седьмой почилъ отъ всѣхъ дѣлъ творенія, какъ сказано: „Помни день Субботы, чтобы святить его. Шесть дней работай и дѣлай всякую работу твою, а день седьмой—Суббота Господу, Богу твоему: не дѣлай никакой работы ни ты, ни сынъ твой, ни пришлецъ твой, который во вратахъ твоихъ. Ибо въ шесть дней создалъ Господь небо и землю, море и все, что въ нихъ, и почилъ въ день седьмой, посему благословилъ Господь день Субботы и освятилъ его" (שמות כ, ח-יא).

Суббота есть воспоминаніе о выходѣ нашемъ изъ земли египетской (זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם), который самъ по себѣ составляетъ неопровержимое доказательство того, что Богъ есть Истинный Творецъ, Владыка и промыслитель вселенной (טור אורח חיים רעא), какъ сказано: „И помни, что рабомъ ты былъ въ землѣ Египетской, и вывелъ тебя оттуда Господь, Богъ твой, рукою крѣпкою и мышцею простертою, потому и заповѣдалъ тебѣ Господь, Богъ твой, соблюдать день субботній (דברים ה, טו).

Суббота есть великое знаменіе (אוֹת) союза между Всесвятымъ (да восхвалится Онъ!) и нами, какъ сказано: „И да соблюдаютъ сыны Израилевы Субботу, чтобы совершать Субботу въ роды свои, какъ завѣтъ вѣчный. Между Мною и сынами Израилевыми это знаменіе навѣки, что въ шесть дней создалъ Господь небо и землю, а въ день седьмой почилъ и покоился" (שמות לא, טז—יז).

Законоучители говорятъ: „Несоблюденіе Субботы и служеніе идоламъ равносильны каждое въ отдѣльности нарушенію всѣхъ заповѣдей Торы, вмѣстѣ взятыхъ; Суббота есть знаменіе между Святымъ (да восхвалится Онъ!) и нами на вѣчныя времена; посему: кто преступаетъ одну изъ прочихъ заповѣдей Господнихъ, тотъ въ числѣ грѣшниковъ Израиля; кто же открыто нарушаетъ Субботу (מְחַלֵּל שַׁבָּת בְּפַרְהֶסְיָא), тотъ какъ бы служитъ идоламъ; какъ нарушающій Субботу, такъ и служащій идоламъ считаются оба во всѣхъ отношеніяхъ язычниками. Посему похваляетъ пророкъ, говоря: „Блаженъ мужъ, который дѣлаетъ это, и сынъ человѣческій, который крѣпко держится этого, который хранитъ Субботу отъ оскверненія" и т. д (ישעיה נו, ב). Кто же соблюдаетъ Субботу со-

гласно законамъ о ней, чтитъ ее и проводитъ ее въ приличномъ удовольствіи, по средствамъ своимъ, того, по словамъ пророковъ, награждаетъ Богъ въ семъ мірѣ, сверхъ награды, сокрытой для него въ будущемъ мірѣ, какъ сказано (שם נח , יד): „Тогда будешь имѣть радость въ Господѣ, и Я возведу тебя на высоты земли, и дамъ вкусить тебѣ наслѣдіе Іакова, отца твоего: уста Господни изрекли сіе" (יד החזקה הלכות שבת ל , טו).

Обязанности въ отношеніи Субботы.

Чтобы сдѣлать для себя Субботу днемъ, приносящимъ благословеніе, счастіе и покой, днемъ, которымъ мы достойно выражаемъ, что только одинъ Богъ есть Истинный Творецъ и Владыка вселенной, а мы лишь рабы Его, исполняющіе святую волю Его, для этого мы должны соблюдать слѣдующія обязанности:

I. שְׁבִיתָה, מְנוּחָה—отдыхъ и пріостановленіе работъ.

Отдыхъ отъ работъ въ седьмой день недѣли предписывается намъ заповѣдію Торы (מִצְוַת עֲשֵׂה), ибо сказано: „И въ день седьмой почивай" (שמות כג , יב), и кто совершаетъ въ этотъ день работу, тотъ нарушаетъ заповѣдь Торы и въ то же самое время преступаетъ запретъ (וְעָבַר עַל לֹא תַעֲשֶׂה), ибо сказано (שם כ , י): „Не дѣлай никакой работы" (יד החזקה הלכות שבת א).

Мудрые законоучители наши раздѣлили запрещенныя Торою работы на **родовыя** (אֲבוֹת מְלָאכוֹת) и, похожія на нихъ, **видовыя** (תּוֹלְדוֹת מְלָאכוֹת). Кромѣ того, они постановили еще особыя правила (שְׁבוּתִים) о субботнемъ покоѣ, предохраняющія насъ отъ запрещенныхъ работъ. Эти работы, числомъ 39, относятся: а) къ плодамъ земли, б) къ матеріаламъ, доставляемымъ животными и в) къ разнымъ другимъ матеріаламъ. Онѣ суть:

А. 1) **Пахать** (החרישה), разрыхлять, разравнивать, снимать возвышенія, засыпать углубленія.

2) **Сѣять** (הזריעה), поливать, размачивать, ставить растенія въ воду, или доливать воду (אורח חיים של״ז), садить растенія и сѣмена.

3) **Жать** (הקצירה), обрѣзать, вырывать, отдѣлять растенія отъ земли, отрясать; срѣзывать растенія и плоды.—שבות: вынимать соты изъ улья (שם שכא), ѣздить верхомъ и въ экипажѣ (שם שה).

4) **Вязать снопы** (העימור), собирать въ одну кучу колосья или плоды въ томъ мѣстѣ, гдѣ они растутъ, связывать въ пучокъ (שם שם).

5) **Молотить** (הדישה),выжимать сокъ изъ плодовъ, растирать, кро-

шить, доить (שם שיט—שכא). – שבות: въ Субботу источившійся сокъ или доеное молоко запрещается употреблять въ ту же самую Субботу. (שם שה , שכ).

6) **Вѣять** (הזריה),
7) **Выбирать** (הברירה);
8) **Просѣвать** (ההרקדה),
— удалять неупотребляемыя части (שם שיט).

9) **Молоть** (הטחינה), размельчать, толочь.
10) **Мѣсить** (הלישה), мѣшать, взбалтывать.
11) **Печь и варить** (האפיה), дожаривать, нагрѣвать.–שבות: солить, варить въ сахарѣ (שם שיח), умывать все тѣло, даже по отдѣльнымъ членамъ, теплою водою, но умывать ею лицо и руки можно (שכו).

Б. 12) **Стричь шерсть или волоса** (הגזיזה), вырывать волосъ, обрѣзывать или отрывать ногти и т. п. (שם שם).
13) **Мыть шерсть или ленъ** (הלבון), мыть одежду, выжимать влагу.—שבות: сушить (שם שא , שב).
14) **Чесать шерсть или ленъ** (הנפוץ), теребить.
15) **Красить** (הצביעה).
16) **Прясть** (הטויה) крутить, сучить.
17) **Продѣвать продольныя нити** (עשיית הנירין).
18) **Сновать** (הנסכת המסכה).
19) **Ткать** (האריגה)
— всякія ткацкія работы, вязать. зацѣплять, вить.
20) **Растрепливать** (הפציעה).
21) **Связывать** (הקשירה),
22) **Развязывать** (ההתרה),
— дѣлать и развязывать узелъ, который остается на долгое время (קשר של קיימא) и который требуетъ особаго умѣнія. Разрѣшается дѣлать только на субботній день такой узелъ, который не требуетъ особаго умѣнія (שם שיז).

23) **Шить** (התפירה), клеить (שם שם).
24) **Рвать** (הקריעה), пороть.
25) **Ловить животныхъ** (הצידה).
26) **Закалать** (השחיטה).
27) **Сдирать кожу** (ההפשטה).
28) **Выдѣлывать кожу** (ההעבדה), дубить, дѣлать твердою, смягчать, наводить лоскъ (שם שכא), растягивать.
29) **Скоблить** (מחיקת העור), лощить, полировать.

В. 30) **Линевать** (השרטוט).
31) **Рѣзать** (החתוך), строгать, раскалывать, надпиливать, обрубать.
32) **Писать** (הכתיבה), рисовать, малевать, набирать (типогр.), печатать, разбрасывать наборъ (типогр.) и всѣ работы, связанныя съ письмомъ.
33) **Стирать написанное** (המחיקה).

34) **Строить** (הבנין), сплочивать, склеивать, дѣлать сыръ.—שבות: заплетать и расплетать волоса (שם שג), мыть полы (שלו).
35) **Разрушать** (הסתירה).
36) **Зажигать** (ההבערה).
37) **Гасить** (הכיבוי).
38) **Бить молотомъ** (הכאה בפטיש), заканчивать отдѣлку, ломать (שם שמ).—שבות: сверлить (שיד), извлекать тонъ изъ музыкальныхъ орудій (שלח), плавать.
39) **Перемѣщать вещи изъ одного** רשות въ другой (ההוצאה מרשות לרשות), носить, бросать.

Различаютъ слѣдующіе четыре רשויות: 1) רשות הרבים—пустыни, лѣса, площади и ведущія къ нимъ улицы, если только послѣднія имѣютъ въ ширину 16 локтей и не имѣютъ надъ собою сводовъ (תקרה); 2) רשות היחיד—мѣсто, обведенное четырмя оградами и назначенное для устройства въ немъ жилыхъ помѣщеній, какъ то: городъ, окруженный стѣною, въ которой двери на ночь запираются, глухіе переулки (מבואות), имѣющіе три стѣны и боковые косяки (לחי) съ четвертой стороны, также дворъ (חצר), участокъ земли, огороженный для употребленія при жилыхъ домахъ и пр.; 3) כרמלית—глухой переулокъ, не имѣющій съ четвертой стороны боковыхъ косяковъ или сводовъ, моря, долины, такой רשות הרבים, надъ которымъ есть сводъ, или который не имѣетъ въ ширину 16 локтей и пр.; 4) מקום פטור (Подробнѣе объ этихъ רשויות см. יד החזקה הלכות שבת יד).

Изъ одного רשות въ другой, а равно и внутри предѣловъ רשות הרבים или כרמלית перемѣщать вещи запрещается (אורח חיים שמו). Внутри רשות היחיד и מקום פטור перемѣщать вещи можно. Но законоучители запретили сосѣдямъ перемѣщать вещи и внутри רשות היחיד, раздѣленнаго на квартиры для разныхъ жильцовъ, до тѣхъ поръ, пока сосѣди даннаго двора, переулка или города всѣ вмѣстѣ наканунѣ Субботы не соединятся въ одно общество черезъ ערוב (יד החזקה הלכות ערובין א, ב).

Какъ дѣлается ערוב во дворахъ, בחצרות?

Собираютъ по одной цѣлой лепешкѣ (חלה) [1] съ каждой квартиры, кладутъ эти лепешки всѣ вмѣстѣ въ одинъ сосудъ, который вносятъ въ одно изъ помѣщеній двора, хотя бы въ гумно, хлѣвъ или амбаръ. При собираніи ערוב произносятъ ברכה (см. ниже; שם א, טז).

Что же означаетъ сей ערוב?

Они (жители) соединяются въ одно общество черезъ одно положенное наканунѣ Субботы кушанье, выражая этимъ слѣдующее: Всѣ мы составляемъ одно общество, одно кушанье для всѣхъ насъ, никто изъ насъ не отдѣляетъ своего владѣнія (רשות) отъ владѣнія товарища своего; подобно тому, какъ всѣ мы имѣемъ одинаковое право на это общее мѣсто наше [2]), такъ всѣ мы имѣемъ одинаковое общее право на всякое мѣсто, обладаемое каждымъ изъ насъ въ отдѣльности, и вотъ всѣ мы вмѣстѣ образуемъ одинъ רשות (שם א, ו).

Для чего учрежденъ ערוב?

---

1) На практикѣ принято собирать съ каждой квартиры понемногу муки, изъ чего приготовляютъ одну цѣлую лепешку, назначаемую для ערוב (אורח חיים שפו, ו).
2) гдѣ лежитъ ערוב.

Дабы народъ не впалъ въ заблужденіе, говоря, что, подобно тому, какъ можно выносить изъ дворовъ на городскія улицы и площади [1] и изъ сихъ послѣднихъ вносить во дворы, такъ можно выносить изъ города въ поле и обратно, полагая такимъ образомъ, что перенесеніе не есть работа, и что можно выносить и вносить изъ רשות היחיד въ רשות הרבים. Посему установлено, что, подобно тому, какъ нельзя выносить изъ רשות היחיד въ רשות הרבים, такъ нельзя выносить изъ своего частнаго רשות, въ такой רשות, который принадлежитъ многимъ лицамъ, пока всѣ они не сдѣлаютъ между собою ערוב, даже и тогда, когда этотъ послѣдній רשות тоже רשות היחיד; ערוב, значитъ, не даетъ жителямъ впасть въ заблужденіе и думать, что можно выносить и вносить изъ רשות היחיד въ רשות הרבים.

ערוב, который дѣлаютъ между собою жители одного двора, называется ערובי חצרות, одного глухого переулка или всего города—שתוף (שם א, ד — ז).

Если одинъ изъ жителей двора желаетъ дать פת, кушанье на ערוב, за всѣхъ остальныхъ жителей того же двора или переулка, тогда онъ долженъ присвоить имъ право собственности на это кушанье черезъ чужое лицо (אורח חיים שסו, ט—י), при чемъ произноситъ: זכה בערוב זה לאחינו בני ישראל הדרים פה עמנו ושיבואו לדור בעיר הזאת (בחצר הזאת, במבוי זה) ערוב שיסמכו עליו לטלטל על ידו מרשות לרשות בשבת ויו"ט הבאים „Пріобрѣти сей ערוב для братьевъ нашихъ, сыновъ Израилевыхъ, живущихъ здѣсь съ нами и для тѣхъ, которые перейдутъ на жительство въ сей городъ (дворъ, переулокъ), дабы они, опираясь на него, могли переносить изъ одного владѣнія въ другое въ Субботы и грядущіе праздники". Лицо, пріобрѣтающее ערוב, беретъ его въ руки, поднимаетъ его на разстояніе טפח [2]), а совершающій ערוב произноситъ слѣдующую ברכה:

120.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת עֵרוּב:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ заповѣдями Своими и далъ намъ повелѣніе объ ערוב.

בְּהָדֵין עֵרוּבָא יְהֵא שָׁרֵא לָנָא לְאַפּוּקֵי וּלְעַיּוּלֵי מִבַּיִת לְבַיִת וּמֵחָצֵר לְחָצֵר. מִגַּג לְגַג. מִבָּתִּים לְחָצֵר. מֵחָצֵר לְבָתִּים. כָּל מַאי דִצְרִיךְ לָן. בְּכָל שַׁבְּתוֹת הַשָּׁנָה. וְיָמִים טוֹבִים. לָנוּ וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַדָּרִים בָּעִיר הַזֹּאת:

Черезъ сей ערוב да будетъ дозволено намъ выносить и вносить изъ дома въ домъ, изъ двора во дворъ, съ крыши на крышу, изъ квартиръ во дворъ, изъ двора въ квартиры все потребное для насъ во всѣ Субботы года и праздники, намъ и всѣмъ сынамъ Израилевымъ, живущимъ въ этомъ городѣ.

Подробности объ ערובי חצרות, שתופי מבואות и о приспособленіяхъ, необходимыхъ для превращенія разныхъ רשויות въ одинъ общій רשות, какъ то: צורת הפתח, לחי и קורה, см. שלחן ערוך אורח חיים שסג—שצו.

---

1) если городъ имѣетъ условія רשות היחיד.

2) טפח—протяженіе, равное ширинѣ кисти человѣческой руки.

Въ св. Торѣ сказано такъ: „Пусть никто не выходитъ отъ мѣста своего въ день седьмой“ (שמות טז , כט). На этомъ основаніи законоучители запретили удаляться въ Субботу отъ города болѣе. чѣмъ на двѣ тысячи локтей (תחום).

Подробности объ ערובי תחומין см. אורח חיים שצו—תיז.

Запрещается поручать другому лицу дѣлать для насъ работу въ Субботній день, за исключеніемъ тѣхъ случаевъ, когда этого требуетъ здоровье (שם רמג—רמז , רעו, דש , שכה ; אֲמִירָה לְנָכְרִי).

Нельзя притрагиваться къ вещамъ, въ Субботу неупотребляемымъ, къ орудіямъ для запрещенныхъ въ этотъ день работъ, къ товарамъ, а также къ вещамъ, вновь возникшимъ или вновь появившимся на свѣтъ. Но если есть нужда въ занимаемомъ ими мѣстѣ, тогда, за нѣкоторыми исключеніями, можно ихъ передвигать (מוּקְצֶה , נוֹלָד ; подробности въ שכב ; א"ח שח—שיג).

Ради опасно больного человѣка нарушеніе Субботы вмѣняется въ обязанность (רעח ; שכח , מִצְוָה).

Подробное изложеніе объ упомянутыхъ запрещенныхъ работахъ, а равно и о многихъ другихъ дѣйствіяхъ, запрещенныхъ въ Субботу, см. въ אורח חיים הלכות שבת.

2. כָּבוֹד—почитаніе Субботы.

Въ чемъ состоитъ почитаніе Субботы?

Наканунѣ Субботы (בְּעֶרֶב שַׁבָּת) должно умыть лицо и руки теплою водою (אורח חיים רס), надѣть лучшія свои одежды и радоваться наступленію Субботы, какъ выходящій навстрѣчу Царю и какъ выходящій навстрѣчу жениху и невѣстѣ. Рабби-Ханина, облачившись, привѣтствовалъ Субботу, говоря: „Пойдите и выйдемте навстрѣчу Субботѣ—царицѣ“. Рабби-Іанай говорилъ: „Гряди, невѣста, гряди, невѣста“! Должно, изъ уваженія къ наступающей Субботѣ, наканунѣ ея накрыть столъ, убрать комнаты (שם רסב) и зажечь приличную свѣчу [1] (הַדְלָקַת הַנֵּר). Обязанность, чтобы въ Субботу (съ вечера) была въ домѣ зажженная свѣча, лежитъ, какъ на мужчинахъ, такъ и на женщинахъ, преимущественно на послѣднихъ (רסג). Время для зажиганія свѣчи наканунѣ Субботы—передъ закатомъ солнца (רסא). По возженіи свѣчи, произносятъ слѣдующую בְּרָכָה:

121.

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ заповѣдями Своими и повелѣлъ намъ зажигать свѣчи субботнія.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל שַׁבָּת:

[1]) Обыкновенно зажигаютъ три или четыре свѣчи (שם רסג , א)

3. עֹנֶג—наслажденіе Субботою.

Въ чемъ состоитъ наслажденіе Субботою?

Должно употреблять въ трехъ обязательныхъ въ Субботу трапезахъ (שָׁלשׁ סְעוּדוֹת—первая съ вечера, послѣ מַעֲרִיב, вторая утромъ, послѣ שַׁחֲרִית, а третья пополудни, послѣ מִנְחָה) лучшую противъ обыкновеннаго пищу (רנ, רצא), смотря по средствамъ (רמב). За каждою трапезой должно быть по два цѣлыхъ пирога, въ воспоминаніе о двойной мѣрѣ манны, которая во время странствованія израильтянъ въ пустынѣ ниспадала съ неба наканунѣ Субботы (רעד). Должно удаляться въ субботній день отъ заботъ (שו, שׂו), огорченій, скорби и воздыханій. Запрещается въ Субботу поститься, вопіять и молить о помилованіи, даже по поводу общаго бѣдствія, кромѣ голода; въ послѣднемъ случаѣ, а равно и въ случаѣ опасности, грозящей въ этотъ день чьей-либо жизни, можно вопіять и молить Бога о помощи (שפח).

4. זְכִירָה—воспоминовеніе Субботы.

Тора повелѣваетъ святить Субботу словами, ибо сказано: „Помни день субботній, чтобы святить его“ (שמות כ, ח). Эти слова означаютъ: воспоминай его (день субботній) черезъ возглашеніе хвалы ему и черезъ признаніе святости его. Должно съ хвалословіемъ воспоминать Субботу при наступленіи ея и при исходѣ ея: при наступленіи посредствомъ קִדּוּשׁ הַיּוֹם, а при исходѣ посредствомъ הַבְדָּלָה (יד החזקה הלכות שבת כט, א). Съ вечера, немедленно по приходѣ изъ синагоги, передъ самою трапезою, и въ томъ самомъ мѣстѣ, гдѣ она совершается, должно произнести קִדּוּשׁ надъ полнымъ бокаломъ неповрежденнаго вина (אורח חיים רעא, רעג). Гдѣ нѣтъ вина, тамъ произносятъ קִדּוּשׁ надъ пирогами (שם ערב). Въ день Субботы, передъ второю изъ трехъ субботнихъ трапезъ, должно произнести בְּרָכָה надъ виномъ: это называется קִדּוּשָׁא רַבָּא (רפט). Запрещается вкусить что-либо передъ קִדּוּשׁ (שם רעא, ד), а передъ הַבְדָּלָה, сверхъ того, дѣлать какую-либо работу (רצט). הַבְדָּלָה совершаютъ обыкновенно надъ виномъ, а за неимѣніемъ его, и надъ другими напитками, кромѣ воды (רצו).

5. שְׁמִירָה—охраненіе Субботы.

Дабы Суббота ни въ какомъ случаѣ не подвергалась нарушенію, мы должны соблюдать нѣкоторыя предосторожности: 13½ минутъ, что передъ появленіемъ первыхъ трехъ звѣздъ на небѣ, называются בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, и въ это время наканунѣ Субботы всякая работа уже строго запрещается. Должно однако увеличивать продолжительность субботняго дня на счетъ будней (תּוֹסֶפֶת), и съ этою цѣлію наканунѣ его воздерживаться отъ работъ уже съ самаго начала заката солнца (רסא, רסי). Съ такою

же цѣлію на исходѣ Субботы совершаютъ מַעֲרִיב нѣсколько позже положеннаго времени (רצט).

6. קְבִיעַת מִדְרָשׁ—изученіе слова Божія.

Послѣ утренней трапезы должно слушать или читать слово Божіе, особенно тѣмъ лицамъ, которыя не занимаются имъ въ теченіе недѣли (רצ).

Въ пятницу пополудни прочитываютъ недѣльную פרשה *два раза въ текстѣ и одинъ разъ въ халдейскомъ переводѣ* (שנים מקרא ואחד תרגום). *Въ* מנחה *не читаютъ* תחנון. *Передъ* קבלת שבת *читаютъ* שיר השירים:

122.

שִׁיר הַשִּׁירִים

Пѣснь пѣсней.

א א שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה׃
ב יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי־טוֹבִים
דֹּדֶיךָ מִיָּיִן׃ ג לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן
תּוּרַק שְׁמֶךָ עַל־כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ׃
ד מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָּרוּצָה הֱבִיאַנִי
הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ
נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ מִיַּיִן מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ׃
ה שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלָ͏ִם
כְּאָהֳלֵי קֵדָר כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה׃
ו אַל־תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת
שֶׁשֱּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ בְּנֵי אִמִּי
נִחֲרוּ־בִי שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת־
הַכְּרָמִים כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי׃
ז הַגִּידָה לִּי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֵיכָה
תִרְעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם שַׁלָּמָה
אֶהְיֶה כְּעֹטְיָה עַל עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ׃
ח אִם־לֹא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים
צְאִי־לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן וּרְעִי אֶת־
גְּדִיֹּתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים׃

ט לְסֻסָתִי בְּרִכְבֵי פַרְעֹה דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי׃
י נָאווּ לְחָיַיִךְ בַּתֹּרִים צַוָּארֵךְ בַּחֲרוּזִים׃
יא תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה־לָּךְ עִם נְקֻדּוֹת
הַכָּסֶף׃ יב עַד־שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי
נָתַן רֵיחוֹ׃ יג צְרוֹר הַמֹּר | דּוֹדִי לִי
בֵּין שָׁדַי יָלִין׃ יד אֶשְׁכֹּל הַכֹּפֶר דּוֹדִי
לִי בְּכַרְמֵי עֵין גֶּדִי׃ טו הִנָּךְ יָפָה
רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים׃
טז הִנְּךָ יָפֶה דוֹדִי אַף נָעִים אַף־
עַרְשֵׂנוּ רַעֲנָנָה׃ יז קֹרוֹת בָּתֵּינוּ
אֲרָזִים רַחִיטֵנוּ רהיטנו קרי בְּרוֹתִים׃
ב א אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת
הָעֲמָקִים׃ ב כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים
כֵּן רַעְיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת׃ ג כְּתַפּוּחַ
בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוֹדִי בֵּין הַבָּנִים
בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי וּפִרְיוֹ מָתוֹק
לְחִכִּי׃ ד הֱבִיאַנִי אֶל־בֵּית הַיָּיִן
וְדִגְלוֹ עָלַי אַהֲבָה׃ ה סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת
רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים כִּי־חוֹלַת אַהֲבָה

אָנִי׃ ו שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ
תְּחַבְּקֵנִי׃ ז הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת
יְרוּשָׁלַםִ בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת
הַשָּׂדֶה אִם־תָּעִירוּ ׀ וְאִם־תְּעוֹרְרוּ
אֶת־הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ׃ ח קוֹל
דּוֹדִי הִנֵּה־זֶה בָּא מְדַלֵּג עַל־
הֶהָרִים מְקַפֵּץ עַל־הַגְּבָעוֹת׃ ט דּוֹמֶה
דוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים הִנֵּה־
זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ מַשְׁגִּיחַ מִן־
הַחַלֹּנוֹת מֵצִיץ מִן־הַחֲרַכִּים׃ י עָנָה
דוֹדִי וְאָמַר לִי קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי יָפָתִי
וּלְכִי־לָךְ׃ יא כִּי־הִנֵּה הַסְּתָו הסתיו קרי עָבָר
הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ לוֹ׃ יב הַנִּצָּנִים
נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל
הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ׃ יג הַתְּאֵנָה
חָנְטָה פַגֶּיהָ וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ
קוּמִי לָכִי לך קרי רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי־לָךְ׃
יד יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה
הַרְאִינִי אֶת־מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעִנִי אֶת־
קוֹלֵךְ כִּי־קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵיךְ נָאוֶה׃
טו אֶחֱזוּ־לָנוּ שֻׁעָלִים שֻׁעָלִים קְטַנִּים
מְחַבְּלִים כְּרָמִים וּכְרָמֵינוּ סְמָדַר׃
טז דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃
יז עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים סֹב
דְּמֵה־לְךָ דוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים
עַל־הָרֵי בָתֶר׃

ג א עַל־מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי אֵת
שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו׃
ב אָקוּמָה נָּא וַאֲסוֹבְבָה בָעִיר
בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחֹבוֹת אֲבַקְשָׁה אֵת
שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו׃
ג מְצָאוּנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר
אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי רְאִיתֶם׃ ד כִּמְעַט
שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי אֵת
שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ
עַד־שֶׁהֲבֵיאתִיו אֶל־בֵּית אִמִּי וְאֶל־
חֶדֶר הוֹרָתִי׃ ה הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם
בְּנוֹת יְרוּשָׁלַםִ בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת
הַשָּׂדֶה אִם־תָּעִירוּ ׀ וְאִם־תְּעוֹרְרוּ אֶת־
הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ׃ ו מִי זֹאת
עֹלָה מִן־הַמִּדְבָּר כְּתִימֲרוֹת עָשָׁן
מְקֻטֶּרֶת מֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת
רוֹכֵל׃ ז הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים
גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל׃
ח כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה
אִישׁ חַרְבּוֹ עַל־יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת׃
ט אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן׃ י עַמּוּדָיו עָשָׂה כֶסֶף
רְפִידָתוֹ זָהָב מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן תּוֹכוֹ
רָצוּף אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלָםִ׃
יא צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה־לּוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם
חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ׃

ד א הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה
עֵינַיִךְ יוֹנִים מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ שַׂעְרֵךְ
כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מֵהַר גִּלְעָד׃
ב שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הַקְּצוּבוֹת שֶׁעָלוּ מִן־
הָרַחְצָה שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת וְשַׁכֻּלָה
אֵין בָּהֶם׃ ג כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ
וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ
מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ׃ ד כְּמִגְדַּל דָּוִיד
צַוָּארֵךְ בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת אֶלֶף הַמָּגֵן
תָּלוּי עָלָיו כֹּל שִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים׃
ה שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תְּאוֹמֵי

צְבִיָּה הָרוֹעִים בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃ ו עַד
שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים אֵלֶךְ לִי
אֶל־הַר הַמּוֹר וְאֶל־גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה׃
ז כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ׃ ח אִתִּי
מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי
תָּשׁוּרִי ׀ מֵרֹאשׁ אֲמָנָה מֵרֹאשׁ שְׂנִיר
וְחֶרְמוֹן מִמְּעֹנוֹת אֲרָיוֹת מֵהַרְרֵי
נְמֵרִים׃ ט לִבַּבְתִּנִי אֲחֹתִי כַלָּה
לִבַּבְתִּנִי בְּאַחַד קרי. באחת מֵעֵינַיִךְ
בְּאַחַד עֲנָק מִצַּוְּרֹנָיִךְ׃ י מַה־יָּפוּ
דֹדַיִךְ אֲחֹתִי כַלָּה מַה־טֹּבוּ דֹדַיִךְ
מִיַּיִן וְרֵיחַ שְׁמָנַיִךְ מִכָּל־בְּשָׂמִים׃
יא נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתוֹתַיִךְ כַּלָּה דְּבַשׁ
וְחָלָב תַּחַת לְשׁוֹנֵךְ וְרֵיחַ שַׂלְמֹתַיִךְ
כְּרֵיחַ לְבָנוֹן׃ יב גַּן ׀ נָעוּל אֲחֹתִי כַלָּה גַּל ׀
נָעוּל מַעְיָן חָתוּם׃ יג שְׁלָחַיִךְ פַּרְדֵּס
רִמּוֹנִים עִם פְּרִי מְגָדִים כְּפָרִים עִם־
נְרָדִים׃ יד נֵרְדְּ ׀ וְכַרְכֹּם קָנֶה וְקִנָּמוֹן
עִם כָּל־עֲצֵי לְבוֹנָה מֹר וַאֲהָלוֹת עִם
כָּל־רָאשֵׁי בְשָׂמִים׃ טו מַעְיַן גַּנִּים
בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנֹזְלִים מִן־לְבָנוֹן׃
טז עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן הָפִיחִי גַנִּי
יִזְּלוּ בְשָׂמָיו יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל
פְּרִי מְגָדָיו׃

ה א בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כַלָּה אָרִיתִי
מוֹרִי עִם־בְּשָׂמִי אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם־
דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם־חֲלָבִי אִכְלוּ
רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים׃ ב אֲנִי
יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר קוֹל ׀ דּוֹדִי דוֹפֵק
פִּתְחִי־לִי אֲחֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַמָּתִי
שֶׁרֹּאשִׁי נִמְלָא־טָל קְוֻצּוֹתַי רְסִיסֵי
לָיְלָה׃ ג פָּשַׁטְתִּי אֶת־כֻּתָּנְתִּי אֵיכָכָה
אֶלְבָּשֶׁנָּה רָחַצְתִּי אֶת־רַגְלַי אֵיכָכָה
אֲטַנְּפֵם׃ ד דּוֹדִי שָׁלַח יָדוֹ מִן־הַחוֹר
וּמֵעַי הָמוּ עָלָיו׃ ה קַמְתִּי אֲנִי לִפְתֹּחַ
לְדוֹדִי וְיָדַי נָטְפוּ־מוֹר וְאֶצְבְּעֹתַי מוֹר
עֹבֵר עַל כַּפּוֹת הַמַּנְעוּל׃ ו פָּתַחְתִּי
אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק עָבָר נַפְשִׁי
יָצְאָה בְדַבְּרוֹ בִּקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ
קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי׃ ז מְצָאֻנִי הַשֹּׁמְרִים
הַסֹּבְבִים בָּעִיר הִכּוּנִי פְצָעוּנִי נָשְׂאוּ
אֶת־רְדִידִי מֵעָלַי שֹׁמְרֵי הַחֹמוֹת׃
ח הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם אִם־
תִּמְצְאוּ אֶת־דּוֹדִי מַה־תַּגִּידוּ לוֹ
שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי׃ ט מַה־דּוֹדֵךְ
מִדּוֹד הַיָּפָה בַּנָּשִׁים מַה־דּוֹדֵךְ מִדּוֹד
שֶׁכָּכָה הִשְׁבַּעְתָּנוּ׃ י דּוֹדִי צַח וְאָדוֹם
דָּגוּל מֵרְבָבָה׃ יא רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז
קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחֹרוֹת כָּעוֹרֵב׃
יב עֵינָיו כְּיוֹנִים עַל־אֲפִיקֵי מָיִם רֹחֲצוֹת
בֶּחָלָב יֹשְׁבוֹת עַל־מִלֵּאת׃ יג לְחָיָו
כַּעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם מִגְדְּלוֹת מֶרְקָחִים
שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים נֹטְפוֹת מוֹר עֹבֵר׃
יד יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ
מֵעָיו עֶשֶׁת שֵׁן מְעֻלֶּפֶת סַפִּירִים׃
טו שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ מְיֻסָּדִים עַל־אַדְנֵי־
פָז מַרְאֵהוּ כַּלְּבָנוֹן בָּחוּר כָּאֲרָזִים׃
טז חִכּוֹ מַמְתַקִּים וְכֻלּוֹ מַחֲמַדִּים זֶה
דוֹדִי וְזֶה רֵעִי בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם׃

ו א אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים
אָנָה פָּנָה דוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ עִמָּךְ׃
ב דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ לַעֲרוּגוֹת הַבֹּשֶׂם
לִרְעוֹת בַּגַּנִּים וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים׃
ג אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי הָרֹעֶה

בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃ ד יָפָה אַתְּ רַעְיָתִי כְּתִרְצָה
נָאוָה כִּירוּשָׁלִָם אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת׃ ה הָסֵבִּי
עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הִרְהִיבֻנִי שַׂעְרֵךְ
כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מִן־הַגִּלְעָד׃
ו שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הָרְחֵלִים שֶׁעָלוּ מִן־
הָרַחְצָה שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת וְשַׁכֻּלָה
אֵין בָּהֶם׃ ז כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ
מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ׃ ח שִׁשִּׁים הֵמָּה
מְלָכוֹת וּשְׁמֹנִים פִּילַגְשִׁים וַעֲלָמוֹת
אֵין מִסְפָּר׃ ט אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַמָּתִי
אַחַת הִיא לְאִמָּהּ בָּרָה הִיא לְיוֹלַדְתָּהּ
רָאוּהָ בָנוֹת וַיְאַשְּׁרוּהָ מְלָכוֹת
וּפִילַגְשִׁים וַיְהַלְלוּהָ׃ י מִי־זֹאת הַנִּשְׁקָפָה
כְּמוֹ־שָׁחַר יָפָה כַלְּבָנָה בָּרָה כַּחַמָּה
אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת׃ יא אֶל־גִּנַּת אֱגוֹז
יָרַדְתִּי לִרְאוֹת בְּאִבֵּי הַנָּחַל לִרְאוֹת
הֲפָרְחָה הַגֶּפֶן הֵנֵצוּ הָרִמֹּנִים׃ יב לֹא
יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שָׂמַתְנִי מַרְכְּבוֹת
עַמִּי נָדִיב׃

ז א שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית שׁוּבִי שׁוּבִי
וְנֶחֱזֶה־בָּךְ מַה־תֶּחֱזוּ בַּשּׁוּלַמִּית
כִּמְחֹלַת הַמַּחֲנָיִם׃ ב מַה־יָּפוּ פְעָמַיִךְ
בַּנְּעָלִים בַּת־נָדִיב חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ
חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן׃ ג שָׁרְרֵךְ
אַגַּן הַסַּהַר אַל־יֶחְסַר הַמָּזֶג בִּטְנֵךְ
עֲרֵמַת חִטִּים סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃ ד שְׁנֵי
שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תָּאֳמֵי צְבִיָּה׃
ה צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן עֵינַיִךְ בְּרֵכוֹת
בְּחֶשְׁבּוֹן עַל־שַׁעַר בַּת־רַבִּים אַפֵּךְ
כְּמִגְדַּל הַלְּבָנוֹן צוֹפֶה פְּנֵי דַמָּשֶׂק׃
ו רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ
כָּאַרְגָּמָן מֶלֶךְ אָסוּר בָּרְהָטִים׃ ז מַה־
יָּפִית וּמַה־נָּעַמְתְּ אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים׃
ח זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר וְשָׁדַיִךְ
לְאַשְׁכֹּלוֹת׃ ט אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר
אֹחֲזָה בְּסַנְסִנָּיו וְיִהְיוּ־נָא שָׁדַיִךְ
כְּאֶשְׁכְּלוֹת הַגֶּפֶן וְרֵיחַ אַפֵּךְ כַּתַּפּוּחִים׃
י וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי
לְמֵישָׁרִים דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים׃
יא אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ׃ יב לְכָה
דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַּכְּפָרִים׃
יג נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים נִרְאֶה אִם־פָּרְחָה
הַגֶּפֶן פִּתַּח הַסְּמָדַר הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים
שָׁם אֶתֵּן אֶת־דֹּדַי לָךְ׃ יד הַדּוּדָאִים
נָתְנוּ־רֵיחַ וְעַל־פְּתָחֵינוּ כָּל־מְגָדִים
חֲדָשִׁים גַּם־יְשָׁנִים דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ׃
ח א מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי יוֹנֵק שְׁדֵי אִמִּי
אֶמְצָאֲךָ בַחוּץ אֶשָּׁקְךָ גַּם לֹא־יָבוּזוּ לִי׃
ב אֶנְהָגֲךָ אֲבִיאֲךָ אֶל־בֵּית אִמִּי
תְּלַמְּדֵנִי אַשְׁקְךָ מִיַּיִן הָרֶקַח מֵעֲסִיס
רִמֹּנִי׃ ג שְׂמֹאלוֹ תַּחַת רֹאשִׁי וִימִינוֹ
תְּחַבְּקֵנִי׃ ד הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת
יְרוּשָׁלִָם מַה־תָּעִירוּ ׀ וּמַה־תְּעֹרְרוּ
אֶת־הָאַהֲבָה עַד־שֶׁתֶּחְפָּץ׃ ה מִי זֹאת
עֹלָה מִן־הַמִּדְבָּר מִתְרַפֶּקֶת עַל־דּוֹדָהּ
תַּחַת הַתַּפּוּחַ עוֹרַרְתִּיךָ שָׁמָּה חִבְּלַתְךָ
אִמֶּךָ שָׁמָּה חִבְּלָה יְלָדַתְךָ׃ ו שִׂימֵנִי
כַחוֹתָם עַל־לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל־זְרוֹעֶךָ
כִּי־עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה קָשָׁה כִשְׁאוֹל
קִנְאָה רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָה׃
ז מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת־
הָאַהֲבָה וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ אִם־
יִתֵּן אִישׁ אֶת־כָּל־הוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה
בּוֹז יָבוּזוּ לוֹ׃ ח אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה

וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ מַה־נַּעֲשֶׂה לַאֲחֹתֵנוּ
בַּיּוֹם שֶׁיְּדֻבַּר־בָּהּ: ט אִם־חוֹמָה הִיא
נִבְנֶה עָלֶיהָ טִירַת כָּסֶף וְאִם־דֶּלֶת
הִיא נָצוּר עָלֶיהָ לוּחַ אָרֶז: י אֲנִי
חוֹמָה וְשָׁדַי כַּמִּגְדָּלוֹת אָז הָיִיתִי
בְעֵינָיו כְּמוֹצְאֵת שָׁלוֹם: יא כֶּרֶם הָיָה
לִשְׁלֹמֹה בְּבַעַל הָמוֹן נָתַן אֶת־הַכֶּרֶם
לַנֹּטְרִים אִישׁ יָבִא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כָּסֶף:
יב כַּרְמִי שֶׁלִּי לְפָנָי הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה
וּמָאתַיִם לְנֹטְרִים אֶת־פִּרְיוֹ:
יג הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים
לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעִנִי: יד בְּרַח ׀ דּוֹדִי
וּדְמֵה־לְךָ לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים
עַל הָרֵי בְשָׂמִים:

רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁבִּזְכוּת שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר קָרָאתִי וְלָמַדְתִּי שֶׁהוּא קֹדֶשׁ קָדָשִׁים בִּזְכוּת פְּסוּקָיו וּבִזְכוּת תֵּבוֹתָיו וּבִזְכוּת אוֹתִיּוֹתָיו וּבִזְכוּת נְקֻדּוֹתָיו וּבִזְכוּת טְעָמָיו וּבִזְכוּת שְׁמוֹתָיו וְצֵרוּפָיו וּרְמָזָיו וְסוֹדוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים וְהַטְּהוֹרִים הַנּוֹרָאִים הַיּוֹצְאִים מִמֶּנּוּ שֶׁתְּהֵא שָׁעָה זוּ שְׁעַת רַחֲמִים שְׁעַת הַקְשָׁבָה שְׁעַת הַאֲזָנָה וְנִקְרָאֲךָ וְתַעֲנֵנוּ נַעְתִּיר לְךָ וְהֵעָתֵר לָנוּ שֶׁיִּהְיֶה עוֹלֶה לְפָנֶיךָ קְרִיאַת וְלִמּוּד שִׁיר הַשִּׁירִים כְּאִלּוּ הִשַּׂגְנוּ כָּל הַסּוֹדוֹת הַנִּפְלָאוֹת וְהַנּוֹרָאוֹת אֲשֶׁר הֵם חֲתוּמִים בּוֹ בְּכָל תְּנָאָיו וְנִזְכֶּה לְמָקוֹם שֶׁהָרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת נֶחֱצָבוֹת מִשָּׁם וּכְאִלּוּ עָשִׂינוּ כָּל מַה שֶּׁמּוּטָל עָלֵינוּ לְהַשִּׂיג בֵּין בְּגִלְגּוּל זֶה בֵּין בְּגִלְגּוּל אַחֵר וְלִהְיוֹת מִן הָעוֹלִים וְהַזּוֹכִים לָעוֹלָם הַבָּא עִם שְׁאָר צַדִּיקִים וַחֲסִידִים וּמַלֵּא כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבֵּנוּ לְטוֹבָה וְתִהְיֶה עִם לְבָבֵנוּ וְאִמְרֵי פִינוּ בְּעֵת מַחְשְׁבוֹתֵינוּ וְעִם יָדֵינוּ בְּעֵת מַעְבָּדֵינוּ וְתִשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה וְהַרְוָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ וּמֵעָפָר תְּקִימֵנוּ וּמֵאַשְׁפּוֹת דַּלּוּתֵנוּ תְּרוֹמְמֵנוּ וְתָשִׁיב שְׁכִינָתְךָ לְעִיר קָדְשֶׁךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן:

קַבָּלַת שַׁבָּת.

ПРИВѢТЪ СУББОТѢ.

Чтеніе слѣдующихъ шести псалмовъ установлено Моисеемъ Кордоверо.

125.

Обязанность Израиля славить Бога—Творца и Промыслителя.

לְכוּ נְרַנְּנָה לַיְיָ נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ: נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִרוֹת נָרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל גָּדוֹל

(Псаломъ 95.) Пріидите, воспоемъ Господу, воскликнемъ твердынѣ спасенія нашего. Предстанемъ лицу Его съ благодареніемъ, пѣснями возликуемъ передъ нимъ.—Ибо Господь есть Богъ великій

и Царь великій надъ всѣми богами. Въ Его рукѣ глубины земли, и вершины горъ—Его же. Его—море, и Онъ создалъ его, и сушу образовали руки Его.—Пріидите, поклонимся и припадемъ, преклонимъ колѣна передъ Господомъ, Творцомъ нашимъ! Ибо Онъ есть Богъ нашъ, и мы народъ паствы Его и овцы руки Его еще и нынѣ, если вы слушаетесь голоса Его.—Не ожесточите сердца вашего, какъ въ Меривѣ, какъ въ день искушенія въ пустынѣ, когда искушали Меня отцы ваши, испытывали Меня и видѣли дѣло Мое!—Сорокъ лѣтъ Я былъ раздражаемъ родомъ симъ, и думалъ: это народъ, заблуждающій сердцемъ; они не познали путей Моихъ, такъ что Я поклялся во гнѣвѣ Моемъ: не войдутъ они въ покой Мой!

יְיָ וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים׃ אֲשֶׁר בְּיָדוֹ מֶחְקְרֵי אָרֶץ וְתוֹעֲפוֹת הָרִים לוֹ׃ אֲשֶׁר לוֹ הַיָּם וְהוּא עָשָׂהוּ וְיַבֶּשֶׁת יָדָיו יָצָרוּ׃ בֹּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי יְיָ עֹשֵׂנוּ׃ כִּי הוּא אֱלֹהֵינוּ וַאֲנַחְנוּ עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ הַיּוֹם אִם בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ׃ אַל תַּקְשׁוּ לְבַבְכֶם כִּמְרִיבָה כְּיוֹם מַסָּה בַּמִּדְבָּר׃ אֲשֶׁר נִסּוּנִי אֲבוֹתֵיכֶם בְּחָנוּנִי גַּם רָאוּ פָעֳלִי׃ אַרְבָּעִים שָׁנָה אָקוּט בְּדוֹר וָאֹמַר עַם תֹּעֵי לֵבָב הֵם וְהֵם לֹא יָדְעוּ דְרָכָי׃ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי בְאַפִּי אִם יְבֹאוּן אֶל מְנוּחָתִי׃

124.

Величіе Бога, какъ Творца и Судіи вселенной.

(Псаломъ 96.) Воспойте Господу пѣснь новую: воспойте Господу, вся земля! Пойте Господу, благословляйте имя Его, благовѣствуйте со дня на день спасеніе Его. Возвѣщайте въ народахъ славу Его, во всѣхъ племенахъ чудеса Его, *Возвѣщайте*, что великъ Господь и достохваленъ, страшно высоко Онъ стоитъ надъ всѣми богами, Что всѣ боги народовъ идолы, а Господь небеса сотворилъ, Что величіе и краса передъ Нимъ, сила и великолѣпіе во святилищѣ.

שִׁירוּ לַיְיָ שִׁיר חָדָשׁ שִׁירוּ לַיְיָ כָּל הָאָרֶץ׃ שִׁירוּ לַיְיָ בָּרְכוּ שְׁמוֹ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם לְיוֹם יְשׁוּעָתוֹ׃ סַפְּרוּ בַגּוֹיִם כְּבוֹדוֹ בְּכָל הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו׃ כִּי גָדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד נוֹרָא הוּא עַל כָּל אֱלֹהִים׃ כִּי כָּל אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים. וַייָ שָׁמַיִם עָשָׂה׃ הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ׃

הָבוּ לַיי מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ
לַיי כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ לַיי כְּבוֹד
שְׁמוֹ שְׂאוּ מִנְחָה וּבֹאוּ
לְחַצְרוֹתָיו: הִשְׁתַּחֲווּ לַיי בְּהַדְרַת
קֹדֶשׁ חִילוּ מִפָּנָיו כָּל הָאָרֶץ:
אִמְרוּ בַגּוֹיִם יי מָלָךְ אַף תִּכּוֹן
תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט יָדִין עַמִּים
בְּמֵישָׁרִים: יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם
וְתָגֵל הָאָרֶץ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ:
יַעֲלֹז שָׂדַי וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ אָז
יְרַנְּנוּ כָּל עֲצֵי יָעַר: לִפְנֵי יי
כִּי בָא כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ
יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק וְעַמִּים
בֶּאֱמוּנָתוֹ:

Его. Воздайте Господу, племена народовъ, воздайте Господу славу и честь. Воздайте Господу славу имени Его, несите дары и идите во дворы Его. Поклонитесь Господу во благолѣпіи святыни, трепещи передъ лицомъ Его, вся земля! Скажите въ народахъ: Господь царствуетъ! потому тверда вселенная, не поколеблется; Онъ судитъ народы по правдѣ. Веселятся небеса, торжествуетъ земля, шумитъ море и что наполняетъ его, Радуется поле и все, что на немъ, тогда ликуютъ и всѣ деревья лѣсныя Передъ лицомъ Господа, ибо Онъ идетъ, ибо Онъ идетъ судить землю; Онъ судитъ вселенную по правдѣ и народы — по истинѣ Своей.

125.

Царство Божіе.

יי מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ יִשְׂמְחוּ
אִיִּים רַבִּים: עָנָן וַעֲרָפֶל
סְבִיבָיו צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן
כִּסְאוֹ: אֵשׁ לְפָנָיו תֵּלֵךְ וּתְלַהֵט
סָבִיב צָרָיו: הֵאִירוּ בְרָקָיו
תֵּבֵל רָאֲתָה וַתָּחֵל הָאָרֶץ:
הָרִים כַּדּוֹנַג נָמַסּוּ מִלִּפְנֵי יי
מִלִּפְנֵי אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ: הִגִּידוּ
הַשָּׁמַיִם צִדְקוֹ וְרָאוּ כָל הָעַמִּים
כְּבוֹדוֹ: יֵבֹשׁוּ כָּל עֹבְדֵי פֶסֶל
הַמִּתְהַלְלִים בָּאֱלִילִים הִשְׁתַּחֲווּ
לוֹ כָּל אֱלֹהִים: שָׁמְעָה וַתִּשְׂמַח

(Псаломъ 97.) Господь воцарился — радуется земля, радуются многочисленные острова. Облако и мракъ окрестъ Его, правда и судъ основаніе престола Его. Огонь идетъ передъ Нимъ и попаляетъ вокругъ враговъ Его. *Тогда* молніи Его освѣщаютъ вселенную: земля видитъ и трепещетъ, Горы, какъ воскъ, таютъ — отъ лица Господа, отъ лица Владыки всей земли: *Тогда* небеса возвѣщаютъ правду Его, и всѣ народы видятъ славу Его. *Тогда* стыдятся всѣ, служащіе истуканамъ, хвалящіеся идолами, *ибо* всѣ боги повергают-

צִיּוֹן וַתָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה
לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ יְיָ׃ כִּי אַתָּה יְיָ
עֶלְיוֹן עַל כָּל הָאָרֶץ מְאֹד
נַעֲלֵיתָ עַל כָּל אֱלֹהִים׃ אֹהֲבֵי
יְיָ שִׂנְאוּ רָע שֹׁמֵר נַפְשׁוֹת חֲסִידָיו
מִיַּד רְשָׁעִים יַצִּילֵם׃ אוֹר זָרֻעַ
לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה׃
שִׂמְחוּ צַדִּיקִים בַּייָ וְהוֹדוּ
לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ׃

ся передъ Нимъ. *Но* Сіонъ слышитъ *сіе* и радуется, и веселятся дщери Іудины, ради судовъ Твоихъ, Господи! Что Ты, Господи, высокъ надъ всею землею, превознесенъ надъ всѣми богами. Любящіе Господа, ненавидьте зло; Онъ хранитъ души благочестивцевъ Его, изъ руки нечестивыхъ избавляетъ ихъ. Посѣянный свѣтъ есть для праведниковъ и для прямыхъ сердцемъ веселіе. Радуйтесь, праведные, о Господѣ, и славьте святую память о Немъ.

126.

Откровеніе Божіе, прославленіе Бога.

מִזְמוֹר שִׁירוּ לַייָ שִׁיר חָדָשׁ
כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה הוֹשִׁיעָה לּוֹ
יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ׃ הוֹדִיעַ יְיָ
יְשׁוּעָתוֹ לְעֵינֵי הַגּוֹיִם גִּלָּה
צִדְקָתוֹ׃ זָכַר חַסְדּוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ
לְבֵית יִשְׂרָאֵל רָאוּ כָל אַפְסֵי
אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ׃
הָרִיעוּ לַייָ כָּל הָאָרֶץ פִּצְחוּ
וְרַנְּנוּ וְזַמֵּרוּ׃ זַמְּרוּ לַייָ בְּכִנּוֹר
בְּכִנּוֹר וְקוֹל זִמְרָה׃ בַּחֲצֹצְרוֹת
וְקוֹל שׁוֹפָר הָרִיעוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ
יְיָ׃ יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ תֵּבֵל
וְיֹשְׁבֵי בָהּ׃ נְהָרוֹת יִמְחֲאוּ כָף
יַחַד הָרִים יְרַנֵּנוּ׃ לִפְנֵי יְיָ כִּי
בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט תֵּבֵל
בְּצֶדֶק וְעַמִּים בְּמֵישָׁרִים׃

(Псаломъ 98.) Псаломъ. Воспойте Господу пѣснь новую, ибо Онъ сотворилъ чудеса; десница Его и святая мышца Его доставили Ему побѣду. Явилъ Господь спасеніе Свое, передъ очами народовъ открылъ правду Свою. Вспомнилъ Онъ милость Свою и вѣрность Свою къ дому Израилеву; всѣ концы земли увидѣли спасеніе Бога нашего. Восклицайте Господу, вся земля, торжествуйте, веселитесь и пойте. Пойте Господу съ гуслями, съ гуслями и съ гласомъ псалмопѣнія. На трубахъ и звукомъ рога восклицайте передъ Царемъ Господомъ. Да шумитъ море, и что наполняетъ его, вселенная и живущіе въ ней; да рукоплещутъ рѣки; да ликуютъ вмѣстѣ горы Передъ Господомъ, ибо Онъ идетъ судить землю. Онъ судитъ вселенную правдою и народы вѣрностію.

127.

Господь есть Царь и всеправедный Судія. Онъ святъ.

(Псаломъ 99.) Господь царствуетъ: трепещутъ народы; Онъ возсѣдаетъ на херувимахъ: колеблется земля! Господь, великій въ Сіонѣ, высокъ надъ всѣми народами. Они славятъ имя Твое, велико и страшно, свято оно! Могущество царя любитъ судъ; Ты утвердилъ справедливость; судъ и правду Ты совершилъ въ Іаковѣ. Превозносите Господа, Бога нашего, и покланяйтесь подножію Его; свято оно! Моисей и Ааронъ между священниками и Самуилъ между призывающими имя Его взывали къ Господу, и Онъ внималъ имъ, Въ столпѣ облачномъ говорилъ Онъ къ нимъ, они хранили Его свидѣтельства; и уставъ далъ Онъ имъ. Господи, Боже нашъ, Ты внималъ имъ, Ты былъ для нихъ Богомъ, прощающимъ и взыскивающимъ за проступки ихъ! Превозносите Господа, Бога нашего, и покланяйтесь святой горѣ Его: ибо святъ Господь, Богъ нашъ.

יְיָ מָלָךְ יִרְגְּזוּ עַמִּים יֹשֵׁב
כְּרוּבִים תָּנוּט הָאָרֶץ׃ יְיָ בְּצִיּוֹן
גָּדוֹל וְרָם הוּא עַל כָּל הָעַמִּים׃
יוֹדוּ שִׁמְךָ גָּדוֹל וְנוֹרָא קָדוֹשׁ
הוּא׃ וְעֹז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב
אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים מִשְׁפָּט
וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ׃
רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ
לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא׃ מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקֹרְאֵי
שְׁמוֹ קֹרְאִים אֶל יְיָ וְהוּא יַעֲנֵם׃
בְּעַמּוּד עָנָן יְדַבֵּר אֲלֵיהֶם שָׁמְרוּ
עֵדֹתָיו וְחֹק נָתַן לָמוֹ׃ יְיָ
אֱלֹהֵינוּ אַתָּה עֲנִיתָם אֵל נֹשֵׂא
הָיִיתָ לָהֶם וְנֹקֵם עַל עֲלִילוֹתָם׃
רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ
לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ׃

128.

Властительный голосъ Господа.

(Псаломъ 29.) Псаломъ Давида. Воздайте Господу, сыны сильные, воздайте Господу славу и честь! Воздайте Господу славу имени Его; поклонитесь Господу въ благолѣпіи святилища Его. Гласъ господень *былъ* надъ водами мно-

מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַייָ בְּנֵי
אֵלִים הָבוּ לַייָ כָּבוֹד וָעֹז׃ הָבוּ
לַייָ כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ לַייָ
בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ׃ קוֹל יְיָ עַל
הַמָּיִם אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים יְיָ

עַל מַיִם רַבִּים׃ קוֹל יְיָ בַּכֹּחַ קוֹל יְיָ בֶּהָדָר׃ קוֹל יְיָ שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְיָ אֶת אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן׃ וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן רְאֵמִים׃ קוֹל יְיָ חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ׃ קוֹל יְיָ יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל יְיָ מִדְבַּר קָדֵשׁ׃ קוֹל יְיָ יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד׃ יְיָ לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְיָ מֶלֶךְ לְעוֹלָם׃ יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם׃

гими. Гласъ Господа во *всякой* силѣ; гласъ Господа во *всякой* красѣ. Гласъ Господа сокрушаетъ кедры; Господь сокрушаетъ кедры Ливанскіе, И заставляетъ ихъ скакать, подобно тельцу, Ливанъ и Сиріонъ, подобно молодому единорогу. Гласъ Господа высѣкаетъ пламень огня. Гласъ Господа потрясаетъ пустыню; потрясаетъ Господь пустыню Кадесъ. Гласъ Господа разрѣшаетъ отъ бремени ланей, и обнажаетъ лѣса,—но въ чертогѣ Его все возвѣщаетъ славу! Господь, вопреки потопу, возсѣлъ *на престолъ*, и возсѣлъ Господь Царемъ вовѣкъ. Господь дастъ силу народу Своему; Господь благословляетъ народъ Свой миромъ.

129.

Молитва Равви Нехуніи.

אָנָּא בְּכֹחַ גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תַּתִּיר צְרוּרָה׃ קַבֵּל רִנַּת עַמְּךָ שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ נוֹרָא׃ נָא גִבּוֹר דּוֹרְשֵׁי יִחוּדְךָ כְּבָבַת שָׁמְרֵם׃ בָּרְכֵם טַהֲרֵם רַחֲמֵם צִדְקָתְךָ תָּמִיד גָּמְלֵם׃ חֲסִין קָדוֹשׁ בְּרוֹב טוּבְךָ נַהֵל עֲדָתֶךָ׃ יָחִיד גֵּאֶה לְעַמְּךָ פְּנֵה. זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ׃ שַׁוְעָתֵנוּ קַבֵּל וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ יוֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת׃ בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃

130.

Привѣтствіе Субботѣ.

Установлено Рабби Соломономъ бенъ Мойше галеви Алькавецомъ.

לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה. פְּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה׃ לכה
שָׁמוֹר וְזָכוֹר בְּדִבּוּר אֶחָד.

Пойди, возлюбленный, навстрѣчу невѣстѣ, будемъ привѣтствовать Субботу. *) Пойди и т. д.

„Соблюдай“ и „Помни“ въ од-

[1]) Суббота, по преданію, названа Богомъ невѣстою Израиля; דודי—это Богъ (ср. Ис. 5, 1 и שיר השירים). Богъ и Израиль привѣтствуютъ Субботу.

номъ реченіи *) далъ намъ услышать Богъ Единый; Господь единъ, и имя Его едино для славы, благолѣпія и хвалословія. Пойди и т. д.

Навстрѣчу Субботѣ пойдемте, ибо она источникъ благословенія, ранѣе начала *міра* помазанная, цѣль творенія, въ мысли—первое. Пойди и т. д.

Святилище Царя, градъ столичный, возстань и выйди изъ среды развалинъ, слишкомъ долго остаешься ты въ юдоли плачевной! Онъ снова помилуетъ тебя! Пойди и т. д.

Отряхнись отъ пыли, возстань, одѣнься въ великолѣпную одежду твою,—народъ мой, черезъ сына Іессеева, виѳлеемлянина, приблизись къ душѣ моей, искупи ее! Пойди и т. д.

Ободрись, ободрись, приближается свѣтъ твой, возстань, засіяй! Пробудись, пробудись, пѣснь воспой, слава Господня явилась надъ тобой. Пойди и т. д.

Не стыдишься и не краснѣешь, что гнешься, что вздыхаешь! На тебѣ *покоятся* надежды страдальцевъ народа моего, что возсозданъ будетъ городъ на развалинахъ своихъ. Пойди и т. д.

Разорены грабители твои, и

הִשְׁמִיעָֽנוּ אֵל הַמְיֻחָד. יְיָ
אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. לְשֵׁם
וּלְתִפְאֶֽרֶת וְלִתְהִלָּה: לכה

לְ קְרַאת שַׁבָּת לְכוּ וְנֵלְכָה.
כִּי הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה.
מֵרֹאשׁ מִקֶּֽדֶם נְסוּכָה. סוֹף
מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה: לכה

מִ קְדַּשׁ מֶֽלֶךְ עִיר מְלוּכָה.
קֽוּמִי צְאִי מִתּוֹךְ הַהֲפֵכָה.
רַב לָךְ שֶֽׁבֶת בְּעֵֽמֶק הַבָּכָא.
וְהוּא יַחֲמוֹל עָלַֽיִךְ חֶמְלָה: לכה

הִ תְנַֽעֲרִי מֵעָפָר קֽוּמִי. לִבְשִׁי
בִּגְדֵי תִפְאַרְתֵּךְ עַמִּי. עַל יַד
בֶּן יִשַׁי בֵּית הַלַּחְמִי. קָרְבָה
אֶל נַפְשִׁי גְאָלָהּ: לכה

הִ תְעוֹרְרִי הִתְעוֹרְרִי. כִּי בָא
אוֹרֵךְ קֽוּמִי אֽוֹרִי. עֽוּרִי
עֽוּרִי שִׁיר דַּבֵּֽרִי. כְּבוֹד יְיָ
עָלַֽיִךְ נִגְלָה: לכה

לֹ א תֵבֹֽשִׁי וְלֹא תִכָּלְמִי. מַה
תִּשְׁתּוֹחֲחִי וּמַה תֶּהֱמִי. בָּךְ
יֶחֱסוּ עֲנִיֵּי עַמִּי. וְנִבְנְתָה עִיר
עַל תִּלָּהּ: לכה

וְ הָיוּ לִמְשִׁסָּה שֹׁאסָֽיִךְ. וְרָֽחֲקוּ

*) Заповѣдь о Субботѣ начинается въ Исходѣ (20, 8) словами זכור את יום השבת לקדשו, а во Второзаконіи (5, 12)—שמור את יום השבת לקדשו; по ученію мудрецовъ, оба эти выраженія, זכור и שמור, были произнесены одновременно въ одномъ словѣ.

כָּל מְבַלְּעָיִךְ · יָשִׂישׂ עָלַיִךְ אֱלֹהָיִךְ · כִּמְשׂוֹשׂ חָתָן עַל כַּלָּה : לכה

יָמִין וּשְׂמֹאל תִּפְרוֹצִי · וְאֶת יְיָ תַּעֲרִיצִי · עַל יַד אִישׁ בֶּן פַּרְצִי · וְנִשְׂמְחָה וְנָגִילָה : לכה

בּוֹאִי בְשָׁלוֹם עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ · גַּם בְּשִׂמְחָה וּבְצָהֳלָה · תּוֹךְ אֱמוּנֵי עַם סְגֻלָּה · בּוֹאִי כַלָּה בּוֹאִי כַלָּה : לכה

удалились всѣ губители твои. Возрадуется о тебѣ Богъ твой радостію жениха о невѣстѣ. Пойди и т. д.

Направо и налѣво распространишься и Господа будешь прославлять черезъ мужа изъ рода Перецова *), и мы будемъ радоваться и ликовать. Пойди и т. д.

Войди съ миромъ, корона мужа своего! Войди съ радостію и ликованіемъ въ среду вѣрныхъ народа вожделѣннаго! Войди, о невѣста! войди о невѣста! Пойди и т. д.

131.

Переводъ см. выше, стр. 59.

מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת : טוֹב לְהֹדוֹת לַייָ וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן : לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת : עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר : כִּי שִׂמַּחְתַּנִי יְיָ בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן : מַה גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ : אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת : בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי עַד : וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְיָ : כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ | יְיָ כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ יִתְפָּרְדוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן : וַתָּרֶם כִּרְאֵים קַרְנִי בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן : וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי : צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה : שְׁתוּלִים בְּבֵית יְיָ בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ : עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ : לְהַגִּיד כִּי יָשָׁר יְיָ צוּרִי וְלֹא עַוְלָתָה עלתה כ׳ בּוֹ :

132.

Переводъ см. выше, стр. 60.

יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְיָ עֹז הִתְאַזָּר אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט : נָכוֹן

*) Мессію, потомка Давидова. См. Руѳь 4, 18

כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה: נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יְיָ נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם: מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְיָ: עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה קֹּדֶשׁ יְיָ לְאֹרֶךְ יָמִים: ק״י

153.

תְּפִלַּת עַרְבִית לְשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב.

Вечерняя молитва на Субботу и праздники.

Переводъ см. выше, стр. 219.

חזן בָּרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבֹרָךְ:

קהל וחזן בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים וּמְסַדֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ. בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר. וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ: אֵל חַי וְקַיָּם תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים:

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ. תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ. עַל כֵּן יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ. וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה: וְאַהֲבָתְךָ אַל תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

Переводъ см. выше, стр. 85.

יחיד אומר אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה | אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ:

וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃

וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ׃ וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ׃ הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם׃ וְחָרָה אַף־יְהֹוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהֹוָה נֹתֵן לָכֶם׃ וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם׃ וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃

לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהֹוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ׃

וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת׃ וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהֹוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם׃ לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם׃ אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם׃

Переводъ см. выше, стр. 222.

אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כָּל זֹאת וְקַיָּם עָלֵינוּ כִּי הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֵין זוּלָתוֹ וַאֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד מְלָכִים מַלְכֵּנוּ הַגּוֹאֲלֵנוּ מִכַּף כָּל הֶעָרִיצִים הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ׃ וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל לְכָל אֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ. הָעֹשֶׂה גְדוֹלוֹת עַד אֵין חֵקֶר וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר. הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ. הַמַּדְרִיכֵנוּ עַל בָּמוֹת אוֹיְבֵינוּ וַיָּרֶם קַרְנֵנוּ עַל כָּל שׂנְאֵינוּ. הָעֹשֶׂה לָּנוּ נִסִּים וּנְקָמָה בְּפַרְעֹה אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּאַדְמַת בְּנֵי חָם. הַמַּכֶּה בְעֶבְרָתוֹ כָּל בְּכוֹרֵי

מִצְרַיִם וַיּוֹצֵא אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם לְחֵרוּת עוֹלָם: הַמַּעֲבִיר בָּנָיו בֵּין גִּזְרֵי יַם סוּף אֶת רוֹדְפֵיהֶם וְאֶת שׂוֹנְאֵיהֶם בִּתְהוֹמוֹת טִבַּע וְרָאוּ בָנָיו גְּבוּרָתוֹ שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ לִשְׁמוֹ: וּמַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם:

מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם יְיָ מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא: מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה זֶה אֵלִי עָנוּ וְאָמְרוּ: יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר כִּי פָדָה יְיָ אֶת יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם. וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים. וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ. וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ. וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ. וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וְיָגוֹן. וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ. וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ. כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה. וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַפּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלָיִם:

И простри надъ нами скинію мира Твоего. Благословенъ Ты, Господи, простирающій скинію мира надъ нами, надъ всѣмъ народомъ Своимъ Израилемъ и надъ Іерусалимомъ.

לשבת

וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם: בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעֹלָם כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ:

Въ Субботу:

(Исходъ 31, 16—17. И да соблюдаютъ сыны Израилевы Субботу, чтобы совершать Субботу въ роды свои, какъ завѣтъ вѣчный. Между Мною и сынами Израилевыми это знаменіе навѣки, что въ шесть дней создалъ Господь небо и землю, а въ день седьмой почилъ и покоился.

Въ праздники Пасхи, Седмицъ и Кущей: לשלש רגלים

(Левитъ 23, 44.) И говорилъ Моисей о праздникахъ Господа сынамъ Израилевымъ.

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מֹעֲדֵי יְיָ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

Въ Новолѣтіе: לראש השנה

(Псаломъ 81, 4—5.) Трубите въ новомѣсячіе трубою, въ опредѣленное время, въ день праздника нашего. Ибо таковъ законъ у Израиля, уставъ отъ Бога Іаковлева.

תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ: כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב:

Въ День Прощенія: ליום כפור

(Левитъ 16, 30.) Ибо въ день сей Онъ искупитъ васъ, чтобы сдѣлать васъ чистыми; отъ всѣхъ грѣховъ вашихъ сдѣлаетесь чистыми передъ Господомъ.

כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ:

Канторъ читаетъ חצי קדיש *(стр. 75), послѣ чего совершаютъ тихо* תפלה:

הש"ץ אומר ח"ק ומתפללין תפלה בלחש:

Переводъ см. выше, стр. 94.

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

בש"ת זָכְרֵנוּ לְחַיִּים מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:
אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ:

(Отъ שבת בראשית *до* שבת הגדול *включительно:)*

מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר. מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

בש"ת מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל (בש״ת הַמֶּלֶךְ) הַקָּדוֹשׁ׃

אַתָּה קִדַּשְׁתָּ אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי לִשְׁמֶךָ. תַּכְלִית מַעֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וּבֵרַכְתּוֹ מִכָּל הַיָּמִים. וְקִדַּשְׁתּוֹ מִכָּל הַזְּמַנִּים. וְכֵן כָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ׃

Ты посвятилъ имени Твоему день седьмой, конечную цѣль сотворенія неба и земли, благословилъ его изо всѣхъ дней и освятилъ его изъ всѣхъ временъ *), и такъ написано въ Торѣ Твоей:

וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם׃ וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה׃ וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת׃

(Бытіе 2, 1—3.) И совершены были небо и земля и все воинство ихъ. И завершилъ Богъ седьмымъ днемъ твореніе Свое, которое Онъ создалъ, и почилъ Богъ въ седьмой день отъ всего творенія Своего, которое Онъ создалъ. И благословилъ Богъ день седьмой и освятилъ его, потому что въ оный почилъ отъ всего творенія Своего, которое Богъ сотворилъ, чтобы дѣлать.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ וְיָנוּחוּ בָהּ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת׃

Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ, благоволи къ покою нашему, освяти насъ черезъ заповѣди Твои и дай намъ удѣлъ въ ученіи Твоемъ. Насыти насъ благомъ Твоимъ, обрадуй насъ помощію Твоею, очисти сердце наше, чтобы служить Тебѣ искренно, и дай намъ въ наслѣдіе, Господи, Боже нашъ, въ любви и благоволеніи, святую Субботу Твою, и да покоятся въ ней израильтяне, святящіе имя Твое. Благословенъ Ты, Господи, святящій Субботу.

*) Суббота святѣе всѣхъ праздниковъ, даже י״כ стоитъ ниже ея; нарушеніе י״כ наказывается כרת, нарушеніе же Субботы בסקילה.

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

Въ новомѣсячія и въ полупраздничные дни: בר"ח ובחוה"מ

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ. וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ. וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם לר"ח רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה: לחוה"מ פסח חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה: לחוה"מ סוכות חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה: זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים: וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

Въ Субботу полупраздника Освященія читаютъ здѣсь על הנסים *(стр. 229).* בשבת חנוכה אומרים כאן על הנסים:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

בש"ת וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

בש״ת בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַיְיָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

154.

Канторъ и за нимъ народъ читаютъ ויכלו *стоя.* הש״ץ והקהל אומרים ויכלו בעמידה

Переводъ см. выше, стр. 260.

וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

155.

בְּרָכָה אַחַת מֵעֵין שֶׁבַע *).

(דס״ח) א״א ברכת מעין שבע בבית חתנים ובבית האבל. גם א״א אותה בליל ראשון של פסח אם חל בשבת:

Слѣдующая ברכה *не читается въ домѣ жениха, ни въ домѣ скорбящаго, а также въ первый день Пасхи, если онъ падаетъ на Субботу.*

חז בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל

(Кант.) Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, и Боже отцовъ нашихъ, Боже Авраама, Боже Исаака и Боже Іакова, Боже ве-

*) Названа такъ потому, что заключаетъ въ себѣ краткое содержаніе субботней תפלה, состоящей изъ семи ברכות.

הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

ликій, сильный и страшный, Боже вышній, Владѣтель неба и земли!

ק"ה מָגֵן אָבוֹת בִּדְבָרוֹ מְחַיֵּה מֵתִים בְּמַאֲמָרוֹ הָאֵל (בש"ת הַמֶּלֶךְ) הַקָּדוֹשׁ שֶׁאֵין כָּמוֹהוּ. הַמֵּנִיחַ לְעַמּוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קָדְשׁוֹ. כִּי בָם רָצָה לְהָנִיחַ לָהֶם. לְפָנָיו נַעֲבוֹד בְּיִרְאָה וָפַחַד וְנוֹדֶה לִשְׁמוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מֵעֵין הַבְּרָכוֹת. אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַשָּׁלוֹם מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וּמְבָרֵךְ שְׁבִיעִי וּמֵנִיחַ בִּקְדֻשָּׁה לְעַם מְדֻשְּׁנֵי עֹנֶג זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

Покровитель праотцевъ глаголомъ Своимъ, Воскреситель мертвыхъ велѣніемъ Своимъ, Богъ (*въ* שבת שובה: Царь) святый, Которому нѣтъ подобнаго, Который даетъ народу Своему покой въ день святой Субботы Его, ибо Онъ удостоилъ ихъ благоволенія Своего, чтобы дать имъ покой. Передъ Нимъ мы будемъ служить въ благоговѣніи и трепетѣ и каждый день, постоянно выражать признательность имени Его установленными на каждый день благословеніями. Богъ благодареній, Онъ Владыка мира, Который освящаетъ Субботу и благословляетъ седьмой день, и во святости даруетъ покой народу, черпающему блаженную отраду въ воспоминаніи о міросотвореніи.

Канторъ повторяетъ אלהינו ואלהי אבותנו רצה במנוחתנו *до* מקדש השבת *стр. 260 и затѣмъ читаетъ* קדיש שלם, *см. стр. 148.*

136.

О зажиганіи субботнихъ свѣчей.

א"א במה מדליקין ביו"ט שחל להיות בע"ש. גם א"א בשבת חוה"מ. וכן יו"כ ויו"ט שחל בשבת א"א.

Не читаютъ במה מדליקין *въ праздничный день, совпадающій съ Субботою или съ кануномъ ея, въ Субботу* חוה"מ, *а также въ День Прощенія, совпадающій съ Субботою.*

בַּמֶּה מַדְלִיקִין וּבַמָּה אֵין מַדְלִיקִין. אֵין מַדְלִיקִין לֹא בְלֶכֶשׁ וְלֹא בְחֹסֶן וְלֹא בְכַלָּךְ. וְלֹא בִפְתִילַת הָאִידָן. וְלֹא בִפְתִילַת הַמִּדְבָּר. וְלֹא בִירוֹקָה שֶׁעַל פְּנֵי הַמַּיִם: לֹא בְזֶפֶת. וְלֹא בְשַׁעֲוָה. וְלֹא בְשֶׁמֶן קִיק. וְלֹא בְשֶׁמֶן שְׂרֵפָה. וְלֹא בְאַלְיָה. וְלֹא בְחֵלֶב. נַחוּם הַמָּדִי אוֹמֵר מַדְלִיקִין בְּחֵלֶב מְבֻשָּׁל. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֶחָד מְבֻשָּׁל וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ מְבֻשָּׁל אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ: אֵין מַדְלִיקִין בְּשֶׁמֶן שְׂרֵפָה בְּיוֹם טוֹב. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר אֵין מַדְלִיקִין בְּעִטְרָן מִפְּנֵי

כְּבוֹד הַשַּׁבָּת. וַחֲכָמִים מַתִּירִין בְּכָל הַשְּׁמָנִים בְּשֶׁמֶן שֻׁמְשְׁמִין בְּשֶׁמֶן אֱגוֹזִים בְּשֶׁמֶן צְנוֹנוֹת בְּשֶׁמֶן דָּגִים בְּשֶׁמֶן פַּקּוּעוֹת בְּעִטְרָן וּבְנֵפְטְ. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר אֵין מַדְלִיקִין אֶלָּא בְּשֶׁמֶן זַיִת בִּלְבָד: כָּל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ אֶלָּא פִשְׁתָּן. וְכָל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ אֵינוֹ מִטַּמֵּא טֻמְאַת אֹהָלִים אֶלָּא פִשְׁתָּן: פְּתִילַת הַבֶּגֶד שֶׁקִּפְּלָהּ וְלֹא הִבְהֲבָהּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר טְמֵאָה הִיא וְאֵין מַדְלִיקִין בָּהּ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר טְהוֹרָה הִיא וּמַדְלִיקִין בָּהּ: לֹא יִקּוֹב אָדָם שְׁפוֹפֶרֶת שֶׁל בֵּיצָה וִימַלְאֶנָּה שֶׁמֶן וְיִתְּנֶנָּה עַל פִּי הַנֵּר. בִּשְׁבִיל שֶׁתְּהֵא מְנַטֶּפֶת. וַאֲפִילוּ הִיא שֶׁל חֶרֶס. וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר. אֲבָל אִם חִבְּרָהּ הַיּוֹצֵר מִתְּחִלָּה מֻתָּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּלִי אֶחָד: לֹא יְמַלֵּא אָדָם קְעָרָה שֶׁמֶן וְיִתְּנֶנָּה בְּצַד הַנֵּר וְיִתֵּן רֹאשׁ הַפְּתִילָה בְּתוֹכָהּ בִּשְׁבִיל שֶׁתְּהֵא שׁוֹאֶבֶת. וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר: הַמְכַבֶּה אֶת הַנֵּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְיָרֵא מִפְּנֵי עוֹבְדֵי כוֹכָבִים מִפְּנֵי לִסְטִים מִפְּנֵי רוּחַ רָעָה אוֹ בִּשְׁבִיל הַחוֹלֶה שֶׁיִּישַׁן פָּטוּר. כְּחָס עַל הַנֵּר כְּחָס עַל הַשֶּׁמֶן כְּחָס עַל הַפְּתִילָה חַיָּב. רַבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר בְּכֻלָּן חוּץ מִן הַפְּתִילָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשָׂהּ פֶּחָם: עַל שָׁלשׁ עֲבֵרוֹת נָשִׁים מֵתוֹת בִּשְׁעַת לֵדָתָן. עַל שֶׁאֵינָן זְהִירוֹת בְּנִדָּה בְּחַלָּה וּבְהַדְלָקַת הַנֵּר: שְׁלשָׁה דְבָרִים צָרִיךְ אָדָם לוֹמַר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה. עִשַּׂרְתֶּם עֵרַבְתֶּם הַדְלִיקוּ אֶת הַנֵּר. סָפֵק חֲשֵׁכָה סָפֵק אֵינָהּ חֲשֵׁכָה. אֵין מְעַשְּׂרִין אֶת הַוַּדַּאי. וְאֵין מַטְבִּילִין אֶת הַכֵּלִים. וְאֵין מַדְלִיקִין אֶת הַנֵּרוֹת. אֲבָל מְעַשְּׂרִין אֶת הַדְּמַאי. וּמְעָרְבִין. וְטוֹמְנִין אֶת הַחַמִּין:

תַּנְיָא אָמַר רַבִּי חֲנִינָא חַיָּב אָדָם לְמַשְׁמֵשׁ בְּגָדָיו בְּעֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה שֶׁמָּא יִשְׁכַּח וְיֵצֵא: אָמַר רַב יוֹסֵף הִלְכְתָא רַבְּתָא לְשַׁבְּתָא:

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ. אַל תִּקְרָא

Рабби Элазаръ говорилъ: Рабби Ханина говорилъ: Ученики мудрецовъ умножаютъ благополучіе въ мірѣ, ибо сказано (Исаія 54, 13): И всѣ сыны твои ученики Господа, тогда обиленъ миръ сыновъ твоихъ. Не читай бонаихъ (сы-

בָּנַיִךְ אֶלָּא בּוֹנָיִךְ: שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל: יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָּא שָׁלוֹם בָּךְ: לְמַעַן בֵּית יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם: קדיש דרבנן

ны твои), а боунаихъ: строители твои. Велико благополучіе любящихъ ученіе Твое, и нѣтъ имъ претктновенія. Да будетъ миръ окрестъ стѣнъ твоихъ, благоденствіе въ чертогахъ твоихъ. Ради братій моихъ и друзей моихъ говорю я: миръ тебѣ; ради дома Господа, Бога нашего, желаю блага тебѣ. Господь даетъ силу народу Своему, Господь благословляетъ народъ Свой миромъ.

הש"ץ מקדש בביהכ"נ בשבתות וי"ט חוץ מליל א' וב' של פסח. ואומרים עלינו. ק"י. אדון עולם.

Въ Субботы и праздники, за исключеніемъ ночей на первый и второй день Пасхи, канторъ произноситъ въ синагогѣ קדוש, *послѣ чего читаютъ* עלינו, *стр. 149,* ק"י, *стр. 39 и* אדון עולם, *стр. 6.*

137.

בִּרְכּוֹת הַיְלָדִים.

Благословеніе дѣтей.

נוהגין לברך הילדים בליל ש"ק ומניחין ב' ידיהם על ראשם ואומרים:

Принято благословлять дѣтей въ ночь на св. Субботу; возложивъ обѣ руки на голову ихъ произносятъ:

לזכר יְשִׂימְךָ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכִמְנַשֶּׁה:

(*Сыну:*) Да сотворитъ тебѣ Господь, какъ Ефрему и Манассіи!

יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

(Числа 6, 24—26.) Да благословитъ тебя Господь и сохранитъ тебя! Да явитъ тебѣ Господь свѣтлое лицо Свое и помилуетъ тебя! Да обратитъ Господь лицо Свое на тебя и дастъ тебѣ миръ!

לנקבה יְשִׂימֵךְ אֱלֹהִים כְּשָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה: יברכך וכו

(*Дочери:*) Да сотворитъ тебѣ Господь, какъ Саррѣ, Ревеккѣ, Рахили и Ліи!

138.

Привѣтъ Субботѣ въ домѣ.

תיכף בבואו לביתו יאמר:

Возвратившись изъ синагоги домой, читаютъ:

שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מַלְאֲכֵי עֶלְיוֹן מִמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: ג"פ

Привѣтъ вамъ, ангелы, служители Вышняго, Царя царей, Святого, да восхвалится Онъ! (*3 раза*).

Вхожденіе ваше да будетъ къ миру мнѣ, о ангелы мира, служители Вышняго, Царя царей, Святого, да восхвалится Онъ! *(3 раза.)*

Принесите благословеніе мнѣ, принесите миръ мнѣ, о ангелы мира, служители Вышняго, Царя царей, Святого, да восхвалится Онъ! *(3 раза.)*

Выхожденіе ваше да будетъ къ миру мнѣ, о ангелы мира, служители Вышняго, Царя царей, Святого, да восхвалится Онъ! *(3 раза.)*

Ангеламъ Своимъ Онъ прикажетъ охранять тебя во всѣхъ путяхъ твоихъ. Господь будетъ охранять вхожденіе твое и выхожденіе твое отнынѣ и вовѣки.

בּוֹאֲכֶם לְשָׁלוֹם מַלְאֲכֵי הַשָּׁלוֹם מַלְאֲכֵי עֶלְיוֹן מִמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא׃ ג״פ

בָּרְכוּנִי לְשָׁלוֹם מַלְאֲכֵי הַשָּׁלוֹם מַלְאֲכֵי עֶלְיוֹן מִמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא׃ ג״פ

צֵאתְכֶם לְשָׁלוֹם מַלְאֲכֵי הַשָּׁלוֹם מַלְאֲכֵי עֶלְיוֹן מִמֶּלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא׃ ג״פ

כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ׃ יְיָ יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃

Хвалебная пѣснь богобоязненной и прилежной хозяйкѣ дома.

(Притчи Сол. 31, 10—31.) Доблестная жена, кто нашелъ ее,— цѣна ея далеко выше жемчуга! Увѣрено въ ней сердце мужа ея, и въ имуществѣ нѣтъ недостатка. Она воздаетъ ему добромъ, а не зломъ, во всѣ дни жизни Своей. Добываетъ шерсть и ленъ, и съ охотою работаетъ своими руками. Она, какъ купеческіе корабли, издалека добываетъ хлѣбъ свой. Она встаетъ еще ночью, и раздаетъ пищу въ домѣ своемъ и урочное служанкамъ своимъ. Задумаетъ она о полѣ, и пріобрѣтаетъ его; отъ плодовъ рукъ своихъ насаждаетъ виноград-

אֵשֶׁת חַיִל מִי יִמְצָא וְרָחֹק מִפְּנִינִים מִכְרָהּ׃ בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ וְשָׁלָל לֹא יֶחְסָר׃ גְּמָלַתְהוּ טוֹב וְלֹא רָע כֹּל יְמֵי חַיֶּיהָ׃ דָּרְשָׁה צֶמֶר וּפִשְׁתִּים וַתַּעַשׂ בְּחֵפֶץ כַּפֶּיהָ׃ הָיְתָה כָּאֳנִיּוֹת סוֹחֵר מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ׃ וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ׃ זָמְמָה שָׂדֶה וַתִּקָּחֵהוּ מִפְּרִי כַפֶּיהָ נָטְעָה

никъ. Препоясываетъ силою чресла свои и укрѣпляетъ мышцы свои; Она чувствуетъ, что занятіе ея хорошо, не гаснетъ ночью свѣтильникъ ея. Протягиваетъ руки свои къ прялкѣ, и длани ея держатъ веретено. — Длань свою она открываетъ бѣдному, и руку свою подаетъ нищему.—Не боится она снѣга въ хозяйствѣ своемъ, потому что вся семья ея одѣта въ двойныя одежды. Она дѣлаетъ себѣ ковры, виссонъ и пурпуръ—одежда ея.—Мужъ ея извѣстенъ у воротъ, когда онъ засѣдаетъ съ старѣйшинами земли.—Она дѣлаетъ покрывало и продаетъ его, и поясы доставляетъ купцамъ финикійскимъ. Крѣпость и красота одежда ея,и весело смотритъ она на будущее. Уста свои открываетъ съ мудростію, и ученіе любви на языкѣ ея. Она наблюдаетъ за хозяйствомъ въ домѣ своемъ, и не ѣстъ хлѣба праздности. Встаютъ сыновья ея,—и ублажаютъ ее,—мужъ ея, и хвалитъ ее: „Много было женъ добродѣтельныхъ, но ты превзошла всѣхъ ихъ!"—Миловидность обманчива, и красота суетна, но жена, боящаяся Господа, достойна хвалы! Дайте ей отъ плода рукъ ея, и да прославятъ ее у воротъ дѣла ея!

כָּרֶם׃ חָגְרָה בְעוֹז מָתְנֶיהָ וַתְּאַמֵּץ זְרוֹעֹתֶיהָ׃ טָעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָהּ לֹא יִכְבֶּה בַלַּיְלָה נֵרָהּ׃ יָדֶיהָ שִׁלְּחָה בַכִּישׁוֹר וְכַפֶּיהָ תָּמְכוּ פָלֶךְ׃ כַּפָּהּ פָּרְשָׂה לֶעָנִי וְיָדֶיהָ שִׁלְּחָה לָאֶבְיוֹן׃ לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג כִּי כָל בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים׃ מַרְבַדִּים עָשְׂתָה לָּהּ שֵׁשׁ וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁהּ׃ נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ בְּשִׁבְתּוֹ עִם זִקְנֵי אָרֶץ׃ סָדִין עָשְׂתָה וַתִּמְכֹּר וַחֲגוֹר נָתְנָה לַכְּנַעֲנִי׃ עוֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן׃ פִּיהָ פָּתְחָה בְחָכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ׃ צוֹפִיָּה הֲלִיכוֹת בֵּיתָהּ וְלֶחֶם עַצְלוּת לֹא תֹאכֵל׃ קָמוּ בָנֶיהָ וַיְאַשְּׁרוּהָ בַּעְלָהּ וַיְהַלְלָהּ׃ רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה׃ שֶׁקֶר הַחֵן וְהֶבֶל הַיֹּפִי אִשָּׁה יִרְאַת יְיָ הִיא תִתְהַלָּל׃ תְּנוּ לָהּ מִפְּרִי יָדֶיהָ וִיהַלְלוּהָ בַשְּׁעָרִים מַעֲשֶׂיהָ׃

139.

קִדּוּשׁ לְלֵיל שַׁבָּת.

Киддушъ при наступленіи Субботы.

לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ הֲרֵינִי מוּכָן וּמְזֻמָּן לְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה לְקַדֵּשׁ עַל הַיַּיִן כִּדְכְתִיב זָכוֹר וְשָׁמוֹר זָכְרֵהוּ עַל הַיָּיִן׃

בלחש וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר
בקול יוֹם הַשִּׁשִּׁי. וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

(*Тихо*) И былъ вечеръ и было утро (*вслухъ*) день шестой. И совершены были небо и земля и всё воинство ихъ, И завершилъ Богъ седьмымъ днемъ твореніе Свое, которое Онъ созидалъ, и почилъ Богъ въ седьмой день отъ всего творенія Своего, которое Онъ созидалъ. И благословилъ Богъ день седьмой и освятилъ его, потому что въ оный почилъ Онъ отъ всего творенія Своего, которое Онъ, Богъ, сотворилъ, чтобы созидать.

על היין סַבְרִי מָרָנָן וְרַבָּנָן וְרַבּוֹתַי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

(*Надъ виномъ*:) Внемлите, господа раввины и учители мои:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, сотворившій плодъ виноградный,

על הפת בִּרְשׁוּת מָרָנָן וְרַבָּנָן וְרַבּוֹתַי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ:

(*Надъ хлѣбомъ*) Съ соизволенія господъ, раввиновъ и учителей моихъ:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, производящій хлѣбъ изъ земли.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְרָצָה בָנוּ וְשַׁבַּת קָדְשׁוֹ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן הִנְחִילָנוּ זִכָּרוֹן לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. כִּי הוּא יוֹם תְּחִלָּה לְמִקְרָאֵי קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם. כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים. וְשַׁבַּת קָדְשְׁךָ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן הִנְחַלְתָּנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ заповѣдями Своими и благоволилъ къ намъ и въ любви и благоволеніи далъ намъ въ наслѣдіе святую Субботу Свою, память о дѣлахъ начала міра. Ибо это тотъ день, который стоитъ во главѣ праздниковъ, воспоминаніе о выходѣ изъ Египта. Ибо насъ Ты избралъ, и изъ всѣхъ народовъ освятилъ Ты насъ и святую Субботу Твою въ любви и благоговѣніи даровалъ Ты намъ въ наслѣдіе, благословенъ Ты, Господи, освящающій Субботу.

Сидя отпиваетъ вина изъ бокала, надъ которымъ совершено благословеніе, одѣляетъ имъ всѣхъ присутствующихъ, а передъ вкушеніемъ пирога произноситъ:

וישתה מיושב כמלא לוגמיו, ויתן גם לכל המסובין מכוס של ברכה ואח"כ יברך על לחם משנה ברכת המוציא לחם וכו' :

ברכת המוציא:

ויבצע הפת . בליל שבת בוצעין על לחם התחתון אבל ביום שבת ובליל יו"ט בוצעין על העליון . וטוב להניח התחתון קרוב אליו יותר מהעליון נמצא שאינו מעביר על המצות . ויתן גם למסובין פרוסה לכל אחד ואחד, ומצוה לבצוע פרוסה גדולה שתספיק לו לכל הסעודה . ואחר הסעודה יאמר שיר המעלות בשוב וגו' . ויטול ידיו ויברך ברהמ"ז על הכוס . ומברך על היין בפה"ג .

140.

זְמִרוֹת לֵיל שַׁבָּת.

Пѣснопѣнія на ночь Субботы.

כָּל מְקַדֵּשׁ שְׁבִיעִי כָּרָאוּי לוֹ. כָּל שׁוֹמֵר שַׁבָּת כַּדָּת מֵחַלְּלוֹ. שְׂכָרוֹ הַרְבֵּה מְאֹד עַל פִּי פָעֳלוֹ. אִישׁ עַל מַחֲנֵהוּ וְאִישׁ עַל דִּגְלוֹ: אוֹהֲבֵי יְיָ הַמְחַכִּים בְּבִנְיַן אֲרִיאֵל. בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שִׂישׂוּ וְשִׂמְחוּ כִּמְקַבְּלֵי מַתַּן נַחֲלִיאֵל. גַּם שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וְאִמְרוּ לָאֵל. בָּרוּךְ יְיָ אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל: דּוֹרְשֵׁי יְיָ זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבוֹ. הַמְאַחֲרִים לָצֵאת מִן הַשַּׁבָּת וּמְמַהֲרִים לָבֹא. שְׂמֵחִים לְשָׁמְרוֹ וּלְעָרֵב עֵרוּבוֹ. זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ: זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה בְּמִצְוַת שַׁבָּת גְּרוּסָה. חֲרוּתָה לַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כְּכַלָּה בֵּין רֵעוֹתֶיהָ מְשֻׁבָּצָה. טְהוֹרִים יִירָשׁוּהָ וִיקַדְּשׁוּהָ בְּמַאֲמַר כֹּל אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: יוֹם קָדוֹשׁ הוּא מִבּוֹאוֹ וְעַד צֵאתוֹ. כָּל זֶרַע יַעֲקֹב יְכַבְּדוּהוּ כִּדְבַר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ. לָנוּחַ בּוֹ וְלִשְׂמֹחַ בְּתַעֲנוּג אָכוֹל וְשָׁתוֹ. כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ אוֹתוֹ: מְשֹׁךְ חַסְדְּךָ לְיֹדְעֶיךָ אֵל קַנּא וְנוֹקֵם. נוֹטְרֵי לַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי זָכוֹר וְשָׁמוֹר לְהָקֵם. שַׂמְּחֵם בְּבִנְיַן שָׁלֵם בְּאוֹר פָּנֶיךָ תַּבְהִיקֵם. יִרְוְיֻן מִדֶּשֶׁן בֵּיתֶךָ וְנַחַל עֲדָנֶיךָ תַשְׁקֵם: עֲזוֹר לַשּׁוֹבְתִים בַּשְּׁבִיעִי בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר עוֹלָמִים. פּוֹסְעִים בּוֹ פְּסִיעָה קְטַנָּה סוֹעֲדִים בּוֹ לְבָרֵךְ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים. צִדְקָתָם תַּצְהִיר כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים. יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אַהֲבַת תָּמִים. יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים:

מְנוּחָה וְשִׂמְחָה אוֹר לַיְּהוּדִים. יוֹם שַׁבָּתוֹן יוֹם מַחֲמַדִּים. שׁוֹמְרָיו וְזוֹכְרָיו הֵמָּה מְעִידִים. כִּי לְשִׁשָּׁה כֹּל בְּרוּאִים וְעוֹמְדִים: שְׁמֵי שָׁמַיִם אֶרֶץ וְיַמִּים. כָּל צְבָא מָרוֹם גְּבוֹהִים וְרָמִים. תַּנִּין וְאָדָם וְחַיַּת רְאֵמִים. כִּי בְּיָהּ יְיָ צוּר עוֹלָמִים: הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר לְעַם סְגֻלָּתוֹ. שָׁמוֹר לְקַדְּשׁוֹ מִבּוֹאוֹ וְעַד צֵאתוֹ. שַׁבַּת קֹדֶשׁ יוֹם חֶמְדָּתוֹ. כִּי בוֹ שָׁבַת אֵל מִכָּל מְלַאכְתּוֹ: בְּמִצְוַת שַׁבָּת אֵל יַחֲלִיצָךְ. קוּם קְרָא אֵלָיו יָחִישׁ לְאַמְּצָךְ. נִשְׁמַת כָּל חַי וְגַם נַעֲרִיצָךְ. אֱכוֹל בְּשִׂמְחָה כִּי כְבָר רָצָךְ: בְּמִשְׁנֶה לֶחֶם

וְקָדוֹשׁ רַבָּה. בְּרוֹב מַטְעַמִּים וְרוּחַ נְדִיבָה. יִזְכּוּ לְרַב טוּב הַמִּתְעַנְּגִים בָּהּ. בְּבִיאַת גּוֹאֵל לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא:

יָהּ רִבּוֹן עָלַם וְעָלְמַיָּא. אַנְתְּ הוּא מַלְכָּא מֶלֶךְ מַלְכַיָּא. עוֹבַד גְּבוּרְתֵּךְ וְתִמְהַיָּא. שְׁפַר קֳדָמָךְ לְהַחֲוָיָא: יה רבון

שְׁבָחִין אֲסַדֵּר צַפְרָא וְרַמְשָׁא. לָךְ אֱלָהָא קַדִּישָׁא. דִּי בְרָא כָּל נַפְשָׁא. עִירִין קַדִּישִׁין וּבְנֵי אֱנָשָׁא. חֵיוַת בָּרָא וְעוֹפֵי שְׁמַיָּא: יה רבון

רַבְרְבִין עוֹבְדֵיךְ וְתַקִּיפִין. מָכִיךְ רָמַיָּא וְזָקִיף כְּפִיפִין. לוּ יִחְיֶה גְבַר שְׁנִין אַלְפִין. לָא יֵעוֹל גְּבוּרְתֵּךְ בְּחֻשְׁבְּנַיָּא: יה רבון

אֱלָהָא דִּי לֵהּ יְקַר וּרְבוּתָא. פְּרוֹק יַת עָנָךְ מִפּוּם אַרְיְוָתָא. וְאַפֵּיק יַת עַמֵּךְ מִגּוֹ גָלוּתָא. עַמֵּךְ דִּי בְחַרְתְּ מִכָּל אֻמַּיָּא: יה רבון

לְמִקְדָּשֵׁךְ תּוּב וּלְקֹדֶשׁ קוּדְשִׁין. אֲתַר דִּי בֵהּ יֶחֱדוּן רוּחִין וְנַפְשִׁין. וִיזַמְּרוּן לָךְ שִׁירִין וְרַחֲשִׁין. בִּירוּשְׁלֵם קַרְתָּא דְשׁוּפְרַיָּא: יה רבון

צוּר מִשֶּׁלּוֹ אָכַלְנוּ. בָּרְכוּ אֱמוּנַי. שָׂבַעְנוּ וְהוֹתַרְנוּ כִּדְבַר יְיָ: הַזָּן אֶת עוֹלָמוֹ. רוֹעֵנוּ אָבִינוּ. אָכַלְנוּ אֶת לַחְמוֹ. וְיֵינוֹ שָׁתִינוּ. עַל כֵּן נוֹדֶה לִשְׁמוֹ. וּנְהַלְלוֹ בְּפִינוּ. אָמַרְנוּ וְעָנִינוּ. אֵין קָדוֹשׁ כַּייָ: צור בְּשִׁיר וְקוֹל תּוֹדָה נְבָרֵךְ לֵאלֹהֵינוּ. עַל אֶרֶץ חֶמְדָּה (טוֹבָה) שֶׁהִנְחִיל לַאֲבוֹתֵינוּ. מָזוֹן וְצֵדָה הִשְׂבִּיעַ לְנַפְשֵׁנוּ. חַסְדּוֹ גָּבַר עָלֵינוּ. וֶאֱמֶת יְיָ: צור רַחֵם בְּחַסְדֶּךָ. עַל עַמְּךָ צוּרֵנוּ. עַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ. זְבוּל בֵּית תִּפְאַרְתֵּנוּ. בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ. יָבֹא וְיִגְאָלֵנוּ. רוּחַ אַפֵּינוּ. מְשִׁיחַ יְיָ: צור יִבָּנֶה הַמִּקְדָּשׁ. עִיר צִיּוֹן תְּמַלֵּא. וְשָׁם נָשִׁיר שִׁיר חָדָשׁ. וּבִרְנָנָה נַעֲלֶה. הָרַחֲמָן הַנִּקְדָּשׁ. יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה. עַל כּוֹס יַיִן מָלֵא. כְּבִרְכַּת יְיָ: צור

יוֹם זֶה לְיִשְׂרָאֵל אוֹרָה וְשִׂמְחָה. שַׁבַּת מְנוּחָה: יום זה

צִוִּיתָ פִּקּוּדִים. בְּמַעֲמַד סִינַי. שַׁבָּת וּמוֹעֲדִים. לִשְׁמוֹר בְּכָל שָׁנַי. לַעֲרוֹךְ לְפָנַי. מַשְׂאֵת וַאֲרוּחָה. שַׁבַּת מְנוּחָה: יום זה

חֶמְדַּת הַלְּבָבוֹת. לְאֻמָּה שְׁבוּרָה. לִנְפָשׁוֹת נִכְאָבוֹת. נְשָׁמָה יְתֵרָה. לְנֶפֶשׁ מְצֵרָה. יָסִיר אֲנָחָה. שַׁבַּת מְנוּחָה: יום זה

קִדַּשְׁתָּ בֵּרַכְתָּ. אוֹתוֹ מִכָּל יָמִים. בְּשֵׁשֶׁת כִּלִּיתָ. מְלֶאכֶת עוֹלָמִים. בּוֹ מָצְאוּ עֲגוּמִים. הַשְׁקֵט וּבִטְחָה. שַׁבַּת מְנוּחָה: יום זה

לְאִסּוּר מְלָאכָה. צִוִּיתָנוּ נוֹרָא. אֶזְכֶּה הוֹד מְלוּכָה. אִם שַׁבָּת אֶשְׁמוֹרָה. אַקְרִיב שַׁי לַמּוֹרָא. מִנְחָה מֶרְקָחָה. שַׁבַּת מְנוּחָה: יום זה

חַדֵּשׁ מִקְדָּשֵׁנוּ. זָכְרָה נֶחֱרֶבֶת. טוּבְךָ מוֹשִׁיעֵנוּ. תְּנָה לַנֶּעֱצֶבֶת. בְּשַׁבָּת יוֹשֶׁבֶת. בִּזְמִיר וּשְׁבָחָה. שַׁבַּת מְנוּחָה: יום זה

141.

תְּפִלַּת שַׁחֲרִית לְשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב.

Читаютъ ежедневную утреню отъ начала до ישתבח, *стр. 74, а затѣмъ продолжаютъ здѣсь:*

Хвала Богу, могущественному Избавителю.

נִשְׁמַת כָּל חַי תְּבָרֵךְ אֶת שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְרוּחַ כָּל בָּשָׂר תְּפָאֵר וּתְרוֹמֵם זִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד. מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אַתָּה אֵל. וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ. פּוֹדֶה וּמַצִּיל וּמְפַרְנֵס וּמְרַחֵם בְּכָל עֵת צָרָה וְצוּקָה. אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה: אֱלֹהֵי הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים. אֱלוֹהַּ כָּל בְּרִיּוֹת אֲדוֹן כָּל תּוֹלָדוֹת. הַמְּהֻלָּל בְּרוֹב הַתִּשְׁבָּחוֹת. הַמְנַהֵג עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרִיּוֹתָיו בְּרַחֲמִים. וַייָ לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן. הַמְעוֹרֵר יְשֵׁנִים. וְהַמֵּקִיץ נִרְדָּמִים. וְהַמֵּשִׂיחַ אִלְּמִים. וְהַמַּתִּיר אֲסוּרִים. וְהַסּוֹמֵךְ נוֹפְלִים. וְהַזּוֹקֵף כְּפוּפִים. לְךָ לְבַדְּךָ אֲנַחְנוּ מוֹדִים. אִלּוּ פִינוּ מָלֵא שִׁירָה כַּיָּם וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה כַּהֲמוֹן גַּלָּיו. וְשִׂפְתוֹתֵינוּ שֶׁבַח כְּמֶרְחֲבֵי רָקִיעַ. וְעֵינֵינוּ מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ

Душа всего живущаго благословляетъ имя Твое, Господи, Боже нашъ, и духъ всякой плоти величаетъ и превозноситъ постоянно память о Тебѣ, о Царь нашъ. Отъ вѣчности и вовѣки Ты Богъ, и кромѣ Тебя нѣтъ у насъ превѣчнаго Царя, о Искупитель, Вспомоществователь, Освободитель, Спаситель, питающій и милующій насъ, во всякое время нужды и стѣсненія нѣтъ у насъ другого превѣчнаго Царя, кромѣ Тебя. Богъ первыхъ и послѣднихъ, Богъ всѣхъ тварей, Владыка всѣхъ родовъ, прославляемый во множествѣ хваленій, ведущій міръ Свой съ любовію и творенія Свои съ милосердіемъ. И Господь не дремлетъ и не спитъ, это Онъ пробуждаетъ спящихъ, ободряетъ дремлющихъ, даетъ рѣчь нѣмымъ, разрѣшаетъ узниковъ, поддерживаетъ падающихъ и возставляетъ согбенныхъ, Тебѣ, Тебѣ одному мы признательны. Если бы уста наши были пѣсенъ полны, какъ море, и языкъ нашъ такого пѣснопѣнія, какъ шумъ валовъ его, а губы наши хвалы, какъ пространства небесныя, и глаза наши свѣтили бы, какъ солнце и

וְכַיָּרֵחַ. וְיָדֵינוּ פְרוּשׂוֹת כְּנִשְׁרֵי
שָׁמָיִם וְרַגְלֵינוּ קַלּוֹת כָּאַיָּלוֹת.
אֵין אֲנַחְנוּ מַסְפִּיקִים לְהוֹדוֹת
לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ
וּלְבָרֵךְ אֶת שְׁמֶךָ עַל אַחַת
מֵאֶלֶף אֶלֶף אַלְפֵי אֲלָפִים
וְרִבֵּי רְבָבוֹת פְּעָמִים הַטּוֹבוֹת
שֶׁעָשִׂיתָ עִם אֲבוֹתֵינוּ וְעִמָּנוּ:
מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ.
וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ. בְּרָעָב
זַנְתָּנוּ. וּבְשָׂבָע כִּלְכַּלְתָּנוּ. מֵחֶרֶב
הִצַּלְתָּנוּ. וּמִדֶּבֶר מִלַּטְתָּנוּ.
וּמֵחֳלָיִם רָעִים וְנֶאֱמָנִים דִּלִּיתָנוּ:
עַד הֵנָּה עֲזָרוּנוּ רַחֲמֶיךָ. וְלֹא
עֲזָבוּנוּ חֲסָדֶיךָ. וְאַל תִּטְּשֵׁנוּ יְיָ
אֱלֹהֵינוּ לָנֶצַח. עַל כֵּן אֵבָרִים
שֶׁפִּלַּגְתָּ בָּנוּ. וְרוּחַ וּנְשָׁמָה
שֶׁנָּפַחְתָּ בְּאַפֵּינוּ. וְלָשׁוֹן אֲשֶׁר
שַׂמְתָּ בְּפִינוּ. הֵן הֵם יוֹדוּ וִיבָרְכוּ
וִישַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ
וְיַקְדִּישׁוּ וְיַמְלִיכוּ אֶת שִׁמְךָ
מַלְכֵּנוּ. כִּי כָל פֶּה לְךָ יוֹדֶה.
וְכָל לָשׁוֹן לְךָ תִשָּׁבַע. וְכָל
בֶּרֶךְ לְךָ תִכְרַע. וְכָל קוֹמָה
לְפָנֶיךָ תִשְׁתַּחֲוֶה. וְכָל לְבָבוֹת
יִירָאוּךָ. וְכָל קֶרֶב וּכְלָיוֹת
יְזַמְּרוּ לִשְׁמֶךָ. כַּדָּבָר שֶׁכָּתוּב

луна, руки наши были бы простерты, какъ орлы поднебесные, а ноги наши легки, какъ олени: мы не въ состоянiи были бы благодарить Тебя, Господи, Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ, и благословлять имя Твое даже за одно изъ тысячъ миллiоновъ и миріады миріадъ разъ явленныхъ Тобою предкамъ нашимъ и намъ благодѣянiй. Изъ Египта Ты, Господи, Боже нашъ, избавилъ насъ, изъ дома рабства освободилъ насъ, въ голодъ Ты питалъ насъ и въ урожай содержалъ насъ, отъ меча Ты спасалъ насъ, и чумы давалъ намъ избѣжать и отъ болѣзней лютыхъ и упорныхъ Ты поднималъ насъ. Доселѣ помогало намъ милосердiе Твое и не оставляли насъ благодѣянiя Твои, не оставляй же насъ, Господи, Боже нашъ, вовѣки. Посему члены, которыми Ты надѣлилъ насъ, духъ и душа, которые Ты вдохнулъ въ лице наше, и языкъ, который Ты вложилъ въ ротъ нашъ, они, они да славятъ, благословляютъ, хвалятъ, величаютъ, превозносятъ, и выражаютъ могущество, святость и царственность имени Твоего, о Царь нашъ. Ибо всякiя уста славятъ Тебя, всякiй языкъ клянется Тебѣ, всякое колѣно преклоняется передъ Тобою, и всякiй станъ повергается передъ Тобою, всѣ сердца боятся Тебя, всѣ внутренности и внутреннiе сосуды славословятъ имя Твое, какъ написано: „Всѣ

כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְיָ מִי כָמוֹךָ. מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגֹּזְלוֹ: מִי יִדְמֶה לָּךְ וּמִי יִשְׁוֶה לָּךְ וּמִי יַעֲרָךְ לָךְ: הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: נְהַלֶּלְךָ וּנְשַׁבֵּחֲךָ וּנְפָאֶרְךָ וּנְבָרֵךְ אֶת שֵׁם קָדְשֶׁךָ. כָּאָמוּר. לְדָוִד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם קָדְשׁוֹ:

кости мои говорятъ: Господи, кто, какъ Ты, спаситель бѣднаго отъ сильнѣйшаго его, бѣднаго и несчастнаго отъ грабителя его!" Кто подобенъ Тебѣ, кто равенъ Тебѣ, кто сравнится съ Тобою, Боже великій, сильный и страшный, Боже вышній, Властелинъ неба и земли! Будемъ славить Тебя, восхвалять Тебя, величать Тебя, благословлять святое имя Твое, какъ сказано Давидомъ: „Благослови, душа моя, Господа, и все внутренности мои, святое имя Его!"

הָאֵל בְּתַעֲצֻמוֹת עֻזֶּךָ. הַגָּדוֹל בִּכְבוֹד שְׁמֶךָ. הַגִּבּוֹר לָנֶצַח וְהַנּוֹרָא בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ. הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא:

Богъ, въ крѣпости силы Твоей, великій въ славѣ имени Твоего, могучій въ вѣчности, страшный по страшнымъ дѣяніямъ Твоимъ, высоко и величаво сидящій на престолѣ Своемъ Царь!

שׁוֹכֵן עַד מָרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ. וְכָתוּב רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּייָ לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה: בְּפִי יְשָׁרִים תִּתְהַלָּל. וּבְדִבְרֵי צַדִּיקִים תִּתְבָּרַךְ. וּבִלְשׁוֹן חֲסִידִים תִּתְרוֹמָם. וּבְקֶרֶב קְדוֹשִׁים תִּתְקַדָּשׁ:

Пребывающій въ вѣчности, высоко и свято имя Его, и написано: „Ликуйте, праведники, *въ созерцаніи* Господа, праведнымъ подобаетъ славословіе!" Въ устахъ праведныхъ звучитъ Тебѣ хвала, въ словахъ праведниковъ Ты благословляемъ, языкомъ благочестивцевъ Ты величаемъ, и среди святыхъ Ты святимъ.

וּבְמַקְהֲלוֹת רִבְבוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יִתְפָּאַר שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁכֵּן חוֹבַת כָּל הַיְצוּרִים. לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל

И въ общественныхъ собраніяхъ десятковъ тысячъ народа Твоего дома Израилева съ ликованіемъ величается имя Твое, о Царь нашъ, во всякомъ поколѣніи. Ибо такова обязанность всѣхъ тварей: Тебѣ, Господи, Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ, быть признательными, славить Тебя, хвалить,

לְשַׁבֵּחַ לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדֵּר לְבָרֵךְ לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס עַל כָּל דִּבְרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן יִשַׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ׃

величать, превозносить, возвышать, благословлять, признавать превосходнымъ и изысканно прославлять по всѣмъ пѣснословіямъ и хвалословіямъ Давида сына Іесеева, раба Твоего, помазанника Твоего.

142.

(*Переводъ см. стр. 74*).

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. כִּי לְךָ נָאֶה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וּשְׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֹז וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ אֵל חֵי הָעוֹלָמִים׃

Канторъ произноситъ חצי קדיש, *стр. 75.*

143.

(*Переводъ см. стр. 30.*)

בשעה שהחזן אומר ברכו אומרים הקהל יתברך׃

חזן: בָּרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבֹרָךְ׃

קהל וחזן: בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד׃

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים׃ סֹלּוּ לָרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו. וּשְׁמוֹ מְרוֹמַם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה׃ בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד׃ יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃

144.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת הַכֹּל׃

Если читаютъ יוצר, *то произносятъ предварительно*:

אוֹר עוֹלָם בְּאוֹצַר חַיִּים אוֹרוֹת מֵאֹפֶל אָמַר וַיֶּהִי׃

Въ праздники, не совпадающіе съ : (*) בשחל יו"ט בחול מתחילין כאן המאיר לארץ
Субботою, читаютъ здѣсь המאיר, *см. внизу.*

הַכֹּל יוֹדוּךָ וְהַכֹּל יְשַׁבְּחוּךָ. וְהַכֹּל יֹאמְרוּ אֵין קָדוֹשׁ כַּיְיָ: הַכֹּל יְרוֹמְמוּךָ סֶּלָה יוֹצֵר הַכֹּל. הָאֵל הַפּוֹתֵחַ בְּכָל יוֹם דַּלְתוֹת שַׁעֲרֵי מִזְרָח. וּבוֹקֵעַ חַלּוֹנֵי רָקִיעַ. מוֹצִיא חַמָּה מִמְּקוֹמָהּ וּלְבָנָה מִמְּכוֹן שִׁבְתָּהּ. וּמֵאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ וּלְיוֹשְׁבָיו. שֶׁבָּרָא בְּמִדַּת רַחֲמִים: הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים. וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז. הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ. אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵין כְּעֶרְכֶּךָ וְאֵין זוּלָתֶךָ. אֶפֶס בִּלְתֶּךָ וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ: אֵין כְּעֶרְכְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְאֵין זוּלָתְךָ מַלְכֵּנוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: אֶפֶס בִּלְתְּךָ גּוֹאֲלֵנוּ

Всѣ благодарятъ Тебя, всѣ хвалятъ Тебя, всѣ говорятъ: Никто не святъ, какъ Богъ. Всѣ превозносятъ Тебя — села — Образователь всего, Богъ, Который ежедневно открываетъ двери воротъ востока, отворяетъ окна небесныя, Который выводитъ солнце изъ мѣста его и луну изъ мѣста пребыванія ея, и даетъ свѣтъ всему міру и жителямъ его, которыхъ Онъ сотворилъ, по свойству милосердія Своего. Тотъ, Кто милосердно озаряетъ землю и живущихъ на ней, и благостію Своею возобновляетъ каждый день, непрестанно первоначальное твореніе, Онъ Царь, едино прославляемый издревле, восхваляемый и величаемый и превозносимый съ древнихъ временъ. Боже вѣчный, по великому милосердію Твоему, милосердуй о насъ, Владыко нашей силы, твердыня убѣжища нашего, щитъ нашего спасенія, убѣжище для насъ! Ничто не равнодостойно Тебѣ, и ничто внѣ Тебя, ничто безъ Тебя, и кто подобенъ Тебѣ! Ничто не равнодостойно Тебѣ, Господи, Боже нашъ, въ семъ мірѣ, ничто внѣ Тебя, Царь нашъ въ жизни міра грядущаго, ничто

Переводъ см. стр. 80.

(*) הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים. וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ כֻּלָּם בְּחָכְמָה

לְימוֹת הַמָּשִׁיחַ. וְאֵין דּוֹמֶה לְּךָ מוֹשִׁיעֵנוּ לִתְחִיַּת הַמֵּתִים:

безъ тебя, Избавитель нашъ, во дни Мессіи, и ничто не подобно Тебѣ, Вспомоществователь нашъ, при воскресеніи мертвыхъ.

145.

אֵל אָדוֹן עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים. בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ בְּפִי כָּל נְשָׁמָה. גָּדְלוֹ וְטוּבוֹ מָלֵא עוֹלָם. דַּעַת וּתְבוּנָה סוֹבְבִים אֹתוֹ: הַמִּתְגָּאֶה עַל חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ. וְנֶהְדָּר בְּכָבוֹד עַל הַמֶּרְכָּבָה. זְכוּת וּמִישׁוֹר לִפְנֵי כִסְאוֹ. חֶסֶד וְרַחֲמִים לִפְנֵי כְבוֹדוֹ: טוֹבִים מְאוֹרוֹת שֶׁבָּרָא אֱלֹהֵינוּ. יְצָרָם בְּדַעַת בְּבִינָה וּבְהַשְׂכֵּל. כֹּחַ וּגְבוּרָה נָתַן בָּהֶם. לִהְיוֹת מוֹשְׁלִים בְּקֶרֶב תֵּבֵל: מְלֵאִים זִיו וּמְפִיקִים נֹגַהּ. נָאֶה זִיוָם בְּכָל הָעוֹלָם. שְׂמֵחִים בְּצֵאתָם וְשָׂשִׂים בְּבוֹאָם. עֹשִׂים בְּאֵימָה רְצוֹן קוֹנָם: פְּאֵר וְכָבוֹד נוֹתְנִים לִשְׁמוֹ. צָהֳלָה וְרִנָּה לְזֵכֶר מַלְכוּתוֹ. קָרָא לַשֶּׁמֶשׁ וַיִּזְרַח אוֹר. רָאָה וְהִתְקִין צוּרַת הַלְּבָנָה: שֶׁבַח

Богъ, Владыка надъ всѣми тварями, хвалимый и восхваляемый въ устахъ всѣхъ душъ, величіе Его и благость Его наполняютъ міръ, знаніе и разумѣніе окружаютъ Его; Онъ высоко поднимается надъ святыми хаіотъ и, окруженный величіемъ, во славѣ пребываетъ надъ мерково *). Признаніе заслугъ и прямота у престола Его, любовь и милосердіе передъ величіемъ Его. Хороши свѣтила, которыя сотворилъ Богъ нашъ, со знаніемъ, разумѣніемъ и проницательностію Онъ образовалъ ихъ; силу и мощь Онъ вложилъ въ нихъ, дабы быть имъ господствующими среди вселенной. Полныя свѣтосіянія и издавая блескъ, восхитительно сіяя во всемъ мірѣ, радостныя при восходѣ своемъ и ликующія при закатѣ своемъ, они съ трепетомъ совершаютъ волю Властителя своего. Величіе и честь воздаютъ они имени Его, ликованіе и радостное возглашеніе памяти владычества Его. Онъ кликнулъ солнцу и возсіялъ свѣтъ, Онъ взглянулъ и установилъ видъ луны, хвалу воздаютъ ему всѣ

כשחל יום טוב בחול

עֹשֵׂה מְלֵאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז. הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם. אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ

*) колесница, Престолъ Божій.

воинства вышнія, благолѣпіе и величіе, серафимъ, офанимъ и святые хаіотъ.

נוֹתְנִים לוֹ כָּל צְבָא מָרוֹם. תִּפְאֶרֶת וּגְדֻלָּה שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ:

146.

Хвала Богу, даровавшему субботній покой.

Богу, Который почилъ отъ всѣхъ дѣлъ, въ седьмой день поднялся на высоту и возсѣлъ на престолъ славы Своей. Благолѣпіемъ облекся Онъ ко дню покоя, отрадою назвалъ Онъ день Субботы. Такова слава седьмого дня, что въ оный день почилъ Богъ отъ всего дѣла Своего, и седьмой день восхваляетъ и возглашаетъ псаломъ-пѣснь на день субботній: „Пріятно славить Господа!“ Посему величаютъ и благословляютъ Бога всѣ созданія Его, хвалу, достоинство и величіе воздаютъ они Богу, Царю, образующему все, давшему Израилю, народу Своему, въ наслѣдіе покой во святости его въ священный день субботній. Да святится имя Твое, Господи, Боже нашъ, и да возвеличивается, о Царь нашъ, память о Тебѣ на небѣ вверху и на землѣ внизу. Будь благословляемъ, Дарующій спасеніе намъ, за славу дѣла рукъ Твоихъ и за свѣтозарныя свѣтила, которыя Ты создалъ, дабы они славили Тебя, села.—

לָאֵל אֲשֶׁר שָׁבַת מִכָּל הַמַּעֲשִׂים. בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי הִתְעַלָּה וְיָשַׁב עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ. תִּפְאֶרֶת עָטָה לְיוֹם הַמְּנוּחָה עֹנֶג קָרָא לְיוֹם הַשַּׁבָּת. זֶה שֶׁבַח שֶׁל יוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבּוֹ שָׁבַת אֵל מִכָּל מְלַאכְתּוֹ. וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי מְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהוֹדוֹת לַיְיָ. לְפִיכָךְ יְפָאֲרוּ וִיבָרְכוּ לָאֵל כָּל יְצוּרָיו. שֶׁבַח יְקָר וּגְדֻלָּה יִתְּנוּ לָאֵל מֶלֶךְ יוֹצֵר כֹּל הַמַּנְחִיל מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ. שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִתְקַדַּשׁ. וְזִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ יִתְפָּאַר. בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת: תִּתְבָּרַךְ מוֹשִׁיעֵנוּ עַל שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה:

כשחל יום טוב בחול

הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ. אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה. הֵכִין וּפָעַל זָהֳרֵי חַמָּה. טוֹב יָצַר

147.

תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ יוֹצֵר מְשָׁרְתִים. וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם: כֻּלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם בְּרוּרִים כֻּלָּם גִּבּוֹרִים וְכֻלָּם עֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם. וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים: אֶת שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא: וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה. וְנוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת רוּחַ בְּשָׂפָה בְרוּרָה וּבִנְעִימָה קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה:

קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ בְּרַעַשׁ גָּדוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים: בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ:

לָאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתֵּנוּ. לַמֶּלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם זְמִרוֹת יֹאמֵרוּ וְתִשְׁבָּחוֹת יַשְׁמִיעוּ. כִּי הוּא לְבַדּוֹ פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת עֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בַּעַל מִלְחָמוֹת זוֹרֵעַ צְדָקוֹת מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת בּוֹרֵא רְפוּאוֹת נוֹרָא תְהִלּוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת. הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. כָּאָמוּר לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: אוֹר חָדָשׁ עַל צִיּוֹן תָּאִיר וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ מְהֵרָה לְאוֹרוֹ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת:

כשחל יום טוב בחול

כָּבוֹד לִשְׁמוֹ. מְאוֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֻזּוֹ. פִּנּוֹת צְבָאָיו קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי. תָּמִיד מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּקְדֻשָּׁתוֹ: תִּתְבָּרַךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה: תתברך צורנו וכו׳

148.

אַהֲבָה רַבָּה אֲהַבְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ וַתְּלַמְּדֵם חֻקֵּי חַיִּים כֵּן תְּחָנֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ: אָבִינוּ הָאָב הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם רַחֵם עָלֵינוּ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל לִשְׁמֹעַ לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה: וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְיַחֵד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה שְׁמֶךָ וְלֹא נֵבוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ: וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ וְתוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ כִּי אֵל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת אָתָּה וּבָנוּ בָחַרְתָּ מִכָּל עַם וְלָשׁוֹן. וְקֵרַבְתָּנוּ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה בֶּאֱמֶת. לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאַהֲבָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה:

149.

יחיד א״מ אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה | אֶחָד:

בלחש בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי אֵלֶּה

עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם׃ וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃
לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ׃
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת׃ וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם׃ לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֹתָי וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם׃ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃

150.

אֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְיָשָׁר וְנֶאֱמָן וְאָהוּב וְחָבִיב וְנֶחְמָד וְנָעִים וְנוֹרָא וְאַדִּיר וּמְתֻקָּן וּמְקֻבָּל וְטוֹב וְיָפֶה הַדָּבָר הַזֶּה עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃ אֱמֶת אֱלֹהֵי עוֹלָם מַלְכֵּנוּ צוּר יַעֲקֹב מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. לְדֹר וָדֹר הוּא קַיָּם וּשְׁמוֹ קַיָּם וְכִסְאוֹ נָכוֹן וּמַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לָעַד קַיָּמֶת׃ וּדְבָרָיו חָיִים וְקַיָּמִים נֶאֱמָנִים וְנֶחֱמָדִים לָעַד ינשק הציצית ויסירם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים. עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ׃
עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים דָּבָר טוֹב וְקַיָּם לְעוֹלָם וָעֶד אֱמֶת וֶאֱמוּנָה חוֹק וְלֹא יַעֲבֹר׃ אֱמֶת שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ גֹּאֲלֵנוּ גֹּאֵל אֲבוֹתֵינוּ יוֹצְרֵנוּ צוּר יְשׁוּעָתֵנוּ. פּוֹדֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ מֵעוֹלָם שְׁמֶךָ. אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ׃
עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר׃ בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ׃ אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ׃ אֱמֶת אַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם׃ אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ׃ מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית

עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ: כָּל בְּכוֹרֵיהֶם הָרָגְתָּ וּבְכוֹרְךָ גָּאָלְתָּ וְיַם סוּף בָּקַעְתָּ וְזֵדִים טִבַּעְתָּ וִידִידִים הֶעֱבַרְתָּ וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר: עַל זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים וְרוֹמְמוּ אֵל וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִרוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לַמֶּלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם: רָם וְנִשָּׂא גָּדוֹל וְנוֹרָא מַשְׁפִּיל גֵּאִים וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים מוֹצִיא אֲסִירִים וּפוֹדֶה עֲנָוִים וְעוֹזֵר דַּלִּים וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ בְּעֵת שַׁוְּעָם אֵלָיו: תְּהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן בָּרוּךְ הוּא וּמְבֹרָךְ. מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם: מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם יְיָ מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא:

שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים לְשִׁמְךָ עַל שְׂפַת הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ: יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

צוּר יִשְׂרָאֵל קוּמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל וּפְדֵה כִנְאֻמֶךָ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל. גֹּאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

151.

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

בש"ת זָכְרֵנוּ לְחַיִּים מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם: אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ:

(*Отъ* שבת בראשית *до* שבת הגדול *включительно*):
מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר. מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

כש"ת מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

בחזרת הש״ץ אומרים כאן קדושת נקדש *):

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל (בש״ת הַמֶּלֶךְ) הַקָּדוֹשׁ:

Когда канторъ, при повтореніи שמ״ע *вслухъ, кончаетъ второе благословеніе* מחיה המתים, *читаютъ* נקדש:

בחזרת הש״ץ אומרים קדושה זו:

*)נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם. כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר: ק״ה קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: חזן אָז בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אַדִּיר וְחָזָק מַשְׁמִיעִים קוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ: ק״ה בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: חזן מִמְּקוֹמְךָ מַלְכֵּנוּ תוֹפִיעַ וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ מָתַי תִּמְלוֹךְ בְּצִיּוֹן בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכּוֹן: תִּתְגַּדַּל וְתִתְקַדַּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֵצַח נְצָחִים: וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ. כַּדָּבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ: ק״ה יִמְלוֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

Будемъ святить имя Твое въ мірѣ *семъ*, какъ выражаютъ святость его въ небесахъ высотъ, какъ написано черезъ пророка Твоего: „И взываетъ одинъ къ другому и говоритъ: (*Народъ и затѣмъ канторъ:*) „Святъ, святъ, святъ, Господь воинствъ! полнота всей земли—слава Его“! (*Кант.:*) Тогда они съ великимъ, могучимъ и сильнымъ шумомъ возглашаютъ, возносясь навстрѣчу серафамъ, они говорятъ другъ другу: „Благословенъ“! (*Нар. и кант.:*) „Благословенна слава Господня отъ мѣста ея!“ (*Кант.*) Съ мѣста Своего, о Царь нашъ, возсіяй, и царствуй надъ нами, ибо мы ожидаемъ, когда же Ты будешь царствовать въ Сіонѣ, скоро, въ наши дни поселишься тамъ на вѣки вѣковъ! Явись въ величіи и святости среди Іерусалима града Твоего, для всѣхъ родовъ и во вѣки вѣковъ! Да узрятъ глаза наши царствіе Твое, согласно реченію, произнесенному въ пѣсняхъ о силѣ Твоей, черезъ Давида, благочестиваго помазанника Твоего: (*Нар. и кант.:*) „Господь царствуетъ вовѣки, Богъ твой, Сіонъ, въ родъ и родъ, Аллилуія!“

לש״ץ לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל (בש״ת הַמֶּלֶךְ) הַקָּדוֹשׁ:

Какъ радовался Моисей дару, ставшему удѣломъ его, ибо Ты назвалъ его вѣрнымъ рабомъ Своимъ, вѣнецъ благолѣпія Ты возложилъ на голову его, когда онъ стоялъ передъ Тобою на горѣ Синаѣ, и снесъ онъ въ рукѣ своей двѣ каменныя скрижали, на которыхъ написано о соблюденіи Субботы. И такъ написано въ законѣ Твоемъ:

יִשְׂמַח משֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ. כִּי עֶבֶד נֶאֱמָן קָרָאתָ לּוֹ. כְּלִיל תִּפְאֶרֶת בְּרֹאשׁוֹ נָתַתָּ (לּוֹ) בְּעָמְדוֹ לְפָנֶיךָ עַל הַר סִינָי. וּשְׁנֵי לוּחוֹת אֲבָנִים הוֹרִיד בְּיָדוֹ. וְכָתוּב בָּהֶם שְׁמִירַת שַׁבָּת וְכֵן כָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ:

„Да соблюдаютъ сыны Израилевы Субботу, чтобы сдѣлать Субботу для родовъ ихъ завѣтомъ вѣчнымъ. Между Мною и сынами Израилевыми это знаменіе навѣки, что въ шесть дней создалъ Господь небо и землю, а въ день седьмой почилъ и покоился.

וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם: בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעֹלָם כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ:

И Ты не далъ ея (Субботы), Господи, Боже нашъ, народамъ иныхъ странъ, и не надѣлилъ ею, о Царь нашъ, идолослужителей, и въ ея покоѣ не пребываютъ невѣрующіе, только Израилю, народу Твоему, Ты далъ ее въ любви, потомству Іакова, которое Ты избралъ, — народъ, который святитъ седьмой (день), всѣ они насыщаются и преисполняются отрадою отъ благодати Твоей; и къ седьмому дню Ты благоволилъ и его Ты освятилъ, — его, вожделѣннѣйшій изъ дней, Ты нарекъ памятникомъ о дѣлѣ міросотворенія.

וְלֹא נְתַתּוֹ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא הִנְחַלְתּוֹ מַלְכֵּנוּ לְעוֹבְדֵי פְסִילִים. וְגַם בִּמְנוּחָתוֹ לֹא יִשְׁכְּנוּ עֲרֵלִים. כִּי לְיִשְׂרָאֵל עַמְּךָ נְתַתּוֹ בְּאַהֲבָה. לְזֶרַע יַעֲקֹב אֲשֶׁר בָּם בָּחָרְתָּ: עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ. וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ. זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

Переводъ см. выше, стр. 260.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ

לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ וְיָנוּחוּ בוֹ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

Въ новомѣсячія и въ полупраздничные дни: בר"ח ובחוה"מ

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ. וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ. וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם לר"ח רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה: לחוה"מ פסח חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה: לחוה"מ סוכות חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה: זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים: וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

При повтореніи канторомъ תפלה, *народъ читаетъ* מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

מודים דרבנן

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

Въ Субботу полупраздника Освященія читаютъ здѣсь על הנסים *(стр. 229).* בשבת חנוכה אומרים כאן על הנסים:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

בש"ת וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

לש"ץ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְּשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי משֶׁה עַבְדֶּךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ: בספר

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

בש"ת בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֶׂה הַשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַיְיָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: הש"ץ חוזר התפלה

Въ Новомѣсячіе и שבת חול המועד פסח *читается здѣсь неполный* הלל, *а въ* חנכה *и* שבת חול המועד סוכות*—полный* הלל.

Канторъ читаетъ קריש שלם *(стр. 148).*

XXI.

קְרִיאַת הַתּוֹרָה.

ЧТЕНІЕ ТОРЫ.

Учитель нашъ Моисей учредилъ, чтобы въ каждую Субботу, понедѣльникъ и четвергъ, утромъ, при общественномъ богослуженіи израильтяне читали Тору, дабы они такимъ образомъ не оставались три дня безъ слушанія слова Божія. Ездра установилъ, чтобы чтеніе Торы совершалось еще и въ מִנְחָה каждой Субботы. Въ слѣдующіе дни читаютъ Тору при общественномъ богослуженіи: въ Субботы, годовые праздники, новомѣсячія, посты, дни Маккавейскіе и Жребіевъ и во второй и пятый дни (понедѣльникъ и четвергъ) каждой недѣли (יד החזקה הלכות תפלה יב, א—ב).

Обычаемъ установлено у всѣхъ израильтянъ въ продолженіе каждаго года оканчивать чтеніемъ всю Тору: начинаютъ въ Субботу, что послѣ праздника Кущей (שַׁבַּת בְּרֵאשִׁית), и читаютъ недѣльный отдѣлъ בראשית, во вторую Субботу—אלה תולדות נח, въ третью—ויאמר ה׳ אל אברם לך לך и т. д. въ этомъ порядкѣ, такъ что въ праздникъ Кущей оканчиваютъ чтеніе всей Торы. Въ простомъ году *) читаютъ, согласно обычаю, במדבר סיני передъ праздникомъ Седмицъ, ואתחנן—послѣ 9-го ова,—אתם נצבים передъ Новолѣтіемъ, צו את אהרן—передъ Пасхою. Посему есть Субботы, въ которыя при утренѣ читаютъ два отдѣла (סְדָרוֹת), напр. אשה כי תזריע съ וזאת תהיה תורת המצרע, אם בחקותי съ בהר סיני и др., чтобы оканчивать всю Тору въ одинъ годъ.

Съ того мѣста, на которомъ остановились въ Субботу при утренѣ, продолжаютъ чтеніе Торы при מִנְחָה той же Субботы, а также и въ слѣдующіе за нею понедѣльникъ, четвергъ и Субботу. Такъ, въ первую Субботу читаютъ при утренѣ отдѣлъ בראשית, при מִנְחָה—אלה תולדות נח (десять стиховъ или болѣе); послѣднее—и въ понедѣльникъ и четвергъ. Въ слѣдующую же затѣмъ Субботу при утренѣ начинаютъ съ אלה תולדות נח и читаютъ до конца этого отдѣла; такъ совершаютъ чтеніе Торы весь годъ.

Въ רֹאשׁ חֹדֶשׁ, совпадающій съ буднимъ днемъ, читаютъ וידבר—יעשה ונסכו (במדבר כח, א—טו)—выдержку о постоянной (תָּמִיד), субботней и новомѣсячной жертвахъ; въ רֹאשׁ חֹדֶשׁ же, совпадающій съ Субботою, вынимаютъ изъ св. кивота два свитка Торы: изъ перваго читаютъ приходящійся на данную Субботу отдѣлъ (סֵדֶר אוֹתָהּ שַׁבָּת), изъ второго же

*) Въ простомъ году недѣль 47—50, а въ високосномъ 51—54. Соотвѣтственно сему Тора раздѣляется на 54 отдѣла.

(במדבר כח, ט—טו) וביום השבת, ובראשי חדשיכם—יעשה ונסכו о субботней и новомѣсячной жертвахъ.

Въ годовые праздники и въ День Прощенія (לְמוֹעֲדוֹת וּלְיוֹם הַכִּפֻּרִים) прерываютъ обычный порядокъ чтенія Торы, замѣняя недѣльный отдѣлъ отрывкомъ о значеніи даннаго праздника, а именно:

Въ פֶּסַח, 1-ый день: ויקרא משה-על צבאותם (שמות יב, כא—נא) и וּבחדש הראשון-עבודה לא תעשו (במדבר כח, טז-כה). 2-ой день: שור או כשב—עבודה לא תעשו (ויקרא כב, כו - כג, מד) и ובחדש הראשון-עבודה לא תעשו (במדבר כח, טז-כה).

Въ חוֹל הַמּוֹעֵד, 1-ый день: קדש לי כל בכור-הוציאנו ה׳ ממצרים (שמות יג, א - טז) и והקרבתם אשה-תעשו (במדבר כח, יט-כה). 2-ой день: אם כסף תלוה-לא תבשל גדי (שמות כב, כד- כג, יט) и והקרבתם אשה-תעשו (במדבר כח, יט—כה). 3-ій день: פסל לך-לא תבשל גדי (שמות לד, א-כו) и והקרבתם (см. 2-ой день). 4-ый день: וידבר ה׳ אל משה במדבר סיני-ולאזרח הארץ (במדבר ט, א-יד) и והקרבתם (במדבר כח, יט—כה).

Въ 7-ой день פֶּסַח: ויהי בשלח-ה׳ רפאך (שמות יג, יז—טו, כו) и והקרבתם. 8-ой день: כל הבכור-נתן לך (דברים טו, יט—טז, יז). Если же 8-ой день падаетъ на Субботу: עשר תעשר—נתן לך (דברים יד, כב—טז, יז); сверхъ того והקרבתם (במדבר כח, יט—כה).

Въ שַׁבַּת חוֹל הַמּוֹעֵד читаютъ постоянно ראה אתה אומר אלי-בחלב אמו (שמות לג, יב—לד, כו) и והקרבתם (במדבר כח, יט—כה).

Въ שָׁבוּעוֹת, 1-ый день: בחדש השלישי-ערותך עליו (שמות יט, א-כ, כג) и וביום הבכורים-ונסכיהם (במדבר כח, כו—לא). 2-ой день: כל הבכור—נתן לך (דברים טו, יט-טז, יז); въ Субботу: עשר תעשר-נתן לך (דברים יד, כב—טז, יז) и וביום הבכורים—ונסכיהם (במדבר כח, כו—לא).

Въ סֻכּוֹת, 1-ый день: שור או כשב-וידבר משה את מועדי ה׳ (ויקרא כב, כו-כג, מד) и ובחמשה עשר יום-ונסכה (במדבר כט, יב-טז). 2-ой день: то же, что въ первый день.

Въ חוֹל הַמּוֹעֵד סֻכּוֹת: וביום השני-ונסכה (במדבר כט, יז-לד); въ Субботу: ראה אתה אומר אלי-בחלב אמו (שמות לג, יב-לד, כו); сверхъ того отрывокъ объ относящемся къ данному дню жертвоприношеніи изъ במדבר כט; при מִנְחָה—недѣльный отдѣлъ (סדרא דשבוע).

Въ שְׁמִינִי עֲצֶרֶת: עשר תעשר—נתן לך (דברים יד, כב—טז, יז), и ביום השמיני עצרת—את משה (במדבר כט, לה—ל, א).

Въ שִׂמְחַת תּוֹרָה: וזאת הברכה—מעונה אלקי קדם (דברים לג, א—כו); затѣмъ חֲתַן תּוֹרָה: מעונה אלהי קדם—כל ישראל (до конца Торы); изъ второго свитка Торы—חֲתַן בְּרֵאשִׁית: בראשית—לעשות (בראשית א, א—ב, ג); въ заключеніе ביום השמיני עצרת—את משה (במדבר כט, לה—ל, א).

Въ רֹאשׁ הַשָּׁנָה, 1-ый день: וה׳ פקד—ימים רבים (בראשית כא, א—לד) и ובחדש השביעי—אשה לה׳ (במדבר כט, א - ו). 2-ой день: ויהי אחר הדברים—ואת מעכה (בראשית כב, א—כד) и ובחדש השביעי--אשה לה׳ (см. 1-ый день).

Въ יוֹם כִּפּוּר, при שַׁחֲרִית: אחרי מות—את משה (ויקרא טז, א—לד) כמעשה: при מִנְחָה (במדבר כט, ז—יא) ובעשור לחדש השביעי—ונסכיהם и ארץ מצרים—אלקיכם (ויקרא יח, א—ל).

Въ חֲנֻכָּה: ויהי ביום כלות-את המנרה (במדבר ז, א—ח, ד). 1-ый день ז, א—יז; 2-ой: יח—כט; 3-ій: כד—לה; 4-ый: ל—מא; 5-ый: לו—מז; 6-ой: מב—נג; 7-ой: מח—נט: 8-ой: נד—ח, ד.

Въ פּוּרִים: ויבא עמלק—מדר דר (שמות יז, ה—טז).

פָּרָשַׁת שְׁקָלִים[1]: וידבר—נפשותיכם (שמות ל, יא—טז).

פָּרָשַׁת זָכוֹר[2]: זכור—לא תשכח (דברים כה, יז—יט).

פָּרָשַׁת פָּרָה[3]: וידבר—הערב (במדבר יט, א—כב).

פָּרָשַׁת הַחֹדֶשׁ[4]: ויאמר—תאכלו מצות (שמות יב, א—כ)..

Въ תִּשְׁעָה בְּאָב при שַׁחֲרִית: כי תוליד—כל הימים (דברים ד, כה—מ), а при מִנְחָה: ויחל—לעמו (שמות לב. יא—יד) и פסל לך—עשה עמך (שמות לד, א—י).

Въ תַּעֲנִית צִבּוּר при שַׁחֲרִית и при מִנְחָה то же, что въ תִּשְׁעָה בְּאָב при מִנְחָה.

Далѣе: въ פּוּרִים съ вечера и утромъ מְגִלַּת אֶסְתֵּר—Книга Есѳирь.

Въ תִּשְׁעָה בְּאָב съ вечера: מְגִלַּת אֵיכָה—Плачь Іереміи.

Въ פֶּסַח, שַׁבַּת חוֹל הַמּוֹעֵד утромъ: שִׁיר הַשִּׁירִים—Книга Пѣснь пѣсней *(см. выше стр. 244)*.

Въ שָׁבוּעוֹת утромъ: מְגִלַּת רוּת—Книга Руѳь.

Въ סֻכּוֹת, שַׁבַּת חוֹל הַמּוֹעֵד утромъ: קֹהֶלֶת—Екклезіастъ.

Къ чтенію Торы послѣдовательно приглашаются обыкновенно въ Субботу 7 (не меньше) изъ молящихся лицъ, въ День Прощенія —6, въ праздники—5, въ новомѣсячія и חוֹלוֹ שֶׁל מוֹעֵד—4, въ מִנְחָה Субботы и Дня Прощенія, въ утренѣ второго и пятаго дня недѣли (понедѣльника и четверга) въ теченіе всего года, въ утренѣ дней Маккавейскихъ и Жребіевъ, въ утренѣ и при מִנְחָה дней поста—3. Лицо, приглашенное къ чтенію Торы, произноситъ установленныя בְּרָכוֹת (*см. ниже*).

По Субботамъ и праздникамъ первая часть утренняго богослуженія (שַׁחֲרִית) завершается послѣ чтенія Торы—чтеніемъ положеннаго отрывка изъ книгъ пророческихъ; эти отрывки, называемые הַפְטָרָה, по содержанію своему, стоятъ въ тѣсной связи съ читаемымъ каждый разъ отдѣломъ изъ Торы. הַפְטָרָה читается также и въ постные дни при מִנְחָה. הַפְטָרָה читаетъ обыкновенно послѣднее изъ лицъ, приглашенныхъ къ чтенію Торы. Это лицо называется מַפְטִיר. Чтеніе הַפְטָרָה предваряется и заканчивается установленными בְּרָכוֹת (*см. ниже*).

---

1) שבת פרשת שקלים—есть та Суббота, которая предшествуетъ 1-му числу адора или совпадаетъ съ нимъ.

2) שבת פרשת זכור—Суббота, предшествующая פורים—у.

3) שבת פרשת פרה—вт рая Суббота, что передъ 1-мъ числомъ нисона.

4) שבת פרשת החדש—Суббота, предшествующая 1-му числу нисона, или совпадающая съ нимъ.

152.

Передъ выниманіемъ свитка Торы читаютъ:

אֵין כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר: יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

Нѣтъ подобнаго Тебѣ между богами, о Владыко, и ничто не подобно дѣяніямъ Твоимъ. Царство Твое — царство вѣчное, и владычество Твое во всякомъ родѣ. Господь царствуетъ, Господь царствовалъ, Господь будетъ царствовать во вѣки вѣковъ. Господь даетъ силу народу Своему, Господь благословляетъ народъ Свой миромъ.

אַב הָרַחֲמִים הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָיִם: כִּי בְךָ לְבַד בָּטָחְנוּ מֶלֶךְ אֵל רָם וְנִשָּׂא אֲדוֹן עוֹלָמִים:

Отче милосердія! сотвори добро Сіону въ благоволеніи Твоемъ, возсоздай стѣны Іерусалима. Ибо на Тебя одного мы полагаемся, о Царь, Всемогущій, возвышенный и превознесенный, Владыко вѣчный!

סֵדֶר הוֹצָאַת סֵפֶר הַתּוֹרָה לְשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב.

Когда открываютъ св. кивотъ (ארון הקדש), *должно встать; при выниманіи Торы читаютъ слѣдующее:*

וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יְיָ וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ: כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְיָ מִירוּשָׁלָיִם: בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ:

Въ יום טוב *и въ* ר״ה ויו״כ *читается здѣсь, передъ* בריך שמיה, *слѣдующее:*

ג״פ יְיָ יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת: נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה:

Господь есть Господь, Всемогущій, милосердый, благій, долготерпѣливый, многомилостивый и истинный, хранящій милость на тысячи поколѣній, прощающій грѣхъ, беззаконіе и вину, и освобождающій отъ наказанія. (*3 раза*).

(*Въ Новолѣтіе, День Прощенія и Гоушано-раббо:*) לר״ה ויו״כ ולהושענא רבה

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתַי לְטוֹבָה וְהָפֵק רְצוֹנִי וְתֵן שְׁאֵלָתִי

Владыко вселенной, исполни прошенія мои ко благу, осуществи

וּמְחוֹל לִי עַל כָּל עֲוֹנוֹתַי וְעַל כָּל עֲוֹנוֹת אַנְשֵׁי בֵיתִי. מְחִילָה בְּחֶסֶד מְחִילָה בְּרַחֲמִים. וְטַהֲרֵנִי מֵחֲטָאַי וּמֵעֲוֹנַי וּמִפְּשָׁעַי. וְזָכְרֵנִי בְּזִכָּרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ. וּפָקְדֵנוּ בִּפְקֻדַּת יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים וְזָכְרֵנוּ לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה וְכַלְכָּלָה וְלֶחֶם לֶאֱכוֹל וּבֶגֶד לִלְבּוֹשׁ. וְעֹשֶׁר וְכָבוֹד וַאֲרִיכַת יָמִים בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ. וְשֵׂכֶל וּבִינָה לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל עִמְקֵי סוֹדוֹתֶיךָ. וְהָפֵק רְפוּאָה לְכָל מַכְאוֹבֵינוּ. וּבָרֵךְ כָּל מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. וּגְזוֹר עָלֵינוּ גְּזֵרוֹת טוֹבוֹת יְשׁוּעוֹת וְנֶחָמוֹת. וּבַטֵּל מֵעָלֵינוּ כָּל גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת וְרָעוֹת. וְתֵן בְּלֵב הַמַּלְכוּת וְיוֹעֲצָיו וְשָׂרָיו עָלֵינוּ לְטוֹבָה אָמֵן וְכֵן יְהִי רָצוֹן:

желаніе мое и дай просимое мною; прости мнѣ прегрѣшенія мои и прегрѣшенія всѣхъ членовъ семейства моего въ милости и благосердіи; очисти меня отъ грѣховъ моихъ и отъ беззаконій моихъ и отъ преступленій моихъ; вспомни меня ко благу передъ Тобою, и посѣти насъ спасеніемъ и утѣшеніемъ; даруй намъ жизнь благодатную, миръ, пропитаніе и содержаніе; дай намъ хлѣбъ для ѣды, одежду для надѣванія, богатство, честь, и долголѣтіе, дабы изучать Тору Твою и исполнять заповѣди ея; дай намъ пониманіе и разумѣніе, чтобы разумѣть и понимать глубокія тайны ея; ниспошли исцѣленіе всѣмъ недугамъ нашимъ, благослови всякое дѣло рукъ нашихъ; постанови о насъ рѣшенія о счастіи, спасеніи и утѣшеніи, и отмѣни всякія тяжкія и дурныя рѣшенія о насъ. Склони сердце Царя нашего, совѣтниковъ и сановниковъ Его ко благу нашему, аминь. Тако да будетъ воля Твоя.

יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי:

ג"פ ואני תפלתי וכו׳. בריך שמיה וכו׳

לשלש רגלים

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מַלֵּא מִשְׁאֲלוֹת לִבִּי לְטוֹבָה וְהָפֵק רְצוֹנִי וְתֵן שְׁאֵלָתִי וְזַכֵּה לִי עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ (פלוני בן פלונית) (וְאִשְׁתִּי וּבָנַי וּבְנוֹתַי) וְכָל בְּנֵי בֵיתִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. וּמַלְּטֵנוּ מִיֵּצֶר הָרָע. וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. וְזַכֵּנוּ שֶׁתַּשְׁרֶה שְׁכִינָתְךָ בְּתוֹכֵנוּ. וְהוֹפַע עָלֵינוּ רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה.

Въ Пасху, Пятидесятницу и Кущи:

Владыко вселенной, исполни прошенія сердца моего ко благу, осуществи желаніе мое и дай просимое мною. Сподоби меня, раба Твоего *(имярекъ)*, сына рабыни Твоей *(имярекъ)* (жену мою, сыновей моихъ и дочерей моихъ) и всѣхъ членовъ семейства моего совершать волю Твою съ искреннимъ усердіемъ, и избавь меня отъ дурного побужденія. Дай намъ удѣлъ въ Торѣ Твоей; удостой насъ пребыванія величія Твоего надъ нами; осіяй насъ духомъ

וְיִתְקַיֵּם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְיָ. רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה. רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה. רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְיָ: וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתְּזַכֵּנוּ לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים בְּעֵינֶיךָ. וְלָלֶכֶת בְּדַרְכֵי יְשָׁרִים לְפָנֶיךָ וְקַדְּשֵׁנוּ בִּקְדֻשָּׁתֶךָ. כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְחַיִּים טוֹבִים וַאֲרוּכִים וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. וְתִשְׁמְרֵנוּ מִמַּעֲשִׂים רָעִים וּמִשָּׁעוֹת רָעוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת לָבֹא לָעוֹלָם וְהַבּוֹטֵחַ בַּיְיָ חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ. אָמֵן:

יהיו לרצון וכו׳

мудрости и разумѣнія, да осуществится на насъ обѣтованіе: „И будетъ почивать на немъ духъ Господенъ, духъ мудрости и разумѣнія, духъ совѣта и силы, духъ познанія и страха Господня.“ Итакъ, да будетъ воля Твоя, Господи, Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ, сподобить насъ совершать благоугодныя въ очахъ Твоихъ дѣла и ходить путями праведными передъ Тобою! Освяти насъ святостію Твоею, дабы мы сподобились той счастливой и долгой жизни, жизни міра будущаго! Храни насъ отъ дурныхъ дѣяній и дурныхъ временъ, постигающихъ міръ. И кто полагается на Господа, того да окружаетъ милость. Аминь.

ג״פ וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ:

Я *обращаю* моленіе мое къ Тебѣ, о Господи, въ пору благоволенія. О Боже, по обилію милости Твоей, откликнись мнѣ истиннымъ спасеніемъ Твоимъ! (*3 раза*).

Въ Субботу и годовые праздники:

בְּרִיךְ שְׁמֵהּ דְּמָרֵא עָלְמָא. בְּרִיךְ כִּתְרָךְ וְאַתְרָךְ. יְהֵא רְעוּתָךְ עִם עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל לְעָלַם. וּפוּרְקַן יְמִינָךְ אַחֲזֵי לְעַמָּךְ בְּבֵית מַקְדְּשָׁךְ. וּלְאַמְטוּיֵי לָנָא מִטּוּב נְהוֹרָךְ. וּלְקַבֵּל צְלוֹתָנָא בְּרַחֲמִין. יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתוֹרִיךְ לָן חַיִּין בְּטִיבוּתָא וְלֶהֱוֵי אֲנָא פְקִידָא בְּגוֹ צַדִּיקַיָּא. לְמִרְחַם עָלַי וּלְמִנְטַר יָתִי וְיַת כָּל דִּי לִי וְדִי לְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל. אַנְתְּ הוּא זָן לְכֹלָּא וּמְפַרְנֵס לְכֹלָּא. אַנְתְּ הוּא שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא. אַנְתְּ הוּא דְשַׁלִּיט עַל מַלְכַיָּא וּמַלְכוּתָא דִילָךְ הִיא. אֲנָא עַבְדָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּסָגִידְנָא קַמֵּהּ וּמִקַּמָּא דִיקַר אוֹרַיְתֵהּ בְּכָל עִדָּן וְעִדָּן. לָא עַל אֱנָשׁ רָחִיצְנָא וְלָא עַל בַּר אֱלָהִין סָמִיכְנָא אֶלָּא בֶּאֱלָהָא דִשְׁמַיָּא. דְּהוּא אֱלָהָא קְשׁוֹט. וְאוֹרַיְתֵהּ קְשׁוֹט. וּנְבִיאוֹהִי קְשׁוֹט. וּמַסְגֵּא לְמֶעְבַּד טַבְוָן וּקְשׁוֹט. בֵּהּ אֲנָא רָחִיץ. וְלִשְׁמֵהּ קַדִּישָׁא יַקִּירָא אֲנָא אֵמַר תּוּשְׁבְּחָן. יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתִפְתַּח לִבִּי בְּאוֹרַיְתָא וְתַשְׁלִים מִשְׁאֲלִין דְּלִבִּי וְלִבָּא דְכָל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל לְטַב וּלְחַיִּין וְלִשְׁלָם. אָמֵן:

Канторъ, держа свитокъ Торы въ рукахъ, возглашаетъ:

חו"ק שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד:

חו"ק אֶחָד (הוּא) אֱלֹהֵינוּ גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ קָדוֹשׁ (בר"ה ויו"כ וְנוֹרָא) שְׁמוֹ:

חזן גַּדְּלוּ לַייָ אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:

הקהל עונים לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְיָ אֱלֹהֵינוּ:

עַל הַכֹּל יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: בָּעוֹלָמוֹת שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא. כִּרְצוֹנוֹ וְכִרְצוֹן יְרֵאָיו וְכִרְצוֹן כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל: צוּר הָעוֹלָמִים אֲדוֹן כָּל הַבְּרִיּוֹת אֱלוֹהַּ כָּל הַנְּפָשׁוֹת: הַיּוֹשֵׁב בְּמֶרְחֲבֵי מָרוֹם הַשּׁוֹכֵן בִּשְׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם: קְדֻשָּׁתוֹ עַל הַחַיּוֹת וּקְדֻשָּׁתוֹ עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד: וּבְכֵן יִתְקַדַּשׁ שִׁמְךָ בָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְעֵינֵי כָּל חָי. וְנֹאמַר לְפָנָיו שִׁיר חָדָשׁ כַּכָּתוּב: שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו: וְנִרְאֵהוּ עַיִן בְּעַיִן בְּשׁוּבוֹ אֶל נָוֵהוּ כַּכָּתוּב: כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב

Больше всего познается въ величіи и святости его, восхваляется, величается, возвышается и превозносится имя Царя царей надъ царями, Святый, да восхвалится Онъ, въ мірахъ, которые Онъ сотворилъ, въ мірѣ семъ и въ мірѣ будущемъ, согласно волѣ Его и волѣ всѣхъ боящихся Его, и волѣ всего дома Израилева. Твердыня вѣчная, Владыка всѣхъ твореній, Богъ всѣхъ душъ, Онъ возсѣдающій въ пространствахъ горнихъ, обитающій въ предвѣчныхъ небесахъ небесъ, Коего святость надъ Хаіотъ и Коего святость надъ престоломъ величія. И такъ святится имя Твое, Господи, Боже нашъ, и нами передъ глазами всего живущаго, и мы произносимъ передъ лицомъ Его пѣснь новую, какъ писано: Пойте Господу, бряцайте имени Его, бейте въ литавры возсѣдающему на облакахъ при имени Его: Іагъ, и восторгайтесь къ Нему. Да увидимъ Его глазомъ къ глазу, когда Онъ возвратится въ обитель Свою, какъ писано: Ибо глазомъ къ глазу увидятъ они, когда возвратится Гос-

יְיָ צִיּוֹן: וְנֶאֱמַר וְנִגְלָה כְּבוֹד יְיָ וְרָאוּ כָל בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִּי יְיָ דִּבֵּר:

בדרך הליכתו אומרים אב הרחמים

подь въ Сіонъ, и сказано: И явится слава Господня, и увидитъ ее всякая плоть, одинаково, ибо уста Господни изрекли сіе.

אַב הָרַחֲמִים הוּא יְרַחֵם עַם עֲמוּסִים וְיִזְכּוֹר בְּרִית אֵיתָנִים וְיַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן הַשָּׁעוֹת הָרָעוֹת וְיִגְעַר בְּיֵצֶר הָרַע מִן הַנְּשׂוּאִים וְיָחוֹן אוֹתָנוּ לִפְלֵיטַת עוֹלָמִים וִימַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּמִדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים:

Положивши свитокъ на столъ, канторъ призываетъ приглашаемаго къ чтенію Торы слѣдующими словами:

וְיַעֲזוֹר וְיָגֵן וְיוֹשִׁיעַ לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ וְנֹאמַר אָמֵן: הַכֹּל הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ וּתְנוּ כָבוֹד לַתּוֹרָה כֹּהֵן קְרָב. יַעֲמוֹד (ר׳ פב״פ הכהן): בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ: תּוֹרַת יְיָ תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ עֵדוּת יְיָ נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי: פִּקּוּדֵי יְיָ יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב מִצְוַת יְיָ בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם: הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְיָ צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכֹל הַחוֹסִים בּוֹ:

Канторъ и народъ:

וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּייָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם:

Передъ чтеніемъ Торы:

העולה לתורה יברך בָּרְכוּ אֶת יְיָ הַמְבֹרָךְ:

והקהל עונים בָּרוּךְ יְיָ הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד: וחוזר המברך

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

Послѣ чтенія Торы.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

Приглашеннаго къ Торѣ канторъ благословляетъ такъ: מי שברך לעולה לתורה

מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב הוא יברך את (פב״פ) בעבור שעלה לכבוד המקום לכבוד התורה לכבוד השבת (ליו״ט לכבוד הרגל). (לר״ה ויו״כ לכבוד יום הדין). ובשכר זה הקדוש ברוך הוא ישמרהו ויצילהו מכל צרה וצוקה ומכל נגע ומחלה וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיו (ליו״ט ויזכהו לעלות לרגל). (לר״ה ויו״כ ויכתבהו ויחתמהו לחיים טובים בזה יום הדין) עם כל ישראל אחיו ונאמר אמן:

Молитва за роженицу. תפלה בעד היולדת

מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב הוא יברך את האשה היולדת (פב״פ) זאת בנה הנולד (לנקבה ואת הילדה הנולדה) לה במזל טוב (לנקבה ויקרא שמה בישראל פב״פ) בעבור שבעלה נדר לצדקה. בשכר זה יגדלו (לנקבה יגדלה) (לזכר לתורה ו) לחופה ולמעשים טובים ונאמר אמן:

Молитва за больного. תפלה בעד החולה

מִי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב משה אהרן דוד ושלמה הוא ירפא את החולה (לנקבה החולנית) (פב"פ) בעבור (שפב"פ) נדר מתנה בעבורו (בעבורה). בשכר זה הקדוש ברוך הוא ימלא רחמים עליו להחלימו ולרפאותו ולהחזיקו ולהחיותו (לנקבה עליה להחלימה ולרפאותה ולהחזיקה ולהחיותה) וישלח לו (לנקבה לה) מהרה רפואה שלמה מן השמים ברמ"ח אבריו (אבריה) ושס"ה גידיו (גידיה) בתוך שאר חולי ישראל. רפואת הנפש ורפואת הגוף. (בשבת אומר. אבל בר"ה ויו"כ אפילו בשבת אין לומר זה. שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא). השתא בעגלא ובזמן קריב ונאמר אמן:

Если къ чтенію Торы приглашенъ юноша, достигшій религіознаго совершеннолѣтія (13 л. съ 1 днемъ), то по произнесеніи имъ ברכה, *что послѣ чтенія Торы, отецъ его возглашаетъ:*

אם בר מצוה (בר י"ג שנה ויום אחד) עולה לתורה (אחר שברך ברכה אחרונה) יאמר אביו:

Благословенъ Тотъ, Который освободилъ меня отъ отвѣтственности за сего

בָּרוּךְ שֶׁפְּטָרַנִי מֵעָנְשׁוֹ שֶׁלָּזֶה:

Послѣ чтенія Торы произносятъ חצי קדיש *(стр. 75).* ואחר הקריאה יאמר ח"ק

При вздыманіи Торы: כשמגביה הספר תורה צריך להראות הכתב לעם ויאמר זה

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. עַל פִּי יְיָ בְּיַד מֹשֶׁה: עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

153.

בִּרְכוֹת הַהַפְטָרָה.

Передъ чтеніемъ הפטרה *произносятъ:*

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который избралъ добрыхъ пророковъ и нашелъ Свою волю въ словахъ ихъ, произнесенныхъ съ вѣрностію, благословенъ Ты, Господи, избравшій Тору, Моисея раба Своего, Израиля, народъ Свой и пророковъ истины и правды.

קודם קריאת ההפטרה יברך:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בִּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָֹה הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וָצֶדֶק:

Послѣ чтенія הפטרה *произносятъ:*

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, твер-

אחר ההפטרה יאמר זה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. צוּר כָּל הָעוֹלָמִים.

צַדִּיק בְּכָל הַדּוֹרוֹת. הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעֹשֶׂה. הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם. שֶׁכָּל דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק:

дыня всѣхъ временъ, праведный во всѣхъ родахъ, Богъ вѣрный, Который обѣщаетъ и совершаетъ, говоритъ и исполняетъ, Коего слова всѣ истина и правда.

נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ. וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא יָשׁוּב רֵיקָם כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל דְּבָרָיו:

Вѣренъ Ты, Господи, Боже нашъ, и вѣрны слова Твои, и ни одно слово изъ словъ Твоихъ не возвратится ни съ чѣмъ, ибо Ты, Боже, Царь вѣрный и милосердый; благословенъ Ты, Господи, Боже, вѣрный во всѣхъ словахъ Своихъ.

רַחֵם עַל צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ. וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ:

Умилосердись надъ Сіономъ, ибо это домъ нашей жизни, и душевно огорченнымъ поможешь Ты вскорѣ, въ наши дни; благословенъ Ты, Господи, возвеселяющій Сіонъ сынами его.

שַׂמְּחֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ. עַל כִּסְאוֹ לֹא יֵשֶׁב זָר וְלֹא יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ. כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן דָּוִד:

Возвесели насъ, Господи, Боже, нашъ, Иліею, пророкомъ, рабомъ Твоимъ, и царствомъ дома Давида, помазанника Твоего, да придетъ онъ вскорѣ, и возрадуется сердце наше. На престолѣ его да не сидитъ чужой и другіе да не получатъ въ удѣлъ славы его, ибо именемъ Твоимъ святымъ Ты клялся ему, что не погаснетъ свѣтильникъ его во вѣки вѣковъ; благословенъ Ты, Господи, щитъ Давидовъ.

בתענית צבור וביו"כ למנחה מסיימין כאן:

Этимъ оканчиваются ברכות ההפטרה *въ постные дни и въ* מנחה *Дня Отпущенія.*

בכל שבתות השנה גם בשבת חוה"מ פסח אומרים זה:

Во всѣ обыкновенныя субботы, а также въ Субботу, совпадающую съ חוה"מ פסח *читаютъ:*

עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים וְעַל יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה

За Тору и за богослуженіе, за пророковъ и за сей день суббот-

שֶׁנָּתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִקְדֻשָּׁה וְלִמְנוּחָה לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת: עַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

ній, который Ты, Господи, Боже нашъ, далъ намъ для освященія и покоя, для славы и благолѣпія, за все мы, Господи, Боже нашъ, выражаемъ Тебѣ благодареніе и благословляемъ Тебя. Да будетъ имя Твое въ устахъ всего живущаго благословляемо постоянно, во вѣки вѣковъ! Благословенъ Ты, Господи, освятившій Субботу.

בשלש רגלים גם בשבת חוה"מ סוכות אומרים זה: חוה"מ סוכות, *читаютъ*:

Въ три годовые праздника, а также въ Субботу, совпадающую съ

עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים (לשבת וְעַל יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה) וְעַל יוֹם לפסח חַג הַמַּצּוֹת לשבועות חַג הַשָּׁבֻעוֹת לסוכות חַג הַסֻּכּוֹת לשמיני עצרת ולש"ת הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה. שֶׁנָּתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (לִקְדֻשָּׁה וְלִמְנוּחָה) לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת: עַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ (הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

За Тору и за богослуженіе, за пророковъ и за сей день (Субботы и за день) праздника (*въ Пасху*:) опрѣсноковъ, (*въ Пятидесятницу*:) Седмицъ, (*въ Кущи*:) Кущей, (*въ 8-ой и 9-ый день Кущей*:) за сей восьмой день, праздникъ Заключенія, который Ты, Господи, Боже нашъ, далъ намъ (*въ Субботу*: для освященія и покоя), для веселія и радости, для славы и благолѣпія, за все мы, Господи, Боже нашъ, выражаемъ Тебѣ благодареніе и благословляемъ Тебя. Да будетъ имя Твое въ устахъ всего живущаго благословляемо постоянно, во вѣки вѣковъ. Благословенъ Ты, Господи, освятившій (Субботу), Израиля и времена.

בראש השנה אומרים זה:

Въ Новолѣтіе читаютъ:

עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים (לשבת וְעַל יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה) וְעַל יוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה שֶׁנָּתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (לִקְדֻשָּׁה וְלִמְנוּחָה) לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת: עַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ

За Тору и за богослуженіе, за пророковъ и за (сей день Субботы и) сей День Вспомяновенія, который Ты, Господи, Боже нашъ, далъ намъ (*въ Субботу*: для святости и покоя) для славы и благолѣпія, за все мы, Господи, Боже нашъ, выражаемъ Тебѣ благодареніе и благословляемъ Тебя,

Да будетъ имя Твое въ устахъ всего живущаго благословляемо постоянно, во вѣки вѣковъ, и слово Твое—правда, и оно неизмѣнно навсегда! Благословенъ Ты, Господи, Царь надъ всею землею, освятившій (Субботу и) Израиля и День Вспомяновенія.

יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ (הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן:

Въ День Прощенія читаютъ:

За Тору и за богослуженіе, за пророковъ и за сей день (Субботы и сей День) Прощенія, который Ты, Господи, Боже нашъ, далъ намъ (*въ Субботу*: для освященія и покоя) для прощенія, извиненія и отпущенія, для славы и благолѣпія, за все мы, Господи, Боже нашъ, выражаемъ Тебѣ благодареніе и благословляемъ Тебя. Да будетъ имя Твое въ устахъ всего живущаго благословляемо постоянно, во вѣки вѣковъ, и слово Твое—правда, и оно неизмѣнно навсегда! Благословенъ Ты, Господи, Царь, отпускающій и прощающій грѣхи наши и грѣхи народа Его, дома Израилева, и удаляющій вины наши изъ года въ годъ, Царь надъ всею землею, освятившій (Субботу и) Израиля и День Прощенія.

ביוה"כ בשחרית אומרים זה:

עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים (לשבת וְעַל יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה) וְעַל יוֹם הַכִּפֻּרִים הַזֶּה שֶׁנָּתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (לִקְדֻשָּׁה וְלִמְנוּחָה) לִמְחִילָה וְלִסְלִיחָה וּלְכַפָּרָה וְלִמְחָל בּוֹ אֶת כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ. לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת: עַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ. יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ (מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ לַעֲוֹנוֹתֵינוּ וְלַעֲוֹנוֹת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל וּמַעֲבִיר אַשְׁמוֹתֵינוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה) מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ (הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַכִּפֻּרִים:

154.

Прошеніе о благѣ всѣхъ израильтянъ, главъ общинъ и школъ, раввиновъ и всѣхъ мудрецовъ Торы.

Да пріидетъ спасеніе съ неба, милость, любовь, милосердіе, долголѣтіе, обильное пропитаніе, небесная помощь, тѣлесное здоровье, высшее просвѣщеніе, живучее и

יְקוּם פֻּרְקָן מִן שְׁמַיָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וְסִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא וּבַרְיוּת גּוּפָא וּנְהוֹרָא מַעַלְיָא: זַרְעָא

долговѣчное потомство, потомство, которое не оставляетъ и не гнушается изученія словъ Торы,— нашимъ господамъ и учителямъ, священнымъ собраніямъ, какъ въ землѣ израильской, такъ и въ Вавилоніи, главамъ ученыхъ собраній[1]) и главамъ общинъ изгнанія[2]), главамъ ешиботовъ и судьямъ воротъ, всѣмъ ученикамъ ихъ и ученикамъ учениковъ ихъ и всѣмъ, занимающимся Торою; Царь вселенной да благословитъ ихъ, продлитъ ихъ жизнь, умножитъ ихъ дни и дастъ долготу лѣтамъ ихъ. Да будутъ они спасены и избавлены отъ всякой нужды и отъ всякихъ лютыхъ мученій. Владыка нашъ небесный да будетъ имъ въ помощь во всякое время и во всякій часъ, возгласимъ: аминь!

חַיָּא וְקַיָּמָא. זַרְעָא דִּי לָא
יִפְסוּק וְדִי לָא יִבְטוּל מִפִּתְגָּמֵי
אוֹרַיְתָא: לְמָרָנָן וְרַבָּנָן חֲבוּרָתָא
קַדִּישָׁתָא. דִּי בְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל
וְדִי בְבָבֶל. לְרֵישֵׁי כַלֵּי וּלְרֵישֵׁי
גַלְוָתָא וּלְרֵישֵׁי מְתִיבָתָא וּלְדַיָּנֵי
דִי בָבָא: לְכָל תַּלְמִידֵיהוֹן
וּלְכָל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן וּלְכָל
מָאן דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא. מַלְכָּא
דְעָלְמָא יְבָרֵךְ יַתְהוֹן יַפִּישׁ
חַיֵּיהוֹן וְיַסְגֵּא יוֹמֵיהוֹן וְיִתֵּן
אַרְכָה לִשְׁנֵיהוֹן. וְיִתְפָּרְקוּן
וְיִשְׁתֵּיזְבוּן מִן כָּל עָקָא וּמִן כָּל
מַרְעִין בִּישִׁין. מָרָן דִּי בִשְׁמַיָּא
יְהֵא בְסַעְדְּהוֹן כָּל זְמַן וְעִדָּן
וְנֹאמַר אָמֵן:

155.

Прошеніе о благѣ общества, въ которомъ живутъ.

Одиночно молящійся не читаетъ слѣдующихъ двухъ молитвъ:

כשמתפלל בלא מנין לא יאמר יקום פורקן
זה ולא מי שברך:

Да пріидетъ спасеніе съ неба, милость, любовь, милосердіе, долголѣтіе и обильное пропитаніе, небесная помощь, тѣлесное здоровье, высшее просвѣщеніе, живучее и долговѣчное потомство, потомство, которое не оставляетъ и

יְקוּם פֻּרְקָן מִן שְׁמַיָּא חִנָּא
וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי
וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וְסִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא
וּבַרְיוּת גּוּפָא וּנְהוֹרָא מַעַלְיָא:
זַרְעָא חַיָּא וְקַיָּמָא. זַרְעָא דִּי לָא

[1]) כלא значитъ по халдейски: возглашать, посему публичныя чтенія Закона, особенно тѣ, которыя происходили въ мѣсяцахъ элулѣ и адорѣ въ многочисленныхъ собраніяхъ, назывались כלה, мн. ч. כלי.—руководители же этихъ чтеній רישי כלי.

[2]) רישי גלותא—главы изгнанія—такъ назывались свѣтскіе представители всѣхъ вавилонскихъ евреевъ.

יִפְסוּק וְדִי לָא יִבְטוּל מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא: לְכָל קְהָלָא קַדִּישָׁא הָדֵין. דְּרַבְרְבַיָּא עִם זְעֵרַיָּא טַפְלָא וּנְשַׁיָּא. מַלְכָּא דְעָלְמָא יְבָרֵךְ יַתְכוֹן יַפִּישׁ חַיֵּיכוֹן וְיַסְגֵּא יוֹמֵיכוֹן וְיִתֵּן אַרְכָה לִשְׁנֵיכוֹן. וְתִתְפָּרְקוּן וְתִשְׁתֵּיזְבוּן מִן כָּל עָקָא וּמִן כָּל מַרְעִין בִּישִׁין. מָרָן דִּי בִשְׁמַיָּא יְהֵא בְּסַעְדְּכוֹן כָּל זְמַן וְעִדָּן וְנֹאמַר אָמֵן:

не гнушается изученія словъ Торы, — всему священному собранію сему, большимъ и малымъ, дѣтямъ и женщинамъ. Царь вселенной да благословитъ васъ, продлитъ вашу жизнь, умножитъ ваши дни и дастъ долготу лѣтамъ вашимъ. Да будете спасены и избавлены отъ всякой нужды и отъ всякихъ лютыхъ мученій. Владыка нашъ небесный да будетъ вамъ въ помощь во всякое время и во всякій часъ, возгласимъ: аминь!

156.

Прошеніе о ниспосланіи благословенія общинѣ.

מִי שֶׁבֵּרַךְ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב הוּא יְבָרֵךְ אֶת כָּל הַקָּהָל הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה עִם כָּל קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ. הֵם וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם. וּמִי שֶׁמְּיַחֲדִים בָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת לִתְפִלָּה. וּמִי שֶׁבָּאִים בְּתוֹכָם לְהִתְפַּלֵּל. וּמִי שֶׁנּוֹתְנִים נֵר לַמָּאוֹר וְיַיִן לְקִדּוּשׁ וּלְהַבְדָּלָה וּפַת לָאוֹרְחִים וּצְדָקָה לָעֲנִיִּים. וְכָל מִי שֶׁעוֹסְקִים בְּצָרְכֵי צִבּוּר בֶּאֱמוּנָה. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְשַׁלֵּם שְׂכָרָם וְיָסִיר מֵהֶם כָּל מַחֲלָה וְיִרְפָּא לְכָל גּוּפָם וְיִסְלַח לְכָל עֲוֹנָם. וְיִשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם עִם כָּל יִשְׂרָאֵל אֲחֵיהֶם וְנֹאמַר אָמֵן:

Кто благословилъ отцовъ нашихъ Авраама, Исаака и Іакова, Тотъ да благословитъ все сіе священное собраніе вмѣстѣ со всѣми священными собраніями, ихъ, женъ ихъ, сыновей и дочерей ихъ и всѣхъ, зависящихъ отъ нихъ, и тѣхъ, которые учреждаютъ синагоги для молитвы, и тѣхъ, которые приходятъ въ нихъ молиться, дарятъ свѣчу для освѣщенія, вино для קדוש и הבדלה, хлѣбъ странникамъ и благостыню бѣднымъ, всѣхъ честно занимающихся общественными дѣлами; Святый, да восхвалится Онъ, да воздастъ имъ награду, удалитъ всякій недугъ отъ нихъ, исцѣлитъ все тѣло ихъ, отпуститъ всѣ грѣхи ихъ, и да ниспошлетъ Онъ благословеніе и преуспѣяніе всякому дѣлу рукъ ихъ к всѣмъ израильтянамъ, братьямъ ихъ, и возгласимъ: аминь!

157.

תפלות בעד הקיסר וארץ מולדתנו.

МОЛИТВЫ ЗА ЦАРЯ и ОТЕЧЕСТВО.

I.

Тотъ, Кто даруетъ побѣду царямъ и власть князьямъ, Коего царство есть царство всѣхъ временъ, Кто спасъ Давида, раба Своего, отъ лютаго меча, Кто проложилъ путь въ морѣ и стезю въ сильныхъ водахъ, Тотъ да благословитъ, охранитъ, обережетъ, защититъ, вознесетъ, возвеличитъ и возвыситъ

הַנּוֹתֵן תְּשׁוּעָה לַמְּלָכִים וּמֶמְשָׁלָה לַנְּסִיכִים. מַלְכוּתוֹ מַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים. הַפּוֹצֶה אֶת דָּוִד עַבְדּוֹ מֵחֶרֶב רָעָה. הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה. הוּא יְבָרֵךְ וְיִשְׁמוֹר וְיִנְצוֹר וְיַעֲזוֹר וִירוֹמֵם וִיגַדֵּל וִינַשֵּׂא לְמַעְלָה אֶת אֲדוֹנֵנוּ הַקֵּיסָר

Благочестивѣйшаго, Самодержавнѣйшаго, Великаго Государя нашего Императора

НИКОЛАЯ АЛЕКСАНДРОВИЧА,

נִיקָאלַי אַלֶכְּסַנְדְּרָווִיטְשׁ

да возвысится слава Его,

יָרוּם הוֹדוֹ

Супругу Его, Благочестивѣйшую Государыню Императрицу

АЛЕКСАНДРУ ѲЕОДОРОВНУ,

עִם אִשְׁתּוֹ הַקֵּיסָרִית הַכְּבוּדָה

אַלֶכְּסַנְדְּרַא פֶעאָדָארָווְנַא

Матерь Его, Благочестивѣйшую Государыню Императрицу

МАРІЮ ѲЕОДОРОВНУ,

וְעִם אִמּוֹ הַקֵּיסָרִית הַכְּבוּדָה

מַארִיַא פֶעאָדָארָווְנַא

Благовѣрнаго Государя Наслѣдника Цесаревича и Великаго Князя

АЛЕКСѢЯ НИКОЛАЕВИЧА,

וּבְנָם יוֹרֵשׁ הָעֶצֶר

אַלֶקְסֶעי נִיקָאלַאיֶעווִיטְשׁ

и весь Августѣйшій Домъ Его (да возвысится слава Его!). Царь царей да поддержитъ, по милосердію Своему, жизнь Его и да хранитъ Его и спасаетъ Его отъ всякой нужды, печали и убытка; да повергнетъ Онъ народы къ стопамъ Его и низложитъ враговъ Его передъ Нимъ, и да споспѣшествуетъ Ему во всемъ, куда Онъ ни обратится. Царь царей да вселитъ, по милосердію Своему, въ

וְאֶת כָּל בֵּית מַלְכֵּנוּ הָרָם יָרוּם הוֹדָם. מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים בְּרַחֲמָיו יְחַיֵּהוּ וְיִשְׁמְרֵהוּ וּמִכָּל צָרָה וְיָגוֹן וָנֶזֶק יַצִּילֵהוּ וְיַדְבֵּר עַמִּים תַּחַת רַגְלָיו וְיַפִּיל שׂוֹנְאָיו לְפָנָיו וּבְכֹל אֲשֶׁר יִפְנֶה יַצְלִיחַ: מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים בְּרַחֲמָיו יִתֵּן בְּלִבּוֹ וּבְלֵב

כָּל יוֹעֲצָיו וְשָׂרָיו רַחֲמָנוּת לַעֲשׂוֹת טוֹבָה עִמָּנוּ וְעִם כָּל יִשְׂרָאֵל. בְּיָמָיו וּבְיָמֵינוּ תִּוָּשַׁע יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁכּוֹן לָבֶטַח וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל. וְכֵן יְהִי רָצוֹן וְנֹאמַר אָמֵן:

сердце Его и въ сердце всѣхъ совѣтниковъ Его и князей Его милосердіе, дабы они благодѣтельствовали намъ и всему Израилю, во дни Его и въ дни наши да будетъ спасеніе іудеямъ, и Израиль да покоится безпечно, и да придетъ Избавитель Сіона, тако да будетъ воля Его, возгласимъ: аминь!

II.

אֵל עוֹלָם מֶלֶךְ מְלָכִים, הַמּוֹשֵׁל בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת, אֲשֶׁר אָצַלְתָּ מֵהוֹד הֲדַר מַלְכוּתְךָ עַל בְּנֵי תְמוּתָה, פְּתַח אוֹצַר בִּרְכַּת שָׁמֶיךָ וּמְשׁוֹךְ חַסְדְּךָ לַאֲדוֹנֵינוּ הַמְּרוֹמָם הַקֵּיסָר

נִיקָאלַי אַלֶכְּסַנְדְּרָאוִויטְשׁ.

חַזְּקֵהוּ וְאַמְּצֵהוּ, וְהַאֲרֵךְ יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו הַצְלִיחֵהוּ בְּכָל דְּרָכָיו תְּמוֹךְ אֲשׁוּרָיו בְּכֹל אֲשֶׁר יִפְנֶה לִדְרוֹשׁ טוֹב לְעַם הַחוֹסִים בְּצִלּוֹ

בָּרֵךְ נָא הָאֵל אֶת אִשְׁתּוֹ הַגְּבִירָה הַמְפֹאָרָה הַקֵּיסְרִית הַכְּבוּדָה

אַלֶכְּסַנְדְּרָא פֶעאָדָארָוְנָא

וְעִם אִמּוֹ הַקֵּיסָרִית הַכְּבוּדָה

מַארִיָא פֶעאָדָארָאוְנַא

וּבְנָם יוֹרֵשׁ הָעֶצֶר

אַלֶקְסֶעי נִיקָאלַאיֶעוִויטְשׁ

וְכָל נִטְעֵי נַעֲמָנִים זֶרַע הַמְּלוּכָה, גַּם יוֹעֲצֵי הַמֶּלֶךְ אַנְשֵׁי סוֹדוֹ וְכָל

Боже вселенной, Царь царей, владычествующій на небесахъ вверху и на землѣ внизу, содѣлавшій людей смертныхъ причастниками славы и велелѣпія царствія Твоего! Отверзи сокровищницу небесныхъ Твоихъ щедротъ и низлей благодать на Благочестивѣйшаго, Самодержавнѣйшаго, Великаго Государя нашего Императора

НИКОЛАЯ АЛЕКСАНДРОВИЧА;

дай ему силу и мужество, продли дни и лѣта Его, споспѣшествуй Ему на всѣхъ путяхъ и утверди стопы Его во всѣхъ Его начинаніяхъ ко благу народовъ, ютящихся подъ сѣнію державы Его.

Благослови, Боже, Супругу Его, Благочестивѣйшую Государыню Императрицу

АЛЕКСАНДРУ ѲЕОДОРОВНУ,

Матерь Его, Благочестивѣйшую Государыню Императрицу МАРІЮ ѲЕОДОРОВНУ,

Благовѣрнаго Государя Наслѣдника Цесаревича и Великаго Князя АЛЕКСѢЯ НИКОЛАЕВИЧА

и весь царствующій Домъ. Да будутъ благословенны Господомъ и совѣтники Царя, Имъ избранные,

(*)

הָעוֹמְדִים עַל פְּקֻדָּתוֹ בְּרוּכִים יִהְיוּ לַיְיָ, רוּחַ חָכְמָה עֵצָה וּגְבוּרָה עֲלֵיהֶם תָּנוּחַ, לְמַעַן יִשְׁמְרוּ אֶת מִשְׁמַרְתָּם לַעֲשׂוֹת הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר לְכָל יוֹשְׁבֵי רוּסְסִיָא.

и всѣ предержащія власти; да почіетъ на нихъ духъ премудрости, разума и мужества, да стоятъ они твердо на стражѣ своей, творя добро и правду всѣмъ обитателямъ Россіи.

אָנָּא הָאֵל, הָסֵר נָא בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים מִיּוֹשְׁבֵי הָעִיר הַזֹּאת וּמִכָּל שׁוֹכְנֵי אֶרֶץ רוּסְסִיָא כָּל חֳלִי וְכָל מַדְוֶה, כָּל נֶגַע וְכָל פֶּגַע רָע, יִפְרֶה יֶשַׁע וְיִפְרַח שָׁלוֹם בְּאַרְצֵנוּ, וְשֹׂבַע שְׂמָחוֹת יִשְׁכֹּן בְּקִרְבֵּנוּ, כֹּה יוֹסִיף יְיָ וְכֹה יִתֵּן אָמֵן:

О Боже, отжени по великому милосердію Твоему отъ жителей града сего и всей земли Русской всякіе недуги и болѣзни, всякія напасти и злоключенія. Да возрастетъ счастіе, да царитъ тишина въ нашемъ Отечествѣ, и да вселится среди насъ радость велія! Вся сія подаждь, Господи, и преумножи! Аминь.

158.

כשמברכין החדש יש נוהגין לומר זה:

Передъ благословеніемъ наступающаго мѣсяца принято читать слѣдующее:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּחַדֵּשׁ עָלֵינוּ אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה וְתִתֶּן לָנוּ חַיִּים אֲרוּכִים חַיִּים שֶׁל שָׁלוֹם חַיִּים שֶׁל טוֹבָה חַיִּים שֶׁל בְּרָכָה חַיִּים שֶׁל פַּרְנָסָה חַיִּים שֶׁל חִלּוּץ עֲצָמוֹת חַיִּים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם יִרְאַת שָׁמַיִם וְיִרְאַת חֵטְא חַיִּים שֶׁאֵין בָּהֶם בּוּשָׁה וּכְלִמָּה חַיִּים שֶׁל עֹשֶׁר וְכָבוֹד חַיִּים שֶׁתְּהֵא בָנוּ אַהֲבַת תּוֹרָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם. חַיִּים שֶׁיִּמָּלְאוּ מִשְׁאֲלוֹת לִבֵּנוּ לְטוֹבָה אָמֵן סֶלָה:

Да будетъ воля Твоя, Господи, Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ, обновить для насъ сей мѣсяцъ на благо и благословеніе. О, дай намъ жизнь долгую, жизнь мирную, жизнь благую, жизнь благословенную, жизнь въ достаткѣ, жизнь крѣпости здоровья, жизнь въ страхѣ Божіемъ и въ боязни грѣха, жизнь безъ стыда и позора, жизнь въ богатствѣ и славѣ, жизнь въ любви къ Торѣ и благоговѣніи къ Богу, жизнь, въ которую да исполнятся прошенія сердца нашего на благо. Аминь! Села!

בשבת שלפני ראש חדש מברכין החדש ואין מזכירין נשמות וא"א א"ה חוץ מימי הספירה:

Въ Субботу, что передъ Новомѣсячіемъ, благословляютъ наступающій мѣсяцъ. Въ такую Субботу не поминаютъ душъ усопшихъ и не читаютъ אב הרחמים, *кромѣ дней* ספירה.

מִי שֶׁעָשָׂה נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ

Тотъ, Кто являлъ чудеса пред-

камъ нашимъ и освободилъ ихъ изъ рабства на свободу, Тотъ да искупитъ насъ вскорѣ и соберетъ разсѣянныхъ нашихъ съ четырехъ краевъ земли, соединенно, всего Израиля, и возгласимъ: Аминь!

וְגָאַל אוֹתָם מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת. הוּא יִגְאַל אוֹתָנוּ בְּקָרוֹב. וִיקַבֵּץ נִדָּחֵינוּ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ. חֲבֵרִים כָּל יִשְׂרָאֵל. וְנֹאמַר אָמֵן:

(*Канторъ, взявъ свитокъ Торы въ руки*): Новомѣсячіе (*имярекъ*) будетъ въ день (*имярекъ*), который настанетъ для насъ и для всего Израиля ко благу!

הש"ץ לוקח ס"ת בידו ואומר:
רֹאשׁ חֹדֶשׁ (פלוני) יִהְיֶה בְּיוֹם (פלוני) הַבָּא עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל לְטוֹבָה:

(*Народъ и канторъ*) Да обновитъ его Святой, да восхвалится Онъ, для насъ и для всего народа Его, дома Израилева, на жизнь и миръ, на веселіе и радость, на спасеніе и утѣшеніе, и возгласимъ: Аминь!

יְחַדְּשֵׁהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם. לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה. לִישׁוּעָה וּלְנֶחָמָה. וְנֹאמַר אָמֵן:

159.

הַזְכָּרַת נְשָׁמוֹת.

Поминовеніе душъ.

Боже любвеобильный, пребывающій въ высотахъ! Дай обрѣсти блаженное упокоеніе подъ крылами Шехины на лѣствицѣ святыхъ и пречистыхъ, сіяніемъ небеснымъ сіяющихъ, душѣ (*имярекъ*) отошедшаго (отошедшей) въ вѣчность, ради обѣта благостыни, изреченнаго при поминѣ души его (ея); въ саду Эдема да будетъ упокой его (ея). Итакъ, да укроетъ его (ее) Владыка милосердія подъ сѣнію крылъ Своихъ навѣки, и въ узлѣ жизни да завяжетъ Онъ душу его (ея). Господь есть удѣлъ его. Да почіетъ онъ (она) на ложѣ своемъ въ мирѣ. И возгласимъ: аминь!

אֵל מָלֵא רַחֲמִים שׁוֹכֵן בַּמְּרוֹמִים. הַמְצֵא מְנוּחָה נְכוֹנָה עַל כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה בְּמַעֲלוֹת קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים כְּזֹהַר הָרָקִיעַ מַזְהִירִים אֶת נִשְׁמַת (פב"פ) שֶׁהָלַךְ לְעוֹלָמוֹ (לנקבה שֶׁהָלְכָה לְעוֹלָמָהּ). בַּעֲבוּר שֶׁנָּדְבוּ צְדָקָה בְּעַד הַזְכָּרַת נִשְׁמָתוֹ (נִשְׁמָתָהּ). בְּגַן עֵדֶן תְּהֵא מְנוּחָתוֹ (מְנוּחָתָהּ). לָכֵן בַּעַל הָרַחֲמִים יַסְתִּירֵהוּ (יַסְתִּירֶהָ) בְּסֵתֶר כְּנָפָיו לְעוֹלָמִים. וְיִצְרוֹר בִּצְרוֹר הַחַיִּים אֶת נִשְׁמָתוֹ (נִשְׁמָתָהּ). יְיָ הוּא נַחֲלָתוֹ (נַחֲלָתָהּ). וְיָנוּחַ (וְתָנוּחַ) בְּשָׁלוֹם עַל מִשְׁכָּבוֹ (מִשְׁכָּבָהּ). וְנֹאמַר אָמֵן:

160.

Молитва за мучениковъ вѣры.

Не читается въ Субботу, въ которую благословляютъ наступающій мѣсяцъ, въ Новомѣсячіе, праздники, дни Маккавейскіе и Жребіевъ, также, когда въ синагогѣ есть новобрачный, или совершается обрядъ обрѣзанія (кромѣ дней ספירה); въ домѣ скорбящаго читается.

בשבת שמברכין החדש ור"ח וי"ט וחנוכה ופורים וכשיש חתן בבית הכנסת וברית מילה א"א. ובימי הספירה אומרים אף כשמברכין החדש. וכן אומרים בבית האבל:

אַב הָרַחֲמִים שׁוֹכֵן מְרוֹמִים. בְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים הוּא יִפְקוֹד בְּרַחֲמִים. הַחֲסִידִים וְהַיְשָׁרִים וְהַתְּמִימִים. קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם עַל קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם. הַנֶּאֱהָבִים וְהַנְּעִימִים בְּחַיֵּיהֶם וּבְמוֹתָם לֹא נִפְרָדוּ. מִנְּשָׁרִים קַלּוּ וּמֵאֲרָיוֹת גָּבֵרוּ. לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנָם וְחֵפֶץ צוּרָם: יִזְכְּרֵם אֱלֹהֵינוּ לְטוֹבָה. עִם שְׁאָר צַדִּיקֵי עוֹלָם. וְיִנְקוֹם נִקְמַת דַּם עֲבָדָיו הַשָּׁפוּךְ: כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים. הַרְנִינוּ גוֹיִם עַמּוֹ כִּי דַם עֲבָדָיו יִקּוֹם. וְנָקָם יָשִׁיב לְצָרָיו וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ עַמּוֹ: וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר. וְנִקֵּיתִי דָּמָם לֹא נִקֵּיתִי. וַיְיָ שֹׁכֵן בְּצִיּוֹן: וּבְכִתְבֵי הַקֹּדֶשׁ נֶאֱמַר. לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם. יִוָּדַע בַּגּוֹיִם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ

Отецъ милосердія, обитающій горѣ, да помянетъ, по великому милосердію Своему, благочестивыхъ, праведныхъ и непорочныхъ мужей, священныя общины, которые отдали жизнь свою за святость имени Божія, которые были любимы и драгоцѣнны при жизни своей, и въ смерти своей не разлучились съ нею. Они были быстрѣе орловъ и сильнѣе львовъ при исполненіи воли Владыки своего и желанія Оплота своего. Да помянетъ ихъ Богъ нашъ ко благу вмѣстѣ съ прочими благочестивцами всѣхъ временъ, и совершитъ мщеніе за пролитую кровь рабовъ Его, какъ писано въ ученіи Моисея, человѣка Божія: Прославьте, племена, народъ Его; потому что Онъ мститъ за кровь рабовъ Своихъ и воздаетъ мщеніе врагамъ Его, и очищаетъ землю Свою и народъ Свой. И черезъ рабовъ Твоихъ, пророковъ, писано: Я смою кровь ихъ, которую не смылъ еще, и Господь будетъ обитать на Сіонѣ (Іоиль 4, 21). И въ священныхъ писаніяхъ сказано: Для чего язычникамъ говорить: гдѣ Богъ ихъ? да сдѣлается извѣстнымъ между язычниками отмщеніе за пролитую кровь рабовъ Твоихъ (Псаломъ 79, 10). И

הַשָּׁפוּךְ: וְאוֹמֵר כִּי דוֹרֵשׁ דָּמִים
אוֹתָם זָכָר לֹא שָׁכַח צַעֲקַת
עֲנָוִים: וְאוֹמֵר יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא
גְוִיּוֹת מָחַץ רֹאשׁ עַל אֶרֶץ רַבָּה:
מִנַּחַל בַּדֶּרֶךְ יִשְׁתֶּה עַל כֵּן
יָרִים רֹאשׁ:

онъ говоритъ: Отмщающій за кровь помнилъ ихъ, не забылъ вопля угнетенныхъ (Псаломъ 9. 13). И онъ говоритъ: Совершилъ судъ надъ народами, наполнилъ землю трупами, сокрушитъ голову въ землѣ обширной. Изъ потока на пути будетъ пить, и потому вознесетъ главу (Псаломъ 110, 7).

161.

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם
שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו: תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל
יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר:
דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ
אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ
יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד: טוֹב יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו:
יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ:
לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עוֹלָמִים
וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל
אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל
חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְיָ בְּכָל דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר
יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְיָ אֶת כָּל
אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ
לְעוֹלָם וָעֶד: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

162.

Когда несутъ свитокъ Торы обратно въ кивотъ, читаютъ: (*Пер. см. стр. 142*).

החזן אומר יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ:

קהל הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל חֲסִידָיו לִבְנֵי
יִשְׂרָאֵל עַם קְרוֹבוֹ הַלְלוּיָהּ:

Въ Субботу:
(*Переводъ см. стр. 252*).

מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַייָ בְּנֵי אֵלִים
הָבוּ לַייָ כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ לַייָ
כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ לַייָ בְּהַדְרַת
קֹדֶשׁ: קוֹל יְיָ עַל הַמָּיִם אֵל
הַכָּבוֹד הִרְעִים יְיָ עַל מַיִם רַבִּים:

Въ праздники, несовпадающіе, съ Субботою: (*Переводъ см. стр. 151*).

לְדָוִד מִזְמוֹר לַייָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ
תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: כִּי הוּא עַל יַמִּים
יְסָדָהּ וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ: מִי יַעֲלֶה
בְהַר יְיָ וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ:
נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא

קוֹל יְיָ בַּכֹּחַ קוֹל יְיָ בֶּהָדָר: קוֹל יְיָ שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְיָ אֶת אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן: וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן רְאֵמִים: קוֹל יְיָ חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ: קוֹל יְיָ יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל יְיָ מִדְבַּר קָדֵשׁ: קוֹל יְיָ יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד: יְיָ לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְיָ מֶלֶךְ לְעוֹלָם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

לַשָּׁוְא נַפְשִׁי וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: זֶה דּוֹר דֹּרְשָׁיו מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ עִזּוּז וְגִבּוֹר יְיָ גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְיָ צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:

163.

Когда ставятъ свитокъ Торы въ кивотъ: (Переводъ см. стр. 143).

וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה יְיָ רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל: קוּמָה יְיָ לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ: כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ: בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ: כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזֹבוּ: עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: הֲשִׁיבֵנוּ יְיָ אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

Канторъ читаетъ חצי קדיש, *стр. 75; въ* שבת חוה"מ, *читаютъ* מוסף, ***положенный на праздники.***

164.

מוּסָף לְשַׁבָּת וּלְשַׁבָּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ.

כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ:

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

בש"ת זָכְרֵנוּ לְחַיִּים מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ:

(*Отъ* שבת בראשית *до* שבת הגדול *включительно*):

מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם׃

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר. מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃

בש״ת מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים׃

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

בחזרת הש״ץ אומרים קדושה זו : נעריצך.

Когда канторъ, при повтореніи שמ״ע *вслухъ, кончаетъ второе благословеніе* מחיה המתים, *читаютъ* נעריצך.

נַעֲרִיצְךָ וְנַקְדִּישְׁךָ כְּסוֹד שִׂיחַ שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ. הַמַּקְדִּישִׁים שִׁמְךָ בַּקֹּדֶשׁ כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר: קהל קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: חזן כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ. לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ: קהל בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: חזן מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶן בְּרַחֲמִים וְיָחוֹן עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים: קהל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד: חזן הוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא אָבִינוּ הוּא מַלְכֵּנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל חָי לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

(*Кант.:*) Будемъ выражать могущество Твое и святость Твою, по тайнословію святыхъ серафовъ, возвѣщающихъ святость имени Твоего во святости, какъ писано черезъ пророка Твоего: „И взывали они другъ къ другу, и говорили: (*Нар. и кант.:*) „Святъ, Святъ, Святъ, Господь Саваоѳъ, полнота всей земли—слава Его!“ (*Кант.:*) Славы Его полонъ міръ, служители Его вопрошаютъ другъ друга: Гдѣ мѣсто славы Его? Обращаясь другъ къ другу, возглашаютъ они: „Благословенъ“. (*Народъ и кант.:*) „Благословенна слава Господня отъ мѣста ея!“. (*Кант.:*) Съ мѣста Своего да обратится Онъ съ милосердіемъ и помилуетъ народъ возвѣщающихъ единство имени Его утромъ и вечеромъ, въ каждый день, постоянно, двоекратно произносящихъ съ любовію „Слушай!“. (*Нар. и кант.:*) „Слушай, Израиль: Господь, Богъ нашъ, Господь единый!“ (*Кант.:*) Единый, Онъ Богъ нашъ, Онъ отецъ нашъ, Онъ Царь нашъ, Онъ Вспомоществователь нашъ, и Онъ, въ милосердіи Своемъ, вторично возвѣститъ намъ на глазахъ всего живущаго: чтобы быть вамъ Богомъ. (*Нар. и кант.:*) „Я, Господь, Богъ вашъ“.

(*Въ праздники.:*) Сильный, въ силѣ Его познаваемый нами, Господи, Владыко нашъ, какъ сильно имя Твое на всей землѣ! И Господь будетъ Царемъ надъ всею землею, въ тотъ день будетъ Господь единъ и имя Его едино.

(ביו"ט ובהוש"ר אדיר אדירנו יי אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ: והיה יי למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד:)

(*Переводъ см. стр. 96*).

חזן ובדברי קדשך כתוב לאמר: קו"ח ימלך יי לעולם אלהיך ציון לדר ודר הללויה:

חזן לדור ודור נגיד גדלך ולנצח נצחים קדשתך נקדיש ושבחך אלהינו מפינו לא ימוש לעולם ועד. כי אל מלך גדול וקדוש אתה: ברוך אתה יי האל (בש"ת המלך) הקדוש:

אתה קדוש ושמך קדוש וקדושים בכל יום יהללוך סלה: ברוך אתה יי האל (בש"ת המלך) הקדוש:

*) *Въ Субботу, совпадающую съ Новомѣсячіемъ, начинаютъ здѣсь* אתה יצרת

Ты учредилъ Субботу, желалъ жертвъ ея, заповѣдалъ объясненія ея съ чиномъ возліяній ея. Кто проводитъ ее въ наслажденіи, тому въ удѣлъ вѣчная честь, вкушающіе отъ ея (благодати) достигли жизни, и тѣ, которые любятъ поучающія о ней слова, избрали великое. Уже съ самаго

תכנת שבת רצית קרבנותיה. צוית פרושיה עם סדורי נסכיה. מענגיה לעולם כבוד ינחלו. טועמיה חיים זכו. וגם האוהבים דבריה גדלה בחרו. אז מסיני

(*Въ Субботу новомѣсячную:*)

Ты образовалъ міръ Твой издревле, окончилъ твореніе Твое въ седьмой день, Ты любилъ насъ и благоволилъ къ намъ, Ты возвысилъ насъ изъ всѣхъ языковъ, освятилъ насъ заповѣдями Твоими и приблизилъ насъ, о Царь нашъ, къ служенію Тебѣ! И Ты назвалъ великое и святое имя Твое надъ нами и далъ намъ, Господи, Боже нашъ, въ любви

מוסף לשבת וראש חדש

*) אתה יצרת עולמך מקדם כלית מלאכתך ביום השביעי. אהבת אותנו ורצית בנו ורוממתנו מכל הלשונות וקדשתנו במצותיך וקרבתנו מלכנו לעבודתך ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת. ותתן לנו יי אלהינו באהבה שבתות

נִצְטַוּוּ עָלֶיהָ, וַתְּצַוֵּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְהַקְרִיב בָּהּ קָרְבַּן מוּסַף שַׁבָּת כָּרָאוּי: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּעֲלֵנוּ בְשִׂמְחָה לְאַרְצֵנוּ וְתִטָּעֵנוּ בִּגְבוּלֵנוּ. וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ. תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם: וְאֶת מוּסַף יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר:

Синая имъ повелѣно было о ней, и Ты повелѣлъ намъ, Господи, Боже нашъ, приносить въ этотъ день субботнюю надбавочную жертву, какъ подобаетъ. Да будетъ воля Твоя, Господи, Боже нашъ, и Боже отцовъ нашихъ, дабы Ты возвелъ насъ въ землю нашу въ радости и водворилъ насъ внутри области нашей, дабы мы тамъ совершали предъ Тобою обязательныя жертвы наши, постоянныя по чину ихъ и надбавочныя по правилу о нихъ. И надбавочную жертву сего субботняго дня мы будемъ тогда совершать и приносить Тебѣ въ любви, согласно велѣнію воли Твоей, какъ Ты написалъ намъ въ Торѣ Твоей черезъ Моисея раба Твоего со словъ величія Твоего, какъ сказано:

מוסף לשבת וראש חדש

לִמְנוּחָה וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים לְכַפָּרָה. וּלְפִי שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ חָרְבָה עִירֵנוּ וְשָׁמֵם בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְגָלָה יְקָרֵנוּ וְנִטַּל כָּבוֹד מִבֵּית חַיֵּינוּ. וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו מִפְּנֵי הַיָּד הַשְּׁלוּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתַּעֲלֵנוּ בְשִׂמְחָה לְאַרְצֵנוּ וְתִטָּעֵנוּ בִּגְבוּלֵנוּ וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ תְּמִידִים כְּסִדְרָם

(*Въ Субботу новомѣсячную:*) субботы для покоя и новомѣсячія для прощенія. И зато, что мы грѣшили передъ Тобою, мы и отцы наши, опустошенъ городъ нашъ и опустѣлъ домъ святыни нашей, и исчезло достоинство наше, и снята слава съ дома жизни нашей, и мы не можемъ совершать обязательныя жертвоприношенія наши въ домѣ великомъ и святомъ, надъ которымъ наречено имя Твое, изъ-за насилія, совершеннаго надъ святилищемъ Твоимъ. Да будетъ, Господи, Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ, воля Твоя, дабы Ты въ радости возвелъ насъ въ землю нашу и поселилъ насъ въ области нашей, дабы мы тамъ совершали передъ Тобою обязатель-

וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:

„А въ день субботній—двухъ ягнятъ однолѣтнихъ, безъ порока, и двѣ десятыхъ эфы крупичатой муки въ хлѣбную жертву, смѣшенной съ елеемъ, и возліяніе при томъ. Всесожженіе „Субботы“ въ Субботу его, сверхъ постояннаго всесожженія и возліянія при немъ“.

יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג. עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ. וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ. חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ. זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

Радуются владычеству Твоему тѣ, которые соблюдаютъ Субботу и называютъ ее „отрада“, народъ, который святитъ Седьмой, всѣ они насыщаются и преисполняются отрады отъ блага Твоего; къ Седьмому (дню) Ты благоволилъ и освятилъ его, вожделѣннѣйшій изъ дней провозгласилъ Ты памятникомъ о дѣлѣ первоначальнаго творенія.

מוסף לשבת וראש חדש

(*Въ Субботу новомѣсячную*).

וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם: וְאֶת מוּסְפֵי יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְיוֹם רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר:

ныя жертвы наши, постоянныя по чину ихъ и надбавочныя по закону о нихъ. И надбавочныя жертвы сего дня субботняго и сего Новомѣсячія мы будемъ совершать и приносить передъ Тобою въ любви, согласно велѣнію воли Твоей, какъ Ты написалъ намъ въ Торѣ Твоей черезъ Моисея, раба Твоего, со словъ величія Твоего, какъ сказано:

וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ: (זֶה קָרְבַּן שַׁבָּת וְקָרְבַּן הַיּוֹם כָּאָמוּר:)

„А въ день субботній—двухъ ягнятъ однолѣтнихъ, безъ порока, и двѣ десятыхъ эфы крупичатой муки въ хлѣбную жертву, смѣшенной съ елеемъ, и возліяніе при томъ. Всесожженіе „Субботы“ въ Субботу его, сверхъ постояннаго всесожженія и возліянія при немъ“.

וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם תַּקְרִיבוּ עֹלָה לַיְיָ פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה

„А въ Новомѣсячія ваши приносите во всесожженіе Господу: двухъ молодыхъ тельцовъ и одного барана, семь однолѣтнихъ ягнятъ,

(Переводъ см. стр. 260).

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן
חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ
לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת. וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ
וְיָנוּחוּ בוֹ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

מוסף לשבת וראש חדש

שִׁבְעָה תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ וְשָׂעִיר לְכַפֵּר וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג. עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ. וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ. חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ. זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

(Въ Субботу новомѣсячную).

безъ порока. И хлѣбное приношеніе при нихъ и возліянія при нихъ, какъ сказано: три десятыхъ эфы для тельца и двѣ десятыхъ для барана и десятая для ягненка, и вина по возліянію его и козла для отпущенія и двѣ постоянныя жертвы по закону о нихъ“.

Радуются владычеству Твоему тѣ, которые соблюдаютъ Субботу и называютъ ее „отрада“, народъ, который святитъ Седьмой, всѣ они насыщаются и преисполняются отрады отъ блага Твоего; къ Седьмому (дню) Ты благоволилъ и освятилъ его, вожделѣннѣйшій изъ дней провозгласилъ Ты памятникомъ о дѣлѣ первоначальнаго творенія.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ וְחַדֵּשׁ עָלֵינוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה. לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה. לִישׁוּעָה וּלְנֶחָמָה. לְפַרְנָסָה וּלְכַלְכָּלָה. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם. לִמְחִילַת חֵטְא וְלִסְלִיחַת עָוֹן. (בשנת העבור וּלְכַפָּרַת פָּשַׁע). כִּי בְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל

Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ, благоволи къ покою нашему и обнови надъ нами въ сей день субботній мѣсяцъ сей къ добру и благословенію, къ веселію и радости, къ спасенію и утѣшенію, къ пропитанію и обезпеченію, къ жизни и миру, къ отпущенію грѣховъ и къ извиненію беззаконій (*въ високосномъ году:* и къ прощенію преступленій). Ибо народъ Твой Израиля избралъ Ты

(*Переводъ см. стр. 102*).

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

При повтореніи канторомъ תפלה, *народъ читаетъ* מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ

מודים דרבנן

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

Въ Субботу полупраздника Освященія читаютъ здѣсь על הנסים (*стр. 229*). — בשבת חנוכה אומרים כאן על הנסים:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

בש"ת וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

מוסף לשבת וראש חדש

בָּחַרְתָּ מִכָּל הָאֻמּוֹת. וְשַׁבַּת קָדְשְׁךָ לָהֶם הוֹדַעְתָּ. וְחֻקֵּי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לָהֶם קָבָעְתָּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת וְיִשְׂרָאֵל וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים: רצה ומודים וכו'

(*Въ Субботу новомѣсячную*).

изъ всѣхъ древнихъ племенъ, и святую Субботу Твою далъ Ты имъ знать, и законы о Новомѣсячіяхъ Ты установилъ для нихъ. Благословенъ Ты, Господи, освящающій Субботу и Израиля и Новомѣсячія.

ש״ץ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ: בספר

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

בש״ת בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: הש״ץ חוזר התפלה. קדיש תתקבל

165.

Хвалебная пѣснь.

קַוֵּה אֶל יְיָ חֲזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ וְקַוֵּה אֶל יְיָ: אֵין קָדוֹשׁ כַּייָ כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ וְאֵין צוּר כֵּאלֹהֵינוּ: כִּי מִי אֱלוֹהַּ מִבַּלְעֲדֵי יְיָ וּמִי צוּר זוּלָתִי אֱלֹהֵינוּ:

אֵין כֵּאלֹהֵינוּ. אֵין כַּאדוֹנֵינוּ. אֵין כְּמַלְכֵּנוּ. אֵין כְּמוֹשִׁיעֵנוּ: מִי כֵאלֹהֵינוּ. מִי כַאדוֹנֵינוּ.	Нѣтъ ничего подобнаго Богу нашему, нѣтъ ничего подобнаго Владыкѣ нашему, нѣтъ ничего подобнаго Царю нашему, нѣтъ ни-

מִי כְמַלְכֵּנוּ . מִי כְמוֹשִׁיעֵנוּ :
נוֹדֶה לֵאלֹהֵינוּ . נוֹדֶה לַאדוֹנֵינוּ .
נוֹדֶה לְמַלְכֵּנוּ . נוֹדֶה לְמוֹשִׁיעֵנוּ :
בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ . בָּרוּךְ אֲדוֹנֵינוּ .
בָּרוּךְ מַלְכֵּנוּ . בָּרוּךְ מוֹשִׁיעֵנוּ :
אַתָּה הוּא אֱלֹהֵינוּ . אַתָּה הוּא
אֲדוֹנֵינוּ . אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ .
אַתָּה הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ : אַתָּה הוּא
שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת
קְטֹרֶת הַסַּמִּים :

чего подобнаго Вспомоществователю нашему. Кто какъ Богъ нашъ, кто какъ Владыка нашъ, кто какъ царь нашъ, кто какъ Вспомоществователь нашъ! Мы славимъ Бога нашего, славимъ Владыку нашего, славимъ Царя нашего, славимъ Вспомоществователя нашего. Благословенъ Богъ нашъ, благословенъ Владыка нашъ, благословенъ Царь нашъ, благословенъ Вспомоществователь нашъ. Ты, Ты Богъ нашъ, Ты Владыка нашъ, Ты Царь нашъ, Ты Вспомоществователь нашъ. Ты Тотъ, передъ лицомъ Котораго предки наши воскуривали благовонныя куренія.

166.

Составъ куреній.

פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת הַצֳּרִי וְהַצִּפֹּרֶן הַחֶלְבְּנָה וְהַלְּבוֹנָה מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה . מוֹר וּקְצִיעָה שִׁבֹּלֶת נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה . הַקֹּשְׁטְ שְׁנֵים עָשָׂר . וְקִלּוּפָה שְׁלֹשָׁה . וְקִנָּמוֹן תִּשְׁעָה . בֹּרִית כַּרְשִׁינָה תִּשְׁעָה קַבִּין . יֵין קַפְרִיסִין סְאִין תְּלָתָא וְקַבִּין תְּלָתָא . וְאִם אֵין לוֹ יֵין קַפְרִיסִין מֵבִיא חֲמַר חִוַּרְיָן עַתִּיק . מֶלַח סְדוֹמִית רֹבַע הַקָּב . מַעֲלֶה עָשָׁן כָּל שֶׁהוּא : רַבִּי נָתָן אוֹמֵר אַף כִּפַּת הַיַּרְדֵּן כָּל שֶׁהוּא . וְאִם נָתַן בָּהּ דְּבַשׁ פְּסָלָהּ . וְאִם חִסַּר אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה : רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר . הַצֳּרִי אֵינוֹ אֶלָּא שְׂרָף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף . בֹּרִית כַּרְשִׁינָה שֶׁשָּׁפִין בָּהּ אֶת הַצִּפֹּרֶן כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה . יֵין קַפְרִיסִין שֶׁשּׁוֹרִין בּוֹ אֶת הַצִּפֹּרֶן כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה . וַהֲלֹא מֵי רַגְלַיִם יָפִין לָהּ אֶלָּא שֶׁאֵין מַכְנִיסִין מֵי רַגְלַיִם בָּעֲזָרָה מִפְּנֵי הַכָּבוֹד :

הַשִּׁיר שֶׁהַלְוִיִּם הָיוּ אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ : בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן הָיוּ אוֹמְרִים לַיְיָ הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ : בַּשֵּׁנִי הָיוּ אוֹמְרִים גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל

Пѣснь, которую левиты читали въ святилищѣ: Въ первый день читали они псаломъ 24: „Господу *принадлежитъ* земля и что наполняетъ ее, вселенная и обитающіе въ ней“. Во второй день читали они псаломъ 48: „Великъ

מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר קָדְשׁוֹ: בַּשְּׁלִישִׁי הָיוּ אוֹמְרִים אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט: בָּרְבִיעִי הָיוּ אוֹמְרִים אֵל נְקָמוֹת יְיָ אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ: בַּחֲמִישִׁי הָיוּ אוֹמְרִים הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵּנוּ הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: בַּשִּׁשִּׁי הָיוּ אוֹמְרִים יְיָ מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְיָ עֹז הִתְאַזָּר אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט: בַּשַּׁבָּת הָיוּ אוֹמְרִים מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת. מִזְמוֹר שִׁיר לֶעָתִיד לָבֹא לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:

Господь и достохваленъ во градѣ Бога нашего, на горѣ святилища Его“ Въ третій день читали они псаломъ 82: „Богъ стоитъ во всякомъ божественномъ собраніи, среди судей Онъ судитъ“. Въ четвертый день читали они псаломъ 94: „Боже мщеній, Господи, Боже мщеній, возсіяй!“ Въ пятый день читали они псаломъ 81: „Радостно пойте Богу, твердынѣ нашей; восклицайте Богу Іакова!“ Въ шестой день читали они псаломъ 93: „Господь воцарился, облекся величіемъ, облекся Господь, силою препоясался: теперь упрочится и вселенная, не поколеблется“. Въ Субботу читали они псаломъ 92: „Псаломъ на день субботній.“ Псаломъ-пѣснь на имѣющее наступить будущее, на день, который весь будетъ Суббота и покой на вѣчную жизнь.

תָּנָא דְבֵי אֵלִיָּהוּ כָּל הַשּׁוֹנֶה הֲלָכוֹת בְּכָל יוֹם מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם הַבָּא שֶׁנֶּאֱמַר הֲלִיכוֹת עוֹלָם לוֹ. אַל תִּקְרֵי הֲלִיכוֹת אֶלָּא הֲלָכוֹת:

(Переводъ см. стр. 264).

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְיָ וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ. אַל תִּקְרֵי בָּנָיִךְ אֶלָּא בּוֹנָיִךְ: שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל: יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָּא שָׁלוֹם בָּךְ: לְמַעַן בֵּית יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

קדיש דרבנן *(см. стр. 30).*

167.

(Переводъ см. стр. 149).

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם: וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים

וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ. וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל. וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים. הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד: אֱמֶת מַלְכֵּנוּ אֶפֶס זוּלָתוֹ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ. וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד:

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי וְכָל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ. לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ. יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן: לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ. וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ. וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת עוֹל מַלְכוּתֶךָ. וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד: כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

168.

קַדִּישׁ יָתוֹם.

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא. בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא (בש״ת וּלְעֵלָּא) מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

169.

שִׁיר הַכָּבוֹד.

Пѣснь о славѣ Божіей.

פותחין הארון הקדש ואומרים זה:

חזן אַנְעִים זְמִרוֹת וְשִׁירִים אֶאֱרוֹג. כִּי אֵלֶיךָ נַפְשִׁי תַעֲרוֹג:

קהל נַפְשִׁי חָמְדָה בְּצֵל יָדֶךָ. לָדַעַת כָּל רָז סוֹדֶךָ:

מִדֵּי דַבְּרִי בִּכְבוֹדֶךָ. הוֹמֶה לִבִּי אֶל דּוֹדֶיךָ:

עַל כֵּן אֲדַבֵּר בְּךָ נִכְבָּדוֹת. וְשִׁמְךָ אֲכַבֵּד בְּשִׁירֵי יְדִידוֹת:

אֲסַפְּרָה כְבוֹדְךָ וְלֹא רְאִיתִיךָ. אֲדַמְּךָ אֲכַנְּךָ וְלֹא יְדַעְתִּיךָ:

בְּיַד נְבִיאֶיךָ בְּסוֹד עֲבָדֶיךָ. דִּמִּיתָ הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ:

גְּדֻלָּתְךָ וּגְבוּרָתֶךָ. כִּנּוּ לְתֹקֶף פְּעֻלָּתֶךָ:

דִּמּוּ אוֹתְךָ וְלֹא כְּפִי יֶשְׁךָ. וַיְשַׁוּוּךָ לְפִי מַעֲשֶׂיךָ:

הִמְשִׁילוּךָ בְּרוֹב חֶזְיוֹנוֹת. הִנְּךָ אֶחָד בְּכָל דִּמְיוֹנוֹת:

וַיֶּחֱזוּ בְךָ זִקְנָה וּבַחֲרוּת. וּשְׂעַר רֹאשְׁךָ בְּשֵׂיבָה וְשַׁחֲרוּת:

זִקְנָה בְּיוֹם דִּין וּבַחֲרוּת בְּיוֹם קְרָב. כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָדָיו לוֹ רָב:

חָבַשׁ כּוֹבַע יְשׁוּעָה בְּרֹאשׁוֹ. הוֹשִׁיעָה לּוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ:

טַלְלֵי אוֹרוֹת רֹאשׁוֹ נִמְלָא. קְוֻצּוֹתָיו רְסִיסֵי לָיְלָה:

יִתְפָּאֵר בִּי כִּי חָפֵץ בִּי. וְהוּא יִהְיֶה לִּי לַעֲטֶרֶת צְבִי:

כֶּתֶם טָהוֹר פָּז דְּמוּת רֹאשׁוֹ. וְחַק עַל מֵצַח כְּבוֹד שֵׁם קָדְשׁוֹ:

לְחֵן וּלְכָבוֹד צְבִי תִפְאָרָה. אֻמָּתוֹ לוֹ עִטְּרָה עֲטָרָה:

מַחְלְפוֹת רֹאשׁוֹ כְּבִימֵי בְחֻרוֹת. קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחוֹרוֹת:

נְוֵה הַצֶּדֶק צְבִי תִפְאַרְתּוֹ. יַעֲלֶה נָּא עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתוֹ:

סְגֻלָּתוֹ תְּהִי נָא בְיָדוֹ עֲטֶרֶת. וּצְנִיף מְלוּכָה צְבִי תִפְאֶרֶת:

עֲמוּסִים נְשָׂאָם עֲטֶרֶת עִנְּדָם. מֵאֲשֶׁר יָקְרוּ בְעֵינָיו כִּבְּדָם:

פְּאֵרוֹ עָלַי וּפְאֵרִי עָלָיו. וְקָרוֹב אֵלַי בְּקָרְאִי אֵלָיו:

צַח וְאָדוֹם לִלְבוּשׁוֹ אָדֹם. פּוּרָה בְדָרְכוֹ בְּבוֹאוֹ מֵאֱדוֹם:

קֶשֶׁר תְּפִלִּין הֶרְאָה לֶעָנָו. תְּמוּנַת יְיָ לְנֶגֶד עֵינָיו:

רוֹצֶה בְעַמּוֹ עֲנָוִים יְפָאֵר. יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת בָּם לְהִתְפָּאֵר:

רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת קוֹרֵא מֵרֹאשׁ. דּוֹר וָדוֹר עַם דּוֹרֶשְׁךָ דְּרוֹשׁ:

שִׁית הֲמוֹן שִׁירַי נָא עָלֶיךָ. וְרִנָּתִי תִּקְרַב אֵלֶיךָ:

תְּהִלָּתִי תְּהִי נָא לְרֹאשְׁךָ עֲטֶרֶת. וּתְפִלָּתִי תִּכּוֹן קְטֹרֶת:

תִּיקַר שִׁירַת רָשׁ בְּעֵינֶיךָ. כַּשִּׁיר יוּשַׁר עַל קָרְבָּנֶיךָ:

בִּרְכָתִי תַעֲלֶה לְרֹאשׁ מַשְׁבִּיר. מְחוֹלֵל וּמוֹלִיד צַדִּיק כַּבִּיר:

וּבְבִרְכָתִי תְנַעֲנַע לִי רֹאשׁ. וְאוֹתָהּ קַח לְךָ כִּבְשָׂמִים רֹאשׁ:

יֶעֱרַב נָא שִׂיחִי עָלֶיךָ. כִּי נַפְשִׁי תַעֲרוֹג אֵלֶיךָ:

לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת יְיָ יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ: קדיש יתום

170.

(Переводъ см. стр. 59).

הַיּוֹם יוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ שֶׁבּוֹ הָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ:

מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: טוֹב לְהוֹדוֹת לַיְיָ וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן: לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת: עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר: כִּי שִׂמַּחְתַּנִי יְיָ בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן: מַה גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ: אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת: בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי עַד: וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְיָ: כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְיָ כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ יִתְפָּרְדוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן: וַתָּרֶם כִּרְאֵים קַרְנִי בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן: וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי: צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה: שְׁתוּלִים בְּבֵית יְיָ בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ: עוֹד יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ: לְהַגִּיד כִּי יָשָׁר יְיָ צוּרִי וְלֹא עַוְלָתָה עלתה כ׳ בּוֹ: קדיש יתום. אדון עולם

171.

סֵדֶר קִדּוּשׁ לִסְעוּדַת שַׁחֲרִית בְּשַׁבָּת.

אסור להתענות בשבת עד שש שעות ולשם תענית אפילו שעה אסור. יהא שלחנו ערוך כמו בסעודת לילה. ומקדשין על היין. ובמקום שאין יין מצוי יוכל לקדש על כל שאר המשקין שהם חמר מדינה. (ואם אין לו שום משקין בוצע מיד על הפת). ולוקח הכוס מלא יין בידו ואומר:

וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם: בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעֹלָם כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ:

זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ: שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתֶּךָ: וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָל מְלָאכָה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ וַאֲמָתְךָ וּבְהֶמְתֶּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ: כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי:

עַל כֵּן בֵּרַךְ יְיָ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ׃

על היין סַבְרִי מָרָנָן וְרַבָּנָן וְרַבּוֹתַי׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן׃

ושותה מיושב כדי רביעית ונותן גם למסובין לשתות מכוס של ברכה. ואח"כ מברך על לחם משנה׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ׃

ובוצע על לחם העליון ויאכל ויתן למסובין פרוסה לכל אחד ואחד׃

Кто въ Субботу навѣщаетъ больного, тотъ, уходя, произноситъ:

שַׁבָּת הִיא מִלִּזְעוֹק וּרְפוּאָה קְרוֹבָה לָבוֹא וְשַׁבְּתוּ בְּשָׁלוֹם׃

Входя въ Субботу къ скорбящему по усопшемъ родственникѣ произносятъ:

שַׁבָּת הִיא מִלְּנַחֵם וְנֶחָמָה קְרוֹבָה לָבוֹא וְשַׁבְּתוּ בְּשָׁלוֹם׃

172.

זְמִרוֹת לְיוֹם הַשַּׁבָּת.

Пѣсни на день субботній.

בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם. יַעֲמָס לָנוּ יֶשַׁע וּפִדְיוֹם. וּבִשְׁמוֹ נָגִיל כָּל הַיּוֹם. וּבִישׁוּעָתוֹ נָרִים רֹאשׁ עֶלְיוֹן. כִּי הוּא מָעוֹז לַדָּל וּמַחְסֶה לָאֶבְיוֹן׃ שִׁבְטֵי יָהּ לְיִשְׂרָאֵל עֵדוּת. בְּצָרָתָם לוֹ צָר. בְּסִבְלוּת וּבְעַבְדוּת. בְּלִבְנַת הַסַּפִּיר הֶרְאָם עֹז יְדִידוּת. וְנִגְלָה לְהַעֲלוֹתָם מֵעוֹמֶק בּוֹר וָדוּת. כִּי עִם יְיָ הַחֶסֶד וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְדוּת׃ מַה יָּקָר חַסְדּוֹ בְּצִלּוֹ לְגוֹנְנֵמוֹ. בְּגָלוּת בָּבֶלָה שֻׁלַּח לְמַעֲנֵמוֹ. לְהוֹרִיד בָּרִיחִים נִמְנָה בֵינֵימוֹ. וַיִּתְּנֵם לְרַחֲמִים לִפְנֵי שׁוֹבֵיהֶמוֹ. כִּי לֹא יִטּוֹשׁ יְיָ אֶת עַמּוֹ. בַּעֲבוּר הַגָּדוֹל שְׁמוֹ׃ עֵילָם שָׁת כִּסְאוֹ לְהַצִּיל יְדִידָיו. לְהַעֲבִיר מִשָּׁם מָעֻזְנֵי מוֹרְדָיו. מֵעֲבוֹר בַּשֶּׁלַח פָּדָה אֶת עֲבָדָיו. קֶרֶן לְעַמּוֹ יָרִים תְּהִלָּה לְכָל חֲסִידָיו. כִּי אִם הוֹגָה וְרִחַם כְּרַחֲמָיו וּכְרוֹב חֲסָדָיו׃ וּצְפִיר הָעִזִּים הִגְדִּיל עֲצוּמָיו. וְגַם חָזוּת אַרְבַּע עָלוּ לִמְרוֹמָיו. וּבְלִבָּם דִּמּוּ לְהַשְׁחִית אֶת רְחוּמָיו. עַל יְדֵי כֹהֲנָיו מִגֵּר מִתְקוֹמְמָיו. חַסְדֵי יְיָ כִּי לֹא תָמְנוּ כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו׃ נִסְגַּרְתִּי לֶאֱדוֹם בְּיַד רֵעַי מְדָנַי. שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם מְמַלְּאִים כְּרֵסָם מֵעֲדָנַי. עֶזְרָתוֹ עִמִּי לִסְמוֹךְ אֶת אֲדָנַי. וְלֹא נְטַשְׁתַּנִי כָּל יְמֵי עִדָּנַי. כִּי לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם אֲדֹנָי׃ בְּבוֹאוֹ מֵאֱדוֹם חֲמוּץ בְּגָדִים. זֶבַח לוֹ בְּבָצְרָה וְטֶבַח לוֹ בְּבוֹגְדִים.

וְיָ נִצְּחָם מַלְבּוּשָׁיו לְהַאְדִּים. בְּכֹחוֹ הַגָּדוֹל יִבְצוֹר רוּחַ נְגִידִים. הָגָה בְּרוּחוֹ הַקָּשָׁה בְּיוֹם קָדִים: רְאוֹתוֹ כִּי כֵן אֲדוֹמִי הָעוֹצֵר. יַחְשׁוֹב לוֹ בְּבָצְרָה תִּקְלוֹט כְּבֶצֶר. וּמַלְאָךְ כְּאָדָם בְּתוֹכָהּ יִנָּצֵר. וּמֵזִיד כַּשּׁוֹגֵג בְּמִקְלָט יֵעָצֵר. אֶהֱבוּ אֶת יְיָ כָּל חֲסִידָיו אֱמוּנִים נוֹצֵר: יְצַוֶּה צוּר חַסְדּוֹ קְהִלּוֹתָיו לְקַבֵּץ. מֵאַרְבַּע רוּחוֹת עָדָיו לְהִקָּבֵץ. וּבְהַר מְרוֹם הָרִים אוֹתָנוּ לְהַרְבֵּץ. וְאִתָּנוּ יָשׁוּב נִדָּחִים קוֹבֵץ. יָשִׁיב לֹא נֶאֱמַר כִּי אִם וְשָׁב וְקִבֵּץ: בָּרוּךְ הוּא אֱלֹהֵינוּ אֲשֶׁר טוֹב גְּמָלָנוּ. כְּרַחֲמָיו וּכְרוֹב חֲסָדָיו הִגְדִּיל לָנוּ. אֵלֶּה וְכָאֵלֶּה יוֹסֵף עִמָּנוּ. לְהַגְדִּיל שְׁמוֹ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ: בָּרוּךְ הוּא אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ. לְהַלְלוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ וּלְסַפֵּר הוֹדוֹ. מִכָּל אוֹם גָּבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ. לָכֵן בְּכָל לֵב וּבְכָל נֶפֶשׁ וּבְכָל מְאוֹדוֹ. נַמְלִיכוֹ וּנְיַחֲדוֹ: שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ יָשִׂים עָלֵינוּ בְּרָכָה וְשָׁלוֹם. מִשְּׂמֹאל וּמִיָּמִין עַל יִשְׂרָאֵל שָׁלוֹם. הָרַחֲמָן הוּא יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם. וְיִזְכּוּ לִרְאוֹת בָּנִים וּבְנֵי בָנִים עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת עַל יִשְׂרָאֵל שָׁלוֹם. יוֹעֵץ אֵל גִּבּוֹר אֲבִי עַד שַׂר שָׁלוֹם:

בָּרוּךְ אֵל עֶלְיוֹן אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה. לְנַפְשֵׁנוּ פִּדְיוֹם. מִשֵּׁאת וַאֲנָחָה. וְהוּא יִדְרוֹשׁ לְצִיּוֹן. עִיר הַנִּדָּחָה. עַד אָנָה תּוּגְיוֹן. נֶפֶשׁ נֶאֱנָחָה. הַשּׁוֹמֵר שַׁבָּת. הַבֵּן עִם הַבַּת. לָאֵל יֵרָצוּ כְּמִנְחָה עַל מַחֲבַת: רוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת. מֶלֶךְ עוֹלָמִים. אֶת עַמּוֹ לִשְׁבּוֹת. אִזֵּן בַּנְּעִימִים. בְּמַאֲכָלֵי עֲרֵבוֹת. בְּמִינֵי מַטְעַמִּים. בְּמַלְבּוּשֵׁי כָבוֹד זֶבַח מִשְׁפָּחָה: השומר וְאַשְׁרֵי כָּל חוֹכֶה. לְתַשְׁלוּמֵי כֵפֶל. מֵאֵת כָּל סוֹכֶה. שׁוֹכֵן בָּעֲרָפֶל. נַחֲלָה לוֹ יִזְכֶּה. בָּהָר וּבַשָּׁפֶל. נַחֲלָה וּמְנוּחָה. כַּשֶּׁמֶשׁ לוֹ זָרְחָה: השומר כָּל שׁוֹמֵר שַׁבָּת כַּדָּת מֵחַלְּלוֹ. הֵן הֶכְשַׁר חִבַּת. קֹדֶשׁ גּוֹרָלוֹ. וְאִם יָצָא חוֹבַת הַיּוֹם אַשְׁרֵי לוֹ. אֶל אֵל אָדוֹן מְחוֹלְלוֹ. מִנְחָה הִיא שְׁלוּחָה: השומר חֶמְדַּת הַיָּמִים. קְרָאוֹ אֵלִי צוּר. וְאַשְׁרֵי לִתְמִימִים. אִם יִהְיֶה נָצוּר. כֶּתֶר הִלּוּמִים. עַל רֹאשָׁם יָצוּר. צוּר הָעוֹלָמִים. רוּחוֹ בָם נָחָה: השומר זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. קַרְנוֹ כִּי גָבְהָה נֵזֶר עַל רֹאשׁוֹ. עַל כֵּן יִתֵּן הָאָדָם לְנַפְשׁוֹ. עֹנֶג וְגַם שִׂמְחָה. בָּהֶם לְמָשְׁחָה: השומר קֹדֶשׁ הִיא לָכֶם. שַׁבָּת הַמַּלְכָּה. אֶל תּוֹךְ בָּתֵּיכֶם. לְהָנִיחַ בְּרָכָה. בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם. לֹא תַעֲשׂוּ מְלָאכָה. בְּנֵיכֶם וּבְנוֹתֵיכֶם. עֶבֶד וְגַם שִׁפְחָה: השומר

יוֹם זֶה מְכֻבָּד מִכָּל יָמִים. כִּי בוֹ שָׁבַת צוּר עוֹלָמִים: שֵׁשֶׁת

ימים תעשה מלאכתך. ויום השביעי לאלהיך שבת לא תעשה
בו מלאכה. כי כל עשה ששת ימים: יום זה ראשון הוא למקראי
קדש. יום שבתון יום שבת קדש. על כן כל איש ביינו יקדש.
על שתי לחם יבצעו תמימים: יום זה אכול משמנים שתה ממתקים.
כי אל יתן לכל בו דבקים. בגד ללבוש לחם חקים. בשר ודגים
וכל מטעמים: יום זה לא תחסר כל בו ואכלת ושבעת. וברכת את
יי אלהיך אשר אהבת. כי ברכך מכל העמים: יום זה השמים מספרים
כבודו. וגם הארץ מלאה חסדו. ראו כי כל אלה עשתה ידו. כי
הוא הצור פעלו תמים: יום זה

יום שבתון אין לשכוח. זכרו כריח הניחוח. יונה מצאה בו
מנוח. ושם ינוחו יגיעי כח: היום נכבד לבני אמונים. זהירים
לשמרו אבות ובנים. חקוק בשני לוחות אבנים. מרוב אונים ואמיץ
כח. יונה: ובאו כלם בברית יחד. נעשה ונשמע אמרו כאחד.
ופתחו וענו יי אחד. ברוך הנותן ליעף כח. יונה: דבר בקדשו
בהר המור. יום השביעי זכור ושמור. וכל פקדיו יחד לגמור. חזק
מתנים ואמץ כח. יונה: העם אשר נע כצאן טעה. יזכור לפקדו
ברית ושבועה. לבל יעבר בם מקרה רעה. כאשר נשבעת על
מי נח. יונה:

כי אשמרה שבת אל ישמרני. אות היא לעולמי עד בינו וביני:
אסור מצא חפץ עשות דרכים. גם מלדבר בו דברי צרכים. דברי
סחורה אף דברי מלכים. אהגה בתורת אל ותחכמני. אות היא: בו
אמצא תמיד נופש לנפשי. הנה לדר ראשון נתן קדושי. מופת
בתת לחם משנה בששי. ככה בכל ששי יכפיל מזוני. אות היא: רשם
בדת האל חוק אל סגניו. בו לערוך לחם פנים בפניו. על כן
להתענות בו על פי נבוניו. אסור. לבד מיום כפור עוני. אות היא:
הוא יום מכבד הוא יום תענוגים. לחם ויין טוב בשר ודגים.
המתאבלים בו אחור נסוגים. כי יום שמחות הוא ותשמחני.
אות היא: מחל מלאכה בו סופו להכרית. על כן אכבס בו לבי
כבורית. ואתפללה אל אל ערבית ושחרית. מוסף וגם מנחה
הוא יענני. אות היא:

שמרו שבתותי. למען תינקו ושבעתם. מזיו ברכותי. אל
המנוחה כי באתם. ולוו עלי בני. ועדנו מעדני. שבת היום ליי:

לְעָמֵל קִרְאוּ דְרוֹר. וְנָתַתִּי אֶת בִּרְכָתִי. אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ לִצְרוֹר. לְגַלּוֹת עַל יוֹם שִׂמְחָתִי. בִּגְדֵי שֵׁשׁ עִם שָׁנִי. וְהִתְבּוֹנְנוּ מִזְּקֵנַי. שבת היום לה׳. ולוו עלי: מַהֲרוּ אֶת הַמָּנֶה. לַעֲשׂוֹת אֶת דְּבַר אֶסְתֵּר. וְחִשְׁבוּ עִם הַקּוֹנֶה. לְשַׁלֵּם אָכוֹל וְהוֹתֵר. בִּטְחוּ בִי אֱמוּנַי. וּשְׁתוּ יֵין מַשְׁמַנַּי. שבת היום לה׳. ולוו עלי: הִנֵּה יוֹם גְּאֻלָּה. יוֹם שַׁבָּת אִם תִּשְׁמֹרוּ. וִהְיִיתֶם לִי סְגֻלָּה. לִינוּ וְאַחַר תַּעֲבוֹרוּ. וְאָז תִּחְיוּ לְפָנַי. וּתְמַלְאוּ צְפוּנַי. שבת היום לה׳. ולוו עלי: חַזֵּק קִרְיָתִי. אֵל אֱלֹהִים עֶלְיוֹן. וְהָשֵׁב אֶת נְוָתִי. בְּשִׂמְחָה וּבְהִגָּיוֹן. יְשׁוֹרְרוּ שָׁם רְנָנַי. לְוִיַּי וְכֹהֲנַי. אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ. שבת היום לה׳. ולוו עלי בני:

דְּרוֹר יִקְרָא לְבֵן עִם בַּת. וְיִנְצָרְכֶם כְּמוֹ בָבַת. נְעִים שִׁמְכֶם וְלֹא יֻשְׁבַּת. שְׁבוּ וְנוּחוּ בְּיוֹם שַׁבָּת: דְּרוֹשׁ נָוִי וְאוּלָמִי. וְאוֹת יֶשַׁע עֲשֵׂה עִמִּי. נְטַע שׂוֹרֵק בְּתוֹךְ כַּרְמִי. שְׁעֵה שַׁוְעַת בְּנֵי עַמִּי: דְּרוֹךְ פּוּרָה בְּתוֹךְ בָּצְרָה. וְגַם בָּבֶל אֲשֶׁר גָּבְרָה. נְתוֹץ צָרַי בְּאַף וְעֶבְרָה. שְׁמַע קוֹלִי בְּיוֹם אֶקְרָא: אֱלֹהִים תֵּן בַּמִּדְבָּר הַר. הֲדַס שִׁטָּה בְּרוֹשׁ תִּדְהָר. וְלַמַּזְהִיר וְלַנִּזְהָר. שְׁלוֹמִים תֵּן כְּמֵי נָהָר: הֲדוֹךְ קָמַי אֵל קַנָּא. בְּמוֹג לֵבָב וּבַמְּגִנָּה. וְנַרְחִיב פֶּה וּנְמַלְאֶנָּה. לְשׁוֹנֵנוּ לְךָ רִנָּה: דְּעֵה חָכְמָה לְנַפְשֶׁךָ. וְהִיא כֶתֶר לְרֹאשֶׁךָ. נְצוֹר מִצְוַת קְדוֹשֶׁךָ. שְׁמוֹר שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ:

שַׁבָּת הַיּוֹם לַיְיָ. מְאֹד צַהֲלוּ בְּרִנּוּנַי. וְגַם הַרְבּוּ מַעֲדָנַי. אוֹתוֹ לִשְׁמוֹר כְּמִצְוַת יְיָ. שבת היום לה׳: מֵעֲבוֹר דֶּרֶךְ וּגְבוּלִים. מֵעֲשׂוֹת הַיּוֹם פְּעָלִים. לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת בְּהִלּוּלִים. זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ. שבת היום לה׳: וְאִם תִּשְׁמְרֶנּוּ. יָהּ יִנְצָרְךָ כְּבָבַת. אַתָּה וּבִנְךָ וְגַם הַבַּת. וְקָרָאתָ עֹנֶג לַשַּׁבָּת. אָז תִּתְעַנַּג עַל יְיָ. שבת היום לה׳: אֱכוֹל מַשְׁמַנִּים וּמַעֲדַנִּים. וּמַטְעַמִּים הַרְבֵּה מִינִים. אֱגוֹזֵי פֶרֶךְ וְרִמּוֹנִים. וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת יְיָ. שבת היום לה׳: לַעֲרוֹךְ בְּשֻׁלְחָן לֶחֶם חֲמוּדוֹת. לַעֲשׂוֹת הַיּוֹם שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת. אֶת הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד לְבָרֵךְ וּלְהוֹדוֹת. שִׁקְדוּ וְשִׁמְרוּ וַעֲשׂוּ בָנַי. שַׁבָּת הַיּוֹם לַיְיָ:

יה רבון וכו׳. צור משלו אכלנו וכו׳ (תמצא בזמירות ליל שבת).

וקודם ברכת המזון של כל סעודת שבת יטול ידיו במים אחרונים ויאמר:

יְדֵי אַסְחֵי אֲנָא. לְגַבֵּי חַד מָנָא. לְסִטְרָא חוֹרִינָא. דְּלֵית בָּהּ מַמָּשָׁא: אֲזַמֵּן בִּתְלָתָא. בְּכַסָּא דְבִרְכָתָא. לְעִלַּת עִלָּתָא. עַתִּיקָא קַדִּישָׁא:

175.

תְּפִלַּת מִנְחָה לְשַׁבָּת.

למנחה נכנסין לב"ה ואומרין אשרי וגו'. והש"ץ צריך להתעטף בטלית מפני כבוד קה"ת:

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:
אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְיָ אֱלֹהָיו:

תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד: טוֹב יְיָ לַכֹּל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְיָ לְכָל הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְיָ בְּכָל דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְיָ לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְיָ אֶת כָּל אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְיָ יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשָׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב נְאֻם יְיָ: וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אָמַר יְיָ רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרַי אֲשֶׁר שַׂמְתִּי בְּפִיךָ לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ אָמַר יְיָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין וְאָמְרִין קַדִּישׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ קַדִּישׁ עַל אַרְעָא עוֹבַד גְּבוּרְתֵּהּ קַדִּישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: יְיָ צְבָאוֹת מַלְיָא כָל אַרְעָא זִיו יְקָרֵהּ: וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי

קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ׃ וּנְטָלַתְנִי רוּחָא וּשְׁמָעִית בַּתְרַי קָל
זִיעַ סַגִּיא דִּמְשַׁבְּחִין וְאָמְרִין בְּרִיךְ יְקָרָא דַייָ מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ׃ יְיָ יִמְלֹךְ
לְעֹלָם וָעֶד׃ יְיָ מַלְכוּתֵהּ קָאֵם לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא׃ יְיָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם
יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל אֲבוֹתֵינוּ שָׁמְרָה זֹּאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר מַחְשְׁבוֹת לְבַב עַמֶּךָ וְהָכֵן
לְבָבָם אֵלֶיךָ׃ וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא
יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ׃ כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ׃ צִדְקָתְךָ
צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת׃ תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ
לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם׃ בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם יַעֲמָס לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה׃
יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה׃ יְיָ צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם
בֹּטֵחַ בָּךְ׃ יְיָ הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ׃ בָּרוּךְ (הוּא) אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ
לִכְבוֹדוֹ וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי עוֹלָם נָטַע
בְּתוֹכֵנוּ הוּא יִפְתַּח לִבֵּנוּ בְּתוֹרָתוֹ וְיָשֵׂם בְּלִבֵּנוּ אַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ וְלַעֲשׂוֹת
רְצוֹנוֹ וּלְעָבְדוֹ בְּלֵבָב שָׁלֵם לְמַעַן לֹא נִיגַע לָרִיק וְלֹא נֵלֵד לַבֶּהָלָה׃ יְהִי
רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁנִּשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנִזְכֶּה
וְנִחְיֶה וְנִרְאֶה וְנִירַשׁ טוֹבָה וּבְרָכָה לִשְׁנֵי יְמוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא׃
לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם יְיָ אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ׃ בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר
יִבְטַח בַּייָ וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ׃ בִּטְחוּ בַייָ עֲדֵי עַד כִּי בְּיָהּ יְיָ צוּר עוֹלָמִים׃
וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ כִּי לֹא עָזַבְתָּ דֹּרְשֶׁיךָ יְיָ׃ יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ
יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר׃

Канторъ читаетъ חצי קדיש, *стр. 75.*

Канторъ произноситъ, а за нимъ народъ повторяетъ стихъ ואני תפלתי; *въ праздничные дни стихъ этотъ не читается.*

וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְיָ עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת
יִשְׁעֶךָ׃

Вынимаютъ свитокъ Торы. Къ Торѣ приглашаются три лица, предъ *которыми прочитываютъ не менѣе 10 стиховъ съ начала отдѣла наступающей недѣли. По внесенiи свитка Торы въ св. кивотъ, канторъ произноситъ* חצי קדיש, *стр. 75.*

מוציאין ס"ת וקורין ג"ג בפ' שבוע הבא ומכניסין הס"ת להיכל. ח"ק:

(Переводъ см. стр. 94).

כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ׃
אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי

יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃

בש"ת זָכְרֵנוּ לְחַיִּים מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים׃

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃
אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃

(Отъ שבת בראשית *до* שבת הגדול *включительно)*:

מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם׃

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר. מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃

בש"ת מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים׃

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

Когда канторъ, при повтореніи שמ"ע *вслухъ, кончаетъ второе благословеніе* מחיה המתים*, читаютъ* נקדש *).

בחזרת הש"ץ אומרים קדושה *):

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל (בש"ת הַמֶּלֶךְ) הַקָּדוֹשׁ׃

אַתָּה אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד. וּמִי כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ. תִּפְאֶרֶת גְּדֻלָּה. וַעֲטֶרֶת יְשׁוּעָה. יוֹם מְנוּחָה וּקְדֻשָּׁה

Ты единъ, **и** имя Твое едино, и кто, какъ народъ Твой Израиль, племя единое на землѣ! *Какъ* красу величія и *какъ* корону спасенія далъ Ты народу Твоему день

---

*) נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר׃ ק"ה קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃ חזן לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ׃ ק"ה בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ׃ חזן וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר׃ ק"ה יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ׃
חזן לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל (בש"ת הַמֶּלֶךְ) הַקָּדוֹשׁ׃ לס"ז אתה אחד וכו'

לְעַמְּךָ נָתַתָּ. אַבְרָהָם יָגֵל. יִצְחָק יְרַנֵּן. יַעֲקֹב וּבָנָיו יָנוּחוּ בוֹ. מְנוּחַת אַהֲבָה וּנְדָבָה. מְנוּחַת אֱמֶת וֶאֱמוּנָה. מְנוּחַת שָׁלוֹם וְשַׁלְוָה וְהַשְׁקֵט וָבֶטַח. מְנוּחָה שְׁלֵמָה שֶׁאַתָּה רוֹצֶה בָּהּ. יַכִּירוּ בָנֶיךָ וְיֵדְעוּ כִּי מֵאִתְּךָ הִיא מְנוּחָתָם וְעַל מְנוּחָתָם יַקְדִּישׁוּ אֶת שְׁמֶךָ׃

покоя и святости. Ликуетъ Авраамъ, торжествуетъ Исаакъ, Іаковъ и сыны его находятъ покой черезъ него. Покой любви и благорасположенія, покой истины и довѣрія, покой мира и благополучія, тишины и безпечности, покой совершенный, къ которому Ты благоволишь. Сыны Твои признаютъ и знаютъ, что отъ Тебя имъ *такой* покой данъ, и за покой ихъ святятъ они имя Твое.

(Переводъ см. стр. 260).

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת. וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ וְיָנוּחוּ בָם יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת׃

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ׃

Въ новомѣсячія и въ полупраздничные дни: בר״ח ובחוה״מ

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ. וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ. וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם לר״ח רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה׃ לחוה״מ פסח חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה׃ לחוה״מ סוכות חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה׃ זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים׃ וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה׃

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן׃

מודים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

מודים דרבנן

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

Въ Субботу полупраздника Освященія читаютъ здѣсь על הנסים *(стр. 229).* בשבת חנוכה אומרים כאן על הנסים:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

בש״ת וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ: בספר בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

בש״ת בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עוֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי: עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַיְיָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: הש״ץ חוזר התפלה.

174.

Справедливость Божія простирается и за смерть и приноситъ искупленіе и усопшимъ.

Въ Субботней מנחה *читаютъ* צדקתך צדק. *Эти стихи не читаются въ тѣ Субботніе дни, въ которые, если бы они были буднями, не читалось бы* תחנון *(см. выше, стр. 127). Если молятся въ домѣ скорбящаго по усопшемъ родственникѣ въ теченіе первыхъ семи дней скорби, то въ Субботу* צדקתך צדק *читается, хотя будними днями въ этомъ же случаѣ* תחנון *опускается. Если субботняя* מנחה *совершается вблизи ребенка, обрѣзаннаго въ ту же Субботу, то* צדקתך צדק *не читается.*

(דס"ח) אומרים צדקתך צדק בשבת במנחה ואם הוא יום שאילו היה בו חול לא היו אומרים תחנון א"א צ"צ אבל אם מתפללין בבית האבל תוך שבעה אף שא"א תחנון בחול מ"מ בשבת אומרים צ"צ ובשמתפללין אצל התינוק הנימול בשבת א"א במנחה צ"צ:

Справедливость Твоя есть справедливость навѣки, и ученіе Твое — истина. И справедливость Твоя, о Боже, достигаетъ до высотъ, ибо Ты, Господи, совершилъ великое, о Боже, кто равенъ Тебѣ! справедливость Твоя, какъ крѣпкія горы, суды Твои великая бездна, человѣка и животное спасаешь Ты, о Господи *).

צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: וְצִדְקָתְךָ אֱלֹהִים עַד מָרוֹם אֲשֶׁר עָשִׂיתָ גְדֹלוֹת אֱלֹהִים מִי כָמוֹךָ: צִדְקָתְךָ כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ יְיָ: ק"ש

Начиная съ Субботы, что послѣ Кущей (שבת בראשית), *до Субботы, что передъ Пасхою* (שבת הגדול), *читаются еще передъ* עלינו *слѣдующіе 16 псалмовъ.*

175.

Богъ есть премудрый и преблагій Творецъ міра.

(Псаломъ 104.) Благослови, душа моя, Господа! Господи, Боже мой, Ты безконечно великъ. Ты облекся величіемъ и велелѣпіемъ. Ты одѣваешься свѣтомъ, какъ ризою, простираешь небеса, какъ шатеръ. Ты Тотъ, Который устроеть сводъ изъ воды надъ горними чертогами Своими, дѣлаетъ облака Своею колесницею, шествуетъ на крыльяхъ вѣтра, Дѣлаетъ послами Своими вѣтры, служите-

בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ יְיָ אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְּאֹד הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ: עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה: הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו הַשָּׂם עָבִים רְכוּבוֹ הַמְהַלֵּךְ עַל כַּנְפֵי רוּחַ: עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ

*) צדקתך צדק соотвѣтствуетъ поминальной молитвѣ צדוק הדין и посвящена памяти Моисея, скончавшагося 7-го адара, въ Субботу (זהר דף קנו).

לָהֶט׃ יָסַד אֶרֶץ עַל מְכוֹנֶיהָ
בַּל תִּמּוֹט עוֹלָם וָעֶד׃ תְּהוֹם
כַּלְּבוּשׁ כִּסִּיתוֹ עַל הָרִים יַעַמְדוּ
מָיִם׃ מִן גַּעֲרָתְךָ יְנוּסוּן מִן קוֹל
רַעַמְךָ יֵחָפֵזוּן׃ יַעֲלוּ הָרִים
יֵרְדוּ בְקָעוֹת אֶל מְקוֹם זֶה
יָסַדְתָּ לָהֶם׃ גְּבוּל שַׂמְתָּ בַּל
יַעֲבֹרוּן בַּל יְשׁוּבוּן לְכַסּוֹת
הָאָרֶץ׃ הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים
בַּנְּחָלִים בֵּין הָרִים יְהַלֵּכוּן׃
יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׂדָי יִשְׁבְּרוּ
פְרָאִים צְמָאָם׃ עֲלֵיהֶם עוֹף
הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוֹן מִבֵּין עֳפָאיִם
יִתְּנוּ קוֹל׃ מַשְׁקֶה הָרִים
מֵעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע
הָאָרֶץ׃ מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה
וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם לְהוֹצִיא
לֶחֶם מִן הָאָרֶץ׃ וְיַיִן יְשַׂמַּח
לְבַב אֱנוֹשׁ לְהַצְהִיל פָּנִים
מִשָּׁמֶן וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד׃
יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי יְיָ אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר
נָטָע׃ אֲשֶׁר שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ
חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ׃
הָרִים הַגְּבֹהִים לַיְּעֵלִים סְלָעִים
מַחְסֶה לַשְׁפַנִּים׃ עָשָׂה
יָרֵחַ לְמוֹעֲדִים שֶׁמֶשׁ יָדַע
מְבוֹאוֹ׃ תָּשֶׁת חֹשֶׁךְ וִיהִי

лями Своими огонь пылающій, Который основалъ землю на устояхъ ея, дабы она не колебалась во вѣки и вѣки. Бездну, какъ одѣяніемъ покрылъ Ты ее, на горахъ стояли воды, Отъ прещенія Твоего бѣгутъ онѣ, отъ гласа грома Твоего быстро уходятъ, Восходятъ на горы, нисходятъ въ долины, на мѣсто, которое Ты назначилъ для нихъ. Ты положилъ имъ предѣлъ, чтобы онѣ не перешли его и не возвратились покрыть землю. Ты Тотъ, Который направляетъ источники къ рѣкамъ, чтобы между горами текли они, Напояли бы всѣхъ полевыхъ звѣрей, дикіе ослы утоляли бы жажду свою; при нихъ обитаетъ птица небесная, изъ среды вѣтвей издаютъ голосъ. Ты Тотъ, Который напояетъ горы съ высотъ Своихъ, плодами дѣлъ Твоихъ насыщается земля. Ты Тотъ, Который произращаетъ траву для скота и зелень на служеніе человѣку, чтобы произвесть изъ земли пищу И вино, которое веселитъ сердце человѣка, чтобы дѣлать сіяющимъ лицо отъ елея, и хлѣбъ, который укрѣпляетъ сердце человѣка. Насыщаются и дерева Господни, кедры ливанскіе, которые Онъ насадилъ, Въ которыхъ гнѣздятся птицы, аистъ—ели жилище его. Высокія горы—сернамъ, каменные утесы—убѣжище кроликамъ. Онъ сотворилъ луну для *указанія* временъ, солнце знаетъ свой заходъ. Ты простираешь тьму, и бываетъ ночь; во время ея бродятъ всѣ

לַיְלָה בּוֹ תִרְמֹשׂ כָּל חַיְתוֹ יָעַר: הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵל אָכְלָם: תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֵאָסֵפוּן וְאֶל מְעוֹנֹתָם יִרְבָּצוּן: יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ וְלַעֲבֹדָתוֹ עֲדֵי עָרֶב: מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדָיִם שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדֹלוֹת: שָׁם אֳנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן לִוְיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ: כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ: תִּתֵּן לָהֶם יִלְקֹטוּן תִּפְתַּח יָדְךָ יִשְׂבְּעוּן טוֹב: תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֵלוּן תֹּסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן וְאֶל עֲפָרָם יְשׁוּבוּן: תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרֵאוּן וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה: יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו: הַמַּבִּיט לָאָרֶץ וַתִּרְעָד יִגַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ: אָשִׁירָה לַייָ בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי: יֶעֱרַב עָלָיו שִׂיחִי אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּייָ: יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ הַלְלוּיָהּ:

лѣсные звѣри, Молодые львы рыкаютъ о добычѣ и просятъ у Бога пищу себѣ. Восходитъ солнце, они собираются и ложатся въ свои логовища. Выходитъ человѣкъ на дѣло свое и на служеніе свое до вечера. Какъ многочисленны дѣла Твои, Господи! Все содѣлалъ Ты премудро, земля полна достоянія Твоего. Это море великое и пространное: тамъ пресмыкающіяся, которымъ нѣтъ числа, животныя малыя съ большими. Тамъ плаваютъ корабли, тамъ этотъ левіаѳанъ, котораго Ты сотворилъ играть въ немъ. Всѣ они отъ Тебя ожидаютъ, чтобы Ты далъ имъ пищу ихъ въ свое время. Даешь имъ—собираютъ; отверзаешь руку Твою, насыщаются благомъ. Сокроешь лицо Твое, мятутся, отнимешь духъ ихъ, умираютъ и въ персть свою возвращаются. Пошлешь духъ Твой, созидаются, и Ты обновляешь лицо земли. Слава Господня пребываетъ вовѣки, да веселится Господь о дѣлахъ Своихъ! Онъ, Который призираетъ на землю, и она трясется; прикасается къ горамъ, и дымятся. Буду пѣть Господу, доколѣ живу, буду пѣть Богу моему, доколѣ есмь. Да будетъ сладостна Ему пѣснь моя, буду веселиться о Господѣ! Исчезнутъ грѣшники съ земли, и беззаконныхъ не будетъ болѣе. Благослови, душа моя, Господа! Аллилуія!

176.

Прошеніе о защитѣ противъ лжи и ненависти.

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל יְיָ בַּצָּרָתָה לִּי
קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי: יְיָ הַצִּילָה נַפְשִׁי
מִשְּׂפַת שֶׁקֶר מִלָּשׁוֹן רְמִיָּה: מַה
יִּתֵּן לְךָ וּמַה יֹּסִיף לָךְ לָשׁוֹן רְמִיָּה:
חִצֵּי גִבּוֹר שְׁנוּנִים עִם גַּחֲלֵי רְתָמִים:
אוֹיָה לִי כִּי גַרְתִּי מֶשֶׁךְ שָׁכַנְתִּי עִם
אָהֳלֵי קֵדָר: רַבַּת שָׁכְנָה לָּהּ נַפְשִׁי
עִם שׂוֹנֵא שָׁלוֹם: אֲנִי שָׁלוֹם וְכִי
אֲדַבֵּר הֵמָּה לַמִּלְחָמָה:

(Псаломъ 120.) Пѣснь восхожденія. Къ Господу воззвалъ я въ скорби моей, и Онъ услышалъ меня: „Господи, избавь душу мою отъ устъ лживыхъ, отъ языка лукаваго!“ Что *это* дастъ тебѣ и что *это* прибавитъ тебѣ, языкъ лукавый! *Но* стрѣлы Всемогущаго уже изощрены, вмѣстѣ съ горящими углями дроковыми. Горе было мнѣ, пребывалъ ли я у Мосоха, жилъ ли у шатровъ Кидарскихъ. Еще большее *горе*, что живетъ душа моя съ ненавидящими миръ. Я миренъ; но даже когда я говорю съ ними *мирно*, они на войну.

177.

Господь есть вѣрный Хранитель.

שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל
הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי: עֶזְרִי מֵעִם
יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: אַל יִתֵּן
לַמּוֹט רַגְלֶךָ אַל יָנוּם שֹׁמְרֶךָ:
הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר
יִשְׂרָאֵל: יְיָ שֹׁמְרֶךָ יְיָ צִלְּךָ עַל יַד
יְמִינֶךָ: יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יַכֶּכָּה
וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה: יְיָ יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע
יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ: יְיָ יִשְׁמָר צֵאתְךָ
וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

(Псаломъ 121.) Пѣснь восхожденія. Возвожу очи мои къ горамъ, откуда прійдетъ помощь моя? Помощь моя отъ Господа, сотворившаго небо и землю. Онъ не допуститъ до колебанія ноги твоей, не воздремлетъ хранящій тебя: Вотъ, не дремлетъ и не спитъ хранящій Израиля! Господь Хранитель Твой, Господь сѣнь Твоя съ правой руки твоей,—Днемъ солнце не поразитъ тебя, ни луна ночью. Господь сохранитъ тебя отъ всякаго зла, сохранитъ душу твою. Господь будетъ охранять выхожденіе твое и вхожденіе твое отнынѣ и вовѣкъ.

178.

Великое значеніе Іерусалима.

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד שָׂמַחְתִּי

(Псаломъ 122.) Пѣснь восхожде-

בְּאֹמְרִים לִי בֵּית יְיָ נֵלֵךְ: עֹמְדוֹת הָיוּ רַגְלֵינוּ בִּשְׁעָרַיִךְ יְרוּשָׁלָםִ: יְרוּשָׁלַםִ הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה לָּהּ יַחְדָּו: שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם יְיָ: כִּי שָׁמָּה יָשְׁבוּ כִסְאוֹת לְמִשְׁפָּט כִּסְאוֹת לְבֵית דָּוִד: שַׁאֲלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלָםִ יִשְׁלָיוּ אֹהֲבָיִךְ: יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָּא שָׁלוֹם בָּךְ: לְמַעַן בֵּית יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ:

нія. Давида. Радовался я (*Израиль*) бывало, что говорили мнѣ: въ домъ Господень идемъ мы. *Спокойно* стояли ноги наши во вратахъ твоихъ, Іерусалимъ. Іерусалимъ! Устроенный! Какъ городъ, съ которымъ связано всё! Ибо туда восходятъ колѣна, колѣна Господни, во свидѣтельство для Израиля, славить имя Господне. Ибо тамъ стояли престолы для суда, престолы для дома Давидова. Спрашивайте о мирѣ Іерусалима; будутъ благоденствовать любящіе тебя. Да будетъ миръ въ стѣнахъ твоихъ, благоденствіе въ чертогахъ твоихъ. Ради братьевъ моихъ и друзей моихъ говорю я: миръ тебѣ! Ради дома Господа, Бога нашего, желаю блага тебѣ.

179.

Прошеніе о милости.

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי הַיֹּשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם: הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ: חָנֵּנוּ יְיָ חָנֵּנוּ כִּי רַב שָׂבַעְנוּ בוּז: רַבַּת שָׂבְעָה לָּהּ נַפְשֵׁנוּ הַלַּעַג הַשַּׁאֲנַנִּים הַבּוּז לִגְאֵי יוֹנִים:

(Псаломъ 123.) Пѣснь восхожденія. Къ Тебѣ поднимаю очи мои, Живущій на небесахъ! Вотъ, какъ очи рабовъ *обращены* на руку господъ ихъ, какъ очи рабыни на руку госпожи ея, такъ очи наши къ Господу, Богу нашему, доколѣ Онъ помилуетъ насъ. Помилуй насъ, Господи, помилуй насъ; ибо довольно мы насыщены презрѣніемъ. Довольно насыщена душа наша поношеніемъ отъ безпечныхъ и уничиженіемъ отъ гордыхъ.

180.

Господь есть спаситель Израиля.

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד לוּלֵי יְיָ שֶׁהָיָה לָנוּ יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל: לוּלֵי יְיָ שֶׁהָיָה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ

(Псаломъ 124.) Пѣснь восхожденія. Давида. Если бы не Господь былъ съ нами,—да скажетъ Израиль,—Если бы не Господь былъ

съ нами, когда возстали на насъ люди: То живыхъ они поглотили бы насъ, когда возгорѣлась ярость ихъ на насъ, Воды потопили бы насъ, потокъ прошелъ бы надъ душою нашею. Прошли бы надъ душою нашею воды бурныя. Благословенъ Господь, Который не отдалъ насъ на растерзаніе зубамъ ихъ! Душа наша избавилась, какъ птица, изъ сѣти ловящихъ. Западня сломилась, и мы избавились! Помощь наша въ имени Господа, сотворившаго небо и землю.

אָדָם: אֲזַי חַיִּים בְּלָעוּנוּ בַּחֲרוֹת אַפָּם בָּנוּ: אֲזַי הַמַּיִם שְׁטָפוּנוּ נַחְלָה עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ: אֲזַי עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים: בָּרוּךְ יְיָ שֶׁלֹּא נְתָנָנוּ טֶרֶף לְשִׁנֵּיהֶם: נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים הַפַּח נִשְׁבָּר וַאֲנַחְנוּ נִמְלָטְנוּ: עֶזְרֵנוּ בְּשֵׁם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃

181.

Богъ есть защитникъ Іерусалима.

(Псаломъ 125.) Пѣснь восхожденія. Надѣющіеся на Господа суть какъ гора Сіона, которая никогда не колеблется, пребываетъ вовѣкъ. Іерусалимъ — горы окрестъ его, а Господь окрестъ народа Своего отнынѣ и вовѣкъ. Ибо никогда жезлъ нечестія не находитъ покоя на жребіи праведниковъ, посему праведные не должны сами простирать руку къ насилію. Благотвори, Господи, добрымъ и правымъ въ сердцахъ своихъ. Тѣхъ же, которые все болѣе удаляютъ кривые пути свои *отъ прямыхъ*, да оставитъ Господь ходить съ дѣлающими беззаконіе,—миръ надъ Израилемъ!

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַבֹּטְחִים בַּייָ כְּהַר צִיּוֹן לֹא יִמּוֹט לְעוֹלָם יֵשֵׁב: יְרוּשָׁלַיִם הָרִים סָבִיב לָהּ וַייָ סָבִיב לְעַמּוֹ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: כִּי לֹא יָנוּחַ שֵׁבֶט הָרֶשַׁע עַל גּוֹרַל הַצַּדִּיקִים לְמַעַן לֹא יִשְׁלְחוּ הַצַּדִּיקִים בְּעַוְלָתָה יְדֵיהֶם: הֵיטִיבָה יְיָ לַטּוֹבִים וְלִישָׁרִים בְּלִבּוֹתָם: וְהַמַּטִּים עֲקַלְקַלּוֹתָם יוֹלִיכֵם יְיָ אֶת פֹּעֲלֵי הָאָוֶן שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל:

182.

Богъ искупитъ Израиля.

(Псаломъ 126.) Пѣснь восхожденія. Когда возвратитъ Господь плѣнъ Сіона, *они скажутъ*: мы были какъ бы видящіе во снѣ. То-

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יְיָ אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן הָיִינוּ כְּחֹלְמִים: אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אָז

יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם הִגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה: הִגְדִּיל יְיָ לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הָיִינוּ שְׂמֵחִים: שׁוּבָה יְיָ אֶת שְׁבִיתֵנוּ כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב: הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ: הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזָּרַע בֹּא יָבֹא בְרִנָּה נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו:

гда уста наши исполнятся веселія, и языкъ нашъ—пѣнія, тогда между народами будутъ говорить: „великое сотворилъ Господь надъ этими!“—Великое Господь всегда творилъ надъ нами: мы остались веселыми! Возврати, Господи, плѣнниковъ нашихъ, какъ потоки въ страну изсохшую! Сѣющіе со слезами будутъ пожинать съ радостію. Идетъ и плачетъ несущій мѣшокъ сѣмянъ: онъ приходитъ съ радостію, неся снопы свои.

183.

Всякое благословеніе отъ Господа.

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה אִם יְיָ לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ אִם יְיָ לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר: שָׁוְא לָכֶם מַשְׁכִּימֵי קוּם מְאַחֲרֵי שֶׁבֶת אֹכְלֵי לֶחֶם הָעֲצָבִים כֵּן יִתֵּן לִידִידוֹ שֵׁנָא: הִנֵּה נַחֲלַת יְיָ בָּנִים שָׂכָר פְּרִי הַבָּטֶן: כְּחִצִּים בְּיַד גִּבּוֹר כֵּן בְּנֵי הַנְּעוּרִים: אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם לֹא יֵבֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר:

(Псаломъ 127.) Пѣснь восхожденія. Соломона. Если Господь не продолжаетъ строить домъ, напрасно трудились надъ нимъ строители его; если Господь не охранитъ города, напрасно бодрствуетъ стражъ. Напрасно вамъ, рано встающіе, поздно просиживающіе, ѣдящіе хлѣбъ печали; истинно! Онъ даетъ это возлюбленному Своему во снѣ. Дѣти—вотъ, это наслѣдіе отъ Господа, награда отъ Него—плодъ чрева. Что стрѣлы въ рукѣ сильнаго, то сыновья молодости. Блаженъ человѣкъ, который наполнилъ ими колчанъ свой! Не будутъ они въ стыдѣ, когда будутъ говорить съ врагами въ воротахъ.

184.

Награда за благоговѣніе къ Господу.

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אַשְׁרֵי כָּל יְרֵא יְיָ הַהֹלֵךְ בִּדְרָכָיו: יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ: אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ

(Псаломъ 128.) Пѣснь восхожденія. Блаженъ всякій боящійся Господа, ходящій путями Его! Трудами рукъ своихъ если питаешься, счастливъ ты, благо тебѣ.

Жена твоя, какъ плодоносная лоза, внутри дома твоего, дѣти твои, какъ масличныя насажденія вокругъ стола твоего. — Вотъ, такъ благословенъ человѣкъ, боящійся Господа. Благослови тебя Господь съ Сіона, и увиждь благоденствіе Іерусалима во всѣ дни жизни твоей. Увиждь дѣтей у дѣтей твоихъ, миръ надъ Израилемъ!

כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ׃ הִנֵּה כִי כֵן יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵא יְיָ׃ יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָםִ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ׃ וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל׃

185.

Господь пристыжаетъ враговъ Израиля.

(Псаломъ 129.) Пѣснь восхожденія. Много тѣснили они меня отъ юности моей, да скажетъ Израиль, Много тѣснили они меня отъ юности моей, но не одолѣли меня! На хребтѣ моемъ орали оратаи, проводили длинныя борозды свои: Но Господь праведенъ, Онъ разсѣкъ узы нечестивыхъ! Стыдятся и обращаются назадъ всѣ ненавистники Сіона, Становятся какъ быліе на кровляхъ, которое прежде, нежели исторгаютъ его, засыхаетъ, Которымъ жнецъ не наполнилъ руки своей, и вяжущій снопы горсти своей, И проходящіе мимо не сказали: „благословеніе Господне на васъ, благословляемъ васъ именемъ Господнимъ!“

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת רַבַּת צְרָרוּנִי מִנְּעוּרָי יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל׃ רַבַּת צְרָרוּנִי מִנְּעוּרָי גַּם לֹא יָכְלוּ לִי׃ עַל גַּבִּי חָרְשׁוּ חֹרְשִׁים הֶאֱרִיכוּ לְמַעֲנִיתָם׃ יְיָ צַדִּיק קִצֵּץ עֲבוֹת רְשָׁעִים׃ יֵבֹשׁוּ וְיִסֹּגוּ אָחוֹר כֹּל שֹׂנְאֵי צִיּוֹן׃ יִהְיוּ כַּחֲצִיר גַּגּוֹת שֶׁקַּדְמַת שָׁלַף יָבֵשׁ׃ שֶׁלֹּא מִלֵּא כַפּוֹ קוֹצֵר וְחִצְנוֹ מְעַמֵּר׃ וְלֹא אָמְרוּ הָעֹבְרִים בִּרְכַּת יְיָ אֲלֵיכֶם בֵּרַכְנוּ אֶתְכֶם בְּשֵׁם יְיָ׃

186.

Прошеніе объ отпущеніи грѣховъ.

(Псаломъ 130.) Пѣснь восхожденія. Изъ глубины взывалъ я къ Тебѣ, Господи! Господи, услышь голосъ мой, да будутъ уши Твои внимательны къ голосу моленій моихъ. Если Ты, Господи, будешь замѣчать беззаконія, — Господи, кто устоитъ? Ибо у Тебя проще-

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְיָ׃ אֲדֹנָי שִׁמְעָה בְקוֹלִי תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת לְקוֹל תַּחֲנוּנָי׃ אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יָהּ אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד׃ כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה

לְמַעַן תִּוָּרֵא: קִוִּיתִי יְיָ קִוְּתָה נַפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי: נַפְשִׁי לַאדֹנָי מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר: יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל יְיָ כִּי עִם אֲדֹנָי הַחֶסֶד וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְדוּת: וְהוּא יִפְדֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוֹנוֹתָיו:

ніе, дабы благоговѣли передъ Тобою. Я надѣялся на Господа, надѣялась душа моя, и на слово Его уповаю. Душа моя ожидаетъ Господа болѣе, нежели стражи—утра, болѣе, нежели стражи—утра. Уповай, Израиль, на Господа, ибо у Господа милость, и многое у Него избавленіе. И Онъ избавитъ Израиля отъ всѣхъ беззаконій его.

187.

Признаніе въ смиреніи.

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד יְיָ לֹא גָבַהּ לִבִּי וְלֹא רָמוּ עֵינַי וְלֹא הִלַּכְתִּי בִּגְדֹלוֹת וּבְנִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי: אִם לֹא שִׁוִּיתִי וְדוֹמַמְתִּי נַפְשִׁי כְּגָמֻל עֲלֵי אִמּוֹ כַּגָּמֻל עָלַי נַפְשִׁי: יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל יְיָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

(Псаломъ 131.) Пѣснь восхожденія. Давида. Господи, не надмевалось сердце мое, и не возносились очи мои, и не входилъ я въ то, что слишкомъ велико и слишкомъ дивно для меня. Я сравнялся со всѣми и утишалъ душу мою, какъ дитя, отлученное отъ груди у матери; какъ дитя, отнятое отъ груди, была во мнѣ душа моя. Уповай, Израиль, на Господа отнынѣ и вовѣкъ!

188.

Богъ слышитъ мольбу помазанника.

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת זְכוֹר יְיָ לְדָוִד אֵת כָּל עֻנּוֹתוֹ: אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַייָ נָדַר לַאֲבִיר יַעֲקֹב: אִם אָבֹא בְּאֹהֶל בֵּיתִי אִם אֶעֱלֶה עַל עֶרֶשׂ יְצוּעָי: אִם אֶתֵּן שְׁנָת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה: עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַייָ מִשְׁכָּנוֹת לַאֲבִיר יַעֲקֹב: הִנֵּה שְׁמַעֲנוּהָ בְאֶפְרָתָה מְצָאנוּהָ בִּשְׂדֵי יָעַר: נָבוֹאָה לְמִשְׁכְּנוֹתָיו

(Псаломъ 132.) Пѣснь восхожденія. Вспомни, Господи, Давида и все сокрушеніе его! Какъ онъ клялся Господу, давалъ обѣтъ Сильному Іакова: Не войду я въ шатеръ дома моего, не взойду на ложе мое, Не дамъ сна очамъ моимъ и вѣждямъ моимъ дреманія, Доколѣ не найду мѣста Господу, жилищъ Сильному Іакова. Вотъ, мы слышали о нихъ въ Ефремѣ, нашли ихъ въ поляхъ лѣсистыхъ: Пойдемъ къ жилищамъ Его, покло-

нимся подножію ногъ Его. Стань, Господи, для покоя Твоего, Ты и ковчегъ могущества Твоего! Дабы священники Твои облеклись правдою и возрадовались благочестивцы Твои. Ради Давида, раба Твоего, не отврати лица помазанника Твоего! Клялся Господь Давиду въ истинѣ, отъ которой Онъ никогда не отречется: „Отъ плода чрева твоего Я назначу тебѣ для престола. Если сыновья твои будутъ сохранять завѣтъ Мой и сіе свидѣтельство (Законъ), которому учу ихъ, то и сыновья ихъ вовѣки останутся тебѣ для престола“. Ибо избралъ Господь Сіонъ, возжелалъ его въ жилище Себѣ: „Это покой Мой навѣки, здѣсь вселюсь; ибо Я возжелалъ его, Пищу его Я обильно благословлю, нищихъ его насыщу хлѣбомъ, Священниковъ его облеку во спасеніе, и святые его радостію возрадуются. Тамъ возращаю рогъ Давиду, тамъ поставилъ Я свѣтильникъ помазаннику Моему. Враговъ его облекаю стыдомъ, на немъ сіяетъ вѣнецъ его“. —

נִשְׁתַּחֲוֶה לַהֲדֹם רַגְלָיו׃ קוּמָה יְיָ לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ׃ כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ׃ בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ׃ נִשְׁבַּע יְיָ לְדָוִד אֱמֶת לֹא יָשׁוּב מִמֶּנָּה מִפְּרִי בִטְנְךָ אָשִׁית לְכִסֵּא לָךְ׃ אִם יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ בְּרִיתִי וְעֵדֹתִי זוֹ אֲלַמְּדֵם גַּם בְּנֵיהֶם עֲדֵי עַד יֵשְׁבוּ לְכִסֵּא לָךְ׃ כִּי בָחַר יְיָ בְּצִיּוֹן אִוָּהּ לְמוֹשָׁב לוֹ׃ זֹאת מְנוּחָתִי עֲדֵי עַד פֹּה אֵשֵׁב כִּי אִוִּתִיהָ׃ צֵידָהּ בָּרֵךְ אֲבָרֵךְ אֶבְיוֹנֶיהָ אַשְׂבִּיעַ לָחֶם׃ וְכֹהֲנֶיהָ אַלְבִּישׁ יֶשַׁע וַחֲסִידֶיהָ רַנֵּן יְרַנֵּנוּ׃ שָׁם אַצְמִיחַ קֶרֶן לְדָוִד עָרַכְתִּי נֵר לִמְשִׁיחִי׃ אוֹיְבָיו אַלְבִּישׁ בֹּשֶׁת וְעָלָיו יָצִיץ נִזְרוֹ׃

189.

Счастіе, доставляемое истинною дружбою.

(Псаломъ 133.) Пѣснь восхожденія. Давида. Вотъ, какъ хорошо и какъ пріятно, когда братья живутъ вмѣстѣ! Какъ драгоцѣнный елей на головѣ, стекающій на бороду, какъ борода Аарона, спускающаяся на край одеждъ его: такова роса Ермона, сходящая на горы Сіона; ибо тамъ заповѣдалъ Господь благословеніе и жизнь навѣки.

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד׃ כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יֹרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן שֶׁיֹּרֵד עַל פִּי מִדּוֹתָיו׃ כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיֹּרֵד עַל הַרְרֵי צִיּוֹן כִּי שָׁם צִוָּה יְיָ אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם׃

190.

Приглашеніе хвалить Бога.

(Псаломъ 134.) Пѣснь восхожденія. Вотъ, благословите Господа, всѣ рабы Господни, стоящіе въ домѣ Господнемъ во время ночи! Воздвигните руки ваши къ святилищу, и благословите Господа! Благословляетъ тебя Господь съ Сіона, Онъ еще созидаетъ небо и землю.

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת יְיָ כָּל עַבְדֵי יְיָ הָעֹמְדִים בְּבֵית יְיָ בַּלֵּילוֹת: שְׂאוּ יְדֵכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת יְיָ: יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: עלינו . קדיש יתום

XXII.

תּוֹרָה וַעֲבוֹדָה וּגְמִילוּת חֲסָדִים.

ТОРА, БОГОСЛУЖЕНІЕ и ДѢЯТЕЛЬНАЯ ЛЮБОВЬ.

Симеонъ Праведный, одинъ изъ послѣднихъ мужей Великаго Собора, говаривалъ: «На трехъ основаніяхъ стоитъ міръ: на **Торѣ**, **богослуженіи** и **дѣятельной любви**» (פרקי אבות א, ב).

I.

תּוֹרָה.

А. Мудрость.

Изучай Тору!

1) Шаммай говорилъ: „Сдѣлай твое изученіе Торы твердо постановленнымъ“ (פרקי אבות א, טו).

2) Рабби Іоханапъ, сынъ Заккая, переняль у Гиллеля и у Шаммая. Онъ, бывало, говорилъ: «Если ты много изучалъ תורה, не вмѣняй себѣ это въ особенную заслугу, ибо для этого ты созданъ» (שם ב, ט).

3) Рабби Елеазоръ говорилъ: «Прилежно изучай תורה, дабы ты зналъ, что отвѣчать презирающему Законъ» и т. д. (שם ב, יט).

4) Рабби Іаковъ говорилъ: Кто идетъ дорогою и учится и прерываетъ ученіе свое и говоритъ: „Какъ красиво это дерево, какъ красива эта нива“, того Священное Писаніе осуждаетъ такъ же строго, какъ бы онъ согрѣшилъ противъ души своей (שם ג, ט).

5) Іосей, сынъ Іоезера изъ Цереды, говоритъ: „Да будетъ домъ твой домомъ собранія мудрецовъ; слѣдуй праху ногъ ихъ и пей съ жадностію слова ихъ“ (שם א . ד).

6) Іегошуа, сынъ Прахіо, говоритъ: Назначь себѣ учителя, пріобрѣти себѣ товарища и суди всякаго человѣка съ лучшей стороны (שם א , ו; см. тамъ же א טז יז; ב ו, ח, יט, כא).

7) Рабби Хананіа, сынъ Терадіона, говорилъ: Двое, которые сидятъ, и не слова תורה составляютъ предметъ ихъ бесѣды,—это засѣданіе насмѣшниковъ, ибо сказано: „И гдѣ сидятъ насмѣшники, онъ не сидѣлъ“. Но двое, которые сидятъ, и слова תורה составляютъ предметъ ихъ бесѣды, соприсутствіе Божіе бываетъ среди нихъ (שם ג , ג; тамъ же ג, ד, ז ; ד יב, טז, כו).

Обучай Торѣ!

1) Члены Великаго Собора говорили: „...Поставляйте много учениковъ“...(שם א).

2) Рабби Ішмоэлъ, сынъ рабби Іоси говоритъ: Кто учится для того, чтобы обучать, тому доставляютъ возможность учиться и обучать, соблюдать и исполнять (שם ד , ו; тамъ же ד, כה).

Воспитывай въ духѣ Торы! (דברים לב, מו; כא, יח).

1) Пріучай отрока при началѣ пути его, и не уклонится отъ него, даже, когда состарѣется (משלי כב , ו; тамъ же יג, כד).

3) Всякій отецъ обязанъ ввести сына своего въ завѣтъ Авраамовъ, выкупить его, (какъ первороднаго), воспитывать его въ духѣ Торы, дать ему жену, обучить его ремеслу, даже упражнять его въ плаваніи (קדושין כט, א).

Изучай науки и обучай имъ другихъ!

1) Кто сына своего не научаетъ ремеслу, тотъ поступаетъ такъ, какъ бы онъ велъ его къ грабежу (קדושין ל, ב).

2) Прекрасно—соединять изученіе Торы съ общимъ образованіемъ, ибо занятіе обоими заставляетъ забыть грѣхъ; всякое изученіе Торы, не соединенное съ ремесломъ, наконецъ прекращается и влечетъ за собою грѣхъ (פרקי אבות ב, ב).

3) Гдѣ нѣтъ изученія Торы, тамъ нѣтъ общаго образованія, гдѣ нѣтъ общаго образованія, тамъ нѣтъ изученія Торы (ג , כא).

В. Правда.

1) Господи, кто можетъ пребывать въ жилищѣ Твоемъ? кто можетъ обитать на святой горѣ Твоей? Тотъ, кто ходитъ непорочно, и дѣлаетъ правду и говоритъ истину въ сердцѣ своемъ (תהלים טו א, ב).

2) Только любите истину и миръ (זכריה ח, יט).

3) Истинный языкъ устоитъ вѣчно, лживый языкъ только одно мгновеніе (משלי יב, יט; см. также זכריה ח, טז; סנהדרין כט, א; שבת קד, א).

Не лги!

1) Не крадите, и не запирайтесь, и не лгите другъ другу (ויקרא יט יא, ב).

2) Удаляйся отъ лжи (שמות כג, ז).

3) Мерзость передъ Господомъ—уста лживыя, а говорящіе истину благоугодны Ему (משלי יב, כב).

Не льсти!

1) Отвергни отъ себя лживость устъ и лукавство языка удали отъ себя (משלי ד, כד).

2) Человѣкъ, который льститъ ближнему своему, разстилаетъ сѣть ногамъ его (שם כט, ה).

3) Люби того, который обличаетъ, и презирай того, который льститъ тебѣ (אבות דרבי נתן כט).

Не лицемѣрь!

1) Лжесвидѣтель не останется ненаказаннымъ, и высказывающій ложь не будетъ спасенъ (משלי יט, ה).

2) Насмѣшники, лгуны, лицемѣры и клеветники не должны предстать предъ Бога (סנהדרין קג, א).

3) Человѣкъ коварный распространяетъ раздоръ, и клеветникъ разлучаетъ друзей (משלי טז, כח).

Будь вѣренъ слову!

1) Выходящее изъ устъ твоихъ соблюдай и исполняй такъ, какъ ты далъ обѣтъ Господу, Богу твоему, доброхотное даяніе, которое ты обѣщалъ устами твоими (דברים כג, כד).

2) Не показывай на ближняго твоего какъ свидѣтель ложный (שמות כ, יג).

3) Твое „да" да будетъ вѣрно и твое „нѣтъ" да будетъ вѣрно, дабы не было у тебя въ устахъ одно, а въ сердцѣ другое (בבא מציעא מט, א).

Не вводи въ заблужденіе!

1) Передъ слѣпымъ не ставь препоны, и бойся Бога твоего: Я Господь (ויקרא יט, יד).

2) У коварнаго и дѣйствованія гибельныя; онъ замышляетъ ко-

вы, чтобы погубить бѣднаго словами лжи, хотя бы бѣдный былъ и правъ (ישעיה לב, ז).

3) Коварство—въ сердцѣ злоумышленника, радость—у миротворцевъ (משלי יב, כ).

II.

עֲבוֹדָה.

А. Богослуженіе.

1) Ибо у Меня сыны Израилевы рабы, Мои рабы они, которыхъ Я вывелъ изъ земли Египетской: Я, Господь, Богъ вашъ (ויקרא כה, נה).

2) Не будьте, какъ тѣ рабы, которые служатъ господину, имѣя въ виду награду, но будьте какъ рабы, служащіе господину, не имѣя въ виду получить награду, и да будетъ страхъ Божій надъ вами (פרקי אבות א, ב).

3) На тебѣ не лежитъ обязанность окончить работу, но ты однако не воленъ уклоняться отъ нея (שם ב, כא).

Будь рабомъ Божіимъ!

1) День коротокъ, работы много, работники лѣнивы, награда велика, и хозяинъ понуждаетъ (שם ב, כ).

2) И надеженъ работодатель твой, что заплатитъ тебѣ за работу твою; но знай, что полная награда праведникамъ воздастся въ жизни грядущей (שם ב, כא).

3) И знай передъ Чьимъ лицомъ ты трудишься, и Кто твой работодатель, Который воздастъ тебѣ плату за работу твою (שם ב, יט).

Работай и твори!

1) Шесть дней работай и дѣлай всякое дѣло твое (4-ая заповѣдь).

2) Въ потѣ лица твоего будешь ты ѣсть хлѣбъ твой (בראשית ג, יט).

3) Если будешь ѣсть отъ трудовъ рукъ твоихъ, блаженъ ты, и благо тебѣ! (תהלים קכח, ב).

4) Все, что можешь дѣлать силою руки твоей, дѣлай (קהלת ט, י).

5) Говори мало, работай много (פרקי אבות א, טו).

6) Люби работу (פרקי אבות א, י).

В. Справедливость.

Будь справедливъ!

1) Законъ одинъ да будетъ для уроженца и для пришельца, проживающаго среди васъ (שמות יב, מט).

2) Сѣющій неправду пожнетъ злое (משלי כב, ח; тамъ же ה, יב; דברים טז, כ).

3) Лучше немногое, но съ правдою, нежели большая прибыль съ неправдою (משלי טז, ח).

а. Въ отношеніи къ самому себѣ.

Поддерживай свою жизнь и здоровье.

1) Особенно же вашу кровь, которая есть жизнь ваша, взыщу Я, со всякой души взыщу ее (בראשית ט, ה).

2) Только берегись и весьма береги жизнь твою (דברים ד, ט).

3) Жизнь и смерть предлагаю я тебѣ, благословеніе и проклятіе; избери же жизнь, дабы живъ былъ ты и потомство твое (דברים ל, יט; כב, ח).

Охраняй свою честь и свое званіе.

1) Будьте неповинны передъ Господомъ и передъ Израилемъ (במדבר לב, כב).

2) Кто ищетъ великаго имени, тотъ теряетъ свое имя (פרקי אבות א, יג).

3) Который путь прямой, чтобы избралъ его себѣ человѣкъ? Всякій, который, самъ по себѣ, приводитъ къ чести того, кто совершаетъ его, и приноситъ почетъ отъ людей (שם ב, א; см. также משלי ג, לה).

Пріобрѣтай имущество, храни и оберегай его.

1) Лѣнивая рука дѣлаетъ бѣднымъ, а рука прилежныхъ обогащаетъ (משלי י, ד, ה; כ, יג; ו, ט—יא).

2) Корыстолюбивый разстроитъ домъ свой, а ненавидящій подарки будетъ жить (משלי טו, כז).

3) Кто богатъ? Кто доволенъ своею долею (פרקי אבות ד, א).

б. Въ отношеніи къ ближнему.

Не вреди жизни и здоровью ближняго.

1) Кто проливаетъ кровь человѣка, того кровь да будетъ пролита человѣкомъ; ибо по образу Божію создалъ Онъ человѣка (בראשית ט, ו).

2) Когда будешь строить домъ новый, то сдѣлай перила къ кровлѣ твоей, чтобы не навести тебѣ крови на домъ твой, когда кто-нибудь упадетъ съ нея (דברים כב, ח).

3) Кто только поднялъ руку противъ ближняго своего, чтобы бить его, уже называется нечестивцемъ, даже если онъ не билъ его (סנהדרין נה, ב; עד,א).

Не вреди чести и имени ближняго.

а. Не обижай.

1) И не обижайте одинъ другого, и бойся Бога твоего, ибо Я Господь, Богъ вашъ (ויקרא כה, יז).

б. Не поноси, не пристыжай открыто, не осмѣивай.

2) Кто высказываетъ презрѣніе къ ближнему своему, тотъ скудоумный; но разумный человѣкъ молчитъ (משלי יא, יב; פרקי אבות ג, טו; ברכות מג, ב).

в. Не клевещи.

3) Не ходи переносчикомъ въ народѣ твоемъ (ויקרא יט, טז ; см. также תהלים קא, ה; משלי ל, י).

Не порти имущества ближняго твоего.

1) Кто роетъ яму, тотъ упадетъ въ нее; и кто покатитъ вверхъ камень, къ тому онъ воротится (משלי כו, כז).

2) Да будетъ тебѣ имущество ближняго твоего такъ же дорого, какъ собственное (פרקי אבות ב , יז).

Не похищай имущества ближняго твоего.

1) Не крадите, и не лгите, и не обманывайте другъ друга (ויקרא יט, יא).

2) Не кради (8-ая заповѣдь).

3) Не притѣсняй ближняго твоего, и не похищай (ויקרא יט, יג; ה, כא—כג).

Отдавай ближнему, что ему принадлежитъ.

1) Нечестивый беретъ взаймы и не платитъ, а праведникъ оказываетъ милость и даритъ (תהלים לז, כא).

2) Не притѣсняй наемника, который бѣденъ и нуждается, изъ братьевъ ли твоихъ, или изъ пришельца твоего, который въ землѣ твоей, во вратахъ твоихъ (דברים כד , יד, טו).

3) Не измѣняй давней межи и не заходи въ поля сиротъ (משלי כג, י ; см. יחזקאל יח , ז ; ויקרא יט, יג; ירמיה כב , יג; איוב לא , יג, יד).

Будь честенъ въ торговлѣ и въ ремеслѣ.

1) И если будете продавать какое-нибудь имущество ближнему своему, или покупать изъ рукъ ближняго своего, то не обижайте другъ друга (ויקרא כה, יד).

2) Не творите неправды ни на судѣ, ни мѣрою длины, ни вѣсомъ, ни же мѣрою емкости. Вѣсы вѣрные, гири вѣрныя, эфа вѣрная и гинъ вѣрный да будетъ у васъ: Я Господь, Богъ вашъ, Который вывелъ васъ изъ земли Египетской (ויקרא יט, לה, לו).

3) Умножающій имѣніе свое ростомъ и лихвою соберетъ его для благотворителя бѣдныхъ (משלי כח, ח).

4) Кто удерживаетъ при себѣ хлѣбъ, того клянетъ народъ; но благословеніе приходитъ на голову того, кто хлѣбъ продаетъ (משלי יא, כו ; תהלים טו, א, ב).

5) Невѣрные вѣсы мерзость передъ Господомъ, полный же вѣсъ угоденъ Ему (משלי יא, א ; см. דברים כה, יג, יד).

6) Кто обогащаетъ себя лихвою, тотъ хуже, чѣмъ невѣрующій въ Бога (ירושלמי בבא מציעא).

Заботься о справедливости и охраняй ее въ человѣческомъ обществѣ.

1) Почитай отца твоего и мать твою, дабы продлились дни твои на землѣ, которую Господь, Богъ твой, даетъ тебѣ (5-ая заповѣдь).

2) Бойтесь каждый матери своей и отца своего, и Субботы Мои соблюдайте: Я Господь, Богъ вашъ (ויקרא יט, ג).

3) Не прелюбодѣйствуй (7-ая заповѣдь).

4) Не работай съ нимъ (рабомъ) работы рабской (ויקרא כה, לט; см. פרקי אבות ה, יא; א, ח, ט; ד, ט, י).

5) Охраняй честь жены твоей (בבא מציעא נט, א).

Будь справедливъ на судѣ.

1) Судей и надзирателей поставь себѣ во всѣхъ вратахъ твоихъ, которыя Господь, Богъ твой, даетъ тебѣ для колѣнъ твоихъ, дабы они судили народъ судомъ праведнымъ (שמות יח, כא, כב; דברים טז, יח).

2) И повелѣлъ я судьямъ вашимъ въ то время, сказавъ: выслушивайте братьевъ вашихъ, и разсудите справедливо между человѣкомъ и братомъ его и пришельцемъ его. Не лицепріятствуйте на судѣ; какъ малаго такъ и великаго выслушивайте; не бойтесь никого, ибо судъ—отъ Бога (דברים א טז, יז ; см. также ויקרא יט, טו).

3) Не криви судомъ пришельца, сироты, и не бери въ залогъ одежды вдовы (דברים כד, יז).

4) Не криви судомъ нищаго твоего въ тяжбѣ его (שמות כג, ו).

5) И мзды не принимай, ибо мзда ослѣпляетъ зрячихъ и извращаетъ слова правдивыхъ (שמות כג, ח).

Будь свидѣтелемъ вѣрнымъ.

1) Не показывай на ближняго твоего какъ свидѣтель ложный (שמות כ, יג).

2) Не принимай ложнаго слуха; не ставь силу твою на сторону нечестивца, чтобы онъ былъ свидѣтелемъ несправедливости (שמות כג, א).

3) По словамъ двухъ свидѣтелей или по словамъ трехъ свидѣтелей пусть состоится приговоръ (דברים יט, טו; см. סנהדרין כה, א; משלי יט, ה).

Ищи правосудія и избѣгай произвола.

1) Когда бываетъ у нихъ дѣло, то оно представляется мнѣ, и я сужу между однимъ и другимъ, и объявляю постановленіе Бога и наставленія Его (שמות יח, טז).

2) Законъ да будетъ для уроженца и для пришельца, проживающаго среди васъ (במדבר ט, יד; שמות יב, מט).

3) Вотъ дѣла, которыя вы должны совершать: говорите истину другъ другу; истину и судъ миротворный произносите у воротъ вашихъ (זכריה ח, טז).

4) Произведеніе правосудія миръ, и служеніе правды—покой и безопасность вовѣки. (ישעיה לב, יז).

5) Правда возвышаетъ народъ (משלי יד, לד).

Уважай и исполняй рѣшенія суда и государственный законъ.

1) Законъ правительства есть законъ для насъ (גטין י, ב; בבא קמא קיג, א).

2) Запрещается уклоняться отъ податей (בבא קמא קיג, א).

3) Пришедши куда-нибудь, ты долженъ подчиниться господствующимъ нравамъ (בבא מציעא פח, א; פו, ב).

Почитай учителей, наставниковъ и старцевъ.

1) Передъ сѣдиною вставай и уважай лицо старца, и бойся Бога твоего: Я Господь (ויקרא יט, לב).

2) Будь уступчивъ къ старшему, снисходителенъ къ младшему, и принимай всякаго человѣка радушно (פרקי אבות ג, טז).

3) Передъ старцемъ вставай, хотя бы онъ былъ и необразованный (קדושין לב, א).

Почитай Царя и будь ему послушенъ.

1) Бойся, сынъ мой, Господа и Царя (משלי כד, כא).

2) Даже въ мысли своей не злословь Царя (קהלת י, כ).

3) Служителя Царя должно почитать, какъ самого Царя (קהלת ח, ב; שבועות מז, ב то же; בבא קמא קיג, א).

4) Постоянно оказывай благоговѣніе начальству (סנהדרין יט; זבחים קב, א).

5) Молись о благополучіи верховной власти: если бы не страхъ передъ нею, люди живьемъ проглатывали бы другъ друга (פרקי אבות ג, ב).

(См. выше ברכה на стр. 205; ברכות נח, א; משלי כה, ו—ז).

Служи отечеству своему.

1) Такъ говоритъ Господь воинствъ, Богъ Израилевъ, всѣмъ переселенцамъ, которыхъ Я перевелъ изъ Іерусалима въ Вавилонъ: Стройте домы и живите въ нихъ, разводите сады и ѣшьте плоды ихъ... И старайтесь о благосостояніи того города, въ который Я пере-

селилъ васъ, и молитесь за него Господу; ибо при его благополучіи и у васъ будетъ благополучіе (ירמיה כט, ד—ז).

2) Неужели братья ваши пойдутъ на войну, а вы останетесь дома? (במדבר לב, ו ; то же תהלים לז, ג; סוטה פ״ח וג׳).

III.

גְּמִילוּת חֲסָדִים.

А. Дѣятельная любовь.

(פרקי אבות ב, יג—יד; ברכות יז; מיכה ו, ח).

1) Дѣятельная любовь есть начало и конецъ Священнаго Писанія (סוטה יד, א).

2) Благотворительность противовѣсна всѣмъ заповѣдямъ (בבא בתרא ט,א).

3) Любовь важнѣе, чѣмъ раздача милостыни, милостыня получаетъ свое достоинство черезъ любовь (בבא בתרא ט, ב).

а. Въ отношеніи къ самому себѣ.

Поддерживай тѣло свое.

1) Человѣкъ милосердый доставляетъ благо душѣ своей, а жестокосердый разрушаетъ плоть свою (משלי יא, יז).

2) Кому больно? кто имѣетъ страданія? у кого ссоры, у кого пустословіе? у кого безвинные побои? у кого мутные глаза? У тѣхъ, которые сидятъ до поздняго времени за виномъ, у тѣхъ, которые ходятъ отвѣдывать напитка, раствореннаго съ пряностями (משלי כג, כט, ל)

3) Сладокъ сонъ работающаго, много ли, мало ли онъ съѣстъ; но пресыщеніе не позволяетъ богатому спать (קהלת ה, יא).

Освящай тѣло свое.

1) Будьте святы, ибо святъ Я Господь, Богъ вашъ (ויקרא יט, ב; см. тамъ же כ , ז).

2) Беззаконникъ не знаетъ стыда (צפניה ג, ה).

Береги душу свою.

1) Больше всего хранимаго храни сердце твое: потому что изъ него источники жизни (משלי ד, כג; тамъ же כג, כו)

2) Сынъ мой! если будутъ склонять тебя грѣшники, не соглашайся (משלי א, י).

3) Не вѣрь въ себя по день смерти (פרקי אבות ב, ה ; тамъ же ; משלי טו, טו; יז, כב; תהלים נא, יב ; קהלת ד , ו; ט, ז ; ג א, ה, יד, טו, יז).

Совершенствуй душу свою.

1) Если не я забочусь о спасеніи души моей, кто забо-

тится обо мнѣ, и если я это дѣлаю только для себя, что я? если не теперь, когда же? (פרקי אבות א, יד).

2) Отвергните отъ себя всѣ преступленія свои, черезъ которыя вы отпали, и сдѣлайте себѣ сердце новое и новый духъ (יחזקאל יח, לא).

3) Законоучители заповѣдали, чтобы человѣкъ постоянно наблюдалъ за своими наклонностями, непрестанно ихъ взвѣшивалъ, направлялъ и руководилъ ихъ (יד החזקה הלכות דעות א, ד).

Береги свои помыслы.

1) И не слѣдуйте сердцу вашему и очамъ вашимъ (במדבר טו, לט; см. также פרקי אבות א, ה; ברכות כד, א).

2) Отврати очи мои, чтобы не видѣть суеты; животвори меня на пути Твоемъ (תהלים קיט, לז; см. также איוב לא, א; משלי כז, כ).

3) Кто затыкаетъ уши свои, чтобы не слышать о кровопролитіи, кто закрываетъ глаза, чтобы не видѣть зла: Тотъ будетъ обитать на высотахъ; твердыни скалъ будутъ его защитою (ישעיה לג טו, טז).

Сдерживай языкъ свой.

1) При многословіи грѣхъ неизбѣженъ, но сдерживающій языкъ свой мудръ (משלי י, יט).

2) Кто хранитъ уста свои и языкъ свой, тотъ хранитъ душу свою отъ бѣдствій (משלי כא, כג).

3) Смерть и жизнь во власти языка, и любящіе его вкусятъ отъ плодовъ его (משלי יח, כא; см. также קהלת ה, א; פרקי אבות א, יז; о клятвѣ и обѣтахъ см. ниже при молитвахъ на יום כפור).

Обуздывай свои желанія.

1) Праведникъ ѣстъ до сытости, а чрево беззаконныхъ терпитъ лишеніе (משלי יג, כה; тамъ же כג, יט, כ).

2) Горе тѣмъ, которые съ ранняго утра ищутъ сикеры, и до поздняго вечера разгорячаютъ себя виномъ. И цитра и гусли, тимпанъ и свирѣль, и вино на пиршествахъ ихъ; а на дѣла Господа они не взираютъ, и о дѣяніяхъ рукъ Его не помышляютъ (ישעיה ה, יא, יב).

3) Вотъ наставленіе о скотѣ и о птицахъ и о всѣхъ живыхъ существахъ, движущихся въ водѣ, и о всѣхъ существахъ, пресмыкающихся по землѣ; Чтобы различать между нечистымъ и чистымъ, и между животнымъ, которое можно ѣсть, и животнымъ, котораго нельзя ѣсть (ויקרא יא, מו, מז).

Будь цѣломудренъ.

1) Блудъ, вино и напитки похищаютъ разумъ (הושע ד, יא; см. דברים כג, יח; ויקרא יח, ו—כג).

2) Держи дальше отъ нея (нецѣломудренности) путь твой, и не подходи близко къ дверямъ дома ея (משלי ה, ח).

Владычествуй надъ страстями своими.

1) Не пожелай дома ближняго твоего; не пожелай жены ближняго твоего, ни раба его, ни рабыни его, ни вола его, ни осла его, ни чего-либо, что у ближняго твоего (10-ая заповѣдь. См. משלי יח, א; קהלת ה, ט).

2) Глупца убиваетъ гнѣвливость, и несмысленнаго убиваетъ раздражительность (איוב ה, ב; см. משלי יד, כט; טו, א; כז, ד; פרקי אבות ב, טו; קהלת ז ה, ט).

3) Гордость предшествуетъ ги́ели, и надменность предшествуетъ паденію. Лучше быть смиреннымъ съ бѣдными, нежели раздѣлять добычу съ гордыми (משלי טז, יח; см. тамъ же יח, יט; כא, ד; פרקי אבות ד, ד).

4) Зависть, дурныя страсти и ненависть къ людямъ изводятъ человѣка изъ міра (פרקי אבות ב, טז; см. тамъ же ג, א; ד ד, כח; ו. ה; דרך ארץ זוטא ב).

5) О человѣкъ! сказано тебѣ, въ чемъ добро, и чего требуетъ отъ тебя Господь: только дѣйствовать справедливо, любить дѣла милосердія и смиренномудро ходить передъ Богомъ твоимъ (מיכה ו, ח; см. משלי טו, לג; כב, ד; סנהדרין פח, ב; דרך ארץ זוטא א, לה).

б. Въ отношеніи къ ближнему.

Всѣ люди братья.

1) Ибо по образу Божію Онъ сотворилъ человѣка (בראשית ט, ו; מלאכי ב, י).

2) И люби его (пришельца), какъ самого себя (ויקרא יט, לד; см. שמות יב, מט).

3) Благъ Господь ко всѣмъ, и милосердіе Его ко всѣмъ твореніямъ Его (תהלים קמה, י; см. тамъ же לג, יג).

4) Не дѣлай ближнему того, чего не желаешь, чтобы дѣлали тебѣ— это весь законъ, все остальное есть разъясненіе (שבת לא, א).

Ноевы заповѣди.

1) Всѣ народы обязаны исполнять семь заповѣдей, данныхъ Адаму и Ною. Онѣ запрещаютъ: 1) идолопоклонство, 2) произнесеніе хулы на Бога, 3) вступленіе въ бракъ съ близкими родственниками, 4) убійство, 5) незаконное присвоеніе чужой собственности, 6) употребленіе плоти съ жизнію ея; онѣ предписываютъ 7) учрежденіе судилищъ для отправленія правосудія.

2) Всѣ неевреи, исполняющіе эти семь заповѣдей богопочитанія и нравственности, суть благочестивцы и имѣютъ часть въ вѣчномъ блаженствѣ (ילקוט שופטים ה, ד).

Неевреи.

1) Увидя идола, должно благословлять Бога словами: Благословенъ Господь, Который долготерпѣливъ и снисходителенъ къ тѣмъ, которые поступаютъ не по волѣ Его (ברכות נז, ב).

2) Передъ прозелитомъ и даже передъ такимъ человѣкомъ, который въ десятомъ поколѣніи происходитъ отъ прозелита, не поноси послѣдователей его прежней вѣры (סנהדרין לט, א).

3) Если язычникъ посвящаетъ себя Божественному ученію, то онъ какъ первосвященникъ (סנהדרין נט, א).

Люби ближняго своего въ сердцѣ своемъ.

1) Люби ближняго своего, какъ самого себя (ויקרא יט, יח).

2) Кто презираетъ ближняго своего, тотъ грѣшитъ, милосердый же къ бѣднымъ блаженъ (משלי יד, כא).

3) Кто смѣется надъ бѣднымъ, тотъ злословитъ Творца Его (משלי יז, ה ; см. דברים כג, ח ; פרקי אבות ד, ג).

4) Суди о всякомъ человѣкѣ съ хорошей стороны (פרקי אבות א, ו).

5) Не осуждай ближняго, пока ты самъ не былъ въ его положеніи (שם ב, ה; см. יומא כג, א).

Не презирай ближняго твоего.

1) Не питай ненависти къ брату твоему въ сердцѣ твоемъ (ויקרא יט, יז).

2) Ненависть возбуждаетъ раздоры, но любовь покрываетъ всѣ согрѣшенія (משלי י, יב).

3) Не радуйся, когда падаетъ врагъ твой (משלי כד, יז; см. איוב לא, כט).

Не мсти.

1) Не мсти, и не злопамятствуй на сыновъ народа твоего (ויקרא יט, יח).

2) Не говори: „какъ онъ сдѣлалъ мнѣ, такъ и я сдѣлаю ему: воздамъ человѣку по дѣламъ его“ (משלי כד, כט; тамъ же כ, כב ; בבא קמא צג; ילקוט שמואל קלד).

Не проклинай.

1) Не проклинай глухого (ויקרא יט, יד).

2) Возлюбилъ проклятіе, оно и прійдетъ на него; не восхотѣлъ благословенія, оно и удалится отъ него (תהלים קט, יז).

3) Пусть они тебя проклинаютъ, но ты не проклинай (סנהדרין מח, ב).

Люби врага и прощай его.

1) Если голоденъ врагъ твой, накорми его хлѣбомъ; и если онъ жа-

ждетъ напой его водою (בבא מציעא לב, ו; см. тамъ же ז, טז; משלי כה, כא; שמות כג, ד, ה).

2) Кто воздаетъ зломъ за добро, изъ дому того не удалится несчастіе (משלי יז, יג).

Будь милосердъ.

1) Производите судъ справедливый и оказывайте милость и милосердіе каждый своему брату (זכריה ז, ט).

2) Кто милосердъ къ людямъ, къ тому Богъ милосердъ (שבת קנד, ב).

3) **Кто** можетъ просить милосердія для ближняго своего и не проситъ, тотъ грѣшитъ (ברכות יב , ב).

Остерегай ближняго своего отъ грѣха.

1) Увѣщавай ближняго своего, и не понесешь за него грѣха (ויקרא יט, יז).

2) Кто обличаетъ, къ тѣмъ благоволеніе, и придетъ на тѣхъ доброе благословеніе (משלי כד, כה).

Спасай ближняго твоего, когда жизнь его въ опасности.

1) Не оставайся спокойнымъ при крови ближняго твоего: Я Господь (ויקרא יט, טז).

2) Спасай взятыхъ на смерть, и неужели откажешься отъ обреченныхъ на убіеніе? (משלי כד, יא).

Спасай ближняго твоего, когда его имущество, права, свобода въ опасности.

1) И если обѣднѣетъ братъ твой, и состояніе его поколеблется у тебя, то поддержи его, пришлецъ ли онъ, или поселенецъ, и да живетъ онъ съ тобою (ויקרא כה, לה).

2) Ты не долженъ видѣть вола брата твоего или овцу его заблудившихся и укрываться отъ нихъ; ты долженъ возвратить ихъ брату твоему (דברים כב, א; см. тамъ же כב, ב—ד; שמות כג, ד—ה).

3) Не выдавай раба господину его, когда онъ спасается къ тебѣ отъ господина своего (דברים כג, טז).

4) Открывай уста свои за безгласнаго и для защиты всѣхъ осиротѣлыхъ (משלי לא, ח).

5) Да будетъ имущество ближняго твоего такъ же дорого тебѣ, какъ собственное (פרקי אבות ב, יז; см. тамъ же ד, טו).

Будь сострадателенъ.

а. *Къ бѣднымъ и страждущимъ.*

1) Не ожесточай сердца твоего и не сжимай руки

твоей предъ братомъ твоимъ, нищимъ. Но отверзай ему руку свою, и давай ему взаймы по мѣрѣ нужды его, въ чемъ онъ нуждаться будетъ (דברים טו ז, ח).

2) Если возьмешь въ залогъ одежду ближняго твоего: до захожденія солнца возврати ее ему; Ибо она единственное покрывало его, она одѣяніе для тѣла его, въ чемъ будетъ онъ спать? И будетъ, когда онъ возопіетъ ко Мнѣ, Я услышу, ибо милосердъ Я (שמות כב, כה—כו; см. также דברים כד, ו).

3) Если серебромъ ссужаешь народъ Мой, бѣднаго у тебя, то не будь для него заимодавцемъ: не налагайте на него роста (שמות כב. כד; см. также דברים כג כ, כא; בנהדרין מט, א; תהלים קיב; שבת סג, א).

4) Давай, давай ему, и да не будетъ недоброжелательно сердце твое, когда будешь давать ему, ибо за это благословитъ тебя Господь, Богъ твой, во всѣхъ дѣлахъ твоихъ и во всякомъ начинаніи руки твоей (דברים טו, י; см. также ישעיה נח, ו; מלאכי ג, י; משלי יט, יז; סכה מט).

б. Къ больнымъ.

Блаженъ, кто обращаетъ вниманіе на больного: въ день бѣдствія Господь избавитъ его (תהלים מא, ב).

в. Къ мертвымъ.

И отправилъ Давидъ пословъ къ жителямъ Іависа Галаадскаго сказать имъ: благословенны вы у Господа зато, что оказали такое милосердіе государю своему Саулу и погребли его. Отнынѣ да вознаградитъ Господь ваше благодѣяніе и вѣрность (שמואל ב ב ה, ו).

г. Къ сѣтующимъ о потерѣ родственниковъ.

1) Лучше ходить въ домъ плача объ умершемъ, нежели ходить въ домъ пира; ибо таковъ конецъ всякаго человѣка, и живой приложитъ это къ сердцу своему (קהלת ז, ב).

2) Когда услышали три друга Іова о всѣхъ этихъ несчастіяхъ, постигшихъ его, пошли они каждый изъ мѣста своего и собрались вмѣстѣ, чтобы итти сѣтовать съ нимъ и утѣшать его. И сидѣли съ нимъ на землѣ семь дней и семь ночей; и никто не говорилъ ему ни слова, потому что видѣли, что весьма велико страданіе (איוב ב, יא—יג).

3) По тремъ причинамъ дѣятельная любовь важнѣе милостыни.— Милостыня есть только денежная жертва, дѣятельная же любовь обнимаетъ и личную преданность и милостыню.—Милостыню даютъ только бѣднымъ, дѣятельную же любовь оказываютъ и бѣднымъ и состоятельнымъ.— Милостыня полезна только живымъ, дѣятельная же любовь простирается и на живыхъ и на мертвыхъ (סכה מט, ב).

д. Къ жениху и невѣстѣ.

Тутъ опять слышенъ будетъ··· въ городахъ іудейскихъ и на ули-

цахъ Іерусалима гласъ радости и гласъ веселія, ликованіе жениха и ликованіе невѣсты (ירמיה לג, יא).

е. Къ врагамъ.

1) Уклоняйся отъ зла, и дѣлай добро; ищи мира и слѣдуй за нимъ (תהלים לד, טו).

2) Слѣдующихъ добродѣтелей плоды человѣкъ вкушаетъ въ мірѣ семъ; главная же заслуга остается для міра будущаго (см. выше № 11 а).

ж. Ко вдовамъ, сиротамъ и пришельцамъ.

1) Отецъ сиротъ и судія вдовъ Богъ во святомъ своемъ жилищѣ (תהלים סח, ו; см. также זכריה ז, י; דברים י, יח—יט).

2) Пришельца не обманывай, не притѣсняй его, ибо пришельцами были вы въ землѣ Египетской. Никакой вдовы и сироты не угнетайте. Если будешь угнетать его, то, если онъ возопіетъ ко Мнѣ, Я непремѣнно услышу вопль его (שמות כב, כ—כב; см. также דברים כד, יז).

3) Къ концу трехъ лѣтъ вынеси всѣ десятины твоихъ произведеній въ этомъ году, и положи это во вратахъ твоихъ. И пусть прійдетъ левитъ—ибо ему нѣтъ части и удѣла съ тобою—, и пришелецъ и сирота и вдова, что во вратахъ твоихъ, и пусть ѣдятъ и насыщаются, дабы благословилъ тебя Господь, Богъ твой, во всякомъ дѣлѣ руки твоей, что ты дѣлать будешь (דברים יד כח, כט; см. ויקרא כה, מג).

з. Къ животнымъ, растеніямъ и всему, что Богъ сотворилъ.

1) Шесть дней дѣлай дѣла твои, а въ день седьмой почивай, дабы отдохнулъ волъ твой и оселъ твой, и покоился сынъ рабыни твоей и пришелецъ (שמות כג, יב).

2) Не затворяй волу рта, когда онъ молотитъ (דברים כה, ד).

3) Праведный имѣетъ сожалѣніе къ жизни скота своего, сердце же нечестивыхъ жестоко (משלי יב, י; см. также דברים כב, ז; אותו ואת בנו; ויקרא יט, יט; כלאים—דברים כב, ט; שור והמור, קן צפור—דברים כב ו, ז).

4) Когда будешь осаждать городъ долгое время, воюя съ нимъ, чтобы, взять его, то не порть деревъ его поднятіемъ на нихъ топора, ибо съ нихъ ты можешь ѣсть, потому не срубай ихъ (דברים כ יט, כ).

В. Совершенство и миръ.

1) Уклоняйся отъ зла, и дѣлай добро; ищи мира и слѣдуй за нимъ (תהלים לד, טו).

2) Господь даетъ силу народу Своему; Господь благословляетъ народъ Свой миромъ (תהלים כט, יא).

3) Гилель говорилъ: Будь изъ учениковъ Аарона: миролюбивымъ, стремящимся къ миру, любящимъ творенія и приближающимъ ихъ къ Торѣ (פרקי אבות א, יב; см. тамъ же משלי כ, ג; י, יב; תהלים קלג, א; ג, יז; ברכות טו, ב; ישעיה נז, יט).

Ищи мира.

а. *Въ семействѣ.*

(בבא מציעא נט, א ; יבמות סב, ב ; см. выше ст. „Бракъ".)

1) И сотворилъ Богъ человѣка по образу Своему, по образу Божію сотворилъ его, мужчину и женщину сотворилъ ихъ. И благословилъ ихъ Богъ и сказалъ имъ Богъ: „плодитесь, и умножайтесь и наполняйте землю" (בראשית א כז, כח).

2) И сказалъ Господь Богъ: не хорошо быть человѣку одному, сотворю ему помощницу, соотвѣтственную ему..... Поэтому оставитъ мужъ отца своего и мать свою, и прилѣпится къ женѣ своей; и будутъ одна плоть (בראשית ב יח, כד см. также מלאכי ב יד, טז ; משלי יד, א ; תהלים קכח; פרקי אבות א, ה).

3) Человѣкъ долженъ постоянно жить въ мирѣ съ братьями и родственниками и со всякимъ человѣкомъ, а также и съ язычниками (ברכות יז, ב).

б. *Среди друзей и въ обществѣ.*

1) Назначь себѣ учителя, пріобрѣти себѣ товарища, и суди о всякомъ человѣкѣ съ хорошей стороны (פרקי אבות א, ו).

2) Будь легокъ*) передъ главою, снисходителенъ къ молодости, и принимай всякаго человѣка съ радостію (שם ג, טז).

3) Встрѣчай каждаго человѣка съ привѣтомъ, будь хвостомъ львамъ, и не будь головою исицамъ (שם ד כ, כט ; ד, כג ; א, טו; ב, ג ; см. также תהלים קלג, י משלי כז, כט ; ד, כג ; אבות דרבי נתן).

в. *Въ общинѣ и въ государствѣ.*

1) Ученіе, которое заповѣдалъ намъ Мoисей есть наслѣдіе собранію Іаковлеву (דברים לג, ד ; см. также ויקרא כב, לב—לג).

2) Не отдѣляйся отъ общины (פרקי אבות ב, ה ; см. также שמות לג, ד).

3) На это скажи, такъ говорилъ Господь Богъ: хотя Я удалилъ ихъ къ народамъ и разсѣялъ ихъ по разнымъ странамъ; при всемъ томъ Я буду для нихъ малымъ святилищемъ въ тѣхъ земляхъ, куда они пошли.

4) Затѣмъ скажи: такъ говоритъ Господь Богъ: Я соберу васъ изъ среды народовъ, и соединю васъ изъ тѣхъ странъ, въ которыхъ вы разсѣяны, и дамъ вамъ землю Израилеву..... И дамъ имъ единое сердце и духъ новый вложу въ васъ..... Чтобы они поступали по заповѣдямъ Моимъ, и соблюдали установленія Мои, и выполняли ихъ; и они будутъ

---

*) уступчивъ.

Моимъ народомъ, а Я буду ихъ Богомъ (יחזקאל יא, טז—כ ; см. также תהלים קכו , קכט ; פרקי אבות ד יד, כ ; משלי יא, יא ; כז, ח ; דרך ארץ זוטא ב).

г. Въ человѣчествѣ.

1) Миръ, миръ дальнимъ и ближнимъ, говоритъ Господь (ישעיה נז, יט).

2) Тогда опять Я дамъ народамъ языкъ чистый, чтобы всѣ призывали имя Господне, и чтобы служили Ему единодушно (צפניה ג, ט).

д. Съ Богомъ.

1) Нечестивые подобны волнующемуся морю, когда оно не можетъ утихнуть, и когда воды его извергаютъ илъ и грязь: Нѣтъ мира нечестивымъ, говоритъ Богъ мой (ישעיה נז, כא; см. также קהלת יב, יד).

2) Разсмотримъ, и изслѣдуемъ поведеніе наше, и обратимся ко Господу (איכה ג, מ; см. также דברים ל, א—י ; תהלים קל).

3) Скрывающій свои преступленія не будетъ успѣвать, а исповѣдующій и оставляющій ихъ будетъ помилованъ (משלי כח, יג; см. יחזקאל לג , יא).

4) И сказалъ я: Боже мой! стыдно и срамно мнѣ поднять, Боже мой, лице мое къ Тебѣ; потому что беззаконія наши превысили голову, и вина наша возросла до небесъ (עזרא ט, ה).

5) Ищите Господа, когда можно найти Его, призывайте Его, когда Онъ близко (ישעיה נה, ו).

פִּרְקֵי אָבוֹת.

ПОУЧЕНІЯ ОТЦОВЪ.

Отъ первой Субботы, слѣдующей за Пасхою, до Новолѣтія прочитываютъ въ каждую Субботу послѣдовательно одну главу изъ פרקי אבות.

בשבת של אחר פסח מתחילין לומר פרקי אבות ואומרים עד ראש השנה:

Всѣ израилтяне имѣютъ удѣлъ въ мірѣ грядущемъ[1]), ибо сказано: И народъ твой, все правед-

כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁנֶּאֱמַר וְעַמֵּךְ

[1]) Подъ עולם הבא разумѣется вѣчное блаженство, котораго удостоятся праведники послѣ воскресенія мертвыхъ, какъ сказано: Въ будущей жизни не такъ, какъ въ этой жизни; тамъ нѣтъ ни пищи, ни питья, ни чувственныхъ наслажденій, ни промышленности, ни зависти, ни вражды, ни ревности, но праведники сидятъ съ вѣнками на головахъ и наслаждаются сіяніемъ Господа (ברכות יז, א).

כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר׃

ники, будетъ вѣчно владѣть землею, отрасль насажденія Моего, дѣло рукъ Моихъ, для прославленія Моего.)

פרק ראשון

ГЛАВА ПЕРВАЯ.

א מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי וּמְסָרָהּ לִיהוֹשֻׁעַ וִיהוֹשֻׁעַ לִזְקֵנִים וּזְקֵנִים לִנְבִיאִים וּנְבִיאִים מְסָרוּהָ לְאַנְשֵׁי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה. הֵם אָמְרוּ שְׁלֹשָׁה דְבָרִים הֱווּ מְתוּנִים בַּדִּין וְהַעֲמִידוּ תַלְמִידִים הַרְבֵּה וַעֲשׂוּ סְיָג לַתּוֹרָה׃ ב שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק הָיָה מִשְּׁיָרֵי כְנֶסֶת הַגְּדוֹלָה. הוּא הָיָה אוֹמֵר עַל שְׁלֹשָׁה דְבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל גְּמִילוּת חֲסָדִים׃ ג אַנְטִיגְנוֹס אִישׁ סוֹכוֹ קִבֵּל מִשִּׁמְעוֹן הַצַּדִּיק הוּא הָיָה אוֹמֵר אַל תִּהְיוּ כַּעֲבָדִים הַמְשַׁמְּשִׁין אֶת הָרַב עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס אֶלָּא הֱווּ כַּעֲבָדִים הַמְשַׁמְּשִׁין אֶת הָרַב שֶׁלֹּא עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס וִיהִי מוֹרָא שָׁמַיִם עֲלֵיכֶם׃ ד יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרֵדָה וְיוֹסֵי בֶּן יוֹחָנָן אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם קִבְּלוּ מֵהֶם. יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר אִישׁ צְרֵדָה אוֹמֵר יְהִי בֵיתְךָ בֵּית וַעַד לַחֲכָמִים וֶהֱוֵי מִתְאַבֵּק בַּעֲפַר

1. Моисей получилъ Тору на Синаѣ и передалъ ее Іегошуа, Іегошуа старѣйшинамъ[1]), старѣйшины пророкамъ, пророки передали ее мужамъ Великаго Собора[2]). Они изрекли три поученія: будьте разсудительны въ рѣшеніяхъ, поставьте много учениковъ и дѣлайте ограду вокругъ Закона[3]). 2. Шимонъ Праведный былъ однимъ изъ послѣднихъ членовъ Великаго Собора. Онъ говаривалъ: На трехъ основахъ держится міръ: на Торѣ, на богослуженіи и на дѣятельной любви. 3. Антигносъ изъ Сохо перенялъ отъ Шимона Праведнаго. Онъ говаривалъ: Не будьте, какъ рабы, служащіе господину съ цѣлію получить награду, но будьте, какъ рабы, служащіе господину не съ цѣлію получить награду[4]), и да будетъ страхъ неба надъ вами. 4. Іосей, сынъ Іоезера, изъ Цереды, и Іосей, сынъ Іохапана, изъ Іерусалима, переняли отъ него. Іосей, сынъ Іоезера, изъ Цереды, говоритъ: Да будетъ домъ твой домомъ собранія для мудрецовъ, покрывайся пылью ногъ ихъ[5]) и пей съ жадностію слова

[1]) Вожди израильтянъ отъ Іисуса Навина до пророка Самуила. [2]) Великій Соборъ состоялъ изъ 120 старцевъ, къ числу которыхъ относятся и послѣдніе пророки: Аггей, Захарія и Малахія [3]) См. выше, стр. 28: ושמרתם את משמרתי.

[4]) Служи Богу единственно изъ любви и благоговѣнія къ Нему.

[5]) Ходи за ними.

רַגְלֵיהֶם וֶהֱוֵי שׁוֹתֶה בַצָּמָא אֶת
דִּבְרֵיהֶם: ה יוֹסֵי בֶּן יוֹחָנָן אִישׁ
יְרוּשָׁלַיִם אוֹמֵר יְהִי בֵיתְךָ פָּתוּחַ
לִרְוָחָה וְיִהְיוּ עֲנִיִּים בְּנֵי בֵיתֶךָ
וְאַל תַּרְבֶּה שִׂיחָה עִם הָאִשָּׁה
בְּאִשְׁתּוֹ אָמְרוּ קַל וָחֹמֶר בְּאֵשֶׁת חֲבֵרוֹ.
מִכָּאן אָמְרוּ חֲכָמִים כָּל הַמַּרְבֶּה
שִׂיחָה עִם הָאִשָּׁה גּוֹרֵם רָעָה
לְעַצְמוֹ וּבוֹטֵל מִדִּבְרֵי תוֹרָה וְסוֹפוֹ
יוֹרֵשׁ גֵּיהִנֹּם: ו יְהוֹשֻׁעַ בֶּן פְּרַחְיָה
וְנִתַּאי הָאַרְבֵּלִי קִבְּלוּ מֵהֶם.
יְהוֹשֻׁעַ בֶּן פְּרַחְיָה אוֹמֵר עֲשֵׂה לְךָ
רַב וּקְנֵה לְךָ חָבֵר וֶהֱוֵי דָן אֶת
כָּל הָאָדָם לְכַף זְכוּת: ז נִתַּאי
הָאַרְבֵּלִי אוֹמֵר הַרְחֵק מִשָּׁכֵן רָע
וְאַל תִּתְחַבֵּר לָרָשָׁע וְאַל תִּתְיָאֵשׁ
מִן הַפּוּרְעָנוּת: ח יְהוּדָה בֶּן טַבַּאי
וְשִׁמְעוֹן בֶּן שָׁטַח קִבְּלוּ מֵהֶם.
יְהוּדָה בֶּן טַבַּאי אוֹמֵר אַל תַּעַשׂ
עַצְמְךָ כְּעוֹרְכֵי הַדַּיָּנִין וּכְשֶׁיִּהְיוּ בַעֲלֵי
הַדִּין עוֹמְדִים לְפָנֶיךָ יִהְיוּ בְעֵינֶיךָ
כִּרְשָׁעִים וּכְשֶׁנִּפְטָרִים מִלְּפָנֶיךָ
יִהְיוּ בְעֵינֶיךָ כְּזַכָּאִין כְּשֶׁקִּבְּלוּ
עֲלֵיהֶם אֶת הַדִּין: ט שִׁמְעוֹן בֶּן
שָׁטַח אוֹמֵר הֱוֵי מַרְבֶּה לַחְקוֹר
אֶת הָעֵדִים וֶהֱוֵי זָהִיר בִּדְבָרֶיךָ
שֶׁמָּא מִתּוֹכָם יִלְמְדוּ לְשַׁקֵּר:

нихъ. 5. Іосей, сынъ Іоханана, изъ Іерусалима, говоритъ: Да будетъ домъ твой открытъ облегченію[1]), да будутъ бѣдные дѣтьми дома твоего. Не пустословь много съ женою. Это сказано о собственной женѣ, тѣмъ болѣе съ женою ближняго. Посему говорятъ мудрецы: Кто много пустословитъ съ женою, тотъ причиняетъ себѣ вредъ, отстаетъ отъ изученія Закона и, наконецъ, получаетъ въ удѣлъ адъ. 6. Іегошуа, сынъ Перахіи, и Ниттай Арбельскій переняли отъ нихъ. Іегошуа, сынъ Перахіи, говоритъ: Назначь себѣ учителя, пріобрѣти себѣ товарища и суди о всякомъ человѣкѣ съ хорошей стороны[2]). 7. Ниттай Арбельскій говоритъ: Удаляйся отъ дурного сосѣда и не дружи съ нечестивцемъ, и не переставай вѣрить въ кару Божію[3]). 8. Іегуда, сынъ Табая, и Шимонъ, сынъ Шетаха, переняли отъ нихъ. Іегуда, сынъ Табая, говоритъ: Не дѣлай себя защитникомъ (*будучи судьею*), и доколѣ тяжущіеся стоять передъ тобою, пусть будутъ они въ глазахъ твоихъ, какъ виноватые[4]), и когда они ушли отъ тебя, пусть будутъ они въ глазахъ твоихъ, какъ правые, если они подчинились рѣшенію[5]). 9. Шимонъ, сынъ Шетаха, говоритъ: Много допрашивай свидѣтелей и будь остороженъ въ словахъ, дабы отъ нихъ не научились они

[1]) для страдальцевъ, ищущихъ облегченія.
[2]) Если поведеніе человѣка является сомнительнымъ, или двусмысленнымъ то должно въ сужденіи о немъ по возможности игнорировать дурныя его стороны и давать перевѣсъ добрымъ его качествамъ.
[3]) Знай, что кара Божія непремѣнно постигнетъ нечестивца.
[4]) Будь объективенъ на судѣ. [5]) Смотри спокойно на правыхъ и виновныхъ.

י שְׁמַעְיָה וְאַבְטַלְיוֹן קִבְּלוּ מֵהֶם ׃
שְׁמַעְיָה אוֹמֵר אֱהַב אֶת הַמְּלָאכָה
וּשְׂנָא אֶת הָרַבָּנוּת וְאַל תִּתְוַדַּע
לָרָשׁוּת*)׃ יא אַבְטַלְיוֹן אוֹמֵר חֲכָמִים
הִזָּהֲרוּ בְדִבְרֵיכֶם שֶׁמָּא תָחוּבוּ
חוֹבַת גָּלוּת וְתִגְלוּ לִמְקוֹם מַיִם
הָרָעִים וְיִשְׁתּוּ הַתַּלְמִידִים הַבָּאִים
אַחֲרֵיכֶם וְיָמוּתוּ וְנִמְצָא שֵׁם שָׁמַיִם
מִתְחַלֵּל׃ יב הִלֵּל וְשַׁמַּאי קִבְּלוּ
מֵהֶם. הִלֵּל אוֹמֵר הֱוֵי מִתַּלְמִידָיו
שֶׁל אַהֲרֹן אוֹהֵב שָׁלוֹם וְרוֹדֵף
שָׁלוֹם אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמְקָרְבָן
לַתּוֹרָה׃ יג הוּא הָיָה אוֹמֵר נְגִיד
שְׁמָא אֲבַד שְׁמֵהּ וּדְלָא מוֹסִיף יָסֵף
וּדְלָא יַלִּיף קְטָלָא חַיָּב וּדְאִשְׁתַּמַּשׁ
בְּתָגָא חֲלָף׃ יד הוּא הָיָה אוֹמֵר
אִם אֵין אֲנִי לִי מִי לִי וּכְשֶׁאֲנִי
לְעַצְמִי מָה אֲנִי וְאִם לֹא עַכְשָׁו
אֵימָתַי׃ טו שַׁמַּאי אוֹמֵר עֲשֵׂה
תוֹרָתְךָ קֶבַע אֱמוֹר מְעַט וַעֲשֵׂה
הַרְבֵּה וֶהֱוֵי מְקַבֵּל אֶת כָּל הָאָדָם
בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת׃ טז רַבָּן גַּמְלִיאֵל
הָיָה אוֹמֵר עֲשֵׂה לְךָ רַב וְהִסְתַּלֵּק

показывать ложное. 10. Шемаія говоритъ: Люби трудъ и ненавидь гордость и не заискивай дружбы у властей. 11. Авталіонъ говоритъ: Мудрецы, будьте осторожны въ рѣчахъ вашихъ, вы можете легко провиниться виною, за которую караютъ изгнаніемъ, и подвергнетесь переселенію въ область злыхъ водъ [1]), которую выпьютъ слѣдующіе за вами ученики ваши и умрутъ, и такъ имя Божіе будетъ осквернено[2]). 12. Гиллель говоритъ: Будь изъ учениковъ Аарона[3]), любящимъ миръ и стремящимся къ миру, любящимъ людей и приближающимъ ихъ къ Торѣ. 13. Онъ же говаривалъ: Кто ищетъ имени, тотъ теряетъ свое имя; кто не прибавляетъ, тотъ убавляетъ; кто не учится, тотъ повиненъ смерти, и кто пользуется вѣнцомъ Торы[4]), исчезаетъ. 14. Онъ бывало говаривалъ: Если не я самъ для себя, кто за меня! И если я только для себя, что я! И если не теперь, когда же! 15. Шаммай говоритъ: Сдѣлай твое занятіе Торою твердо постановленнымъ, обѣщай мало и дѣлай много, и принимай всякаго человѣка съ привѣтливымъ выраженіемъ лица. 16. Раббонъ Гамліель говоритъ: Назначь себѣ учителя и освободись отъ сомнѣнія, не давай десятины боль-

*) שררה העומדת מאליה נגד החוק.

---

[1]) Ваши слова могутъ подать поводъ къ лжеученію.

[2]) За неумышленное убіеніе человѣка убійца по закону подвергается изгнанію изъ родины: здѣсь же предостерегаются ученые, такъ какъ они неосторожнымъ словомъ могутъ ввести въ заблужденіе учениковъ своихъ и тѣмъ причинить имъ моральную смерть.

[3]) о которомъ сказано (מלאכי ב, ו): בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון — въ мирѣ и правдѣ онъ ходилъ предо Мною и многихъ отвратилъ отъ грѣха.

[4]) для низшихъ цѣлей, какъ то: для добыванія славы, богатства и пр.

מִן הַסָּפֵק וְאַל תַּרְבֶּה לְעַשֵּׂר אֻמָּדוֹת: יז שִׁמְעוֹן בְּנוֹ אוֹמֵר כָּל יָמַי גָּדַלְתִּי בֵּין הַחֲכָמִים וְלֹא מָצָאתִי לַגּוּף טוֹב מִשְּׁתִיקָה. וְלֹא הַמִּדְרָשׁ עִקָּר אֶלָּא הַמַּעֲשֶׂה. וְכָל הַמַּרְבֶּה דְבָרִים מֵבִיא חֵטְא: יח רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר עַל שְׁלֹשָׁה דְבָרִים הָעוֹלָם קַיָּם עַל הָאֱמֶת וְעַל הַדִּין וְעַל הַשָּׁלוֹם שֶׁנֶּאֱמַר אֱמֶת וּמִשְׁפַּט שָׁלוֹם שִׁפְטוּ בְּשַׁעֲרֵיכֶם:

ше положеннаго, по глазомѣру [1]. 17. Сынъ его Шимонъ говоритъ: Всю жизнь мою я росъ между мудрецами и не нашелъ для *духовнаго* существа ничего лучше, чѣмъ молчаніе, не изслѣдованіе главное, а исполненіе, и излишнее говореніе приноситъ грѣхъ. 18. Раббонъ Шимонъ, сынъ Гамліеля, говоритъ. На трехъ основахъ существуетъ міръ: на правдѣ, на правосудіи и на мирѣ, ибо сказано: Истину и судъ мира творите во вратахъ вашихъ.

רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקַשְׁיָא אוֹמֵר רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת שֶׁנֶּאֱמַר יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר: עלינו. קדיש יתום

Рабби Хананія, сынъ Акашіи, говоритъ: Всесвятый, да восхвалится Онъ, возжелалъ просвѣтить Израиля, поэтому Онъ умножилъ имъ Тору и заповѣди, ибо сказано: Господь желаетъ сего; ради праведности Своей Онъ увеличиваетъ Тору и прославляетъ ее.

פרק שני

ГЛАВА ВТОРАЯ.

כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁנֶּאֱמַר וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר:

א רַבִּי אוֹמֵר אֵיזוֹ הִיא דֶרֶךְ יְשָׁרָה שֶׁיָּבוֹר לוֹ הָאָדָם כָּל שֶׁהִיא תִּפְאֶרֶת לְעֹשֶׂהָ וְתִפְאֶרֶת לוֹ מִן הָאָדָם. וֶהֱוֵי זָהִיר בְּמִצְוָה קַלָּה כְּבַחֲמוּרָה שֶׁאֵין אַתָּה יוֹדֵעַ מַתַּן שְׂכָרָן שֶׁל מִצְוֹת. וֶהֱוֵי מְחַשֵּׁב הֶפְסֵד מִצְוָה כְּנֶגֶד שְׂכָרָהּ וּשְׂכַר

1. Рабби говоритъ: Который путь есть прямой, чтобы избралъ его человѣкъ? Всякій, приводящій къ чести того, кто совершаетъ его, и доставляющій ему честь отъ людей; и будь внимателенъ къ легкой заповѣди, какъ къ трудной, ибо ты не знаешь воздаянія награды за заповѣди; разсчитывай убытокъ заповѣди противъ награды ея и награду грѣха про-

---

[1]) מעשר — десятина должна составлять не больше и не меньше десятой части урожая.

тивъ убытка его. Имѣй въ виду три вещи, и ты не впадешь во власть грѣха: знай, что надъ тобою око видящее, ухо слышащее, и что всѣ дѣянія твои записываются въ книгу. 2. Раббонъ Гамліель, сынъ рабби Іегуды Гапасси, говоритъ: Прекрасно изученіе תורה въ связи съ мірскою дѣятельностію, ибо занятіе обоими заставляетъ забывать грѣхъ, и всякое изученіе תורה, съ которымъ не связана работа, наконецъ прекращается и влечетъ за собою грѣхъ. И всѣ занимающіеся дѣлами общины пусть занимаются ими въ имя Божіе, ибо заслуги ихъ предковъ споспѣшествуютъ имъ, и праведность ихъ, сохраняющаяся навѣки; вамъ же Я уготовлю великую награду, какъ бы вы сами совершили сіе. 3. Будьте осторожны съ самоуправцами, они допускаютъ человѣка близко къ себѣ только для собственной выгоды, кажутся друзьями, когда имъ это выгодно, но не стоятъ за человѣка во время нужды его. 4. Онъ бывало говорилъ: Исполняй Его волю, какъ твою волю, тогда Онъ будетъ исполнять твою волю, какъ Свою. Отказывай себѣ въ своемъ желаніи, ради Его воли, тогда Онъ будетъ отказывать желаніямъ другихъ ради твоего желанія. 5. Гиллель говоритъ: Не отдѣляйся отъ общины; не вѣрь въ себя до дня смерти твоей. Не осуждай ближняго твоего, пока ты самъ не былъ въ его положеніи; не говори ни объ одномъ словѣ — невозможно, чтобы оно было услышано. Не говори: на до-

עֲבֵרָה כְּנֶגֶד הֶפְסֵדָהּ. הִסְתַּכֵּל
בִּשְׁלשָׁה דְבָרִים וְאֵין אַתָּה בָא
לִידֵי עֲבֵרָה. דַּע מַה לְּמַעְלָה
מִמְּךָ עַיִן רוֹאָה וְאֹזֶן שׁוֹמַעַת וְכָל
מַעֲשֶׂיךָ בַּסֵּפֶר נִכְתָּבִים: ב רַבָּן
גַּמְלִיאֵל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה
הַנָּשִׂיא אוֹמֵר יָפֶה תַלְמוּד תּוֹרָה
עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁיְּגִיעַת שְׁנֵיהֶם
מַשְׁכַּחַת עָוֹן. וְכָל תּוֹרָה שֶׁאֵין
עִמָּהּ מְלָאכָה סוֹפָהּ בְּטֵלָה וְגוֹרֶרֶת
עָוֹן וְכָל הָעוֹסְקִים עִם הַצִּבּוּר יִהְיוּ
עוֹסְקִים עִמָּהֶם לְשֵׁם שָׁמַיִם שֶׁזְּכוּת
אֲבוֹתָם מְסַיַּעְתָּם וְצִדְקָתָם עוֹמֶדֶת
לָעַד וְאַתֶּם מַעֲלֶה אֲנִי עֲלֵיכֶם
שָׂכָר הַרְבֵּה כְּאִלּוּ עֲשִׂיתֶם: ג הֱווּ
זְהִירִין בָּרָשׁוּת*) שֶׁאֵין מְקָרְבִין לוֹ
לְאָדָם אֶלָּא לְצֹרֶךְ עַצְמָן נִרְאִין
כְּאוֹהֲבִין בִּשְׁעַת הֲנָאָתָן וְאֵין
עוֹמְדִין לוֹ לְאָדָם בִּשְׁעַת דָּחְקוֹ:
ד הוּא הָיָה אוֹמֵר עֲשֵׂה רְצוֹנוֹ
כִּרְצוֹנְךָ כְּדֵי שֶׁיַּעֲשֶׂה רְצוֹנְךָ
כִּרְצוֹנוֹ בַּטֵּל רְצוֹנְךָ מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ
כְּדֵי שֶׁיְּבַטֵּל רְצוֹן אֲחֵרִים מִפְּנֵי
רְצוֹנֶךָ: ה הִלֵּל אוֹמֵר אַל תִּפְרוֹשׁ
מִן הַצִּבּוּר וְאַל תַּאֲמִין בְּעַצְמְךָ עַד
יוֹם מוֹתְךָ וְאַל תָּדִין אֶת חֲבֵרְךָ עַד
שֶׁתַּגִּיעַ לִמְקוֹמוֹ וְאַל תֹּאמַר דָּבָר
שֶׁאִי אֶפְשַׁר לִשְׁמוֹעַ שֶׁסּוֹפוֹ

*) שררה העומדת מאליה נגד החוק.

сугѣ поучусь, можетъ быть, досуга не будетъ. 6. Онъ бывало говорилъ: Невѣжда не грѣхобоязливъ, неучъ не благочестивъ, застѣнчивый не изучаетъ, вспыльчивый не обучаетъ, и кто слишкомъ много передается торговлѣ, не становится мудрѣе, и гдѣ нѣтъ людей, старайся ты быть человѣкомъ. 7. Онъ же видѣлъ черепъ, плывшій по водѣ, и сказалъ ему: Если тебя потопили зато, что ты потопилъ, то и потопившіе тебя утонутъ. 8. Онъ бывало говорилъ: Много плоти, много тлѣна; много имущества, много заботъ; много женъ, много суевѣрія; много рабынь, много разврата; много рабовъ, много грабежа; много תורה, много жизни; много ученія, много мудрости; много совѣщанія, много разума; много справедливости, много мира: пріобрѣлъ онъ доброе имя, пріобрѣлъ онъ нѣчто для себя; усвоилъ онъ слова תורה, пріобрѣлъ онъ себѣ через это вѣчную жизнь. 9. Рабби Іоханань, сынъ Заккая переняль отъ Гиллеля и Шаммая. Онъ бывало говорилъ: Если ты изучилъ много תורה, не будь себѣ слишкомъ благодаренъ, ибо на то ты созданъ. 10. Пять учениковъ имѣлъ Рабби Іохананъ, сынъ Заккая; они суть: Рабби Эліэзеръ, сынъ Гиркана; Рабби Іегошуа, сынъ Хананіи; Рабби Іосей когенъ; Раби Шимонъ, сынъ Несанела, и Рабби Элозоръ, сынъ Ароха. 11. Онъ перечислялъ ихъ

לְהִשָּׁמַע וְאַל תֹּאמַר לִכְשֶׁאֶפְנֶה אֶשְׁנֶה שֶׁמָּא לֹא תִפָּנֶה: ו הוּא הָיָה אוֹמֵר אֵין בּוּר יְרֵא חֵטְא וְלֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד וְלֹא הַבַּיְשָׁן לָמֵד וְלֹא הַקַּפְּדָן מְלַמֵּד וְלֹא כָּל הַמַּרְבֶּה בִסְחוֹרָה מַחְכִּים וּבְמָקוֹם שֶׁאֵין אֲנָשִׁים הִשְׁתַּדֵּל לִהְיוֹת אִישׁ: ז אַף הוּא רָאָה גֻלְגֹּלֶת אַחַת שֶׁצָּפָה עַל פְּנֵי הַמָּיִם אָמַר לָהּ עַל דַּאֲטֵפְתְּ אַטְפוּךְ וְסוֹף מְטַיְּפַיִךְ יְטוּפוּן: ח הוּא הָיָה אוֹמֵר מַרְבֶּה בָשָׂר מַרְבֶּה רִמָּה מַרְבֶּה נְכָסִים מַרְבֶּה דְאָגָה מַרְבֶּה נָשִׁים מַרְבֶּה כְשָׁפִים מַרְבֶּה שְׁפָחוֹת מַרְבֶּה זִמָּה מַרְבֶּה עֲבָדִים מַרְבֶּה גָזֵל. מַרְבֶּה תוֹרָה מַרְבֶּה חַיִּים מַרְבֶּה יְשִׁיבָה מַרְבֶּה חָכְמָה מַרְבֶּה עֵצָה מַרְבֶּה תְבוּנָה מַרְבֶּה צְדָקָה מַרְבֶּה שָׁלוֹם קָנָה שֵׁם טוֹב קָנָה לְעַצְמוֹ קָנָה לוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה קָנָה לוֹ חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: ט רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי קִבֵּל מֵהִלֵּל וּמִשַּׁמַּאי הוּא הָיָה אוֹמֵר אִם לָמַדְתָּ תוֹרָה הַרְבֵּה אַל תַּחֲזִיק טוֹבָה לְעַצְמְךָ כִּי לְכָךְ נוֹצָרְתָּ: חֲמִשָּׁה תַלְמִידִים הָיוּ לוֹ לְרַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי וְאֵלּוּ הֵן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקְנוֹס רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא רַבִּי יוֹסֵי הַכֹּהֵן רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן נְתַנְאֵל וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ: יא הוּא הָיָה מוֹנֶה שִׁבְחָם (רַבִּי) אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקְנוֹס בּוֹר

סוד שֶׁאֵינוֹ מְאַבֵּד טִפָּה (רַבִּי) יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא אַשְׁרֵי יוֹלַדְתּוֹ (רַבִּי) יוֹסֵי הַכֹּהֵן חָסִיד (רַבִּי) שִׁמְעוֹן בֶּן נְתַנְאֵל יְרֵא חֵטְא (רַבִּי) אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ כְּמַעְיָן הַמִּתְגַּבֵּר: יב הוּא הָיָה אוֹמֵר אִם יִהְיוּ כָּל חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל בְּכַף מֹאזְנַיִם וֶאֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקְנוֹס בְּכַף שְׁנִיָּה מַכְרִיעַ אֶת כֻּלָּם: אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר מִשְּׁמוֹ אִם יִהְיוּ כָּל חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל בְּכַף מֹאזְנַיִם וֶאֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקְנוֹס אַף עִמָּהֶם וְאֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ בְּכַף שְׁנִיָּה מַכְרִיעַ אֶת כֻּלָּם: יג אָמַר לָהֶם צְאוּ וּרְאוּ אֵיזוֹ הִיא דֶּרֶךְ טוֹבָה שֶׁיִּדְבַּק בָּהּ הָאָדָם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר עַיִן טוֹבָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר חָבֵר טוֹב רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר שָׁכֵן טוֹב רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר הָרוֹאֶה אֶת הַנּוֹלָד רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר לֵב טוֹב אָמַר לָהֶם רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ מִדִּבְרֵיכֶם שֶׁבִּכְלַל דְּבָרָיו דִּבְרֵיכֶם: יד אָמַר לָהֶם צְאוּ וּרְאוּ אֵיזוֹ הִיא דֶּרֶךְ רָעָה שֶׁיִּתְרַחֵק מִמֶּנָּה הָאָדָם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר עַיִן רָעָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר חָבֵר רָע רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר שָׁכֵן רָע רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר הַלֹּוֶה וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם אֶחָד הַלֹּוֶה מִן הָאָדָם

достоинства: Рабби Эліэзеръ, сынъ Гиркана, — это водоемъ, обложенный известью, не теряющій ни капли. Рабби Іегошуа, сынъ Хананіи: блаженна родительница его! Рабби Іосей когенъ—благочестивецъ; Рабби Шимонъ, сынъ Несанела, грѣхобоязливъ; Рабби Элозоръ, сынъ Ароха,—какъ постоянно усиливающійся родникъ. 12. Онъ, бывало, говорилъ: Если бы всѣ мудрецы израильскіе были на одной чашкѣ вѣсовъ, а Эліэзеръ, сынъ Гиркана, на другой, онъ перевѣсилъ бы всѣхъ ихъ. Абба Шоулъ говоритъ отъ его имени: Если бы всѣ мудрецы израильскіе были на одной чашкѣ вѣсовъ и съ ними вмѣстѣ и Эліезеръ, сынъ Гиркана, а Элізеръ, сынъ Ароха, на другой, онъ бы всѣхъ ихъ перевѣсиль. 13. Онъ сказалъ имъ: Пойдите и посмотрите, который путь хорошъ, чтобы человѣкъ держался его. Рабби Эліэзеръ сказалъ: добрый глазъ. Рабби Іегошуа сказалъ: добрый товарищъ. Рабби Іосей сказалъ: добрый сосѣдъ. Рабби Шимонъ сказалъ: обдумывающій послѣдствія. Рабби Элозоръ сказалъ: доброе сердце. Онъ сказалъ имъ: Мнѣ свѣтятъ слова Рабби Элозора, сына Ароха, больше, чѣмъ ваши слова, ибо въ его словахъ содержатся ваши слова. 14. Онъ сказалъ имъ: Пойдите и посмотрите, который путь худой, чтобы человѣкъ удалялся отъ него. Рабби Эліэзеръ говоритъ: злой глазъ. Рабби Іегошуа говоритъ: злой товарищъ. Рабби Іосей говоритъ: злой сосѣдъ. Рабби Шимонъ говоритъ: кто занимаетъ и

כְּלֹוֶה מִן הַמָּקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר לֹוֶה רָשָׁע
וְלֹא יְשַׁלֵּם וְצַדִּיק חוֹנֵן וְנוֹתֵן רַבִּי
אֶלְעָזָר אוֹמֵר לֵב רָע. אָמַר לָהֶם
רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי אֶלְעָזָר בֶּן
עֲרָךְ מִדִּבְרֵיכֶם שֶׁבִּכְלַל דְּבָרָיו
דִּבְרֵיכֶם: טו הֵם אָמְרוּ שְׁלֹשָׁה
דְבָרִים רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר יְהִי
כְבוֹד חֲבֵרְךָ חָבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלָּךְ
וְאַל תְּהִי נוֹחַ לִכְעוֹס וְשׁוּב יוֹם
אֶחָד לִפְנֵי מִיתָתְךָ וֶהֱוֵי מִתְחַמֵּם
כְּנֶגֶד אוּרָן שֶׁל חֲכָמִים וֶהֱוֵי זָהִיר
בְּגַחַלְתָּן שֶׁלֹּא תִכָּוֶה שֶׁנְּשִׁיכָתָן
נְשִׁיכַת שׁוּעָל וַעֲקִיצָתָן עֲקִיצַת
עַקְרָב וּלְחִישָׁתָן לְחִישַׁת שָׂרָף וְכָל
דִּבְרֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ: טז רַבִּי
יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר עַיִן הָרָע וְיֵצֶר הָרָע
וְשִׂנְאַת הַבְּרִיּוֹת מוֹצִיאִין אֶת
הָאָדָם מִן הָעוֹלָם: יז רַבִּי יוֹסֵי
אוֹמֵר יְהִי מָמוֹן חֲבֵרְךָ חָבִיב עָלֶיךָ
כְּשֶׁלָּךְ וְהַתְקֵן עַצְמְךָ לִלְמוֹד תּוֹרָה
שֶׁאֵינָהּ יְרֻשָּׁה לָךְ וְכָל מַעֲשֶׂיךָ

не уплачиваетъ, одинаково, занимаетъ ли кто у человѣка, занимаетъ ли у Бога; ибо сказано: Нечестивый беретъ взаймы, и не платитъ, а праведникъ милуетъ и даетъ (Псал. 37, 26). Рабби Элозоръ говоритъ: злое сердце. На это онъ сказалъ имъ: мнѣ свѣтятъ слова Рабби Элозора, сына Ароха, больше, чѣмъ ваши слова, ибо въ его словахъ содержатся ваши слова. 15. Они изрекли по три поученія. Рабби Эліэзеръ говоритъ: Да будетъ тебѣ честь ближняго твоего такъ же дорога, какъ твоя собственная, и не будь легокъ на гнѣвъ, и покайся одинъ день передъ смертію[1]). Согрѣвай себя у огня мудрецовъ[2]), но будь остороженъ съ ихъ углемъ[3]), чтобы ты не обжегся; ибо носящееся надъ оскорбленіемъ ихъ проклятіе есть укушеніе лисицы и уколъ скорпіона и шипѣніе василиска, и всѣ слова ихъ, какъ горючій уголь. 16. Рабби Іегошуа говоритъ: Злой глазъ, дурныя страсти и ненависть къ людямъ изводятъ человѣка изъ міра. 17. Рабби Іосей говоритъ: Да будетъ тебѣ достояніе ближняго твоего такъ же дорого, какъ твое собственное; предайся самъ изученію Торы, ибо она не достается въ наслѣдство тебѣ, и все, что ни дѣлаешь ты,

---

[1]) думай каждый день, не послѣдній ли онъ въ твоей жизни, и исправься сегодня, ибо ты не знаешь, будешь ли завтра еще жить.

[2]) подражай примѣру мудрецовъ и слѣдуй ихъ поученіямъ.

[3]) Не считай слова мудрецовъ устарѣвшими, потерявшими свой жгучій интересъ: ни одно слово, ни одно установленіе мудрецовъ не старѣется и не теряетъ своей огненной силы. Что кажется тебѣ темнымъ, то содержитъ въ себѣ вѣчный огонь, и обжигается рука, обращающаяся съ этимъ легкомысленно. Сила проклятія, носящагося надъ словами и установленіями мудрецовъ, сравнивается съ укушеніемъ или уколомъ, приключающимся внезапно.

יִהְיוּ לְשֵׁם שָׁמָיִם: יח רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר הֱוֵי זָהִיר בִּקְרִיאַת שְׁמַע וּבִתְפִלָּה וּכְשֶׁאַתָּה מִתְפַּלֵּל אַל תַּעַשׂ תְּפִלָּתְךָ קֶבַע אֶלָּא רַחֲמִים וְתַחֲנוּנִים לִפְנֵי הַמָּקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר כִּי חַנּוּן וְרַחוּם הוּא אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וְנִחָם עַל הָרָעָה. וְאַל תְּהִי רָשָׁע בִּפְנֵי עַצְמְךָ: יט רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר הֱוֵי שָׁקוּד לִלְמוֹד תּוֹרָה וְדַע מַה שֶּׁתָּשִׁיב לְאֶפִּיקוֹרוֹס וְדַע לִפְנֵי מִי אַתָּה עָמֵל וּמִי הוּא בַּעַל מְלַאכְתְּךָ שֶׁיְּשַׁלֶּם לְךָ שְׂכַר פְּעֻלָּתֶךָ: כ רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר הַיּוֹם קָצֵר וְהַמְּלָאכָה מְרֻבָּה וְהַפּוֹעֲלִים עֲצֵלִים וְהַשָּׂכָר הַרְבֵּה וּבַעַל הַבַּיִת דּוֹחֵק: כא הוּא הָיָה אוֹמֵר לֹא עָלֶיךָ הַמְּלָאכָה לִגְמוֹר וְלֹא אַתָּה בֶן חוֹרִין לִבָּטֵל מִמֶּנָּה אִם לָמַדְתָּ תּוֹרָה הַרְבֵּה נוֹתְנִין לְךָ שָׂכָר הַרְבֵּה וְנֶאֱמָן הוּא בַּעַל מְלַאכְתְּךָ שֶׁיְּשַׁלֶּם לְךָ שְׂכַר פְּעֻלָּתֶךָ וְדַע שֶׁמַּתַּן שְׂכָרָן שֶׁל צַדִּיקִים לֶעָתִיד לָבוֹא:

да будетъ во имя Божіе[1]). 18 Рабби Шимонъ говоритъ: Будь рачителенъ къ чтенію Шма и къ молитвѣ, не обращай, когда молишься, молитвы своей *въ совершеніе* возложенной обязанности, *цѣль ея*—милосердіе и благо отъ Бога; ибо сказано: ,,Благъ и милосердъ Онъ, долготерпѣливъ и любвеобиленъ, и сожалѣетъ *о попущенномъ* несчастіи,"—не будь нечестивцемъ въ глазахъ твоихъ[2]). 19. Рабби Элозоръ говоритъ: Прилежно изучай תורה, и знай, что отвѣчать презирающему Законъ; знай также, передъ Чьимъ лицомъ ты трудишься, и Кто твой Работодатель, Который воздастъ тебѣ награду за работу твою. 20. Рабби Тарфонъ говоритъ: День коротокъ, работа велика, работники лѣнивы, награда большая, хозяинъ понуждаетъ. 21. Онъ, бывало, говорилъ: На тебѣ не лежитъ обязанность кончить работу, но ты не воленъ отречься отъ нея. Если ты много изучалъ תורה, даютъ тебѣ много награды; и надеженъ твой Работодатель, чтобы воздать тебѣ награду за трудъ твой; но знай, что воздаянія праведникамъ должно ожидать въ мірѣ будущемъ.

רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקַשְׁיָא אוֹמֵר רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת שֶׁנֶּאֱמַר יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר: עלינו . ק"י

---

[1]) Занимясь какимъ-либо промысломъ, или даже питая тѣло свое, человѣкъ долженъ имѣть въ виду не деньги или тѣлесное удовольствіе, а поддержаніе тѣла своего съ цѣлію совершать волю Творца: (בכל דרכיך דעהו).

[2]) ибо исходя изъ того, что ты нечестивецъ, ты еще станешь увеличивать нечестіе (רמב"ם).

פרק שלישי

ГЛАВА ТРЕТЬЯ.

כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁנֶּאֱמַר וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר:

א עֲקַבְיָא בֶּן מַהֲלַלְאֵל אוֹמֵר הִסְתַּכֵּל בִּשְׁלשָׁה דְבָרִים וְאֵין אַתָּה בָא לִידֵי עֲבֵרָה. דַּע מֵאַיִן בָּאתָ וּלְאָן אַתָּה הוֹלֵךְ וְלִפְנֵי מִי אַתָּה עָתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן. מֵאַיִן בָּאתָ מִטִּפָּה סְרוּחָה. וּלְאָן אַתָּה הוֹלֵךְ לִמְקוֹם עָפָר רִמָּה וְתוֹלֵעָה. וְלִפְנֵי מִי אַתָּה עָתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: ב רַבִּי חֲנִינָא סְגַן הַכֹּהֲנִים אוֹמֵר הֱוֵי מִתְפַּלֵּל בִּשְׁלוֹמָהּ שֶׁל מַלְכוּת שֶׁאִלְמָלֵא מוֹרָאָהּ אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ חַיִּים בְּלָעוֹ: ג רַבִּי חֲנִינָא בֶּן תְּרַדְיוֹן אוֹמֵר שְׁנַיִם שֶׁיּוֹשְׁבִין וְאֵין בֵּינֵיהֶם דִּבְרֵי תוֹרָה הֲרֵי זֶה מוֹשַׁב לֵצִים. שֶׁנֶּאֱמַר וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב. אֲבָל שְׁנַיִם שֶׁיּוֹשְׁבִין וְיֵשׁ בֵּינֵיהֶם דִּבְרֵי תוֹרָה שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵינֵיהֶם. שֶׁנֶּאֱמַר אָז נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְיָ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיַּקְשֵׁב יְיָ וַיִּשְׁמָע וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו לְיִרְאֵי יְיָ וּלְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ. אֵין לִי אֶלָּא שְׁנַיִם מִנַּיִן אֲפִילוּ אֶחָד שֶׁיּוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה

1. Акавія, сынъ Магалалела, говоритъ: Размышляй о трехъ вещахъ, и не впадешь во власть грѣха: знай, откуда ты произошелъ, куда идешь и передъ Кѣмъ ты нѣкогда долженъ будешь представить отчетъ и счетъ. Откуда ты произошелъ? Изъ зародыша бреннаго. Куда ты идешь? Въ мѣсто праха, тлѣна и червей. Передъ Кѣмъ ты нѣкогда представишь отчетъ и счетъ? Передъ Царемъ царей, Святымъ, да восхвалится Онъ. 2. Рабби Ханина, намѣстникъ первосвященника, говоритъ: Молись о благополучіи верховной власти; ибо если бы не страхъ передъ нею, люди живьемъ проглатывали бы другъ друга. 3. Рабби Хананія, сынъ Традіона, говоритъ: Если двое сидятъ, и не слова תורה составляютъ предметъ ихъ бесѣды, то это засѣданіе насмѣшниковъ, ибо сказано: „И въ засѣданіи насмѣшниковъ не сидѣлъ онъ.“ Но если двое сидятъ, и слова תורה составляютъ предметъ ихъ бесѣды, соприсутствіе Господне пребываетъ между ними, ибо сказано: „Тогда говорятъ другъ другу боящіеся Господа, и внимаетъ Господь и слышитъ, и передъ лицомъ Его пишется памятная книга о боящихся Господа и чтущихъ имя Его.“ Здѣсь говорится о двоихъ, откуда извѣстно, что даже если одинъ сидитъ и

שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹבֵעַ לוֹ
שָׂכָר. שֶׁנֶּאֱמַר יֵשֵׁב בָּדָד וְיִדֹּם כִּי
נָטַל עָלָיו: ד רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר
שְׁלֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד
וְלֹא אָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תוֹרָה כְּאִלּוּ
אָכְלוּ מִזִּבְחֵי מֵתִים שֶׁנֶּאֱמַר כִּי כָּל
שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צוֹאָה בְּלִי
מָקוֹם. אֲבָל שְׁלֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ עַל
שֻׁלְחָן אֶחָד וְאָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי
תוֹרָה כְּאִלּוּ אָכְלוּ מִשֻּׁלְחָנוֹ שֶׁל
מָקוֹם. שֶׁנֶּאֱמַר וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה
הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ: ה רַבִּי חֲנִינָא
בֶּן חֲכִינַאי אוֹמֵר הַנֵּעוֹר בַּלַּיְלָה
וְהַמְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ יְחִידִי וּמְפַנֶּה לִבּוֹ
לְבַטָּלָה הֲרֵי זֶה מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ:
ו רַבִּי נְחוּנְיָא בֶּן הַקָּנָה אוֹמֵר כָּל
הַמְקַבֵּל עָלָיו עוֹל תּוֹרָה מַעֲבִירִין
מִמֶּנּוּ עוֹל מַלְכוּת וְעוֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ
וְכָל הַפּוֹרֵק מִמֶּנּוּ עוֹל תּוֹרָה נוֹתְנִין
עָלָיו עוֹל מַלְכוּת וְעוֹל דֶּרֶךְ אֶרֶץ:
ז רַבִּי חֲלַפְתָּא בֶּן דּוֹסָא אִישׁ כְּפַר
חֲנַנְיָא אוֹמֵר עֲשָׂרָה שֶׁיּוֹשְׁבִין וְעוֹסְקִין
בַּתּוֹרָה שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵינֵיהֶם
שֶׁנֶּאֱמַר אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל. וּמִנַּיִן
אֲפִילוּ חֲמִשָּׁה שֶׁנֶּאֱמַר וַאֲגֻדָּתוֹ עַל

занимается תורה, то Святый, да восхвалится Онъ, назначаетъ ему награду? Ибо сказано: „Онъ сидитъ одинъ и спокойно, ибо онъ получилъ опредѣленное для него“. 4. Рабби Шимонъ говоритъ: Если трое ѣли за однимъ столомъ и не произносили за нимъ словъ תורה, то они какъ бы ѣли изъ жертвъ мертвецовъ[1]), ибо сказано; „Всѣ столы наполнены блевотиною, нечистотою; мѣста нѣтъ“ (Исаія 28,8); но если трое ѣли за однимъ столомъ и произносили за нимъ слова תורה, то они какъ бы ѣли отъ стола Божія, ибо сказано: „И онъ сказалъ мнѣ: Вотъ столъ, который передъ лицемъ Господа“ (Іезекіиль 41, 22). 5. Рабби Ханина, сынъ Хахиная, говоритъ: Кто бодрствуетъ ночью, и кто идетъ дорогою одинъ [2]) и занимаетъ сердце свое суетою, тотъ грѣшитъ противъ души своей. 6. Рабби Нехунія, сынъ Гаконе, говоритъ: Кто принимаетъ на себя иго תורה (духовный санъ), съ того снимаютъ налоги государственные и налоги общественные. Но кто свергаетъ съ себя иго תורה, на того налагаютъ налоги государственные и налоги общественные. 7. Рабби Халафто, сынъ Досы, изъ села Хананіи, говоритъ: Гдѣ десятеро сидятъ и занимаются תורה, тамъ господствуетъ соприсутствіе Божіе между ними, ибо сказано: „Богъ стоитъ въ Божьемъ собраніи“ (Псаломъ 82, 1). Изъ чего слѣдуетъ то же самое о пятерыхъ? Ибо

[1]) זבחי מתים, такъ называются жертвы идолослужителей, какъ сказано: „И прилѣпились къ Ваалфегору, и ѣли жертвы мертвецовъ“ (תהלים קו, כח).

[2]) когда вездѣ тихо, и ничто не мѣшаетъ человѣку предаваться благочестивому размышленію.

אֶרֶץ יְסָדָהּ. וּמִנַּיִן אֲפִלּוּ שְׁלשָׁה
שֶׁנֶּאֱמַר בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט.
וּמִנַּיִן אֲפִלּוּ שְׁנַיִם שֶׁנֶּאֱמַר אָז
נִדְבְּרוּ יִרְאֵי יְיָ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ
וַיַּקְשֵׁב יְיָ וַיִּשְׁמָע. וּמִנַּיִן אֲפִלּוּ
אֶחָד שֶׁנֶּאֱמַר בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ
וּבֵרַכְתִּיךָ: ח רַבִּי אֶלְעָזָר אִישׁ
בַּרְתּוֹתָא אוֹמֵר תֶּן לוֹ מִשֶּׁלּוֹ
שֶׁאַתָּה וְשֶׁלְּךָ שֶׁלּוֹ וְכֵן בְּדָוִד הוּא
אוֹמֵר כִּי מִמְּךָ הַכֹּל וּמִיָּדְךָ נָתַנּוּ
לָךְ: ט רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר הַמְהַלֵּךְ
בַּדֶּרֶךְ וְשׁוֹנֶה וּמַפְסִיק מִמִּשְׁנָתוֹ
וְאוֹמֵר מַה נָּאֶה אִילָן זֶה מַה נָּאֶה
נִיר זֶה מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ
מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ: י רַבִּי דּוֹסְתָּאִי
בַּר יַנַּאי מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר
כָּל הַשּׁוֹכֵחַ דָּבָר אֶחָד מִמִּשְׁנָתוֹ
מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ מִתְחַיֵּב
בְּנַפְשׁוֹ שֶׁנֶּאֱמַר רַק הִשָּׁמֶר לְךָ
וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד פֶּן תִּשְׁכַּח
אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ.
יָכוֹל אֲפִלּוּ תָּקְפָה עָלָיו מִשְׁנָתוֹ
תַּלְמוּד לוֹמַר וּפֶן יָסוּרוּ מִלְּבָבְךָ
כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ הָא אֵינוֹ מִתְחַיֵּב

сказано: „Союзъ Свой Онъ на землѣ основалъ“ (Аммосъ 9, 6). Изъ чего же это слѣдуетъ и о троихъ? Ибо сказано: Среди судей Онъ судитъ (Псаломъ 82, 2). Изъ чего же это слѣдуетъ и о двоихъ? Ибо сказано: „Тогда бесѣдовали богобоязненные другъ съ другомъ, и Господь внялъ и услышалъ“ (Малахія 3, 16). Изъ чего же это слѣдуетъ и объ одномъ? Ибо сказано: „На всякомъ мѣстѣ, которое назначу для памятованія имени Моего, Я прійду къ тебѣ и благословлю тебя“ (Исходъ 40, 21). 8. Рабби Элозоръ изъ Бартоѳы говоритъ: Дай Ему изъ того, что Ему принадлежитъ, ибо ты со всѣмъ твоимъ Ему принадлежишь. Такъ сказано Давидомъ: „Отъ Тебя все, и изъ Твоей руки даемъ Тебѣ“ (Паралипоменонъ I, 29, 14). 9. Рабби Іаковъ говоритъ: Кто идетъ дорогою и учится и прерываетъ ученіе свое и говоритъ: „Какъ прекрасно это дерево, какъ прекрасна эта нива,“ тому Писаніе вмѣняетъ это въ такую же вину, какъ бы онъ согрѣшилъ противъ души своей. 10. Рабби Досѳай, сынъ Іанная, говоритъ отъ имени Рабби Меира: Кто забываетъ одно слово изъ ученія своего, тому Писаніе вмѣняетъ это въ такую же вину, какъ бы онъ согрѣшилъ противъ души своей; ибо сказано: „Только берегись и храни душу твою, дабы ты не забылъ дѣлъ, которыя видѣли глаза твои“ (Второз. 4, 9). Ты могъ бы думать, (*что это относится и къ тому случаю*) когда удержаніе *въ памяти* ученія его стало слишкомъ тяжело для него, посему сказано вслѣдъ затѣмъ: „И дабы они не удалились отъ сердца твоего во всѣ дни жизни твоей“. Значитъ, онъ грѣшитъ душою своею только

בְּנַפְשׁוֹ עַד שֶׁיֵּשֵׁב וִיסִירֵם מִלִּבּוֹ:
יא רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא אוֹמֵר כֹּל שֶׁיִּרְאַת חֶטְאוֹ קוֹדֶמֶת לְחָכְמָתוֹ חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת. וְכֹל שֶׁחָכְמָתוֹ קוֹדֶמֶת לְיִרְאַת חֶטְאוֹ אֵין חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת:
יב הוּא הָיָה אוֹמֵר כֹּל שֶׁמַּעֲשָׂיו מְרֻבִּין מֵחָכְמָתוֹ חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת. וְכֹל שֶׁחָכְמָתוֹ מְרֻבָּה מִמַּעֲשָׂיו אֵין חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת:
יג הוּא הָיָה אוֹמֵר כֹּל שֶׁרוּחַ הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הֵימֶנּוּ רוּחַ הַמָּקוֹם נוֹחָה הֵימֶנּוּ וְכֹל שֶׁאֵין רוּחַ הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הֵימֶנּוּ אֵין רוּחַ הַמָּקוֹם נוֹחָה הֵימֶנּוּ:
יד רַבִּי דוֹסָא בֶּן הָרְכִּינַס אוֹמֵר שֵׁנָה שֶׁל שַׁחֲרִית וְיַיִן שֶׁל צָהֳרַיִם וְשִׂיחַת הַיְלָדִים וִישִׁיבַת בָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת שֶׁל עַמֵּי הָאָרֶץ מוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם:
טו רַבִּי אֶלְעָזָר הַמּוֹדָעִי אוֹמֵר הַמְחַלֵּל אֶת הַקֳּדָשִׁים וְהַמְבַזֶּה אֶת הַמּוֹעֲדוֹת וְהַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים וְהַמֵּפֵר בְּרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ וְהַמְגַלֶּה פָנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַהֲלָכָה אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא:
טז רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר הֱוֵי קַל לְרֹאשׁ וְנוֹחַ לְתִשְׁחוֹרֶת וֶהֱוֵי מְקַבֵּל אֶת כָּל הָאָדָם בְּשִׂמְחָה:
יז רַבִּי עֲקִיבָא

тогда, когда онъ праздно сидитъ и удаляетъ ихъ изъ сердца своего. 11. Рабби Ханина, сынъ Досы, говоритъ: у кого грѣхобоязнь предшествуетъ учености, того ученость устойчива, у кого же ученость предшествуетъ грѣхобоязни, того ученость неустойчива. 12. Онъ, бывало, говорилъ: у кого дѣла преобладаютъ надъ мудростію его, у того мудрость устойчива, у кого же мудрость преобладаетъ надъ дѣлами его, у того мудрость неустойчива. 13. Онъ, бывало, говорилъ: Кто пріятенъ людямъ, тотъ пріятенъ и Богу, кто непріятенъ людямъ, тотъ и Богу непріятенъ. 14. Рабби Доса, сынъ Горкиноса, говоритъ: Утренній сонъ и вино въ полдень, болтовня съ дѣтьми и пребываніе въ домахъ собраній невѣждъ изводятъ человѣка изъ міра. 15. Рабби Элозоръ Модейскій говоритъ: Кто оскверняетъ святыни[1]), кто не уважаетъ праздниковъ, кто открыто пристыжаетъ ближняго своего, кто нарушаетъ завѣтъ Авраама, праотца нашего, и кто открываетъ въ תורה понятія, противорѣчащія галахѣ, тотъ, хотя бы и обладалъ знаніемъ תורה и добрыми дѣлами, не имѣетъ удѣла въ будущемъ мірѣ. 16. Рабби Ишмоелъ говоритъ: Будь легокъ [2]) передъ главою, снисходителенъ къ молодожи [3]) и принимай всякаго человѣка радушно. 17. Рабби Аки-

[1]) Храмовыя жертвы.
[2]) услужливъ. [3]) הילדות והשחרות: заря жизни, юность (קהלת יא, י).

אוֹמֵר שְׂחוֹק וְקַלּוּת רֹאשׁ מַרְגִּילִין אֶת הָאָדָם לְעֶרְוָה. מַסּוֹרֶת סְיָג לַתּוֹרָה מַעַשְׂרוֹת סְיָג לָעֹשֶׁר נְדָרִים סְיָג לַפְּרִישׁוּת סְיָג לַחָכְמָה שְׁתִיקָה: יח הוּא הָיָה אוֹמֵר חָבִיב אָדָם שֶׁנִּבְרָא בְצֶלֶם. חִבָּה יְתֵרָה נוֹדַעַת לוֹ שֶׁנִּבְרָא בְצֶלֶם שֶׁנֶּאֱמַר כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם: חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ בָנִים לַמָּקוֹם. חִבָּה יְתֵרָה נוֹדַעַת לָהֶם שֶׁנִּקְרְאוּ בָנִים לַמָּקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בָּנִים אַתֶּם לַיְיָ אֱלֹהֵיכֶם: חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתַּן לָהֶם כְּלִי חֶמְדָּה. חִבָּה יְתֵרָה נוֹדַעַת לָהֶם שֶׁנִּתַּן לָהֶם כְּלִי חֶמְדָּה שֶׁנֶּאֱמַר כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזֹבוּ: יט הַכֹּל צָפוּי וְהָרְשׁוּת נְתוּנָה וּבְטוּב הָעוֹלָם נִדּוֹן וְהַכֹּל לְפִי רוֹב הַמַּעֲשֶׂה: כ הוּא הָיָה אוֹמֵר הַכֹּל נָתוּן בְּעֵרָבוֹן וּמְצוּדָה פְּרוּסָה עַל כָּל הַחַיִּים

ва говоритъ: Шутка и легкомысліе пріучаютъ человѣка къ безнравственности. Устное Преданіе есть ограда для תורה, десятина ограда для богатства [1]), обѣты ограда для воздержанія [2]), ограда для мудрости молчаніе. 18. Онъ, бывало, говорилъ: Человѣкъ имѣетъ преимущество, что онъ созданъ по образу Божію. Чрезвычайное преимущество, что ему возвѣщено, что онъ сотворенъ по образу Божію, ибо сказано: „Ибо по образу Божію Онъ сотворилъ человѣка“ (Бытіе 9, 6). Израильтяне имѣютъ преимущество, что они названы чадами Бога. Чрезвычайное преимущество, что имъ возвѣщено, что они наречены чадами Божіими, ибо сказано: „Чада вы Господу, Богу вашему“ (Второз. 14, 1). Израильтяне имѣютъ преимущество, что имъ дано вожделѣнное орудіе. Чрезвычайное преимущество, что имъ возвѣщено, что имъ дано вожделѣнное орудіе, ибо сказано: „Ученіе хорошее далъ Я вамъ, не оставляйте Моей תורה (Притчи 4, 2). 19. Все предвидѣно, и свобода дана [3]), и по благости судится міръ, и все по большинству дѣяній [4]). 20. Онъ, бывало, говорилъ: Все дано подъ залогъ, и сѣть [5]) распростерта надъ

[4]) Законоучители говорятъ: עשר בשביל שתתעשר : עשר תעשר, давай десятину, это обогатитъ тебя; въ книгѣ пророка Малахіи сказано: הביאו את כל המעשר וגו׳ „Принесите всѣ десятины и т. д. ובחנוני נא בזאת וגו׳ и испытайте Меня этимъ, не открою ли Я для васъ отверстія небесныя и не излію ли на васъ благословеніе до избытка“ (תענית ט. א).

[2]) Обѣтъ помогаетъ намъ одерживать побѣду надъ дурными наклонностями нашими.

[3]) Выборъ между добромъ и зломъ предоставляется волѣ человѣка, какъ сказано: ראה נתתי לפניך היום את החיים וגו׳ — смотри Я предлагаю тебѣ нынѣ жизнь и т. д. (דברים ל, טו).

[4]) Кто совершаетъ много добрыхъ дѣяній, тому оказывается много милосердія, и наоборотъ.

[5]) т. е. соблазнъ, какъ сказано: ועל שבכה יתהלך — и по тенетамъ онъ расхаживаетъ (איוב יח, ח).

הַחֲנוּת פְּתוּחָה וְהַחֶנְוָנִי מַקִּיף
וְהַפִּנְקָס פָּתוּחַ וְהַיָּד כּוֹתֶבֶת וְכָל
הָרוֹצֶה לִלְווֹת יָבֹא וְיִלְוֶה וְהַגַּבָּאִים
מַחֲזִירִין תָּדִיר בְּכָל יוֹם וְנִפְרָעִין מִן
הָאָדָם מִדַּעְתּוֹ וְשֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ וְיֵשׁ
לָהֶם עַל מַה שֶּׁיִּסְמֹכוּ וְהַדִּין
דִּין אֱמֶת וְהַכֹּל מְתֻקָּן לִסְעוּדָה׃
כא רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר
אִם אֵין תּוֹרָה אֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ אִם
אֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ אֵין תּוֹרָה אִם אֵין
חָכְמָה אֵין יִרְאָה אִם אֵין יִרְאָה
אֵין חָכְמָה אִם אֵין דַּעַת אֵין
בִּינָה אִם אֵין בִּינָה אֵין דַּעַת
אִם אֵין קֶמַח אֵין תּוֹרָה אִם אֵין
תּוֹרָה אֵין קֶמַח׃ כב הוּא הָיָה אוֹמֵר
כֹּל שֶׁחָכְמָתוֹ מְרֻבָּה מִמַּעֲשָׂיו
לְמָה הוּא דוֹמֶה לְאִילָן שֶׁעֲנָפָיו
מְרֻבִּין וְשָׁרָשָׁיו מוּעָטִין וְהָרוּחַ
בָּאָה וְעוֹקַרְתּוֹ וְהוֹפַכְתּוֹ עַל פָּנָיו
שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה כְּעַרְעָר בָּעֲרָבָה
וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבוֹא טוֹב וְשָׁכַן
חֲרֵרִים בַּמִּדְבָּר אֶרֶץ מְלֵחָה וְלֹא

всѣми живущими. Лавка открыта[1]), продавецъ даетъ въ долгъ[2]), книга лежитъ раскрытая и рука записываетъ[3]). Кто хочетъ занимать, приходитъ и занимаетъ. Доправщики[4]) обходятъ постоянно ежедневно и взыскиваютъ съ человѣка, съ вѣдома ли его, или безъ вѣдома его. И есть у нихъ на что полагаться, судъ вѣренъ. Все приготовлено для пира[5]). 21. Рабби Элозоръ, сынъ Азаріи, говоритъ: Безъ תורה нѣтъ гражданственности, безъ гражданственности нѣтъ תורה. Безъ мудрости нѣтъ богобоязни, безъ богобоязни нѣтъ мудрости. Безъ знанія нѣтъ разумѣнія, безъ разумѣнія нѣтъ знанія. Безъ пропитанія нѣтъ תורה, безъ תורה нѣтъ пропитанія[6]). 22. Онъ, бывало, говорилъ: Тотъ, у кого мудрость больше, нежели дѣянія его, подобенъ дереву, у котораго вѣтви многочисленны, а корней мало, приходитъ вѣтеръ и вырываетъ его и опрокидываетъ его; о немъ сказано: „Онъ сталъ какъ одинокій среди пустыни, и не видитъ, когда приходитъ благо, онъ живетъ въ знойныхъ мѣстахъ, въ пустынѣ, въ землѣ соленой, необитаемой“ (Іеремія 17, 6). Но тотъ, у кого дѣянія больше,

[1]) и сыны человѣческіе входятъ туда и берутъ въ долгъ.

[2]) и вѣритъ всѣмъ приходящимъ брать въ долгъ; такъ и сыны человѣческіе грѣшатъ ежедневно, а Святый (да восхвалится Онъ) ждетъ, пока не придетъ время ихъ.

[3]) какъ сказано: ביד כל אדם יחתום — рукою всякаго человѣка Онъ налагаетъ печать (איוב לז, ז).

[4]) Страданія и злоключенія.

[5]) какъ праведники, такъ и грѣшники, послѣ того, какъ они понесли наказаніе за грѣхи свои, имѣютъ удѣлъ въ будущемъ мірѣ.

[6]) какъ сказано: תחת אשר לא עבדת וגו׳ ברעב וגו׳ ובעירם וגו׳ — зато, что ты не служилъ… въ голодѣ… и въ наготѣ… (דברים כח, מז).

תֵּשֵׁב. אֲבָל כֹּל שֶׁמַּעֲשָׂיו מְרֻבִּין מֵחָכְמָתוֹ לְמָה הוּא דוֹמֶה לְאִילָן שֶׁעֲנָפָיו מוּעָטִין וְשָׁרָשָׁיו מְרֻבִּין שֶׁאֲפִילוּ כָּל הָרוּחוֹת שֶׁבָּעוֹלָם בָּאוֹת וְנוֹשְׁבוֹת בּוֹ אֵין מְזִיזִין אוֹתוֹ מִמְּקוֹמוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל מַיִם וְעַל יוּבַל יְשַׁלַּח שָׁרָשָׁיו וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבֹא חֹם וְהָיָה עָלֵהוּ רַעֲנָן וּבִשְׁנַת בַּצֹּרֶת לֹא יִדְאָג וְלֹא יָמִישׁ מֵעֲשׂוֹת פֶּרִי: כג רַבִּי אֶלְעָזָר (בֶּן) חִסְמָא אוֹמֵר קִנִּין וּפִתְחֵי נִדָּה הֵן הֵן גּוּפֵי הֲלָכוֹת תְּקוּפוֹת וְגִימַטְרִיָּאוֹת פַּרְפְּרָאוֹת לַחָכְמָה:

нежели мудрость его, тотъ подобенъ дереву, у котораго вѣтви малочисленны, а корней много: пусть придутъ всѣ вѣтры міра и бушуютъ противъ него, они не тронутъ его съ мѣста; о немъ сказано: „Онъ какъ дерево, посаженное подлѣ воды и пускающее къ потоку корни свои, онъ не видитъ, когда приходитъ зной, листъ его зеленъ, и въ годъ засухи оно не боится, и не перестаетъ приносить плодъ“ (Іеремія 17, 8). 23. Рабби Элозоръ, сынъ Хисмы, говоритъ: Главы о птицахъ, приносимыхъ въ жертву, и о началѣ Ниддо [1]) суть существенныя части Ученія, астрономическія и геометрическія познанія суть прибавочное блюдо [2]) къ мудрости.

רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקַשְׁיָא אוֹמֵר רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת שֶׁנֶּאֱמַר יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר: עליני . ק"י

פרק רביעי

ГЛАВА ЧЕТВЕРТАЯ.

כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁנֶּאֱמַר וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר:

א בֶּן זוֹמָא אוֹמֵר אֵיזֶהוּ חָכָם הַלּוֹמֵד מִכָּל אָדָם שֶׁנֶּאֱמַר מִכָּל מְלַמְּדַי הִשְׂכַּלְתִּי (כִּי עֵדְוֹתֶיךָ שִׂיחָה לִּי): אֵיזֶהוּ גִבּוֹר הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ

1. Бенъ Зома говоритъ: Кто мудръ? Тотъ, кто учится у всякаго. Ибо сказано: „Отъ всѣхъ, учащихъ меня, я пріобрѣлъ разумѣніе, ибо свидѣтельства Твои суть размышленіе мое“ (Псаломъ 119, 99). Кто силенъ? Тотъ, кто преодолѣваетъ страсть свою. Ибо сказано: „Долготерпѣли-

---

[1]) періодическое женское очищеніе. [2]) вспомогательныя науки. Рабби Элозоръ Хисмо былъ великій математикъ (הוריות י. א).

שנאמר טוב ארך אפים מגבור
ומושל ברוחו מלכד עיר: איזהו
עשיר השמח בחלקו שנאמר יגיע
כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך
אשריך בעולם הזה וטוב לך
לעולם הבא: איזהו מכבד המכבד
את הבריות שנאמר כי מכבדי
אכבד ובזי יקלו: ב בן עזאי אומר
הוי רץ למצוה קלה ובורח מן
העברה שמצוה גוררת מצוה
ועברה גוררת עברה ששכר מצוה
מצוה ושכר עברה עברה: ג הוא
היה אומר אל תהי בז לכל אדם
ואל תהי מפליג לכל דבר שאין
לך אדם שאין לו שעה ואין לך
דבר שאין לו מקום: ד רבי לויטס
איש יבנה אומר מאד מאד הוי
שפל רוח שתקות אנוש רמה:
ה רבי יוחנן בן ברוקא אומר כל
המחלל שם שמים בסתר נפרעין
ממנו בגלוי אחד שוגג ואחד מזיד
בחלול השם: ו רבי ישמעאל בר
רבי יוסי אומר הלומד על מנת
ללמד מספיקין בידו ללמוד וללמד
והלומד על מנת לעשות מספיקין
בידו ללמוד וללמד לשמור

вый лучше храбраго, и владѣющій собою лучше завоевателя города“ (Притчи Сол. 16, 32). Кто богатъ? Довольный долею своею. Ибо сказано: „Отъ трудовъ рукъ своихъ ежели вкушаешь, блаженъ ты, и благо тебѣ,“ блаженъ ты въ мірѣ семъ, и благо тебѣ въ мірѣ будущемъ. Кто почитаемъ? Тотъ, кто почитаетъ людей. Ибо сказано: „Ибо чтущимъ меня Я воздамъ честь, а презирающіе Меня будутъ унижены“ (Самуилъ I 2, 30). 2. Бенъ Аззай говоритъ: Спѣши къ легчайшей мицво (Божіе повелѣніе) и избѣгай всякой авейро (грѣхъ), ибо одна мицво влечетъ за собою другую мицво, и одна авейро влечетъ за собою другую авейро, ибо награда за мицво есть мицво[1]) и воздаяніе за авейро есть авейро. 3. Онъ, бывало, говорилъ: Не презирай никого и не считай ничего невозможнымъ, ибо всякій человѣкъ имѣетъ свой часъ, всякая вещь свое мѣсто. 4. Рабби Левитасъ изъ Явны говоритъ: Будь весьма, весьма смиреннаго духа, ибо надежда смертнаго — тлѣнъ. 5. Рабби Іохананъ, сынъ Берока, говоритъ: Кто хулитъ тайно имя Божіе, того караютъ всенародно, бываетъ ли חלול השם невольное или вольное. 6. Рабби Ишмоэлъ, сынъ рабби Іоси, говоритъ: Кто изучаетъ, чтобы обучать, тому доставляютъ возможность изучать и обучать; но кто изучаетъ, чтобы исполнять, тому доставляютъ возможность изучать и обучать,

[1]) Кто совершаетъ одну мицво, тому небо доставляетъ случай совершить другую мицво, дабы вознаградить его за обѣ; то же относится и къ авейро.

וְלַעֲשׂוֹת: ז רַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר אַל תִּפְרוֹשׁ מִן הַצִּבּוּר וְאַל תַּעַשׂ עַצְמְךָ כְּעוֹרְכֵי הַדַּיָּנִין וְאַל תַּעֲשֶׂהָ עֲטָרָה לְהִתְגַּדֶּל בָּהּ וְלֹא קַרְדּוֹם לַחְפָּר בָּהּ וְכָךְ הָיָה הִלֵּל אוֹמֵר וּדְאִשְׁתַּמֵּשׁ בְּתָגָא חֲלָף הָא לָמַדְתָּ כָּל הַנֶּהֱנֶה מִדִּבְרֵי תוֹרָה נוֹטֵל חַיָּיו מִן הָעוֹלָם: ח רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר כָּל הַמְכַבֵּד אֶת הַתּוֹרָה גוּפוֹ מְכֻבָּד עַל הַבְּרִיּוֹת וְכָל הַמְחַלֵּל אֶת הַתּוֹרָה גוּפוֹ מְחֻלָּל עַל הַבְּרִיּוֹת: ט רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ אוֹמֵר הַחוֹשֵׂךְ עַצְמוֹ מִן הַדִּין פּוֹרֵק מִמֶּנּוּ אֵיבָה וְגָזֵל וּשְׁבוּעַת שָׁוְא וְהַגַּס לִבּוֹ בְּהוֹרָאָה שׁוֹטֶה רָשָׁע וְגַס רוּחַ: י הוּא הָיָה אוֹמֵר אַל תְּהִי דָן יְחִידִי שֶׁאֵין דָּן יְחִידִי אֶלָּא אֶחָד וְאַל תֹּאמַר קַבְּלוּ דַעְתִּי שֶׁהֵן רַשָּׁאִין וְלֹא אָתָּה: יא רַבִּי יוֹנָתָן אוֹמֵר כָּל הַמְקַיֵּם אֶת הַתּוֹרָה מֵעֹנִי סוֹפוֹ

соблюдать и исполнять. 7. Рабби Цодокъ говоритъ: Не отставай отъ общества [1]) и (будучи судьею) не будь защитникомъ [2]) передъ судьями. Не обращай ее въ корону, чтобы гордиться ею, и не въ топоръ, чтобы рубить имъ. Гиллель говоритъ:Кто пользуется короною[3]), исчезаетъ, отсюда слѣдуетъ, что, кто извлекаетъ пользу изъ словъ תורה, тотъ лишаетъ себя жизни въ мірѣ будущемъ [4]). 8. Рабби Іосей говоритъ: Кто чтитъ תורה, тотъ самъ почитаемъ людьми, кто пренебрегаетъ תורה, тотъ самъ пренебрегаемъ людьми. 9. Рабби Ишмоэлъ говоритъ: Кто уклоняется отъ званія судьи, тотъ избавляетъ себя отъ вражды [5]), грабежа [6]) и напрасной присяги[7]). Кто гордъ въ разсужденіяхъ[8]) при рѣшеніи суда, тотъ глупецъ,нечестивецъ и гордый человѣкъ. 10.Онъ,бывало,говорилъ: Не суди одинъ: судить одинъ можетъ только Единый. Не говори: „Примите мое мнѣніе,“ ибо они имѣютъ на то право, но не ты [9]). 11. Рабби Іонасонъ говоритъ: Кто исполняетъ תורה въ бѣдности, тотъ нѣкогда будетъ исполнять ее въ

[1]) т. е. должно раздѣлять общую радость и общее горе, содѣйствовать всѣмъ благимъ начинаніямъ и задачамъ общества, основаннымъ на началахъ истинной вѣры; всякихъ же начинаній дурного общества слѣдуетъ наоборотъ избѣгать, согласно запрету: לא תהיה אחרי רבים לרעות—не слѣдуй за большинствомъ на зло (שמות כג, ב).

2) Судья не долженъ, подобно защитнику, помогать тяжущимся своими совѣтами и наставлять ихъ, какъ говорить на судѣ.

[3]) Кто обращаетъ знаніе Божественнаго Ученія въ орудіе славы или богатства, тотъ унижаетъ его; תורה есть корона, о которой сказано כי היא חייכם— Божественное слово есть жизнь ваша.

[4]) תגא это כתר תורה (см. выше 1, 13, стр. 357).

[5]) со стороны осужденныхъ.

[6]) если онъ признаетъ виновнымъ праваго.

[7]) если онъ заставитъ присягать того, кто по закону не долженъ присягать.

[8]) недостаточно вдумчивъ и нетерпѣливъ.

[9]) Рѣшеніе суда постановляется по большинству голосовъ.

богатствѣ, и кто не исполняетъ תורה въ богатствѣ, тотъ, наконецъ, не будетъ въ состояніи исполнять ее по бѣдности. 12. Рабби Меиръ говоритъ: Меньше предавайся мірскимъ занятіямъ и занимайся Торою, и будь смиреннымъ передъ всякимъ человѣкомъ. Если ты покинулъ תורה, уже предстанетъ передъ тобою много помѣхъ, если же ты трудился надъ תורה, есть у Него награды много, чтобы дать тебѣ. 13. Рабби Эліэзеръ, сынъ Іакова, говоритъ: Кто исполняетъ одну заповѣдь, тотъ пріобрѣтаетъ себѣ одного защитника, и кто совершаетъ одинъ грѣхъ, тотъ пріобрѣтаетъ себѣ обвинителя. Раскаяніе и добрыя дѣла суть какъ броня противъ наказанія. 14. Рабби Іохононъ гассандлеръ[1]) говоритъ: Всякое собраніе во имя Божіе, наконецъ, устоитъ; которое же не во имя Божіе, не устоитъ. 15. Рабби Элозоръ, сынъ Шаммуа, говоритъ: Да будетъ честь ученика твоего такъ же дорога тебѣ, какъ собственная, честь товарища твоего, какъ благоговѣніе къ учителю твоему, а благоговѣніе къ учителю, какъ благоговѣніе къ Богу. 16. Рабби Іегуда говоритъ: Будь остороженъ въ изученіи *Торы*, ибо невольная ошибка въ изученіи Торы возрастаетъ въ умышленный грѣхъ. 17. Рабби Шимонъ говоритъ: Бываютъ три вѣнца: вѣнецъ תורה, вѣнецъ священства и вѣнецъ царства; но вѣнецъ добраго имени возвышается надъ всѣми ими. 18. Рабби Негорои говоритъ: Переселись въ мѣсто изученія Торы,

לְקַיְּמָהּ מֵעֹשֶׁר וְכָל הַמְבַטֵּל אֶת
הַתּוֹרָה מֵעֹשֶׁר סוֹפוֹ לְבַטְּלָהּ מֵעֹנִי׃
יב רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר הֱוֵי מְמַעֵט
בְּעֵסֶק וַעֲסוֹק בַּתּוֹרָה וֶהֱוֵי שְׁפַל
רוּחַ בִּפְנֵי כָל אָדָם וְאִם בָּטַלְתָּ
מִן הַתּוֹרָה יֶשׁ לְךָ בְּטֵלִים הַרְבֵּה
כְּנֶגְדְּךָ וְאִם עָמַלְתָּ בַּתּוֹרָה יֶשׁ לוֹ
שָׂכָר הַרְבֵּה לִתֶּן לָךְ׃ יג רַבִּי
אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר הָעוֹשֶׂה
מִצְוָה אַחַת קוֹנֶה לוֹ פְּרַקְלִיט אֶחָד
וְהָעוֹבֵר עֲבֵרָה אַחַת קוֹנֶה לוֹ
קַטֵּגוֹר אֶחָד תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים
טוֹבִים כִּתְרִים בִּפְנֵי הַפּוּרְעָנוּת׃
יד רַבִּי יוֹחָנָן הַסַּנְדְּלָר אוֹמֵר כָּל
כְּנֵסִיָּה שֶׁהִיא לְשֵׁם שָׁמַיִם סוֹפָהּ
לְהִתְקַיֵּם וְשֶׁאֵינָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם אֵין
סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם׃ טו רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן
שַׁמּוּעַ אוֹמֵר יְהִי כְבוֹד תַּלְמִידְךָ
חָבִיב עָלֶיךָ כְּשֶׁלָּךְ וּכְבוֹד חֲבֵרְךָ
כְּמוֹרָא רַבָּךְ וּמוֹרָא רַבָּךְ כְּמוֹרָא
שָׁמָיִם׃ טז רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר הֱוֵי
זָהִיר בְּתַלְמוּד שֶׁשִּׁגְגַת תַּלְמוּד
עוֹלָה זָדוֹן׃ יז רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר
שְׁלשָׁה כְתָרִים הֵן כֶּתֶר תּוֹרָה
וְכֶתֶר כְּהֻנָּה וְכֶתֶר מַלְכוּת וְכֶתֶר
שֵׁם טוֹב עוֹלֶה עַל גַּבֵּיהֶן׃ יח רַבִּי
נְהוֹרָאִי אוֹמֵר הֱוֵי גוֹלֶה לִמְקוֹם

[1]) сандальщикъ.

תּוֹרָה וְאַל תֹּאמַר שֶׁהִיא תָבוֹא אַחֲרֶיךָ שֶׁחֲבֵרֶיךָ יְקַיְּמוּהָ בְּיָדֶךָ וְאֶל בִּינָתְךָ אַל תִּשָּׁעֵן: יט רַבִּי יַנַּאי אוֹמֵר אֵין בְּיָדֵינוּ לֹא מִשַּׁלְוַת הָרְשָׁעִים וְאַף לֹא מִיִּסּוּרֵי הַצַּדִּיקִים: כ רַבִּי מַתְיָא בֶּן חָרָשׁ אוֹמֵר הֱוֵי מַקְדִּים בִּשְׁלוֹם כָּל אָדָם וֶהֱוֵי זָנָב לָאֲרָיוֹת וְאַל תְּהִי רֹאשׁ לַשְּׁעָלִים: כא רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר הָעוֹלָם הַזֶּה דוֹמֶה לִפְרוֹזְדוֹר בִּפְנֵי הָעוֹלָם הַבָּא הַתְקֵן עַצְמְךָ בִּפְרוֹזְדוֹר כְּדֵי שֶׁתִּכָּנֵס לִטְרַקְלִין: כב הוּא הָיָה אוֹמֵר יָפָה שָׁעָה אַחַת בִּתְשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בָּעוֹלָם הַזֶּה מִכֹּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְיָפָה שָׁעָה אַחַת שֶׁל קוֹרַת רוּחַ בָּעוֹלָם הַבָּא מִכֹּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה: כג רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר אַל תְּרַצֶּה אֶת חֲבֵרְךָ בִּשְׁעַת כַּעְסוֹ וְאַל תְּנַחֲמֶהוּ בְּשָׁעָה שֶׁמֵּתוֹ מוּטָל לְפָנָיו וְאַל תִּשְׁאַל לוֹ בִּשְׁעַת נִדְרוֹ וְאַל תִּשְׁתַּדֵּל לִרְאוֹתוֹ בִּשְׁעַת קַלְקָלָתוֹ: כד שְׁמוּאֵל הַקָּטָן אוֹמֵר בִּנְפֹל אוֹיִבְךָ אַל תִּשְׂמָח וּבִכָּשְׁלוֹ אַל יָגֵל לִבֶּךָ פֶּן יִרְאֶה יְיָ וְרַע בְּעֵינָיו

и не думай, что она придетъ за тобою, ибо товарищи твои упрочатъ ее за тобою, и на свой разумъ не полагайся. 19. Рабби Іанай говоритъ: Не въ нашихъ рукахъ[1]) ни благоденствіе нечестивыхъ ни страданія праведныхъ. 20. Рабби Масіо, сынъ Хороша, говоритъ: Упреждай всякаго привѣтомъ, будь лучше хвостомъ львамъ, чѣмъ головою лисицамъ[2]). 21. Рабби Іаковъ говоритъ:Сей міръ подобенъ преддверію будущаго міра: приготовь себя въ преддверіи, дабы ты могъ войти въ чертогъ. 22. Онъ, бывало, говорилъ: Одинъ часъ раскаянія и добрыхъ дѣяній въ семъ мірѣ достойнѣе всей жизни будущаго міра[3]), и одинъ часъ душевнаго блаженства въ будущемъ мірѣ милѣе всей жизни сего міра. 23. Рабби Шимонъ, сынъ Элозора, говоритъ: Не ублажай ближняго твоего во время гнѣва его, не утѣшай его, пока покойникъ его лежитъ передъ нимъ, не разспрашивай его во время обѣта его[4]) и не старайся видѣть его во время униженія его. 24. Самуилъ Младшій повторялъ всегда библейскій стихъ: Не радуйся, когда падаетъ недругъ твой; пусть не веселится сердце твое, когда онъ споткнется; иначе Господь увидитъ, и неугодно будетъ въ очахъ его, и Свой гнѣвъ

---

[1]) не въ нашемъ пониманіи.

[2]) Лучше быть послѣднимъ между людьми, стоящими выше, нежели первымъ между людьми, стоящими ниже тебя въ духовномъ или нравственномъ отношеніи.

[3]) Только въ семъ мірѣ ты можешь совершенствовать себя черезъ раскаяніе и добрыя дѣла.

[4]) чтобы подыскать поводъ къ разрѣшенію отъ необдуманнаго обѣта.

וְהֵשִׁיב מֵעָלָיו אַפּוֹ: כה אֱלִישָׁע בֶּן אֲבוּיָה אוֹמֵר הַלּוֹמֵד יֶלֶד לְמָה הוּא דוֹמֶה לִדְיוֹ כְּתוּבָה עַל נְיָר חָדָשׁ וְהַלּוֹמֵד זָקֵן לְמָה הוּא דוֹמֶה לִדְיוֹ כְּתוּבָה עַל נְיָר מָחוּק: כו רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה אִישׁ כְּפַר הַבַּבְלִי אוֹמֵר הַלּוֹמֵד מִן הַקְּטַנִּים לְמָה הוּא דוֹמֶה לְאוֹכֵל עֲנָבִים קֵהוֹת וְשׁוֹתֶה יַיִן מִגִּתּוֹ וְהַלּוֹמֵד מִן הַזְּקֵנִים לְמָה הוּא דוֹמֶה לְאוֹכֵל עֲנָבִים בְּשׁוּלוֹת וְשׁוֹתֶה יַיִן יָשָׁן: כז רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר אַל תִּסְתַּכֵּל בְּקַנְקַן אֶלָּא בְּמַה שֶּׁיֵּשׁ בּוֹ יֵשׁ קַנְקַן חָדָשׁ מָלֵא יָשָׁן וְיָשָׁן שֶׁאֲפִילוּ חָדָשׁ אֵין בּוֹ: כח רַבִּי אֶלְעָזָר הַקַּפָּר אוֹמֵר הַקִּנְאָה וְהַתַּאֲוָה וְהַכָּבוֹד מוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם: כט הוּא הָיָה אוֹמֵר הַיִּלּוֹדִים לָמוּת וְהַמֵּתִים לְהֵחָיוֹת וְהַחַיִּים לִדּוֹן לֵידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהִוָּדַע שֶׁהוּא אֵל הוּא הַיּוֹצֵר הוּא הַבּוֹרֵא הוּא הַמֵּבִין הוּא הַדַּיָּן הוּא הָעֵד הוּא בַּעַל דִּין הוּא עָתִיד לָדוּן בָּרוּךְ הוּא שֶׁאֵין לְפָנָיו לֹא עַוְלָה וְלֹא שִׁכְחָה וְלֹא מַשּׂוֹא פָנִים וְלֹא מִקַּח שֹׁחַד וְדַע שֶׁהַכֹּל לְפִי הַחֶשְׁבּוֹן וְאַל יַבְטִיחֲךָ יִצְרְךָ שֶׁהַשְּׁאוֹל בֵּית מָנוֹס לָךְ שֶׁעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה נוֹצָר וְעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה נוֹלָד וְעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה חַי וְעַל כָּרְחֲךָ אַתָּה מֵת וְעַל

Онъ обратитъ отъ него на тебя (Притчи Сол. 24, 17). 25. Элишо, сынъ Авуіо, говоритъ: Ученіе въ юности подобно черниламъ, которыми писали на новой бумагѣ, а ученіе въ старости—черниламъ, которыми писали на подскобленной бумагѣ. 26. Рабби Іосей, сынъ Іегуды, изъ Кефаръ Габавли, говоритъ: Кто учится у молодыхъ, подобенъ тому, который ѣстъ неспѣлый виноградъ и пьетъ вино изъ точила. Кто учится у старыхъ, подобенъ тому, который ѣстъ спѣлый виноградъ и пьетъ вино старое. 27. Рабби Меиръ говоритъ: Не смотри на кувшинъ, а на то, что въ немъ есть: бываетъ новый кувшинъ, наполненный старымъ виномъ, бываетъ и старый, въ которомъ нѣтъ даже и молодого вина. 28. Рабби Элозоръ Гакапоръ говоритъ: Зависть, сладострастіе и честолюбіе изводятъ человѣка изъ міра. 29. Онъ, бывало, говорилъ: Родившіеся должны умереть, умершіе должны воскреснуть, а воскресшіе—предстать на судъ. Мы должны знать и возвѣщать и сознавать, что Онъ Богъ, Онъ Образователь, Онъ Творецъ, Онъ всевѣдущій, Онъ судія, Онъ свидѣтель, Онъ обвинитель; Онъ же произведетъ судъ. Да будетъ прославленъ Тотъ, передъ Кѣмъ нѣтъ несправедливости ни забвенія, ни лицепріятія, ни мздоимства. И знай, что ведется счетъ всему. Да не увѣряетъ тебя искуситель твой, что могила послужитъ тебѣ убѣжищемъ; ибо поневолѣ ты созданъ, поневолѣ родился, поневолѣ живешь, поневолѣ умираешь,

כָּרְחֲךָ אַתָּה עָתִיד לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבּוֹן לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא׃

и поневолѣ ты нѣкогда долженъ будешь дать объясненіе и отчетъ передъ Царемъ царей, Святымъ, да восхвалится Онъ.

רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקַשְׁיָא אוֹמֵר רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת שֶׁנֶּאֱמַר יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר׃ עלינו. ק״י

פרק חמישי

ГЛАВА ПЯТАЯ.

כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁנֶּאֱמַר וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר

א בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם וּמַה תַּלְמוּד לוֹמַר וַהֲלֹא בְמַאֲמָר אֶחָד יָכוֹל לְהִבָּרְאוֹת אֶלָּא לְהִפָּרַע מִן הָרְשָׁעִים שֶׁמְּאַבְּדִין אֶת הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת וְלִתֵּן שָׂכָר טוֹב לַצַּדִּיקִים שֶׁמְּקַיְּמִין אֶת הָעוֹלָם שֶׁנִּבְרָא בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת׃ ב עֲשָׂרָה דוֹרוֹת מֵאָדָם וְעַד נֹחַ לְהוֹדִיעַ כַּמָּה אֶרֶךְ אַפַּיִם לְפָנָיו שֶׁכָּל הַדּוֹרוֹת הָיוּ מַכְעִיסִין וּבָאִין עַד שֶׁהֵבִיא עֲלֵיהֶם אֶת מֵי הַמַּבּוּל׃ ג עֲשָׂרָה דוֹרוֹת מִנֹּחַ וְעַד אַבְרָהָם לְהוֹדִיעַ כַּמָּה אֶרֶךְ אַפַּיִם לְפָנָיו שֶׁכָּל הַדּוֹרוֹת הָיוּ מַכְעִיסִין וּבָאִין עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם אָבִינוּ

1. Десятью глаголами [1]) созданъ міръ. Чему это учитъ? Развѣ онъ не могъ быть созданъ однимъ глаголомъ? Только, чтобы взыскать съ нечестивыхъ, которые губятъ міръ, созданный десятью глаголами, и воздать добрую награду праведнымъ, которые поддерживаютъ міръ, созданный десятью глаголами. 2. Десять поколѣній отъ Адама до Ноя, чтобы показать, сколько у Него долготерпѣнія: всѣ эти поколѣнія поступали вопреки волѣ Его, до того, что Онъ навелъ на нихъ воды потопа. 3. Десять поколѣній отъ Ноя до Авраама, чтобы показать, сколько долготерпѣнія у Него: всѣ эти поколѣнія поступали вопреки волѣ Его, пока не явился Авраамъ, праотецъ нашъ,

---

[1]) בראשית (בדבר ה׳ שמים נעשו, תהלים לג, ו (какъ сказано), ויאמר אלהים יהי אור, ויאמר אלהים יהי רקיע, ויאמר אלהים יקוו, ויאמר אלהים תדשא, יהי מאורות, ישרצו המים, תוצא הארץ, נעשה אדם, הנה נתתי (בראשית א).

וְקִבֵּל שְׂכַר כֻּלָּם: ד עֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת נִתְנַסָּה אַבְרָהָם אָבִינוּ וְעָמַד בְּכֻלָּם לְהוֹדִיעַ כַּמָּה חִבָּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ: ה עֲשָׂרָה נִסִּים נַעֲשׂוּ לַאֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם וַעֲשָׂרָה עַל הַיָּם: ו עֶשֶׂר מַכּוֹת הֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרִים בְּמִצְרַיִם וְעֶשֶׂר עַל הַיָּם: ז עֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת נִסּוּ אֲבוֹתֵינוּ אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּמִּדְבָּר שֶׁנֶּאֱמַר וַיְנַסּוּ אֹתִי זֶה עֶשֶׂר פְּעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי: ח עֲשָׂרָה נִסִּים נַעֲשׂוּ לַאֲבוֹתֵינוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לֹא הִפִּילָה אִשָּׁה מֵרֵיחַ בְּשַׂר הַקֹּדֶשׁ וְלֹא הִסְרִיחַ בְּשַׂר הַקֹּדֶשׁ מֵעוֹלָם וְלֹא נִרְאָה זְבוּב בְּבֵית הַמִּטְבְּחַיִם וְלֹא אִירַע קֶרִי לְכֹהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וְלֹא כִבּוּ הַגְּשָׁמִים אֵשׁ שֶׁל עֲצֵי הַמַּעֲרָכָה וְלֹא נָצְחָה הָרוּחַ אֶת עַמּוּד הֶעָשָׁן וְלֹא נִמְצָא פְּסוּל בָּעֹמֶר וּבִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם וּבְלֶחֶם הַפָּנִים. עוֹמְדִים צְפוּפִים וּמִשְׁתַּחֲוִים רְוָחִים וְלֹא הִזִּיק נָחָשׁ וְעַקְרָב בִּירוּשָׁלַיִם מֵעוֹלָם וְלֹא אָמַר אָדָם

и пріобрѣлъ награду всѣхъ ихъ [1]). 4. Десятью искушеніями [2]) былъ испытанъ Авраамъ, праотецъ нашъ, и противъ всѣхъ ихъ устоялъ: чтобы показать, какъ велика была любовь Авраама, праотца нашего, *къ Богу*. 5. Десять чудесъ явлены предкамъ нашимъ въ Египтѣ и десять у моря. 6. Десять казней навелъ Святый, да восхвалится Онъ, на египтянъ въ Египтѣ и десять у моря. 7. Десять разъ искушали предки наши Святого, да восхвлится Онъ, въ пустынѣ, ибо сказано: И они искушали Меня десять разъ и не слушались голоса Моего. 8. Десять чудесъ явлены предкамъ нашимъ въ святомъ храмѣ: Запахъ жертвеннаго мяса не причинялъ преждевременныхъ родовъ, никогда не показывалось гніенія въ жертвенномъ мясѣ, не видно было мухи въ храмовой бойнѣ, первосвященнику не приключалось нечистоты въ День Прощенія, дожди не погашали огня алтарнаго костра, вѣтеръ не одолѣвалъ алтарнаго дымового столба, не оказывалось оскверненія въ Омерѣ[3]), въ двухъ хлѣбахъ [4]) и въ хлѣбахъ предложенія[5]),стоять было тѣсно, а падать ницъ—просторно, ни змѣй, ни скорпіонъ никогда не жалили въ Іерусалимѣ, и никогда одинъ не

---

[1]) Авраамъ былъ награжденъ столько, сколько были бы награждены всѣ эти поколѣнія вмѣстѣ, если бы они обратились къ Богу съ раскаяніемъ (רש"י).

[2]) 1) Переселеніе изъ родины, 2) голодъ, 3) взятіе Сарры къ фараону, 4) борьба съ четырьмя царями, 5) долгое бездѣтство, 6) обрѣзаніе, 7) взятіе Сарры къ Авимелеху, 8) изгнаніе Агари, 9) удаленіе Измаила, 10) жертвоприношеніе Исаака (רמב"ם).

[3]) ויקרא כג י, טו [4]) Тамъ же כג׳. [5]) שמות כה, ל.

לַחֲבֵרוֹ צַר לִי הַמָּקוֹם שֶׁאָלִין בִּירוּשָׁלַיִם: ט עֲשָׂרָה דְבָרִים נִבְרְאוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת וְאֵלוּ הֵן פִּי הָאָרֶץ פִּי הַבְּאֵר פִּי הָאָתוֹן הַקֶּשֶׁת וְהַמָּן וְהַמַּטֶּה וְהַשָּׁמִיר הַכְּתָב וְהַמִּכְתָּב וְהַלֻּחֹת. וְיֵשׁ אוֹמְרִים אַף הַמַּזִּיקִין וּקְבוּרָתוֹ שֶׁל משֶׁה וְאֵילוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ וְיֵשׁ אוֹמְרִים אַף צְבָת בִּצְבָת עֲשׂוּיָה: י שִׁבְעָה דְבָרִים בְּגֹלֶם וְשִׁבְעָה בְּחָכָם. חָכָם אֵינוֹ מְדַבֵּר לִפְנֵי מִי שֶׁגָּדוֹל מִמֶּנּוּ בְּחָכְמָה וּבְמִנְיָן וְאֵינוֹ נִכְנָס לְתוֹךְ דִּבְרֵי חֲבֵרוֹ וְאֵינוֹ נִבְהָל לְהָשִׁיב שׁוֹאֵל כְּעִנְיָן וּמֵשִׁיב כַּהֲלָכָה וְאוֹמֵר עַל רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן וְעַל אַחֲרוֹן אַחֲרוֹן וְעַל מַה שֶּׁלֹּא שָׁמַע אוֹמֵר לֹא שָׁמַעְתִּי וּמוֹדֶה עַל

говорилъ другому: „Слишкомъ тѣсно мнѣ, чтобы я остался ночевать въ Іерусалимѣ.“ 9. Десять вещей сотворены были наканунѣ Субботы, въ сумерки: пропасть земли [1]), отверстіе колодца [2]), уста ослицы [3]), радуга [4]), манна [5]), жезлъ [6]), шамиръ [7]), письмена [8]), рѣзецъ [9]) и скрижали. Нѣкоторые говорятъ: и злые духи, могила Моисея [10]), овенъ Авраама, праотца нашего; нѣкоторые еще говорятъ: и первыя клещи для изготовленія другихъ клещей. 10. Семь признаковъ у необразованнаго человѣка и семь у мудреца: Мудрецъ не говоритъ въ присутствіи того, кто старше его мудростію и лѣтами [11]), и не прерываетъ рѣчи товарища своего. Онъ не торопится отвѣчать, спрашиваетъ кстати и отвѣчаетъ согласно закону. Онъ сначала говоритъ о первомъ и, наконецъ, о послѣднемъ [12]). О томъ, что ему не преподано, онъ говоритъ: „этого я не изучалъ“, и признаетъ истину; противоположное всему это-

---

[1]) проглотившая Корея и его сообщниковъ (במדבר טז, לב).

[2]) колодца Маріами, сопровождавшаго предковъ нашихъ во время ихъ странствованія въ пустынѣ.

[3]) Валаама (במדבר כב, כח).

[4]) знакъ завѣта, что не будетъ болѣе потопа на землѣ (בראשית ט, יג).

[5]) которая ниспадала для израильтянъ въ теченіе сорокалѣтняго странствованія ихъ въ пустынѣ.

[6]) которымъ Моисей творилъ чудеса (שמות ד, יז).

[7]) червь-каменотесъ, которымъ обтесывали камни при построеніи храма (См. סוטה מח, ב и גיטין סח, א).

[8]) изображеніе буквъ, которыя были начертаны на скрижаляхъ.

[9]) которымъ Богъ начерталъ десять заповѣдей на вторыхъ скрижаляхъ, высѣченныхъ Моисеемъ (שמות לד, א).

[10]) דברים לד, ו.

[11]) онъ даетъ прежде болѣе умному и болѣе опытному человѣку высказать свое мнѣніе; מנין — соб. число; число лѣтъ или число учениковъ.

[12]) послѣдовательно.

הָאֱמֶת. וְהַלּוֹפִּיהֶן בְּגֹלֶם: יא שִׁבְעָה
מִינֵי פּוּרְעָנִיּוֹת בָּאִין לָעוֹלָם עַל
שִׁבְעָה גוּפֵי עֲבֵרָה. מִקְצָתָן מְעַשְּׂרִין
וּמִקְצָתָן אֵינָן מְעַשְּׂרִין רָעָב שֶׁל
בַּצֹּרֶת בָּא מִקְצָתָן רְעֵבִים וּמִקְצָתָן
שְׂבֵעִים. גָּמְרוּ שֶׁלֹּא לְעַשֵּׂר רָעָב
שֶׁל מְהוּמָה וְשֶׁל בַּצֹּרֶת בָּא.
וְשֶׁלֹּא לִטּוֹל אֶת הַחַלָּה רָעָב שֶׁל
כְּלָיָה בָּא: דֶּבֶר בָּא לָעוֹלָם עַל
מִיתוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא
נִמְסְרוּ לְבֵית דִּין וְעַל פֵּרוֹת
שְׁבִיעִית: חֶרֶב בָּאָה לָעוֹלָם עַל
עִנּוּי הַדִּין וְעַל עִוּוּת הַדִּין וְעַל
הַמּוֹרִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַהֲלָכָה:
חַיָּה רָעָה בָּאָה לָעוֹלָם עַל שְׁבוּעַת
שָׁוְא וְעַל חִלּוּל הַשֵּׁם: גָּלוּת בָּאָה
לָעוֹלָם עַל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וְעַל
גִּלּוּי עֲרָיוֹת וְעַל שְׁפִיכוּת דָּמִים
וְעַל שְׁמִטַּת הָאָרֶץ: יב בְּאַרְבָּעָה
פְּרָקִים הַדֶּבֶר מִתְרַבֶּה בָּרְבִיעִית
וּבַשְּׁבִיעִית וּבְמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית
וּבְמוֹצָאֵי הֶחָג שֶׁבְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה.
בָּרְבִיעִית מִפְּנֵי מַעְשַׂר עָנִי
שֶׁבַּשְּׁלִישִׁית. בַּשְּׁבִיעִית מִפְּנֵי
מַעְשַׂר עָנִי שֶׁבַּשִּׁשִּׁית. בְּמוֹצָאֵי
שְׁבִיעִית מִפְּנֵי פֵּרוֹת שְׁבִיעִית

му у необразованнаго человѣка. 11. Семь родовъ наказаній посѣщаютъ міръ за семь главныхъ грѣховъ: если одни отдѣляютъ десятину, а другіе не отдѣляютъ десятины, является голодъ отъ засухи, одни голодаютъ, другіе сыты; если совсѣмъ перестали отдѣлять десятину, является голодъ отъ смуты и отъ засухи; если перестали отдѣлять халло (Числа 15, 20), является голодъ истребительный: язва посѣщаетъ міръ за сказанныя въ Торѣ смертныя казни, не переданныя суду [1]), и за грѣхи въ отношеніи плодовъ седьмого года (Левитъ 25). Мечъ посѣщаетъ міръ за промедленіе суда, за искривленіе суда и изъ-за тѣхъ, которые обучаютъ Торѣ не согласно Устному Закону. Дикіе звѣри нападаютъ на міръ за напрасную присягу и за хуленіе имени Божія. Изгнанію подвергается страна за идолопоклонство, кровосмѣшеніе [2]), кровопролитіе и за несоблюденіе правилъ о годѣ отпущенія [3]). 12 Въ четыре эпохи [4]) усиливается моръ: въ четвертомъ и седьмомъ годахъ и въ исходѣ седьмого года, и въ исходѣ праздника Кущей каждаго года. Въ четвертомъ за неотдачу бѣднымъ десятины съ урожая третьяго года, въ седъмомъ за неотдачу бѣднымъ десятины съ урожая шестого года [5]), въ исходѣ седьмого года за

[1]) если дѣла, влекущія за собою одну изъ четырехъ родовъ указанныхъ въ Торѣ смертныхъ казней, не передаются суду. [2]) См. ויקרא יח.
[3]) каждый седьмой годъ, въ который отпускали долги и оставляли поля въ пару (דברים טו א, ט; לא, י). [4]) части каждаго семилѣтія (שמטה).
[5]) Въ третьемъ и шестомъ году каждаго семилѣтія вторая десятина съ урожая (מעשר שני) принадлежала бѣднымъ.

בְּמוֹצָאֵי הֶחָג שֶׁבְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה מִפְּנֵי גֶזֶל מַתְּנוֹת עֲנִיִּים: יג אַרְבַּע מִדּוֹת בָּאָדָם. הָאוֹמֵר שֶׁלִּי שֶׁלִּי וְשֶׁלְּךָ שֶׁלְּךָ זוֹ מִדָּה בֵינוֹנִית וְיֵשׁ אוֹמְרִים זוֹ מִדַּת סְדוֹם. שֶׁלִּי שֶׁלְּךָ וְשֶׁלְּךָ שֶׁלִּי עַם הָאָרֶץ. שֶׁלִּי שֶׁלְּךָ וְשֶׁלְּךָ שֶׁלְּךָ חָסִיד. שֶׁלְּךָ שֶׁלִּי וְשֶׁלִּי שֶׁלִּי רָשָׁע: יד אַרְבַּע מִדּוֹת בְּדֵעוֹת. נוֹחַ לִכְעוֹס וְנוֹחַ לִרְצוֹת יָצָא הֶפְסֵדוֹ בִּשְׂכָרוֹ. קָשֶׁה לִכְעוֹס וְקָשֶׁה לִרְצוֹת יָצָא שְׂכָרוֹ בְּהֶפְסֵדוֹ. קָשֶׁה לִכְעוֹס וְנוֹחַ לִרְצוֹת חָסִיד. נוֹחַ לִכְעוֹס וְקָשֶׁה לִרְצוֹת רָשָׁע: טו אַרְבַּע מִדּוֹת בְּתַלְמִידִים. מָהִיר לִשְׁמוֹעַ וּמָהִיר לְאַבֵּד יָצָא שְׂכָרוֹ בְּהֶפְסֵדוֹ. קָשֶׁה לִשְׁמוֹעַ וְקָשֶׁה לְאַבֵּד יָצָא הֶפְסֵדוֹ בִּשְׂכָרוֹ. מָהִיר לִשְׁמוֹעַ וְקָשֶׁה לְאַבֵּד זֶה חֵלֶק טוֹב. קָשֶׁה לִשְׁמוֹעַ וּמָהִיר לְאַבֵּד זֶה חֵלֶק רָע: טז אַרְבַּע מִדּוֹת בְּנוֹתְנֵי צְדָקָה. הָרוֹצֶה שֶׁיִּתֵּן וְלֹא יִתְּנוּ אֲחֵרִים עֵינוֹ רָעָה בְּשֶׁל אֲחֵרִים. יִתְּנוּ אֲחֵרִים וְהוּא לֹא יִתֵּן עֵינוֹ רָעָה בְּשֶׁלּוֹ. יִתֵּן וְיִתְּנוּ אֲחֵרִים חָסִיד.

грѣхи въ отношеніи плодовъ седьмого года [1]), въ исходѣ праздника Кущей каждаго года за удержаніе даяній, принадлежащихъ бѣднымъ [2]). 13. У людей встрѣчаются четыре образа мыслей: Кто говоритъ: „что мое, то мое, а что твое, то твое", это средняя мѣра; нѣкоторые говорятъ, что это мѣра содомская. Кто говоритъ: „мое—твое, и твое мое", тотъ простолюдинъ; „мое—твое, а твое—твое", —благочестивецъ; „твое—мое, и мое—мое"—нечестивецъ. 14. Бываетъ четыре нрава: Кто склоненъ ко гнѣву, но и склоненъ къ умилостивленію, у того убыль поглощается прибылью, кто тяжелъ на гнѣвъ, но и тяжелъ на умилостивленіе, у того прибыль поглощается убылью. Кто тяжелъ на гнѣвъ и склоненъ къ умилостивленію, тотъ благочестивецъ. Кто склоненъ ко гнѣву и тяжелъ на умилостивленіе, тотъ нечестивецъ. 15. Бываютъ ученики четырехъ родовъ: Кто скоро понимаетъ и скоро забываетъ, у того прибыль поглощается убылью. Кто тяжело понимаетъ и тяжело забываетъ, у того убыль поглощается прибылью. Кто скоро понимаетъ и тяжело забываетъ—это наилучшая доля. Кто тяжело понимаетъ и скоро забываетъ — это наихудшая доля. 16. Бываютъ благотворители четырехъ родовъ: Кто желаетъ давать самъ, и чтобы другіе не давали, тотъ скупъ за другихъ; чтобы другіе давали, а самъ не даетъ, тотъ скупъ за себя; чтобы онъ самъ давалъ, и чтобы другіе давали,—благочестивецъ; чтобы

[1]) Плодами 7-го года воспрещалось владѣльцу пользоваться, какъ собственностію, они отдавались на общее пользованіе.

[2]) выпадающія на долю бѣдныхъ части жатвы (מתנות עניים), какъ לקט שכחה פאה и др.

онъ самъ не давалъ и чтобы другіе не давали, — нечестивецъ. 17. Хожденіе въ домъ ученія бываетъ четырехъ родовъ: Кто ходитъ въ домъ ученія, да не занимается, тотъ имѣетъ награду за хожденіе. Кто занимается, но не ходитъ въ домъ ученія, тотъ имѣетъ награду за занятіе. Кто ходитъ и занимается, тотъ благочестивецъ; кто не ходитъ и не занимается, тотъ нечестивецъ. 18. Сидящіе передъ лицомъ мудрецовъ бываютъ четырехъ родовъ: губка, воронка, цѣдилка и вѣяло. Губка все всасываетъ; воронка съ одной стороны принимаетъ, а съ другой выпускаетъ; цѣдилка пропускаетъ вино и удерживаетъ дрожжи; вѣяло пропускаетъ худшую муку и удерживаетъ крупичатую муку. 19. Всякая любовь, зависящая отъ какого-либо условія, прекращается, какъ только условіе прекращается, но та любовь, которая не зависитъ отъ условія, никогда не прекращается. Любовію, зависящею отъ условія, была любовь Амнона и Ѳамари; отъ условія не зависящею была любовь Давида и Іонаѳана. 20. Всякій споръ, ведомый съ богоугодною цѣлію, имѣетъ прочное основаніе, не съ богоугодною цѣлію—не имѣетъ прочнаго основанія. Какой споръ считается ведомымъ съ богоугодною цѣлію? Это споръ Гиллеля и Шаммая. Не съ богоугодною цѣлію—это споръ Корея и всего сообщества его. 21. Кто направляетъ общество къ благочестію, тотъ самъ не впадаетъ въ грѣхъ, а кто вводитъ общество въ грѣхъ, того не до-

לֹא יִתֵּן וְלֹא יִתְּנוּ אֲחֵרִים רָשָׁע׃
יז אַרְבַּע מִדּוֹת בְּהוֹלְכֵי בֵית
הַמִּדְרָשׁ. הוֹלֵךְ וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה שְׂכַר
הֲלִיכָה בְּיָדוֹ. עוֹשֶׂה וְאֵינוֹ הוֹלֵךְ
שְׂכַר מַעֲשֶׂה בְּיָדוֹ. הוֹלֵךְ וְעוֹשֶׂה
חָסִיד. לֹא הוֹלֵךְ וְלֹא עוֹשֶׂה רָשָׁע׃
יח אַרְבַּע מִדּוֹת בְּיוֹשְׁבִים לִפְנֵי
חֲכָמִים. סְפוֹג וּמַשְׁפֵּךְ מְשַׁמֶּרֶת וְנָפָה.
סְפוֹג שֶׁהוּא סוֹפֵג אֶת הַכֹּל. וּמַשְׁפֵּךְ
שֶׁמַּכְנִיס בְּזוֹ וּמוֹצִיא בְּזוֹ. מְשַׁמֶּרֶת
שֶׁמּוֹצִיאָה אֶת הַיַּיִן וְקוֹלֶטֶת אֶת
הַשְּׁמָרִים. וְנָפָה שֶׁמּוֹצִיאָה אֶת
הַקֶּמַח וְקוֹלֶטֶת אֶת הַסֹּלֶת׃ יט כָּל
אַהֲבָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְדָבָר. בָּטֵל
דָּבָר בְּטֵלָה אַהֲבָה. וְשֶׁאֵינָהּ
תְּלוּיָה בְדָבָר. אֵינָהּ בְּטֵלָה לְעוֹלָם.
אֵיזוֹ הִיא אַהֲבָה שֶׁהִיא תְלוּיָה
בְדָבָר זוֹ אַהֲבַת אַמְנוֹן וְתָמָר.
וְשֶׁאֵינָהּ תְּלוּיָה בְדָבָר זוֹ אַהֲבַת
דָּוִד וִיהוֹנָתָן׃ כ כָּל מַחֲלֹקֶת שֶׁהִיא
לְשֵׁם שָׁמַיִם סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם. וְשֶׁאֵינָהּ
לְשֵׁם שָׁמַיִם אֵין סוֹפָהּ לְהִתְקַיֵּם.
אֵיזוֹ הִיא מַחֲלֹקֶת שֶׁהִיא לְשֵׁם
שָׁמַיִם זוֹ מַחֲלֹקֶת הִלֵּל וְשַׁמַּאי.
וְשֶׁאֵינָהּ לְשֵׁם שָׁמַיִם זוֹ מַחֲלֹקֶת
קֹרַח וְכָל עֲדָתוֹ׃ כא כָּל הַמְזַכֶּה
אֶת הָרַבִּים אֵין חֵטְא בָּא עַל יָדוֹ
וְכָל הַמַּחֲטִיא אֶת הָרַבִּים אֵין
מַסְפִּיקִין בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה.

מֹשֶׁה זָכָה וְזִכָּה אֶת הָרַבִּים זְכוּת
הָרַבִּים תָּלוּי בוֹ שֶׁנֶּאֱמַר צִדְקַת יְיָ
עָשָׂה וּמִשְׁפָּטָיו עִם יִשְׂרָאֵל:
כב יָרָבְעָם בֶּן נְבָט חָטָא וְהֶחֱטִיא
אֶת הָרַבִּים חֵטְא הָרַבִּים תָּלוּי בוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר עַל חַטֹּאות יָרָבְעָם אֲשֶׁר
חָטָא וַאֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל:
כג כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁלשָׁה
דְּבָרִים הַלָּלוּ הוּא מִתַּלְמִידָיו שֶׁל
אַבְרָהָם אָבִינוּ וּשְׁלשָׁה דְּבָרִים
אֲחֵרִים הוּא מִתַּלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם
הָרָשָׁע. עַיִן טוֹבָה וְרוּחַ נְמוּכָה
וְנֶפֶשׁ שְׁפָלָה תַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם
אָבִינוּ. עַיִן רָעָה וְרוּחַ גְּבוֹהָה וְנֶפֶשׁ
רְחָבָה תַּלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע.
מַה בֵּין תַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ
לְתַלְמִידָיו שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע.
תַּלְמִידָיו שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ אוֹכְלִין
בָּעוֹלָם הַזֶּה וְנוֹחֲלִין הָעוֹלָם הַבָּא
שֶׁנֶּאֱמַר לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ
וְאוֹצְרוֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא. אֲבָל תַּלְמִידָיו
שֶׁל בִּלְעָם הָרָשָׁע יוֹרְשִׁין גֵּיהִנֹּם
וְיוֹרְדִין לִבְאֵר שַׁחַת שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה
אֱלֹהִים תּוֹרִדֵם לִבְאֵר שַׁחַת אַנְשֵׁי
דָמִים וּמִרְמָה לֹא יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם וַאֲנִי
אֶבְטַח בָּךְ: כד יְהוּדָה בֶּן תֵּימָא
אוֹמֵר הֱוֵי עַז כַּנָּמֵר וְקַל כַּנֶּשֶׁר רָץ

пускаютъ къ раскаянію. Моисей былъ самъ благочестивъ и направлялъ общество къ благочестію, благочестіе общества вмѣнено ему въ заслугу, ибо сказано: „Добродѣтель Господню совершалъ онъ, и суды Его остались во Израилѣ“ (Второзак. 33, 21). 22. Іеровоамъ, сынъ Невата, грѣшилъ и вводилъ въ грѣхъ общество, грѣхъ общества вмѣненъ ему въ вину, ибо сказано: „За грѣхи Іеровоама, который грѣшилъ и ввелъ Израиля въ грѣхъ“ (Цар. I, 14, 16). 23. Въ комъ есть слѣдующія три качества, тотъ принадлежитъ къ числу учениковъ праотца нашего Авраама, и три другія качества—учениковъ нечестиваго Валаама: Добрый глазъ, смиренный духъ и скромная душа отличаютъ учениковъ праотца нашего Авраама; злой глазъ, высокомѣріе и ненасытная душа—учениковъ нечестиваго Валаама. Чѣмъ отличается участь учениковъ праотца нашего Авраама отъ участи учениковъ нечестиваго Валаама? Ученики праотца нашего Авраама вкушаютъ въ мірѣ семъ и наслѣдуютъ міръ грядущій; ибо сказано: „Чтобы любящимъ Меня дать въ наслѣдство существенное благо, и наполню ихъ сокровищницы“ (Притчи Сол. 8, 20). Ученики же нечестиваго Валаама наслѣдуютъ адъ и погружаются въ ровъ погибели; ибо сказано: „Ты, Боже, низведешь ихъ въ ровъ погибели; кровожадные и коварные не доживутъ и до половины дней своихъ: а я на Тебя уповаю“ (Псал. 55, 24). 24. Іегуда, сынъ Теймо, говоритъ: Будь крѣпокъ,

כַּצְּבִי וְגִבּוֹר כָּאֲרִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אָבִיךָ שֶׁבַּשָּׁמָיִם: כה הוּא הָיָה אוֹמֵר עַז פָּנִים לְגֵיהִנֹּם וּבוֹשֶׁת פָּנִים לְגַן עֵדֶן: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: כו הוּא הָיָה אוֹמֵר בֶּן חָמֵשׁ שָׁנִים לַמִּקְרָא בֶּן עֶשֶׂר שָׁנִים לַמִּשְׁנָה בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה לַמִּצְוֹת בֶּן חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה לַגְּמָרָא בֶּן שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה לַחֻפָּה בֶּן עֶשְׂרִים לִרְדּוֹף בֶּן שְׁלֹשִׁים לַכֹּחַ בֶּן אַרְבָּעִים לַבִּינָה בֶּן חֲמִשִּׁים לָעֵצָה בֶּן שִׁשִּׁים לַזִּקְנָה בֶּן שִׁבְעִים לַשֵּׂיבָה בֶּן שְׁמוֹנִים לַגְּבוּרָה בֶּן תִּשְׁעִים לָשׁוּחַ בֶּן מֵאָה כְּאִלּוּ מֵת וְעָבַר וּבָטֵל מִן הָעוֹלָם: כז בֶּן בַּג בַּג אוֹמֵר הֲפָךְ בָּהּ וַהֲפָךְ בָּהּ דְּכֹלָּא בָהּ וּבָהּ תֶּחֱזֵי וְסִיב וּבְלֵה בָהּ וּמִנָּהּ לָא תָזוּעַ שֶׁאֵין לְךָ מִדָּה טוֹבָה הֵימֶנָּה: בֶּן הֵא הֵא אוֹמֵר לְפוּם צַעֲרָא אַגְרָא:

какъ леопардъ, легокъ, какъ орелъ, быстръ, какъ олень, и силенъ, какъ левъ, въ совершеніи воли Отца твоего небеснаго. 25. Онъ, бывало, говорилъ: Дерзкій на пути къ аду, застѣнчивый—къ раю. Да будетъ воля Твоя, Господи, Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ, чтобы возсозданъ былъ домъ святилища вскорѣ, въ наши дни, и дай намъ удѣлъ нашъ въ ученіи Твоемъ. 26. Онъ, бывало, говорилъ: пятилѣтнему пора изучать Микро [1]), десятилѣтнему Мишно, тринадцатилѣтнему соблюдать религіозныя обязанности, пятнадцатилѣтнему изучать Геморо, восемнадцатилѣтнему подъ балдахинъ, двадцатилѣтнему стремиться [2]), тридцатилѣтній достигъ силы, сорокалѣтній разумѣнія, пятидесятилѣтній способности давать совѣтъ, шестидесятилѣтній старости, семидесятилѣтній сѣдины, восьмидесятилѣтній глубокой старости, девяностолѣтній согбенности, столѣтній, какъ бы умеръ, отошелъ и исчезъ изъ міра сего. 27. Сынъ Багбага говоритъ: Непрестанно занимайся ею, ибо все[3]) въ ней, и черезъ нее прояснится твой взглядъ, старѣйся и сѣдѣй въ ней и не удаляйся отъ нея, ибо нѣтъ ничего лучше ея. Сынъ Гэгэ говоритъ: по труду и награда.

רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקַשְׁיָא אוֹמֵר רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת שֶׁנֶּאֱמַר יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר: כליני . ק״י

---

[1]) תנ״ך — Св. Писаніе (стр. 3).
[2]) къ снисканію пропитанія и къ добродѣтели.
[3]) Тора—неисчерпаемый источникъ познанія всего добраго, полезнаго и истиннаго.

פרק ששי

ГЛАВА ШЕСТАЯ.

כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁנֶּאֱמַר וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אָרֶץ נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר:

שָׁנוּ חֲכָמִים בִּלְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה בָּרוּךְ שֶׁבָּחַר בָּהֶם וּבְמִשְׁנָתָם: א רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ זוֹכֶה לִדְבָרִים הַרְבֵּה וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁכָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ כְּדַאי הוּא לוֹ נִקְרָא רֵעַ אָהוּב אוֹהֵב אֶת הַמָּקוֹם אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת מְשַׂמֵּחַ אֶת הַמָּקוֹם מְשַׂמֵּחַ אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמַלְבַּשְׁתּוֹ עֲנָוָה וְיִרְאָה וּמַכְשַׁרְתּוֹ לִהְיוֹת צַדִּיק חָסִיד יָשָׁר וְנֶאֱמָן וּמְרַחַקְתּוֹ מִן הַחֵטְא וּמְקָרַבְתּוֹ לִידֵי זְכוּת וְנֶהֱנִין מִמֶּנּוּ עֵצָה וְתוּשִׁיָּה בִּינָה וּגְבוּרָה שֶׁנֶּאֱמַר לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה. וְנוֹתֶנֶת לוֹ מַלְכוּת וּמֶמְשָׁלָה וְחִקּוּר דִּין וּמְגַלִּין לוֹ רָזֵי תוֹרָה וְנַעֲשֶׂה כְּמַעְיָן הַמִּתְגַּבֵּר וּכְנָהָר שֶׁאֵינוֹ פוֹסֵק וְהֹוֶה צָנוּעַ וְאֶרֶךְ רוּחַ וּמוֹחֵל עַל עֶלְבּוֹנוֹ וּמְגַדַּלְתּוֹ וּמְרוֹמַמְתּוֹ עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים: ב אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי בְּכָל יוֹם וָיוֹם בַּת קוֹל יוֹצֵאת מֵהַר חוֹרֵב וּמַכְרֶזֶת וְאוֹמֶרֶת אוֹי לָהֶם לַבְּרִיּוֹת מֵעֶלְבּוֹנָהּ שֶׁל תּוֹרָה.

Мудрецы учили на языкѣ Мишно, благословенъ тотъ, кто избираетъ ихъ и ихъ ученіе. 1. Рабби Меиръ говоритъ: Кто занимается Торою ради нея самой[1]), тотъ удостаивается многаго, и—что еще важнѣе—весь міръ обязанъ ему. Онъ именуется другомъ, онъ любимъ, любитъ Бога, любитъ людей, радуетъ Бога, радуетъ людей; она (Тора) облекаетъ его смиреніемъ и богобоязнію и дѣлаетъ его способнымъ быть праведникомъ, благочестивцемъ, прямымъ и вѣрнымъ, она удаляетъ его отъ грѣха и приближаетъ его къ добродѣтели; отъ него получаютъ совѣтъ и подкрѣпленіе, разумъ и силу, ибо сказано: „У меня совѣтъ и подкрѣпленіе, я разумъ, у меня сила“ (Притчи Сол. 8, 19). Она даетъ ему господство и власть и способность изслѣдывать Законъ, тайны תורה открываются ему, онъ становится, какъ источникъ, не изсякающій, и какъ потокъ, все болѣе усиливающійся, и онъ скроменъ, долготерпѣливъ и прощаетъ обиду, и она возвеличиваетъ и возвышаетъ его надъ всѣми твореніями. 2. Рабби Іегошуа, сынъ Левія, говоритъ: Каждый день выходитъ басколъ (небесный голосъ) изъ горы Хорива и возглашаетъ и говоритъ: Го-

[1]) съ чистымъ намѣреніемъ, съ тою только цѣлію, чтобы узнать волю Божію и совершать ее.

שֶׁכָּל מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה נִקְרָא נָזוּף שֶׁנֶּאֱמַר נֶזֶם זָהָב בְּאַף חֲזִיר אִשָּׁה יָפָה וְסָרַת טָעַם. וְאוֹמֵר וְהַלֻּחֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא חָרוּת עַל הַלֻּחֹת. אַל תִּקְרָא חָרוּת אֶלָּא חֵרוּת שֶׁאֵין לְךָ בֶּן חוֹרִין אֶלָּא מִי שֶׁעוֹסֵק בְּתַלְמוּד תּוֹרָה וְכָל מִי שֶׁעוֹסֵק בְּתַלְמוּד תּוֹרָה הֲרֵי זֶה מִתְעַלֶּה שֶׁנֶּאֱמַר וּמִמַּתָּנָה נַחֲלִיאֵל וּמִנַּחֲלִיאֵל בָּמוֹת: ג הַלּוֹמֵד מֵחֲבֵרוֹ פֶּרֶק אֶחָד אוֹ הֲלָכָה אֶחָת אוֹ פָּסוּק אֶחָד אוֹ דִבּוּר אֶחָד אוֹ אֲפִילוּ אוֹת אַחַת צָרִיךְ לִנְהָג בּוֹ כָּבוֹד שֶׁכֵּן מָצִינוּ בְּדָוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לָמַד מֵאֲחִיתֹפֶל אֶלָּא שְׁנֵי דְבָרִים בִּלְבָד קְרָאוֹ רַבּוֹ אַלּוּפוֹ וּמְיֻדָּעוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה אֱנוֹשׁ כְּעֶרְכִּי אַלּוּפִי וּמְיֻדָּעִי. וַהֲלֹא דְבָרִים קַל וָחוֹמֶר וּמַה דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לָמַד מֵאֲחִיתֹפֶל אֶלָּא שְׁנֵי דְבָרִים בִּלְבָד קְרָאוֹ רַבּוֹ אַלּוּפוֹ וּמְיֻדָּעוֹ הַלּוֹמֵד מֵחֲבֵרוֹ פֶּרֶק אֶחָד אוֹ הֲלָכָה אֶחָת אוֹ פָּסוּק אֶחָד אוֹ דִבּוּר אֶחָד אוֹ אֲפִילוּ אוֹת אֶחָת עַל אַחַת כַּמָּה

ро имъ, людямъ, за пренебреженіе תורה; ибо всякій, кто не занимается תורה, называется „отверженнымъ:“ ибо сказано: „Что золотое кольцо въ носу свиньи, то красота женщины неразсудительной“ (Притчи Сол. 11, 22). И сказано: „Скрижали были дѣло Божіе, и письмена — письмена Божіи, хорусъ (вырѣзанныя) на скрижаляхъ“ (Исходъ 32, 16). Не читай хорусъ (вырѣзанныя), а хейрусъ (свобода), ибо нѣтъ тебѣ свободнѣе того, кто занимается изученіемъ תורה, и кто занимается изученіемъ תורה, тотъ возвышается, ибо сказано (Числа 21, 19): „Изъ Матоно (дара Божія[1]) въ Нахаліелъ (наслѣдіе Божіе) и изъ Нахаліела въ Бомоусъ“ (высоты). 3. Кто научается у ближняго своего одному отдѣлу, одному законоположенію, одному стиху, одному выраженію или даже одной буквѣ, тотъ обязанъ оказывать ему почтеніе. Такъ встрѣчаемъ мы у Давида, царя израильскаго, онъ научился у Ахитофеля только двумъ правиламъ, а называлъ его учителемъ своимъ, наставникомъ своимъ и другомъ своимъ. Ибо сказано: „Ты человѣкъ, равный мнѣ, наставникъ мой и другъ мой“ (Псаломъ 55, 14). Отсюда заключаемъ: если Давидъ, царь израильскій, который научился у Ахитофеля только двумъ правиламъ, называлъ его учителемъ своимъ, наставникомъ своимъ и другомъ своимъ, во сколько же разъ болѣе обязанъ тотъ, кто научается у ближняго своего одному отдѣлу, одному законоположенію, одному стиху, одному выраженію или даже одной буквѣ, оказывать ему почтеніе. Честь покоится

[1]) т. е. Закона.

וְכַמָּה שֶׁצָּרִיךְ לִנְהֹג בּוֹ כָּבוֹד וְאֵין כָּבוֹד אֶלָּא תוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ וּתְמִימִים יִנְחֲלוּ טוֹב וְאֵין טוֹב אֶלָּא תוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזֹבוּ: ד כָּךְ הִיא דַרְכָּהּ שֶׁל תּוֹרָה פַּת בַּמֶּלַח תֹּאכַל וּמַיִם בִּמְשׂוּרָה תִּשְׁתֶּה וְעַל הָאָרֶץ תִּישָׁן וְחַיֵּי צַעַר תִּחְיֶה וּבַתּוֹרָה אַתָּה עָמֵל אִם אַתָּה עֹשֶׂה כֵּן אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ אַשְׁרֶיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה וְטוֹב לָךְ לָעוֹלָם הַבָּא: ה אַל תְּבַקֵּשׁ גְּדֻלָּה לְעַצְמְךָ וְאַל תַּחְמוֹד כָּבוֹד יוֹתֵר מִלִּמּוּדֶךָ עֲשֵׂה וְאַל תִּתְאַוֶּה לְשֻׁלְחָנָם שֶׁל שָׂרִים שֶׁשֻּׁלְחָנְךָ גָּדוֹל מִשֻּׁלְחָנָם וְכִתְרְךָ גָּדוֹל מִכִּתְרָם וְנֶאֱמָן הוּא בַּעַל מְלַאכְתְּךָ שֶׁיְּשַׁלֶּם לָךְ שְׂכַר פְּעֻלָּתֶךָ: ו גְּדוֹלָה תוֹרָה יוֹתֵר מִן הַכְּהֻנָּה וּמִן הַמַּלְכוּת שֶׁהַמַּלְכוּת נִקְנֵית בִּשְׁלֹשִׁים מַעֲלוֹת וְהַכְּהֻנָּה נִקְנֵית בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה וְהַתּוֹרָה נִקְנֵית בְּאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה דְבָרִים. וְאֵלּוּ הֵן בְּתַלְמוּד בִּשְׁמִיעַת הָאֹזֶן בַּעֲרִיכַת שְׂפָתַיִם בְּבִינַת הַלֵּב בְּאֵימָה בְּיִרְאָה בַּעֲנָוָה בְּשִׂמְחָה בְּטָהֳרָה בְּשִׁמּוּשׁ חֲכָמִים בְּדִקְדּוּק חֲבֵרִים בְּפִלְפּוּל הַתַּלְמִידִים בְּיִשּׁוּב בְּמִקְרָא בְּמִשְׁנָה בְּמִעוּט סְחוֹרָה בְּמִעוּט דֶּרֶךְ אֶרֶץ בְּמִעוּט תַּעֲנוּג בְּמִעוּט שֵׁנָה בְּמִעוּט שִׂיחָה בְּמִעוּט

только въ תורה, ибо сказано: „Честь наслѣдуютъ мудрецы“ (Притчи 3, 35) „и непорочные наслѣдуютъ благо“ (Тамъ же 28, 10), благо—это только תורה, ибо сказано: „Благое ученіе далъ Я вамъ, Моей תורה не оставляйте.“ 4. Вотъ каковъ путь изученія תורה: хлѣбъ съ солью ѣшь, воду въ мѣру пей, на землѣ спи, веди жизнь горемычную и при томъ трудись надъ תורה, сдѣлаешь такъ, благо тебѣ и счастіе—твое, благо тебѣ въ мірѣ семъ и счастіе твое—въ мірѣ грядущемъ. 5. Не ищи себѣ величія и не стремись къ почести; дѣлай больше, чѣмъ то, что изучаешь [1]), и не желай стола вельможъ; ибо твой столъ больше ихъ стола, твой вѣнецъ больше ихъ вѣнца, и надеженъ твой Работодатель, что Онъ воздастъ тебѣ плату за трудъ твой. 6. תורה выше священства и власти. Ибо власть пріобрѣтается тридцатью преимуществами, священство двадцатью четырьмя, а תורה сорока восьмью условіями, а именно: изученіемъ, внимательнымъ слушаніемъ, складностію рѣчи, разумѣніемъ, проработкою усвоеннаго, богобоязнію, благоговѣніемъ, скромностію, веселымъ настроеніемъ, (чистотою), обращеніемъ съ мудрыми, разборчивостію относительно товарищей, остроумными преніями учащихся, спокойною обдуманностію, знаніемъ Микро и Мишно, уменьшеніемъ торговой дѣятельности своей, мірскихъ дѣлъ, на-

[1]) твои добрыя дѣла должны превышать твои знанія.

שְׂחוֹק בְּאֶרֶךְ אַפַּיִם בְּלֵב טוֹב
בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים בְּקַבָּלַת הַיִּסּוּרִין
הַמַּכִּיר אֶת מְקוֹמוֹ וְהַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ
וְהָעוֹשֶׂה סְיָג לִדְבָרָיו וְאֵינוֹ מַחֲזִיק
טוֹבָה לְעַצְמוֹ אָהוּב אוֹהֵב אֶת
הַמָּקוֹם אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת אוֹהֵב
אֶת הַצְּדָקוֹת אוֹהֵב אֶת הַמֵּישָׁרִים
אוֹהֵב אֶת הַתּוֹכָחוֹת וּמִתְרַחֵק מִן
הַכָּבוֹד וְלֹא מֵגִים לִבּוֹ בְּתַלְמוּדוֹ
וְאֵינוֹ שָׂמֵחַ בְּהוֹרָאָה נוֹשֵׂא בְעוֹל
עִם חֲבֵרוֹ וּמַכְרִיעוֹ לְכַף זְכוּת
וּמַעֲמִידוֹ עַל הָאֱמֶת וּמַעֲמִידוֹ עַל
הַשָּׁלוֹם וּמִתְיַשֵּׁב לִבּוֹ בְּתַלְמוּדוֹ
שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב שׁוֹמֵעַ וּמוֹסִיף הַלּוֹמֵד
עַל מְנָת לְלַמֵּד וְהַלּוֹמֵד עַל מְנָת
לַעֲשׂוֹת הַמַּחְכִּים אֶת רַבּוֹ וְהַמְכַוֵּן
אֶת שְׁמוּעָתוֹ וְהָאוֹמֵר דָּבָר בְּשֵׁם
אוֹמְרוֹ הָא לָמַדְתָּ כָּל הָאוֹמֵר דָּבָר
בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ מֵבִיא גְאֻלָּה לָעוֹלָם
שֶׁנֶּאֱמַר וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַמֶּלֶךְ בְּשֵׁם
מָרְדְּכָי׃ ז גְּדוֹלָה תוֹרָה שֶׁהִיא
נוֹתֶנֶת חַיִּים לְעֹשֶׂיהָ בָּעוֹלָם הַזֶּה
וּבָעוֹלָם הַבָּא שֶׁנֶּאֱמַר כִּי חַיִּים הֵם
לְמֹצְאֵיהֶם וּלְכָל בְּשָׂרוֹ מַרְפֵּא׃
וְאוֹמֵר רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶּךָ וְשִׁקּוּי
לְעַצְמוֹתֶיךָ׃ וְאוֹמֵר עֵץ חַיִּים הִיא
לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר׃

слажденій, сна, разговоровъ и шутокъ, долготерпѣніемъ, добросердечіемъ, довѣріемъ къ мудрецамъ, терпѣніемъ въ страданіяхъ. Онъ знаетъ себѣ мѣсто, радъ своей участи, обуздываетъ свой языкъ, ничего не вмѣняетъ себѣ въ заслугу, онъ любимъ, любитъ Бога, любитъ людей, любитъ добродѣтель, любитъ прямоту, любитъ наставленіе, удаляется отъ почестей, не гордится ученостію своею, не радъ судить, несетъ иго вмѣстѣ съ ближнимъ своимъ и клонитъ свое мнѣніе о немъ къ добру, наставляетъ его на путь правды, наставляетъ его на путь мира, прилежно вдумывается въ ученіе свое, спрашиваетъ и отвѣчаетъ, слушаетъ и увеличиваетъ свои познанія. Онъ учится, чтобы обучать, учится, чтобы исполнять, изощряетъ разумъ учителя своего, точно понимаетъ слышанное, говоритъ слово отъ имени того, кто сказалъ его. Ты уже училъ: Всякій, кто говоритъ слово отъ имени сказавшаго его, приноситъ міру избавленіе. Ибо сказано: „И сказала Есеирь царю отъ имени Мардохея“ (Есеирь 2, 22). 7. Велика תורה, исполняющимъ ее она даетъ жизнь въ мірѣ семъ и въ мірѣ будущемъ; ибо сказано: „Ибо они [1]) жизнь для тѣхъ, которые нашли ихъ и исцѣленіе для всего ихъ тѣла“ (Притчи Сол. 4, 22). И еще сказано: „Она будетъ исцѣленіемъ для тѣла твоего и питаніемъ для костей твоихъ“ (тамъ же 3, 8). И еще сказано: „Она древо жизни для тѣхъ, которые придерживаются ея, и блаженны

[1]) слова תורה.

וְאוֹמֵר כִּי לִוְיַת חֵן הֵם לְרֹאשֶׁךָ וַעֲנָקִים לְגַרְגְּרֹתֶךָ: וְאוֹמֵר תִּתֵּן לְרֹאשְׁךָ לִוְיַת חֵן עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת תְּמַגְּנֶךָּ: וְאוֹמֵר כִּי בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים: וְאוֹמֵר אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: וְאוֹמֵר כִּי אֹרֶךְ יָמִים וּשְׁנוֹת חַיִּים וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ: וְאוֹמֵר דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: ח רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי אוֹמֵר הַנּוֹי וְהַכֹּחַ וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד וְהַחָכְמָה וְהַזִּקְנָה וְהַשֵּׂיבָה וְהַבָּנִים נָאֶה לַצַּדִּיקִים וְנָאֶה לָעוֹלָם שֶׁנֶּאֱמַר עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה בְּדֶרֶךְ צְדָקָה תִּמָּצֵא: וְאוֹמֵר עֲטֶרֶת זְקֵנִים בְּנֵי בָנִים וְתִפְאֶרֶת בָּנִים אֲבוֹתָם: וְאוֹמֵר תִּפְאֶרֶת בַּחוּרִים כֹּחָם וַהֲדַר זְקֵנִים שֵׂיבָה: וְאוֹמֵר וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה כִּי מָלַךְ יְיָ צְבָאוֹת בְּהַר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַיִם וְנֶגֶד זְקֵנָיו כָּבוֹד: רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא אוֹמֵר אֵלּוּ שֶׁבַע מִדּוֹת שֶׁמָּנוּ חֲכָמִים לַצַּדִּיקִים כֻּלָּם נִתְקַיְּמוּ בְּרַבִּי וּבְבָנָיו: ט אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֶּן קִסְמָא פַּעַם אַחַת הָיִיתִי מְהַלֵּךְ

опирающіеся на нее“ (3, 18). И еще сказано: „Они красивый вѣнокъ для головы твоей и украшеніе для шеи твоей“ (1, 9). И еще сказано: „Она дастъ красивый вѣнокъ для головы твоей, прелестною короною она одаритъ тебя“ (4, 9). И еще сказано: „Черезъ меня умножаются дни твои, и прибавляютъ тебѣ лѣтъ жизни“ (9, 11). И еще сказано: „Долгоденствіе въ правой рукѣ ея, а въ лѣвой у нея богатство и слава“ (3, 16). И еще сказано: „Долготы дней, лѣтъ жизни и мира они прибавятъ тебѣ“ (3, 2). 8. Рабби Шимонъ, сынъ Іегудо, отъ имени Рабби Шимона, сына Іоухои, говоритъ: Красота, сила, богатство, честь, мудрость, старость, сѣдина и дѣти составляютъ украшеніе для праведниковъ и украшеніе для міра; ибо сказано: „Сѣдина вѣнецъ великолѣпія, находятъ ее на пути правды“ (Притчи Сол. 16, 31). И еще сказано: „Великолѣпіе юношей сила ихъ, и украшеніе старцевъ сѣдина“ (20, 29). И еще сказано: Мудрымъ богатство ихъ корона“ (14, 24). И еще сказано: „Вѣнецъ стариковъ внуки, и украшеніе дѣтей родители ихъ“ (17, 6). И еще сказано: „Блѣднѣетъ луна и стыдится солнце, ибо ה׳ צבאות воцарился на горѣ Сіона и въ Іерусалимѣ, и навстрѣчу старцамъ его приходитъ слава“ (Исаія 24, 23). Рабби Шимонъ, сынъ Менасіо, говоритъ: Всѣ названныя семь особенностей, которыя мудрецы исчислили для праведниковъ, осуществились на Рабби и его сыновьяхъ. 9. Рабби Іосей, сынъ Кисмо, говоритъ: Однажды я былъ въ дорогѣ, тамъ

בַּדֶּרֶךְ וּפָגַע בִּי אָדָם אֶחָד. וְנָתַן לִי שָׁלוֹם. וְהֶחֱזַרְתִּי לוֹ שָׁלוֹם. אָמַר לִי רַבִּי מֵאֵיזֶה מָקוֹם אָתָּה. אָמַרְתִּי לוֹ מֵעִיר גְּדוֹלָה שֶׁל חֲכָמִים וְשֶׁל סוֹפְרִים אָנִי. אָמַר לִי רַבִּי רְצוֹנְךָ שֶׁתָּדוּר עִמָּנוּ בִּמְקוֹמֵנוּ וַאֲנִי אֶתֵּן לְךָ אֶלֶף אֲלָפִים דִּנְרֵי זָהָב וַאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת. אָמַרְתִּי לוֹ אִם אַתָּה נוֹתֵן לִי כָּל כֶּסֶף וְזָהָב וַאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת שֶׁבָּעוֹלָם אֵינִי דָר אֶלָּא בִּמְקוֹם תּוֹרָה וְכֵן כָּתוּב בְּסֵפֶר תְּהִלִּים עַל יְדֵי דָוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ מֵאַלְפֵי זָהָב וָכָסֶף: וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁבִּשְׁעַת פְּטִירָתוֹ שֶׁל אָדָם אֵין מְלַוִּין לוֹ לְאָדָם לֹא כֶּסֶף וְלֹא זָהָב וְלֹא אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת אֶלָּא תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בִּלְבָד. שֶׁנֶּאֱמַר בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמוֹר עָלֶיךָ וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ. בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ בָּעוֹלָם הַזֶּה. בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמוֹר עָלֶיךָ בַּקֶּבֶר. וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ לָעוֹלָם הַבָּא: וְאוֹמֵר לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נְאֻם יְיָ צְבָאוֹת: י חֲמִשָּׁה קִנְיָנִים קָנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ וְאֵלּוּ הֵן. תּוֹרָה קִנְיָן אֶחָד. שָׁמַיִם וָאָרֶץ קִנְיָן אֶחָד.

встрѣтилъ меня одинъ человѣкъ и привѣтствовалъ меня, я отвѣтилъ ему привѣтомъ, на это онъ сказалъ мнѣ: Рабби, изъ какого мѣста ты? Я отвѣтилъ ему: изъ большого города мудрецовъ и ученыхъ. На это онъ сказалъ мнѣ: Рабби, если бы ты пожелалъ жить съ нами въ нашемъ мѣстѣ, я далъ бы тебѣ тысячу тысячъ золотыхъ динаріевъ и драгоцѣнныхъ камней и жемчуга. Я возразилъ ему: Хотя бы ты отдалъ мнѣ все серебро и золото, всѣ драгоцѣнные камни и жемчугъ всего міра, я останусь жить только въ мѣстѣ, гдѣ процвѣтаетъ Тора. Такъ и написано въ книгѣ псалмовъ Давидомъ, царемъ израильскимъ: „Ученіе устъ Твоихъ лучше для меня, чѣмъ тысячи золота и серебра“ (Псаломъ 119, 72). И не это одно; ибо въ часъ смерти человѣка не провожаютъ его ни серебро, ни золото, ни драгоцѣнные камни, ни жемчугъ, а единственно Тора и добрыя дѣла; ибо сказано: „Когда ты пойдешь, она будетъ провожать тебя, когда будешь лежать, она будетъ охранять тебя, и пробудился ты, она бесѣдуетъ съ тобою“ (Притчи Сол. 6, 22). „Когда ты пойдешь, она будетъ провожать тебя:“ — въ семъ мірѣ; „когда будешь лежать, она будетъ охранять тебя:“ — въ гробу; „и пробудился ты, она бесѣдуетъ съ тобою:“ — въ грядущемъ мірѣ. И еще сказано: „Мое серебро, Мое золото, говоритъ ה׳ צבאות (Аггей 2, 8). 10. Пять пріобрѣтеній назначилъ Святый, да восхвалится Онъ, собственностію Своею въ мірѣ Своемъ: Тору, небо

אַבְרָהָם קִנְיָן אֶחָד. יִשְׂרָאֵל קִנְיָן אֶחָד בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קִנְיָן אֶחָד: תּוֹרָה מִנַּיִן דִּכְתִיב יְיָ קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קֶדֶם מִפְעָלָיו מֵאָז: שָׁמַיִם וָאָרֶץ מִנַּיִן דִּכְתִיב כֹּה אָמַר יְיָ הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הֲדֹם רַגְלָי אֵי זֶה בַיִת אֲשֶׁר תִּבְנוּ לִי וְאֵי זֶה מָקוֹם מְנוּחָתִי: וְאוֹמֵר מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְיָ כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: אַבְרָהָם מִנַּיִן דִּכְתִיב וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמַר בָּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֶלְיוֹן קוֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: יִשְׂרָאֵל מִנַּיִן דִּכְתִיב עַד יַעֲבֹר עַמְּךָ יְיָ עַד יַעֲבֹר עַם זוּ קָנִיתָ: וְאוֹמֵר לִקְדוֹשִׁים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ הֵמָּה וְאַדִּירֵי כָּל חֶפְצִי בָם: בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מִנַּיִן דִּכְתִיב מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְיָ מִקְּדָשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ: וְאוֹמֵר וַיְבִיאֵם אֶל גְּבוּל קָדְשׁוֹ הַר זֶה קָנְתָה יְמִינוֹ: יא כָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ לֹא בְרָאוֹ אֶלָּא לִכְבוֹדוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עֲשִׂיתִיו: וְאוֹמֵר יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

и землю, Авраама, Израиля и храмъ. Тору: ибо написано: Господь пріобрѣлъ меня, начало пути Его, прежде созданій Своихъ, издревле“ (Притчи Сол. 8, 22). Небо и землю: ибо написано: „Такъ говорилъ Господь: небо престолъ Мой, а земля подножіе ногамъ Моимъ, гдѣ домъ, который вы бы построили Мнѣ, гдѣ мѣсто покоя Моего!“ (Исаія 66, 1). И далѣе: „Какъ многочисленны дѣла Твои, Господи, все содѣлалъ Ты премудро, земля полна пріобрѣтеній Твоихъ“ (Псаломъ 104, 24). Авраама: ибо написано: „Благословенъ Авраамъ Богу Всевышнему, Обладателю неба и земли“ (Бытіе 14, 19). Израиля: ибо написано: „Пока не пройдетъ народъ Твой, Господи, пока не пройдетъ народъ сей, который Ты пріобрѣлъ!“ (Исходъ 15, 16). И далѣе: „Къ святымъ, которые на землѣ, и къ сильнымъ, къ нимъ все желаніе Мое“ (Псаломъ 16, 3). Храмъ: ибо написано: Мѣсто для пребыванія Твоего содѣлалъ Ты, Господи, святилище, о Владыко, основали руки Твои“ (Исходъ 15, 17). И далѣе: „Онъ привелъ ихъ въ область святости своей, на гору сію, которую пріобрѣла десница Его“ (Псаломъ 78, 54). 11. Все, что сотворилъ Святый, да восхвалится Онъ, въ мірѣ своемъ, Онъ сотворилъ только во славу свою; ибо сказано: „Все, что называется именемъ Моимъ, Я сотворилъ во славу Мою, образовалъ и создалъ“ (Исаія 43, 7). И далѣе: „Господь будетъ царствовать во вѣки вѣковъ“ (Исходъ 15, 18).

רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן עֲקַשְׁיָא אוֹמֵר רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל

לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶם תּוֹרָה וּמִצְוֹת שֶׁנֶּאֱמַר יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר׃ עלינו . ק״י

191.

סֵדֶר מוֹצָאֵי שַׁבָּת.

Чинъ исхода Субботы.

На исходѣ Субботы совершаютъ תפלת ערבית *позже обыкновеннаго, съ цѣлію увеличить продолжительность св. Субботы насчетъ будней. Должно остерегаться, чтобы не дѣлать работы на исходѣ Субботы ранѣе появленія трехъ малыхъ, недалеко одна отъ другой расположенныхъ звѣздъ, а если день облачный, должно ждать до тѣхъ поръ, пока уже не остается никакого сомнѣнія въ наступленіи ночи. (Принято читать* והוא רחום *протяжно и нараспѣвъ, даже если ночь уже наступила несомнѣнно, дабы провожать царицу (Субботу) и отпустить ее съ веселіемъ и пѣніемъ. Съ тою же цѣлію нѣкоторые предпосылаютъ субботней вечернѣ пѣніе псалмовъ 144 и 67). Послѣ тихой молитвы канторъ читаетъ* חצי קדיש. *Затѣмъ читаютъ* ויהי נעם *и* ואתה קדוש. *Если на наступающую недѣлю, хотя бы и на 6-ой день ея, падаетъ праздникъ, тогда* ויהי נעם ואתה קדוש *не читаются, но* ויתן לך *читаютъ и въ этомъ послѣднемъ случаѣ. Послѣ* ויהי נעם ואתה קדוש *канторъ произноситъ* קדיש תתקבל *(стр. 148).*

(דס״ח) מאחרין תפלת ערבית במוצ״ש כדי להוסיף מחול על הקדש וצריך ליזהר מלעשות מלאכה במוצ״ש עד שיראו ג׳ כוכבים קטנים רצופים ואם הוא יום המעונן ימתין עד שיצא הספק מלבו. (נוהגים להמשיך הנגון באמירת והוא רחום באריכת נועם אפי׳ הוא לילה ודאי כדי ללות המלכה ולשלחה בשמחה ובשיר. ולפיכך יש מקדימין ג״כ לנגן למנצח בנגינות מזמור שיר ובקהלות אשכנזים מוסיפים גם לדוד ברוך ד׳ וספרדים תמניא אפי כל מקום לפי מנהגו) ולאחר התפלה בלחש אומר הש״ץ ח״ק ואומרים ויהי נעם ואתה קדוש. וכשחל י״ט באותו השבוע אפי׳ ביום ו׳ א״א ויהי נעם ואתה קדוש אבל ויתן לך אומרים אף כשחל י״ט באמצע השבוע. אחר ויהי נעם וא״ק אומרים קדיש תתקבל.

Передъ вечерней молитвой. (Псаломъ *144*). קודם מעריב

לְדָוִד בָּרוּךְ יְיָ צוּרִי הַמְלַמֵּד יָדַי לַקְרָב אֶצְבְּעוֹתַי לַמִּלְחָמָה׃ חַסְדִּי וּמְצוּדָתִי מִשְׂגַּבִּי וּמְפַלְטִי לִי מָגִנִּי וּבוֹ חָסִיתִי הָרוֹדֵד עַמִּי תַחְתָּי׃ יְיָ מָה אָדָם וַתֵּדָעֵהוּ בֶּן אֱנוֹשׁ וַתְּחַשְּׁבֵהוּ׃ אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר׃ יְיָ הַט שָׁמֶיךָ

Давидовъ. Благословенъ Господь, твердыня моя, научающій руки мои битвѣ и персты мои брани. Любовь моя и огражденіе мое, прибѣжище мое и избавитель мой, щитъ мой, на который я уповаю, это Онъ подчиняетъ мнѣ народъ мой. Но, Господи, что есть человѣкъ, что Ты знаешь о немъ, сынъ человѣческій, что Ты обращаешь на него вниманіе! Человѣкъ, дуновенію подобенъ онъ, дни его, какъ тѣнь преходящая. Господи, приклони

ותרד גע בהרים ויעשנו: ברוק
ברק ותפיצם שלח חציך ותהמם:
שלח ידיך ממרום פצני והצילני
ממים רבים מיד בני נכר: אשר
פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר:
אלהים שיר חדש אשירה לך
בנבל עשור אזמרה לך: הנותן
תשועה למלכים הפוצה את דוד
עבדו מחרב רעה: פצני והצילני
מיד בני נכר אשר פיהם דבר
שוא וימינם ימין שקר: אשר
בנינו כנטעים מגדלים בנעוריהם
בנותינו כזוית מחטבות תבנית
היכל: מזוינו מלאים מפיקים מזן
אל זן צאננו מאליפות מרבבות
בחוצותינו: אלופינו מסבלים אין
פרץ ואין יוצאת ואין צוחה
ברחבתינו: אשרי העם שככה
לו אשרי העם שיי אלהיו:

небеса Твои и сойди, коснись горъ и воздымятся. Блесни молніею, и разсѣешь ихъ, пусти стрѣлы Твои и приведешь ихъ въ смятеніе. Простри руки Твои съ высоты, избавь меня и спаси меня отъ водъ многихъ, отъ руки сыновъ иноплеменныхъ, которыхъ уста говорятъ суетное, и которыхъ десница—десница лжи. Боже! новую пѣснь воспою Тебѣ, на десятиструнной псалтири воспою Тебѣ: Онъ, дарующій спасеніе царямъ, избавляетъ Давида, раба своего, отъ лютаго меча! Избавь меня и спаси меня отъ руки сыновъ иноплеменныхъ, которыхъ уста говорятъ суетное, и которыхъ десница—десница лжи. Да будутъ сыновья наши, какъ растенія, разросшіяся въ молодости своей, дочери наши, какъ столпы, изваянные по образцу дворцовыхъ. Житницы наши полны, обильны всякимъ хлѣбомъ; да плодятся овцы наши тысячами и тьмами на пажитяхъ нашихъ. Да будутъ волы наши тучны; да не будетъ ни расхищенія, ни пропажи, ни воплей на улицахъ нашихъ. Блаженъ народъ, у котораго такъ! Блаженъ народъ, у котораго Господь есть Богъ!

192.

למנצח בנגינות מזמור שיר:
אלהים יחננו ויברכנו יאר פניו
אתנו סלה: לדעת בארץ דרכך
בכל גוים ישועתך: יודוך עמים
אלהים יודוך עמים כלם: ישמחו
וירננו לאמים כי תשפט עמים

(Псаломъ 67.) Начальнику хора. На струнныхъ орудіяхъ. Псаломъ. Да помилуетъ и благословитъ насъ Богъ, да явитъ намъ свѣтлое лицо Свое — Села! — Дабы познали на землѣ путь Твой, во всѣхъ народахъ спасеніе Твое. Тебя восхваляютъ народы, Боже, восхваляютъ Тебя народы всѣ. Веселятся и радуются племена, ибо Ты судишь народы праведно, и управляешь

מִישֹׁר וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ:

на землѣ племенами — Села! — Тебя восхваляютъ народы, Боже, восхваляютъ Тебя народы всѣ. Земля дала плодъ свой—да благословитъ насъ Богъ, Богъ нашъ— Да благословитъ насъ Богъ, и да убоятся Его всѣ предѣлы земли!

Совершаютъ вечернюю молитву будней, стр. 218.

193.

Переводъ см. выше, стр. 52.

וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה
יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: אֹמַר לַיְיָ מַחְסִי וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ: כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר הַוּוֹת: בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ: לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם: מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם: יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ: רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה: כִּי אַתָּה יְיָ מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ: לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ: כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ: עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ: עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין: כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי: יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ: אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי: ארך ימים וגו'

194.

Переводъ см. выше стр. 145.

וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין וְאָמְרִין קַדִּישׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ קַדִּישׁ עַל אַרְעָא עוֹבַד גְּבוּרְתֵּהּ קַדִּישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: יְיָ צְבָאוֹת מַלְיָא כָל אַרְעָא זִיו יְקָרֵהּ: וַתִּשָּׂאֵנִי רוּחַ וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: וּנְטָלַתְנִי רוּחָא וּשְׁמָעִית בַּתְרַי קָל זִיעַ סַגִּיא דִּמְשַׁבְּחִין וְאָמְרִין בְּרִיךְ יְקָרָא דַייָ מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ: יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְיָ מַלְכוּתֵהּ קָאֵם לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: יְיָ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם

יצחק וישראל אבותינו שמרה זאת לעולם ליצר מחשבות לבב עמך והכן לבבם אליך: והוא רחום יכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו: כי אתה אדני טוב וסלח ורב חסד לכל קראיך: צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת: תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבתינו מימי קדם: ברוך אדני יום יום יעמס לנו האל ישועתנו סלה: יי צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה: יי צבאות אשרי אדם בטח בך: יי הושיעה המלך יעננו ביום קראנו: ברוך (הוא) אלהינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו הוא יפתח לבנו בתורתו וישם בלבנו אהבתו ויראתו ולעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם למען לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה: יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שנשמור חקיך בעולם הזה ונזכה ונחיה ונראה ונירש טובה וברכה לשני ימות המשיח ולחיי העולם הבא: למען יזמרך כבוד ולא ידם יי אלהי לעולם אודך: ברוך הגבר אשר יבטח ביי והיה יי מבטחו: בטחו ביי עדי עד כי ביה יי צור עולמים: ויבטחו בך יודעי שמך כי לא עזבת דרשיך יי: יי חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר: קדיש שלם (צד 148).

На исходъ Субботъ, что между Пасхою и Пятидесятницею, совершаютъ здѣсь ספירת העומר. *Въ полупраздникъ Освященія канторъ передъ* ויתן לך *возжигаетъ* נר של חנכה.

195.

Библейскіе благословительные стихи.

נוהגין לומר פסוקי של ברכה והצלחה וסימן טוב בתחלת השבוע כדי שיתברכו במעשה ידיהם:

Принято читать при наступленіи новой недѣли стихи, содержащіе благословеніе, радостныя обѣтованія и добрыя предзнаменованія, дабы (молящіеся) благословенны были въ дѣлахъ рукъ своихъ.

Какъ Исаакъ благословилъ Іакова, Іаковъ Іосифа, Моисей израильтянъ.

ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ ורב דגן ותירוש: יעבדוך עמים וישתחוו לך לאמים הוה גביר לאחיך וישתחוו לך בני אמך אררך ארור

Да дастъ тебѣ Богъ отъ росы небесной, и отъ туковъ земли, и множество хлѣба и винограднаго сока. Да служатъ тебѣ народы, и да покланяются тебѣ племена, будь владыкою братьямъ твоимъ, и да покланяются тебѣ сыны матери твоей! Проклинающіе тебя

וּמְבָרְכֶיךָ בָּרוּךְ׃ וְאֵל שַׁדַּי יְבָרֵךְ אֹתְךָ וְיַפְרְךָ וְיַרְבֶּךָ וְהָיִיתָ לִקְהַל עַמִּים׃ וְיִתֶּן לְךָ אֶת בִּרְכַּת אַבְרָהָם לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אִתָּךְ לְרִשְׁתְּךָ אֶת אֶרֶץ מְגֻרֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן אֱלֹהִים לְאַבְרָהָם׃ מֵאֵל אָבִיךָ וְיַעְזְרֶךָּ וְאֵת שַׁדַּי וִיבָרְכֶךָּ בִּרְכֹת שָׁמַיִם מֵעָל בִּרְכֹת תְּהוֹם רֹבֶצֶת תָּחַת בִּרְכֹת שָׁדַיִם וָרָחַם׃ בִּרְכֹת אָבִיךָ גָּבְרוּ עַל בִּרְכֹת הוֹרַי עַד תַּאֲוַת גִּבְעֹת עוֹלָם תִּהְיֶיןָ לְרֹאשׁ יוֹסֵף וּלְקָדְקֹד נְזִיר אֶחָיו׃ וַאֲהֵבְךָ וּבֵרַכְךָ וְהִרְבֶּךָ וּבֵרַךְ פְּרִי בִטְנְךָ וּפְרִי אַדְמָתֶךָ דְּגָנְךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ שְׁגַר אֲלָפֶיךָ וְעַשְׁתְּרֹת צֹאנֶךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ לָתֶת לָךְ׃ בָּרוּךְ תִּהְיֶה מִכָּל הָעַמִּים לֹא יִהְיֶה בְךָ עָקָר וַעֲקָרָה וּבִבְהֶמְתֶּךָ׃ וְהֵסִיר יי מִמְּךָ כָּל חֹלִי וְכָל מַדְוֵי מִצְרַיִם הָרָעִים אֲשֶׁר יָדַעְתָּ לֹא יְשִׂימָם בָּךְ וּנְתָנָם בְּכָל שֹׂנְאֶיךָ׃

да будутъ прокляты, а благословляющіе тебя — благословенны! И Богъ Всемогущій благословитъ тебя и расплодитъ тебя и размножитъ тебя, чтобы ты сдѣлался сонмомъ народовъ, Онъ дастъ тебѣ благословеніе Авраамово, тебѣ и потомству твоему съ тобою, дабы ты овладѣлъ землею пребыванія твоего, которую Богъ далъ Аврааму. Отъ Бога отца твоего, Который поможетъ тебѣ, отъ Всемогущаго, Который благословитъ тебя благословеніями небесными свыше, благословеніями бездны, лежащей долу, благословеніями сосцовъ и матерней утробы. Благословенія отца твоего превышаютъ благословенія родителей моихъ до предѣловъ вѣчныхъ холмовъ—да будутъ они на головѣ Іосифа и на темени увѣнчаннаго между братьями своими. И Онъ возлюбитъ тебя и благословитъ тебя, и умножитъ тебя, и благословитъ плодъ чрева твоего и плодъ земли твоей, зерновый хлѣбъ твой и виноградный сокъ твой и елей твой, приплодъ воловъ твоихъ и приращеніе овецъ твоихъ на землѣ, которую Онъ клялся отцамъ твоимъ дать тебѣ. Благословенъ будешь ты болѣе всѣхъ народовъ; не будетъ у тебя неплоднаго и неплодной, а также и у скота твоего. И отдалитъ отъ тебя Господь всякую болѣзнь, и никакихъ недуговъ египетскихъ, лютыхъ, о которыхъ ты знаешь, Онъ не наведетъ на тебя, но пошлетъ ихъ на всѣхъ ненавидящихъ тебя.

הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אֹתִי מִכָּל רָע
יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים וְיִקָּרֵא בָהֶם
שְׁמִי וְשֵׁם אֲבֹתַי אַבְרָהָם וְיִצְחָק
וְיִדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ׃ יְיָ
אֱלֹהֵיכֶם הִרְבָּה אֶתְכֶם וְהִנְּכֶם
הַיּוֹם כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב׃ יְיָ
אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵכֶם יֹסֵף עֲלֵיכֶם כָּכֶם
אֶלֶף פְּעָמִים וִיבָרֵךְ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר
דִּבֶּר לָכֶם׃

Ангелъ, избавлявшій меня отъ всякаго зла, да благословитъ отроковъ сихъ, дабы среди нихъ нарекалось имя мое, и имя отцовъ моихъ: Авраама и Исаака, и да размножатся они, какъ рыбы, посреди земли.—Господь, Богъ вашъ, размножилъ васъ, и вотъ, вы нынѣ, какъ звѣзды небесныя, по многочисленности. Господь, Богъ отцовъ вашихъ, да приложитъ вамъ въ тысячу кратъ, сколько васъ теперь, и да благословитъ васъ, какъ онъ говорилъ вамъ.

Какъ Моисей благословилъ израильтянъ.

בָּרוּךְ אַתָּה בָּעִיר וּבָרוּךְ אַתָּה
בַּשָּׂדֶה׃ בָּרוּךְ אַתָּה בְּבֹאֶךָ
וּבָרוּךְ אַתָּה בְּצֵאתֶךָ׃ בָּרוּךְ
טַנְאֲךָ וּמִשְׁאַרְתֶּךָ׃ בָּרוּךְ פְּרִי
בִטְנְךָ וּפְרִי אַדְמָתְךָ וּפְרִי בְהֶמְתֶּךָ
שְׁגַר אֲלָפֶיךָ וְעַשְׁתְּרוֹת צֹאנֶךָ׃
יְצַו יְיָ אִתְּךָ אֶת הַבְּרָכָה בַּאֲסָמֶיךָ
וּבְכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ וּבֵרַכְךָ בָּאָרֶץ
אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נוֹתֵן לָךְ׃ יִפְתַּח
יְיָ לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב אֶת
הַשָּׁמַיִם לָתֵת מְטַר אַרְצְךָ בְּעִתּוֹ
וּלְבָרֵךְ אֵת כָּל מַעֲשֵׂה יָדֶךָ
וְהִלְוִיתָ גּוֹיִם רַבִּים וְאַתָּה לֹא
תִלְוֶה׃ כִּי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בֵּרַכְךָ
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָךְ וְהַעֲבַטְתָּ גּוֹיִם
רַבִּים וְאַתָּה לֹא תַעֲבֹט וּמָשַׁלְתָּ
בְּגוֹיִם רַבִּים וּבְךָ לֹא יִמְשֹׁלוּ׃

Благословенъ ты въ городѣ и благословенъ ты въ полѣ; благословенъ ты при входѣ твоемъ и благословенъ ты при выходѣ твоемъ. Благословенна корзина твоя и квашня твоя. Благословенъ плодъ чрева твоего и плодъ земли твоей и плодъ скота твоего, приплодъ воловъ твоихъ и приращеніе овецъ твоихъ. Пошлетъ Господь тебѣ благословеніе въ житницахъ твоихъ и во всякомъ начинаніи руки твоей, и благословитъ тебя на землѣ, которую Господь, Богъ твой, даетъ тебѣ. Откроетъ тебѣ Господь благодатную сокровищницу Свою, небо, чтобы дать дождь землѣ твоей въ свое время, и чтобы благословить всѣ дѣла руки твоей, и будешь давать взаймы многимъ народамъ, а самъ не будешь брать взаймы. Ибо Господь, Богъ твой, благословитъ тебя, какъ Онъ говорилъ тебѣ, и ты будешь давать взаймы народамъ многимъ, ты же самъ не будешь брать взаймы; и ты будешь господствовать надъ

אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ עַם נוֹשַׁע בַּיְיָ מָגֵן עֶזְרֶךָ וַאֲשֶׁר חֶרֶב גַּאֲוָתֶךָ וְיִכָּחֲשׁוּ אֹיְבֶיךָ לָךְ וְאַתָּה עַל בָּמוֹתֵימוֹ תִדְרֹךְ:

народами многими, надъ тобою же не будутъ господствовать. Блаженъ ты, Израиль! кто подобенъ тебѣ, народъ, избавляемый Господомъ, щитомъ спасенія твоего, Который и есть мечъ славы твоей? Враги твои будутъ ласкательствовать тебѣ, а ты будешь попирать высоты ихъ.

מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאתֶיךָ שׁוּבָה אֵלַי כִּי גְאַלְתִּיךָ: רָנּוּ שָׁמַיִם כִּי עָשָׂה יְיָ הָרִיעוּ תַּחְתִּיּוֹת אָרֶץ פִּצְחוּ הָרִים רִנָּה יַעַר וְכָל עֵץ בּוֹ כִּי גָאַל יְיָ יַעֲקֹב וּבְיִשְׂרָאֵל יִתְפָּאָר: גֹּאֲלֵנוּ יְיָ צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:

Я уничтожилъ, какъ туманъ, беззаконія твои и, какъ облако—грѣхи твои; обратись ко Мнѣ, ибо Я искупилъ тебя. Ликуйте небеса, ибо Господь совершилъ это; воскликните отъ радости, глубины земныя; воспойте пѣснь, горы, лѣсъ и всѣ деревья, находящіяся въ немъ; ибо Господь избавилъ Іакова и явитъ славу Свою надъ Израилемъ. Избавитель нашъ, Господь Саваоѳъ имя Его, Святый Израиля.

Обѣщаніе будущаго избавленія.

יִשְׂרָאֵל נוֹשַׁע בַּיְיָ תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים לֹא תֵבֹשׁוּ וְלֹא תִכָּלְמוּ עַד עוֹלְמֵי עַד: וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם יְיָ אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְלִיא וְלֹא יֵבֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם: וִידַעְתֶּם כִּי בְקֶרֶב יִשְׂרָאֵל אָנִי וַאֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וְאֵין עוֹד וְלֹא יֵבֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם: כִּי בְשִׂמְחָה תֵצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן הֶהָרִים וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ לִפְנֵיכֶם רִנָּה וְכָל עֲצֵי הַשָּׂדֶה יִמְחֲאוּ כָף: הִנֵּה אֵל יְשׁוּעָתִי אֶבְטַח וְלֹא אֶפְחָד כִּי עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ יְיָ וַיְהִי לִי

Израиль будетъ спасенъ спасеніемъ вѣчнымъ отъ Господа; вы не будете постыжены и посрамлены во вѣки вѣковъ. И до сытости будете ѣсть и насыщаться и славить имя Господа, Бога вашего, Который дивное содѣлалъ съ вами, и не посрамится народъ Мой вовѣки. И узнаете, что Я посреди Израиля, и Я — Господь, Богъ вашъ, и нѣтъ другого; и Мой народъ не посрамится вовѣки. Ибо вы выйдете съ веселіемъ и будете провожаемы съ миромъ; горы и холмы будутъ пѣть передъ вами пѣсни, и всѣ дерева въ полѣ— рукоплескать вамъ. Вотъ, Богъ — спасеніе мое, уповаю, и не боюсь; ибо Господь — сила моя и пѣніе мое, Господь, Онъ былъ мнѣ во спасеніе. И въ радости будете почер-

לִישׁוּעָה: וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה: וַאֲמַרְתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא הוֹדוּ לַיְיָ קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילוֹתָיו הַזְכִּירוּ כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ: זַמְּרוּ יְיָ כִּי גֵאוּת עָשָׂה מוּדַעַת זֹאת בְּכָל הָאָרֶץ: צַהֲלִי וָרֹנִּי יוֹשֶׁבֶת צִיּוֹן כִּי גָדוֹל בְּקִרְבֵּךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל: וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה קִוִּינוּ לוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ זֶה יְיָ קִוִּינוּ לוֹ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ:

пать воду изъ источниковъ спасенія. И скажете въ тотъ день: славьте Господа, призывайте имя Его; возвѣщайте въ народахъ дѣла Его; напоминайте, что велико имя Его. Пойте Господу, ибо онъ содѣлалъ великое, это извѣстно по всей землѣ. Веселись и радуйся, жительница Сіона: ибо великъ посреди тебя Святый израилевъ. И скажутъ въ тотъ день: Вотъ Онъ, Богъ нашъ, на Него мы уповали, что Онъ спасетъ насъ, Онъ Господь, на Него мы уповали; возрадуемся и возвеселимся во спасеніи Его!

בֵּית יַעֲקֹב לְכוּ וְנֵלְכָה בְּאוֹר יְיָ: וְהָיָה אֱמוּנַת עִתֶּיךָ חֹסֶן יְשׁוּעֹת חָכְמַת וָדָעַת יִרְאַת יְיָ הִיא אוֹצָרוֹ: וַיְהִי דָוִד לְכָל דְּרָכָיו מַשְׂכִּיל וַייָ עִמּוֹ: פָּדָה בְשָׁלוֹם נַפְשִׁי מִקְּרָב לִי כִּי בְרַבִּים הָיוּ עִמָּדִי: וַיֹּאמֶר הָעָם אֶל שָׁאוּל הֲיוֹנָתָן יָמוּת אֲשֶׁר עָשָׂה הַיְשׁוּעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת בְּיִשְׂרָאֵל חָלִילָה. חַי יְיָ אִם יִפֹּל מִשַּׂעֲרַת רֹאשׁוֹ אַרְצָה כִּי עִם אֱלֹהִים עָשָׂה הַיּוֹם הַזֶּה וַיִּפְדּוּ הָעָם אֶת יוֹנָתָן וְלֹא מֵת: וּפְדוּיֵי יְיָ יְשֻׁבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֹאשָׁם שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יַשִּׂיגוּ וְנָסוּ יָגוֹן וַאֲנָחָה: הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי וַתְּאַזְּרֵנִי

Домъ Іаковлевъ! придите и будемъ ходить во свѣтѣ Господнемъ! И обезпеченіемъ временъ твоихъ, обиліемъ спасенія будетъ мудрость и знаніе, коихъ сокровищница страхъ Господень. Давидъ благоуспѣвалъ во всѣхъ путяхъ своихъ, и Господь былъ съ нимъ. Онъ въ мирѣ избавилъ душу мою отъ боя противъ меня, хотя противъ меня было множество. Сказалъ народъ Саулу: „Ужели подвергнется смерти Іонаѳанъ, который совершилъ такой спасительный подвигъ для Израиля? Отнюдь нѣтъ. Живъ Господь: да не падетъ одинъ волосъ съ головы его на землю, ибо съ Богомъ онъ дѣйствовалъ сегодня. Такъ народъ освободилъ Іонаѳана, и онъ не умеръ. Избавленные Господомъ возвратятся и придутъ на Сіонъ съ радостнымъ восклицаніемъ; и радость вѣчная надъ головою ихъ; они достигнутъ радости и веселія, и удалятся печаль и воздыханіе. Ты обратилъ сѣтованіе мое въ ликованіе; снялъ

שִׂמְחָה: וְלֹא אָבָה יְיָ אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹעַ אֶל בִּלְעָם וַיַּהֲפֹךְ יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְּךָ אֶת הַקְּלָלָה לִבְרָכָה כִּי אֲהֵבְךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ: אָז תִּשְׂמַח בְּתוּלָה בְּמָחוֹל וּבַחוּרִים וּזְקֵנִים יַחְדָּו וְהָפַכְתִּי אֶבְלָם לְשָׂשׂוֹן וְנִחַמְתִּים וְשִׂמַּחְתִּים מִיגוֹנָם:

съ меня вретище, и препоясалъ меня веселіемъ. Не захотѣлъ Господь, Богъ твой, слушать Валаама, и обратилъ для тебя Господь, Богъ твой, проклятіе въ благословеніе, ибо Господь, Богъ твой, любитъ тебя. Тогда дѣвица будетъ веселиться въ хороводѣ, и юноши и старцы вмѣстѣ; и измѣню печаль ихъ на радость, и утѣшу ихъ, и обрадую ихъ послѣ скорби ихъ.

Обѣщаніе всеобщаго мира.

בּוֹרֵא נִיב שְׂפָתָיִם שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְיָ וּרְפָאתִיו: וְרוּחַ לָבְשָׁה אֶת עֲמָשַׂי רֹאשׁ הַשָּׁלִישִׁים לְךָ דָוִיד וְעִמְּךָ בֶן יִשַׁי שָׁלוֹם. שָׁלוֹם לְךָ וְשָׁלוֹם לְעֹזְרֶךָ כִּי עֲזָרְךָ אֱלֹהֶיךָ וַיְקַבְּלֵם דָּוִיד וַיִּתְּנֵם בְּרָאשֵׁי הַגְּדוּד: וַאֲמַרְתֶּם כֹּה לֶחָי וְאַתָּה שָׁלוֹם וּבֵיתְךָ שָׁלוֹם וְכֹל אֲשֶׁר לְךָ שָׁלוֹם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

Сотворю реченіе устъ: „миръ, миръ дальнему и ближнему," говоритъ Господь, и исцѣлю его. И духъ облекъ Амасая, главу начальниковъ: тебѣ, Давидъ, и съ тобою, сынъ Іесеевъ, миръ! миръ тебѣ и миръ помогающимъ тебѣ, ибо помогаетъ тебѣ Богъ твой. И принялъ ихъ Давидъ и поставилъ ихъ во главѣ войска. И скажите: такъ живи и впередъ; да будетъ миръ тебѣ, миръ дому твоему и миръ всему, что у тебя. Господь даетъ силу народу Своему, Господь благословляетъ народъ Свой миромъ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּכָל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁם אַתָּה מוֹצֵא עַנְוְתָנוּתוֹ. דָּבָר זֶה כָּתוּב בַּתּוֹרָה. וְשָׁנוּי בַּנְּבִיאִים. וּמְשֻׁלָּשׁ בַּכְּתוּבִים:

כָּתוּב בַּתּוֹרָה כִּי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבֹּר וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָנִים וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד:

Рабби Іохананъ говоритъ: Вообще, гдѣ находишь величіе Святого, да восхвалится Онъ, тамъ ты находишь и смиренномудріе Его. Это написано въ Торѣ, повторено въ пророческихъ книгахъ и въ третій разъ это есть въ священныхъ писаніяхъ. Въ Торѣ написано: Ибо Господь, Богъ вашъ, есть Богъ боговъ, и Господь господствующихъ, сей Богъ великій, сильный и страшный, Который не лицепріятствуетъ и не принима-

וּכְתִיב בַּתְּרֵהּ עֹשֶׂה מִשְׁפַּט יָתוֹם וְאַלְמָנָה וְאֹהֵב גֵּר לָתֶת לוֹ לֶחֶם וְשִׂמְלָה: שָׁנוּי בַּנְּבִיאִים דִּכְתִיב כִּי כֹה אָמַר רָם וְנִשָּׂא שֹׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ מָרוֹם וְקָדוֹשׁ אֶשְׁכּוֹן וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ לְהַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וּלְהַחֲיוֹת לֵב נִדְכָּאִים: מְשֻׁלָּשׁ בַּכְּתוּבִים דִּכְתִיב שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו: וּכְתִיב בַּתְּרֵהּ אֲבִי יְתוֹמִים וְדַיַּן אַלְמָנוֹת אֱלֹהִים בִּמְעוֹן קָדְשׁוֹ: יְהִי יְיָ אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם אֲבֹתֵינוּ אַל יַעַזְבֵנוּ וְאַל יִטְּשֵׁנוּ: וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּייָ אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם: כִּי נִחַם יְיָ צִיּוֹן נִחַם כָּל חָרְבֹתֶיהָ וַיָּשֶׂם מִדְבָּרָהּ כְּעֵדֶן וְעַרְבָתָהּ כְּגַן יְיָ שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יִמָּצֵא בָהּ תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה: יְיָ חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר:

етъ мзды. И вслѣдъ затѣмъ написано: Онъ творитъ судъ сиротѣ и вдовѣ, и любитъ пришельца, давая ему хлѣбъ и одежду. Повторене въ пророческихъ книгахъ, ибо написано: Ибо такъ говоритъ Высокій и Превознесенный, вѣчно Живущій, — Святый имя Его: Я живу на высотѣ *небеся* и во святилищѣ, и также съ сокрушенными и смиренными духомъ, чтобы оживлять духъ смиренныхъ и оживлять сердца сокрушенныхъ. Въ третій разъ—въ священныхъ писаніяхъ, ибо написано: Пойте Богу, пойте имени Его, бейте въ литавры возсѣдающему на облакахъ, при имени Его יה, и восторгайтесь къ Нему! и вслѣдъ затѣмъ: Отецъ сиротъ и судія вдовъ Богъ во святомъ жилищѣ Своемъ. Да будетъ Господь, Богъ нашъ, съ нами, какъ Онъ былъ съ отцами нашими, да не оставитъ насъ, да не покинетъ насъ. И вы, прилѣпившіеся къ Господу, Богу вашему, живы всѣ сегодня. Ибо утѣшилъ Господь Сіонъ, утѣшилъ всѣ развалины его и сдѣлалъ пустыню его, какъ рай, и степь его, какъ садъ Господа, радость и веселіе обрѣтаются въ немъ, славословіе и гласъ пѣнія. Господь желаетъ *сего* ради праведности Своей; Онъ возвеличитъ Тору и прославитъ ее.

Переводъ см. выше стр. 334.

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אַשְׁרֵי כָּל יְרֵא יְיָ הַהֹלֵךְ בִּדְרָכָיו: יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ: אֶשְׁתְּךָ כְּגֶפֶן פֹּרִיָּה בְּיַרְכְּתֵי בֵיתֶךָ בָּנֶיךָ כִּשְׁתִלֵי זֵיתִים סָבִיב לְשֻׁלְחָנֶךָ: הִנֵּה כִי כֵן יְבֹרַךְ גָּבֶר יְרֵא יְיָ: יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן וּרְאֵה בְּטוּב יְרוּשָׁלָיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל:

עלינו . קדיש יתום

196.

На исходѣ Субботы тоже благословляютъ дѣтей, стр. 265. Дома передъ הבדלה *поютъ слѣдующее:*

אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי אֵלִיָּהוּ הַגִּלְעָדִי בִּמְהֵרָה יָבֹא אֵלֵינוּ עִם מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד: אִישׁ אֲשֶׁר קִנֵּא לְשֵׁם הָאֵל. אִישׁ בֻּשַּׂר שָׁלוֹם עַל יַד יְקוּתִיאֵל. אִישׁ גַּשׁ וַיְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אליהו: אִישׁ דּוֹרוֹת שְׁנֵים עָשָׂר רָאוּ עֵינָיו. אִישׁ הַנִּקְרָא בַּעַל שֵׂעָר בְּסִמָּנָיו. אִישׁ וְאֵזוֹר עוֹר אָזוּר בְּמָתְנָיו. אליהו: אִישׁ זָעַף עַל עוֹבְדֵי חַמָּנִים. אִישׁ חָשׁ וְנִשְׁבַּע מֵהֱיוֹת גִּשְׁמֵי מְעוֹנִים. אִישׁ טַל וּמָטָר עָצַר שָׁלֹשׁ שָׁנִים. אליהו: אִישׁ יָצָא לִמְצֹא לְנַפְשׁוֹ נַחַת. אִישׁ כִּלְכְּלוּהוּ הָעוֹרְבִים וְלֹא מֵת לַשַּׁחַת. אִישׁ לְמַעֲנוֹ נִתְבָּרְכוּ כַּד וְצַפַּחַת. אליהו: אִישׁ מוּסָרָיו הִקְשִׁיבוּ כְּמֵהִים. אִישׁ נַעֲנָה בָאֵשׁ מִשְּׁמֵי גְבוֹהִים. אִישׁ סָחוּ אַחֲרָיו יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים. אליהו: אִישׁ עָתִיד לְהִשְׁתַּלֵּחַ מִשְּׁמֵי עֲרָבוֹת. אִישׁ פָּקִיד עַל כָּל בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת. אִישׁ צִיר נֶאֱמָן לְהָשִׁיב לֵב בָּנִים עַל אָבוֹת. אליהו: אִישׁ קָרָא קַנֹּא קִנֵּאתִי לַייָ בְּתִפְאָרָה. אִישׁ רָכַב עַל סוּסֵי אֵשׁ בִּסְעָרָה. אִישׁ שֶׁלֹּא טָעַם טַעַם מִיתָה וּקְבוּרָה. אליהו: אִישׁ תִּשְׁבִּי עַל שְׁמוֹ נִקְרָא. תַּצְלִיחֵנוּ עַל יָדוֹ בַּתּוֹרָה. תַּשְׁמִיעֵנוּ מִפִּיו בְּשׂוֹרָה טוֹבָה בִּמְהֵרָה. תּוֹצִיאֵנוּ מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה. אליהו: אִישׁ תִּשְׁבִּי תַּצִּילֵנוּ מִפִּי הָאֲרָיוֹת. תְּבַשְּׂרֵנוּ בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת. תְּשַׂמְּחֵנוּ בָּנִים עַל אָבוֹת. בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּתוֹת. אליהו: כַּכָּתוּב הִנֵּה אָנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֵת אֵלִיָּה הַנָּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְיָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא. וְהֵשִׁיב לֵב אָבוֹת עַל בָּנִים וְלֵב בָּנִים עַל אֲבוֹתָם. אליהו: אַשְׁרֵי מִי שֶׁרָאָה פָנָיו בַּחֲלוֹם. אַשְׁרֵי מִי שֶׁנָּתַן לוֹ שָׁלוֹם וְהֶחֱזִיר לוֹ שָׁלוֹם. יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם. אליהו:

197.

סֵדֶר הַבְדָּלָה.

Передъ הבדלה *берутъ бокалъ въ правую руку и произносятъ слѣд. благословительные стихи:*

הִנֵּה אֵל יְשׁוּעָתִי אֶבְטַח וְלֹא אֶפְחָד כִּי עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ יְיָ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה: וּשְׁאַבְתֶּם

Вотъ, Богъ — спасеніе мое, уповаю, и не боюсь; ибо сила моя и пѣніе мое — Іаг, Господь, Онъ былъ мнѣ во спасеніе. И въ

מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה׃
לַיְיָ הַיְשׁוּעָה עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ
סֶּלָה׃ יְיָ צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב
לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה׃
לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה
וְשָׂשׂוֹן וִיקָר׃ כֵּן תִּהְיֶה לָּנוּ׃
כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יְיָ
אֶקְרָא׃

радости почерпайте воду изъ источниковъ спасенія! У Господа спасеніе, надъ народомъ Твоимъ благословеніе Твое, села. Господь Саваоѳъ съ нами, крѣпость наша—Богъ Іаковлевъ, села. У іудеевъ были нѣкогда свѣтъ и радость и веселіе и почеть, тако да будетъ и у насъ! Поднимаю чашу спасенія и призываю именемъ Господа.

При винѣ, ароматныхъ зеліяхъ и зажженномъ факелѣ произносятъ слѣдующія ברכות.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, сотворившій плодъ виноградной лозы.

Надъ другими напитками.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
הָעוֹלָם שֶׁהַכֹּל נִהְיֶה בִּדְבָרוֹ׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, по Чьему слову стало все.

Поставивъ бокалъ, берутъ въ правую руку сосудъ (הדס) *съ ароматными зеліями и произносятъ ранѣе обонянія ихъ благовонія:*

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
הָעוֹלָם בּוֹרֵא מִינֵי בְשָׂמִים׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, сотворившій разнородныя пряности.

Приближаютъ руки къ горящему факелу и, взглянувши на концы пальцевъ и на ногти:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
הָעוֹלָם בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, сотворившій лучи огня.

Затѣмъ берутъ бокалъ въ правую руку и произносятъ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
הָעוֹלָם הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל
בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים
בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, дѣлающій различіе между святыней и несвятымъ, между свѣтомъ и тьмою, между Израилемъ и древними племенами, между седьмымъ днемъ и шестью днями работными, бла-

המַּעֲשֶׂה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל:

гословенъ Ты, Господи, сдѣлавшій различіе между святыней и несвятымъ.

וישב ושותה הכוס, ומשייר בו מעט יין ושופכו על השלחן ומכבה בו הנר.

198.

Послѣ הבדלה *поютъ слѣдующую пѣснь, составленную* ר' יצחק הקטן.

הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל. חַטֹּאתֵינוּ הוּא יִמְחוֹל. זַרְעֵנוּ וְכַסְפֵּנוּ יַרְבֶּה כַחוֹל. וְכַכּוֹכָבִים בַּלָּיְלָה: יוֹם פָּנָה כְּצֵל תֹּמֶר. אֶקְרָא לָאֵל עָלַי גוֹמֵר. אָמַר שׁוֹמֵר. אָתָא בֹקֶר וְגַם לָיְלָה: צִדְקָתְךָ כְּהַר תָּבוֹר. עַל חֲטָאַי עָבוֹר תַּעֲבוֹר. כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבוֹר. וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה: חָלְפָה עוֹנַת מִנְחָתִי. מִי יִתֵּן מְנוּחָתִי. יָגַעְתִּי בְאַנְחָתִי. אַשְׂחֶה בְכָל לַיְלָה. קוֹלִי בַּל יוּנְטָל. פְּתַח לִי שַׁעַר הַמְנֻטָּל. שֶׁרֹּאשִׁי נִמְלָא טָל. קְוֻצּוֹתַי רְסִיסֵי לָיְלָה: הֵעָתֵר נוֹרָא וְאָיוֹם. אֲשַׁוֵּעַ תְּנָה פִדְיוֹם. בְּנֶשֶׁף בְּעֶרֶב יוֹם. בְּאִישׁוֹן לָיְלָה: קְרָאתִיךָ יָהּ הוֹשִׁיעֵנִי. אֹרַח חַיִּים תּוֹדִיעֵנִי. מִדַּלּוּת תְּבַצְּעֵנִי. מִיּוֹם וְעַד לָיְלָה: טַהֵר טִנּוּף מַעֲשַׂי. פֶּן יֹאמְרוּ מַכְעִיסַי. אַיֵּה נָא אֱלוֹהַּ עֹשָׂי. הַנּוֹתֵן זְמִרוֹת בַּלָּיְלָה: נַחְנוּ בְיָדְךָ כַּחוֹמֶר. סְלַח נָא עַל קַל וָחוֹמֶר. יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר. וְלַיְלָה לְלָיְלָה: המבדיל

199.

זְמִרוֹת לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת.

Пѣсни на исходъ Субботы.

בְּמוֹצָאֵי יוֹם מְנוּחָה. הַמְצֵא לְעַמְּךָ רְוָחָה. שְׁלַח תִּשְׁבִּי לְנֶאֱנָחָה. וְנָס יָגוֹן וַאֲנָחָה: יָאֲתָה לְךָ צוּרִי. לְקַבֵּץ עַם מְפֻזָּרִי. מִיַּד גּוֹי אַכְזָרִי. אֲשֶׁר כָּרָה לִי שׁוּחָה: עֵת דּוֹדִים תְּעוֹרֵר אֵל. לְמַלֵּט עַם אֲשֶׁר שׁוֹאֵל. רְאוֹת טוּבְךָ בְּבֹא גוֹאֵל. לְשֶׂה פְזוּרָה נִדָּחָה: קְרָא יֶשַׁע לְעַם נְדָבָה. אֵל דָּגוּל מֵרְבָבָה. יְהִי הַשְּׁבוּעַ הַבָּא. לִישׁוּעָה וְלִרְוָחָה: בַּת צִיּוֹן הַשְּׁכוּלָה. אֲשֶׁר הִיא הַיּוֹם גְּעוּלָה. מְהֵרָה תִּהְיֶה בְעוּלָה. בְּאֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה: מַעְיָנוֹת אֲזַי יְזוּבוּן. וּפְדוּיֵי יְיָ עוֹד יְשׁוּבוּן. וּמִי יֶשַׁע יִשְׁאָבוּן. וְהַצָּרָה נִשְׁכָּחָה: נְחֵה עַמְּךָ כְּאָב רַחֲמָן. יְצַפְצְפוּ עַם לֹא אַלְמָן. דְּבַר יְיָ אֲשֶׁר נֶאֱמָן. בַּהֲקִימְךָ הַבְטָחָה: וִידִידִים פְּלִיטֵי חֶרֶץ. נְגִינָתָם יִפְצְחוּ בְמֶרֶץ. בְּלִי צְוָחָה וּבְלִי פֶרֶץ. אֵין יוֹצֵאת וְאֵין צְוָחָה: יְהִי הַחֹדֶשׁ הַזֶּה. כִּנְבוּאַת אֲבִי חוֹזֶה. וְיִשָּׁמַע בְּבַיִת זֶה. קוֹל שָׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה:

חזק ימלא משאלותינו. אמיץ יעשה בקשתנו. והוא ישלח במעשה ידינו. ברכה והצלחה: במוצאי יום גילה. שמך נורא עלילה. שלח תשבי לעם סגלה. רוח ששון והנחה: קול צהלה ורנה. שפתינו אז תרננה. אנא יי הושיעה נא. אנא יי הצליחה נא:

הדש ששוני אל נא והביא. את אליהו הנביא: אמץ וחזק רפיון ידי. ברך מלאכתי וכל מעבדי. גואלי זכר עניי ומרודי. דברך הטוב הקם לעודדי. הריץ ושלח ושמח לבבי. את אליהו הנביא: ועד והכן די ספוקי. זמן מזוני ולחם חקי. חלב חיל גוים חיש להניקי. טובך תשבע עוללי ויונקי. יבא משיחי לעיר מושבי. את אליהו הנביא: כונן לעם זו צורי צור לחבוש. לחם לאכול ובגד ללבוש. משנאי יהיה ירא ויבוש. נוה הר שעיר בקרוב תכבוש. ששוני יגדל בראות סביבי. את אליהו הנביא: עמון ומואב מהרה תכלה. פדותך לעמך בקרוב תגלה. ציון תמלא מעם אלה. קרית מלך רב אז נעלה. שכן תשכן בתוך עם צבי. את אליהו הנביא:

אגיל ואשמח בלבבי. בראותי כי מאויבי תריב ריבי. ולציון גואל תביא. איש צמח תצמיח. אליהו הנביא ומלך המשיח: לכן בעמים יחד. תפול אימה ופחד. לבם יפחד. בעת יעלה גוי אחד. וארחותיו יצליח. אליהו: עוד ממזרח למערב. יעור לעשות הרג רב. בארם וערב. לערוך מלחמה וקרב. על אויביו יצריח. אליהו: זדים מלכי אדמה. יטור נפיש וקדמה. משמע ודומה. נוסו נגבה וימה. אשר אתכם יבריח. אליהו: רנו כל עוברי ארח. כי הנה רענן אזרח. אורו זבח. קנה כפתור ופרח. על הר ציון יפריח. אליהו:

אלהים יסעדנו. ברכה במאודנו. וזבד טוב יזבדנו. בכל משלח ידינו. אלהים יסעדנו: ביום ראשון למלאכה. יצו אתנו ברכה. ויום השני ככה. ימתיק את סודנו. אלהים: רבה צבאי ישעי. בשלישי וברביעי. בחמישי אך לא בעי. ישלח את פודנו. אלהים: הכן טבוח מבח. ביום הששי זבח. קדש הלול ושבח. על כל מחמדינו. אלהים: מעדנים לנפשנו. נתן ביום קדשנו. ורעננה ערשנו. ולילה אור בעדנו. אלהים:.

אלי היש גואלי. עבדך ישכילי. מבשר טוב אלי. את אליהו הנביא: נאוו על ההרים. שלוחי יוצר הרים. ורגלי המבשרים. באמור שובי שובי. אלי: חבי כמעט רגע. כל מחלה וכל נגע.

אִבְּיךָ אֶפְגַּע. יוֹם נָקָם בְּלִבִּי. אלי: מַלְכֵּךְ יָבֹא לָךְ. יָפָה אַתְּ כֻּלָּךְ. וְרַעְיָתִי לְמוּלָךְ. גִּלְעָדִי הַתִּשְׁבִּי. אלי: נוֹפֶת תִּטּוֹפְנָה. שִׂפְתֵי בְּנֵי יוֹנָה. כִּי בָא עֵת לְחֶנְנָהּ. צִיּוֹן נַחֲלַת צְבִי. אלי:

אַדִּיר אָיוֹם וְנוֹרָא. בַּצַּר לִי לְךָ אֶקְרָא. יְיָ לִי לֹא אִירָא: גְּדוֹר פִּרְצַת הֵיכָלִי. דָּגוּל מַהֵר חַבְלִילִי. יְיָ הָיָה עוֹזֵר לִי: הֵן אַתָּה תִקְוָתִי. וְלִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי. יְיָ עֹז יְשׁוּעָתִי: זַךְ וּנְקִי כַפַּיִם. חוֹן פּוֹרְשֵׂי כְנָפַיִם. יְיָ אֶרֶךְ אַפַּיִם: טוּבְךָ תָּחִישׁ לְעַמֶּךָ. יְהִי עָלֵינוּ כְּנָאֳמֶךָ. יְיָ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ: כּוֹנֵן בֵּית מְכוֹנֶךָ. לְהַרְבֵּץ בּוֹ צֹאנֶךָ. יְיָ בְּאוֹר פָּנֶיךָ: מִפַּחַד לְהַצִּילִי. נַהֲלֵנִי לְצִיּוֹן קֹדֶשׁ גּוֹרָלִי. יְיָ שְׁמַע בְּקוֹלִי: סְעוֹד וּסְמוֹךְ לְנִמְהָרִים. עֲזָר נָא אֶת הַנִּשְׁאָרִים. יְיָ יוֹצֵר הָרִים: פְּדֵה עַמְּךָ מֵעַזִּים. צֹאנְךָ מִיַּד גּוֹזְזִים. יְיָ עֹשֶׂה חֲזִיזִים: קָרֵב קֵץ נֶהְמָה. רַחֵם אוֹם לֹא רֻחָמָה. יְיָ אִישׁ מִלְחָמָה: שְׁכוֹן כְּמֵאָז בְּאָהֳלֵנוּ. תָּמִיד אֵל מְהוֹלְלֵנוּ. יְיָ מַלְכֵּנוּ הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ:

אִישׁ חָסִיד הָיָה. בְּלִי מָזוֹן וּמִחְיָה: בְּבֵיתוֹ עוֹסֵק מַלְבּוּשׁ. וְאֵין בֶּגֶד לִלְבּוּשׁ: גּוֹנֵן בִּתְשׁוּבָה אִשָּׁה. וְגַם בְּבָנִים חֲמִשָּׁה: דִּבְּרָה לוֹ הָאִשָּׁה. יוֹתֵר אֵין לְהִתְיָאֲשָׁה: הַמִּבְּלִי לֶחֶם לֶאֱכוֹל. בְּעֵרוֹם וּבְחוֹסֶר כֹּל: וְתוֹרָה מָצָאתָ כִּי יָגַעְתָּ. מַה נֹּאכַל מֵעַתָּה: זָהִיר כְּבַר נָשׁוּק. הֲלֹא תֵצֵא לַשּׁוּק: חַנּוּן וְרַחוּם בִּמְרוֹמָיו. אוּלַי יִגְמְלֵנוּ בְּרַחֲמָיו: טוֹב לְקוָֹיו מַחֲסֶה. רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה: יָעַצְתְּ בְּדַעַת וּבְחָכְמָה. עֲצָתֵךְ בְּלִי לְהַסְכִּימָה: כְּצֵאתִי לְבֹשֶׁת וְלִכְלִמָּה. מִבְּלִי כְסוּת וְשַׂלְמָה: לְאֵין בְּיָדִי לִפְרוּטָה. אֲפִילוּ שָׁוֶה פְרוּטָה: מְהֵרָה וְשָׁאֲלָה מִשְּׁכֵנִים. מַלְבּוּשִׁים נָאִים מְתֻקָּנִים: נִלְבַּשׁ וְהִשְׁלִיךְ יְהָבוֹ. עַל יְיָ אֲשֶׁר אֲהֵבוֹ: סָחוּ יְלָדָיו בִּפְעוּלָם. אַל יָשׁוּב דַּךְ נִכְלָם: עָבַר בַּשּׁוּק בִּסְבָרָתוֹ. וְהִנֵּה אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא לִקְרָאתוֹ: פָּץ לוֹ הַמְבַשֵּׂר. בֶּאֱמֶת הַיּוֹם תִּתְעַשֵּׁר: צַוֵּנִי בְּכָל כְּבוֹדֶךָ. כִּי הִנְנִי עַבְדֶּךָ: קְרָא לְמִי בְּדַעְתּוֹ. קְנוֹת עֶבֶד אֵין כְּמוֹתוֹ: רָחַשׁ אֵיךְ יְשַׁנֶּה דִינוֹ. עֶבֶד לִמְכּוֹר אֶת אֲדוֹנוֹ: שָׁת לוֹ חָכְמָתוֹ בְּקִרְבּוֹ. וְהֶחֱזִיק בּוֹ כְּמוֹ רַבּוֹ: תַּגָּר קְנָאוֹ בַּאֲהָבִים. בִּשְׁמוֹנָה מֵאוֹת אֶלֶף זְהוּבִים: תֵּבְעוּ מַה מְּלַאכְתֶּךָ. אִם בְּבִנְיַן חָכְמָתֶךָ: תַּכְלִית טְרַקְלִין וּפַלְטֵרִין. הֲרֵי אַתָּה בֶּן חוֹרִין: יוֹם רִאשׁוֹן בְּמִפְעָלִים. פָּעַל עִם פּוֹעֲלִים: שַׁוַּע בַּחֲצִי הַלַּיְלָה. עֲנֵנִי נוֹרָא עֲלִילָה: יָזַמְתִּי וְנִמְכַּרְתִּי לְהַעֲבִידִי. לִכְבוֹדְךָ וְלֹא לִכְבוֹדִי: בּוֹרֵא עוֹלָם בְּקִנְיָן. הַשְׁלֵם זֶה הַבִּנְיָן: רַחֲמֶיךָ יִכָּמְרוּ בַּחֲנִינָתִי. כִּי לְטוֹבָה כַּוָּנָתִי: מַלְאֲכֵי רַחֲמִים

מִמְּעוֹנָתוֹ. אָז הֶחֱלוּ לִבְנוֹתוֹ: רַבּוּ בְּנֵי הַמְּלוּכָה. וַתִּשְׁלַם כָּל הַמְּלָאכָה: דָּץ הַסּוֹחֵר בִּרְאוֹתוֹ. כִּי נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ: כְּלוּלַת מִגְדָּלִים נָאִים. לְפִי עִנְיַן הַבַּנָּאִים: יִזָּכֵר לְךָ עַתָּה. אֶתְמוֹל אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ: חָפְשִׁי בְּוַדַּאי וּבְבֵרוּר. כְּנַמְתָּ לְעִנְיַן שִׁחְרוּר: זֶה קִיְּמוֹ בֶּאֱמֶת. וּפָרָה לוֹ אִישׁ הָאֱמֶת:

אָמַר יְיָ לְיַעֲקֹב. אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב:
בָּחַר יְיָ בְּיַעֲקֹב. אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב:
גָּאַל יְיָ אֶת יַעֲקֹב. אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב:
דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב. אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב:
הַבָּאִים יַשְׁרֵשׁ יַעֲקֹב. אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב:
וְיֵרְדְּ מִיַּעֲקֹב. אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב:
זְכֹר זֹאת לְיַעֲקֹב. אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב:
חֶדְוַת יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב. אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב:
טוֹבוּ אֹהָלֶיךָ יַעֲקֹב. אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב:
יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב. אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב:
כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב. אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב:
לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב. אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב:
מִי מָנָה עֲפַר יַעֲקֹב. אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב:
נִשְׁבַּע יְיָ לְיַעֲקֹב. אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב:
סְלַח נָא לַעֲוֹן יַעֲקֹב. אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב:
עַתָּה הָשֵׁב שְׁבוּת יַעֲקֹב. אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב:
פָּדָה יְיָ אֶת יַעֲקֹב. אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב:
צַוֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב. אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב:
קוֹל קוֹל יַעֲקֹב. אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב:
רָנִּי וְשִׂמְחִי לְיַעֲקֹב. אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב:
שָׁב יְיָ אֶת שְׁבוּת יַעֲקֹב. אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב:
תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב. אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב:

רִבּוֹן הָעוֹלָמִים אַב הָרַחֲמִים וְהַסְּלִיחוֹת בְּסִמָּן טוֹב וּבְמַזָּל טוֹב הָחֵל עָלֵינוּ אֶת (כשחל יו"ט באמצע השבוע לא יאמר רק ימי המעשה) שֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה הַבָּאִים לִקְרָאתֵנוּ לְשָׁלוֹם חֲשׂוּכִים מִכָּל חֵטְא וָפֶשַׁע וּמְנֻקִּים מִכָּל עָוֹן וְאַשְׁמָה וָרֶשַׁע וּמְדֻבָּקִים בְּתַלְמוּד תּוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים וְחָנֵּנוּ דֵּעָה

בִּינָה וְהַשְׂכֵּל מֵאִתָּךְ וְתַשְׁמִיעֵנוּ בָּהֶם שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה וְלֹא תַעֲלֶה קִנְאָתֵנוּ עַל לֵב אָדָם וְלֹא קִנְאַת אָדָם תַּעֲלֶה עַל לִבֵּנוּ. מַלְכֵּנוּ אֱלֹהֵינוּ הָאָב הָרַחֲמָן שִׂים בְּרָכָה וּרְוָחָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ וְכָל הַיּוֹעֵץ עַל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל עֵצָה טוֹבָה וּמַחֲשָׁבָה טוֹבָה אַמְּצוֹ וּבָרְכוֹ גַּדְּלוֹ וְקַיְּמוֹ קַיֵּם עֲצָתוֹ כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר יִתֶּן לְךָ כִלְבָבֶךָ וְכָל עֲצָתְךָ יְמַלֵּא: וְנֶאֱמַר וְתִגְזַר אֹמֶר וְיָקָם לָךְ וְעַל דְּרָכֶיךָ נָגַהּ אוֹר. וְכָל הַיּוֹעֵץ עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל עֵצָה שֶׁאֵינָהּ טוֹבָה וּמַחֲשָׁבָה שֶׁאֵינָהּ טוֹבָה תּוּפַר עֲצָתוֹ כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר יְיָ הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: וְנֶאֱמַר עֻצוּ עֵצָה וְתֻפָר דַּבְּרוּ דָבָר וְלֹא יָקוּם כִּי עִמָּנוּ אֵל: וּפְתַח לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אַב הָרַחֲמִים אֲדוֹן הַסְּלִיחוֹת בְּזֶה הַשָּׁבוּעַ וּבְכָל שָׁבוּעַ שַׁעֲרֵי אוֹרָה שַׁעֲרֵי אֹרֶךְ יָמִים וְשָׁנִים שַׁעֲרֵי אֲרִיכַת אַפַּיִם שַׁעֲרֵי בְרָכָה שַׁעֲרֵי בִינָה שַׁעֲרֵי גִילָה שַׁעֲרֵי גְדֻלָּה שַׁעֲרֵי גְאֻלָּה שַׁעֲרֵי גְבוּרָה שַׁעֲרֵי דִיצָה שַׁעֲרֵי דֵעָה שַׁעֲרֵי הוֹד שַׁעֲרֵי הָדָר שַׁעֲרֵי הַצְלָחָה שַׁעֲרֵי הַרְוָחָה שַׁעֲרֵי וָעַד טוֹב שַׁעֲרֵי זְרִיזוּת שַׁעֲרֵי זִמְרָה שַׁעֲרֵי זְכִיּוֹת שַׁעֲרֵי זִיו שַׁעֲרֵי זֹהַר תּוֹרָה שַׁעֲרֵי זֹהַר חָכְמָה שַׁעֲרֵי זֹהַר בִּינָה שַׁעֲרֵי זֹהַר דַּעַת שַׁעֲרֵי חֶדְוָה שַׁעֲרֵי חֶמְלָה שַׁעֲרֵי חֵן וָחֶסֶד שַׁעֲרֵי חַיִּים טוֹבִים שַׁעֲרֵי חָכְמָה שַׁעֲרֵי טוֹבָה שַׁעֲרֵי טֹהַר שַׁעֲרֵי יְשׁוּעָה שַׁעֲרֵי יֹשֶׁר שַׁעֲרֵי כַפָּרָה שַׁעֲרֵי כַלְכָּלָה שַׁעֲרֵי כָבוֹד שַׁעֲרֵי לִמּוּד שַׁעֲרֵי מָזוֹן שַׁעֲרֵי מְנוּחוֹת שַׁעֲרֵי מְחִילוֹת שַׁעֲרֵי מַדָּע שַׁעֲרֵי נֶחָמָה שַׁעֲרֵי נְקִיּוּת שַׁעֲרֵי סְלִיחָה שַׁעֲרֵי סִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא שַׁעֲרֵי עֶזְרָה שַׁעֲרֵי פְדוּת שַׁעֲרֵי פַרְנָסָה טוֹבָה שַׁעֲרֵי צְדָקָה שַׁעֲרֵי צָהֳלָה שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה שַׁעֲרֵי קוֹמְמִיּוּת שַׁעֲרֵי רַחֲמִים שַׁעֲרֵי רָצוֹן שַׁעֲרֵי רְפוּאָה שְׁלֵמָה שַׁעֲרֵי שָׁלוֹם שַׁעֲרֵי שִׂמְחָה שַׁעֲרֵי שְׁמוּעוֹת טוֹבוֹת שַׁעֲרֵי שַׁלְוָה שַׁעֲרֵי תוֹרָה שַׁעֲרֵי תְפִלָּה שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה שַׁעֲרֵי תְשׁוּעָה כְּדִכְתִיב וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים מֵיְיָ מָעוּזָּם בְּעֵת צָרָה: וַיַּעְזְרֵם יְיָ וַיְפַלְּטֵם יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בוֹ: וְנֶאֱמַר חָשַׂף יְיָ אֶת זְרוֹעַ קָדְשׁוֹ לְעֵינֵי כָּל הַגּוֹיִם וְרָאוּ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ אֵת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ: וְנֶאֱמַר קוֹל צוֹפַיִךְ נָשְׂאוּ קוֹל יַחְדָּו יְרַנֵּנוּ כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יְיָ צִיּוֹן: וְקַיֶּם לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב מַה נָּאווּ עַל הֶהָרִים רַגְלֵי מְבַשֵּׂר מַשְׁמִיעַ שָׁלוֹם מְבַשֵּׂר טוֹב מַשְׁמִיעַ יְשׁוּעָה אֹמֵר לְצִיּוֹן מָלַךְ אֱלֹהָיִךְ: רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנָּם וְלִירוּשָׁלַיִם מְבַשֵּׂר אֶתֵּן. אָמֵן סֶלָה:

XXIII.

קִדּוּשׁ הַחֹדֶשׁ.

ОСВЯЩЕНІЕ МѢСЯЦА.

А. На основаніи наблюденій (על פי הראיה) за появленіемъ луны, производившихся во время существованія Синедріона въ Іерусалимѣ.

קדוש החדש освященіе мѣсяца есть особая מצות עשה положительная заповѣдь, состоящая въ томъ, что должно разсчитывать, знать и устанавливать (לחשב ולידע ולקבוע), въ какой именно день начало каждаго мѣсяца изъ мѣсяцевъ года.

Мѣсяцы года суть мѣсяцы лунные, какъ сказано: עולת חדש בחדשו — „всесожженіе каждаго мѣсяца при обновленіи его“ [1]) (במדבר כח, יד); и еще сказано: החדש הזה לכם ראש חדשים — „это обновленіе (луны) да будетъ вамъ началомъ мѣсяцевъ“ (שמות יב, ב). Послѣднія слова мудрецы наши поясняютъ такъ: Всесвятый, да восхвалится Онъ, показалъ Моисею въ пророческомъ видѣніи подобіе луны [2]) и сказалъ ему: כזה ראה וקדש — „при этомъ видѣ (луны) наблюдай и освящай.“ Годы же, которые мы считаемъ, суть годы солнечные, какъ сказано: שמור את חדש האביב — „соблюдай мѣсяцъ колосьевъ“ [3]) (דברים טז, א; יד החזקה הלכות קדוש החדש א).

Наблюденіе за появленіемъ луны, а также освященіе и установленіе перваго дня мѣсяца (ראש חדש) поручено не всякому человѣку, а только בית דין судилищу, ибо сказано: החדש הזה לכם — „это обновленіе да будетъ вамъ“ ··· т. е. свидѣтельство это поручается вамъ [4]). На основаніи астрономическихъ вычисленій судилище опредѣляло каждый разъ, возможно ли, чтобы луна появилась на горизонтѣ въ свое время, т. е. въ ночь на 30-ый день мѣсяца или нѣтъ. Когда судилище знало, что это возможно, оно весь 30-ый день сидѣло и дожидало свидѣтелей, видѣвшихъ луну. Если свидѣтели эти приходили и если, послѣ тщательнаго, согласнаго съ закономъ, опроса ихъ, слова ихъ оказывались вѣрными, судилище освящало 30-ый день. Если же луна не появлялась и свидѣтели не приходили, тогда судилище относило 30-ый день къ истекшему мѣсяцу. Когда же судилище знало, на основаніи вычисленій, что появленіе луны невозможно, оно въ 30-ый день не сидѣло и не дожидало свидѣтелей; если же свидѣтели однако приходили, тогда судилище достовѣрно знало, что они ложные, или же имъ показалось изъ облаковъ подобіе луны, но не

[1]) т. е. при новолуніи (ר"ה כד). [2]) въ моментъ обновленія ея. [3]) чтобы мѣсяцъ нисонъ всегда совпадалъ со временемъ созрѣванія колосьевъ въ Палестинѣ, т. е. съ весною. Это возможно лишь тогда, если считать годы по солнцу. (См. ниже стр. 411). [4]) Моисею, Аарону и ихъ преемникамъ (ה', א).

самая луна. На судилищѣ лежала обязанность (מצות עשה מן התורה) разсчитывать и знать, появится ли луна или нѣтъ, допрашивать свидѣтелей прежде, чѣмъ оно освящало мѣсяцъ, посылать всему народу извѣщенія о томъ, въ какой именно день будетъ начало мѣсяца, дабы всѣ знали, на какіе именно дни приходятся праздники, ибо сказано: אשר תקראו אתם מקראי קדש — „которые вы[1]) будете провозглашать праздниками" (ויקרא כג, ב), и еще сказано: ושמרת את החקה הזאת למועדה — „соблюдай постановленіе сіе въ опредѣленное для него время" (הל' קדוש החדש א, ז; שמות יג, י).

Первоначально, когда судилище освящало мѣсяцъ, отдаленныя отъ Палестины общины извѣщались объ этомъ черезъ зажиганіе факеловъ на вершинахъ горъ, впослѣдствіи же — черезъ пословъ (שם ג, ח). Жители тѣхъ мѣстъ, въ которыя послы прибывали своевременно, совершали праздники въ теченіе одного дня, какъ это предписано Торою[2]). Отдаленныя же отъ Палестины мѣста, куда послы не достигали своевременно, совершали праздники въ теченіе двухъ дней, во избѣжаніе сомнѣнія, такъ какъ имъ не было извѣстно, на какой именно день судилищемъ назначено начало мѣсяца (ג, יא).

Устанавливать новомѣсячія на основаніи наблюденія за луною и назначать годы високосными могъ только Синедріонъ (סנהדרין), бывшій въ землѣ Израильской, или тамъ же уполномоченное (סמוכים) имъ судилище (בית דין), если онъ далъ ему на то свое дозволеніе. Устное Преданіе (הלכה למשה מסיני) гласитъ, что только при существованіи Синедріона устанавливаютъ начала мѣсяцевъ на основаніи наблюденій за луною (על פי הראיה); во время же отсутствія Синедріона—исключительно на основаніи того счисленія (על פי החשבון), котораго мы придерживаемся нынѣ. Счисленіе это вошло въ употребленіе у всѣхъ израильтянъ со временъ послѣднихъ мудрецовъ Гемары[3]), когда опустошена была израильская земля, и не стало въ ней постояннаго судилища. Во времена же мудрецовъ Мишно, а также Гемары, до Аббаи и Рово, всѣ израильтяне вели времясчисленіе согласно постановленіямъ Синедріона въ землѣ Израильской (על קביעת ארץ ישראל היו סומכין).

Въ настоящее время, когда, за отсутствіемъ въ Палестинѣ Синедріона и судилища, дни новолунія опредѣляются повсюду на основаніи одного и того же счисленія, слѣдовало бы по закону совершать праздники каждый разъ въ теченіе одного только дня, одинаково, какъ въ Палестинѣ, такъ и въ другихъ странахъ; но мудрые законоучители наши установили (תקנת חכמים), чтобы мы строго соблюдали обычай предковъ нашихъ (שיזהרו במנהג אבותיהם שבידיהם). Вотъ почему мы понынѣ во всѣхъ странахъ свѣта,

[1]) בית דין. [2]) а именно: 1-ый и 7-ой день Пасхи (15-го и 22-го нисона), 1-ый и 8-ой день Кущей (15-го и 23-ьяго тишри), день Седьмицъ (6-го сивона) и 1-ый день седьмого мѣсяца (ראש השנה). [3]) въ IV вѣкѣ.

кромѣ Палестины, совершаемъ праздники въ теченіе двухъ дней, какъ это бывало тогда, когда время опредѣлялось въ Палестинѣ на основаніи наблюденій. Жители же Палестины, по обычаю своему, совершаютъ праздники въ теченіе одного дня, такъ какъ они и въ древности не совершали ихъ два дня. Такимъ образомъ совершаемое нами нынѣ празднованіе втораго дня праздниковъ (יום טוב שני של גליות) есть установленіе законоучителей (מדברי סופרים). Праздникъ же Новолѣтія (ראש השנה) совершался два дня еще въ то время, когда начала мѣсяцевъ опредѣлялись на основаніи наблюденій, и не только жителями Палестины, но даже и самого Іерусалима, служившаго мѣстомъ пребыванія судилища. Вотъ почему законоучители постановили, чтобы и жители Палестины постоянно праздновали Новолѣтіе два дня, даже и тогда, когда время опредѣляется на основаніи счисленія. (הל׳ קדוש החדש ה׳).

В. На основаніи счисленія (על פי החשבון).

Главныя основанія упомянутаго счисленія [1]) изложены приблизительно въ слѣдующемъ:

Д е н ь, по еврейскому календарю, есть время, протекшее отъ конца одного заката солнца (שקיעה) до конца слѣдующаго такого же заката. Начинаясь моментомъ появленія звѣздъ на небѣ, день продолжается 24 часа. Каждый часъ имѣетъ 1080 частей.

Л у н н ы й м ѣ с я ц ъ есть промежутокъ времени отъ одного новолунія до другого. Онъ начинается моментомъ, въ который луна, совершивъ полный оборотъ вокругъ земли, начинаетъ обращать къ намъ освѣщенную сторону свою (מוֹלד), и содержитъ 29 дней 12 часовъ 793 части (ок. 44 мин.). Вотъ названія мѣсяцевъ по порядку: 1) נִיסָן, 2) אִיָּר, 3) סִיוָן, 4) תַּמּוּז, 5) אָב, 6) אֱלוּל, 7) תִּשְׁרֵי, 8) מַרְחֶשְׁוָן, 9) כִּסְלֵו. 10) טֵבֵת, 11) שְׁבָט, 12) אֲדָר, въ високосномъ году 13) וַאֲדָר или אֲדָר שֵׁנִי.

Г о д ъ представляетъ собою приблизительно то время, въ теченіе котораго земля совершаетъ полный оборотъ кругомъ солнца; это время содержитъ въ себѣ 365 дней и 6 часовъ (приблизительно). Годъ раздѣляется на 4 части, называемыя т к у ф о у с ъ (תקופות), и содержащія каждая 91 день 7 ½ часовъ. Онѣ соотвѣтствуютъ четыремъ временамъ года и суть слѣдующія: ткуфасъ нисонъ, тамузъ, тишрі, тэйвэйсъ (תקופת ניסן, תמוז, תשרי, טבת).

При счетѣ времени лунными мѣсяцами, состоящими изъ 29 дней 12 часовъ и 793 частей, начало каждаго новаго мѣсяца падаетъ на разные часы тридцатаго дня, такъ что часть этого дня принадлежитъ преды-

[1]) Въ воспоминаніе о храмѣ (זכר למקדש), во время существованія котораго Синедріонъ освящалъ мѣсяцъ въ Іерусалимѣ, мы и нынѣ ведемъ расчетъ новолуній по горизонту Іерусалима (תוב"ב).

дущему и часть слѣдующему мѣсяцу. Но такъ какъ Законъ повелѣваетъ намъ насчитывать мѣсяцы изъ дней, а не изъ часовъ (עד חדש ימים, ימים אתה מונה לחדש ולא שעות, מגלה ד״ה, א), то мы поэтому считаемъ мѣсяцы то въ 30, то въ 29 дней. Мѣсяцъ изъ 30 дней называется полнымъ (מלא), а изъ 29 неполнымъ (חסר).

Если бы лунный мѣсяцъ имѣлъ ровно 29 дней и 12 часовъ, тогда полные и неполные мѣсяцы чередовались бы поперемѣнно, и число дней луннаго года равнялось бы 354: шести полнымъ и шести неполнымъ мѣсяцамъ. Но лунный мѣсяцъ, сверхъ 29 дней и 12 часовъ, содержитъ еще $^{793}/_{1080}$ часа, изъ чего съ теченіемъ времени накопляются часы и дни; чтобы устранить происходящую отсюда погрѣшность во времясчисленіи, порядокъ полныхъ и неполныхъ мѣсяцевъ ведется слѣдующимъ образомъ: тишри—всегда полный мѣсяцъ, а тэйвэйсъ всегда неполный; начиная съ тэйвэйса и далѣе,—одинъ полный мѣсяцъ, другой неполный по порядку, а именно: тэйвэйсъ неполный, швотъ полный, адоръ неполный, нисонъ полный и т. д. Мѣсяцы же мархешвонъ и кисловъ иногда бываютъ оба полные, иногда оба неполные, а иногда первый неполный, а второй полный. Въ первомъ случаѣ мѣсяцы года называются שלמים, во второмъ חסרין, а въ третьемъ כסדרן.

Такъ какъ перемѣны временъ года зависятъ отъ положенія земли относительно солнца, то солнечный годъ представляетъ такой промежутокъ времени, въ теченіе котораго вполнѣ завершаются перемѣны временъ года. Солнечный годъ имѣетъ приблизительно 365 дней 5 час. 48 мин. 48 сек., тогда какъ лунный годъ содержитъ 354 дня 8 час. 876 частей, такъ что лунный годъ короче солнечнаго на 10 дней 21 часъ и 204 части. Поэтому, вслѣдствіе несовпаденія года луннаго съ годомъ солнечнымъ, мѣсяцы приходились бы не въ одни и тѣ же времена года. Такъ напр., мѣсяцъ нисонъ, въ которомъ бываетъ Пасха, и тишри, въ которомъ бываетъ Суккоусъ, приходились бы то лѣтомъ, то зимою. По повелѣнію же Бога (דברים טז, יא) Пасха должна быть совершаема въ חדש האביב мѣсяцѣ колосьевъ, а Суккоусъ—באספך את מעשיך מן השדה во время собиранія полевыхъ плодовъ (שמות כג, טז), т. е. 15-ое нисона должно приходиться послѣ תקופת ניסן—весенней תקופה, а Суккоусъ хоть частію своею послѣ תקופת תשרי—осенней תקופה. Необходимо поэтому уравнять лунное время съ солнечнымъ. Вычислили, что каждые 19 лѣтъ солнечный счетъ даетъ излишекъ противъ луннаго на 206 дней 18 час. и 636 частей, или на семь мѣсяцевъ. Поэтому для согласованія луннаго года съ солнечнымъ мы въ теченіе 19-тилѣтняго цикла (מחזור קטן) полагаемъ 7 лѣтъ, состоящихъ не изъ 12, а изъ 13 лунныхъ мѣсяцевъ, а именно: годы 3, 6, 8, 11, 14, 17 и 19-ый (גוח אדז״ט). Годъ, состоящій изъ 12 мѣсяцевъ, называется פשוטה—простымъ, годъ изъ 13 мѣсяцевъ — מעוברת високоснымъ. Добавочный

мѣсяцъ включается послѣ адора и называется: адоръ II-ой, такъ что въ високосномъ году бываетъ два адора: I-ый (изъ 30 дней) и II-ой (изъ 29 дней).

ראש השנה Новолѣтіе должно было бы собственно приходиться всегда въ тотъ день, когда бываетъ начало мѣсяца тишри, но иногда однако Новолѣтіе отодвигается впередъ (דחיות) на одинъ или два дня. Такъ напр., если новолуніе мѣсяца тишри падаетъ на 1-ый, или 4-ый, или 6-ой день недѣли, тогда Новолѣтіе отодвигается (אורח חיים תכח) на день, слѣдующій за новолуніемъ (לא אד"ו ראש). Это дѣлается съ тою цѣлію, чтобы День Прощенія не приходился на I-ый или 6-ой день недѣли, а седьмой день Кущей (הושענא רבה) на Субботу.

Подробнѣе см. הל' קדוש החדש להרמב"ם.

XXIV.

ראש חדש.

Новомѣсячіе.

Законоучители наши, комментируя слова החדש הזה לכם—„это новолуніе да будетъ вамъ"... опредѣляютъ между прочимъ значеніе ихъ краткимъ выраженіемъ: דוגמא שלכם—образецъ вамъ. Это значитъ: израильтянинъ, подобно лунѣ, долженъ постоянно возвращаться къ свѣту своему, къ Богу и Его ученію; израильтянинъ можетъ выходить изъ всякаго затменія жизни, причиненнаго ему грѣхами и страданіями, къ новой чистотѣ и къ новой радости. Примѣръ такого обновленія представляетъ намъ освобожденіе наше изъ мрака египетскаго рабства, и къ такому же обновленію, духовному и нравственному, призываетъ насъ каждое новомѣсячіе.

Во время существованія храма въ немъ приносили въ дни новомѣсячій особую, сверхъ постояннаго всесожженія, надбавочную жертву (במדבר כח, יא ; קרבן מוסף), въ составъ которой входилъ и שעיר חטאת козелъ (въ жертву) за грѣхъ. Этотъ козелъ назначался לכפר על טומאת מקדש וקדשיו для отпущенія грѣха, совершеннаго священниками, если они входили въ храмъ, будучи нечистыми (בטומאה), и приносили тамъ жертвы, а также חטא שאין מכיר בו אלא ד' יהא שעיר זה מכפר грѣха, неизвѣстнаго никому, кромѣ Бога (שבועות ט, א). Такимъ образомъ новомѣсячіе есть זמן כפרה—время отпущенія грѣховъ, совершенныхъ въ теченіе всего мѣсяца. Посему нѣкоторые проводятъ канунъ новомѣсячія въ постѣ и раскаяніи и вслѣдъ за מנחה читаютъ въ этотъ день особыя умилостивительныя молитвы (יום כפור קטן).

ראש חדש новомѣсячіе бываетъ въ 1-ый день каждаго новаго мѣ-

сяца луннаго года. Если предшествовавшій мѣсяцъ былъ полный (изъ 30 дней), тогда и 30-ый день предшествовавшаго мѣсяца называется ראש חדש новомѣсячіемъ, но счетъ дней новаго мѣсяца начинается однако съ слѣдующаго 31-го дня. Вотъ почему новомѣсячіе празднуется то одинъ, то два дня. Еще во времена царя Саула встрѣчается уже празднованіе новомѣсячія въ теченіе двухъ дней (שמואל א כ, כז; ר״ה ל, ב).

Какъ нѣкогда о наступленіи новаго мѣсяца каждый разъ возвѣщали народу, такъ и нынѣ въ домѣ Божіемъ дѣлается канторомъ послѣ чтенія Торы такое же возвѣщеніе въ Субботу, что передъ новомѣсячіемъ (אורח חיים ת״ז). Это возвѣщеніе называется ברכת החדש (стр. 302).

Съ приближеніемъ новаго мѣсяца пробуждается въ сердцахъ израильтянъ горячее желаніе, чтобы Премилосердый благословилъ этотъ мѣсяцъ. Посему мы передъ возвѣщеніемъ новомѣсячія читаемъ יהי רצון, а послѣ него יחדשהו.

Такъ какъ новомѣсячіе напоминаетъ объ освобожденіи изъ египетскаго рабства и о будущемъ спасеніи, то мы поэтому читаемъ въ этотъ день торжественныя пѣсни „половину הלל“ (הלל מצראה). Пророкъ Исаія говоритъ: „Тогда изъ мѣсяца въ мѣсяцъ, и изъ Субботы въ Субботу будетъ приходить всякая плоть передъ лице Мое на поклоненіе, говоритъ Господь“ (ישעיה סה, כג).

Въ новомѣсячіе (ראש חדש) дозволяется производить работу. Обычай женщинъ не производить въ этотъ день работы есть добрый обычай (אורח חיים תיז). Поститься запрещено (תיח). Увидѣвъ луну при обновленіи ея, произносятъ благословеніе אשר במאמרו ברא שחקים. Это благословеніе (называемое ברכת הלבנה) совершается только ночью при сіяніи луны и когда пользуются свѣтомъ ея. ברכת הלבנה произносятъ только въ ночь на исходѣ Субботы, если эта ночь бываетъ ранѣе 10-го числа мѣсяца; въ противномъ же случаѣ совершаютъ эту ברכה въ одинъ изъ буднишнихъ дней, не дожидаясь исхода Субботы. Въ мѣсяцѣ овѣ—только послѣ 9-го ова, но не на исходѣ этого дня (במוצאי ט׳ באב). Въ мѣсяцѣ тишри—на исходѣ Дня Прощенія (במוצאי יום הכפורים). ברכת הלבנה совершаютъ только по истеченіи 7 (на исходѣ Субботы—3) дней и не позже 14 дней 18 часовъ 396 частей (22 мин.) послѣ новолунія (תכו).

Годы мы считаемъ съ осенняго мѣсяца тишри, мѣсяцы же—начиная съ нисона, въ память совершившагося въ этомъ послѣднемъ избавленія нашего изъ египетскаго рабства. Мѣсяцы собственно называются у насъ, подобно днямъ недѣли, только: 1-ый, 2-ой, и т. д. Названія же нисонъ, іоръ и проч. суть халдейскія и перешли къ намъ во время вавилонскаго плѣненія (רמב״ן).

200.

קִדּוּשׁ לְבָנָה.

Освященіе луны.

הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת יְיָ מִן הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ בַּמְּרוֹמִים: הַלְלוּהוּ כָל מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל צְבָאָיו: הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל כּוֹכְבֵי אוֹר: הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם: יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ: וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם חָק נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר:

Богъ сотворилъ небо и звѣзды.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בְּמַאֲמָרוֹ בָּרָא שְׁחָקִים. וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם. חֹק וּזְמַן נָתַן לָהֶם שֶׁלֹּא יְשַׁנּוּ אֶת תַּפְקִידָם. שָׂשִׂים וּשְׂמֵחִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנָם. פּוֹעֵל אֱמֶת שֶׁפְּעֻלָּתוֹ אֱמֶת. וְלַלְּבָנָה אָמַר שֶׁתִּתְחַדֵּשׁ עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת לַעֲמוּסֵי בָטֶן. שֶׁהֵם עֲתִידִים לְהִתְחַדֵּשׁ כְּמוֹתָהּ וּלְפָאֵר לְיוֹצְרָם עַל שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַדֵּשׁ חֳדָשִׁים:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который глаголомъ Своимъ сотворилъ небеса и дыханіемъ устъ Своихъ все воинство ихъ, Который назначилъ имъ уставъ и время, дабы они не измѣняли данному имъ порученію, а весело и радостно исполняли волю Властителя Своего, Создателя истины, Коего дѣло — истина. Такъ повелѣлъ Онъ лунѣ въ великолѣпномъ вѣнцѣ постоянно обновляться лелѣемымъ отъ чрева матери, которые нѣкогда, подобно ей, (лунѣ) тоже обновятся, дабы восхвалять Создателя Своего за величественную славу царствія Его. Благословенъ Ты, Господи, обновляющій мѣсяцы!

ג״פ בָּרוּךְ יוֹצְרֵךְ. בָּרוּךְ עוֹשֵׂךְ. בָּרוּךְ קוֹנֵךְ. בָּרוּךְ בּוֹרְאֵךְ:

(3 раза:) Благословенъ Образователь твой, благословенъ Создатель твой, благословенъ Властитель твой, благословенъ Творецъ твой.

Богъ защищаетъ Израиля отъ враговъ его.

(ורוקד כנגד הלבנה ויזהר שלא יכרע בברכיו רק זוקף באצבעותיו).

ג״פ כְּשֵׁם שֶׁאֲנִי רוֹקֵד כְּנֶגְדֵּךְ. וְאֵינִי יָכוֹל לִנְגּוֹעַ בָּךְ. כָּךְ לֹא יוּכְלוּ כָּל אוֹיְבַי לִנְגּוֹעַ בִּי לְרָעָה:

(3 раза:) Какъ я поднимаюсь къ Тебѣ и не могу коснуться тебя, такъ да не сумѣютъ всѣ враги мои коснуться меня для зла.

(3 *раза:*) Да нападетъ на нихъ (египтянъ) страхъ и ужасъ, отъ величія мышцы Твоей да онѣмѣютъ они, какъ камень (Исходъ 15, 16).

ג"פ תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאָבֶן׃

(3 *раза:*) Какъ камень Да онѣмѣютъ они отъ величія мышцы Твоей, ужасъ и страхъ да нападетъ на нихъ.

ג"פ כָּאָבֶן יִדְּמוּ זְרוֹעֲךָ בִּגְדֹל וָפַחַד אֵימָתָה עֲלֵיהֶם תִּפֹּל׃

(3 *раза:*) Давидъ, царь израилевъ, живъ и сущъ (ר"ה כה).

ג"פ דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם׃

(*Обращаясь къ окружающимъ:*)

(3 *раза:*) Миръ надъ вами!

ג"פ שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם׃

(*Тѣ въ отвѣтъ:*) Надъ вами миръ!

וחברו משיב עֲלֵיכֶם שָׁלוֹם׃

(3 *раза:*) Доброе предзнаменованіе и доброе счастіе да будетъ намъ и всему Израилю. Аминь!

ג"פ סִמָּן טוֹב וּמַזָּל טוֹב יְהֵא לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל אָמֵן׃

Голосъ возлюбленнаго моего! вотъ, онъ идетъ! Онъ скачетъ по горамъ, прыгаетъ по холмамъ. Другъ мой похожъ на серну, или на молодого оленя. Вотъ, онъ стоитъ у насъ за стѣною, заглядываетъ въ окно, посматриваетъ сквозь рѣшетки (Пѣснь Пѣсней 2, 8. 9).

קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה זֶה בָּא מְדַלֵּג עַל הֶהָרִים מְקַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת׃ דּוֹמֶה דוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלֹּנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים׃

Переводъ см. выше, стр. 331.

שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי׃ עֶזְרִי מֵעִם יְיָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ׃ אַל יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ אַל יָנוּם שֹׁמְרֶךָ׃ הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל׃ יְיָ שֹׁמְרֶךָ יְיָ צִלְּךָ עַל יַד יְמִינֶךָ׃ יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה׃ יְיָ יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ׃ יְיָ יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃

Переводъ см. выше, стр. 69.

הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ׃ הַלְלוּהוּ בִּגְבוּרֹתָיו הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ׃ הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל

וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְתֹף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב: הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ:

תָּנָא דְבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אִלְמָלֵי לֹא זָכוּ יִשְׂרָאֵל אֶלָּא לְהַקְבִּיל פְּנֵי אֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם פַּעַם אַחַת בַּחֹדֶשׁ דַּיָּם. אָמַר אַבַּיֵּי הִלְכָּךְ צָרִיךְ לְמֵימְרָא מְעֻמָּד: מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר מִתְרַפֶּקֶת עַל דּוֹדָהּ: וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי לְמַלֹּאת פְּגִימַת הַלְּבָנָה וְלֹא יִהְיֶה בָּהּ שׁוּם מִעוּט וִיהִי אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה וּכְאוֹר שִׁבְעַת יְמֵי בְרֵאשִׁית כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה קוֹדֶם מִעוּטָהּ שֶׁנֶּאֱמַר אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים. וְיִתְקַיֵּם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב וּבִקְשׁוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵיהֶם וְאֵת דָּוִיד מַלְכָּם אָמֵן:

Переводъ см. выше, стр. 392.

לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר שִׁיר: אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה׃ לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ בְּכָל גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישֹׁר וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ:

201.

סֵדֶר הַלֵּל.

Псалмовые гимны.

***Въ праздники Пасхи, Седьмицъ и Кущей, а также въ новомѣсячія и дни Маккавеевъ непосредственно за* שמנה עשרה *читаютъ въ утрень* הלל [1]).**

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לִקְרוֹא אֶת הַהַלֵּל:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ Своими заповѣдями и повелѣлъ намъ читать **Галлэлъ.**

[1]) Первоначально чтеніе הלל установлено было только на дни воспоминанія великихъ чудесъ народнаго избавленія, на פסח, שבועות, סוכות, а также на חנוכה (ב ,תענית כח ; פסחים יז, א). (Въ פורים чтеніе מגלה замѣняетъ собою чтеніе הלל ; מגלה יד, א ; מגלה ותנוכה ג, ו). Чтеніе הלל въ ר״ח и въ послѣдніе 6 дней Пасхи есть не תקנת חז״ל, а только מנהג, посему читаютъ въ эти дни הלל съ пропусками בדלוגים.

Господь возвышаетъ униженныхъ.

(Псаломъ 113.) Аллилуія. Хвалите, рабы Господни, хвалите имя Господне! Да будетъ имя Господне благословенно отнынѣ и вовѣкъ. Отъ восхода солнца до запада прославляемо имя Господне. Высокъ надъ всѣми народами Господь, надъ небесами слава Его. Кто какъ Господь, Богъ нашъ, Который, обитая на высотѣ, Зритъ такъ глубоко внизъ на небо и на землю, Поднимаетъ изъ праха бѣднаго, изъ бренія возвышаетъ нищаго, Чтобы посадить его съ князьями, съ князьями народа своего; Неплодную вселяетъ въ домъ матерью, радующеюся о дѣтяхъ, Аллилуія!

הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָ
הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ׃ יְהִי שֵׁם יְיָ
מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃
מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ
מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ׃ רָם עַל כָּל
גּוֹיִם יְיָ עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ׃
מִי כַּייָ אֱלֹהֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי
לָשָׁבֶת׃ הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת
בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ׃ מְקִימִי
מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן׃
לְהוֹשִׁיבִי עִם נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי
עַמּוֹ׃ מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת אֵם
הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּיָהּ׃

Господь совершилъ чудеса при выходѣ Израиля изъ Египта.

(Псаломъ 114.) Когда вышелъ Израиль изъ Египта, домъ Іакова изъ народа иноплеменнаго, Іуда сдѣлался святынею Его, Израиль владѣніемъ Его. Море увидѣло, и побѣжало, Іорданъ обратился назадъ, Горы прыгали, какъ овны, холмы, какъ агнцы. Что съ тобою, море, что ты побѣжало, Іорданъ, что обратился назадъ, Горы, что вы прыгаете, какъ овны, и вы холмы, какъ агнцы? Передъ Владыкою трепещи, земля, передъ Богомъ Іакова, Превращающимъ скалу въ озеро воды, кремень въ источникъ воды!

בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם
בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֹעֵז׃ הָיְתָה
יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל
מַמְשְׁלוֹתָיו׃ הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס
הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר׃ הֶהָרִים
רָקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי
צֹאן׃ מַה לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס
הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר׃ הֶהָרִים
תִּרְקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי
צֹאן׃ מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ
מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב׃ הַהֹפְכִי
הַצּוּר אֲגַם מָיִם חַלָּמִישׁ
לְמַעְיְנוֹ מָיִם׃

Идолы ничтожны, на одного только Бога должно уповать.

Въ новомѣсячіе и въ Пасху, начиная съ третьяго дня, לא לנו *не читается.*

(Псаломъ 115.) Не намъ, Господи, не намъ, но имени Твоему дай славу, ради любви Твоей, ради истины Твоей. Для чего язычникамъ говорить: гдѣ же Богъ ихъ?! И Богъ нашъ на небесахъ, творитъ все, что хочетъ. Идолы ихъ, серебро и золото, дѣло рукъ человѣческихъ, Имѣютъ уста и не говорятъ, имѣютъ глаза и не видятъ, Имѣютъ уши и не слышатъ, имѣютъ ноздри и не обоняютъ; Есть у нихъ руки, но не осязаютъ; есть у нихъ ноги, но не ходятъ, они не издаютъ голоса гортанью своею. Подобны имъ да будутъ дѣлающіе ихъ, всякій, надѣющійся на нихъ. Израиль! уповай на Господа! Онъ помощь ихъ и щитъ ихъ. Домъ Аароновъ! уповайте на Господа! Онъ помощь ихъ и щитъ ихъ. Боящіеся Господа! уповайте на Господа! Онъ помощь ихъ и щитъ.

בר"ח ובחוה"מ פסח גם שני ימים האחרונים של פסח מדלגין זה:

לֹא לָנוּ יְיָ לֹא לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד עַל חַסְדְּךָ עַל אֲמִתֶּךָ: לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה נָא אֱלֹהֵיהֶם: וֵאלֹהֵינוּ בַשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה: עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם: פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ: אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ אַף לָהֶם וְלֹא יְרִיחוּן: יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן רַגְלֵיהֶם וְלֹא יְהַלֵּכוּ לֹא יֶהְגּוּ בִּגְרוֹנָם: כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר בֹּטֵחַ בָּהֶם: יִשְׂרָאֵל בְּטַח בַּייָ עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא: בֵּית אַהֲרֹן בִּטְחוּ בַייָ עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא: יִרְאֵי יְיָ בִּטְחוּ בַייָ עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא: ע"כ

(Псал. 115.) Господь, Который помнитъ насъ, благословляетъ; благословляетъ домъ израилевъ, благословляетъ домъ Аароновъ, Благословляетъ боящихся Господа, малыхъ съ великими. Умножитъ васъ Господь, васъ и дѣтей вашихъ. Благословенны вы Господу, сотворившему небо и землю! Небеса суть небеса Божіи, а землю Онъ далъ сынамъ человѣческимъ. Не мертвые восхваляютъ Господа, ни всѣ, нисходящіе въ гробовое безмолвіе, Мы же восхваляемъ Господа отнынѣ и вовѣки. Аллилуія!

יְיָ זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן: יְבָרֵךְ יִרְאֵי יְיָ הַקְּטַנִּים עִם הַגְּדֹלִים: יֹסֵף יְיָ עֲלֵיכֶם עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם: בְּרוּכִים אַתֶּם לַייָ עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַייָ וְהָאָרֶץ נָתַן לִבְנֵי אָדָם: לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יָהּ וְלֹא כָּל יֹרְדֵי דוּמָה: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

Благодарственная пѣснь спасеннаго.

Въ новомѣсячіе и въ Пасху, начиная съ третьяго дня, אהבתי *не читается.*

בר"ח ובחול המועד פסח גם שני ימים האחרונים של פסח מדלגין זה:

(Псаломъ 116.) Я люблю—ибо Господь слышитъ—голосъ мой, моленіе мое. Ибо Онъ приклонилъ ко мнѣ ухо Свое, и буду призывать Его во *всѣ* дни мои. Объяли меня болѣзни смертныя, муки адскія постигли меня, встрѣтилъ я тѣсноту и скорбь: Призываю я имя Господне: о Господи, избавь душу мою! Милостивъ Господь и праведенъ, и милосердъ Богъ нашъ. Хранитъ Господь простодушныхъ; я изнемогъ, но Онъ помогъ мнѣ. Возвратись, душа моя, въ покой твой, ибо Господь облагодѣтельствовалъ тебя. Ты избавилъ душу мою отъ смерти, око мое отъ слезы и ноги мои отъ преткновенія. Буду ходить передъ лицомъ Господнимъ на землѣ живыхъ. Я вѣрую, даже когда говорю: я сильно сокрушенъ! Я сказалъ въ опрометчивости моей: все человѣчество обманчиво!

אָהַבְתִּי כִּי יִשְׁמַע יְיָ אֶת קוֹלִי תַּחֲנוּנָי: כִּי הִטָּה אָזְנוֹ לִי וּבְיָמַי אֶקְרָא: אֲפָפוּנִי חֶבְלֵי מָוֶת וּמְצָרֵי שְׁאוֹל מְצָאוּנִי צָרָה וְיָגוֹן אֶמְצָא: וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא אָנָּה יְיָ מַלְּטָה נַפְשִׁי: חַנּוּן יְיָ וְצַדִּיק וֵאלֹהֵינוּ מְרַחֵם: שֹׁמֵר פְּתָאִים יְיָ דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ: שׁוּבִי נַפְשִׁי לִמְנוּחָיְכִי כִּי יְיָ גָּמַל עָלָיְכִי: כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת עֵינִי מִן דִּמְעָה אֶת רַגְלִי מִדֶּחִי: אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְיָ בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים: הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי עָנִיתִי מְאֹד: אֲנִי אָמַרְתִּי בְחָפְזִי כָּל הָאָדָם כֹּזֵב: ע"כ

(Псал. 116.) Что воздамъ Господу за всѣ благодѣянія Его ко мнѣ? Чашу спасенія подниму, и имя Господне призову. Обѣты мои Господу совершу передъ всѣмъ народомъ Его. Тяжела въ очахъ Господнихъ смерть благочестивцевъ Его. О Господи, я рабъ Твой, я рабъ Твой, сынъ рабыни Твоей; Ты разрѣшилъ узы мои. Благодарственную жертву приношу я Тебѣ и имя Господне я призываю. Обѣты мои воздамъ Господу передъ всѣмъ народомъ Его, Во дворахъ дома Господня, посреди тебя, Іерусалимъ! Аллилуія!

מָה אָשִׁיב לַיְיָ כָּל תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי: כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא: נְדָרַי לַיְיָ אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה נָּא לְכָל עַמּוֹ: יָקָר בְּעֵינֵי יְיָ הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו: אָנָּה יְיָ כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי: לְךָ אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא: נְדָרַי לַיְיָ אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה נָּא לְכָל עַמּוֹ: בְּחַצְרוֹת בֵּית יְיָ בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּיָהּ:

Приглашеніе хвалить Господа.

(Псаломъ 117.) Хвалите Господа, всѣ народы, прославляйте Его, всѣ племена! Ибо сильна была милость Его къ намъ, и вѣрность Господня (пребываетъ) вовѣкъ! Аллилуія!

הַלְלוּ אֶת יְיָ כָּל גּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ
כָּל הָאֻמִּים׃ כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ
וֶאֱמֶת יְיָ לְעוֹלָם הַלְלוּיָהּ׃

Благодарственная пѣснь Израиля.

(Псаломъ 118.) Славьте Господа, ибо Онъ благъ, ибо вовѣкъ милость Его!

Да скажетъ Израиль: да, вовѣкъ милость Его!

Да скажетъ домъ Аароновъ: да, вовѣкъ милость Его!

Да скажутъ боящіеся Господа: да, вовѣкъ милость Его!

הוֹדוּ לַייָ כִּי טוֹב
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
יֹאמְרוּ נָא בֵית אַהֲרֹן
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
יֹאמְרוּ נָא יִרְאֵי יְיָ
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃

(Псаломъ 118.) Изъ тѣсноты воззвалъ я къ Господу, и освобожденіемъ отвѣчалъ мнѣ Господь. Господь за меня, не устрашусь: что сдѣлаетъ мнѣ человѣкъ? Господь мнѣ помощникъ: буду смотрѣть на враговъ моихъ. Лучше уповать на Господа, нежели надѣяться на человѣка. Лучше уповать на Господа, нежели надѣяться на князей. Всѣ народы окружили меня: именемъ Господнимъ я низложилъ ихъ. Обступили меня, окружили меня: именемъ Господнимъ я низложилъ ихъ. Окружили меня, какъ пчелы, угасли, какъ огонь тернія: именемъ Господнимъ я низложилъ ихъ. Ты часто толкалъ меня, чтобы упасть мнѣ, но Господь поддержалъ меня. Сила моя и пѣснь—Господь, Онъ былъ мнѣ въ помощь. Гласъ торжества и спасенія въ жилищахъ праведниковъ: «Десница Гос-

מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָּהּ עָנָנִי
בַמֶּרְחָב יָהּ׃ יְיָ לִי לֹא אִירָא מַה
יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם׃ יְיָ לִי בְּעֹזְרָי וַאֲנִי
אֶרְאֶה בְשֹׂנְאָי׃ טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ
מִבְּטֹחַ בָּאָדָם׃ טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ
מִבְּטֹחַ בִּנְדִיבִים׃ כָּל גּוֹיִם סְבָבוּנִי
בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם׃ סַבּוּנִי גַם
סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם׃ סַבּוּנִי
כִדְבוֹרִים דֹּעֲכוּ כְּאֵשׁ קוֹצִים בְּשֵׁם
יְיָ כִּי אֲמִילַם׃ דָּחֹה דְחִיתַנִי
לִנְפֹּל וַייָ עֲזָרָנִי׃ עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ
וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה׃ קוֹל רִנָּה וִישׁוּעָה
בְּאָהֳלֵי צַדִּיקִים יְמִין יְיָ עֹשָׂה חָיִל׃

יְמִין יְיָ רוֹמֵמָה יְמִין יְיָ עֹשָׂה חָיִל:
לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר מַעֲשֵׂי
יָהּ: יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָּהּ וְלַמָּוֶת לֹא
נְתָנָנִי: פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא
בָם אוֹדֶה יָהּ: זֶה הַשַּׁעַר לַייָ
צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ: אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי
וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה: אודך אֶבֶן מָאֲסוּ
הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה: אבן
מֵאֵת יְיָ הָיְתָה זֹּאת הִיא נִפְלָאת
בְּעֵינֵינוּ: מאת זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ
נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ: זה

подня творитъ силу, десница Господня высока, десница Господня творитъ силу!» Не умру, но буду жить и возвѣщать дѣянія Господни! Наказать — наказалъ меня Господь, но смерти не предалъ меня. Отворите мнѣ врата правды, войду въ нихъ, прославлю Господа. Вотъ врата Господни, праведники войдутъ въ нихъ. Славлю Тебя, ибо Ты услышалъ меня, и былъ мнѣ въ помощь (*Два раза*). Камень, который отвергли строители, сталъ главою угла! (*Два раза*). Отъ Господа стало сіе, чудно это въ очахъ нашихъ (*Два раза*). Сей день сотворилъ Господь: возрадуемся и возвеселимся въ оный! (*Два раза.*)

Прошеніе о спасеніи.

О Господи, спаси же!	אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא:
О Господи, спаси же!	אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא:
О Господи, споспѣшествуй же!	אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָּא:
О Господи, споспѣшествуй же!	אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָּא:

Благодареніе и хвала.

בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְיָ בֵּרַכְנוּכֶם
מִבֵּית יְיָ: ברוך אֵל יְיָ וַיָּאֶר לָנוּ אִסְרוּ
חַג בַּעֲבֹתִים עַד קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ: אל
אֵלִי אַתָּה וְאוֹדֶךָּ אֱלֹהַי אֲרוֹמְמֶךָּ:
אלי הוֹדוּ לַייָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ: הודו

«Благословенъ грядущій во имя Господне! мы благословили васъ изъ дома Господня» (*Два раза*). Богъ—Господь, и Онъ осіялъ насъ! Вяжите праздничную жертву вервями, *ведите* къ рогамъ жертвенника»! (*Два раза*). Ты — Богъ мой: буду славить Тебя; Ты—Богъ мой: буду превозносить Тебя!» (*Два раза*). Славьте Господа, ибо Онъ благъ, ибо вовѣкъ милость Его (*Два рава*).

בִּרְכַּת הַשִּׁיר.

Благословеніе послѣ чтенія хвалебныхъ пѣсней.

יְהַלְלוּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (עַל) כָּל

Славятъ Тебя, Господи, Боже

מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ צַדִּיקִים עוֹשֵׂי רְצוֹנֶךָ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ וְיַקְדִּישׁוּ וְיַמְלִיכוּ אֶת שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ. כִּי לְךָ טוֹב לְהוֹדוֹת וּלְשִׁמְךָ נָאֶה לְזַמֵּר כִּי מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת:

нашъ, всѣ дѣла Твои и благочестивые Твои, праведники, исполняющіе волю Твою, и весь народъ Твой, домъ Израилевъ, съ восторгомъ славословятъ, и благословляютъ, и хвалятъ, и величаютъ, и превозносятъ, и признаютъ могущество, святость и царственность имени Твоего, о Царь нашъ. Ибо пріятно благодарить Тебя, и имени Твоему подобаетъ воспѣвать, ибо отъ вѣчности и вовѣки Ты Богъ. Благословенъ Ты, Господи, Царь, прославляемый въ хвалословіяхъ.

יש נוהגין לומר בראש חדש אחר הלל פסוק זה:

וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וַיְיָ בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל:

ויאמר זבדי"ה ישמרני ויחייני כן יהי רצון מלפניך אלהים חיים ומלך עולם אשר בידך נפש כל חי אמן: כל זה יאמר ג"פ

(דס"ח) תיכף אחר הלל אומרים ק"ש עם תתקבל חוץ מחנוכה שאין בו מוסף אומרים ח"ק אחר הלל. ומוציאין ס"ת וקורין בו ד' גברי אין פותחין ואין מוסיפין ואין מפטירין בנביא. ואחר הקריאה אומרים ח"ק ואח"כ מכניסין הס"ת להיכל ואומרים אשרי ובא לציון וא"א למנצח יענך כו' ואומרים ח"ק ומתפללין תפלת מוסף ואח"כ מחזיר הש"ץ התפלה ואומרים קדושה כמו בשחרית.

Непосредственно за הלל *канторъ читаетъ полный каддишъ (стр. 148); только въ дни Маккавейскіе, если они не совпадаютъ ни съ Субботою ни съ новомѣсячіемъ, онъ читаетъ полукаддишъ (стр. 75). Затѣмъ слѣдуетъ чтеніе Торы, для чего послѣдовательно приглашаются 4 лица, не болѣе и не менѣе (стр. 286).* הפטרה *не читается. Послѣ чтенія произносятъ полукаддишъ. По внесеніи свитка Торы въ св. кивотъ, читаютъ* אשרי *и* ובא לציון *(стр. 143), а* למנצח יענך *(стр. 144) не читается. Затѣмъ канторъ произноситъ полукаддишъ, послѣ чего совершаютъ* תפלת מוסף. *Канторъ повторяетъ* תפלה; קדושה *— какъ въ утренѣ будней.*

Молитвы при выниманіи Торы изъ кивота и внесеніи въ оный см: въ Субботу и праздники стр. 289, а въ будни стр. 136. תפלת מוסף новомѣсячія, совпавшаго съ Субботою, см. стр. 308.

202.

תְּפִלַּת מוּסָף לְרֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּחוֹל.

(Переводъ см. стр. 94).

כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ:

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי

יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃

אַתָּה גִבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃

(*Отъ* ר"ח חשון *до* ר"ח ניסן *включительно*):

מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם׃

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר. מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים׃

Когда канторъ, при повтореніи שמ"ע *вслухъ,* בחזרת הש"ץ אומרים קדושה*) : *кончаетъ второе благословеніе* מחיה המתים, *читаютъ* נקדש*).

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

Освященіе новомѣсячія и прошеніе о возстановленіи Сіона.

רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לְעַמְּךָ נָתָתָּ. זְמַן כַּפָּרָה לְכָל תּוֹלְדוֹתָם. בִּהְיוֹתָם מַקְרִיבִים לְפָנֶיךָ זִבְחֵי רָצוֹן וּשְׂעִירֵי חַטָּאת לְכַפֵּר בַּעֲדָם. זִכָּרוֹן לְכֻלָּם יִהְיוּ.

Новомѣсячія далъ Ты народу Своему, время отпущенія для всѣхъ родовъ ихъ, когда они приносили Тебѣ жертвы [1]) благоволенія и козловъ отпущенія для искупленія своего. Памятованіемъ для всѣхъ ихъ онѣ [2]) были и спа-

*) נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר׃ קו"ח קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃ חזן לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ׃ קו"ח בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ׃ חזן וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר׃ קו"ח יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ׃

חזן לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃ לס"ז ראשי חדשים וכו'

[1]) Всесожженія. [2]) См. Исходъ 30, 16.

וּתְשׁוּעַת נַפְשָׁם מִיַּד שׂוֹנֵא. מִזְבֵּחַ חָדָשׁ בְּצִיּוֹן תָּכִין. וְעוֹלַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ נַעֲלֶה עָלָיו וּשְׂעִירֵי עִזִּים נַעֲשֶׂה בְרָצוֹן. וּבַעֲבֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִשְׂמַח כֻּלָּנוּ. וּבְשִׁירֵי דָוִד עַבְדְּךָ הַנִּשְׁמָעִים בְּעִירֶךָ הָאֲמוּרִים לִפְנֵי מִזְבְּחֶךָ. אַהֲבַת עוֹלָם תָּבִיא לָהֶם. וּבְרִית אָבוֹת לַבָּנִים תִּזְכּוֹר: וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם. וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ. תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם. וְאֶת מוּסַף יוֹם רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ הַזֶּה נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר:

сеніемъ души ихъ отъ власти врага (грѣха). Новый алтарь Ты воздвигнешь въ Сіонѣ и всесожженіе новомѣсячное мы будемъ приносить на немъ и козловъ приготовлять съ благоволеніемъ, и всѣ будемъ радоваться служенію святилища и пѣснямъ Давида, раба Твоего, которыя были слышны во градѣ Твоемъ и произносились передъ жертвенникомъ Твоимъ. Любовь вѣчную принесешь имъ и ради завѣта съ отцами вспомни сыновей. Приведи насъ съ торжествомъ въ Сіонъ, градъ Твой, и въ Іерусалимъ, домъ святилища Твоего, съ вѣчною радостію. Тамъ мы будемъ совершать передъ Тобою наши обязательныя жертвоприношенія, постоянныя по чину ихъ и надбавочныя, по закону о нихъ. Надбавочную жертву сего новомѣсячія будемъ совершать и приносить Тебѣ съ любовію, согласно велѣнію воли Твоей, какъ Ты предписалъ намъ въ Торѣ Твоей чрезъ Моисея, раба Твоего, со словъ величія Твоего, какъ сказано:

Новомѣсячная жертва.

וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם תַּקְרִיבוּ עֹלָה לַייָ פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ

(Числа 28, 11.) А въ новомѣсячія ваши приносите во всесожженіе Господу: двухъ молодыхъ тельцовъ и одного барана, семь однолѣтнихъ ягнятъ, безъ порока: И хлѣбное приношеніе при нихъ и возліянія при нихъ, какъ сказано: три десятыхъ эфы на тельца и двѣ десятыхъ на ба-

וְשָׂעִיר לְכַפֵּר וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם׃

рана и десятая на ягненка, и вина по возліянію его, и козла для отпущенія, и двѣ постоянныя жертвы по закону о нихъ.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ חַדֵּשׁ עָלֵינוּ אֶת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה. לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה. לִישׁוּעָה וּלְנֶחָמָה. לְפַרְנָסָה וּלְכַלְכָּלָה. לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם. לִמְחִילַת חֵטְא וְלִסְלִיחַת עָוֹן (בשנת העבור וּלְכַפָּרַת פָּשַׁע). כִּי בְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בָּחַרְתָּ מִכָּל הָאֻמּוֹת וְחֻקֵּי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים לָהֶם קָבָעְתָּ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים׃

Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ, обнови надъ нами мѣсяцъ сей къ добру и благословенію, къ веселію и радости, къ спасенію и утѣшенію, къ пропитанію и обезпеченію, къ жизни и миру, къ отпущенію грѣховъ и къ извиненію беззаконій (*въ високосномъ году:* и къ прощенію преступленій). Ибо народъ Твой Израиля избралъ Ты изъ всѣхъ древнихъ племенъ и законы о новомѣсячіяхъ Ты установилъ для нихъ. Благословенъ Ты, Господи, освящающій Израиля и новомѣсячія.

(*Переводъ см. стр. 102*).

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם. וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ׃

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן׃

(*Когда канторъ читаетъ* מודים, *народъ читаетъ* מודים דרבנן).

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי

מודים דרבנן

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת׃

לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

בחנוכה אומרים כאן על הנסים: *Въ полупраздникъ Освященія читаютъ здѣсь* על הנסים *(стр. 229).*

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

Канторъ при повтореніи вслухъ:

יש״ץ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי. וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַיְיָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: הש״ץ חוזר התפלה

203.

קַדִּישׁ שָׁלֵם.

Переводъ см. выше, стр. 148.

חזן יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן:

קהל אָמֵן. יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא:

חזן יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא. בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

תִּתְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל יִשְׂרָאֵל קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

204.

(*Переводъ см. стр. 149*).

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם: וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ. וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל. וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים. הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד: אֱמֶת מַלְכֵּנוּ אֶפֶס זוּלָתוֹ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ. וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד:

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי וְכָל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ. לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ. יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן: לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ. וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ. וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת עוֹל מַלְכוּתֶךָ. וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד: כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

קדיש יתום (*стр. 39*); *псаломъ подлежащаго дня* (*стр. 151*); *псаломъ* **104** (*стр. 328*); קדיש יתום (*стр. 39*). *Изученіе Торы и* קדיש דרבנן (*стр. 30*).

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

סדר

תּוֹרָה וּתְפִלָּה

МОЛИТВЫ
и вѣроученіе евреевъ.

ВЪ ДВУХЪ ВЫПУСКАХЪ

Составилъ

Л. Кохановскій,

Выпускъ II.

Адресъ автора-издателя:

Вильна . Л. Кохановскій.

ОГЛАВЛЕНІЕ II-го ВЫПУСКА.

А. МОЛИТВЫ.

Б. ВѢРОУЧЕНІЕ.

סדר

תּוֹרָה וּתְפִלָּה

XXV.

שָׁלשׁ רְגָלִים.

ТРИ РАДОСТНЫЕ ПРАЗДНИКА.

Три великихъ благодѣянія явилъ Господь народу Израилеву и черезъ то показалъ, что Онъ, по любви Своей, избралъ Израиля для служенія Ему: Онъ освободилъ его изъ египетскаго рабства, далъ ему Тору и во все время странствованія его въ пустынѣ сопровождалъ его чудесною защитою Своею. Соотвѣтственно сему Израиль совершаетъ три радостные годовые праздника, а именно: פֶּסַח—Пасху, שָׁבֻעוֹת—Седьмицы и סֻכּוֹת—Кущи. Каждый изъ этихъ праздниковъ есть זכר ליציאת מצרים воспоминаніе о выходѣ нашемъ изъ Египта, какъ о началѣ нашего историческаго существованія и особаго о насъ промышленія Божія. Праздники эти, называемые въ Торѣ מקרא קדש священнымъ собраніемъ, возбуждаютъ и укрѣпляютъ въ насъ сознаніе того, что Богъ есть Основатель и Промыслитель Израиля, и черезъ это вѣчно оживляютъ народный духъ нашъ. Во времена существованія Сіона, этого видимаго религіознаго центра Израиля, весь народъ мужескаго пола стекался туда, согласно велѣнію Божію, три раза въ годъ, именно: въ праздники опрѣсноковъ, Седьмицъ и Кущей, для появленія въ храмѣ и представленія туда всесожженій עולת ראיה, для принесенія שלמי חגיגה и для совмѣстной радости, состоявшей въ принесеніи особыхъ жертвъ שלמי שמחה, сверхъ חגיגה (יד החזקה הלכות חגיגה, א). Эти собранія, въ свою очередь, укрѣпляли между израильтянами чувства братства и сознаніе своего національнаго единства.

פֶּסַח—ПАСХА.

(Праздникъ прохожденія).

Господь сказалъ Моисею такъ: „Въ первомъ мѣсяцѣ, въ четырнадцатый день сего мѣсяца праздникъ опрѣсноковъ Господу; семь дней ѣшьте опрѣсноки. Въ первый день священное собраніе да будетъ у васъ, никакой работы, какъ трудъ, не дѣлайте“ (ויקרא כג ה-ז). Пасха празднуется въ томъ самомъ мѣсяцѣ и начинается въ тотъ самый день, когда совершилось чудесное освобожденіе израильтянъ изъ египетскаго рабства и выходъ ихъ изъ Египта, именно, начиная съ вечера, что наканунѣ 15-го дня мѣсяца нисана, до конца 22-го числа того же мѣсяца [1].

---

[1]) См. стр. 410 [illegible].

Положеніе израильтянъ въ Египтѣ по смерти Іосифа было тяжелое; фараонъ, желая изнурять израильтянъ и тѣмъ препятствовать ихъ размноженію, возложилъ на нихъ тяжкія работы: съ жестокостію принуждали ихъ дѣлать кирпичи, воздвигать постройки, работать до изнеможенія въ полѣ. Когда же, несмотря на это, народъ израильскій умножался и возрасталъ, царь египетскій приказалъ повивальнымъ бабкамъ умерщвлять еврейскихъ младенцевъ мужескаго пола при ихъ рожденіи. Но бабки боялись Бога и не убивали дѣтей. Видя неуспѣшность этой мѣры, фараонъ повелѣлъ народу своему бросать въ рѣку всякаго новорожденнаго сына у изральтянъ. Въ такомъ угнетенномъ положеніи они обращали свои взоры къ Богу, моля Его о спасеніи. Наконецъ Богъ услышалъ ихъ стенаніе, вспомнилъ завѣтъ заключенный съ патріархами и рѣшилъ вывести израильтянъ изъ египетской земли. Когда фараонъ не пожелалъ исполнить требованіе Моисея отпустить израильтянъ, Господь поразилъ Египетъ десятью казнями.

Въ началѣ мѣсяца нисона Господь торжественно возвѣстилъ Моисею и Аарону предстоящее избавленіе евреевъ изъ египетскаго гнета и назначилъ мѣсяцъ сей главою всѣхъ мѣсяцевъ года (стр. 408). Съ 10-го нисона начались приготовленія къ празднованію этого событія. Въ 14-ый день того же мѣсяца пополудни израильскія семейства, согласно велѣнію Божію, закололи по агнцу и мясо его, испеченное на огнѣ, ѣли въ ту же ночь съ прѣснымъ хлѣбомъ и съ горькими зеліями: это была пасха Господня. Въ полночь Господь поразилъ всякаго первенца въ землѣ Египетской. Поднялся великій вопль: во всѣхъ домахъ оплакивали перворожденнаго въ семействѣ. Фараонъ ночью же призвалъ Моисея и Аарона и велѣлъ имъ выйти съ сынами израилевыми изъ Египта. „И напирали египтяне на народъ, чтобы скорѣе выслать ихъ изъ земли, ибо сказали: всѣ мы умираемъ" (שמות יב, לג). Израильтяне вышли изъ Египта съ большою поспѣшностію, не успѣвши даже приготовить себѣ пищу на дорогу; тѣсто, которое еще было въ квашняхъ, они должны были забрать съ собою невскисшимъ и ѣли его въ дорогѣ прѣснымъ. Въ память этого Богъ повелѣлъ израильтянамъ совершать ежегодно, во всѣ роды, праздникъ Пасхи (פסח) въ продолженіе семи дней и употреблять въ пищу въ этотъ праздникъ прѣсный хлѣбъ (מצה), вмѣсто квашенаго.

Фараонъ раскаялся, что отпустилъ израильтянъ; во главѣ многочисленнаго войска онъ погнался за ними и настигъ ихъ у Чермнаго моря. Ужасъ объялъ евреевъ, когда они очутились между моремъ съ одной и египтянами съ другой стороны. Тогда Моисей воскликнулъ народу: „Стойте, и увидите спасеніе Господне, которое Онъ явитъ вамъ нынѣ; ибо египтянъ, которыхъ вы видите нынѣ, вы болѣе не увидите вовѣки. Господь будетъ воевать за васъ, а вы молчите". Моисей простеръ руку на море: тогда поднялся сильный вѣтеръ и раздѣлилъ морскія воды. Сыны израилевы шли среди моря по сушѣ. За ними пошли египтяне. Когда израильтяне успѣли выйти на другой берегъ, Моисей, по повелѣнію Божію, простеръ свою руку на море; вода возвратилась на свое мѣсто и потопила

фараона со всѣмъ его войскомъ. Израильтяне, видя свое чудесное спасеніе и великую руку, которую явилъ Господь надъ ихъ врагами, увѣровали въ Бога и въ Моисея, раба Его. Тогда Моисей и сыны израилевы воспѣли хвалебную пѣснь Богу, превознося Его величіе (שירת הים).

Чудесное избавленіе евреевъ изъ Египта доказало всемогущество Бога, Его справедливость и милосердіе. Если бы не это освобожденіе, израильтяне навсегда остались бы рабами и язычниками. Чудеса избавленія доставляли израильтянамъ утѣшеніе и надежду во всѣхъ страданіяхъ. (Третій отрывокъ שמע). Съ освобожденіемъ изъ египетскаго рабства израильтяне впервые вышли на арену достойнаго историческаго существованія народа; посему Пасха называется זמן חרותנו временемъ нашего освобожденія.

Мѣсяцъ нисонъ, въ память совершившагося въ немъ выхода нашего изъ Египта, считается первымъ между мѣсяцами года (ראש השנה לרגלים). Въ томъ же мѣсяцѣ, говорятъ, совершится и будущее избавленіе. Въ новомѣсячіе нисона была поставлена скинія (שמות מ, ב ; משכן); начиная съ слѣдующаго дня двѣнадцать князей израильскихъ стали приносить, согласно повелѣнію Господню, каждый въ свой день, поочередно, жертву для освященія жертвенника(במדבר ז). День принесенія своей жертвы составилъ для каждаго князя его праздникъ. Затѣмъ наступили канунъ Пасхи и сама Пасха, а за нею אסרו חג [1]). Посему въ теченіе всего мѣсяца нисона, даже и послѣ Пасхи, не читаютъ תחנון (стр. 127), такъ какъ большая часть мѣсяца уже прошла во святости (בקדושה); не читаютъ также צדקתך (въ субботней מנחה), ни צדוק הדין при погребеніи усопшихъ. Въ нисонѣ не совершаютъ частнаго поста (תענית יחיד), даже по случаю годовщины смерти родителей (יארצייט). Однако первородные сыновья въ день 14-го нисона (תענית בכורים), а также женихъ и невѣста въ день собственнаго бракосочетанія, даже если оно падаетъ на ר"ח ניסן—постятся. Въ Субботу, что передъ Пасхой, называемую שבת הגדול, принято при минхо читать עבדים היינו, вмѣсто ברכי נפשי, ибо въ эту Субботу было начало избавленія и чудесъ. (אורח חיים תכט, תל וחיי אדם קיט) Накануяѣ Пасхи съ полудня и далѣе запрещается производить работу (שם תסח). Особенныя обязанности наши въ отношеніи праздника Пасхи касаются слѣдующихъ трехъ предметовъ, а именно: חמץ, מצה и הגדה.

I. חָמֵץ (квасное).

Въ св. Торѣ сказано: „Ибо всякій, кто будетъ ѣсть квасное (хомейцъ)

[1]) день слѣдующій за праздникомъ.

съ перваго дня до восьмого дня, душа та будетъ истреблена изъ Израиля“ (שמות יב, טו). И еще сказано: „И не должно ѣсть квасного“ (שם יג, ג). Хомейцъ въ Пасху не только אסור באכילה, но и אסור בהנאה. т. е. запрещается не только ѣсть или пить хомейцъ, но и вообще пользоваться имъ, даже принимать отъ кого-либо признательность за подаренный хомейцъ (אורח חיים תמג). Израильтянинъ, во владѣніи котораго (ברשותו) находится его хомейцъ въ Пасху, преступаетъ въ каждое мгновеніе двѣ заповѣди, а именно: „И да не будетъ видно у тебя заквасы во всей области твоей“ (שמות יג, ז), также: „Не должна находиться закваса въ домахъ вашихъ“ (עובר בכל רגע ורגע על בל יראה ובל ימצא: שם יב, יט), а самый хомейцъ (חמץ שעבר עליו הפסח) становится навсегда запрещеннымъ къ употребленію и вообще извлеченію какой-нибудь пользы (אורח חיים תמח). То же запрещеніе лежитъ и на תערובת חמץ всемъ, что смѣшано хотя бы съ незначительною частію חמין (подробно: תמז).

Посуда, впитавшая въ себя вещество хомейцъ, не можетъ быть употребляема въ Пасху ранѣе удаленія изъ нея этого вещества, для чего существуютъ два способа: окунаніе въ кипяткѣ (הגעלה) и накаливаніе до-бѣла (הליבון). Бывшая въ употребленіи подъ хомейцъ глиняная или стеклянная посуда не освобождается отъ хомейцъ ни однимъ изъ этихъ способовъ и не должна быть употребляема въ Пасху. Изъ посуды деревянной, металлической, каменной или костяной вещество хомейцъ устраняется посредствомъ окунанія въ кипяткѣ. Ранѣе окунанія должно тщательно очистить посуду отъ ржавчины и т. п., дабы она была совершенно чиста. Печи и плиты, сложенныя изъ камней и кирпичей, а также посуда, употребляемая для изготовленія пищи посредствомъ огня, но безъ воды, какъ то: чаши, сковороды, въ которыхъ пекутъ хомейцъ, должны быть подвергаемы ליבון сильному накаливанію до-бѣла, такъ чтобы отъ нихъ сыпались искры. Посуда, которую невозможно тщательно вычистить, напр. рѣшето, мельничный кузовъ, а также употребляемыя подъ хомейцъ корзины, терки, равно всякая посуда съ узкимъ отверстіемъ, которую невозможно чистить съ внутренней стороны, не освобождаются отъ хомейцъ посредствомъ окунанія и не должны быть употребляемы въ Пасху. Со столами принято поступать такъ: Кладутъ на нихъ раскаленные до-бѣла камни и, обливая послѣдніе кипяткомъ, поводятъ ими съ одного мѣста на другое, такъ чтобы кипятокъ занялъ всю поверхность стола. Послѣ окунанія принято ополаскивать посуду холодною водою (подробно см. אורח חיים תנא תנב).

Есть только пять родовъ хлѣбныхъ растеній, которыя, смочившись

водою, обращаются въ хомейцъ (квасное), а именно: пшеница, полба, ячмень, овесъ и рожь [1] (שם תנג, תכב, תסה—תסז).

14-го нисона по истеченіи первой трети дня, запрещается уже вкушать хомейцъ (באכילה); извлекать же изъ него пользу (בהנאה) или продавать его можно въ теченіе еще одного часа, но послѣ этого срока уже запрещается и извлекать изъ него пользу (תלד, תמג).

Тора повелѣваетъ намъ (מצות עשה מן התורה) уничтожать хомейцъ ранѣе наступленія времени, въ которое запрещается вкушать его, ибо сказано: אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם—только въ первый день уничтожьте закваску въ домахъ вашихъ (שמות יב, טו). По преданію, слово ראשון „первый" относится къ 14-му нисона. Уничтоженіе, о которомъ говорится въ Торѣ, состоитъ въ томъ, что должно въ сердцѣ своемъ отречься отъ хомейцъ (שיבטלו בלבו), считать его прахомъ (ויחשוב אותו כעפר) и усвоить мысль (וישים בלבו), что во владѣніи нашемъ нѣтъ никакого хомейцъ, и что всякій хомейцъ, который находится во владѣніи нашемъ, равенъ праху или вещи, въ которой нѣтъ никакой надобности (יד החזקה הל׳ חמץ ומצה ב). Мудрецы наши (הז"ל) установили, что кромѣ отреченія отъ хомейцъ, должно еще тщательно разыскать (לבדוק) его и уничтожить его со свѣта (לבערו מן העולם) или продать его (שימכרנו לנכרי) другому лицу, которое бы вынесло его изъ нашего дома, или же продать самую комнату, въ которой лежитъ хомейцъ, ибо тогда онъ находится въ чужомъ домѣ (שם ג, והיי אדם קיט, ד).

А) בדיקה. Тотчасъ же по наступленіи ночи на 14-ое нисона тщательно осматриваютъ при свѣтѣ восковой свѣчи всѣ тѣ мѣста, въ которыя, какъ можно полагать, занесли хомейцъ, какъ то: жилые покои, погреба, чердаки, кладовыя, сараи, сосуды, въ которыхъ хранятъ хомейцъ, карманы и проч. (א"ח תלא, תלג). Ранѣе בדיקה должно вымести всѣ мѣста и очистить ихъ отъ всякаго хомейцъ. Передъ началомъ בדיקה произносятъ слѣдующую ברכה:

205.

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ заповѣдями Своими и повелѣлъ намъ уничтожать все квасное.	בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל בִּעוּר חָמֵץ׃

[1]) Къ хомейцъ относится и все то, что приготовляется изъ названныхъ пяти родовъ хлѣбныхъ растеній, какъ то: спиртъ, пиво, крупа и пр.; принято не употреблять въ Пасху стручковыхъ плодовъ, напр. гороха, бобовъ, также и риса. Запрещены къ употребленію всякаго рода сушеные плоды, даже фиги, изюмъ, также нѣкоторыя пряности, напр. гвоздика, шафранъ (תנג, תסב תסז).

Нѣкоторые, по обычаю, кладутъ куски хлѣба въ такія мѣста, гдѣ бы совершающій בדיקה нашелъ ихъ, дабы, въ случаѣ, если онъ не найдетъ никакого другого хомейцъ, его ברכה не была бы тщетною ברכה לבטלה. Очевидно, что кто не разыскиваетъ хомейцъ, какъ слѣдуетъ, а только собираетъ эти куски хлѣба, тотъ не исполняетъ מצות בדיקה, и совершаетъ ברכה לבטלה (א"ח תלב). Хомейцъ, оставленный для ѣды или для продажи, должно еще ранѣе בדיקה положить въ мѣсто, тщательно оберегаемое; точно также и хомейцъ, найденный при בדיקה и подлежащій наутро сожженію, должно положить въ мѣсто, оберегаемое и обвязанное, чтобы онъ не затерялся (תלד, תלט).

Б) בִטול. Непосредственно за בדיקה должно отречься, главнымъ образомъ въ сердцѣ своемъ, отъ хомейцъ. Мудрецы наши постановили, чтобы мы отреченіе это выражали словами, произнося слѣдующее:

Всякое квашеное тѣсто и все квашеное, что находится въ моемъ владѣніи, чего я не видѣлъ и не уничтожилъ, считаю уничтоженнымъ и не составляющимъ ничьей собственности, какъ прахъ земной.	כָּל חֲמִירָא וַחֲמִיעָא דְּאִיכָּא בִרְשׁוּתִי דְּלָא חֲמִתֵּיהּ וּדְלָא בִעַרְתֵּיהּ וּדְלָא יְדַעְנָא לֵיהּ לִבָּטֵל וְלֶהֱוֵי הֶפְקֵר כְּעַפְרָא דְאַרְעָא.

Кромѣ отреченія отъ невидѣннаго хомейцъ, совершаемаго ночью послѣ בדיקה, должно также и днемъ, по сожженіи его, еще разъ отречься какъ отъ невидѣннаго, такъ и отъ видѣннаго и отъ всякаго вообще хомейцъ, и произнести כל חמירא וכו' (въ евр. текстѣ; кто не понимаетъ значенія словъ еврейскаго текста; тотъ долженъ его произнести въ переводѣ на понятный ему языкъ).

В) ביעור Уничтоженіе найденнаго хомейцъ совершается обыкновенно посредствомъ огня и обыкновенно 14-го нисона ранѣе наступленія шестой двѣнадцатой части дня (תלד, תמה) [1].

У кого есть много хомейцъ, котораго нельзя уничтожить, тотъ долженъ продать его до наступленія назначеннаго срока (См. выше стр. 432).

Если 14-ое нисона ערב פסח падаетъ на Субботу, тогда совершаютъ בדיקה въ ночь на 13-ое (т. е. въ ночь на 6-ой день недѣли); послѣ בדיקה отрекаются отъ хомейцъ и произносятъ כל חמירא וכו', какъ во всякій другой разъ. Въ шестой же день недѣли сжигаютъ его въ то самое время, въ какое сжигаютъ его во всякій ערב פסח другой канунъ Пасхи, но слѣдующее за сожженіемъ хомейцъ отреченіе отъ него и чтеніе כל

[1]) См. выше стр. 217.

חמירא совершается въ этомъ случаѣ лишь въ Субботу послѣ 2-й субботней трапезы (תמד).

2. מַצָּה

Тора повелѣваетъ намъ ѣсть מצה опрѣсноки въ ночь на 15-ое (и на 16-ое [1]) нисона, ибо сказано: „Вечеромъ ѣшьте опрѣсноки (שמות יב, יז) Во все же остальное время праздника употребленіе опрѣсноковъ предоставляется волѣ (רשות) каждаго: кто желаетъ—ѣстъ опрѣсноки, кто желаетъ—ѣстъ плоды, мясо и пр., конечно, за исключеніемъ хомейцъ (יד החזקה הל׳ חמץ ומצה ו ; א״ח תעת). Но въ ночь на 15-е и на 16-ое нисона мы обязаны ѣсть מצה. Достаточно съѣсть кусокъ опрѣснока величиною съ масленку (כזית) [2]), чтобы сказанная обязанность считалась исполненной (יצא ידי חובתו). Сами опрѣсноки, которыми исполняютъ эту обязанность, должны быть изготовлены изъ одного какого-либо изъ числа названныхъ выше пяти родовъ хлѣбныхъ растеній, ибо сказано: „Не ѣшь при этомъ квасного, семь дней ѣшь при этомъ опрѣсноки" (דברים טז, ג); послѣднія слова означаютъ: обязанность относительно опрѣсноковъ считается исполненною лишь тогда, если они изготовлены прѣсными изъ растеній, способныхъ подвергаться броженію (יד החזקה הל׳ חמץ ומצה ו, ד), а именно: изъ пшеницы, ячменя, полбы, овса и ржи; обыкновенно изъ пшеницы. Послѣднюю, если она назначается для исполненія обязанности относительно опрѣсноковъ (לשם מצות מצוה), должно охранять отъ соприкосновенія съ водою, начиная преимущественно со времени жатвы (מצה שמורה), или же, по крайней мѣрѣ, со времени отправленія ея на мельницу (א״ח תנג), ибо сказано: „И охраняйте опрѣсноки" (שמות יב,יז). Мѣсить опрѣсноки должно не иначе, какъ на такой водѣ, которая за ночь передъ тѣмъ была почерпнута (מים שלנו הלילה), т. е должно начерпать воду въ сумерки, послѣ заката солнца, а всю ночь (но не менѣе 12 часовъ) она должна стоять уже почерпнутою (בתלוש) въ прохладномъ мѣстѣ (תנה). Печь, въ которой пекутъ хомейцъ, должна, если желаютъ въ ней печь опрѣсноки, быть предварительно освобождена отъ хомейцъ черезъ ליבון накаливаніе до-бѣла, такъ, чтобы искры сыпались отъ стѣнокъ ея, причемъ должно строго наблюдать, чтобы жаръ занялъ всю поверхность ея. Правильно, если послѣ протопки выгрести золу изъ печи и тщательно очистить послѣднюю, затѣмъ обождать пока она простынетъ немного, послѣ чего должно снова протопить ее для печенія опрѣсноковъ. Посуду, въ которой мѣсятъ тѣсто, должно каждыя 18 минутъ тщательно очищать отъ остатковъ тѣста, такъ какъ они считаются хомейцъ, а тотъ, кто мѣситъ—умывать руки

---

[1]) См. стр. 410. [2]) немного менѣе половины яйца (חט).

(תנט). Тѣсто должно мѣсить не переставая ни на одну минуту; если же оно оставалось въ покоѣ въ теченіе слишкомъ четверти часа—оно стало хомейцъ (תנט, תס). Слѣдуетъ всякому богобоязненному еврею самому присутствовать и наблюдать за приготовленіемъ и печеніемъ опрѣсноковъ своихъ, слѣдить затѣмъ, чтобы они дѣлались скоро и осторожно. Такъ поступали великіе первоучители израильскіе и такъ должно поступать въ наше время (תס).

Весь день наканунѣ Пасхи запрещается ѣсть опрѣсноки, а также давать ихъ такимъ дѣтямъ, которыя уже способны понимать исторію выхода евреевъ изъ Египта; вареныя же кушанья, приготовляемыя изъ толченыхъ опрѣсноковъ, можно всякому человѣку ѣсть до наступленія послѣдней четверти дня (תעא). Подробнѣе см. אורח חיים תנד—תסז; תעא, תעז, תפב, תפה, תפו.

3. הַגָּדָה

Тора повелѣваетъ намъ (מצות עשה של תורה) разсказывать въ ночь на 15-ое нисона о знаменіяхъ и чудесахъ, совершенныхъ предкамъ нашимъ въ Египтѣ, ибо сказано: „Помни сей день, въ который вы вышли изъ Египта“ (שמות יג, ג), подобно тому, какъ сказано: „Помни день Субботы“ (שם כ, ח) [1]) Изъ чего же слѣдуетъ, что эта обязанность относится къ ночи на 15-ое? Про это изъяснено: „И скажи сыну твоему въ тотъ день такъ: ради этого“ (שם יג, ח)—въ тотъ часъ, когда опрѣсноки и горькія зелія лежатъ передъ тобою. Даже тотъ, у кого нѣтъ сына, даже великіе мудрецы—обязаны разсказывать о выходѣ изъ Египта. И кто пространно излагаетъ подробности этого событія, тотъ заслуживаетъ похвалы. На насъ лежитъ обязанность (מצוה) разсказывать о томъ дѣтямъ, даже если они не спрашиваютъ, ибо сказано: „Разскажи сыну твоему“ (שם); отецъ приноравливаетъ свое изложеніе къ степени пониманія сына; такъ, если послѣдній малъ или неразуменъ, то онъ говоритъ ему: „Сынъ мой, всѣ мы когда-то были порабощены въ Египтѣ, подобно сей рабынѣ или сему рабу; но въ эту ночь избавилъ насъ Всесвятый, да восхвалится Онъ, и вывелъ насъ на свободу“ Если же сынъ взрослый и разумѣющій, то отецъ разсказываетъ ему о томъ, что приключилось съ нами въ Египтѣ, и о знаменіяхъ, совершенныхъ намъ черезъ Моисея, учителя нашего; такъ должно всегда сообразоваться со степенью пониманія сына.

Должно начинать изложеніе съ непохвальнаго (בגנות) и оканчивать достойнымъ похвалы; такъ, начинаютъ разсказъ съ того, что вначалѣ, во времена Тераха и до него, предки наши не признавали Бога, блуждали

[1]) См. стр. 243.

за суетою и слѣдовали за идолопоклонствомъ,—и оканчиваютъ принятіемъ истиннаго закона,—какъ Богъ приблизилъ насъ къ Себѣ и отличилъ насъ отъ языческихъ племенъ и довелъ насъ до познанія единства Его. Точно такъ же начинаютъ съ сообщенія о томъ, что мы были рабами у фараона въ землѣ Египетской, и о бѣдствіяхъ, которыя онъ причинилъ намъ, и оканчиваютъ знаменіями и чудесами, совершенными ради насъ, и освобожденіемъ нашимъ; для этого читаютъ ארמי אובד אבי до конца отдѣла (במדבר כו, ה); кто много занимается изслѣдованіемъ этого отдѣла тотъ заслуживаетъ похвалы.

Кто въ ночь на 15-ое нисона не говорилъ о слѣдующихъ трехъ предметахъ, тотъ не исполнилъ обязанности своей (לא יצא ידי חובתו), а именно: פסח—о пасхальномъ агнцѣ, מצה—опрѣснокахъ ,מרור—горькихъ зеліяхъ פסח мы обязаны ѣсть [1]) въ воспоминаніе о томъ, что Господь миновалъ [2]) дома предковъ нашихъ въ Египтѣ, ибо сказано: „И скажите: это пасхальная жертва Господу“ (שמות יב, כז). מרור—въ воспоминаніе о томъ, что египтяне сдѣлали горькою жизнь предковъ нашихъ въ Египтѣ; מצה—что они были избавлены. Изложеніе обо всемъ этомъ называется הגדה. Во всякомъ поколѣніи еврей обязанъ воображать себѣ, какъ бы онъ самъ вышелъ теперь изъ порабощенія египетскаго, какъ сказано: „И насъ Онъ вывелъ оттуда“ (דברים ו, כג). О семъ повелѣлъ Всесвятый, да восхвалится Онъ, въ Торѣ: „И помни, что рабомъ ты былъ“ (שם ה, טו), иначе говоря: какъ бы ты самъ былъ рабомъ, и черезъ избавленіе вышелъ на свободу (יד החזקה הל׳ חמץ ומצה ז, א-ו).

14-го нисона, еще днемъ (אורח חיים תעב, א), накрываютъ трапезный столъ, причемъ ставятъ на него приличную посуду, по средствамъ. Затѣмъ приготовляютъ мѣсто для сидѣнія, гдѣ за трапезою должно сидѣть опираясь на лѣвую руку, въ знакъ свободы [3]) (ישב בהסיבה דרך חרות). Отъ этой послѣдней обязанности не освобождается сынъ въ присутствіи отца своего; ученикъ въ присутствіи законоучителя своего не долженъ опираться безъ дозволенія на то послѣдняго; то же относится и ко всякому мудрецу Торы, извѣстному въ поколѣніи своемъ. За трапезой всѣ, какъ мужчины, такъ и женщины и дѣти, обязаны въ установленномъ порядкѣ выпивать, по четыре бокала вина (שם). Надъ каждымъ бокаломъ произносятъ кромѣ (ברכת בורא פרי הגפן), еще особую ברכה (תער), а именно: надъ первымъ קדוש היום и שהחינו (תעג), надъ вторымъ הגדה (до גאל ישראל), надъ третьимъ ברכת המזון, надъ четвертымъ заканчиваютъ чтеніе הלל, послѣ чего слѣдуетъ הלל הגדול и נשמת כל חי, также ומעולם ועד до ישתבח

[1]) Во время существованія храма. [2]) פסח—миновать. [3]) Женщины отъ этой обязанности свободны.

(תעט תפ) עולם אתה אל, затѣмъ произносятъ יהללוך до מלך מהולל בתשבחות (תעט תפ). Эти четыре бокала соотвѣтствуютъ четыремъ выраженіямъ освобожденія: והוצאתי, והצלתי, וגאלתי, ולקחתי, упомянутымъ въ שמות פ׳ וארא (פכתים). Передъ главою семейства ставятъ на столъ блюдо (קערה), на которомъ лежатъ три опрѣснока, горькое зеліе (מרור), חרוסת и כרפס, также и соленая вода или уксусъ и два кушанья (שני מיני תבשילין), одно—кусокъ мяса изъ той части животнаго, которая называется זרוע мышцею, въ воспоминаніе о томъ, что Богъ избавилъ израильтянъ мышцею простертою; это мясо должно быть испечено на угольяхъ, въ воспоминаніе о пасхальной жертвѣ (זכר לפסח), которую жарили на огнѣ (צלי אש); другое—сваренное яйцо, въ воспоминаніе о жертвѣ קרבן חגיגה, которую приносили во время существованія храма. Каждый израильтянинъ обязанъ въ первыя двѣ ночи Пасхи съѣсть кусокъ מרור, величиною съ масленку (כזית), для чего у насъ употребляется обыкновенно растертый хрѣнъ или салатъ. חרוסת—это гуща, приготовляемая изъ орѣховъ, миндалей и яблокъ (съ корицею и инбирью)—въ воспоминаніе о глинѣ. Въ כרפס употребляется обыкновенно лукъ или петрушка (תעג). По окончаніи трапезы съѣдаютъ кусокъ, величиною съ масленку, заранѣе припрятаннаго опрѣснока; послѣдній называется אפיקומן и служитъ воспоминаніемъ о קרבן פסח пасхальной жертвѣ, которую ѣли вмѣстѣ съ מצה подъ конецъ трапезы; такъ какъ пасхальную жертву ѣли не иначе, какъ ранѣе наступленія полуночи (חצות), то и אפיקומן должно ѣсть ранѣе полуночи (תעב, תעו-תעט).

Чинъ первыхъ двухъ ночей Пасхи (סדר ליל פסח) изложенъ ниже въ הגדה.

По исходѣ перваго дня Пасхи, въ ночь на 16-ое нисона, торжественно сжинали въ окрестностяхъ Іерусалима первый ячменный снопъ (עמר) и приносили его въ храмъ; тамъ изъ него приготовляли муку. Во второй день Пасхи, по совершеніи надъ этой мукой обряда потрясенія, воскуривали ее въ хлѣбную жертву (מנחה), сверхъ положенной на этотъ день прибавочной жертвы (יד החזקה הל׳ תמידין ומוספין ז). Ранѣе сжинанія עמר запрещалось жать въ израильской землѣ (בארץ ישראל) хлѣбныя растенія, ибо сказано: „Когда придете въ землю, которую Я даю вамъ и будете жать въ ней жатву: то принесите п е р в ы й с н о п ъ ж а т в ы в а ш е й къ священнику; А онъ принесетъ сей снопъ, потрясая передъ Господомъ, чтобы вамъ пріобрѣсти благоволеніе; во второй день праздника пусть совершитъ имъ воздыманіе священникъ... Ни новаго хлѣба, ни сушеныхъ зеренъ, ни зеренъ сырыхъ не ѣшьте до самаго того дня, до того, пока не представите приношенія Богу вашему: это вѣчное постановленіе въ роды ваши, во всѣхъ поселеніяхъ вашихъ“ (ויקרא כג, י-יד)

Со дня принесенія עמר-а отсчитывали семь полныхъ седьмицъ (שבועות), послѣ чего въ пятидесятый день совершали праздникъ Седьмицъ, какъ сказано: „Семь седьмицъ отсчитай себѣ; отъ появленія серпа на жатвѣ начинай считать семь седьмицъ. Тогда совершай праздникъ Седьмицъ Господу, Богу твоему··· И веселись передъ Господомъ, Богомъ твоимъ, ты, и сынъ твой, и дочь твоя, и рабъ твой, и рабыня твоя, и левитъ, который во вратахъ твоихъ, и пришелецъ, и сирота, и вдова, которые въ средѣ твоей“··· (דברים טז, ט-יא) Нынѣ же, когда нѣтъ у насъ ни сжинанія снопа (קצירת העמר) ни принесенія его въ жертву (הבאה), каждый отдѣльный израильтянинъ обязанъ все-таки, согласно постановленію законоучителей מדרבנן, отсчитывать дни оумера (לספור ספירה). Изъ словъ Торы תספרו חמשים יום слѣдуетъ, что мы обязаны отсчитывать дни; изъ словъ же שבעה שבעות—что мы обязаны отсчитывать недѣли; посему мы при счисленіи называемъ, какъ число дней, такъ и число недѣль, прошедшихъ со дня, назначеннаго для принесенія оумера, произнося, напр., такъ: Сегодня—десять дней, которые составляютъ одну недѣлю и три дня по принесеніи оумера. Счисленіе это производится ежедневно, начиная со второй ночи Пасхи, вслѣдъ за תפלת ערבית, до наступленія праздника Седьмицъ. Счисленію оумера предпосылается каждый разъ ברכה (אורח חיים תפט).

Между Пасхой и Шовуоусъ, кромѣ 33-го дня оумера (ל״ג בעמר) и трехъ дней, непосредственно предшествующихъ празднику (שלשה ימי הגבלה), принято не справлять свадебъ и не стричься, въ печальное воспоминаніе о томъ, что въ эти дни умерло однажды много учениковъ Рабби Акиво.

שָׁבֻעוֹת.

ПРАЗДНИКЪ СЕДЬМИЦЪ.

Второе безконечно великое благодѣяніе, явленное Богомъ всему израильскому народу, есть дарованіе Торы.

Св. Тора повѣствуетъ объ этомъ слѣдующимъ образомъ: „И сказалъ Господь Моисею: пойди къ народу и освяти его сегодня и завтра, и пусть вымоютъ одежды свои, чтобы быть готовыми къ третьему дню, ибо въ третій день сойдетъ Господь передъ глазами всего народа на гору Синай··· И вотъ на третій день, какъ настало утро, были громы, и молніи, и облако густое на горѣ, и трубный звукъ весьма сильный, и вострепеталъ весь народъ, который въ станѣ. И вывелъ Моисей народъ въ срѣтеніе Богу изъ стана; и стали у подошвы горы. И сошелъ Господь на гору Синай, на вершину горы··· И сказалъ Богъ всѣ слова сіи, сказавъ: Я Господь, Богъ твой··· и т. д.

Чудо это совершилось въ третьемъ мѣсяцѣ по выходѣ сыновъ израилевыхъ изъ Египта, по преданію, въ шестой день сивона, [1]) въ тотъ самый день, когда мы совершаемъ праздникъ Седьмицъ, который потому называется זמן מתן תורתנו временемъ нашего законодательства.

Въ пятидесятый день счисленія оумера, т. е. въ праздникъ Шовуоусъ, приносили въ храмѣ, сверхъ положенной на тотъ день прибавочной жертвы (מוסף היום), новое хлѣбное приношеніе (מנחה חדשה), состоявшее изъ двухъ хлѣбовъ (שתי הלחם), изготовленныхъ изъ пшеничной муки новаго урожая Палестины (יד החזקה הל' תמידין ומוספין ח).

Согласно повелѣнію Господню ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך—„Начатки первыхъ плодовъ земли твоей приноси въ домъ Господа, Бога твоего" (שמות כג, יט), израильтяне ежегодно приносили въ храмъ בכורים начатки семи родовъ произведеній палестинской земли, которыя всѣ вмѣстѣ называются שבח הארץ „славою св. земли", а именно: пшеницы, ячменя, винограда, смоквъ, гранатовыхъ яблокъ, масленокъ и финиковъ. Начатки эти не приносились въ храмъ ранѣе Шовуоусъ, ибо сказано: וחג הקציר בכורי מעשיך—„и праздникъ жатвы первыхъ плодовъ труда твоего" (יד החזקה הל' בכורים ב, ו: שמות כג, טז). Вотъ почему праздникъ этотъ носитъ еще названіе חג הבכורים—праздникъ первыхъ плодовъ.

סֻכּוֹת. שְׁמִינִי עֲצֶרֶת. שִׂמְחַת תּוֹרָה.

КУЩИ, ВОСЬМОЙ ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЙ ДЕНЬ и РАДОСТЬ О ТОРѢ.

Третье безконечно великое благодѣяніе, явленное Премилосердымъ всему израильскому народу, длилось сорокъ лѣтъ и состояло въ чудесномъ о немъ промышленіи Божіемъ во время странствованія его по пустынѣ.

Самъ Господь шелъ впереди народа днемъ въ столпѣ облачномъ, а ночью въ столпѣ огненномъ для указанія и освѣщенія пути. Во всѣхъ невзгодахъ скитальческой жизни израильтянъ въ безплодной пустынѣ Онъ былъ имъ Промыслителемъ, Защитою и Покровомъ. Не было ли воды—Онъ изъ пустынной скалы источилъ для нихъ воду; не было ли хлѣба—Онъ ниспослалъ имъ манну небесную; не было ли мяса—поднялся вѣтеръ отъ

[1]) Въ 1-ый день сивона дошелъ народъ до Синая, во 2-ой, по преданію, Моисей взошелъ на гору, въ 3-ій передалъ онъ народу слова Божіи, въ 4-ый велѣлъ народу готовиться къ „3-ьему дню", т. е. къ 6-му Сивона, для полученія Закона.

Господа и принесъ отъ моря перепеловъ: приключилась ли народу болѣзнь —Онъ далъ ему исцѣленіе; занялся ли народъ устройствомъ скиніи—не было недостатка въ золотѣ, серебрѣ, драгоцѣнныхъ камняхъ и тканяхъ. Напали ли враги—они обратились въ бѣгство, а Израиль побѣдилъ. Даже самыя страданія служили только къ исправленію Израиля.

Въ воспоминаніе объ этомъ чудесномъ промышленіи и покровительствѣ Господнемъ, мы ежегодно совершаемъ праздникъ Кущей, который завершаетъ собою кругъ годовыхъ праздниковъ. Праздникъ этотъ начинается 14-го тишри вечеромъ и продолжается девять дней, отъ 15-го до 23-ьяго включительно. Изъ нихъ собственно Кущами называются только первые семь дней, послѣдніе же два называются שמיני עצרת торжественнымъ собраніемъ или заключительнымъ праздникомъ. שמיני עצרת считается חג בפני עצמו самостоятельнымъ праздникомъ. Изъ семи дней Кущей только первые два дня совершаются торжественно, остальные же пять дней считаются праздничными буднями (חולו של מועד). 7-ой день Кущей называется הושענא רבה; послѣдній **девятый** день называется שמחת תורה—радость о Торѣ, потому что въ этотъ день обыкновенно оканчивается чтеніе Торы (см. стр. 286).

Особенныя обязанности наши, относящіяся къ празднику Кущей, касаются слѣдующихъ предметовъ, а именно:

1. סֻכָּה

Въ св. Торѣ нашей сказано: „**Въ кущахъ должны вы жить семь дней**, всѣ туземцы въ Израилѣ должны жить въ кущахъ. Дабы знали роды ваши, что въ **кущахъ** поселилъ Я сыновъ израилевыхъ, когда вывелъ ихъ изъ земли Египетской. Я Господь, Богъ вашъ“ (ויקרא כג, מב).

סכות кущи, которыя Господь повелѣлъ намъ дѣлать, должны напоминать намъ о чудесахъ милосердія и о великихъ дѣяніяхъ Его; по словамъ законоучителей нашихъ, онѣ служатъ эмблемою двоякаго рода סכות покрововъ, подъ которыми нѣкогда жили израильтяне: одного—изъ סכות של ענני כבוד облаковъ славы Господней, защищавшаго ихъ отъ солнечнаго зноя, другого—вещественнаго, тѣхъ шатровъ, въ которыхъ они жили во время осады городовъ, въ войнѣ съ Сихономъ и Огомъ (א"ח תרכה). Посему, каждый еврей, сидя въ סכה, долженъ помышлять о томъ, что онъ сидитъ въ ней во исполненіе заповѣди Всесвятого, да восхвалится Онъ, Который повелѣлъ намъ сидѣть въ סכות, въ воспоминаніе о выходѣ изъ Египта (זכר ליציאת מצרים).

Подъ кущами, о которыхъ говорится въ Торѣ, въ словахъ בסכות תשבו, разумѣется собственно верхняя покрышка, называемая по-еврейски סכך, такъ какъ она закрываетъ (מסכך) человѣка и защищаетъ его

отъ ливня и дождя, какъ сказано: וסכה תהיה לצל יומם מחרב וגו׳ „И куща будетъ сѣнію днемъ отъ зноя и защитою и покровомъ отъ ливня и дождя“ (ישעיה ד, ו). Стѣны же не называются סכה. Посему, всѣ особенности, по которымъ, на основаніи Торы, סכה дѣлается негодною къ употребленію (פסולה), относятся только къ покрышкѣ ея (סכך), но всѣ онѣ допускаются въ стѣнахъ ея (אורח חיים תרל ; כשרים בדפנות). Однакоже, на основаніи הלכה למשה מסיני и по смыслу Торы, куща называется такъ лишь тогда, когда въ ней есть стѣны. Должно предпочтительнѣе (מצוה מן המובחר) дѣлать въ סכה четыре цѣлыя стѣны; онѣ могутъ быть любого матеріала и устройства, но должны быть способны устоять противъ вѣтра (תרל), и вышиною не менѣе десяти טפחים [1]). Длина и ширина סוכה не менѣе, чѣмъ по 7 טפחים (תרלג תרלד).

Въ слѣдующихъ шести случаяхъ покрышка סכה считается неправильною: (ששה דברים פוסלים בסכך): 1) Если она сдѣлана изъ такого предмета, который принимаетъ טומאה (דבר המקבל טומאה); сюда относятся всѣ предметы, изготовленные для извѣстнаго употребленія (כלים), напр. рогожи, плетенки и пр., а также имѣющіе извѣстную емкость (בית קבול). 2) Если предметъ, изъ котораго сдѣлана покрышка, не произрастаетъ изъ земли (שאין גידולו מן הארץ), напр. необработанныя кожи животныхъ [2]), металлы и пр. Запрещается однако покрывать סוכה такими растеніями, которыя имѣютъ дурной запахъ, а также такими, которыя въ теченіе семи дней праздника засыхаютъ или роняютъ свои листья. 3) Если растеніе, служащее покрышкою, не отдѣлено (מחובר) отъ почвы; сюда относятся и древесныя вѣтви, не отдѣленныя отъ дерева (המחוברים באילן) 4) Если покрышка такова, что проникающій сквозь нее въ סוכה солнечный свѣтъ больше падающей отъ нея же тѣни (חמתה מרובה מצלתה), тогда какъ, по закону, въ סוכה, наоборотъ, должно быть больше тѣни, нежели свѣта (צלתה מרובה מחמתה). Слѣдуетъ однако дѣлать покрышку тонкую, такъ, чтобы ночью сквозь нее можно было видѣть крупныя звѣзды. Если же покрышка такъ толста, что она не пропускаетъ сквозь себя даже и самаго крупнаго дождя, тогда она считается неправильною (פסולה), ибо тогда סוכה похожа на жилой домъ (גזירת בית). 5) Если воспользовались, какъ покрышкою, тѣмъ, что уже сдѣлано было ранѣе, но не съ цѣлію полученія тѣни. Слова Торы חג הסוכות תעשה לך мудрые законоучители наши (חז״ל), на основаніи преданія, объясняютъ такъ: תעשה—ты долженъ сдѣлать покрышку вновь, ולא מן העשוי но не обратить въ покрышку то, что уже сдѣлано было ранѣе для дру-

[1]) См. стр. 241 примѣч. [2]) Обработанная кожа негодна для покрышки и потому, что принимаетъ טומאה.

той цѣли. Такъ напр., если прутья или солома повѣшены были для просушки, а потомъ рѣшили, чтобы эти же висящіе солома или прутья служили покрышкою סוכה, то послѣдняя, согласно Торѣ (מה"ת), считается פסולה неправильною, такъ какъ первоначально она была сдѣлана не съ цѣлію полученія отъ нея тѣни (לשם צל), тогда какъ סוכה должна служить сѣнію. 6) Если покрышка סוכה выше двадцати локтей отъ земли (אורח חיים תרכט, תרלא : חיי אדם קמה).

Въ чемъ состоитъ обязанность сидѣнія въ סוכה?—Должно всѣ семь дней праздника ѣсть, пить и обитать въ סוכה, какъ днемъ, такъ и ночью, подобно тому, какъ во всѣ остальные дни года обитаютъ въ домѣ. Въ теченіе этихъ семи дней еврей обращаетъ для себя домъ свой въ случайное жилище (עראי), а סוכה въ постоянное (קבע), ибо сказано: בסכת תשבו שבעת ימים—„Въ кущахъ сидите семь дней" (ויקרא כג, מב); такъ: красивое убранство и красивые ковры, равно и посуду для питья, напр. бокалы и чашки, вносятъ въ סוכה; посуда же для ѣды, какъ то: горшки и миски остаются внѣ סוכה. Подсвѣчники—въ סוכה (יד החזקה הלכות סוכה ו, ה). Спать, даже бесѣдовать съ другомъ своимъ, равно совершать молитву (одиночную ביחידות)—въ סוכה. Пить воду или вино и ѣсть плоды разрѣшается внѣ סוכה (א"ח תרלט). Ѣсть въ סוכה въ первую (и вторую) ночь праздника составляетъ обязанность (חובה): если кто съѣлъ въ סוכה кусокъ хлѣба (פת), даже величиною съ маслену, то онъ обязанность эту исполнилъ (יצא ידי חובתו); во все же остальное время праздника предоставляется волѣ каждаго (רשות): кто хочетъ вкушать трапезу (סעודה), тотъ долженъ совершить ее въ סוכה; кто хочетъ—не ѣстъ всѣ семь дней праздника ничего, кромѣ плодовъ—внѣ סוכה. Въ случаѣ дождя должно выходить изъ סוכה, но съ сокрушеніемъ, подобно рабу, который налилъ бокалъ для господина своего, а тотъ вылилъ ему вино въ лицо בהכנעה, כעבד שמזג כוס לרבו ושפך לו רבו קיתון על פניו (תרלט). Передъ каждою трапезой произносятъ непосредственно за ברכת המוציא благословеніе надъ סוכה (תרלט, תרמג).

2. לולב

Тора повелѣваетъ, чтобы каждый израильтянинъ въ праздникъ Кущей бралъ לולב, какъ сказано: „А въ пятнадцатый день седьмого мѣсяца, когда вы собираете произведенія земли, празднуйте праздникъ Господа семь дней; въ первый день покой и въ седьмой день покой. И возьмите себѣ въ первый день плодъ дерева годоръ (פרי עץ הדר), вѣтви пальмъ (כפות תמרים) и вѣтки дерева овоусъ (וענף עץ עבת) и вербы ручейныя (וערבי נחל), и веселитесь передъ Господомъ, Богомъ вашимъ, семь дней (ויקרא כג, לט).

Вѣтви пальмъ, о которыхъ говорится въ Торѣ, суть לולב; вѣтки дерева овоусъ—это הדס; вербы ручейныя—ערבות, а плодъ дерева годоръ - это אתרג. Все это изъяснено устами Моисея, учителя нашего. миръ ему (מפי מרע״ה הלכה למשה מסיני). Эти четыре рода растеній (ארבעה מינים) всѣ вмѣстѣ составляютъ одну מצוה заповѣдь, называемую מצות לולב. Слѣдуетъ предпочтительнѣе (מצוה מן המובחר) связывать луловъ, годосъ и арово и сдѣлать изъ нихъ троихъ одинъ пучекъ.

Взявши сначала эсрогъ въ лѣвую руку черешкомъ (עוקץ) вверхъ, а затѣмъ луловъ въ правую руку, произносятъ стоя: въ первый день—על נטילת לולב и затѣмъ שהחינו, а въ остальные шесть дней—одну только первую ברכה.

206.

Передъ тѣмъ, какъ берутъ לולב, *принято произносить слѣдующее:*

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי בִּפְרִי עֵץ הָדָר וְכַפּוֹת תְּמָרִים וַעֲנַף עֵץ עָבוֹת וְעַרְבֵי נָחַל אוֹתִיּוֹת שִׁמְךָ הַמְיוּחָד תְּקָרֵב אֶחָד אֶל אֶחָד וְהָיוּ לַאֲחָדִים בְּיָדִי וְלֵידַע אֵיךְ שִׁמְךָ נִקְרָא עָלַי וְיִירְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלַי וּבְנַעֲנוּעִי אוֹתָם תַּשְׁפִּיעַ שֶׁפַע בְּרָכוֹת מִדַּעַת עֶלְיוֹן לִנְוֵה אַפִּרְיוֹן לִמְכוֹן בֵּית אֱלֹהֵינוּ וּתְהֵא חֲשׁוּבָה לְפָנֶיךָ מִצְוַת אַרְבָּעָה מִינִים אֵלּוּ כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ בְּכָל פְּרָטוֹתֶיהָ וְשָׁרָשֶׁיהָ ותרי״ג מִצְוֹת הַתְּלוּיִם בָּהּ כִּי כַוָּנָתִי לְיַחֲדָא שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ לְיַחֵד שֵׁם י״ה בו״ה בְּיִחוּדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן. בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃

ואח״כ יאמר יהי רצון מלפניך שיהא חשוב לפניך מצות ארבעה מינים אלו כאלו כונתי בכל הכוונות שכוונו בהם אנשי כנסת הגדולה.

Взявши לולב:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת לוּלָב׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ заповѣдями Своими и далъ намъ повелѣніе о луловѣ.

Если же первый день праздника падаетъ на Субботу, когда мы отъ מצות לולב *свободны* (א״ח תרנח), *тогда* שהחינו *читается во второй день.*

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה.

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который далъ намъ дожить и поддерживалъ насъ и далъ намъ достичь до сего времени.

Затѣмъ, перевернувши эсроугъ черешкомъ внизъ (דרך גדילתו) и приблизивъ его къ лулову такъ, чтобы между ними не было промежут-

ка, производятъ потрясенія (נענועים) луловомъ въ направленіи четырехъ странъ свѣта въ слѣдующемъ порядкѣ: מזרח דרום מערב צפון מעלה מטה востокъ, югъ, западъ, сѣверъ, вверхъ, внизъ. Порядокъ потрясеній при הלל слѣдующій: произнося слово הודו—на востокъ, כי—на югъ, טוב—на западъ, כי—на сѣверъ, לעולם—вверхъ, חסדו—внизъ. Въ стихѣ אנא ד׳ הושיעה נא есть, кромѣ имени Божія, три слова, а потому при каждомъ изъ нихъ производятъ потрясенія въ направленіи двухъ сторонъ, последовательно, въ томъ же порядкѣ (תרנא).

Во время существованія храма израильтяне въ праздникъ Кущей обходили съ луловами въ рукахъ вокругъ жертвенника, ежедневно по одному разу, произнося при этомъ: אנא ד׳ הושיעה נא אנא ד׳ הצליחה נא; въ седьмой же день обходили вокругъ жертвенника семь разъ (יד החזקה הלכות לולב ז׳, כג). Посему у израильтянъ принято повсемѣстно, что въ каждый день праздника, послѣ תפלת מוסף, возносятъ на стоящее посреди синагоги возвышеніе (בימה) свитокъ Торы, и всякій, у кого есть אתרוג и луловъ, обходитъ, при чтеніи הושענות, вокругъ возвышенія, на которомъ находится свитокъ Торы, ежедневно по одному разу; въ седьмой же день праздника, т. е. въ הושענא רבה, вынимаютъ изъ ארון הקדש (св. кивота) всѣ свитки Торы, возносятъ ихъ на возвышеніе и обходятъ вокругъ него семь разъ, въ воспоминаніе о святомъ храмѣ (זכר למקדש). Кто имѣетъ אתרוג и луловъ и не обходитъ вокругъ возвышенія, тотъ поступаетъ худо (אורח חיים תרם).

Во время существованія храма туда, согласно הלכה למשה מסיני, израильтяне приносили въ каждый изъ семи дней праздника, сверхъ вербы, находящейся при луловѣ, особыя вербныя вѣтви, (длиною въ 11 локтей), наклоняли ихъ надъ сторонами жертвенника, такъ что вершины ихъ склонялись надъ хребтомъ его. При внесеніи этихъ вѣтвей и разставленіи ихъ, въ храмѣ раздавались трубные звуки (יד החזקה הלכות לולב ז׳, כא). Въ воспоминаніе объ этомъ (זכר למקדש) и нынѣ, въ седьмой день праздника, называемый הושענא רבה (потому что въ этотъ день читаютъ הושענות болѣе, чѣмъ въ другіе дни) каждый еврей, согласно обычаю пророковъ (מנהג הנביאים), беретъ особую рѣчную вербу, сверхъ той, которая находится при луловѣ (обыкновенно пять связанныхъ вѣтокъ). При чтеніи молитвы תענה אמונים, въ которой заключается прошеніе о водѣ, держатъ эту вербу въ рукѣ. По прочтеніи הושענות ударяютъ ею пять разъ по землѣ (אורח חיים תרם תרכד).

הִלְכוֹת יוֹם טוֹב.

ОБЯЗАННОСТИ ВЪ ОТНОШЕНIИ ПРАЗДНИКОВЪ.

1. שְׁבִיתָה, מְנוּחָה—отдыхъ и прiостановленiе работъ (стр. 238).

Слѣдующiе дни, въ которые Тора запрещаетъ производить работу, а именно: первый (и второй), седьмой (и восьмой) дни Пасхи (פסח), первый (и второй), восьмой (и девятый) дни праздника Кущей (חג הסכות), день (первый и второй) праздника Седьмицъ (חג השבועות), а также первый и второй день седьмого мѣсяца (ראש השנה)—называются ימים טובים; ко всѣмъ имъ относятся одинаковыя правила о покоѣ (שביתת כלן שוה), а именно: запрещается въ оные производить всякую работу, какъ трудъ (מלאכת עבודה), за исключенiемъ работы, имѣющей цѣлiю изготовленiе пищи (לצרך אכילה), ибо сказано: אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם—„Только то, что служитъ пищею для какого-либо существа живущаго [1]), одно то можетъ быть дѣлаемо у васъ" (שמות יב, טז). Кто покоится отъ работы въ одинъ изъ названныхъ дней, тотъ исполняетъ מצות עשה положительное повелѣнiе Торы, ибо о нихъ сказано (ויקרא כג) שבתון, что значитъ שבות покой. Кто же въ одинъ изъ этихъ дней совершаетъ работу, не имѣющую цѣлiю изготовленiе пищи, напр. строитъ, разрушаетъ или тчетъ и. т. п., тотъ нарушаетъ положительное повелѣнiе Торы (בטל מצות עשה) и преступаетъ запретъ ея (ועבר על לא תעשה), ибо сказано: „Никакой работы, какъ трудъ, не дѣлайте" (ויקרא כג, לה); „Никакой работы не должно совершать въ оные" ; יד החזקה הל׳ יו״ט א) (שמות יב, טז. Запрещается производить работу и наканунѣ праздниковъ, начиная со времени מנחה и далѣе, какъ наканунѣ Субботы. Кто же производитъ тогда работу, тотъ никогда не увидитъ на ней слѣда благословенiя (שם ח, יז ; אינו רואה סימן ברכה לעולם).

כל מלאכה האסורה בשבת אסורה ביו״ט—Всякая работа, запрещенная въ Субботу [2]), запрещается и въ праздничные дни, за исключенiемъ работы, имѣющей цѣлiю приготовленiе пищи (חוץ ממלאכת אכל נפש), а также перемѣщенiя вещей (הוצאה) изъ одного רשות въ другой и употребленiя огня (אורח חיים תצה ; הבערה). Мудрые законоучители наши (חז״ל) запретили однако производить въ праздничные дни и такiя работы, которыя, хотя и необходимы для приготовленiя пищи, но которыя безъ порчи послѣдней или ухудшенiя вкуса ея могутъ быть производимы наканунѣ

[1]) также и для животныхъ. [2]) стр. 238.

праздника (שם); такъ: праздникомъ не жнутъ, не молотятъ, не вѣютъ, не очищаютъ, не мелютъ и не просѣваютъ хлѣбныхъ растеній, ибо все это и т. п. можно дѣлать наканунѣ праздника, причемъ нѣтъ ни ущерба ни порчи (יד החזקה הל׳ יו״ט א, ז). Сюда относятся и тѣ особыя правила о покоѣ (שבותים), которыя предостерегаютъ насъ отъ запрещенныхъ работъ, такъ: нельзя снимать шерсть съ заколотаго животнаго посредствомъ извести и. т. п. или обыкновеннымъ орудіемъ для стрижки (אורח חיים תק), колоть дрова топоромъ или пилою (разрѣшается только ножомъ תקא), оттачивать ножъ (תקט), извлекать огонь посредствомъ удара, тренія или посредствомъ солнечныхъ лучей (תקב). Но дозволяется въ праздники закалать (תצה), ошпаривать кипяткомъ волоса (шерсть), солить (תצט), вырѣзывать запрещенныя къ употребленію части (תק), мѣсить (תקו), печь, жарить, варить (תקו), толочь душистыя пряности (תקד), зажигать на огнѣ, употреблять огонь или даже гасить его, но только тогда, когда это необходимо для варки пищи (תקיד תקב), переносить изъ одного רשות въ другой (תקיה).

Запрещается печь или варить или закалать въ праздникъ для надобности слѣдующаго дня, даже если этотъ послѣдній есть Суббота или праздникъ (תקג).

Если праздникъ падаетъ на канунъ Субботы, то не должно печь и варить въ праздникъ то, что ѣдятъ въ слѣдующій день, въ Субботу. Это запрещеніе есть установленіе законоучителей מדברי סופרים, которые черезъ это предостерегаютъ насъ, чтобы мы не варили съ праздника на будни; оно приводитъ насъ къ такому заключенію קל וחמר: если даже на Субботу нельзя варить въ праздничный день, то тѣмъ менѣе—на будни. Но вмѣстѣ съ какимъ-либо кушаньемъ, которое варили и пекли еще наканунѣ праздника на слѣдующую за нимъ Субботу, можно въ праздничный день варить и печь пищу на ту же Субботу, ибо тогда выходитъ, что работу не начали, а только оканчиваютъ въ праздничный день. Сказанное кушанье, приготовляемое съ кануна праздника на непосредственно слѣдующую за нимъ Субботу, называется ערובי תבשילין. (יד החזקה הלכות יו״ט ו; אורח חיים תקכז). Почему же оно называется ערוב?— Подобно тому, какъ ערוב, который дѣлаютъ во дворахъ и глухихъ переулкахъ (בחצרות ומבואות) наканунѣ Субботы, служитъ знакомъ, чтобы никому не пришло на мысль, будто можно въ Субботу перемѣщать вещи изъ одного רשות въ другой (см. выше стр. 240), такъ оное кушанье имѣетъ цѣлію служить знакомъ и напоминаніемъ (משום היכר וזכרון), чтобы никто не думалъ и не полагалъ, что можно печь въ праздникъ то, чего не ѣдятъ въ тотъ же самый день; посему оное кушанье называется ערובי תבשילין (יד החזקה שם ו, ב).

ערוב дѣлаютъ изъ хлѣба (פת) и вареннаго кушанья (תבשיל). Послѣднее, если оно служитъ для ערובי תבשילין, должно быть такое, которое обыкновенно ѣдятъ съ хлѣбомъ, напр. мясо, рыба, яйца и т. п. Размѣръ вареннаго кушанья—величиною съ масленку (כזית), а хлѣба—съ яйцо. Изъ уваженія къ этой обязанности (לכבוד מצוה) должно однако брать вареннаго кушанья въ приличномъ размѣрѣ (מנה יפה), а хлѣбъ—цѣлый. Въ Субботу, при первыхъ двухъ трапезахъ, кладутъ этотъ хлѣбъ вторымъ (дополнительнымъ לחם משנה), а въ третьей трапезѣ преломляютъ его. На каждомъ евреѣ, главѣ дома, лежитъ обязанность приготовлять ערוב для себя. Кто приготовляетъ ערוב за другихъ, тотъ долженъ присвоить имъ право собственности на этотъ ערוב черезъ чужое лицо, какъ присваиваютъ при ערובי שבת (см. выше стр. 241). Лицо, пріобрѣтающее ערוב, должно приподнять его на разстояніе טפח [1]). Принявши затѣмъ ערוב изъ руки этого лица, совершающій ערוב произноситъ слѣд. ברכה:

207.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת עֵרוּב׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ заповѣдями Своими и далъ намъ повелѣніе объ ערוב.

בְּדֵין עֵרוּבָא יְהֵא שָׁרֵא לָנָא לַאֲפוּיֵי וּלְבַשּׁוּלֵי וּלְאַטְמוּנֵי וּלְאַדְלוּקֵי שְׁרָגָא וּלְתַקָּנָא וּלְמֶעְבַּד כָּל צָרְכָנָא מִיּוֹמָא טָבָא לְשַׁבַּתָּא לָנָא וּלְכָל יִשְׂרָאֵל הַדָּרִים בָּעִיר הַזֹּאת׃

Черезъ сей ערוב да будетъ дозволено намъ печь, варить пищу, поддерживать въ ней теплоту, зажигать свѣчи, поправлять и приготовлять все необходимое намъ съ праздника на Субботу—намъ и всѣмъ живущимъ въ семъ городѣ.

Черезъ ערוב תבשילין разрѣшается печь и варить только наканунѣ Субботы (בערב שבת); если же праздникъ падаетъ на пятый и шестой дни недѣли, то запрещается варить или печь съ перваго дня праздника [2]) на Субботу (אורח חיים תקכז).

Подробныя правила о праздничномъ покоѣ см. ש״ע או״ח תצה תקלא.

Подобно тому, какъ мы обязаны почитать Субботу и наслаждаться ею, такъ мы обязаны почитать всѣ ימים טובים праздники и наслаждаться ими, ибо сказано: לקדוש ד׳ מכובד—„посвященный Господу день высокочтимъ“, и всѣ они, кромѣ того (въ свящ. Писаніи) называются מקרא קודש—священнымъ собраніемъ.

---

[1]) טפח—протяженіе, равное ширинѣ кисти человѣческой руки.
[2]) т. е. съ четверга.

2. כָּבוֹד—почитанiе праздниковъ.

Въ чемъ состоитъ почитанiе праздниковъ? —Должно, по словамъ законоучителей (רז"ל), накануне праздника остричься, умыться теплою водою, обрѣзать ногти, какъ накануне Субботы.

3. עֹנֶג—наслажденiе праздниками.

Въ чемъ состоитъ наслажденiе праздниками?—Должно, по словамъ законоучителей (רז"ל), совершать въ каждый день праздника двѣ трапезы: одну съ вечера, другую днемъ. Передъ началомъ трапезы совершаютъ קדוש надъ виномъ. За каждою трапезой должно быть по два цѣлыхъ хлѣба, какъ въ Субботу, а также лучшая противъ обыкновеннаго пища, смотря по средствамъ (או"ח רסג, תצ, תרסח).

208.

При зажиганiи праздничныхъ свѣчей произносятъ слѣд. ברכה:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ заповѣдями Своими и заповѣдалъ намъ зажигать (*въ Субботу*: субботнiя и) праздничныя свѣчи.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק
נֵר (לשבת שֶׁל שַׁבָּת וְ) שֶׁל יוֹם טוֹב:
שהחיינו. יהי רצון וכו׳.

4. שִׂמְחָה—радость.

Въ теченiе восьми дней Пасхи и восьми дней Кущей и во всѣ остальные праздники запрещается оплакивать мертвыхъ и поститься (אסורים בהספד ובתענית); еврей обязанъ въ эти дни быть веселымъ и въ добромъ расположенiи сердца (שמח וטוב לב), какъ онъ самъ, такъ и дѣти, жена и внуки его и всѣ домашнiе его, ибо сказано: „И веселись въ праздникъ твой“ (דברים טז, יד). Такъ: малыхъ дѣтей одѣляютъ орѣхами и печенiями; женщинамъ покупаютъ одежду и приличныя украшенiя, по средствамъ; мужчины ѣдятъ мясо и пьютъ вино, ибо нѣтъ веселiя безъ мяса, и нѣтъ веселiя безъ вина. Когда еврей ѣстъ или пьетъ самъ, онъ обязанъ также накормить пришельца, сироту и вдову и всякаго бѣднаго и несчастнаго. Если же кто замыкаетъ двери двора своего, ѣстъ и пьетъ самъ съ женою и дѣтьми своими, а бѣдныхъ и страждущихъ не накормитъ и не напоитъ—это не веселiе, предписываемое закономъ, а веселiе живота его (אין זו שמחת מצוה אלא שמחת כריסו); о такомъ человѣкѣ сказано: זבחיהם כלחם אונים להם כל אוכליו יטמאו כי לחמם לנפשם „Жертвы ихъ, какъ хлѣбъ скорбящихъ[1]), всѣ вкушающiе его станутъ нечи-

[1]) Хлѣбъ скорбящихъ по усопшемъ родственникѣ לחם אבלים считается טמא нечистымъ.

стыми, ибо хлѣбъ ихъ служитъ только для нихъ самихъ" (הושע ט, ד). Радость, подобная этой, есть позоръ для нихъ, ибо сказано וזריתי פרש על פניכם פרש חגיכם: „И раскидаю пометъ на лица ваши, пометъ праздничныхъ жертвъ вашихъ" (מלאכי ב, ג).

Хотя ѣда и питіе въ праздничные дни принадлежатъ къ числу положительныхъ заповѣдей (מצות עשה), не должно однако ѣсть и пить весь день; законъ таковъ: рано утромъ весь народъ приходитъ въ синагоги (בתי כנסיות) и въ дома изученія Торы (בתי מדרשות), совершаетъ молитву, читаетъ изъ Торы отрывокъ о значеніи даннаго дня; затѣмъ возвращаются домой. Совершивъ трапезу, снова отправляются въ בתי מדרשות читаютъ Тору и Мишно до полудня, а послѣ полудня совершаютъ תפלת המנחה, послѣ чего возвращаются домой, чтобы ѣсть и пить въ остальную часть дня до ночи.

Вкушая пищу и питіе и веселясь въ праздничный день, еврей не долженъ предаваться вину, забавамъ и легкомыслію, полагая, что кто сіе умножаетъ, тотъ болѣе исполняетъ מצות שמחה обязанность относительно праздничнаго веселія; ибо пьянство, много забавъ и легкомысліе суть не веселіе, а только безразсудство и глупость; намъ же не дано повелѣніе о безразсудствѣ и глупости, а только о такомъ веселіи, въ которомъ есть служеніе Творцу вселенной (שמחה שיש בה עבודת יצר הכל), ибо сказано: „Зато, что ты не служилъ Господу, Богу твоему, съ веселіемъ и радостію сердца, при изобиліи всего"··· (דברים כח, מז)—отсюда мы заключаемъ, что служить Богу должно съ веселіемъ; но невозможно же служить Богу ни среди забавъ, ни среди легкомыслія, ни опьяненія (יד החזקה הלכות יו"ט ו, יז—כ).

Благочестивымъ людямъ, всегда видящимъ передъ собою Господа и познающимъ Его во всѣхъ путяхъ своихъ, свойственно во время веселія своего еще гораздо болѣе благословлять и прославлять Всесвятого, да восхвалится Онъ, Который радуетъ ихъ. Во время веселія и удовольствія своего человѣкъ долженъ помышлять въ сердцѣ своемъ: если въ семъ мірѣ радость такова, тогда какъ она суетна, ибо за нею слѣдуютъ плачъ и скорбь, какова же будетъ вѣчная радость будущаго міра, за которою не слѣдуетъ плачъ. Должно человѣку тому молиться Всесвятому, да восхвалится Онъ, дабы онъ склонилъ сердце его къ служенію Ему и исполненію воли Его съ совершенною искренностію, и дабы Онъ возрадовалъ всѣхъ насъ радостію вѣчною и удостоилъ насъ жизни міра будущаго, дабы намъ наслаждаться свѣтомъ лица Царя жизни (קיצור ש"ע קג).

Еврей обязанъ наблюдать за дѣтьми своими, чтобы они не ходили въ такое мѣсто, гдѣ они, придя въ общеніе съ легкомысленными людьми, сами

могутъ впасть въ легкомысліе: они должны быть святы, ибо праздничный день святъ (אורח חיים תקכט).

Хотя заповѣдь повелѣваетъ намъ радоваться во всѣ праздники, однако же въ храмѣ израильтяне съ особенною восторженностію ликовали въ праздникъ Кущей, ибо сказано: ושמחתם לפני ד׳ אלהיכם שבעת ימים—„И веселитесь передъ Господомъ, Богомъ вашимъ, семь дней“ (ויקרא כג, מ). Какъ они поступали? Накапунѣ перваго дня праздника приготовляли въ храмѣ мѣсто, наверху для женщинъ, а внизу для мужчинъ, дабы они не смѣшивались одни съ другими. Начинали веселиться съ исхода перваго дня праздника и продолжали ежедневно въ праздничные будни (חולו של מועד) каждый разъ послѣ принесенія постоянной вечерней жертвы (תמיד של בין הערבים), въ остальную часть дня и во всю ночь. Веселіе состояло въ слѣдующемъ: играли на флейтахъ, цитрахъ, арфахъ и кимвалахъ, всякій на томъ инструментѣ, на которомъ онъ умѣлъ играть, причемъ, кто умѣлъ пѣть—пѣлъ: танцовали, отбивали тактъ ногами, рукоплескали, скакали и плясали, кто какъ умѣлъ, причемъ произносили пѣснопѣнія и хвалословія. Должно возможно болѣе предаваться этому веселію. Въ храмѣ его совершалъ не простой народъ и не всякій, кто желалъ, а только величайшіе изъ мудрецовъ израильскихъ, главы школъ, члены Синедріона, благочестивцы, старцы и люди, славившіеся добродѣтелями своими; это они прыгали, плясали, играли и веселились въ храмѣ во дни праздника Кущей, а весь народъ, мужчины и женщины, приходили смотрѣть и радоваться.

Радость, которую человѣкъ долженъ испытывать при совершеніи заповѣди и черезъ любовь къ Богу, составляетъ великое служеніе. Кто уклоняется отъ этой радости, тотъ заслуживаетъ наказанія, какъ сказано: „Зато, что ты не служилъ Господу, Богу твоему, съ веселіемъ и радостію сердца“ (דברים כח, מז). Кто въ этихъ случаяхъ обнаруживаетъ гордость, тщеславіе и высокомѣріе, тотъ грѣшникъ и глупецъ (חוטא ושוטה). и о семъ предостерегаетъ насъ Соломонъ, говоря: „Не величайся передъ Царемъ“ (משלי כה, ו). Кто же въ такихъ случаяхъ смиряетъ и умаляетъ себя, тотъ есть великій и уважаемый человѣкъ, служащій Богу изъ любви къ Нему. И такъ говоритъ Давидъ, Царь Израильскій: „И я еще болѣе того умалюсь и смирюсь въ глазахъ моихъ“ (שמואל ב ו, כב). Только радоваться передъ лицомъ Господа есть слава и честь, какъ сказано: „И царь Давидъ прыгалъ и скакалъ передъ лицомъ Господа“ и т. д. (יד החזקה הלכות לולב ח, יב-טו ; שם ו, טז).

Праздникомъ Кущей (חג האסיף) заканчивался земледѣльческій годъ Обѣтованной земли. Послѣ Кущей наступало время новаго посѣва, по-

чему израильтяне въ молитвахъ своихъ упоминали тогда о дождѣ משיב הרוח ומוריד הגשם[1]).

חוּלוֹ שֶׁל מוֹעֵד.

ПРАЗДНИЧНЫЕ БУДНИ.

Средніе четыре дня Пасхи и средніе пять дней Кущей называются חולו של מועד праздничными буднями. Хотя въ Торѣ они не отмѣчены днями покоя, но такъ какъ они называются священнымъ собраніемъ מקרא קדש (במדבר כט), да къ тому же они составляютъ время принесенія жертвъ חגיגה въ храмѣ, посему въ эти дни запрещается производить работу, дабы они не были, какъ всѣ другіе будни, на которыхъ нѣтъ никакой святости. Этотъ запретъ установленъ законоучителями (מדברי סופרים). Не всѣ работы запрещены въ חולו של מועד праздничные будни, какъ въ праздникъ, такъ какъ конечная цѣль относящихся къ нимъ запрещеній:—дабы они, חולו של מועד, не были во всѣхъ отношеніяхъ, какъ будни; посему есть такія работы, которыя запрещаются въ חולו של מועד, есть и такія, которыя разрѣшаются (יד ההזקה הל׳ יום טוב ז, א).

Разрѣшается производить всякую работу, необходимую для изготовленія пищи на חוה"מ, или на праздникъ, а также такую работу, несовершеніе которой влечетъ за собою убытокъ (דבר האבוד); послѣднюю лишь въ томъ случаѣ, если не было возможности произвести ее ранѣе праздника (אורח חיים תקלח). Запрещается удобрять поле, сѣять (תקלג), вырывать или срубать что-либо прикрѣпленное къ землѣ, за исключеніемъ того, что необходимо въ пищу на праздникъ или для топки печей въ тотъ же праздникъ (תקלג תקלז); стричься (תקנא), обрѣзывать ногти (תקלב), мыть что-либо (תקלד). Все, что необходимо для исцѣленія человѣка или животнаго, разрѣшается дѣлать въ חוה"מ (תקלב, תקלו). Счеты и т. п., которые, не бывъ записаны, могутъ быть забыты, разрѣшается записывать, ибо въ противномъ случаѣ это повлечетъ за собою убытокъ. Привѣтственныя письма къ друзьямъ принято писать съ нѣкоторымъ уклоненіемъ (בשנוי קצת) отъ обычнаго способа писанія; такъ: первую строку пишутъ кривою (תקמה). Все же прочее писать запрещается. Запрещается производить всякую торговлю, какъ покупать, такъ и продавать; если же ожидается большая прибыль, тогда можно покупать и продавать, но не публично (בצנעא). Если у кого-нибудь есть такой товаръ, который допускаетъ опасенія, что, не бывъ проданъ въ חוה"מ, онъ станетъ дешевле той цѣны, въ какую онъ обошелся владѣльцу его, то такой товаръ разрѣшается продавать, ибо въ противномъ случаѣ потерпятъ убытокъ (דבר האבוד). Но если нѣтъ опасенія потер-

[1]) Стр. 95 и прим. къ стр. 98.

пѣть убытокъ, а можно только ожидать неполученія прибыли въ томъ случаѣ, если товаръ будетъ проданъ послѣ חוה"מ, то такой товаръ продавать запрещается, ибо неполученіе прибыли не называется דבר האבוד убыткомъ [1]). Припасы, необходимые на праздникъ, какъ-то: плоды, пряности и пр., можно продавать въ חה"מ, какъ обыкновенно, даже публично (תקלט; בפרהסיא).

209.

תְּפִלָּה לְשָׁלֹשׁ רְגָלִים.

לערבית ושחרית ומנחה

למנחה כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ:

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ:

(Отъ מנחה ביום א' דפסח *до* מוסף שמיני עצרת*):*

מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר: מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה: וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

(בחזרת הש"ץ אומרים כאן קדושת נקדש *)

Переводъ см. стр. 282.

*) נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר: קו"ח קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: חזן אָז בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אַדִּיר וְחָזָק מַשְׁמִיעִים קוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ: קו"ח בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ

[1]) При стѣсненныхъ матеріальныхъ обстоятельствахъ, дабы не умалить радости праздника, допускается производить торговлю, но не публично (בצנעא).

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים. אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ. וְרָצִיתָ בָּנוּ וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת. וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

Ты избралъ насъ (изъ всѣхъ древнихъ народовъ; Ты возлюбилъ насъ и благоволилъ къ намъ; Ты возвысилъ насъ надъ всѣми языками и освятилъ насъ заповѣдями Твоими; Ты приблизилъ насъ, о Царь нашъ, къ служенію Твоему и имя Твое великое и святое назвалъ Ты надъ нами.

На исходъ Субботы прибавляютъ слѣдующее: בשחל יו"ט במוצ"ש אומרים זה:

וַתּוֹדִיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ וַתְּלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת בָּהֶם חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים וְתוֹרוֹת אֱמֶת חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים וַתַּנְחִילֵנוּ זְמַנֵּי שָׂשׂוֹן וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ וְחַגֵּי נְדָבָה וַתּוֹרִישֵׁנוּ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וּכְבוֹד מוֹעֵד וַחֲגִיגַת הָרֶגֶל

Ты объявилъ намъ, Господи, Боже нашъ, законы правды Твоей и научилъ насъ исполнять ими уставы воли Твоей, Ты далъ намъ, Господи, Боже нашъ, законы прямые и ученія истинныя, уставы и заповѣди благіе, далъ намъ въ наслѣдіе времена радости, священныя собранія и праздники добровольныхъ жертвъ[1]); Ты далъ намъ въ наслѣдіе священіе Субботы, почитаніе священныхъ собраній и торжество странствованія

מִמְּקוֹמוֹ: חזן מִמְּקוֹמְךָ מַלְכֵּנוּ תוֹפִיעַ וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ מָתַי תִּמְלוֹךְ בְּצִיּוֹן בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכּוֹן: תִּתְגַּדַּל וְתִתְקַדַּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֵצַח נְצָחִים: וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ. כַּדָּבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ: קו"ח יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

חזן לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ: לש"ץ אתה בחרתנו וכו'

---

[1]) Въ חול המועד приносили נדרים ונדבות обѣты и добровольныя жертвы согласно (ויקרא כג, לח).

(къ св. храму), и Ты отдѣлилъ, Господи, Боже нашъ, святыню отъ неосвященнаго, свѣтъ отъ тьмы, Израиля отъ другихъ народовъ, день седьмой отъ шести работныхъ дней; святость Субботы отъ святости праздника Ты отдѣлилъ, и день седьмой изъ шести работныхъ дней Ты освятилъ: *такъ* Ты отдѣлилъ и освятилъ народъ Твой, Израиля, черезъ святость Твою.

И Ты далъ намъ, Господи, Боже нашъ, по любви (Субботы для покоя), опредѣленныя времена для радости, праздники и сроки для веселія, день (сей Субботы и день) сего праздника опрѣсноковъ, времени освобожденія нашего,—сего праздника Седьмицъ, времени законодательства нашего,—сего праздника Кущей, времени радости нашей,—Восьмой, сей праздникъ заключенія, время нашей радости,—(по любви), призывъ къ святости, воспоминаніе о выходѣ изъ Египта.

Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ, да вознесется, и взойдетъ *къ Тебѣ*, и достигнетъ до Тебя, и явится *передъ Тобою*, и да будетъ благоугодно принята, услышана, взыскана и вспомянута память о насъ и память объ отцахъ нашихъ, память о Мессіи, сынѣ Давида, раба Твоего, и память о Іерусалимѣ святомъ городѣ Твоемъ, и память о всемъ народѣ Твоемъ, домѣ Израилевомъ,—на спасеніе и на благо, на милость, благодѣяніе и милосердіе, на жизнь и миръ въ день сего

וַתַּבְדֵּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל. בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ. בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים. בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ. הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ.

וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (לשבת שַׁבָּתוֹת לִמְנוּחָה וּ) מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן אֶת יוֹם (לשבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת יוֹם) לפסח חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה. זְמַן חֵרוּתֵנוּ: לשבועות חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה. זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ: לסכות חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה. זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ: לשמיני עצרת ולש"ת הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ (לשבת בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם

(*въ Пасху*:) праздника опрѣсноковъ. (*въ праздн. Седьмицъ*:) праздника Седьмицъ. (*въ Кущи*:) праздника Кущей. (*Въ Восьмой Заключительный и въ Радость о Торѣ:*) Восьмого дня, сего праздника заключенія.—Вспомяни насъ, Господи, Боже нашъ, въ сей день на благо и посѣти насъ благословеніемъ и спаси насъ на жизнь, и въ дѣлѣ спасенія и милосердія щади и жалѣй насъ, милосердуй о насъ и спасай насъ. Къ Тебѣ обращены наши очи, ибо Ты, о Боже,—Царь Преблагій и милосердый.

לפסח חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה: לשבועות חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה: לסכות חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה: לשמע״צ ולש״ת הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה: זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים: וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

Дай намъ, Господи, Боже нашъ, воспріять благословеніе праздниковъ Твоихъ на жизнь и миръ, на радость и веселіе, какъ Ты благоволилъ повелѣть благословлять насъ; (*въ Субботу*: Боже нашъ, и Боже отцовъ нашихъ, благоволя къ покою нашему) освяти насъ черезъ заповѣди Твои и дай намъ удѣль въ Торѣ Твоей. Насыти насъ благомъ Твоимъ, обрадуй насъ помощію Твоею, очисти сердце наше, чтобы служить Тебѣ искренно, и дай намъ въ наслѣдіе, Господи, Боже нашъ, (*въ Субботу*: въ любви и благоволеніи) въ радости и веселіи (Субботу и)святые праздники Твои, дабы радовался о Тебѣ Израиль, святящій имя Твое. Благословенъ Ты, Господи, святящій (Субботу и) Израиля и времена праздниковъ.

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ: (בשבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ) קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ. וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת. וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (לשבת בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן) בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן (שַׁבָּת וּ) מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ. וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ (הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

(*Переводъ см. стр. 102.*)

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה

לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ.

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

При повтореніи канторомъ תפלה, *народъ читаетъ здѣсь* מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

מודים דרבנן

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

Канторъ, при повтореніи תפלה *вслухъ:*

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

לשחרית

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם

למנחה ולערבית

שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם

וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: הש"ץ חוזר התפלה

אחר התפלה בערבית אומר הש"ץ ק"ש וכשחל בשבת אומרים ויכולו ומקדשין על הכוס חוץ מב' לילות הראשונות של פסח. ובשחרית אומרים הלל. אין כמוך ומוציאין ב' ס"ת. ואומרים שלש עשרה מדות. וקורין בתורה. בחול, ה' גברי. ובשבת, ז' גברי, ואחר קריאת ההפטרה אומרים בשבת יקום פורקן. הנותן תשועה, אשרי, יהללו, ומחזירין ס"ת למקומן, ח"ק, ומתפללין מוסף. ביום ראשון של פסח מזכירין הצבור משיב הרוח במוסף עד שישמעו שהש"ץ אינו מזכיר במוסף אז הם פוסקין במנחת ואם יחיד איחר תפילתו עד אחר שהתפלל הש"ץ מוסף לא יאמר משיב הרוח.

209.

קידוש לשלש רגלים.

Переводъ см. стр. 266.

Въ Субботу читаютъ предварительно: אם חל יו"ט בשבת מתחילין יום הששי

בלחש וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר

יוֹם הַשִּׁשִּׁי. וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ. כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת.

Въ праздн. совпад. съ буднями: ואם חל יו"ט בחול מתחילין כאן:

על היין סַבְרִי מָרָנָן וְרַבָּנָן וְרַבּוֹתַי:

(Надъ виномъ:) Внимайте, господа раввины и учители мои:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, сотворившій плодъ виноградный.

על הפת בִּרְשׁוּת מָרָנָן וְרַבָּנָן וְרַבּוֹתַי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לָשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (לשבת שַׁבָּתוֹת לִמְנוּחָה וּ) מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן אֶת יוֹם (לשבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת יוֹם) לשבועות חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה. זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ: לסוכות חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה. זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ: לשמע״צ ולש״ת הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה. זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ (לשבת בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם. כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים. (לשבת וְשַׁבָּת) וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ (לשבת בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן) בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן הִנְחַלְתָּנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ (לשבת הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

(*Надъ хлѣбомъ*:) Съ соизволенія господъ раввиновъ и учителей моихъ:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, царь вселенной, производящій хлѣбъ изъ земли.

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который избралъ насъ изъ всѣхъ народовъ, возвысилъ насъ надъ всѣми языками и освятилъ насъ заповѣдями Своими. И Ты далъ намъ, Господи, Боже нашъ, въ любви (Субботы для покоя) торжественные дни для радости, праздники и установленныя времена для веселья, день (сей Субботы и день) *въ праздн. Седьмицъ*: сего праздника Седьмицъ, время нашего законодательства *въ Кущи*: сего праздника Кущей, время нашей радости. *въ Восьмой Заключительный и въ день Радости о Торѣ*: сей Восьмой, праздникъ Заключенія, время нашей радости (въ любви), священное собраніе, воспоминаніе о выходѣ изъ Египта. Ибо насъ Ты избралъ и насъ Ты освятилъ изъ всѣхъ народовъ и далъ намъ въ наслѣдіе (Субботу и) святые праздники (въ любви и благоволеніи) въ радости и веселіи. Благословенъ Ты, Господи, освящающій (Субботу и) Израиля и времена.

כשמקדשין בסוכה כברכין בליל א׳ לישב בסוכה קודם שהחיינו ובליל ב׳ לה ך

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וְצִוָּנוּ לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה:

Когда совершаютъ קידוש *въ Кущѣ, про-износятъ здѣсь слѣд*:.

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ заповѣдями Своими и повелѣлъ намъ сидѣть въ кущѣ.

לשבועות סוכות שמיני עצרת וש"ת אומרים כאן שהחינו.

Въ праздн. Седьмицъ, Кущей, Восьмого Заключительнаго и Радости о Торѣ читаютъ שהחינו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который далъ намъ дожить и поддерживалъ насъ и далъ намъ достичь до сего времени.

כשחל יו"ט במוצ"ש מקדשין יקנה"ז ר"ת יין, קידוש, נר, הבדלה, זמן.

Если праздникъ совпадаетъ съ исходомъ Субботы, тогда читаютъ благословенія въ слѣд. порядкѣ: 1) פרי הגפן, 2) קידוש, 3) מאורי האש, 4) הבדלה, и 5) שהחיינו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, сотворившій лучи огня.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל. בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ. בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים. בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ. וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ. הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ׃ שהחיינו

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, дѣлающій различіе между святыней и несвятымъ, между свѣтомъ и тьмою, между Израилемъ и древними племенами, между седьмымъ днемъ и шестью днями работными. Святость Субботы отъ святости праздника Ты отдѣлилъ, и день седьмой надъ шестью днями работными Ты освятилъ; Ты отличилъ и освятилъ народъ Твой, Израиля, святостію Твоею. Благословенъ Ты, Господи, отдѣляющій святое отъ святого.

210.

(Переводъ см. стр. 94).

תְּפִלַּת מוּסָף לְשָׁלֹשׁ רְגָלִים.

כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ׃
אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:
אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ:

(*Отъ* מנחה ביום א׳ דפסח *до* מוסף שמיני עצרת):
מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר: מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה: וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

בחזרת הש״ץ אומרים כאן (גם בהושענא רבה) קדושת נעריצך *)

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

Переводъ см. стр. 282.

*) נַעֲרִיצְךָ וְנַקְדִּישְׁךָ. כְּסוֹד שִׂיחַ שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ. הַמַּקְדִּישִׁים שִׁמְךָ בַּקֹּדֶשׁ. כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר: ק״ה קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: חזן כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ: ק״ה בָּרוּךְ כְּבוֹד יְיָ מִמְּקוֹמוֹ: חזן מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶן בְּרַחֲמִים. וְיָחוֹן עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים: ק״ה שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד: חזן הוּא אֱלֹהֵינוּ. הוּא אָבִינוּ. הוּא מַלְכֵּנוּ. הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ. וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל חָי לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם.

ק״ה אַדִּיר אַדִּירֵנוּ יְיָ אֲדֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

חזן וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר: ק״ה יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

חזן לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הָאֵל הַקָּדוֹשׁ: לש״ץ אתה בחרתנו וכו׳

(*Переводъ см. стр. 454*)

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (לשבת שַׁבָּתוֹת לִמְנוּחָה וּ) מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן אֶת יוֹם (לשבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת יוֹם) לפסח חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה. זְמַן חֵרוּתֵנוּ: לשבועות חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה. זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ: לסכות חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה. זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ: לשמיני עצרת ולש"ת הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה. זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ (לשבת בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

Прошеніе о возстановленіи храмового служенія.

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ. וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ. וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲלוֹת וְלֵרָאוֹת וּלְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנֶיךָ. וְלַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ. בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו. מִפְּנֵי הַיָּד שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן. שֶׁתָּשׁוּב וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. וְתִבְנֵהוּ מְהֵרָה וּתְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה. וְהוֹפַע וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָּל חָי. וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ:

Но вслѣдствіе грѣховъ нашихъ мы изгнаны изъ страны нашей и удалены отъ земли нашей, и не можемъ восходить[1]), чтобы являться и повергаться передъ Тобою и совершать обязательныя [2]) жертвоприношенія наши въ домѣ, избранномъ Тобою, въ домѣ великомъ и святомъ, надъ которымъ наречено имя Твое, изъ-за насилія, направленнаго противъ святыни Твоей. Да будетъ воля Твоя, Господи, Боже нашъ и Боже праотцевъ нашихъ, Царь милосердый, дабы Ты снова сжалился надъ нами и надъ святынею Твоею, по великому милосердію Твоему, и дабы Ты возсоздалъ ее вскорѣ и возвеличилъ славу ея. Отче нашъ, Царь нашъ, яви славу царства Твоего надъ нами вскорѣ, возсіяй и вознесись надъ нами передъ очами всего живущаго, соедини разсѣянныхъ нашихъ изъ среды народовъ и изгнанныхъ нашихъ собери съ краевъ земли, и приведи

---

[1]) см. выше стр. 428. [2]) חובותינו: обязательныя жертвы תמידים и מוספים, какъ קרבנות צבור, и приносимыя отдѣльными лицами עולת ראיה, שלמי חגיגה и שלמי שמחה.

וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם. וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ. תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם. וְאֶת מוּסַף יוֹם (לשבת וְאֶת מוּסְפֵי יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְיוֹם)

לפסח חַג הַמַּצּוֹת

לשבועות חַג הַשָּׁבֻעוֹת

לסוכות חַג הַסֻּכּוֹת

לשמ"ע ולש"ת הַשְּׁמִינִי חַג הָעֲצֶרֶת הַזֶּה. נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה. כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ. כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר:

нас въ Сіонъ, градъ Твой, съ ликованіемъ и въ Іерусалимъ, въ домъ святыни Твоей, съ вѣчною радостію, тамъ мы будемъ совершать передъ лицомъ Твоимъ обязательныя жертвы наши, постоянныя жертвы по чину ихъ и добавочныя по правилу о нихъ. И добавочную жертву—(сей Субботы и)

сего праздника опрѣсноковъ

праздника Седьмицъ

праздника Кущей

Восьмого дня, праздника Заключенія, будемъ совершать и приносить Тебѣ съ любовію, согласно повелѣнію воли Твоей, какъ Ты предписалъ намъ въ Торѣ Своей черезъ Моисея, раба Твоего, со словъ величія Твоего, какъ сказано (Числа 28):

О жертвоприношеніяхъ.

לשבת וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם. וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ. עַל עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ: זֶה קָרְבַּן שַׁבָּת וְקָרְבַּן הַיּוֹם כָּאָמוּר:

Въ Субботу: „А въ день Субботній—двухъ ягнятъ однолѣтнихъ, безъ порока, и двѣ десятыхъ эфы крупичатой муки въ хлѣбную жертву, смѣшенной съ елеемъ, и возліяніе при томъ. Всесожженіе „Субботы“ въ Субботу его, сверхъ постояннаго всесожженія и возліянія при немъ“ (Числа 28, 9).

Въ первый и во второй день Пасхи: ליום ראשון וליום שני של פסח

וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ. פֶּסַח לַיְיָ: וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חָג. שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת יֵאָכֵל: בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא קֹדֶשׁ. כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ.

И въ первый мѣсяцъ, въ четырнадцатый день мѣсяца,—Пасха Господня. И въ пятнадцатый день этого мѣсяца праздникъ; семь дней должно ѣсть опрѣсноки. И въ первый день священное собраніе; никакой работы не дѣлайте (Числа 28, 16).

Отъ перваго дня полупраздника до последняго дня Пасхи: בחול המועד פסח ואילך מתחילין כאן:

וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה עֹלָה לַיְיָ. פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד. וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם:

И приносите огненную жертву, всесожженіе Господу: изъ крупнаго скота двухъ тельцовъ, и одного овна, и семь однолѣтнихъ агнцевъ; безъ порока они должны быть у васъ (Числа 28, 19).

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר. שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר. וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ. וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ. וְשָׂעִיר לְכַפֵּר. וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם. לשבת ישמחו, או״א מלך רחמן וכו׳.

И хлѣбное приношеніе при нихъ и возліянія при нихъ, какъ сказано: три десятыхъ эфы для тельца, и двѣ десятыхъ для барана, и десятая для ягненка, и вина по возліянію его, и козла для отпущенія, и двѣ постоянныя жертвы по закону о нихъ.

Въ праздникъ Седьмицъ: לשבועות אומרים זה:

וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיְיָ בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם. מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם אַיִל אֶחָד. שִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה:

И въ день первыхъ плодовъ, когда приносите Господу новое приношеніе мучное, въ седьмицы ваши, да будетъ у васъ священное собраніе; никакой работы не дѣлайте. И приносите всесожженіе въ пріятное благоуханіе Господу: изъ крупнаго скота двухъ тельцовъ, одного овна, семь однолѣтнихъ агнцевъ (Числа 28, 26).

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר. וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ. וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ וְשָׂעִיר לְכַפֵּר וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם.

לשבת ישמחו. או״א מלך רחמן וכו׳.

Въ первые два дня Кущей: לשני ימים הראשונים של סוכות אומרים זה:

וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם. כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ. וְחַגֹּתֶם חַג לַיְיָ שִׁבְעַת יָמִים: וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה אִשֵּׁה רֵיחַ

И въ пятнадцатый день седьмого мѣсяца пусть будетъ у васъ священное собраніе; никакой работы не дѣлайте и празднуйте праздникъ Господень семь дней. И приносите всесожженіе, огненную жертву, пріятное благоуханіе

נִיחֹחַ לַיְיָ פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם יִהְיוּ:

Господу: тринадцать тельцовъ, двухъ овновъ, и четырнадцать однолѣтнихъ агнцевъ; безъ порока должны быть они (Числа 29, 19).

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר. וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ. וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ וְשָׂעִיר לְכַפֵּר וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם.

לשבת ישמחו. או״א מלך רחמן וכו׳.

Во второй день полупраздника Кущей: ליום א׳ דחוה״מ של סוכות:

וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנֵים עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: ומנחתם

И во второй день: двѣнадцать тельцовъ, двухъ овновъ, четырнадцать однолѣтнихъ агнцевъ, безъ порока (Числа 29, 17).

וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פָּרִים עַשְׁתֵּי עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם:

И въ третій день: одиннадцать тельцовъ, двухъ овновъ, четырнадцать однолѣтнихъ агнцевъ, безъ порока (Числа 29, 20).

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר. וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ. וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ וְשָׂעִיר לְכַפֵּר וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

לשבת ישמחו. או״א מלך רחמן וכו׳.

Во второй день полупраздника Кущей: ליום ב׳ דחוה״מ של סוכות:

וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פָּרִים עַשְׁתֵּי עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: ומנחתם

וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי פָּרִים עֲשָׂרָה אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם:

И въ четвертый день: десять тельцовъ, двухъ овновъ, четырнадцать однолѣтнихъ агнцевъ, безъ порока (Числа 29, 23).

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר. וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ. וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ וְשָׂעִיר לְכַפֵּר וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

או״א מלך רחמן וכו׳.

Въ третій день полупраздника Кущей: ליום ג׳ דחוה״מ של סוכות:

וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי פָּרִים עֲשָׂרָה אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: ומנחתם

וּבַיּוֹם הַחֲמִישִׁי פָּרִים תִּשְׁעָה אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם:

И въ пятый день: девять тельцовъ, двухъ овновъ, четырнадцать однолѣтнихъ агнцевъ, безъ порока (Числа 29, 26).

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר. וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ. וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ וְשָׂעִיר לְכַפֵּר וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם.

לשבת ישמחו. או"א מלך רחמן וכו'.

Въ четвертый день полупраздника Кущей: ליום רביעי דחוה"מ של סוכות:

וּבַיּוֹם הַחֲמִישִׁי פָּרִים תִּשְׁעָה אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: ומנחתם

וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי פָּרִים שְׁמֹנָה אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם:

И въ шестой день: восемь тельцовъ, двухъ овновъ, четырнадцать однолѣтнихъ агнцевъ, безъ порока (Числа 29, 29).

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר. וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ. וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ וְשָׂעִיר לְכַפֵּר וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם.

לשבת ישמחו. או"א מלך רחמן וכו'.

Въ Гошайно Раббо: להושענא רבה:

וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי פָּרִים שְׁמֹנָה אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: ומנחתם

וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי פָּרִים שִׁבְעָה אֵילִם שְׁנָיִם. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם:

И въ седьмой день: семь тельцовъ, двухъ овновъ, четырнадцать однолѣтнихъ агнцевъ, безъ порока (29, 32).

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר. וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ. וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ וְשָׂעִיר לְכַפֵּר וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

או"א מלך רחמן וכו'.

Въ Восьмой Заключительный и въ Радость о Торѣ: לשמיני עצרת ולשמחת תורה:

בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם. כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיָי פַּר אֶחָד אַיִל אֶחָד. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם:

Въ восьмой день пусть будетъ у васъ заключеніе праздника, никакой работы не дѣлайте. И приносите всесожженіе, огненную жертву, пріятное благоуханіе Господу: одного тельца, одного овна, семь однолѣтнихъ агнцевъ, безъ порока (Числа 29, 35).

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר. שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר. וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ. וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ. וְשָׂעִיר לְכַפֵּר וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

לשבת ישמחו. או"א מלך רחמן וכו'.

לשבת יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג. עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי. כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ. וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ. חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ, זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

(Въ Субботу:) Радуются владычеству Твоему тѣ, которые соблюдають Субботу и называютъ ее „отрада“, народъ, который святитъ Седьмой, всѣ они насыщаются и преисполняются отрады отъ блага Твоего; къ Седьмому (дню) Ты благоволилъ и освятилъ его, вожделѣннѣйшій изъ дней провозгласилъ Ты памятникомъ о дѣлѣ первоначальнаго творенія.

Прошеніе о возстановленіи храма.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. מֶלֶךְ רַחֲמָן. רַחֵם עָלֵינוּ. טוֹב וּמֵטִיב הִדָּרֶשׁ לָנוּ. שׁוּבָה אֵלֵינוּ בַּהֲמוֹן רַחֲמֶיךָ. בִּגְלַל אָבוֹת שֶׁעָשׂוּ רְצוֹנֶךָ: בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבַתְּחִלָּה. וְכוֹנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוֹנוֹ. וְהַרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוֹ וְשַׂמְּחֵנוּ בְּתִקּוּנוֹ: וְהָשֵׁב כֹּהֲנִים לַעֲבֹדָתָם וּלְוִיִּם לְשִׁירָם וּלְזִמְרָם. וְהָשֵׁב יִשְׂרָאֵל לִנְוֵיהֶם: וְשָׁם נַעֲלֶה וְנֵרָאֶה וְנִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנֶיךָ בְּשָׁלֹשׁ פַּעֲמֵי רְגָלֵינוּ. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ. שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר. בְּחַג הַמַּצּוֹת. וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת. וּבְחַג הַסֻּכּוֹת. וְלֹא יֵרָאֶה אֶת פְּנֵי יְיָ רֵיקָם. אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן־לָךְ:

Боже нашъ, и Боже предковъ нашихъ, Царь милосердый, умилосердись надъ нами. Преблагій, Благодѣющій, дай намъ обрѣсти Тебя, возвратись къ намъ съ обиліемъ милосердія Твоего, ради патріарховъ, которые совершили волю Твою. Возсоздай домъ Твой попрежнему и основи святыню Твою на мѣстѣ ея, дай намъ видѣть возсозданіе ея и обрадуй насъ возстановленіемъ ея, и возврати когеновъ къ служенію ихъ и левитовъ къ пѣснопѣнію и игрѣ ихъ, и возврати израильтянъ въ жилища ихъ! А тамъ мы будемъ восходить, являться и преклоняться передъ Тобою въ троекратный праздникъ нашъ, какъ написано въ Торѣ Твоей: Три раза въ году долженъ являться весь мужескій полъ твой предъ лицо Господа, Бога твоего, на мѣстѣ, которое онъ изберетъ, въ праздникъ опрѣсноковъ и въ праздникъ Седьмицъ и въ праздникъ Кущей, и не должно являться предъ лицо Господа ни съ чѣмъ; каждый съ даяніемъ руки своей, по благословенію **Господа,** Бога твоего, которое Онъ даровалъ тебѣ.

(Переводъ см. стр. 455.)

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ׃ (כשבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ) קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ. וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת. וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (לשבת בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן) בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן (שַׁבָּת וּ) מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ. וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ (הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים׃

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ.

כשהכהנים עולין לדוכן אזי כשמגיע הש"ץ לותחזינה אומרים הקהל והש"ץ ותערב.

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן׃

При повтореніи канторомъ תפלה, *народъ читаетъ здѣсь* מודים דרבנן.

מודים דרבנן

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת׃

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ׃

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃ וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת׃

Въ חוה"מ וש"ת *канторъ, при повтореніи* תפלה *вслухъ произноситъ:*

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה

עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר:
יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: הש"ץ חוזר התפלה

1) ברכת כהנים (см. ниже). 2) Полный קדיש (стр. 148). 3) אין כאלהינו (стр. 313). 4) עלינו (стр. 315). 5) קדיש יתום, אנעים זמירות (стр. 316). 6) שיר של יום (стр. 151). 7) ומזמור לפי המנהג.

211.

סדר קדושא רבא לשבת ולשלש רגלים.

לשבת עַל כֵּן בֵּרַךְ יְיָ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ:

ליו"ט וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מֹעֲדֵי יְיָ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל;

על היין סַבְרִי מָרָנָן וְרַבּוֹתַי:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

על הפת בִּרְשׁוּת מָרָנָן וְרַבּוֹתַי:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ:

בסוכות: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה:

בתפלת מנחה של שלש רגלים אומרים אשרי ובל"ג והש"ץ אומר ח"ק (ובשבת מוסיפין ואני תפלתי וקורין בתורה ומחזירין ס"ת להיכל ואומרין ח"ק) ומתפללין תפלת מנחה בלחש (בש"ע ובש"ת מזכירין משיב הרוח, והש"ץ חוזר התפלה ואומר קדושת נקדש וגומר התפלה ואומר קדיש תתקבל, עלינו, קדיש יתום.

212.

סדר של פסח

סדר הקערה: יסדר על שלחנו קערה בש׳ש מצות מונחות זה על זה למטה הישראל ועליו הלוי ועליו הכהן ועליו לימין הזרוע וכנגדו לשמאל הביצה ותחתיהם באמצע המרור. ותחת הזרוע החרוסת וכנגדו תחת הביצה הכרפס. ותחת המרור החזרת שעושין כו־ך:

Ставятъ на столъ блюдо съ тремя лежащими одинъ надъ другимъ опрѣсноками: снизу т. н. ישראל, *надъ нимъ* לוי, *а сверху* כהן. *Надъ этимъ послѣднимъ справа—*זרוע *кусокъ мяса, противъ него слѣва—яйцо, а подъ ними посрединѣ—*מרור *горькое зеліе. Подъ* זרוע *кладутъ* חרוסת, *а подъ яйцомъ* כרפס; *подъ* מרור*—растертый хрѣнъ, которымъ совершаютъ* כורך.

Слѣдующія пятнадцать словъ обнимаютъ собою весь чинъ Пасхи (סדר של פסח):

קַדֵּשׁ. וּרְחַץ. כַּרְפַּס. יַחַץ. מַגִּיד. רָחְצָה. מוֹצִיא. מַצָּה. מָרוֹר. כּוֹרֵךְ. שֻׁלְחָן עוֹרֵךְ. צָפוּן. בָּרֵךְ. הַלֵּל. נִרְצָה:

קדש. מוזגין לו (איש אחר דרך חירות) כוס ראשון ונוטל הכוס בשתי ידיו ונותנו על ידו הימנית ומקדש עליו מעומד ויאמר.

Кто-либо наливаетъ главѣ семейства первый бокалъ. Взявши бокалъ обѣими руками и поставивъ его затѣмъ на правую руку, произносятъ קידוש *стоя:*

הֲרֵינִי מוּכָן וּמְזֻמָּן לְקַיֵּם מִצְוַת כּוֹס רִאשׁוֹן מֵאַרְבַּע כּוֹסוֹת לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנֶעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

אם חל ליל ראשון של פסח בשבת מתחילין יום הששי עד ברא אלהים לעשות.

Если первая ночь Пасхи падаетъ на Субботу, то читаютъ и יום הששי *до* לעשות:

בלחש וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר

יוֹם הַשִּׁשִּׁי. וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ. כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת.

(*Тихо*) И былъ вечеръ и было утро

день шестой. И совершены были небо и земля и всѣ принадлежности ихъ, И завершилъ Богъ Седьмымъ днемъ твореніе Свое, которое Онъ создалъ, и почилъ Онъ въ Седьмой день отъ всего творенія Своего, которое Онъ создалъ. И благословилъ Богъ день Седьмой и освятилъ его, потому что въ оный почилъ Онъ отъ всего творенія Своего, которое Онъ, Богъ, сотворилъ, чтобы созидать.

ואם חל פסח בחול מתחילין כאן:

Въ праздн., совпад. съ буднями:

על היין סַבְרִי מָרָנָן וְרַבָּנָן וְרַבּוֹתַי:

(Надъ виномъ:) Внимайте, господа раввины и учители мои:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, сотворившій плодъ виноградный.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר־בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לָשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (לשבת שַׁבָּתוֹת לִמְנוּחָה וּ) מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן אֶת יוֹם (לשבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת יוֹם) חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה זְמַן חֵרוּתֵנוּ (לשבת בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם. כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים. (לשבת וְשַׁבָּת) וּמוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ (לשבת בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן) בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן הִנְחַלְתָּנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְקַדֵּשׁ (לשבת הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который избралъ насъ изъ всѣхъ народовъ, возвысилъ насъ надъ всѣми языками и освятилъ насъ заповѣдями Своими. И Ты далъ намъ, Господи, Боже нашъ, въ любви (Субботы для покоя и) торжественные дни для радости, праздники и установленныя времена для веселья, день (сей Субботы и день) сего праздника опрѣсноковъ, время нашего освобожденія (въ любви), призывъ къ святости, воспоминаніе о выходѣ изъ Египта. Ибо насъ Ты избралъ и насъ Ты освятилъ изъ всѣхъ народовъ и далъ намъ въ наслѣдіе (Субботу и) святые праздники Твои (въ любви и благоволеніи) въ радости и веселіи. Благословенъ Ты, Господи, освящающій (Субботу и) Израиля и времена.

אין מברכין שהחינו בשני ימים אחרונים של פסח.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה.

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который далъ намъ дожить и поддерживалъ насъ и далъ намъ достичь до сего времени.

כשחל יו"ט במוצ"ש מקדשין יקנה"ז ר"ת יין, קידוש, נר, הבדלה, זמן.

Если праздникъ совпадаетъ съ исходомъ Субботы, тогда читаютъ благословенія въ слѣд. порядкѣ: 1) פרי הגפן, 2) קידוש, 3) מאורי האש, 4) הבדלה, и 5) שהחיינו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, сотворившій лучи огня.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל. בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ. בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים. בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ. וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ. הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ: שהחיינו

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, дѣлающій различіе между святыней и несвятымъ, между свѣтомъ и тьмою, между Израилемъ и древними племенами, между Седьмымъ днемъ и шестью днями работными. Святость Субботы отъ святости праздника Ты отдѣлилъ, и день Седьмой надъ шестью днями работными Ты освятилъ; Ты отличилъ и освятилъ народъ Твой, Израиля, святостію Твоею. Благословенъ Ты, Господи, отдѣляющій святое отъ святого.

ורחץ. נוטל ידיו לצורך טבול הראשון ולא יברך על הנטילה.

Омываютъ руки раньѣ совершенія перваго обмакиванія, при этомъ ברכה *не произносятъ.*

כרפס[1]**.** אח"ז יטול (פעטרזייל) שקור ן (פעטרעשקע) או ירק אחר וטובל במי המלח ומברך.

Затѣмъ берутъ зелень и, обмакнувши ее въ солсную воду, передъ вкушеніемъ ея произносятъ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, сотворившій плодъ земли.

יחץ. יקח המצה האמצעית ויבצענה לשנים ויתן חצי הגדולה במפה לאפיקומן והחצי השניה ישים בין שתי השלימות.

Преломляютъ средній опрѣснокъ надвое; большую часть, завернутую въ салфетку, оставляютъ на אפיקומן, *а меньшую часть кладутъ между двухъ цѣлыхъ опрѣсноковъ.*

מגיד. יסיר הביצה והבשר מהקערה ויגביה הקערה שיש בה המצות ויאמר הא לחמא בקול רם.

Снявши съ блюда (קערה) *яйцо и мясо, поднимаютъ его вмѣстѣ съ опрѣснокамп, причемъ произносятъ вслухъ* הא לחמא .

Передъ הא לחמא *произносятъ слѣдующее:* קודם שיתחיל הא לחמא יאמר זה.

הִנְנִי מוּכָן וּמְזֻמָּן לְקַיֵּם הַמִּצְוָה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנֶעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

---

1) Въ воспоминаніе о шестидесяти десяткахъ тысячъ израильтянъ, порабощенныхъ съ жестокостію. Первыя три буквы слова כרפס въ обратномъ порядкѣ обозначаютъ слово פרך жестокость; буква ס означаетъ число шестьдесятъ (אבודרהם ז"ל).

בשעה שאומר הגדה צריך להיות המצות מגולין וכשנוטל הכוס צריך לכסות המצות.

При чтеніи ה״דה *опрѣсноки должны лежать открытыми; когда же берутъ въ руку бокалъ, должно закрыть опрѣсноки.*

הָא לַחְמָא עַנְיָא דִּי אֲכָלוּ אַבְהָתָנָא בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם. כָּל דִּכְפִין יֵיתֵי וְיֵיכוֹל. כָּל דִּצְרִיךְ יֵיתֵי וְיִפְסַח. הָשַׁתָּא הָכָא. לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. הָשַׁתָּא עַבְדֵי. לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּנֵי חוֹרִין:

Вотъ хлѣбъ страданія, который ѣли предки наши въ землѣ Египетской[1]). Кто голоденъ, пусть придетъ и покушаетъ; кто нуждается, пусть придетъ и совершитъ Пасху съ нами. Нынѣ мы здѣсь, а въ будущемъ году—въ Іерусалимѣ; нынѣ мы зависимы, а въ будущемъ году мы будемъ свободны.

מוזגין לו כוס שני והבן שואל מה נשתנה:

Наливаютъ ему второй бокалъ вина. Младшій членъ семейства вопрошаетъ:

מַה נִּשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת. שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין חָמֵץ וּמַצָּה. הַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלּוֹ מַצָּה: שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין שְׁאָר יְרָקוֹת. הַלַּיְלָה הַזֶּה (כֻּלּוֹ) מָרוֹר: שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אֵין אָנוּ מַטְבִּילִין אֲפִילוּ פַּעַם אֶחָת. הַלַּיְלָה הַזֶּה שְׁתֵּי פְעָמִים: שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין בֵּין יוֹשְׁבִין וּבֵין מְסֻבִּין. הַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלָּנוּ מְסֻבִּין.

Почему сія ночь отличается отъ всѣхъ прочихъ ночей: вѣдь во всѣ прочія ночи мы можемъ ѣсть и квашеный хлѣбъ и опрѣсноки, а въ эту ночь—непремѣнно опрѣсноки? Во всѣ прочія ночи мы можемъ ѣсть любую зелень, а въ эту ночь—только горькую? Во всѣ прочія ночи мы не обязаны обмакивать ни одного раза, а въ эту ночь—непремѣнно два раза? Во всѣ прочія ночи мы ѣдимъ, либо сидя прямо, либо опираясь, а въ эту ночь мы всѣ ѣдимъ опираясь?

בשבת הגדול מתחילין כאן:

עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם. וַיּוֹצִיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִשָּׁם בְּיָד

Рабами мы были у фараона въ Египтѣ, но Господь, Богъ нашъ, вывелъ насъ оттуда рукою силь-

1) когда выходили изъ Египта.

ною и мышцею простертою. И если бы Всесвятый, да восхвалится Онъ, не вывелъ предковъ нашихъ изъ Египта, то мы и дѣти наши и дѣти дѣтей нашихъ остались бы порабощенными фараону въ Египтѣ. Посему, будь всѣ мы даже мудрецы, всѣ мы разумные, всѣ мы старцы, всѣ мы свѣдущіе въ Торѣ—на насъ лежитъ обязанность разсказывать о выходѣ изъ Египта. И кто много разсказываетъ о выходѣ изъ Египта, тотъ заслуживаетъ похвалы.

חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה. וְאִלּוּ לֹא הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם. הֲרֵי אָנוּ וּבָנֵינוּ וּבְנֵי בָנֵינוּ מְשֻׁעְבָּדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם. וַאֲפִילוּ כֻּלָּנוּ חֲכָמִים כֻּלָּנוּ נְבוֹנִים כֻּלָּנוּ זְקֵנִים כֻּלָּנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה מִצְוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרָיִם. וְכָל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח:

Случилось, что рабби Эліезеръ, и рабби Іегошуа, и рабби Элозоръ, сынъ Азаріо, и рабби Акиво, и рабби Тарфонъ *совершали*, опираясь, трапезу въ Бнэй-Вракѣ и разсказывали о выходѣ изъ Египта всю ту ночь, пока не пришли ученики ихъ и сказали имъ: учители наши! наступило время утренняго чтенія שמע.

מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי טַרְפוֹן שֶׁהָיוּ מְסֻבִּין בִּבְנֵי בְרַק וְהָיוּ מְסַפְּרִים בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה עַד שֶׁבָּאוּ תַלְמִידֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם רַבּוֹתֵינוּ הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית.

Рабби Элозоръ, сынъ Азаріо, говорилъ: Вотъ я уже какъ семидесятилѣтній старецъ[1]) и я еще не сподобился, чтобы сказаніе о выходѣ изъ Египта читалось ночью, пока не истолковалъ этого Бенъ-Зоумо. Сказано[2]): „Дабы ты помнилъ день выхода твоего изъ земли Египетской во всѣ дни жизни твоей“: дни жизни твоей—это собственно дни; всѣ дни жизни твоей—заключаютъ

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה הֲרֵי אֲנִי כְּבֶן שִׁבְעִים שָׁנָה וְלֹא זָכִיתִי שֶׁתֵּאָמֵר יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּלֵּילוֹת עַד שֶׁדְּרָשָׁהּ בֶּן זוֹמָא שֶׁנֶּאֱמַר לְמַעַן תִּזְכּוֹר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ. יְמֵי חַיֶּיךָ הַיָּמִים. כֹּל יְמֵי

[1]) Когда онъ избранъ былъ נשיא: представителемъ школы, на него, по преданію, снизошла старость. 2) Второзаконіе 16,3.

также и ночи. А мудрецы говорять: дни жизни твоей—это сей міръ; всѣ дни жизни твоей—дни Мессіи.

חַיֶּיךָ הַלֵּילוֹת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים יְמֵי חַיֶּיךָ הָעוֹלָם הַזֶּה. כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ לְהָבִיא לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ:

Благословенъ Вездѣсущій, благословенъ Онъ! благословенъ Тотъ, Который далъ Тору народу Своему, Израилю! благословенъ Онъ! Соотвѣтственно *пониманію* четырехъ различныхъ сыновей говоритъ Тора: любознательнаго, нечести аго, простодушнаго и неспособнаго спрашивать.

בָּרוּךְ הַמָּקוֹם. בָּרוּךְ הוּא. בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל. בָּרוּךְ הוּא. כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָנִים דִּבְּרָה תוֹרָה. אֶחָד חָכָם. וְאֶחָד רָשָׁע. וְאֶחָד תָּם. וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאוֹל:

Любознательный вопрошаетъ: „Что *значатъ* эти свидѣтельства, уставы и законы, которые заповѣдалъ вамъ Господь, Богъ нашъ“? (Второзак. 6, 20). А ты скажи ему все, какъ сказано въ законахъ о Пасхѣ, и прибавь еще: послѣ пасхальной жертвы ужъ не должно требовать больше пищи.

חָכָם מָה הוּא אוֹמֵר. מָה הָעֵדוֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶתְכֶם. וְאַף אַתָּה אֱמָר־לוֹ כְּהִלְכוֹת הַפֶּסַח. אֵין מַפְטִירִין אַחַר הַפֶּסַח אֲפִיקוֹמָן.

Нечестивый вопрошаетъ: „Что это за служеніе у васъ“? (Исх. 12, 26).—У васъ? а не у него? Исключивъ себя изъ общества, онъ черезъ это отрицаетъ главную основу! Ты же притупи ему зубы, возразивъ ему: „Это ради того, что Господь совершилъ мнѣ, когда я вышелъ изъ Египта“ (Исх. 13, 8). Мнѣ, а не ему: если бы онъ былъ тамъ, онъ бы не былъ избавленъ.

רָשָׁע מָה הוּא אוֹמֵר. מָה הָעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם. לָכֶם וְלֹא לוֹ. וּלְפִי שֶׁהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַכְּלָל. כָּפַר בְּעִקָּר. וְאַף אַתָּה הַקְהֵה אֶת שִׁנָּיו וֶאֱמָר־לוֹ בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יְיָ לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם. לִי וְלֹא לוֹ. אִלּוּ הָיָה שָׁם לֹא הָיָה נִגְאָל:

Простодушный вопрошаетъ: „Что это“? А ты скажи ему: „Рукою крѣпкою вывелъ насъ Господь изъ Египта, изъ дома рабства“ (Исх. 13, 14).

תָּם מָה הוּא אוֹמֵר. מַה זֹּאת. וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְיָ מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים:

וְשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאוֹל אַתְּ פְּתַח לוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יְיָ לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם׃

А неспособному спрашивать ты самъ разъясни, ибо сказано: „И объяви сыну твоему въ тотъ день такъ: это ради того, что Господь совершилъ мнѣ, при выходѣ моемъ изъ Египта“ (Исходъ 13, 8).

יָכוֹל מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ תַּלְמוּד לוֹמַר בַּיּוֹם הַהוּא. אִי בַּיּוֹם הַהוּא יָכוֹל מִבְּעוֹד יוֹם. תַּלְמוּד לוֹמַר בַּעֲבוּר זֶה. בַּעֲבוּר זֶה לֹא אָמַרְתִּי אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁיֵּשׁ מַצָּה וּמָרוֹר מֻנָּחִים לְפָנֶיךָ׃

Но можетъ быть намъ должно разсказывать объ этомъ уже съ начала мѣсяца?—про то сказано въ Законѣ: „въ тотъ день“. А если въ тотъ день, то можетъ быть весь день?—про то сказано въ Законѣ: „Ради того“, т. е. только въ то время, когда опрѣсноки и горькія зелія лежатъ передъ тобою.

מִתְּחִלָּה עוֹבְדֵי כוֹכָבִים הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ וְעַכְשָׁו קֵרְבָנוּ הַמָּקוֹם לַעֲבוֹדָתוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל כָּל הָעָם כֹּה אָמַר יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַנָּהָר יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם תֶּרַח אֲבִי אַבְרָהָם וַאֲבִי נָחוֹר וַיַּעַבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃ וָאֶקַּח אֶת אֲבִיכֶם אֶת אַבְרָהָם מֵעֵבֶר הַנָּהָר וָאוֹלֵךְ אוֹתוֹ בְּכָל אֶרֶץ כְּנָעַן וָאַרְבֶּה אֶת זַרְעוֹ וָאֶתֵּן לוֹ אֶת יִצְחָק וָאֶתֵּן לְיִצְחָק אֶת יַעֲקֹב וְאֶת עֵשָׂו וָאֶתֵּן לְעֵשָׂו אֶת הַר שֵׂעִיר לָרֶשֶׁת אוֹתוֹ וְיַעֲקֹב וּבָנָיו יָרְדוּ מִצְרָיִם׃

Вначалѣ предки наши были идолопоклонниками, а нынѣ приблизилъ насъ Господь къ служенію Своему, какъ сказано: „И сказалъ Іегошуа всему народу: Такъ говоритъ Господь, Богъ Израилевъ: за рѣкою жили отцы ваши издревле, Терахъ, отецъ Авраама и отецъ Нохора, и служили инымъ богамъ. Но Я взялъ отца вашего, Авраама, изъ-за рѣки, и водилъ его по всей землѣ Ханаанской, и размножилъ сѣмя его, и далъ ему Исаака, Исааку же далъ Іакова и Исава; а Исаву Я далъ гору Сеиръ во владѣніе; Іаковъ же и сыны его перешли въ Египетъ.

בָּרוּךְ שׁוֹמֵר הַבְטָחָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל. בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהַקָּדוֹשׁ

Благословенъ Сохраняющій Свое обѣщаніе Израилю, благословенъ Онъ! Ибо Всесвятый, да восхва-

בָּרוּךְ הוּא חִשַּׁב אֶת הַקֵּץ לַעֲשׂוֹת כְּמָה שֶׁאָמַר לְאַבְרָהָם אָבִינוּ בִּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יָדֹעַ תֵּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וַעֲבָדוּם וְעִנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה׃ וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָּן אָנֹכִי וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל׃

лится Онъ, разсчиталъ конецъ, чтобы исполнить, какъ Онъ сказалъ Аврааму, отцу нашему, при заключеніи завѣта между частями, какъ сказано: „И сказалъ Онъ Аврааму: знай, что потомки твои будутъ пришельцами въ землѣ не своей; и поработятъ ихъ, и будутъ угнетать ихъ четыреста [1]) лѣтъ. Но надъ народомъ, у котораго они будутъ въ порабощеніи, Я произведу судъ; послѣ сего они выйдутъ съ великимъ имуществомъ“ (Бытіе 15, 13-14).

יכסה המצות ויקח הכוס בידו ויאחזהו עד מצילנו מידם׃

Должно закрыть опрѣсноки; затѣмъ берутъ бокалъ въ руку и, держа его, продолжаютъ до מצילנו מידם.

וְהִיא שֶׁעָמְדָה לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ. שֶׁלֹּא אֶחָד בִּלְבָד עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵינוּ. אֶלָּא שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַצִּילֵנוּ מִיָּדָם׃

Вотъ это *обѣщаніе* поддерживало предковъ нашихъ и насъ; ибо не *фараонъ* одинъ возсталъ на насъ, чтобы истребить насъ, а изъ рода въ родъ возстаютъ на насъ, чтобы истребить насъ, но Святый, да восхвалится Онъ, избавляетъ насъ отъ руки ихъ.

יעמיד הכוס ויגלה המצות׃

Поставивъ бокалъ, открываютъ опрѣсноки:

צֵא וּלְמַד מַה בִּקֵּשׁ לָבָן הָאֲרַמִּי לַעֲשׂוֹת לְיַעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁפַּרְעֹה לֹא גָזַר אֶלָּא עַל הַזְּכָרִים וְלָבָן בִּקֵּשׁ לַעֲקוֹר אֶת הַכֹּל שֶׁנֶּאֱמַר אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיְמָה וַיָּגָר שָׁם בִּמְתֵי מְעָט וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל עָצוּם וָרָב׃

Иди и поучайся, что хотѣлъ Лаванъ Арамеянинъ сдѣлать Іакову, праотцу нашему; фараонъ рѣшилъ *истребить* только мужескій полъ, Лаванъ же хотѣлъ искоренить все, какъ сказано: „Арамеянинъ былъ губителемъ праотца моего (*Іакова*), и сошелъ Іаковъ въ Египетъ и проживалъ тамъ съ немногими людьми, и сталъ онъ тамъ народомъ великимъ, сильнымъ и многочисленнымъ“ (Второзаконіе 26, 5).

1) Отъ рожденія Исаака до выхода Израиля изъ Египта прошло четыреста лѣтъ.

וירד מצרימה אנוס על פי הדבור. ויגר שם מלמד שלא ירד יעקב אבינו להשתקע במצרים אלא לגור שם. שנאמר ויאמרו אל פרעה לגור בארץ באנו כי אין מרעה לצאן אשר לעבדיך כי כבד הרעב בארץ כנען ועתה ישבו נא עבדיך בארץ גשן:

Онъ сошелъ въ Египетъ, принужденный къ тому повелѣніемъ Божіимъ; и проживалъ тамъ,—это значитъ: не сошелъ Іаковъ, отецъ нашъ, съ намѣреніемъ поселиться тамъ, но проживать тамъ временно, какъ сказано: „И сказали они фараону: мы пришли пожить въ этой землѣ, потому что нѣть пажити для скота рабовъ твоихъ; потому что сильный голодъ въ землѣ Ханаанской. Итакъ, да поселятся рабы твои въ землѣ Гесемъ“ (Бытіе 47, 4).

במתי מעט כמה שנאמר בשבעים נפש ירדו אבתיך מצרימה ועתה שמך יי אלהיך ככוכבי השמים לרוב: ויהי שם לגוי מלמד שהיו ישראל מצינים שם: גדול עצום. כמה שנאמר ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אותם:

Съ немногими людьми,—какъ сказано: „Въ *числѣ* семидесяти душъ пришли отцы твои въ Египетъ, а нынѣ Господь, Богъ твой, сдѣлалъ тебя многочисленнымъ, какъ звѣзды небесныя“ (Второзаконіе 10, 22). И сталъ онъ тамъ народомъ — это значитъ: израильтяне были тамъ замѣтны. Великимъ, сильнымъ,—какъ сказано: „И сыны Израилевы расплодились, и размножились, и увеличились, и усилились чрезвычайно, и наполнилась ими земля та“ (Исходъ 1, 7).

ורב כמה שנאמר רבבה כצמח השדה נתתיך ותרבי ותגדלי ותבואי בעדי עדיים שדים נכונו ושערך צמח ואת ערום ועריה: ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך

И многочисленнымъ,—какъ сказано: „Я сдѣлалъ тебя многочисленною, какъ полевыя растенія; ты пополнѣла, стала высока и достигла красоты красотъ; образовались груди, разрослись волосы твои; но ты была гола и непокрыта“ [1]) (Іезекіиль 16, 7). „И проходилъ Я мимо тебя, и увидѣлъ тебя, брошенную на попраніе въ кровяхъ твоихъ, и ска-

1) т. е.: когда настало время избавленія, израильтяне еще не имѣли заповѣдей (רשב"ם).

залъ тебѣ: въ кровяхъ твоихъ живи! Такъ, Я сказалъ тебѣ: въ кровяхъ твоихъ живи“! (Тамъ же 16, 6).

И Египтяне дѣлали намъ зло и угнетали насъ и налагали на насъ работу тяжкую. И египтяне дѣлали намъ зло,—какъ сказано: „Давайте, ухитримся противъ него, а то размножится онъ, и будетъ, когда случится какая-нибудь война, присоединится и онъ къ непріятелямъ нашимъ и будетъ воевать съ нами и одолѣетъ эту землю“ (Исходъ 1,10). И угнетали насъ,—какъ сказано: „И поставили надъ нимъ начальниковъ повинностей, чтобы изнурять его тяжкими работами своими; и построилъ онъ города запаса фараону, Пиѳомъ и Раамсесъ.“ (Тамъ же). И налагали на насъ работу тяжкую, какъ сказано: „И египтяне заставляли сыновъ израилевыхъ съ жестокостію работать“. (Тамъ 13).

וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי׃

וַיָּרֵעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים וַיְעַנּוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה. וַיָּרֵעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ פֶּן יִרְבֶּה וְהָיָה כִּי תִקְרֶאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסַף גַּם הוּא עַל שֹׂנְאֵינוּ וְנִלְחַם בָּנוּ וְעָלָה מִן הָאָרֶץ׃ וַיְעַנּוּנוּ כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר וַיָּשִׂימוּ עָלָיו שָׂרֵי מִסִּים לְמַעַן עַנֹּתוֹ בְּסִבְלֹתָם וַיִּבֶן עָרֵי מִסְכְּנוֹת לְפַרְעֹה אֶת פִּתֹם וְאֶת רַעַמְסֵס׃ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּעֲבִדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֶךְ׃

И возопили мы къ Господу, Богу отцовъ нашихъ, и услышалъ Господь голосъ нашъ, и увидѣлъ бѣдствіе наше, и труды наши, и угнетеніе наше (Второзак. 26, 7). И возопили мы къ Господу, Богу отцовъ нашихъ, какъ сказано: „И было, спустя многія лѣта, умеръ царь египетскій, а сыны Израилевы стенали отъ работы и вопіяли, и вопль ихъ отъ работы взошелъ къ Богу“ (Исходъ 2, 23). И услышалъ Господь голосъ нашъ,

וַנִּצְעַק אֶל יְיָ אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע יְיָ אֶת קֹלֵנוּ וַיַּרְא אֶת עָנְיֵנוּ וְאֶת עֲמָלֵנוּ וְאֶת לַחֲצֵנוּ׃ וַנִּצְעַק אֶל יְיָ אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיֵּאָנְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבֹדָה וַיִּזְעָקוּ. וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל הָאֱלֹהִים מִן הָעֲבֹדָה׃ וַיִּשְׁמַע

—какъ сказано: „И услышалъ Богъ стенаніе ихъ, и вспомнилъ Богъ завѣтъ Свой съ Авраамомъ, Исаакомъ и Іаковомъ" (Тамъ 24). И увидѣлъ бѣдствіе наше—это запрещеніе супружескаго сожительства, какъ сказано: „И увидѣлъ Богъ сыновъ Израилевыхъ, и принялъ Богъ во вниманіе" (Тамъ 25). И труды наши—въ отношеніи дѣтей, какъ сказано: „Всякаго новорожденнаго сына бросайте въ рѣку, всякую же дочь оставляйте въ живыхъ" (Тамъ 1, 22). И угнетеніе наше—это притѣсненіе,—какъ сказано: „И увидѣлъ Я также угнетеніе, какимъ египтяне угнетаютъ ихъ" (Тамъ же 3, 9).

И вывелъ насъ Господь изъ Египта рукою сильною и мышцею простертою и посредствомъ великаго ужаса и знаменій и чудесъ (Второзак. 26, 8). И вывелъ насъ Господь изъ Египта—не черезъ ангела, не черезъ Серафа, не черезъ посланника, а Святый, да восхвалится Онъ, во славѣ Своей, Самъ, какъ сказано: „А Я пройду въ эту же ночь по землѣ Египетской и поражу всякаго первенца въ землѣ Египетской, отъ человѣка до скота, и надъ всѣми богами египетскими совершу расправу; Я Господь" (Исходъ 12, 12). А Я пройду въ эту же ночь по землѣ Египетской—Я Самъ, а не ангелъ; и поражу всякаго первен-

יְיָ אֶת קוֹלֵנוּ כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ אֶת אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב׃ וַיַּרְא אֶת עָנְיֵנוּ זוֹ פְּרִישׁוּת דֶּרֶךְ אֶרֶץ כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּדַע אֱלֹהִים׃ וְאֶת עֲמָלֵנוּ אֵלּוּ הַבָּנִים כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ וְכָל הַבַּת תְּחַיּוּן׃ וְאֶת לַחֲצֵנוּ זוֹ הַדְּחַק כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר וְגַם רָאִיתִי אֶת הַלַּחַץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לֹחֲצִים אוֹתָם׃

וַיּוֹצִיאֵנוּ יְיָ מִמִּצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה וּבְמוֹרָא גָּדוֹל וּבְאֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים׃ וַיּוֹצִיאֵנוּ יְיָ מִמִּצְרַיִם לֹא עַל יְדֵי מַלְאָךְ וְלֹא עַל יְדֵי שָׂרָף וְלֹא עַל יְדֵי שָׁלִיחַ אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּכְבוֹדוֹ וּבְעַצְמוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר וְעָבַרְתִּי בְאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה וְהִכֵּיתִי כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְיָ׃ וְעָבַרְתִּי בְאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ. וְהִכֵּיתִי כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם

на въ землѣ Египетской— Я, а не Серафъ. И надъ всѣми богами Египетскими совершу расправу, Я Господь:—Я Самъ, а не посланникъ, Я, Господь, Я Самъ, а не другой.

אֲנִי וְלֹא שָׂרָף. וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְיָ אֲנִי הוּא וְלֹא הַשָּׁלִיחַ. אֲנִי יְיָ אֲנִי הוּא וְלֹא אַחֵר:

Рукою сильною—моромъ, какъ сказано: „Вотъ рука Господня будетъ на скотѣ твоемъ, который въ полѣ, на коняхъ, на ослахъ, на верблюдахъ, на крупномъ и на мелкомъ скотѣ,—моръ весьма тяжкій“ (Исходъ 9, 3). И мышцею простертою—это мечъ, какъ сказано: „И мечъ его обнаженъ въ рукѣ его, простертый на Іерусалимъ“ (Паралипом. I, 21, 16). И посредствомъ великаго ужаса—это откровеніе величія Божія, какъ сказано: „Или покушался ли какой Богъ пойти взять себѣ народъ изъ среды другого народа испытаніями, знаменіями, и чудесами, и войною, и рукою крѣпкою, и мышцею простертою, и великими ужасами, какъ сдѣлалъ для васъ Господь, Богъ вашъ, въ Египтѣ передъ глазами твоими“. (Второзак. 4,34).

בְּיָד חֲזָקָה זוֹ הַדֶּבֶר כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר הִנֵּה יַד יְיָ הוֹיָה בְּמִקְנְךָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה בַּסּוּסִים בַּחֲמֹרִים בַּגְּמַלִּים בַּבָּקָר וּבַצֹּאן דֶּבֶר כָּבֵד מְאֹד: וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה זוֹ הַחֶרֶב כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ נְטוּיָה עַל יְרוּשָׁלָיִם: וּבְמוֹרָא גָּדוֹל זוֹ גִּלּוּי שְׁכִינָה כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר אוֹ הֲנִסָּה אֱלֹהִים לָבֹא לָקַחַת לוֹ גוֹי מִקֶּרֶב גּוֹי בְּמַסֹּת בְּאֹתֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְמִלְחָמָה וּבְיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה וּבְמוֹרָאִים גְּדֹלִים כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם יְיָ אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרַיִם לְעֵינֶיךָ:

И знаменій—посредствомъ посоха, какъ сказано: „А жезлъ сей возьми въ руку твою, чтобы имъ творить знаменія“ (Исходъ 4, 17).

И чудесъ—посредствомъ крови, какъ сказано: „И явлю знаменія на небѣ и на землѣ:

וּבְאֹתוֹת זֶה הַמַּטֶּה כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר וְאֶת הַמַּטֶּה הַזֶּה תִּקַּח בְּיָדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בּוֹ אֶת הָאֹתֹת: וּבְמוֹפְתִים זֶה הַדָּם כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר וְנָתַתִּי מוֹפְתִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ

Кровь, и огонь, и столпы дыма“ (Іоиль 3, 3).

דָּם. וָאֵשׁ. וְתִמְרוֹת עָשָׁן:

Другое толкованіе: рукою сильною *означаютъ* двѣ казни; мышцею простертою—также двѣ; великаго ужаса—двѣ; и знаменій—двѣ; и чудесъ—двѣ; всего десять казней навелъ Святый, да восхвалится Онъ, на египтянъ въ Египтѣ, онѣ суть:

דָּבָר אַחֵר בְּיָד חֲזָקָה שְׁתַּיִם. וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה שְׁתַּיִם. וּבְמוֹרָא גָּדוֹל שְׁתַּיִם. וּבְאוֹתוֹת שְׁתַּיִם. וּבְמוֹפְתִים שְׁתַּיִם: אֵלּוּ עֶשֶׂר מַכּוֹת שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרִים בְּמִצְרַיִם. וְאֵלּוּ הֵן:

Кровь, жабы, мошки, насѣкомыя, моръ, воспаленіе, градъ, саранча, тьма, пораженіе первенцевъ.

דָּם. צְפַרְדֵּעַ. כִּנִּים. עָרוֹב. דֶּבֶר. שְׁחִין. בָּרָד. אַרְבֶּה. חֹשֶׁךְ. מַכַּת בְּכוֹרוֹת:

Рабби Іегуда обозначилъ ихъ черезъ сочетаніе начальныхъ буквъ.

רַבִּי יְהוּדָה הָיָה נוֹתֵן בָּהֶם סִמָּנִים: דְּצַ"ךְ. עֲדַ"שׁ. בְּאַחַ"ב:

Рабби Іосей Галлилейскій говоритъ: Изъ чего можно заключить, что египтяне поражены были въ самомъ Египтѣ десятью казнями, а на морѣ пятьюдесятью? —Относительно Египта сказано: „И сказали тайнописцы фараону: это перстъ Божій“ (Исходъ 8,15); а относительно моря сказано: „И увидѣлъ Израиль руку великую, которую явилъ Господь надъ египтянами и благоговѣлъ народъ передъ Господомъ, и увѣровали въ Господа и въ Моисея, раба Его“. (Тамъ 14, 31). Перстомъ они поражены были десятью казнями. Отсюда слѣдуетъ· Въ Египтѣ (*перстомъ*) они поражены были десятью казнями, а на морѣ (*рукою*) —пятьюдесятью казнями.

רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר מִנַּיִן אַתָּה אוֹמֵר שֶׁלָּקוּ הַמִּצְרִים בְּמִצְרַיִם עֶשֶׂר מַכּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ חֲמִשִּׁים מַכּוֹת. בְּמִצְרַיִם מַה הוּא אוֹמֵר. וַיֹּאמְרוּ הַחַרְטֻמִּם אֶל פַּרְעֹה אֶצְבַּע אֱלֹהִים הִוא. וְעַל הַיָּם מָה הוּא אוֹמֵר. וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְיָ בְּמִצְרַיִם וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת יְיָ וַיַּאֲמִינוּ בַּייָ וּבְמשֶׁה עַבְדּוֹ: כַּמָּה לָקוּ בְאֶצְבַּע עֶשֶׂר מַכּוֹת. אֱמוֹר מֵעַתָּה בְּמִצְרַיִם לָקוּ עֶשֶׂר מַכּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ חֲמִשִּׁים מַכּוֹת:

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר. מִנַּיִן שֶׁכָּל מַכָּה וּמַכָּה שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרִים בְּמִצְרַיִם הָיְתָה שֶׁל אַרְבַּע מַכּוֹת שֶׁנֶּאֱמַר יְשַׁלַּח בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ עֶבְרָה וָזַעַם וְצָרָה מִשְׁלַחַת מַלְאֲכֵי רָעִים. עֶבְרָה אַחַת. וָזַעַם שְׁתַּיִם. וְצָרָה שָׁלשׁ. מִשְׁלַחַת מַלְאֲכֵי רָעִים אַרְבַּע. אֱמוֹר מֵעַתָּה בְּמִצְרַיִם לָקוּ אַרְבָּעִים מַכּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ מָאתַיִם מַכּוֹת:

Рабби Эліэзеръ говоритъ: Изъ чего можно заключить, что каждая изъ казней, которыя Святый, да восхвалится Онъ, навелъ на египтянъ въ Египтѣ состояла изъ четырехъ *частныхъ* казней?—Ибо сказано: „Послалъ на нихъ палящій гнѣвъ Свой, ярость, негодованіе и бѣдствіе, нашествіе злыхъ ангеловъ“ (Псаломъ 78, 49): ярость—одна, негодованіе—двѣ, бѣдствіе—три, нашествіе злыхъ ангеловъ—четыре. Отсюда слѣдуетъ, что въ Египтѣ они поражены были сорока казнями, а на морѣ двумястами казнями.

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר מִנַּיִן שֶׁכָּל מַכָּה וּמַכָּה שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרִים בְּמִצְרַיִם הָיְתָה שֶׁל חָמֵשׁ מַכּוֹת. שֶׁנֶּאֱמַר יְשַׁלַּח בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ עֶבְרָה וָזַעַם וְצָרָה מִשְׁלַחַת מַלְאֲכֵי רָעִים. חֲרוֹן אַפּוֹ אַחַת. עֶבְרָה שְׁתַּיִם. וָזַעַם שָׁלשׁ. וְצָרָה אַרְבַּע. מִשְׁלַחַת מַלְאֲכֵי רָעִים חָמֵשׁ. אֱמוֹר מֵעַתָּה בְּמִצְרַיִם לָקוּ חֲמִשִּׁים מַכּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם מַכּוֹת:

Рабби Акиво говоритъ: Изъ чего можно заключить, что каждая изъ казней, которыя Святый, да восхвалится Онъ, навелъ на египтянъ въ Египтѣ, состояла изъ пяти *частныхъ* казней?—Ибо сказано: „Послалъ на нихъ палящій гнѣвъ Свой, ярость, негодованіе и бѣдствіе, нашествіе злыхъ ангеловъ“ (Псаломъ 78, 49): палящій гнѣвъ Свой—одна, ярость—двѣ, негодованіе—три, бѣдствіе—четыре, нашествіе злыхъ ангеловъ—пять. Отсюда слѣдуетъ, что въ Египтѣ они поражены были пятьюдесятью казнями, а на морѣ двумястами пятьюдесятью казнями.

כַּמָּה מַעֲלוֹת טוֹבוֹת לַמָּקוֹם עָלֵינוּ: אִלּוּ הוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא עָשָׂה בָהֶם שְׁפָטִים דַּיֵּנוּ:

Какъ много благодѣяній явилъ намъ Вездѣсущій! Если бы Онъ только вывелъ насъ изъ Египта и не совершилъ бы надъ ними суда—было бы для насъ довольно.

אִלּוּ עָשָׂה בָהֶם שְׁפָטִים וְלֹא עָשָׂה בֵאלֹהֵיהֶם דַּיֵּנוּ׃ אִלּוּ עָשָׂה בֵאלֹהֵיהֶם וְלֹא הָרַג אֶת בְּכוֹרֵיהֶם דַּיֵּנוּ׃ אִלּוּ הָרַג אֶת בְּכוֹרֵיהֶם וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת מָמוֹנָם דַּיֵּנוּ׃ אִלּוּ נָתַן לָנוּ אֶת מָמוֹנָם וְלֹא קָרַע לָנוּ אֶת הַיָּם דַּיֵּנוּ׃ אִלּוּ קָרַע לָנוּ אֶת הַיָּם וְלֹא הֶעֱבִירָנוּ בְּתוֹכוֹ בֶּחָרָבָה דַּיֵּנוּ׃ אִלּוּ הֶעֱבִירָנוּ בְּתוֹכוֹ בֶּחָרָבָה וְלֹא שִׁקַּע צָרֵינוּ בְּתוֹכוֹ דַּיֵּנוּ׃ אִלּוּ שִׁקַּע צָרֵינוּ בְּתוֹכוֹ וְלֹא סִפֵּק צָרְכֵּנוּ בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה דַּיֵּנוּ׃ אִלּוּ סִפֵּק צָרְכֵּנוּ בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה וְלֹא הֶאֱכִילָנוּ אֶת הַמָּן דַּיֵּנוּ׃ אִלּוּ הֶאֱכִילָנוּ אֶת הַמָּן וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת הַשַּׁבָּת דַּיֵּנוּ׃ אִלּוּ נָתַן לָנוּ אֶת הַשַּׁבָּת וְלֹא קֵרְבָנוּ לִפְנֵי הַר סִינַי דַּיֵּנוּ׃ אִלּוּ קֵרְבָנוּ לִפְנֵי הַר סִינַי וְלֹא נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה דַּיֵּנוּ׃ אִלּוּ נָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה וְלֹא הִכְנִיסָנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דַּיֵּנוּ׃ אִלּוּ הִכְנִיסָנוּ

Если бы Онъ совершилъ судъ надъ ними, но не надъ богами ихъ,—было бы для насъ довольно. Если бы Онъ совершилъ судъ надъ богами ихъ, но не избилъ бы первенцевъ ихъ, — было бы для насъ довольно. Если бы Онъ избилъ первенцевъ ихъ, но не отдалъ бы намъ богатства ихъ,—было бы для насъ довольно. Если бы Онъ отдалъ намъ богатство ихъ, но не разсѣкъ бы для насъ моря, было бы для насъ довольно. Если бы Онъ разсѣкъ для насъ море, но не провелъ бы насъ среди его по-суху, было бы для насъ довольно. Если бы Онъ провелъ насъ среди его по-суху, но не погрузилъ бы враговъ нашихъ въ него,—было бы для насъ довольно. Если бы Онъ погрузилъ въ него враговъ нашихъ, но не удовлетворялъ бы нуждъ нашихъ въ пустынѣ сорокъ лѣтъ,—было бы для насъ довольно. Если бы Онъ удовлетворялъ всѣ нужды наши въ пустынѣ сорокъ лѣтъ, но не питалъ бы насъ манною,—было бы для насъ довольно. Если бы Онъ питалъ насъ манною, но не далъ бы намъ Субботы,—было бы для насъ довольно. Если бы Онъ далъ намъ Субботу, но не приблизилъ бы насъ къ горѣ Синай, было бы для насъ довольно. Если бы Онъ приблизилъ насъ къ горѣ Синай, но не далъ бы намъ Торы,—было бы для насъ довольно. Если бы Онъ далъ намъ Тору, но не ввелъ бы насъ въ землю Израильскую,—было бы для насъ довольно. Если

לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלֹא בָנָה לָנוּ אֶת בֵּית הַבְּחִירָה דַּיֵּנוּ׃

бы Онъ ввелъ насъ въ землю Израильскую, но не построилъ бы намъ храма, было бы для насъ довольно.

עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה טוֹבָה כְּפוּלָה וּמְכֻפֶּלֶת לַמָּקוֹם עָלֵינוּ. שֶׁהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם. וְעָשָׂה בָהֶם שְׁפָטִים. וְעָשָׂה בֵאלֹהֵיהֶם. וְהָרַג אֶת בְּכוֹרֵיהֶם. וְנָתַן לָנוּ אֶת מָמוֹנָם. וְקָרַע לָנוּ אֶת הַיָּם. וְהֶעֱבִירָנוּ בְתוֹכוֹ בֶּחָרָבָה. וְשִׁקַּע צָרֵינוּ בְּתוֹכוֹ. וְסִפֵּק צָרְכֵּנוּ בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה. וְהֶאֱכִילָנוּ אֶת הַמָּן. וְנָתַן לָנוּ אֶת הַשַּׁבָּת. וְקֵרְבָנוּ לִפְנֵי הַר סִינַי. וְנָתַן לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה. וְהִכְנִיסָנוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וּבָנָה לָנוּ אֶת בֵּית הַבְּחִירָה. לְכַפֵּר עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ׃

Итакъ, не однимъ, а многими, многими благодѣяніями, часто усугубляемыми и умножаемыми, обязаны мы Вездѣсущему. Онъ вывелъ насъ изъ Египта, совершилъ суды надъ ними и надъ богами ихъ, избилъ первенцевъ ихъ, далъ намъ богатство ихъ, разсѣкъ для насъ море, провелъ насъ среди его по-суху, погрузилъ въ него враговъ нашихъ, удовлетворялъ нужды наши въ пустынѣ сорокъ лѣтъ и питалъ насъ манною, далъ намъ Субботу, приблизилъ насъ къ горѣ Синай, далъ намъ Тору, ввелъ насъ въ землю Израильскую и построилъ намъ храмъ благоизбранный, для отпущенія всѣхъ грѣховъ нашихъ.

עד כאן אומרים בשבת הגדול׃

Въ שבת הגדול *читаютъ до сихъ поръ.*

רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר כָּל שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְבָרִים אֵלּוּ בַּפֶּסַח לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ. וְאֵלּוּ הֵן. פֶּסַח. מַצָּה. וּמָרוֹר׃

Раббонъ Гамліэлъ говоритъ: Кто въ Пасху не говорилъ о слѣдующихъ трехъ предметахъ, тотъ не исполнилъ обязанности своей, а именно: о пасхальномъ агнцѣ, опрѣснокахъ и горькихъ зеліяхъ.

פֶּסַח שֶׁהָיוּ אֲבוֹתֵינוּ אוֹכְלִים בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם עַל שׁוּם מָה. עַל שׁוּם שֶׁפָּסַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל בָּתֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם שֶׁנֶּאֱמַר

Пасхальная жертва, которую предки наши ѣли во время существованія храма, что означала?—Она означала, что Святый, да восхвалится Онъ, миновалъ дома предковъ нашихъ въ Египтѣ, какъ

וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח הוּא לַיָי אֲשֶׁר פָּסַח עַל בָּתֵּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנָגְפּוֹ אֶת מִצְרַיִם וְאֶת בָּתֵּינוּ הִצִּיל. וַיִּקֹּד הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ׃

сказано: „И скажите: это пасхальная жертва Господу, который прошелъ мимо домовъ сыновъ Израилевыхъ въ Египтѣ, когда Онъ поражалъ египтянъ, а наши домы избавилъ. И преклонился народъ и поклонился“ (Исходъ 12, 27).

אוחז בידו המצה ומראה אותה למסובין:

Держа въ рукѣ опрѣсноки и показывая ихъ сотрапезникамъ:

מַצָּה זוּ שֶׁאָנוּ אוֹכְלִין עַל שׁוּם מָה. עַל שׁוּם שֶׁלֹּא הִסְפִּיק בְּצֵקָם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחֲמִיץ עַד שֶׁנִּגְלָה עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּגְאָלָם. שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֻגֹת מַצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ כִּי גֹרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְגַם צֵדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם׃

Опрѣсноки сіи, которые мы ѣдимъ, что означаютъ?—Они означаютъ, что не успѣло тѣсто предковъ нашихъ вскиснуть ранѣе, чѣмъ явился имъ Царь царей, Святый, да восхвалится Онъ, и избавилъ ихъ, какъ сказано: „И испекли они тѣсто, которое вынесли изъ Египта, лепешками прѣсными, ибо оно еще не вскисло, такъ какъ они выгнаны были изъ Египта и не могли медлить и даже пищи не приготовили себѣ (Исходъ 12,39).

אוחז בידו המרור ומראה אותו למסובין:

Держа въ рукѣ горькія зелія и показывая ихъ сотрапезникамъ:

מָרוֹר זֶה שֶׁאָנוּ אוֹכְלִין עַל שׁוּם מָה. עַל שׁוּם שֶׁמֵּרְרוּ הַמִּצְרִים אֶת חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם שֶׁנֶּאֱמַר וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים וּבְכָל עֲבוֹדָה בַּשָּׂדֶה אֶת כָּל עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ׃

Горькія зелія сіи, которыя мы ѣдимъ, о чемъ напоминаютъ? О томъ, что египтяне сдѣлали горькою жизнь предковъ нашихъ въ Египтѣ, какъ сказано: „И дѣлали горькою жизнь ихъ тяжелою работою надъ глиною и кирпичами, и всякою работою въ полѣ, всякою работою, которую они совершали ими съ жестокостію (Исходъ 1,14).

בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם

Во всякомъ поколѣніи человѣкъ обязанъ представлять себѣ, что

לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרָיִם שֶׁנֶּאֱמַר וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יְיָ לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם. לֹא אֶת אֲבוֹתֵינוּ בִּלְבָד גָּאַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא אַף אוֹתָנוּ גָּאַל עִמָּהֶם. שֶׁנֶּאֱמַר וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן הָבִיא אֹתָנוּ לָתֶת לָנוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבוֹתֵינוּ:

онъ самъ вышелъ изъ Египта, ибо сказано: „И скажи сыну твоему въ тотъ день такъ: это ради того, что сдѣлалъ со мною Господь при выходѣ моемъ изъ Египта“ (Исходъ 13, 8). Не только предковъ нашихъ однихъ избавилъ Святый, да восхвалится Онъ, но также и насъ Онъ избавилъ вмѣстѣ съ ними, ибо сказано: „И насъ вывелъ Онъ оттуда, чтобы ввести насъ и дать намъ землю, о которой клялся Онъ отцамъ нашимъ“ (Второзак. 6. 23).

יאחז הכוס בידו ויכסה המצות עד הללויה:

Взявши бокалъ въ руку и, закрывъ опрѣсноки, читаютъ:

לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ חַיָּבִים לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדֵּר לְבָרֵךְ לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס לְמִי שֶׁעָשָׂה לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ אֶת כָּל הַנִּסִּים הָאֵלּוּ. הוֹצִיאָנוּ מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת. מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה. וּמֵאֵבֶל לְיוֹם טוֹב. וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹר גָּדוֹל. וּמִשִּׁעְבּוּד לִגְאֻלָּה. וְנֹאמַר לְפָנָיו שִׁירָה חֲדָשָׁה הַלְלוּיָהּ:

Посему мы обязаны благодарить, славить, хвалить, величать, превозносить, возвышать, благословлять, признавать превосходнымъ и изысканно прославлять Того, Который совершилъ предкамъ нашимъ и намъ всѣ сіи чудеса. Онъ вывелъ насъ изъ рабства на свободу, изъ печали къ радости, изъ скорби къ празднику, изъ мрака къ великому свѣту, изъ порабощенія къ избавленію. Возгласимъ передъ Нимъ пѣснь новую. Аллилуія.

הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי יְיָ הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְיָ: רָם עַל כָּל גּוֹיִם יְיָ עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: מִי כַּייָ אֱלֹהֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי

(Псаломъ 113.) Аллилуія. Хвалите, рабы Господни, хвалите имя Господне! Да будетъ имя Господне благословенно отнынѣ и вовѣкъ. Отъ восхода солнца до заката его прославляемо имя Господне. Высокъ надъ всѣми народами Господь, надъ небесами слава Его. Кто, какъ Господь, Богъ нашъ,

Который, обитая на высотѣ, Зритъ такъ глубоко внизъ на небо и на землю, Поднимаетъ изъ праха бѣднаго, изъ бренія возвышаетъ нищаго, Чтобы посадить его съ князьями, съ князьями народа своего, Неплодную вселяетъ въ домъ матерью, радующеюся о дѣтяхъ, Аллилуія!

לָשָׁבֶת׃ הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ׃ מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן׃ לְהוֹשִׁיבִי עִם נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ׃ מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּיָהּ׃

(Псаломъ 114.) Когда вышелъ Израиль изъ Египта, домъ Іакова изъ народа иноплеменнаго, Іуда сдѣлался святынею Его, Израиль владѣніемъ Его. Море увидѣло, и побѣжало, Іорданъ обратился назадъ, Горы прыгали, какъ овны, холмы, какъ агнцы. Что съ тобою, море, что ты побѣжало, Іорданъ, что обратился назадъ, Горы, что вы прыгаете, какъ овны, и холмы, какъ агнцы? Передъ Владыкою трепещи, земля, передъ Богомъ Іакова, Превращающимъ скалу въ озеро воды, кремень въ источникъ воды!

בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֹעֵז׃ הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו׃ הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר׃ הֶהָרִים רָקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן׃ מַה לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר׃ הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן׃ מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב׃ הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם מָיִם חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ מָיִם׃

Держа бокалъ въ рукѣ:

יאחז הכוס בידו עד גאל ישראל׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который избавилъ насъ и избавилъ предковъ нашихъ изъ Египта и далъ намъ дожить до сей ночи, чтобы ѣсть въ нее опрѣсноки и горькія зелія. Тако да дастъ намъ Господь, Богъ нашъ и Богъ предковъ нашихъ, дожить до другихъ временъ и радостныхъ праздниковъ, грядущихъ навстрѣчу намъ

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר גְּאָלָנוּ וְגָאַל אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם וְהִגִּיעָנוּ הַלַּיְלָה הַזֶּה לֶאֱכָל בּוֹ מַצָּה וּמָרוֹר. כֵּן יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַגִּיעֵנוּ לְמוֹעֲדִים וְלִרְגָלִים אֲחֵרִים הַבָּאִים לִקְרָאתֵנוּ לְשָׁלוֹם. שְׂמֵחִים בְּבִנְיַן

עִירֶךָ וְשָׂשִׂים בַּעֲבוֹדָתֶךָ. וְנֹאכַל שָׁם מִן הַזְּבָחִים וּמִן הַפְּסָחִים (במוצ"ש מִן הַפְּסָחִים וּמִן הַזְּבָחִים) אֲשֶׁר יַגִּיעַ דָּמָם עַל קִיר מִזְבַּחֲךָ לְרָצוֹן. וְנוֹדֶה לְּךָ שִׁיר חָדָשׁ עַל גְּאֻלָּתֵנוּ וְעַל פְּדוּת נַפְשֵׁנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

въ мирѣ, радующимися возсозданію града Твоего и ликующими при служеніи Твоемъ; тамъ мы будемъ вкушать изъ жертвъ и изъ пасхальныхъ жертвъ, коихъ кровь будетъ окроплять стѣны жертвенника Твоего во благоволеніе. Тогда мы возблагодаримъ Тебя пѣснію новою за избавленіе наше и за освобожденіе души нашей. Благословенъ Ты, Господи, Который избавилъ Израиля.

הִנְנִי מוּכָן וּמְזֻמָּן לְקַיֵּם מִצְוַת כּוֹס שֵׁנִי מֵאַרְבַּע כּוֹסוֹת לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנֶעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

שותין את הכוס השני ומברכין ברכה זו:

Пьютъ второй бокалъ по произнесеніи слѣдующей ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, сотворившій плодъ виноградный.

ושותין בהסבת שמאל דרך חירות:

Пьютъ, опираясь на лѣвую руку, въ знакъ свободы.

רָחְץ. נוטל ידיו לצרך האכילה ומברך:

Передъ трапезою омываютъ руки, послѣ чего произносятъ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדָיִם:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ заповѣдями Своими и повелѣлъ намъ омывать руки.

מוֹצִיא. ויקח המצות כסדר שהניח הפרוסה בין שתי השלמות ויאחז שלשתן בידו שיהיה לחם משנה והפרוסה משום לחם עוני ויברך ומקודם יאמר:

Берутъ опрѣсноки въ томъ же порядкѣ, въ какомъ они лежали, именно, преломленный между двумя цѣльными и, держа всѣ трое въ рукѣ, (причемъ два цѣльныхъ служатъ воспоминаніемъ о двойной мѣрѣ манны, а преломленный о „хлѣбѣ страданія“), совершаютъ ברכה, *произнесши передъ тѣмъ:*

הִנְנִי מוּכָן וּמְזֻמָּן לְקַיֵּם מִצְוַת אֲכִילַת מַצָּה לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנֶעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמּוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, производящій хлѣбъ изъ земли.

מצה. ולא יבצע מהן אלא יניח המצה השלישית להשמט מידו ויברך ברכה זו על הפרוסה עם העליונה טרם ישברן :

Выпустивши изъ рукъ третій опрѣснокъ, совершаютъ надъ преломленнымъ и надъ верхнимъ опрѣснокомъ, раньше преломленія ихъ, слѣд. ברכה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מַצָּה :

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ заповѣдями Своими и повелѣлъ намъ ѣсть опрѣсноки.

ויבצע מהעליונה ומהפרוסה כזית מכ"א ויאכלם כאחד ובהסבה דוקא :

Отламываютъ отъ верхняго и отъ преломленнаго опрѣсноковъ по куску, величиною съ масленку и ѣдятъ оба куска заразъ, опираясь на лѣвую сторону.

מרור. אח"כ יקח כזית מרור ויטבול בחרוסת וינער החרוסת מעליו כדי שלא יתבטל טעם המרירות ויברך .

Затѣмъ берутъ кусокъ горькаго зелія, величиною съ масленку, обмакиваютъ его въ חרסת *и, стряхнувъ съ него* חרסת*, дабы онъ не потерялъ горькаго вкуса своего, произносятъ раньше вкушенія:*

הִנְנִי מוּכָן וּמְזֻמָּן לְקַיֵּם מִצְוַת אֲכִילַת מָרוֹר לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנֶעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל אֲכִילַת מָרוֹר :

ואוכל בלא הסבה

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ заповѣдями Своими и повелѣлъ намъ ѣсть горькое зеліе.

כורך. יקח כזית מהמצה השלישית וכזית חזרת וכורכן יחד ואוכלן ביחד בהסבה ובלא ברכה (ונוהן לכל ב"ב . י"א שצריך לטבול החזרת בחרוסת) ויאמר .

Берутъ отъ третьяго опрѣснока кусокъ, величиною съ масленку, также тертаго хрѣна въ такомъ же размѣрѣ; сложивши ихъ, ѣдятъ оба куска заразъ, опираясь и безъ ברכה, *произнесши передъ тѣмъ:*

זֵכֶר לְמִקְדָּשׁ כְּהִלֵּל. כֵּן עָשָׂה הִלֵּל. בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם הָיָה כּוֹרֵךְ מַצָּה וּמָרוֹר וְאוֹכֵל בְּיַחַד לְקַיֵּם מַה שֶּׁנֶּאֱמַר עַל מַצּוֹת וּמְרֹרִים יֹאכְלֻהוּ :

Въ воспоминаніе о святилищѣ, по Гиллею. Такъ дѣлалъ Гиллель во время существованія храма: онъ складывалъ опрѣснокъ съ горькимъ зеліемъ и ѣлъ оба заразъ, дабы исполнить то, что сказано: „Съ опрѣсноками и горькими зеліями пусть ѣдятъ его“ (Числа 9,12).

שלחן עורך. ואוכל ושותה כל הסעודה .

Слѣдуетъ трапеза.

צפון. אחר גמר הסעודה אוכל כ"א כזית מחצי המצה השמורה לאפיקומן זכר

По окончаніи трапезы каждый изъ сотрапезниковъ вкушаетъ вели-

לפסח·הנאכל על השובע ויאכלנו בהסבה ולא יאכלנו בשני מקומות ומקודם יאמר :

чиною съ масленку кусокъ отъ опрѣснока, оставленнаго на אפיקומן, *въ воспоминаніе о пасхальной жертвѣ, которую вкушали, уже будучи сытыми; должно ѣсть его опираясь, и на одномъ и томъ же мѣстѣ. Предварительно произносятъ.*

הִנְנִי מוּכָן וּמְזֻמָּן לְקַיֵּם מִצְוַת אֲכִילַת אֲפִיקוֹמָן לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנֶעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל :

אין לאכול אחר אפיקומן ולא לשתות שום משקה המשכר :

Послѣ אפיקומן *не должно ѣсть, ни пить какой-либо опьяняющій напитокъ.*

ברך. מוזגין כוס שלישי ויטול ידיו למים אחרונים ונוטל הכוס בידו ומברך עליו ברכת המזון בכוונה ובשמחה עצומה :

Наливаютъ третій бокалъ. Омывъ руки (מ״ב אחרונים) берутъ бокалъ въ руку и совершаютъ надъ нимъ благословеніе послѣ принятія пищи со вниманіемъ и совершенною радостію.

קודם שמברך ברכת המזון יאמר זה :

Передъ совершеніемъ ברכת המזון *произносятъ слѣдующее:*

הִנְנִי מוּכָן וּמְזֻמָּן לְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁנֶּאֱמַר וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ : לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנֶעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל :

המברך אומר רבותי וויר וואלען בענטשין :

ועונין המסובין יהי שם יי מבורך מעתה ועד עולם :

המברך חוזר יהי שם יי מבורך מעתה ועד עולם :

ומוסיף עוד ברשות מרנן (ורבנן) ורבותי נברך שאכלנו משלו :

ועונין המסובין ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו :

יחיד אינו אומר בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַזָּן אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוּבוֹ בְּחֵן בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים הוּא נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ : וּבְטוּבוֹ הַגָּדוֹל תָּמִיד לֹא חָסַר לָנוּ וְאַל יֶחְסַר לָנוּ מָזוֹן לְעוֹלָם וָעֶד . בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל כִּי הוּא אֵל זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל וּמֵטִיב לַכֹּל וּמֵכִין מָזוֹן לְכָל בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который питаетъ весь міръ по благости Своей, въ благоволеніи, съ любовію и милосердіемъ. Онъ даетъ пищу всякой плоти, ибо вовѣкъ милость Его! По великой благости Его намъ не недоставало и никогда не будетъ намъ недоставать пищи вовѣки, ради великаго имени Его; ибо Онъ питаетъ и кормитъ все, благодѣтельствуетъ всѣмъ и уготовляетъ пищу всѣмъ

בָּרָא׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַזָּן אֶת הַכֹּל׃

тварямъ Своимъ, которыя Онъ сотворилъ. Благословенъ Ты, Господи, питающій все.

נוֹדֶה לְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֶמְדָּה טוֹבָה וּרְחָבָה וְעַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית עֲבָדִים וְעַל בְּרִיתְךָ שֶׁחָתַמְתָּ בִּבְשָׂרֵנוּ וְעַל תּוֹרָתְךָ שֶׁלִּמַּדְתָּנוּ וְעַל חֻקֶּיךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ וְעַל חַיִּים חֵן וָחֶסֶד שֶׁחוֹנַנְתָּנוּ וְעַל אֲכִילַת מָזוֹן שָׁאַתָּה זָן וּמְפַרְנֵס אוֹתָנוּ תָּמִיד בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה׃

Благодаримъ Тебя, Господи, Боже нашъ, за то, что Ты далъ въ удѣлъ нашимъ праотцамъ землю вожделѣнную, хорошую и просторную, и за то, что Ты, Господи, Боже нашъ, вывелъ насъ изъ земли Египетской и освободилъ насъ изъ дома рабства, и за завѣтъ Твой, который Ты напечатлѣлъ на плоти нашей, за ученіе Твое, которому Ты научилъ насъ, за уставы Твои, которые Ты сообщилъ намъ, и за жизнь, благоволеніе и милость, коими Ты жаловалъ насъ, и за вкушеніе пищи, которою Ты кормишь и питаешь насъ постоянно, каждый день, во всякое время и каждый часъ.

וְעַל הַכֹּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. כַּכָּתוּב וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר־נָתַן לָךְ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמָּזוֹן׃

За все это, Господи, Боже нашъ, мы признательны Тебѣ и хвалимъ Тебя, да будетъ хвалимо имя Твое устами всего живущаго всегда и во вѣки вѣковъ, какъ написано: „Когда ты ѣлъ и насытился, благословляй Господа, Бога твоего, за хорошую землю, которую Онъ далъ тебѣ“. Благословенъ Ты, Господи, за землю и за пищу.

רַחֵם יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וְעַל מַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו. אֱלֹהֵינוּ אָבִינוּ רְעֵנוּ זוּנֵנוּ פַּרְנְסֵנוּ וְכַלְכְּלֵנוּ וְהַרְוִיחֵנוּ וְהַרְוַח

Умилосердись, Господи, Боже нашъ, надъ Израилемъ, народомъ Твоимъ, надъ Іерусалимомъ, городомъ Твоимъ, надъ Сіономъ, селеніемъ славы Твоей, надъ царствомъ Давида, помазанника Твоего, и надъ великимъ и святымъ домомъ, который нареченъ именемъ Твоимъ. Боже нашъ, Отче нашъ, паси насъ, питай насъ, корми насъ, содержи насъ, дай намъ просторъ и освободи насъ, Госпо-

לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מְהֵרָה מִכָּל צָרוֹתֵינוּ. וְנָא אַל תַּצְרִיכֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לֹא לִידֵי מַתְּנַת בָּשָׂר וָדָם וְלֹא לִידֵי הַלְוָאָתָם כִּי אִם לְיָדְךָ הַמְּלֵאָה הַפְּתוּחָה הַקְּדוֹשָׁה וְהָרְחָבָה שֶׁלֹּא נֵבוֹשׁ וְלֹא נִכָּלֵם לְעוֹלָם וָעֶד:

ди, Боже нашъ, вскорѣ отъ всѣхъ нашихъ бѣдствій. О, не дай намъ нуждаться, Господи, Боже нашъ, ни въ даяніи рукъ человѣческихъ ни въ ссудѣ ихъ, а только въ Твоей рукѣ, полной, открытой, святой и щедрой, дабы мы не были постыжены и посрамлены во вѣки вѣковъ.

בשבת רְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וּבְמִצְוַת יוֹם הַשְּׁבִיעִי הַשַּׁבָּת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ הַזֶּה כִּי יוֹם זֶה גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ הוּא לְפָנֶיךָ לִשְׁבָּת בּוֹ וְלָנוּחַ בּוֹ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ וּבִרְצוֹנְךָ הָנִיחַ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁלֹּא תְהֵא צָרָה וְיָגוֹן וַאֲנָחָה בְּיוֹם מְנוּחָתֵנוּ וְהַרְאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּנֶחָמַת צִיּוֹן עִירֶךָ וּבְבִנְיַן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ כִּי אַתָּה הוּא בַּעַל הַיְשׁוּעוֹת וּבַעַל הַנֶּחָמוֹת:

(*Въ Субботу*): Благоволи, Господи, Боже нашъ, и утверди насъ черезъ заповѣди Твои и черезъ заповѣдь о Седьмомъ днѣ, сей великой и святой Субботѣ; ибо великъ и святъ сей день передъ Тобою, чтобы намъ почивать и покоиться въ любви по велѣнію воли Твоей. По благоволенію Твоему даруй намъ спокойствіе, Господи, Боже нашъ, дабы не было бѣдствія, печали и воздыханія въ день покоя нашего. О, дай намъ видѣть, Господи, Боже нашъ, утѣшеніе Сіона, града Твоего, и возсозданіе Іерусалима, града святости Твоей, ибо Ты Владыка спасеній и Владыка утѣшеній.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה:

Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ, да вознесется и взойдетъ *къ Тебѣ*, и достигнетъ до *Тебя*, и явится *предъ Тобою*, и да будетъ благоугодно принята, услышана, взыскана и вспомянута память о насъ и память объ отцахъ нашихъ, память о Мессіи, сынѣ Давида, раба Твоего, и память о Іерусалимѣ, святомъ городѣ Твоемъ, и память о всемъ народѣ Твоемъ, домѣ Израилевомъ, —на спасеніе и на благо, на милость, благодѣяніе и милосердіе, на жизнь и

זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה . וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה . וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים : וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ . וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ . כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

миръ въ день сего праздника опрѣсноковъ. Вспомяни насъ, Господи, Боже нашъ, въ сей день на благо и посѣти насъ благословенiемъ и спаси насъ на благополучiе! И словомъ спасенiя и милосердiя *Твоего* щади и жалѣй насъ, милосердуй о насъ и спасай насъ. Къ Тебѣ *обращены* наши очи, ибо Ты, о Боже,(—Царь) Преблагiй и Милосердый!

וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ בּוֹנֵה בְרַחֲמָיו יְרוּשָׁלָיִם . אָמֵן:

И возсоздай Iерусалимъ, святой градъ, вскорѣ, въ наши же дни! Благословенъ Ты, Господи, по милосердiю Своему возсозидающiй Iерусалимъ. Аминь.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הָאֵל אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אַדִּירֵנוּ בּוֹרְאֵנוּ גּוֹאֲלֵנוּ יוֹצְרֵנוּ קְדוֹשֵׁנוּ קְדוֹשׁ יַעֲקֹב רוֹעֵנוּ רוֹעֵה יִשְׂרָאֵל הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב לַכֹּל שֶׁבְּכָל יוֹם וָיוֹם הוּא הֵטִיב הוּא מֵטִיב הוּא יֵיטִיב לָנוּ . הוּא גְמָלָנוּ הוּא גוֹמְלֵנוּ הוּא יִגְמְלֵנוּ לָעַד לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים וּלְרֶוַח הַצָּלָה וְהַצְלָחָה בְּרָכָה וִישׁוּעָה נֶחָמָה פַּרְנָסָה וְכַלְכָּלָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְכָל טוֹב וּמִכָּל טוּב לְעוֹלָם אַל יְחַסְּרֵנוּ : הָרַחֲמָן הוּא יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד : הָרַחֲמָן הוּא יִתְבָּרַךְ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ : הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁתַּבַּח לְדוֹר

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Всемогущiй, Отче нашъ, Царь нашъ, Властелинъ нашъ, Творецъ нашъ, Избавитель нашъ, Образователь нашъ, Святый нашъ! Святый Iакова—Пастырь нашъ, Пастырь израилевъ, Царь благiй и благотворящiй всѣмъ! Онъ самъ каждодневно благотворилъ намъ, Онъ Самъ благотворитъ намъ, Онъ самъ будетъ благотворить намъ. Онъ лелѣялъ насъ, Онъ лелѣетъ насъ, Онъ всегда будетъ лелѣять насъ на благоволенiе, милость, любовь, милосердiе облегченiе, избавленiе, благоуспѣянiе, благословенiе и помощь, утѣшенiе, пропитанiе и содержанiе, милосердiе, жизнь, миръ и всякое благо. И черезъ всякое благо да не умалитъ Онъ насъ. Милосердый, да царствуетъ Онъ надъ нами вѣчно! Милосердый, да восхвалится Онъ на небѣ и на землѣ! Милосердый, да будетъ Онъ

прославляемъ въ роды родовъ, величаемъ нами присно и превозносимъ нами всегда и во вѣки вѣковъ! Милосердый, Онъ будетъ питать насъ съ честію! Милосердый, Онъ сокрушитъ иго (*нашихъ бѣдствій*) съ выи нашей и поведетъ насъ съ поднятою головою въ землю нашу! Милосердый, да ниспошлетъ Онъ обильное благословеніе въ сей домъ и на сей столъ, за которымъ мы ѣли! Милосердый, да пришлетъ Онъ намъ пророка Илію, блаженной памяти, дабы онъ возвѣстилъ намъ добрыя вѣсти о спасеніи и утѣшеніи! Милосердый, да благословитъ Онъ (отца-наставника моего) хозяина дома сего, и (мать-наставницу мою), хозяйку дома сего! (Милосердый, да благословитъ Онъ меня, жену мою и дѣтей моихъ!), ихъ и домъ ихъ, и дѣтей ихъ, и все, что у нихъ, насъ и все, что у насъ. Какъ праотцы наши Авраамъ, Исаакъ и Іаковъ благословенны были (*Авраамъ:*) „во всемъ", (*Исаакъ:*) „отъ всего", (*Іаковъ:*) „всѣмъ", тако да благословитъ Онъ и всѣхъ насъ вмѣстѣ совершеннымъ благословеніемъ, и возгласимъ: аминь!

Въ высотѣ да укажутъ на его невинность и нашу, дабы она была охраною мира, дабы мы получили благословеніе отъ Господа и милость отъ Бога спасенія нашего и обрѣли благоволеніе и доброе расположеніе въ очахъ Бога и людей.

דּוֹרִים וְיִתְפָּאַר בָּנוּ לָעַד וּלְנֵצַח נְצָחִים וְיִתְהַדַּר בָּנוּ לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים: הָרַחֲמָן הוּא יְפַרְנְסֵנוּ בְּכָבוֹד: הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁבּוֹר עֻלֵּנוּ מֵעַל צַוָּארֵנוּ וְהוּא יוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ: הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ בְּרָכָה מְרֻבָּה בַּבַּיִת הַזֶּה וְעַל שֻׁלְחָן זֶה שֶׁאָכַלְנוּ עָלָיו: הָרַחֲמָן הוּא יִשְׁלַח לָנוּ אֶת אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא זָכוּר לַטּוֹב וִיבַשֶּׂר לָנוּ בְּשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת יְשׁוּעוֹת וְנֶחָמוֹת: הָרַחֲמָן הוּא יְבָרֵךְ אֶת (אָבִי מוֹרִי) בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה וְאֶת (אִמִּי מוֹרָתִי) בַּעֲלַת הַבַּיִת הַזֶּה: (ואם הוא סמוך על שלחן עצמו הָרַחֲמָן הוּא יְבָרֵךְ אוֹתִי וְאִשְׁתִּי וְזַרְעִי וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לִי.) (אוֹתָם וְאֶת בֵּיתָם וְאֶת זַרְעָם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם) אוֹתָנוּ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָנוּ כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּרְכוּ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב בַּכֹּל מִכֹּל כֹּל כֵּן יְבָרֵךְ אוֹתָנוּ כֻּלָּנוּ יַחַד בִּבְרָכָה שְׁלֵמָה וְנֹאמַר אָמֵן:

בַּמָּרוֹם יְלַמְּדוּ עָלָיו וְעָלֵינוּ זְכוּת שֶׁתְּהֵא לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם וְנִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְנִמְצָא חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:

לשבת הָרַחֲמָן הוּא יַנְחִילֵנוּ יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:

(*Въ Субботу:*) Милосердый, да дастъ Онъ намъ въ удѣлъ тотъ день, который весь будетъ Суббота и покой для жизни вѣчной!

הָרַחֲמָן הוּא יַנְחִילֵנוּ יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ טוֹב:

Милосердый, да дастъ Онъ намъ въ удѣлъ тотъ совершенно благой день!

הָרַחֲמָן הוּא יְזַכֵּנוּ לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ וּלְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: מִגְדּוֹל יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ וְעוֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד עוֹלָם: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

Милосердый, да сподобитъ Онъ насъ дней Мессіи и вѣчной жизни! Онъ спасительная башня для царя Своего и творящій милость помазаннику Своему, Давиду, и потомству его вовѣки. Онъ, творящій миръ на высотахъ Своихъ, да сотворитъ миръ надъ нами и надъ всѣмъ Израилемъ, возгласите: аминь!

יְראוּ אֶת יְיָ קְדוֹשָׁיו כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירֵאָיו: כְּפִירִים רָשׁוּ וְרָעֵבוּ וְדוֹרְשֵׁי יְיָ לֹא יַחְסְרוּ כָל טוֹב: הוֹדוּ לַייָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן: בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּייָ וְהָיָה יְיָ מִבְטַחוֹ: נַעַר הָיִיתִי גַּם זָקַנְתִּי וְלֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֶּשׁ לָחֶם: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

Бойтесь Господа, вы, святые Его, ибо нѣтъ нужды у боящихся Его. Львы скудѣютъ и голодаютъ, а ищущіе Господа не лишены никакого блага. Возблагодарите Господа, ибо Онъ благъ, ибо вовѣкъ милость Его! Ты открываешь руку Свою и насыщаешь все живущее по желанію его. Блаженъ мужъ, который уповаетъ на Господа, и котораго упованіе Господь. — Я былъ молодъ и состарѣлся, но не видалъ еще праведника, оставленнаго, и потомковъ его, просящихъ хлѣба. — Господь даруетъ крѣпость народу Своему, Господь благословляетъ народъ Свой миромъ.

ואחר ברכת המזון קודם ברכה על היין יאמר זה.

Послѣ ברכת המזון, *раньше благословенія надъ виномъ, произносятъ слѣд.:*

הִנְנִי מוּכָן וּמְזֻמָּן לְקַיֵּם מִצְוַת כּוֹס שְׁלִישִׁי מֵאַרְבַּע כּוֹסוֹת לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנֶעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, сотворившій плодъ виноградный.

ושותין בהסבת שמאל דרך חירות:

Пьютъ, опираясь на лѣвую руку, въ знакъ свободы.

פותחין הדלת כדי לזכור שהוא ליל שמורים ובזכות אמונה זו יבא משיח וישפוך חמתו על עובדי כוכבים, ואומרים זה.

Отворяютъ дверь, въ воспоминаніе о томъ, что эта ночь есть „ночь блюденія[1]*)", и ради сего вѣрованія придетъ Мошіахъ и изольетъ ярость свою на идолослужителей.*

Читаютъ слѣд.:

שְׁפֹךְ חֲמָתְךָ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּךָ וְעַל מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרָאוּ: כִּי אָכַל אֶת יַעֲקֹב וְאֶת נָוֵהוּ הֵשַׁמּוּ: שְׁפָךְ עֲלֵיהֶם זַעְמֶךָ וַחֲרוֹן אַפְּךָ יַשִּׂיגֵם: תִּרְדֹּף בְּאַף וְתַשְׁמִידֵם מִתַּחַת שְׁמֵי יְיָ:

Излей ярость Свою на племена, которыя не познаютъ Тебя, и на царства, которыя не призываютъ имени Твоего. Ибо пожрали они Іакова и жилища его опустошили. Излей на нихъ ярость Твою, и пылающій гнѣвъ Твой да постигнетъ ихъ. Преслѣдуй ихъ гнѣвомъ и истреби ихъ изъ-подъ небесъ Господнихъ.

הלל. מוזגין כוס רביעי וגומרין עליו את ההלל.

Наливаютъ четвертый бокалъ и заканчиваютъ надъ нимъ чтеніе הלל.

לֹא לָנוּ יְיָ לֹא לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד עַל חַסְדְּךָ עַל אֲמִתֶּךָ: לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה נָא אֱלֹהֵיהֶם: וֵאלֹהֵינוּ בַשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה: עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם: פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ: אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יִשְׁמָעוּ אַף לָהֶם וְלֹא יְרִיחוּן: יְדֵיהֶם וְלֹא יְמִישׁוּן רַגְלֵיהֶם וְלֹא יְהַלֵּכוּ לֹא יֶהְגּוּ בִּגְרוֹנָם: כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר בֹּטֵחַ בָּהֶם: יִשְׂרָאֵל בְּטַח בַּייָ עֶזְרָם וּמָגִנָּם הוּא: בֵּית אַהֲרֹן

(Псаломъ 115.) Не намъ, Господи, не намъ, но имени Твоему дай славу, ради любви Твоей, ради истины Твоей! Для чего язычникамъ говорить: гдѣ же Богъ ихъ?! И Богъ нашъ на небесахъ, творитъ все, что хочетъ. Идолы ихъ, серебро и золото, дѣло рукъ человѣческихъ, Имѣютъ уста и не говорятъ, имѣютъ глаза и не видятъ, Имѣютъ уши и не слышатъ, имѣютъ ноздри и не обоняютъ; Есть у нихъ руки, но не осязаютъ; есть у нихъ ноги, но не ходятъ, они не издаютъ голоса гортанью своею. Подобны имъ да будутъ дѣлающіе ихъ, всякій, надѣющійся на нихъ. Израиль! уповай на Господа! Онъ помощь ихъ и щитъ

---

1) Какъ сказано: ליל שמורים הוא לה'—ночь блюденія это у Господа для выведенія ихъ изъ земли Египетской; эта же ночь Господня для соблюденія всѣмъ сынамъ Израилевымъ въ роды ихъ (שמות יב, מב).

בטחו ביי עזרם ומגנם הוא: יראי
יי בטחו ביי עזרם ומגנם הוא:

ихъ. Домъ Аароновъ! уповайте на Господа! Онъ помощь ихъ и щитъ ихъ. Боящіеся Господа! уповайте на Господа! Онъ помощь ихъ и щитъ.

יי זכרנו יברך, יברך את בית
ישראל יברך את בית אהרן:
יברך יראי יי הקטנים עם
הגדלים: יסף יי עליכם עליכם
ועל בניכם: ברוכים אתם ליי
עשה שמים וארץ: השמים
שמים ליי והארץ נתן לבני אדם:
לא המתים יהללו יה ולא כל
ירדי דומה: ואנחנו נברך יה
מעתה ועד עולם הללויה:

(Псал. 115.) Господь, Который помнитъ насъ, благословляетъ; благословляетъ домъ Израилевъ, благословляетъ домъ Аароновъ, Благословляетъ боящихся Господа, малыхъ съ великими. Умножитъ васъ Господь, васъ и дѣтей вашихъ. Благословенны вы Господу, сотворившему небо и землю! Небеса суть небеса Божіи, а землю Онъ далъ сынамъ человѣческимъ. Не мертвые восхваляютъ Господа, ни всѣ нисходящіе въ гробовое безмолвіе; Мы же восхваляемъ Господа отнынѣ и вовѣки. Аллилуія.

אהבתי כי ישמע יי את קולי
תחנוני: כי הטה אזנו לי ובימי
אקרא: אפפוני חבלי מות ומצרי
שאול מצאוני צרה ויגון אמצא:
ובשם יי אקרא אנה יי מלטה נפשי:
חנון יי וצדיק ואלהינו מרחם: שמר
פתאים יי דלותי ולי יהושיע: שובי
נפשי למנוחיכי כי יי גמל עליכי:
כי חלצת נפשי ממות את עיני מן
דמעה את רגלי מדחי: אתהלך
לפני יי בארצות החיים: האמנתי
כי אדבר אני עניתי מאד: אני
אמרתי בחפזי כל האדם כזב:

(Псаломъ 116.) Я люблю—ибо Господь слышитъ—голосъ мой, моленіе мое. Ибо Онъ приклонилъ ко мнѣ ухо Свое, и буду призывать Его во *всѣ* дни мои. Объяли ли меня болѣзни смертныя, муки адскія постигли меня, встрѣтилъ ли я тѣсноту и скорбь:—Призываю я имя Господне: о Господи, избавь душу мою! Милостивъ Господь и праведенъ, и милосердъ Богъ нашъ. Хранитъ Господь простодушныхъ; я изнемогъ, но Онъ помогъ мнѣ. Возвратись, душа моя, въ покой Твой, ибо Господь облагодѣтельствовалъ тебя. Ты избавилъ душу мою отъ смерти, око мое отъ слезы и ногу мою отъ преткновенія. Буду ходить передъ лицомъ Господнимъ на землѣ живыхъ. Я вѣрую, даже когда говорю: я сильно сокрушенъ! Я сказалъ въ опрометчивости моей: все человѣчество обманчиво!

(Псал. 116.) Что воздамъ Господу за всѣ благодѣянія Его ко мнѣ? Чашу спасенія подниму, и имя Господне призову. Обѣты мои Господу совершу предъ всѣмъ народомъ Его. Тяжела въ очахъ Господнихъ смерть благочестивцевъ Его. О Господи, я рабъ Твой, я рабъ Твой, сынъ рабыни Твоей; Ты разрѣшилъ узы мои. Благодарственную жертву приношу я Тебѣ и имя Господне я призываю. Обѣты мои воздамъ Господу передъ всѣмъ народомъ Его Во дворахъ дома Господня посреди тебя, Іерусалимъ. Аллилуія!

מָה אָשִׁיב לַייָ כָּל תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי: כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא: נְדָרַי לַייָ אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה נָּא לְכָל עַמּוֹ: יָקָר בְּעֵינֵי יְיָ הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו: אָנָּה יְיָ כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ אֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ פִּתַּחְתָּ לְמוֹסֵרָי: לְךָ אֶזְבַּח זֶבַח תּוֹדָה וּבְשֵׁם יְיָ אֶקְרָא: נְדָרַי לַייָ אֲשַׁלֵּם נֶגְדָה נָּא לְכָל עַמּוֹ: בְּחַצְרוֹת בֵּית יְיָ בְּתוֹכֵכִי יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּיָהּ:

(Псаломъ 117.) Хвалите Господа, всѣ народы, прославляйте Его, всѣ племена! Ибо сильна была милость Его къ намъ, и вѣрность Господня (пребываетъ) вовѣкъ! Аллилуія!

הַלְלוּ אֶת יְיָ כָּל גּוֹיִם שַׁבְּחוּהוּ כָּל הָאֻמִּים: כִּי גָבַר עָלֵינוּ חַסְדּוֹ וֶאֱמֶת יְיָ לְעוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

(Псаломъ 118.) Славьте Господа, ибо Онъ благъ, ибо вовѣкъ милость Его!

הוֹדוּ לַייָ כִּי טוֹב
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

Да скажетъ Израиль: да, вовѣкъ милость Его!

יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

Да скажетъ домъ Аароновъ. да, вовѣкъ милость Его!

יֹאמְרוּ נָא בֵית אַהֲרֹן
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

Да скажутъ боящіеся Господа: да, вовѣкъ милость Его!

יֹאמְרוּ נָא יִרְאֵי יְיָ
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

(Псаломъ 118.) Изъ тѣсноты воззвалъ я къ Господу, и освобожденіемъ отвѣчалъ мнѣ Господь. Господь за меня, не страшусь; что сдѣлаетъ мнѣ человѣкъ? Господь мнѣ помощникъ: буду смотрѣть на враговъ моихъ. Лучше уповать

מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָּהּ עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ: יְיָ לִי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם: יְיָ לִי בְּעֹזְרָי וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשֹׂנְאָי: טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ מִבְּטֹחַ

בָּאָדָם: טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ מִבְּטֹחַ
בִּנְדִיבִים: כָּל גּוֹיִם סְבָבוּנִי בְּשֵׁם יְיָ
כִּי אֲמִילַם: סַבּוּנִי גַם סְבָבוּנִי בְּשֵׁם
יְיָ כִּי אֲמִילַם: סַבּוּנִי כִדְבוֹרִים דֹּעֲכוּ
כְּאֵשׁ קוֹצִים בְּשֵׁם יְיָ כִּי אֲמִילַם:
דָּחֹה דְחִיתַנִי לִנְפֹּל וַייָ עֲזָרָנִי: עָזִּי
וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה: קוֹל רִנָּה
וִישׁוּעָה בְּאָהֳלֵי צַדִּיקִים יְמִין יְיָ עֹשָׂה
חָיִל: יְמִין יְיָ רוֹמֵמָה יְמִין יְיָ עֹשָׂה
חָיִל: לֹא אָמוּת כִּי אֶחְיֶה וַאֲסַפֵּר
מַעֲשֵׂי יָהּ: יַסֹּר יִסְּרַנִּי יָּהּ וְלַמָּוֶת לֹא
נְתָנָנִי: פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא
בָם אוֹדֶה יָהּ: זֶה הַשַּׁעַר לַייָ
צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ: אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי
וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה: אודך אֶבֶן מָאֲסוּ
הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה: אבן
מֵאֵת יְיָ הָיְתָה זֹּאת הִיא נִפְלָאת
בְּעֵינֵינוּ: מאת זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ
נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ: זה

на Господа, нежели надѣяться на человѣка. Лучше уповать на Господа, нежели надѣяться на князей. Всѣ народы окружили меня: именемъ Господнимъ я низложилъ ихъ. Обступили меня, окружили меня: именемъ Господнимъ я низложилъ ихъ. Окружили меня, какъ пчелы, угасли, какъ огонь тернія: именемъ Господнимъ я низложилъ ихъ. Ты часто толкалъ меня, чтобы упасть мнѣ, но Господь поддержалъ меня. Сила моя и пѣснь —Господь, Онъ былъ мнѣ въ помощь. Гласъ торжества и спасенія въ жилищахъ праведниковъ: «Десница Господня творитъ силу, десница Господня высока, десница Господня творитъ силу!» Не умру, но буду жить и возвѣщать дѣянія Господни! Наказать — наказалъ меня Господь, но смерти не предалъ меня. Отворите мнѣ врата правды, войду въ нихъ, прославлю Господа. Вотъ врата Господни, праведники войдутъ въ нихъ. Славлю Тебя, ибо Ты услышалъ меня, и былъ мнѣ въ помощь (*Два раза*). Камень, который отвергли строители, сталъ главою угла! (*Два раза*). Отъ Господа стало сіе, чудно это въ очахъ нашихъ (*Два раза*). Сей день сотворилъ Господь: возрадуемся и возвеселимся въ оный! (*Два раза*).

О Господи, спаси же! — אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא:

О Господи, спаси же! — אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא:

О Господи, споспѣшествуй же! — אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָא:

О Господи, споспѣшествуй же! — אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָא:

בָּרוּךְ הַבָּא בְּשֵׁם יְיָ בֵּרַכְנוּכֶם
מִבֵּית יְיָ: ברוך אֵל יְיָ וַיָּאֶר לָנוּ אִסְרוּ

«Благословенъ грядущій во имя Господне! мы благословили васъ изъ дома Господня» (*Два раза*).

Богъ—Господь, и Онъ осіялъ насъ! Вяжите праздничную жертву вѣр-

חַג בַּעֲבֹתִים עַד קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ: אֵל
אֵלִי אַתָּה וְאוֹדֶךָּ אֱלֹהַי אֲרוֹמְמֶךָּ: אֵלִי
הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: הוֹדוּ

вями, *ведите* къ рогамъ жертвенника»! (*Два раза*). Ты—Богъ мой: буду славить Тебя; Ты—Богъ мой: буду превозносить Тебя!» (*Два раза*). Славьте Господа, ибо Онъ благъ, ибо вовѣкъ милость Его(*Два раза*).

הוֹדוּ לַיְיָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ: הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים כִּי
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת
גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם בִּתְבוּנָה כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ: לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם כִּי
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: אֶת הַשֶּׁמֶשׁ
לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
אֶת הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים לְמֶמְשְׁלוֹת
בַּלָּיְלָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: לְמַכֵּה
מִצְרַיִם בִּבְכוֹרֵיהֶם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ: בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה כִּי
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: לְגֹזֵר יַם סוּף לִגְזָרִים
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל
בְּתוֹכוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: וְנִעֵר פַּרְעֹה
וְחֵילוֹ בְיַם סוּף כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ: לְמַכֵּה מְלָכִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ: וַיַּהֲרֹג מְלָכִים אַדִּירִים כִּי
לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: וְנָתַן אַרְצָם לְנַחֲלָה

(Псаломъ 136.) Благодарите Господа, ибо Онъ благъ, ибо вѣчна милость Его. Благодарите Бога боговъ, ибо вѣчна милость Его. Благодарите Владыку владыкъ, ибо вѣчна милость Его. Едино творящаго чудеса великія, ибо вѣчна милость Его. Премудро сотворившаго небеса, ибо вѣчна милость Его. Простирающаго землю на водахъ, ибо вѣчна милость Его. Сотворившаго великія свѣтила, ибо вѣчна милость Его. Солнце для управленія днемъ, ибо вѣчна милость Его. Луну и звѣзды для управленія ночью, ибо вѣчна милость Его. Который поразилъ Египтянъ въ первенцахъ ихъ, ибо вѣчна милость Его. А Израиля Онъ вывелъ изъ среды ихъ, ибо вѣчна милость Его. Рукою крѣпкою и мышцею простертою, ибо вѣчна милость Его. Который разсѣкъ Чермное море на части, ибо вѣчна милость Его. И провелъ Израиля среди его, ибо вѣчна милость Его. И опрокинулъ Фараона и войско его въ Чермное море, ибо вѣчна милость Его. Который водилъ народъ Свой черезъ пустыню, ибо вѣчна милость Его. Который поразилъ царей великихъ, ибо вѣчна милость Его. И умертвилъ царей сильныхъ, ибо вѣчна милость Его. Сигона, царя Аморейскаго, ибо вѣчна милость Его. И Ога, царя Васанскаго, ибо вѣчна милость Его. И отдалъ землю ихъ въ наслѣдіе,

כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ זָכַר לָנוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמָיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

ибо вѣчна милость Его. Въ наслѣдіе Израилю, народу Своему, ибо вѣчна милость Его. Который въ нашемъ униженіи вспомнилъ о насъ, ибо вѣчна милость Его. И избавилъ насъ отъ враговъ нашихъ, ибо вѣчна милость Его. Который даетъ хлѣба всякой плоти, ибо вѣчна милость Его. Благодарите Бога небесъ, ибо вѣчна милость Его.

נִשְׁמַת כָּל חַי תְּבָרֵךְ אֶת שִׁמְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. וְרוּחַ כָּל בָּשָׂר תְּפָאֵר וּתְרוֹמֵם זִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד. מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אַתָּה אֵל. וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ: פּוֹדֶה וּמַצִּיל וּמְפַרְנֵס וּמְרַחֵם בְּכָל עֵת צָרָה וְצוּקָה. אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה: אֱלֹהֵי הָרִאשׁוֹנִים וְהָאַחֲרוֹנִים. אֱלוֹהַּ כָּל בְּרִיּוֹת. אֲדוֹן כָּל תּוֹלָדוֹת: הַמְהֻלָּל בְּרוֹב הַתִּשְׁבָּחוֹת. הַמְנַהֵג עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרִיּוֹתָיו בְּרַחֲמִים. וַיְיָ לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן. הַמְעוֹרֵר יְשֵׁנִים. וְהַמֵּקִיץ נִרְדָּמִים. וְהַמֵּשִׂיחַ אִלְּמִים. וְהַמַּתִּיר אֲסוּרִים. וְהַסּוֹמֵךְ נוֹפְלִים. וְהַזּוֹקֵף כְּפוּפִים. לְךָ לְבַדְּךָ אֲנַחְנוּ מוֹדִים. אִלּוּ פִינוּ מָלֵא שִׁירָה כַּיָּם וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה כַּהֲמוֹן גַּלָּיו. וְשִׂפְתוֹתֵינוּ שֶׁבַח

Душа всего живущаго благословляетъ имя Твое, Господи, Боже нашъ, и духъ всякой плоти величаетъ и превозноситъ постоянно память о Тебѣ, о Царь нашъ. Отъ вѣчности и вовѣки Ты Богъ, и, кромѣ Тебя, нѣтъ у насъ превѣчнаго Царя, о Искупитель, Вспомоществователь, Освободитель, Спаситель, питающій и милующій насъ, во всякое время нужды и стѣсненія нѣтъ у насъ другого превѣчнаго Царя, кромѣ Тебя. Богъ первыхъ и послѣднихъ, Богъ всѣхъ тварей, Владыка всѣхъ родовъ, прославляемый во множествѣ хваленій, ведущій міръ Свой съ любовію и творенія Свои съ милосердіемъ. И Господь не дремлетъ и не спитъ; это Онъ пробуждаетъ спящихъ, ободряетъ дремлющихъ, даетъ рѣчь нѣмымъ, разрѣшаетъ узниковъ, поддерживаетъ падающихъ и возставляетъ согбенныхъ; Тебѣ, Тебѣ одному мы признательны. Если бы уста наши были пѣсенъ полны, какъ море, и языкъ нашъ такого пѣснопѣнія, какъ шумъ валовъ его

כמרחבי רקיע. ועינינו מאירות
כשמש וכירח. וידינו פרושות
כנשרי שמים. ורגלינו קלות
כאילות. אין אנחנו מספיקים
להודות לך יי אלהינו ואלהי
אבותינו ולברך את שמך על
אחת מאלף אלף אלפי אלפים
ורבי רבבות פעמים הטובות.
שעשית עם אבותינו ועמנו:
ממצרים גאלתנו יי אלהינו.
ומבית עבדים פדיתנו. ברעב
זנתנו. ובשבע כלכלתנו. מחרב
הצלתנו. ומדבר מלטתנו.
ומחלים רעים ונאמנים דליתנו:
עד הנה עזרונו רחמיך. ולא
עזבונו חסדיך. ואל תטשנו יי
אלהינו לנצח. על כן אברים
שפלגת בנו. ורוח ונשמה
שנפחת באפינו ולשון אשר
שמת בפינו. הן הם יודו ויברכו
וישבחו ויפארו וירוממו ויעריצו
ויקדישו וימליכו את שמך
מלכנו. כי כל פה לך יודה.
וכל לשון לך תשבע. וכל ברך
לך תכרע. וכל קומה לפניך
תשתחוה. וכל לבבות ייראוך.

а губы наши хвалы, какъ пространства небесныя, и глаза наши свѣтили бы, какъ солнце и луна, руки наши были бы простерты, какъ орлы поднебесные, а ноги наши легки, какъ олени: мы не въ состояніи были бы благодарить Тебя, Господи, Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ, и благословлять имя Твое даже за одно изъ тысячъ милліоновъ и миріады миріадъ разъ явленныхъ Тобою предкамъ нашимъ и намъ благодѣяній. Изъ Египта Ты, Господи, Боже нашъ, избавилъ насъ, изъ дома рабства освободилъ насъ, въ голодъ Ты питалъ насъ и въ урожай содержалъ насъ, отъ меча Ты спасалъ насъ, и чумы давалъ намъ избѣжать и отъ болѣзней лютыхъ и упорныхъ Ты поднималъ насъ. Доселѣ помогало намъ милосердіе Твое и не оставляли насъ благодѣянія Твои, не оставляй же насъ, Господи, Боже нашъ, вовѣки. Посему, члены, которыми Ты надѣлилъ насъ, духъ и душа, которые Ты вдохнулъ въ лице наше, и языкъ, который Ты вложилъ въ ротъ нашъ, они, они да славятъ, благословляютъ, хвалятъ, величаютъ, превозносятъ и выражаютъ могущество, святость и царственность имени Твоего, о Царь нашъ. Ибо всякія уста славятъ Тебя, всякій языкъ клянется Тебѣ, всякое колѣно преклоняется передъ Тобою, и всякій станъ повергается передъ Тобою, всѣ сердца боятся Тебя, всѣ внутренности и

וְכָל קֶרֶב וּכְלָיוֹת יְזַמְּרוּ לִשְׁמֶךָ. כַּדָּבָר שֶׁכָּתוּב כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְיָ מִי כָמוֹךָ. מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגֹּזְלוֹ: מִי יִדְמֶה לָּךְ וּמִי יִשְׁוֶה לָּךְ וּמִי יַעֲרָךְ לָךְ: הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן קוֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: נְהַלֶּלְךָ וּנְשַׁבֵּחֲךָ וּנְפָאֶרְךָ וּנְבָרֵךְ אֶת שֵׁם קָדְשֶׁךָ. כָּאָמוּר. לְדָוִד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְיָ וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם קָדְשׁוֹ:

внутренніе сосуды славословятъ имя Твое, какъ написано: „Всѣ кости мои говорятъ: Господи, кто, какъ Ты, спаситель бѣднаго отъ сильнѣйшаго его, бѣднаго и несчастнаго отъ грабителя его!“ Кто подобенъ Тебѣ, кто равенъ Тебѣ, кто сравнится съ Тобою, Боже великій, сильный и страшный, Боже вышній, Властелинъ неба и земли! Будемъ славить Тебя, восхвалять Тебя, величать Тебя, благословлять святое имя Твое, какъ сказано Давидомъ: „Благослови, душа моя, Господа, и всѣ внутренности мои, святое имя Его!

הָאֵל בְּתַעֲצֻמוֹת עֻזֶּךָ. הַגָּדוֹל בִּכְבוֹד שְׁמֶךָ. הַגִּבּוֹר לָנֶצַח וְהַנּוֹרָא בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ. הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא:

Богъ, въ крѣпости силы Твоей, великій въ славѣ имени Твоего, могучій въ вѣчности, страшный по страшнымъ дѣяніямъ Твоимъ, высоко и величаво сидящій на престолѣ Своемъ Царь!

שׁוֹכֵן עַד. מָרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ. וְכָתוּב רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיְיָ לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה: בְּפִי יְשָׁרִים תִּתְהַלָּל. וּבְדִבְרֵי צַדִּיקִים תִּתְבָּרַךְ. וּבִלְשׁוֹן חֲסִידִים תִּתְרוֹמָם. וּבְקֶרֶב קְדוֹשִׁים תִּתְקַדָּשׁ:

Пребывающій въ вѣчности, высоко и свято имя Его, и написано: „Ликуйте, праведники, *въ созерцаніи* Господа, праведнымъ подобаетъ славословіе“ Въ устахъ праведныхъ звучитъ Тебѣ хвала, въ словахъ праведниковъ Ты благословляемъ, языкомъ благочестивцевъ Ты величаемъ, и среди святыхъ Ты святимъ.

וּבְמַקְהֲלוֹת רִבְבוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יִתְפָּאַר שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר: שֶׁכֵּן חוֹבַת כָּל הַיְצוּרִים. לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ

И въ общественныхъ собраніяхъ десятковъ тысячъ народа Твоего, дома Израилева, съ ликованіемъ величается имя Твое, о Царь нашъ, во всякомъ поколѣніи. Ибо такова обязанность всѣхъ тварей: Тебѣ, Господи, Боже нашъ, и Боже отцовъ нашихъ, быть признательными, славить Тебя, хва-

לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדֵּר לְבָרֵךְ לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס עַל כָּל דִּבְרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן יִשַׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ:

лить, величать, превозносить, возвышать, благословлять, признавать превосходнымъ и изысканно прославлять по всѣмъ пѣснословіямъ и хвалословіямъ Давида, сына Іесеева, раба Твоего, помазанника Твоего.

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. כִּי לְךָ נָאֶה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וּשְׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֹז וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

Да будетъ прославляемо имя Твое вовѣки, Царь нашъ, о Боже, Царь великій и святый на небѣ и на землѣ! Ибо Тебѣ приличествуетъ, Господи, Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ, пѣснь и хваленіе, славословіе и игра, сила и господство, вѣчность, величіе и могущество, хвала и благолѣпіе, святость и царство, прославленія и благодаренія отнынѣ и вовѣкъ.

יְהַלְלוּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ (עַל) כָּל מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ צַדִּיקִים עוֹשֵׂי רְצוֹנֶךָ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ וְיַקְדִּישׁוּ וְיַמְלִיכוּ אֶת שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ כִּי לְךָ טוֹב לְהוֹדוֹת וּלְשִׁמְךָ נָאֶה לְזַמֵּר כִּי מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת:

Славятъ Тебя, Господи, Боже нашъ, всѣ дѣла Твои и благочестивые Твои, праведники, исполняющіе волю Твою, и весь народъ Твой, домъ Израилевъ, съ восторгомъ славословятъ, и благословляютъ, и хвалятъ, и величаютъ, и превозносятъ, и признаютъ могущество, святость и царственность имени Твоего, о Царь нашъ. Ибо пріятно благодарить Тебя, и имени Твоему подобаетъ воспѣвать, ибо отъ вѣчности и вовѣки Ты Богъ. Благословенъ Ты, Господи, Царь, прославляемый въ хвалословіяхъ.

Читаютъ только въ первую ночь Пасхи. בליל ראשון של פסח אומרים זה.

וּבְכֵן וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה:

И было въ полночь;

אָז רוֹב נִסִּים הִפְלֵאתָ בַּלַּיְלָה. בְּרֹאשׁ אַשְׁמוּרוֹת זֶה הַלַּיְלָה. גֵּר צֶדֶק נִצַּחְתּוֹ כְּנֶחֱלַק לוֹ

Издревле много знаменій Ты чудесно совершилъ въ эту ночь, въ началѣ (*третьей*) стражи[1]) этой ночи. Ты доставилъ побѣду пришельцу праведному (*Авраaму)*, когда онъ раздѣлился[2]) противъ нихъ ночью. И было въ полночь.

1) Ночь раздѣляется на 4 стражи (ברכות ג, ב). 2) Чтобы спасти Лота (בראשית יד, טו).

לַיְלָה. וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה: דַּנְתָּ מֶלֶךְ גְּרָר בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה. הִפְחַדְתָּ אֲרַמִּי בְּאֶמֶשׁ לַיְלָה. וַיָּשַׂר יִשְׂרָאֵל לְמַלְאָךְ וַיּוּכַל לוֹ לַיְלָה. וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה: זֶרַע בְּכוֹרֵי פַתְרוֹס מָחַצְתָּ בַּחֲצִי הַלַּיְלָה. חֵילָם לֹא מָצְאוּ בְּקוּמָם בַּלַּיְלָה. טִיסַת נְגִיד חֲרוֹשֶׁת סִלִּיתָ בְכוֹכְבֵי לַיְלָה: וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה: יָעַץ מְחָרֵף לְנוֹפֵף אִוּוּי הוֹבַשְׁתָּ פְגָרָיו בַּלַּיְלָה. כָּרַע בֵּל וּמַצָּבוֹ בְּאִישׁוֹן לַיְלָה. לְאִישׁ חֲמוּדוֹת נִגְלָה רָז חֲזוֹת לַיְלָה. וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה: מִשְׁתַּכֵּר בִּכְלֵי קֹדֶשׁ נֶהֱרַג בּוֹ בַּלַּיְלָה. נוֹשַׁע מִבּוֹר אֲרָיוֹת פּוֹתֵר בִּעֲתוּתֵי לַיְלָה. שִׂנְאָה נָטַר אֲגָגִי וְכָתַב סְפָרִים בַּלַּיְלָה. וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה: עוֹרַרְתָּ נִצְחֲךָ עָלָיו בְּנֶדֶד שְׁנַת לַיְלָה. פּוּרָה תִדְרוֹךְ לְשׁוֹמֵר מַה מִּלַּיְלָה. צָרַח כַּשּׁוֹמֵר וְשָׂח אָתָא בֹקֶר וְגַם לַיְלָה. וַיְהִי בַּחֲצִי

Ты судилъ царя Герара [1]) въ видѣніи ночи; Ты навелъ трепетъ на арамеянина [2]) передъ наступленіемъ ночи; и боролся Израиль съ ангеломъ и одолѣлъ его ночью [3]). И было въ полночь. Первородныхъ Пасроса *(Египта)* Ты поразилъ въ полночь, такъ что они *(египтяне)* силы своей[4]) не нашли, вставъ ночью. Натискъ князя Херошета [5]) Ты попралъ при звѣздахъ ночи. И было въ полночь. Замыслилъ поноситель [6]) поднять руку на вожделѣнный *(Іерусалимъ)*—Ты опозорилъ трупы его ночью. Палъ Белъ и истуканъ его въ темнотѣ ночи. Мужу вожделѣнному *(Даніилу)* открыта была тайна видѣнія ночи [7]). И было въ полночь. Напившійся до-пьяна изъ священныхъ сосудовъ былъ убитъ въ ту же ночь *(Валтасаръ)*. Былъ спасенъ изъ львиной ямы толкователь видѣній *(Даніилъ)*, устрашающихъ ночью. Ненависть *(Амалека)* сохранилъ Агагеянинъ *(Аманъ)*, и писалъ письма ночью. И было въ полночь. Ты возбудилъ кару Твою противъ него *(Амана)*, наведши безсонницу *(на Ахашвероша)* ночью. Топчи точило для ожидающаго: о Когда уже кончится такая длинная ночь [8])? *(Всесвятый)* воскликнулъ, какъ стражъ, и сказалъ: „Настало утро [9]), а также и ночь“ [10])

1) Авимелеха (בראשית כ, ג). 2) Лавана, когда онъ гнался за Іаковомъ (שם לא, כד). 3) (שם לב, כט). 4) молодежи. 5) Сисары (שופטים ד, טו; ה, כ). 6) Сенахаривъ послалъ Равсака поносить Бога живого (מלכים ב, טז). 7) сна, видѣннаго Навуходоносоромъ. 8) (ישעיה כא, ב-ג); въ образѣ ночи пророки обыкновенно рисуютъ несчастье, въ образѣ дня—счастье. 9) т. е. настанетъ спасеніе для Израиля. 10) кара нечестивцамъ.

הַלַּיְלָה: קָרֵב יוֹם אֲשֶׁר הוּא לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה. רָם הוֹדַע כִּי לְךָ הַיּוֹם אַף לְךָ הַלַּיְלָה. שׁוֹמְרִים הַפְקֵד לְעִירְךָ כָּל הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה. תָּאִיר כְּאוֹר יוֹם חֶשְׁכַת לַיְלָה. וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה:

И было въ полночь. Приблизи день, въ который не будетъ ни дня ни ночи [1]). Превознесенный! яви, что Тебѣ принадлежитъ какъ день, такъ и ночь. Поставь стражей для града Твоего (*Іерусалима*) днемъ и ночью. Освѣти, какъ свѣтомъ дня, темноту ночи. И было въ полночь.

בליל שני אומ״ים זה:

Во вторую ночь Пасхи читаютъ слѣдующее:

וּבְכֵן וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח:

И такъ, говорите о пасхальной жертвѣ!

אֹמֶץ גְּבוּרוֹתֶיךָ הִפְלֵאתָ בַּפֶּסַח. בְּרֹאשׁ כָּל מוֹעֲדוֹת נִשֵּׂאתָ פֶּסַח. גִּלִּיתָ לְאֶזְרָחִי חֲצוֹת לֵיל פֶּסַח. וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח: דְּלָתָיו דָּפַקְתָּ כְּחוֹם הַיּוֹם בַּפֶּסַח. הִסְעִיד נוֹצְצִים עֻגוֹת מַצּוֹת בַּפֶּסַח. וְאֶל הַבָּקָר רָץ זֵכֶר לְשׁוֹר עֵרֶךְ פֶּסַח. וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח: זוֹעֲמוּ סְדוֹמִים וְלוֹהֲטוּ בָּאֵשׁ בַּפֶּסַח. חֻלַּץ לוֹט מֵהֶם וּמַצּוֹת אָפָה בְּקֵץ פֶּסַח. טִאטֵאתָ אַדְמַת מוֹף וְנוֹף בְּעָבְרְךָ בַּפֶּסַח. וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח. יָהּ רֹאשׁ כָּל אוֹן מָחַצְתָּ בְּלֵיל שִׁמּוּר פֶּסַח. כַּבִּיר עַל בֵּן בְּכוֹר

Силу могущества Твоего чудесно явилъ Ты въ Пасху. Во главѣ всѣхъ праздниковъ возвысилъ Ты Пасху. Ты открылъ Эзрохи (*Аврааму*) [2]), что будетъ въ полночь Пасхи [3]). Говорите же о пасхальной жертвѣ. Ты постучалъ въ двери его [4]) во время зноя дневнаго, въ Пасху. Онъ подкрѣпилъ лучезарныхъ (*ангеловъ*) прѣсными лепешками въ Пасху. И къ крупному скоту онъ побѣжалъ [5]), *дабы Богъ* вспомнилъ *ради насъ заслугу Авраама, который*, приготовилъ вола *для ангеловъ* въ Пасху. Говорите же о пасхальной жертвѣ. Наказаны были гнѣвомъ содомляне и попалены въ огнѣ—въ Пасху. Изъ нихъ былъ избавленъ Лотъ. Онъ пекъ опрѣсноки (*для ангеловъ*) въ Пасху. Ты вымелъ землю Мофъ и Нофъ, [6]) когда Ты проходилъ въ Пасху. Говорите же о пасхальной жертвѣ. О Господи! Голову всякаго первороднаго Ты сокрушилъ въ ночь бдѣнія—въ Пасху. Всесильный! сына первороднаго[7]) Ты

---

[1]) изгнанія. [2]) Аврааму, называемому איתן האזרחי, Ты открылъ будущую судьбу дѣтей его. [3]) что Ты при избіеніи египетскихъ первенцевъ минешь дома израильтянъ. [4]) посѣтилъ Авраама (בראשית יח). [5]) поэтому читаютъ во второй день Пасхи שור או כשב או עז כי יולד. [6]) названія двухъ египетскихъ городовъ. [7]) какъ сказано: „сынъ мой, первенецъ мой, Израиль“ (שמות ד, כב).

פָּסַחְתָּ בְּדַם פֶּסַח. לְבִלְתִּי תֵּת מַשְׁחִית לָבֹא בִּפְתָחַי בַּפֶּסַח. וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח: מְסֻגֶּרֶת סֻגָּרָה בְּעִתּוֹתֵי פֶּסַח. נִשְׁמְדָה מִדְיָן בִּצְלִיל שְׂעוֹרֵי עֹמֶר פֶּסַח. שׂוֹרְפוּ מִשְׁמַנֵּי פּוּל וְלוּד בִּיקַד יְקוֹד פֶּסַח. וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח: עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב לַעֲמוֹד עַד גָּעָה עוֹנַת פֶּסַח. פַּס יָד כָּתְבָה לְקַעֲקֵעַ צוּל בַּפֶּסַח. צָפֹה הַצָּפִית עָרוֹךְ הַשֻּׁלְחָן בַּפֶּסַח. וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח: קָהָל כִּנְּסָה הֲדַסָּה צוֹם לְשַׁלֵּשׁ בַּפֶּסַח. רֹאשׁ מִבֵּית רָשָׁע מָחַצְתָּ בְּעֵץ חֲמִשִּׁים בַּפֶּסַח. שְׁתֵּי אֵלֶּה רֶגַע תָּבִיא לְעוּצִית בַּפֶּסַח. תָּעֹז יָדְךָ וְתָרוּם יְמִינְךָ כְּלֵיל הִתְקַדֵּשׁ חַג פֶּסַח. וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח:

миновалъ, по знаку изъ крови пасхальной жертвы, (*сдѣланному*), чтобы не дать губителю войти въ двери мои въ Пасху. Говорите же о пасхальной жертвѣ. Запертый (*Iерихонъ*) сдался во время Пасхи. Былъ истребленъ Мадiамъ [1]) ради круглаго ячменнаго хлѣба, оумера—въ Пасху [2]). Сожжены были сильные Пула и Луда при сожиганiи жертвы Пасхи. Говорите же о пасхальной жертвѣ. Еще день остался онъ (*Сенахаривъ*) въ Новѣ, [3]) пока настало время Пасхи. Кисть руки писала (*Валтасару*) о ниспроверженiи Цула [4])—въ Пасху. Зритъ стража, и столъ накрытъ въ Пасху [5]). Говорите же о пасхальной жертвѣ. Общину собрала Гадаса (*Есѳирь*) для трехдневнаго поста—въ Пасху. Главу нечестиваго дома (*Амана*) Ты сокрушилъ на деревѣ въ пятьдесятъ локтей высотою—въ Пасху. И то и другое [6]) вдругъ постигло амалекитянъ въ Пасху. Проявится тогда сила руки Твоей и вознесется десница Твоя, [7]) какъ въ ночь освященiя праздника Пасхи. Говорите же о пасхальной жертвѣ.

כִּי לוֹ נָאֶה. כִּי לוֹ יָאֶה:

Да, ему подобаетъ, Ему приличествуетъ

אַדִּיר בִּמְלוּכָה. בָּחוּר כַּהֲלָכָה. גְּדוּדָיו יֹאמְרוּ לוֹ. לְךָ וּלְךָ. לְךָ כִּי לְךָ. לְךָ אַף לְךָ. לְךָ יְיָ

Силенъ въ царствiи, отличенъ въ совершенствѣ, толпы (*ангеловъ*) его возглашаютъ Ему: Тебѣ и Тебѣ, Тебѣ, да Тебѣ, Тебѣ,

---

[1]) Гедеономъ [2])Въ оумеръ приносили хлѣбъ, приготовленный изъ ячменныхъ зеренъ, сушеныхъ на угольяхъ. [3]) городъ недалеко отъ Iерусалима. [4]) Другое названiе города Вавилона. [5]) когда Валтасаръ садился за свой столъ, накрытый разными яствами, онъ ставилъ стражу, чтобы наблюдать, идетъ ли кто-нибудь, ибо онъ боялся Кира и Дарiя (כורש ודריוש). Однажды, когда онъ пировалъ, стража возвѣстила о нашествiи Кира и Дарiя. Это было въ Пасху. [6]) Безчадiе и вдовство (ישעיה כז, ט). [7]) чтобы избавить насъ.

הַמַּמְלָכָה. כִּי לוֹ נָאֶה כִּי לוֹ יָאֶה:
דָּגוּל בִּמְלוּכָה. הָדוּר כַּהֲלָכָה.
וָתִיקָיו יֹאמְרוּ לוֹ. לְךָ וּלְךָ. לְךָ
כִּי לְךָ. לְךָ אַף לְךָ. לְךָ יְיָ
הַמַּמְלָכָה. כִּי לוֹ נָאֶה. כִּי לוֹ יָאֶה:
זַכַּאי בִּמְלוּכָה. חָסִין כַּהֲלָכָה.
טַפְסְרָיו יֹאמְרוּ לוֹ. לְךָ וּלְךָ. לְךָ
כִּי לְךָ. לְךָ אַף לְךָ. לְךָ יְיָ
הַמַּמְלָכָה. כִּי לוֹ נָאֶה. כִּי לוֹ יָאֶה:
יָחִיד בִּמְלוּכָה. כַּבִּיר כַּהֲלָכָה.
לִמּוּדָיו יֹאמְרוּ לוֹ. לְךָ וּלְךָ. לְךָ
כִּי לְךָ. לְךָ אַף לְךָ. לְךָ יְיָ
הַמַּמְלָכָה. כִּי לוֹ נָאֶה. כִּי לוֹ יָאֶה:
מוֹשֵׁל בִּמְלוּכָה. נוֹרָא כַּהֲלָכָה.
סְבִיבָיו יֹאמְרוּ לוֹ. לְךָ וּלְךָ. לְךָ
כִּי לְךָ. לְךָ אַף לְךָ. לְךָ יְיָ
הַמַּמְלָכָה. כִּי לוֹ נָאֶה. כִּי לוֹ נָאֶה:
עָנָיו בִּמְלוּכָה. פּוֹדֶה כַּהֲלָכָה.
צַדִּיקָיו יֹאמְרוּ לוֹ. לְךָ וּלְךָ. לְךָ
כִּי לְךָ. לְךָ אַף לְךָ. לְךָ יְיָ
הַמַּמְלָכָה. כִּי לוֹ נָאֶה. כִּי לוֹ יָאֶה:
קָדוֹשׁ בִּמְלוּכָה. רַחוּם כַּהֲלָכָה.
שִׁנְאַנָּיו יֹאמְרוּ לוֹ. לְךָ וּלְךָ. לְךָ
כִּי לְךָ. לְךָ אַף לְךָ. לְךָ יְיָ
הַמַּמְלָכָה. כִּי לוֹ נָאֶה. כִּי לוֹ יָאֶה:

только Тебѣ, Тебѣ, Господи, царство; да, Ему подобаетъ, Ему приличествуетъ. Онъ знаменуется царствіемъ, величаемъ въ совершенствѣ, благонравные Его (*израильтяне*) возглашаютъ Ему: Тебѣ и Тебѣ, Тебѣ, да Тебѣ, Тебѣ, только Тебѣ, Тебѣ, Господи, Царство; да, Ему подобаетъ, Ему приличествуетъ. Пречистъ Онъ въ царствіи, всесиленъ въ совершенствѣ, ангелы Его возглашаютъ Ему: Тебѣ и Тебѣ, Тебѣ, да, Тебѣ, Тебѣ, только Тебѣ, Тебѣ, Господи, царство; да, Ему подобаетъ, Ему приличествуетъ. Единъ Онъ въ царствіи, могущественъ въ совершенствѣ, ученые Его возглашаютъ Ему: Тебѣ и Тебѣ, Тебѣ, да, Тебѣ, Тебѣ, только Тебѣ, Тебѣ, Господи, царство; да, Ему подобаетъ, Ему приличествуетъ. Онъ Владыка въ царствіи, благоговѣйно чтимъ въ совершенствѣ, окружающіе Его (*ангелы*) возглашаютъ Ему: Тебѣ и Тебѣ, Тебѣ, да, Тебѣ, Тебѣ, только Тебѣ, Тебѣ, Господи, царство; да, Ему подобаетъ, Ему приличествуетъ. Кротокъ Онъ въ царствіи, Избавитель въ совершенствѣ; праведные Его возглашаютъ Ему: Тебѣ и Тебѣ, Тебѣ, да, Тебѣ, Тебѣ, только Тебѣ, Тебѣ, Господи, царство; да, Ему подобаетъ, Ему приличествуетъ. Святъ Онъ въ царствіи, милосердъ въ совершенствѣ, ангелы Его возглашаютъ Ему: Тебѣ и Тебѣ, Тебѣ, да, Тебѣ, Тебѣ, только Тебѣ, Тебѣ, Господи, царство; да, Ему

תַּקִּיף בִּמְלוּכָה. תּוֹמֵךְ כַּהֲלָכָה. תְּמִימָיו יֹאמְרוּ לוֹ. לְךָ וּלְךָ. לְךָ כִּי לְךָ. לְךָ אַף לְךָ. לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה. כִּי לוֹ נָאֶה. כִּי לוֹ יָאֶה:

подобаетъ, Ему приличествуетъ. Онъ могучъ въ царствіи, поддерживаетъ въ совершенствѣ, непорочные Его возглашаютъ Ему: Тебѣ и Тебѣ, Тебѣ, да, Тебѣ, Тебѣ, только Тебѣ, Тебѣ, Господи, царство; да, Ему подобаетъ, Ему приличествуетъ.

קודם שמברך על כוס רביעי יאמר זה.

Ранѣе произнесенія ברכה *надъ четвертымъ бокаломъ читаютъ слѣд.:*

הִנְנִי מוּכָן וּמְזֻמָּן לְקַיֵּם מִצְוַת כּוֹס רְבִיעִי מֵאַרְבַּע כּוֹסוֹת לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנֶעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, сотворившій плодъ виноградный.

ושותין בהסבת שמאל דרך חירות:

Пьютъ, опираясь на лѣвую руку, въ знакъ свободы.

ואחר כך מברך ברכה אחרונה.

Затѣмъ произносятъ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם עַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן וְעַל תְּנוּבַת הַשָּׂדֶה וְעַל אֶרֶץ חֶמְדָּה טוֹבָה וּרְחָבָה שֶׁרָצִיתָ וְהִנְחַלְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ לֶאֱכוֹל מִפִּרְיָהּ וְלִשְׂבּוֹעַ מִטּוּבָהּ. רַחֵם נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ וְעַל צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וְעַל מִזְבְּחֶךָ וְעַל הֵיכָלֶךָ. וּבְנֵה יְרוּשָׁלַיִם עִיר הַקֹּדֶשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. וְהַעֲלֵנוּ לְתוֹכָהּ. וְשַׂמְּחֵנוּ בְּבִנְיָנָהּ. וְנֹאכַל מִפִּרְיָהּ. וְנִשְׂבַּע מִטּוּבָהּ. וּנְבָרֶכְךָ עָלֶיהָ בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה (בשבת וּרְצֵה

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, за виноградъ и плодъ винограда, и за произрастеніе поля и за землю прекрасную, благодатную и просторную, которую Ты, по благоволенію Твоему, отдалъ въ удѣлъ предкамъ нашимъ, дабы они ѣли изъ плодовъ ея и насыщались благодатію ея. Сжалься, Господи, Боже нашъ, надъ Израилемъ, народомъ Твоимъ, надъ Іерусалимомъ, градомъ Твоимъ, и надъ Сіономъ, обителью величія Твоего, надъ жертвенникомъ Твоимъ и надъ храмомъ Твоимъ и возсоздай Іерусалимъ, городъ святости *Твоей*, вскорѣ, въ наши дни, взведи насъ къ нему и возвесели насъ возсозданіемъ его. Дай намъ ѣсть изъ плодовъ его и насыщаться благодатію его, дабы мы зато благословляли Тебя во святости и чистотѣ. *(Въ Субботу)*: Благоволи укрѣпить насъ въ сей день субботній. Возвесели насъ въ сей

וְהַחֲלִיצֵנוּ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה) וְשַׂמְּחֵנוּ בְּיוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה. כִּי אַתָּה יְיָ טוֹב וּמֵטִיב לַכֹּל וְנוֹדֶה לְךָ עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרִי הַגָּפֶן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עַל הָאָרֶץ וְעַל פְּרִי הַגָּפֶן:

день праздника опрѣсноковъ. Ибо Ты, Господи, благъ и благодѣтельствуешь всѣмъ. Тебя благодаримъ мы за землю и за плодъ виноградный. Благословенъ Ты, Господи, за землю и за плодъ виноградный.

אם שתה (מעד) או שאר משקין חוץ מיין אומר ברכה זו.

Кто кромѣ вина пилъ медъ или другіе напитки, тотъ произноситъ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת וְחֶסְרוֹנָן עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָא לְהַחֲיוֹת בָּהֶם נֶפֶשׁ כָּל חָי. בָּרוּךְ חֵי הָעוֹלָמִים:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который сотворилъ многія существа и потребное для нихъ. За все, что Ты сотворилъ для поддержанія душъ всего живущаго, будь благословенъ Ты, жизнь всѣхъ временъ.

אחר ארבע כוסות אין לשתות יין או שאר משקים:

Послѣ четырехъ бокаловъ недолжно пить ни вина ни другихъ напитковъ.

נרצה אם עשה כסדר הזה יהיה רצוי לפני האל, וכן יהי רצון.

Кто совершилъ чинъ Пасхи, тотъ благоугоденъ Богу.

חֲסַל סִדּוּר פֶּסַח כְּהִלְכָתוֹ. כְּכָל מִשְׁפָּטוֹ וְחֻקָּתוֹ. כַּאֲשֶׁר זָכִינוּ לְסַדֵּר אוֹתוֹ. כֵּן נִזְכֶּה לַעֲשׂוֹתוֹ. זָךְ שׁוֹכֵן מְעוֹנָה. קוֹמֵם קְהַל עֲדַת מִי מָנָה. בְּקָרוֹב נַהֵל נִטְעֵי כַנָּה. פְּדוּיִם לְצִיּוֹן בְּרִנָּה:

Совершенъ мною чинъ Пасхи по правилу о ней, по всѣмъ законамъ и уставамъ о ней. Какъ мы сподобились справить ее, тако да сподобимся *и въ будущемъ* совершать ее. О Пречистый, обитающій въ покровѣ! Возстанови собраніе общества, *о которомъ сказано*: „Кто исчислитъ". Вскорѣ поведи отрасли насажденія *Твоего* искупленными въ Сіонъ съ ликованіемъ.

לְשָׁנָה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלָיִם:

Къ будущему году въ Іерусалимѣ!

אַדִּיר הוּא יִבְנֶה בֵיתוֹ בְּקָרוֹב. בִּמְהֵרָה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב. אֵל בְּנֵה. אֵל בְּנֵה. בְּנֵה בֵיתְךָ בְּקָרוֹב: בָּחוּר הוּא. גָּדוֹל הוּא. דָּגוּל הוּא. יִבְנֶה בֵיתוֹ בְּקָרוֹב. בִּמְהֵרָה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב.

Всесиленъ Онъ, Онъ возсозиждетъ Домъ Свой немедля; вскорѣ, вскорѣ, въ наши же дни, немедля, Боже, возсоздай, Боже, возсоздай, возсоздай Домъ Твой немедля. Благоизбранъ Онъ, великъ Онъ, ознаменованъ Онъ, возсоздастъ Онъ Домъ Свой немедля, вскорѣ, вскорѣ, въ наши же дни, немедля; Боже, возсоздай,

אל: הָדוּר הוּא. וָתִיק הוּא. זַכַּאי הוּא. חָסִיד הוּא. יִבְנֶה בֵיתוֹ בְּקָרוֹב. בִּמְהֵרָה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב. אל: טָהוֹר הוּא. יָחִיד הוּא. כַּבִּיר הוּא. לָמוּד הוּא. מֶלֶךְ הוּא. נוֹרָא הוּא. סַגִּיב הוּא. עִזּוּז הוּא. פּוֹדֶה הוּא. צַדִּיק הוּא. יִבְנֶה בֵיתוֹ בְּקָרוֹב. בִּמְהֵרָה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב. אל: קָדוֹשׁ הוּא. רַחוּם הוּא. שַׁדַּי הוּא. תַּקִּיף הוּא. יִבְנֶה בֵיתוֹ בְּקָרוֹב. בִּמְהֵרָה בִּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ בְּקָרוֹב. אֵל בְּנֵה. אֵל בְּנֵה. בְּנֵה בֵיתְךָ בְּקָרוֹב:

Боже, возсоздай, возсоздай Домъ Твой немедля. Велелѣпенъ Онъ, ясенъ Онъ, пречистъ Онъ, благочестивъ Онъ, возсоздастъ Онъ Домъ Свой немедля, вскорѣ, вскорѣ, въ наши же дни, немедля; Боже, возсоздай, Боже возсоздай, возсоздай Домъ Твой немедля. Пречистъ Онъ, единъ Онъ, силенъ Онъ, поучителенъ Онъ, Царь Онъ, грозенъ Онъ, крѣпокъ Онъ, могучъ Онъ, Избавитель Онъ, правдивъ Онъ, возсоздастъ Онъ Домъ Свой немедля, вскорѣ, вскорѣ, въ наши же дни, немедля; Боже, возсоздай, Боже, возсоздай, возсоздай Домъ Твой немедля. Святъ Онъ, милосердъ Онъ, всемогущъ Онъ, крѣпокъ Онъ, возсоздастъ Онъ Домъ Свой немедля, вскорѣ, вскорѣ, въ наши же дни, немедля. Боже, возсоздай, Боже, возсоздай, возсоздай Домъ Твой немедля.

אֶחָד מִי יוֹדֵעַ. אֶחָד אֲנִי יוֹדֵעַ. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

Одинъ—кто знаетъ значеніе? Одинъ—я знаю: единъ Богъ нашъ на небѣ и на землѣ.

שְׁנַיִם מִי יוֹדֵעַ. שְׁנַיִם אֲנִי יוֹדֵעַ. שְׁנֵי לוּחוֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

Два—кто знаетъ? Два—я знаю: двѣ скрижали завѣта, единъ Богъ нашъ на небѣ и на землѣ.

שְׁלֹשָׁה מִי יוֹדֵעַ. שְׁלֹשָׁה אֲנִי יוֹדֵעַ. שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁנֵי לוּחוֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

Три—кто знаетъ? Три—я знаю. Три патріарха, двѣ скрижали завѣта, единъ Богъ нашъ на небѣ и на землѣ.

אַרְבַּע מִי יוֹדֵעַ. אַרְבַּע אֲנִי יוֹדֵעַ. אַרְבַּע אִמָּהוֹת. שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁנֵי לוּחוֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

Четыре—кто знаетъ? Четыре—я знаю: четыре праматери, три патріарха, двѣ скрижали завѣта, единъ Богъ нашъ на небѣ и на землѣ.

חֲמִשָּׁה מִי יוֹדֵעַ. חֲמִשָּׁה אֲנִי יוֹדֵעַ. חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה. אַרְבַּע אִמָּהוֹת. שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁנֵי לוּחוֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

Пять—кто знаетъ? Пять—я знаю: пять пятыхъ Торы, четыре праматери, три патріарха, двѣ скрижали завѣта, единъ Богъ нашъ на небѣ и на землѣ.

שִׁשָּׁה מִי יוֹדֵעַ. שִׁשָּׁה אֲנִי יוֹדֵעַ. שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה. חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה. אַרְבַּע אִמָּהוֹת. שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁנֵי לוּחוֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

Шесть—кто знаетъ? Шесть—я знаю: шесть отдѣловъ Мишно, пять пятыхъ Торы, четыре праматери, три патріарха, двѣ скрижали завѣта, единъ Богъ нашъ на небѣ и на землѣ.

שִׁבְעָה מִי יוֹדֵעַ. שִׁבְעָה אֲנִי יוֹדֵעַ. שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבַּתָּא. שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה. חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה. אַרְבַּע אִמָּהוֹת. שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁנֵי לוּחוֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

Семь—кто знаетъ? Семь—я знаю: семь дней недѣли, шесть отдѣловъ Мишно, пять пятыхъ Торы, четыре праматери, три патріарха, двѣ скрижали завѣта, единъ Богъ нашъ на небѣ и на землѣ.

שְׁמוֹנָה מִי יוֹדֵעַ. שְׁמוֹנָה אֲנִי יוֹדֵעַ. שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה. שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבַּתָּא. שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה. חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה. אַרְבַּע אִמָּהוֹת. שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁנֵי לוּחוֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

Восемь—кто знаетъ? Восемь—я знаю: восемь дней обрѣзанія, семь дней недѣли, шесть отдѣловъ Мишно, пять пятыхъ Торы, четыре праматери, три патріарха, двѣ скрижали завѣта, единъ Богъ нашъ на небѣ и на землѣ.

תִּשְׁעָה מִי יוֹדֵעַ. תִּשְׁעָה אֲנִי יוֹדֵעַ. תִּשְׁעָה יַרְחֵי לֵדָה. שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה. שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבַּתָּא. שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה. חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה. אַרְבַּע אִמָּהוֹת. שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁנֵי לוּחוֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

Девять—кто знаетъ? Девять—я знаю; девять мѣсяцевъ беременности, восемь дней обрѣзанія, семь дней недѣли, шесть отдѣловъ Мишно, пять пятыхъ Торы, четыре праматери, три патріарха, двѣ скрижали завѣта, единъ Богъ нашъ на небѣ и на землѣ.

עֲשָׂרָה מִי יוֹדֵעַ. עֲשָׂרָה אֲנִי יוֹדֵעַ. עֲשָׂרָה דִבְּרַיָּא. תִּשְׁעָה יַרְחֵי

Десять—кто знаетъ? Десять—я знаю: десять заповѣдей, девять

לֵדָה. שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה. שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבַּתָּא. שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה. חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה. אַרְבַּע אִמָּהוֹת. שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁנֵי לוּחוֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

мѣсяцевъ беременности, восемь дней обрѣзанія, семь дней недѣли, шесть отдѣловъ Мишно, пять пятыхъ Торы, четыре праматери, три патріарха, двѣ скрижали завѣта, единъ Богъ нашъ на небѣ и на землѣ.

אַחַד עָשָׂר מִי יוֹדֵעַ. אַחַד עָשָׂר אֲנִי יוֹדֵעַ. אַחַד עָשָׂר כּוֹכְבַיָּא. עֲשָׂרָה דִּבְּרַיָּא. תִּשְׁעָה יַרְחֵי לֵדָה. שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה. שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבַּתָּא. שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה. חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה. אַרְבַּע אִמָּהוֹת. שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁנֵי לוּחוֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

Одиннадцать—кто знаетъ? Одиннадцать--я знаю: одиннадцать звѣздъ, десять заповѣдей, девять мѣсяцевъ беременности, восемь дней обрѣзанія, семь дней недѣли, шесть отдѣлозъ Мишно, пять пятыхъ Торы, четыре праматери, три патріарха, двѣ скрижали завѣта, единъ Богъ нашъ на небѣ и на землѣ.

שְׁנֵים עָשָׂר מִי יוֹדֵעַ. שְׁנֵים עָשָׂר אֲנִי יוֹדֵעַ. שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטַיָּא. אַחַד עָשָׂר כּוֹכְבַיָּא. עֲשָׂרָה דִּבְּרַיָּא. תִּשְׁעָה יַרְחֵי לֵדָה. שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה. שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבַּתָּא. שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה. חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה. אַרְבַּע אִמָּהוֹת. שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁנֵי לוּחוֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

Двѣнадцать—кто знаетъ? Двѣнадцать--я знаю: двѣнадцать колѣнъ, одиннадцать звѣздъ, десять заповѣдей, девять мѣсяцевъ беременности, восемь дней обрѣзанія, семь дней недѣли, шесть отдѣловъ Мишно, пять пятыхъ Торы, четыре праматери, три патріарха, двѣ скрижали завѣта, единъ Богъ нашъ на небѣ и на землѣ.

שְׁלֹשָׁה עָשָׂר מִי יוֹדֵעַ. שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֲנִי יוֹדֵעַ. שְׁלֹשָׁה עָשָׂר מִדַּיָּא. שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטַיָּא. אַחַד עָשָׂר כּוֹכְבַיָּא. עֲשָׂרָה דִּבְּרַיָּא. תִּשְׁעָה יַרְחֵי לֵדָה. שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה. שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבַּתָּא. שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה. חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה. אַרְבַּע אִמָּהוֹת. שְׁלֹשָׁה אָבוֹת.

Тринадцать—кто знаетъ? Тринадцать — я знаю: тринадцать свойствъ (Божіихъ), двѣнадцать колѣнъ, одиннадцать звѣздъ, десять заповѣдей, девять мѣсяцевъ беременности, восемь дней обрѣзанія, семь дней недѣли, шесть отдѣловъ Мишно, пять пятыхъ Торы, четыре праматери, три пат-

שְׁנֵי לוּחוֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

ріарха, двѣ скрижали завѣта одинъ Богъ нашъ на небѣ и на землѣ.

חַד גַּדְיָא. חַד גַּדְיָא. דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי. חַד גַּדְיָא. חַד גַּדְיָא:

וְאָתָא שׁוּנְרָא. וְאָכְלָה לְגַדְיָא. דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי. חַד גַּדְיָא. חַד גַּדְיָא:

וְאָתָא כַלְבָּא. וְנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא. דְּאָכְלָה לְגַדְיָא. דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי. חַד גַּדְיָא׳ חַד גַּדְיָא.

וְאָתָא חוּטְרָא. וְהִכָּה לְכַלְבָּא. דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא. דְּאָכְלָה לְגַדְיָא. דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי. חַד גַּדְיָא. חַד גַּדְיָא:

וְאָתָא נוּרָא. וְשָׂרַף לְחוּטְרָא. דְּהִכָּה לְכַלְבָּא. דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא. דְּאָכְלָה לְגַדְיָא. דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי. חַד גַּדְיָא חַד גַּדְיָא:

וְאָתָא מַיָּא. וְכָבָה לְנוּרָא. דְּשָׂרַף לְחוּטְרָא. דְּהִכָּה לְכַלְבָּא. דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא. דְּאָכְלָה לְגַדְיָא. דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי. חַד גַּדְיָא חַד גַּדְיָא:

וְאָתָא תוֹרָא. וְשָׁתָא לְמַיָּא. דְּכָבָה לְנוּרָא. דְּשָׂרַף לְחוּטְרָא. דְּהִכָּה לְכַלְבָּא. דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא. דְּאָכְלָה לְגַדְיָא. דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי. חַד גַּדְיָא חַד גַּדְיָא.

וְאָתָא הַשּׁוֹחֵט. וְשָׁחַט לְתוֹרָא. דְּשָׁתָה לְמַיָּא. דְּכָבָה לְנוּרָא. דְּשָׂרַף לְחוּטְרָא. דְּהִכָּה לְכַלְבָּא. דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא. דְּאָכְלָה לְגַדְיָא. דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי. חַד גַּדְיָא חַד גַּדְיָא:

וְאָתָא מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וְשָׁחַט לְשׁוֹחֵט. דְּשָׁחַט לְתוֹרָא. דְּשָׁתָה לְמַיָּא. דְּכָבָה לְנוּרָא. דְּשָׂרַף לְחוּטְרָא. דְּהִכָּה לְכַלְבָּא. דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא. דְּאָכְלָה לְגַדְיָא. דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי. חַד גַּדְיָא חַד גַּדְיָא:

וְאָתָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְשָׁחַט לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת. דְּשָׁחַט לְשׁוֹחֵט. דְּשָׁחַט לְתוֹרָא. דְּשָׁתָה לְמַיָּא. דְּכָבָה לְנוּרָא. דְּשָׂרַף לְחוּטְרָא. דְּהִכָּה לְכַלְבָּא. דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא. דְּאָכְלָה לְגַדְיָא. דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי. חַד גַּדְיָא חַד גַּדְיָא:

ואח"כ יאמר שיר השירים (צד 244) במתון ובנעימה. חייב אדם לעסוק בהלכות פסח וביציאת מצרים ולספר בנסים ובנפלאות שעשה הקב"ה לאבותינו עד שתחטפנו שינה. וכל דין ליל ראשון יש גם כן בליל שני ונוהגים שלא לקרות על מטתו רק פרשת שמע ולא שאר דברים שקורין בשאר לילות להגן כי ליל שמורים הוא:

213.

סדר ספירת העמר.

Чинъ счисленія оумера

Передъ началомъ ברכה *произносятъ:* בכל לילה קודם שיתחיל הברכה יאמר:

לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ לְיַחֵד שֵׁם יה בו״ה בְּיִחוּדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל: הִנְנִי מוּכָן וּמְזֻמָּן לְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל סְפִירַת הָעֹמֶר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה. וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֲבִיאֲכֶם אֶת עֹמֶר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה: עַד מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיְיָ: וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל סְפִירַת הָעֹמֶר:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ заповѣдями Своими и заповѣдалъ намъ счисленіе оумера.

הַיּוֹם יוֹם אֶחָד לָעֹמֶר:

Сегодня одинъ день оумера.

הָרַחֲמָן יַחֲזִיר עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לִמְקוֹמָהּ: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

Переводъ см. стр. 175.

לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר שִׁיר: אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה: לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ בְּכָל גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישֹׁר וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ:

בכל לילה אחר הספירה יאמר זה:

אָנָּא בְּכֹחַ גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תַּתִּיר צְרוּרָה: אב״ג ית״ץ
קַבֵּל רִנַּת עַמְּךָ שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ נוֹרָא: קר״ע שט״ן
נָא גִבּוֹר דּוֹרְשֵׁי יִחוּדְךָ כְּבָבַת שָׁמְרֵם: נג״ד יכ״ש
בָּרְכֵם טַהֲרֵם רַחֲמֵם צִדְקָתְךָ תָּמִיד גָּמְלֵם: בט״ר צת״ג
חֲסִין קָדוֹשׁ בְּרוֹב טוּבְךָ נַהֵל עֲדָתֶךָ: חק״ב טנ״ע
יָחִיד גֵּאֶה לְעַמְּךָ פְּנֵה זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ: יג״ל פז״ק

שׁוְעָתֵנוּ קַבֵּל וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ יוֹדֵעַ תַּעֲלֻמוֹת: שק"ו צי"ת

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

היום שני ימים לעומר: הרחמן
היום שלשה ימים לעומר: הרחמן
היום ארבעה ימים לעומר: הרחמן
היום חמשה ימים לעומר: הרחמן
היום ששה ימים לעומר: הרחמן
היום שבעה ימים שהם שבוע אחד לעומר: הרחמן
היום שמונה ימים שהם שבוע אחד ויום אחד לעומר: הרחמן
היום תשעה ימים שהם שבוע אחד ושני ימים לעומר: הרחמן
היום עשרה ימים שהם שבוע אחד ושלשה ימים לעומר: הרחמן
היום אחד עשר יום שהם שבוע אחד וארבעה ימים לעומר: הרחמן
היום שנים עשר יום שהם שבוע אחד וחמשה ימים לעומר: הרחמן
היום שלשה עשר יום שהם שבוע אחד וששה ימים לעומר: הרחמן
היום ארבעה עשר יום שהם שני שבועות לעומר: הרחמן
היום חמשה עשר יום שהם שני שבועות ויום אחד לעומר: הרחמן
היום ששה עשר יום שהם שני שבועות ושני ימים לעומר: הרחמן
היום שבעה עשר יום שהם שני שבועות ושלשה ימים לעומר: הרחמן
היום שמונה עשר יום שהם שני שבועות וארבעה ימים לעומר: הרחמן
היום תשעה עשר יום שהם שני שבועות וחמשה ימים לעומר: הרחמן
היום עשרים יום שהם שני שבועות וששה ימים לעומר: הרחמן
היום אחד ועשרים יום שהם שלשה שבועות לעומר: הרחמן
היום שנים ועשרים יום שהם שלשה שבועות ויום אחד לעומר: הרחמן
היום שלשה ועשרים יום שהם שלשה שבועות ושני ימים לעומר: הרחמן
היום ארבעה ועשרים יום שהם שלשה שבועות ושלשה ימים לעומר: הרחמן

היום חמשה ועשרים יום שהם שלשה שבועות וארבעה ימים לעומר: הרחמן
היום ששה ועשרים יום שהם שלשה שבועות וחמשה ימים לעומר: הרחמן
היום שבעה ועשרים יום שהם שלשה שבועות וששה ימים לעומר: הרחמן
היום שמונה ועשרים יום שהם ארבעה שבועות לעומר: הרחמן
היום תשעה ועשרים יום שהם ארבעה שבועות ויום אחד לעומר: הרחמן
היום שלשים יום שהם ארבעה שבועות ושני ימים לעומר: הרחמן
היום אחד ושלשים יום שהם ארבעה שבועות ושלשה ימים לעומר: הרחמן
היום שנים ושלשים יום שהם ארבעה שבועות וארבעה ימים לעומר: הרחמן

ל"ג בעומר

היום שלשה ושלשים יום שהם ארבעה שבועות וחמשה ימים לעומר: הרחמן
היום ארבעה ושלשים יום שהם ארבעה שבועות וששה ימים לעומר: הרחמן
היום חמשה ושלשים יום שהם חמשה שבועות לעומר: הרחמן
היום ששה ושלשים יום שהם חמשה שבועות ויום אחד לעומר: הרחמן
היום שבעה ושלשים יום שהם חמשה שבועות ושני ימים לעומר: הרחמן
היום שמונה ושלשים יום שהם חמשה שבועות ושלשה ימים לעומר: הרחמן
היום תשעה ושלשים יום שהם חמשה שבועות וארבעה ימים לעומר: הרחמן
היום ארבעים יום שהם חמשה שבועות וחמשה ימים לעומר: הרחמן
היום אחד וארבעים יום שהם חמשה שבועות וששה ימים לעומר: הרחמן
היום שנים וארבעים יום שהם ששה שבועות לעומר: הרחמן
היום שלשה וארבעים יום שהם ששה שבועות ויום אחד לעומר: הרחמן

היום ארבעה וארבעים יום שהם ששה שבועות ושני ימים לעומר: הרחמן
היום חמשה וארבעים יום שהם ששה שבועות ושלשה ימים לעומר: הרחמן
היום ששה וארבעים יום שהם ששה שבועות וארבעה ימים לעומר: הרחמן
היום שבעה וארבעים יום שהם ששה שבועות וחמשה ימים לעומר: הרחמן
היום שמונה וארבעים יום שהם ששה שבועות וששה ימים לעומר: הרחמן
היום תשעה וארבעים יום שהם שבעה שבועות לעומר: הרחמן

Въ вечернѣ, совершаемой на исходѣ второго дня Пасхи (בערבית מי"ט לחה"מ) читаютъ והוא רחום (*стр. 219*), שמונה עשרה и въ ней אתה חוננתנו и יעלה ויבא; канторъ произноситъ полный каддишъ (*стр. 148*); произносятъ היום שני ימים לעמר, съ предварительною ברכה; затѣмъ канторъ совершаетъ הבדלה надъ бокаломъ вина (בפה"ג והמבדיל), причемъ не произносятъ благословеній ни надъ свѣтомъ ни надъ пряностями (לא על הנר ולא על הבשמים); читаютъ עלינו (*стр. 149)*, קריש יתום (*стр. 39*); всякій совершаетъ הבדלה у себя дома за членовъ семьи своей; при наступленіи же Субботы совершаютъ вечерню, какъ всегда въ ערב שבת, причемъ читаютъ ויכלו и מגן אבות (нѣкоторые מגן אבות не читаютъ).

סדר חול המועד של פסח

Въ праздничные будни Пасхи (חול המועד) утреня—-какъ въ будни, только מזמור לתודה *(стр. 47)* не читается; въ שמנה עשרה читаютъ יעלה ויבא; канторъ повторяетъ вслухъ שמנה עשרה; послѣ нея снимаютъ съ себя תפלין и читаютъ полов. הלל (*стр. 416*); полный каддишъ. Чтеніе Торы изъ двухъ свитковъ (*стр. 287)*; חצי קדיש (*стр. 75*); אשרי ובא לציון (*стр. 143*); חצי קדיש; מוסף של יו"ט (*стр. 459*); канторъ повторяетъ תפלה вслухъ, причемъ читаютъ קרושת נקדש (*стр. 96.)*

Въ שבת חיה"מ вечерня, утреня и מנחה—какъ въ Субботу; чит. יעלה ויבא, также ויכלו и מגן אבות; не читютъ במה מדליקין; въ утренѣ послѣ полов. הלל и שיר השירים—ק"י и чтеніе Торы; מוסף. Въ מנחה—какъ въ Субботу.

Въ вечернѣ на 7-ой и 8-ой (ערבית ליום ז' ות' דפסח) день Пасхи читаютъ праздничную תפלה, совершаютъ קדוש надъ виномъ, причемъ (זמן) שהחינו не читается.

На исходѣ (מוצאי יו"ט אחרון) послѣдняго дня Пасхи (כ"ב ניסן) читаютъ вечерню будней, причемъ произносятъ אתה חוננתנו. Послѣ תפלה канторъ произноситъ קדיש תתקבל, затѣмъ ספירת העמר. Не читаютъ ни ויהי נעם ואתה קדוש ни ויתן לך. Въ הבדלה не произносятъ благословеній ни надъ свѣчою (נר) ни надъ пряностями (בשמים); но если исходъ праздника совпадаетъ съ исходомъ Субботы, тогда

послѣднія два благословенія произносятся, ибо тогда все совершается по чину, установленному для исхода Субботы на весь годъ.

סדר חג השבעות

Въ утренѣ читаютъ פסוקי דזמרה и שמע, какъ въ Субботу, затѣмъ читаютъ תפלת הרגלים. Канторъ повторяетъ תפלה; читаютъ полный הלל, за нимъ קדיש תתקבל. Вынимаютъ два свитка Торы (*см. стр. 287*). הקדמות. Послѣ чтенія Торы—אשרי. По внесеніи свитковъ Торы въ св. кивотъ, канторъ произноситъ חצי קדיש, послѣ чего читаютъ תפלת מוסף; канторъ повторяетъ תפלה, читаютъ קדושת נעריצך ואדיר אדירנו; когены благословляютъ народъ.

Въ מנחה читаютъ אשרי, затѣмъ ובא לציון גואל; חצי קדיש; תפלת הרגלים. Канторъ повторяетъ תפלה; קדיש תתקבל; עלינו; קדיש יתום.

Въ вечернѣ, совершаемой при наступленіи второго дня (לערבית ביו"ט שני), читаютъ то же, что въ 1-ый день; въ קדוש произносятъ שהחינו (זמן).

Утреня второго дня, какъ въ первый день. Передъ чтеніемъ Торы читаютъ Книгу Руѳи (מגלת רות). Вынимаютъ два свитка Торы (*см. стр, 287*). הזכרת נשמות ואב הרחמים.

מנחה второго дня, какъ въ первый. Если 2-ой день совпадаетъ съ Субботою, тогда прибавляютъ ואני תפלתי, и читаютъ Тору въ פ׳ נשא.

На исходѣ 2-го дня совершаютъ вечерню будней, читаютъ אתה חוננתנו; послѣ תפלה канторъ произноситъ קדיש תתקבל; не читаютъ ни ויהי נעם ואתה קדוש, ни ויתן לך; въ הבדלה не произносятъ благословеній ни надъ свѣчою (נר) ни надъ пряностями (בשמים). Но если исходъ праздника совпадаетъ съ исходомъ Субботы, тогда вечерня и הבדלה совершаются по чину, установленному для исхода Субботы на весь годъ.

סדר חג הסכות

Въ вечернѣ совершаютъ תפלת הרגל, причемъ читаютъ זמן שמחתנו. Въ утренѣ читаютъ полный הלל, послѣ чего канторъ произноситъ קדיש תתקבל; вынимаютъ два свитка Торы (*см. стр. 287*). Затѣмъ (въ Субботу יקום פורקן) אשרי, יהללו, вставляютъ свитки въ св. кивотъ; канторъ произноситъ חצי קדיש, послѣ чего слѣдуетъ תפלת מוסף; послѣ повторенія канторомъ תפלת מוסף вслухъ, читаютъ הושענא; שיר של יום; אין כאלהינו; קדיש תתקבל.

Въ מנחה—אשרי и ובא לציון חצי קדיש (въ Субботу прибавляютъ ואני תפלתי и читаютъ въ Торѣ וזאת הברכה), תפלת הרגל, канторъ повторяетъ ее вслухъ, קדיש תתקבל, затѣмъ עלונו и קדיש יתום. Вечерня—какъ наканунѣ.

Въ буднiе дни праздника (חילו של מועד) утреня שחרית совершается, какъ во всѣ дни года, читаютъ מזמור לתודה, опускаютъ מזמורים של שבת и произносятъ יהי כבוד, какъ въ будни (въ הושענא רבא принято во многихъ общинахъ читать מזמורים של שבת); читаютъ שמנה עשרה, причемъ произносятъ יעלה ויבא; канторъ повторяетъ תפלה; сдѣваютъ תפלין, читаютъ полный הלל; קדיש שלם; вынимаютъ одинъ свитокъ Торы (*см. стр. 287*); послѣ чтенія חצי קדיש; יהללו ומזמור; вставляютъ Тору въ св. кивотъ; אשרי ובא לציון и затѣмъ חצי קדיש; затѣмъ слѣдуетъ מוסף של י"ט; канторъ повторяетъ תפלה и читаетъ קדושת נקדש (въ הושענא רבא—נעריצך); вынимаютъ свитокъ Торы, возносятъ на בימה и читаютъ הושענא соотвѣтственнаго дня, причемъ обходятъ вокругъ בימה одинъ разъ; вставивъ Тору въ св. кивотъ, читаютъ קדיש שלם и עלינו; (въ הושענא רבא въ нѣкот. общинахъ читаютъ также אין כאלהינו).

Въ שבת חול המועד передъ чтеніемъ Торы—קהלת и ק"י; совершаютъ מוסף של יו"ט, послѣ чего הושענא, положенную на Субботу. Въ מנחה — какъ въ Субботу, причемъ читаютъ יעלה ויבא.

Вечерню совершаютъ по чину исхода Субботы, при чемъ ויהי נעם ואתה קדוש не читаютъ.

סדר שמיני עצרת ושמחת תורה

Вечерню Восьмого Заключительнаго праздника (ערבית לשמיני עצרת) совершаютъ, какъ во всѣ праздники, только въ תפלה произносятъ את יום השמיני חג העצרת הזה; то же и въ קדוש, причемъ произносятъ שהחינו, какъ въ первую, такъ и во вторую ночь; если же праздникъ совпадаетъ съ Субботою, тогда произносятъ ויכלו מגן אבות; нѣкоторые читаютъ также במה מדליקין. Утреню (שחרית) совершаютъ по чину, установленному для остальныхъ праздниковъ; читаютъ полный הלל. Въ Собботу читаютъ קהלת передъ выниманіемъ свитковъ Торы. Вынимаютъ два свитка Торы (*см. стр. 287*). הזכרת נשמות; אב הרחמים; אשרי ויהללו, затѣмъ חצי קדיש; въ מוסף начинаютъ прибавлять משיב הרוח ומוריד הגשם; שיר של יום (*стр. 151.*)

Въ מנחה читаютъ אשרי ובא לציון גואל וחצי קדיש, (въ Субботу прибавляютъ ואני תפלתי и читаютъ въ הברכה וזאת); затѣмъ слѣдуетъ тихая תפלה, въ которой произносятъ משיב הרוח; канторъ повторяетъ תפלה и за ней произноситъ קדיש תתקבל, послѣ чего слѣдуетъ עלינו и קדיש יתום.

Вечерню дня Радости о Торѣ (ערבית לשמחת תורה) совершаютъ, какъ въ שמיני עצרת; משיב הרוח; הקפות; въ קדוש произносятъ שהחינו.

Утреня въ שמחת תורה, какъ въ שמיני עצרת; читаютъ משיב הרוח; канторъ повторяетъ תפלה; полный הלל; затѣмъ קדיש תתקבל; во многихъ общинахъ когены благословляютъ народъ. Передъ вынимапіемъ Торы читаютъ אתה הראת, послѣ чего слѣдуетъ чтеніе Торы, הפטרה и затѣмъ מוסף לרגלים.

מנחה—какъ наканунѣ. Въ вечернѣ, на исходѣ праздника (לערבית במוצי״ט לחול), читаютъ והוא רחום; въ תפלה произносятъ אתה חוננתנו; послѣ תפלה — קדיש תתקבל; въ הבדלה не произносятъ благословеній ни надъ свѣчою (נר) ни надъ пряностями (בשמים). На исходѣ праздника, совпадающаго съ Субботою, совершаютъ вечерню, какъ во всѣ Субботы. אבל א״א לכו נרננה ובמה מדליקין.

Въ день 24-го тишри, называемый אסרו חג, не читаютъ ни תחנון (*стр. 128*) ни למנצח (*стр. 302*). Въ Субботу, что послѣ праздника סכות, читаютъ פ׳ בראשית, благословляютъ мѣсяцъ (*стр. 302.*), а въ מנחה начинаютъ читать ברכי נפשי (*стр. 328*).

214.

תפלה כשנכנסין לסוכה.

Молитва при вхожденіи въ סוכה.

בבואו מבהכ״נ יעמוד בפתח הסוכה מבפנים ויאמר :

עולו אושפיזין עלאין קדישין עולו אבהן עילאין קדישין למיתב בצלא דמהימנותא עילאה. בצלא דקב״ה. ליעול אברהם ועמיה יצחק ויעקב יוסף משה אהרן ודוד :

ות״כף ישב ויאמר הריני מוכן ומזומן לקיים מצות סוכה כאשר צוני הבורא ית״ש בסכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסכות : למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים :

תיבו אושפיזין עילאין תיבו. תיבו אושפיזין קדישין תיבו. תיבו אושפיזין מהימנותא תיבו. בצלא דקב״ה. זכאה חולקנא וזכאה חולקיהון דישראל דכתיב כי חלק ה׳ עמו יעקב חבל נחלתו. לשם יחוד קוב״ה ושכינתיה ליחדא שם י״ה בו״ה ביחודא שלים על ידי ההוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל : ויהי נועם אדני אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו :

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּשְׁרֶה שְׁכִינָתְךָ בֵּינֵינוּ וְתִפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ בִּזְכוּת מִצְוַת סֻכָּה שֶׁאֲנַחְנוּ מְקַיְּמִין לְיַחֲדָא שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ לְיַחֲדָא שֵׁם (י״ה בו״ה) בְּיִחוּדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל וּלְהַקִּיף אוֹתָם מִזִּיו כְּבוֹדְךָ הַקָּדוֹשׁ וְהַטָּהוֹר נָטוּי עַל רָאשֵׁיהֶם מִלְמַעְלָה כְּנֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ וּמִשָּׁם יַשְׁפַּע שֶׁפַע הַחַיִּים לְעַבְדְּךָ (פב״פ אֲמָתֶךָ) וּבִזְכוּת צֵאתִי מִבֵּיתִי הַחוּצָה וְדֶרֶךְ מִצְוֹתֶיךָ אָרוּצָה יֵחָשֵׁב לִי זֹאת כְּאִלּוּ הִרְחַקְתִּי נְדוֹד וְהֶרֶב כַּבְּסֵנִי מֵעֲוֹנִי וּמֵחַטָּאתִי

טַהֲרֵנִי. וּמֵאוּשְׁפִּיזִין עִילָאִין אוּשְׁפִּיזִין דִּמְהֵימְנוּתָא תִּהְיֶינָה אָזְנֵי קַשֻּׁבוֹת רַב בְּרָכוֹת וְלָרְעֵבִים גַּם צְמֵאִים תֵּן לַחְמָם וּמֵימָם הַנֶּאֱמָנִים וְתִתֶּן לִי זְכוּת לָשֶׁבֶת וְלַחֲסוֹת בְּסֵתֶר צֵל כְּנָפֶיךָ בְּעֵת פְּטִירָתִי מִן הָעוֹלָם וְלַחֲסוֹת מִזֶּרֶם וּמִמָּטָר כִּי תַמְטִיר עַל רְשָׁעִים פַּחִים. וּתְהֵא חֲשׁוּבָה מִצְוַת סֻכָּה זוּ שֶׁאֲנִי מְקַיֵּם כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ בְּכָל פְּרָטֶיהָ וְדִקְדּוּקֶיהָ וּתְנָאֶיהָ וְכָל מִצְוֹת הַתְּלוּיִם בָּהּ. וְתֵיטִיב לָנוּ הַחֲתִימָה וּתְזַכֵּנוּ לֵישֵׁב יָמִים רַבִּים עַל הָאֲדָמָה אַדְמַת קֹדֶשׁ בַּעֲבוֹדָתֶךָ וּבְיִרְאָתֶךָ: בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

בל״ל ראשון כשנכנס לסוכה וקודם שמיסב לאכול ובכל יום ויום קודם סעודתו יאמר זה:

אֲזַמִּין לִסְעוּדָתִי אוּשְׁפִּיזִין עִלָּאִין. אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב יוֹסֵף מֹשֶׁה אַהֲרֹן וְדָוִד:

ביום ראשון יאמר בְּמָטוּ מִנָּךְ אַבְרָהָם אוּשְׁפִּיזִי עִלָּאִי דְּיַתְבֵי עִמִּי. וְעִמָּךְ כָּל אוּשְׁפִּיזֵי עִלָּאֵי יִצְחָק יַעֲקֹב יוֹסֵף מֹשֶׁה אַהֲרֹן וְדָוִד:

ביום שני יאמר בְּמָטוּ מִנָּךְ יִצְחָק אוּשְׁפִּיזִי עִלָּאִי דְּיַתְבֵי עִמִּי. וְעִמָּךְ כָּל אוּשְׁפִּיזֵי עִלָּאֵי אַבְרָהָם יַעֲקֹב יוֹסֵף מֹשֶׁה אַהֲרֹן וְדָוִד:

ביום שלישי יאמר בְּמָטוּ מִנָּךְ יַעֲקֹב אוּשְׁפִּיזִי עִלָּאִי דְּיַתְבֵי עִמִּי. וְעִמָּךְ כָּל אוּשְׁפִּיזֵי עִלָּאֵי אַבְרָהָם יִצְחָק יוֹסֵף מֹשֶׁה אַהֲרֹן וְדָוִד:

ביום רביעי יאמר בְּמָטוּ מִנָּךְ יוֹסֵף אוּשְׁפִּיזִי עִלָּאִי דְּיַתְבֵי עִמִּי. וְעִמָּךְ כָּל אוּשְׁפִּיזֵי עִלָּאֵי אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב מֹשֶׁה אַהֲרֹן וְדָוִד:

ביום חמישי יאמר בְּמָטוּ מִנָּךְ מֹשֶׁה אוּשְׁפִּיזִי עִלָּאִי דְּיַתְבֵי עִמִּי. וְעִמָּךְ כָּל אוּשְׁפִּיזֵי עִלָּאֵי אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב יוֹסֵף אַהֲרֹן וְדָוִד:

ביום ששי יאמר בְּמָטוּ מִנָּךְ אַהֲרֹן אוּשְׁפִּיזִי עִלָּאִי דְּיַתְבֵי עִמִּי. וְעִמָּךְ כָּל אוּשְׁפִּיזֵי עִלָּאֵי אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב יוֹסֵף מֹשֶׁה וְדָוִד:

ביום שביעי יאמר בְּמָטוּ מִנָּךְ דָּוִד אוּשְׁפִּיזִי עִלָּאִי דְּיַתְבֵי עִמִּי. וְעִמָּךְ כָּל אוּשְׁפִּיזֵי עִלָּאֵי אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב יוֹסֵף מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

כל ירא שמים יראה שיהא לו עני בכל יום ויום על שלחנו ויראה בעיניו כאילו הוא מאבות הנ״ל שזימן אצלו ביומו ויתן לו מנה יפה כאילו הוא היה אחד מאבות מיסב אצלו ומי שאפשר לו שיהיו לו ז׳ עניים בכל יום ויום כנגד כולם בודאי הנוח ברכה על ראשו, וראוי לומר בכל פעם שיכנס לסעודה בסוכה תפלה קצרה זו.

רבון כל העולמים יהי רצון מלפניך שתהא הש״בה לפניך מצות ישיבת סוכה זו כאלו קימתיה בכל פרטיה ודקדוקיה ותרי״ג מצות התלוים בה וכאלו כונתי בכל הכונות שכוונו בה אנשי כנסת הגדולה:

215.

תפלה כשיוצאין מן הסוכה.

Молитва при выхожденіи изъ סוכה.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי כְּשֵׁם שֶׁקִּיַּמְתִּי וְיָשַׁבְתִּי בְּסֻכָּה זוּ כֵּן אֶזְכֶּה לַשָּׁנָה הַבָּאָה לֵישֵׁב בְּסֻכַּת עוֹרוֹ שֶׁל לִוְיָתָן:

246.

סדר הושענות

אם חל יום ראשון של סוכות ביום ב׳ אז אומרים זה הסדר של הושענות:
למען אמתך. אבן שתיה. אערוך שועי. אום אני חומה. אל למושעות. אום נצורה.
ואם חל יום ראשון ביום ג׳ אז אומרים זה הסדר:
למען אמתך. אבן שתיה. אערוך שועי. אל למושעות. אום נצורה. אדון המושיע.
ואם חל יום ראשון ביום ה׳ אז אומרים זה הסדר:
למען אמתך. אבן שתיה. אום נצורה. אערוך שועי. אל למושעות. אדון המושיע.
ואם חל יום ראשון בשבת אז אומרים זה הסדר:
אום נצורה. למען אמתך. אערוך שועי. אבן שתיה. אל למושעות. אדון המושיע.
בכל יום אחר הושענות אומרים כהושעת אלים בלוד עמך וגו׳, הושיעה את עמך וגו׳:
בשבת אומרים הושענא אום נצורה. ואח״כ כהושעת אדם יציר כפיך וגו׳:

הוֹשַׁע נָא:
לְמַעַנְךָ אֱלֹהֵינוּ הוֹשַׁע נָא:
לְמַעַנְךָ בּוֹרְאֵנוּ הוֹשַׁע נָא:
לְמַעַנְךָ גּוֹאֲלֵנוּ הוֹשַׁע נָא:
לְמַעַנְךָ דּוֹרְשֵׁנוּ הוֹשַׁע נָא: *)

לְמַעַן אֲמִתָּךְ. לְמַעַן בְּרִיתָךְ. לְמַעַן גָּדְלָךְ וְתִפְאַרְתָּךְ. לְמַעַן דָּתָךְ. לְמַעַן הוֹדָךְ. לְמַעַן וְעוּדָךְ. לְמַעַן זִכְרָךְ. לְמַעַן חַסְדָּךְ. לְמַעַן טוּבָךְ. לְמַעַן

О СПАСИ!

Ради Тебя, о Боже нашъ, спаси!
Ради Тебя, о Творецъ нашъ, спаси!
Ради Тебя, о Избавитель нашъ, спаси!
Ради Тебя, о Промыслитель нашъ, спаси!

(Спаси) ради правды Твоей, ради завѣта Твоего, ради величія Твоего и великолѣпія Твоего, ради закона Твоего, ради блеска Твоего, ради откровенія Твоего, ради памяти о Тебѣ, ради милости Твоей, ради благости

לשבת

*)אוֹם נְצוּרָה כְּבָבַת. בּוֹנֶנֶת בְּדַת נֶפֶשׁ מְשִׁיבַת. גּוֹמֶרֶת הִלְכוֹת שַׁבָּת. דּוֹרֶשֶׁת מַשְׂאַת שַׁבָּת. הַקּוֹבַעַת אַלְפַּיִם תְּחוּם שַׁבָּת. וּמְשִׁיבַת רֶגֶל מִשַּׁבָּת.

Въ Субботу:

Племя, хранимое (Тобою), какъ зѣницу, разсуждающее о законѣ, отрадѣ для души, изучающее правила о Субботѣ, выводящее (изъ Пятокнижія узаконенія) о ношеніи въ Субботу, опредѣляющее разстояніе[1]) Субботы въ

---

[1]) На которое можно въ Субботу удаляться отъ города (стр. 242.)

יְחוּדָךְ · לְמַעַן כְּבוֹדָךְ · לְמַעַן לִמּוּדָךְ לְמַעַן מַלְכוּתָךְ · לְמַעַן נִצְחָךְ · לְמַעַן סוֹדָךְ · לְמַעַן עֻזָּךְ · לְמַעַן פְּאֵרָךְ · לְמַעַן צִדְקָתָךְ · לְמַעַן קְדֻשָּׁתָךְ · לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים · לְמַעַן שְׁכִינָתָךְ · הוֹשַׁע נָא: לְמַעַן תְּהִלָּתָךְ · הוֹשַׁע נָא:

Твоей, ради единства Твоего, ради славы Твоей, ради ученія Твоего, ради царства Твоего, ради вѣчности Твоей, ради таинства Твоего, ради силы Твоей, ради благолѣпія Твоего, ради праведности Твоей, ради святости Твоей, ради великаго милосердія Твоего, ради Шехины Твоей; о спаси же, ради хвалы Твоей, о спаси же!

לחו"ר כִּי אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה:

Ибо говорю: навѣкъ основана милость.

אֶבֶן שְׁתִיָּה · בֵּית הַבְּחִירָה · גֹּרֶן אָרְנָן · דְּבִיר הַמֻּצְנָע · הַר הַמּוֹרִיָּה · וְהַר יֵרָאֶה · זְבוּל תִּפְאַרְתֶּךָ · חָנָה דָוִד · טוֹב הַלְּבָנוֹן · יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ · כְּלִילַת יֹפִי · לִינַת הַצֶּדֶק · מָכוֹן לְשִׁבְתֶּךָ · נָוֶה שַׁאֲנָן · סֻכַּת שָׁלֵם · עֲלִיַּת שְׁבָטִים · פִּנַּת יִקְרַת · צִיּוֹן הַמְּצֻיֶּנֶת · קֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים · רָצוּף

(Спаси) основной камень [1]), домъ избранный, гумно Орны [2]), давиръ сокровенный, [3]) гору Морію, гору откровенія, обитель величія Твоего, городъ, гдѣ жилъ Давидъ, добро Ливана, прекрасную возвышенность (Іерусалимъ), радость всей земли, вѣнецъ красоты, обитель правды, мѣсто пребыванія Твоего, жилище блаженства, скинію мира, мѣсто восхожденія колѣнъ, уголъ вожделѣнный, Сіонъ ознаменовавшійся, святыню святынь, исполненную

לשבת

זָכוֹר וְשָׁמוֹר מְקַיֶּמֶת בַּשַּׁבָּת · חָשָׁה לְמַהֵר בִּיאַת שַׁבָּת · טוֹרַחַת כֹּל מִשִּׁשָּׁה לַשַּׁבָּת ·

Въ Субботу:

двѣ тысячи локтей, удерживающее ногу въ Субботу [4]), заповѣдь «помни и соблюдай» исполняющее въ Субботу [5]), спѣшащее ускорять наступленіе Субботы, трудящееся шесть дней до Субботы,

[1]) храмъ [2]) Давидъ купилъ гумно у Орны Іевусеина (ארונה היבוסי), чтобы построить жертвенникъ (שמואל ב, כד); на томъ же мѣстѣ былъ построенъ храмъ. [3]) Святое святыхъ. [4]) Чтобы не удаляться отъ города больше 2000 локтей. [5]) Стр. 243.

אַהֲבָה. שְׁכִינַת כְּבוֹדֶךָ. הוֹשַׁע נָא: תֵּל תַּלְפִּיּוֹת הוֹשַׁע נָא:

любви, мѣсто пребыванія величія Твоего спаси же; величественное сооруженіе о спаси же.

לתו"ר לְךָ זְרוֹעַ עִם גְּבוּרָה תָּעֹז יָדְךָ תָּרוּם יְמִינֶךָ:

У Тебя мышца съ силою, крѣпка рука Твоя, высока десница Твоя.

אוֹם אֲנִי חוֹמָה. בָּרָה כַּחַמָּה. גּוֹלָה וְסוּרָה. דָּמְתָה לְתָמָר. הַהֲרוּגָה עָלֶיךָ. וְנֶחְשֶׁבֶת כְּצֹאן טִבְחָה. זְרוּיָה בֵּין מַכְעִיסֶיהָ. חֲבוּקָה וּדְבוּקָה בָּךְ. טוֹעֶנֶת עֻלָּךְ. יְחִידָה לְיַחֲדָךְ. כְּבוּשָׁה בַּגּוֹלָה. לוֹמֶדֶת יִרְאָתָךְ. מְרוּטַת לֶחִי. נְתוּנָה לְמַכִּים. סוֹבֶלֶת סִבְלָךְ. עֲנִיָּה סֹעֲרָה. פְּדוּיַת טוֹבִיָּה. צֹאן קָדָשִׁים. קְהִלּוֹת יַעֲקֹב. רְשׁוּמִים בִּשְׁמֶךָ.

О спаси народъ, сильный любовію Бога, какъ стѣна, ясный, какъ солнце[1]); не смотря на изгнаніе и страданія, онъ подобенъ пальмѣ [2]); хотя его избивали изъ-за Тебя, и считали овцами, ведомыми на закланіе, хотя онъ разсѣянъ былъ между раздражавшими его, однако онъ обнимаетъ Тебя и прилѣпляется къ Тебѣ, несетъ иго Твое, онъ, единственный народъ, провозглашающій единство Твое, стѣсненный въ изгнаніи, изучающій страхъ Твой, побитый въ ланиты, отданный бившимъ, несущій бремя Твое, бѣдный, взволнованный, освобожденный Товіей [3]), святую паству, собранія Іаковлевы, отмѣ-

לשבת

יוֹשֶׁבֶת וּמַמְתֶּנֶת עַד כְּלוֹת שַׁבָּת. כָּבוֹד וָעֹנֶג קוֹרְאָה לַשַּׁבָּת. לְבוּשׁ וּכְסוּת מַחֲלֶפֶת בַּשַּׁבָּת. מַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה מְכִינָה לַשַּׁבָּת. נֹעַם מְגָדִים מַנְעֶמֶת לַשַּׁבָּת. סְעוּדוֹת שָׁלֹשׁ מְקַיֶּמֶת בַּשַּׁבָּת. עַל שְׁתֵּי כִכָּרוֹת בּוֹצַעַת בַּשַּׁבָּת. פּוֹרֶטֶת אַרְבַּע

Въ Субботу:

сидящее и ожидающее исхода Субботы, славой и наслажденіемъ называющее Субботу, одежду и покрывало мѣняющее въ Субботу, пищу и питье приготовляющее на Субботу, сладостію плодовъ наслаждающееся въ Субботу, три трапезы совершающее въ Субботу, два хлѣба преломляющее въ Субботу, четыре пространства установившее[4]) на Субботу, заповѣдь

[1]) Озаренный свѣтомъ божественныхъ заповѣдей [2]) стоитъ прямо и не покланяется идоламъ [3]) Моисеемъ. [4]) о רשויות см. стр. 340.

שׁוֹאֲגִים. הוֹשַׁע נָא: תְּמוּכִים עָלֶיךָ. הוֹשַׁע נָא:

להו"ר תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם:

אָדוֹן הַמּוֹשִׁיעַ. בִּלְתְּךָ אֵין לְהוֹשִׁיעַ. גִּבּוֹר וְרַב לְהוֹשִׁיעַ. דַּלּוֹתִי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ. הָאֵל הַמּוֹשִׁיעַ. וּמַצִּיל וּמוֹשִׁיעַ. זוֹעֲקֶיךָ תּוֹשִׁיעַ. חוֹכֶיךָ הוֹשִׁיעַ. טְלָאֶיךָ תַּשְׂבִּיעַ. יְבוּל לְהַשְׁפִּיעַ. כָּל שִׂיחַ תַּדְשֵׁא וְתוֹשִׁיעַ. לְגֵיא בַּל תַּרְשִׁיעַ. מְגָדִים תַּמְתִּיק וְתוֹשִׁיעַ. נְשִׂיאִים לְהַסִּיעַ. שְׂעִירִים לְהָנִיעַ. עֲנָנִים מִלְּהַמְנִיעַ. פּוֹתֵחַ יָד וּמַשְׂבִּיעַ. צְמֵאֶיךָ תַּשְׂבִּיעַ. קוֹרְאֶיךָ תּוֹשִׁיעַ. רְחוּמֶיךָ תּוֹשִׁיעַ. שׁוֹחֲרֶיךָ הוֹשִׁיעַ: הוֹשַׁע נָא: תְּמִימֶיךָ תּוֹשִׁיעַ. הוֹשַׁע נָא:

להו"ר נְעִמוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח:

ченныя именемъ Твоимъ, вопіющія къ Тебѣ, о спаси же, полагающіяся на Тебя о спаси же!

Ты дашь правду Іакову, милость Аврааму.

О Владыко, Избавитель, кромѣ Тебя некому помочь, о Всесильный, многократно спасающій, я изнемогъ, но Онъ помогъ мнѣ, Онъ, Всемогущій избавитель, спасающій и избавляющій. Вопіющихъ къ Тебѣ спаси, уповающихъ на Тебя спаси, овецъ (израильтянъ) Твоихъ насыти, давая обильный плодъ, всякое растеніе расти и спасай, почвы не сдѣлай вредною, плодамъ дай сладость и защити ихъ, наводя облака, ниспосылая дождь, не удерживая тучъ. О Ты, открывающій руку и насыщающій, насыти жаждущихъ Тебя, спаси призывающихъ Тебя, спаси возлюбленныхъ Твоихъ, спаси ищущихъ Тебя, о спаси же, непорочныхъ Твоихъ спаси, о спаси же!

Успѣхи въ десницѣ Твоей навѣки.

לשבת

רְשׁוּיוֹת בַּשַּׁבָּת. צִוּוּי הַדְלָקַת נֵר מַדְלֶקֶת בַּשַּׁבָּת. קִדּוּשׁ הַיּוֹם מְקַדֶּשֶׁת בַּשַּׁבָּת. רֶנֶן שֶׁבַע מְפַלֶּלֶת בַּשַּׁבָּת. שִׁבְעָה בַדָּת קוֹרְאָה בַשַּׁבָּת. תַּנְחִילֶנָּה לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת. הוֹשַׁע נָא:

Въ Субботу:

о зажиганіи свѣчей совершающее въ Субботу, освященіе дня совершающее въ Субботу, семь благословеній произносящее въ молитвѣ на Субботу, семь отдѣловъ Торы читающее въ Субботу, о спаси же, о дай ему въ удѣлъ день, который весь есть Суббота, о спаси же!

אָדָם וּבְהֵמָה. בָּשָׂר וְרוּחַ וּנְשָׁמָה. גִּיד וְעֶצֶם וְקָרְמָה. דְּמוּת וְצֶלֶם וְרִקְמָה. הוֹד לַהֶבֶל דָּמָה. וְנִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמָה. זִיו וְתֹאַר וְקוֹמָה. חִדּוּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה. טִיעַת עֲצֵי נְשַׁמָּה. יְקָבִים וְקָמָה. כְּרָמִים וְשִׁקְמָה. לְתֵבֵל הַמְסֻיָּמָה. מְטָרוֹת עֹז לְסַמְּמָה. נְשִׁיָּה לְקַיְּמָה. שִׂיחִים לְקוֹמְמָה. עֲדָנִים לְעָצְמָה. פְּרָחִים לְהַעֲצִימָה. צְמָחִים לְגַשְּׁמָה. קָרִים לְזָרְמָה. רְבִיבִים לְשַׁלְּמָה. שְׁתִיָּה לְרוֹמְמָה. הוֹשַׁע נָא: תְּלוּיָה עַל בְּלִימָה. הוֹשַׁע נָא:

(Спаси) человѣка и скотъ, плоть, дыханіе и душу, жилу и кость и кожу, подобіе, образъ, узоръ, блескъ, подобный суетѣ, человѣка, подобнаго скоту, равнаго ему, блескъ, образъ и высоту. (Споспѣшествуй) обновленію поверхности земли, произрастанію деревъ опустѣлой (св. земли), точиламъ и стоячему хлѣбу, виноградникамъ и сикоморамъ, св. землѣ усовершенствованной [1]), сильнымъ дождямъ, орошающимъ ее, опустошенной землѣ, чтобы возстановить ее, кустарникамъ, чтобы утвердить ихъ, нѣжнымъ плодамъ, чтобы укрѣпить ихъ, цвѣтамъ, чтобы размножить ихъ, растеніямъ, чтобы орошать ихъ, холоду, чтобы обращать пары въ дождь, мелкимъ дождямъ, чтобы усовершенствовать (растенія), (кант.:) храму, чтобы возвысить его. О спаси же (землю), висящую ни на чемъ, о спаси же!

לשבת

אֲנִי וָהוֹ הוֹשִׁיעָה נָּא:

כְּהוֹשַׁעְתָּ אָדָם יְצִיר כַּפֶּיךָ לְגוֹנְנָה. בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ הִמְצֵאתוֹ כֹּפֶר וַחֲנִינָה. כֵּן הוֹשַׁע נָא:

כְּהוֹשַׁעְתָּ גּוֹי מְצֻיָּן מְקַוִּים חֹפֶשׁ. דֵּעָה כִוְּנוּ לָבוֹר שְׁבִיעִי לְנֹפֶשׁ.

Въ Субботу:

Господи, Боже, спаси!

Какъ Ты спасъ Адама, твореніе рукъ Твоихъ, защитивъ его, въ святую Субботу Ты даровалъ ему искупленіе и помилованіе, такъ спаси и насъ. Какъ Ты спасъ народъ, отличный отъ другихъ[2]), ожидавшій избавленія[3]), весь согласно избравшій Седьмой день для покоя[4]), такъ спаси и

---

[1]) Многими относящимся къ ней מצות, какъ напр. כלאים ערלה רבעי и др. [2]) своими заповѣдями [3]) изъ Египта. [4]) Фараонъ предложилъ Моисею и израильтянамъ самимъ избрать себѣ одинъ день въ недѣлю для покоя, и всѣ единогласно избрали для покоя день Субботы.

להו״ר יְיָ אֲדֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ. אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמָיִם:

אֲדָמָה מֵאֶרֶר ◆ בְּהֵמָה מִמְּשַׁכֶּלֶת ◆ גֹּרֶן מִגָּזָם ◆ דָּגָן מִדַּלֶּקֶת ◆ הוֹן מִמְּאֵרָה ◆ וְאֹכֶל מִמְּהוּמָה ◆ זַיִת מִנֶּשֶׁל ◆ חִטָּה מֵחָגָב ◆ טֶרֶף מִגּוֹבַי ◆ יֶקֶב מִיֶּלֶק ◆ כֶּרֶם מִתּוֹלַעַת ◆ לֶקֶשׁ מֵאַרְבֶּה ◆ מֶגֶד מִצְּלָצַל ◆ נֶפֶשׁ מִבֶּהָלָה ◆ שֹׂבַע מִסָּלְעָם ◆ עֲדָרִים מִדַּלּוּת ◆ פֵּרוֹת מִשִּׁדָּפוֹן ◆ צֹאן מִצְּמִיתוּת ◆ קָצִיר מִקְּלָלָה ◆ רוֹב מֵרָזוֹן ◆ שִׁבֹּלֶת מִצִּנָּמוֹן ◆ הוֹשַׁע נָא: תְּבוּאָה מֵחָסִיל ◆ הוֹשַׁע נָא:

Господи, Владыко нашъ! какъ величественно имя Твое по всей землѣ! Ты вознесъ величіе Твое выше небесъ.

(О храни) землю отъ проклятія, скотъ отъ выкидыванія, гумно отъ саранчи, рожь отъ изгары, достояніе отъ оскудѣнія, пищу отъ смятенія, маслину отъ опаданія плодовъ, пшеницу отъ моли, пищу отъ саранчи, точило отъ насѣкомыхъ, виноградникъ отъ червей, позднія растенія отъ саранчи, плоды отъ сверчка, душу отъ смятенія, урожай отъ кузнечика, стада отъ истощенія, плоды отъ опаленія, мелкій скотъ отъ истребленія, жатву отъ проклятія, обиліе зеренъ отъ скудости, (кант.:) колосья отъ засухи, о спаси же жито отъ жучка, о спаси же!

לשבת

כֵּן הוֹשַׁע נָא: כְּהוֹשַׁעְתָּ הָעָם נִהַגְתָּ כַּצֹּאן לְהַנְחוֹת ◆ וְחֹק שַׂמְתָּ בְּמָרָה עַל מֵי מְנוּחוֹת ◆ כֵּן הוֹשַׁע נָא: כְּהוֹשַׁעְתָּ זְבוּדֶיךָ בְּמִדְבַּר סִין בַּמַּחֲנֶה ◆ חָכְמוּ וְלָקְטוּ בַּשִּׁשִּׁי לֶחֶם מִשְׁנֶה ◆ כֵּן הוֹשַׁע נָא: כְּהוֹשַׁעְתָּ טְפוּלֶיךָ הוֹרוּ הֵכָנָה בְּמַדָּעָם. יִשַּׁר כֹּחָם

Въ Субботу:

насъ. Какъ Ты спасъ народъ, который Ты водилъ, какъ овецъ, и *нѣкоторые* уставы Ты далъ имъ въ Моро, на водахъ успокоенія, такъ спаси и насъ. Какъ Ты спасъ удѣлъ Твой (Израиля) въ пустынѣ Синъ, въ станѣ, давъ ему манну которой они собирали въ шестой день вдвое, такъ спаси и насъ. Какъ Ты спасъ прилѣпившихся къ Тебѣ[1]), которые учили приготовлять манну на Субботу — по собственному

[1]) израильтянъ.

להו"ר צדיק יי בכל דרכיו. וחסיד בכל מעשיו:

Праведенъ Господь во всѣхъ путяхъ своихъ и благъ во всѣхъ дѣлахъ Своихъ.

למען איתן הנזרק בלהב אש: למען בן הנעקד על עצים ואש: למען גבור הנאבק עם שר אש: למען דגלים נחית באור וענן אש: למען העלה למרום ונתעלה כמלאכי אש: למען והוא לך כסגן באראלי אש: למען זבד דברות הנתונות מאש: למען חפוי יריעות וענן אש: למען טכס הר ירדת עליו באש: למען ידידות בית אשר אהבת משמי אש: למען

Ради твердаго въ вѣрѣ (Авраама), брошеннаго (Нимродомъ) въ пламя огня, ради сына (Исаака), связаннаго на дровахъ и огнѣ, ради сильнаго (Іакова), который боролся съ княземъ огненнымъ, ради знаменъ (12 колѣнъ), которыя Ты велъ въ свѣтѣ и облакѣ огня, ради возведеннаго на небо (Моисея), вознесшагося подобно огненнымъ ангеламъ, ради (Аарона), который Тебѣ (священнодѣйствовалъ на землѣ) подобно главному среди ангеловъ огненныхъ, ради дара десяти заповѣдей, данныхъ въ огненныхъ письменахъ, ради (скиніи), которая была покрыта покрывалами и огненнымъ облакомъ, ради великолѣпной горы, на которую Ты сошелъ въ огнѣ, ради вожделѣннаго дома, который Ты возлюбилъ изъ небесъ огненныхъ, ради (Мо-

---

לשבת

והודה למו רועם. כן הושע נא: כהושעת כלכלו בענג מן המשמר. לא הפך עינו וריחו לא נמר. כן הושע נא: כהושעת משפטי משאת שבת גמרו. נחו ושבתו רשויות ותחומים שמרו. כן הושע נא:

Въ Субботу:

разумѣнію, — а потомъ пастырь ихъ (Моисей) утвердилъ это и похвалилъ ихъ *за это*, такъ спаси и насъ. Какъ Ты спасъ питавшихся съ наслажденіемъ манною хранимою [1]), — не измѣнился видъ ея и не испортился запахъ ея — такъ спаси и насъ. Какъ Ты спасъ изучившихъ уставы о ношеніи въ Субботу, — они отдыхали и пріостановили работы, соблюдали пространства и раз-

[1]) По преданію, припасенною Богомъ еще съ шести дней творенія.

כְּמָה עַד שָׁקְעָה הָאֵשׁ: לְמַעַן לָקַח מַחְתַּת אֵשׁ וְהֵסִיר חֲרוֹן אֵשׁ: לְמַעַן מְקַנֵּא קִנְאָה גְדוֹלָה בָּאֵשׁ: לְמַעַן נָף יָדוֹ וְיָרְדוּ אַבְנֵי אֵשׁ: לְמַעַן שָׂם טְלֵה חָלָב כְּלִיל אֵשׁ: לְמַעַן עָמַד בַּגֹּרֶן וְנִתְרַצָּה בָאֵשׁ: לְמַעַן פִּלֵּל בָּעֲזָרָה וְיָרְדָה הָאֵשׁ: לְמַעַן צִיר עָלָה וְנִתְעַלָּה בְּרֶכֶב וְסוּסֵי אֵשׁ: לְמַעַן קְדוֹשִׁים מֻשְׁלָכִים בָּאֵשׁ: לְמַעַן רִבּוֹ רִבְבָן חָזוּ וְנַהֲרֵי אֵשׁ: לְמַעַן שְׁמָמוֹת עִירְךָ הַשְּׂרוּפָה בָאֵשׁ: הוֹשַׁע נָא: לְמַעַן תּוֹלְדוֹת

и с е я), томившагося въ мольбѣ, пока не потухъ огонь, ради (А а р о н а), который взялъ угольницу и отвратилъ пылающій гнѣвъ [1]), ради (Ф и н е ѳ с а), возревновавшаго за Тебя великою пламенною ревностію, ради (І е г о ш у а)— когда онъ поднялъ руку свою къ небу, и ниспали камни огненные, ради (С а м у и л а), принесшаго въ огнепалимую жертву агнца млекососнаго, ради (Д а в и д а), который, ставъ у гумна, былъ помилованъ, ради жертвъ, принесенныхъ на огнѣ, ради (С о л о м о н а), который молился въ притворѣ храма, и сошелъ съ неба жертвенный огонь, ради посланника Божія (И л і и), который взошелъ и вознесся въ колесницѣ и на огненныхъ коняхъ, ради святыхъ (А н а н і я, М и с а и л а и А з а р і и), брошенныхъ въ огонь, ради (Д а н і и л а), видѣвшаго тьмы ангеловъ и потоки огненные, (к а н т.) ради опустошенія города Твоего, сожженнаго на огнѣ, о спаси же, ради потомства

לשבת

כְּהוֹשַׁעְתָּ סִינַי הִשְׁמְעוּ בְּדִבּוּר רְבִיעִי. עִנְיַן זָכוֹר וְשָׁמוֹר לְקַדֵּשׁ שְׁבִיעִי. כֵּן הוֹשַׁע נָא: כְּהוֹשַׁעְתָּ פְּקֻדוּ יְרִיחוֹ שֶׁבַע לְהַקֵּף. צָרוּ עַד רִדְתָּהּ בַּשַּׁבָּת לְתַקֵּף. כֵּן הוֹשַׁע נָא: כְּהוֹשַׁעְתָּ קְהִלַּת וְעַמּוֹ בְּבֵית עוֹלָמִים.

въ Субботу

стоянія [2]), такъ спаси и насъ. Какъ Ты спасъ тѣхъ, которымъ дано слышать въ четвертой заповѣди относительно того, чтобы помнить и соблюдать освященіе Седьмого дня, — такъ спаси и насъ. Какъ Ты спасъ израильтянъ, которымъ дано повелѣніе обойти Іерихонъ семь разъ—они осаждали, пока онъ не палъ въ Субботу,—такъ спаси и насъ. Какъ Ты спасъ Соломона и народъ

---

[1]) Числа 17, 12 [2]) установленныя на Субботу, см. стр. 242

אַלּוּפֵי יְהוּדָה תָּשִׂים כְּכִיּוֹר אֵשׁ ׃ הוֹשַׁע נָא ׃

начальниковъ Іудиныхъ, которыхъ Ты сдѣлаешь [1]), какъ жаровню съ огнемъ, о спаси же!

להו"ר בהקפה שביעית יכללם יחד ויאמר :

Въ Гоушано Раббо, послѣ шестого обхода, произносятъ:

לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ: לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ ׃ וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד ׃ וּבְתוֹרָתְךָ כָּתוּב לֵאמֹר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד ׃ בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

Твое, о Господи, величіе и могущество, и благолѣпіе, и слава, и блескъ, да, все, что на небѣ и на землѣ. Твое, о Господи, царство, и Ты возвышаешься надъ всѣмъ, какъ глава. И Господь будетъ Царемъ надъ всею землею; въ тотъ день будетъ Господь одинъ, и имя его Его едино. И въ Торѣ Твоей написано такъ: „Слушай, Израиль, Господь—Богъ нашъ, Господь единый. Благословенно имя славнаго царства Его во вѣки вѣковъ.

בהושענא רבה אין אומרים זה :

אֶעֱרוֹךְ שׁוּעִי ׃ בְּבֵית שַׁוְעִי ׃ גִּלִּיתִי בַצּוֹם פִּשְׁעִי ׃ דְּרַשְׁתִּיךָ בּוֹ לְהוֹשִׁיעִי ׃ הַקְשִׁיבָה לְקוֹל

Въ Гоушано Раббо не читаютъ.

Изложу моленіе мое въ домѣ моленія моего. Я открылъ передъ Тобою въ постъ (Дня прощенія) виновность мою, просилъ Тебя въ

לשבת

רָצוּךְ בְּחָגְגָם שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה יָמִים ׃ כֵּן הוֹשַׁע נָא ׃ כְּהוֹשַׁעְתָּ שָׁבִים עוֹלֵי גוֹלָה לְפִדְיוֹם ׃ תּוֹרָתְךָ בְּקָרְאָם בְּחָג יוֹם יוֹם ׃ כֵּן הוֹשַׁע נָא ׃ כְּהוֹשַׁעְתָּ מְשַׂמְּחֶיךָ בְּבִנְיַן שֵׁנִי הַמְחֻדָּשׁ ׃ נוֹטְלִין לוּלָב כָּל שִׁבְעָה בַּמִּקְדָּשׁ ׃ כֵּן הוֹשַׁע נָא ׃

въ Субботу:

его въ храмѣ вѣчномъ,—они ублажили Тебя, когда они праздновали *освященіе* его семь дней да еще семь дней — такъ спаси и насъ. Какъ Ты спасъ возвратившихся изъ плѣна искупленными [2]), когда они читали Тору ежедневно въ праздникъ [3]), такъ спаси и насъ. Какъ Ты спасъ обрадовавшихъ Тебя возсозданіемъ второго храма обновленнаго—они брали луловъ всѣ семь дней въ святилищѣ—такъ спаси и насъ. Какъ

[1]) Книга пророка Захаріи 12, 6. [2]) Во дни Ездры, [3]) устроенный по поводу возстановленія храма.

שַׁוְעִי. וְקוּמָה וְהוֹשִׁיעִי. זְכוֹר וְרַחֵם מוֹשִׁיעִי. חַי כֵּן תְּשַׁעְשְׁעִי. טוֹב בְּאֶנֶק שְׁעִי. יוּחַשׁ מוֹשִׁיעִי. כַּלֵּה מַרְשִׁיעִי. לְבַל עוֹד תַּרְשִׁיעִי. מַהֵר אֱלֹהֵי יִשְׁעִי. נֶצַח לְהוֹשִׁיעִי. שָׂא נָא עֲוֹן רִשְׁעִי. עֲבוֹר עַל פִּשְׁעִי. פְּנֵה נָא לְהוֹשִׁיעִי. צוּר צַדִּיק מוֹשִׁיעִי. קַבֵּל נָא שַׁוְעִי. רוֹמֵם קֶרֶן יִשְׁעִי. שַׁדַּי מוֹשִׁיעִי. הוֹשַׁע נָא: תּוֹפִיעַ וְתוֹשִׁיעִי. הוֹשַׁע נָא:

оный спасти меня. Внемли голосу моленія моего, возстань и спаси меня. Вспомни (заслуги праотцевъ) и помилуй, о Вспомоществователь мой. О живый, такъ же радуй меня, какъ праотцы радовали Тебя. О Благій, къ воплю обратись, да поспѣшитъ прійти избавитель мой [1]). Уничтожь побужденіе, вводящее меня въ грѣхъ, дабы Ты болѣе не обвинялъ меня (за грѣхи). Поспѣши, Боже спасенія моего, Вѣчный, спасти меня. О прости же грѣхъ нечестія моего, отпусти вину мою, обратись же, чтобы спасти меня. О Творецъ, Всеправедный, о Избавитель мой, прими вопль мой, вознеси рогъ спасенія моего. Всемогущій, Избавитель мой, о спаси же, возсіяй и спаси, о спаси же!

בהושענא רבה אין אומרים זה:

Въ Гоушано Раббо не читаютъ.

אֵל לְמוֹשָׁעוֹת. בְּאַרְבַּע שְׁבוּעוֹת. נָשִׁים בְּשַׁוְעוֹת. דּוֹפְקֵי

О Боже спасеній, въ четыре недѣли [2]) представшихъ съ моленіемъ, стучащихъ (въ двери

לשבת

въ Субботу:

כְּהוֹשַׁעְתָּ חִבּוּט עֲרָבָה שַׁבָּת מַדְחִים. מַרְבִּיּוֹת מוֹצָא לִיסוֹד מִזְבֵּחַ מַנִּיחִים. כֵּן הוֹשַׁע נָא: כְּהוֹשַׁעְתָּ בְּרֵכוֹת וַאֲרוּכוֹת וּגְבוֹהוֹת מְעַלְּסִים. בִּפְטִירָתָם יֹפִי לְךָ מִזְבֵּחַ מְקַלְּסִים. כֵּן הוֹשַׁע נָא: כְּהוֹשַׁעְתָּ מוֹדִים וּמְיַחֲלִים וְלֹא מְשַׁנִּים. כֻּלָּנוּ אָנוּ

Ты спасъ обивавшихъ рѣчную вербу, не взирая на Субботу,— вѣтви изъ Моуцо [3]) они клали къ основанію жертвенника, такъ спаси и насъ. Какъ Ты спасъ тѣхъ, которые съ нѣжными, длинными [4]) и высокими вѣтвями славили тебя, уходя, «краса принадлежитъ тебѣ жертвеникъ», произносили,— такъ спаси и насъ. Какъ Ты спасъ признательныхъ, уповавшихъ и Тебѣ не измѣнявшихъ, повторявшихъ: «Мы Богу, и

1) Мессія. 2) мѣсяца тишри. 3) названіе мѣстности. 4) 11 локтей.

עֲרֶךְ שׁוּעוֹת (נ״א שְׁעוֹת)׃ הוֹגֵי שַׁעְשְׁעוֹת. וְחִידוֹתָם מִשְׁתַּעְשְׁעוֹת. זוֹעֲקִים לְהַשְׁעוֹת. חוֹכֵי יְשׁוּעוֹת. טְפוּלִים בְּךָ שְׁעוֹת. יוֹדְעֵי בִין שָׁעוֹת. כּוֹרְעֶיךָ בְּשַׁוְעוֹת. לְהָבִין שְׁמוּעוֹת. מִפִּיךָ נִשְׁמָעוֹת. נוֹתֵן תְּשׁוּעוֹת. סְפוּרוֹת מַשְׁמָעוֹת (נ״א מַשְׁמָעוֹת). עֵדוּת מַשְׁמִיעוֹת. פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת. צַדִּיק נוֹשָׁעוֹת. קִרְיַת (נ״א קָרֵב) תְּשׁוּעוֹת. רֶגֶשׁ תְּשׁוּאוֹת. שָׁלֹשׁ שָׁעוֹת. הוֹשַׁע נָא: תָּחִישׁ לִתְשׁוּעוֹת. הוֹשַׁע נָא:

синагогъ) для изложенія моленій, размышляющихъ о Торѣ [1]), и радующихся тайнамъ ея, вопіющихъ объ обращеніи къ молитвѣ ихъ, ожидающихъ спасенія, прильнувшихъ и обращающихся къ Тебѣ, свѣдущихъ во времясчисленіи, преклоняющихся передъ Тобою съ мольбою о пониманіи слышаннаго [2]), изъ устъ Твоихъ слышаннаго [3]), о дарующій спасенія, возвѣщеннаго (пророками) счисленія [4]), (когда спасешь) проповѣдующихъ законъ. О Творецъ спасеній, приблизи спасенія среди тревоги и смятенія, (чтобы намъ ежедневно молиться въ храмѣ) три часа; о спаси же, поспѣши на спасенія, о спаси же!

לשבת

לְיָהּ וְעֵינֵינוּ לְיָהּ שׁוֹנִים. כֵּן הוֹשַׁע נָא: כְּהוֹשַׁעְתָּ יְקֹב מַחֲצָבֶיךָ סוֹבְבִים בְּרַעֲנָנָה. רוֹנְנִים אֲנִי וָהוּ הוֹשִׁיעָה נָּא. כֵּן הוֹשַׁע נָא: כְּהוֹשַׁעְתָּ חֵיל זְרִיזִים מְשָׁרְתִים בִּמְנוּחָה. קָרְבַּן שַׁבָּת כָּפוּל עוֹלָה וּמִנְחָה. כֵּן הוֹשַׁע נָא: כְּהוֹשַׁעְתָּ לְוִיֶּיךָ עַל דּוּכָנָם לְהַרְבַּת. אוֹמְרִים מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת. כֵּן הוֹשַׁע נָא:

въ Субботу:

глаза наши устремлены къ Богу», такъ спаси и насъ. Какъ Ты спасъ обходившихъ жертвенникъ съ зелеными вѣтвями и при томъ воспѣвавшихъ: «Господи, Боже, спаси же», — такъ спаси и насъ. Какъ Ты спасъ сонмъ ревностныхъ когеновъ, спокойно служившихъ въ храмѣ, приносившихъ въ Субботу двойную жертву: всесожженіе и хлѣбный даръ, такъ спаси и насъ. Какъ Ты спасъ левитовъ, совершавшихъ благословеніе общины Твоей, возглашавшихъ «Псаломъ - пѣснь на день Субботній», такъ спаси и насъ.

1) Тора называется שעשעים—утѣха. 2) возвѣщеннаго пророками. 3) Относительно будущаго избавленія. 4) относительно времени будущаго избавленія.

אֲנִי וָהוֹ הוֹשִׁיעָה נָּא:

כְּהוֹשַׁעְתָּ אֵלִים בְּלוּד עִמָּךְ. בְּצֵאתְךָ לְיֵשַׁע עַמָּךְ. כֵּן הוֹשַׁע נָא: כְּהוֹשַׁעְתָּ גּוֹי וֵאלֹהִים. דְּרוּשִׁים לְיֵשַׁע אֱלֹהִים: כֵּן הוֹשַׁע נָא: כְּהוֹשַׁעְתָּ הֲמוֹן צְבָאוֹת. וְעִמָּם מַלְאֲכֵי צְבָאוֹת. כֵּן הוֹשַׁע נָא: כְּהוֹשַׁעְתָּ זַכִּים מִבֵּית עֲבָדִים. חַנּוּן בְּיָדָם מַעֲבִידִים. כֵּן הוֹשַׁע נָא: כְּהוֹשַׁעְתָּ טְבוּעִים בְּצוּל גְּזָרִים. יְקָרְךָ עִמָּם מַעֲבִירִים. כֵּן הוֹשַׁע נָא: כְּהוֹשַׁעְתָּ כַּנָּה מְשׁוֹרֶרֶת וַיּוֹשַׁע. לְגוֹחָהּ מְצֻיֶּנֶת וַיִּוָּשַׁע. כֵּן הוֹשַׁע נָא: כְּהוֹשַׁעְתָּ מַאֲמַר וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם. נָקוּב וְהוּצֵאתִי אִתְּכֶם. כֵּן הוֹשַׁע נָא:

О Господи, Боже, спаси!

Какъ Ты спасъ Израиля въ Египтѣ Самъ Собою, когда Ты вышелъ на помощь народу Твоему, такъ спаси и насъ. Какъ Ты спасъ народъ и божественность Свою, когда онъ искалъ помощи Божіей, такъ спаси и насъ. Какъ Ты спасъ множество ополченій, а съ ними и пословъ [1]) Саваоѳа, такъ спаси и насъ. Какъ Ты спасъ чистыхъ изъ дома рабства, Преблагій, когда ихъ порабощали, такъ спаси и насъ. Какъ Ты спасъ погруженныхъ въ глубину частей (Чермнаго моря), когда величіе Твое шло вмѣстѣ съ ними, такъ спаси и насъ. Какъ Ты спасъ лозу (Израиля), воспѣвшую: «И спасъ» Избавителю своему и «избавился»[2]), такъ спаси и насъ. Какъ Ты спасъ по реченію «и Я выведу васъ», объясняемому: «и Я буду выведенъ съ вами»,—такъ спаси и насъ. Какъ Ты

לשבת

כְּהוֹשַׁעְתָּ נְחוּמֶיךָ בְּמִצְוֹתֶיךָ תָּמִיד יִשְׁתַּעַשְׁעוּן. וּרְצֵם וְהַחֲלִיצֵם בְּשׁוּבָה וָנַחַת יִוָּשֵׁעוּן. כֵּן הוֹשַׁע נָא: כְּהוֹשַׁעְתָּ שְׁבוּת שִׁבְטֵי יַעֲקֹב. תָּשׁוּב וְתָשִׁיב שְׁבוּת אָהֳלֵי יַעֲקֹב. וְהוֹשִׁיעָה נָּא:

въ Субботу:

Какъ Ты спасъ утѣшаемыхъ Тобою, постоянно веселящихся заповѣдями Твоими,—благоволи къ нимъ и избавь ихъ, спокойно и съ умиленіемъ да будутъ они спасены,—такъ спаси и насъ. Какъ Ты спасъ плѣнныя колѣна Іаковлевы, такъ обратись и возстанови и нынѣ плѣнную обитель Іакова и спаси насъ.

---

1) Моисея и Аарова. 2) Во времена Илія.

כְּהוֹשַׁעְתָּ סוֹבְבֵי מִזְבֵּחַ. עוֹמְסֵי עֲרָבָה לְהַקִּיף מִזְבֵּחַ. כֵּן הוֹשַׁע נָא: כְּהוֹשַׁעְתָּ פִּלְאֵי אָרוֹן כְּהֻפְשַׁע. צִעֵר פְּלֶשֶׁת בַּחֲרוֹן אַף וְנוֹשַׁע. כֵּן הוֹשַׁע נָא: כְּהוֹשַׁעְתָּ קְהִלּוֹת בָּבֶלָה שִׁלַּחְתָּ. רַחוּם לְמַעֲנָם שֻׁלַּחְתָּ. כֵּן הוֹשַׁע נָא: כְּהוֹשַׁעְתָּ שְׁבוּת שִׁבְטֵי יַעֲקֹב. תָּשׁוּב וְתָשִׁיב שְׁבוּת אָהֳלֵי יַעֲקֹב. וְהוֹשִׁיעָה נָּא: כְּהוֹשַׁעְתָּ שׁוֹמְרֵי מִצְוֹת. וְחוֹכֵי יְשׁוּעוֹת. אֵל לְמוֹשָׁעוֹת. וְהוֹשִׁיעָה נָּא:	спасъ окружавшихъ жертвенникъ, державшихъ вербу при обходѣ жертвенника, такъ спаси и насъ. Какъ Ты чудотворно спасъ ковчегъ, когда израильтяне грѣшили, Ты поразилъ филистимлянъ пылающимъ гнѣвомъ, и онъ былъ спасенъ, такъ спаси и насъ. Какъ Ты спасъ общины, сосланныя Тобою (изъ Іерусалима) въ Вавилонъ, — Милосердый, ради нихъ Ты и Самъ сошелъ (въ Вавилонъ)—такъ спаси и насъ. Какъ Ты спасъ плѣненныя колѣна Іакова, такъ обратись и возстанови и нынѣ плѣненную обитель Іакова и спаси насъ! Какъ Ты спасалъ соблюдающихъ заповѣди и ожидавшихъ спасенія, о Боже спасенія, такъ спаси и насъ!
אֲנִי וָהוֹ הוֹשִׁיעָה נָּא:	О Господи, Боже, спаси!
הוֹשִׁיעָה אֶת עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת נַחֲלָתֶךָ וּרְעֵם וְנַשְּׂאֵם עַד הָעוֹלָם: וְיִהְיוּ דְבָרַי אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי יְיָ קְרוֹבִים אֶל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וָלָיְלָה לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ	Спаси народъ Твой и благослови наслѣдіе Твое и паси ихъ и вознеси ихъ вовѣки. И да будутъ эти слова мои, которыми я умолялъ Господа, близки къ Господу, Богу нашему, днемъ и ночью, дабы творилъ Онъ судъ рабу Своему и судъ народу своему,

לשבת	Въ Субботу:
אֲנִי וָהוֹ הוֹשִׁיעָה נָּא:	О Господи, Боже, спаси!
כְּהוֹשַׁעְתָּ שׁוֹמְרֵי מִצְוֹת. וְחוֹכֵי יְשׁוּעוֹת. אֵל לְמוֹשָׁעוֹת. וְהוֹשִׁיעָה נָּא: אֲנִי וָהוֹ הוֹשִׁיעָה נָּא: הושיעה את עמך וכו׳	Какъ Ты спасалъ соблюдающихъ заповѣди и ожидавшихъ спасенія, о Боже спасенія, такъ спаси и насъ! О Господи, Боже, спаси!

יִשְׂרָאֵל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ׃ לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד׃ ק״ש

Израилю, ежедневно. Дабы знали всѣ народы земли, что Господь— Онъ есть Богъ; нѣтъ иного.

להושענא רבה

На Гоушано Раббо.

בתחילה אומר על זה הסדר׃ הושענא. למענך אלהינו. למען אמתך. אבן שתיה. אום אני חומה. אדון המושיע. אדם ובהמה. אדמה מארר. למען איתן. כהושעת אלים. ואח״כ אומרים כאן תתננו.

אֲנִי וָהוֹ הוֹשִׁיעָה נָּא׃

Господи, Боже, спаси!

תִּתְּנֵנוּ לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה. תְּשִׁיבֵנוּ אֶל הַחֶבֶל וְאֶל הַנַּחֲלָה. תְּרוֹמְמֵנוּ לְמַעְלָה לְמָעְלָה. תְּקַבְּצֵנוּ לְבֵית הַתְּפִלָּה. תַּצִּיבֵנוּ כְּעֵץ עַל פַּלְגֵי מַיִם שְׁתוּלָה. תִּפְדֵּנוּ מִכָּל נֶגַע וּמַחֲלָה. תְּעַטְּרֵנוּ בְּאַהֲבָה כְּלוּלָה. תְּשַׂמְּחֵנוּ בְּבֵית הַתְּפִלָּה. תְּנַהֲלֵנוּ עַל מֵי מְנוּחוֹת סֶלָה. תְּמַלְּאֵנוּ חָכְמָה וְשִׂכְלָה. תַּלְבִּישֵׁנוּ עֹז וּגְדֻלָּה. תַּכְתִּירֵנוּ בְּכֶתֶר כְּלוּלָה. תְּיַשְּׁרֵנוּ בְּאֹרַח סְלוּלָה. תִּטָּעֵנוּ בְּיֹשֶׁר מְסִלָּה. תְּחָנֵּנוּ בְּרַחֲמִים וּבְחֶמְלָה. תַּזְכִּירֵנוּ בְּמִי זֹאת עוֹלָה. תּוֹשִׁיעֵנוּ לְקֵץ הַגְּאֻלָּה. תְּהַדְּרֵנוּ בְּזִיו הַמְּעֻלָּה. תַּדְבִּיקֵנוּ כְּאֵזוֹר חֲתוּלָה. תְּגַדְּלֵנוּ בְּיָד הַגְּדוֹלָה. תְּבִיאֵנוּ לְבֵיתְךָ בְּרִנָּה וְצָהֳלָה. תְּאַדְּרֵנוּ בְּיֶשַׁע וְגִילָה. תְּאַמְּצֵנוּ

Дай намъ обрѣсти имя и славу, возврати насъ къ удѣлу и наслѣдству нашему, вознеси насъ высоко, высоко, собери насъ къ молитвенному дому нашему, поставь насъ, какъ дерево, насажденное у потоковъ водъ, избавь насъ отъ всякой язвы и болѣзни, увѣнчай насъ любовью совершенною, возрадуй насъ молитвеннымъ домомъ Твоимъ, приведи насъ къ тихимъ водамъ, села, исполни насъ мудростію и разумомъ, облеки насъ славой и величіемъ, увѣнчай насъ вѣнцомъ совершенства, направляй насъ на путь торный, направляй насъ на стезю прямую, помилуй насъ по милосердію и любви, вспомяни наше странствованіе по пустынѣ, спаси насъ конечнымъ избавленіемъ, украси насъ блескомъ и торжествомъ, прилѣпи насъ къ себѣ, какъ поясомъ, возвеличь насъ рукою великою, приведи насъ въ домъ Твой съ пѣніемъ и ликованіемъ, усили насъ спасеніемъ и радостію, ободри насъ дарованіемъ простора и избавленія, прилѣпи наше сердце

בְּרֶוַח וְהַצָּלָה · תְּלַבְּבֵנוּ בְּבִנְיַן עִירְךָ כְּבַתְּחִלָּה · תְּעוֹרְרֵנוּ לְצִיּוֹן בְּשִׁכְלוּלָהּ · תְּזַכֵּנוּ בְּנִבְנְתָה הָעִיר עַל תִּלָּהּ · תַּרְבִּיצֵנוּ בְּשָׂשׂוֹן וְגִילָה · הוֹשַׁע נָא: תְּחַזְּקֵנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה · הוֹשַׁע נָא:

אָנָּא הוֹשִׁיעָה נָּא:

אָנָּא אֱזוֹן חִין תְּאֵבֵי יִשְׁעָךְ · בְּעַרְבֵי נַחַל לְשַׁעְשְׁעָךְ · וְהוֹשִׁיעָה נָּא: אָנָּא גְּאַל כַּנַּת נִטְעָךְ · דּוֹמָה בְּטַאטְאָךְ · וְהוֹשִׁיעָה נָּא: אָנָּא הַבֵּט לַבְּרִית טִבְעָךְ · וּמַחֲשַׁכֵּי אֶרֶץ בְּהַטְבִּיעָךְ · וְהוֹשִׁיעָה נָּא: אָנָּא זְכָר לָנוּ אָב יְדָעָךְ · חַסְדְּךָ לָמוֹ בְּהוֹדִיעָךְ · וְהוֹשִׁיעָה נָּא: אָנָּא טְהוֹרֵי לֵב בְּהַפְלִיאָךְ · יְוֻדַּע כִּי הוּא פִּלְאָךְ · וְהוֹשִׁיעָה נָּא: אָנָּא כַּבִּיר כֹּחַ תֶּן לָנוּ יִשְׁעָךְ · לַאֲבוֹתֵינוּ כְּהִשָּׁבְעָךְ · וְהוֹשִׁיעָה נָּא: אָנָּא מַלֵּא מִשְׁאֲלוֹת עַם מְשַׁוְּעָךְ · נֶעֱקַד בְּהַר מוֹר כְּמוֹ שִׁוְּעָךְ · וְהוֹשִׁיעָה נָּא: אָנָּא סַגֵּב אֶשְׁלֵי נִטְעָךְ · עָרִיצִים בְּהַנִּיעָךְ · וְהוֹשִׁיעָה נָּא: אָנָּא פְּתַח לָנוּ אוֹצְרוֹת רִבְעָךְ · צִיָּה מֵהֶם בְּהַרְבִּיעָךְ · וְהוֹשִׁיעָה נָּא:

къ Тебѣ возсозданіемъ города Твоего, какъ издревле, возбуди наше сочувствіе къ Сіону при усовершенствованіи его, сподоби насъ дожить до возсозданія города на возвышенности его, водвори насъ съ веселіемъ и ликованіемъ, о спаси же, укрѣпи насъ, Боже Іаковлевъ, села, о спаси же!

О спаси же!

О внемли моленію алчущихъ спасенія Твоего, явившихся съ вербами рѣчными для отрады Твоей и спаси же! О избави стебель, насажденный Тобою, посмети пометъ (злодѣевъ) и спаси же! О воззри на завѣтъ, запечатлѣвшій плоть нашу, погрузи блуждающихъ во мракѣ и спаси же! О вспомни ради насъ праотца, познавшаго Тебя, которому Ты изъявилъ любовь Твою, и спаси же! О сотвори чудо для пречистыхъ сердцемъ, да станетъ извѣстно, что это чудо Твое, и спаси насъ! О мощный силою, дай намъ спасеніе Твое такъ, какъ Ты клялся праотцамъ нашимъ, и спаси же! О исполни прошенія народа, вопіющаго къ Тебѣ, подобно тому, какъ возопилъ къ Тебѣ связанный на горѣ Моріи, и спаси же! О укрѣпи дубраву, насажденную Тобою, приведи въ смятеніе дерзкихъ, о спаси же! О открой намъ сокровищницы дождя Твоего, оплодотвори имъ пустоши и спаси же!

אָנָּא קוֹרְאֶיךָ אֶרֶץ בִּרְוֹעֶךָ • רְעֵם בְּטוּב מִרְעֶךָ: וְהוֹשִׁיעָה נָּא:
אָנָּא שְׁעָרֶיךָ תַּעַל מִמְּשׁוֹאָךְ • תֵּל תַּלְפִּיּוֹת בְּהַשִּׂיאָךְ • וְהוֹשִׁיעָה נָּא:

אָנָּא אֵל נָא. הוֹשַׁע נָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא:

אֵל נָא תָּעִינוּ כְּשֶׂה אוֹבֵד • שְׁמֵנוּ מִסִּפְרְךָ אַל תְּאַבֵּד • הוֹשַׁע נָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא: אֵל נָא רְעֵה אֶת צֹאן הַהֲרֵגָה • קְצוּפָה וְעָלֶיךָ הֲרוּגָה • הו' והו': אֵל נָא צֹאנְךָ וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ • פְּעֻלָּתֶךָ וְרַעְיָתֶךָ • הו' והו': אֵל נָא עֲנִיֵּי הַצֹּאן • שִׂיחָם עֲנֵה בְּעֵת רָצוֹן • הו' והו': אֵל נָא נוֹשְׂאֵי לְךָ עַיִן • מִתְקוֹמְמֶיךָ יִהְיוּ כְּאַיִן • הו' והו': אֵל נָא לִמְנַסְּכֵי לְךָ מַיִם • כְּמִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה יִשְׁאֲבוּן מַיִם • הו' והו': אֵל נָא יַעֲלוּ לְצִיּוֹן מוֹשִׁיעִים • טְפוּלִים בְּךָ וּבְשִׁמְךָ נוֹשָׁעִים • הו' והו': אֵל נָא חֲמוּץ בְּגָדִים • זְעוֹם לְנַעֵר כָּל בּוֹגְדִים • הו' והו': אֵל נָא זְכוֹר תִּזְכּוֹר הַנְּכוּרֵי בְּלֶתֶךְ וָכֹר • הו' והו': אֵל

О благоволи къ паствѣ призывающихъ Тебя, паси ихъ на благодатныхъ пажитяхъ Твоихъ, и спаси же! О выведи врата Твои изъ запустѣнія, вознеси храмъ возвышенный и спаси же!

О Боже, помоги же и спаси же!

Боже, мы блуждали, какъ овца погибшая, не изглади имени нашего изъ книги Твоей, о помоги же и спаси. О Боже, паси овцу, обреченную на убіеніе, раздражаемую и убиваемую изъ-за Тебя, о помоги же и спаси же! О Боже, овцу Твою, овцу паствы Твоей, твореніе Твое и подругу Твою о спаси же, о спаси же! О Боже, воззри на бѣдныхъ овецъ, моленіе ихъ услыши въ пору благоволенія, о помоги же, о спаси же! О Боже, воззри на возносящихъ къ Тебѣ глаза, возстающіе противъ Тебя да будутъ, какъ ничто, о помоги же и спаси же! О Боже, обратись къ потомкамъ возліявшихъ Тебѣ воду, какъ изъ источниковъ воды да черпаютъ они спасеніе, о помоги же, о спаси же! О Боже, да взойдутъ на Сіонъ спасители, прилѣпившіеся къ Тебѣ и именемъ Твоимъ спасающіеся, о помоги же, о спаси же! О Боже, явись въ багряной одеждѣ, прогнѣвись, чтобы низринуть всѣхъ измѣнниковъ, о помоги же, о спаси же! О Боже, помяни проданныхъ лесехомъ и коромъ [1]), о

[1]) древнія мѣры.

נָא הוֹרְשֶׁיךָ בְּעַנְפֵי עֲרָבוֹת. גֹּעִים שְׁעֵה מֵעֲרָבוֹת. הו׳ והו׳: אֵל נָא בָּרֵךְ בְּעִטּוּר שָׁנָה. אֲמָרַי רְצֵה בִּפְלוּלַי בְּיוֹם הוֹשַׁעְנָא. הוֹשַׁע נָא. וְהוֹשִׁיעָה נָּא:

אָנָּא אֵל נָא הוֹשַׁע נָא. וְהוֹשִׁיעָה נָּא אָבִינוּ אָתָּה:

לְמַעַן תָּמִים בְּדוֹרוֹתָיו. הַנִּמְלָט בְּרוֹב צִדְקוֹתָיו. מֻצָּל מִשֶּׁטֶף בְּבֹא מַבּוּל מָיִם. לְאוֹם אֲנִי חוֹמָה. הוֹשַׁע נָא וְהוֹשִׁיעָה נָּא אָבִינוּ אָתָּה: לְמַעַן שָׁלֵם בְּכָל מַעֲשִׂים. הַמְנֻסֶּה בַּעֲשָׂרָה נִסִּים. כְּשֶׁר מַלְאָכִים נָם יֻקַּח נָא מְעַט מַיִם. לְבָרָה כַּחַמָּה. הו׳ והו׳ אבינו אתה: לְמַעַן רַךְ וְיָחִיד נֶחֱנַט פְּרִי לְמֵאָה. זָעַק אַיֵּה הַשֶּׂה לְעוֹלָה. בִּשְּׂרוּהוּ עֲבָדָיו מָצָאנוּ מָיִם. לְגוֹלָה וְסוּרָה. הו׳ והו׳ אבינו אתה: לְמַעַן קִדֵּם שְׂאֵת בְּרָכָה. הַנִּשְׂטַם וּלְשִׁמְךָ חִכָּה. מְיַחֵם בְּמַקְלוֹת בְּשִׁקְתוֹת הַמָּיִם. לְדָמְתָה לְתָמָר. הו׳ והו׳

помоги же, о спаси же! О Боже, ищущихъ Тебя, представшихъ съ вербными вѣтвями, къ томленію ихъ обратись съ небесъ, о помоги же, о спаси же! О Боже, благослови вѣнцомъ сей годъ, благоволи къ рѣчамъ моимъ, къ моленію моему въ день Гоушано, о помоги же, о спаси же!

О Боже, помоги, о спаси же, Отче нашъ!

Ради непорочнаго въ родѣ своемъ (Ноя), избавленнаго за великія добродѣтели его, спасеннаго отъ наводненія, когда наступилъ потопъ, — народъ, твердый въ вѣрѣ, какъ стѣна, о спаси же, о спаси же, Ты, Отче нашъ! Ради совершеннаго во всѣхъ дѣлахъ своихъ (Авраама), испытаннаго десятью искушеніями, при видѣ ангеловъ произнесшаго: „пусть возьмутъ немного воды“, — чистую, какъ солнце, спаси, о спаси же Ты, Отче нашъ! Ради нѣжнаго единственнаго сына (Исаака), родившагося у столѣтняго старца, возопившаго: „гдѣ же агнецъ для всесожженія“, которому рабы его возвѣстили: „мы нашли воду“, — скитающійся и оставленный народъ о спаси же, о спаси Ты, Отче нашъ! Ради (Іакова), который ранѣе (Исава) принялъ благословеніе и, ставъ ему ненавистнымъ, надѣялся на имя Твое, (Іакова), разгорячавшаго палками у корытъ съ водою, — пальмѣ подобный народъ о спаси же, о спаси Ты, Отче нашъ! Ради праведнаго (Аа-

אבינו אתה: לְמַעַן צֶדֶק הֱיוֹת לְךָ
לְכֹהֵן. כְּחָתָן פְּאֵר יְכַהֵן. מְנֻסֶּה
בְּמַסָּה בְּמֵי מְרִיבַת מָיִם. לְהָהָר
הַטּוֹב. הו' והו' אבינו אתה. לְמַעַן
פְּאַר הֱיוֹת גְּבִיר לְאֶחָיו. יְהוּדָה
אֲשֶׁר גָּבַר בְּאֶחָיו. מִסְפַּר רֹבַע
מִדָּלְיָו יִזַּל מַיִם. לוֹא לָנוּ כִּי אִם
לְמַעַנְךָ. הו' והו' אבינו אתה: לְמַעַן
עָנָיו מִכֹּל וְנֶאֱמָן. אֲשֶׁר בְּצִדְקוֹ
כִּלְכֵּל הַמָּן. מָשׁוּךְ לְגוֹאֵל וּמָשׁוּי
מִמָּיִם. לְזֹאת הַנִּשְׁקָפָה. הו' והו'
אבינו אתה: לְמַעַן שַׂמְתּוֹ כְּמַלְאֲכֵי
מְרוֹמִים. הַלּוֹבֵשׁ אוּרִים וְתֻמִּים.
מְצֻוֶּה לָבֹא בְּמִקְדָּשׁ בְּקִדּוּשׁ
יָדַיִם וְרַגְלַיִם וּרְחִיצַת מָיִם.
לְחוֹלַת אַהֲבָה. הו' והו' אבינו אתה:
לְמַעַן נְבִיאָה מְחוֹלַת מַחֲנַיִם.
לְכַמְּהֵי לֵב הוּשְׂמָה עֵינַיִם.
לְרַגְלָהּ רָצָה עָלוֹת וְיָרֶדֶת בְּאֵר
מָיִם. לְטוֹבוּ אֹהָלָיו. הו' והו' אבינו
אתה: לְמַעַן מְשָׁרֵת לֹא מָשׁ
מֵאֹהֶל. וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ עָלָיו אָהַל.

р о н а), удостоившагося стать первосвященникомъ, служившаго въ прекрасномъ облаченіи, подобно жениху—(н а р о д ъ), испытанный испытаніемъ при спорныхъ водахъ, гору прекрасную, о спаси же, о спаси Ты, Отче нашъ! Ради удостоившагося быть господиномъ надъ братьями своими, Іуды, превосходившаго братьевъ своихъ числомъ, у котораго родники изобилуютъ водою, о не ради насъ, а только ради Тебя Самого, о спаси же, о спаси Ты, Отче нашъ! Ради смиреннѣйшаго изъ всѣхъ людей (М о и с е я), вѣрнаго с л у ж и т е л я Т в о е г о, за праведность котораго Ты питалъ (п р е д к о в ъ н а ш и х ъ) манною, избавленнаго, чтобы быть избавителемъ намъ, вынутаго изъ воды, — (н а р о д ъ), устремляющій къ Тебѣ взоры, о спаси же, о спаси Ты, Отче нашъ! Ради (А а р о н а), котораго Ты сдѣлалъ подобнымъ ангеламъ вышнимъ, который облекался въ Уримъ и Туммимъ, которому дано повелѣніе входить въ святыню не иначе, какъ по освященіи рукъ и ногъ и по омовеніи водою—(н а р о д ъ), изнемогающій отъ любви къ Тебѣ, о спаси же, о спаси Ты, Отче нашъ! Ради пророчицы (М а р і а м и), с л а в и в ш е й Т е б я въ хороводѣ, на которую очи всѣхъ были устремлены съ сердечнымъ прискорбіемъ, изъ-за которой бѣжалъ (з а и з р а и л ь т я н а м и в ъ п у с т ы н ѣ) вверхъ и внизъ колодезь воды,—т о г о, чьи шатры такъ прекрасны, о спаси же, о спаси Ты, Отче нашъ! Ради служителя Моисеева (Іегошуа), не отходившаго отъ шатра, надъ которымъ сіялъ духъ святой, при прохожденіи

בְּעָבְרוֹ בַּיַּרְדֵּן נִכְרְתוּ הַמַּיִם. לְיָפָה וּבָרָה. הו' והו' אבינו אתה: לְמַעַן לָמַד רְאוֹת לְטוֹבָה אוֹת. זָעַק אַיֵּה נִפְלָאוֹת. מִצָּה טַל מִגִּזָּה מְלֹא הַסֵּפֶל מַיִם. לְכַלַּת לְבָנוֹן: הו' והו' אבינו אתה: לְמַעַן בְּלוּלֵי עֲשׂוֹת מִלְחַמְתֶּךָ. אֲשֶׁר בְּיָדָם תַּתָּה יְשׁוּעָתֶךָ. צְרוּפֵי מְגוֹי בְּלָקְקָם בְּיָדָם מַיִם. לְלֹא בָגְדוּ בָךְ. הו' והו' אבינו אתה: לְמַעַן יָחִיד צוֹרְרִים דָּשׁ. אֲשֶׁר מֵרֶחֶם לְנָזִיר הֻקְדַּשׁ. מִמַּכְתֵּשׁ לְחִי הִבְקַעְתָּ לוֹ מַיִם. לְמַעַן שֵׁם קָדְשֶׁךָ. הו' והו' אבינו אתה: לְמַעַן טוֹב הוֹלֵךְ וְגָדֵל. אֲשֶׁר מֵעֹשֶׁק עֵדָה חִדֵּל. בְּשׁוּב עִם מֵחֵטְא צוּ שְׁאֹב מַיִם. לְנָאוָה כִּירוּשָׁלָיִם. הו' והו' אבינו אתה: לְמַעַן חַיָּךְ מְכַרְכֵּר בְּשִׁיר. הַמְלַמֵּד תּוֹרָה בְּכָל כְּלֵי שִׁיר. מְנַסֵּךְ לְפָנָיו כְּתָאַב שְׁתוֹת מַיִם. לְשָׂמוּ בְךָ סִבְרָם. הו' והו' אבינו אתה: לְמַעַן זַךְ עָלָה בִסְעָרָה. הַמְקַנֵּא

котораго черезъ Іорданъ разступились воды,—(народъ) прекрасный и чистый о спаси же, о спаси Ты, Отче нашъ! Ради (Гидеона), просившаго Бога явить ему знаменіе во благо, онъ возопилъ: „гдѣ чудо“—и вотъ онъ выжалъ росы изъ шерсти, полную чашу воды,—невѣсту Ливана (израильтянъ) о спаси же, о спаси Ты, Отче нашъ! Ради избранныхъ вести войну за Тебя (воиновъ Гедеоновыхъ), въ чьи руки Ты отдалъ побѣду Твою, ради избранныхъ изъ народа, которые пили воду изъ рѣки,—тѣхъ, которые не измѣнили Тебѣ о спаси же, о спаси Ты, Отче нашъ! Ради единственнаго сына (Самсона), попиравшаго враговъ (филистимлянъ), еще во чревѣ посвященнаго въ назореи, которому Ты отверзъ источникъ водяной изъ ямины, что въ Лехѣ,—ради святого имени Твоего о спаси же, о спаси Ты, Отче нашъ! Ради блаженнаго (Самуила), который все болѣе возвеличивался, который удержалъ общину отъ грѣха, который приказалъ народу, когда онъ обратился отъ грѣха почерпать воды и возливать передъ Господомъ [1],—(народъ) прекрасный, какъ Іерусалимъ, о спаси же, о спаси Ты, Отче нашъ! Ради (Давида), который въ восторгѣ скакалъ въ хорѣ пѣвцовъ, который обучалъ Торѣ при игрѣ музыкальныхъ орудій, который вылилъ передъ Нимъ воду, когда онъ пожелалъ испить воды,—народъ, избранный изъ другихъ народовъ о спаси же, о спаси Ты, Отче нашъ! Ради пречистаго (Иліи), вознесшагося въ вихрѣ на небо, возревно-

[1] І-ая кн. Самуила 7, 6.

וּמֵשִׁיב עֶבְרָה. לִפְלוּלוֹ יָרְדָה
אֵשׁ וְלִחֲכָה עָפָר וּמַיִם. לְעֵינֶיהָ
בְּרֵכוֹת. הו׳ והו׳ אבינו אתה: לְמַעַן
וְשֵׁרֵת בֶּאֱמֶת לְרַבּוֹ. פִּי שְׁנַיִם
בְּרוּחוֹ נֶאֱצַל בּוֹ. בְּקַחְתּוֹ מְנַגֵּן
נִתְמַלְּאוּ גֵּבִים מַיִם. לְפָצוּ מִי
כָמֹכָה. הו׳ והו׳ אבינו אתה: לְמַעַן
הִרְהֵר עֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ. הַמַּכְרִיז
תְּשׁוּבָה לְצֹאנֶךָ. אָז בְּבֹא מְחָרֵף
סָתַם עֵינוֹת מַיִם. לְצִיּוֹן מִכְלַל
יֹפִי. הו׳ והו׳ אבינו אתה: לְמַעַן
דָּרְשׁוּךָ בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה. וְסוֹדְךָ
לָמוֹ נִגְלָה. בְּלִי לְהִתְגָּאֵל דָּרְשׁוּ
זֵרְעוֹנִים וּמַיִם. לְקוֹרְאֶיךָ בַּצָּר.
הו׳ והו׳ אבינו אתה: לְמַעַן גֹּמֵר
חָכְמָה וּבִינָה. סוֹפֵר מָהִיר
מְפַלֵּשׂ אֱמוּנָה. תְּחַכְּמֵנוּ אֲמָרִים
הַמְּשׁוּלִים בְּרַחֲבֵי מַיִם. לְרַבָּתִי
עָם. הו׳ והו׳ אבינו אתה: לְמַעַן בָּאֵי
לְךָ הַיּוֹם בְּכָל לֵב. שׁוֹפְכִים לְךָ
שִׂיחַ בְּלֹא לֵב וָלֵב. שׁוֹאֲלִים
מִמְּךָ עֹז מִטְרוֹת מַיִם. לְשׁוֹרְרוּךָ
בַּיָּם. הו׳ והו׳ אבינו אתה: לְמַעַן

вавшаго за Тебя и отклонившаго гнѣвъ, по мольбѣ котораго сошелъ огонь и пожралъ прахъ и воду,—миловидный (народъ) о спаси же, о спаси Ты, Отче нашъ! Ради (Елисѣя), служившаго вѣрно учителю своему (Иліи), надѣленнаго двойною частію отъ духа его, при наигрываніи котораго колодези наполнились водой,—произносящихъ: «кто подобенъ Тебѣ» о спаси же, о спаси Ты, Отче нашъ! Ради (Езекіи), усердно исполнявшаго волю Твою, назначившаго день покаянія паствѣ Твоей, тогда же заткнувшаго источники водъ при нашествіи богохульника (Сенахарива),—Сіонъ, совершенство красоты, о спаси же, о спаси Ты, Отче нашъ! Ради искавшихъ Тебя (Даніила, Ананіи, Мисаила и Азаріи) въ изгнаніи, которымъ открыта была тайна Твоя (сонъ Навуходоносора) и которые, чтобы не оскверниться нечистою пищею, потребовали для себя зеренъ и воды, — призывающихъ Тебя въ тѣснотѣ о спаси же, о спаси Ты, Отче нашъ! Ради (Езры,) обрѣвшаго мудрость и разумѣніе, книжника ревностнаго, распространявшаго вѣру, умудрявшаго нась словами (Торы), уподобляемыми шири морскихъ водъ, — (Іерусалимъ, бывшій) многолюднымъ городомъ, о спаси же, о спаси Ты, Отче нашъ! Ради пришедшихъ къ Тебѣ сегодня (съ моленіемъ) отъ всего сердца, изливающихъ передъ Тобою молитву единодушную, просящихъ у Тебя силы дождей водяныхъ, — воспѣвшихъ Тебя на морѣ о спаси же, о спаси Ты, Отче нашъ! Ради возглашающихъ

אוֹמְרִי יִגְדַּל שְׁמֶךָ. וְהֵם נַחֲלָתְךָ וְעַמֶּךָ. צְמֵאִים לְיֶשְׁעֲךָ כְּאֶרֶץ עֲיֵפָה לַמַּיִם. לָתֵת לָמוֹ מְנוּחָה. הושע נא והושיעה נא אבינו אתה:

«да возвеличится имя Твое», а они вѣдь наслѣдіе Твое и народъ Твой, жаждущій спасенія Твоего, какъ земля, усталая отъ безводія—тѣхъ, которымъ Ты высмотрѣлъ мѣсто покоя, о спаси же, о спаси Ты, Отче нашъ!

חזן וקהל הוֹשַׁע נָא. אֵל נָא. אָנָּא הוֹשִׁיעָה נָּא:

О спаси же, Боже,

о спаси же!

הוֹשַׁע נָא. סְלַח נָא. וְהַצְלִיחָה נָא. וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֵל מָעֻזֵּנוּ:

О спаси же, о прости же, о споспѣшествуй же, о спаси насъ, Боже, прибѣжище наше!

מניחין הלולב ואתרוג ונוטלין רק ההושענא לבד.

Оставляютъ לולב *и* אתרוג *и, взявши рѣчную вербу, читаютъ*:

תַּעֲנֶה אֱמוּנִים שׁוֹפְכִים לְךָ לֵב כַּמַּיִם. וְהוֹשִׁיעָה נָּא: לְמַעַן בָּא בָאֵשׁ וּבַמַּיִם. גָּזַר וְנָם יֻקַּח נָא מְעַט מַיִם. וְהַצְלִיחָה נָא וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֵל מָעֻזֵּנוּ: תַּעֲנֶה דְּגָלִים גָּזוּ גִּזְרֵי מַיִם. וְהוֹשִׁיעָה נָּא: לְמַעַן הַנֶּעֱקָד בְּשַׁעַר הַשָּׁמַיִם. וְשָׁב וְחָפַר בְּאֵרוֹת מַיִם. וְהַצְלִיחָה נָא וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֵל מָעֻזֵּנוּ: תַּעֲנֶה זַכִּים חוֹנִים עֲלֵי מַיִם. וְהוֹשִׁיעָה נָּא: לְמַעַן

Откликнись вѣрующимъ, изливающимъ передъ Тобою сердце, какъ воду, и спаси же! Ради (Авраама), вошедшаго въ огонь[1]) и воду[2]), приказавшаго и произнесшаго (при посѣщеніи ангеловъ): «пусть принесутъ немного воды», о споспѣшествуй же намъ, о спаси же насъ, о Боже, прибѣжище наше! Откликнись прошедшимъ между частей морской водыпо знаменамъ, о спаси же! Ради (Исаака), связаннаго въ воротахъ небесныхъ[3]), копавшаго колодези воды, о споспѣшествуй же намъ, о спаси же насъ, о Боже, прибѣжище наше! Откликнись намъ ради пречистыхъ (предковъ нашихъ), расположившихся при водахъ (Елима)[4]), и спаси же! Ради гладкокожаго (Іакова), вырѣ-

[1]) Въ אור כשדים [2]). Когда онъ шелъ принести въ жертву сына своего. [3]) На горѣ Моріи, гдѣ впослѣдствіи Іаковъ, послѣ видѣннаго имъ сна, произнесъ: „Это не иное что, какъ домъ Божій, это врата небесныя“ (בראשית כח, יז). [4]) См. שמות טו, כז.

חָלָק מְפַצֵּל מַקְלוֹת בְּשִׁקְתוֹת הַמָּיִם. טָעַן וְגָל אֶבֶן מִבְּאֵר מָיִם. וְהַצְלִיחָה נָּא וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֵל מָעֻזֵּנוּ: תַּעֲנֶה יְדִידִים נוֹחֲלֵי דָת מְשׁוּלַת מָיִם. וְהוֹשִׁיעָה נָּא: לְמַעַן כָּרוּ בְּמִשְׁעֲנוֹתָם מָיִם. לְהָכִין לָמוֹ וּלְצֶאֱצָאֵימוֹ מָיִם. וְהַצְלִיחָה נָּא וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֵל מָעֻזֵּנוּ: תַּעֲנֶה מִתְחַנְּנִים כְּבִישִׁימוֹן עֲלֵי מָיִם. וְהוֹשִׁיעָה נָּא: לְמַעַן נֶאֱמַן בַּיִת מַסְפִּיק לָעָם מָיִם. סֶלַע הָךְ וַיָּזוּבוּ מָיִם. וְהַצְלִיחָה נָּא וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֵל מָעֻזֵּנוּ: תַּעֲנֶה עוֹנִים עֲלֵי בְאֵר מָיִם. וְהוֹשִׁיעָה נָּא: לְמַעַן פָּקַד בְּמֵי מְרִיבַת מָיִם. צְמֵאִים לְהַשְׁקוֹתָם מָיִם. וְהַצְלִיחָה נָּא וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֵל מָעֻזֵּנוּ: תַּעֲנֶה קְדוֹשִׁים מְנַסְּכִים לְךָ מָיִם. וְהוֹשִׁיעָה נָּא: לְמַעַן רֹאשׁ מְשׁוֹרְרִים כְּתָאַב שְׁתוֹת מָיִם. חָלִילָה פָּץ וְנָסַךְ לְךָ מָיִם.

завшаго бѣлыя полоски на прутьяхъ и поставившаго ихъ въ водопойныхъ корытахъ, скатившаго камень съ колодца воды, споспѣшествуй же намъ и спаси насъ, о Боже, прибѣжище наше! Откликнись возлюбленнымъ, унаслѣдовавшимъ законъ, сравниваемый съ водою, и спаси же! Ради тѣхъ, (князей израильскихъ), которые (въ пустынѣ) направляли посохами своими воду (изъ колодца), чтобы приготовить ее для нихъ (колѣнъ) и дѣтей ихъ, о споспѣшествуй же намъ, о спаси насъ, Боже, прибѣжище наше! Откликнись умоляющимъ Тебя о водѣ теперь, какъ они умоляли тебя въ пустынѣ, и спаси же! Ради (Моисея), вѣрнаго въ домѣ Твоемъ, довольствовавшаго народъ водою: онъ ударилъ по скалѣ и потекла вода,—споспѣшествуй же намъ и спаси насъ, Боже, прибѣжище наше. Откликнись возглашавшимъ Тебѣ славу у колодезя водъ и спаси же! Ради (Аарона), которому опредѣлено было (умереть) при спорныхъ водахъ, когда (израильтяне) жаждали, чтобы напоили ихъ водою,—споспѣшествуй же намъ и спаси насъ, о Боже, прибѣжище наше! Откликнись ради святыхъ предковъ нашихъ, возливавшихъ Тебѣ воду,[1]), о спаси же! Ради верховнаго главы пѣвцовъ (Давида): когда онъ возжелалъ испить воды [2]), онъ произнесъ: «сохрани меня, Боже» и вылилъ передъ Тобою воду,—о

[1]) По праздникамъ въ храмѣ [2]) изъ колодца виѳлеемскаго, и трое изъ воиновъ его, пробившись сквозь непріятельскій станъ, начерпали воды и доставили ее Давиду.

וְהַצְלִיחָה נָּא וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֵל מָעֻזֵּנוּ׃ תַּעֲנֶה שׁוֹאֲלִים בְּרִבּוּעַ אֶשְׁלֵי מַיִם. וְהוֹשִׁיעָה נָּא׃ לְמַעַן תֵּל תַּלְפִּיּוֹת מוֹצָא מַיִם. תִּפְתַּח אֶרֶץ וְתַרְעִיף שָׁמַיִם. וְהַצְלִיחָה נָּא וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֵל מָעֻזֵּנוּ׃

спосп҄ѣшествуй же намъ и спаси насъ, о Боже, прибѣжище наше! Откликнись тѣмъ, которые умоляютъ Тебя о водѣ съ четырьмя растеніями въ рукахъ, о спаси же! Ради величественной горы [1]), источающей благодатную воду, отверзи землю и заставь небеса изливать дождь, и споспѣшествуй намъ и спаси насъ, о Боже, прибѣжище наше!

רַחֵם נָא קְהַל עֲדַת יְשֻׁרוּן. סְלַח וּמְחַל עֲוֹנָם. וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ׃

О помилуй же собраніе общества Іешуруна, прости и отпусти прегрѣшенія ихъ, и спаси насъ, о Боже спасенія нашего!

אָז כְּעֵינֵי עֲבָדִים אֶל יַד אֲדוֹנִים. בָּאנוּ לְפָנֶיךָ נְדוֹנִים. וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ׃ גֵּאֶה אֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים. נִתְגָּרוּ בָנוּ מְדָנִים. דְּשׁוּנוּ וּבְעָלוּנוּ זוּלָתְךָ אֲדוֹנִים. וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ׃ הֵן גַּשְׁנוּ הַיּוֹם בְּתַחֲנוּן. עָדֶיךָ רַחוּם וְחַנּוּן. וְסִפַּרְנוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ בְּשִׁנּוּן. וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ׃ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ. נָא אַל תִּיבָשׁ. חַשְׁרַת מַיִם כְּאֵבָהּ תֶּחְבָּשׁ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ׃ טְעֵנוּ

Какъ издревле очи рабовъ Твоихъ были обращены только на руку Твою, Господи, такъ мы предстали предъ Тебя, какъ подсудимые, о спаси же насъ, Боже спасенія нашего! Возвышеннѣйшій, Владыко владыкъ! Раздражали насъ соперники наши, попирали насъ и совершали насилія надъ нами властелины, кромѣ Тебя, о спаси же насъ, Боже спасенія! Вотъ мы предстали сегодня съ моленіемъ къ Тебѣ, о Милосердый и Благій, и повѣдали чудодѣянія Твои языкомъ чистымъ, о спаси же насъ, Боже спасенія нашего! (Палестина), текущая млекомъ и медомъ, да не пострадаетъ отъ засухи, потоками водъ боль ея уврачуй и спаси насъ, о Боже спасенія нашего! Насади насъ въ тучной землѣ ради семи и восьми [2]), о

---

[1]) Палестина и храмъ. [2]) Семи пастырей и восьми помазанниковъ, о которыхъ говорится въ מיכה ה, ד.

בִּשְׁמֵנָה. בְּיַד שִׁבְעָה וּשְׁמוֹנָה. יָשָׁר צַדִּיק אֵל אֱמוּנָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ: כָּרַתָּ בְּרִית לָאָרֶץ. עוֹד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ. לְבִלְתִּי פְּרָץ בָּהּ פֶּרֶץ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ: מִתְחַנְּנִים עֲלֵי מַיִם. כַּעֲרָבִים עַל יִבְלֵי מָיִם. נָא זְכָר לָמוֹ נִסּוּךְ הַמָּיִם. וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ: שִׂיחִים בְּדֶרֶךְ מַטָּעָתָם. עוֹמְסִים בְּשַׁוְעָתָם. עֲנֵם בְּקוֹל פְּגִיעָתָם. וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ: פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת. פְּנֵה לְפִלּוּלָם שְׁעוֹה. צַדְּקֵם אֵל לְמוֹשָׁעוֹת. וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ: קוֹל רִגְשָׁם תִּשַׁע. תִּפְתַּח אֶרֶץ וְיִפְרוּ יֶשַׁע. רַב לְהוֹשִׁיעַ. וְלֹא חָפֵץ רֶשַׁע. וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ:

Праведный, Правдивый, Боже вѣрный, и спаси насъ, о Боже спасенія нашего. Ты заключилъ завѣтъ о землѣ, что во всѣ дни существованія земли не будетъ на ней разрушенія, о спаси же насъ, Боже спасенія нашего! Мы молимъ Тебя о водѣ и стоимъ передъ Тобою, какъ вербы у потоковъ водъ, о вспомни ради насъ возліяніе воды (въ храмѣ) и спаси насъ, о Боже спасенія нашего! Растенія, въ томъ видѣ, какъ они произрастаютъ, носятъ (израильтяне) при воплѣ своемъ, о услыши ихъ, когда раздается голосъ моленія ихъ, и спаси насъ, о Боже спасенія нашего! О Творецъ спасеній, обратись къ моленію ихъ, призри, оправдай ихъ, Боже спасеній, и спаси насъ, о Боже спасенія нашего! Къ голосу ихъ шумному обратись, да отверзется земля и да размножится спасеніе, о Великій во спасеніи, не желающій зла, о спаси же насъ, Боже спасенія нашего!

שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם פְּתַח. וְאוֹצָרְךָ הַטּוֹב לָנוּ תִפְתַּח. תּוֹשִׁיעֵנוּ וְרִיב אַל תִּמְתַּח. וְהוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ:

Врата небесныя открой, и сокровищницу Твою благодатную отверзи намъ, о спаси насъ, и не разверни суда Твоего, и спаси насъ, о Боже спасенія нашего.

ש״ץ קוֹל מְבַשֵּׂר מְבַשֵּׂר וְאוֹמֵר: והקהל חוזר

(Кант.): Голосъ благовѣстника [1]) возвѣститъ и провозгласитъ:

[1]) Пророка Иліи, который возвѣстилъ пришествіе Мессіи.

אמץ ישעך בא . קול דודי
הנה זה בא . מבשר ואומר :
קול בא ברבבות כתים . לעמוד
על הר הזיתים . מבשר ואומר : קול
גשתו בשופר לתקע . תחתיו
הר יבקע . מבשר ואומר : קול דפק
והציץ וזרח . ומש חצי ההר
ממזרח . מבשר ואומר : קול הקים
מלול נואמו . ובא הוא וכל
קדושיו עמו . מבשר ואומר : קול
ולכל באי העולם . בת קול
ישמע בעולם . מבשר ואומר : קול
זרע עמוסי רחמו . נולדו כילד
ממעי אמו . מבשר ואומר : קול
חלה וילדה מי זאת . מי שמע
כזאת . מבשר ואומר : קול טהור
פעל כל אלה . ומי ראה כאלה .
מבשר ואומר : קול ישע וזמן הוחד .
היוחל ארץ ביום אחד . מבשר
ואומר : קול כביר רום ותחת . אם
יולד גוי פעם אחת . מבשר ואומר :
קול לעת יגאל עמו נאור . והיה
לעת ערב יהיה אור . מבשר

„Могучая помощь Твоя пришла, голосъ друга моего (Бога), вотъ уже идущаго на спасеніе Израиля, возвѣщаетъ и провозглашаетъ. Онъ идетъ среди тьмы степоней ангеловъ, чтобы стать на гору Масличную[1]),—возвѣщаетъ и провозглашаетъ. Когда онъ приблизится, чтобы затрубить въ рогъ, подъ нимъ гора расколется, —возвѣщаетъ и провозглашаетъ. Стукнулъ, взглянулъ и возсіялъ,—отдѣлилась половина горы съ востока,—возвѣщаетъ и провозглашаетъ. Онъ осуществилъ слово, произнесенное Имъ, и пришелъ Онъ и всѣ святые его съ Нимъ,—возвѣщаетъ и провозглашаетъ. И всѣмъ, входящимъ въ міръ, баскоулъ (небесный голосъ) слышенъ въ мірѣ, возвѣщающій и провозглашающій. Потомки взлелѣянныхъ и возлюбленныхъ Имъ возродились, какъ младенецъ изъ утробы матери,—возвѣщ. и провозглаш. Кто та, которая заболѣла и родила, кто слышалъ подобное?—возвѣщающій и провозглашающій. Пречистый совершилъ все это. Кто видѣлъ подобное?—возвѣщающій и провозглашающій. Спасеніе и время еще искони были предопредѣлены. Возникла ли земля въ одинъ день? — возвѣщающій и провозгл. О вы, могучія силы, вышнія и нижнія! рождается ли народъ въ одинъ день, — возвѣщающій и провозглашающій. Въ то время, когда Пресвѣтлый избавитъ Свой народъ, тогда и къ вечеру взойдетъ

1) къ востоку отъ Іерусалима..

ואומר: קול מוֹשִׁיעִים יַעֲלוּ לְהַר צִיּוֹן. כִּי חָלָה גַּם יָלְדָה צִיּוֹן. מבשר ואומר: קול נַשְׁמַע בְּכָל גְּבוּלֵךְ. הַרְחִיבִי מְקוֹם אָהֳלֵךְ. מבשר ואומר: קול שִׂימִי עַד דַּמֶּשֶׂק מִשְׁכְּנוֹתַיִךְ. קַבְּלִי בָנַיִךְ וּבְנוֹתַיִךְ. מבשר ואומר: קול עִלְזִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן. כִּי קָמוּ יְשֵׁנֵי חֶבְרוֹן. מבשר ואומר: קול פְּנוּ אֵלַי וְהִוָּשְׁעוּ. הַיּוֹם אִם בְּקוֹלִי תִשְׁמָעוּ. מבשר ואומר: קול צֶמַח אִישׁ צֶמַח שְׁמוֹ. הוּא דָוִד בְּעַצְמוֹ. מבשר ואומר: קול קוּמוּ כְּפוּשֵׁי עָפָר. הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר. מבשר ואומר: קול רַבָּתִי עָם בְּהַמְלִיכוֹ. מִגְדּוֹל יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ. מבשר ואומר: קול שֵׁם רְשָׁעִים לְהַאֲבִיד. עֹשֶׂה חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד. מבשר ואומר: קול תְּנָה יְשׁוּעוֹת לְעַם עוֹלָם. לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד עוֹלָם. מְבַשֵּׂר וְאוֹמֵר:

заря,—возвѣщающій и провозглашающій. Спасители взойдутъ на гору Сіонъ, да, она заболѣла и скоро родила, — возвѣщающій и провозглашающій. Слышно во всѣхъ предѣлахъ твоихъ: расшири мѣсто шатра твоего, — возвѣщающій и провозглашающій. Раскинь до Дамаска обители твои, прими сыновей твоихъ и дочерей, твоихъ — возвѣщающій и провозглашающій. Ликуй, роза Саронская, ибо возстали усопшіе въ Хевронѣ,—возвѣщающій и провозглашающій. Обратитесь ко мнѣ, и вы будете спасены, сегодня же, если будете слушаться голоса Моего, — возвѣщающій и провозгл. Возросъ мужъ, коему имя Цемахъ[1]) (отрасль); это — Давидъ, онъ самъ,—возвѣщающій и провозгл. Встаньте, покрытые прахомъ, пробудитесь и воспойте, почіющіе во прахѣ,—возвѣщающій и провозглашающій. Онъ воцарилъ городъ многолюдный, Онъ спасительная башня для царя Своего,—возвѣщающій и провозглашающій. Онъ погубитъ имя нечестивцевъ, содѣлаетъ милость помазаннику Своему, Давиду,—возвѣщающій и провозглашающій. Даруй спасеніе народу вѣчному, Давиду и потомству его вовѣки,—возвѣщающій и провозглашающій.

ג"פ קול מְבַשֵּׂר מְבַשֵּׂר וְאוֹמֵר:

וחובטין הערבה ה' חביטות על הקרקע ולא יותר,

Голосъ, возвѣщающій, возвѣщающій и провозглашающій (*3 раза*).

---

[1]) **Мессія**

אחר חבטת הערבה יאמר תפלה זו.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הַבּוֹחֵר בִּנְבִיאִים טוֹבִים וּבְמִנְהֲגֵיהֶם הַטּוֹבִים שֶׁתְּקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ וְהַקָּפוֹתֵינוּ וּזְכָר לָנוּ זְכוּת שִׁבְעַת תְּמִימֶיךָ. וְתָסִיר מְחִיצַת הַבַּרְזֶל הַמַּפְסֶקֶת בֵּינֵינוּ וּבֵינֶיךָ. וְתַאֲזִין שַׁוְעָתֵנוּ וְתֵיטִיב לָנוּ הַחֲתִימָה. תּוֹלֶה אֶרֶץ עַל בְּלִימָה. וְחָתְמֵנוּ בְּסֵפֶר חַיִּים טוֹבִים. וְהַיּוֹם הַזֶּה תִּתֵּן בִּשְׁכִינַת עֻזֶּךָ חָמֵשׁ גְּבוּרוֹת מְמֻתָּקוֹת עַל יְדֵי חֲבִיטַת עֲרָבָה מִנְהַג נְבִיאֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים וְתִתְעוֹרֵר הָאַהֲבָה בֵּינֵיהֶם וּתְנַשְּׁקָהּ מִנְּשִׁיקוֹת פִּיךָ מְמַתֶּקֶת כָּל הַגְּבוּרוֹת וְכָל הַדִּינִין וְתָאִיר לִשְׁכִינַת עֻזֶּךָ בְּשֵׁם יו"ד ה"א וא"ו שֶׁהוּא טַל אוֹרוֹת טַלֶּךָ וּמִשָּׁם תַּשְׁפִּיעַ שֶׁפַע לְעַבְדְּךָ (פלוני בן פלונית) הַמִּתְנַפֵּל לְפָנֶיךָ מְחִילָה שֶׁתַּאֲרִיךְ יָמָיו וְתִמְחוֹל לוֹ חֲטָאָיו עֲוֹנוֹתָיו וּפְשָׁעָיו וְתִפְשׁוֹט יְמִינְךָ וְיָדְךָ לְקַבְּלוֹ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה. וְאוֹצָרְךָ הַטּוֹב תִּפְתַּח לְהַשְׂבִּיעַ מַיִם נֶפֶשׁ שׁוֹקֵקָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב יִפְתַּח יְיָ לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם לָתֵת מְטַר אַרְצְךָ בְּעִתּוֹ וּלְבָרֵךְ אֵת כָּל מַעֲשֵׂה יָדֶךָ. אָמֵן:

הוֹשִׁיעָה אֶת עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת נַחֲלָתֶךָ וּרְעֵם וְנַשְּׂאֵם עַד

По обиваніи вербы произносятъ слѣдующее прошеніе:

Да будетъ воля Твоя, Господи, Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ, избравшій благихъ пророковъ и добрые обычаи ихъ, принять съ любовію и благоволеніемъ молитву нашу и шествія наши, и вспомни ради насъ заслуги семи [1]) праведниковъ Твоихъ и устрани желѣзную преграду, отдѣляющую насъ отъ Тебя; внемли воплю нашему, постанови о насъ доброе рѣшеніе, о Ты, повѣсившій землю ни на что, запечатлѣй насъ въ книгу жизни благодатной. Даруй обильную благодать рабу Твоему, молящемуся предъ Тобою о прощеніи, продли дни мои; отпусти мнѣ грѣхи мои, вины мои и беззаконія мои, простри десницу Твою и руку Твою, чтобы принять мое искреннее раскаяніе передъ Тобою. Открой сокровищницу Твою благодатную, чтобы насытить водою душу жаждущую, какъ написано: Откроетъ Тебѣ Господь сокровищницу Свою благодатную, небо, чтобы дать дождь землѣ твоей въ свое время и благословить всѣ дѣла рукъ твоихъ (Второз. 28,12). Аминь.

Спаси народъ Твой и благослови наслѣдіе Твое и паси ихъ и вознеси ихъ вовѣки. И да бу-

1) Авраама, Исаака, Іакова, Моисея, Аарона, Давида и Самуила.

הָעוֹלָם: וְיִהְיוּ דְבָרַי אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי יְיָ קְרוֹבִים אֶל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וָלָיְלָה לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ: לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד: ואומרים ק"ש. אין כאלהינו. עלינו. ק"י. שיר היחוד. (צד 313).

дутъ эти слова мои, которыми я умолялъ Господа, близки къ Господу, Богу нашему, днемъ и ночью, дабы творилъ Онъ судъ рабу Своему и судъ народу Своему, Израилю, ежедневно. Дабы знали всѣ народы земли, что Господь— Онъ есть Богъ; нѣтъ иного.

217.

לשמחת תורה

Стихи, читаемые въ день Радости о Торѣ.

אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ: לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: אֵין כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ: יְהִי כְבוֹד יְיָ לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְיָ בְּמַעֲשָׂיו: יְהִי שֵׁם יְיָ מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: יְהִי יְיָ אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם אֲבוֹתֵינוּ אַל יַעַזְבֵנוּ וְאַל יִטְּשֵׁנוּ: וְאִמְרוּ הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ: יְיָ מֶלֶךְ יְיָ מָלָךְ יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

Тебѣ дано знать, что Господь есть Богъ, нѣтъ другого, кромѣ Его. Благодарите едино творящаго чудеса великія, ибо вѣчна милость Его. Нѣтъ подобнаго Тебѣ между богами, о Владыко, и ничто не подобно дѣяніямъ Твоимъ. Да будетъ слава Господня вовѣки, да возвеселится Господь о твореніяхъ Своихъ. Да будетъ имя Господне хвалимо отнынѣ и вовѣкъ. Да будетъ Господь, Богъ нашъ, съ нами, какъ Онъ былъ съ предками нашими, да не оставитъ Онъ насъ и да не отринетъ. И возглашайте: Помоги намъ, Боже спасенія нашего, и собери насъ, и избавь насъ отъ народовъ, дабы благодарить святое имя Твое и хвалиться славою Твоею. Господь царствуетъ, Господь царствовалъ, Господь будетъ царствовать во вѣки вѣковъ. Господь дастъ силу народу Своему, Господь благословитъ народъ Свой миромъ. Да будутъ реченія наши благоугод-

וְיִהְיוּ נָא אֲמָרֵינוּ לְרָצוֹן לִפְנֵי אֲדוֹן כֹּל׃ פותחין הארון וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יְיָ וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ׃ קוּמָה יְיָ לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ׃ כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ׃ בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ׃ וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה. קִוִּינוּ לוֹ וְיוֹשִׁיעֵנוּ. זֶה יְיָ קִוִּינוּ לוֹ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ׃ מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר׃ כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְיָ מִירוּשָׁלָיִם׃

ны Владыкѣ всего. И было, когда поднимался кивотъ, Моисей произносилъ: „Возстань, Господи, и разсѣются враги Твои, и ненавидящіе Тебя разбѣгутся отъ лица Твоего. Встань, Господи, на мѣсто покоя Твоего, Ты и ковчегъ славы Твоей. Священники Твои да облекутся правдою, и благочестивцы Твои да возликуютъ. Ради Давида, раба Твоего, не отврати лица помазанника Твоего. И скажутъ въ тотъ день: се Богъ нашъ! Тотъ, на кого мы уповали,—и Онъ спасетъ насъ! Се Богъ, на Кого мы уповали: возликуемъ и возрадуемся о спасеніи Его. Царство Твое—царство всѣхъ міровъ, и владычество Твое во всѣ роды. Изъ Сіона исходитъ ученіе, и изъ Іерусалима слово Божіе.

אַב הָרַחֲמִים הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָיִם׃ כִּי בְךָ לְבַד בָּטָחְנוּ מֶלֶךְ אֵל רָם וְנִשָּׂא אֲדוֹן עוֹלָמִים׃

Отче милосердія! сотвори добро Сіону въ благоволеніи Твоемъ, возсоздай стѣны Іерусалима. Ибо на Тебя одного мы полагаемся, о Царь Всемогущій, возвышенный и превознесенный, Владыко вѣчный!

ואח"כ מוציאין כל הס"ת שבהיכל ומסבבין המגדל ז"פ ומתחיל החזן אנא׃

Затѣмъ вынимаютъ всѣ свитки Торы изъ кивота и обходятъ вокругъ возвышенія. Канторъ начинаетъ, а народъ за нимъ повторяетъ,

הקפה א

אָנָּא יְיָ הוֹשִׁיעָה נָּא. אָנָּא יְיָ הַצְלִיחָה נָא. אָנָּא יְיָ עֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ׃ אֱלֹהֵי הָרוּחוֹת הוֹשִׁיעָה נָּא׃ בּוֹחֵן לְבָבוֹת הַצְלִיחָה נָא׃ גּוֹאֵל חָזָק עֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ׃

(I-*ое шествіе*:) О Господи, спаси! О Господи, споспѣшествуй! О Господи, услыши насъ въ день призыванія нашего. Боже духовъ, о спаси! Испытующій сердца, о споспѣшествуй! Могучій Избавитель, услыши насъ въ день призыванія нашего!

תורת ה׳ תמימה משיבת נפש : מזמור לדוד הבו לה׳ בני אלים הבו לה׳ כבוד ועוז : הבו לה׳ כבוד שמו השתחוו לה׳ בהדרת קדש : קול ה׳ על המים אל הכבוד הרעים ה׳ על מים רבים : למנצח בנגינות מזמור שיר : אלהים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה : אנא בכח גדולת ימינך תתיר צרורה : כי אמרתי עולם חסד יבנה :

הקפה ב

הֹוּבֵר צְדָקוֹת הוֹשִׁיעָה נָּא . הָדוּר בִּלְבוּשׁוֹ הַצְלִיחָה נָא . וָתִיק וְחָסִיד עֲנֵנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ :

(*2-ое шествіе*): Изрекающій правду, о спаси! Величественный въ одѣяніи Своемъ, о споспѣшествуй! Праведный, Благій, услыши насъ въ день призыванія нашего!

עדות ה׳ נאמנה מחכימת פתי : קול ה׳ בכח : לדעת בארץ דרכך בכל גוים ישועתך : קבל רנת עמך שגבנו טהרנו נורא : לך זרוע עם גבורה תעז ידך תרום ימינך :

הקפה ג

זַךְ וְיָשָׁר הוֹשִׁיעָה נָּא . חוֹמֵל דַּלִּים הַצְלִיחָה נָא . טוֹב וּמֵטִיב עֲנֵנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ :

(*3-ье шествіе*): Пречистый и Праведный, о спаси! Милующій угнетенныхъ, о споспѣшествуй! Благій и благодѣющій, услыши насъ въ день призыванія нашего.

פקודי ה׳ ישרים משמחי לב: קול ה׳ בהדר : יודוך עמים אלהים יודוך עמים כלם: נא גבור דורשי יחודך כבבת שמרם : תתן אמת ליעקב חסד לאברהם:

הקפה ד

יוֹדֵעַ מַחֲשָׁבוֹת הוֹשִׁיעָה נָּא . כַּבִּיר וְנָאוֹר הַצְלִיחָה נָא . לוֹבֵשׁ צְדָקוֹת עֲנֵנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ :

(*4-ое шествіе*): Знающій помыслы, о спаси! Всесильный и Свѣтлый, о споспѣшествуй! Облекающійся правдою, услыши насъ въ день призыванія нашего!

מצות ה׳ ברה מאירת עינים : קול ה׳ שובר ארזים וישבר ה׳ את ארזי הלבנון : וירקידם כמו עגל לבנון ושריון כמו בן ראמים : ישמחו וירננו לאמים כי תשפוט עמים מישור ולאמים בארץ תנחם סלה : ברכם טהרם רחמם צדקתך תמיד גמלם : נעימות בימינך נצח :

הקפה ה

מֶלֶךְ עוֹלָמִים הוֹשִׁיעָה נָּא : נָאוֹר וְאַדִּיר הַצְלִיחָה נָא . סוֹמֵךְ נוֹפְלִים עֲנֵנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ :

(*5-ое шествіе*): Царь міровъ, о спаси! Свѣтлый и Могучій, о споспѣшествуй! Поддерживающій падающихъ, услыши насъ въ день призыванія нашего!

יראת ה׳ טהורה עומדת לעד : קול ה׳ חוצב להבות אש : יודוך עמים אלהים יודוך עמים כלם : חסין קדוש ברוב טובך נהל עדתך : ה׳ אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים :

הקפה ו

עוֹזֵר דַּלִּים הוֹשִׁיעָה נָּא . פּוֹדֶה וּמַצִּיל הַצְלִיחָה נָא . צוּר

(*6-ое шествіе*): Помогающій бѣднымъ, о спаси! Искупитель и Избавитель, о споспѣшествуй!

עוֹלָמִים עֲנֵנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ׃

Твердыня вѣчная, услыши насъ, въ день призыванія нашего!

משפטי ה׳ אמת צדקו יחדו׃ קול ה׳ יחיל מדבר יחיל ה׳ מדבר קדש׃ ארץ נתנה יבולה יברכנו אלהים אלהינו׃ יחיד גאה לעמך פנה. זוכרי קדושתך׃ צדיק ה׳ בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו׃

הקפה ז

קָדוֹשׁ וְנוֹרָא הוֹשִׁיעָה נָּא. רַחוּם וְחַנּוּן הַצְלִיחָה נָא. שׁוֹמֵר הַבְּרִית עֲנֵנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ׃ תּוֹמֵךְ תְּמִימִים הוֹשִׁיעָה נָּא. תַּקִּיף לָעַד הַצְלִיחָה נָא. תָּמִים בְּמַעֲשָׂיו עֲנֵנוּ בְּיוֹם קָרְאֵנוּ׃

(*7-ое шествіе*): Святый и благоговѣйно чтимый, о спаси! Премилосердый и Всеблагій, о споспѣшествуй! Хранящій завѣтъ, услыши насъ въ день призыванія нашего! Поддерживающій непорочныхъ, о спаси! Могучій вѣчно, о споспѣшествуй! Непорочный въ дѣяніяхъ Своихъ, услыши насъ въ день призыванія нашего!

הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים׃ קול ה׳ יחולל אילות ויחשוף יערות ובהיכלו כלו אומר כבוד׃ ה׳ למבול ישב וישב ה׳ מלך לעולם׃ ה׳ עז לעמו יתן ה׳ יברך את עמו בשלום׃ יברכנו אלהים וייראו אותו כל אפסי ארץ׃ שועתנו קבל ושמע צעקתנו יודע תעלומות׃ לך ה׳ הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ׃ לך ה׳ הממלכה והמתנשא לכל לראש׃ והיה ה׳ למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה׳ אחד ושמו אחד׃ ובתורתך כתוב לאמר שמע ישראל ה׳ אלהינו ה׳ אחד; ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד׃

שמע ישראל. גדלו. ומנגן על הכל. ומכניסין כל הס״ת להיכל רק ישאיר ג׳ ס״ת בא׳ קורין וזאת הברכה ובב׳ בראשית ובג׳ מפטיר ואח״כ מגביהין הס״ת ומתחיל החזן שישו׃

שִׂישׂוּ וְשִׂמְחוּ בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה. וּתְנוּ כָבוֹד לַתּוֹרָה. כִּי טוֹב סַחְרָהּ מִכָּל סְחוֹרָה. מִפָּז וּמִפְּנִינִים יְקָרָה׃ נָגִיל וְנָשִׂישׂ בְּזֹאת הַתּוֹרָה. כִּי הִיא לָנוּ עוֹז וְאוֹרָה. אֲהַלְלָה אֱלֹהַי וְאֶשְׂמְחָה בוֹ. וְאָשִׂימָה תִקְוָתִי בּוֹ. אֲהוֹדֶנּוּ בְּסוֹד עַם קְרוֹבוֹ. אֱלֹהֵי צוּרִי אֶחֱסֶה בּוֹ׃ נגיל בְּכָל לֵב אֲרַנֵּן צִדְקוֹתֶיךָ. וַאֲסַפְּרָה תְּהִלָּתֶךָ. בְּשָׂשׂוֹן הֲשִׁיבֵנוּ לְבֵיתֶךָ. עַל חַסְדְּךָ וְעַל אֲמִתֶּךָ׃ נגיל

הִתְקַבְּצוּ מַלְאָכִים זֶה אֶל זֶה. זֶה לָקֳבֵל זֶה. וְאָמַר זֶה לָזֶה. מִי הוּא זֶה וְאֵי זֶה הוּא. מְאַחֵז פְּנֵי כִסֵּא. פַּרְשֵׁז עָלָיו עֲנָנוֹ. מִי עָלָה לַמָּרוֹם. מִי עָלָה לַמָּרוֹם. מִי עָלָה לַמָּרוֹם. וְהוֹרִיד עֹז מִבְטֶחָה׃ התקבצו מֹשֶׁה עָלָה לַמָּרוֹם. מֹשֶׁה עָלָה לַמָּרוֹם. מֹשֶׁה עָלָה לַמָּרוֹם. וְהוֹרִיד עֹז מִבְטֶחָה׃ התקבצו

אָגִיל וְאֶשְׂמַח בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה. בֹּא יָבֹא צֶמַח בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה.

ACID"
FSGESELLSC
GROSSINDU
T M. B. H.
E PRAG
UL. 57
ATISLAVA
UBLIKY 3
KOŠICE
FOSFACID
661, BRATISLAV
KONTO: 33.509
TO:
NKA IN PRAG

höf
führt
en umg

תּוֹרָה הִיא עֵץ חַיִּים. לְכֻלָּם חַיִּים. כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים: אַבְרָהָם שָׂמַח בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה. יִצְחָק שָׂמַח בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה. יַעֲקֹב שָׂמַח בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה. משֶׁה אַהֲרֹן שָׂמְחוּ בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה. אֵלִיָּהוּ שְׁמוּאֵל דָּוִד שְׁלֹמֹה שָׂמְחוּ בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה. תּוֹרָה הִיא עֵץ חַיִּים. לְכֻלָּם חַיִּים. כִּי עִמְּךָ מְקוֹר חַיִּים: אַשְׁרֵיכֶם יִשְׂרָאֵל. אַשְׁרֵיכֶם יִשְׂרָאֵל. אַשְׁרֵיכֶם יִשְׂרָאֵל. אֲשֶׁר בָּחַר בָּכֶם אֵל. וְהִנְחִילְכֶם הַתּוֹרָה מִמִּדְבָּר (נ״א מִסִּינַי) מַתָּנָה: אשרי.

חזן יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְיָ כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ:

והקהל עונה הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ:

לדוד מזמור. ובנחה יאמר. והש״ץ אומר ח״ק ומתפללין תפלת מוסף. והש״ץ חוזר התפלה בקול ואומר קדושת נעריצך ואדיר אדירנו ואומר או״א ברכנו בברכה והכהנים אינם עולין לדוכן וגומר התפלה ואומר קדיש תתקבל. אין כאלהינו. עלינו. ק״י. אנעים זמירות. שיר של יום. ומזמור לפי המנהג.

XXVI.

יָמִים נוֹרָאִים.

ВОЗВЫШЕННЫЕ ПРАЗДНИКИ.

А. ראש השנה—Новолѣтіе.

Мѣсяцъ אלול.

Изъ любви къ народу Своему, Израилю, Святый, да восхвалится Онъ, премного облагодѣтельствовалъ насъ, заповѣдавъ намъ обращаться къ Нему съ раскаяніемъ во всякое время, когда бы мы ни грѣшили. Но хотя раскаяніе полезно во всякое время, однако мѣсяцъ אלול преимущественнѣе передъ всѣми остальными мѣсяцами избранъ и назначенъ Богомъ для принятія раскаянія, ибо дни אלול-а суть дни особаго благоволенія Божія уже съ того самаго времени, когда мы избраны были народомъ. Когда израильтяне согрѣшили сооруженіемъ тельца, и скрижали завѣта были 17-го тамуза разбиты (שמות לב, יט), Моисей послѣ того взошелъ на гору Синайскую и повергся въ молитвѣ передъ Господомъ (שם לא), послѣ чего Святый, да восхвалится Онъ, сказалъ: פסל לך—„вытеши себѣ двѣ скрижали каменныя, какъ прежнія“ (שמות לד, א), и соблаговолилъ дать ему вторыя скрижали. Затѣмъ Моисей въ новомѣсячіе אלול-а взошелъ на ту же гору

и оставался тамъ до יום כפור—дня 10-го тишри, который былъ днемъ окончательнаго очищенія израильтянъ (גמר כפרה). Посему оный день 10-го тишри, יום כפורים, назначенъ для прощенія навѣки. Такъ какъ дни אלול-а были днями благоволенія Божія издревле, то посему каждый годъ въ это время пробуждается небесное милосердіе, и дни эти суть и нынѣ дни благоволенія Божія. Когда Моисей взошелъ на гору, въ станѣ израильскомъ трубили въ рогъ, съ цѣлію возвѣстить израильтянамъ, чтобы они болѣе не заблуждались: посему и мы, по обычаю, совершаемъ трубленіе въ рогъ (שופר), въ теченіе всего мѣсяца אלול, начиная съ новомѣсячія, ежедневно, кромѣ кануна Новолѣтія [1]). Сущность этого трубленія заключается въ томъ чтобы пробудить сердце народа и привести его въ трепетъ, дабы онъ обратился къ раскаянію, ибо трубные звуки имѣютъ свойство приводить въ трепетъ, какъ сказано: היתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו—„Трубить ли въ городѣ рогъ, и народъ не испугался бы“? (עמוס ג, ו). Каждый еврей обязанъ приготовить себя ко дню, въ который онъ долженъ предстать на судъ предъ лицо Господа, ко дню Новолѣтія,—за тридцать дней ранѣе черезъ раскаяніе и молитву и отдать все сердце свое исключительно служенію Господу (חיי אדם כלל קלח). Многіе, по обычаю, постятся въ десять дней каянія (отъ 1-го дня Новолѣтія до Дня прощенія включительно עשרת ימי תשובה); но такъ какъ въ числѣ этихъ десяти дней есть четыре такихъ, въ которые нельзя поститься, а именно: два дня Новолѣтія, Суббота и канунъ Дня прощенія; то посему взамѣнъ ихъ постятся четыре дня до наступленія Новолѣтія. Посему же принято чтеніе סליחות начинать за четыре дня до Новолѣтія, обыкновенно съ перваго дня той недѣли, на которую оно падаетъ. Если Новолѣтіе падаетъ на второй или на третій день недѣли, тогда начинаютъ чтеніе סליחות съ перваго дня предшествующей недѣли. Для восполненія же сказанныхъ четырехъ постовъ назначается первый день чтенія סליחות, канунъ Новолѣтія и еще два дня, преимущественно второй и пятый день недѣли. Чтеніе סליחות совершается рано утромъ, до наступленія дня (אורח חיים תקפ"ח תקפ"א).

ערב ראש השנה—канунъ Новолѣтія

Канунъ Новолѣтія есть послѣдній день года. Мудрые законоучители наши (חז"ל) говорятъ на основаніи преданія, что כל העושה תשובה יום א' בשנה חשוב כאילו שב כל השנה кто обращается къ Богу съ раскаяніемъ одинъ день въ году, того считаютъ какъ бы кающимся въ теченіе всего

1) чтобы отдѣлить необязательное трубленіе въ теченіе всего мѣсяца אלול отъ обязательнаго трубленія въ ראש השנה.

года. Посему принято, что наканунѣ ראש השנה всѣ постятся, встаютъ рано утромъ, задолго до наступленія дня, читаютъ молитвы о прощеніи (סליחות) и исповѣди (ודוים). Нѣкоторые, по обычаю, ходятъ еще въ этотъ день на кладбище молить Святого, да восхвалится Онъ, о томъ, чтобы Онъ сотворилъ милость ради заслугъ усопшихъ праведниковъ. Тамъ, на кладбищѣ, даютъ милостыни болѣе обыкновеннаго, молятъ Бога, причемъ должно каждому въ сердцѣ своемъ положить рѣшеніе—раскаяться вполнѣ искренно, особенно въ грѣхахъ, совершенныхъ въ отношеніи къ ближнему, и просить у него прощенія. Весь день наканунѣ ראש השנה должно заниматься Торою и исполненіемъ заповѣдей Божіихъ, не отвлекая вниманія отъ раскаянія. Наканунѣ ראש השנה должно также въ честь праздника омыться, остричься, а въ самый день ראש השנה надѣвать субботнія одежды, чтобы тѣмъ показать, что мы увѣрены во всеблагости Всевышняго и въ томъ, что, послѣ раскаянія нашего, Онъ постановитъ о насъ свѣтлое рѣшеніе (חיי אדם כלל קלח).

ראש השנה—новолѣтіе

Въ св. Торѣ сказано: „И сказалъ Господь Моисею, говоря: Такъ объяви сынамъ израилевымъ: въ седьмой мѣсяцъ, въ первый день мѣсяца, да будетъ у васъ покой, праздникъ трубъ, священное собраніе. Никакой работы не дѣлайте, и приносите огненную жертву Господу" (ויקרא יג, כג-כה).

1. יום הדין—*день суда.*

Преданіе говоритъ, что Новолѣтіе есть первый день сотворенія міра (ר"ה ג). Вспоминая о томъ, что Богъ есть Творецъ, мы имѣемъ ближайшую обязанность признавать Его и Царемъ вселенной. Предки наши превозносили царей не только славословіями, но и трубными звуками.

Посему мы въ ע"ש תפלת въ 3-ьей ברכה (а въ 10 дней каянія также и въ 11-ой ברכה произносимъ слово מלך, въ מוסף читаемъ מלכיות, совершаемъ по особому чину трубленіе въ рогъ (שופר), въ молитвѣ עלינו повергаемся передъ Богомъ и выражаемъ желаніе, чтобы весь міръ славилъ Бога (ובכן תן פחדך).

Законоучители говорятъ: בר"ה כל באי העולם עוברים לפניו כבני מרון—въ Новолѣтіе всѣ жители міра проходятъ передъ Богомъ, какъ овцы (ר"ה טז); въ этотъ день Онъ судитъ міръ, взвѣшиваетъ дѣла человѣка, назначая праведному награду, а нечестивцу наказаніе. Въ מוסף לראש השנה мы читаемъ: „Сей день—начало творенія Твоего, памятованіе о первомъ днѣ мірозданія. Въ сей день обрекаются страны: та на войну, а та на миръ, та на голодъ, а та на урожай; и отдѣльныя существа вспоминаются сегодня для опредѣленія однимъ жизни, а другимъ смерти. Кого не вспоминаютъ въ сей день? Тебѣ предлежитъ отчетъ о всякой твари: по-

тупки человѣка и его назначеніе, дѣла и шаги смертнаго, намѣренія и помыслы сыновъ праха и образъ дѣйствія каждаго“.

Посему Новолѣтіе называется иначе יום הדין—день суда. (См. א"א מלך, קדוש אתה ,ותמלוך).

2. יום הזכרון—*день памятованія* (ר"ה לב ויקרא כג, כד).

Богъ есть Творецъ міра, Онъ же и Отецъ міра. По отеческой любви и милосердію Своему, Онъ желаетъ полнаго счастія всякой твари; любвеобильнымъ и непрестанно бодрствующимъ отеческимъ окомъ Своимъ наблюдаетъ Онъ всякое существо, испытуетъ его, знаетъ всякое дѣяніе его и проникаетъ сокровеннѣйшую глубину сердца его. Онъ вспомнилъ о Ноѣ и посѣтилъ его спасеніемъ и милосердіемъ при наведеніи потопа, Онъ же вспомнилъ о немъ и во время потопа (בראשית ה, א). Онъ помнилъ завѣтъ Свой съ Авраамомъ, Исаакомъ и Іаковомъ (שמות ב, כד). Въ Новолѣтіе воспомянуты были Сарра, Рахиль и Анна (ר"ה י). Господь не забываетъ ни одного народа, ни одного человѣка и ни одного существа въ мірѣ.

Особенно при началѣ новаго, еще покрытаго неизвѣстностью, года и при концѣ стараго, канувшаго въ вѣчность, вѣра въ воспоминаніе о насъ Богомъ доставляетъ намъ большое утѣшеніе, надежду и духовное укрѣпленіе. Вмѣстѣ съ этимъ день Новолѣтія напоминаетъ намъ, что наши дѣянія, даже сокровеннѣйшія, не ускользаютъ отъ ока Всесвятого.

Посему св. Тора называетъ Новолѣтіе יום הזכרון—день памятованія. Посему же мы въ מוסף читаемъ זכרונות, а въ 10 дней каянія въ שמונה עשרה—краткія прошенія זכרנו, מי כמוך, וכתוב и בספר חיים.

3. יום תרועה—*день трубнаго звука.*

Богъ сотворилъ міръ для того, чтобы человѣкъ черезъ страхъ Божій былъ свободенъ и счастливъ въ немъ. Это возвѣстили раздавшіеся на Синаѣ среди пустыни трубные звуки (אתה נגלית); то же возвѣщали они и въ юбилейные годы (ויקרא כה, ט); объ этомъ напоминали они каждый разъ, когда израильтяне совершали праздникъ или отправлялись на войну (במדבר י, ט-י); при трубныхъ звукахъ Израиль нѣкогда будетъ избавленъ и собранъ; при трубныхъ же звукахъ совершится воскресеніе мертвыхъ и всемірный судъ Божій передъ воцареніемъ славы Божіей на землѣ (ועל ידי עבדיך). Такимъ образомъ трубные звуки въ день ראש השנה напоминаютъ намъ о будущемъ спасеніи Израиля и всего человѣчества.

Посему Новолѣтіе называется еще יום תרועה—день трубнаго звука. Посему же въ מוסף, въ шестой ברכה, произносимъ мы שופרות, просимъ о спасеніи (תקע בשופר) и трубимъ въ рогъ: тридцать тоновъ передъ מוסף и шестьдесятъ послѣ него

Хотя новолѣтнее трубленіе въ рогъ есть גזירת הכתוב предписаніе Торы, оно, кромѣ того, какъ бы говоритъ намъ слѣдующее (רמז): Пробудитесь, о спящіе, отъ сна вашего; о дремлющіе, очнитесь отъ дремоты вашей, изслѣдуйте дѣла ваши; обратитесь къ Богу съ раскаяніемъ и вспомните о Творцѣ вашемъ. О тѣ, которые забываютъ истину изъ-за временныхъ суетъ и блуждаютъ весь годъ въ суетѣ и тщетѣ безполезной и неспасительной! загляните въ души ваши, исправьте пути ваши и дѣянія ваши, пусть каждый изъ васъ оставитъ свое дурное поведеніе и недоброе помышленіе (יד החזקה הלכות תשובה ג, ד).

Тора налагаетъ на насъ обязанность (מצות עשה מן התורה) слушать трубленіе рога въ Новолѣтіе, ибо сказано: יום תרועה יהיה לכם—„день трубнаго звука да будетъ у васъ" (במדבר כט, א). Рогъ, въ который трубятъ, какъ въ Новолѣтіе, такъ и въ юбилейные годы, есть согнутый рогъ барана; всякіе другіе рога, кромѣ рога барана, не разрѣшаются къ употребленію. Хотя въ Торѣ не изъяснено, что трубленіе въ Новолѣтіе должно совершаться въ рогъ; но такъ какъ относительно юбилея (יובל) сказано: והעברת שופר וכו׳ תעבירו שופר—„И воструби рогомъ ... вострубите трубою" (ויקרא כה, ט), законоучители, на основаніи преданія, говорятъ: Какъ трубленіе въ юбилей совершается въ рогъ, такъ и трубленіе въ Новолѣтіе должно совершаться въ рогъ (יד החזקה הלכות שופ׳ א).

Законъ относительно рога, употребляемаго въ Новолѣтіе, требуетъ, чтобы онъ былъ согнутый (כפוף), въ знакъ того, что намъ должно согнуть сердце свое передъ Святымъ, да восхвалится Онъ, съ моленіемъ, и бараній (של איל), дабы Господь вспомнилъ ради насъ жертвоприношеніе Исаака (א״ח תקפו). Время для трубленія въ рогъ—только днемъ, отъ восхода солнца до заката. Если Новолѣтіе падаетъ на Субботу, трубленіе въ рогъ въ этотъ день не совершается (תקפח). Трубленіе въ рогъ по установленному чину (תקץ) совершается непосредственно послѣ чтенія Торы. При повтореніи канторомъ מוסף вслухъ, по окончаніи каждой изъ трехъ ברכות, а именно: מלכיות, זכרונות и שופרות, тоже совершается трубленіе. Подробнѣе см. אורח חיים תקפה—תקצו

Въ ночь на Новолѣтіе должно входить въ синагогу съ благоговѣніемъ и трепетомъ, имѣя въ виду, что давно уже настало время снаряженія небеснаго суда; молиться съ величайшимъ вниманіемъ. По окончаніи תפלת ערבית, въ первую ночь Новолѣтія, принято привѣтствовать другъ друга словами לשנה טובה תכתבו—„да будете вы записаны на годъ благополучный" (חיי אדם כלל קלט). Днемъ не произносятъ этого пожеланія, такъ какъ" записываніе" оканчивается до полудня (אורח חיים תקפג)

Когда глава семейства возвращается изъ синагоги домой, столъ

долженъ быть уже накрытъ и свѣчи зажжены, какъ во всѣ остальные праздники. Глава семейства произноситъ קדוש של ר"ה. За вечерней трапезой принято исполнять нѣкоторые обычаи, служащіе символомъ добраго года. Такъ, ломоть пирога, надъ которымъ совершена ברכת המוציא, обмакиваютъ въ медъ. Обмакиваютъ кусокъ сладкаго яблока въ медъ, совершаютъ надъ нимъ בפה"ע и, съѣвши его, произносятъ יהי רצון וכו' (см. ниже). Принято также за вечернею трапезою ѣсть голову животнаго, послѣ чего произносятъ יה"ר שנהיה לראש: преимущественно же—голову овцы, въ воспоминаніе объ овнѣ Исаака. Нѣкоторые въ вечеръ Новолѣтія ѣдятъ рыбу, что означаетъ: плодиться и умножаться намъ, какъ рыбы. Въ Новолѣтіе не употребляютъ въ пищу ничего кислаго или горькаго, также орѣховъ, а ѣдятъ жирное мясо и всякаго рода сласти (תקפב). За трапезою принято читать משניות מס' ראש השנה.

Послѣ תפלת המנחה идутъ на рѣку, въ воспоминаніе о жертвоприношеніи Исаака, ибо въ Медрошѣ разсказывается, что когда праотецъ нашъ Авраамъ шелъ съ сыномъ своимъ, Исаакомъ, для совершенія надъ нимъ жертвоприношенія, сатана оборотился рѣкою, чтобы помѣшать Аврааму, но послѣдній (миръ праху его) перешелъ рѣку по шею въ водѣ, причемъ онъ говорилъ: הושיעני אלהים כי באו מים עד נפש—спаси меня, Боже, ибо вода дошла до души. Другимъ основаніемъ сказаннаго обычая служитъ то, что въ день Новолѣтія мы выражаемъ признаніе царства Святого (да восхвалится Онъ) надъ нами, а царей встарину помазывали на царство около рѣки, что означало: да длится царствованіе ихъ, какъ рѣка. У рѣки читаютъ стихи מי אל כמוך וכו', послѣ чего встряхиваютъ края одежды; это вообще означаетъ, что мы въ сердцѣ своемъ рѣшаемъ бросить грѣхи, обыскать и изслѣдывать пути наши отъ того дня и далѣе, дабы одежды наши были бѣлы и чисты отъ всякаго грѣха. Если первый день Новолѣтія совпадаетъ съ Субботою, тогда идутъ на рѣку во второй день (תקפב). По возвращеніи въ синагогу, должно, до наступленія времени מעריב, избѣгать общества друзей, дабы не допустить себя, сохрани Богъ, до пустыхъ разговоровъ (דברים בטלים), но слѣдуетъ заниматься Торою, либо чтеніемъ псалмовъ или назидательныхъ книгъ, ибо святъ тотъ день Владыкѣ нашему (שם בשם מטה אפרים).

Б. יום כפור—День Прощенія.

עשרת ימי תשובה—десять дней каянія.

Правила о раскаяніи составляютъ одну положительную заповѣдь (מצות עשה אחת), состоящую въ томъ, что грѣшникъ обязанъ раскаяться въ грѣхѣ своемъ передъ Богомъ и исповѣдаться въ немъ.

Ежели кто умышленно или неумышленно преступилъ одну какую-либо

заповѣдь Торы, какъ положительную, такъ и отрицательную, то онъ, раскаявшись и отвратившись отъ грѣха, обязанъ исповѣдаться передъ Богомъ (да восхвалится Онъ), ибо сказано: „Если мужчина или женщина сдѣлаетъ какой-либо грѣхъ противъ человѣка и тѣмъ сдѣлаетъ преступленіе противъ Господа, и виновна будетъ душа та, то пусть исповѣдуются во грѣхѣ своемъ, который они сдѣлали" (במדבר ה, ו—ז); эта исповѣдь должна быть словесная, и она составляетъ מצות עשה—исполненіе положительной заповѣди (יד החזקה הל׳ תשובה א).

התשובה מכפרת על כל עבירות—раскаяніе очищаетъ всѣ грѣхи; даже если кто всѣ дни жизни своей былъ нечестивецъ, но ежели только онъ впослѣдствіи раскаялся, то не вспоминаютъ ему ничего изъ нечестія его, какъ сказано: רשעת הרשע לא יכשל בה ביום שובו מרשעו—„нечестивый не преткнется за нечестіе свое въ день обращенія отъ нечестія своего (שם א, ג ; יחזקאל לג, יב).

Въ чемъ состоитъ раскаяніе?—Въ томъ, что грѣшникъ оставляетъ грѣхъ свой, удаляетъ его изъ мысли своей и рѣшаетъ въ сердцѣ своемъ не совершать его болѣе, какъ сказано: יעזב רשע דרכו וגומר—„нечестивый пусть оставитъ путь свой" (ישעיה נה, ז). Вмѣстѣ съ тѣмъ онъ долженъ раскаяться въ содѣянныхъ грѣхахъ, какъ сказано: אחרי שובי נחמתי—„послѣ обращенія моего я раскаялся" (ירמיה לא, יח), и поставить надъ собою свидѣтелемъ Всевѣдущаго, что не возвратится къ тому грѣху никогда, какъ сказано: „И не будемъ болѣе называть богомъ нашимъ издѣліе рукъ нашихъ" (הושע יד, ג—ד). Должно исповѣдываться устами своими и выражать словами сіи рѣшенія, принятыя въ сердцѣ своемъ (יד הח׳ הל׳ תשובה ב, ב).

Хотя раскаяніе и вопль полезны во всякое время, тѣмъ не менѣе въ десять дней, что между Новолѣтіемъ и Днемъ Прощенія (עשרת ימי תושבה), оно особенно полезно и пріемлется немедленно, ибо сказано: דרשו ה׳ בהמצאו „ищите Господа, когда можно найти Его" (ישעיה נה, ו). Послѣднее впрочемъ относится къ отдѣльному лицу, обществу же Господь внемлетъ во всякое время, когда бы оно ни каялось и не вопило къ нему отъ всего сердца, ибо сказано: כה׳ אלהינו בכל קראנו אליו—„какъ Господь, Богъ нашъ, когда ни призовемъ Его" (יד החזקה הל׳ תשובה ב, ו ; דברים ד, ז).

Въ книгѣ חיי אדם כלל קמג говорится между прочимъ объ עשרת ימי תשובה слѣдующее:

По свойственной Богу любви къ народу Своему, Онъ ждетъ раскаянія грѣшниковъ не день и не два дня, а далъ намъ на то продолжительное время. Въ началѣ всякаго года и мѣсяца растворяются всѣ небесныя врата: врата раскаянія, врата прощенія и отпущенія, и остаются открытыми до времени закрыванія ихъ (נעילה) въ День Прощенія, причемъ Самъ Богъ возглашаетъ: שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם—„возврати-

тесь, мятежныя дѣти; Я исцѣлю вашу непокорность" (ירמיה ג, כב). Кто не убоится и не вострепещетъ, услышавъ голосъ рога, возвѣщающій: עורו ישנים משינתכם—пробудитесь, спящіе, отъ сна вашего, встань, воззови къ Богу твоему, ибо благъ и милостивъ Онъ. Великъ грѣхъ того, кто не кается и не умножаетъ занятій Торою и добрыхъ дѣлъ своихъ въ эти дни болѣе, чѣмъ во всѣ дни года, дабы стать чистымъ и яснымъ къ наступленію святого Дня Прощенія, какъ сказано: לפני ה׳ תטהרו—„передъ Богомъ очиститесь" (ויקרא טז, ל). Да не скажетъ человѣкъ: вѣдь я ежедневно возлагаю ציצית и תפילין, произношу ברכות, совершаю молитву, слѣдовательно, чаша заслугъ моихъ перевѣситъ грѣхи мои;—только безсердечный говоритъ подобное. Должно подумать также, сколько разныхъ грѣховъ ты совершаешь ежедневно черезъ пустые разговоры, клевету и другія запрещенныя дѣянія,—и всѣми органами твоими. Всякому еврею надлежитъ взывать къ Богу въ десять дней каянія. Истинно, ошибаются многіе, думающіе, что должно отречься только отъ тяжкихъ грѣховъ идолослуженія, распутства, кровопролитія, отъ нарушенія Субботы и т. п. (עבודת כוכבים, ג״ע, ש״ד, חילול שבת): это невѣрно, ибо есть грѣхи, которые человѣкъ топчетъ ногами, между тѣмъ, какъ они тяжелѣе названныхъ грѣховъ. Законоучители говорятъ, что клевета тягче, чѣмъ идолослуженіе, распутство и кровопролитіе. Сюда же относятся еще безчисленные грѣхи, обычные у людей, какъ то: напрасная или ложная клятва, проклинаніе себя или другого, напрасное благословеніе (ברכה לבטלה) или упоминаніе имени Божія, невнимательная молитва, оскорбленіе ближняго, огорченіе кого-либо словомъ или дѣломъ, притѣсненіе, угнетеніе вдовы или сироты, лихоимство, взаимная ненависть, гнѣвъ, нескромные взгляды, месть. осмѣиваніе, пустые разговоры, дѣловые разговоры въ Субботу и праздники; всему этому противомѣрно неизученіе Торы, ибо кто далекъ отъ нея, далекъ и отъ служенія Творцу; наоборотъ, чѣмъ болѣе кто занимается Торою, тѣмъ болѣе онъ приближается къ служенію Творцу. Посему предки наши постановили трубить въ рогъ, начиная съ новомѣсячія элула, дабы всякій израильтянинъ привелъ себѣ въ сознаніе, что этимъ трубленіемъ его какъ бы предупреждаютъ о судѣ; дабы сердце его трепетало въ немъ при мысли, что настало время взысканія и обсужденія дѣлъ его, которыя всѣ записаны въ книгѣ, всѣ до малѣйшаго движенія, которое онъ совершилъ,—настало время, въ которое Богъ вступаетъ въ судъ со всякимъ существомъ касательно всего содѣяннаго, какъ добраго, такъ и злого. Ежели человѣкъ боится и трепещетъ. когда ему надлежитъ предстать на судъ передъ царя земного, какъ же онъ не

всей семьей своей передъ ликъ Царя царствующихъ, Всесвятого, да восхвалится Онъ! Посему, какъ безразсудно поступаютъ тѣ, которые въ десять дней каянія, эти дни небеснаго правосудія, все время свое отдаютъ обычнымъ занятіямъ и заботамъ, не зная, каковъ будетъ небесный приговоръ о нихъ. Каждый еврей обязанъ въ теченіе десяти дней каянія поменьше предаваться своимъ мірскимъ дѣламъ, установить особые часы, какъ днемъ, такъ и ночью, для уединеннаго размышленія, а также сердечнаго изліянія передъ Творцомъ своимъ и исповѣди передъ Нимъ. Въ оные дни должно болѣе обыкновеннаго исполнять божественныя повелѣнія, заниматься изученіемъ Торы и давать милостыню, ибо то время есть пора благоволенія, и тогда молитва пріемлется Богомъ. Тора повелѣваетъ обращаться къ Богу съ раскаяніемъ ранѣе наступленія великаго и страшнаго Дня Прощенія, ибо сказано: מכל חטאתיכם לפני ה׳ תטהרו—„отъ всѣхъ грѣховъ вашихъ передъ лицомъ Господнимъ вы должны очиститься“ (ויקרא טז, ל). Особенно слѣдуетъ исправить грѣхи, совершенные въ отношеніи къ ближнему, ибо они не искупаются ни Днемъ Прощенія ни даже смертію, доколѣ не возвратишь похищеннаго и не вымолишь себѣ прощенія у обиженнаго тобою. Бываютъ люди, которые даютъ милостыню изъ награбленнаго ими, щедро разсѣевая ее бѣднымъ: это большая ошибка, ибо сказано: יד ליד לא ינקה רע—„Рука Бога воздастъ ему въ руку, порочный не останется ненаказаннымъ (משלי יא, כא). Возвративши похищенное, должно затѣмъ исповѣдываться устами искренно, съ глубокимъ смиреніемъ, съ плачемъ и сокрушеннымъ сердцемъ. Затѣмъ должно въ сознаніи своемъ положить твердое рѣшеніе не совершать подобнаго, горько плакать о томъ, что ты прогнѣвилъ Владыку Господа Саваоѳъ и осквернилъ дарованную Имъ тебѣ душу дурными дѣлами своими, и стыдиться подымать глаза свои къ Богу при воспоминаніи о мерзкихъ поступкахъ своихъ. Скажи въ сердцѣ своемъ: „о что я сдѣлалъ! Почему я презрѣлъ слово Господне и не вспомнилъ Того, Который создалъ меня изъ ничего, оказывалъ мнѣ всякія благодѣянія; я совершалъ дурныя дѣла и такимъ образомъ воздалъ Ему зломъ за добро. О горе мнѣ, горе, печальнымъ я сойду въ могилу. Въ десять дней каянія особенно полезно посѣщать בתי כנסיות и בתי מדרשות синагоги и дома изученія закона, чтобы тамъ слушать поучительныя рѣчи; законоучители повелѣваютъ намъ любить наставленіе; кто ненавидитъ наставленіе, тотъ весьма далекъ отъ раскаянія, какъ сказано: עוזב תוכחת מתעה—„отвергающій обличеніе заблуждается“ (משלי י, יז). אוהב מוסר אוהב דעת ושונא תוכחת בער—„Любящій наставленія любитъ знаніе, но кто ненавидитъ обличеніе, тотъ невѣжда“ (שם יב, א).

В. יום הכפורים—День Прощенія.

יום הכפורים—10-ое тишри есть день, назначенный Богомъ для отпущенія грѣховъ, какъ сказано: כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר וגו׳—„Ибо въ сей день Онъ очищаетъ васъ, чтобы сдѣлать васъ чистыми отъ всѣхъ грѣховъ вашихъ, передъ Господомъ вы будете очищены“ (ויקרא טז, ל). День Прощенія должно встрѣчать съ крайнимъ благоговѣніемъ и съ полнымъ сознаніемъ всей важности его. Рабби Акиво говоритъ: אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרין מי מטהר אתכם אביכם שבשמים שנאמר וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם ואומר מקוה ישראל ד׳ מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב״ה מטהר את ישראל—„благо вамъ, Израиль, передъ Кѣмъ вы достигаете чистоты! Кто дѣлаетъ васъ чистыми!—Отецъ вашъ небесный! Я, сказано, окропляю васъ чистою водою, и вы становитесь чистыми! Источникъ чистоты Израиля есть Богъ; какъ источникъ очищаетъ нечистыхъ, такъ Святый, да восхвалится Онъ, дѣлаетъ чистымъ Израиля“ (יומא פה, ב).

Посему—„да оставитъ нечестивецъ путь свой, и человѣкъ порочный мысли свои, и обратится къ Господу, и Онъ помилуетъ его, и къ Богу нашему, ибо Онъ много прощаетъ“ (ישעיה נה, ז).

אין יום הכפורים מכפר אלא על השבין—День Прощенія очищаетъ только тѣхъ, которые раскаиваются. Но האומר אחטא ואשוב אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה אחטא ויום הכפורים מכפר אין יום הכפורים מכפר (יומא פה) если кто говоритъ: буду грѣшить и потомъ раскаюсь, буду грѣшить и потомъ раскаюсь,—тому Богъ не даетъ возможности совершить раскаяніе;—буду грѣшить, а День Прощенія очиститъ меня,—того День Прощенія не очищаетъ. Далѣе сказано: עבירות שבין אדם למקום יום הכפורים מכפר עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חבירו—грѣхи человѣка противъ Бога отпускаются въ День Прощенія; грѣхи же въ отношеніи къ ближнему не прощаются въ сей день, пока человѣкъ не удовлетворитъ ближняго своего (יומא פה).

Обязанности въ отношеніи Дня Прощенія.

Правила относительно покоя въ десятый день тишри (הלכות שביתת עושר) заключаютъ въ себѣ четыре заповѣди, изъ коихъ двѣ положительныя (שתי מצות עשה) и двѣ отрицательныя (שתי מצות לא תעשה), а именно: 1) отдыхать въ оный день отъ работъ (לשבות בו ממלאכה), 2) не производить въ оный день работъ (שלא לעשות בו מלאכה), 3) смирять себя въ оный день (להתענות בו) и 4) не ѣсть и не пить въ оный день (שלא לאכל ולשתות בו).

Тора налагаетъ на насъ обязанность (מצוה עשה) отдыхать отъ работъ въ десятый день седьмого мѣсяца (тишри), ибо сказано: שבת

שבתון הוא לכם—„это Суббота покоя для васъ“ (ויקרא טז, לא); кто совершаетъ въ оный день работу, тотъ нарушаетъ положительную заповѣдь (בטל מצות עשה) и преступаетъ запретъ (ועבר על לא תעשה), ибо сказано:··· ובעשור לחדש השביעי הזה··· כל מלאכה לא תעשו—„И въ десятый день этого седьмого мѣсяца··· никакого дѣла не дѣлайте“ (במדבר כט, ז). Какое же наказаніе влечетъ за собою совершеніе работы въ тотъ день? Если кто-нибудь это сдѣлалъ по своей волѣ и умышленно, то онъ חייב כרת—того Богъ караетъ сокращеніемъ жизни; если же онъ это сдѣлалъ неумышленно, то онъ обязанъ (былъ) приносить установленную жертву за грѣхъ (קרבן חטאת קבוע). Все, что запрещено производить въ Субботу, даже если это не есть работа, запрещено производить и въ День Прощенія; все, что запрещено приводить въ движеніе (לטלטלו) въ Субботу, запрещается приводить въ движеніе и въ День Прощенія; что запрещено говорить или дѣлать въ Субботу, то запрещено также и въ День Прощенія. Вообще между Субботой и Днемъ Прощенія нѣтъ различія въ отношеніи правилъ о покоѣ, кромѣ того, что за умышленную работу въ Субботу законъ караетъ побіеніемъ камнями (סקילה), а въ День Прощенія—сокращеніемъ жизни (יד החזקה הלכות שביתת עשר א; בכרת).

Есть и другое повелѣніе относительно Дня Прощенія:—воздерживаться въ оный день отъ ѣды и питія, ибо сказано: תענו את נפשותיכם—„смиряйте души ваши“ (ויקרא טז, כט). Законоучители говорятъ на основаніи устнаго преданія: אי זה הוא עִנוי שהוא לנפש זה הצום—въ чемъ состоитъ смиреніе души?—въ постѣ: и кто постится въ оный день, тотъ исполняетъ положительную заповѣдь. Кто же ѣстъ и пьетъ въ יום כפור, тотъ нарушаетъ положительную заповѣдь (בטל מצות עשה) и преступаетъ запретъ (ועבר על לא תעשה), ибо сказано: כל הנפש אשר לא תענה בעצם היום הזה ונכרתה—„Всякая душа, которая не смиритъ себя въ тотъ день, будетъ истреблена“ (ויקרא כג, כט). Изъ того, что Тора караетъ сокращеніемъ жизни того, который не смиряетъ себя, мы заключаемъ, что намъ запрещено въ יום כפור ѣсть и пить (יד החזקה הלכות שביתת עשר א, ד).

Устное преданіе учитъ насъ также, что запрещается въ יום הכפורים умываніе, употребленіе благовонныхъ мастей, надѣваніе обуви и супружество (רחיצה, סיכה, נעילת הסנדל, בעילה). Заповѣдь повелѣваетъ намъ воздерживаться отъ всего этого, подобно тому, какъ воздерживаются отъ ѣды и питія, ибо сказано: שבת שבתון,—שבת въ отношеніи ѣды, שבתון—относительно названныхъ предметовъ (שם א, ה).

Подобно тому, какъ покой отъ работы (שבות מלאכה) обязателенъ

и въ самый День Прощенія и въ относящуюся къ нему ночь, такъ и воздержаніе отъ названныхъ предметовъ (שבות לענוי), обязательно и днемъ и ночью. Должно также увеличивать продолжительность святого дня насчетъ будней (להוסיף מחול על הקדש), какъ при наступленіи его, такъ и на исходѣ его (בכניסתו וביציאתו), ибо сказано: ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש בערב—„и смиряйте души ваши въ девятый день мѣсяца вечеромъ" (ויקרא כג, לב), т. е. начинаютъ поститься и смирять себя девятаго тишри, съ вечера, примыкающаго къ десятому дню тишри; такъ равно и на исходѣ יוה"כ—продолжаютъ смиреніе (ענוי) немного и на ночь 11-го, примыкающую къ 10-му тишри, ибо сказано: מערב עד ערב תשבתו שבתכם—„отъ вечера до вечера празднуйте праздникъ вашъ" (שם).

Для опасно больного постъ необязателенъ (אורח חיים תרי"ז תרי"ח).

Дѣтямъ моложе девяти лѣтъ, даже если они желаютъ немного поститься, не дозволяютъ этого, во избѣжаніе опасности. По истеченіи же полныхъ девяти лѣтъ, если они здоровы, пріучаютъ ихъ къ тому, чтобы они немного постились, и ѣли на нѣсколько часовъ позже обычнаго для нихъ времени (תרט"ז).

Наканунѣ Дня Прощенія (ערב יום כיפור) должно за трапезою ѣсть и пить болѣе обыкновеннаго (תרז, תרח).

Принято, что каждый глава семейства дѣлаетъ одну свѣчу для дома своего, въ воспоминаніе о томъ, что въ יוהכ"פ сошолъ Моисей съ горы Синайской со вторыми скрижалями (Тора называется נר—свѣточъ), другую—за души отца своего и матери своей, если они умерли, дабы снискать для нихъ прощеніе. Одну свѣчу зажигаютъ дома, другую въ синагогѣ (קנד, תרי).

Наканунѣ יוהכ"פ, подъ вечеръ, за нѣкоторое время (часъ или два, חיי אדם קמד), до заката солнца совершаютъ заключительную трапезу (סעודה המפסקת). За этой трапезой принято обмакивать въ медъ кусокъ хлѣба, надъ которымъ совершена ברכת המוציא, и ѣсть только легко переваримую пищу, какъ напр. мясо птицъ

Ранѣе наступленія вечера накрываютъ столы скатертью и зажигаютъ въ домѣ свѣчи, какъ наканунѣ Субботы; передъ возжженіемъ свѣчей произносятъ ברכה (см. ниже).

На исходѣ Дня Прощенія въ הבדלה не читаютъ ни הנה אל ישועתי ни על הבשמים, а произносятъ только ברכות надъ бокаломъ על הכוס, надъ свѣтомъ (על הנר), а также המבדיל. Если же День Прощенія совпалъ съ Субботой, тогда читаютъ также על הבשמים и начинаютъ съ הנה אל ישועתי, какъ на исходѣ обыкновенной Субботы (ארח חיים תרכד).

На исходѣ Дня Прощенія (במוצאי יוה"כ) ѣдятъ, пьютъ и веселятся, ибо въ Мидрошъ разсказывается, что на исходѣ Дня Прощенія раздается голосъ съ неба (בת קול), говорящій: Иди, ѣшь съ веселіемъ хлѣбъ твой, и пей съ радостнымъ сердцемъ вино твое, ибо давно благоволить Господь къ дѣламъ твоимъ (לך אכל בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך כי כבר רצה אלהים את מעשיך).

218.

סדר התרת נדרים.

מה שנוהגין בהתרת נדרים לומר אף שמצד הדין המבקש התרה צריך לפרוט הנדר אך דעו נא רבותי כו׳ זה אינו מועיל אלא לנדרים ששכח אבל לנדרים שלא שכח וזוכר אותם וצריך להתירם צריך לפרוט הנדר ואם לאו אין מתירין לו ודי כשמפרש הנדר לפני אחד מהמתירין. ובהאי מודעא שאנו מתירין אינו מועיל אלא בנדר ושבועה שבינו לבין עצמו אבל בנדר ושבועה שבין אדם לחבירו או להממשלה ובמקומות המשפט אינו מועיל שום היתר והפרה בעולם.

שִׁמְעוּ נָא רַבּוֹתַי דַּיָּנִים מֻמְחִים כָּל נֶדֶר אוֹ שְׁבוּעָה אוֹ אִסָּר אוֹ קוֹנָם אוֹ חֵרֶם שֶׁנָּדַרְתִּי אוֹ נִשְׁבַּעְתִּי בְּהָקִיץ אוֹ בַחֲלוֹם אוֹ נִשְׁבַּעְתִּי בַּשֵּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁאֵינָם נִמְחָקִים וּבְשֵׁם הוי"ה בָּרוּךְ הוּא וְכָל מִינֵי נְזִירוּת שֶׁקִּבַּלְתִּי עָלַי. וַאֲפִילוּ נְזִירוּת שִׁמְשׁוֹן) וְכָל שׁוּם אִסּוּר וַאֲפִילוּ אִסּוּר הֲנָאָה שֶׁאָסַרְתִּי עָלַי אוֹ עַל אֲחֵרִים בְּכָל לָשׁוֹן שֶׁל אִסּוּר בֵּין בִּלְשׁוֹן אִסּוּר אוֹ חֵרֶם אוֹ קוֹנָם וְכָל שׁוּם קַבָּלָה אֲפִילוּ שֶׁל מִצְוָה שֶׁקִּבַּלְתִּי עָלַי בֵּין בִּלְשׁוֹן נֶדֶר בֵּין בִּלְשׁוֹן נְדָבָה בֵּין בִּלְשׁוֹן שְׁבוּעָה בֵּין בִּלְשׁוֹן נְזִירוּת בֵּין בְּכָל לָשׁוֹן וְגַם הַנַּעֲשֶׂה בִּתְקִיעַת כָּף בֵּין כָּל נֶדֶר וּבֵין כָּל נְדָבָה וּבֵין שׁוּם מִנְהָג שֶׁל מִצְוָה שֶׁנָּהַגְתִּי אֶת עַצְמִי וְכָל מוֹצָא שְׂפָתַי שֶׁיָּצָא מִפִּי אוֹ שֶׁנָּדַרְתִּי וְגָמַרְתִּי בְּלִבִּי לַעֲשׂוֹת שׁוּם מִצְוָה מֵהַמִּצְוֹת אוֹ אֵיזוֹ הַנְהָגָה טוֹבָה אוֹ אֵיזֶה דָּבָר טוֹב שֶׁנָּהַגְתִּי שָׁלֹשׁ פְּעָמִים וְלֹא הִתְנֵיתִי שֶׁיְּהֵא בְּלִי נֶדֶר. הֵן דָּבָר שֶׁעָשִׂיתִי. הֵן עַל עַצְמִי הֵן עַל אֲחֵרִים. הֵן אוֹתָן הַיְדוּעִים לִי הֵן אוֹתָן שֶׁכְּבָר שָׁכַחְתִּי. בְּכֻלְּהוֹן אִתְחֲרַטְנָא בְהוֹן מֵעִקָּרָא וְשׁוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ אֲנִי מִמַּעֲלַתְכֶם הַתָּרָה עֲלֵיהֶם כִּי יָרֵאתִי פֶּן אֶכָּשֵׁל וְנִלְכַּדְתִּי חַס וְשָׁלוֹם בַּעֲוֹן נְדָרִים וּשְׁבוּעוֹת וּנְזִירוּת וַחֲרָמוֹת וְאִסּוּרִין וְקוֹנָמוֹת וְהַסְכָּמוֹת וְאֵין אֲנִי שׁוֹאֵל חַס וְשָׁלוֹם עַל קִיּוּם הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים הָהֵם שֶׁעָשִׂיתִי רַק אֲנִי מִתְחָרֵט עַל קַבָּלַת הָעִנְיָנִים בִּלְשׁוֹן נֶדֶר אוֹ שְׁבוּעָה אוֹ נְזִירוּת אוֹ אִסּוּר אוֹ חֵרֶם אוֹ קוֹנָם אוֹ הַסְכָּמָה אוֹ קַבָּלָה בְלֵב וּמִתְחָרֵט אֲנִי עַל זֶה שֶׁלֹּא אָמַרְתִּי הִנְנִי עוֹשֶׂה דָבָר זֶה בְּלִי נֶדֶר וּשְׁבוּעָה וּנְזִירוּת וְחֵרֶם וְאִסּוּר וְקוֹנָם וְקַבָּלָה בְלֵב. לָכֵן אֲנִי שׁוֹאֵל הַתָּרָה בְּכֻלְּהוֹן. אֲנִי מִתְחָרֵט עַל כָּל

הַנִּזְכָּר בֵּין אִם הָיוּ הַמַּעֲשִׂים מִדְּבָרִים הַנּוֹגְעִים בְּמָמוֹן. בֵּין מֵהַדְּבָרִים הַנּוֹגְעִים בְּגוּף. בֵּין מֵהַדְּבָרִים הַנּוֹגְעִים אֶל הַנְּשָׁמָה. בְּכֻלְּהוֹן אֲנִי מִתְחָרֵט עַל לְשׁוֹן נֶדֶר וּשְׁבוּעָה וּנְזִירוּת וְאִסּוּר וְחֵרֶם וְקוֹנָם וְקַבָּלָה בְּלֵב. וְהִנֵּה מִצַּד הַדִּין הַמִּתְחָרֵט וְהַמְבַקֵּשׁ הַתָּרָה צָרִיךְ לִפְרוֹט הַנֶּדֶר. אַךְ דְּעוּ נָא רַבּוֹתַי כִּי אִי אֶפְשַׁר לְפוֹרְטָם ׃ כִּי רַבִּים הֵם וְאֵין אֲנִי מְבַקֵּשׁ הַתָּרָה עַל אוֹתָם הַנְּדָרִים שֶׁאֵין לְהַתִּיר אוֹתָם. עַל כֵּן יִהְיוּ נָא בְעֵינֵיכֶם כְּאִלּוּ הָיִיתִי פוֹרְטָם ׃

והמתירין משיבין לו ג״פ בלשון זה.

הַכֹּל יִהְיוּ מֻתָּרִים לָךְ הַכֹּל מְחוּלִים לָךְ הַכֹּל שְׁרוּיִם לָךְ אֵין כַּאן לֹא נֶדֶר וְלֹא שְׁבוּעָה וְלֹא נְזִירוּת וְלֹא חֵרֶם וְלֹא אִסּוּר וְלֹא קוֹנָם וְלֹא נִדּוּי וְלֹא שַׁמְתָּא וְלֹא אָרוּר. אֲבָל יֵשׁ כַּאן מְחִילָה וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה. וּכְשֵׁם שֶׁמַּתִּירִים הַבֵּית דִּין שֶׁל מַטָּה כַּךְ יִהְיוּ מֻתָּרִים מִבֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה ׃

ואח״כ יהא מוסר מודעה לפניהם ויאמר בלשון הזה.

הֲרֵי אֲנִי מוֹסֵר מוֹדָעָה לִפְנֵיכֶם וַאֲנִי מְבַטֵּל מִכַּאן וּלְהַבָּא כָּל הַנְּדָרִים וְכָל שְׁבוּעוֹת וּנְזִירוֹת וְאִסּוּרִין וְקוֹנָמוֹת וַחֲרָמוֹת וְהַסְכָּמוֹת וְקַבָּלָה בְּלֵב שֶׁאֲקַבֵּל עָלַי בְּעַצְמִי הֵן בְּהָקִיץ הֵן בַּחֲלוֹם חוּץ מִנִּדְרֵי תַעֲנִית בִּשְׁעַת מִנְחָה וּבְאִם שֶׁאֶשְׁכַּח לִתְנַאי מוֹדָעָה הַזֹּאת וְאֶדּוֹר מֵהַיּוֹם עוֹד מֵעַתָּה אֲנִי מִתְחָרֵט עֲלֵיהֶם וּמַתְנֶה עֲלֵיהֶם שֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּן בְּטֵלִין וּמְבֻטָּלִין לָא שְׁרִירִין וְלָא קַיָּמִין וְלָא יְהוֹן חָלִין כְּלָל וּכְלָל בְּכֻלָּן אִתְחֲרַטְנָא בְּהוֹן מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם ׃ ויועיל זה כשלא יזכור לתנאי בשעת השבועה כמבואר ביו״ד.

219.

(*Переводъ см. стр. 94*).

תְּפִלַּת רֹאשׁ הַשָּׁנָה.

לערבית ושחרית ומנחה

למנחה כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ ׃

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל

חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים. מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר: מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים. זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ. וְיִירָאוּךָ כָּל הַמַּעֲשִׂים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל הַבְּרוּאִים וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אֶחָת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׁלְטוֹן לְפָנֶיךָ עֹז בְּיָדְךָ וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ:

Итакъ, распространи страхъ къ Тебѣ, Господи, Боже нашъ, надъ всѣми созданіями Твоими и боязнь передъ Тобою надъ всѣмъ, что Ты сотворилъ, дабы боялись Тебя всѣ созданія и повергались передъ Тобою всѣ творенія, дабы всѣ они образовали одинъ союзъ для совершенія воли Твоей отъ полнаго сердца, какъ мы признаемъ, Господи, Боже нашъ, что власть—Твоя, сила въ рукѣ Твоей и крѣпость въ десницѣ Твоей, и имя Твое страшно всему, что Ты сотворилъ.

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ. תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ וְתִקְוָה טוֹבָה לְדוֹרְשֶׁיךָ וּפִתְחוֹן פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ. שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ וְשָׂשׂוֹן

Итакъ, даруй честь, Господи, народу Твоему, славу благоговѣющимъ передъ Тобою и добрую надежду ищущимъ Тебя и свободное слово уповающимъ на Тебя,

לְעִירֶךָ וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ:

радость землѣ Твоей, веселіе граду Твоему, возрастаніе рога Давиду, рабу Твоему, и возсіяніе свѣточа сыну Іесееу, помазаннику Твоему, — вскорѣ въ наши же дни.

וּבְכֵן צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וִישָׁרִים יַעֲלֹזוּ וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ. וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ פִּיהָ. וְכָל הָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ כְּעָשָׁן תִּכְלֶה. כִּי תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן הָאָרֶץ:

Итакъ, праведники узрятъ и возрадуются, непорочные возликуютъ, благочестивые торжественно возвеселятся, и насиліе замкнетъ уста свои, и всякое нечестіе совсѣмъ исчезнетъ, какъ дымъ, когда Ты устранишь власть злоумышленія съ земли.

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ. בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

И будешь царствовать Ты, Господи, одинъ надъ всѣми созданіями Твоими на горѣ Сіонъ, обители славы Твоей, и въ Іерусалимѣ, градѣ святости Твоей, какъ написано въ священныхъ словахъ Твоихъ: Господь будетъ царствовать вовѣки, Богъ Твой, Сіонъ, въ роды родовъ. Аллилуія.

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ. וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט. וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

Святъ Ты, и страшно имя Твое, и нѣтъ иного Бога, кромѣ Тебя, какъ написано: „Господь Саваоѳъ превознесся въ судѣ, и Богъ святый явилъ святость Свою въ правдѣ“ (Исаія 5, 16). Благословенъ Ты, Господи, Царь святый.

Переводъ см. стр. 453.

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

На исходѣ Субботы прибавляютъ слѣдующее: כשחל ר"ה במוצ"ש אומרים זה:

וַתּוֹדִיעֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ וַתְּלַמְּדֵנוּ לַעֲשׂוֹת בָּהֶם

חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים וְתוֹרוֹת אֱמֶת חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים וַתַּנְחִילֵנוּ זְמַנֵּי שָׂשׂוֹן וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ וְחַגֵּי נְדָבָה: וַתּוֹרִישֵׁנוּ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת וּכְבוֹד מוֹעֵד וַחֲגִיגַת הָרֶגֶל: וַתַּבְדֵּל יְיָ אֱלֹהֵינוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל. בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ. בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים. בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ. וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ. הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת יוֹם (לשבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת יוֹם) הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה. יוֹם (זִכְרוֹן) תְּרוּעָה (בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

И Ты далъ намъ, Господи, Боже нашъ, по любви, сей день (Субботы и день) памятованія, день (воспоминанія) трубныхъ звуковъ (по любви), призывъ къ святости, воспоминаніе о выходѣ изъ Египта.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה: זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים: וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ, да вознесется и взойдетъ *къ Тебѣ*, и достигнетъ до *Тебя*, и явится *предъ Тобою*, и да будетъ благоугодно принята, услышана, взыскана и вспомянута память о насъ и память объ отцахъ нашихъ, память о Мессіи, сынѣ Давида, раба Твоего, и память о Іерусалимѣ, святомъ городѣ Твоемъ, и память о всемъ народѣ Твоемъ, домѣ Израилевомъ,—на спасеніе и на благо, на милость, благодѣяніе и милосердіе, на жизнь и миръ въ сей день памятованія. Вспомяни насъ, Господи, Боже нашъ, въ сей день на благо и посѣти насъ благословеніемъ и спаси насъ на жизнь, и въ дѣлѣ спасенія и милосердія щади и жалѣй насъ, милосердуй о насъ и спасай насъ. Къ Тебѣ *обращены* наши очи, ибо Ты, о Боже,—Царь Преблагій и Милосердый!

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. מְלוֹךְ

Боже нашъ и Боже отцовъ на-

עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדֶךָ . וְהִנָּשֵׂא עַל כָּל הָאָרֶץ בִּיקָרֶךָ . וְהוֹפַע בַּהֲדַר גְּאוֹן עֻזֶּךָ עַל כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל אַרְצֶךָ ׃ וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְעַלְתּוֹ . וְיָבִין כָּל יָצוּר כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ . וְיֹאמַר כֹּל אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְאַפּוֹ . יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ . וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה ׃ (לשבת אֱ'הֵנוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ) קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ . שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ . (וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ וְיָנוּחוּ בוֹ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ) וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת . כִּי אַתָּה אֱלֹהִים אֱמֶת וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ (הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן ׃

шихъ, царствуй надъ всѣмъ міромъ во славѣ Твоей и вознесись надъ всею землею въ величіи Твоемъ, и возсіяй въ блескѣ величественнаго могущества Твоего надъ всѣми обитателями земного шара Твоего, дабы всякое созданіе признавало, что Ты его создалъ, и дабы разумѣла всякая тварь, что Ты ее образовалъ, и дабы все, что имѣетъ дыханіе въ ноздряхъ своихъ, говорило: Господь, Богъ Израилевъ, есть Царь, и владычество Его господствуетъ надъ всѣмъ. (*Въ Субботу*: Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ, благоволи къ покою нашему) Освяти насъ черезъ заповѣди Твои и дай намъ удѣлъ въ Торѣ Твоей, насыти насъ благодатію Твоею и возрадуй насъ помощію Твоею, (*въ Субботу*: и дай намъ въ удѣлъ, Господи, Боже нашъ, по любви и благоволенію, святую Субботу Твою, дабы почивали въ оную израильтяне, святящіе имя Твое) и очисти сердце наше, дабы намъ служить Тебѣ истинно; ибо Ты—Богъ истинный, и слово Твое истинно и неизмѣнно вовѣки. Благословенъ Ты, Господи, Царь надъ всею землею, освящающій (Субботу и) Израиля и День Памятованія.

(Переводъ см. стр. 102.)

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל . וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ .

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן ׃

При повторенiи канторомъ תפלה*, народъ читаетъ здѣсь* מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

מודים דרבנן

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

Канторъ, при повторенiи תפלה *вслухъ, произноситъ:*

לש״ץ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

לשחרית

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם

למנחה ולעריבית

שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם

וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַיְיָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

אם חל ליל ר"ה בשבת מתחיל הש"ץ ויכלו, מגן אבות המלך הקדוש. וחותם בש"ש לבד. וא"א במה מדליקין, אומר ק"ש וכופלין לעילא ולעילא, קדוש על חכום שהחיינו, עלינו. ק"י:

נוהגין לברך איש את אחיו בליל ראש השנה בביהכ"נ ולאנשי ביתו כנוסח זה:

ליחיד לְשָׁנָה טוֹבָה תִּכָּתֵב וְתֵחָתֵם: | ליחידה לְשָׁנָה טוֹבָה תִּכָּתְבִי וְתֵחָתֵמִי:

לרבים לְשָׁנָה טוֹבָה תִּכָּתֵבוּ וְתֵחָתֵמוּ: | לרבות לְשָׁנָה טוֹבָה תִּכָּתַבְנָה וְתֵחָתַמְנָה:

220.

קידוש לראש השנה.

Переводъ см. стр. 266.

Въ Новолѣтіе, совпад. съ Субботою . אם חל ר"ה בשבת מתחילין כאן

בלחש וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר

יוֹם הַשִּׁשִּׁי. וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ. כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת.

Въ Новолѣтіе, совпад. съ буднями: ואם חל ר"ה בחול מתחילין כאן:

על היין סַבְרִי מָרָנָן וְרַבָּנָן וְרַבּוֹתַי:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר־בָּחַר בָּנוּ מִכָּל עָם וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל לָשׁוֹן וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת יוֹם (לשבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת יוֹם) הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה יוֹם (זִכְרוֹן

תְּרוּעָה (לשבת בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם. כִּי בָנוּ בָחַרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדַּשְׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים. וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ (לשבת הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן׃

Въ קידוש *читаютъ въ объ ночи Новолѣтія* שהחיינו.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה.

На исходѣ Субботы: בשחל ר"ה במוצ"ש מקדשין יקנה"ז ר"ת יין, קידוש, נר, הבדלה, זמן.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל. בֵּין אוֹר לְחֹשֶׁךְ. בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים. בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. בֵּין קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לִקְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב הִבְדַּלְתָּ. וְאֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה קִדַּשְׁתָּ. הִבְדַּלְתָּ וְקִדַּשְׁתָּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתֶךָ׃
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ׃ שהחיינו

За трапезою въ 1-ю ночь Новолѣтія обмакиваютъ часть сладкаго яблока въ медъ и передъ вкушеніемъ его произносятъ:

אחר ברכת המוציא נוהגין לטבול תפוח מתוק בדבש בסעודת ליל א' של ר"ה ומברכין עליו בורא פרי העץ.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ׃

Съѣдаютъ эту часть яблока и затѣмъ произносятъ:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּחַדֵּשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה וּמְתוּקָה׃

221.

סדר אבינו מלכנו

Отъ ר"ה *до* י"כ *включительно читаютъ въ* שחרית *и* מנחה—אבינו מלכנו, *за исключеніемъ Субботы, равно и* מנחה *кануна Субботы, а также* שחרית *и* מנחה *кануна* י"כ. *Если* י"ב *падаетъ на Субботу, то наканунѣ въ* שחרית *читается* א"מ.

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָטָאנוּ לְפָנֶיךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה עִמָּנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חַדֵּשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה׃

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּטֵּל מֵעָלֵינוּ כָּל גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּטֵּל מַחְשְׁבוֹת שׂוֹנְאֵינוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָפֵר עֲצַת אוֹיְבֵינוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כַּלֵּה כָּל צַר וּמַשְׂטִין מֵעָלֵינוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ סְתוֹם פִּיּוֹת מַשְׂטִינֵנוּ וּמְקַטְרִיגֵנוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כַּלֵּה דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וּשְׁבִי וּמַשְׁחִית וְעָוֹן וּשְׁמַד מִבְּנֵי בְרִיתֶךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְנַע מַגֵּפָה מִנַּחֲלָתֶךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ סְלַח וּמְחַל לְכָל עֲוֹנוֹתֵינוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ וְחַטֹּאתֵינוּ מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְחוֹק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים כָּל שִׁטְרֵי חוֹבוֹתֵינוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ שְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְחוֹלֵי עַמֶּךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ קְרַע רוֹעַ גְּזַר דִּינֵנוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכְרֵנוּ בְּזִכָּרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ (לנעילה חָתְמֵנוּ) בְּסֵפֶר חַיִּים טוֹבִים׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ (לנעילה חָתְמֵנוּ) בְּסֵפֶר גְּאֻלָּה וִישׁוּעָה׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ (לנעילה חָתְמֵנוּ) בְּסֵפֶר פַּרְנָסָה וְכַלְכָּלָה *)׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ (לנעילה חָתְמֵנוּ) בְּסֵפֶר זְכֻיּוֹת׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ (לנעילה חָתְמֵנוּ) בְּסֵפֶר סְלִיחָה וּמְחִילָה׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הַצְמַח לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקָרוֹב׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָרֵם קֶרֶן יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחֶךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מַלֵּא יָדֵינוּ מִבִּרְכוֹתֶיךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מַלֵּא אֲסָמֵינוּ שָׂבָע׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ שְׁמַע קוֹלֵנוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ׃

*) יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתִּתֶּן לִי וְלִבְנֵי בֵיתִי וּלְכָל הַסְּמוּכִים עַל שֻׁלְחָנִי הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם מְזוֹנוֹתַי בְּכָבוֹד בִּזְכוּת שִׁמְךָ הַגָּדוֹל (דיקרנוסא) הַמְּמֻנֶּה עַל הַפַּרְנָסָה׃

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ פְּתַח שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם לִתְפִלָּתֵנוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכוּר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ נָא אַל תְּשִׁיבֵנוּ רֵיקָם מִלְּפָנֶיךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ תְּהֵא הַשָּׁעָה הַזֹּאת שְׁעַת רַחֲמִים וְעֵת רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חֲמוֹל עָלֵינוּ וְעַל עוֹלָלֵינוּ וְטַפֵּנוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן הֲרוּגִים עַל שֵׁם קָדְשֶׁךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן טְבוּחִים עַל יִחוּדֶךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן בָּאֵי בָאֵשׁ וּבַמַּיִם עַל קִדּוּשׁ שְׁמֶךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ נְקוֹם נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ אִם לֹא לְמַעֲנֵנוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ כִּי אֵין בָּנוּ מַעֲשִׂים. עֲשֵׂה עִמָּנוּ צְדָקָה וָחֶסֶד וְהוֹשִׁיעֵנוּ׃

222.

סדר תקיעות וברכות שופר.

Чинъ трубленія въ рогъ и благословеній надъ ними.

קודם התקיעות אומרים מזמור זה ז׳ פעמים.

לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי קֹרַח מִזְמוֹר׃ כָּל הָעַמִּים תִּקְעוּ כָף הָרִיעוּ לֵאלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה׃ כִּי יְיָ עֶלְיוֹן נוֹרָא מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל הָאָרֶץ׃ יַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּינוּ וּלְאֻמִּים תַּחַת רַגְלֵינוּ׃ יִבְחַר לָנוּ אֶת

Передъ трубленіемъ прочитываютъ слѣд. псаломъ семь разъ.

Начальнику хора. Сыновъ Кореевыхъ. Псаломъ. Всѣ народы, рукоплещите, восклицайте Богу торжественнымъ гласомъ, потому что Господь Всевышній страшенъ, Онъ великій царь надъ всею землею; Онъ покоряетъ народы подъ власть нашу и племена подъ ноги

נַחֲלָתֵנוּ אֶת גְּאוֹן יַעֲקֹב אֲשֶׁר אָהֵב סֶלָה׃ עָלָה אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה יְיָ בְּקוֹל שׁוֹפָר׃ זַמְּרוּ אֱלֹהִים זַמֵּרוּ זַמְּרוּ לְמַלְכֵּנוּ זַמֵּרוּ׃ כִּי מֶלֶךְ כָּל הָאָרֶץ אֱלֹהִים זַמְּרוּ מַשְׂכִּיל׃ מָלַךְ אֱלֹהִים עַל גּוֹיִם אֱלֹהִים יָשַׁב עַל כִּסֵּא קָדְשׁוֹ׃ נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם כִּי לֵאלֹהִים מָגִנֵּי אֶרֶץ מְאֹד נַעֲלָה׃

наши. Онъ изберетъ наслѣдіе наше, величіе Іакова, котораго возлюбилъ, села. Восшелъ Богъ при восклицаніяхъ, Господь при звукѣ трубномъ. Пойте Богу нашему, пойте; пойте Царю нашему, пойте. Ибо Богъ—царь всей земли; пойте пѣснь. Богъ воцарился надъ народами, Богъ возсѣлъ на святомъ престолѣ Своемъ. Князья народовъ собрались къ народу Бога Авраамова, да, къ Богу—щиты [1]) земли; Онъ весьма превознесенъ.

קודם תקיעת שופר יאמר אלו הפסוקים בקול רם והוא מנהג צפת תוב"ב

מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָּהּ עָנָנִי בַמֶּרְחַב יָהּ

ויאמר ששה פסוקים אלו שר"ת קרע שטן׃

קוֹלִי שָׁמָעְתָּ אַל תַּעְלֵם אָזְנְךָ לְרַוְחָתִי לְשַׁוְעָתִי׃
רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת וּלְעוֹלָם כָּל מִשְׁפַּט צִדְקֶךָ׃
עֲרֹב עַבְדְּךָ לְטוֹב אַל יַעַשְׁקֻנִי זֵדִים׃
שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אִמְרָתֶךָ כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב׃
טוּב טַעַם וָדַעַת לַמְּדֵנִי כִּי בְמִצְוֹתֶיךָ הֶאֱמָנְתִּי׃
נִדְבוֹת פִּי רְצֵה נָא יְיָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ לַמְּדֵנִי׃

הריני מוכן לקיים מצוה שצונו בוראנו לתקוע בשופר (השומע אומר לשמוע קול שופר) היום הזה כמו שכתוב בתורה יום תרועה יהיה לכם.

ויאמר קודם התקיעות עלה אלהים בתרועה ה' בקול שופר ואח"כ יברך.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לִשְׁמוֹעַ קוֹל שׁוֹפָר׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ Своими заповѣдями и повелѣлъ намъ слушать звукъ трубы.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה׃

1) Праведники.

מלכיות תקיעה. שברים. תרועה. תקיעה ג"פ: שב

זכרונות תקיעה. שברים. תקיעה. ג"פ: שב

שופרות תקיעה. תרועה. תקיעה. ג"פ:

והאחרונה תקיעה גדולה מושכין ומאריכין בה שהוא סימן סילוק שכינה:

ואחר התקיעות יתפלל שיתקבל תפלתו:

אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה יְיָ בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן:
בְּשִׁמְךָ יְגִילוּן כָּל הַיּוֹם וּבְצִדְקָתְךָ יָרוּמוּ:
כִּי תִפְאֶרֶת עֻזָּמוֹ אָתָּה וּבִרְצוֹנְךָ תָּרוּם קַרְנֵנוּ:
אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: אשרי העם וכו'

Читаютъ יהללו*, вставляютъ свитокъ Торы въ кивотъ, канторъ произноситъ* חצי קדיש.

223.

(Переводъ см. стр. 94).

תְּפִלַּת מוּסָף לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה.

כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ:
אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים. מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים. לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:
אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר: מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים. זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:
וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:
אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

Переводъ см. 567.

וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ. וְיִירָאוּךָ כָּל הַמַּעֲשִׂים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל הַבְּרוּאִים וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אֶחָת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׁלְטוֹן לְפָנֶיךָ עֹז בְּיָדְךָ וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ:

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ. תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ וְתִקְוָה טוֹבָה לְדוֹרְשֶׁיךָ וּפִתְחוֹן פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ. שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ וְשָׂשׂוֹן לְעִירֶךָ וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ:

וּבְכֵן צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וִישָׁרִים יַעֲלֹזוּ וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ פִּיהָ. וְכָל הָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ כְּעָשָׁן תִּכְלֶה. כִּי תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן הָאָרֶץ:

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ. בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ. וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט. וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

Переводъ см. стр. 453.

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת יוֹם (לשבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְאֶת יוֹם) הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה. יוֹם (זִכְרוֹן) תְּרוּעָה (בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

Переводъ см. 461.

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ. וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ. וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ. בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו. מִפְּנֵי הַיָּד הַשְּׁלוּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן. שֶׁתָּשׁוּב וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. וְתִבְנֵהוּ מְהֵרָה וּתְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה. וְהוֹפַע וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָּל חָי. וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ: וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם. וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ. תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם: וְאֶת מוּסְפֵי יוֹם (לשבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְיוֹם) הַזִּכָּרוֹן הַזֶּה. נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה. כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ. כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר:

Въ Субботу: (*Переводъ см. стр. 462*)

לשבת וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם. וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ. עַל עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ: זֶה קָרְבַּן שַׁבָּת וְקָרְבַּן הַיּוֹם כָּאָמוּר:

וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ. מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ. יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם: וַעֲשִׂיתֶם עֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַייָ. פַּר בֶּן בָּקָר אֶחָד. אַיִל אֶחָד. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שִׁבְעָה. תְּמִימִם: וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ

(Числа 29). И въ седьмой мѣсяцъ, въ первый день мѣсяца пусть будетъ у васъ священное собраніе; никакой работы не работайте; пусть будетъ это у васъ день трубнаго звука. И совершайте всесожженіе въ пріятное благоуханіе Господу: одного тельца, одного овна, семь однолѣтнихъ агнцевъ безъ порока; и при нихъ въ приношеніе мучное, и возліянія ихъ, какъ сказано: три десятыхъ (*эфы*) на тельца, двѣ десятыхъ на овна, одна десятая на агнца, и вина по

וְיֵין כְּנִסְכּוֹ וּשְׁנֵי שְׂעִירִים לְכַפֵּר. וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם: מִלְּבַד עֹלַת הַחֹדֶשׁ וּמִנְחָתָהּ וְעֹלַת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ. וְנִסְכֵּיהֶם כְּמִשְׁפָּטָם לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיְיָ:

мѣрѣ его возліянія; двухъ козловъ—на отпущеніе и двѣ постоянныя жертвы по закону о нихъ. Кромѣ новомѣсячнаго всесожженія съ мучнымъ даромъ его и повседневнаго всесожженія съ мучнымъ даромъ его, и возліяніями, по правилу о нихъ, для пріятнаго благоуханія въ жертву огнепалимую Господу.

Въ Субботу: (Переводъ см. стр. 466.)

לשבת יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג. עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי. כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ. וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ. חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ, זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

Переводъ см. 149.

Богъ есть Царь вселенной (מלכיות ר"ה לב).

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל. לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה. שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם. וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם: וַאֲנַחְנוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים. הַקָּדוֹשׁ. בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ. וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל. וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים. הוּא אֱלֹהֵינוּ אֵין עוֹד: אֱמֶת מַלְכֵּנוּ. אֶפֶס זוּלָתוֹ. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתוֹ. וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ. כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד:

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ. לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ. וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן. לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי. וְכָל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ. לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ. יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל. כִּי לְךָ תִּכְרַע כָּל בֶּרֶךְ. תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן: לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ. וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ. וִיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת עוֹל מַלְכוּתֶךָ. וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא. וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ. יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

וְנֶאֱמַר לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עָמָל בְּיִשְׂרָאֵל. יְיָ

И сказано: Не видно нечестія въ Іаковѣ, и не замѣтно суеты въ Израилѣ; Господь, Богъ его, съ

אלהיו עמו ותרועת מלך בו: ונאמר ויהי בישרון מלך. בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל: ובדברי קדשך כתוב לאמר. כי ליי המלוכה. ומושל בגוים: ונאמר יי מלך גאות לבש. לבש יי. עז התאזר. אף תכון תבל בל תמוט: ונאמר שאו שערים ראשיכם. והנשאו פתחי עולם. ויבוא מלך הכבוד: מי זה מלך הכבוד. יי עזוז וגבור. יי גבור מלחמה: שאו שערים ראשיכם. ושאו פתחי עולם. ויבא מלך הכבוד: מי הוא זה מלך הכבוד. יי צבאות. הוא מלך הכבוד סלה:

нимъ, и трубный звукъ царскій съ нимъ (Числа 23, 21). И сказано: И сталъ Онъ царемъ Іешуруна, когда собрались вмѣстѣ главы народа, колѣна Израилевы (Второзак. 33, 5). И въ священныхъ словахъ Твоихъ написано такъ: Господу царство, и Онъ владычествуетъ надъ народами (Псаломъ 22, 29). И сказано: Господь есть Царь! Величіемъ облекся, облекся Господь, силою препоясался, и упрочится вселенная, не поколеблется (Псаломъ 93, 1). И сказано: Возвысьте, врата, главы ваши, и возвысьтесь, двери вѣчныя: се входитъ Царь славы. Кто сей Царь славы?—Господь могучій и сильный, Господь, сильный въ брани. Возвыстье, врата, главы ваши и возвысьтесь, двери вѣчныя: се входитъ Царь славы. Кто Онъ, сей Царь славы? Господь воинствъ, Онъ Царь славы. Села (Псаломъ 24).

ועל ידי עבדיך הנביאים כתוב לאמר. כה אמר יי מלך ישראל וגאלו. יי צבאות. אני ראשון ואני אחרון. ומבלעדי אין אלהים: ונאמר ועלו מושיעים בהר ציון לשפט את הר עשו. והיתה ליי המלוכה: ונאמר והיה יי למלך על כל הארץ. ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד: ובתורתך

И черезъ рабовъ Твоихъ, пророковъ, написано такъ: Такъ говоритъ Господь, Царь Израиля и Избавитель его, Господь Саваоѳъ: Я первый и Я послѣдній, и кромѣ меня нѣтъ Бога (Исаія 44, 6). И сказано: И взойдутъ избавители на гору Сіонъ, чтобы судить гору Исавъ, и царство пребудетъ у Господа (Авдій, 21). И сказано: И Господь будетъ Царемъ надъ всею землею; въ тотъ день будетъ Господь одинъ, и имя Его едино (Захарія 14, 9).

כָּתוּב לֵאמֹר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל . יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד :

И въ Торѣ Твоей написано такъ: „Слушай, Израиль, Господь, Богъ нашъ, Господь единый“ (Второз. 6,5).

Переводъ см. стр. 569.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ . מְלוֹךְ עַל כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בִּכְבוֹדֶךָ . וְהִנָּשֵׂא עַל כָּל הָאָרֶץ בִּיקָרֶךָ . וְהוֹפַע בַּהֲדַר גְּאוֹן עֻזֶּךָ עַל כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל אַרְצֶךָ : וְיֵדַע כָּל פָּעוּל כִּי אַתָּה פְעַלְתּוֹ . וְיָבִין כָּל יָצוּר כִּי אַתָּה יְצַרְתּוֹ . וְיֹאמַר כֹּל אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְאַפּוֹ . יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ . וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה : (לשבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ) קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ . שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ . (וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ וְיָנוּחוּ בוֹ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ) וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת . כִּי אַתָּה אֱלֹהִים אֱמֶת וּדְבָרְךָ אֱמֶת וְקַיָּם לָעַד : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ (הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן :

Богъ всевѣдущъ и всеправеденъ (זכרונות).

אַתָּה זוֹכֵר מַעֲשֵׂה עוֹלָם . וּפוֹקֵד כָּל יְצוּרֵי קֶדֶם . לְפָנֶיךָ נִגְלוּ כָּל תַּעֲלֻמוֹת . וַהֲמוֹן נִסְתָּרוֹת שֶׁמִּבְּרֵאשִׁית . כִּי אֵין שִׁכְחָה לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ . וְאֵין נִסְתָּר מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ : אַתָּה זוֹכֵר אֶת כָּל הַמִּפְעָל . וְגַם כָּל הַיְצוּר לֹא נִכְחַד מִמֶּךָּ . הַכֹּל גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ . צוֹפֶה וּמַבִּיט עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת . כִּי תָבִיא חֹק זִכָּרוֹן לְהִפָּקֵד כָּל רוּחַ וָנָפֶשׁ . לְהִזָּכֵר מַעֲשִׂים רַבִּים וַהֲמוֹן בְּרִיּוֹת לְאֵין תַּכְלִית . מֵרֵאשִׁית כָּזֹאת הוֹדַעְתָּ .

Ты помнишь дѣла древнія и вспоминаешь всѣ созданія первобытныя. Передъ Тобою открыты всѣ тайны и множество сокровенностей отъ начала міра. Ибо нѣтъ забвенія передъ престоломъ славы Твоей, и ничто не сокрыто отъ очей Твоихъ. Ты помнишь все содѣянное, и все созданное не утаится отъ Тебя. Все открыто и извѣстно Тебѣ, Господи, Боже нашъ, Ты провидишь и зришь до конца всѣхъ родовъ. О томъ, что Ты установишь опредѣленное время воспоминанія, чтобы испытуемы были всякое дыханіе и душа, чтобы вспоминаемы были многія дѣянія и безконечное множество твореній, Ты возвѣстилъ вначалѣ

וּמִלְּפָנִים אוֹתָהּ גִּלִּיתָ. זֶה הַיּוֹם תְּחִלַּת מַעֲשֶׂיךָ זִכָּרוֹן לְיוֹם רִאשׁוֹן. כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב: וְעַל הַמְּדִינוֹת בּוֹ יֵאָמֵר. אֵיזוֹ לַחֶרֶב. וְאֵיזוֹ לַשָּׁלוֹם. אֵיזוֹ לָרָעָב. וְאֵיזוֹ לַשֹּׂבַע. וּבְרִיּוֹת בּוֹ יִפָּקֵדוּ לְהַזְכִּירָם לַחַיִּים וְלַמָּוֶת. מִי לֹא נִפְקַד כְּהַיּוֹם הַזֶּה. כִּי זֵכֶר כָּל הַיְצוּר לְפָנֶיךָ בָּא. מַעֲשֵׂה אִישׁ וּפְקֻדָּתוֹ. וַעֲלִילוֹת מִצְעֲדֵי גָבֶר. מַחְשְׁבוֹת אָדָם וְתַחְבּוּלוֹתָיו וְיִצְרֵי מַעַלְלֵי אִישׁ: אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁלֹּא יִשְׁכָּחֶךָּ. וּבֶן אָדָם יִתְאַמֶּץ בָּךְ. כִּי דוֹרְשֶׁיךָ. לְעוֹלָם לֹא יִכָּשֵׁלוּ. וְלֹא יִכָּלְמוּ לָנֶצַח כָּל הַחוֹסִים בָּךְ. כִּי זֵכֶר כָּל הַמַּעֲשִׂים לְפָנֶיךָ בָּא וְאַתָּה דוֹרֵשׁ מַעֲשֵׂה כֻלָּם: וְגַם אֶת נֹחַ בְּאַהֲבָה זָכַרְתָּ. וַתִּפְקְדֵהוּ בִּדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. בַּהֲבִיאֲךָ אֶת מֵי הַמַּבּוּל לְשַׁחֵת כָּל בָּשָׂר מִפְּנֵי רֹעַ מַעַלְלֵיהֶם. עַל כֵּן זִכְרוֹנוֹ בָּא לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְהַרְבּוֹת זַרְעוֹ כְּעַפְרוֹת תֵּבֵל. וְצֶאֱצָאָיו כְּחוֹל הַיָּם: כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ: וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֵת כָּל הַחַיָּה וְאֶת כָּל

и открылъ сіе издревле. Сей день есть воспоминаніе о первомъ днѣ, началѣ дѣлъ Твоихъ; онъ установленъ для Израиля, какъ судный день Бога Іаковлева. И о странахъ рѣшается въ сей день: которая мечу и которая миру, которая голоду и которая изобилію, и отдѣльныя твари исчисляются въ сей день, чтобы упомянуть ихъ къ жизни или къ смерти. Кто не упоминается въ сей день! Воспоминаніе обо всемъ сотворенномъ предстаетъ предъ Тебя, дѣяніе каждаго и его назначеніе, дѣйствія шаговъ человѣческихъ, помышленія смертнаго и его предначертанія и образъ дѣйствій каждаго. Блаженъ человѣкъ, который не забываетъ Тебя, и сынъ человѣческій, который ищетъ въ Тебѣ защиты! Ибо ищущіе Тебя не преткнутся вовѣки, и не будутъ постыжены вовѣки всѣ ищущіе защиты въ Тебѣ. Ибо воспоминаніе о всѣхъ созданіяхъ приходитъ предъ Тебя, и Ты изслѣдуешь всѣ дѣянія ихъ. И о Ноѣ Ты вспомнилъ по любви Своей и посѣтилъ его словомъ спасенія и милосердія, когда Ты навелъ воды потопа, чтобы истребить всякую плоть за злыя дѣла ихъ. Посему воспоминаніе о немъ пришло предъ Тебя, Господи, Боже нашъ, дабы умножить сѣмя его, какъ пылинки земли, и потомство его, какъ песокъ земли. Какъ написано въ Ученіи Твоемъ: И вспомнилъ Богъ о Ноѣ и о всѣхъ звѣряхъ и о

הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה. וַיַּעֲבֵר אֱלֹהִים רוּחַ עַל הָאָרֶץ וַיָּשֹׁכּוּ הַמָּיִם: וְנֶאֱמַר וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ אֶת אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב: וְנֶאֱמַר וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב. וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר: וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר. זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאוֹתָיו. חַנּוּן וְרַחוּם יְיָ: וְנֶאֱמַר טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו. יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ: וְנֶאֱמַר וַיִּזְכֹּר לָהֶם בְּרִיתוֹ. וַיִּנָּחֵם כְּרֹב חֲסָדָיו:

וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר. הָלֹךְ וְקָרָאתָ בְאָזְנֵי יְרוּשָׁלַיִם לֵאמֹר. כֹּה אָמַר יְיָ זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ. אַהֲבַת כְּלוּלֹתָיִךְ. לֶכְתֵּךְ אַחֲרַי בַּמִּדְבָּר בְּאֶרֶץ לֹא זְרוּעָה: וְנֶאֱמַר וְזָכַרְתִּי אֲנִי אֶת בְּרִיתִי אוֹתָךְ בִּימֵי נְעוּרָיִךְ. וַהֲקִימוֹתִי לָךְ בְּרִית עוֹלָם: וְנֶאֱמַר הֲבֵן יַקִּיר לִי אֶפְרַיִם אִם יֶלֶד שַׁעֲשׁוּעִים. כִּי מִדֵּי דַבְּרִי בּוֹ זָכֹר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד. עַל כֵּן הָמוּ

всемъ скотѣ, что съ нимъ въ ковчегѣ; и навелъ Богъ вѣтеръ на землю и унялась вода (Бытіе 8, 1). И сказано: И услышалъ Богъ стенаніе ихъ, и вспомнилъ Богъ завѣтъ Свой съ Авраамомъ, Исаакомъ и Іаковомъ (Исходъ 2, 24). И сказано: И Я вспомню завѣтъ Мой съ Іаковомъ, и завѣтъ Мой съ Исаакомъ, и завѣтъ Мой съ Авраамомъ вспомню, и землю вспомню (Лев. 26, 42). И въ священныхъ словахъ Твоихъ написано такъ: Памятными содѣлалъ Онъ чудеса Свои; благъ и милосердъ Господь (Псаломъ 114, 4). И сказано: Пищу даетъ боящимся Его; помнитъ вѣчно завѣтъ Свой (Псаломъ 111, 5). И сказано: И вспомнилъ завѣтъ Свой съ ними, и раскаялся, по великой милости Своей (Псаломъ 106, 45). И черезъ рабовъ Твоихъ, пророковъ, написано такъ: Поди и возгласи во уши Іерусалима такъ: Я помню тебя, благочестіе юности твоей, любовь подвѣнечную, когда ты шла за мною по пустынѣ, по землѣ незасѣянной (Іеремія 2, 2). И сказано: И вспомню Я завѣтъ Мой съ тобою, заключенный во дни юности твоей, и возстановлю вѣчный завѣтъ съ тобою (Іезекіиль 16, 60). И сказано: Развѣ Ефремъ не дорогой у Меня сынъ? Развѣ онъ не любимое чадо? ибо, что бы Я ни говорилъ противъ него, все-таки Я помню его; и потому волнуются внутренности Мои изъ

מֵעַי לוֹ רַחֵם אֲרַחֲמֶנּוּ נְאֻם יְיָ׃

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. זָכְרֵנוּ בְּזִכָּרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ. וּפָקְדֵנוּ בִּפְקֻדַּת יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים מִשְּׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם. וּזְכָר לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד וְאֶת הַשְּׁבוּעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה. וְתֵרָאֶה לְפָנֶיךָ עֲקֵדָה שֶׁעָקַד אַבְרָהָם אָבִינוּ אֶת יִצְחָק בְּנוֹ עַל גַּב הַמִּזְבֵּחַ. וְכָבַשׁ רַחֲמָיו לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. כֵּן יִכְבְּשׁוּ רַחֲמֶיךָ אֶת כַּעַסְךָ מֵעָלֵינוּ. וּבְטוּבְךָ הַגָּדוֹל יָשׁוּב חֲרוֹן אַפְּךָ מֵעַמְּךָ וּמֵעִירְךָ וּמִנַּחֲלָתֶךָ. וְקַיֶּם לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת הַדָּבָר שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי משֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר׃ וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רִאשֹׁנִים. אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לִהְיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְיָ׃ כִּי זוֹכֵר כָּל הַנִּשְׁכָּחוֹת אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם׃ וְאֵין שִׁכְחָה לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ. וַעֲקֵדַת יִצְחָק לְזַרְעוֹ הַיּוֹם בְּרַחֲמִים תִּזְכּוֹר׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ זוֹכֵר הַבְּרִית׃

-за него: милосердуя, помилую его, говоритъ Господь (Іеремія 31, 20).

Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ! Вспомяни насъ благимъ памятованіемъ передъ Тобою и посѣти насъ посѣщеніемъ спасенія и милосердія съ предвѣчнаго неба небесъ. Вспомяни ради насъ, Господи, Боже нашъ, завѣтъ и милость и клятву, которою Ты клялся Аврааму, праотцу нашему, на горѣ Моріи, и да явится передъ Тобою то, что онъ связалъ Исаака, сына своего, на жертвенникѣ и превозмогъ милосердіе свое, дабы исполнить волю Твою отъ полнаго сердца. Тако милосердіе Твое да превозможетъ негодованіе Твое на насъ и, по великой благости Твоей, да отвратится ярость гнѣва Твоего отъ народа Твоего и отъ града Твоего и отъ наслѣдія Твоего. Осуществи на насъ, Господи, Боже нашъ, слово, которымъ Ты обнадежилъ насъ въ Торѣ Твоей черезъ Моисея, раба Твоего, изъ устъ величія Твоего, какъ сказано: Вспомню для нихъ завѣтъ съ предками, которыхъ вывелъ Я изъ земли Египетской предъ глазами народовъ, чтобъ быть имъ Богомъ, Я Господь (Левитъ 26, 45). Ибо Ты помнишь все издревле забытое, и нѣтъ забвенія передъ престоломъ славы Твоей; жертвоприношеніе Исаака вспомни ради потомства его сегодня по милосердію. Благословенъ Ты, Господи, помнящій завѣтъ.

Богъ открылъ величіе Свое (שופרות).

Ты явился въ облакѣ славы Твоей надъ народомъ святымъ Твоимъ, чтобы говорить съ ними; съ небесъ Ты далъ имъ услышать голосъ Твой и явился имъ въ тучахъ ясныхъ. Весь міръ дрогнулъ, и твари первобытныя затрепетали передъ Тобою, когда Ты открылся, о Царь нашъ, на горѣ Синаѣ, чтобы научить народъ Твой Торѣ и заповѣдямъ; Ты далъ имъ услышать величественный голосъ Твой и святыя слова Твои изъ пламени огня, среди громовъ и молній Ты открылся и среди звуковъ трубы Ты возсіялъ передъ ними, какъ написано въ Торѣ Твоей: И было на третій день, какъ настало утро, были громы и молніи и облако густое на горѣ и трубный звукъ весьма сильный, и вздрогнулъ весь народъ, который въ станѣ (Исходъ 19, 16): И сказано: И звукъ трубный становился все сильнѣе и сильнѣе, Моисей говорилъ, а Богъ подтверждалъ за нимъ гласно (19, 19). И сказано: А весь народъ замѣчалъ голоса и пламенныя явленія и звукъ трубы, и гору дымящуюся; и какъ увидѣлъ народъ, они вздрогнули и стали поодаль (20, 15). И въ священныхъ словахъ Твоихъ написано такъ: Восходитъ Богъ при звукѣ трубы, Господь— при гласѣ рога (Псаломъ 47, 6). И сказано: На трубахъ и при звукѣ рога торжествуйте передъ Ца-

אַתָּה נִגְלֵיתָ בַּעֲנַן כְּבוֹדְךָ עַל עַם קָדְשְׁךָ לְדַבֵּר עִמָּם ׃ מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמַעְתָּם קוֹלֶךָ ׃ וְנִגְלֵיתָ עֲלֵיהֶם בְּעַרְפַלֵּי טֹהַר ׃ גַּם הָעוֹלָם כֻּלּוֹ חָל מִפָּנֶיךָ ׃ וּבְרִיּוֹת בְּרֵאשִׁית חָרְדוּ מִמֶּךָּ ׃ בְּהִגָּלוֹתְךָ מַלְכֵּנוּ עַל הַר סִינַי לְלַמֵּד לְעַמְּךָ תּוֹרָה וּמִצְוֹת ׃ וַתַּשְׁמִיעֵם אֶת הוֹד קוֹלֶךָ וְדַבְּרוֹת קָדְשְׁךָ מִלַּהֲבוֹת אֵשׁ ׃ בְּקוֹלוֹת וּבְרָקִים עֲלֵיהֶם נִגְלֵיתָ וּבְקוֹל שׁוֹפָר עֲלֵיהֶם הוֹפָעְתָּ ׃ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיֹת הַבֹּקֶר וַיְהִי קֹלֹת וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד עַל הָהָר וְקֹל שֹׁפָר חָזָק מְאֹד וַיֶּחֱרַד כָּל הָעָם אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה ׃ וְנֶאֱמַר וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחָזֵק מְאֹד מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל ׃ וְנֶאֱמַר וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֶת הַלַּפִּידִם וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת הָהָר עָשֵׁן וַיַּרְא הָעָם וַיָּנֻעוּ וַיַּעַמְדוּ מֵרָחֹק ׃ וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר עָלָה אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה יְיָ בְּקוֹל שׁוֹפָר ׃ וְנֶאֱמַר בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הָרִיעוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ יְיָ ׃ וְנֶאֱמַר

תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ: כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב:

ремъ Господомъ (98, 6). И сказано. Трубите въ новомѣсячіе трубою, въ опредѣленное время, въ день праздника нашего. Ибо таковъ законъ у Израиля, уставъ отъ Бога Іаковлева (Псаломъ 81, 6). И сказано:

Переводъ см. стр. 69.

וְנֶאֱמַר. הַלְלוּיָהּ. הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ. הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ: הַלְלוּהוּ בִגְבוּרֹתָיו. הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ: הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר. הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר: הַלְלוּהוּ בְּתֹף וּמָחוֹל. הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב: הַלְלוּהוּ בְצִלְצְלֵי שָׁמַע. הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ. הַלְלוּיָהּ:

וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר כָּל יֹשְׁבֵי תֵבֵל וְשֹׁכְנֵי אָרֶץ כִּנְשֹׂא נֵס הָרִים תִּרְאוּ וְכִתְקֹעַ שׁוֹפָר תִּשְׁמָעוּ: וְנֶאֱמַר וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתָּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּבָאוּ הָאֹבְדִים בְּאֶרֶץ אַשּׁוּר וְהַנִּדָּחִים בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם וְהִשְׁתַּחֲווּ לַיְיָ בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלָיִם: וְנֶאֱמַר וַיְיָ עֲלֵיהֶם יֵרָאֶה וְיָצָא כַבָּרָק חִצּוֹ וַאדֹנָי יֱהוִֹה בַּשּׁוֹפָר יִתְקָע וְהָלַךְ בְּסַעֲרוֹת תֵּימָן: יְיָ צְבָאוֹת יָגֵן עֲלֵיהֶם. כֵּן תָּגֵן עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלוֹמֶךָ:

И черезъ рабовъ Твоихъ, пророковъ, написано такъ: Всѣ обитающіе во вселенной и живущіе на землѣ! смотрите, когда знамя поднимается на горахъ, и слушайте, когда раздастся звукъ трубы (Исаія 18, 3). И сказано: И въ тотъ день прозвучитъ великая труба, и придутъ потерянные въ землѣ Ассирійской и изгнанники въ землѣ Египетской, и будутъ покланяться Господу на святой горѣ, въ Іерусалимѣ (Исаія 27, 13). И сказано: И явится надъ ними Господъ, и, какъ молнія, полетитъ стрѣла Его, и возгремитъ Господь Богъ трубою, и шествоватъ будетъ въ буряхъ полуденныхъ. Господь Саваоѳъ будетъ защищать ихъ (Захарія 9, 14). Такъ защити народъ Твой, Израиля, миромъ Твоимъ.

Прошеніе о возстановленіи предписанныхъ праздниковъ.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ

Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ! воструби великою трубою о нашемъ освобожденіи и подними знамя, чтобы собрать нашихъ

מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ. וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ כִּמְצֻוֶּה עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר:

וּבְיוֹם שִׂמְחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁכֶם וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרֹת עַל עֹלֹתֵיכֶם וְעַל זִבְחֵי שַׁלְמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְזִכָּרוֹן לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם: כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ קוֹל שׁוֹפָר וּמַאֲזִין תְּרוּעָה וְאֵין דּוֹמֶה לָּךְ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ קוֹל תְּרוּעַת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים:

изгнанниковъ, сблизи разсѣянныхъ нашихъ изъ среды народовъ и разбросанныхъ нашихъ собери съ концовъ земли, и приведи насъ въ Сіонъ, градъ Твой, съ торжествомъ и въ Іерусалимъ, домъ святилища Твоего, съ радостію вѣчною. И тамъ будемъ совершать передъ Тобою обязательныя жертвоприношенія наши, какъ заповѣдано намъ Торою Твоею черезъ Моисея, раба Твоего, изъ устъ величія Твоего, какъ сказано:

И въ день веселія вашего, и въ праздники ваши, и въ новомѣсячія ваши трубите трубами при всесожженіяхъ вашихъ и при мирныхъ жертвахъ вашихъ; и это будетъ воспоминаніемъ о васъ передъ Богомъ вашимъ: Я Господь, Богъ вашъ (Числа 10, 10). Ибо Ты слышишь звукъ рога и внемлешь трубный звукъ, и нѣтъ равнаго Тебѣ. Благословенъ Ты, Господи, внемлющій трубные звуки народа Своего Израиля съ милосердіемъ.

(Переводъ см. стр. 102.)

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ.

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

При повтореніи канторомъ תפלה, *народъ читаетъ здѣсь* מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא

מודים דרבנן

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת

לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ׃

לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת׃

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד׃

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ׃

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת׃

Канторъ, при повторенiи תפלה *вслухъ, произноситъ:*

יש״ץ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר׃ יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ׃ יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ׃ יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם׃

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ׃

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם׃

אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם׃ עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ׃ לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי׃ יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן

לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

חוזרין התפלה בקול רם ואחר התפלה קודם קדיש תוקעין עוד להשלים מאה קולות ואין אומרים היום הרת עולם. ק"ש, אין כאלהינו, עלינו, ק"י, לדוד ה' אורי ק"י.

224.

סדר תשליך

ביום ראשון של ר"ה הולכין אל הנהר ואומרים סדר תשליך וכשחל יום ראשון בשבת אומרים זה ביום שני דר"ה.

מִי אֵל כָּמוֹךָ נֹשֵׂא עָוֹן וְעֹבֵר עַל פֶּשַׁע לִשְׁאֵרִית נַחֲלָתוֹ לֹא הֶחֱזִיק לָעַד אַפּוֹ כִּי חָפֵץ חֶסֶד הוּא: יָשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ יִכְבֹּשׁ עֲוֹנֹתֵינוּ וְתַשְׁלִיךְ בִּמְצוּלוֹת יָם כָּל חַטֹּאתָם: וְכָל חַטֹּאת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל תַּשְׁלִיךְ בִּמְקוֹם אֲשֶׁר לֹא יִזָּכְרוּ וְלֹא יִפָּקְדוּ וְלֹא יַעֲלוּ עַל לֵב לְעוֹלָם: תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם:

Кто Богъ, какъ Ты, прощающій беззаконіе и не вмѣняющій преступленія остатку наслѣдія Своего? не вѣчно гнѣвается Онъ, потому что любитъ миловать. Онъ опять умилосердится надъ нами, попретъ беззаконія наши. Ты ввергнешь въ пучину морскую всѣ грѣхи ихъ. И всѣ грѣхи народа Твоего, дома Израилева, Ты ввергнешь въ мѣсто, гдѣ они не будутъ вспоминаемы и зачтены и не придутъ на мысль вовѣки. Ты явишь вѣрность Іакову, милость Аврааму, которую съ клятвою обѣщалъ отцамъ нашимъ отъ дней первыхъ.

מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ עָנָנִי בַמֶּרְחָב יָהּ: יְיָ לִי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם: יְיָ לִי בְּעֹזְרָי וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשֹׂנְאָי: טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ מִבְּטֹחַ בָּאָדָם: טוֹב לַחֲסוֹת בַּייָ מִבְּטֹחַ בִּנְדִיבִים:

Изъ тѣсноты воззвалъ я къ Господу, и освобожденіемъ отвѣчалъ мнѣ Господь. Господь за меня, не устрашусь: что сдѣлаетъ мнѣ человѣкъ? Господь мнѣ помощникъ, буду смотрѣть на враговъ моихъ. Лучше уповать на Господа, нежели надѣяться на человѣка. Лучше уповать на Господа, нежели надѣяться на князей.

Переводъ см. стр. 57.

רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיְיָ. לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה: הוֹדוּ לַיְיָ בְּכִנּוֹר. בְּנֵבֶל עָשׂוֹר זַמְּרוּ לוֹ: שִׁירוּ לוֹ שִׁיר חָדָשׁ. הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה: כִּי יָשָׁר דְּבַר יְיָ. וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה: אֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. חֶסֶד יְיָ מָלְאָה הָאָרֶץ: בִּדְבַר יְיָ שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם: כֹּנֵס כַּנֵּד מֵי הַיָּם. נֹתֵן בְּאוֹצָרוֹת תְּהוֹמוֹת: יִירְאוּ מֵיְיָ כָּל הָאָרֶץ. מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ כָּל יֹשְׁבֵי תֵבֵל: כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי. הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד: יְיָ הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם. הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: עֲצַת יְיָ לְעוֹלָם תַּעֲמֹד. מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: אַשְׁרֵי הַגּוֹי אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהָיו. הָעָם בָּחַר לְנַחֲלָה לוֹ: מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יְיָ. רָאָה אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם: מִמְּכוֹן שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ. אֶל כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: הַיֹּצֵר יַחַד לִבָּם. הַמֵּבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם: אֵין הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרָב חָיִל. גִּבּוֹר לֹא יִנָּצֵל בְּרָב כֹּחַ: שֶׁקֶר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה. וּבְרֹב חֵילוֹ לֹא יְמַלֵּט: הִנֵּה עֵין יְיָ אֶל יְרֵאָיו. לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: לְהַצִּיל מִמָּוֶת נַפְשָׁם. וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב: נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה לַיְיָ. עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ הוּא: כִּי בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ. כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ: יְהִי חַסְדְּךָ יְיָ עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:

ואח"כ יאמר פסוק זה בכונה עצומה:

לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קָדְשִׁי. כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת יְיָ כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים:

Затѣмъ читаютъ слѣдующій стихъ съ совершеннымъ вниманіемъ:

Не будутъ дѣлать зла и вреда на всей святой горѣ Моей: ибо земля будетъ наполнена вѣдѣніемъ Господа, какъ воды наполняютъ море.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. אֵל עֶלְיוֹן מְכֻתָּר בי"ג מְכִילָן דְּרַחֲמֵי. שֶׁתְּהֵא שָׁעָה זוּ עֵת רָצוֹן. וְתַעֲלֶה לְפָנֶיךָ קְרִיאַת י"ג מְכִילָן דְּרַחֲמֵי מֵהַפְּסוּקִים מִי אֵל כָּמוֹךָ. הַמְכֻוָּנִים אֶל י"ג מִדּוֹת אֵל רַחוּם וְחַנּוּן. אֲשֶׁר קָרִינוּ לְפָנֶיךָ. כְּאִלּוּ הִשַּׂגְנוּ כָּל הַסּוֹדוֹת וְצֵרוּפֵי שֵׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים הַיּוֹצְאִים מֵהֶם. וְזִוּוּגֵי מִדּוֹתֵיהֶן. אֲשֶׁר אַחַת לְאַחַת יִגָּשׁוּ לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּינִין תַּקִּיפִין: וּבְכֵן תַּשְׁלִיךְ בִּמְצוּלוֹת יָם כָּל חַטֹּאתֵינוּ. וְתַשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ שֶׁפַע יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים מֵהֶם. וְזָכְרֵנוּ לְחַיִּים. מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים. לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים. וְנִזְכֶּה לִתְשׁוּבָה עִלָּאָה. כִּי יְמִינְךָ פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים. וּקְרַע רוֹעַ גְּזַר דִּינֵנוּ. וְיִקָּרְאוּ לְפָנֶיךָ זְכֻיּוֹתֵינוּ. וְתַאֲרִיךְ אַפְּךָ עָלֵינוּ לְטוֹבָה אָמֵן: יהיו לרצון וכו'

Переводъ см. стр. 335.

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְיָ: אֲדֹנָי שִׁמְעָה בְקוֹלִי.

תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת לְקוֹל תַּחֲנוּנָי: אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יָהּ. אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד: כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה. לְמַעַן תִּוָּרֵא: קִוִּיתִי יְיָ קִוְּתָה נַפְשִׁי. וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי: נַפְשִׁי לַאדֹנָי. מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר. שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר: יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל יְיָ כִּי עִם יְיָ הַחֶסֶד. וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְדוּת: וְהוּא יִפְדֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל. מִכֹּל עֲוֹנוֹתָיו:

225.

סדר כפרות

קודם בני אדם יאמר זה

יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שתהא שעה זו עת רצון ורחמים. אתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד. כשיבנה בית המקדש במהרה בימינו נעשה שם שעיר המשתלח כמשפט ושעירי עזים נעשה ברצון ובעבודת בית המקדש נשמח כלנו. יראו עינינו וישמח לבנו: יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי:

לוקח הכפרה בידו הימנית ויאמר נפש תחת נפש ואומר בזה הלשון נ"פ:

בְּנֵי אָדָם יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת אֲסִירֵי עֳנִי וּבַרְזֶל: יוֹצִיאֵם מֵחֹשֶׁךְ וְצַלְמָוֶת וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם יְנַתֵּק: אֱוִלִים מִדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם וּמֵעֲוֹנֹתֵיהֶם יִתְעַנּוּ: כָּל אֹכֶל תְּתַעֵב נַפְשָׁם וַיַּגִּיעוּ עַד שַׁעֲרֵי מָוֶת: וַיִּזְעֲקוּ אֶל יְיָ בַּצַּר לָהֶם מִמְּצֻקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם: יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיִרְפָּאֵם וִימַלֵּט מִשְּׁחִיתוֹתָם: יוֹדוּ לַייָ חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי אָדָם: אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף לְהַגִּיד לְאָדָם יָשְׁרוֹ: וַיְחֻנֶּנּוּ וַיֹּאמֶר פְּדָעֵהוּ מֵרֶדֶת שַׁחַת מָצָאתִי כֹפֶר:

מי שמסבב לעצמו יאמר בזה הלשון ג' פעמים:

זֶה חֲלִיפָתִי. זֶה תְּמוּרָתִי. זֶה כַּפָּרָתִי. זֶה הַתַּרְנְגוֹל יֵלֵךְ לְמִיתָה. וַאֲנִי אֶכָּנֵס וְאֵלֵךְ לְחַיִּים טוֹבִים אֲרֻכִּים וּלְשָׁלוֹם:

אחר הסיבוב יניח ידו על ראש התרנגול ויצוה לשחטו:

מי שמסבב לעצמו ולאחר עמו יאמר בזה הלשון ג' פעמים:

זֶה חֲלִיפָתֵנוּ. זֶה תְּמוּרָתֵנוּ. זֶה כַּפָּרָתֵנוּ. זֶה הַתַּרְנְגוֹל יֵלֵךְ לְמִיתָה. וַאֲנַחְנוּ נִכָּנֵס וְנֵלֵךְ לְחַיִּים טוֹבִים אֲרֻכִּים וּלְשָׁלוֹם:

מי שמסבב לזכר אחד יאמר בזה הלשון ג' פעמים:

זֶה חֲלִיפָתְךָ. זֶה תְּמוּרָתְךָ. זֶה כַּפָּרָתְךָ. זֶה הַתַּרְנְגוֹל יֵלֵךְ לְמִיתָה. וְאַתָּה תִּכָּנֵס וְתֵלֵךְ לְחַיִּים טוֹבִים אֲרֻכִּים וּלְשָׁלוֹם:

מי שמסבב לנקבה אחת יאמר בזה הלשון ג׳ פעמים:

זֹאת חֲלִיפָתֵךְ. זֹאת תְּמוּרָתֵךְ. זֹאת כַּפָּרָתֵךְ. זֹאת הַתַּרְנְגוֹלֶת תֵּלֵךְ לְמִיתָה וְאַתְּ תִּכָּנְסִי וְתֵלְכִי לְחַיִּים טוֹבִים אֲרֻכִּים וּלְשָׁלוֹם:

אשה מעוברת לעצמה תאמר זה ג׳ פעמים:

אֵלּוּ חֲלִיפוֹתֵינוּ. אֵלּוּ תְּמוּרוֹתֵינוּ. אֵלּוּ. כַּפָּרוֹתֵינוּ. אֵלּוּ הַתַּרְנְגוֹלִים יֵלְכוּ לְמִיתָה. וַאֲנַחְנוּ נִכָּנֵס וְנֵלֵךְ לְחַיִּים טוֹבִים אֲרֻכִּים וּלְשָׁלוֹם:

נוהגין לפדות הכפרות בממון ונותנין אותן לעניים, וזה טוב יותר מלתת להם הכפרות. והבני מעים ינתנו לעניים, ומי שנזהר תמיד ליתן מעשר מכל ריוח לעניים, אז לא יתן ממעות המעשר פדיון הזה רק ממעות שלו:

226.

סדר תפלת מנחה לערב יום כפור

מקדימין להתפלל מנחה והיחיד מתפלל ש״ע עד עושה השלום ואח״כ מתחיל או״א תבא לפניך וכו׳ וגומר כל סדר הודוי וסדר על חטא עד גמירא. אבל הש״ץ בהזרת התפלה אינו מתודה. גם אין אומרים א״מ במנחה.

אחר שסיימו סדר התפלה לוקין כל הקהל ברצועה כל דהוא. הנלקה מוטה פניו לצפון ומתודה והמלקה אומר והוא רחום ג״פ שהם ל״ט תיבות כנגד ל״ט מלקות. והנלקה יתודה:

227.

(Переводъ см. стр. 94).

תְּפִלַּת יוֹם כִּפּוּר.

לערבית ושחרית ומנחה

למנחה כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ:
אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים. מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים. לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:
אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר: מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים. זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:
אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

Переводъ см. 567.

וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ. וְיִירָאוּךָ כָּל הַמַּעֲשִׂים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל הַבְּרוּאִים וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אֶחָת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׁלְטוֹן לְפָנֶיךָ עֹז בְּיָדְךָ וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ:

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ. תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ וְתִקְוָה טוֹבָה לְדוֹרְשֶׁיךָ וּפִתְחוֹן פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ. שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ וְשָׂשׂוֹן לְעִירֶךָ וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ:

וּבְכֵן צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וִישָׁרִים יַעֲלֹזוּ וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ פִּיהָ. וְכָל הָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ כְּעָשָׁן תִּכְלֶה. כִּי תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן הָאָרֶץ:

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ. בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ. יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם. אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר. הַלְלוּיָהּ:

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ. וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט. וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

Переводъ см. стр. 453.

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ וְרוֹמַמְתָּנוּ

מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת יוֹם (לשבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה לִקְדֻשָּׁה וְלִמְנוּחָה וְאֶת יוֹם) הַכִּפֻּרִים הַזֶּה לִמְחִילָה וְלִסְלִיחָה וּלְכַפָּרָה וְלִמְחָל־בּוֹ אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹתֵינוּ (בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

И Ты далъ намъ, Господи, Боже нашъ, по любви, день (сей Субботы для святости и покоя и сей День) Прощенія для извиненія, отпущенія и прощенія, дабы отпустить въ оный всѣ грѣхи наши (по любви), священное собраніе, воспоминаніе о выходѣ изъ Египта.

Переводъ см. стр. 103.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים הַזֶּה: זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים: וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

Прошеніе о прощеніи.

Читалась въ храмѣ первосвященникомъ (יומא ס"ח ב' רש"י).

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְחַל לַעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּיוֹם (לשבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה וּבְיוֹם) הַכִּפֻּרִים הַזֶּה. מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ וְחַטֹּאתֵינוּ מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ. כָּאָמוּר אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מוֹחֶה פְשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר: וְנֶאֱמַר מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאתֶיךָ שׁוּבָה אֵלַי כִּי גְאַלְתִּיךָ: וְנֶאֱמַר כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר

Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ! Прости грѣхи наши въ день (сей Субботы и въ сей День) Прощенія. Изглади и удали наши беззаконія и грѣхи наши съ очей Твоихъ, какъ сказано: Я, Я Самъ изглаживаю преступленія твои ради Себя Самого, и грѣховъ твоихъ не помяну (Исаія 43, 25). И сказано: Изглажу беззаконія твои, какъ тучу, и грѣхи твои, какъ облако; обратись ко Мнѣ, ибо Я искупилъ тебя (44, 22). И сказано: Ибо въ сей день Онъ очищаетъ васъ,

אתכם. מכל חטאתיכם לפני
יי תטהרו: (לשבת אלהינו ואלהי
אבותינו רצה במנוחתנו) קדשנו
במצותיך ותן חלקנו בתורתך.
שבענו מטובך ושמחנו
בישועתך: (לשבת והנחילנו יי אלהינו
באהבה וברצון שבת קדשך וינוחו בו
ישראל מקדשי שמך) וטהר לבנו
לעבדך באמת. כי אתה סלחן
לישראל ומחלן לשבטי ישרון
בכל דור ודור ומבלעדיך אין
לנו מלך מוחל וסולח אלא
אתה: ברוך אתה יי מלך
מוחל וסולח לעונותינו ולעונות
עמו בית ישראל. ומעביר
אשמותינו בכל שנה ושנה.
מלך על כל הארץ מקדש
(השבת ו) ישראל ויום הכפרים:

чтобы сдѣлать васъ чистыми отъ всѣхъ грѣховъ вашихъ, передъ Господомъ вы будете очищены (Лев. 16, 30). (*Въ Субботу*: Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ, благоволи къ покою нашему), святи насъ черезъ заповѣди Твои, и дай намъ удѣлъ въ ученіи Твоемъ, насыти насъ благодатію Твоею и возвесели насъ помощію Твоею, (*въ Субботу*: и дай намъ въ удѣлъ, Господи, Боже нашъ, въ любви и благоволеніи святую Субботу Твою, дабы покоился въ оную Израиль, святящій имя Твое) и очисти сердце наше, чтобы служить Тебѣ искренно, ибо Ты прощаешь Израиля и отпускаешь колѣнамъ израилевымъ во всѣ роды, и, кромѣ Тебя, нѣтъ у насъ (небеснаго) Царя, прощающаго и отпускающаго. Благословенъ Ты, Господи, Царь, прощающій грѣхи наши и грѣхи народа Своего, дома Израилева, удаляющій вины наши изъ года въ годъ, Царь надъ всею землею, освящающій (Субботу и) Израиля и День Прощенія.

(*Переводъ см. стр. 102.*)

רצה יי אלהינו בעמך ישראל ובתפלתם והשב את העבודה לדביר ביתך ואשי ישראל. ותפלתם באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך.

ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים: ברוך אתה יי המחזיר שכינתו לציון:

При повтореніи канторомъ תפלה, *народъ читаетъ здѣсь* מודים דרבנן.

מודים אנחנו לך שאתה הוא יי
אלהינו ואלהי אבותינו לעולם ועד

מודים דרבנן

מודים אנחנו לך שאתה הוא יי
אלהינו ואלהי אבותינו אלהי כל בשר

צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ

יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

Канторъ, при повтореніи תפלה *вслухъ, произноситъ:*

לש״ץ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

לשחרית ולמנחה

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם

לערבית

שָׁלוֹם רָב עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ תָּשִׂים לְעוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ אָדוֹן לְכָל הַשָּׁלוֹם

וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

(יומא פז, ב')

Исповѣдь ודוי

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ (נ"א אָנָּא) תָּבֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ. וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ. שֶׁאֵין אֲנַחְנוּ עַזֵּי פָנִים וּקְשֵׁי עֹרֶף. לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ. אֲבָל אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ חָטָאנוּ:

Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ! да взойдетъ къ Тебѣ наша молитва, и не сокройся отъ нашего моленія, ибо мы не настолько надменны и жестоковыйны, чтобы сказать Тебѣ, Господи, Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ: „Мы праведны, мы не согрѣшили“; дѣйствительно, мы и наши предки согрѣшили.

(של"ה רנ"ג)

אָשַׁמְנוּ. בָּגַדְנוּ. גָּזַלְנוּ. דִּבַּרְנוּ דֹפִי: הֶעֱוִינוּ. וְהִרְשַׁעְנוּ. זַדְנוּ. חָמַסְנוּ. טָפַלְנוּ שֶׁקֶר: יָעַצְנוּ רָע. כִּזַּבְנוּ. לַצְנוּ. מָרַדְנוּ. נִאַצְנוּ. סָרַרְנוּ. עָוִינוּ. פָּשַׁעְנוּ. צָרַרְנוּ. קִשִּׁינוּ עֹרֶף: רָשַׁעְנוּ. שִׁחַתְנוּ. תִּעַבְנוּ. תָּעִינוּ. תִּעְתָּעְנוּ:

Мы провинялись, измѣняли, грабили, говорили клевету. Мы совершали беззаконіе и дѣлали зло, были надменны, насиловали, сплетали ложь. Мы давали худые совѣты, обманывали, глумились, были непослушны, поносили, буйствовали, поступали беззаконно, проступались, враждовали, были жестоковыйны. Мы творили нечестіе, развращали, поступали мерзко, заблуждались и вводили въ заблужденіе.

סַרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ: וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ. כִּי

Мы отступали отъ заповѣдей Твоихъ и отъ благихъ опредѣленій Твоихъ, и это не имѣло у насъ значенія. Но Ты правъ во всемъ постигшемъ насъ, потому

---

1) אשמנו— подъ этимъ, между прочимъ, разумѣется: я ѣлъ запрещенную пищу; я не совершалъ ברכה передъ принятіемъ пищи и послѣ онаго. בגדנו—я отсталъ отъ изученія Торы, произносилъ ברכה тщетно (לבטלה), безъ вниманія, нарушалъ заповѣди. דברנו דפי—злословіе, ложь, коварство, лесть, неприличныя слова (ניבול פה), дѣловые разговоры въ Субботу и праздники. העוינו—питалъ дурные замыслы, поднималъ руку на товарища, съ цѣлію ударить его, обижалъ товарища при другихъ людяхъ. הרשענו—черезъ меня другіе стали нечестивыми זדנו—не почиталъ Субботъ и праздниковъ, отца и матери, лицъ, изучающихъ. Тору. כזבנו—сердился, ибо сказано: כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה—кто сердится, тотъ какъ бы служитъ идоламъ. לצנו—надѣвалъ שעטנז (одежду изъ шерсти и льна) несвоевременно выдавалъ задѣльную плату. נאצנו—клялся напрасно и ложно, давалъ обѣтъ и не исполнялъ его. שחתנו—нарушалъ цѣломудріе (חיי אדם קמג).

אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ׃

что по правдѣ дѣлалъ Ты, а мы согрѣшили.

מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מָרוֹם. וּמַה נְּסַפֵּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים. הֲלֹא כָּל הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ׃

Что намъ говорить передъ Тобою, сидящій горѣ, что намъ разсказывать передъ Тобою, обитающій въ небесахъ, вѣдь Ты знаешь все сокровенное и открытое.

אַתָּה יוֹדֵעַ רָזֵי עוֹלָם. וְתַעֲלוּמוֹת סִתְרֵי כָּל חָי׃ אַתָּה חוֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן וּבוֹחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב׃ אֵין דָּבָר נֶעְלָם מִמֶּךָּ. וְאֵין נִסְתָּר מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ׃ וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁתִּסְלַח לָנוּ עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ. וְתִמְחַל לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ. וּתְכַפֵּר לָנוּ עַל כָּל פְּשָׁעֵינוּ׃

Ты знаешь тайны міра и сокровеннѣйшія тайны всего живущаго. Ты изслѣдуешь всѣ отдѣленія чрева и испытуешь внутренніе сосуды и сердце. Нѣтъ ничего тайнаго для Тебя, и нѣтъ ничего сокрытаго отъ очей Твоихъ. Итакъ, да будетъ воля Твоя, Господи, Боже нашъ и Боже отцовъ нашихъ, простить намъ всѣ грѣхи наши, извинить всѣ вины наши и отпустить всѣ беззаконія наши:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאֹנֶס וּבְרָצוֹן׃

Грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою по принужденію и по (собственной) волѣ,

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִמּוּץ הַלֵּב׃

и грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою по надменности сердца,

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּבְלִי דָעַת׃

грѣхъ, который мы совершили по невѣдѣнію,

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִטּוּי שְׂפָתָיִם׃

и грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою необдуманною рѣчью,

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגָלוּי וּבַסָּתֶר׃

грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою открыто и тайно,

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוּי עֲרָיוֹת׃

и грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою развратомъ,

грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою реченіемъ устъ,	עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדִבּוּר פֶּה׃
и грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою завѣдомо и съ коварствомъ,	וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַעַת וּבְמִרְמָה׃
грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою помышленіемъ сердца,	עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהַרְהוֹר הַלֵּב׃
и грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою ущербомъ ближнему,	וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהוֹנָאַת רֵעַ׃
грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою (ложнымъ) признаніемъ устъ,	עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּוִדּוּי פֶּה׃
и грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою въ нецѣломудренномъ собраніи,	וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּוְעִידַת זְנוּת׃
грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою умышленно и неумышленно,	עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזָדוֹן וּבִשְׁגָגָה׃
и грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою непочитаніемъ родителей и наставниковъ,	וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִלְזוּל הוֹרִים וּמוֹרִים׃
грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою насиліемъ,	עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחֹזֶק יָד׃
и грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою непочитаніемъ имени (Твоего),	וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחִלּוּל הַשֵּׁם׃
грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою безумнымъ словомъ,	עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטִפְשׁוּת פֶּה׃
и грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою нечистотою устъ,	וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטֻמְאַת שְׂפָתָיִם׃
грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою дурнымъ побужденіемъ,	עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיֵצֶר הָרָע׃
и грѣхъ, который мы соверши-	וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ

בְּיוֹדְעִים וּבְלֹא יוֹדְעִים׃
ли передъ Тобою сознательно и безсознательно,

וְעַל כֻּלָּם אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת סְלַח לָנוּ. מְחַל לָנוּ. כַּפֶּר לָנוּ׃
все это, Боже прощеній, прости намъ, извини намъ, отпусти намъ!

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַפַּת שֹׁחַד׃
Грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою подкупомъ,

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַחַשׁ וּבְכָזָב׃
и грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою запирательствомъ и ложью,

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלָשׁוֹן הָרָע׃
грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою злорѣчіемъ,

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלָצוֹן׃
и грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою насмѣшкою,

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמַשָּׂא וּבְמַתָּן׃
грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою при пріемѣ и отпускѣ,

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה׃
и грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою въ ѣдѣ и питіи,

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּנֶשֶׁךְ וּבְמַרְבִּית׃
грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою лихвою и ростомъ,

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּנְטִיַּת גָּרוֹן׃
и грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою, вытянувъ шею (дерзостію),

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂקּוּר עָיִן׃
грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою подмигиваніемъ глазомъ,

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂיחַ שִׂפְתוֹתֵינוּ׃
и грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою болтовнею устъ,

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעֵינַיִם רָמוֹת׃
грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою очами надменными,

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעַזּוּת מֵצַח׃
и грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою дерзостію лба,

וְעַל כֻּלָּם אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת. סְלַח לָנוּ. מְחַל לָנוּ. כַּפֶּר לָנוּ:

все это, о Боже прощеній, прости намъ, извини намъ, отпусти намъ!

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּפְרִיקַת עוֹל:

Грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою сверженіемъ ига (обязанностей),

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּפְלִילוּת:

и грѣхъ, который мы совершили передъ тобою ложнымъ приговоромъ,

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּצְדִיַּת רֵעַ:

грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою, подстерегая ближняго,

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּצָרוּת עָיִן:

и грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою завистію,

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקַלּוּת רֹאשׁ:

грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою легкомысліемъ,

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקַשְׁיוּת עֹרֶף:

и грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою жестокостію выи,

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּרִיצַת רַגְלַיִם לְהָרַע:

грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою поспѣшнымъ хожденіемъ ко злу,

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּרְכִילוּת:

и грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою сплетнею,

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּשְׁבוּעַת שָׁוְא:

грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою напрасною клятвою,

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂנְאַת חִנָּם:

и грѣхъ, который мы совершили передъ Тобою напрасною враждою,

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּתְשׂוּמֶת יָד:

грѣхъ, который мы совершили передъ тобою ввѣреннымъ намъ добромъ,

וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּתִמְהוֹן לֵבָב:

и грѣхъ, который мы совершили передъ тобою въ смущеніи сердца,

וְעַל כֻּלָּם אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת.

все это, о Боже прощеній,

סְלַח לָנוּ מְחַל לָנוּ כַּפֶּר לָנוּ׃

прости намъ, извини намъ, отпусти намъ!

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם עוֹלָה׃

И грѣхи, за которые мы должны были приносить всесожженіе.

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם חַטָּאת׃

и грѣхи, за которые мы должны были приносить жертву очистительную,

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם קָרְבָּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד׃

и грѣхи, за которые мы должны были приносить жертву высшую или низшую,[1])

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם אָשָׁם וַדַּאי וְתָלוּי׃

и грѣхи, за которые мы должны были приносить жертву за вину, вѣрную или сомнительную,[2])

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם מַכַּת מַרְדּוּת׃

и грѣхи, за которые мы повинны были побоевъ за непокорность,[3])

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם מַלְקוּת אַרְבָּעִים׃

и грѣхи, за которые мы повинны были сорока ударовъ,[4])

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם מִיתָה בִּידֵי שָׁמָיִם׃

и грѣхи, за которые мы повинны смерти отъ руки небесной,

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם כָּרֵת וַעֲרִירִי.

и грѣхи, за которые мы повинны истребленія и бездѣтства,

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין.

и грѣхи, за которые мы повинны одной изъ четырехъ казней судебныхъ:

סְקִילָה. שְׂרֵפָה. הֶרֶג. וְחֶנֶק. עַל מִצְוַת עֲשֵׂה וְעַל מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה. בֵּין שֶׁיֶּשׁ בָּהּ קוּם עֲשֵׂה. וּבֵין שֶׁאֵין בָּהּ קוּם עֲשֵׂה׃

побіенія камнями, сожженія, убіенія[5]) и удушенія, какъ за (нарушеніе) повелѣнія, такъ и запрета, связанъ ли онъ съ положительною заповѣдію или нѣтъ,[6])

1) по средствамъ (ויקרא ה). 2) (ויקרא ה יד—טז, כ—כו). 3) за нарушенія раввинскихъ постановленій דברי סופרים полагается מכת מרדות. 4) за нарушеніе отрицательныхъ заповѣдей Торы (לאוין). 5) мечемъ. 6) Въ ת"כ къ кн. ויקרא א, ד, а также въ трактатѣ מכות יו, א подъ словами לא תעשה שיש בה קום עשה разумѣется לאו הניתק לעשה, т. е. такой запретъ, за которымъ, на случай нарушенія его, слѣдуетъ соотвѣтствующая ему положительная заповѣдь, напр. לא תגזול и והשיב את הגזלה. Согласно сказанному слѣдуетъ отнести בין שיש בו къ предшествующимъ словамъ מצות לא תעשה.

אֶת הַגְּלוּיִם לָנוּ וְאֶת שֶׁאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ. אֶת הַגְּלוּיִם לָנוּ. כְּבָר אֲמַרְנוּם לְפָנֶיךָ. וְהוֹדִינוּ לְךָ עֲלֵיהֶם. וְאֶת שֶׁאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ. לְפָנֶיךָ הֵם גְּלוּיִם וִידוּעִים: כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר. הַנִּסְתָּרֹת לַיְיָ אֱלֹהֵינוּ. וְהַנִּגְלֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד עוֹלָם. לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת: כִּי אַתָּה סָלְחָן לְיִשְׂרָאֵל וּמָחֳלָן לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ אֶלָּא אָתָּה:

как явные нам, так и неявные нам. Явные нам грѣхи мы высказали передъ Тобою и признались въ нихъ передъ Тобою; неявные же намъ—открыты и извѣстны Тебѣ, какъ сказано: Сокровенное у Господа, Бога нашего, а открытое—для насъ и для дѣтей нашихъ вовѣки, дабы исполнять всѣ слова сего ученія. Ибо Ты прощаешь Израиля и извиняешь колѣна Іешуруна во всѣ роды родовъ и, кромѣ Тебя, нѣтъ у насъ (небеснаго) Царя, прощающаго и отпускающаго.

אֱלֹהַי. עַד שֶׁלֹּא נוֹצַרְתִּי אֵינִי כְדַאי. וְעַכְשָׁיו שֶׁנּוֹצַרְתִּי כְּאִלּוּ לֹא נוֹצַרְתִּי: עָפָר אֲנִי בְּחַיָּי. קַל וָחֹמֶר בְּמִיתָתִי. הֲרֵי אֲנִי לְפָנֶיךָ כִּכְלִי מָלֵא בוּשָׁה וּכְלִמָּה: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁלֹּא אֶחֱטָא עוֹד. וּמַה שֶּׁחָטָאתִי לְפָנֶיךָ מָרֵק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. אֲבָל לֹא עַל יְדֵי יִסּוּרִים וָחֳלָיִם רָעִים:

Боже мой, пока я не сотворенъ былъ, я ничего не стоилъ, и теперь, послѣ того, какъ я уже сотворенъ,—какъ будто я не былъ сотворенъ. Прахъ я при жизни моей, тѣмъ болѣе при смерти. Вотъ я передъ Тобою, какъ сосудъ, полный стыда и позора. Да будетъ воля Твоя, Господи, Боже мой и Боже отцовъ моихъ, дабы я не грѣшилъ болѣе, а то, въ чемъ я согрѣшилъ передъ Тобою, уничтожь, по великому милосердію Твоему, только не черезъ страданія и лютыя болѣзни.

אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן

לִבִּי לְפָנֶֽיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵֽינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶֽיךָ יְיָ אֱלֹהֵֽינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵֽינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵֽינוּ וְתֵן חֶלְקֵֽנוּ בְּתוֹרָתֶֽךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָֽיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

228.

הזכרת נשמות

Поминовеніе душъ усопшихъ.

(קצור ש"ע קל"ג, כ"א) מזכירין נשמות ביוה"כ משום דזכירת המתים משבר ומכניע לבו של אדם. ועוד לפי שגם המתים צריכין כפרה כדאיתא בספרי כפר לעמך ישראל אלו החיים אשר פדית אלו המתים מלמד שהמתים צריכין כפרה ונודרים צדקה בעבורם וסמך לזה בסוף פ' תצוה כתיב אחת בשנה יכפר וסמיך ליה ונתנו איש כפר נפשו לה' ומועילה הצדקה בעבור המתים כי ד' בוחן לבבות שאם היה זה המת חי ג"כ היה נותן צדקה והחי יכול לבקש להקל דין המת כמו דוד שהתפלל על אבשלום (סוטה דף י' ע"ב) והמתים הצדיקים מליצים על צאצאיהם (תרכ"א) גם ביום אחרון של פסח וביום ב' דשבעות ובשמיני עצרת מזכירין נשמות לפי שקורין בהם כל הבכור וכתיב שם איש כמתנת ידו לכן נודרין מתנות לצדקה וכיון שנודרין לצדקה נהגו ליתנה בעבור הנשמות שיעבור אותם אלקים לטובה וגם אותנו יזכור עמהם לטובה בזכותיהם. ונוהגין כי מי שיש לו אב ואם יוצא מבהכ"נ בשעת הזכרת נשמות גם יש נוהגין שבתוך שנה ראשונה למיתת האב או האם יוצא ג"כ מבהכ"נ:

Въ День Прощенія поминаютъ души усопшихъ, такъ какъ поминовеніе усопшихъ сокрушаетъ и смиряетъ сердце человѣка, также и потому, что и усопшіе нуждаются въ прощеніи. Въ ספרי *пояснено, что слова: „Прости народъ Твой Израиля“ (Второзак. 21 8) относятся къ живымъ, а слова: «который Ты избавилъ» — къ усопшимъ, отсюда слѣдуетъ, что и усопшіе нуждаются въ прощеніи. При поминовеніи даютъ обѣтъ о милостынѣ за усопшихъ; основаніемъ этому служитъ то, что за словами: „одинъ разъ въ годъ пусть совершаетъ очищеніе“ (Исходъ 30, 10) слѣдуютъ (въ ст. 12) слова: „пусть каждый дастъ выкупъ за душу свою Господу“. Милостыня за усопшихъ полезна, ибо Господь, испытующій сердце, знаетъ, что если бы усопшій жилъ, онъ бы тоже давалъ милостыню. Живой можетъ просить объ облегченіи суда усопшаго, подобно Давиду, который молился за Авессалома. Усопшіе праведники вступаются за потомковъ своихъ. Въ послѣдній день Пасхи и во второй день Шовуосъ и въ Восьмой заключительный тоже поминаютъ души усопшихъ. Такъ какъ въ эти дни читаютъ* כל הבכור *(Второзаконіе 15), гдѣ сказано:* איש כמתנת ידו *„—каждый по дару руки своей“—посему даютъ въ эти дни обѣты о милостынѣ, причемъ назначаютъ ее обыкновенно—за души усопшихъ, дабы Господь вспомнилъ ихъ, а вмѣстѣ съ ними и насъ, ради ихъ заслугъ, ко благу. Принято, что тѣ лица, которыхъ отецъ и мать живы, выходятъ изъ синагоги на время поминовенія душъ. Въ теченіе перваго года по смерти отца или матери тоже принято выходить изъ синагоги на время поминовенія душъ.*

מי שאין לו אב יאמר זה:

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים נִשְׁמַת אַבָּא מוֹרִי (פב"פ) שֶׁהָלַךְ לְעוֹלָמוֹ בַּעֲבוּר שֶׁאֲנִי נוֹדֵר צְדָקָה בַּעֲדוֹ וּבִשְׂכַר זֶה תְּהֵא נַפְשׁוֹ צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים עִם נִשְׁמוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים וְצִדְקָנִיּוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן וְנֹאמַר אָמֵן:

Отца:

Да помянетъ Богъ душу отца моего наставника (имя и отчество), отошедшаго въ вѣчность. Поелику я даю за него обѣтъ благостыни, то въ воздаяніе за сіе, да будетъ душа его завязана въ узлѣ жизни вмѣстѣ съ душами Авраама, Исаака и Іакова, Сарры, Ревекки, Рахили, Ліи и другихъ праведниковъ и праведницъ, пребывающихъ въ саду эдема; и возгласимъ: аминь!

מי שאין לו אם יאמר זה:

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים נִשְׁמַת אִמִּי מוֹרָתִי (פב"פ) שֶׁהָלְכָה לְעוֹלָמָהּ בַּעֲבוּר שֶׁאֲנִי נוֹדֵר צְדָקָה בַּעֲדָהּ וּבִשְׂכַר זֶה תְּהֵא נַפְשָׁהּ צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים עִם נִשְׁמוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים וְצִדְקָנִיּוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן וְנֹאמַר אָמֵן:

Матери:

Да помянетъ Богъ душу матери моей наставницы (имя и отчество), отошедшей въ вѣчность. Поелику я даю за нее обѣтъ благостыни, то въ воздаяніе за сіе, да будетъ душа ея завязана въ узлѣ жизни вмѣстѣ съ душами Авраама, Исаака и Іакова, Сарры, Ревекки, Рахили, Ліи и другихъ праведниковъ и праведницъ, пребывающихъ въ саду эдема; и возгласимъ: аминь!

בעד נשמות הקדושים אומרים זה:

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים נִשְׁמַת אָבִי וְאִמִּי זְקֵנַי וּזְקֵנוֹתַי בָּנַי וּבְנוֹתַי דּוֹדַי וְדוֹדוֹתַי אַחַי וְאַחְיוֹתַי וְנִשְׁמַת כָּל קְרוֹבַי וּקְרוֹבוֹתַי הֵן מִצַּד אָבִי הֵן מִצַּד אִמִּי שֶׁהָלְכוּ לְעוֹלָמָם הֵן שֶׁהוּמְתוּ הֵן שֶׁנֶּהֶרְגוּ וְשֶׁנִּשְׁחֲטוּ וְשֶׁנִּשְׂרְפוּ וְשֶׁנִּטְבְּעוּ וְשֶׁנֶּחְנְקוּ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם בַּעֲבוּר שֶׁאֶתֵּן בְּלִי נֶדֶר צְדָקָה בְּעַד הַזְכָּרַת נִשְׁמוֹתֵיהֶם וּבִשְׂכַר זֶה תִּהְיֶינָה נַפְשׁוֹתֵיהֶם צְרוּרוֹת בִּצְרוֹר הַחַיִּים עִם נִשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְעִם

Родственниковъ и другихъ лицъ:

Да помянетъ Богъ душу отца моего, матери моей, дѣдовъ, бабушекъ, тетей и дядей моихъ, братьовъ и сестеръ моихъ, и душу всѣхъ родственниковъ и родственницъ моихъ, какъ со стороны отца моего, такъ и со стороны матери моей, отошедшихъ въ вѣчность. Поелику я даю за нихъ обѣтъ благостыни, то въ воздаяніе за сіе, да будетъ душа ихъ завязана въ узлѣ жизни вмѣстѣ съ душами Авраама, Исаака и Іакова, Сарры, Ревекки и Ліи и другихъ праведни-

שְׁאָר צַדִּיקִים וְצִדְקָנִיּוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן וְנֹאמַר אָמֵן:

יְיָ מָה־אָדָם וַתֵּדָעֵהוּ. בֶּן־אֱנוֹשׁ וַתְּחַשְּׁבֵהוּ:

אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה. יָמָיו כְּצֵל עוֹבֵר:

בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף. לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ:

תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד־דַּכָּא. וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי־אָדָם:

לוּ חָכְמוּ יַשְׂכִּילוּ זֹאת. יָבִינוּ לְאַחֲרִיתָם:

כִּי־לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל. לֹא־יֵרֵד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ:

שְׁמָר־תָּם וּרְאֵה יָשָׁר. כִּי־אַחֲרִית לְאִישׁ שָׁלוֹם:

פּוֹדֶה יְיָ נֶפֶשׁ עֲבָדָיו וְלֹא יֶאְשְׁמוּ כָּל־הַחוֹסִים בּוֹ:

ковъ и праведницъ, пребывающихъ въ саду Эдема; и возгласимъ: аминь!

Господи, что есть человѣкъ, что Ты помнишь его, и что сынъ персти, что превознесъ его?

Человѣкъ подобенъ дуновенію; дни его, какъ тѣнь преходящая.

Утромъ цвѣтетъ и свѣжѣетъ, вечеромъ подсѣкается и изсыхаетъ.

Ты обращаешь человѣка въ тлѣніе и говоришь: возвратитесь, сыны человѣческіе.

О, если бы люди уразумѣли и постигли сіе, они имѣли бы предъ очами своими конецъ свой!

Ибо, умирая, человѣкъ ничего не возьметъ съ собою, не пойдетъ за нимъ слава его.

Храни чистоту и соблюдай правду, ибо только мирному человѣку надежда.

Избавляетъ Господь души рабовъ Своихъ, и не провинятся всѣ, уповающіе на Него.

Переводъ см. стр. 303.

אֵל מָלֵא רַחֲמִים שׁוֹכֵן בַּמְּרוֹמִים. הַמְצֵא מְנוּחָה נְכוֹנָה עַל כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה בְּמַעֲלוֹת קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים כְּזֹהַר הָרָקִיעַ מַזְהִירִים אֶת נִשְׁמַת (פב"פ) שֶׁהָלַךְ לְעוֹלָמוֹ (לנקבה שֶׁהָלְכָה לְעוֹלָמָהּ). בַּעֲבוּר שֶׁנָּדְבוּ צְדָקָה בְּעַד הַזְכָּרַת נִשְׁמָתוֹ (נִשְׁמָתָהּ). בְּגַן עֵדֶן תְּהֵא מְנוּחָתוֹ (מְנוּחָתָהּ). לָכֵן בַּעַל הָרַחֲמִים יַסְתִּירֵהוּ (יַסְתִּירֶהָ) בְּסֵתֶר כְּנָפָיו לְעוֹלָמִים. וְיִצְרוֹר בִּצְרוֹר הַחַיִּים אֶת נִשְׁמָתוֹ (נִשְׁמָתָהּ). יְיָ הוּא נַחֲלָתוֹ (נַחֲלָתָהּ) וְיָנוּחַ (וְתָנוּחַ) בְּשָׁלוֹם עַל מִשְׁכָּבוֹ (מִשְׁכָּבָהּ). וְנֹאמַר אָמֵן:

אומרים אב הרחמים לפי המנהג, ומתפללין בשלומה של מלכות, ואם יש מילה מלין קודם אשרי (ואם היולדת צריכה לאכילה מלין בביתה, והיא תשתה מהכוס). אח"כ אומרים אשרי, יהללו, ובנותה יאמר. ומחזירין הס"ת להיכל, וראוי לאמר תפלה זכה קודם שעומדין להתפלל תפלת מוסף, והש"ץ אומר הנני וחצי קדיש בנגון הנהוג, ועומדין להתפלל תפלת מוסף בלחש באימה וביראה.

229.

(Переводъ см. стр. 94).

(Переводъ см. стр. 94).

תְּפִלַּת מוּסָף לְיוֹם כִּפּוּר.

כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ:
אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים. מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. וְכָתְבֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים. לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:
אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר: מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים. זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:
אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

Переводъ см. 567.

וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ. וְיִירָאוּךָ כָּל הַמַּעֲשִׂים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל הַבְּרוּאִים וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אֶחָת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׁלְטוֹן לְפָנֶיךָ עֹז בְּיָדְךָ וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ:

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ. תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ וְתִקְוָה טוֹבָה לְדוֹרְשֶׁיךָ וּפִתְחוֹן פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ. שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ וְשָׂשׂוֹן

לְעִירֶךָ וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ:

וּבְכֵן צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וִישָׁרִים יַעֲלֹזוּ וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ פִּיהָ. וְכָל הָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ כְּעָשָׁן תִּכְלֶה. כִּי תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן הָאָרֶץ:

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ. בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ. יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם. אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר. הַלְלוּיָהּ:

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ. וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט. וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

Переводъ см. стр. 453.

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת יוֹם (לשבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה לִקְדֻשָּׁה וְלִמְנוּחָה וְאֶת יוֹם) הַכִּפֻּרִים הַזֶּה לִמְחִילָה וְלִסְלִיחָה וּלְכַפָּרָה וְלִמְחָל־בּוֹ אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹתֵינוּ (בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

Переводъ см. 461.

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ. וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ. וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ. בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו. מִפְּנֵי הַיָּד הַשְּׁלוּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן. שֶׁתָּשׁוּב וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. וְתִבְנֵהוּ מְהֵרָה וּתְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ: אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ. גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה. וְהוֹפַע וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָּל חָי. וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ: וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם. וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ

אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ. תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם: וְאֶת מוּסַף יוֹם (לשבת וְאֶת מוּסְפֵי יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְיוֹם) הַכִּפֻּרִים הַזֶּה. נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה. כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ. כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר:

Въ Субботу: (Переводъ см. стр. 462)

לשבת וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם. וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ. עַל עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ: זֶה קָרְבַּן שַׁבָּת וְקָרְבַּן הַיּוֹם כָּאָמוּר:

וּבֶעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם, וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם. כָּל מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה לַייָ רֵיחַ נִיחֹחַ. פַּר בֶּן בָּקָר אֶחָד. אַיִל אֶחָד. כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שִׁבְעָה. תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם:

И въ десятый день этого седьмого мѣсяца пусть будетъ у васъ священное собраніе; и смиряйте души ваши, и никакого дѣла не дѣлайте. И приносите всесожженіе Господу въ пріятное благоуханіе: одного тельца, одного овна, семь однолѣтнихъ агнцевъ; безъ порока они должны быть у васъ.

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר. שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר. וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאָיִל. וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ. וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ וּשְׁנֵי שְׂעִירִים לְכַפֵּר (נ"א וְשָׂעִיר לְכַפֵּר מִלְּבַד חַטַּאת הַכִּפֻּרִים) וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם:

Въ Субботу: (Переводъ см. стр. 466.)

לשבת יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג. עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי. כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ. וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ. חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ, זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית:

Переводъ см. стр. 595.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְחַל לַעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּיוֹם (לשבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה וּבְיוֹם) הַכִּפֻּרִים הַזֶּה. מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ וְחַטֹּאתֵינוּ מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ. כָּאָמוּר אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מֹחֶה פְשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר: וְנֶאֱמַר מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאתֶיךָ שׁוּבָה אֵלַי כִּי גְאַלְתִּיךָ: וְנֶאֱמַר כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ: (לשבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ) קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ.

שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ ׃ (לשבת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ וְיָנוּחוּ בוֹ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ) וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת. כִּי אַתָּה סָלְחָן לְיִשְׂרָאֵל וּמָחֳלָן לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ אֶלָּא אָתָּה ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ לַעֲוֹנוֹתֵינוּ וְלַעֲוֹנוֹת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וּמַעֲבִיר אַשְׁמוֹתֵינוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ (הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַכִּפֻּרִים ׃

(Переводъ см. стр. 102.)

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ.

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן ׃

При повтореніи канторомъ תפלה, *народъ читаетъ здѣсь* מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ ׃

מודים דרבנן

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת ׃

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד ׃

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ ׃

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת ׃

Канторъ, при повтореніи תפלה *вслухъ, произноситъ:*

יס״ז אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי משֶׁה עַבְדֶּךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

Переводъ см. стр. 198.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ (נ״א אָנָּא) תָּבֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ. וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ. שֶׁאֵין אֲנַחְנוּ עַזֵּי פָנִים וּקְשֵׁי עֹרֶף. לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ. אֲבָל אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ חָטָאנוּ:

אָשַׁמְנוּ. בָּגַדְנוּ. גָּזַלְנוּ. דִּבַּרְנוּ דֹפִי: הֶעֱוִינוּ. וְהִרְשַׁעְנוּ. זַדְנוּ. חָמַסְנוּ. טָפַלְנוּ שֶׁקֶר: יָעַצְנוּ רָע. כִּזַּבְנוּ. לַצְנוּ. מָרַדְנוּ. נִאַצְנוּ. סָרַרְנוּ. עָוִינוּ. פָּשַׁעְנוּ. צָרַרְנוּ. קִשִּׁינוּ עֹרֶף: רָשַׁעְנוּ. שִׁחַתְנוּ. תִּעַבְנוּ. תָּעִינוּ. תִּעְתָּעְנוּ:

סַרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ: וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ. כִּי אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ:

מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מָרוֹם. וּמַה נְּסַפֵּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים. הֲלֹא כָּל הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ:

אַתָּה יוֹדֵעַ רָזֵי עוֹלָם. וְתַעֲלוּמוֹת סִתְרֵי כָּל חָי: אַתָּה חוֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן וּבוֹחֵן כְּלָיוֹת וָלֵב: אֵין דָּבָר נֶעְלָם מִמֶּךָּ. וְאֵין

נִסְתָּר מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ: וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁתִּסְלַח לָנוּ עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ. וְתִמְחָל לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ. וּתְכַפֶּר לָנוּ עַל כָּל פְּשָׁעֵינוּ:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאֹנֶס וּבְרָצוֹן:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִמּוּץ הַלֵּב:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּבְלִי דָעַת:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִטּוּי שְׂפָתָיִם:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגָלוּי וּבַסָּתֶר:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוּי עֲרָיוֹת:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדִבּוּר פֶּה:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַעַת וּבְמִרְמָה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהַרְהוֹר הַלֵּב:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהוֹנָאַת רֵעַ:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּוִדּוּי פֶּה:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּוְעִידַת זְנוּת:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזָדוֹן וּבִשְׁגָגָה:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִלְזוּל הוֹרִים וּמוֹרִים:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחֹזֶק יָד:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחִלּוּל הַשֵּׁם:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטִפְשׁוּת פֶּה:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּטֻמְאַת שְׂפָתָיִם:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיֵצֶר הָרָע:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּיוֹדְעִים וּבְלֹא יוֹדְעִים:

וְעַל כֻּלָּם אֱלוֹהַ סְלִיחוֹת סְלַח לָנוּ. מְחַל לָנוּ. כַּפֶּר לָנוּ:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַפַּת שֹׁחַד:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכַחַשׁ וּבְכָזָב:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלָשׁוֹן הָרָע:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּלָצוֹן:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמַשָּׂא וּבְמַתָּן:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּנֶשֶׁךְ וּבְמַרְבִּית:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּנְטִיַּת גָּרוֹן:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂקּוּר עָיִן:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂיחַ שִׂפְתוֹתֵינוּ:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעֵינַיִם רָמוֹת:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּעַזּוּת מֵצַח:

וְעַל כֻּלָּם אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת. סְלַח לָנוּ. מְחַל לָנוּ. כַּפֶּר לָנוּ:

עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּפְרִיקַת עוֹל:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּפְלִילוּת:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּצְדִיַּת רֵעַ:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּצָרוּת עָיִן:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקַלּוּת רֹאשׁ:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּקַשְׁיוּת עֹרֶף:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּרִיצַת רַגְלַיִם לְהָרַע:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּרְכִילוּת:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּשְׁבוּעַת שָׁוְא:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּשִׂנְאַת חִנָּם:
עַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בִּתְשׂוּמֶת יָד:
וְעַל חֵטְא שֶׁחָטָאנוּ לְפָנֶיךָ בְּתִמְהוֹן לֵבָב:

וְעַל כֻּלָּם אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת. סְלַח לָנוּ. מְחַל לָנוּ. כַּפֶּר לָנוּ:

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם עוֹלָה:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם חַטָּאת:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם קָרְבַּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם אָשָׁם וַדַּאי וְתָלוּי:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם מַכַּת מַרְדּוּת:

וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם מַלְקוּת אַרְבָּעִים:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם מִיתָה בִּידֵי שָׁמָיִם:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם כָּרֵת וַעֲרִירִי:
וְעַל חֲטָאִים שֶׁאָנוּ חַיָּבִים עֲלֵיהֶם אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין

סְקִילָה. שְׂרֵפָה. הֶרֶג. וְחֶנֶק. עַל מִצְוַת עֲשֵׂה וְעַל מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה. בֵּין שֶׁיֵּשׁ בָּהּ קוּם עֲשֵׂה. וּבֵין שֶׁאֵין בָּהּ קוּם עֲשֵׂה: אֶת הַגְּלוּיִם לָנוּ וְאֶת שֶׁאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ. אֶת הַגְּלוּיִם לָנוּ. כְּבָר אֲמַרְנוּם לְפָנֶיךָ. וְהוֹדִינוּ לְךָ עֲלֵיהֶם. וְאֶת שֶׁאֵינָם גְּלוּיִם לָנוּ. לְפָנֶיךָ הֵם גְּלוּיִם וִידוּעִים: כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר. הַנִּסְתָּרֹת לַייָ אֱלֹהֵינוּ. וְהַנִּגְלֹת לָנוּ וּלְבָנֵינוּ עַד עוֹלָם. לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת: כִּי אַתָּה סָלְחָן לְיִשְׂרָאֵל וּמָחֳלָן לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ אֶלָּא אָתָּה:

אֱלֹהַי. עַד שֶׁלֹּא נוֹצַרְתִּי אֵינִי כְדַאי. וְעַכְשָׁיו שֶׁנּוֹצַרְתִּי כְּאִלּוּ לֹא נוֹצַרְתִּי: עָפָר אֲנִי בְּחַיָּי. קַל וָחֹמֶר בְּמִיתָתִי. הֲרֵי אֲנִי לְפָנֶיךָ כִּכְלִי מָלֵא בוּשָׁה וּכְלִמָּה: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁלֹּא אֶחֱטָא עוֹד. וּמַה שֶּׁחָטָאתִי לְפָנֶיךָ מָרֵק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. אֲבָל לֹא עַל יְדֵי יִסּוּרִים וָחֳלָיִם רָעִים:

אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַייָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

230.

(Переводъ см. стр. 94).

סדר תפלת נעילה

Время נעילה—*вечеромъ, когда солнце освѣщаетъ лишь верхушки деревьевъ; раньше* נעילה *читаютъ* אשרי *и* ובא לציון *стр. 323.*

זמן תפלת נעילה כשהחמה בראש האילנות וקודם תפלת נעילה אומרים אשרי ובא לציון.

כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ:
אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

זָכְרֵנוּ לְחַיִּים. מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. וְחָתְמֵנוּ בְּסֵפֶר הַחַיִּים. לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:
אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר: מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

מִי כָמוֹךָ אַב הָרַחֲמִים. זוֹכֵר יְצוּרָיו לְחַיִּים בְּרַחֲמִים:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:
אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

Переводъ см. 567.

וּבְכֵן תֵּן פַּחְדְּךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ וְאֵימָתְךָ עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ. וְיִירָאוּךָ כָּל הַמַּעֲשִׂים וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל הַבְּרוּאִים וְיֵעָשׂוּ כֻלָּם אֲגֻדָּה אֶחָת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. כְּמוֹ שֶׁיָּדַעְנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ שֶׁהַשִּׁלְטוֹן לְפָנֶיךָ עֹז בְּיָדְךָ וּגְבוּרָה בִּימִינֶךָ וְשִׁמְךָ נוֹרָא עַל כָּל מַה שֶּׁבָּרָאתָ:

וּבְכֵן תֵּן כָּבוֹד יְיָ לְעַמֶּךָ. תְּהִלָּה לִירֵאֶיךָ וְתִקְוָה טוֹבָה לְדוֹרְשֶׁיךָ וּפִתְחוֹן פֶּה לַמְיַחֲלִים לָךְ. שִׂמְחָה לְאַרְצֶךָ וְשָׂשׂוֹן לְעִירֶךָ וּצְמִיחַת קֶרֶן לְדָוִד עַבְדֶּךָ וַעֲרִיכַת נֵר לְבֶן יִשַׁי מְשִׁיחֶךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ:

וּבְכֵן צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וִישָׁרִים יַעֲלֹזוּ וַחֲסִידִים בְּרִנָּה יָגִילוּ וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ פִּיהָ. וְכָל הָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ כְּעָשָׁן תִּכְלֶה. כִּי תַעֲבִיר מֶמְשֶׁלֶת זָדוֹן מִן הָאָרֶץ:

וְתִמְלוֹךְ אַתָּה יְיָ לְבַדֶּךָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ. בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ. כַּכָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ. יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם. אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר. הַלְלוּיָהּ:

קָדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמֶךָ. וְאֵין אֱלוֹהַּ מִבַּלְעָדֶיךָ כַּכָּתוּב וַיִּגְבַּהּ יְיָ צְבָאוֹת בַּמִּשְׁפָּט. וְהָאֵל הַקָּדוֹשׁ נִקְדַּשׁ בִּצְדָקָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

Переводъ см. стр. 453.

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן־לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת יוֹם (לשבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה לִקְדֻשָּׁה וְלִמְנוּחָה וְאֶת יוֹם) הַכִּפֻּרִים הַזֶּה לִמְחִילָה וְלִסְלִיחָה וּלְכַפָּרָה וְלִמְחָל־בּוֹ אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹתֵינוּ (בְּאַהֲבָה) מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

Переводъ см. 105.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ. לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם בְּיוֹם הַכִּפֻּרִים הַזֶּה: זָכְרֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים: וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ. וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ. כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

Переводъ см. стр. 595.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מְחַל לַעֲוֹנוֹתֵינוּ בְּיוֹם (לשבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה וּבְיוֹם) הַכִּפֻּרִים הַזֶּה. מְחֵה וְהַעֲבֵר פְּשָׁעֵינוּ וְחַטֹּאתֵינוּ מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ. כָּאָמוּר אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מוֹחֶה פְשָׁעֶיךָ לְמַעֲנִי וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר: וְנֶאֱמַר מָחִיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאתֶיךָ שׁוּבָה אֵלַי כִּי גְאַלְתִּיךָ: וְנֶאֱמַר כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ: (לשבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ) קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ. שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ: (לשבת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ וְיָנוּחוּ בוֹ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ) וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת. כִּי אַתָּה סָלְחָן לְיִשְׂרָאֵל וּמָחֳלָן לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ אֶלָּא אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ לַעֲוֹנוֹתֵינוּ וְלַעֲוֹנוֹת עַמּוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וּמַעֲבִיר אַשְׁמוֹתֵינוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ (הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַכִּפֻּרִים:

(Переводъ см. стр. 102.)

רְצֵה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל. וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ.

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

При повторенiи канторомъ תפלה, *народъ читаетъ здѣсь* מודים דרבנן.

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ

מודים דרבנן

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

וַחֲתוֹם לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

Канторъ, при повтореніи תפלה *вслухъ, произноситъ:*

יש״ץ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ. הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְיָ וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְיָ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ:

בְּסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה נִזָּכֵר וְנֵחָתֵם לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ עֹשֵׂה הַשָּׁלוֹם:

Переводъ см. стр. 598.

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ (נ״א אָנָּא) תָּבֹא לְפָנֶיךָ תְּפִלָּתֵנוּ. וְאַל תִּתְעַלַּם מִתְּחִנָּתֵנוּ. שֶׁאֵין אֲנַחְנוּ עַזֵּי פָנִים וּקְשֵׁי עֹרֶף. לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. צַדִּיקִים אֲנַחְנוּ וְלֹא חָטָאנוּ. אֲבָל אֲנַחְנוּ וַאֲבוֹתֵינוּ חָטָאנוּ:

אָשַׁמְנוּ. בָּגַדְנוּ. גָּזַלְנוּ. דִּבַּרְנוּ דֹפִי: הֶעֱוִינוּ. וְהִרְשַׁעְנוּ. זַדְנוּ. חָמַסְנוּ. טָפַלְנוּ שֶׁקֶר: יָעַצְנוּ רָע. כִּזַּבְנוּ. לַצְנוּ. מָרַדְנוּ. נִאַצְנוּ. סָרַרְנוּ. עָוִינוּ. פָּשַׁעְנוּ. צָרַרְנוּ. קִשִּׁינוּ עֹרֶף: רָשַׁעְנוּ. שִׁחַתְנוּ. תִּעַבְנוּ. תָּעִינוּ. תִּעְתָּעְנוּ:

סַרְנוּ מִמִּצְוֹתֶיךָ וּמִמִּשְׁפָּטֶיךָ הַטּוֹבִים וְלֹא שָׁוָה לָנוּ: וְאַתָּה צַדִּיק עַל כָּל הַבָּא עָלֵינוּ. כִּי אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ הִרְשָׁעְנוּ:
מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יוֹשֵׁב מָרוֹם. וּמַה נְּסַפֵּר לְפָנֶיךָ שׁוֹכֵן שְׁחָקִים. הֲלֹא כָּל הַנִּסְתָּרוֹת וְהַנִּגְלוֹת אַתָּה יוֹדֵעַ:

אַתָּה נוֹתֵן יָד לַפּוֹשְׁעִים. וִימִינְךָ פְשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים. וַתְּלַמְּדֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ. לְהִתְוַדּוֹת לְפָנֶיךָ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ. לְמַעַן נֶחְדַּל מֵעֹשֶׁק יָדֵינוּ. וּתְקַבְּלֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ כְּאִשִּׁים וּכְנִיחוֹחִים. לְמַעַן דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר אָמָרְתָּ: אֵין קֵץ לְאִשֵּׁי חוֹבוֹתֵינוּ. וְאֵין מִסְפָּר לְנִיחוֹחֵי אַשְׁמָתֵנוּ. וְאַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁאַחֲרִיתֵנוּ רִמָּה וְתוֹלֵעָה. לְפִיכָךְ הִרְבֵּיתָ סְלִיחָתֵנוּ: מָה אָנוּ. מֶה חַיֵּינוּ. מֶה חַסְדֵּנוּ. מַה צִּדְקֵנוּ. מַה יִּשְׁעֵנוּ. מַה כֹּחֵנוּ. מַה גְּבוּרָתֵנוּ. מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. הֲלֹא. כָּל הַגִּבּוֹרִים כְּאַיִן לְפָנֶיךָ. וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ. וַחֲכָמִים כִּבְלִי מַדָּע. וּנְבוֹנִים כִּבְלִי הַשְׂכֵּל. כִּי רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם תֹּהוּ. וִימֵי חַיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ. וּמוֹתַר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אָיִן. כִּי הַכֹּל הָבֶל.

Ты простираешь руку грѣшникамъ, и десница Твоя простерта для принятія кающихся, и Ты научилъ насъ, Господи, Боже нашъ, исповѣдываться передъ Тобою во всѣхъ беззаконіяхъ нашихъ, дабы мы удержали руки свои отъ насилія, и дабы Ты принялъ насъ съ совершеннымъ раскаяніемъ передъ Тобою, какъ огнепалимыя жертвы и какъ дары благовонія, ради словъ Твоихъ, которыя Ты сказалъ. Не было бы конца огнепалимымъ жертвамъ за вины наши, не было бы числа дарамъ благовонія за грѣхи наши. Но Ты знаешь, что конецъ нашъ—червь и тлѣнъ; посему Ты многократно прощалъ насъ. Что мы, что наша жизнь, что наша доблесть, что наши добродѣтели, что наше спасеніе, что наша крѣпость, что наше могущество? Что намъ говорить передъ Тобою, Господи, Боже нашъ, и Боже отцовъ нашихъ? Развѣ всѣ могучіе не ничто передъ Тобою, и люди славы—какъ бы не бывали, и мудрецы точно безъ мысли, и разумные, какъ безъ соображенія. Ибо множество дѣлъ ихъ—тщета, и дни ихъ жизни передъ Тобою—пустое, и *самое* преимущество человѣка передъ скотомъ—ничто, ибо все суета.

Прошеніе объ отпущеніи.

אַתָּה הִבְדַּלְתָּ אֱנוֹשׁ מֵרֹאשׁ. וַתַּכִּירֵהוּ לַעֲמוֹד לְפָנֶיךָ. כִּי מִי יֹאמַר לְךָ מַה תִּפְעָל. וְאִם יִצְדַּק מַה יִּתֶּן לָךְ: וַתִּתֶּן לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה אֶת יוֹם (היחיד אינו מזכיר של שבת) הַכִּפֻּרִים הַזֶּה. קֵץ וּמְחִילָה וּסְלִיחָה עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ לְמַעַן נֶחְדַּל מֵעֹשֶׁק יָדֵינוּ וְנָשׁוּב אֵלֶיךָ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם: וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ: כִּי לֹא תַחְפּוֹץ בְּהַשְׁחָתַת עוֹלָם. שֶׁנֶּאֱמַר. דִּרְשׁוּ יְיָ בְּהִמָּצְאוֹ. קְרָאֻהוּ בִּהְיוֹתוֹ קָרוֹב: וְנֶאֱמַר יַעֲזֹב רָשָׁע דַּרְכּוֹ וְאִישׁ אָוֶן מַחְשְׁבֹתָיו. וְיָשֹׁב אֶל יְיָ וִירַחֲמֵהוּ. וְאֶל אֱלֹהֵינוּ. כִּי יַרְבֶּה לִסְלוֹחַ: וְאַתָּה אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת. חַנּוּן וְרַחוּם. אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת. וּמַרְבֶּה לְהֵיטִיב. וְרוֹצֶה אַתָּה בִּתְשׁוּבַת רְשָׁעִים וְאֵין אַתָּה חָפֵץ בְּמִיתָתָם. שֶׁנֶּאֱמַר אֱמֹר אֲלֵיהֶם חַי אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יֱהֹוִה אִם אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הָרָשָׁע. כִּי אִם בְּשׁוּב רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ וְחָיָה. שׁוּבוּ שׁוּבוּ מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים.

Ты отличилъ смертнаго издревле и призналъ его, чтобы онъ стоялъ передъ Тобою. Ибо кто скажетъ Тебѣ, что Тебѣ дѣлать, а если онъ правъ, что это дастъ Тебѣ! И Ты далъ намъ, Господи, Боже нашъ, въ любви (сей день Субботы и) сей День (поста) Прощенія, какъ конецъ, прощеніе и отпущеніе всѣмъ грѣхамъ нашимъ, дабы мы удержали отъ насилія руки наши и обратились къ Тебѣ, чтобы исполнять начертанія воли Твоей съ искреннимъ сердцемъ. И Ты, по великому милосердію Твоему, сжалься надъ нами! Ибо Ты не желаешь истребленія міра, какъ сказано: Ищите Господа, когда можно найтиЕго, призывайте Его, когда Онъ близокъ. И сказано: Да оставитъ нечестивый путь свой и беззаконникъ, — помыслы свои, и да обратится къ Господу, и Онъ помилуетъ его, и къ Богу нашему, ибо Онъ многократно прощаетъ. И Ты, Боже прощеній, благій и милосердый, долготерпѣливый и многомилостивый и премного благодѣтельствующій, Ты благоволишь къ раскаянію преступниковъ и не желаешь смерти ихъ. Ибо сказано: „Скажи имъ: живъ Я, говоритъ Господь Богъ: не смерти хочу грѣшнику, но того, чтобы грѣшникъ отсталъ отъ пути своего и жилъ. Обратитесь, обратитесь отъ злыхъ путей сво-

וְלָמָּה תָמוּתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל: וְנֶאֱמַר הֶחָפֹץ אֶחְפֹּץ מוֹת רָשָׁע. נְאֻם אֲדֹנָי יֱהֹוִה. הֲלוֹא בְּשׁוּבוֹ מִדְּרָכָיו וְחָיָה: וְנֶאֱמַר כִּי לֹא אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הַמֵּת. נְאֻם אֲדֹנָי יֱהֹוִה. וְהָשִׁיבוּ וִחְיוּ. כִּי אַתָּה סָלְחָן לְיִשְׂרָאֵל. וּמָחֳלָן לְשִׁבְטֵי יְשֻׁרוּן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ מוֹחֵל וְסוֹלֵחַ אֶלָּא אָתָּה:

ихъ; зачѣмъ вамъ умирать, домъ Израилевъ“? И сказано. „Развѣ смерти нечестивому Я желаю, говоритъ Господь Богъ, а не того, чтобы Онъ отсталъ отъ путей своихъ и былъ живъ“? И сказано: „Ибо Я не желаю смерти умирающаго, говоритъ Господь Богъ; но обратитесь и живите. Ибо Ты прощаешь Израиля и извиняешь колѣна Іешуруна во всѣ роды родовъ и, кромѣ Тебя, нѣтъ у насъ (небеснаго) царя, прощающаго и извиняющаго.

אֱלֹהַי. עַד שֶׁלֹּא נוֹצַרְתִּי אֵינִי כְדַאי. וְעַכְשָׁיו שֶׁנּוֹצַרְתִּי כְּאִלּוּ לֹא נוֹצַרְתִּי: עָפָר אֲנִי בְּחַיָּי. קַל וָחֹמֶר בְּמִיתָתִי. הֲרֵי אֲנִי לְפָנֶיךָ כִּכְלִי מָלֵא בוּשָׁה וּכְלִמָּה: יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁלֹּא אֶחֱטָא עוֹד. וּמַה שֶׁחָטָאתִי לְפָנֶיךָ מָרֵק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. אֲבָל לֹא עַל יְדֵי יִסּוּרִים וָחֳלָיִם רָעִים:

אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכֹל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ: לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְיָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ: וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: וְעָרְבָה לַיְיָ מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

XXVII.

ДНИ РАДОСТНЫХЪ ВОСПОМИНАНІЙ.

Въ слѣдующіе дни мы совершаемъ радостныя воспоминанія: 1) חנכה, 2) פורים, 3) четыре отличительныя Субботы, 4) 15-ое ова, 5) 15-се швота и 6) 33-ій день оумера (см. стр. 438).

חנוכה—праздникъ Освященія.

Когда Іудея находилась подъ властію грековъ, сирійскій намѣстникъ Антіохъ Епифанъ воздвигъ гоненія на евреевъ и на іудейскую вѣру. Воины Епифановы проливали невинную кровь вокругъ святилища и осквернили его. Антіохъ Епифанъ подъ страхомъ смерти запретилъ евреямъ совершать Субботу и обрядъ обрѣзанія и требовалъ, чтобы приносили въ жертву нечистыхъ животныхъ. На алтарѣ храма была установлена статуя, передъ которой совершалось языческое богослуженіе.

Въ тѣ дни жилъ въ городѣ Модинѣ священникъ Матасіогу, изъ рода Хасмонеевъ (חשמנאים). Онъ сильно скорбѣлъ о горькой участи своего народа. Увидѣвъ, что одинъ еврей подошелъ къ языческому алтарю, чтобы принести на немъ жертву, онъ въ негодованіи бросился на отступника и убилъ его. Послѣ этого Матасіогу воззвалъ ко всѣмъ ревнующимъ по законѣ слѣдовать за нимъ. Составилось храброе войско, которое, обходя страну, убивало отступниковъ, разрушало языческіе жертвенники, собирало единомышленниковъ въ синагогахъ, гдѣ торжественно читалось Св. Писаніе. Передъ смертію своею Матасіогу передалъ предводительство надъ войскомъ сыну своему, храброму Іудѣ, прозванному מכבי—Маккавей. Воодушевленный вѣрою, Іуда съ помощію Божіею одержалъ много блистательныхъ побѣдъ надъ сирійцами, послѣ чего онъ рѣшилъ возстановить богослуженіе въ храмѣ. Когда Іуда и его сподвижники увидѣли произведенныя въ храмѣ опустошенія, они разодрали одежды свои, горько плакали, трубили въ трубы и вопили къ небу. Былъ назначенъ торжественный постъ. Затѣмъ приступлено было къ очищенію храма и возстановленію законнаго богослуженія. Оскверненный алтарь былъ разрушенъ и замѣненъ новымъ. Устроивъ внутреннія части храма и новую священную утварь, они приступили къ „освященію" храма. Въ 25 день кислева 164 года (до новаго лѣтосч.) совершилось торжественное богослуженіе съ жертвоприношеніемъ Богу Израилеву, и этимъ положено было основаніе торжеству освященія храма. Эти празднества продолжались восемь дней. Каждый вечеръ преддверія храма освѣщались множествомъ яркихъ огней.

Іуда и братья его и все собраніе израилево установили, чтобы и въ будущія времена дни обновленія жертвенника празднуемы были ежегодно восемь дней, начиная съ 25 кислева, въ память возстановленія поруганнаго храма и спасенія народной свободы.

Въ Талмудѣ разсказывается, что когда Хасмонеи вступили въ опустѣвшій храмъ, они нашли тамъ одинъ только сосудъ съ священнымъ елеемъ, въ количествѣ, достаточномъ на зажиганіе лампадъ (נרות המערכה) въ теченіе одного только дня; но по особому чуду этого елея хватило на восемь дней (שבת כא).

Посему жившіе въ то время мудрецы установили, чтобы съ 25 кислева восемь дней были днями радости и прославленія Бога (ימי שמחה והלל). По вечерамъ зажигаютъ въ эти дни свѣчи, чтобы показывать и обнародывать явленное Богомъ чудо (להראות ולגלות הנס). Въ эти дни запрещено сѣтовать и поститься (אסורין בהספד ותענית), какъ и въ פורים; зажиганіе же свѣчей заповѣдана законоучителями (מצוה מדברי סופרים), какъ и чтеніе Книги Есѳири въ Пуримъ (יד הח׳ הל׳ חנוכה ג, ג). Работать можно. Женщины, по обычаю, не производятъ работы, пока свѣчи горятъ (אורח חיים ערת). Въ первую ночь зажигаютъ одну свѣчу; затѣмъ въ каждую слѣдующую ночь—одною свѣчою больше, такъ что въ восьмую ночь зажигаютъ восемь свѣчей. Свѣчи разставляются рядомъ. Зажигаютъ ихъ особой свѣчой по порядку, начиная съ крайней правой (תרעו). Срокъ зажиганія свѣчей—отъ появленія звѣздъ до тѣхъ поръ, когда на улицахъ прекращается движеніе народа (תרעב). Должно зажигать, когда всѣ члены семьи въ сборѣ. Наканунѣ Субботы зажигаютъ сначала свѣчи חנוכה, а потомъ свѣчи Субботы (תרעט).

פורים—праздникъ жребіевъ.

Праздникъ פורים (жребіевъ) бываетъ 14-го адора и есть день радостнаго воспоминанія божественнаго спасенія многочисленныхъ евреевъ, жившихъ въ Мидо-Персіи, отъ грозившаго имъ поголовнаго избіенія. Событіе это происходило въ царствованіе Ахашвероша, въ 474 году до новаго лѣтосчисленія. Ахашверошъ возвеличилъ одного изъ своихъ сановниковъ, Амана. Передъ Аманомъ всѣ преклонялись и падали ницъ; одинъ только благочестивый Мардохей не повергался передъ нимъ; за это Аманъ исполнился ярости противъ него. Узнавъ, что Мардохей іудейскаго происхожденія, онъ вознегодовалъ на всѣхъ евреевъ и рѣшилъ истребить ихъ изъ всего царства. По ходатайству Амана царь Ахашверошъ подписалъ смертный приговоръ тысячамъ своихъ подданныхъ. По

жребію, брошенному Аманомъ, днемъ исполненія этого приговора назначено 13-ое адора. Но Богъ послалъ іудеямъ спасеніе отъ грозившей имъ опасности черезъ царицу Есөирь, племянницу Мардохея. Это событіе изложено въ מגלת אסתר, гдѣ между прочимъ сказано: „И описалъ Мардохей эти происшествія, послалъ письма ко всѣмъ іудеямъ, которые въ областяхъ царя Ахашвероша, къ близкимъ и дальнимъ о томъ, чтобы они установили ежегодное празднованіе у себя 14-го и15-го дня адора, какъ такихъ дней, въ которые евреи избавились отъ враговъ своихъ, и какъ такого мѣсяца, въ который печаль превратилась для нихъ въ радость, и сѣтованіе—въ день праздничный; чтобы сдѣлали ихъ днями пиршества и веселія, посылая подарки другъ другу и подаянія бѣднымъ. И приняли іудеи то, что уже сами начали дѣлать, и о чемъ Мардохей написалъ къ нимъ" (אסתר ט, כ—כב).

Посему мы 14-го адора съ вечера и утромъ читаемъ מגלת אסתר, даемъ подарки нашимъ друзьямъ (משלוח מנות), милостыню бѣднымъ (מתנות לאביונים), совершаемъ праздничную трапезу (סעודה). Въ שמנה עשרה включаемъ על הנסים, читаемъ отрывокъ изъ Торы (שמות יז, ה וגו'), опускаемъ תחנון. Въ виссокосномъ году—14-го и 15-го адора I-го (פורים קטן) не читается תחנון, а פורים совершается въ адорѣ II. (см. стр. 412).

ארבע שבתות (א"ח תרפה).

שבת זכור. Праздникъ Пуримъ, учрежденный въ воспоминаніе о паденіи амалекитянина Амана, вмѣстѣ съ тѣмъ напоминаетъ намъ о священной обязанности нашей изгладить память Амалика изъ поднебесной.

Посему въ Субботу, непосредственно предшествующую Пуриму, читаютъ сверхъ פ' השבוע, отрывокъ объ Амаликѣ זכור—לא תשכח (דברים כה, יז—יט).

שבת שקלים. Во время существованія храма каждый израильтянинъ обязанъ былъ давать ежегодно полсикля (מחצית השקל), ибо сказано: „Пусть каждый дастъ выкупъ за душу свою Господу... вотъ что давать имъ... половину сикля, по сиклю священному... богатый не больше. и бѣдный не меньше полусикля давать долженъ приношеніе Господу для искупленія душъ вашихъ (שמות ל, יב—טו). На собранное серебро покупались ежедневныя постоянныя жертвы (תמידין של כל יום), добавочныя жертвы (מוספין), жертвы за всѣхъ сыновъ израилевыхъ (קרבנות הצבור), служившія для отпущенія грѣховъ ихъ, и всѣ вообще вещи, относившіяся къ служенію въ скиніи откровенія (יד החזקה הלכות שקלים ד'). Полусикли эти собирались съ народа въ мѣсяцѣ адорѣ.

Посему Суббота, что передъ новомѣсячіемъ адора, непосредственно при-

мыкающаго къ нисону (הסמוך לניסן), или же совпадающая съ оным, посвящается воспоминанію объ этомъ и называется שבת שקלים. Читается, сверхъ פ' השבוע, отрывокъ ויקבר—נפשותיכם (שמות ל, יא—טז)

שבת פרה. Пасхи не могли совершать люди, которые въ тотъ день были нечисты отъ прикосновенія къ мертвымъ тѣламъ человѣческимъ (במדבר ט, ו); они предварительно должны были очиститься черезъ очистительную воду. Очистительною же вода лишь становилась тогда, когда ее наливали на пепелъ сожженной рыжей коровы (פרה אדומה).

Посему 1-ая изъ двухъ Субботъ, предшествующихъ новомѣсячію нисона, посвящается воспоминанію о приготовленіи очистительной воды съ пепломъ сожженной рыжей коровы. Читается, сверхъ פ' השבוע, отрывокъ וידבר—הערב (במדבר יט, א—כב).

שבת החדש. Чтобы Пасха совершалась своевременно, новомѣсячіе нисона возвѣщалось черезъ особыхъ пословъ (יד חזקה הל' קדוש החדש ג, ט)

Посему Суббота, непосредственно предшествующая новомѣсячію нисона, или же совпадающая съ нимъ, посвящается воспоминанію объ этомъ возвѣщеніи. Читается, сверхъ פ' השבוע, отрывокъ ויאמר - תאכלו מצות (שמות יב, א—כ).

חמשה עשר באב. Рабби Шимоунъ бен-Гамліель разсказываетъ, что день 15-аго ава былъ когда то днемъ великой радости народной. Въ этотъ день дѣвицы израильскія наряжались въ занятыя (чтобы не пристыдить и бѣднѣйшихъ) бѣлыя одежды и отправлялись въ виноградники. Тамъ онѣ пѣли пѣсни и вели торжественные хороводы. Причиной этого было воспоминаніе о прекращеніи смертности среди израильтянъ въ пустынѣ въ концѣ сорокового года по выходѣ изъ Египта, о примиреніи всѣхъ колѣнъ израильскихъ съ колѣномъ Веніаминовымъ (שופטים כא). Кромѣ того, къ этому дню ежегодно оканчивалась рубка и доставка дровъ для храма (נחמיה י, לה), почему онъ назывался יום תבר מגל—день сломанія топора (תנעית ל, ב; לא, א).

חמשה עשר בשבט. 15-ое швота, по ученію дома Гилелева, начинаетъ собою новый годъ для плодовыхъ деревьевъ (ראש השנה לאילנות). Въ половинѣ швота въ Палестинѣ деревья уже покрываются почками.

231.

ברכת הדלקת נרות של חנכה

Благословенія передъ зажиганіемъ свѣчей.

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ заповѣдями Своими и повелѣлъ намъ зажигать свѣчи хануко.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל חֲנֻכָּה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. שֶׁעָשָׂה נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, сотворившій чудеса предкамъ нашимъ во дни оные въ сіе время.

שהחיינו *читается только въ первую ночь:*

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. שֶׁהֶחֱיָנוּ. וְקִיְּמָנוּ. וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה:

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который далъ намъ дожить и поддерживалъ насъ и далъ намъ достичь до сего времени.

הַנֵּרוֹת הַלָּלוּ אֲנַחְנוּ מַדְלִיקִין. עַל הַנִּסִּים. וְעַל הַנִּפְלָאוֹת. וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת. וְעַל הַמִּלְחָמוֹת. שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה. עַל יְדֵי כֹּהֲנֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים. וְכָל שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה. הַנֵּרוֹת הַלָּלוּ קֹדֶשׁ הֵם. וְאֵין לָנוּ רְשׁוּת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם. אֶלָּא לִרְאוֹתָם בִּלְבָד. כְּדֵי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל. עַל נִסֶּיךָ וְעַל יְשׁוּעָתֶךָ. וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ:

(Зажеши I-ую свѣчу:) Свѣтильники сіи мы зажигаемъ по поводу знаменій и чудесъ, побѣдъ и браней, которыя Ты совершилъ предкамъ нашимъ во дни оные, въ это время, черезъ святыхъ коге-новъ Твоихъ. Во всѣ восемь дней Ханукo свѣтильники сіи святыня, и намъ не дозволено пользоваться ими, а только видѣть ихъ, дабы благодарить и хвалить Твое великое имя за знаменія Твои и за чудеса Твои и за побѣды Твои.

מָעוֹז. צוּר יְשׁוּעָתִי. לְךָ נָאֶה לְשַׁבֵּחַ. תִּכּוֹן בֵּית תְּפִלָּתִי. וְשָׁם תּוֹדָה נְזַבֵּחַ. לְעֵת תָּכִין מַטְבֵּחַ. מִצָּר הַמְנַבֵּחַ. אָז אֶגְמוֹר. בְּשִׁיר מִזְמוֹר. חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ:

(По возжженіи:) Крѣпость, Оплотъ спасенія моего! Тебя подобаетъ хвалить. Воздвигни мой домъ молитвы, и тамъ мы будемъ приносить Тебѣ благодарственныя жертвы. Когда Ты приготовилъ рѣзню врагу поносителю(Антіоху), тогда псалмопѣніемъ воспѣли мы освященіе алтаря.

רָעוֹת שָׂבְעָה נַפְשִׁי. בְּיָגוֹן כֹּחִי כִּלָּה. חַיַּי מֵרְרוּ בְּקֹשִׁי. בְּשִׁעְבּוּד מַלְכוּת עֶגְלָה. וּבְיָדוֹ

Страданіями насытилась душа моя, въ печали истощилась сила моя, съ жестокостію огорчили жизнь мою при служеніи царству

הַגְּדוֹלָה. הוֹצִיא אֶת הַסְּגֻלָּה. חֵיל פַּרְעֹה. וְכָל זַרְעוֹ. יָרְדוּ כְּאֶבֶן בִּמְצוּלָה:

тельца (Египту), но великою рукою Онъ вывелъ достояніе Свое; воинство Фараона и весь его родъ погрузили ь, какъ камень, въ пучину.

דְּבִיר קָדְשׁוֹ הֱבִיאַנִי. וְגַם שָׁם לֹא שָׁקַטְתִּי. וּבָא נוֹגֵשׂ וְהִגְלַנִי. כִּי זָרִים עָבַדְתִּי. וְיֵין רַעַל מָסַכְתִּי. כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי. קֵץ בָּבֶל. זְרֻבָּבֶל. לְקֵץ שִׁבְעִים נוֹשָׁעְתִּי:

Въ священный давиръ Свой привелъ Онъ меня, но и тамъ не имѣлъ я покоя; притѣснитель (Навуходоносоръ) пришелъ и изгналъ меня, ибо чужимъ богамъ я служилъ, и вино ядовитое я возливалъ. Но едва я перешелъ, — насталъ конецъ Вавилону, явился Зорубавель, и спустя семьдесятъ лѣтъ былъ я спасенъ.

כְּרוֹת קוֹמַת בְּרוֹשׁ. בִּקֵּשׁ אֲגָגִי בֶּן הַמְּדָתָא. וְנִהְיְתָה לוֹ לְפַח וּלְמוֹקֵשׁ. וְגַאֲוָתוֹ נִשְׁבָּתָה. רֹאשׁ יְמִינִי נִשֵּׂאתָ. וְאוֹיֵב שְׁמוֹ מָחִיתָ. רוֹב בָּנָיו. וְקִנְיָנָיו. עַל הָעֵץ תָּלִיתָ:

Срубить высоту кипариса возжолалъ агагеецъ, сынъ Амдосы (Аманъ), но это стало для него западней и ловушкой, и гордыня его сокрушена. Главу веніаминитянина (Мардохея) возвысилъ Ты, и имя врага Ты истребилъ, сыновей его и имущества много. Его же Ты повѣсилъ на дерево.

יְוָנִים נִקְבְּצוּ עָלַי. אֲזַי בִּימֵי חַשְׁמַנִּים. וּפָרְצוּ חוֹמוֹת מִגְדָּלַי. וְטִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים. וּמִנּוֹתַר קַנְקַנִּים. נַעֲשָׂה נֵס לַשּׁוֹשַׁנִּים. בְּנֵי בִינָה. יְמֵי שְׁמוֹנָה. קָבְעוּ שִׁיר וּרְנָנִים:

Греки ополчились противъ меня во дни Асмонеевъ, проломили стѣны башенъ моихъ и осквернили весь елей, и изъ остатка кувшиновъ совершилось чудо для уподобленныхъ розѣ (израильтянъ). Мудрецы учредили восемь дней для пѣсни и ликованія.

חֲשׂוֹף זְרוֹעַ קָדְשֶׁךָ. וְקָרֵב יוֹם הַיְשׁוּעָה. עֲשֵׂה נָא לְמַעַן שְׁמֶךָ. לִהְיוֹת לָנוּ תְּשׁוּעָה. כִּי אָרְכָה לָנוּ הַיְשׁוּעָה. וְאֵין קֵץ לִימֵי הָרָעָה. מְחֵה פֶּשַׁע וְגַם רֶשַׁע. הָקֵם לָנוּ רוֹעֶה שִׁבְעָה:

232.

סדר פורים

Вечерняя: какъ обыкновенно, только въ שמנה עשרה *читаютъ* על הנסים. *Послѣ* ש"ע—קדיש עם תתקבל *см. стр. 148; затѣмъ читаютъ* ברכות *и* מגלה; *послѣ чтенія*—ויהי נעם ואתה קדוש (*на исходѣ Субботы*—ויתן לך *и* הבדלה); *затѣмъ* קדיש בלא תתקבל *и* עלינו; קדיש יתום.

Утреня: какъ обыкновенно; въ ש"ע *включаютъ* על הנסים; *читаютъ Тору и затѣмъ* מגלה; אשרי ובא לציון; קדיש עם תתקבל *и* עלינו. מנחה: *въ* ש"ע—על הנסים; *не читаютъ* תחנון.

ברכות קודם המגלה

Передъ чтеніемъ מגלה *чтецъ произноситъ:*

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וְצִוָּנוּ עַל מִקְרָא מְגִלָּה׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который освятилъ насъ Своими заповѣдями и повелѣлъ намъ читать свитокъ Есѳири.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. שֶׁעָשָׂה נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, сотворившій чудеса предкамъ нашимъ во дни оные объ это время.

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. שֶׁהֶחֱיָנוּ. וְקִיְּמָנוּ. וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который далъ намъ дожить и поддерживалъ насъ и далъ намъ достичь до сего времени.

Послѣ чтенія מגלה *произносятъ слѣдующее:*

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. הָרָב אֶת רִיבֵנוּ. וְהַדָּן אֶת דִּינֵנוּ. וְהַנּוֹקֵם אֶת נִקְמָתֵנוּ. וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל לְכָל אֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ. וְהַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. הַנִּפְרָע לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִכָּל צָרֵיהֶם. הָאֵל הַמּוֹשִׁיעַ׃

Благословенъ Ты, Господи, Боже нашъ, Царь вселенной, Который вступается въ нашу тяжбу, творитъ намъ правосудіе, мститъ за насъ, воздаетъ мзду всѣмъ недругамъ души нашей и караетъ за насъ притѣснителей нашихъ. Благословенъ Ты, Господи, карающій за народъ Свой, Израиля, всѣхъ враговъ его, о Всемогущій, Спаситель!

Въ утренѣ читаютъ здѣсь שׁוֹשַׁנַּת יַעֲקֹב *(см. ниже).*

אֲשֶׁר הֵנִיא עֲצַת גּוֹיִם. וַיָּפֶר מַחְשְׁבוֹת עֲרוּמִים: בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם רָשָׁע. נֵצֶר זָדוֹן מִזֶּרַע עֲמָלֵק: גָּאָה בְעָשְׁרוֹ וְכָרָה לוֹ בּוֹר. וּגְדֻלָּתוֹ יָקְשָׁה לּוֹ לָכֶד: דִּמָּה בְנַפְשׁוֹ לִלְכּוֹד וְנִלְכַּד. בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד וְנִשְׁמַד מְהֵרָה: הָמָן הוֹדִיעַ אֵיבַת אֲבוֹתָיו. וְעוֹרֵר שִׂנְאַת אַחִים לַבָּנִים: וְלֹא זָכַר רַחֲמֵי שָׁאוּל. כִּי בְחֶמְלָתוֹ עַל אֲגָג נוֹלַד אוֹיֵב: זָמַם רָשָׁע לְהַכְרִית צַדִּיק. וְנִלְכַּד טָמֵא בִּידֵי טָהוֹר: חֶסֶד גָּבַר עַל שִׁגְגַת אָב. וְרָשָׁע הוֹסִיף חֵטְא עַל חֲטָאָיו: טָמַן בְּלִבּוֹ מַחְשְׁבוֹת עֲרוּמָיו. וַיִּתְמַכֵּר לַעֲשׂוֹת רָעָה: יָדוֹ שָׁלַח בִּקְדוֹשֵׁי אֵל. כַּסְפּוֹ נָתַן לְהַכְרִית זִכְרָם: כִּרְאוֹת מָרְדְּכַי כִּי יָצָא קֶצֶף. וְדָתֵי הָמָן נִתְּנוּ בְשׁוּשָׁן: לָבַשׁ שַׂק וְקָשַׁר מִסְפֵּד. וְגָזַר צוֹם וַיֵּשֶׁב עַל

Который уничтожилъ намѣреніе язычниковъ и разрушилъ замыслы коварныхъ, когда возсталъ противъ насъ нечестивый человѣкъ, отрасль наглаго изъ племени Амалика. Онъ былъ гордъ своимъ богатствомъ, и выкопалъ себѣ яму, и величіе его поставило ему западню. Онъ мнилъ въ душѣ своей поймать другихъ, и былъ пойманъ самъ, хотѣлъ истребить, но скоро самъ былъ истребленъ. Аманъ проявилъ вражду предковъ своихъ (Амалика) и возбудилъ братскую ненависть къ дѣтямъ [1]), и не вспомнилъ милосердія Саула, ибо благодаря жалости его къ Агагу родился онъ, врагъ. Замыслилъ нечестивый истребить праведника, но попался нечистый въ руки чистаго. Благочестіе преодолѣло ошибку предка, нечестивый же прибавилъ грѣхъ къ грѣхамъ его.[2]) Затаилъ онъ въ сердцѣ своемъ коварные замыслы свои и предался совершенію зла. Онъ простеръ руку свою на святыхъ Бога, далъ серебро свое, чтобы истребить память о нихъ. Когда Мардохей увидѣлъ, что ярость вспыхнула и что указы Амановы объявлены въ Сузахъ, онъ облекся во вретище, обвязалъ *себя поясомъ* плача, объявилъ постъ и сѣлъ въ пепелъ.

---

1) Ненависть Исава къ дѣтямъ Іакова. 2) Мардохей былъ потомокъ Саула. Мардохей своимъ благочестіемъ покрылъ ошибку Саула, предка своего, который, ослушавшись Самуила, пощадилъ Агага и оставилъ его въ живыхъ. Аманъ прибавилъ еще грѣхъ къ нечестію Амалика, предка своего.

הָאֵפֶר׃ מִי זֶה יַעֲמוֹד לְכַפֵּר שְׁגָגָה. וְלִמְחוֹל חַטַּאת עֲוֹן אֲבוֹתֵינוּ׃ נֵץ פֶּרַח מִלּוּלָב. הֵן הֲדַסָּה עָמְדָה לְעוֹרֵר יְשֵׁנִים׃ סָרִיסֶיהָ הִבְהִילוּ לְהָמָן. לְהַשְׁקוֹתוֹ יֵין חֲמַת תַּנִּינִים׃ עָמַד בְּעָשְׁרוֹ וְנָפַל בְּרִשְׁעוֹ. עָשָׂה לוֹ עֵץ וְנִתְלָה עָלָיו׃ פִּיהֶם פָּתְחוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל. כִּי פּוּר הָמָן נֶהְפַּךְ לְפוּרֵנוּ׃ צַדִּיק נֶחֱלַץ מִיַּד רָשָׁע. אוֹיֵב נִתַּן תַּחַת נַפְשׁוֹ׃ קִיְּמוּ עֲלֵיהֶם לַעֲשׂוֹת פּוּרִים. וְלִשְׂמוֹחַ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה׃ רָאִיתָ אֶת תְּפִלַּת מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר. הָמָן וּבָנָיו עַל הָעֵץ תָּלִיתָ׃

Кому же было возстать, чтобы искупить ошибку и испросить прощеніе беззаконію предковъ нашихъ? Цвѣтокъ расцвѣлъ на пальмѣ— вотъ Гадаса возстала, чтобы будить спящихъ, служители ея торопили Амана для того, чтобы напоить его виномъ змѣинаго яда. Возсталъ онъ въ богатствѣ своемъ и палъ въ нечестіи своемъ, сдѣлалъ висѣлицу самому себѣ и былъ повѣшенъ на ней. Всѣ жители міра открыли ротъ свой *и говорили*, что жребій Амана обратился въ нашъ жребій, праведникъ избавился изъ руки нечестивца, врагъ отданъ взамѣнъ души его. Тогда (предки наши) постановили совершать Пуримъ и веселиться ежегодно. Ты призрѣлъ на молитву Мардохея и Есѳири, а Амана и сыновей его Ты повѣсилъ на дерево.

Въ утрени послѣ האל המושיע *читаютъ здѣсь:*

שׁוֹשַׁנַּת יַעֲקֹב צָהֲלָה וְשָׂמֵחָה. בִּרְאוֹתָם יַחַד תְּכֵלֶת מָרְדְּכָי׃ תְּשׁוּעָתָם הָיִיתָ לָנֶצַח. וְתִקְוָתָם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר׃ לְהוֹדִיעַ שֶׁכָּל קֹוֶיךָ לֹא יֵבֹשׁוּ. וְלֹא יִכָּלְמוּ לָנֶצַח כָּל הַחוֹסִים בָּךְ׃ אָרוּר הָמָן אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ לְאַבְּדִי. בָּרוּךְ מָרְדְּכַי הַיְּהוּדִי׃ אֲרוּרָה זֶרֶשׁ אֵשֶׁת מַפְחִידִי. בְּרוּכָה אֶסְתֵּר בַּעֲדִי. וְגַם חַרְבוֹנָה זָכוּר לַטּוֹב׃

Роза Іаковлева ликовала и веселилась, когда они увидѣли всѣ вмѣстѣ пурпуръ Мардохея. Помощію ихъ Ты былъ всегда и надеждой ихъ изъ рода въ родъ. Дабы возвѣщать, что всѣ уповающіе на Тебя не постыдятся, и вовѣки не посрамятся всѣ ищущіе защиты въ Тебѣ. Проклятъ Аманъ, желавшій истребить меня, благословенъ Мардохей іудеянинъ; проклята Зерешъ, жена приводшаго меня въ трепетъ, благословенна Есѳирь, заступившаяся за меня; также и Харвонѣ блаженная память.

ואחר כך אומרים בשחרית אשרי ובא לציון, ק"ש, עלינו, ק"י.

XXVIII.

כֹּהֲנִים.

Потомки колѣна Левiина называются לוים;—изъ нихъ потомки первосвященника Аарона—כהנים. О послѣднихъ сказано въ Торѣ: „Святы должны быть они Богу своему, и не должны безчестить имени Бога своего, потому что огненныя жертвы Господу, хлѣбъ Бога своего, приносятъ они; потому они должны быть святы“ (ויקרא כא, ו). Нынѣ на כהנים лежитъ обязанность соблюдать нѣкоторыя особыя правила относительно брака (см. выше стр. 182) и чистоты. כהן долженъ остерегаться оскверненія мертвымъ тѣломъ, всякими отдѣляющимися отъ него нечистотами (שלא ליטמא במת ולא לכל טומאות דפורשות ממנו) или гробомъ его (יורה דעה שסט). Запрещается כהן—у входить въ домъ, въ которомъ есть גוסס умирающій человѣкъ (שם שע), или въ шатеръ, въ которомъ находится мертвецъ, а также находиться отъ послѣдняго или отъ могилы его въ разстояніи ближе четырехъ локтей (שעא). כהן обязанъ оскверняться (מצוה שיטמא להם) мертвымъ тѣломъ слѣдующихъ родственниковъ: жены, отца и матери, брата и незамужней сестры (отъ одного съ нимъ отца; отъ одной съ нимъ только матери нельзя; שעג), а также найденнымъ на дорогѣ мертвымъ тѣломъ, о погребеніи котораго некому позаботиться (מת מצוה; שעד).

Тора налагаетъ на כהנים обязанность (מצות עשה מן התורה) благословлять народъ, ибо сказано: כה תברכו את בני ישראל—„такъ благословляйте сыновъ израилевыхъ“ (במדבר ו, כג); и всякій כהן, который, при отсутствіи въ немъ условій, препятствующихъ ему благословлять народъ (см. ниже), не восходитъ на דוכן (эстраду при св. кивотѣ), преступаетъ положительную заповѣдь (עובר בעשה),—преступаетъ впрочемъ тогда лишь, когда приглашаютъ его, ибо сказано: אמר להם—„скажи имъ“ (שם). У насъ принято, что נשיאות כפים „воздѣваніе рукъ“ (для благословенія) совершается только по праздникамъ (יום טוב) и въ День Прощенія (יום הכפורים) въ תפלת מוסף. „Воздѣваніе рукъ“ совершается только въ присутствіи 10 молящихся; въ составъ этого числа входятъ и כהנים, такъ какъ благословеніе простирается и на нихъ, ибо сказано: ואני אברכם—„и я благословлю ихъ“ (שם).

Передъ восхожденіемъ на эстраду для совершенія благословенія כהן долженъ омыть руки свои до запястья (הפרק), мѣста сочлененія кисти съ локтемъ, подобно тому, какъ они освящали руки свои въ храмѣ ранѣе служенія, ибо сказано: שאו ידיכם קדש וברכו את ד׳—„подымите руки ваши къ святилищу и благословите Господа“ (תהלים קלד, ב).

לוי долженъ поливать руки כהנים, ибо сказано: „Также и братьевъ твоихъ, колѣно Левіино, племя отца твоего, приблизи къ себѣ, пусть они присоединятся къ тебѣ и служатъ тебѣ (במדבר יח, ב). Если въ синагогѣ нѣтъ לוי, тогда поливаетъ בכור—первородный сынъ: если же нѣтъ и בכור-а, тогда כהן самъ поливаетъ себѣ руки, но ישראל—не потомокъ колѣна Левіина не поливаетъ. Запрещается восходить на דוכן въ обуви; послѣднюю должно снимать передъ נטילת ידים омовеніемъ рукъ.

Когда канторъ начинаетъ чтеніе רצה, всѣ כהנים должны сойти съ своихъ мѣстъ, чтобы взойти на דוכן. Взошедши туда, они стоятъ, обратившись лицомъ къ св. кивоту, на востокъ. Когда канторъ провозглашаетъ: כהנים! послѣдніе всѣ вмѣстѣ произносятъ вслухъ: בא"י אמ"ה אשר קדשנו בקדושתו של אהרן и, обратившись лицомъ къ народу, заканчиваютъ: וצונו לברך את עמו ישראל באהבה, послѣ чего народъ возглашаетъ: אמן. Слово באהבה означаетъ, что если общество ненавидитъ כהן-а или же наоборотъ, онъ не долженъ воздѣть руки для благословенія, и имѣетъ выйти изъ синагоги. כהנים произносятъ благословенія, воздѣвъ руки и протянувъ ихъ впередъ, противъ плечъ, ладонью внизъ, причемъ раздѣляютъ пальцы такъ, чтобы между ними образовалось пять промежутковъ, а именно: между каждою смежною парою пальцевъ одинъ промежутокъ; между двумя пальцами и большимъ пальцемъ—другой промежутокъ: то же и во второй рукѣ; между большимъ пальцемъ одной руки и тѣмъ же другой—тоже промежутокъ, всего пять промежутковъ.

Когда כהנים благословляютъ народъ, они не должны смотрѣть на него и разсѣиваться мыслями: глаза ихъ должны быть обращены внизъ, какъ при чтеніи молитвы (תפלה). Народъ слушаетъ внимательно ברכה, стоя лицомъ къ כהנים, но не смотря на нихъ. Сами כהנים не должны смотрѣть на руки свои, для чего они, равно какъ и народъ, по обычаю, накрываютъ טלית-омъ (ризою) лицо.

Канторъ читаетъ вслухъ ברכת כהנים слово за словомъ, а כהנים произносятъ за канторомъ каждое слово до окончанія перваго стиха, послѣ чего народъ возглашаетъ: אמן. То же и послѣ второго и третьяго стиха. Затѣмъ канторъ начинаетъ чтеніе שים שלום, и тогда כהנים обращаются лицомъ къ ארון הקדש, на востокъ и читаютъ רבון העולמים (см. ниже).

ברכת כהנים произносятся повсюду не иначе, какъ на священномъ (древнееврейскомъ) языкѣ (בלשון הקדש), ибо сказано: כה תברכו את בני ישרא—такъ благословляйте сыновъ израилевыхъ (במדבר ו, כג). Законоучители наши, на основаніи устнаго преданія, полученнаго отъ Моисея, учителя

нашего (миръ ему). учатъ такъ: כה תברכו такъ благословляйте—בעמידה стоя, такъ благословляйте—בנשיאות כפים съ воздѣтыми руками, такъ благословляйте—בלשון הקדש на священномъ языкѣ, такъ благословляйте—פנים כנגד פנים лицомъ къ лицу, такъ благословляйте—בקול רם громкимъ голосомъ, такъ благословляйте—בשם המפרש, произнося святое имя Божіе, согласно его письменному начертанію (יו"ד ה"א וא"ו ה"א); послѣднее—только въ храмѣ (יד ההזקה הל׳ נשיאות כפים יד, יא).

כהן, у котораго руки поражены какою-нибудь болѣзнію или же, если онѣ кривыя, а также если онъ не въ состояніи надлежащимъ образомъ раздѣлять свои пальцы, или отчетливо произносить буквы, не долженъ совершать благословенія. כהן, который убилъ человѣка умышленно (במזיד), не долженъ воздѣвать руки для благословенія, даже если онъ принесъ раскаяніе; если же онъ убилъ человѣка неумышленно и принесъ раскаяніе, то онъ долженъ поднимать руки для благословенія. כהן, который женился на разведенной (גרושה), или совершившей обрядъ חליצה, или же осквернившійся прикосновеніемъ къ такому мертвецу, которымъ оскверниться запрещено ему, не долженъ поднимать руки для благословенія доколѣ онъ не принесетъ раскаянія черезъ ученаго богослова (ע"פ ת"ח). Другіе грѣхи не служатъ препятствіемъ къ воздѣванію рукъ. Рожденный отъ брака, כהן-у запрещеннаго (חלל), не долженъ поднимать руки для благословенія. כהן, сѣтующій о потерѣ родственниковъ, какъ до погребенія ихъ (אונן), такъ и въ теченіе двѣнадцати мѣсяцевъ по смерти отца или матери (אבל), а также тридцати дней (שלשים) по смерти другихъ родственниковъ, не долженъ поднимать руки для благословенія. Всякій כהן, не совершающій נשיאות כפים, обязанъ выходить изъ синагоги на время чтенія רצה и до конца נשיאות כפים. (Подробнѣе см. או"ח קכח-קלא).

כהן, который не восходитъ на эстраду (для совершенія благословенія) хотя нарушаетъ тѣмъ одну только положительную заповѣдь, тѣмъ не менѣе онъ какъ бы преступаетъ три заповѣди, ибо сказано: כה תברכו את בני ישראל, אמר להם ושמו את שמי—такъ благословляйте сыновъ израилевыхъ, скажи имъ, и пусть возлагаютъ имя Мое (במדבר ו כג, כז). Всякій כהן, который не совершаетъ благословенія, самъ не будетъ благословенъ; а всякій כהן, который совершаетъ благословеніе, самъ будетъ благословенъ, ибо сказано: „И Я благословлю благословляющихъ тебя“ (יד ההזקה הל׳ נשיאות כפים טו, יב; בראשית יב, ג).

233.

סדר ברכת כהנים

כשהכהנים עולין לדוכן אזי כשמגיע הש"ץ לותחזינה אומרים הקהל והש"ץ זה:

וְתֶעֱרַב לְפָנֶיךָ עֲתִירָתֵנוּ כְּעוֹלָה וּכְקָרְבָּן. אָנָּא רַחוּם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים הָשֵׁב שְׁכִינָתְךָ לְצִיּוֹן עִירֶךָ וְסֵדֶר הָעֲבוֹדָה לִירוּשָׁלָיִם. וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים. וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת: והש"ץ מסיים

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ שֶׁאוֹתְךָ לְבַדְּךָ בְּיִרְאָה נַעֲבוֹד: אמן. מודים וכו' ועל כלם עד לך נאה להודות.

בשעה שהש"ץ אומר וכל החיים אומרים הכהנים בלחש יהי רצון זה:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהֵא הַבְּרָכָה הַזֹּאת שֶׁצִּוִּיתָנוּ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרָכָה שְׁלֵמָה וְלֹא יִהְיֶה בָּהּ שׁוּם מִכְשׁוֹל וְעָוֹן מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

החזן אומר בלחש אלהינו ואלהי אבותינו ברכנו וכו' ואומר בקול רם כהנים והקהל עונים עם קדושך כאמור. והכהנים אומרים ברכה זו בקול רם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בִּקְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן וְצִוָּנוּ לְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה: אמן

כל העם ישמעו ברכת כהנים באימה וביראה כדאיתא בזוה"ק פ' נשא וז"ל בההיא שעתא דכהנא פריס ידוי כו' צריכין עמא למיתב ברחילו באימתא ולידע דההיא שעתא עדן רעותא כו'. ועיניהם ישיתו לנטות בארץ כמו שעומד בתפלה ויכוין לבו לכל תיבה שיוצאה מפי כהן:

צריך הכהן לכוין במלת יברכך שה' ית"ש ישפיע חכמה על ישראל. וישמרך שיתן בנים לישראל יאר שיוסיף חיים לישראל: ויחנך שיברכם בנשיאת חן. ישא שיברכם בעושר והצלחה. שלום כמשמעו.

יְבָרֶכְךָ. יְבָרֶכְךָ יְיָ מִצִּיּוֹן עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:
יְיָ. יְיָ אֲדֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ:
וְיִשְׁמְרֶךָ. שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בָךְ:

מאן דחזי חלמא ולא ידע מאי חזי ליקום קמי כהני בעידן דפרסי ידייהו ולימא הכי בשעה שמאריכין הכהנים וישמרך ויחנך, רבש"ע הנדפס כאן וליסיים בהדי כהני דעני צבורא אמן. ואי לא סיימו עדיין לימא אדיר כו' ויכוין שיסיים עם הכהנים או עם הש"ץ בסיום ברכת שים שלום שיענו הצבור אחריו אמן:

בשעה שמנגנים הכהנים וישמרך, ויחנך, אומרים הקהל רבש"ע זה:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אֲנִי שֶׁלָּךְ וַחֲלוֹמוֹתַי שֶׁלָּךְ. חֲלוֹם חָלַמְתִּי וְאֵינִי יוֹדֵעַ

מַה הוּא. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁיִּהְיוּ כָּל חֲלוֹמוֹתַי עָלַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל לְטוֹבָה. בֵּין שֶׁחָלַמְתִּי עַל עַצְמִי וּבֵין שֶׁחָלַמְתִּי עַל אֲחֵרִים וּבֵין שֶׁחָלְמוּ אֲחֵרִים עָלָי: אִם טוֹבִים הֵם חַזְּקֵם וְאַמְּצֵם וְיִתְקַיְּמוּ בִי וּבָהֶם כַּחֲלוֹמוֹת שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק. וְאִם צְרִיכִים רְפוּאָה רְפָאֵם כְּחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה מֵחָלְיוֹ וּכְמִרְיָם הַנְּבִיאָה מִצָּרַעְתָּהּ וּכְנַעֲמָן מִצָּרַעְתּוֹ. וּכְמֵי מָרָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ. וּכְמֵי יְרִיחוֹ עַל יְדֵי אֱלִישָׁע. וּכְשֵׁם שֶׁהָפַכְתָּ אֶת קִלְלַת בִּלְעָם הָרָשָׁע מִקְּלָלָה לִבְרָכָה כֵּן תַּהֲפוֹךְ כָּל חֲלוֹמוֹתַי עָלַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל לְטוֹבָה וְתִשְׁמְרֵנִי וּתְחָנֵּנִי וְתִרְצֵנִי: אמן

יָאֵר. אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה:

יְיָ. יְיָ יְיָ אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת:

פָּנָיו. פְּנֵה אֵלַי וְחָנֵּנִי כִּי יָחִיד וְעָנִי אָנִי:

אֵלֶיךָ. אֵלֶיךָ יְיָ נַפְשִׁי אֶשָּׂא:

וִיחֻנֶּךָּ. הִנֵּה כְעֵינֵי עֲבָדִים אֶל יַד אֲדוֹנֵיהֶם כְּעֵינֵי שִׁפְחָה אֶל יַד גְּבִרְתָּהּ כֵּן עֵינֵינוּ אֶל יְיָ אֱלֹהֵינוּ עַד שֶׁיְּחָנֵּנוּ: רבש״ע וכו׳

יִשָּׂא. יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְיָ וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ וּמְצָא חֵן וְשֵׂכֶל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם:

יְיָ. יְיָ חָנֵּנוּ לְךָ קִוִּינוּ הֱיֵה זְרֹעָם לַבְּקָרִים אַף יְשׁוּעָתֵנוּ בְּעֵת צָרָה:

פָּנָיו. אַל תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי בְּיוֹם צַר לִי הַטֵּה אֵלַי אָזְנֶךָ. בְּיוֹם אֶקְרָא מַהֵר עֲנֵנִי:

אֵלֶיךָ. אֵלֶיךָ נָשָׂאתִי אֶת עֵינַי הַיֹּשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם:

וְיָשֵׂם. וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם:

לְךָ. לְךָ יְיָ הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ:

שָׁלוֹם. שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב אָמַר יְיָ וּרְפָאתִיו:

כשהכהנים אומרים שלום אומרים הקהל יהי רצון.

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי. שֶׁתַּעֲשֶׂה לְמַעַן קְדֻשַּׁת חֲסָדֶיךָ וְגֹדֶל רַחֲמֶיךָ הַפְּשׁוּטִים. וּלְמַעַן טָהֳרַת שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. בֶּן עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת הַיּוֹצְאִים מִן הַפְּסוּקִים שֶׁל בִּרְכַּת כֹּהֲנִים (אנקת״ם פסת״ם פספסי״ם דיונסי״ם) הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו עַם קְדוֹשֶׁךָ.

שֶׁתִּהְיֶה קָרוֹב לִי בְּקָרְאִי לָךְ. וְיִהְיוּ דְבָרַי נִשְׁמָעִים לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְתִשְׁמַע תְּפִלָּתִי נַאֲקָתִי וְאֶנְקָתִי תָּמִיד. כְּשֵׁם שֶׁשָּׁמַעְתָּ אֶנְקַת יַעֲקֹב תְּמִימֶךָ הַנִּקְרָא אִישׁ תָּם. וְתִתֶּן־לִי וּלְכָל נַפְשׁוֹת בֵּיתִי מְזוֹנוֹתֵינוּ וּפַרְנָסָתֵנוּ בְּרֶוַח וְלֹא בְצִמְצוּם. בְּהֶתֵּר וְלֹא בְאִסּוּר. בְּנַחַת וְלֹא בְצַעַר מִתַּחַת יָדְךָ הָרְחָבָה. כְּשֵׁם שֶׁנָּתַתָּ פִּסַּת לֶחֶם לֶאֱכוֹל וּבֶגֶד לִלְבּוֹשׁ לְיַעֲקֹב אָבִינוּ הַנִּקְרָא אִישׁ תָּם: וְתִתְּנֵנוּ לְאַהֲבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל רוֹאֵינוּ כְּשֵׁם שֶׁנָּתַתָּ אֶת יוֹסֵף צַדִּיקֶךָ. בְּשָׁעָה שֶׁהִלְבִּישׁוֹ אָבִיו כְּתֹנֶת פַּסִּים לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל רוֹאָיו: וְתַעֲשֶׂה עִמִּי נִפְלָאוֹת וְנִסִּים וּלְטוֹבָה אוֹת וְתַצְלִיחֵנִי בִּדְרָכַי. וְתֵן בְּלִבִּי בִּינָה לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ וְסוֹדוֹתֶיהָ. וְתַצִּילֵנִי מִשְּׁגִיאוֹת וּתְטַהֵר רַעְיוֹנַי וְלִבִּי לַעֲבוֹדָתֶךָ וּלְיִרְאָתֶךָ: וְתַאֲרִיךְ יָמַי וִימֵי אִשְׁתִּי וּבָנַי וּבְנוֹתַי (בחור אומר וִימֵי אָבִי וְאִמִּי) בְּטוֹב וּבִנְעִימוֹת בְּרוֹב עֹז וְשָׁלוֹם. אָמֵן:

לאחר הדוכן אומרים הכהנים תפלה זו:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם עָשִׂינוּ מַה שֶּׁגָּזַרְתָּ עָלֵינוּ וְאַף אַתָּה עֲשֵׂה עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הִבְטַחְתָּנוּ. הַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קָדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ:

והקהל אומרים תפלה זו:

אַדִּיר בַּמָּרוֹם שׁוֹכֵן בִּגְבוּרָה אַתָּה שָׁלוֹם וְשִׁמְךָ שָׁלוֹם. יְהִי רָצוֹן שֶׁתָּשִׂים עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל חַיִּים וּבְרָכָה לְמִשְׁמֶרֶת שָׁלוֹם:

ויאריכו הכהנים בתפלה זו עד שיסיים הש"ץ ש"ש כדי שיענו הצבור אמן על שתיהם, ויכוונו אמן:

(אמת שמדתך לברך את ישראל בשלום. ויהי רצון שתברך אותנו בכל עת בשלומך ותתקבל ברחמים תפלת הכהנים):

ואם אין הכהנים יכולים להאריך כ"כ יאמרו אדיר כו' ויסיימו כאחד עם הש"ץ. ויענו גם הם אמן אחר ברכת הש"ץ:

הש"ץ אומר שים שלום וגומר כל התפלה. ואומר ק"ש. אין כאלהינו. פטום הקטרת. עלינו. ק"י. ש"ה:

